

یادگار بیگ ۲۰۳ - ۲۴۹ - ۳۰۶ - ۳۳۳	۹۷۵ - ۸۶۶ - ۸۵۳ - ۶۳۰
یادگار خان .. ۶۹۷ - ۷۰۸ - ۷۹۶	هلال خان .. ۸۷۱ - ۹۸۹
یادگار مسعود .. ۹۵ ..	همایون بادشاه .. ۲۳۳ - ۲۴۳
یار محمد .. ۱۴۴۶ - ۱۰۶۳	همت خان ۹۲ - ۹۲ - ۱۰۷ - ۲۳۱ -
یزدانی .. ۲۴۰ ..	۲۴۶ - ۲۹۱ - ۳۱۳ - ۴۰۸ - ۴۳۵ -
یسونب راو .. ۶۳ ..	۵۹۳ - ۶۲۷ - ۶۳۴ - ۸۲۳ - ۸۲۹ -
یعقوب .. ۶۲ - ۵۹۷ - ۶۳۵	۸۵۲ - ۸۵۶ - ۸۸۰ - ۹۶۶ - ۹۸۱ -
یکه تازخان ۹۳ - ۱۱۷ - ۱۴۸ - ۲۰۷ -	هوشدار خان ۶۲ - ۹۲ - ۱۲۷ - ۱۵۷ -
۲۴۷ - ۲۶۸ - ۲۹۱ - ۴۵۸ -	۲۰۲ - ۲۴۶ - ۲۶۷ - ۲۹۴ - ۳۰۲ -
۵۲۱ - ۵۳۷ - ۶۰۵ - ۸۸۵ - ۱۰۶۲ -	۳۰۷ - ۳۲۱ - ۳۲۶ - ۳۳۹ - ۳۴۱ -
یمین الدوله .. ۱۱۱ - ۱۱۴	۳۲۷ - ۳۲۸ - ۴۷۹ - ۴۸۸ - ۶۲۹ -
یوسف خان ۱۰۴ - ۲۴۷ - ۷۴۲ -	۶۱۴۷ - ۶۷۵ - ۷۶۲ - ۷۶۴ - ۸۳۹ -
۸۸۰ - ۹۶۶	۸۴۲ - ۸۷۱ - ۸۷۳ - ۸۸۰ - ۸۸۳ -
یوسف زئی .. ۱۰۵۸ - ۱۰۶۷	۹۰۲ - ۹۳۳ - ۹۷۸
یوسف گردیزی .. ۲۱۷ ..	(ی)
یوسف نیازی .. ۳۱۴ - ۳۳۱	یادگار .. ۱۹۳ ..

تمام شد

- ۴۸۱ - ۴۷۲ - ۴۵۸ - ۴۵۳ - ۴۵۲

- ۷۶۲ - ۷۶۱ - ۷۴۳ - ۷۴۱ - ۷۲۰

- ۸۷۳ - ۸۶۵ - ۸۵۷ - ۸۵۵ - ۸۱۹

۹۸۱ - ۸۸۲ - ۸۸۰

وزیر کرمات ۷۳۳

دلی بیگ ۲۴۹ - ۲۸۴ - ۲۸۷ - ۳۰۸ -

۴۶۰ - ۵۹۴

ولی محمدا ۳۵

ولی محمد انصاری ۲۴۸

(۵)

هادی دادخان ۵۳ - ۶۲ - ۹۳ - ۹۸ -

- ۱۰۷ - ۲۴۷ - ۵۱۳ - ۸۸۰ -

۱۰۳۴ - ۱۰۴۶ - ۱۰۶۸ -

هدایت الله ۱۱۲ - ۳۰۳ - ۳۷۳ - ۴۷۳ -

هرجس کور ۲۷۰ - ۳۲۰ - ۳۳۶ -

۳۳۷ - ۴۵۷ - ۴۸۷ - ۹۹۰

هرام .. .. . ۲۴۶ - ۲۵۴ -

هوانته ۱۰۰۳

هزبرخان ۵۵ - ۶۳ - ۹۳ - ۱۶۱ -

- ۲۴۰ - ۲۸۸ - ۳۰۷ - ۴۰۳ - ۴۴۳ -

خوازش خان ۱۱۳ - ۱۲۹ - ۱۸۹ -

- ۲۷۰ - ۳۳۳ - ۴۷۴ - ۴۸۸ - ۵۹۳ -

۹۰۸

خوبت خان ۸۴۰

نوح ۳۸۶

نوردر صفوی ۵۹۳

نورالحسین ۴۶۰ - ۴۹۹ - ۵۰۴ -

- ۵۰۵ - ۵۲۳ - ۵۲۹ - ۵۵۱ - ۵۶۵ -

نورالدین محمد جهانگیر ۳۸۷ - ۸۴۰ -

۸۷۷

نوری بیگ ۸۵ - ۱۸۶ - ۲۰۳ - ۲۱۶ -

نہال چند ۸۵۷

نیازی خان .. .. . ۲۴۹ - ۲۶۹ -

نیلو .. .. . ۹۷۱ - ۱۰۰۳ - ۱۰۳۳ -

نیک نام خان ۵۲۲ - ۵۳۳ - ۶۲۷ -

۸۷۶

(۶)

وزیر بیگ .. .. . ۲۳۲ - ۴۷۹ - ۵۶۶ -

وزیر خان ۱۲۹ - ۱۶۱ - ۱۹۶ - ۲۱۴ -

- ۲۱۸ - ۲۱۹ - ۲۴۸ - ۴۱۷ - ۴۴۸ -

۲۶۷-۲۷۰-۲۹۳-۳۰۷-۳۲۱	۵۶۷-۵۷۳-۶۳۱-۶۷۶-۶۷۷
۳۹۵-۳۹۹-۴۱۸-۴۲۱-۴۲۷	۶۷۷-۶۷۸-۶۷۹-۶۸۰-۶۸۱
۵۹۳-۶۳۴-۷۶۳-۸۱۷-۸۴۳	۶۸۲-۶۹۳-۷۸۳-۹۱۰
۸۸۰-۹۶۰-۹۷۸-۱۰۴۷-۱۰۴۷	ناصرخان ۱۰۶۲ .. .. .
۱۰۶۲	ناظرخان ۸۵۶-۷۴۲-۶۲۵ ..
نرسنگه ۲۶۸	نامدارخان ۱۱۵-۱۵۷-۱۶۲
نرسنگه داسی ۲۷۰	۱۴۲۱-۱۴۲۷-۱۴۲۸-۱۴۳۹-۱۴۴۰
نرسنگه کور ۳۰۴-۳۰۶-۸۶۵-۹۸۹	۸۱۷-۸۶۴-۹۶۲-۹۷۶-۱۰۳۱
نصرت خان ۷۹-۲۴۸-۲۴۹-۲۶۸	للتاجی ۱۲۸ .. .. .
۲۸۷-۲۸۸-۳۰۷-۳۰۸-۳۹۹	ناهرخان ۱۰۴
۱۰۶۱-۱۰۶۲	لجابت خان ۲۹-۴۲-۴۵-۴۶-۴۸
نصیرالدین ۴۵-۹۲-۳۹۹-۶۹۸	۵۱-۵۴-۶۱-۶۴-۶۸-۷۵
۷۱۲	۲۳۰-۲۳۶-۲۳۵-۲۳۸-۳۴۶
نصیری خان ۵۶۵-۸۵۶-۹۸۶	۳۹۶-۴۳۳-۴۴۷-۴۵۱-۴۶۵
نظام الدین ۷۶	۵۶۴-۵۷۰-۵۹۴-۷۹۲-۸۱۷
نظرقلی ۶۲۲	۸۱۸-۸۲۲-۸۳۷-۸۴۲-۸۵۵
نعمت خان ۳۹۷	۸۶۵-۸۷۳
نعمت الله ۵۲-۶۲-۹۲-۹۸۱-۱۰۴۸	فجفقلی ۹۱۵۰-۹۷۶
۱۰۶۸	نذر مستند خان ۱۱۳-۱۵۸-۱۶۲
نوازش بانو بیگم ۳۲۰	۶۴۲-۶۴۸-۶۵۰-۶۵۷-۶۶۳

- ۲۲۳- ۲۱۱- ۱۹۳- ۱۸۰- ۱۶۱

- ۲۳۵- ۲۳۶- ۲۳۵- ۲۲۶- ۲۲۵

- ۲۴۴- ۲۴۳- ۲۴۱- ۲۴۰- ۲۳۹

- ۲۵۵- ۲۵۴- ۲۵۲- ۲۵۱- ۲۵۰

- ۲۶۵- ۲۶۴- ۲۶۱- ۲۵۸- ۲۵۷

- ۲۸۴- ۲۷۱- ۲۷۰- ۲۶۹- ۲۶۸

- ۲۳۶- ۲۰۹- ۲۱۳- ۲۸۹- ۲۵۵

- ۳۲۱- ۳۰۶- ۳۰۴- ۳۰۹- ۳۴۳

- ۴۵۵- ۴۵۳- ۴۴۴- ۴۲۳- ۴۲۲

- ۴۷۹- ۴۷۶- ۴۷۰- ۴۶۰- ۴۵۹

- ۴۹۸- ۴۹۵- ۴۹۴- ۴۹۱- ۴۸۳

- ۵۰۴- ۵۰۳- ۵۰۱- ۵۰۰- ۴۹۹

- ۵۱۲- ۵۱۱- ۵۱۰- ۵۰۹- ۵۰۵

- ۵۱۷- ۵۱۶- ۵۱۵- ۵۱۴- ۵۱۳

- ۵۲۵- ۵۲۴- ۵۲۳- ۵۲۰- ۵۱۹

- ۵۳۰- ۵۲۹- ۵۲۸- ۵۲۷- ۵۲۶

- ۵۴۴- ۵۴۲- ۵۴۱- ۵۳۵- ۵۳۱

- ۵۵۰- ۵۴۹- ۵۴۸- ۵۴۷- ۵۴۶

- ۵۵۵- ۵۵۴- ۵۵۳- ۵۵۲- ۵۵۱

۵۶۳- ۵۶۱- ۵۶۰- ۵۵۸- ۵۵۶

- ۷۹۱- ۷۹۰- ۷۸۸- ۷۸۶- ۷۸۳

- ۹۴۸- ۸۱۰- ۸۰۹- ۸۰۳- ۷۹۲

۹۵۶- ۹۵۵- ۹۵۴- ۹۵۱- ۹۴۹

میر مظفر حسین ۴۶۳

میر معصوم ۵۱

میر ملک حسین ۵۱

میر معین ۸۷۴

میر موسی ۸۱۸- ۴۰۰

میر مهدی ۹۷۸- ۹۶۴- ۸۳۹

میر نعمان ۶۲۷- ۴۵۰- ۳۴۱

میر نعمت الله ۲۸۷- ۲۷۰- ۲۴۸

میر نور ۵۹۳

میر هاشم ۳۲۲

میر هوشدار ۵۱

میر یحیی ۷۳۳

میر یعقوب ۳۴۵- ۱۹۵

(ن)

نارنجی ۱۰۰۷- ۹۸۸

ناشجاع (یعنی شامزاده شجاع)

- ۳۳- ۳۲- ۳۱- ۳۰- ۲۹

مير علاء الدين ٥١٧	مير رفيع الدين .. .. ٢٧١ - ٢٦٨
مير علي اصغر ٧٦٧	مير زين العابدين .. ٦٢٣ - ٦٢٢
مير عماد .. .. ٧٤٣ - ٣٨٦	مير سلطان حسين .. ١٥٨
مير عماد الدين ١٠٣٤	مير سيدي ٣٢٨
مير عيسى ٧٧	مير شرف الدين ١٤٢٦
مير غضنفر .. .. ٨٥٦ - ٥٩٤	مير شمس الدين .. ٥١ - ١٤٧
مير فتاح .. ١٣٩ - ١٤٠ - ٣٤٢	مير صالح ١٥ - ١٦٠ - ٣٤٣ - ١٤٢٧
مير فتح ٢٩٥	مير ضياء الدين حسين ٤٣ - ١٤٤ - ١٤٦
مير فضل الله ١٥٨	٧٦ - ٥١ -
مير محمد صادق ٨١٨	مير عابد ٢٤٢
مير محمد مراد ١٤٨	مير عارف ٢٧١
مير محمد مهدي ١٢٩ - ١٤٥ - ١٦٣ -	مير عبد الرحيم ٢٣٧
٢٠٠	مير عبد السلام .. ٨٧٨ - ٦٨٠
مير محمد هادي ٢٦٨ - ٢٧١ - ٢٨٧	مير عبد الله ٢١٥ - ٥٦٦ - ٦٧٣
مير محمود ٢٩٣ - ٤٦٣ - ١٤٧٢ -	مير عبد المعبود .. .. ٥٩٧ - ٥٨٥
١٠٣٥ - ٨٨٢ - ٦١٩ - ١٣٨٧	مير عزيز ٢٤٢ - ٢٣٦ - ٢٧٤ - ٢٧٥ -
مير مراد ٥٤	٥٤٣ - ٥٥١ - ٦١٩ - ٦٢١ - ٨٦٠ -
مير مرتضى ٥١٩ - ٥٤٤ - ٥٥٤ -	٩٧٧ - ٩٢٣
٦٩٥ - ٧٠٣ - ٧٠٦ - ٧٠٨ - ٧٠٩ -	مير عسكري ١٤٤
٧١١ - ٧٣٤ - ٧٣٦ - ٧٧٦ - ٧٨٦ -	مير علاء الدولة ١٥١

میر سفندیار ۸۶۳	مهدی قلی خان ۳۰۴ - ۵۶۶ - ۱۸۱
میر باقی .. ۴۶۳ - ۳۸۷ - ۶۱۹	مهندس داس ۶۵ - ۱۶۳ - ۱۸۹ - ۲۴۶
میر بهادر دل .. .. ۱۲۷ - ۶۲	۲۵۵
میر تنقی ۱۰۵۳	میان سبحان قلی خان ۱۴۴۲ - ۱۴۴۳
میر جعفر .. .. ۷۵۵ - ۹۸۱	میانه خان ۵۰۹ - ۵۳۰ - ۵۴۱ - ۵۴۴
میر حاجی فولاد ۸۵۸ - ۸۶۱ - ۹۱۴	۵۵۵ - ۶۰۸ - ۶۹۸ - ۷۰۹ - ۷۳۵
میر حسن .. .. ۲۲۷ - ۲۸۷	۷۳۶ - ۷۸۰ - ۷۸۷ - ۷۹۱ - ۹۳۷
میر حسین ۲۳۲	۹۵۳ - ۹۵۵
میر حسینی ۲۳۶	میر آق ۵۶۷
میر خان ۹۵ - ۱۲۷ - ۲۱۷ - ۴۶۲	میر ابراهیم ۵۱ - ۶۳ - ۹۳ - ۱۵۸
۱۴۷۳ - ۶۲۵ - ۶۶۲ - ۶۶۳ - ۷۴۲	۱۶۳ - ۱۹۳ - ۳۰۷ - ۳۳۳ - ۳۴۵
۸۱۵ - ۸۱۸ - ۸۴۰ - ۸۴۷ - ۸۵۹	۳۹۷ - ۴۶۸ - ۴۵۰ - ۴۸۷ - ۶۲۷
۸۷۶ - ۹۰۸ - ۹۱۷ - ۹۶۵	۷۴۳ - ۸۵۶
۱۰۵۹	میر ابوالبقا ۲۹۳
میرداد افغان .. .. ۲۱۰ - ۳۰۶	میر ابوالحسن .. ۳۷ - ۱۶۱ - ۴۰۱
میر رحمت الله .. ۲۷۱ - ۳۷۶	میر ابوطالب .. .. ۴۸۷ - ۵۹۴
میر رستم ۲۳۲ - ۲۴۹ - ۲۷۴ - ۲۷۵	میر ابوالفضل .. ۵۳ - ۶۲ - ۷۷
۳۰۶ - ۳۹۹ - ۷۷۰ - ۷۷۱ - ۷۷۲	میر ابوالمعالي ۲۴۰
۹۸۶	میر احمد ۴۵ - ۵۳ - ۱۴۰ - ۱۴۷ - ۸۸۵
میر رضی الدین ۸۶۲	میر اسحق ۳۴۵

منعم خان ۵۵ - ۶۳ - ۹۳ - ۲۴۸ -

۴۵۴

منگلي خان ۹۳ - ۱۹۳ - ۳۰۶ - ۳۳۹ -

۶۲۷ - ۶۶۰ - ۸۶۲ - ۸۶۶ - ۹۷۲ -

۹۸۶ - ۱۰۳۸ - ۱۰۴۴ -

منور خان ۵۱۵ - ۵۵۶ - ۷۱۳ - ۷۱۷ -

۷۹۶

منوهر داس ۱۳۹ - ۱۴۰ - ۲۲۱ -

۲۸۷

موهن سنگه .. .. ۶۵ - ۷۰ -

مهاپت خان ۱۲۹ - ۱۹۴ - ۲۱۹ -

۲۲۹ - ۳۰۲ - ۳۴۱ - ۳۹۷ - ۴۱۹ -

۴۴۲ - ۴۵۴ - ۴۸۵ - ۵۱۴ - ۵۹۸ -

۶۰۳ - ۶۲۴ - ۶۳۴ - ۶۶۱ - ۷۵۲ -

۷۵۴ - ۸۳۸ - ۸۵۵ - ۱۰۵۶ -

مها سنگه ۹۶ - ۷۶۷ - ۹۶۴ - ۱۰۴۲ -

۱۰۴۳ - ۱۰۴۴ - ۱۰۵۴ -

مهدي جي .. .. ۱۰۰۷ -

مهدي .. .. ۵۶۵ -

مهدي بيگ .. .. ۱۰۶ -

ملا عوض وجيه ۲۳۲ - ۳۹۲ - ۴۴۸ -

۸۴۰ - ۸۵۸ -

ملا فروغي ... ۶۲۱ - ۸۵۷ - ۸۸۲ -

ملا قاضي .. .. ۱۰۳۰ -

ملا مجير ۸۵۰ - ۸۵۸ - ۸۶۰ - ۸۶۸ -

۸۷۱ - ۹۰۶ - ۹۸۸ - ۱۰۱۲ -

ملا محمد امين .. .. ۸۸۱ -

ملا محمد خان .. .. ۴۴۸ -

ملا يحيى .. .. ۸۶۸ -

ملفت خان ۴۷ - ۵۱ - ۶۲ - ۷۵ -

۲۷۰ - ۳۰۷ - ۳۹۹ - ۵۹۳ - ۶۲۱ -

۶۲۷ - ۶۴۲ - ۶۶۳ - ۷۵۲ - ۷۵۹ -

۸۳۰ - ۸۴۳ - ۸۴۹ - ۸۵۱ - ۸۸۰ -

۹۰۸ - ۹۶۶ - ۹۷۸ - ۱۰۳۸ -

۱۰۶۱ - ۱۰۶۹ -

ملك عنبر .. .. ۵۹۸ - ۸۶۱ -

ميريز مهند ۵۳ - ۶۲ - ۹۲ - ۹۹ -

۱۰۷ - ۲۴۶ - ۹۸۹ -

منصور خان .. .. ۷۱۳ -

منصور كاشغري .. .. ۶۰۵ - ۸۵۷ -

مغول خان ۱۹۵ - ۳۱۳ - ۴۰۰ - ۶۳۶

۱۰۶۲

مفاخر خان .. ۸۳۲ - ۸۵۸ - ۹۷۶

مفتخر خان .. ۱۴۱ - ۱۴۷ - ۵۱ - ۷۵

مقصود بیگ ۵۲۱

مقیم خان ۹۳ - ۱۲۸ - ۲۳۷ - ۳۳۶

۸۱۵ - ۸۳۹ - ۸۷۷ - ۹۱۷

مکتوب خان ۸۵۷

مکردهج ۸۱۱

مکرم خان ۲۱۵ - ۲۳۹ - ۲۵۱ - ۲۵۷

۲۶۳ - ۲۶۷ - ۲۸۷ - ۳۷۷ - ۹۲۷

۹۶۳ - ۹۸۱ - ۹۸۶ - ۱۰۳۲ - ۱۰۶۱

مکرم خان ۷۵۵ - ۸۷۱ - ۸۸۰

۹۶۰

مکنه سنگه .. ۹۵ - ۹۶ - ۷۰ - ۴۰۳

ملا احمد ۵۷۵ - ۵۷۶ - ۸۵۰ - ۸۵۸

۸۶۰ - ۹۰۶ - ۹۱۹ - ۹۲۳

ملا چالاک ۱۰۴۱

ملا حیدر علی ۸۶۱

ملا عبدالله .. .. ۸۶۱ - ۹۱۸

۲۵۲ - ۲۶۶ - ۲۶۹ - ۲۸۵ - ۲۸۶

۳۳۶ - ۳۴۳ - ۴۰۶ - ۴۰۷ - ۴۱۹

۴۴۰ - ۴۴۴ - ۴۵۲ - ۴۵۳ - ۴۶۲

۴۶۵ - ۴۷۶ - ۴۷۷ - ۴۸۴ - ۴۸۵

۴۸۸ - ۴۹۲ - ۴۹۳ - ۴۹۴ - ۴۹۵

۴۹۸ - ۵۰۱ - ۵۰۳ - ۵۰۴ - ۵۰۵

۵۰۶ - ۵۰۷ - ۵۱۱ - ۵۱۲ - ۵۱۳

۵۱۴ - ۵۱۵ - ۵۱۷ - ۵۱۸ - ۵۱۹

۵۲۰ - ۵۲۲ - ۵۲۳ - ۵۲۴ - ۵۲۵

۵۲۶ - ۵۲۷ - ۵۲۹ - ۵۳۰ - ۵۳۱

۵۳۲ - ۵۳۳ - ۵۳۵ - ۵۳۷ - ۵۳۸

۵۳۹ - ۵۴۰ - ۵۴۱ - ۵۴۳ - ۵۴۴

۵۴۵ - ۵۴۶ - ۵۴۷ - ۵۴۸ - ۵۴۹

۵۵۰ - ۵۵۱ - ۵۵۲ - ۵۵۳ - ۵۵۴

۵۵۵ - ۵۵۷ - ۵۶۳ - ۵۷۰ - ۶۷۶

۶۸۳ - ۹۱۰ - ۱۰۳۹

معین خان ۹۲

معین خان ۲۱۳ - ۲۴۸ - ۳۰۳

۴۶۵ - ۸۱۵ - ۸۳۲ - ۸۷۷ - ۱۰۳۸

معین الدین .. ۳۰۳ - ۶۲۰ - ۹۶۵

مصري افغان .. ۵۳ - ۳۳۱ - ۴۵۱۵	مرزا سلطان ۴۶ - ۱۹۲ - ۲۱۸ - ۸۷۳
مصري خان .. .. ۵۳ - ۱۰۵۵	۸۸۰ - ۹۷۶ - ۱۰۳۱ - ۱۰۳۸
مصطفی خان ۶۰۶ - ۶۸۳ - ۷۵۱	مرزا شيخ موسی ۸۲۶
۷۶۵ - ۱۰۴۹	مرزا علي ۲۴۷ - ۳۰۷ - ۵۶۵ - ۵۶۷
مظفر ۱۹۳ - ۴۵۱ - ۵۲۲ - ۵۳۳ - ۵۴۹	۹۷۶
مظفر بيگ ۷۱۳	مرزا محمد مهدي ۵۱۵
مظفر خان .. .. ۹۲ - ۱۲۸	مرزا محمد وکیل ۸۷۴
مظفرلودي ۵۱	مرزا نور صفوي ۲۹۳ - ۴۴۲ - ۴۴۶
معتقد خان ۱۵۸ - ۲۰۶ - ۸۵۳ - ۸۷۳	۵۹۳ - ۸۵۸
۹۶۴ - ۱۰۵۰ - ۱۰۵۷	مرزا هوشدار ۴۷
معتمد خان ۱۲۹ - ۲۴۸ - ۲۹۴ - ۳۴۰	مرشد علي قلي خان .. ۶۴ - ۹۱۸
۳۴۲ - ۴۴۸ - ۴۵۱ - ۴۶۶ - ۴۷۹	مرشد قلي خان ۴۴ - ۵۴ - ۶۲ - ۶۶
۶۰۲ - ۶۰۳ - ۸۶۴ - ۸۷۰ - ۹۶۰	۶۷ - ۷۴ - ۲۱۵ - ۶۱۹
۱۰۶۸	مروج الدين ۱۳۴
معزالدين ۶۱۴ - ۸۶۲ - ۹۲۴ - ۹۶۳	مريد خان .. .. ۶۴۸ - ۹۸۱
۹۷۶ - ۱۰۳۱ - ۱۰۳۲ - ۱۰۳۷	مسعود خان ۲۴۶ - ۳۰۶ - ۳۳۸ - ۹۸۹
معصوم خان ۲۱۰ - ۳۳۳ - ۵۱۵	۹۹۱ - ۱۰۰۹
۶۰۴ - ۸۵۲ - ۱۰۳۷ - ۱۰۴۹	مسعود منکلي .. .. ۶۳ - ۷۷
معظم خان ۲۹ - ۸۳ - ۸۴ - ۱۱۴	مسعود يادگار ۷۸
۱۹۰ - ۲۱۸ - ۲۳۳ - ۲۴۲ - ۲۴۸	مصاحب بيگ .. .. ۱۸۰ - ۶۲۹

مراد قلی ۴۳۵ - ۶۶۱ - ۱۰۴۲ - ۱۰۴۳ -

۱۰۴۶ - ۱۰۵۲ - ۱۰۵۸ - ۱۰۵۹ -

مرحمت خان ۲۹۰ - ۴۶۹ - ۴۵۴ -

۱۴۷۶ - ۴۹۰ - ۵۹۳ - ۹۷۱ -

مرتضی خان ۶۲ - ۶۸ - ۷۷ - ۹۳ -

۱۰۱ - ۱۰۷ - ۱۰۵۷ - ۲۳۹ - ۲۳۰ -

۲۶۹ - ۲۶۸ - ۲۷۰ - ۳۰۸ - ۳۴۱ -

۳۹۵ - ۴۰۰ - ۴۲۷ - ۴۳۹ - ۴۶۲ -

۴۷۷ - ۴۸۵ - ۴۸۶ - ۴۸۹ - ۵۵۴ -

۶۰۳ - ۶۰۶ - ۶۱۹ - ۶۲۰ - ۶۲۹ -

۶۴۷ - ۷۴۱ - ۷۶۱ - ۷۶۲ - ۸۱۸ -

۸۲۴ - ۸۳۱ - ۸۵۵ - ۸۷۰ - ۸۸۲ -

۹۱۷ - ۹۲۳ - ۹۴۵ - ۹۸۶ - ۱۰۳۸ -

مرزا بیگ ۵۰۰ - ۵۴۶ - ۵۴۷ - ۵۵۲ -

۵۵۷ - ۵۵۹ - ۵۶۰ - ۶۶۲ - ۶۶۴ -

۶۸۱

مرزا خان ۱۴۵ - ۵۱ - ۲۴۶ - ۲۸۷ -

۳۴۱ - ۵۲۸ - ۵۴۰ - ۵۴۱ - ۵۴۲ -

۶۵۰ - ۶۵۳ - ۶۵۷ - ۸۵۰ - ۱۰۳۲ -

۱۰۳۸

محمدرم خان (.. .. ۲۹۴

مختارخان ۱۴۷ - ۵۱ - ۶۲ - ۹۲ - ۱۲۷ -

۱۴۶۶ - ۵۷۸ - ۵۹۸ - ۸۸۲ -

مخلص خان ۶۳ - ۶۵ - ۷۸ - ۹۳ -

۱۹۵ - ۲۳۱ - ۲۳۸ - ۲۴۸ - ۲۹۴ -

۳۴۰ - ۳۴۳ - ۳۹۹ - ۴۴۳ - ۴۴۰ -

۴۵۷ - ۴۷۷ - ۵۲۷ - ۵۴۳ - ۵۴۵ -

۵۴۸ - ۵۴۹ - ۵۴۹ - ۵۵۵ - ۶۸۳ -

۸۴۳ - ۸۵۹ - ۸۶۰ - ۹۳۰ - ۹۶۲ -

۹۶۳ - ۹۶۸ - ۹۷۳ - ۱۰۳۲ - ۱۰۳۸ -

مراد بخش ۲۹ - ۳۰ - ۳۲ - ۳۳ -

۴۰ - ۴۱ - ۴۳ - ۵۶ - ۵۷ - ۶۲ -

۶۳ - ۷۱ - ۷۴ - ۷۵ - ۹۲ - ۹۹ -

۱۰۰ - ۱۰۷ - ۱۱۰ - ۱۱۳ - ۱۱۷ -

۱۱۸ - ۱۲۸ - ۱۳۲ - ۱۳۳ - ۱۳۹ -

۱۴۲ - ۱۶۳ - ۲۰۹ - ۲۳۶ - ۲۹۱ -

۲۹۸ - ۲۹۹ - ۳۰۴ - ۳۶۳ - ۶۱۳ -

مراد بیگ .. ۵۰۳ - ۵۲۸ - ۹۲۳ -

مولد خان ۲۴۸ - ۲۴۷ - ۸۲۶ - ۸۳۲ -

۸۳۸ - ۸۶۰ - ۱۰۹۳ -

۹۷۳ - ۹۷۵ - ۹۸۱ - ۹۸۵ - ۹۸۶

۱۰۲۹ - ۱۰۳۱ - ۱۰۳۲ - ۱۰۳۴

۱۰۳۶

محمد مقیم ۶۵ - ۷۸ - ۲۴۸ - ۳۰۱

۳۰۲ - ۶۸۳ - ۸۷۲

محمد منصور ۷۶۲ - ۸۵۷ - ۱۰۳۵

۱۰۶۲

محمد منعم .. .. ۳۵ - ۵۱

محمد مؤمن ۴۷۶ - ۷۱۱ - ۷۸۴

محمد مهدی ۳۹۹

محمد میرطلب ۱۴۹

محمد میرک ۲۲۳

محمد ناصر ۳۹۷ - ۴۱۶ - ۸۸۱

محمد وارث ۵۹۵ - ۸۴۴ - ۸۷۲

۹۸۱ - ۱۰۶۳ - ۱۰۸۴

محمد یعقوب ۳۴۳

محمد یوسف .. .. ۵۳ - ۲۱۰

محمد بیگ .. .. ۷۰۶ - ۷۱۱

محمد خان ۲۴۷

محمد دلزاق ۶۱۹

محمد لطیف ۹۸۸ - ۱۰۲۶ - ۱۰۲۷

محمد مراد بیگ ۱۵۸ - ۲۴۶ - ۵۰۳

۵۱۹ - ۵۳۲ - ۵۴۴ - ۷۷۹ - ۷۸۳

محمد معصوم ۵۱ - ۲۷۶ - ۲۷۷

۲۸۱ - ۸۸۱

محمد معظم ۴۳ - ۴۴ - ۱۲۹ - ۱۵۶

۱۹۱ - ۲۱۰ - ۳۳۸ - ۳۶۹ - ۳۹۴

۳۹۶ - ۴۱۶ - ۴۱۷ - ۴۵۲ - ۴۵۳

۴۵۴ - ۴۵۷ - ۴۵۸ - ۴۶۰ - ۴۶۲

۴۶۴ - ۴۶۵ - ۴۶۷ - ۴۸۴ - ۴۸۸

۴۸۹ - ۴۹۰ - ۴۹۱ - ۵۶۳ - ۵۶۸

۵۶۹ - ۵۹۰ - ۵۹۲ - ۶۰۹ - ۶۱۱

۶۱۷ - ۶۱۸ - ۶۲۹ - ۶۳۴ - ۶۳۸

۶۳۹ - ۶۴۷ - ۶۸۳ - ۷۴۰ - ۷۴۹

۷۵۱ - ۷۵۸ - ۷۶۰ - ۷۶۱ - ۷۶۷

۸۱۶ - ۸۱۹ - ۸۲۳ - ۸۳۶ - ۸۴۸

۸۵۲ - ۸۵۴ - ۸۵۵ - ۸۵۷ - ۸۶۰

۸۶۲ - ۸۶۳ - ۸۶۵ - ۸۶۹ - ۸۷۳

۸۷۵ - ۸۷۹ - ۸۸۷ - ۹۱۹ - ۹۲۴

۹۲۷ - ۹۳۵ - ۹۴۰ - ۹۵۹ - ۹۶۳

محمد صادق ۳۳ - ۵۵ - ۹۲ - ۱۰۷ -	محمد سلطان ۴۲ - ۴۶ - ۵۲ - ۶۱ -
۲۰۶ - ۲۹۵ - ۲۳۲ - ۴۳۸ - ۵۲۱ -	۶۴ - ۷۵ - ۹۲ - ۱۱۳ - ۱۱۵ - ۱۱۷ -
۷۵۵ - ۸۱۸ - ۹۱۵ -	۱۲۲ - ۱۲۷ - ۱۵۶ - ۱۶۷ - ۱۹۳ -
محمد صالح ۹۶۱ - ۲۲۱ - ۲۷۶ -	۲۲۶ - ۲۳۰ - ۲۳۲ - ۲۳۴ - ۲۳۶ -
۲۷۷ - ۲۷۸ - ۲۹۳ - ۳۴۷ - ۴۰۰ -	۲۳۷ - ۲۳۸ - ۲۴۱ - ۲۴۲ - ۲۴۵ -
۴۴۷ - ۴۵۱ - ۵۶۶ - ۷۸۲ - ۸۷۶ -	۲۵۴ - ۲۶۲ - ۲۶۶ - ۲۶۹ - ۲۸۵ -
۸۹۱ - ۹۸۹ -	۲۸۹ - ۲۸۷ - ۲۹۰ - ۳۰۳ - ۳۳۶ -
محمد طاهر ۴۶ - ۵۰ - ۵۳ - ۲۸۸ -	۳۳۷ - ۳۳۹ - ۳۴۳ - ۳۶۹ - ۳۹۷ -
۳۰۷ - ۳۴۲ - ۸۴۶ - ۱۰۲۴ -	۴ - ۱۴ - ۱۴۵ - ۱۵۰ - ۱۵۷ - ۱۶۶ - ۱۷۸ -
محمد عابد ۱۳۹ - ۱۴۱ - ۲۴۸ -	۴۷۹ - ۴۹۱ - ۴۹۳ - ۴۹۴ - ۴۹۵ -
۲۷۰ - ۶۳۵ - ۷۳۴ - ۸۴۳ - ۹۶۱ -	۴۹۷ - ۵۰۱ - ۵۰۳ - ۵۰۴ - ۵۰۹ -
محمد عاتل .. .. . ۵۳ -	۵۱۰ - ۵۱۷ - ۵۱۸ - ۵۱۹ - ۵۲۰ -
محمد عسکری .. .. . ۴۸۷ -	۵۲۲ - ۵۲۷ - ۵۳۲ - ۵۳۵ - ۵۳۸ -
محمد علی ۲۰۷ - ۲۳۲ - ۲۴۸ - ۲۷۶ -	۵۳۹ - ۵۴۲ - ۵۴۵ - ۵۶۶ - ۶۰۲ -
۳۰۷ - ۴۱۵ - ۷۵۷ - ۸۵۶ - ۹۶۴ -	محمد سلیم .. .. . ۱۹۶ -
محمد قاسم ۲۶۸ - ۳۳۹ - ۴۰۳ -	محمد شاه ۱۷۶ - ۱۷۷ - ۱۹۰ - ۱۰۴۱ -
۴۰۴ - ۸۷۲ -	محمد شریف ۵۱ - ۶۳ - ۱۳۵ - ۳۰۸ -
محمد قلی ۵۵ - ۸۲۵ - ۱۰۳۴ - ۱۰۵۷ -	۳۱۴ - ۳۲۴ - ۳۲۶ - ۳۰۴ - ۸۶۳ -
۱۰۶۲ -	۹۴۳ -
محمد کامگار .. .. . ۸۵۶ - ۱۶۲ -	محمد شفیع .. .. . ۹۲ - ۹۲۲ -

۵۹۳ - ۹۸۱ - ۱۰۶۲	محمد اعز ۶۱ - ۵۱۹ - ۵۳۹ - ۵۴۰
محمد بیگ ۵۱ - ۹۵ - ۷۷ - ۲۴۹	محمد افغان ۲۴۷
۲۴۴ - ۳۳۱ - ۳۲۶ - ۳۰۶ - ۲۸۸	محمد اکبر ۳۳ - ۲۹۰ - ۳۰۱ - ۳۶۹
۸۱۱ - ۷۰۸ - ۷۰۲ - ۵۶۵ - ۱۵۲۷	۳۸۷ - ۱۴۲۴ - ۱۴۳۳ - ۵۶۳ - ۶۶۳
۹۴۹ - ۹۱۴۵ - ۹۱۳۳ - ۹۰۸ - ۸۵۱	۷۶۰ - ۷۶۱ - ۷۷۱ - ۸۷۹ - ۹۶۳ - ۱۰۴۷
۸۵۲ .. .. . محمد پاشا	محمد امین خان ۳۵ - ۵۱ - ۸۳
محمد تقی ۲۱۸ - ۲۴۸ - ۱۴۴۸ - ۷۵۵۰	۸۴ - ۱۱۱ - ۱۱۹ - ۱۴۶ - ۱۵۷
۱۰۵۷ - ۹۱۸ - ۸۸۱ - ۸۳۲ - ۸۲۰	۲۰۱ - ۲۱۴ - ۲۲۹ - ۲۴۹ - ۲۶۷
محمد جعفر .. .. ۹۷۸ - ۱۰۴۹	۲۸۸ - ۲۸۹ - ۳۰۵ - ۳۰۷ - ۳۳۸
محمد حسین ۲۰۰ - ۲۱۰ - ۲۱۳	۳۹۹ - ۴۰۰ - ۴۲۶ - ۴۵۲ - ۴۷۴
۶۲۳ - ۶۲۲ - ۴۶۹ - ۴۱۷ - ۲۴۶	۴۷۷ - ۴۸۵ - ۴۸۹ - ۵۶۷ - ۶۲۰
۶۲۴	۶۲۶ - ۶۲۹ - ۶۳۶ - ۷۴۰ - ۷۴۱
محمد خان ۲۴۸ - ۳۰۷ - ۳۹۵ - ۴۲۱	۷۴۶ - ۷۴۹ - ۷۵۰ - ۷۶۱ - ۷۶۲
۹۸۱ - ۸۱۷ - ۶۳۴ - ۵۹۷ - ۴۲۷	۸۱۳ - ۸۱۵ - ۸۱۶ - ۸۲۲ - ۸۴۸
۱۰۴۸ - ۱۰۴۷	۸۵۵ - ۸۵۷ - ۸۶۵ - ۸۸۳ - ۹۱۷
محمد رحیم ۶۶۲	۹۲۳ - ۱۰۳۱ - ۱۰۳۶ - ۱۰۴۰
محمد رشید ۴۵۷	۱۰۴۶ - ۱۰۵۲ - ۱۰۵۷ - ۱۰۵۸
محمد زاهد ۹۱۵	۱۰۵۹ - ۱۰۶۵ - ۱۰۶۷ - ۱۰۶۸
محمد زمان .. .. ۵۵۴ - ۵۱۷	محمد بدیع ۱۱۴ - ۱۵۸ - ۱۶۲ - ۲۳۱
محمد سعید .. .. ۸۸۲ - ۱۰۳۴	۲۴۲ - ۲۴۸ - ۲۷۰ - ۳۰۷ - ۳۵۹

مانگوجي ۹۸۸

مبارز خان ۱۹۵ - ۴۰۲ - ۶۳۶ - ۱۰۶۲

مبارك خان . ۴۵۴ - ۴۷۵ - ۸۷۰

محمد بيچا پوري ۱۳۹

محمد ۳۲۴ - ۳۳۴ - ۷۷۲ - ۷۷۵

محمد ابراهيم ۴۵ - ۵۱ - ۳۴۳ -

۵۹۳ - ۹۶۱ - ۹۷۷

محمد اسحق .. .. ۳۴۳ - ۶۶۱

محمد اسماعيل .. .. ۳۸ - ۴۴۳

محمد اشرف ۸۸۵

محمد اعظم ۴۳ - ۶۲ - ۹۲ - ۹۳ -

۱۲۴ - ۱۵۶ - ۱۶۹ - ۲۰۰ - ۲۰۱ -

۲۱۳ - ۲۱۸ - ۲۴۶ - ۲۴۸ - ۲۸۷ -

۳۰۷ - ۳۹۹ - ۴۱۷ - ۴۲۶ - ۴۵۴ -

۴۶۹ - ۴۸۵ - ۵۶۳ - ۵۶۹ - ۵۹۲ -

۶۲۹ - ۷۳۰ - ۷۶۱ - ۸۱۶ - ۸۲۳ -

۸۳۶ - ۸۵۵ - ۸۵۹ - ۸۶۹ - ۸۷۹ -

۸۸۳ - ۹۰۸ - ۹۱۶ - ۹۱۹ - ۹۲۴ -

۹۵۹ - ۹۶۳ - ۹۸۰ - ۱۰۳۲ - ۱۰۴۷ -

۱۰۶۱

گوردھن ۶۵ - ۷۶۹ - ۱۰۵۴ - ۱۰۵۶

گوهر آراي بيگم ۹۵۹

(ل)

لشكر خان ۱۹۵ - ۱۹۶ - ۲۱۰ - ۲۱۴ -

۲۱۷ - ۲۲۸ - ۵۷۴ - ۶۰۳ - ۸۷۸ -

۹۷۲

لشكر گهگر .. ۱۰۴۳ - ۱۰۶۲

لطف الله ۱۶۱ - ۲۴۸ - ۲۴۹ - ۳۰۳ -

۹۷۸ - ۸۴۳ - ۹۱۸ - ۹۶۰ - ۱۰۳۸ -

لطيف بيگ .. .. ۶۶۲ - ۶۶۴

لعل چند ۶۱۹

لودي خان ۶۱ - ۷۶ - ۹۴ - ۲۱۰ -

۲۴۵ - ۲۶۹ - ۲۹۱ - ۵۰۲ - ۵۲۲ -

۵۳۳ - ۵۳۸ - ۵۴۸ - ۵۵۴ - ۵۶۴ -

۸۹۳ - ۹۰۶ - ۹۸۹ - ۱۰۱۲ -

(م)

مالگوجي ۶۶ - ۷۱ - ۹۲ - ۱۵۸ - ۳۹۶ -

۴۳۴ - ۵۵۵ - ۵۹۳ - ۷۵۱ -

مان سنگه ۱۵۸ - ۱۹۹ - ۲۱۷ - ۳۳۶ -

۴۴۷ - ۴۵۴ - ۴۳۵ - ۸۵۷ - ۸۸۵ -

- ۹۹۲ - ۹۸۹ - ۹۵۶ - ۹۵۵ - ۹۵۱

- ۹۹۹ - ۹۹۵ - ۹۹۴ - ۹۹۳

- ۱۰۱۲ - ۱۰۰۵ - ۱۰۰۴ - ۱۰۰۳

۱۰۶۱ - ۱۰۶۰

- ۱۰۶ - ۹۳ - ۶۳۰ ۵۵ کیسری سنگه

- ۱۰۱۷ - ۵۷۲ - ۳۰۶ - ۲۴۹ - ۱۸۹

- ۱۰۶۱ - ۱۰۵۹ - ۱۰۴۷ - ۱۰۴۶

۱۰۶۸

(گ)

۲۷۱ .. .. گچ سنگه

- ۸۷۰ - ۵۴۵ - ۳۰۸ - ۲۰۳ گدا بیگ

۱۰۳۵ .

- ۲۶۹ - ۲۳۵ - ۲۳۱ - ۲۲۱ - ۹۵ گردهر

۸۵۷ - ۴۹۷ - ۲۸۷

۴۱۳ .. .. گل محمد

۱۰۶ .. .. گمان سنگه

- ۳۰۶ - ۲۴۶ - ۲۰۷ گنچ علي خان

۱۰۵۹ - ۹۶۴ ۹۱۳ - ۴۸۶ - ۴۲۷

- ۱۰۴۵ - ۹۵۷ - ۸۵۸ - ۳۳۹ گوپال سنگه

۱۰۵۶ - ۱۰۵۴

۱۰۶۲ - ۱۰۶۰ - ۱۰۵۴

۸۳۹ - ۵۹۴ - ۴۷۶ - ۷۷ کفایت خان

۳۱۳ .. .. کمال خان

۶۰۵ - ۷۶ - ۶۱ .. کمال لودي

- ۲۶۹ - ۱۹۵ - ۹۶ کنور رام مدنگه

- ۶۰۰ - ۵۹۳ - ۴۹۷ - ۴۵۹ - ۴۴۶

- ۶۱۸ - ۶۰۴ - ۶۰۳ - ۶۰۲ - ۶۰۱

- ۸۳۱ - ۷۵۷ - ۷۵۵ - ۶۱۴ - ۶۲۷

- ۹۱۴ - ۹۰۷ - ۸۹۱ - ۸۸۵ ۸۵۷

- ۹۷۰ - ۹۶۹ - ۹۶۸ - ۹۶۳ - ۹۱۷

۱۰۵۱ - ۹۷۱

- ۱۳۹ - ۱۳۸ - ۱۲۹ کنور لال سنگه

۳۴۱ - ۲۶۷

۸۴۴ - ۸۴۱ .. .. کوچلي بیگ

۱۰۲۸ - ۱۰۲۷ .. .. کوك سنگه

۱۰۱۸ - ۱۰۰۹ .. .. کپيلوجي

- ۴۴۷ - ۴۴۷ - ۲۲۱ - ۹۶ کيرت سنگه

- ۸۷۱ - ۸۶۸ - ۷۶۰ - ۴۶۵ - ۴۵۱

- ۸۹۸ - ۸۹۵ - ۸۹۴ - ۸۹۱ - ۸۹۰

- ۹۰۸ - ۹۰۷ - ۹۰۶ - ۹۰۲ - ۹۰۱

کاشي ۴۰۱۱	۲۴۷ - ۴۲۰ - ۷۵۱ - ۱۰۵۴ -
کاگر خان ۲۱۸ - ۲۴۵ - ۲۴۹ - ۲۶۹	۱۰۵۵
۸۵۶	قطب الملک ۲۹۸ - ۳۴۰ - ۵۶۸ -
کالي افغان ۶۳	۱۰۰۶ - ۱۰۱۷ - ۱۰۱۹ -
کام کار خان ۱۴۱ - ۲۴۷ - ۳۰۷ -	قلعه دار خان ۳۸ - ۳۵۹ - ۴۷۱ -
۳۴۶ - ۴۵۶ - ۷۵۱ - ۹۱۷ - ۱۰۶۱	۸۳۴ - ۸۷۰ - ۸۸۵ -
کامل بیگ .. .. . ۲۴۸ - ۸۸۵	قلندر .. .. . ۳۰۸ - ۸۳۴ - ۹۶۰
کامل خان ۱۰۴۲ - ۱۰۴۳ - ۱۰۴۴ -	قلندر بیگ ۱۲۷
۱۰۴۵ - ۱۰۴۶ - ۱۰۵۲ -	قلندر سلطان .. .. . ۹۰۷ - ۸۳۲ -
کامیاب ۱۴۱	قلي بیگ ۵۹۴
کب اندر ۸۸۲	قلیچ بیگ ۶۰۵
کب اندر هندی ۸۱۸	قلیچ خان ۶۳ - ۹۳ - ۱۹۷ - ۳۱۴ - ۴۷۱ -
کب رای ۵۸	قلي خان ۴۶۶ - ۴۷۵ - ۴۸۶ - ۵۰۴ -
کبیرای ۸۸۲	۷۶۵ - ۸۶۰ -
کپتان مور ۹۵۲	قوج علي ۲۷۶
کرم افغان ۲۳۷	قور خان ۵۹۴
کرم سنگه .. .. . ۸۱۸ - ۸۸۵	قیام خاني ۲۹۰
کرن راتهور .. .. . ۸۹۱ - ۱۰۱۵	(ک)
کرن کچهي ۵۲ - ۶۲ - ۹۲ - ۹۴۷	کار طلب خان ۵۵ - ۶۲ - ۷۶ - ۱۲۸۰ -
کشن سنگه ۱۴۹ - ۲۴۷ - ۴۷۳ -	۵۹۷ - ۱۰۵۰ -

- ۱۰۰۴ - ۱۰۱۰ - ۱۰۲۰ - ۱۰۳۶ -

۱۰۵۲

قبيح بيگ ۹۱۸

قدر انداز خان ۵۲۱

قربول خان ۵۵۵ - ۷۰۸ - ۷۸۳ -

۷۸۹ - ۷۹۳ - ۸۰۳ - ۹۱۵

قزل باش خان ۹۳ - ۹۳ - ۲۴۰ -

۲۴۵ - ۲۶۹ - ۲۹۱ - ۳۲۶ - ۴۸۶ -

۵۱۳ - ۵۲۴ - ۵۳۳ - ۵۶۶ -

قطب الدين خان ۳۹ - ۱۴۰ - ۱۴۶ -

۲۰۲ - ۳۳۸ - ۳۶۷ - ۵۶۳ - ۶۱۸ -

۶۱۷ - ۶۶۲ - ۶۶۸ - ۷۶۹ - ۷۷۰ -

۷۷۱ - ۷۷۲ - ۷۷۳ - ۷۷۵ - ۸۲۷ -

۸۷۱ - ۸۸۸ - ۸۹۳ - ۸۹۶ - ۸۹۷ -

۹۸۳ - ۹۸۶ - ۹۸۸ - ۹۸۹ - ۹۹۲ -

۹۹۵ - ۹۹۶ - ۹۹۸ - ۹۹۹ - ۱۰۰۳ -

۱۰۰۶ - ۱۰۰۷ - ۱۰۱۱ - ۱۰۱۲ -

۱۰۱۳ - ۱۰۱۵ - ۱۰۱۶ - ۱۰۳۳ -

۱۰۳۶ - ۱۰۴۶ -

قطب کاشي ۲۴۸ - ۲۶۸ - ۳۰۷ -

۱۴۹۱ - ۵۱۱ - ۵۶۴ - ۵۷۳ - ۵۷۴ -

قاضي اسلم ۹۱۵

قاضي عبدالرحمن ۱۰۳۵

قاضي عبد الوهاب ۲۳۲ - ۳۹۹ - ۴۰۴ -

۴۴۲ - ۴۵۸ - ۴۸۱ - ۴۸۸ - ۴۹۱ -

۵۹۵ - ۶۴۴ - ۸۴۳ - ۸۴۴ - ۸۸۲ -

قاضي عارف ۸۷۴

قاضي قربان .. ۹۳۳ - ۹۳۴ - ۹۳۵ -

قاضي نظامي .. .. ۴۸ - ۵۳ -

قباد ۸۵ - ۹۵ - ۱۱۳ - ۱۴۰ - ۱۴۸ -

۲۰۸ - ۲۱۴ - ۲۷۲ - ۲۷۳ - ۲۷۴ -

۲۸۲ - ۲۹۰ -

قباد بيگ ۱۶۳ - ۲۴۸ - ۲۹۰ - ۳۰۷ -

۱۴۴۲ - ۶۱۳ -

قباد خان ۹۵ - ۱۱۳ - ۱۲۰ - ۲۷۲ -

۲۷۳ - ۲۸۲ - ۲۹۰ - ۴۶۶ - ۴۸۵ -

۶۲۳ - ۶۲۶ - ۶۲۷ - ۶۳۴ - ۶۳۷ -

۷۴۱ - ۸۱۷ - ۸۲۲ - ۸۶۴ - ۸۶۸ -

۸۷۱ - ۸۹۰ - ۸۹۲ - ۸۹۹ - ۹۰۳ -

۹۸۶ - ۹۹۰ - ۹۹۲ - ۹۹۶ -

فیض الله خان ۹۶ - ۱۱۳ - ۱۱۹ -

۱۲۹ - ۲۰۷ - ۳۰۷ - ۳۲۶ - ۳۳۴ -

۳۴۵ - ۳۹۶ - ۴۰۰ - ۴۱۱ - ۴۴۰ -

۴۵۶ - ۴۶۲ - ۵۹۳ - ۶۷۳ - ۷۶۵ -

۸۱۷ - ۸۲۸ - ۸۳۳ - ۸۵۶ - ۸۵۸ -

۸۷۰ - ۸۷۵ - ۹۶۰ - ۹۶۱ - ۹۶۶ -

۱۰۳۸

(ق)

قابل خان ۲۴۹ - ۲۶۸ - ۳۰۸ - ۳۴۷ -

۴۲۰ - ۴۵۱ - ۷۵۱ -

قادر ۲۹۱ .. .. .

قادر داد ۶۲ - ۹۲ - ۲۳۵ - ۲۶۹ -

۳۵۸ - ۳۶۸ - ۵۱۳ - ۶۳۵ - ۱۰۲۳ -

۱۰۲۷ - ۱۰۲۹ - ۱۰۳۰ -

قاسم ۲۴۷ - ۳۹۹ - ۴۰۴ - ۴۴۲ - ۴۸۱ -

۴۸۸ - ۴۹۱ - ۵۱۱ - ۵۵۳ - ۶۰۶ -

۶۱۹ - ۶۲۶ - ۶۲۸ - ۹۱۸ -

قاسم خان ۳۳ - ۴۱ - ۵۶ - ۶۴ - ۶۵ -

۷۲ - ۹۹ - ۱۱۵ - ۱۲۷ - ۱۷۶ -

۱۷۷ - ۲۲۵ - ۳۴۲ - ۴۸۱ - ۴۸۸ -

فرخ فال .. .. . ۸۵۶ - ۹۱۸ -

فرهاد بیگ ۲۴۹ - ۲۶۸ - ۲۸۷ -

۲۸۸ - ۳۰۷ - ۴۳۰ -

فرهاد خان ۵۲۸ - ۵۳۶ - ۵۳۸ - ۵۵۵ -

۶۸۹ - ۷۰۷ - ۷۰۸ - ۷۱۸ - ۷۸۳ -

۷۸۴ - ۷۸۵ - ۷۸۶ - ۷۸۹ - ۷۹۰ -

۷۹۱ - ۷۹۲ - ۷۹۳ - ۸۸۰ - ۹۴۷ -

۹۴۸ - ۹۴۹ - ۹۵۱ - ۹۵۶ -

فریدون حسین .. .. . ۹۷۸ -

فضل الله خان ۱۶۶ - ۲۳۷ - ۳۰۷ -

۳۴۷ - ۳۹۹ - ۴۰۲ - ۴۱۸ - ۴۲۷ -

۴۴۸ - ۴۵۶ - ۴۶۲ - ۵۹۳ - ۶۱۷ -

۶۷۳ - ۶۷۵ - ۶۶۵ - ۸۵۶ - ۱۰۶۱ -

فقیر الله .. .. . ۷۸ -

فوجدار خان .. ۳۴۲ - ۶۲۵ - ۸۶۶ -

فولاد خان .. ۸۶۶ - ۹۶۹ - ۹۷۱ -

فیروز خان ۴۴۰ - ۴۷۵ - ۷۶۷ - ۸۴۶ -

۸۷۵ - ۹۴۸ - ۱۰۶۸ -

فیروز میرانی ۹۶ - ۲۰۵ - ۳۱۳ - ۳۲۵ -

۴۰۹ - ۴۱۱ - ۴۱۷ - ۴۲۷ - ۸۴۶ -

فتح افغان ٣٥٥

فتح بېگ ٩١٨-٢٤٦

فتح جنگ خان ١٢٨-٢٤٥-٢٦٩-

٢٩٠-٥٢٢-٥٠٨-٥٠٧-٥٠٢-

٥٣٠-٥٥٥-٩٠٤-٩٩٢-٩٩٣-

١٠٠١-١٠٠٣-١٠٠٤-١٠١٢-

١٠١٦-١٠١٧

فتح حسين خان ١٠٤٤

فتح خان ٥٩٨-٥٥

فتح روهيله .. ٣٧-٥١-٦٢-٧٦-

فتح الله خان ٢١٨-٢٤٨-٣٣٩-

١٤١٩

فدائي خان ١٤٦-١٤٨-١٦٧-١٧٣-

١٩٧-٢٠٢-٢٢٩-٢٧٦-٣٧٧-

٥٠٤-٥١٢-٥١٨-٥٢٢-٥٣٠-

٥٣٣-٥٣٨-٥٣٦-٥٧٣-٥٩٠-

٥٩٣-٦١١-٦٣٥-٧٤١-٧٦٢-

٨١٧-٨٢٢-٨٢٨-٨٢٩-٨٤٣-

٨٤٧-٨٥٧-٨٧٠-٨٧٦-٩٨١-

٩٨٧-١٠٦١

غيرت بېگ ٥٥-٦٢-٩٢-٩٣-

٩٩-١٠٧-١٩٣-٢٠٦-٢٣٢-

غيرت خان ٦٣-٩٣-١٠١-١٧٨-

٢٤٨-٣٠٧-٣٤٦-٣٥١-٣٧٥-

٥٩٤-٨٢٢-٨٧٣-٨٧٤-٩٧٦-

١٠٢٢-١٠٤٣-١٠٣٧

(ف)

فاخرخان ٩٦-١١١-٢٣٦-٢٤٨-

٣٤٦-٣٥١-٣٦٤-٣٨٦-٦٣٥-

٧٤٣-٩٩٤

فاضل خان ١١٢-١١٤-١١٥-١٢٤-

٢٩٣-٢٩٤-٣٠٣-٣٠٧-٣٣٨-

٣٣٩-٣٤٦-٣٩٥-٣٥٢-٣٨٥-

٣٨٦-٣٨٧-٣٨٨-٥٥٤-٦٢٣-

٦٦٠-٦٦٤-٦٦٧-٧٣١-٧٤٣-

٧٤٩-٧٥٨-٧٦٢-٧٦٤-٧٦٦-

٨١٧-٨١٨-٨٢٢-٨٢٩-٨٣١-

٨٣٣

فلاح خان ١٩٥-٢٤٧-٨٨٠-٩١٧-

١٠٢٧

۹۶۰ .. .. . صناد الدين

۲۸۷ - ۲۷۰ - ۲۴۷ .. .. . عمرتوين

۸۸۱ .. .. . عنایت الله

- ۲۰۳ - ۱۳۰ - ۹۳ - ۹۲ خان عنایت

- ۴۵۱ - ۴۰۵ - ۳۳۹ - ۳۱۳ - ۲۶۸

۸۸۵ - ۸۶۹ - ۸۳۲

- ۵۳ - ۴۹ - ۴۶ - ۳۴ عيسى بيگ

۱۰۷

(غ)

۸۰۲ .. .. . غازي افغان

۷۶ - ۶۲ .. .. . غازي بيجاپوري

۹۲۵ - ۹۰۳ - ۹۰۲ .. .. . غازي بيگ

- ۹۸۸ - ۸۷۱ - ۵۹۷ - ۵۹۶ غالب

۱۰۰۹ - ۱۰۰۷ - ۱۰۰۴ - ۹۸۹

۱۳۹ - ۱۰۷ .. .. . غريب داس

- ۱۷۷ - ۱۶۷ - ۱۱۱ - ۹۵ غضنفر خان

- ۳۷۸ - ۳۷۷ - ۳۷۵ - ۴۰۳ - ۴۰۰

۱۰۴۸ - ۹۶۵ - ۹۵۹ - ۸۵۳

۴۷۵ - ۳۳۹ - ۳۰۵ - ۵۳ غلام محمد

۱۰۵۷ - ۸۸۰ - ۸۵۱ غياث الدين

۹۴۸ - ۸۱۲ - ۷۸۲

۸۱۴ .. .. . عسکري خان

۶۹۹ .. .. . عطاء الله

۶۷۶ .. .. . عظيم خان

۸۷۳ .. .. . عظيم الدين

- ۷۱۷ - ۷۱۳ - ۲۹۱ عقيدت خان

۷۹۶

۵۱۷ .. .. . علاء الدين

۱۳۵ .. .. . علي نقی

۴۰۱ .. .. . علي خان

- ۵۷۸ - ۵۷۷ - ۵۷۶ علي عادل خان

۶۲۶ - ۵۹۲

۵۸۶ - ۲۴۷ .. .. . علي عرب

- ۲۴۶ - ۲۳۵ - ۱۳۰ - ۱۳۹ علي قلي

- ۵۵۵ - ۵۳۴ - ۲۹۱ - ۲۶۹ - ۲۶۸

۸۸۵ - ۷۶۳ - ۷۴۲

- ۱۳۲ - ۱۰۶ - ۹۵ علي مردان خان

- ۲۲۰ - ۱۹۶ - ۱۸۹ - ۱۴۸ - ۱۳۹

۴۶۰ - ۴۲۶

۵۸۶ .. .. . علي يار

١٠٦٤	- ٨٤٣- ٨١٧- ٨١٤- ٧٦٣- ٦٧٣
عبد المجيد .. .. ٢٤٩ - ٢٩١	- ١٠٥٥ - ١٠٤٧ - ٩٨١ - ٨٨٠
عبد النبي ٩٦ - ١١٥ - ١٢٧ - ١٣١ -	١٠٦٢
٢٤٧ - ٢٤٠ - ١٤٤٣ - ٥٧٣ - ٩٤٠ -	عبد الرسول ٢٤٧-٢٤٦ - ١٤٤٨- ٥٣٣ -
٩٦٦ - ٩٧٨ - ١٠٩٨	٧٩١ - ٧٩٢ - ٧٩٥ - ٨١٨ - ٩٩٠ -
عبد الواحد ١٠٥٣	عبد العزيز خاني ١٤٤٠ - ٩٢٨ - ٦٣٧ -
عبد الوهاب ١٦١	- ٦٣٨ - ٩٦٢ - ٩٧٣ - ٧٣٨ - ٨٤١ -
عبد الله ١٩٨ - ١٤٧٣ - ٥٩٦ - ٥٩٧ -	- ٨٤٤ - ٨٥٩ - ٨٦٣ - ٨٦٤ - ١٠٣٥ -
- ٦٠٣ - ٧٤٣ - ٧٥٨ - ٨٦١ - ٩١٤ -	١٠٤٩ - ١٠٥٠ - ١٠٦٣
٩٥٨ - ٩٦٠ - ٩٨٩ - ١٠٥١ -	عبد الكريم ٩٤٦
عرب خاني ١٠٦٠	عبد الله ٨٧٢
عرب شيخ ٢٤٩ - ٨٥٦ - ٩٦٠ - ٩٨١ -	عبد الله بيگ ٣٧ - ٥١ - ١٣٢ - ١٤٨ -
عزت خان ١٨٠ - ٣٠٢ - ٣٤١ - ٥٩٣ -	- ١٨٩ - ١٩٦ - ٢١٢ - ٢٤٦ - ٢٤٨ -
١٠٦٥	٢٨١ - ٣٠٨ - ٨٥٢ - ٩٨١ -
عزت ٩٩٨	- ١٣١ - ٦٣ - ٦٣ - ٥٥ -
عزت الدين ٧٤٣ - ٩٠٨ - ١٠٣٤ -	- ١٤٨ - ٢٤٩ - ٢٨٨ - ٣٠٨ - ٤٠٢ -
عزت الله ٤٨٧ - ٦٦٢ - ٩٦٣ - ٧٦٧ -	- ٥٢٧ - ٥٤٠ - ٥٤٥ - ٥٦٥ -
٩٦٣	- ٦٥٠ - ٧٤٣ - ٧٦٢ - ٨١٨ - ٨٥٨ -
عسكر خان ٩٥ - ٣١٣ - ٣٢٦ - ٣٣٤ -	- ٨٦١ - ٨٧٢ - ٨٧٤ - ٩٦٤ - ٩١٧ -
- ٣٤٢ - ٤٦٥ - ٦٢٥ - ٦٢٧ - ٦٦١ -	- ٩٨٩ - ١٠٣٥ - ١٠٥٩ - ١٠٦٣ -

- ۲۹۵ ۲۹۹- ۲۵۶- ۲۵۲- ۲۵۱	- ۸۵۵- ۸۴۶- ۷۶۲- ۶۰۹- ۴۰۳
- ۳۴۸- ۳۴۷- ۳۲۹- ۳۲۸- ۲۹۹	۱۰۵۶- ۱۰۴۹- ۱۰۴۷
- ۴۰۹- ۴۰۶- ۳۶۲- ۳۶۱- ۳۵۹	- ۴۰۵- ۳۹۷- ۲۹۸- ۸۳ عادل خان
- ۵۷۰- ۵۲۲- ۴۸۲- ۴۶۱- ۴۲۴	- ۴۷۱- ۴۴۹- ۴۱۷- ۴۱۶- ۴۱۵
- ۶۴۴- ۶۳۲- ۶۲۸- ۵۹۶- ۵۹۱	- ۵۹۸- ۵۹۶- ۵۷۹- ۵۷۶- ۵۷۵
- ۸۴۱- ۷۳۹- ۷۳۳- ۶۹۴- ۶۴۶	- ۸۵۷- ۸۵۱- ۸۵۰- ۷۶۷- ۶۳۴
۹۸۴- ۹۷۵- ۹۴۳- ۸۴۵	- ۹۱۹- ۹۱۲- ۹۰۹- ۹۰۷- ۹۰۶
۳۰۷ .. .. . مباد الله	- ۹۹۷- ۹۹۰- ۹۸۸- ۹۷۲- ۹۲۴
۳۰۷- ۲۷۰- ۲۴۹- ۲۱۵- ۲۱۳ عباس	- ۱۰۱۹- ۱۰۰۷- ۱۰۰۶- ۱۰۰۲
۶۰۷	- ۱۰۴۹- ۱۰۴۷- ۱۰۳۶- ۱۰۲۹
- ۲۹۱- ۲۴۵- ۹۲- ۶۲ عبدالباري	۱۰۵۶
- ۷۷۴- ۷۷۲- ۷۷۱- ۷۷۰- ۵۵۵	- ۴۱۶- ۴۰۱- ۱۹۴- ۴۴ عاقل خان
۱۶۲ .. .. . عبدالحميد	- ۸۴۳- ۶۳۰- ۶۲۵- ۴۷۸- ۴۷۱
- ۴۵۱- ۴۱۸- ۴۰۴- ۵۳ عبدالرحيم	۱۰۴۷- ۹۸۱- ۸۵۱
- ۹۶۴- ۹۶۱- ۹۱۵- ۸۵۶- ۴۵۷	۸۸۵- ۶۲۵ .. .. . عالم خان
- ۱۰۴۵- ۱۰۴۲- ۱۰۳۳- ۹۶۶	۷۷ .. .. . عالم سنگه
۱۰۵۴- ۱۰۵۲	- ۶۳- ۵۶- ۲۶- ۲۵۰- ۱۱ عالم گير
- ۲۵۰- ۷۶- ۶۲- ۵۵ عبدالرحمن	- ۱۳۳- ۱۱۶- ۱۱۲- ۹۸- ۶۴
- ۳۳۱- ۳۰۷- ۲۶۷- ۲۶۴- ۲۵۷	- ۲۰۱- ۱۸۳- ۱۵۴- ۱۵۱- ۱۴۹
- ۶۳۴- ۴۷۵- ۴۲۰- ۴۱۸- ۳۹۵	- ۲۲۷- ۲۲۶- ۲۲۴- ۲۲۰- ۲۱۲

صورت سنگه ۶۵۱۰

(غ)

فیاء الدین ۸۷۵

(ط)

طاهر خان ۹۵-۱۱۳-۱۲۰-۱۴۷-

۱۸۶-۱۸۸-۲۰۷-۲۱۲-۲۴۹-

۲۹۰-۳۰۴-۳۰۶-۳۰۸-۳۴۱-

۴۰۲-۴۰۴-۴۷۴-۵۶۴-۶۰۴-

۶۱۸-۶۴۲-۷۴۱-۸۱۷-۸۲۰-

۸۳۲-۸۵۵-۸۵۶-۸۶۰-۸۸۰-

۸۸۴-۹۶۰-۹۸۱

طلب خان .. ۵۹۶-۷۴۳-۹۷۶

طیب خواجه .. ۶۰۵-۶۱۹

(ظ)

ظفر خان ۹۶-۱۱۵-۲۳۶-۳۴۶-

۴۰۰-۴۰۵-۴۵۱-۴۶۴-۶۲۹-

۸۳۲

ظل الحق ۳۷۰-۱۰۶۲

(ع)

عابد خان ۵۵-۷۶-۲۴۸-۳۰۷-

صالح بیگ ۲۴۸

صالح خان .. ۸۸۰-۹۶۴-۱۰۶۱-

صف شکن خان ۶۳-۶۸-۸۰-۹۶-

۱۳۱-۱۵۷-۱۶۰-۱۶۷-۱۸۴-

۱۸۷-۱۸۸-۱۹۶-۱۹۷-۲۰۳-

۲۰۴-۲۰۸-۲۶۱-۲۷۱-۲۷۲-

۲۷۳-۲۷۴-۲۷۵-۲۷۶-۲۷۷-

۲۷۸-۲۷۹-۲۸۰-۲۸۱-۲۸۲-

۲۸۳-۳۰۳-۳۰۴-۳۰۶-۳۱۴-

۳۱۵-۳۲۶-۳۳۴-۳۹۶-۴۶۲-

۴۸۵-۶۳۴-۶۶۰-۷۵۱-۷۶۲-

۷۶۵-۸۲۲-۸۳۸-۸۴۳-۸۴۶-

۸۵۲-۸۸۰-۹۸۶-۱۰۳۷-

صفی خان ۲۹۲-۳۴۹-۴۱۸-

۱۹۴۲-۵۹۳-۶۳۷-۷۴۳-۷۵۱-

۷۶۳-۸۷۸-۹۷۳-۱۰۳۷-

۱۰۴۳

صفی میرزا ۹۸۴

صلا بت خان ۱۶۲-۱۹۹

صالح الدین ۶۲۳

شیخ میر ۵۳ - ۶۸ - ۹۲ - ۹۸ - ۱۱۷ -	شیخ عبد المجید ۵۲۹
۱۳۸ - ۱۴۲ - ۱۵۶ - ۱۵۸ - ۱۶۰ -	شیخ عبد الملك ۸۷۲
۱۶۷ - ۱۹۵ - ۲۰۸ - ۲۱۲ - ۲۱۷ -	شیخ عبد الوهاب ۲۳۲ - ۷۵۶ - ۸۱۸ -
۲۷۱ - ۲۷۲ - ۲۷۳ - ۲۷۴ - ۲۷۵ -	۸۶۱
۲۷۸ - ۲۷۹ - ۲۸۰ - ۲۸۱ - ۲۸۲ -	شیخ فرید .. ۱۹۱ - ۱۹۲ - ۳۰۷ -
۲۸۳ - ۲۹۲ - ۲۹۵ - ۳۰۳ - ۳۰۴ -	شیخ قطب ۳۹۷ - ۴۸۸ - ۶۲۰ - ۸۵۷ -
۳۰۶ - ۳۱۵ - ۳۱۶ - ۳۲۱ - ۳۲۲ -	۸۶۱
۳۲۴ - ۳۲۵ - ۳۳۲ - ۳۴۴ - ۳۶۱ -	شیخ کتب ؟ ۲۱۸
۷۴۳ - ۸۵۶ - ۹۷۷ -	شیخ محبوب محمد ۴۵۹
شیخ ولی فریدی ۲۵۰ - ۲۵۲ - ۲۵۷ -	شیخ محسن ۸۳۲
۲۶۱ - ۲۶۳ -	شیخ محمد اشرف .. ۸۵۷ - ۸۸۵ -
شیر نغان ۲۸۷	شیخ محمد حیات ۵۱۳
شیر پیگ ۳۴۲	شیخ محمد سعید .. ۲۹۳ - ۵۹۵ -
شیر حاجی ۹۳۳	شیخ محمد مالا ۸۸۱ - ۸۸۳ - ۸۸۶ -
شیر سنکھ ۱۹۲ - ۴۴۱ - ۴۹۷ - ۸۴۳ -	۱۰۴۸
۸۴۷ - ۸۹۱ -	شیخ محمد معصوم ۲۹۳
(ص)	شیخ محمد یوسف ۸۱۸
صاحب قرآن ثانی ۲۵	شیخ مصری ۸۶۱
صادق محمد ۲۹۸	شیخ معظم .. .. ۱۰۶ - ۹۶ -
صالح بهادر ۸۴۷	شیخ موسی .. .. ۴۲۸ - ۹۲۶ -

شیخ تانار .. .. ٦٥٣ - ٦٥٧	شمشیر خان ١٩٥ - ٣٤١ - ٤١٩
شیخ بهاء الدین ٣٨٧	.. ٣٤٢ - ٤٧١ - ٤٨٧ - ٦٤٧ - ٨٣٤
شیخ جمال ٨٥٧	.. ١٠٤٢ - ١٠٤٥ - ١٠٤٦ - ١٠٥٢
شیخ حسین ٩١٨	.. ١٠٥٣ - ١٠٥٤ - ١٠٥٥ - ١٠٥٦
شیخ حمید .. .. ٥٣٣ - ٥٣٤	.. ١٠٥٨ - ١٠٦٠
شیخ خان محمد ١٠٦	شهاب الدین ٢٤٦
شیخ سعد الله ٨٥٩	شهابت خان ٣٠٥ - ٣٤١ - ٤٥٧
شیخ سلیم ٢٤٠	.. ٦٤٧ - ٨٣٤
شیخ صفی .. .. ٦٥٧ - ٦٥٩	شهباز خان ١٤٨ - ١٩٧ - ٤٦٤ - ٤٧٥
شیخ ظریف ٢٥١ - ٢٥٢ - ٢٥٧	.. ٦٢٥ - ٧٥٧
.. ٢٦١ - ٣٠٨	شہسوار بیگ ١٨٦ - ٢٠٣ - ٣٠٨
شیخ عباس ١٤٣ - ١٤٧ - ١٥١٧	.. ٣٣٢ - ٣٣١ - ٦٢٦
شیخ عبدالحمید ٩٨٩	شہسوار خان ٩٩٠ - ١٠٣٤ - ١٠٣٨
شیخ عبدالرحیم ٢٧٥	شیخ ابوالفضل ٣٨٧
شیخ عبدالسلام ٦٨٠	شیخ احمد .. .. ٥٩٥ - ٩٥٧
شیخ عبدالعزیز ٦٢ - ٧٤ - ٧٧ - ١٤١	شیخ احمد سرھندی ٣٩٣ - ٥٩٥
شیخ عبدالقوی ٥٤ - ٩٤ - ٢٣١	شیخ الله داد ٨٧٢
.. ٢٤٨ - ٣٠٧ - ٣٩٩ - ٦١٩ - ٦٥٧	شیخ یروان ٥٩٧
شیخ عبدالکریم ٢٢٠ - ٤٠٣ - ٣٤٣	شیخ بدھو .. .. ٦١٤ - ٦٤٦ - ٧٦٣
شیخ عبدالله .. ٦٢٠ - ٨١٨ - ٨٥٧	شیخ پیر محمد ٨٨١

شاه یوسف ۲۱۰	۵۸۰ - ۵۸۲ - ۸۶۵ - ۸۶۶ - ۸۶۹
شایسته خان ۶۵۱	۸۸۷ - ۸۸۸ - ۸۹۱ - ۸۹۳ - ۸۹۴
شجاع ۲۵ - ۳۱ - ۱۴۱ - ۱۷۱ - ۱۷۵	۸۹۸ - ۸۹۹ - ۹۰۳ - ۹۰۴ - ۹۰۵
۱۰۳۸ - ۱۰۳۹	۹۰۶ - ۹۰۷ - ۹۰۹ - ۹۱۱ - ۹۱۳
شجاعت خان ۵۴ - ۶۷ - ۷۶ - ۹۲	۹۱۴ - ۹۱۷ - ۹۱۹ - ۹۶۷ - ۹۸۸
۱۱۷ - ۱۲۹ - ۱۴۹ - ۱۹۳ - ۲۴۶	۹۹۲ - ۹۹۶ - ۱۰۰۰ - ۱۰۰۲ - ۱۰۲۱
۲۴۷ - ۴۰۵	۱۰۳۳ - ۱۰۵۱
شجاع خان ۲۴۰ - ۲۶۸ - ۳۰۶ - ۴۱۸	(ش)
۸۵۶	شاد خان ۱۹۳
شرزه ۱۰۱۵	شاه بیگ خان ۴۴ - ۶۵ - ۷۸ - ۲۴۷
شرزه خان ۹۲ - ۲۰۸ - ۲۰۹ - ۳۰۴	۴۰۱ - ۴۷۵
۳۰۷ - ۳۳۹ - ۵۸۰ - ۸۷۱ - ۸۹۱	شاهزاده دانیال ۴۳۳
۸۹۳ - ۹۸۹ - ۱۰۱۳	شاهزاده مراد ۴۳۳
شرزه راو ۹۸۹	شاه قلبي چيله ۸۸۵
شرزه مهدي .. .. . ۱۰۱۰ - ۹۹۶	شاه محمد ۵۱ - ۴۵۶ - ۴۶۶ - ۴۸۶
شرف خان .. ۲۴۶ - ۲۹۰ - ۴۶۵	۶۲۶ - ۷۶۰ - ۸۸۵ - ۹۷۷
شفقت الله ۱۲۷	شاه نواز خان ۲۹ - ۴۵ - ۵۱ - ۵۲
شفيع خان ۹۸۶	۱۶۰ - ۲۰۹ - ۲۹۶ - ۲۹۹ - ۳۲۳
شمس الدين ۴۵ - ۴۷ - ۵۴۰ - ۵۸۱	۳۲۵ - ۳۳۹ - ۴۲۰ - ۸۵۲ - ۸۶۴
۵۸۲ - ۵۸۳ - ۵۸۵ - ۵۸۷ - ۶۹۶	۸۷۹

سیدی منبل ۱۰۱۲

سیدی فولاد ۵۶۷

سیدی کامل .. .. ۸۸۶ - ۸۸۲

سیدی مسعود ۹۹۸

سیف الله ۴۵ - ۴۲۳ - ۴۲۷ - ۴۹۸

۵۰۰ - ۵۰۱ - ۱۰۶۴

سیف بیجا پوری ۶۳ - ۱۶۳ - ۲۴۹ -

۲۸۸

سیف الدین ۷۸ - ۲۴۹ - ۲۷۰ - ۴۲۷ -

۶۶۳ - ۷۶۵ - ۷۶۲ - ۸۷۰

سیف خان ۹۲ - ۱۶۳ - ۱۹۵ - ۲۱۳ -

۲۲۱ - ۲۴۶ - ۲۵۶ - ۲۶۲ - ۲۶۳ -

۲۸۶ - ۲۸۷ - ۲۸۹ - ۳۴۲ - ۳۴۵ -

۴۱۵ - ۴۲۸ - ۴۳۲ - ۴۳۳ - ۴۴۰ -

۴۸۱ - ۶۰۴ - ۶۲۱ - ۶۳۷ - ۶۴۲ -

۶۵۵ - ۷۵۷ - ۷۵۹ - ۸۲۶ - ۸۳۲ -

۸۳۹ - ۸۴۳ - ۸۷۷ - ۹۲۱ -

۹۲۳ - ۹۵۶ - ۹۶۰ - ۹۶۵ - ۹۶۶ -

۱۰۴۹

سید ۴۴۱ - ۵۷۶ - ۵۷۷ - ۵۷۹ -

۱۰۴۸

سید میر .. .. ۶۲ - ۹۲ - ۱۵۹

سید میرزا ۳۴۶ - ۵۳۴ - ۷۱۳ - ۷۶۷

سید ناهر خان ۱۰۴

سید نجابت خان ۹۶ - ۹۵۷ - ۹۸۹ -

۱۰۳۸

سید نصیر الدین ۱۴۵ - ۹۱ - ۹۲ - ۱۴۸ -

۲۰۳ - ۳۱۴ - ۳۴۲ - ۴۱۹ - ۵۲۷ -

۵۳۴ - ۵۴۵ - ۶۸۱ - ۶۹۷ - ۷۰۰ -

۷۶۷ - ۱۷۱۳

سید نور العینان .. .. ۹۶ - ۲۴۵

سید هدایت الله ۱۱۲ - ۲۱۳ - ۲۴۸ -

۵۹۴

سید یادگار حسین .. ۲۴۶ - ۱۰۶۱

سید یحیی .. ۸۸۱ - ۸۸۲ - ۸۸۶

سید یوسف .. .. ۶۲ - ۶۸۱

سیدی احمد ۸۵۹

سیدی بلال ۶۲۶

سیدی جوهر ۶۴۶

سیدی ربیعان ۱۰۱۰

سید محمد ۳۴۵ - ۳۴۷ - ۳۹۷ -	سید عرب ۲۷۰
۴۱۶ - ۴۲۷ - ۴۸۷ - ۵۶۶ - ۵۹۴ -	سید عزت خان ۱۸۰ - ۲۰۷ - ۲۴۸ -
۶۲۰ - ۶۳۶ - ۷۱۸ - ۷۳۶ - ۸۶۱ -	۲۷۰ - ۵۹۳ - ۸۵۵ - ۱۰۴۸
۹۰۲ - ۹۳۲ - ۹۳۴ - ۹۳۵ - ۹۷۴ -	سید علی ۸۲۶ - ۸۳۴ - ۸۸۱ - ۹۱۸ -
۱۰۶۲	۹۸۸ - ۹۸۹ - ۱۰۳۵
سید محمد جواد ۹۰۳	سید علی اکبر ۱۴۹ - ۲۴۶ - ۲۸۸ -
سید محمد صالح .. ۶۲۶ - ۵۶۶	۳۰۷ - ۶۳۵ - ۹۸۹
سید محمد قنوجی ۱۰۶۲	سید عنایت الله ۸۸۲
سید مسعود ۲۰۷ - ۲۳۲ - ۲۴۸ - ۲۸۸ -	سید فیروز ۱۶۲ - ۲۱۳ - ۲۱۶ - ۶۰۹ -
۳۰۷ - ۴۰۳ - ۴۵۴	۱۰۵۴
سید مصطفی ۴۵۱	سید فیروز خان ۱۳۹ - ۱۴۹ - ۲۴۰ -
سید مظفر .. .. ۶۱ - ۹۲ - ۱۲۹	۲۶۹ - ۱۰۶۸
سید مظفر خان ۰۱۲ - ۲۶۹ - ۲۹۱ -	سید قاسم ۲۵۷ - ۲۸۵ - ۲۸۶ - ۳۰۳ -
۵۲۲ - ۵۳۳	۳۰۵
سید مقبول عالم ۹۶ - ۳۴۷ - ۸۹۱ -	سید قطب عالم .. ۲۴۷ - ۵۶۶
۹۹۹	سید قلی ۵۲۷ - ۵۴۴ - ۵۴۷ - ۵۵۰ -
سید منصور ۶۳ - ۹۳ - ۱۳۹ - ۱۴۸ -	۵۵۲ - ۵۵۷ - ۵۶۱
۱۹۰ - ۲۰۸ - ۲۴۹ - ۳۰۶ - ۳۳۷ -	سید کریم الله ۲۴۹
سید منور ۹۶ - ۵۷۲ - ۸۰۶ - ۸۹۱ -	سید کمال الدین ۱۰۶
۹۸۸ - ۱۰۰۵ - ۱۰۳۴ - ۱۰۳۸ -	سید لطف علی .. .. ۱۴۹ - ۱۴۹

سید شیرخان ۶۵ - ۹۶ - ۱۱۵ - ۲۱۵ -	سید خان جهان .. ۱۹۶ - ۱۹۷
۸۷۶ - ۲۶۹ - ۲۴۵	سید دلاورخان ۲۲ - ۹۳ - ۹۸ - ۱۰۷ -
سید شیرزمن .. .. ۴۷ - ۵۴	سید دلیر خان ۱۳۹
سید شیرمحمد .. ۵۶۷ - ۸۷۲	سید راجن .. .. ۲۵۱ - ۲۵۲
سید صادق ۶۸۷	سید زبردست ۲۴۶
سید صدر جهان ۸۵۱	سید زید ۱۰۳۵
سید صلابت خان ۱۷۰ - ۱۷۲ - ۱۹۸ -	سید زین العابدین ۳۰۶ - ۶۳۵ - ۸۹۱ -
۱۹۹ - ۲۶۹ - ۶۰۵	۸۹۳ - ۹۸۹ - ۱۰۳۴ - ۱۰۳۸
سید عالم ۲۳۹ - ۲۵۲ - ۲۵۷ - ۲۶۰ -	سید سالار خان ۱۲ - ۶۵ - ۳۴۶ -
۵۰۵ - ۵۰۶ - ۵۴۱ - ۵۴۴ - ۵۴۷ -	۵۲۷ - ۵۴۰ - ۵۴۱ - ۵۴۷ - ۶۸۱ -
۵۵۰ - ۵۵۲ - ۵۵۴ - ۵۵۷ - ۵۶۱ -	۷۸۹ - ۷۹۱ - ۷۹۲ - ۸۰۲ -
سید عبدالجلیل .. ۲۲۵ - ۲۸۵	سید سلطان ۸۴۰ - ۸۴۳ - ۸۷۰ - ۸۷۶ -
سید عبدالرحمن ۴۸ - ۵۵ - ۸۸۳ -	۸۸۰ - ۱۰۴۶ - ۱۰۵۹
۸۸۶	سید شاه خان ۶۵
سید عبدالرزاق ۲۷۴	سید شاه محمد .. .. ۵۱ - ۵۵
سید عبدالرشید ۱۵۴	سید شجاعت خان ۱۴۹ - ۱۷۷ - ۳۴۵
سید عبدالرؤف ۶۲۶	سید شمس ۲۴۶
سید عبدالعزیز .. ۶۶۱ - ۱۰۰۲	سید شهابت خان ۶۲۵
سید عبدالله .. .. ۸۸۳ - ۸۸۶	سید شیخ ۸۷۲
سید (میر) عبدالعبود .. ۸۵	سید شیخن ۱۰۷

سید بهادر ۹۶ - ۲۳۶ - ۲۳۷ - ۲۹۳	۸۶۸ - ۹۰۹ - ۹۸۹ - ۹۹۳ - ۹۹۹
۳۰۸ - ۳۰۵ - ۴۴۳ - ۴۴۹ - ۵۷۲	۱۰۱۲ - ۱۰۴۳ - ۱۰۴۶
۶۰۵	سورجمل .. ۱۹۲ - ۳۰۶ - ۳۳۱
سید تاتار ۲۴۹ - ۲۷۴ - ۲۷۵ - ۲۸۸	سوزنگه .. ۵۵ - ۷۷
۳۰۷ - ۵۴۰ - ۵۴۱ - ۶۵۳ - ۶۵۷	سهامنگه .. ۵۵
۷۱۳	مهراب خان .. ۴۵۴ - ۸۶۴ - ۸۸۵
سید تلج .. ۵۳۶ - ۵۳۷ - ۵۴۰	میلاد خان ۱۲۹ - ۱۵۷ - ۱۶۱ - ۳۲۴
سید تاج الدین .. ۵۲۱	۳۳۴ - ۳۴۹ - ۴۱۸ - ۶۸۰ - ۸۷۰
سید جعفر ۴۱۸ - ۵۶۶ - ۶۳۶	سید ابراهیم ۳۱۳ - ۳۲۶ - ۳۳۴
۵۳۳ - ۸۶۱ - ۸۸۱	۳۶۷ - ۹۶۴ - ۱۰۶۱
سید جلال ۲۹۹ - ۴۱۱ - ۴۱۸ - ۴۸۷	سید ابومحمد .. ۳۴۹
۵۶۶ - ۶۳۶ - ۷۵۵ - ۸۳۲	سید احمد ۱۷۶ - ۲۴۶ - ۲۹۹ - ۴۱۱
۸۶۱ - ۸۷۲	سید اختصاص خان بارهه ۶۸۳ - ۹۴۷
سید جان ۱۹۳ - ۶۱۹ - ۸۸۰ - ۹۶۴	سید اسمعیل .. ۱۰۶
سید جواد .. ۲۷۴ - ۲۷۵	سید اشرف .. ۴۰۵
سید حامد ۲۴۹ - ۳۰۷ - ۳۰۸	سید انور .. ۱۶۱ - ۸۶۲
۴۸۶ - ۶۱۹ - ۹۱۸	سید بایزید .. ۱۰۶
سید حسن ۵۵ - ۶۲ - ۹۲ - ۱۳۹	سید بدایت الله قادری .. ۸۵۷
۱۳۵ - ۴۸۷ - ۵۶۵ - ۵۶۶ - ۵۸۵	سید بدیع الدین .. ۲۴۱
سید حسین .. ۵۹۵ - ۶۲۰	سید بهار .. ۶۲ - ۳۹۹ - ۴۴۳

سلطان حسین .. .. ۶۵ - ۹۵	مرمست ۴۵۲ - ۴۵۵ - ۱۰۴۴ - ۱۰۵۵
سلطان علي عرب ۵۸۲	مزاوار خان ۶۳ - ۹۳ - ۱۰۷ - ۱۲۷ -
سلطان سکندر ۱۰۳۹	۸۸۰ ۸۵۱ - ۸۴۳ - ۱۴۴۸
سلطان محمد ۱۰۳۵	معارف خان ۱۲۹ - ۱۵۷ - ۱۵۸ - ۱۶۰۰ -
سلطان یار ۱۰۷	۱۹۲ - ۱۹۵ - ۲۲۰ - ۲۳۶ - ۳۰۰ -
سلیمان .. .. ۲۵ - ۳۴	۹۱۳ - ۸۸۵ - ۶۶۱ - ۴۴۲ -
سلیمان بے شکوع ۳۰ - ۳۲ - ۸۰۶ -	سعد الله خان ۱۶۱ - ۲۴۸ - ۳۰۳ -
۱۲۱ - ۱۲۵ - ۱۳۰ - ۱۳۸ - ۱۴۱ -	۸۸۵ - ۸۹۱ - ۹۱۴ -
۱۴۲ - ۱۴۷ - ۱۴۸ - ۱۵۸ - ۱۵۹ -	سعید .. .. ۷۶۲ - ۷۴۳ -
۱۶۰ - ۱۶۱ - ۱۶۶ - ۱۶۷ - ۱۶۹ -	سعید جعفر .. .. ۸۳۲ -
۱۷۰ - ۱۷۱ - ۱۷۳ - ۱۹۸ - ۱۹۹ -	سعید اے خوشنویس ۸۷۲ - ۸۸۲ -
۲۰۰ - ۲۱۳ - ۳۰۳ - ۴۲۱ - ۶۰۰ -	۹۸۲
۶۰۱ - ۶۰۲ - ۶۰۴ - ۱۰۰۹ -	سعید خان ۱۳۱ - ۱۴۱ - ۱۹۵ - ۳۳۹ -
سنہاجی ۵۰ - ۹۰۶ - ۹۶۳ - ۹۶۹ -	۱۴۱۹ - ۱۴۲۳ - ۱۴۲۷ - ۱۴۸۷ - ۵۹۳ -
۹۷۰ - ۹۷۱ - ۱۰۰۹ -	۷۶۲
سنجر .. .. ۲۶۱۵ - ۲۹۰ -	سعید الله .. .. ۸۸۱ -
سندرداس .. .. ۲۴۶ - ۲۸۸ - ۳۳۸ -	سکت (مسکت) سنگہ .. .. ۳۳۱ -
سویہکرن ۶۳ - ۹۳ - ۱۵۷ - ۲۴۹ -	سکندر ۶۳ - ۷۴ - ۱۴۸ - ۲۴۵ - ۲۹۱ -
۲۶۸ - ۲۹۴ - ۳۰۱ - ۴۷۸ - ۴۷۹ -	۱۰۰۰ - ۱۰۰۱ -
۵۶۵ - ۶۳۱ - ۶۳۵ - ۸۹۳ - ۸۹۵ -	سلطان بیگ ۲۲۱ - ۲۴۹ - ۲۸۷ - ۴۵۶ -

سپهر ۹۵ - ۹۷ - ۹۹ - ۱۰۵ - ۱۰۸ -	زین الدین ۲۵۰ - ۲۵۷ - ۲۵۸ - ۲۹۳ -
۲۹۶ - ۳۲۵ - ۳۳۱ - ۳۳۳	۵۰۴ - ۵۱۵ - ۵۳۱ - ۵۵۶ - ۵۵۷ -
سپهدار خان ۶۲	۵۵۸
سچان سنگه ۷۰ - ۱۰۶ - ۲۴۶ - ۲۶۷ -	زین العابدین ۱۴۵ - ۳۰۶ - ۵۰۴ - ۵۱۵ -
۵۴۹	۵۵۳ - ۵۵۶ - ۵۵۷ - ۶۲۲ - ۸۸۹ -
سراج الدین ۱۴۹۹ - ۵۰۰ - ۵۱۷ -	۱۰۲۷ - ۱۰۵۷ -
۵۴۳ - ۵۵۴	زینت النساء بیگم .. ۳۶۸ - ۳۸۹ -
سرام خان .. .. ۶۲۶ - ۶۴۴	(س)
سرانداز خان ۵۴۷ - ۷۰۸ - ۷۷۸ - ۷۷۹ -	سادات خان ۱۴۵ - ۵۳ - ۶۲ - ۹۳ -
۷۸۳ - ۷۸۴ - ۷۸۷ - ۷۹۱ - ۷۹۳ -	۲۴۷ - ۱۷۱ - ۲۸۹ - ۸۷۰ - ۱۰۵۰ -
۸۰۴ - ۹۴۵	سازنگ دهر .. ۱۹۶ - ۲۱۹ - ۲۸۶ -
سریاز خان ۱۰۳۸	ساقی بیگ ۸۱
سریلند خان ۹۶ - ۱۱۳ - ۸۱۷ - ۹۱۵ -	سالار خان ۳۴۶ - ۱۴۱۹ - ۵۲۷ - ۵۴۰ -
۹۱۹ - ۹۶۰ - ۹۷۶ - ۱۰۳۷ -	۱۴۱ - ۵۴۴ - ۵۴۷ -
سردار خان ۶۴ - ۹۳ - ۱۰۷ - ۱۲۷ -	ساهر بهرنسله ۵۷۵
۲۱۳ - ۲۴۰ - ۲۴۹ - ۳۴۵ - ۴۰۳ -	سبحان قلی خان ۴۴۲ - ۴۴۳ - ۶۰۵ -
۱۴۱۱ - ۵۶۴ - ۶۲۹ - ۸۲۷ - ۸۳۷ -	۶۰۶ - ۶۰۷ - ۶۰۸ - ۸۱۴ - ۸۴۸ -
۹۶۳ - ۹۸۱ - ۱۰۵۰ -	۸۶۴ - ۸۸۶ - ۱۰۵۰ - ۱۰۶۳ -
سرفراز خان ۴۷ - ۱۳۹ - ۴۱۷ - ۵۸۱ -	سپه سنگه سیسوردیه ۲۱۱ - ۲۳۷ - ۳۰۶ -
۵۸۴ - ۵۸۶ - ۵۹۷ - ۹۰۱ - ۹۹۲ -	۹۴۷

روح الله ۱۳۷ - ۱۶۲ - ۱۴۵۱ - ۱۴۷۷ -

۱۴۸۶ - ۱۳۵۵ - ۱۶۶۲ - ۱۶۳۳ - ۷۱۴۲ -

۷۵۷ - ۸۱۷ - ۸۳۰ - ۸۷۰ - ۹۰۸ -

۱۰۶۱

رود خان ۶۹۴

روشن آرایگم ۳۰۳

روشن راه بیگم ۳۶۸ - ۴۱۹ - ۴۸۹ -

۵۶۸ - ۷۵۲ - ۸۱۵ - ۸۳۹ - ۸۷۷ -

۹۷۳ - ۱۰۳۹

(ز)

زاهد بیگ .. ۲۰۳ - ۲۸۴ - ۳۰۱

زاهد خان ۲۴۸ - ۲۷۰ - ۵۷۲ - ۶۳۵ -

۸۸۸ - ۹۰۵ - ۱۰۳۸ - ۱۰۴۳ -

زیده النساء بیگم ۳۶۸

زبردست خان ۶۲ - ۹۲ - ۱۲۸ - ۲۴۵ -

۳۶۹ - ۲۹۱ - ۵۰۷ - ۵۲۲ - ۵۵۵ -

۵۹۳ - ۸۶۸ - ۸۹۳ - ۸۹۸ - ۹۸۸ -

۱۰۲۳ - ۱۰۳۹

زیب النساء بیگم ۳۶۸ - ۴۸۹ - ۸۳۹ -

زین خان ... .. ۱۴۴۲ - ۸۷۰

رضوان خان .. .. ۲۴۸ - ۳۰۳ -

رضوی خان ۲۴۸ - ۳۰۳ - ۴۴۰ - ۴۵۲ -

۷۴۳ - ۷۵۵ - ۱۰۴۹ -

رعایت خان ۱۹۵ - ۳۴۷ - ۴۵۵ - ۷۶۸ -

۸۱۵ - ۸۵۱

رعد انداز بیگ .. .. ۶۳ - ۶۳۵ -

رعد انداز خان ۲۳۴ - ۲۳۷ - ۲۴۰ -

۳۰۱ - ۳۳۶ - ۴۱۱ - ۴۷۷ - ۴۸۹ -

۴۸۷ - ۵۸۹ - ۶۰۱ - ۶۰۲ - ۶۲۵ -

۸۱۵ - ۸۳۹ - ۹۳۲ - ۹۷۸ - ۱۰۶۱ -

رگه ناته ۶۳ - ۷۴ - ۸۶ - ۹۳ - ۱۹۸ -

۲۰۲ - ۲۴۹ - ۳۰۸ - ۴۵۱ - ۶۳۵ -

۷۱۴۹ - ۷۵۱ - ۷۶۳ - ۸۲۹ - ۱۰۴۹ -

۱۰۵۹ - ۱۰۶۱ - ۱۰۶۸ -

رنبهاجي .. .. ۲۴۹ - ۲۹۳ -

رندول ۹۳ - ۱۲۸ - ۱۶۰ - ۵۵۴ - ۸۷۱ -

۸۸۸ - ۸۹۹ - ۱۰۲۳ -

رن مست .. ۳۱۵ - ۳۳۷ - ۷۰۸ -

روپسنگه ۱۹۳ - ۲۴۹ - ۲۸۸ - ۳۰۷ -

۱۴۴۲ - ۱۴۶۷ - ۳۵۴ - ۶۹۸ -

۳۹۷-۳۴۸-۳۳۶-۳۳۳-۲۹۹

۹۱۵-۸۵۶

رحمن یار ۵۱۴-۵۱۵-۵۳۳

رزق الہ ۸۷۳-۱۰۳۸

رستم ۱۰۱-۷۳-۵۵-۸۱-۹۷-۹۸

۳۰۷-۲۸۸-۱۲۷-۱۰۳-۹۹

۶۲۱-۵۷۸-۵۰۸-۳۴۲-۳۲۸

۱۰۶۵-۱۰۵۱-۱۰۳۴

رسنم راو ۱۰۱۰-۹۸۹-۱۲۸-۶۳-۴۷

رسول ۵۰۸

رسول بیگ ۸۹۴-۸۹۱-۵۲۴-۵۲۱

رشدیادی خوش نویسی ۹۷۸

رصورمنگہ ۵۷۴

رشید خان ۲۴۵-۱۲۸-۹۲-۷۶

۵۱۳-۵۰۲-۴۴۷-۲۹۱-۲۶۹

۶۸۱-۵۴۱-۵۳۰۰-۵۳۸-۵۱۴

۷۹۴-۷۹۳-۷۰۱-۶۹۱۵-۶۸۲

۹۴۶-۷۹۵

رضاقلی ۱۰۱۱-۱۰۰۶

رضوان اللہ ۶۱۶

۱۰۲۳-۸۹۱

راجی ۹۸۹-۸۹۹

راکھوجی ۱۰۱۰-۱۰۰۹

رامسنگہ ۱۴۱-۱۰۲-۹۵-۸۵-۳۳۶

۱۹۲-۲۴۶-۲۴۵-۲۵۴-۳۵۱

۹۸۸-۸۹۱-۷۷۵-۴۸۹-۴۵۷

۱۰۶۸-۱۰۶۲-۱۰۲۷-۱۰۰۵

رانا راجسنگہ ۴۵۴-۲۶۷-۱۲۹-۷۷

راو امرسنگہ چند راوت ۴۲۵-۲۶۹

راوہاوسنگہ ۳۴۶-۲۶۹-۲۴۵-۲۳۷

۱۰۲۳-۵۸۸-۵۸۶-۵۸۲

راو کرن ۵۹۹-۵۷۲-۴۸۹-۵۵

۱۰۲۳-۶۰۴-۶۰۳

راوی ۹۵۴

راو ستوسال ۱۰۳-۱۰۲۰۰-۹۵-۶۳

رای پھارامک ۶۱۹

راے مکرم ۲۶۸

راے قنوجی ۲۴۹

رتن راتھور ۱۴۲-۱۴۱-۷۰۰-۶۶-۶۵

رہمت خان ۲۹۷-۱۴۰-۱۳۹

راجہ سلیمان ۱۰۲۶ - ۱۱۲۵ - ۱۰۰۹

راجہ سازنگدھر ۷۵۷ - ۹۲ - ۶۲ ..

راجہ سچان سنگھ ۲۴۷ - ۷۰ - ۶۵

۵۰۲ - ۱۵۸۶ - ۳۴۲ - ۲۸۷ - ۲۶۷

۶۳۳۰ - ۶۳۲ - ۵۱۵۹ - ۵۳۳ - ۵۲۲

۷۸۸ - ۷۸۵ - ۶۸۵ - ۶۸۲ - ۶۸۱

۹۸۸ - ۹۰۸ - ۹۰۳ - ۸۶۸ - ۸۰۰

۱۰۲۲ - ۱۰۰۰ - ۹۹۷

راجہ سروپ ۳۳۹ .. ..

راجہ سوز مل کور ۲۸۸ .. ..

راجہ شیورام ۹۵۳ - ۱۹۲ - ۱۰۲ - ۹۵ - ۵۷

راجہ کشن (پشن) سنگھ ۳۰۴ - ۹۵

۸۵۸ - ۷۱۳ - ۱۲۲۸ - ۳۴۲

راجہ عالم سنگھ ۳۴۹ - ۳۴۱ .. ..

راجہ کرن ۵۷۰ .. ..

راجہ مان سنگھ ۸۸۵ - ۲۸۷ - ۲۲۱

راجہ مہاسنگھ ۱۰۴۳ - ۱۰۴۲ - ۲۴۰

۱۰۵۴ - ۱۰۴۴

راجہ نرسنگھ ۳۹۹ - ۳۰۶ - ۳۰۴ - ۳۰۲

۸۷۱ - ۸۶۹ - ۸۶۸ - ۷۰۸ - ۱۴۳۴

۲۹۳ - ۲۰۲ - ۱۹۹ - ۱۹۸ - ۱۹۰

۳۴۱ - ۳۲۱ - ۳۲۲ - ۳۲۰ - ۳۰۷

۶۳۵۰ - ۶۲۵۰ - ۶۰۹ - ۵۰۹ - ۴۷۹

۹۷۴ - ۵۸۹ - ۶۳۹ - ۶۳۸ - ۶۴۷

راجہ رایسنگھ ۱۴۱ - ۷۰ - ۶۵ - ۳۹

۲۳۶ - ۲۴۲ - ۲۰۷ - ۱۵۷ - ۱۴۷

۳۰۶ - ۳۰۵ - ۲۸۸ - ۲۷۰ - ۲۶۷

۱۴۱۷ - ۱۴۰۵ - ۳۴۱ - ۳۳۸ - ۳۳۶

۵۸۳ - ۵۸۱ - ۵۷۲ - ۱۴۱ - ۱۴۱

۷۷۰ - ۷۶۹ - ۶۴۳ - ۶۲۷ - ۶۲۳

۸۱۷ - ۷۷۵ - ۷۷۴ - ۷۷۳ - ۷۷۱

۸۹۱ - ۸۹۰ - ۸۷۱ - ۸۶۸ - ۸۳۸

۹۰۳ - ۸۹۷ - ۸۹۶ - ۸۹۵ - ۸۹۳

۹۹۲ - ۹۸۹ - ۹۸۸ - ۹۰۷ - ۹۰۶

۱۰۰۳ - ۹۹۸ - ۹۹۶ - ۹۹۳

۱۰۱۶ - ۱۰۱۵ - ۱۰۰۷ - ۱۰۰۶

۱۰۳۷ - ۱۰۳۳ - ۱۰۳۱ - ۱۰۲۰

۱۰۶۰ - ۱۰۳۸

راجہ روپ سنگھ ۱۵۸ - ۱۰۲ - ۹۵

۸۷۴ - ۶۳۵ - ۶۴۰

- ۷۵۷ - ۷۵۹ - ۷۶۱ - ۷۶۳ - ۷۶۵

- ۸۶۶ - ۸۶۸ - ۸۶۹ - ۸۷۱ - ۸۷۳

- ۸۵۷ - ۸۵۹ - ۸۶۱ - ۸۶۳ - ۸۶۵

- ۸۶۶ - ۸۶۸ - ۸۶۹ - ۸۷۱ - ۸۷۳

- ۸۸۷ - ۸۸۹ - ۸۹۱ - ۸۹۳ - ۸۹۵

- ۸۹۷ - ۸۹۹ - ۹۰۱ - ۹۰۳ - ۹۰۵

- ۹۰۷ - ۹۰۹ - ۹۱۱ - ۹۱۳ - ۹۱۵

- ۹۱۷ - ۹۱۹ - ۹۲۱ - ۹۲۳ - ۹۲۵

- ۹۲۷ - ۹۲۹ - ۹۳۱ - ۹۳۳ - ۹۳۵

- ۹۳۷ - ۹۳۹ - ۹۴۱ - ۹۴۳ - ۹۴۵

- ۹۴۷ - ۹۴۹ - ۹۵۱ - ۹۵۳ - ۹۵۵

- ۹۵۷ - ۹۵۹ - ۹۶۱ - ۹۶۳ - ۹۶۵

۹۶۷ - ۹۶۹

۹۶۷ .. .. . راجه چرمین

۸۶۴ - ۸۶۸ - ۸۷۲ .. راجه حیات

- ۲۰۶ - ۲۰۹ - ۲۱۲ - ۲۱۵ - ۲۱۸ راجه دیبب سنگه

- ۵۷۲ - ۵۷۴ - ۵۷۶ - ۵۷۸ - ۵۸۰

- ۱۰۴۵ - ۷۵۸ - ۶۴۲ - ۶۴۵

۱۰۵۶ - ۱۰۵۸

- ۱۸۷ - ۱۸۱ - ۱۷۹ راجه راجروپ

- ۳۴۶ - ۳۴۸ - ۳۵۰ - ۳۵۲ - ۳۵۴

- ۳۵۶ - ۳۵۸ - ۳۶۰ - ۳۶۲ - ۳۶۴

- ۵۶۸ - ۵۶۹ - ۵۷۰ - ۵۷۱ - ۵۷۲

- ۶۷۰ - ۶۷۱ - ۶۷۲ - ۶۷۳ - ۶۷۴

- ۸۱۶ - ۸۱۷ - ۸۱۸ - ۸۱۹ - ۸۲۰

- ۸۶۷ - ۸۶۸ - ۸۶۹ - ۸۷۰ - ۸۷۱

- ۹۰۸ - ۹۰۹ - ۹۱۰ - ۹۱۱ - ۹۱۲

- ۹۶۱ - ۹۶۲ - ۹۶۳ - ۹۶۴ - ۹۶۵

- ۱۰۳۷ - ۱۰۳۸ - ۱۰۳۹ - ۱۰۴۰ - ۱۰۴۱

۱۰۴۸

- ۱۱۱ - ۱۱۲ - ۱۱۳ - ۱۱۴ - ۱۱۵ راجه جیسنگه

- ۱۶۹ - ۱۶۸ - ۱۶۷ - ۱۶۶ - ۱۶۵

- ۱۸۷ - ۱۸۵ - ۱۸۴ - ۱۸۳ - ۱۸۲

- ۲۲۹ - ۲۲۸ - ۲۲۷ - ۲۲۶ - ۲۲۵

- ۳۲۱ - ۳۲۰ - ۳۱۹ - ۳۱۸ - ۳۱۷

- ۴۱۵ - ۴۱۴ - ۴۱۳ - ۴۱۲ - ۴۱۱

- ۴۵۷ - ۴۵۶ - ۴۵۵ - ۴۵۴ - ۴۵۳

- ۴۸۶ - ۴۸۵ - ۴۸۴ - ۴۸۳ - ۴۸۲

- ۶۰۲ - ۶۰۱ - ۶۰۰ - ۵۹۹ - ۵۹۸

- ۶۲۹ - ۶۲۸ - ۶۲۷ - ۶۲۶ - ۶۲۵

۲۴۷ - ۲۶۸ - ۲۶۹ - ۳۳۹ - ۵۱۳

۵۱۷ - ۵۱۸ - ۵۳۳ - ۸۷۴ - ۱۰۶۲

راجہ انردہ کنور ۱۹۳ - ۲۲۰ - ۲۳۰

۲۳۵ - ۲۴۱ - ۲۶۸ - ۲۷۱ - ۲۷۰

راجہ بہادر چنو .. .. ۵۶۴ - ۷۶۵

راجہ بہرور ۳۱۰ - ۴۹۴ - ۵۲۱ - ۵۳۳

۵۳۶ - ۶۵۰ - ۶۵۳ - ۶۵۴ - ۶۵۷

۸۱۲

راجہ بینیل داس گورکھ ۹۵ - ۱۰۲

۱۹۳ - ۴۵۶ - ۴۵۷

راجہ بیربل .. .. ۱۰۳۹ - ۱۰۴۰

راجہ پتنام ۸۰۸

راجہ نوادرمل ۱۴۲ - ۱۹۰ - ۲۱۶

۲۱۹ - ۲۲۰ - ۲۰۴ - ۷۶۵ - ۸۷۴

۸۸۵

راجہ جسونت سنگھ ۳۲ - ۳۳ - ۴۱

۴۹ - ۵۶ - ۵۷ - ۵۹ - ۹۰ - ۹۴

۷۱ - ۸۰ - ۸۱ - ۸۲ - ۹۵ - ۱۳۹

۱۴۱ - ۱۸۳ - ۱۸۹ - ۲۲۰ - ۲۲۹

۲۳۶ - ۲۵۴ - ۲۵۶ - ۲۸۵ - ۲۸۸

(ذ)

ذوالفقار خان ۶۲ - ۶۶ - ۶۷ - ۷۴

۷۵ - ۷۶ - ۷۹ - ۹۲ - ۱۰۱

۱۰۷ - ۱۵۷ - ۱۶۳ - ۲۳۹ - ۲۳۵

۲۴۵ - ۲۶۲ - ۲۶۷ - ۲۶۹ - ۴۳۹

۴۶۳ - ۴۷۹ - ۴۹۳ - ۵۰۲ - ۵۰۴

۵۱۲ - ۵۱۷ - ۵۱۸ - ۵۲۰ - ۵۲۱

۵۲۲ - ۵۲۳ - ۵۳۰ - ۵۳۳ - ۵۳۸

۵۴۵ - ۵۴۶ - ۵۴۷ - ۵۶۷ - ۶۳۰

ذوالقدر خان ۶۳ - ۶۷ - ۷۹ - ۹۵ - ۱۲۴

۱۲۷ - ۲۴۵ - ۲۴۸ - ۲۶۲ - ۲۶۷

۲۶۹ - ۳۰۸ - ۴۴۸

(ر)

راجہ سنگھ ۱۰۷ - ۱۲۹ - ۱۶۶ - ۱۹۴

۲۴۵ - ۲۶۷ - ۲۸۸ - ۳۰۷ - ۳۴۱

۴۳۶ - ۴۵۴ - ۴۵۷ - ۵۶۴ - ۵۸۶

۶۶۱ - ۷۳۳ - ۷۴۱ - ۷۶۷ - ۸۹۱

راجہ امر سنگھ ۶۸۳ - ۷۳۴ - ۷۹۴

۸۵۸

راجہ اندرمن ۴۳ - ۶۲ - ۷۶ - ۹۲

۱۰۰۰-۹۹۹-۹۹۶-۹۹۵-۹۹۴	دلیر ۱۶۰-۳۰۵-۳۰۶-۳۱۵-
۱۰۱۱-۱۰۱۰-۱۰۰۴-۱۰۰۳	۳۳۷-۶۶۱-۱۰۵۴-۱۰۵۵
۱۰۱۵-۱۰۱۴-۱۰۱۳-۱۰۱۲	دلیر افغان ۷۵۸ .. .. .
۱۰۲۱-۱۰۲۰-۱۰۱۷-۱۰۱۶	دلیر خان ۱۰۴-۱۳۰-۱۳۸-۱۴۲-
۱۰۲۵-۱۰۲۴-۱۰۲۳-۱۰۲۲	۱۴۶-۱۵۷-۱۶۰-۱۶۷-۱۶۹-
۱۰۲۱-۱۰۲۸-۱۰۲۷-۱۰۲۶	۱۷۰-۱۸۴-۱۸۵-۱۸۸-۲۰۷-
۸۵۶ .. .. . دوران خان	۲۰۸-۲۰۹-۲۷۲-۲۷۳-۲۷۴-
۲۴۵-۷۸ .. .. دوست افغان	۲۸۲-۲۸۳-۲۹۵-۳۰۶-
۳۰۸ .. .. . دوست بیگ	۳۱۵-۳۱۶-۳۲۱-۳۲۲-۳۲۴-
۸۶۱ .. .. . دوست محمد	۳۳۷-۳۴۰-۳۹۵-۴۰۰-۴۰۳-
۵۲۳-۹۳ .. .. . دولت بیگ	۴۷۶-۴۷۷-۵۲۵-۵۲۳-۵۳۵-
۹۸۹-۹۳-۶۳ .. .. دولت مند خان	۵۳۶-۵۳۷-۵۳۸-۵۴۰-۵۴۱-
۱۹۰ .. .. . دهرم راج	۵۴۵-۵۴۶-۵۴۷-۵۴۸-۵۴۹-
۹۶۰-۹۱۷ .. .. دیانت خان	۵۵۰-۵۵۵-۵۶۵-۶۲۳-۶۹۵-
۱۰۰۲ .. .. . دیانت رای	۷۰۳-۷۰۶-۷۰۸-۷۰۹-۷۱۰-
۸۱۸ .. .. . دیبی چند	۷۸۸-۷۸۹-۸۰۰-۸۰۱-۸۰۷-
۴۸۱-۷۶-۷۴-۷۱ .. دیبی سنگه	۸۰۸-۸۱۲-۸۶۰-۸۶۸-۸۷۱-
۲۳۱-۱۰۷-۱۰۱-۹۳ .. دیندار خان	۸۸۹-۸۹۰-۸۹۱-۸۹۲-۸۹۳-
۴۱۲-۳۹۹-۳۲۶-۳۰۷-۲۴۸	۸۹۴-۸۹۸-۹۰۱-۹۰۳-۹۰۴-
۸۷۵-۸۴۸-۵۷۲	۹۶۵-۹۷۵-۹۸۱-۹۹۲-۹۹۳-

۱۰۱۳ - ۱۰۱۵ - ۱۰۱۶ - ۱۰۱۷	۹۸۶ - ۱۰۳۶ - ۱۰۶۷
۱۰۳۶ - ۱۰۴۲	دانیال ۱۴۳۳
دلاجی ۱۲۸ - ۶۲۵ - ۸۷۱ - ۹۸۹	دور داد خان ۲۱۸ - ۵۶۸ - ۷۶۳
۱۰۱۰ - ۱۰۰۹	۸۳۷
دربار خان ۳۰۸ - ۱۴۴۸ - ۶۰۵ - ۸۴۳	داؤد خان ۸۵ - ۹۵ - ۱۰۶ - ۱۴۳
۸۶۶ - ۸۷۰ - ۹۶۰	۱۶۴ - ۱۸۰ - ۱۸۲ - ۱۸۳ - ۱۸۴
درجن سال .. .. . ۵۴ - ۵۵	۱۸۶ - ۱۸۸ - ۲۲۱ - ۲۳۰ - ۲۴۰
درویش بیگ .. .. . ۳۰۳ - ۸۰۶	۲۴۷ - ۲۶۹ - ۲۷۴ - ۲۷۶
درویش خان ۱۰۳۹	۲۹۱ - ۳۷۶ - ۴۷۷ - ۵۱۳ - ۵۱۴
درویش محمد .. .. . ۲۲۱ - ۵۵۴	۵۲۴ - ۵۲۶ - ۵۳۲ - ۵۳۳ - ۵۳۴
دکھانہ سنگہ ۱۶۱	۵۳۵ - ۵۳۶ - ۵۳۷ - ۵۳۸ - ۵۴۰
دلور ۶۲ - ۹۳ - ۹۸ - ۱۹۰ - ۲۴۹	۵۴۱ - ۵۴۵ - ۵۴۳ - ۵۵۵ - ۵۸۹
۲۶۹ - ۲۸۷ - ۵۲۲ - ۵۳۳ - ۵۹۷	۶۱۹ - ۶۵۱ - ۶۵۲ - ۶۵۳ - ۶۵۴
۸۷۶ - ۹۸۹	۶۵۵ - ۶۵۶ - ۶۵۷ - ۶۵۹ - ۶۶۰
دلور خان ۶۲ - ۲۸۷ - ۵۳۳ - ۵۹۷	۷۵۴ - ۷۵۵ - ۸۵۷ - ۸۶۶ - ۸۶۸
۸۷۶ - ۹۵۸ - ۹۸۹	۸۷۱ - ۸۷۸ - ۸۸۹ - ۸۹۰ - ۸۹۱
دلبادل خان ۶۱۳	۸۹۳ - ۸۹۵ - ۸۹۶ - ۸۹۷ - ۹۰۷
دلدار بیگ .. .. . ۱۳۹ - ۱۴۰	۹۱۷ - ۹۷۲ - ۹۷۵ - ۹۸۹ - ۹۸۹
دلدار خان ۲۱۳	۹۹۷ - ۹۹۹ - ۱۰۰۰ - ۱۰۰۳
دل دوست .. .. . ۱۳۹ - ۱۴۰ - ۱۴۵	۱۰۰۶ - ۱۰۰۷ - ۱۰۱۱ - ۱۰۱۲

- ۲۷۳- ۲۷۲- ۲۷۱- ۲۳۰- ۲۲۵

- ۲۷۹- ۲۷۸- ۲۷۷- ۲۷۶- ۲۷۵

- ۲۸۴- ۲۸۳- ۲۸۲- ۲۸۱- ۲۸۰

- ۲۹۲- ۲۹۱- ۲۸۹- ۲۸۸- ۲۸۵

- ۲۹۸- ۲۹۷- ۲۹۶- ۲۹۵- ۲۹۴

- ۳۱۴- ۳۱۳- ۳۱۱- ۳۱۰- ۳۰۹

- ۳۲۳- ۳۲۲- ۳۲۰- ۳۱۹- ۳۱۸

- ۳۳۲- ۳۳۱- ۳۳۰- ۳۳۴- ۳۳۱

- ۳۵۵- ۳۵۰- ۳۴۹- ۳۴۵- ۳۴۳

- ۳۶۳- ۳۶۲- ۳۶۱- ۳۶۰- ۳۶۰

- ۳۷۲- ۳۷۰- ۳۶۱- ۳۶۰- ۳۶۱

۳۶۱- ۵۷۰- ۳۶۶

۵۸۴- ۴۸ .. .. داکوجي

۶۳- ۴۷ .. .. داماجي

- ۲۲۰- ۱۶۱- ۱۴۲ دانشمند خان

- ۴۰۲- ۳۹۵- ۳۴۵- ۳۳۶- ۳۳۰

- ۶۳۶- ۴۶۴- ۳۵۱- ۳۲۷- ۳۰۵

- ۸۴۵- ۸۳۱- ۸۱۷- ۷۹۳- ۷۴۱

- ۸۸۲- ۸۸۰- ۸۶۴- ۸۵۷- ۸۵۵

- ۹۷۹- ۹۶۱- ۹۳۷- ۹۲۳- ۸۸۱

۱۰۶۳- ۱۰۶۲- ۱۰۶۱- ۱۰۵۱- ۱۰۹۳

- ۱۰۸۷- ۲۹۳- ۲۳۲ خوشحال خان

۸۵۷- ۶۴۴

(۵)

۵۸۵- ۴۸ .. .. داداجي

- ۶۷۵- ۴۵۴- ۲۸۷- ۲۴۷ داراب خان

- ۹۱۷- ۸۵۶- ۷۹۷- ۷۴۲- ۷۰۳

۹۶۶

- ۲۷- ۲۵ [بي شکوه] دارا شکوه

- ۱۱۰- ۱۰۶- ۱۰۳- ۱۰۰- ۹۹

- ۱۱۹- ۱۱۵- ۱۱۴- ۱۱۲- ۱۱۱

- ۱۲۸- ۱۲۵- ۱۲۳- ۱۲۲- ۱۲۰

- ۱۳۹- ۱۳۸- ۱۳۶- ۱۳۵- ۱۳۰

- ۱۷۳- ۱۷۱- ۱۷۰- ۱۶۸- ۱۶۰

- ۱۸۳- ۱۸۲- ۱۷۹- ۱۷۷- ۱۷۵

- ۱۸۸- ۱۸۷- ۱۸۶- ۱۸۵- ۱۸۴

- ۱۹۸- ۱۹۷- ۱۹۲- ۱۹۰- ۱۸۹

- ۲۰۶- ۲۰۳- ۲۰۳- ۲۰۰- ۱۹۹

- ۲۱۳- ۲۱۲- ۲۱۱- ۲۰۸- ۲۰۷

- ۲۲۳- ۲۲۳- ۲۲۲- ۲۲۱- ۲۱۵

خواجہ قادر ۷۵۶ - ۸۴۰ - ۸۷۲ - ۹۱۵	۱۰۳۵
خواجہ قطب الدین ۲۳۴ - ۳۴۴ - ۴۸۳	خواجہ زاهد ۱۰۶۳ .. ..
خواجہ کلان ۷۷	خواجہ سکندر .. ۸۷۲ - ۸۸۱
خواجہ کمال .. .. ۳۹۶ - ۴۹۷	خواجہ صادق ۱۸۸ - ۲۱۳ - ۲۴۹
خواجہ کمال الدین ۸۷۲	۳۰۸ - ۶۱۹ - ۶۲۸ - ۶۶۱ - ۷۵۸
خواجہ محمد شریف ۲۴۷	۹۱۵ - ۹۷۷ - ۱۰۶۴
خواجہ محمد یوسف ۱۰۳۴	خواجہ طرب ۸۸۱
خواجہ مشکي ۵۲۶ - ۵۳۶ - ۵۳۷	خواجہ عابد .. .. ۴۵ - ۵۱
۵۴۰ - ۵۴۱	خواجہ عبدالرؤف ۸۳۲
خواجہ معقول .. .. ۴۰۹ - ۴۱۳	خواجہ عبدالغفار ۴۶۲ - ۶۰۵ - ۸۴۸
خواجہ معین الدین .. .. ۸۳۲ - ۸۸۱	۸۷۶ - ۱۰۳۵
خواجہ منظور ۴۴	خواجہ عبدالملک ۷۵۵
خواجہ موسیٰ ۶۱۹	خواجہ عبداللہ ۶۳ - ۹۳ - ۱۳۲
خواجہ نذیر .. .. ۸۵۳ - ۸۶۵	۲۹۰ - ۴۰۱ - ۴۴۹ - ۴۱۸ - ۸۳۸
خواجہ وفا ۸۵۷	۹۸۸
خواص .. .. ۹۹۳ - ۹۹۶	خواجہ عبدالوہاب ۱۱۴ - ۲۳۷ - ۴۰۳
خواص خان ۶۳ - ۹۲ - ۱۳۲ - ۲۴۹	۴۶۴
۲۶۸ - ۲۶۹ - ۳۴۹ - ۴۱۸ - ۸۳۴	[خواجہ عنایت] ۳۴۳
۸۳۸	خواجہ عنایت اللہ ۳۰۵ - ۳۳۹ - ۵۱۳
خوشحال بیگ ۵۳ - ۹۶ - ۱۰۱	۸۸۵

- ۶۶۲- ۶۶۱- ۶۳۱- ۶۱۵- ۶۰۸	- ۷۸۶- ۷۸۴- ۷۸۳- ۷۷۷- ۷۷۶
۹۶۴- ۹۰۸- ۸۲۸- ۶۶۳	- ۷۹۹- ۷۹۸- ۷۹۶- ۷۸۹- ۷۸۸
- ۶۲۵- ۱۹۸- ۱۹۷- ۱۷۹- خان خنجر	۱۰۱۴
- ۸۷۰- ۸۶۲- ۸۲۹- ۸۶۷- ۸۱۵	- خدمت طلب خان ۸۳۲- ۷۴۳- ۸۴۳
۹۱۴- ۸۷۳	۸۸۱
۶۰۹ .. .. . خواجه ابوشنای	- خدمت گار خان ۷۶۸- ۶۶۴- ۲۴۸
- ۶۴۴- ۶۳۸- ۶۳۷- ۶۲۹- خواجه احمد	۱۰۶۸
۸۶۳- ۸۱۹- ۷۳۸- ۶۶۴- ۶۶۲	- خدمت گزراخان ۱۰۶۸
۱۰۶۴- ۹۸۳- ۹۱۵- خواجه اسمعیل	- خسرو ۱۱۴- ۱۶۲- ۱۵۸- ۲۴۲
۶۰۴ .. .. . خواجه انور	- ۳۹۹- ۳۰۸- ۲۹۳- ۲۷۰- ۲۴۸
۳۰۸- ۲۴۸ .. .. . خواجه بختاور	۱۰۶۲- ۹۸۱- ۵۹۳
۶۶۴- ۳۵۵ .. .. . خواجه برخوردار	۶۰۵- ۲۴۷ .. .. . خضر
۸۴۴ .. .. . خواجه بهارالدین	- خلیل الله خان ۱۱۴- ۹۹- ۹۵- ۸۴
۱۰۶۷- ۲۷۲ .. .. . خواجه پهل	- ۱۶۳- ۱۴۷- ۱۳۰- ۱۱۹- ۱۱۵
۳۰۸- ۲۴۷- ۰۰۹۳- خواجه حسن	- ۱۸۷- ۱۸۴- ۱۸۲- ۱۶۶- ۱۶۴
۱۰۹ .. .. . خواجه خان	- ۱۹۸- ۱۹۷- ۱۹۶- ۱۸۹- ۱۸۸
- ۸۴۲- ۶۲۹- خداوند محمود	- ۲۰۷- ۲۰۵- ۲۰۴- ۲۰۲- ۲۰۰
۸۶۳	- ۲۲۹- ۲۲۵- ۲۱۷- ۲۱۶- ۲۱۵
۵۱۵- ۲۶۱- ۲۳۹- .. .. . خواجه خسرو	- ۴۷۷- ۴۷۳- ۴۶۲- ۴۱۹- ۳۴۱
- ۳۰۸- ۳۰۴- ۲۴۷- خواجه رحمت الله	- ۵۷۴- ۴۸۷- ۴۸۷- ۴۸۶- ۴۸۵

خانی خان ۱۰۵۰
 خان جهان .. . ۱۳۰ - ۱۱۴
 خان خانان ۷۹ - ۹۲ - ۱۱۴ - ۱۱۷
 - ۱۳۰ - ۶۸۱ - ۶۸۲ - ۶۸۴ - ۶۸۷
 - ۶۹۰ - ۶۹۳ - ۶۹۹ - ۷۰۱ - ۷۰۲
 - ۷۰۶ - ۷۰۸ - ۷۱۷ - ۷۲۷ - ۷۳۶
 - ۷۳۷ - ۷۶۷ - ۸۰۴ - ۸۰۸ - ۸۰۹

۸۱۱ - ۸۵۷

خان دوران ۷۹ - ۹۳ - ۱۳۱ - ۱۹۲
 - ۲۱۵ - ۲۱۶ - ۲۲۵ - ۲۲۶ - ۲۴۶

۲۸۶ - ۳۰۳ - ۳۷۸

خان زمان .. ۹۲ - ۱۱۹ - ۳۱۷
 خان عالم ۲۰۷ - ۲۴۵ - ۲۹۰ - ۳۰۶

۳۴۱ - ۳۴۷

خانقزاد خان ۹۴ - ۱۲۷ - ۲۴۹ - ۲۷۰
 - ۲۹۰ - ۳۰۸ - ۳۳۳ - ۳۷۵ - ۵۹۴

۶۲۳ - ۸۴۷

خدا بخش ۹۶۳
 خداداد ۷۶۵
 خدمت خان ۶۶۳ - ۹۴۰ - ۷۶۷

حقیقت خان .. .. ۱۴۵۱ - ۸۷۵
 حکیم احمد .. .. ۸۸۵ - ۸۸۲
 حکیم جمالای کاشی ۵۹۴
 حکیم شمسائی ۵۶۷
 حکیم ابوالفتح ۱۰۴۱
 حکیم صائب ۸۴۴
 حکیم سال ۲۹۴ - ۳۱۴ - ۴۰۴ - ۶۳۵

۸۷۰

حکیم محمد امین .. ۳۹۹ - ۵۶۷
 حکیم محمد مهدی ۳۹۹ - ۵۶۷

۶۲۶ - ۷۴۴ - ۷۵۰ - ۸۳۲ - ۸۹۱

حکیم مقیم .. ۵۶۷ - ۱۰۳۵
 حکیم مرمنا .. .. ۹۲۶ - ۱۰۶۲

حکیم نورالدین ۳۴۴

حکیم یوسف ۶۲۴

حمیدالدین .. .. ۵۵ - ۶۲ - ۷۷

حمید کاکر .. .. ۶۲ - ۷۷

حیات افغان ۵۴

حیات زمیندار ۲۱۷

(غ)

۹۹۰	حاجي بقا .. .. . ۲۱۶ - ۱۶۷
حسن خويشکي ۲۵۱ - ۲۵۷ - ۲۶۱	حاجي بلوچ ۲۱۲
۲۶۳	حاجي بيگ ۱۰۶
حسن علي ۱۴۱ - ۲۵۹ - ۲۷۰ - ۲۹۰	حاجي حسين ۲۳۶
۳۰۲ - ۳۰۶ - ۳۰۷ - ۳۴۷ - ۴۵۷	حاجي خان .. .. . ۴۴۱ - ۲۰۵
۵۹۳ - ۶۳۴ - ۶۳۷ - ۷۴۱ - ۷۵۱	حاجي شفيح ۸۷۰
۷۵۲ - ۷۶۵ - ۸۵۶ - ۸۷۰ - ۸۸۰	حاجي قاسم .. .. . ۸۷۲ - ۸۵۷ - ۶۲۰
۹۱۸ - ۹۶۰ - ۹۶۶ - ۱۰۴۸	حاجي محمد .. .. . ۸۵۱ - ۸۴۱
حسن فوجدار ۵۵	حاجي محمد خان ۸۲۵
حسن قلي خان ۲۴۷	حاجي محمد سعيد .. .. . ۸۸۲ - ۲۹۴
حسين بيگ ۵۵ - ۹۵ - ۱۱۵ - ۲۱۸	حاجي محمد طاهر ۸۴۶
۴۵۴ - ۵۵۹ - ۵۶۰	حاجي يس ۱۰۳۵
حسين پاشا ۶۰۶ - ۶۱۵ - ۶۱۹	حافظ رحيم الدين ۸۴۴
۶۲۶ - ۶۳۶ - ۸۸۷	حامد خان ۸۵۶
حسين خان .. .. . ۴۶۳ - ۵۲۳	حبش خان ۵۸۵
حسين داروغه ۷۱۷	حسام الدين ۵۲ - ۶۲ - ۹۲ - ۱۹۹ -
حضرت اعلى [شاه جهان پادشاه]	۳۰۲ - ۴۳۹
۴۶ - ۴۸ - ۶۵۱ - ۶۶۴	حسن بخش ۹۹
حضرت خاتم المرسلين ۳۶۶	حسن بيگ .. .. . ۱۶۳ - ۷۰۲ - ۱۰۱۵
حق وردي خان .. .. . ۵۴۵ - ۹۶۱	حسن خان ۴۰۴ - ۴۶۳ - ۷۲۱ - ۸۹۱ -

جهان باز خان [جان بازخان] ۱۸۹	۱۰۳۶ - ۱۰۴۷ - ۱۰۶۰ - ۱۰۶۵
۶۳۵ - ۶۷۹	۱۰۶۶
جهان بيگم .. ۷۴۲ - ۹۶۱	جگت سنگه ۲۲۱ - ۲۳۵ - ۲۶۴
جهان گيرقلي بيگ ۲۴۸ - ۵۹۴	۳۰۶ - ۴۵۱ - ۴۵۴ - ۸۹۱ - ۹۸۸
۸۴۹ - ۸۴۸	۱۰۱۸ - ۱۰۲۳ - ۱۰۳۴
جهان گيرقلي خان ۳۰۸ - ۷۶۵ - ۸۸۱	جگرم ۹۵۷ - ۱۰۴۵ - ۱۰۵۴ - ۱۰۵۶
جيدده سنگه .. ۶۷۸ - ۷۳۱	جلال افغان .. ۹۷۲
جيسنگه بهدوريه .. ۲۴۹ - ۳۰۲	جلال خان .. ۵۹۳ - ۷۵۷ - ۷۵۸
* چ *	جلال الدين .. ۴۲۴ - ۴۳۳ - ۵۹۳
چاند خان .. ۴۱۱	جمال بيچاپوري .. ۶۱ - ۹۲
چتر بهوج ۲۷۰ - ۴۹۷ - ۸۹۱ - ۹۸۹	جمال خان ۱۴۷ - ۲۰۳ - ۳۱۴ - ۶۹۸
چتورجي .. ۲۰۶ - ۹۸۹	۷۰۸ - ۷۰۹ - ۷۱۷ - ۹۴۵ - ۹۵۵
چکرمين بهيل .. ۴۷۴ - ۶۱۵	جمال دلزاق .. ۵۴ - ۵۴۱
چلبي بيگ .. ۴۷۶	جمال غوري ۲۴۸ - ۵۲۶ - ۵۴۱ - ۵۴۴
چنيت بنديله ۷۸ - ۹۲ - ۱۶۳ - ۲۱۷	۵۴۵ - ۵۴۷ - ۵۵۵
۳۰۱	جمشيد .. ۳۸۹ - ۷۳۹
چند راوت خان .. ۲۴۶	جميل بيگ .. ۱۰۳۵
[چويت خان] .. ۵۴۴	جواهر خان .. ۸۴۲ - ۸۶۶ - ۹۲۳
* ح *	جوهر خان ۶۳ - ۵۸۶ - ۶۲۶ - ۶۴۴
حاجي الله وردي .. ۲۷۴	۸۷۱ - ۸۹۱ - ۹۸۹

جالوري ۱۹۷	تربڪ جي بهونسله ۴۸-۱۲۸-۵۸۵
جان بازخان ۱۸۹-۳۰۸-۴۶۴-۴۷۹	۹۸۹-۴۵۴-۴۷۱-۵۶۵
۱۰۳۶-۱۰۳۸	تشریف خان .. ۴۵۴-۴۷۱-۵۶۵
جان بيگ ۳۱۳-۳۲۶-۵۴۴-۵۵۲	تقربخان ۱۱۶-۱۲۳-۲۰۷-۲۳۲
۵۵۸	۲۹۲-۲۹۴-۳۴۰-۳۹۵-۴۱۶
جان سپار خان ۵۷۲	۴۵۱-۴۶۶-۴۸۵-۴۸۹-۶۲۰
جان نثار خان ۳۰۶-۳۰۸-۳۳۹	۶۶۲-۷۱۹-۷۵۷
۹۹۵-۴۳۳	تملجي ۶۲۵-۷۶۹-۷۷۰-۷۷۳
جاني بيگ ۶۵-۵۱۱-۵۷۴-۸۷۱	۷۷۵
۹۰۶	تنوجي ۴۷
جاني خان ۱۰۵۰-۹۸۸	تھور خان ۵۵-۶۳-۹۲-۱۸۹-۲۱۷
جسونت راو ۵۵	۲۴۸-۳۰۷-۴۴۷-۵۶۵-۶۵۰
جسونت سنگھ ۴۳-۳۱-۴۹	۶۵۳-۶۵۵-۶۵۶-۶۵۷-۸۵۶
جعفر خان ۳۱۴-۳۴۵-۴۱۸-۴۱۹	۹۶۴-۹۷۸
۴۳۴-۵۹۲-۵۹۰-۴۸۵-۴۳۴	(ج)
۸۵۲-۸۳۷-۷۹۱-۷۴۳-۷۴۱	جادو راو ۴۷
۸۶۵-۸۶۰-۸۵۷-۸۵۶-۸۵۵	جادو راے ۴۳
۹۱۶-۹۱۴-۸۸۴-۸۷۹-۸۶۹	جادون ۹۹۳
۹۸۳-۹۸۰-۹۶۳-۹۵۹-۹۲۳	جادو نرين ۵۵-۱۶۱-۵۷۸-۵۸۳
۱۰۴۴-۱۰۴۲-۱۰۳۱-۹۸۶	۵۸۶-۵۹۷-۹۸۹

پنڌت ۹۰۰	پرتاب سنگهه ۳۳۸
پوزنمل ۷۹۹ - ۸۶۸ - ۸۷۱ - ۹۸۹	پرتھي چند ۲۳۷ - ۳۴۲ - ۴۵۹ - ۵۶۲
پير محمد ۵۱۹ - ۵۲۸ - ۵۳۹ - ۵۴۰	پرتھي خان ۳۶۲
(۵)	پرتھي راج .. .. . ۳۴۲ - ۳۰۶ - ۹۵
قائريگ .. .. . ۵۳ - ۵۲	پرتھي سنگهه ۴۵۹ - ۴۶۲ - ۵۹۵ - ۶۰۰
قائراخان ۶۵۳	۶۰۱ - ۶۰۴ - ۶۱۸ - ۶۲۵ - ۹۰۸
قاج نيازي ۱۷۶	۹۱۴ - ۹۱۷ - ۹۶۱ - ۱۰۳۸
قارخان ۴۵۸ - ۵۲۱ - ۶۰۵ - ۸۵۶	پودل خان ۶۱ - ۹۲ - ۱۶۱ - ۲۰۳
قحماق خان ۳۱۴	۲۰۸ - ۳۰۴ - ۳۰۵ - ۳۳۱ - ۳۳۴
ترويت خان ۷۸ - ۱۰۸ - ۱۱۴ - ۱۱۹	۱۵۲۳ - ۱۴۵۸ - ۱۴۷۹ - ۵۷۳ - ۶۰۴
۳۰۴ - ۳۰۸ - ۳۱۱ - ۴۸۵ - ۵۶۸	۷۵۸ - ۸۹۴ - ۹۱۴ - ۹۱۷ - ۹۸۸
۵۸۹ - ۶۰۱ - ۶۰۲ - ۶۰۴ - ۶۱۴	۹۸۹ - ۱۰۳۸
۸۱۷ - ۸۴۰ - ۸۴۴ - ۸۴۵ - ۸۷۴	پوسوجي ۶۶ - ۷۱ - ۹۶ - ۲۳۱ - ۳۳۸
۹۶۶ - ۹۷۴ - ۹۷۵ - ۹۷۷	۵۹۴ - ۸۵۷
۱۰۳۳ - ۱۰۴۹ - ۱۰۵۰	پوسودگني ۱۴۰
توسوجي ۷۱	پرم ديوي ۲۱۳ - ۲۳۵ - ۲۳۷ - ۷۶۲ - ۱۰۴۶
ترک تازخان ۲۸۱ - ۳۰۴ - ۳۰۸	پرهيزيانو بيگم ۹۵۹
۲۳۱ - ۵۷۲ - ۶۳۲ - ۸۹۱ - ۸۹۸	پويم سنگهه .. .. . ۸۸۱ - ۸۷۲
۹۰۹ - ۹۲۵ - ۱۰۰۹ - ۱۰۱۰ - ۱۰۳۸	پرتھي بت .. .. . ۴۲۱ - ۴۴۱
ترمک جي ۱۲۸	پلنگ حمله .. ۲۴۸ - ۲۸۸ - ۳۰۷

بیاقرو ۱۰۲۵

بینهوجي ۴۷ - ۶۲ - ۶۳ - ۹۷ - ۹۸

بېچدلي بهوکن ۷۸۷ - ۷۹۵ - ۷۹۸

۸۰۰ - ۸۰۳ - ۸۰۴ - ۸۰۵ - ۸۰۶

۸۰۸ - ۸۰۹ - ۸۱۰

بیریل .. .. . ۱۰۴۱ - ۱۰۴۰

بیرم دیو مسودیه ۹۵ - ۲۳۵ - ۲۴۶

۳۰۶ - ۳۳۸ - ۱۰۱۸ - ۱۰۳۳

۱۰۶۸

بی شکوه ۲۵ - ۲۹ - ۳۱ - ۳۳ - ۳۴

۴۰ - ۴۱ - ۴۶ - ۴۹ - ۵۷ - ۷۹

۸۰ - ۸۱ - ۸۲ - ۸۳ - ۸۴ - ۸۷

۸۹ - ۹۰ - ۹۲ - ۹۹ - ۱۰۵ - ۸۳۷

۸۷۲ - ۹۱۰ - ۹۳۷ - ۹۳۸

بیگ محمد خورشکي ۷۳

(پ)

پدم سنگه .. ۵۹۹ - ۶۰۶ - ۶۹۸

پرهتراج بهاني ۱۶۳

پرهو ۳۵

پرئاب .. .. . ۶۵۰ - ۶۹۸

۶۷۴ - ۶۱۵ - ۶۱۶

بېلاوجي ۹۹۱

بېلتن ۱۰۰۷

بېلول خان ۹۹ - ۹۹۶ - ۱۰۰۱ - ۱۰۰۳

۱۰۰۷ - ۱۰۰۸ - ۱۰۱۵ - ۱۰۱۷

بهواني داس ۱۷۳

بهوت سنگه ۸۹۸

بهوجي راج کچهوايه ۳۰۶ - ۳۳۱

۳۳۴ - ۹۱۷ - ۹۸۸

بهولانته ۶۷۹ - ۶۸۸ - ۶۸۹

۶۹۳

بهیتل داس کور .. .. . ۶۵ - ۱۹۳

بهیل افغان .. .. . ۵۲ - ۶۱۵

بهيلم سنگه ۹۶۰

بهیم .. .. . ۶۵ - ۹۵ - ۱۰۲

بهیم نواین ۶۷۸ - ۶۷۹ - ۶۸۰ - ۶۸۱

۶۸۲ - ۶۸۳ - ۶۸۴ - ۶۸۶ - ۶۸۷

۶۸۸ - ۶۸۹ - ۶۹۰ - ۶۹۲ - ۷۸۱

۷۸۲ - ۸۱۲ - ۸۱۵

بیاس راو ۴۸

۳۰۵ - ۳۰۶ - ۳۰۷ - ۳۱۵ - ۳۳۱	بلند چرو ۷۷۵
۳۳۷ - ۳۴۰ - ۳۴۴ - ۳۴۵ - ۳۴۸	بلند خان ۹۱۹
۳۳۰ - ۳۳۱ - ۳۳۲ - ۳۳۴ - ۳۴۶	بلوی چوهان - بلوچی چوهان ۲۴۶ -
۳۵۰ - ۳۵۱ - ۳۶۵ - ۳۷۹ - ۳۸۵	۴۵۴ - ۴۵۱
۳۸۹ - ۳۹۳ - ۴۰۰ - ۴۲۱ - ۴۶۸	بنوآلی داس ۱۰۴۷
۴۴۴ - ۸۶۰ - ۹۷۵ - ۹۷۹ - ۹۸۱	بوداق بیگ ۲۰۹ - ۶۰۷ - ۶۰۸
۹۸۳ - ۹۸۵ - ۹۸۶ - ۱۰۵۴ - ۱۰۵۹	۶۰۹ - ۶۱۴ - ۶۱۵ - ۶۱۶ - ۶۲۱
بہادر خان بنج کوتی .. ۴۶۵ - ۴۷۹	۶۲۲ - ۶۲۴ - ۶۲۶ - ۶۲۷ - ۶۲۸
بہادر لوهانی ۱۷۶	۶۶۳ - ۸۴۴ - ۸۴۹ - ۸۶۴ - ۸۷۰
بہاسی ۸۹۸	۹۱۸ - ۹۲۳ - ۹۶۰ - ۹۷۴ - ۹۸۴
بہاگوتی ۱۰۴۱ - ۱۰۵۳ - ۱۰۵۴ - ۱۰۵۹	بہاء الدین .. ۴۵۵ - ۶۲۷ - ۶۶۳
بہاو سنگھ ۲۳۱ - ۳۵۶ - ۳۸۷ - ۴۰۹	بہادر بیگ .. ۶۵ - ۲۴۵ - ۱۰۳۳
بہاو سنگھ ہارہ ۲۲۰ - ۲۴۱ - ۲۳۵	بہادر چند ۲۰۲ - ۳۵۱ - ۵۶۵ - ۵۹۵
۶۰۹ - ۶۹۲	۷۶۵ - ۷۶۱
بہرام ۹۳ - ۱۱۴ - ۲۴۹ - ۳۴۸ - ۳۸۱	بہادر خان ۴۵ - ۶۲ - ۹۳ - ۹۸
۳۸۶ - ۸۸۵ - ۸۹۸ - ۹۶۰ - ۹۷۸	۱۰۷ - ۱۲۵ - ۱۲۸ - ۱۴۶ - ۱۶۰
۱۰۳۹	۱۶۴ - ۱۶۶ - ۱۶۹ - ۱۷۰ - ۱۷۴
بہگوتی داس ۴۵۲	۱۸۲ - ۱۸۴ - ۱۸۸ - ۱۹۰ - ۲۰۵
بہگونت سنگھ ۶۳ - ۱۹۲ - ۲۴۹	۲۰۷ - ۲۰۸ - ۲۱۶ - ۲۲۹ - ۲۳۰
۳۰۸ - ۳۵۲ - ۳۵۹ - ۳۶۶	۲۳۹ - ۲۴۶ - ۲۵۹ - ۲۶۷ - ۳۰۳

برخورد لویک ۸۵۱	باجا ۷۷۳
بوسو جي دکنی .. ۸۷۵ - ۸۵۷	بادل بختیار ۶۳ - ۲۰۷ - ۸۶۸ - ۸۷۱
برقی انداز خان ۹۵ - ۳۱۳ - ۴۳۳	۸۹۰ - ۹۸۸ - ۱۰۳۴
۴۳۵ - ۸۵۶ - ۸۶۱ - ۸۶۸ - ۸۷۱	باقرخان .. ۴۱۴ - ۷۶۵ - ۷۶۶
۹۸۸ - ۱۰۲۳ - ۱۰۳۸	باقی بیگ .. ۱۲۵ - ۱۷۰ - ۱۷۴
برندوله خان ۱۲۸	باقی خان .. ۵۷۳ - ۷۶۲ - ۹۶۶
برهان الدین .. .. ۸۱۸ - ۸۳۳	باقی محمد ۱۰۶۲
بزرگ امید خان ۱۴۹ - ۲۹۱ - ۴۱۶	بانویکم ۸۷۶
۴۳۳ - ۸۶۵ - ۹۴۷ - ۹۴۹ - ۹۵۲	بایزید عرضی افغان ۹۳
۹۵۳ - ۹۵۵ - ۹۵۶	بایزید غازی ۳۰۹
بسرمد خان .. ۲۳۲ - ۶۲۶ - ۷۵۶	بجاجی ۹۹۱
بسنف خان ۲۷۴	بجنور .. .. . ۹۹۳ - ۹۹۶ - ۱۰۱۹
بسونت رائے ۶۳ - ۱۰۰۷ - ۱۰۱۰	بجی سنگھ ۵۸۶
بشارت خان ۹۶۴	بختاور خان .. .. . ۸۷۰ - ۹۶۰
بشن نورین ۹۸۸	بختیار خان ۵۲ - ۵۳ - ۴۳۰ - ۴۴۱
بقا بیگ ۸۱۴	۴۹۴ - ۷۴۲ - ۸۱۷ - ۸۵۶
بلال دکنی ۴۷۲	۱۰۴۸
بلبهدر چیرو ۶۵۰	بدایت الله ۸۵۷
بلند اختر ۲۴۹ - ۲۵۰ - ۲۵۷ - ۲۶۴	بدر النساء بیگم ۲۶۸
۵۵۰ - ۵۵۲ - ۵۵۷	بدیع الزمان .. .. . ۵۹۴ - ۹۶۴

۳۳۱- ۳۳۴- ۳۳۷- ۳۳۸- ۳۴۸-

۸۹۰ - ۹۸۸

اودي راج .. .. ۹۰۲ - ۹۰۶

اودي کرن ۳۵۴

اورس بي ۱۰۳۵

اورنگ خان ۵۲ - ۵۳ - ۶۲ - ۹۳ -

۲۴۶ - ۳۰۷

اورنگ زيب .. .. ۱۱ - ۳۶۷

اورنگ خان ۵۳ - ۲۴۷ - ۳۵۷ - ۵۶۵ -

۵۸۶ - ۵۸۸

اهتمام خان ۵۰۶ - ۵۰۸ - ۶۱۹ - ۹۴۹۰

اھيم بيگ ۶۰۷

ايرج خان ۱۴۶ - ۱۶۲ - ۱۰۲۳ -

۱۰۲۴ - ۱۰۲۷ - ۱۰۲۸

ايشم بي .. .. ۱۰۴۸ - ۱۰۶۳

ايم افريدي ۳۱۴

ايوب افغان ۴۱۳

(ب)

بابا بيگ ۴۵۶

باباجي ۵۴ - ۶۳ - ۱۲۸ - ۹۸۹ - ۹۹۹

۹۳۷- ۹۸۲- ۱۰۴۲- ۱۰۴۵- ۱۰۴۶-

۱۰۵۲ - ۱۰۵۴

امير فتح الله شيرازي ۳۸۷

اميرقلي ۵۳۹

امپناي گجراني ۲۹۸

اندازخان ۵۲۱

اندرمن .. .. ۱۴۷۹ - ۵۱۸ - ۹۰۳

اندرمن بنديله ۲۴۸ - ۲۹۰ - ۳۰۲ -

۴۷۹ - ۵۱۳ - ۵۱۷ - ۵۳۳ - ۸۹۰ -

۸۹۱ - ۹۸۹

اندرمن دهنديرو ۶۳۲ - ۸۷۴ - ۱۰۶۲ -

انکوي بهرنسله .... ۹۹۳ - ۱۰۱۵

انوپ سنکھ ۲۷۱ - ۵۹۹ - ۶۰۶ - ۸۵۷۰

انور بيگ .. .. ۷۷۸ - ۷۹۶

انور خان ۶۳۶

اونار خان ۴۷۶

اودا احترام .. .. ۱۲۸ - ۹۸۹

اودوت سنکھ ۹۹۲ - ۹۹۵ - ۱۰۰۴ -

۱۰۰۶ - ۱۰۲۰

اودي بهان رانهور ۱۴۸ - ۲۰۴ - ۳۰۸ -

۳۲۸ - ۳۴۷ - ۴۵۱ - ۴۹۷

۸۹۳ - ۹۸۹

امرسنگه راتهور ۱۳۹

امرسنگه روزي ۵۵۵ - ۶۸۳ - ۸۵۸

۱۰۵۶

امید خان .. ۲۹۱ - ۸۵۶ - ۸۶۶

امیر ۵۹۷

امیر اعلیٰ ۶۰۲

امیر الامرا ۱۵۹ - ۲۲۹ - ۲۹۱ - ۲۹۴

۳۰۹ - ۳۱۵ - ۳۳۴ - ۳۴۱ - ۳۴۹

۳۹۱ - ۳۹۶ - ۳۹۷ - ۴۱۶ - ۴۱۷

۴۶۹ - ۴۷۲ - ۴۷۷ - ۵۶۸ - ۵۷۴

۵۸۸ - ۵۹۴ - ۸۴۸ - ۹۵۴ - ۹۵۶

۹۵۸ - ۱۰۶۲

امیر خان ۲۳۰ - ۲۳۶ - ۲۹۲ - ۳۰۴

۳۰۶ - ۳۳۱ - ۳۳۲ - ۳۴۵ - ۳۹۵

۴۰۰ - ۴۲۷ - ۴۸۵ - ۴۸۸ - ۵۷۰

۵۷۲ - ۵۹۶ - ۵۹۷ - ۵۹۸ - ۶۲۶

۶۶۱ - ۷۴۱ - ۷۴۲ - ۷۵۱ - ۷۶۱

۸۱۸ - ۸۳۲ - ۸۳۷ - ۹۱۸ - ۹۲۷

۹۹۷ - ۱۰۴۸ - ۱۰۵۶ - ۱۰۵۷

الغبار بیگ .. .. ۱۰۱ - ۱۴۱

الله یار خان ۱۹۶ - ۲۰۳ - ۲۰۵ - ۲۳۱

۲۴۸ - ۲۴۹ - ۲۷۰ - ۲۸۹ - ۳۰۸

۳۶۲ - ۳۹۶

الوس راتهور ۳۰۹ - ۴۷۹ - ۴۸۶ - ۶۰۳

۷۶۴ - ۸۱۷ - ۸۳۱ - ۸۴۶ - ۸۵۱

۸۷۳ - ۸۸۲ - ۹۱۴

الوس رکوزئی ۱۰۵۴

الهام الله .. .. ۶۲ - ۷۶

امام اسمعیل .. .. ۳۴۱ - ۸۸۳

امام قلی اغر .. .. ۱۸۶ - ۲۱۶

امام قلی خان ۸۵ - ۲۰۳ - ۵۵۹

۵۹۰

امان الله ۱۹۷ - ۲۱۴ - ۶۰۴ - ۸۶۲

امانت خان .. .. ۳۵۸ - ۴۱۸

امر الله ۹۶۴

امرسنگه ۷۷ - ۲۰۷ - ۲۱۵ - ۲۴۶

۷۳۴ - ۷۹۴ - ۸۵۶ - ۱۰۴۵

امرسنگه چندراوت ۶۵ - ۷۱ - ۲۶۸

۹۵۸ - ۱۰۴۶ - ۱۰۵۹	۶۵۰ - ۶۶۱ - ۶۷۰ - ۶۸۰ - ۷۴۲
اله داد ۵۷۳	۸۲۷ - ۸۳۰ - ۸۳۲ - ۸۸۱ - ۹۲۸
اله وردی خان ۱۱۱ - ۱۱۵ - ۱۳۱	۹۳۲ - ۹۴۸
۳۹۹ - ۴۱۶ - ۴۵۹ - ۴۶۰	اعز خان [آغوخان] ۲۸۴ - ۴۳۳
۴۶۳ - ۴۸۱ - ۴۸۸ - ۴۹۱	۱۴۴۸ - ۴۵۱ - ۵۵۵ - ۶۸۱
۴۹۸ - ۴۹۹ - ۵۷۳ - ۶۴۸	۶۸۲ - ۷۵۸ - ۱۰۵۴ - ۱۰۵۹
۷۴۱ - ۷۵۷ - ۸۵۰ - ۷۰۸	افتخار خان ۶۵ - ۷۱ - ۲۴۶ - ۲۴۷
۸۷۴ - ۸۷۵ - ۸۷۷	۲۸۹ - ۳۰۶ - ۳۰۷ - ۳۳۴ - ۳۳۲
العیار بیگ ۶۳ - ۹۴ - ۱۴۱ - ۱۰۵۶	۱۴۰۱ - ۴۰۳ - ۵۱۴ - ۶۲۷ - ۶۳۵
العیار خان ۲۴۸ - ۶۸۸ - ۷۴۲	۶۴۲ .. ۶۶۳ - ۷۴۳ - ۷۵۱ - ۸۱۷
۷۵۱ - ۷۶۳ - ۸۱۷ - ۸۳۱ - ۸۳۹	۸۳۰ - ۸۳۲ - ۸۴۲ - ۸۸۰ - ۹۰۸
التفات خان ۴۷۸ - ۴۸۶ - ۶۳۵ - ۸۱۷	افضل خان ۵۷۶ - ۵۷۷ - ۸۴۴
۸۷۰ - ۹۷۶	۹۰۰ - ۹۸۹
الغ بیگ ۱۰۳۹	افلاطون خان چیلہ ۴۸۸
الف خان .. ۴۸۱ - ۵۷۲ - ۶۲۵	اقبال بیگم ۴۷۳
الله داد ۲۹۱ - ۸۷۲ - ۹۷۶ - ۱۰۴۴	اکبر بلوہ ۲۴۶
۱۰۵۴ - ۱۰۵۵	اکبر پادشاه ۳۸۷ - ۸۲۳ - ۱۰۴۰
الله قلی بیگ ۴۲۹	اکرام خان ۲۴۶ - ۲۵۶ - ۲۶۲
الله قلی چیلہ ۸۳۲	۲۶۳ - ۲۶۸ - ۳۰۱ - ۳۴۲ - ۳۴۵
الله وردی خان ۲۶۴ - ۲۶۵ - ۲۸۴	۶۴۶ - ۶۴۷ - ۷۵۷ - ۷۵۸

- ۶۲۰ - ۵۶۹ - ۵۶۸ - ۵۶۴ - ۴۸۵	- ۵۶۷ - ۵۵۵ - ۵۴۳ - ۵۴۲ - ۵۳۳
- ۸۵۵ - ۸۵۱ - ۶۲۴ - ۶۲۵ - ۶۲۴	۶۲۷ - ۶۲۴
۹۶۶ - ۹۰۸ - ۸۵۷	اسمعیل .. ۴۴۸ - ۷۰۲ - ۸۸۳
۵۷۲ - ۴۸۱ .. . . . اصغر خان	- ۸۲۳ - ۶۸۰ - ۴۵ - اسمعیل افغان
- ۱۹۶ - ۱۹۳ - ۱۹۲ - ۱۹۱ - اعتبار خان	۸۳۹ - ۸۳۲ - ۸۲۶
۸۸۳ - ۸۵۶ - ۶۲۵ - ۳۴۲ - ۳۰۸	اسمعیل بیگ .. ۹۱۴ - ۱۰۶
- ۲۰۱ - ۱۶۳ - ۱۹۲ - ۱۳۰ - اعتقاد خان	- ۵۴۸ - ۴۵۲ - ۱۲۸ - اسمعیل خان
- ۴۶۴ - ۴۵۲ - ۴۵۱ - ۳۹۵ - ۲۱۳	۸۷۳ - ۷۵۵
- ۸۴۷ - ۸۴۰ - ۷۶۲ - ۷۶۱ - ۷۴۱	اسمعیل خورشیدی .. ۶۲ - ۷۶
۱۰۳۲ - ۸۸۴	اسمعیل کرمانی .. ۲۲۱ - ۴۸۷
- ۵۴۴ - ۴۵۵ - ۳۰۳ - ۱۳۲ - اعتماد خان	- ۹۲ - ۷۷ - ۶۲ - ۴۵ - اسمعیل نیازی
۹۸۲ - ۸۵۶ - ۷۶۵ - ۶۲۳ - ۶۱۸	- ۲۲۱ - ۲۱۸ - ۱۲۸ - ۱۰۶ - ۹۵
۶۲۳ - ۶۲ - ۵۵ .. اعتماد الدوله	- ۵۳۳ - ۴۸۷ - ۴۵۴ - ۴۴۰ - ۳۴۱
۸۶۲ .. . . . اعزالدین	۹۸۹ - ۸۸۲ - ۸۷۳ - ۵۵۷
- ۱۰۷ - ۹۲ - ۵۱ - ۴۷ - اعظم خان	۴۷۹ .. . . . اشرف الله
۸۶۳ - ۱۱۹	- ۱۰۴۴ - ۷۶۲ - ۶۴۲ - ۶۱۹ - اشرف خان
- ۲۶۴ - ۱۹۸ - ۲۷ - ۲۵ - اعلی حضرت	۱۰۴۹
- ۳۹۰ - ۳۸۷ - ۳۶۶ - ۳۴۰ - ۲۹۸	- ۹۳ - ۶۵ - ۶۳ - ۴۳ - امالت خان
- ۵۶۸ - ۴۹۲ - ۴۷۴ - ۴۲۹ - ۳۹۵	- ۳۳۳ - ۳۳۱ - ۱۵۸ - ۱۵۷ - ۹۵
- ۶۳۰ - ۶۰۹ - ۶۰۵ - ۸۷۵ - ۵۷۰	- ۴۰۰ - ۳۹۵ - ۳۵۸ - ۳۵۳ - ۳۴۱

اسد کاشي ۷۶ - ۱۱۵ - ۱۴۲ - ۱۵۷ -	ادرا جي رام ۱۲۸
۱۹۵ - ۲۳۲ - ۲۴۹ - ۳۰۸ - ۳۲۱ -	ادهم بيگ ۹۱۸
۳۲۳ - ۳۳۴ - ۳۴۱ - ۳۹۵ - ۴۰۰ -	اديب سنگهه بهدرية ۴۱
۴۰۴ - ۴۲۸ - ۴۳۹ - ۵۶۴ - ۵۶۵ -	ارادف خان ۱۱۹ - ۱۲۷ - ۲۰۲ -
۵۹۵ - ۶۲۱ - ۶۴۲ - ۷۶۲ - ۷۷۰ -	۲۳۶ - ۲۴۵ - ۴۷۹ - ۵۲۴ - ۵۴۶ -
۷۷۱ - ۷۷۲ - ۷۷۳ - ۸۱۶ - ۹۲۵ -	۵۶۶ - ۶۹۱ - ۹۶۱ - ۲۰۴۸
۹۲۶ - ۹۵۷ -	ارجن گور ۶۵ - ۶۶ - ۷۰ - ۳۵۷ -
اسفنديار ۷۳ - ۱۰۶ - ۲۵۱ - ۳۲۸ -	۴۵۷ - ۱۰۶۷ -
۴۹۷ - ۵۲۳ - ۵۵۴ - ۵۹۵ - ۶۸۸ -	ارسلان خان ۸۱۷ - ۸۷۵ - ۸۸۱ -
۶۸۹ - ۶۹۴ - ۷۸۲ - ۸۱۲ - ۸۵۱ -	۱۰۴۸ - ۱۰۶۷ -
اسفنديار بيگ ۱۰۶ - ۶۸۸ - ۶۸۹ -	ارسلان علي ۴۷۱ - ۷۵۷ - ۷۵۸ - ۸۱۷ -
۶۹۴ - ۸۵۱ -	۸۷۵ -
اسفنديار معموري ۴۹۶ - ۵۰۴ - ۵۲۳ -	ارسي .. .. ۱۳۹ - ۱۶۶ -
۵۵۴ - ۸۶۳ - ۹۸۸ -	ارشاد خان .. .. ۱۰۳۶ -
اسکندر وهيله .. .. ۲۶۹ -	اسحق بيگ .. ۹۵ - ۱۰۶ - ۱۹۵ -
اسلام خان ۷۷ - ۹۲ - ۹۸ - ۱۲۴ -	اسد خان ۱۱۹ - ۱۹۵ - ۲۴۸ - ۳۲۶ -
۱۲۷ - ۱۳۵ - ۱۵۷ - ۲۳۰ - ۲۳۷ -	۳۳۶ - ۳۴۱ - ۳۹۵ - ۴۰۰ - ۴۳۹ -
۲۴۶ - ۲۵۶ - ۲۶۲ - ۲۶۹ - ۲۶۹ -	۵۹۵ - ۶۲۱ - ۶۴۲ - ۷۵۱ - ۷۶۲ -
۴۰۱ - ۴۰۴ - ۴۰۸ - ۴۱۸ - ۵۰۴ -	۸۱۶ - ۸۱۷ - ۸۲۲ - ۸۴۳ - ۸۵۸ -
۵۱۲ - ۵۱۸ - ۵۲۲ - ۵۲۴ - ۵۳۰ -	۸۸۰ - ۱۰۶۵ -

۱۹۳ - ۱۹۶ - ۱۰۱ - ۶۲۲ - ۶۲۳	ابو محمد ۲۴۹ - ۹۹۰ - ۹۹۱ - ۹۹۲
۸۷۲ - ۸۸۵	۹۹۳ - ۹۹۶ - ۱۰۰۱ - ۱۰۰۴ - ۱۰۱۱
احمد بیگ لجم ثانی ۸۸۵	۱۰۱۵ - ۱۰۱۹
احمد خورشیدی .. .. ۱۹۲ - ۷۷	ابوالمحمد ۹۹۲ - ۹۹۳ - ۹۹۶ - ۱۰۰۱
احمد سرهندي ۵۹۵	۱۰۰۴ - ۱۰۱۱ - ۱۰۱۵ - ۱۰۱۷
احمد عرب .. .. ۸۸۲ - ۸۸۶	۱۰۱۹
احمد مختار صلی الله علیه و آله وسلم	ابو مسلم ۹۲ - ۲۰۶ - ۲۴۶ - ۶۵۷
۹۲۲	ابوالمظفر محی الدین محمد ۱۱ -
احمد نایتقه ۵۷۵ - ۸۵۸ - ۹۰۶ - ۹۱۹	۲۵ - ۳۲۷ - ۵۶۷
۹۵۷ - ۹۲۴	ابوالمعالی ۲۵۱
اختصاص خان ۸۳ - ۴۳۹ - ۵۱۲	ابوالمکارم ۲۴۷ - ۳۰۶ - ۳۲۴ - ۳۳۴
۵۹۳ - ۶۸۳ - ۹۴۷	۷۸۸ - ۸۸۸ - ۸۹۹
اختیار توین ۲۴۸	اچل سنگه نچواہ ۸۹۳ - ۸۹۵
اخلاص خان ۹۲ - ۱۲۸ - ۱۹۱ - ۱۹۶	۸۹۶ - ۹۹۶ - ۹۹۷
۲۴۹ - ۲۶۹ - ۲۹۱ - ۵۱۲ - ۵۲۲	احتجاب بیگم صاحب ۱۳۴ - ۵۶۹
۵۳۳ - ۵۴۸ - ۵۴۹ - ۵۵۵ - ۵۷۳	۶۲۰ - ۷۴۳ - ۹۳۸ - ۹۵۹
۵۶۳ - ۶۱۸ - ۷۵۱ - ۷۶۵ - ۸۶۰	احتشام خان ۲۱۵ - ۲۴۶ - ۲۶۹
اخلاص خان خورشیدی ۲۶۹ - ۵۲۲	۲۸۳ - ۸۵۳ - ۸۵۵ - ۸۶۸ - ۸۷۱
۵۴۸ - ۵۵۵ - ۵۹۳ - ۶۱۸ - ۷۶۰	۸۸۸ - ۸۹۱
۷۶۵	احمد بیگ ۵۱ - ۷۷ - ۷۸ - ۹۲ - ۱۵۸

۱۴۲۸-۱۴۶۲-۱۴۸۸-۵۶۱۴-۹۳۳۵

۷۶۶-۸۱۸-۸۴۰-۸۴۶-۸۵۵

۹۷۹-۱۰۵۸-۱۰۶۸

ابراهیم خان فتح جنگ .. ۹۱۴۳

ابراهیم خورشیدی ۳۰۸

ابن حسن ۱۴۶۳

ابن حسین ۵۲۳-۵۱۴-۵۵۴-۷۱۳

۷۱۷-۷۹۶-۸۰۲-۸۰۹-۸۴۵

۹۱۴-۹۱۸-۹۱۹-۹۵۰-۹۵۱

۹۵۶

ابوالبشر ۳۸۶

ابوالبقا ۱۹۷

ابوالحسن ۱۴۰۱-۷۸۳-۸۰۱-۸۰۲

۸۰۳-۸۰۴-۸۱۴-۸۱۳-۹۱۳

۹۱۴-۹۱۵-۹۱۶

ابوسعید ۵۵-۶۲-۶۲۳

ابوطالب ۱۴۰-۵۹۵

ابوالفتح ۱۵۸-۲۹۱-۴۱۶-۱۰۴۰

ابوالفضل ۵۳-۷۷-۳۸۷

ابوالقاسم ۲۲۱-۵۷۴-۸۹۹-۱۰۱۰

(۱)

آتش خان ۱۴۵۲-۱۴۵۴-۱۴۷۹-۵۷۲

۸۹۰-۸۹۸-۹۸۹-۹۹۶-۱۰۰۷

۱۰۰۹-۱۰۲۳-۱۰۲۴

آتش قلماق ۱۴۸-۲۴۹-۳۰۸

۳۳۱-۱۴۳۳-۱۴۴۸

آصف خان ۱۱۱-۱۱۳-۲۸۲-۳۹۱۵

۱۴۰۵-۶۵۱-۸۵۶-۹۱۸-۹۷۸

۹۸۲

آغرخان ۲۷۶-۲۸۴

آقا فلی سمانی ۱۴۱۸

آقا ملا ۹۶۴

آقا یوسف ۲۰۶-۲۴۸-۳۰۷-۳۷۰

۱۴۰۴-۱۴۴۸

ابابکر خورشیدی ۳۲۲-۳۲۴

ابراهیم ۳۲۶-۶۲۶-۱۰۵۴-۱۰۵۵

ابراهیم بیگ نجم ثانی ۱۰۶-۲۱۸

۶۰۶-۶۰۷-۶۰۸-۸۶۴

ابراهیم خان ۹۵-۱۳۹-۱۵۸-۲۲۰

۲۳۰-۲۳۶-۲۴۶-۳۹۶-۴۲۶

(۲۸)

هفت چنار * ۸۲۶ *

هند * ۲۵ - ۳۶۱ - ۵۷۹ *

هندوستان * ۲۷ - ۳۲ - ۹۵ - ۱۳۴ - ۲۱۲ - ۴۱۳ - ۴۴۴ - ۴۶۳ - ۵۳۵ -

۶۰۵ - ۶۱۵ - ۶۷۳ - ۷۰۷ - ۷۳۰ - ۷۳۱ - ۷۸۲ - ۸۱۴ - ۸۴۸ -

۹۷۴ - ۱۰۳۵ - ۱۰۶۳ *

هندون * ۳۰۳ - ۳۳۸ *

هرشنگ آباد * ۵۹۳ - ۷۵۸ - ۱۰۳۸ - ۱۰۳۹ *

هوگلی * ۹۴۳ *

هیبت پور * ۲۰۰ *

هیره تور * ۸۲۱ - ۸۲۶ - ۸۳۸ *

• ی •

یمین • ۳۳۱ - ۸۸۳ *

فرسي * (ترهسي) ۶۵۳ - ۶۵۵ *

فريله * ۱۶۱ *

فلدرک * ۱۰۰۸ *

فواکهاي * ۹۱۷ - ۴ *

فورنگر * ۴۵۸ *

فوشهړه * ۱۸۵ - ۸۲۳ - ۱۰۳۹ - ۱۰۴۰ - ۱۰۵۸ *

فیداله * ن * پیداله * ۱۹ - ۱۰۰۲ - ۱۰۰۳ - ۱۰۰۷ *

فیدلاب * ۸۲۸ - ۱۰۳۹ - ۱۰۴ - ۱۰۴۲ - ۱۰۵۲ *

فیلنگه * ۱۰۰۸ - ۱۰۰۹ *

• و •

وابل * ۵۷۴ *

وزیر پور * ۳۰۳ *

ویژناک * ۸۳۵ - ۸۳۷ *

• ۳ •

هاجورا * ۶۷۸ *

هالار * ۷۷۵ *

هتیه پول * ۲۱۴ - ۴۲۵ - ۷۶۷ *

هجر اپور * ۵۵۵ *

هجر اهتي * ۵۵۴ *

هردار * ۱۴۸ - ۱۵۹ - ۱۶۶ - ۱۷۲ - ۱۷۷ *

هرسول * ۴۴ - ۴۵ *

ملاچور * ن * بلاچور * ۱۸۵ *

ملتان * ۱۷۸ - ۱۸۱ - ۱۸۶ - ۱۸۸ - ۲۰۰ - ۲۰۳ - ۲۰۴ - ۲۰۵ - ۲۰۶ -

۲۰۷ - ۲۰۸ - ۲۱۰ - ۲۱۱ - ۲۱۲ - ۲۱۳ - ۲۱۴ - ۲۱۷ - ۲۱۷۲ -

۲۹۰ - ۳۲۸ - ۴۸۵ - ۵۸۹ - ۶۰۳ - ۶۰۴ - ۶۰۷ - ۶۰۸ - ۶۲۸ -

۷۳۴ - ۸۴۵ - ۹۶۶ - ۹۸۱ - ۱۰۴۹ *

منجوة * ۵۱۶ - ۵۱۸ *

منگل بیده * ۹۹۱ - ۹۹۲ - ۹۹۵ - ۱۰۰۲ - ۱۰۰۶ - ۱۰۲۰ *

مورنخن * ۹۰۵ *

موممن پور * ۲۰۳ *

مورنگ * ۶۸۳ - ۶۸۶ - ۶۸۹ - ۸۷۵ *

مونگیر * ۳۱ - ۲۱۱ - ۲۲۳ - ۳۳۶ - ۳۳۷ - ۴۴۰ - ۴۴۳ - ۴۹۳ - ۴۹۴ -

۴۹۵ - ۶۵۰ - ۹۱۵ *

مہاندی * ۵۳۶ - ۵۳۷ - ۵۳۸ - ۵۴۰ - ۵۴۱ - ۵۴۶ - ۴۴۸ *

میرتھہ * ۳۰۰ - ۳۰۹ - ۳۱۱ *

—
* ن *

نادرگ * ۹۰۵ *

نامروپ * ۷۲۲ - ۷۲۳ - ۷۲۵ - ۷۳۳ - ۷۸۷ - ۷۸۹ - ۷۹۸ - ۸۰۵ - ۸۰۶ -

۸۱۱ *

ناندیر * ۵۹۸ *

ناتھورہ * ۹۹۱ *

ندیہ * ۱۷۱ - ۱۷۲ - ۱۷۴ - ۱۷۶ *

نریدہ * ۳۲ - ۴۳ - ۵۳ - ۵۶ - ۵۷ - ۲۳ - ۱ *

مانچرہ * ۱۰۱۸ *

مانڈوڑہ * ۱۰۲۴ *

مانڈوڑہ * ۵۲ - ۵۳ - ۹۷۰ *

مانڈھو * ۲۷۸ *

مانڈک درک * ۱۰۲۵ - ۱۰۲۶ *

مان گڈہ * ۹۰۵ *

ماوراء النہر * ۳۴۳ - ۳۶۲ - ۳۶۳ - ۶۳۴ - ۸۱۳ - ۸۴۴ - ۸۴۸ - ۸۵۷ -

* ۸۸۱

متہرا * ۱۳۱ - ۱۳۸ - ۱۹۳ - ۳۴۱ - ۳۴۴ - ۳۴۵ - ۴۱۶ - ۴۴۹ - ۴۵۷ -

* ۴۵۹ - ۴۸۱ - ۵۶۴ - ۵۷۳ - ۹۶۶ - ۱۰۶۸ *

متہرا پور * ۷۳۴ - ۷۳۵ - ۷۷۷ - ۷۸۸ - ۷۹۸ - ۸۰۰ *

محمد پور * ۲۰۲ *

مخا * ۱۰۳۵ *

مخصوص آباد * ۵۲۵ *

مخلص پور * ۸۴۹ *

میران آباد * ۱۲۶ - ۴۰۴ - ۴۸۱ - ۴۹۱ - ۵۶۹ - ۶۲۴ - ۸۵۱ - ۸۶۲ -

* ۱۰۴۸ - ۱۰۵۶ *

مرگ گڈہ * ۹۰۵ *

مست سلاہ * ۶۷۹ *

معظم نگر * ۸۲۸ - ۸۷۳ - ۹۱۳ *

مکہ * ۸۸۲ - ۹۷۷ *

مکن پور * ۲۴۱ *

* ۸۵۲ • لکھنؤ

لري هیڙو پور * ۸۲۶ *

• ۱۰۵۸ - ۱۰۵۹ • لکھی

لکھنؤ * ۱۴۹ *

لکھو کھارہ • ن • کلو کھارہ • ۲۰۵ •

۷۹۰ - ۷۹۱ - ۷۹۲ - ۷۹۳ - ۷۹۴ - ۷۹۵ - ۷۹۶ - ۷۹۷ - ۷۹۸ - ۷۹۹ - ۸۰۰

لکھی جنگل * ۱۴۲ - ۷۶۷ *

لکھی دیہہ * ۵۵۹ *

لنگرکوت # ۱۰۵۹ •

لودیانه • ۷۶۶ •

لوناچماري * ن * لونہ * ۲۸۳ . ۷۰۲ *

لوہری # ۲۷۶ - ۲۸۴ - ۱۰۰۳ *

• ۹۰۵ - ۸۹۶ - ۸۸۸ - ۳۰۵ • کدۀ

* میم *

ماچھوارہ * ن * ماچھوارہ * ۱۹۷ *

* ٥٣٦ - ٥٣٥ - ٥٣٤ - ٥٣٣ *

مالواری * ۵۷۱ *

مالیو ۰ ۳۲ - ۴۱ - ۴۳ - ۴۹ - ۵۲ - ۵۹ - ۷۷ - ۷۸ - ۱۶۲ - ۱۸۹ - ۲۰۱

• ۶۳۰ - ۶۱۵ - ۵۹۳ - ۵۹۰ - ۴۸۵ - ۴۷۴ - ۴۳۴ - ۴۲۱ - ۴۱۹

• 907 - 880 - 874 - 873 - 855 - 710 - 734 - 732 - 731

مازلگ گدە # ۹۰۵

(۲۳)

گلکنده * ۱۰/۷ - ۱۰/۱۳ - ۱۰/۱۱

گنگ * ۱ - ۳۸ - ۱۵۹ - ۱۶۷ - ۱۶۹ - ۱۷۱ - ۱۷۲ - ۱۷۳ - ۱۷۵

- ۱۷۷ - ۲۸۴ - ۲۸۵ - ۳۳۴ - ۳۴۴ - ۳۵۲ - ۳۵۹ - ۳۶۳ - ۳۶۴

• ۳۹۳ - ۳۹۲

گوالیار * ۷۸ - ۷۹ - ۸۰ - ۲۹۱ - ۲۹۲ - ۳۰۱ - ۳۰۴ - ۳۳۳ - ۵۹۴

• ۶۰۲ - ۶۰۳ - ۶۰۶ - ۸۶۳ - ۱۰۵۰ - ۱۰۶۸

گواهٹی * ۶۷۸ - ۶۸۰ - ۶۹۹ - ۷۰۱ - ۷۰۲ - ۷۲۲ - ۷۲۵ - ۸۱۰ - ۸۱۱

* ۱۰۶۸

گوبندوال * ۱۸۲ - ۱۸۳ - ۱۸۶ - ۱۸۷ - ۱۸۸

گورکھ پور * ۲۰۲ - ۳۷۶ - ۵۷۳ - ۵۹۰ - ۶۳۸ - ۷۴۱ - ۸۵۰ - ۸۷۳

• ۸۷۷ - ۹۶۷ - ۱۰۵۰ - ۱۰۶۱

گومکھیا * ۷۰۲

گون رکھ * ۵۳۸

گھوڑا گھاٹ * ن * کھوتنا گھاٹ * ۶۷۷ - ۶۸۴ - ۶۸۵ - ۶۹۴ - ۷۸۲

• لام

لام دانگ * ۷۱۹

لامده * ۷۲۲

لاہور * ۸۷ - ۱۲۵ - ۱۴۳ - ۱۴۴ - ۱۴۶ - ۱۷۸ - ۱۷۹ - ۱۸۰ - ۱۸۲

- ۱۸۴ - ۱۸۶ - ۱۸۷ - ۱۸۸ - ۱۹۷ - ۱۹۹ - ۲۰۰ - ۲۰۴ - ۲۱۲

- ۲۱۳ - ۲۱۴ - ۲۱۷ - ۲۲۱ - ۲۲۹ - ۳۳۸ - ۴۷۳ - ۶۳۰

- ۶۶۱ - ۷۳۸ - ۷۵۱ - ۷۶۶ - ۸۱۲ - ۸۱۵ - ۸۱۸ - ۸۳۳ - ۸۳۵

• ۸۳۸ - ۸۴۰ - ۸۴۲ - ۸۴۶ - ۹۷۹ - ۱۰۳۱ - ۱۰۵۸ - ۱۰۶۷ - ۱۰۶۸

* ۱۰۰۸ * کنجوتی

* ۹۰۶ - ۹۰۵ - ۸۹۵ * گندانہ

* ۷۷ * کنور

* ۸۱۰ - ۷۸۱ - ۷۴۱ - ۶۹۳ - ۶۸۶ - ۶۸۳ - ۶۸۳ * کوچ بہار

* ۵۷۸ - ۵۷۷ - ۵۷۶ - ۵۷۵ - ۵۷۴ * کورکی

* ۳۲۲ - ۳۲۱ - ۳۲۰ - ۳۱۵ - ۳۱۴ * کولہ پھاری

* ۷۵۲ * کرل

* ۳۱۳ * کوہ گدہ

* ۲۸۷ - ۲۷۱ * گہاتم پور

* ۱۰۰۶ * کھارن

* ۴۹۴ * کھر پور

* ۲۰۲ * کھمرہ

* ۹۰۵ * کھنڈا کلہ

* ۱۰۰۳ * کھیلنہ

* ۲۸۱ - ۲۱۳ - ۲۱۰ - ۱۹۷ - ۱۳۴ - ۶۶ - ۵۵ - ۴۳ - ۳۳ - ۲۹ * گجرات

- ۲۸۲ - ۲۸۳ - ۲۹۵ - ۲۹۶ - ۲۹۷ - ۲۹۸ - ۲۹۹ - ۳۳۲ - ۳۳۳ - ۳۳۴

- ۳۴۳ - ۳۴۵ - ۴۰۳ - ۴۱۰ - ۴۱۱ - ۴۴۸ - ۴۵۲ - ۴۷۱ - ۴۸۵

- ۷۶۳ - ۷۵۵ - ۷۵۴ - ۶۴۷ - ۶۳۶ - ۶۲۹ - ۵۹۲ - ۵۶۸ - ۵۶۴

- ۷۷۰ - ۸۳۲ - ۸۳۷ - ۸۳۸ - ۸۵۵ - ۸۶۱ - ۸۸۰ - ۸۸۱ - ۹۶۴

* ۱۰۵۷ - ۱۰۵۶ - ۹۸۶

* ۳۲۶ * گدہ بیتھلی

* ۱۸۵ * گدہ سازنگ

کچھوہ * ۲۶۵ - ۲۶۹ - ۲۸۴ *

کرادہ * ۵۸۰ - ۵۸۲ *

کرگانو * ۷۰۴ - ۷۱۶ - ۷۱۷ - ۷۱۸ - ۷۱۹ - ۷۲۲ - ۷۲۳ - ۷۲۴ - ۷۲۷ -

۷۲۸ - ۷۳۳ - ۷۳۴ - ۷۳۵ - ۷۷۶ - ۷۷۷ - ۷۷۸ - ۷۸۳ - ۷۸۴ -

۷۸۷ - ۷۸۸ - ۷۸۹ - ۷۹۳ - ۷۹۴ - ۷۹۷ - ۸۰۰ - ۸۰۱ - ۸۰۲ -

* ۸۰۴ - ۸۰۵ - ۸۰۹ *

کرناٹ * ۱۶۲ - ۱۶۳ - ۲۲۰ - ۷۶۴ - ۸۴۹ *

کرفاٹک * ۴۴۰ - ۵۷۵ *

کرہ مار * ۱۰۵۸ *

کرن پھولی * ۹۵۱ *

کری * ۴۱۱ *

کری باری * ۶۷۹ - ۶۸۱ - ۶۸۲ *

کرہ * ن * کورہ * ۱۶۸ - ۲۴۱ - ۲۷۱ - ۲۸۵ - ۲۸۷ *

کرہ مانک پور * ۲۱۸ - ۵۶۵ *

کشمیر * ۱۹۶ - ۲۱۰ - ۲۱۵ - ۳۸۷ - ۵۶۴ - ۶۱۹ - ۶۳۴ - ۷۶۴ - ۷۶۸ -

۸۱۳ - ۸۱۴ - ۸۲۰ - ۸۲۱ - ۸۲۳ - ۸۲۵ - ۸۲۷ - ۸۲۹ - ۸۳۲ - ۸۳۵ -

* ۸۷۸ - ۹۲۱ - ۹۲۲ - ۱۰۶۳ *

کلنگ * ۸۰۸ - ۸۱۰ *

کلیا بر * ۷۹۷ *

کلیان * ۱۲۷ - ۱۹۴ - ۲۱۵ - ۹۱۰ - ۱۰۰۷ - ۱۰۰۸ *

کمانون * ۴۴۱ - ۵۹۵ - ۷۶۵ - ۸۶۱ - ۹۲۲ - ۹۸۱ *

کن * ۲۷۳ *

(۲۰)

قلعه کوتی * ۶۵۰ - ۶۵۱ - ۶۵۲ *

قندهار * ۱۸۸ - ۲۰۵ - ۲۷۵ - ۳۱۲ - ۳۱۳ - ۳۷۶ - ۵۶۶ - ۶۰۸ - ۹۸۹ -

* ۱۰۳۱

• ک • ک •

کابل * ۱۲۹ - ۱۷۸ - ۱۹۰ - ۱۹۳ - ۱۹۵ - ۲۱۵ - ۲۱۹ - ۳۰۲ - ۳۰۸ -

۳۳۹ - ۳۳۳ - ۳۱۹ - ۳۴۲ - ۳۵۳ - ۳۵۷ - ۳۷۵ - ۳۸۱ - ۳۸۵ - ۴۸۶ -

۴۸۷ - ۶۰۳ - ۶۲۷ - ۶۲۸ - ۶۲۹ - ۶۳۵ - ۶۴۷ - ۶۶۱ - ۷۱۴ - ۷۵۲ -

۷۶۱ - ۸۳۴ - ۸۴۲ - ۸۴۷ - ۸۵۸ - ۸۶۴ - ۸۷۷ - ۹۱۳ - ۹۵۷ - ۹۷۳ -

۹۸۲ - ۹۸۳ - ۱۰۳۴ - ۱۰۳۸ - ۱۰۳۹ - ۱۰۴۰ - ۱۰۴۲ - ۱۰۵۷ -

* ۱۰۶۰ - ۱۰۵۸

کاجروند * ۵۶ - ۵۷ *

کاشغر * ۵۶۵ - ۸۵۸ - ۸۶۱ - ۹۱۴ - ۹۱۵ - ۹۲۳ - ۹۸۳ - ۱۰۳۹ - ۱۰۶۲ -

* ۱۰۶۴

کاکوجان * ۷۹۴ *

کالی بهیت * ۷۷ *

کامروپ * ۶۷۸ - ۶۸۱ - ۶۸۲ - ۷۱۵ - ۷۲۱ - ۷۷۶ *

کانگزه * ۱۹۹ - ۲۱۷ - ۲۸۶ - ۲۹۲ *

کانوداهن * ۸۳۷ *

کانه تال * ۱۷۳ *

کجل * ۶۸۰ *

کچ بور * ۷۱۸ - ۷۱۹ - ۷۷۸ - ۷۸۳ - ۷۹۶ - ۸۰۲ *

کچه * ۲۸۳ - ۲۹۶ - ۷۷۰ - ۷۷۲ *

عماد پور * ۲۸۹ *

عمان * ۳۵۲ *

* غ *

غزنین * ۱۹۵ - ۳۱۱ - ۶۲۵ - ۶۴۷ - ۸۳۴ - ۸۸۵ - ۹۸۱ - ۱۰۶۱ *

* ف *

فتح آباد * ۵۶۵ - ۷۶۶ - ۱۰۱۸ - ۱۰۲۱ - ۱۰۳۹ *

فتح پور * ۲۴۰ - ۲۸۷ - ۳۴۰ - ۳۲۴ - ۶۳۴ *

فرخ آباد * ۹۷۴ - ۹۸۴ *

فرمان باڑی * ۵۰ - ۵۱ *

فیروزہ * ۲۲۱ - ۲۷۵ *

فیروز پور * ۴۵۵ *

فیض آباد * ۸۴۹ *

* ق *

قہچاق * ۹۲۳ *

قرا باغ * ۱۰۳۹ *

قلعہ بابر * ۱۲۰ *

قلعہ جمدھر * ۷۰۳ - ۷۰۴ *

قلعہ چاندور * ۱۶۳ *

قلعہ دیوکن * ۶۵۰ *

قلعہ کجلی * ۸۱۰ - ۸۱۱ *

قلعہ کندہ * ۶۵۰ - ۶۵۱ *

قلعہ کنواری * ۸۹۶ *

(۱۸)

• ش •

شاجه مرگ * ۸۲۱ *

شاه آباد * ۲۱۹ - ۸۳۷ - ۸۳۸ - ۸۷۰ - ۸۷۳ *

شاه جهان آباد * ۲۷ - ۸۱ - ۸۲ - ۱۲۳ - ۱۲۳ - ۱۲۳ - ۱۲۵ - ۱۲۹ - ۱۳۸ -

۱۴۲ - ۱۴۵ - ۱۴۶ - ۱۷۳ - ۱۸۹ - ۲۰۱ - ۲۱۱ - ۲۱۶ - ۲۲۰ -

۲۲۱ - ۲۹۱ - ۲۹۲ - ۳۰۴ - ۳۳۵ - ۳۴۳ - ۳۴۷ - ۳۸۱ - ۴۰۸ -

۶۱۰ - ۶۲۵ - ۷۵۹ - ۸۲۷ - ۸۴۵ - ۸۴۹ - ۹۳۹ - ۹۶۱ - ۹۷۲ -

* ۹۷۳ - ۹۷۷ - ۱۰۶۶ - ۱۰۶۷ *

شاه جهان پور * ۱۶۹ *

شاه نهر * ۴۳۵ *

شکر پور * ۴۷۹ *

شمس آباد * ۴۶۱ - ۴۶۳ *

شهباز گتہ * ۱۰۵۸ - ۱۰۸۹ *

شیر پور * ۵۵۴ *

شیر حاجی * ۴۲۳ - ۴۲۴ - ۴۲۵ - ۹۳۳ *

• ص •

صاحب آباد * ۲۳۳ *

• ظ •

ظفر آباد * ۶۲۴ *

ظفر نگر * ۵۶۷ *

• ع •

عالمگیر نگر * ۶۹۴ - ۹۴۳ - ۹۴۴ *

هنگوس * ۶۹۲ *

سوپه * ۵۷۵ - ۵۷۸ - ۵۷۹ - ۸۹۱ *

سوتي * ۵۲۸ *

مورت * ۲۹۸ - ۴۷۱ - ۶۰۶ - ۶۱۸ - ۶۶۲ - ۷۶۵ - ۷۶۸ - ۸۲۷ - ۸۵۱ -

* ۸۸۰ - ۹۷۷ - ۱۰۵۷ - ۱۰۶۷ *

سوزون * ۲۳۵ - ۲۳۶ - ۲۳۷ - ۲۳۸ - ۲۳۹ - ۴۶۰ - ۴۶۳ *

سولاپور * ۱۰۰۲ - ۱۰۱۹ *

سولا کوزي * ۷۸۷ - ۸۰۶ *

سوله گڏه * ۷۱۶ *

سون بري * ۵۷۸ *

سون گڏه * ۹۰۵ *

سوني پت * ۶۷۵ - ۸۵۰ *

سهارن پور * ۱۲۶ - ۱۳۸ *

سهرند * ۱۲۶ - ۱۴۲ - ۱۶۶ - ۲۱۹ - ۲۲۰ - ۷۵۹ - ۷۶۵ - ۸۴۸ *

سهره * ۶۳۲ *

سهرې * ۱۰۱۹ *

سيٽل گهاٽ * ۵۴۶ *

سيده گڏه * ۷۰۴ - ۷۲۳ *

سين * ۱۰۱۹ *

سينواپور * ۵۸۰ - ۵۸۱ - ۸۹۵ *

ميوسٽان * ۲۷۶ - ۲۷۷ - ۲۸۰ - ۴۰۰ - ۴۴۷ - ۸۸۱ - ۱۰۴۸ *

سرگنج * ۲۹۷ *

سرمور * ۲۲۱ - ۲۳۱ - ۴۴۱ - ۵۶۴ - ۷۶۵ - ۸۴۹ *

سرن گهاٹ * ۴۵۷ - ۴۵۸ *

سروپ گڈہ * ۹۰۵ *

سرهند * ۱۷۹ - ۸۴۹ *

سري پور * ۵۵۷ *

سري گهاٹ * ۷۰۰ - ۷۰۱ *

سري نگر * ۱۶۷ - ۱۷۳ - ۱۷۴ - ۱۷۵ - ۱۷۶ - ۱۷۷ - ۱۹۹ - ۲۹۳ - ۴۲۱ -

۴۴۱ - ۴۷۹ - ۵۸۹ - ۶۰۰ - ۶۰۱ - ۶۰۴ - ۶۱۸ - ۶۲۵ - ۷۲۲ - ۷۵۷ -

۸۷۲ - ۸۸۱ - ۹۲۲ *

سکندریہ * ۳۴۹ *

سرول * ۵۷۹ - ۵۸۰ *

سکھر * ۲۷۳ - ۲۷۴ - ۲۷۵ - ۲۷۶ - ۲۷۸ - ۲۸۳ *

سلپانی * ۷۳۵ - ۷۳۶ - ۷۸۰ *

سلطان پور * ۱۶۶ - ۱۸۲ - ۱۹۸ - ۲۱۷ - ۲۱۸ - ۴۵۵ - ۱۰۵۷ - ۱۰۶۷ *

سلیم پور * ۱۲۸

سلیم گڈہ * ۴۷۸ - ۶۰۲ *

سمرقند * ۲۷۱ *

سموگر * ۱۱۱ - ۱۱۲ *

سند * ۴۱۷ - ۴۱۱ *

سندر باري * ۱۴۶ - ۱۴۷ - ۲۲۷ - ۴۷۴ *

سنگرام گڈہ * ۹۴۳ *

(۱۵)

رامپھو * ن * رامپھو * م * رامور * ۱۵۳ - ۱۵۴

رام سر * ۳۰۶ - ۳۳۶ *

راوی * ۲۱۶ *

راہون * ۱۸۵ - ۱۹۷ - ۱۹۸ *

رتن پور * ۸۷۶ *

رخنگ * ۴۸۴ - ۵۵۶ - ۵۵۸ - ۵۵۹ - ۵۶۰ - ۵۶۱ - ۹۴۰ - ۹۴۲ - ۹۴۵ -

۹۵۴ - ۹۴۷ *

ردر مال * ۹۰۵ *

رنکاماتی * ۴۹۵ - ۶۸۲ - ۶۸۴ - ۶۹۴ *

روپ گڈہ * ۹۰۵ *

روھر * ۱۶۳ - ۱۸۳ - ۱۸۴ *

روھیرہ * ۸۹۵ - ۹۰۳ - ۹۰۵ *

رھتاس * ۲۲۵ - ۳۵۵ - ۴۷۵ - ۶۳۰ - ۸۵۳ - ۸۶۵ - ۸۶۶ - ۸۷۶ *

* س *

سا پور * ن * ساسور * ۵۸۲ *

سات سور * ۱۰۱۳ *

سا سور * ۸۸۸ - ۸۸۹ *

ساگر گڈہ * ۹۰۵ *

سنگھڑہ * ۲۰۱ *

ستلج * ۱۱۳۱ - ۱۱۴۰ - ۱۱۴۷ - ۱۱۶۴ - ۱۸۰ - ۱۸۲ - ۱۸۳ - ۱۸۴ - ۱۸۹ - ۱۹۲ -

۱۹۴ - ۱۹۷ - ۲۰۵ - ۲۱۸ - ۲۱۹ - ۲۷۲ - ۷۶۶ - ۸۴۸ *

سدیہ * ۷۲۵ *

دھلي * ۸۷ - ۱۰۸ - ۱۲۰ - ۱۲۱ - ۱۲۵ - ۱۶۸ - ۱۶۹ - ۱۷۰ - ۱۷۹ - ۱۴۱

دھندیر * ۶۳۲

دھنگ * ۷۱۶ - ۷۱۷ - ۷۱۸ - ۷۲۳ - ۷۳۵ - ۸۰۴

دھن کورت * ۸۲۸

دھوکي * ۱۰۱۴

دھول پور * ۷۹ - ۸۵ - ۸۶ - ۸۹

دیداپور * ن * دیناپور * ۵۰۲

دیپال پور * ۵۵ - ۵۷ - ۱۹۷ - ۲۰۵ - ۴۶۴ - ۸۳۶ - ۸۷۵

دیگھو * ۷۱۸ - ۷۱۹ - ۷۲۹ - ۸۰۱ - ۸۰۴

دینی پور * ۸۳۵

دیوبانی * ۷۳۵ - ۷۸۳

دین * ۲۴۴ - ۶۰۱

دیورانی * ۳۱۴

دیرگڈہ * ۱۰۲۶ - ۱۰۲۷ - ۱۰۲۸ - ۱۰۲۹

دیول گنر * ۷۱۸ - ۷۷۷ - ۷۹۶ - ۷۹۷ - ۸۰۱ - ۸۰۲ - ۸۱۰

* د *

درو مریہ * ن * درو مریہ * ۷۰۳ - ۸۱۰ - ۸۱۱

* ر *

راجپورا * ۸۶

راج گڈہ * ۵۸۰ - ۸۹۵ - ۹۰۰ - ۹۰۱ - ۹۰۳ - ۹۰۶

راجوالہ * ۵۸۳

راجور * ۸۳۸

(۱۳)

* ۵ *

دادر * ن * دهاذر ۴۰۸ - ۴۱۲ - ۴۱۵ - ۴۳۰ *

درهنگه * ۶۵۰ - ۸۵۰ - ۹۸۶ *

درنگ * ۷۲۵ - ۸۱۱ *

دکن * ۲۵ - ۲۹ - ۳۰ - ۳۲ - ۴۰ - ۴۳ - ۴۴ - ۴۵ - ۵۳ - ۵۶ - ۱۲۷ -

۱۲۹ - ۱۵۷ - ۱۹۲ - ۲۹۷ - ۲۹۸ - ۳۰۱ - ۳۳۸ - ۳۶۹ - ۳۹۴ - ۴۱۶ -

۴۱۷ - ۴۲۶ - ۴۳۹ - ۴۴۹ - ۴۵۴ - ۴۷۱ - ۴۷۶ - ۴۷۷ - ۴۸۵ - ۵۶۵ -

۵۶۸ - ۵۶۹ - ۵۷۰ - ۵۷۸ - ۵۸۶ - ۵۸۹ - ۵۹۶ - ۵۹۷ - ۶۰۶ - ۶۱۹ -

۶۲۶ - ۶۳۰ - ۶۳۴ - ۶۳۵ - ۶۷۵ - ۷۳۳ - ۷۶۱ - ۷۶۳ - ۸۲۷ - ۸۳۳ -

۸۵۱ - ۸۵۴ - ۸۵۵ - ۸۵۷ - ۸۶۰ - ۸۷۰ - ۸۷۱ - ۸۸۰ - ۸۸۱ - ۸۸۳ -

۹۱۰ - ۹۱۱ - ۹۱۷ - ۹۶۰ - ۹۶۳ - ۱۰۱۸ - ۱۰۲۹ - ۱۰۳۰ - ۱۰۳۶ -

* ۱۰۳۹ - ۱۰۶۱ *

دکهن کول * ۷۲۲ - ۷۲۳ - ۷۲۵ - ۷۳۶ - ۸۰۸ *

دولت آباد * ۴ - ۴۴ - ۱۵۸ - ۱۹۰ - ۱۹۳ - ۱۹۴ - ۲۱۹ - ۲۹۰ - ۴۱۶ -

* ۵۷۵

دوله * ۷۲۲ *

دهاپه * ۵۵۷ *

دهار * ۵۷ *

دهار سیرون * ۱۰۰۷ - ۱۰۱۸ - ۱۰۱۹ *

دهاردر * ۱۰۱۸ *

دهامونی * ۱۹۲ - ۲۱۸ *

دهرمات پور * ۵۶ - ۵۷ - ۵۸ *

(۱۲)

چیت پور * ۵۴ - ۵۵ *

چین پور * ۶۵۰ *

چیل * ۵۷۴ - ۹۰۵ *

* ح *

حبشه * ۸۸۵ *

حضر موت * ۸۸۳ - ۸۸۵ - ۱۰۳۵ *

حیدرآباد * ۱۰۱۹ *

* خ *

خان پور * ۸۲۱ - ۸۲۶ *

خاندیس * ۴۳ - ۴۶ - ۴۹ - ۵۰ - ۵۱ - ۵۶ - ۱۹۱ - ۱۹۹ - ۲۱۸ - ۲۱۹ *

* ۲۳۳ - ۲۴۲ - ۸۷۳ - ۹۷۲ - ۱۰۲۷ - ۱۰۵۷ *

خانوة * ۶۳۴ *

خنا * ۷۲۲ *

ختن * ۷۲۲ *

خضر پور * ۶۸۳ *

خضرآباد * ۱۴۰ - ۱۴۲ - ۱۴۹ - ۲۳۶ - ۲۳۷ - ۳۴۶ - ۴۳۰ - ۴۳۱ - ۴۳۲ *

* ۴۴۳ - ۶۷۳ - ۶۷۴ - ۷۵۶ - ۷۶۵ - ۸۴۹ - ۸۷۵ - ۹۲۴ - ۹۳۶ - ۹۳۷ *

* ۹۸۳ - ۹۸۵ *

خضري * ۴۲۵ *

خلم * ۴۴۳ *

خوشاب * ۱۹۹ - ۱۰۴۱ *

خیرآباد * ۱۶۱ - ۸۶۲ *

* چ *

چانگام * ۵۵۹ - ۵۵۸ - ۵۶۰ - ۹۴۰ - ۹۴۳ - ۹۴۶ - ۹۴۷ - ۹۴۸ - ۹۴۹ -

* ۹۵۱ - ۹۵۲ - ۹۵۳ - ۹۵۴ - ۹۵۶ *

چات نگر * ۴۹۶ *

چارنگ * ۸۰۲ - ۸۱۰ *

چاکنہ * ۵۷۳ - ۵۸۴ - ۵۸۵ *

چاند پور * ۱۷۱ *

چاندہ * ۴۷۵ - ۱۰۲۲ - ۱۰۱۳ - ۱۰۲۴ *

چاندی * ۱۷۳ - ۲۹۳ *

چناب * ۲۱۶ - ۸۳۷ - ۸۳۹ *

چنآدہ * ۳۱۸ - ۴۹۳ - ۵۹۴ - ۱۰۲۷ - ۱۰۲۸ *

چنبیل * ۷۹ - ۸۰ - ۸۵ - ۸۹ - ۹۰ *

چنپال * ۲۱۷ *

چنپہ * ۸۴۳ - ۸۴۷ *

چنداوی * ۳۴۳ *

چنگش ہٹی * ۸۲۳ *

چوراگڈہ * ۱۹۲ - ۲۱۸ *

چور نرائنہ * ۵۶ *

چول * ۲۸۳ - ۲۹۶ *

چوناگڈہ * ۲۸۳ *

چوہرمل * ۲۱۷ *

چہاچل * ۱۰۴۲ *

جگدیه • ۹۴۳ •

جلال آباد • ۱۲۸ •

جمنهره • ۷۱۳ - ۷۲۵ - ۸۰۷ •

جمون • ۱۷۹ - ۱۹۶ - ۳۲۰ - ۶۰۹ - ۷۵۷ - ۷۶۸ - ۸۴۰ - ۸۴۳ - ۸۴۷ •

• ۸۵۹ - ۸۷۶ - ۸۸۵ - ۹۰۶ - ۹۱۷ - ۹۶۵ •

جنیر • ۸۸۸ - ۸۹۳ •

جوده پور • ۱۸۳ - ۲۸۸ - ۳۰۰ - ۳۰۹ - ۳۱۰ - ۳۱۱ - ۳۱۲ •

جورا گڈہ • ۱۹۲ •

جوگی کنبہ • ۶۹۶ - ۶۹۷ - ۶۹۸ - ۶۹۹ •

جون • ۷۶ - ۱۱۱ - ۱۲۱ - ۱۲۶ - ۱۵۹ - ۱۶۷ - ۲۳۳ - ۴۵۰ - ۴۷۹ - ۶۲۱ •

• ۹۴۳ - ۹۶۴ - ۸۴۹ - ۹۷۸ •

جوناکڈہ • ۲۸۳ - ۵۶۴ - ۷۶۸ - ۷۷۰ •

جون پور • ۲۱۵ - ۲۳۹ - ۲۶۳ - ۲۸۷ - ۴۷۸ - ۸۵۳ - ۸۵۹ - ۱۰۵۰ •

• ۱۰۵۷ •

جہانگیر پور • ۵۳ •

جہانگیرنگر • ۳۳۶ - ۴۶۱ - ۴۷۷ - ۴۸۳ - ۴۸۴ - ۵۵۵ - ۵۵۶ - ۵۵۷ - ۵۵۸ •

• ۶۷۹ - ۶۸۰ - ۶۸۱ - ۶۸۳ - ۶۸۹ - ۷۱۲ - ۷۳۴ - ۷۳۵ - ۷۹۹ •

• ۹۴۸ •

جہاجھی • ۲۷۲ •

جیاسہ • ۵۱۸ •

جیسلمیر • ۲۲۱ - ۲۷۵ •

جیل ماری • ۵۲۸ •

(۹)

تپکي * ن * تنگي * ۸۹۶ - ۹۰۳ - ۹۰۵ *

تودي پور * ۵۵۴ - ۵۵۵ *

ترمهاني * ۷۱۸ - ۷۱۹ - ۸۰۵ *

ترهار * ۵۶۵ *

ترهت * ۸۵۲ - ۱۰۴۹ *

تکونه * ۸۹۶ - ۹۰۳ - ۹۰۵ *

تلجاپور * ۱۰۰۷ - ۱۰۰۸ - ۱۰۱۴ - ۱۰۱۹ *

تلکوکن * ۵۸۴ - ۸۹۳ *

تلورن * ۱۴۳ - ۱۶۴ - ۱۶۵ - ۱۸۰ - ۱۸۲ *

تلوندي * ۷۶۶ - ۷۶۸ *

تليغه * ۲۰۵ *

توده * ۳۰۵ - ۳۳۶ *

تورلن * ۳۹۲ - ۴۴۲ - ۶۰۶ - ۱۰۳۵ - ۱۰۵۰ *

تهانيسر * ۲۲ *

تير * ن * تيرا * ۹۹۱ * ۱۰۱۴ *

* ت * *

تاند * ۴۶۱ - ۴۷۶ - ۴۸۳ - ۵۵۳ - ۵۵۷ *

تهه * ۲۱۷ - ۲۷۵ - ۲۸۱ - ۲۸۲ - ۲۸۳ - ۲۹۵ - ۴۸۵ - ۶۲۷ - ۷۷۸ - ۱۰۴۸ *

* ج *

جالفاپور * ۴۵۴ *

جالندر * ۲۱۹ *

جام * ن * هالار * ۷۶۸ *

(۸)

پکس کھول * ن * پلس کھول * ۹۰۵ *

پگھلی * ۱۰۴۲ *

پلاون * ۶۴۸ - ۶۵۰ - ۶۵۱ - ۶۵۳ - ۶۶۰ - ۶۶۳ - ۷۵۵ - ۹۷۲ - ۹۸۶ *

پلٹن * ۹۹۰ - ۹۹۱ *

پنجاب * ۱۴ - ۱۴۹ - ۱۵۹ - ۱۶۰ - ۱۷۱ - ۱۷۷ - ۱۷۸ - ۱۷۹ - ۲۰۱ -

۲۲۵ - ۲۱۶ - ۲۱۵ - ۱۹۳ - ۱۸۱ - ۱۸۰ - ۳۵۰ - ۳۱۹ - ۶۶۱ -

۸۶۳ - ۷۶۴ - ۸۴۵ - ۸۴۶ *

پورب * ۱۴۵۰ *

پورکھور * ن * پور دکھور * ۸۹۶

پورنکھر * ۸۸۸ - ۸۸۹ - ۸۹۰ - ۸۹۱ - ۹۰۰ - ۹۰۲ - ۹۰۳ - ۹۰۴ - ۹۰۵ -

- ۹۰۶ *

پونار * ۱۰۲۷ *

پونچ * ۸۲۰ *

پونڈ * ۵۷۵ - ۵۷۹ - ۵۸۰ - ۵۸۲ - ۵۸۳ - ۵۸۴ - ۵۸۵ - ۵۸۸ - ۸۸۰ - ۸۸۸ -

۸۹۲ - ۸۹۶ - ۸۹۹ - ۹۰۳ *

پہنی * ۹۵۳ *

پہلور * ۷۶۶ *

---

* ق * ت *

قاراگڈہ * ۲۶۴ *

تامی کتورہ * ۸۹۶ *

تبت * ۸۲۶ - ۸۳۲ - ۸۳۸ - ۸۶۰ - ۹۲۳ - ۱۰۶۳ *

نپکی * ۸۹۶ - ۹۰۳ - ۹۰۵ *

۱۰۱۷ - ۱۰۱۹ - ۱۰۲۲ - ۱۰۲۹ - ۱۰۳۷ - ۱۰۵۱

بیجا گڈہ * ۱۹۹ *

بیج ہزارہ * ۸۳۵ *

بیراتہہ * ۵۶۸ *

بیر بہوم * ۳۹۶ *

بیسوارہ * ۴۵۰ *

بیگا * ۵۷۱ *

بیگم آباد * ۸۳۶ - ۸۳۷ *

بیل تلی * ۸۰۷ *

* پ *

پیالہ پور * ۴۹۵ *

پالم * ۸۷۵ *

پانی پت * ۲۲۰ - ۸۴۹ *

پاندو * ن - ماندو - ناندو * ۷۰۰ *

پتنام * ۸۰۷ *

پتورہ * ن * بنورہ * ۵۱۶ *

پٹن * ۲۱۳ - ۶۰۴ *

پٹنہ * ۲۹ - ۳۱ - ۱۲۱ - ۱۶۸ - ۱۸۰ - ۱۸۱ - ۱۹۱ - ۲۱۱ - ۲۲۲ - ۲۲۳

* ۲۲۴ - ۲۲۵ - ۲۳۶ - ۲۳۹ - ۲۸۹ *

پرنالہ * ۵۷ - ۵۷۸ *

پرینڈہ * ۵۹۶ - ۸۸۲ - ۸۹۱ - ۱۰۰۳ - ۱۰۰۶ - ۱۰۱۹ - ۱۰۲۱ *

پشاور * ۱۷۸ - ۱۰۴۲ - ۱۰۴۴ *

(۶)

• بهانچھا • ۶۹۷ •

• بہرائچ • ۸۲۷ - ۸۱۸ - ۵۹۳ - ۳۴۱ •

• بہرہ • ۱۹۷ - ۱۹۸ - ۱۰۴۱ •

• بہکر • ۲۰۵ - ۲۱۲ - ۲۲۱ - ۲۳۰ - ۲۷۳ - ۲۷۴ - ۲۷۵ - ۲۸۳ - ۲۸۴ •

• ۳۰۵ - ۴۱۱ - ۴۱۴ - ۴۱۵ - ۴۸۱ - ۶۲۵ - ۱۰۴۹ •

• بہکرناتھ • ۱۷۸ •

• بہلقن • ۱۰۰ •

• بہلہ • ۳۴۶ - ۴۸۱ •

• بہلولی • ۱۰۲۶ •

• بہلوی • ۵۵۸ - ۵۵۹ - ۵۶۰ - ۹۴۳ - ۹۴۸ •

• بہنڈیر • ۸۲۰ - ۸۲۱ - ۸۲۲ •

• بہند ادراک • ۹۰۵ •

• بہرتنت • ۶۸۸ - ۶۹۰ •

• بہوم • ۱۰۲۱ •

• بہیڑہ • ۱۹۷ •

• بہیڑور • ۱۰۰۳ •

• بہیڑورہ • ن • بہیڑورہ - بہیڑورہ • ۵۸۵ - ۱۰۰۰ - ۱۰۱۹ •

• بیاسا • ۵۷۳ •

• بیابہ • ۱۱۴۵ - ۱۸۴ - ۱۸۵ - ۱۸۷ - ۱۹۹ - ۲۰۵ - ۲۷۲ •

• بیجاپور • ۲ - ۴۵ - ۴۷ - ۸۳ - ۴۷۱ - ۵۷۰ - ۵۷۵ - ۵۷۶ - ۵۷۷ •

• ۵۷۸ - ۵۹۸ - ۸۵۱ - ۸۶۰ - ۹۰۹ - ۹۱۰ - ۹۱۲ - ۹۱۳ - ۹۱۹ •

• ۹۷۰ - ۹۸۸ - ۹۹۷ - ۹۹۸ - ۱۰۰۰ - ۱۰۰۲ - ۱۰۰۶ - ۱۰۰۷ - ۱۰۱۴ •

(۵)

باغ * ۶۰۵ - ۶۰۶ - ۶۰۷ - ۸۴۸ - ۸۶۴ - ۸۸۶ *

بلري جوگي هتي * ۸۲۲ *

بلوچ پور * ۸۱ - ۸۲ *

بناس * ۶۹۹ - ۷۰۰ *

بنارس * ۲۹ - ۱۹۳ - ۲۲۲ - ۲۳۵ - ۲۳۶ - ۲۳۹ - ۴۲۲ - ۴۹۲ - ۶۲۷ -

* ۷۵۸ - ۸۷۵ *

بنج رتن * ۶۹۷ *

بندرابن * ۳۴۴ *

بنگالہ * ۲۹ - ۳۱ - ۱۴۱ - ۱۷۵ - ۱۸۰ - ۲۱۱ - ۲۲۳ - ۲۲۴ - ۲۶۴ -

۲۶۶ - ۲۶۸ - ۲۷۱ - ۳۶۹ - ۴۰۶ - ۴۱۹ - ۴۲۰ - ۴۲۲ - ۴۳۳ -

۴۳۵ - ۴۴۰ - ۴۴۴ - ۴۴۶ - ۴۶۰ - ۴۶۱ - ۴۶۳ - ۴۷۱ - ۴۷۶ -

۴۷۷ - ۴۷۹ - ۴۸۳ - ۴۸۴ - ۴۹۵ - ۵۶۱ - ۵۶۳ - ۵۶۴ - ۵۶۵ -

۶۰۴ - ۶۰۵ - ۶۰۷ - ۶۳۲ - ۶۳۴ - ۶۴۹ - ۶۷۳ - ۶۷۶ - ۶۷۷ -

۶۷۸ - ۶۸۰ - ۶۸۲ - ۶۸۷ - ۷۱۷ - ۷۲۲ - ۷۳۰ - ۷۳۱ - ۷۶۱ -

۷۷۶ - ۷۸۲ - ۸۰۹ - ۸۱۲ - ۸۱۵ - ۸۴۸ - ۸۵۳ - ۸۵۵ - ۸۵۸ -

۸۵۹ - ۸۶۴ - ۸۶۵ - ۸۸۰ - ۸۸۲ - ۹۱۱ - ۹۲۲ - ۹۴۱ - ۹۴۲ -

۹۴۶ - ۹۵۵ - ۱۰۳۴ - ۱۰۴۰ - ۱۰۵۷ - ۱۰۶۲ - ۱۰۶۸ *

بنولہ * ۵۱ *

بورنہ * ۱۲۶ - ۱۴۸ *

بہادر پور * ۱۲۴ - ۴۲۲ - ۹۷۸ *

بہار * ۱۲۷ - ۲۱۱ - ۲۲۳ - ۲۴۰ - ۵۸۹ - ۶۴۹ - ۹۲۲ *

بھاگرتي * ۵۲۴ - ۵۲۵ *

(۴)

ایوان چهل ستون * ۳۵۱ - ۳۶۲ - ۵۹۱ - ۸۵۴ *

ب *

باری * ۱۰۵۰ *

باغ نور منزل * ۱۱۸ *

بالا پور * ۸۸۵ - ۴۵۴ *

بانس برله * م * بانس بریلی * ۵۶ *

بانسی * ۷۸۱ *

بخارا * ۶۲۸ - ۶۳۷ - ۶۶۲ - ۶۶۴ - ۷۳۸ - ۸۶۳ - ۱۰۴۹ - ۱۰۵۱ - ۱۰۶۳ - ۵۱ *

بدخشان * ۶۰۵ *

برار * ۱۹۹ *

برمهاتر * ۶۸۵ - ۶۹۴ - ۶۹۷ - ۶۹۹ - ۷۰۰ - ۷۰۳ - ۷۰۴ - ۷۰۵ *

* ۷۷۶ - ۷۳۳ - ۷۲۷ - ۷۲۳ - ۷۲۲ - ۷۱۷ - ۷۱۳ *

بروده * ۹۸۶ *

برهان پور * ۴۲ - ۴۳ - ۴۶ - ۴۸ - ۵۰ - ۵۱ - ۵۲ - ۵۳ - ۵۶ - ۹۱ -

* ۲۰۹ - ۲۱۹ - ۲۹۶ - ۴۳۸ - ۱۰۲۷ - ۱۰۵۱ *

بری نله * ۶۸۳ - ۶۸۴ *

بریلی * ۲۶۸ *

بصره * ۶۱۹ - ۶۳۶ *

بقلا نه * ۳۳۷ *

بگت گده * ۹۰۵ *

بگله گهات * ۵۴۵ - ۵۴۶ - ۵۴۷ - ۵۴۸ - ۵۴۹ *

بلا چور * ۱۸۵ *

(۳)

۱۹۲ - ۲۱۲ - ۲۱۵ - ۲۲۲ - ۲۲۵ - ۲۲۶ - ۲۳۶ - ۲۳۵ - ۲۳۶

۲۳۹ - ۲۴۰ - ۲۴۴ - ۲۵۰ - ۲۸۴ - ۲۸۵ - ۲۸۶ - ۲۸۷ - ۲۹۹ - ۳۰۳

۳۰۵ - ۳۴۹ - ۳۷۴ - ۳۸۶ - ۳۹۲ - ۴۹۳ - ۵۶۴ - ۶۳۱ - ۸۵۸

* ۸۶۰ - ۹۷۹ - ۹۸۶ - ۱۰۵۶ - ۱۰۵۷ *

اذا ساگر * ۴۰۹ *

اقباله * ۲۱۹ - ۷۶۵ - ۸۴۸ - ۸۴۹ *

اگوله * ۹۰۵ *

انند باری * ۸۷۶ *

اوترکول * ۷۲۲ - ۷۲۵ - ۷۳۶ - ۸۰۷ *

اوجه * ۲۰۵ - ۲۷۲ *

اوجین * ۳۳ - ۴۹ - ۵۶ - ۷۵ - ۷۸ - ۸۰ - ۸۱ - ۱۰۵ - ۱۴۱ *

اوردگیر * ۸۸۵ - ۱۰۰۷ *

اوده * ۱۲۷ - ۲۰۲ - ۹۸۶ - ۸۶۰ *

اودیسده * اودیسه * ۴۵۵ - ۴۷۴ - ۷۵۱ - ۸۷۶ - ۱۰۵۰ - ۱۰۶۷ *

اورنگ آباد * ۳۶ - ۴۰ - ۴۱ - ۴۴ - ۸۴ - ۲۱۹ - ۳۸۹ - ۸۵۲ - ۸۸۷ -

۹۱۰ - ۹۲۵ - ۱۰۲۰ - ۱۰۳۵ - ۱۰۳۸ - ۱۰۵۱ *

اوسده * ۱۰۰۷ - ۱۰۱۴ *

اوهند * ۱۰۴ - ۱۰۵۲ - ۱۰۵۳ - ۱۰۵۸ - ۱۰۶۰ *

ایساگده * ۸۹۶ - ۹۰۳ - ۹۰۵ *

ایله پور * ۱۰۲۳ - ۱۰۲۷ *

ایمران * ۴۳۸ - ۴۶۳ - ۵۹۵ - ۶۰۷ - ۶۰۹ - ۶۱۶ - ۶۲۱ - ۶۲۲ - ۶۶۴ -

۸۳۳ - ۸۴۴ - ۸۴۵ - ۸۵۱ - ۸۷۴ - ۹۱۸ - ۹۷۳ - ۹۷۴ - ۹۷۵ - ۹۷۶ *

ادستان * ۴۵ *

ارک * ۵۳ - ۱۹۳ - ۱۴۱۶ - ۱۴۴۲ - ۱۴۷۲ - ۵۸۸ - ۸۳۴ *

اسلام نگر * ۹۶۰ *

اسلام آباد * ۸۳۵ - ۹۵۶ - ۱۰۵۰ *

اهل آباد * ۱۴۵ - ۱۴۷ - ۱۴۹ - ۱۵۹ - ۱۶۱ - ۲۲۰ - ۲۲۷ - ۴۱۸ - ۴۲۸ *

۴۳۰ - ۴۳۵ - ۴۶۷ - ۴۷۲ - ۴۷۴ - ۶۰۶ - ۶۷۳ - ۷۵۷ - ۷۵۹ - ۷۶۴ *

* ۸۵۲ - ۸۶۵ - ۸۷۳ - ۸۷۵ - ۹۲۴ - ۱۰۵۰ *

اعظم آباد * ۷۶۳ *

اکبر آباد * ۳۰ - ۳۱ - ۴۸ - ۴۹ - ۸۰ - ۸۲ - ۸۵ - ۸۶ - ۸۷ - ۱۰۷ - ۱۰۸ *

۱۰۹ - ۱۲۰ - ۱۲۳ - ۱۳۶ - ۱۳۷ - ۱۶۷ - ۱۷۸ - ۱۸۳ - ۱۹۱ - ۱۹۲ *

۱۹۳ - ۲۱۶ - ۲۲۰ - ۲۲۱ - ۲۲۳ - ۲۲۵ - ۲۲۶ - ۲۲۶ *

۲۳۰ - ۲۳۱ - ۲۳۴ - ۲۳۷ - ۲۳۹ - ۲۴۱ - ۲۴۴ - ۲۴۴ - ۲۹۳ *

۲۹۵ - ۳۰۱ - ۳۰۳ - ۳۳۲ - ۳۳۰ - ۳۳۰ - ۳۴۲ - ۳۴۳ - ۳۴۴ - ۳۴۵ *

۳۵۶ - ۴۲۳ - ۴۲۴ - ۴۳۳ - ۴۳۸ - ۴۴۲ - ۴۴۸ - ۴۵۴ - ۴۸۱ *

۵۶۵ - ۵۶۸ - ۵۹۰ - ۶۲۰ - ۶۲۵ - ۶۳۱ - ۶۶۱ - ۶۶۲ - ۶۶۴ *

۷۴۱ - ۷۴۳ - ۷۵۸ - ۷۵۹ - ۷۶۲ - ۸۱۹ - ۸۲۳ - ۸۳۸ - ۸۳۹ *

۸۴۲ - ۸۵۶ - ۸۷۱ - ۸۷۳ - ۸۷۴ - ۸۸۳ - ۹۱۸ - ۹۳۶ - ۹۳۷ *

۹۶۱ - ۹۶۲ - ۹۶۴ - ۹۶۷ - ۹۷۷ - ۱۰۲۱ *

اکبر پور * ۵۳ *

اکبر نگر * ۲۲۴ - ۳۴۳ - ۳۴۴ - ۴۲۳ - ۴۹۴ - ۵۵۵ - ۶۸۳ *

اکبری * ۴۴۵ *

آلہ آباد * ۱۲۶ - ۱۳۲ - ۱۶۹ - ۱۷۰ - ۱۷۱ - ۱۷۴ - ۱۷۵ - ۱۷۶ - ۱۸۰ *

فهرست اسامي مواضع واقع در کتاب
عالم گیرنامه بترتیب حروف تہجی *

بسم الله الرحمن الرحيم

* ۱ *

آرة * ۹۷۲

آشام * ۵۸۶ - ۶۷۶ - ۶۷۷ - ۶۷۸ - ۶۷۹ - ۶۸۰ - ۶۸۱ - ۶۹۲ - ۶۹۴ - ۷۰۰

۷۰۱ - ۷۰۲ - ۷۰۳ - ۷۰۶ - ۷۱۲ - ۷۱۵ - ۷۱۹ - ۷۲۲ - ۷۲۶ - ۷۴۱

۷۶۷ - ۷۷۶ - ۷۷۷ - ۷۸۰ - ۷۸۳ - ۷۸۷ - ۷۹۸ - ۷۹۹ - ۸۰۵ - ۸۰۷

- ۸۱۰ - ۹۵۸ *

آنچهرة * ۱۸۸

آرة * ۷۲۳

آهن محل * ۲۷۲

آقاره * ۱۲۷ - ۲۳۷ - ۴۴۰ - ۴۷۵ - ۶۰۴ - ۷۶۵ - ۸۷۴ - ۸۸۵ *

آتک * ۵۶۸ - ۸۸۵ - ۱۰۴۲ - ۱۰۴۵ - ۱۰۴۶ *

اجبیر * ۱۱۹ - ۲۰۵ - ۲۹۲ - ۲۹۵ - ۲۹۹ - ۳۰۰ - ۳۰۴ - ۳۱۰ - ۳۱۱

۳۱۲ - ۳۱۳ - ۳۱۴ - ۳۱۸ - ۳۱۹ - ۳۲۵ - ۳۳۴ - ۳۳۶ - ۳۴۵

۴۰۹ - ۴۱۰ - ۴۱۳ - ۵۱۸ - ۶۳۱ - ۱۰۵۶ *

آجین * ۱۸۳ - ۳۲

احمد آبان * ۱۹۷ - ۲۹۷ - ۴۰۴ - ۵۶۶ - ۶۳۴ *

احمد پور * ۴۵۶

احمد نگر * ۹۵۷

و تا هشت سال جلوس عالم گیر شاه جهان بزندن مانده در همان قید از زندان بدن پس از سی و یک سال و دو ماه سلطنت باوانل شب دوشنبه بیست و ششم شهر رجب المرجب سنه یک هزار و هفتاد و شش هجری داعی اجل را لبیک اجابت فرمود تاریخش * شاه جهان وفات کرد * و نیز *

سال هجری فوت شاه جهان * رضی الله - گفت اشرف خان

و هم * مصراع * ز عالم سفر کرد شاه جهان * یافتند

اگرچه ذات مستجمع صفات آن پادشاه دین پناه بحر علوم خدایگانی و معدن خصائل جهان باتی موصوف بحکمت و شجاعت بردانشندی در امور سلطنت بود اما از مطاعن عقوب پدر و سفک دماغ برادر و تعدیب بعضی از اولاد و تجویز قتل جماعه مسلمین در محاربات بیجاپور و حیدرآباد و غیره ممالک دکن صرف بطمع متکثر دنیوی که این همه در پرده حیَل شرعیہ اجرا می نمود خالی نبود *

تمام شد این عجائله نافعہ در اخصر و اهم احوال کتاب عالمگیرنامه - بحکم عالم علوم عربیہ و فارسیہ علامه زمان پروفیمر مستر ایچ بلخان صاحب بهادر ام اے سکریٹری اشیاتک سوسائتی اف بنگل - رقم برده شکسته قلم - خاکسار عبدالحی مدرس مدرسه عالیہ کلکته عفا عنه الله و رحم * و فهرست مفصله اسماء رجال و مواضع واقع عالم گیر نامه عنقریب بحلیه طبع جلوه گرو منتخبتر شدنی ست *

قامت خود می برد و خود را از دیگران احق می دید هنگام
 مرخصی شهنشاه زمان خسرو دوران انتظار فرصت نموده زمام اختیار
 سلطنت بقبضه اقتدار خود در آورد و دست استقلال آنحضرت از
 مراتب ملک و ملل کوتاه ساخته باقتضای رای خود جمیع کارهای
 مالی و ملکی انجام می کرد اورنگ زیب که در آن وقت بملک دکن
 اقامت میباشند و در نظم و نسق آن نواحی مشغول بودند چون
 اخبار بیماری پدر بزرگوار خویش و بی اختیارچی لو و اقتدار دایا
 شکوه در امور جهان بینی و دادگستری امضا فرمودند مصلحت در
 امهل و صلاح در احوال ندیده باشند بهشتیاز مزم شرف ملازمت والد امجد
 از خطه اورنگ آباد نهضت فرماید سمت دار الخلافه شاهجهان
 آباد گردیدند و در اتفاقی راه با مهملراجه چگونست سنگه و دیگر
 امرا و افواج پادشاهی که باغاره دلازا شکوه سد راه بودند مقاتله
 کنان و مجاربه و زلزله باحصول غلبه و نصرت تا مقام اعزآباد نزول
 اجل ارزانی داشتند آخر چون پدر و برادر را مغلوب یافتند بروز جمعه
 غره ذی قعدة سنه یک هزار و شصت و هشت هجری در عمارت
 قل- پندر اعزآباد مجلسی دلکشا و جشنی جهان آرا باهتمام
 امروای موافق ترتیب داده بعد انقضای پانزده گهوی و بیست و
 دو پل روز مذکور مطابق شش ساعت و نه دقیقه نجومی بر سر
 فرمان دهی بی ادای رسوم که سلاطین نام دار والا تبار را حین
 جلوس بر اورنگ دولت معمولی و ضروری ست جلوس اجل
 فرموده بسبب طمع سلطنت و حرص مملکت پدر پیر خود را
 محبوس فرمودند *

و از دارا شکوه و شجاع بی شکوه و ناشجاع سخن سرانیده •
 و چون ولد امینا از ذکر حبس کردن عالم گیر پدر پیر خود
 شاه جهان را تا هشت سال و ده همان حال انتقال کردند
 بدارالبقا و همچنین دیگر سوانح ناپسندیده و وقایع غیر حمیده که
 در اوائل ایام سلطنت او صورت بسته افغان نموده محملی ازین
 درینجا بطور نمونه ذکر کرده می شود *

در سنه یک هزار و شصت و هفت هجری شاه جهان را که بعدالت
 و انصاف و فطانت و کیاست معروف بود بمقتضای مشیقه ایزدی
 عارضه حبس بول ظاهر شد و بالتماس دارا شکوه بسواری کشتی
 عرصه دل کشای اکبرآباد از پرتو رایات جاه و جلال مطلع خورشید
 اقبال گشت و تا غره بیع الثانی سنه مذکور بمنزل دارا شکوه اقامت
 داشته بتاریخ فرقه شهر مذکور نهضت فرمائی ایوان شهریاری و
 ریخت بخش کلب معدلت گسقری گردید و زینت لایه بخشیده
 تا این حال انجام امور سلطنت و انصرام کارهای مملکت
 بالاستقلال بقبضه اقتدارش بود و رتق و فتق هر امور می فرمود
 چون عارضه جسمانی بر پیکر مقدس و عنصر همایون طاری شد
 مزاج اشرف از منجم صحت و قانون اعتدال منحرف گشت و ایام
 کونست امتداد یافته ضعف قوی روز بروز سمت تضعیف و اعتدال
 می پذیرفت ازین جهت بنظم و نسق امور جهان داری انواع
 اختلال راه یافته فساد عظیم در مملکت هندوستان بهم رسید و ممر
 نخلان بی انتظامی بکاستلن مملکت در پید دارا شکوه که همیشه
 خلعت استحقاق امور کشور کشائی و جهان بانی بمقراض طمع بر

معدلت گستری از جمادی الاولی سنه مذکور تا رجب المرجب سنه هزار و هفتاد و هشت هجری اعنی ده ساله احوال ایام سلطنت و کامرانی و اعوام خلافت و جهان بانی آنچه از قوه بفعل آمده بود بعبارت دل پذیر بدیع اسلوب و فقرات رنگین و مرغوب بطرزی بدیع و وضعی منیع که پذیرای طبع دشوار پسندان کارگاه سخن دانی و دقائق شناسان رموز الفاظ و معانی تواند بود بمعرض تحریر در آورده داد انشا پر دازی در داد *

و چون بندگان حضرت اعلی خاقانی بمقتضای دانش خدا داد و فطرت بلند و علوهمت و وسعت حوصله ابقاء آثار ظاهر را در جذب محور آن وقعتی نه نهاده بتاسیس مآثر باطن بیشتر توجه داشتند بعد از تدرین واقعات ده ساله حکم حقیقت شیم هادر شد که گذارنده داستان مفاخر و مکرم محمد کاظم مصنف کتاب مستطاب عالمگیر نامه من بعد وقایع را بقید کتاب در نیارود لهذا او هم بدین قدر اکتفا نمود - و پس از وفات پادشاه عنایت الله خان مرید خاص عالم گیر در عهد پادشاه ابوالنصر قطب الدین شاه عالم پادشاه غازی محمد ساقی مستعد خان را باعث شد که باقی احوال چهل ساله و کسری بقید تحریر در آورد *

و مؤلف درین صحیفه تصریح باسم اورنگ زیب ننموده در هر جا از ان بلفظی شریف و عبارتی بدیع که مناسب مقام ست چون شهنشاه گیتی پناه - و شهنشاه دانش آئین - و شهنشاه آفاق - و بادشاه داد گستر - و خاقان جهان - و خدیو فیروز بخت کام یاب - و آنحضرت * و شاه جهان را باعلی حضرت و حضرت اعلی نام برده -

اشاره صادر گردید که بدائع سوانح دولت کرامت آئین و مملکت سعادت قومن که مثل آن دیگر سلاطین نام‌دار و خواقین والا تبار را با وعف جد فراوان و سعی بی‌کران روی نداده بکوشش تمام جمع نموده بی‌بیش و کم بکلیک صدق رقم تسطیر نماید و تحریر سازد و آن درارجی دل پذیر اقبال را در سلسلک تالیف انتظام بخشد و آن عرائس اخبار را بحلی تقریر دل چسب و مرغوب آرایش دهد تا بر صفحه روزگار یادگار ماند و پس مانند گل قافله وجود را اطلاع بر سوانح این عهد سعادت توامان گردد مؤلف را درین عهد سوانح نگاری و کار وقائع نویسی مقرر فرموده حکم عالی شرف نفاذ یافت که وقائع نگاران نسخه واقعات سامی فهرست واردات احوال گرامی ماه به ماه سال بحال با وقائع سویمجات و سوانح ولایات بدو سپارند و مقرر گشت که هرچه از اخبار و سوانح بجهیز تحریر و معرض تسطیر در آید بعد از ترتیب داستان داستان ازان در خلوت همایون باوقات مناسب معرض اشرف پادشاه برسد •

و حکم فرمودند که چون احوال بادشاه زادگی از حین تولد تا زمان عالم آرائی در کتاب پادشاه نامه مذکور و مسطور است عنان اسب بیان ازان سمیت معطوف داشته بتحریر احوال ایام سلطنت پردازد و از آغاز انکشاف صبح کشور کشائی که در جمادی الاولی سنه یک هزار و شصت و هفت هجری بموقع آمدن داستان طراز گشته هرده ساله احوال را یک مجلد سازد بر طبق فرمان سلطنتی مؤلف این کتاب سوانح ایام سلطنت پروری وقائع ازمنه

ایزدی را نمایش گردید بآبروی سخن در آغاز نخستین سال
جلوس همایون شرف ملازمت سده فلک احترام منتهی آثار عظمت
و جلال مطلع انوار ابهت و اقبال سپهر بلند اختبری سرور اقلیم سری
و سروری والا همت قوی مولف کشف اسلام مرجع انام صبح سیمای
صغری ضمیر خورشید رای جمشید نظیر نخل پیرای ریاض سعادت
ابدی گل چین حدیقه خلق محمدی حق دوست باطل دشمن
ز ناز گسل بت شکن کامل نصاب جوهر دانش و بینش مالک
وقاب کشور آفرینش فروغ گوهر خرد نیرق کننده میان لیک و بے
سلیمان ثانی صاحب قرانی سلطان ابوالمظفر موسی الدین محمد
اورنگ زیب عالم گیر یافته بیم مدیح سنجی آن اورنگ نشین کشور
معانی گوی سبقت از همه رهبر و غبار بی رونقی از چهره اقبالش
زده و بدستیلری طبع سخن سرا از حسیض ذلت و خموش بر آمده
بر بساط عزت و شرف قبول نشیمن و بخت غنوده سراز کفارش
بر گرفت و ظلمت زلای اختر طالع گردید و ناصیه سعادت و نیک
بختی بنقش ارادت آراسته در سلک بندگی گردید بشکرانه آن
بقلم استعجال صفحه چند بان شاه محامد آن ذات اقدس نگاشته
هدیه انجمن اقبال و تحفه بارگلا عزوجل گردانید *

چونکه در مجلس عزت انصاف و قدر دانی را پایه بلند و اثر
محاسن عادات و مکارم اخلاق پادشاه ارجمند آن بود که از اصحاب
معانی گلی بیانی می گرفتند و گوهری بکف می پذیرفتند
آن عبارات معجز آیات پسند خاطر همایون افتاد و اسلوب کلامش
مخیلی ملایم طبع سلطانی آمد *

دل‌کشا و گلستانی ست بی خزان و تازه بوستانی ست که هزاران
ریاحین معانی در وی شکفته و خندان اگر بآب زر نگاشته آید بجا و
اگر دفتری از فصاحت خوانم روا *

از رشخهٔ کلک گهر سلک مجلی میدان سخن پروری و مقدم
مضمار انشا پودازی مدرنشین بزم سوانح نگاری زینت بخش محفل
عبارت آرائی جهان گیر ملک سحر بیانی عالم گیر کشور سخن دانی
منشی بی مثل و بدیل بیقین محمد کاظم بن محمد امین
مشهور بمیرزا کاظم ولد امینای کاشی که در فن انشا علم " انا
ولا غیري " بر افراشته و در رنگین نگاری رایت " انا افصح " برداشته
و در فصاحت و بلاغت گوی سبقت از همه ره بوده و در اعجاز کلامی
شهرهٔ آفاق " کالشمس (ایمة النهار) " بوده طبع انشائی داشت و در
نظم تلوی این بیت ازوست *

فیتحت ارجاء فجدان بتان قسمهٔ ما غیر آبی که ز خسرت بدها می گزیده
اما در بدو نعل بمقتضای منقبت ایزدی برخی از لوفات
نگران مایه جوهر زلفه گانی را دست فرسوده بیحاصلی کرده روزگار
به بظالمت می سپرد و یک چینه در دام فاصعادی روزگار چینی
مخرج زیورک بصر می برد و در زاویهٔ گم نامی با شاهد ناکامی دست
در آغوش می برد و ز می شاهد نامرادی بمرآت حال می نمود و از
خار خسرت عسرت قنچهٔ مرادش چاک چاک می گشت و شوک
خواری و بی اعتباری سینش را سی خست و بار صفر الیدی
بر خود می کشید و شربت تلخ تهی لایتنی می چشید *

و چون هلالی طالعش به روز آمد و دولتش پاوری نمود و توفیق

بسم الله الرحمن الرحيم

مقدمه

بر آرای مهر پدای دانشوران خردمند و خردمندان والا
تمکین که بحیاط غواص فکر آئین دل پذیر و درلرئی بی مثل و
نظیر معانی از قلزم طبع بساحل قرطاس آورده گوش هوش سامعین
را زینت تازه می بخشند و عرائس اخبار عجیبه و سوانح غریبه
سلاطین نامدار و دیگر امرای والا تبار را بجواهر بیان متحلی
ساخته پذیرای بارگاه سلطنت و پسندیده حضرات ملوک عالی
منقبت می گردانند تا عالمیان از احوال پاستانی عبرت گیرند
و پند پذیرند و از افعال قبیحه و خصائل فسیحه که باعث بدنامی
و غرامت و سبب سوء سرانجامی و وخامت است اجتناب ورزیده
خود را بمکارم اخلاق آراسته و بمحاسن اوصاف پیراسته نمایند
مخفی و محتجب نماند *

که کتاب عالم گیر نامه فرخنده کتابی ست زیبا و گرامی نسخه

گلشن امکان است باره اقبال این نهال سایه گستر بوستان جاه و
جلال پر بار شد و تا نقشبند قدر بنقوش صور موجودات صورت طراز
نگار خانه کون و مکان است نقش بدیع دولت این اورنگ نشین
عظمت و استقلال بر روی کار باشد * ع *

زین دعاها بر اجابت منت بهیار باد

تمام شد

شهباشاه بیدار بخت از فراز تخت برخاسته اکثر مردم را از غفلت از غسلخانه میشود و نماز عشا نیز با جمعی از خواص و نزدیکان بجماعت گزارده بآرامگاه خاص عز و رو می بخشد و روزهای پنجشنبه بدیوان اول روز در ایوان سپهر نشان خاص و عام انفا نموده دیوان آخر روز و انعقاد مجلس خلد آئین غسلخانه در شب موقوف میدارند و آن شب متبرک بامور دنیوی و مهمات صوری نپرداخته همگی اوقات فائض البرکات مصروف طاعت و عبادت و تحصیل احباب ثواب اندوزی و معادت میشود و در شبها چون خاطر مقدس از مشاغل کونیه و وظائف عبادات پرداخته بقصد استراحت و آرام بخلوت گاه انص پرتو قدوم می گسترند اکثری از شب را با دل بیدار و خاطر آگاه به تیقظ و انتباه و مشغولی بید پروردگار جهان و تفکر و تدبیر در مصنوعات خالق کون و مکان و شکر و محاسن نعم والی بی منتهای الهی که از پیشگاه فضل و احسان لایمتناهی بآن سزاوار هریر شهنشاهی و شایسته اورنگ گیتی پناهی عطا شده میگذرانند تا هنگامی که باقتضای بهریت حواس قدسی اساس را بخت بیدار خواب در می یابد دو سه گهزی بی اختیار تن به بستر استراحت میدهند و در شبانروزی آمایش و خواب آن بادشاه مالک رقاب زیاده از یک پاس شب نیست لمولفه

• نظم •

هر چو ببالین هوس کم نهاد • بر سر خود بار دو عالم نهاد
خلق مبدل ز گران باریش • فتنه گران خواب زبیداریش
امید که تا نخلبند قضا به پرورش اشجار ممکنات نصارت بخش

جمعی از امرا و منصبداران که نوبت کشک آنها باشد در آن وقت حاضر میشوند و میرتوزکن بهرام صولت و صحبت و یساوان پیشگاه دولت آن فریق را بحسب تفاوت پایه و قدر بر دو طرف قور خاصه باز داشته از مردم عمده صفی در پیش می آرایند و در عقب آن صفوف دیگر مرتب میدارند و بخشیان عظام با اشاره و الا آنها را بدستوری که درین سلطنت ابد طراز معمول است تسلیم قور می فرمایند و بعد فراغ ازین امر که متصل بوقت شام می باشد چون مؤذن اذان مغرب میگوید شهنشاه یزدان پرست حق آگاه روی دل از هنگامه کثرت و گیر و دار سلطنت بر تافته بخضوع تمام متوجه شنیدن اذان می شوند و پس از اتمام آن از سریر گردن نظیر بر خاسته نماز مغرب بجماعت در مسجد ادا مینمایند و بشیعه کریمه خویش جمیع منن و نوازل با اوراک و وظائف معهوده بجای می آرند و این مراتب بدر گهزی میکشد و بعد فراغ نماز از مسجد برآمده دگر باره در نشیمن والای غمناخانه که از کثرت مشاعل مهر فروغ و دنور شمعهای کافوری زرین لکن و فانوسهایی طلائی مه پرتو چون بزم میهر بچراغان انجم لبریز نور می شود بر تخت فیروزی بخت جلوس سعادت فرموده بنظم و پرداخت امور ملک و مال و تمشیت مهمام دولت و اقبال توجه میفرمایند و وزیر اعظم درین وقت مهمات کلیده و جزئیات دیوانی بعرض اشرف رسانیده بجوابهای رسا و احکام دولت پیرا که خردمندان روزگار و مدبران امور کل را دستور العمل آگهی و هوشمندی تواند شد ارشاد می یابد و چون چهار گهزی از شب میگذرد و مؤذن اذان عشا میگوید

مطالعه کتب و رسائل عرفا و اکابر اوقات فرخنده آیت مصروف
میدارند و بعضی احیان در آن نشیمن جاه و جلال بعضی از
عمدهای آیدان اقبال و ناظران منازم ملک و مال را شرف بار
داده به تنظیم و تمشیت برخی مصالح و مهمات ضروریه سلطنت
می پردازند و عرائض بعضی داد خواهان و التماس مظلومان
بوساطت بار یافتگان بساطت قرب بنظر بینش در رسیده جواب آنها
از پیشگاه عدل و مکرمت صادر میشود و درین وقت گاه حرم سرای
دولت را ساعتی بغور حضور مشرف میسازند در آن شبستان اقبال
نیز صدر نشینان مشکوی عزت و احترام و پرده گزینان تنق عظم
و احتشام و شرائف عقائف سعادت پیوند و سخدرات عاقله
هوشمند که بار یاننده پیشگاه قرب و خدمت اند احوال محتورات
مخنت زده و بیوگان و یتیمان بموقف عرض میرسانند و حوائج
آنها بانجالح مقرون گشته هر یک در خور حال از آثار فیض وجود و بر
و عطای این دولت جاوید بقا کامیاب میگردد و چون وقت نماز
عصر میرسد دگر باره بمسجد مبارک غسلخانه پرتو قدوم گمنامه
فریضه عصر بجماعت ادا می نمایند و بعد از فراغ بخلوت کده دولت
معاودت فرموده ساعتی دیگر بهوشیار دلی و آگاهی و نظم مهم
خلافت و جهان پناهی می گذرانند و چون از روز یک دو گهزی باقی
می ماند ازان خلوتگاه عز و جاه بر آمده در انجمن خاص غسلخانه
سریر آرای حشمت و بختیاری میگردند و برخی از مهمات ملک
و دولت بمعرض میرسد و بار یافتگان پیشگاه سلطنت در آن محفل فردوس
آئین بدستور روز بهمین شرف بار یافته سعادت کورنش می یابند و

قریب دو پاس روز باین مراتب اشتغال دارند و ازین محفل
 همایون قرین سعادت برخاسته بمشکوی قدس و حرمکده اقبال عز
 قدوم می بخشند و آنجا بر سفره نعمت خاصه نشسته بقصد
 تحصیل قوت طاعت و عبادت ایزدی بقدر قوت روحانیان از اغذیه
 طیبه که از خزانه وجه حلال سرانجام می یابد تناول می نمایند
 و بجهت ترطیب دماغ و حفظ صحت و قوام بدن و اعتدال مزاج
 ساعتی با دل بیدار دیده بشکر خواب می سپارند و قبل از درآمدن
 وقت نماز ظهر از بستر استراحت برخاسته وضو می کنند و دگر باره نور
 افزای ساحت قدس مسجد گشته بعد از ادای دوگانه تحیت
 بآئین تشیع و عبودیت بر سجاده توفیق مستقبل قبله می نشینند
 و از روی کمال آگاهی و حضور دمی چند ذکر و تسبیح حق و یاد
 پروردگار مطلق بعنوانی که از اعظم ملت و اکابر دین و اهل باطن
 و ارباب یقین فرا گرفته اند سعادت اندرز گشته چون وقت ادای
 صلوٰه میرسد با جمعی از علما و مادات و مشایخ و فقرا و برخی
 از خواص و نزدیکان که در آن وقت حاضر اند فریضه ظهر بجماعت
 گزارده تمام سنن و نوافل و اورد و وظائف معهوده که اوقات متعبدان
 تجرد کیش و متذسکان زهد اندیش از استیفای آن قاصر است
 ادا نموده بعد فراغ ازین مراتب خلوت کده خاص را که مابین
 حرم کده قدس و ایوان مبارک غسلخانه است بقدرم همایون فروغ
 سعادت می بخشند و تا رسیدن وقت نماز عصر دران آرامگاه دولت
 بکرائم افعال و شرائف اشغال مانند تلاوت قرآن مجید و کتابت و
 مقابله آن و تتبع مسائل دینی و خوض در معارف یقینی و

باشد بجهت تفاخر و مباهات آن گروه با مزید قدغن و تلبه در مطالب و احکام بخط خاص که از مواد خط پیداشانی معینان خوشتر است مزین میسازند و وقائع هر صوبه و سرکار از روی نوشتنهای سوانح نگاران اطراف و اکناف این کشور فلک وسعت که برسبیل نواتر و توالی به پیشگاه حضور عز و صلوات می یابد درین والا بارگاه بمسمع حقائق مجامع میرسد و برخی اوقات جانوران شکری از باز و جره و شاهین و چرخ و بحری و یوز و غیر آن بوساطت قوش بیگی و قراول بیگی از نظر اشرف میگذرد و لختی تماشای پری چهره اسپان برق سرعت باد رفتار که متصدیان اصطبل سرکار خاصه شریفه بآراستگی تمام از نظر انور میگذرانند و رانسان و چابک سواران نیز در محن غسلسخاه سوار شده می گردانند مسرت پیرای طبع اندس میشود و درین مجلس همایون نیز داروغه عدالت مستغنیان و داد خواهان را حاضر ساخته عرض احوال و مطالب آنها می نمایند و شهنشاه حق آگاه در اثنای اشتغال بمهمات سلطنت و ضروری که مجملی ازان سمت گزارش پذیرفت بحال متظلمان نیز پرداخته داد دفعی خلایق می فرمایند و از ایام هفته روز چهارشنبه خاص بامر عدالت است دران روز بدیوان خاص و عام شرف حضور نمی بخشند و جمیع متصدیان عدالت و قاضی عساکر و مفتیان و فضلا و علما و ارباب عمائم و شهنگان شهر در محفل خلایق آئین غسلسخاه حاضر آمده همگی اوقات قدسی سمات مصروف بعدل پروری و داد گستری میشوند و مردمی که آنجا ضروری الوجود نباشند در آن والا بارگاه بار نمی یابند بالجمله شهنشاه جهان تا

جلو و اهل خاص چوکی و جمعی از چیلها و تورچیان و مردمی که وجود شان ضروری باشد آنجا شرف بار می یابند و دیوالیان عظام و بخشیان ممالک نظام و متصدیان مهم بیوتات و چندی از داروغهای کار خانجات و دیگر ارباب خدمات که رخصت عرض دارند از مطالب و مهمات کلی و جزوی بنوبت معروض داشته بجوابهای با صواب که ارباب الباب را سرمایه بخردی و پیرایه هوشمندی تواند بود ارشاد می یابند و صدر الصدور اهل استحقاق و نیازمندان فیض انفاق را جوق جوق بنظر کمیا اثر شهنشاه آفاق در آورده مراتب احوال و صورت امانی و آمال آنها بشرف آنها میرساند و آن گروه بر وفق نصیبه الی بنوعین وظائف و عطای اراضی مدد معاش و انعام نقود کامیاب عوطف باشاهانه می گردند و عرائض صوبه داران و حکام اطراف اکثر درین محفل فیض قرین یوساطت بار یافتگان بساط قرب از نظر فیض اثر گذشته برخی بمطالعه اشرف میرسند و بعضی دیگر را و زیر اعظم خوانده مضمون بعرض همایون میرساند و احکامی که در جواب هر یک می شود دستور خرد گنجور بمنشیان عطار نشان ابلاغ می نمایند و اکثر معهودات نخست باسرا از نظر انور نور آگین گشته بنصرفات بدیعه و اصلاحهای کامله بادشاهانه در الفاظ و معانی که ماهران رموز سخن منجی و نکته دانی را دستور العمل فصاحت و قانون الادب بلاغت تواند بود زینت می بابد و چون مفاسیر جلیل القدر نوشته می شود دستور اعظم آنها را بنظر معلی میرساند و عنوان بعضی اسداله جلیله که باسرای نامدار و نویذیان رفیع مقدار عز صدور یافته

منصبدار و خواه احدى و فرقه لحدیان تیر انداز بوحاطت میرانش
و بخشی احدیان بموقف عرض میرمد و آن گروه از نظر اقدس می گذرند
و بومیلۀ مقربان بارگاه و امیران درگاه عرائض صوبه داران و متصدیان
هر صوبه و سرکار و پدشکهای آنها بمحل عرض میرمد و متصدی
خدمت عرض مکرر احکام مذاعۀ که در باب منصب و جایگزین
دیگر مراتب و مهمات و اتمام معاملات صادر می شود مکرر بعرض
اقدس می رساند و آخته بیگی و داروغۀ اقبال هرروزه برخی اسبان
و چندی از فیلان بزینت و آرامنگی تمام بنظر انور در می آورند
و اگر اسپه یا فیلی زیون و لفر شد متکفلان امور آنها بمعرض
عذاب و باز خواست می آیند و اسبان داغی و تابیفان و منصبداران
را داروغۀ داغ و تصحیح بنظر خورشید اثر می نمایند و اگر امپی یا
سواری بنظر همایون زیون در آید رد فرموده تابین باشی را بمعرض
عذاب می آورند بالجملة کنیات امور و عظام مطالب جمهور درین
دیوان اقبال و ایوان جلال پیرایۀ انتظام می گیرد و چهار پنج
گهزی آنجا اوقات میمنت سمات آنحضرت بجلائل اشغال
بادشاهی و شرائف مهم گیتی پناهی مصروف می شود و قبل
از دو پاس روز قرین بخت و سعادت ازین دیوان بزرگ و محفل
سترگ برخاسته بانجمن خاص غمل خانه عز قدوم می بخشند
و دران نگارین سرای دولت برادرنگ قدر و حشمت نهخته تا
دو پاس روز سریر آرای کام بخشی و کامرانی و انتظام بخش امور
خلافت و جهان بانی می باشند و اکثر اعیان دولت و ارکان سلطنت
و متصدیان مهمات و اهل خدمات و گروهی از گرز برداران و بندهای

و عربده خوئی گشته باشند از یک زنجیر تا پنج زنجیر بقدر خواهش
 طبع اقدس دران میدان وسیع بچنگ می اندازند و نظاره آن
 شگرف هنگامه دلفریب که از غرائب دیدنیهای عالم است ازان
 مغظروالا مسرت پدیرای خاطر مملکت ناظر شهنشاہ جهان و حیرت
 امزای زمره نظارگیان میگردد و دران جلوه گاه اقبال دو گهزی و گاه
 بیشتر و گاه کمتر می نشینند و از انجا بسعادت برخاسته بچهره زنگ
 ایوان چهل ستون خاص و عام که در وسعت و عظمت و شکوه و شان
 نمونه از ایوان کیوان است و خامه نکتہ سنج را وصف زبب و
 آرامتگی آن فزون از نیروی قدرت و توان جلوس سعادت می
 نمایند و دران محفل همایون بتوزک و آئینی که معمول این
 دولت ابد قرین است دیوان بزرگ کرده متوجه پرداخت عظام
 امور ملکی و کلیات مهمات مالی می شوند و بوماطت بخشیان
 عظام مراتب معاملات و مهم امرا و منصب داران بعرض اشرف
 رسیده جمعی که بتفویض خدمات و اضافه مذاصب و دیگر عطایا
 و مواهب کامیاب میگرددند یا بدولت بندگان این درگاه آسمان جاه
 تازه سر بلندی می یابند تقدیم رسم تسلیم می نمایند و گروهی
 که بصونها و خدمات پیرونی تعیین یافته باشند خلعت سرافرازی
 پوشیده در خور پایه و حالت مورد دیگر مرلحم گردیده از پیشگاه
 خلعت مرخص می شوند و گروهی که امیدوار دوات بندگان و
 خدمت و اضافه منصب اند از نظر انور گذشته در خور شایستگی
 و قابلیت بمطالب و متمنیات خویش فائز میگرددند و همچنین
 مهمات زمره برق اطفال ازان که عبارت از تغذیایان سوار اند خواه

شریعت غرا و مطابق ملت بیضا بقطع و فیصل میرسد و مراتب
 مرتبه موافق توره سلطنت و جهان دانی و آئین معدلت خسروانی
 تلقیح و تشخیص می یابد و از ارباب تظلم و استعانه جمعی که
 دلائل مسکنت و افطرار و مخائل احتیاج و انتقار از چهره احوال
 شان نمودار باشد از خزانه احسان بیکوان دامن امید بنقد مقصد
 آوده فیض اندوز فضل و مکرمت میگردند و پس از تقدیم مراتب
 معدلت گستری بشبهستان انبال خرامیده بعضی اوقات چون مهر
 منیر و خورشید عالم گیر که از دریچه مشرق جهانتاب گردد از منظر
 مبارک درمن جلوه سعادت نموده منتظران دیدار میمنت آثار
 را فروغ بخش ابرار میگردند و در نضای پای درمن خلقی انبوه
 از هر صنف و گروه فراهم آمده بی مانع و مزاحمی استغاضه انوار
 فیض الهی از جمال عالم آرا مینمایند آن خدیو خورشید قصر انجم
 حشرشان افواج قاهره بیشتر دران عرصه پهناور می بینند و در جمعات
 که برای اقامت نماز جمعه بجامع دار الخلافه پرتو قدوم میگسترند
 بعضی امرا از تاییدان خود را در نضای دلگشای پای قلعه بنظرانور
 مرص میدهند و متصدیان فیلان سرکار خاصه شریفه برخی انبال
 مست خود سرکه آوردن آنها بخاص و عام دشوار است در پای
 درمن از نظر اندس میگذرانند و گاه بعضی از فیلان کوه پیکر بدیع
 منظر ابر خرام رعد حروش در عقب اسپان برق تک پاد زنار
 میدوانند تا بدویدن از دلباس اسب و حمله بر مرکب و مرکوب که
 در معارک و غما از آنها مطلوبست خوگر شوند و بعضی اوقات باشاره
 معلی فیلان کوه تمثال نلک شکوه که میده مست باد و جنگجویی

بانتظار وقت ثواب اندوز می باشند و چون وقت نماز می رسد پس از اقامت سنت مؤکده مغرورنه صبح را ادا مینمایند و بعد از نماز بقاوت کلام مجید و ادعیه ماثوره و اقامت اوراد و وظائف معبوه که دران مراتب بمیامن توفیقات ایزدی و تاییدات آسمانی گوی مزیت از سجاده نشینان عبادت پژوه و زاویه گزینان حق پرست بوده اند پرداخته تا چاشتگاه باین امور مشغول می باشند و بعد از فراغ قرین بخت و معادت و کامیاب فیض عبادت ازان معبد همایون برآمده بخلاوتگاه عز و جاه که نشیمن خاص آن خدیو خدا آگاه امت شرف قدوم می بخشند و دران وقت برخی محرمین حریم دولت و مقربان پیشگاه انبیا را با خواص خدم شرف بار داده بر سریر معدلت و داد دهی می نشینند و درویشان عدالت جمعی از متظلمان و داد خواهان چه از اهل دار الخلافه و مردم حضور پرنور و چه از مردم دور دست و سکنه اقطار بلاد و صوبها که بر آنها ستمی رفته و باستماع صیت نصفت و مظلوم نوازی و استظهار آثار معدلت و ظلم گدازجی آن طرازند از رنگ سروری و سرامرازی از مساکن و ارطان خویش مهاجرت گزیده بآستان پیر بزیاد که موقوف عدل و داد است می آیند در پیشگاه معدلت حاضر آورده صورت تظلم و استغاثه آنها بی شایده اغماص و غایله اغراض بخدمت اشرف ارفع رفع نموده مطلب هر یک مفصل و مشروح بعرض همایون میرسانند و آن حضرت بنفس نهییس متوجه تغذیش و استکشاف حال آنها گشته چون صورت احوال شان در حضرت خلافت پیرایه ظهور می یابد قضایای شرعیه باشاره والا بر وفق

بیمین استغاضه انوار تربیت شاهنشاه خدا آگاه حافظ کلام الله اند و تحصیل قدر معتد به از مراتب علم و ادب کرده در نوشتن اتمام خطوط مهارت اندوخته و با فصاحت و بلاغت زبان فارسی و ترکی نیکو آموخته اند - و همچنین ثمرات طایبات نهال حشمت و اقبال و نخلات شریفیات ریاض عظمت و جلال و دیگر صدرنشینان مفکوری عزت و احترام و پرده گزینان شبستان ابهت و احتشام و مایر محتجبات استار عفت و مخدرات مرادق عصمت بمیامن ارشاد و هدایت و برکت خدمت فیض آیت آن حضرت اکتساب عقائد حقه و احکام ضروریه دینی و تحصیل خط و سواد نموده همه بر مجاهد طاعت و حق پرستی و از کمال تقدس و تنزه برکت بخش خاندان وجود و شرافت افزای دودمان هستی اند و پیوسته بتلاوت و کتابت قرآن مجید و مواظبت خیرات و مبرات و تحصیل حسنات و مژذبات اشتغال می دارند •

ذکر کرائم اشغال شهنشاه حق پڑوه

خیر اندوز در اوقات شبانروزی

آن حضرت قبل از طلوع انوار صبح صادق از بستر استراحت با بخت بیدار و دل هوشیار برخاسته از چشمه سار توفیق روضو میکنند و از خوابگاه مقدس بیرون خرامیده بمسجد فیض آمود تمسکخانه مبارک پرتو قدوم می گسترند و مستقبل قبله بجای نماز نشسته بموجب حدیث شریف نبوی علی قائله شرائف الصلوات و کرائم التحیات که ، المنتظر للصلوة کمّن هو فی الصلوة

می یابد که ادیب اریب از ملاحظه آن بعجز و تصور معترف گشته
 حرمانه بصیرت در املوب و قواعد سخن و پذیرایه خبرت و مهارت
 دران فن می اندوزد و همچنان مناشیر جلالت نشانی که منشیان
 بلاغت آثار بپادشاهزادهای کامگار بخت بیدار و عمدهای این
 دولت پایدار می نویسند نخست مسوده آنها بنظر انور در آمده
 بزیرور اصلاح پادشاهانه مزین می شود - آن زبان فروش بخت
 و اقبال اگرچه اکثر اوقات بزبان سلیس ملیح فارسی تکلم می نمایند
 لیکن ترکی چغتائی را بغایت خوب می دانند و با ترکان بدان زبان
 سخن می گفتند و با جمعی از اهل هند که فارسی نمی دانند یا
 نیکو نمی توانند گفت بصورت زبان بلغت هندی می کشایند - و
 قواعد و آداب سپاهگری و صنوف هنرهای که لازم مرتبه شصت
 سرور است از علم صید و شکار و شیوه کمانداری و تغنگ اندازی
 و احب تازی و دیگر لواحق این امور کمال آن برگزیده ذوالجلال
 بحدیست که مهارت پشگان آن فنون که سعادت اندوز بساط قرب
 و ملتزم رکاب اقبالند پیونده از مشاهده عجز و نقصان خویش در
 جنب آن کمالات عرق تشویر و انفعال بر ناصیه عبودیت دارند - و از
 کرائم اخلاق آن خدیو کشور انفس و آفاق حسن تربیت فرزندان ارجمند
 عالی گهر و پادشاهزادهای والا قدر نیک اختر است که بمیان
 توجه باطنی و ظاهری و پرورش صوری و معنوی آن حضرت
 بکمالات علیه و فضائل منیه نائز گشته از صلاح و طاعت و پرهیزکاری
 و عقل و رای و دانش و هوشیاری و قواعد و آداب سروری
 و مرداری و صنوف هنرهای کسبی نصیبه وافی دارند و همگی

غایت منفرداری و مفاو متانت و بختگی می نویسند که شمعهای
 زلف دلبران سلسله نصب بآن درمت میکنند و خط خنار حبیبین
 عارضان سر مشق داربائی و نظر فریبی ازان می گیرد همانا تعجیر
 خطه خط و فراتر وای قلمرو این فن بدیع نمط چون فتح کشور دیگر
 فضائل و کمالات از متممات عالمگیری و جهان کشائی آنحضرت است
 در اکثر اوقات باقتضای عنایت و مرحمت یا بنابر بعضی مطالب
 صریح و مصالح ملکی مناشیر کرامت عنوان بادشاهزادهای ارجمند
 کمکار و نویلمان نامدار بخط مبارک می نویسند و کم وقتی میگذرد
 که بر عنوان امثله جلیله که بامرای ذی شان و عهدهای آملان
 سپهر نشان زینت صدور می یابد مطری چند نگارش نمیفرمایند.
 نکته دانی و معنی شناسی و ربط و مناسبت فطری و کسبی آن
 حضرت بمراتب فقر و انشای انواع کلام در مرتبه ایست که سخن
 سنجان معنی طراز و فصاحت پیشگان نکته پرداز از فیض تعلیم
 و ارشاد آن مظهر کمالات قدسی و مرها استفاده دقائق و رموز سخن
 می توانند کرد هرگاه بادای منشور منشیان بلاغت گستر انشا
 نامه میفرمایند بحسن تفریر دل پذیر بنوعی تمهید مطالب و
 تلقین مدعی می نمایند که اگر نگارنده قوت حافظه را درج آن
 درر شاهوار و قلی آیدار ساخته بنگارش همان الفاظ گهر نثار بنظم و
 تالیفی که از زبان حق بیان استماع نموده اکتفا نماید از تجسم فکر
 و تکلف انشا مستغنی است و چون مسوده آن در دست میشود
 بمطالعه اشرف رسیده از قلم بدائع رقم آن شهنشاه نکته رس
 هوشمند چندان بتصرفات مرغوب و الهامهای دلپسند زینت

آن دارند و اکثر اوقات توفیق ثواب اندوختن کلام الله از مضامین عبادات و کرائم عادات آن شهنشاہ دین پناه است در ایام میمنت انجام بادشاہزادگی مصحفی مجید بخط مبارک صورت اتمام داده آنرا با دیگر شرائف تحف و رغائب و مبلغی خطیر برسم نذر آئین نیاز بمکہ معظمہ و کعبہ مشرفہ زادہا الله قدرا و جلالت فرمادند کہ دران حرم محترم و بقعہ مکرم برکت تلاوتش بروز کار خجسته آثار عائد گردن و بعد از جلوس بر سریر سلطنت و اقبال با وجود کثرت مشاغل صوری و معنوی و نظم و پرداخت امور دینی و دنیوی فرط توجه اشتغال بحراست و پاسداری جهانیان و تاسیس قواعد عدل و احسان عزیمت نگارش مصحفی دیگر از خاطر انور سر بر زده شروع دران مقصد والا فرمودند و هر روز بعد فراغ از اشغال ضروریہ دین و دولت و تنظیم مهام ملک و ملت و ادای وظائف طاعت و عبادت شطری از اوقات میمنت قرین بتحریر مطری چند از کتاب مبین مصروف ماختہ در عرض اندک وقتی بدمیاری تایید و مددکاری بخت سعید جلدی دیگر از مصحف مجید باتمام رسانیدہ سعادت جاوید اندوختند و سوای این دو مصحف کریم مکرر بتحریر پنج سورہ و دیگر مور قرآنی موفق گشته اند - خط نستعلیق آن حضرت بی شایبہ اطرای مدح طرازی و اغراق نکته پردازی دران رتبہ امت کہ قطعہائی کہ در عین ایام ذوق و سرگرمی مشق رقم پذیر خامہ اشرف گشته بقطعہای خوب امتدادان کہ عمر گرانمایہ صرف تحصیل آن سرمایہ ساخته بتکمیل امری دیگر نپرداختہ اند در نظر خط شناسان مدصر مشتبہ می شود - و شکستہ نستعلیق در

حال دولت و اقبال برخی از مور کریمه قرآنی و بصیری از آیات
 بیّنات فرقانی محفوظ خاطر اقدس بود لیکن حفظ مجموع کلام الله
 از آن بادشاه خدا آگاه بعد جلوس بر اورنگ حشمت و جاه
 اتفاق افتاد و چون به نیروی تأیید ربانی این خطر الهی و داعیه
 آسمانی بر باطن تقدس موطن پرتو افکند بمیامی همت بادشاهانه
 و عزیمت خسروانه و یارویی توفیق کردگار و مساعدت بخت سعادت
 آثار در معرض اندک وقتی و مختصر فرصتی مجموع کلام مجید و فرقان
 حمید با رعایت مراتب قراءت و شرائط تجوید و ادراک شان و نزول
 آیات بیّنات و تفصیر معانی و فهم اسرار و نکات آن بر لوحه حافظه
 اشرف که لوح محفوظ اسرار غیبی است مرتصم گشت چنانچه
 تاریخ شروع آن حفظ شریف را حروف کریمه "منقروک فلا تنسی"
 بحساب جمل پرده از رخ می کشاید و تاریخ اتمامش از اعداد
 لوح محفوظ جلوه ظهور می نماید از رتبه خط و حسن تحریر آن
 شهشاه فلاطون فطمت سکندر نظیر که صفحات روزگار و اوراق دنتر
 لیل و نهار از آن زیفت پذیر است خواه نکته پرداز جادون
 را چه یارای دم زدن بقدرت کلک بدائع آثار معنی استادی و
 مکرنگاری را چنان بر کرسی نهانیده اند که دست احتادان اقالیم
 صبه خط بدان نتواند رسید و بر شمع فیض انامل درر بار نهال
 موزون قلم را در خوشنویسی شاخ و برگی بخشیده که یکتایان
 صنعت خط از تتبع آن شبوه جز خجالت شمری نتوانند چید - خط
 نسخ آن حضرت که رقم نسخ خط یقوت و صیرفی تواند بود در رعایت
 بختگی و مزه و منازات و اسلوب است و کمال قد زت در نوشتن

غلبهٔ مرور و احتیاجی حزن لزاوال آن مظهر بدیع صفات ذوالجلال
مصنبت نمیکرد و در مقام بشاشت و البساط خندهٔ آن حضرت از
حد تبسم در نمیگذرد و هنگام قهر و شورش طبع هیأت غضبانی
آن آیت رحمت ربانی از زهر چشم و چین پیشانی عتاب بیشتر
نیست و معینا هیبت آن معاتبت زهره گداز رستم و انرا حباب و جگر
شیر دل روزگار از سطوت آن آب است - از کمالات کسبیهٔ آن حضرت
که زینت بخش حالات قدسیه و هبیه گشته تتبع علوم دینیه
از حدیث و تفسیر عربیه و فقه شریف حلقیه است از بس
بممارست مراتب شرعیه و احتکشاف عقائد اصلیه و مسائل فرعیه
اشتغال ورزیده اند قوت حافظه اشرف مخزن این حقائق شده و
بجاری از کتب طریقت و سلوک و اخلاق چون احیاء العلوم
و کیمیای معاد و دیگر تصانیف عرفا و اکابر و رسائل و مولفات
علمای باطن و ظاهر بمطالعه همایون رسیده حل معضلات و کشف
اسرار آن فرموده اند و بالفعل نیز بعد فراغ از نظم مهام سلطنت و سروری
و تمهید مراسم دین پروری و عدالت گستری باین شرائف اشغال
پیوستگی دارند - و از جلائل فضائل آن خدیو یزدان پرست توفیق
حفظ تمام کلام مجید ربانیت در عین اوان سلطنت و جهان بینی
و زمان اشتغال با امور ملک رانی و کشور متانی که هیچ یک از
سلطین اسلام و دین پروران پاستانی را این خصیصهٔ معاد چهره
آرای دولت نگشته و عزیمت این مقصد بلند و داعیهٔ همت بسمند
در خاطر نگذاشته بلکه کمتری از ارباب فضل و کمال و اصحاب علم
و معرفت را این کرامت و شرف دست نداده اگرچه هم از مهادتی

از هیچ چیز و هیچکس در ذات اقدس نیست اموافقه و غیره

هرگز بر هیچ چیز دلش بی قرار نیست

از پس گرفته معرفت حق درو قرار

لژ بزرگ نژادی‌های نفس قدسی نهاده آن بهره مند معالمت
خدا داد یکی آنست که از وقوع امور ناملائم و مضامرات طبع که
نشاء کون و عالم بشریت ازان خالی نیست غبار فحرت و ملل
بر چهره احوال آنحضرت نمی نشیند و از صدور موانع معرفت
بخش بخت پیرا و حصول مطالب و مقاصد علیا چون ظهور فتوحات
مترک و مغلوب گشتن اعدا که طبائع بشری را نشاط افزا امت
آثار نوح و انبساط مغرط از بهره همایون ظاهر نمیشود چنانچه در
محاربات عظیمه که جنود اقبال را با اعدای خسران مآل روی
داده همه جا فتح و ظفر نصیب اولیای دولت بی زوال گردید
صورت صدق اینمعنی مشهور همگان شده است در هر معرکه و
کارزار پس از ظهور غلبه و امتیازی انواع نصرت شعار و هزیمت
یافتن دشمنان نابکار چون فدویان اخلاصمند و فوئیدان عقیدت شعار
تهدیم مراسم مبارکباد فتح نموده اظهار بشاشت و نشاط میکردند طبع
مبارک بآن توجه فرموده روی التفات همت ازان وادی می یافتند
و آن مایه معرفت و شگفتگی که از وقوع آن قسم فتوحات نمایان رخ
مینماید در چهره حال اقدس ظاهر نبود عامل که در اوقات شدت
درخا و رنج و راحت و اندوه و شادی حال خجسته مآل بیک وتیره
و منوال است بر سنج امور مرغوبه شکر و سپاس منعم حقیقی بجا
آورده مکرره را بصبر و سکون و ثبات نفس تلقی میفرمایند و هرگز

در آن مصاف که افشرده است پای وقار

ز خاک پای ثباتش طلا کند بر سر

سپهر بهر مددای کهنه رنج دار

مکرر در مواقف هیجا و صفوف و غا چنان روی داده که سلک
اجتماع موکب همایون از هم گسیخته زمره قلیل در رکاب ظفر مآب
مانده اند و انواع مخالف جمعیت و شوکت تمام هنگامه آرای
کلزار بوده و آن خدیو خصم انگن دشمن شکن لذکر استقامت و
پایداری ادگنده چون کوه بصیلاب لشکر انبوه از جا نرفته اند و
بحسن صبر و ثبات و نیروی همت و بردلی رایت غلبه و استیلا
انراخته مظفر و منصور گشته - و از خصائص عادات آن حضرت
آن است که در عین گرمی هنگامه حرب و قتال و زمان اشتغال
فوائد رزم و جدال چون وقت نماز میرسد بقصد عبادت یزدان
پاک و معبود بی نیاز از مرکوب خاص فرود می آیند و از
سر صدق عبودیت سجاده طاعت و حق پرستی بر زمین فیاز
گسترده با ملازمان رکب در امت صف آرای جماعت میگردند و در
کمال حضور و طمانیت و نهایت تخضع و تخشع چنانچه شیمه کریمه
آن حضرت است نماز میگزارند و در آن حالت اگر جهان و جهانیان
به هم بر آیند در جمعیت قلب و آرام باطن اشرف خلل و فتور نمیرود
و بارها در مواقف صعب این صورت ازان خدیو صورت و معنی رخ
نموده و دوست و دشمن و موافق و مخالف آنرا معایذه کرده اند
و بالجمله یروفاق مودای "من استأنس بالله لم يستوحش من غیر
الله" جزایزد توانا و خالق بی همتا ترس و بیم و خوف و هراس

و خاتمان اعظم مطاع سروران جهان و پدشوای خسروان عالم حضرت صاحبقران کشور ستان طاب ثراه دیگری از سلاطین و اشکوار بادشاهان عالی مکان را در فنون رزم آزمائی و سپه آرائی و مراتب لشکر کشی و جهان کشائی این مایه خبرت و رسائی و مهارت و دستگاه که آن شهنشاه فلک قدر انجم سپاه را است نبوده و هیچ یک از ملوک سابقه و خواقین ماضیه بگوهر رای صائب و جوهر تیغ ثاقب این آثار دشمن موزی و کار نامهای فتح و فیروزی در روزگار ننموده آگاه دلاں دانش آئین از تتبع صادرات احوال میمنت قرین که این دفاتر مآثر گامکاری هاوی برخی ازان است مجمل ادراک این معنی توانند نمود - حسن توکل و ثبات و استقلال آن فرزنده لوی اقبال در معارک رزم و قتال و مواضع اخطار و احوال بمذابّه ایست که هرگز نظر همت بلند آن حضرت بر قلت اعوان و انصار و کثرت اعداء و خصوم و اعدای نبوده و جز بر عون عغایت ایزد نصرت بخش فیروزی رحمان و شوق و اعتماد ننموده اند در مضار کشور کشائی و هنگام صف آرائی اگر خیل بشر همراه بکین یخیزند و جنود هفت کشور بیک دفعه غبار حمله انگیزند ارکان ثبات و قرار آن برگزیده آفریدگار تزلزل نمی یابد و رخ تافتن از میدان رزم و عرصه کارزار در ضمیر مهر انوار خطور نمی نماید حملات مرد آزمائی شجاعان جهان و دلایران عالم بر آن گران رکاب مضمار ثبات قدم لامحاله چون وزیدن رباح عاصف است بر کوه گران و مانند آهنگ برق خاطف بسوی قطب آسمان

لموافقه • شعر •

فغانه بید صفت موج لرزه بر تن شیر

کتاب و دفاتر شتی و تدبیر و تصفیح جمیع نسخ فداوی مستغنی باشند و سرگردگی و اهتمام این مهم صواب انجام بقضیلت مآب شیخ نظام که جامع فضائل معقول و منقول است تفویض یانت که کمر سعی و اجتهاد بتمشیت این امر بکند باتفاق سایر اهل فضل و دانش جمع و تالیف آن مسائل نماید و گروهی از فضلا و علما که در پایه اورنگ خلافت بودند بدان شغل شریف مامور شدند و در اطراف و اکناف کشور فضل پرور هندوستان بهر جا کسی بسمت اشتیاق و مهارت در علوم موسوم بود بموجب یرلیغ همایون بجذاب والای سلطنت حاضر آمده بموافقت آن جمع تعیین یافت و همگی آن فریق بوظائف شایسته و مواهب ارجمند کامیاب گشته بتقدیم آن امر مشغول شدند و از کتبی که تمشیت آن امر را درکار شود نسخ صحیح از کذاب خائفه خاصه شریفه بغضاله حواله رفت و هر حال مبلغی خطیر در وجوه وظائف و انعامات تملک و ممارسات این شغل جلیل و خطب نبیل از خزانه احسان بادشاهی صرف میشود و چون آن کذاب مستطاب صورت اتمام گیرد و پیرایه اختتام پذیرد جهانیان را از سایر کتب فقهی مغنی خواهد بود و برکت اجر و ثوابش ابد الابد در نسخه حسنات شهنشاه مؤید قدسی ملکت مثبت و مرقوم خواهد گشت - شجاعت و شهامت و پردلی و حرامت و صرامت و مدانت رای و اصابت تدبیر و همت بلند و عزیمت عالم گیر آن خدیو مهر انور پیر هریر از نرط ثبوت و کمال ظهور مستغنی از مراتب شرح و تقریر است کار آگهان رموز حرب و وغان و دقائق مهمان قواعد رزم و هیجا درین معنی متفق اند که جز امیر کبیر

سرف میشود و از فیض مکرمت و انصال شهنشاه ابرکف دریا
 نوال طالبان علم و کمال سمت انزونی پذیرفته منشرح البال و مرته
 الحال بکسب و تحصیل علوم اشتغال می ورزند و برکات دعای
 اجابت اثر آن گروه سرمایه بقای این دولت آسمانی شکوه میکردند -
 و از آن جمله آنست که چون همگی همت والا نهمت شریعت
 پیرای آن خدیو دین پرور حق پزده مصروف است با آنکه کلمه
 محلمین در احکام دین متین بمسائلی که ائبر علما و ائمه مذهب
 شریف حنفی بدان فتوی داده معمول بها و معمول علیها دانسته
 عمل نمایند و مسائل مذکوره در کتب فقه و نسخ فتاوی بذکر
 اختلاف فقها و علما با روایات ضعیفه و اقوال مختلفه آنها مخلوط است
 و مع هذا مجموع آنها یک کتاب هاری نیست و تا کتب مبصره
 بسیار فراهم نیاید و کسی را دستگاهی و جمع و بضاعتی کامل و قدرت
 و استحضاری و امی در علم احکام فقه نباشد استکشاف حق مرع
 و استنباط مسئله مفتی بها و حکم صحیح نمی تواند نمود لجرم بر ضمیر
 مهر انوار که در امور دین و دولت بفتوی الهام کار گزار است پرتو
 این عزیمت تافت که جمعی از علمای پایه سرور اعلی کتب
 معتبره و نسخ مبسوطه آن فن را که در کتاب خانه خاصه شریفه
 برزگاران از اطراف و اکناف عالم فراهم آمده جلوه گاه انظار تنبع
 ساخته از روی تحقیق و تدقیق و خوض و غور اتیق بجمع و تألیف
 آن مسائل پردازند و از مجموع آن نسخه جامعه مرتب سازند تا
 همگان را استکشاف مسئله مفتی بها در هر باب بمراجعت آن
 کتاب بسهولت و آسانی دست دهد و قضات و مفتیان اعلام از جمیع

اینجانی که محتاج مرمت باشد ترمیم آن بردارند و در هر موضع
 که پل در کار باشد نیز با استحکام تمام بسازند چنانچه از خزانن جود و
 اکرام بادشاهی بمصارف این ابنیه خیرچندان زور خرچ شده و می شود
 که مستوفی خیال بدستباری معمار اندیشه از تخمین آن عاجز است
 و بالفعل بمیان فضل و کرم شهنشاه زمان که رونق بخش کهن
 سرای جهان و موسس اساس خیر و احسان است طرق و مسالک
 هندوستان بهشت نشان چنان سمت امن و آبادی پذیرفته که مراحل
 و منازل و جبال و صحاری از معموری و ایمنی حکم بلاد و امصار
 گرفته است و از جمله مکارم سنیه آن حضرت آنکه هم در نخستین
 سال جلوس میمنت پیرا که حقیقت بی رونقی و اندراس و انهدام
 برخی مساجد و معابد اسلام بعرض اشرف رسید برلیغ کرامت طراز
 بطغرای نفاذ پیوست که در جمیع ممالک محروسه هر جا مسجدی
 مدروس باشد از سرکار خاصه شریفه ترمیم و تجدید عمارت آن کرده
 از نور رونق و صفا بخشند و امام و مؤذن و خادم و سایر لوازم خرچ
 مسجد از فرش و چراغ و غیر آن مقرر سازند چنانچه هر سال مبلغهای
 خطیر بدین وجه مصروف میشود و از آنجا که توجه خاطر دانش
 متأثر بترویج مراتب فضل و تاسیس معالم علم درجه قصوی دارد
 و در جمیع بلاد و قصبات این کشور وسیع فضلا و مدرسان را بوظائف
 لایقه از روزیانه و املاک موظف ساخته بشغل تدریس و تعلیم
 محصلان علوم گماشته اند و برای طلبه علم در هر معمولی و ناحیه
 وجوه معیشت درخور رتبه و حالت و استعداد مقرر داشته و هر ساله
 بدین وجه فیز از خزانن احسان پادشاهانه مبلغهای معتد به

باشند و آنچه بدین جهت بخشیده‌اند همت والا گشته از کوررها
متجاوز است لمولفه . شعر .

بقطره ابر و بانجم سپهر نتواند

مخا و بخشش ابرا نگهداشت شمار

ز آستین عطایش که کوچه امل است

نمونه دوسه چنین است موج دریا بار

و از مبررات عام شامل آن خدیو ابر کف دریا نوال آنکه چو
سابق در بسیاری از مسالک و مشارع این مملکت گردون بعطت
بجهت نزول مسافران خانوات و رباطات که محل امن و آرامش
و مقام راحت و آسایش آن گروه تواند شد نبود و خلایق
در بعضی راهها خصوصا از بلده فیض یزید اورنگ آباد
تا مستقر الخلافه اکبر آباد و از دار السلطنة لاهور تا دار الملک گابل
کمال رنج و تعب می کشیدند رأست و عاطفت بادشاهانه بر حال
متدردین و مسامرین بخشوده یرلیغ لازم الامتثال از پیشگاه مکرمت
و انضال پیرایه مدور پامت که در جمیع طرق و شوارع این ممالک
کثیر المسالک بهرجا مرا و رباط نباشد از سرکار خالصه شریفه مرای
وسیع الفضا از سنگ و خشت و آهک و گچ در کمال متانت
و استحکام مشتمل بر بازار و مسجد و چاه پخته و حمام بسازند و در
بر مرحله بجهت فرسودگان محنت سفر و رهروان دشت و صحرا
مبزل گاهی پدیدازند که محط رحال و محل صیانت اشیا و اموال آه
فریق باشد و برکات اجر و مژداتش بروزگار این دولت همایون
آثار عائد گردند - و همچنین حکم والا صادر شد که هر سرای قدیم

منصبداران و سایر بندگان درگاه والا که ممت خانه زادبی آستان
 معلی دارند و مع شده سرمایه کفایت خزانة عامره میشود - ازان جا
 که همت خیر نهمت آن حضرت پیوسته بر زمهید مراسم لطف
 و رأفت و تشیید مبانی خود و عاطفت مقصور است و همواره وجه
 قصد و پیش نهاد خاطر اقدس آنکه مرانرازان عهدیت این دولت
 اندیشان و سعادت اندوزان خدمت این آستان فیض مکان بطیب
 حال و وصعت عیش و فراغ بال و مرور خاطر مخصوص و بهره مند
 بوده غبار پریشانی بر چهره حال و گرد ناکامی بر رخسار آمل
 آنها نه نشیند بمقتضای احتیجای مآثر مکرم و انضال رقم عفو
 بر دفاتر مطالبات مذکور کشیده حکم جهان مطاع از پیشگاه فضل
 و اصطناع بناظمان مذاظم دیوانی عز صدور یافت که جمیع بندگان
 درگاه خلاق پناه را از منصب دار دو بیستی تا امیری که بمنصب
 هفت هزاره مر بلند است از مطالبه آنچه بر ذمه اجداد و نیاکان
 واجب الادا بوده معاف و معلم شمرده بدان جهت تعرض
 و مزاحمت ننمایند و از دو منصب دار بیستی تا چهار صدی بنا بر
 کمی منصب از مطالبه آنچه ذمه آباء آنها بدان مشغول باشد نیز
 معاف شناسند و از پانصدی تا هفت هزاره بحکم معت حال
 و حصول استطاعت وجوه مطالبات را لازم الادا دانسته اگر موازی
 قدر آن میراث یافته باشند بمرور ایام و تدریج شهر و اعوام از عهد
 ادای آن بر آیند و اگر بقدر آن میراث نبرده باشند وجه مطالبه
 بقدر ترکه ادا کنند و اگر ظاهر شود که بجماعه مذکوره مطلقاً متروکه
 نرسیده آنها نیز بالکلیه از ادای وجه مطالبه معاف و مرفوع القلم

ز احوال مردم چنان نکته یاب * که داند چه بینند شبها بخواب
 از مراتب جود و احسان و فضل و اصطناع آن رونق افزای کرخانه
 ابداع کلک نکته پرداز تا کجا دامن طراز تواند شد شرافت خیرات و
 کرائم مبرات و منوف ادرارات و اکرامات چندانکه ازان مظهر الطاف
 الهی بمنصه ظهور رسیده عشر معشار آن از اعظم سلاطین کسار
 و خوانین گردون اقتدار در تمام ایام دولت و مدت سلطنت روی
 نداده و انوار صدق اینمعنی از مواهب عالیه و انعامات سامیه
 آنحضرت که این دیباچه نسخه مغاخر و معالی بذکر بعضی ازان
 مشحون است بر مرات ضمیر همگان پرتو انگن میگردد - و از جمله
 آن سترگ بخششها عفو کردن باج غلات و حبوبات و وجوه راهداری
 و محصول اتمشه و دیگر اموال مایر است در کل ممالک محرومه و
 تمام قلم رو دولت قاهره از فرقه مسلمین خصوصاً و عفو کردن بعض
 وجوه مذکوره از کفایه رعایا و قاطبه برایا عموماً که مجموع آن هر حاله
 مبلغ سی لک روپیه می شود - و ازان جمله بخشیدن مطالبات اجداد و
 نیایان بندهای آحتان خلافت نشان است که قبل ازین درین دولت
 جهان مدار و سلطنت گردون اقتدار بر رونق معمول روزگار دیوانیان
 عظام و مستوفیان ممالک نظام از تنخواه مناصب و رجه مواجب
 آنها بر سبیل تدریج وضع نموده بسرکار خاصه شریفه عائد می ساختند
 و اینمعنی موجب پریزانی و اختلال حال بسیاری از متنبیان
 متنبه جاء و جلال می گشت و چون این مطالب درین دولت
 فیض پرور که مرجع و ملجای خلائق هفت کشور است حد و نهایی
 ندارد هر سال بقرین جهت مبلغهای خطیر از وجه طلب امرار

بیم و هراس بر اندام طیش و تندبی و عجلت و اضطراب در هیچ
 باب ازان خدیو خورشید قدر نلک جذب مشاهده نگشته - در کارها
 نهایت غور و تأمل و دور بینی و ملاحظه اطراف و عواقب آن بکار
 می برند و هرگز امری از امور که خالی از مصلحت دین
 و دولت و خیریت و صلاح جمهور باشد ازان حضرت بظهور
 نمی رسد - تیقظ و آگاهی در مراتب سلطنت و پادشاهی دران پایه
 که حقایق معاملات هر صوبه و سرکار همواره بر سبیل تفصیل
 روزنامه دار از نوشته های سوانح نگاران که جایجا معین اند
 بموقف عرض اشرف رحیده جزئیات و کلیات کیفیت زیست
 و سلوک صوبه داران و حکام و عمال در پیشگاه جاه جلال سمت
 انکشاف می یابد و باقتضای عدالت و نصفت پاداش حسن
 عمل و کیفر سوء کردار هر کس میدهند - و از غایت اعتنا و اهتمامی
 که باستکشاف احوال ملک و دولت دارند در هر صوبه و سرکار بغیر
 واقعه نویس مقرر - یکی از معتمدان بیغرض کار آگاه خفیه معین
 فرموده اند که سوانح و حقائق آنجا بی اطلاع دیگری نوشته بدرگاه
 آسمان جاه ارسال دارد تا اگر واقعه نگار مقرر بنابر غرضی در
 نگارش برخی امور از نفس الاسر تجاوز ورزیده باشد از نوشته او
 حقیقت حال در جناب سلطنت و جهالبدانی درجه ظهور یابد و
 ببرکت این هوشیاری و خبرداری نیکی و راستی بر کردار متصدیان
 اشغال و مهام غالب گشته از افعال نکوهیده و اعمال ناپسندیده
 محترز اند

دل روشنش آگاه از کار ملک • عیان نزد او جمله احوال ملک
 لمولفه • شعر •

در عفو لذتی است که در انتقام نیست

جرائم و زلات همه بخشیدند و هیچ یک را باظهار هوا کردار
خجالت نداده پرده انحصار بر تقصیرات شان کشیدند - حیا و غم
و مردمی و آرزو آنحضرت بغایتی است که هرگز کلمه رکیک و
حرفی مستهجن بر زبان گهر بیان جریان نیامده و هیچگاه مخنی
که موجب شرمزدگی و انفعال و باعث هتک عزت و تقبیح حال
کسی باشد بروی او نغمزوده اند

حیای عالم با او است و این عجب نبود

که چشم عالمیان است و چشم جای حیا است

از غایت بزرگ نهادی و دلا نژادی و نهایت پایه شناسی و
قدردانی با فرقه سادات عظام و طایفه مشایخ کرام و زمره علمای
اعلام مراسم توقیر و تبجیل و لوازم اعزاز و احترام باقصی الغایه
رعایت فرموده پاس عزت این گروه را اساس بارگاه سروری و
مرفرازی میدانند و در ایوان عدل و داد چنان کشاده پیداشانی
می نشینند و نرم خوئی و مهربانی با متظلمان و داد خواهان بکار
میبرند که آنها را در عرض مطلب و مدعی هیبت محفل پیر
مشاکل بند و هشت بر زبان نکذاشته بی شایبه خوف و بیم مقاصد
و مدعیات خود به شرح و بسط تمام و بمبالغه و اطناب در کلام
معروض میدارند و ازان بهیچ وجه آثار ملالت در ناصیه حال
اشرف ظاهر نمیشود و باین طیب خلق و کشاده پیداشانی لطف
دور باش شان و شکوه و مهابت عظمت و جلال آن قهرمان کشور
اقبال که زهره گداز اکسره ایام است و ترک بهرام را از نهیب آن لرزه

و مشمول کرم و نوازش می شود و همچنین سایر بندهای آستان
والا که جرم و خطائی از آنها سرزند بدین عنوان متنبه و متداب
میگردند و این معنی در حقیقت دین تربیت و بنده پروریست
که سرمایه اصلاح احوال و پدیده تہذیب اخلاق و اطوار بندهای
ناهنجار میگردند - و صفت عفو و جرم بخشی و خطا پوشی و عذر
نیوشی آن مظهر لطف و احسان و رحمت آفریدگار بحدیست
که در ایام قنارت و زمان اختلال ملک دولت که آن حضرت برهبری
تایید آسمانی بذکر موجبات و اسبابی که در اول این کتاب مستطاب
گزارش پذیرفته رایت عزیزمت از دکن برافراخته متوجه مستقر الخلاء
گشتند و عساکر نصرت مآل را با اعدای بدسگال معاربات عظیم
روی داد و آویزشهایی سترگ اتفاق افتاد و عاقبة الامر بیداری
نصر و امداد ایزد متعال و اقتضای حکمت و مشیت قادر ذوالجلال
سریر سلطنت و اقبال و اورنگ عظمت و استقلال بفر جلوس همایون
زیب و زینت یافت جمعی که از بیدولتی و کوتاه اندیشی رخ از
سعادت ارادت و هوا خواهی آن برگزیده ای تانده غبار مخالفت
بر فرق روزگار خود پیچیدند و در معارک و حروب که آن حضرت با اعدای
صعب آرا بودند تیغ جسارت بر روی مبارزان جنود دولت کشیده چون
ارزم و حیا برخاک سفاقت ریختند و گروهی که در برخی مواقع
هیجا از نفاق و دو روئی روی بخت از عسکر ظفر اثر بر تافتند و
براه عصیان منشی و خلاف اندیشی شناسند و مجموع مزارار
منوف عذاب و بی توجهی بل مستحق عقوبات عظیمه شده بودند
از کمال فضل و کرم جبلی بموجب ایندھنی که • مصرع •

داده اند که در نظم و نسق مملکتی بدین وسعت و حفظ و حرمت
 دولتی باین عظمت جز حدود و میاسات شرعیه که متکفلان امر
 ریاست کبری و متحملان بار ناموس خلافت عظمی را اجرای آن
 ناگزیر است بکار نمیبرند و هرگز باقتضای قوت غضبی و هوای
 نفس و شهوات طبع بتخریب بذای حیات فردی از انرا نوع
 انسان که بدائع صنائع و شرائف ودائع آفریدگار جهانند حکم
 نمی فرمایند - و هیچ یک از پادشاهزادهای کامکار والا ثبار و امرا
 و نوئینان رنیع مقدار که بنظم مهام صوبه و ولایتی ازین کشور جمیع
 قیام دارند از بیم باز پرس قهر و عتاب پادشاهانه بقتل احدی
 جرأت نمی توانند کرد - جمعی که مصدر تقصیرات و معسوق
 مقویات شده باشند از عرایض حکام و صوبه داران و نوشته وقائع
 نگاران حقیقت حال شان بمسامع حقائق مجامع می رسد و چون
 از درگاه معلی بر وفق شریعت غرا حکم سیامت آنها صادر میشود
 بیداما میروند و در پیشگاه معدلت خسروانه وضع و شریف وادانی و
 اقامی را مواخذة و باز پرس یکسانست و در اجرای حدود شرعیه
 امرا و اعیان و فقرا و بی نوایان از هم متمیز نیستند - هرگاه یکی از
 عدههای بارگاه خلافت در مراتب خدمت و مراسم عبودیت مصدر
 زلتی شود که بحکم توره سلطنت و پادشاهی و آئین فرماندهی و
 جهانبنانی تادیب و گوشمال او لازم و محتتم باشد بعزل از خدمت
 و سلب رتبه عزت و اعتبار و برطرف کردن منصب و جایگزین یا کم
 کردن منصب در خور جرمه و تقصیر تنبیه و تادیب می بابد و
 پس از چندی اگر جرمش قابل عفو باشد مورد فضل و بخشایش

زمان فرمان روائی و خلافت آن حضرت ظلمی گزینده برگزشتگان
و پیشینیان امم که ادراک این عهد سعادت مہد نموده از ظل
حراست و فیض عدالت بادشاہانہ محروم بودہ اند امولفہ • شعر •
بدوران عدلش کہ پایندہ باد • متمدیدہ کس ندارد بدیدہ
بآہن رسد گرز عدلش خبر • پدای درخت آب گردہ تبر
کند سیل اگرخانہ را خراب • شود زہرہ ابر از بیم آب
زدہ را بگشتی رسد گرزبان • گہر گیرد از بحر ہم سنگ آن
با آنکہ خلاصہ اوقات فرخندہ سعادت صرف داد دہی خلایق
و پژوهش حال رعایا و زیردستان نمودہ ہرروز بی تخلف دیوان
عدالت میکنند و میر عدل و دارغہ عدالت تعیین نمودہ اند کہ
متظلمان و داد خواہان را پیدہ گاہ عدلت حاضر آوردہ مطالب و
مقاصد آنها را بعرض والا میرسانند از غایت اعتنا و اہتمام بشان
این امر جلیل یکی از معتمدان بارگاہ خلافت را معین ساختہ اند
کہ اگر متصدیان عدالت در عرض مدعی و انجاء مطلب بعضی
ملہوفان بنابر اغراض نفسانی تاخیر و تعویق و مداہنہ و مضامحہ
ورزند و آن مستغنیان بدو رجوع نمودہ عرائض مشتمل برحقیقت حال
خوبیش بار دہند تا آنها را بنظر انور رساند و در خلوات قدس آن
تظلم نامہا بمطالعہ اشرف میرسد و جواب مطالب آن فریق بخط
مبارک بر حاشیہ آنها طراز نگارش می یابد - و از شرائف تاییداتی
کہ آن دست پرورد لطف خاص ایزدی بدان کرامت اختصاص
یافتہ آنست کہ عقل و حکمت و عدل و رأیت و ضبط و ہیامت
و خدا پرستی و شریعت پروری را چنان با ہم ترکیب و امتزاج

و امرا صادر شود امتثال مثال را مجال تاخیر و امهال نداده
و خواه و نا خواه حکم شرع شریف و فتوی ملت منیف را گهرن
اطاعت می گذارد لمولفه
• شعر •

گیاه خشک کند دعوی از طراوت خویش
بآفتاب زدار القضا رود اعلام
قصاص اگر طلبد شمع کشته را آتش
هدیف باد بود خیر باد با ایام

و همچنین که قبل ازین درین دفاتر دولت متأثر سابق ذکر یافته
در بایه سرپر سلطنت و سایر بلاد و اقطار ممالک محرومه
محتسبان نافذ حکم بجهت منع منکرات و رفع محرمات مقرر
ساخته اند تا خلایق را بقهر و زجر از ان باز داشته رهنمون طریق
صلاح و سداد و مانع ارتکاب فجور و فساد باشند چنانچه در هیچ
جا احدی از رعیت و سپاهی بلکه بندهای عمده بادشاهی
را جرأت بر اظهار و اعلان مناهیه و ملامتی نمانده و ترویج امر
حتساب درین مملکت گردون فسحت بدین غایت از خصائص
احکام این بادشاه دین پناه است و در موالف اینم چندان
رواجی نداشته و جز ناسی ازان نبوده لمولفه
• شعر •

دولتش تا حامی اعلام شد • دین همی بالد بخویش از عز و شان
احتساب شرع را از حکم او • درة بر دوش است چرخ از کهکشان
صفت عدل و نصفت آن خدیو کامل عادل را دغتری جداگانه
باید تا به نیروی تگاپوی کلک نکته منج • معنی طراز در روزگاری
دراز یکی از هزار و افدکی از بیارش بمضه اظهار تواند آمد در

علیهم اجمعین . مثل آن صورت و فروع نیامده . از برکت مسلمانی آن
حضرت در معابد شرک و مذاحک ضلال گرد بی رونقی بر چهره
بدان نهشته و زنار تعلق بت پرستان از کیش و آئین کفری
گسسته یوما فیوما آثار کفر و جهالت در کفش و انوار اسلام و ایمان
در افزایش است چه در مستقر اورنگ سلطنت و چه در اطراف و
اکفاف این مملکت . پیر بدعت پیوسته جمعی از کفار ضلالت شعار
شرف اسلام در می یابند و در پایه سریر گردون شکوه هر کس ازان
گروه بدالت . عادت اراده مسلمانی . میکنند ناظمان مهام شرعیه
اورا بعتبه بارگاه خلافت حاضر آورده با اشاره معلی قلین کلمه طویه
مینمایند و حضرت شاهنشاهی بجهت تالیف قلوب سایر اهل
غوایت آن فریق را بخلعت و انعام نقود و دیگر عطایا و مواهب بر
وفاق درجات احوال آنها می نوازند و برخی را که از قوم خود
امتیازی دارند بی واسطه بزبان حق ترجمان که مفتاح خزائن
صدق و ایمان است تلقین شهادتین نموده بدین اقرار سر بلند
می سازند لمولفه

بعهد خسرو دین پرور سلیمان قدر

گسسته است مسلمانی از میان زنار

توان برآه ضلالت کشید ازان سدی

ز بس که شد بت سنگین شکسته از کفار

احکام شریعت غرا و ملت بیضا بحمايت دین پروری آن حضرت

چنان کامیاب نفاذ و جریان است که اگر بدعوی بی نوائی

و نظم کمترین گدائی از محکمه قضا رقم احضار بنام یکی از اعیان

باطنی چندان مرمایه گرفته اند که بارشاد و هدایت معتمدان آن
لحوال و مستحقان آن نوال را زکوة لصاب کمال می توانند داد از
غایت حق طلبی و خدا جوئی پیوسته خاطر عاظر آن قبله مقبل
جربای محبت فقرا و عرفا و صاحبان است و در هر کس نشانی
از مقصود اصلی و مطلوب حقیقی می یابند حلسه جذبان طلب اند -
تقدس و تأله و روحانیت و تیرۀ آن خدیو قدسی خصال درون
پایه است که خاطر ملکوت ناظر بامتیغای لذات جسمانی و
مشتبهات نفسانی با آنکه حلال و مباح باشد نیز راغب نیست و
پیوسته بر ریاضات بدنی از تقلیل غذا و التزام سهر و کثرت صوم و
مواظبت عبادات شانه در تصفیۀ روح و تلطیف سرو تنزیه باطن
میکوشند و همواره عبادت و پرستش کردگار جهان و ذکر و یاد خالق
زمین و آسمان پیش نهاد همت حق بزور داشته به تحصیل کمالات
حقیقی و ادخار نعم روحانی اسباب دولت جاودانی فراهم می آورند
و غرض از سلطنت و سروری اعلامی اعلام دین پروری و مقصود از
خلافت و برتری تشیید ارکان شریعت گستری دانسته در ترویج قواعد
دین مبین و تنفیذ احکام ملت متین و محور سوم خلافت و جهالت
و رفع آثار بدع و اهوا و منع ظهور مناهای و ملامی روح مقدس
حضرت رسالت پناهی را صلوات الله و سلامه علیه و علی آله و اصحابه
از خود خشنود می سازند چنانچه بمیان مسامی مشکوره آن
حضرت دین حلیف و ملت بیضا را درین کشور فیض پیرا قوت
و استیلائی دست داده که در زمان هیچ یکی از فرمان دهان باداد
و دین غیر از عهد سعادت مهد خلقای راغدین مهدیقین رضوان الله

مبارک میام ادای سنت تراویح ضمیمه رواتب عبادات آن بادشاه
حق پرست است - و مرتا سر آن ماه فرخنده بادای طاعت و عبادات
و افاضه خیر و مبرات و قیام بصوالح اعمال و التزام شرائف احوال
و کام بخشی و فیض رحمانی خلایق و تحصیل خشنودی و رضای
خالق اوقات دائض البرکت مصروف ساخته در مشرقه اخیره بسنت
سلیقه نبوی در مسجد قدسی اساس غسلخانه معتکف میشوند و
درین ایام بتمام همت و همگی نهمت روی توجه بجناب کبریا آورده
در آن خلوت قدس شب و روز بسجود عبودیت ناصیه افروز و بحسن
خسوع و خضوع از درگاه صمدیت فیض اندوزاند - و در جماعات تشریف
حضور بمسجد جامع می برند و اقامت نماز جمعه هیچگاه از روی
احتیاط بی وقوع مازمی قوی ازان حضرت نوت نمیشود و هرگاه موکب
جاه و جلال در دار الخافه شاه جهان آباد و یا شهری دیگر اقامت
داشته باشد چون عزم توجه بشکارگاههای نواحی شهر می نمایند اول
هفته نهضت اقبال مرمونه روز پنجشنبه لوای مراجعت به شهر
می افرازند تا فتور در ادای نماز جمعه نشود و گاهی که شکار دو
هفته یا بیشتر پیش نهاد خاطر والا گردد در یکی از جوامع قصبات
بزرگ که نزدیک باوردی معلی باشد نماز جمعه می کنند - و در
عیدین خواه سفر و خواه حضر بمصلی پرتو حضور گسترده با گاه
مسلمین نماز عید بجماعت میگزارند - و در لیالی متبرکه باهیای
شب که طریقه زنده دلان خدا طلب است پرداخته از انوار فیض
الهی چراغ افروز بخت و سعادت اند - با آنکه بصحبت مشایخ کرام
و اعظم دین و سالکان مسلک حق و یقین از مواهب قلبی و ندوات

کامیاب بمذات برکات و الوف معادات ساخته میل به نعاون محرمه
 در خاطر اشرف اطهر که جلوه گاه دوشیزگان حجله غیب و آئینه
 خانه شواهد اسرار الهی است نقش نه بسته - با آنکه بزم آریان
 عشرت و هنگامه پیرایان نشاط از مطربان خوش آواز و سازندهای
 دلنواز و نوا - نجان نادر ترانه و سرود مرایان سرآمد یگانه از هر
 صنف و گروه در پایه سرپر گردون شکوه مجتمع اند از کمال تقدس
 و تشرع و حق پرستی باستماع سرود و ساز توجه نمی نمایند - و جل
 هنگام جشن و سرور و اوقات طرب و سرور که باقتضای آئین شهنشاهی
 و رعایت آداب جهان پناهی ارتکاب صحبت ماز و نوا ضرور است
 هنگامه رود و سرود در بزم مقدس انعقاد نمی یابد لموافق شعره
 نکرده بهر رضای خدای عز و جل

نه چشم موی غزال و نه گوش سوی غزل

آن خدیو قدسی شیم بلباسهای نامشروع و زینتهای محرم اگرچه شان
 سلطنت و شکوه دولت را منافی نیست تلبس و تزیین نمیفرمایند و
 هیومنه لباس مدارک از اثواب فاخره متشرعانه است - و زواهر جواهری
 که از پوشش آن حضرت زیب و فرمی یابد آنچه محتاج نگین
 خانه است بجای طلا بر مذک یشب تعبیه یافته نامشروع و مباح
 باشد - از کمال پاک طینت و طهارت جبلت همیشه با وضو میباشد -
 و با صلوات مفروضه جمیع مدن و نوافل بی شایبه ملال و تکامل ادا
 نموده تاخیر نماز از وقت مستحب روا نمیدارند - و روز ماه مبارک
 رمضان مفرا و حضرا بر غبت داشته - در سایر ایام متبرکه نیز بغوث
 تابید ازلی و نیروری توفیق آسمانی صائم می باشد - در ماه

خدا آگاه باقتضای سعادت فطری و نیک بختی ازلی بکمال
رموخ در مراتب دین مبین و نهایت ثبات و استقامت بر جاده
شرع مطهر حضرت خاتم المرسلین صلوات الله و سلامه علیه و علی
آله و اصحابه اجمعین چنانچه آثار آن بر روی روزگار آشکار است
متصف و موصوف اند - و از مذاهب اربعه معتبره اسلامی بمذهب
حنیف امام ائمه حضرت امام اعظم قدس الله مره الاکرم که از فروغ
مشکوٰه هدایتش حریم کعبه دین و ایمان روشن و انوار برکات
مجتهداتش بر اقطار ارض و ارجای جهان پرتو افکن است عاملند
و جمیع عقائد و اعمال آن برگزیده ذوالجلال بر طبق اصول محکمه
و نروع متقنه طائفه حقه حنفیه است - تقوی و صلاح و زهد و تروع
آن حضرت بمرتبه ایست که متقیان روزگار و ورع کیشان پرهیزگار
از تنوع مراتب احوال سعادت منوال حلقه ارادت در گوش و غاشیه
پیروی بردوش دارند - آن مورد تاییدات آسمانی با وجود جمعیت
اسباب حشمت و کرامتی هم از ریعان من شباب و عنقوان ایام
جوانی که موسم نو بهار عشرت و شادمانی و هنگام غلبه و استیلا
هوا جس نفسانیت از جمیع مناهی و ملامی و مسکرات و محرمات
منکرز و نفوراند و از رسائی نشاء توفیق هیچگاه مانند هوا پرستان و
غفلت پیشگان لب بشرب رحیق نیالوده بوی مسکرات و مغیرات بمشام
پرهیزگاری آن حضرت نرسیده - و از کمال عفت نفس قدسی
شرشت هرگز طبع مبارک جز با شرائف حائل و زوجات مکرمات
مقارنت و مضاجعت نجسته و از مبادی غلوای شباب تا این هنگام
میمنت آغاز خجسته فرجام که من کرامت قرین منزل خمسین را

بسیار رسید خواب و آرام • کین نامه گرفت حصن الجمل
 اکنون خامه حقائق نگار برخی از شرائف اطوار و کرائم لخلق آن
 خدیو انفس و آفاق که جداگانه طراز نگارش یافته در ذیل این صحیفه
 اقبال ثبت نموده شاهد کلام را بدان زیور اختتام می بخشد •

گذارش برخی از کرائم عادات و شرائف صفات این خدیو کامل الذات

چون ایزد جهان آفرین آن پایه افزای اورنگ دولت و دین را
 مورد انظار فضل و کرم و مطرح انوار تربیت و نولزش خویش
 حاخذه در خلانت و سروری بر تبه اکملیت و برقری از فرمان روایان
 گیتی یگانه و ممتاز خواسته لاجرم ذات کرامت سماتش را بحلیه
 ملکات فاضله و اخلاق کامله انسانی پیرایه سعادت جارداتی
 بخشیده تا بشرائف اوصاف و خصائل و جلائل مناقب و فضائل
 فسخته انمان کامل باشد و بونور حق شفامی و دین پروری و فرط
 نصفت شماری و معدلت گهتری مقتدای خواقین دین دار
 و پیشوای سلاطین عادل چنانچه صورت این معنی بر مرآت خاطر
 دیده و ران هوشمند و آگاه دلان حقیقت پیوند از تتبع مراتب شمائل
 و عادات و تصفح مدارج تاییدات و سعادات آن حضرت جلوه ظهور
 دارد و راقم این صحیفه متأثر اقبال بگذارش برخی ازان چهره آرامی
 شاهد مقال گشته بدان تقریب برای خسروان جهان و سرفرازان
 کیهان جریده الخلاق می پردازد که آن گروه والا شکوه را دستور العمل
 دولت و بخنداری و قانون الادب حشمت و کامکاری باغد - آن بادشاه

صمدیه و جمعی دیگر از عمدها و منصبداران و هزار و پانصد
احدی و پانصد برق انداز باو تعیین یافتند *

خانمه

مپاس و فیایش ایزد بی همتا را که بدستگیری بخت بلند
و پیشکاری طالع ارجمند ده ساله موانج ایام سلطنت و کام رانی
و اعوام خلافت و جهان ستانی گیتی خدیو مهر انسر سپهر مرید
شهنشاه عالم گیر بطرزی بدیع و املونی منبع که پذیرای طبائع دشوار
پسندان کار آگاه سخندان و دقائق شناسان رموز الفاظ و معانی
تواند بود بی شائبه مبالغه و اطرا نگاشته کلک نکته منج معنی
پیرا گردید و ازان رقائع دولت آثار الواح صحائف روزگار و اوراق
دفاتر لیل و نهار زینت جاوید پذیرفته بمیامن نشر مناقب و مآثر
و ذکر معالی و مغاخر آن اورنگ نشین کشور باطن و ظاهر نام این
گمغام برجریده ایام ثبت افتاد * لمولفه * نظم *

صد شکر که این شگرف نامه * پیراسته شد بکام خامه
دیباچه حشمت و جلال است * فهرست دفاتر کمال امت
دستور ملوک شهر یاران * آویزه گوش روز گران
هر نکته او هزار دفتر * هر نقطه درو هزار گوهر
منکر تو که ساده است گفتار * این شاهد ساده هست پرکار
کردم بشگرف کاری کلک * بهن گوهر بی بهادرین سلك
صد رخنه بدل فکندم از فکر * تا شانه زدم بزلف این بکر
طلبم تا نقش این رتم هست * بهن نقش بدیع از قلم هست

بقلمه داری گوالیار از تغیر معتمد خان منصوب گردیده بعنایت
 خلعت و اسب و خلجی و خطاب خدمتگار خانی مباحی عد و خدمتگار
 خان بخدمنگذار خان مخاطب گشت نوزدهم ابراهیم خان که از
 صوبه داری دار السلطنة لاهور معزول شده بود باحرار ملازمت اکمیر
 خاصیت چهره سعادت بر اندوخت و میر خان و هادیخان که در
 ملک کومبیاں محمد امین خان بودند بتقبیل سده سینه فائز گردیدند
 و عنایت خسروانه میر خان را بعطای خلعت نواخت و عبدالنبی
 خان فوجدار متهرا از آنجا رسیده دولت زمین بوس دریافت درین
 اوقات چون از سوانح بنگاله بعرض همایون رسید که آشامیان مرده
 دگر باز از راه نا عاقبت اندیشی قدم جرأت و جسارت از حد خویش
 پیش نهاده با لشکری انبوه و فواره عظیم بر سر گواهی که مرده
 ولایت بنگاله امت آمده اند و بغیر عدم وصول مدد بسید فیروز خان
 نهانه دار آنجا آن دو میرتان بر قلعه گواهی امتیاء یافته خان مذکور
 با اکثر همراهان بمردی و مردانگی نقد جان در راه عبودیت
 در باخته است رای عالم آزادی چنان اقتضا نمود که یکی از عمدهای
 آستان سلطنت با لشکری از پیشگاه حضور بدفع نفقه آن عامیان
 مقهور و بی دینان از خدا دور معین گردد و برخی از عساکر کومبیا
 آنصوبه نیز بهمرامان خویش ملحق ساخته بتادیب و تنبیه آن
 گروه خدان پزوه پردازد بذا بر آن راجه رامسنگه بکفایت این مهم
 معین گردید و بیست و یکم ماه مذکور بعنایت خلعت و اسب
 با ساز طلا و جمدهر با علاقه مرزاید مورد نوازش گشته مرخص شد
 و نهیربخان و کیسری سنگه بهورتیه و رکهناته سنگه میرتیه و پیرم دیو

زاد هما الله قدرا و جلاله پیش نهاد همت ساخته دران اراده فرخنده
 رسوخ داشت پس از انقضای مدت مذکور باحراز آن مقصد اسنی
 مرخص گشت و هنگام رخصت حضرت شاهنشاهی آن شوکت مرتبت
 را دگر باره بانجمن حضور طلب داشته انواع تلافیات و مهریانیها
 بجا آوردند و باشاره والا کارپردازان پیشگاه سلطنت سامان و
 لوازم و مایحتاج آن سفر میمنت اثر بر وجه لایق نمودند و یرلیغ
 کرامت نشان بصوبه داران و حکام و فوجداران از دار الخلافه
 شاه جهان آباد تا بندر سورت صادر شد که آن رفیع قدر را از
 حدود متعلقه خود بآئین شایسته بگذرانند و مهمانداران بدستور
 هنگام آمدن معین شدند و از اول تا آخر مبلغ ده لک روپیه از
 خزانه بادشاهانه بار عائد گردید غره رجب بعرض اشرف رحید که
 خان دوران صوبه دار اردبیه باجل طبیعی رخت هستی بر بست
 سینزدهم دانهمند خان از تغیر محمد امین خان که چنانچه گزارش
 یافته بود بعد فراغ از مهم یوسف زئی بصوبه داری دارالسلطنه لاهور
 تعیین یافته بود بخدمت جلیل القدر میر بخشگیری مربلند گشته
 بعطای خلعت خاص و قلمدان مرصع نوازش یافت - و درین ایام عاطفت
 خسروانه پادشاه زادهای عالیقدر را اعتبار امرای نام دار را بعطای خلعت
 زمستانی قاست امتیاز برافراخت ارسلان خان و بغوجدلری سلطانپور
 بلهری معین گشته بمعنایت خلعت و اسب از اصل و اضافه بمنصب
 هزاره هشت صد مولود و اسب سه اسبه سرانرا شد و خواجه پهل

اقبال آوردند و چون داخل قلعه مبارک شد بامر اعلی رکن الماطنت
جعفر خان اورا از راه باغ حیات بخش بمسجد همایون نقلت
که عبادتگاه خاص پادشاه حق پرست است و ملاقات خان موسی
الیه را آنجا مقرر شده بود آورد و حضرت شاهنشاهی سلطنتی
قبل از نماز ظهر خرامش اقبال بآن بقعه قدسیه فرموده خان
مذکور را از احراز لقای میمنت قربن فیض اندوز و مسرت آگین
ساختمند و بسخندان تفقد آمیز عطوفت پیرا عاطفتهای پادشاهانه
بجای آوردند و چون وقت نماز در رسید بآئین معهود نماز ظهر بجماعت
ادانموده بعد فراغ از نماز آن خان رفیع منزلت را بمنزل رخصت
فرمودند و پیشکوان پیشگاه سلطنت را فرمان شده که هر روز از انواع اطعمه
و اشریه بنوعی که مراد از این دولت مظهر بحضرت باشد از مرکز خامه
شریفه سامان نموده بآئین شایسته میفرستاده باشند و همواره
شهنشاه مکرمیت پرور مهربان آن سلاله خواندین را بملاقات گوناگون
یاد و شاد میفرمودند و خاطر غمدیده رنج کشیده اش را باظهار آثار
قدر شناسی و نقوت پروری معرور ساخته انواع دل جوئی و کرم خوئی
بظهور میرسازیدند و نقوبتی دیگر عاطفت خمر روانه خان مذکور را در باغ
حیات بخش از فیض حضور قدسی سرور کمیاب ساخت بالجمله
آن حشمت پناه مدت هشت ماه قرین خرمی و شادکامی و مشمول
اعزاز و احترام در دار الخلافه شاه جهان آباد بصر برده از کلفت و
محنت مغرور آسود و بمیامن اعطاف بیکران خدیو زمان غبار مکره
و نوائب روزگار که باقتضای گردش چرخ درار اورا روی نموده
بود از صفحه خاطر زدود و چون عزیمت طواف حرمین شریفین

ضروریات و ما بحتاج آن خان رنبح قدر نموده و مبلغ پنجاه هزار روپيه
 از خزانه آن صوبه داده هرگاه روانه درگاه ملاطین پناه گردد خود همراه
 گشته خان مشار الیه را بیدارگاه خلعت رساند و بمحمد امین خان
 صوبه دار لاهور فرمان شد که چون بآن مرکز سلطنت وارد گردد لوازم
 اعزاز و اکرام و مراسم نیکو داشت و احترام بعمل آورده و وظائف ضیانت
 بروجه لائق تقدیم نماید و پنجاه هزار روپيه از مرکز خاصه شریفه و
 مبلغي کرانمند و برخی امتعه از جانب خود بدهد و همچنین
 بجمیع حکام و فوجداران که بر سر راه بودند حکم شد که جا بجا
 مراتب مهمانداری بظهور رسانند و از حدود متعلقه خویش
 بآئین شایسته بگذرانند و در هشتم شوال سال یازدهم از جلوس
 همایون بظاهر دار الخلافه رسیده در یکی از بساطین نزعت آئین
 اغراباد فرود آمد و در آنجا باشاره والا لوازم ضیانت چنانچه شایسته
 جلالت قدر و شان این دولت کرامت نشان باشد بتقدیم رسید
 و خانه رستم خان مرحوم که سر منزلی عالی دالندشین امت
 برکنار دریای جون و از مرکز خاصه شریفه فرش و دیگر لوازم
 آن مهیا گشته رونق و صفای تازه یافته بود بجهت نزول آنخان
 والا مکان معین شد و قرار یافت که یازدهم ماه مذکور داخل
 دار الخلافه گشته بادراک ملاقات فائز البرکت خدیو جهان که
 سروران گیتی و سرافرازان کیهان را هوای تمنای آن در سراسر
 کامیاب کرده دران روز بموجب حکم والا زبده امرای عظام جعفر
 خان که مدار مهم این دولت گیتی اعتصام امت با اسدخان بخشعی
 دوم تا بیرون شهر پذیره گشته با احترام تمام آنخان والا مقام را بیدارگاه

خلافت گردید که خان والا دودمان عبدالله خان والی کلشتر که بولس
 خان پسرش برز مستولی شده بود با اهل و عیال و معدودی از ملازمان
 خویش غارت زده بی سامان بقصد توسل و التجا باین دولت
 فیض قرین که ملجای سلاطین و مرجع خواتین است روی عزیمت
 از ولایت خویش بدان صوب نهاده و خواجه اسحاق که چنانچه در
 مقام خود گزارش یافته از جذاب سلطنت و جهانبانی بر سر مفارقت
 بداند صوب دستوری یافته بود درین حالت بدو ملاقی شده خان منگور
 را در رهائی ازان در طه صمد و معاون گشته است و علقربجا بکشمیر
 بهشت نظیر خواهد رسید حضرت شاهنشاهی که ذات قهاسی
 ملکاتش مصدر اعطاف الهی و منبع الطاف نامتناهی است بامتناع
 این خبر از کمال رأفت و قدرانی پرتو تفقد و مهربانی بحال آنخان
 سعادت نشان انگنده خواجه صادق بدخشی و سیف الله را بجبهی
 تقدیم مراسم مهمانداری آن سلاله خوانین تعیین نموده و یک
 قبضه خدج مرصع گران بها و جینه مرصع و یکصد و نه مرصع
 از عربی و عراقی و ترکی چندی از آنها با ساز مرصع طلا و دوزنجیر
 غیل و برخی از ظروف طلا و نقره و قدری معتدبه از ملبوسات
 و رغائب اثواب و خیمه و خرگاه و نقایس فرش و سایر امباب
 تجمل مصحوب آنها ارسال داشته حکم فرمودند که فرستاده
 بکشمیر شناسانده آنجا بآن والا دودمان ملاقی شوند و حکم شده
 تا رسیدن خان مسطور به پیشگاه حضور لامع الغور بلوازم مهمانداری
 قیام نمایند و یرلیغ گیتی مطاع بمبارز خان صوبه دار کشمیر صادر شد
 که چون بدان خطه دلپذیر رحد از مرکز اشرف و اعلی سامان جمیع

و محمد وارث و جمعی کثیر هریک بانعام یک هزار روپیه کامیاب
 عنایت پادشاهانه گردیدند و سه هزار روپیه بزمرد نغمه حنجان
 و سررد سربان عطا شد و آن جشن خصروانه تا سه روز جهانیان را
 سرمایه نشاط و پیرایه انبساط بود بیست و ششم ربیع الثانی رحمت بی
 البلجی عبد العزیز خان بمرحمت خلعت فلخر و شمشیر هردو با ساز
 مرصع و اسب با ساز طه و یک زنجیر نیل و انعام می و چهار هزار
 روپیه و همراهانش بانعام شانزده هزار روپیه و خوشحال بیگ ابلیجی
 مبحان قلی خان بعنایت خلعت و اسب با ساز طه و شمشیر و سپر
 هردو با ساز طه و سپر هردو با ساز مرصع و یک زنجیر نیل و انعام
 می و چهار هزار روپیه و یار محمد پسرش بمرحمت خلعت و خنجر
 و انعام یک عدد اشرفی پنجاه مہری و رفیقاش بانعام چهار هزار روپیه
 مشمول مراسم پادشاهانه گشته رخصت انصراف یافتند از اول تا
 آخر پسر فیر بخارا و رفقای او نزدیک دو لک روپیه و با بلجی بلخ
 و تبعه او یک لک و پنجاه هزار روپیه عطا شد و ایشم بی فرستاده
 والی اورکنج بعنایت خلعت و انعام شش هزار روپیه نوازش
 یافته مرخص گردید و از روی عاطفت یک قبضه خنجر مرصع گران
 بها مصحوب او برای والی مذکور ارسال یافت و بیست هزار
 روپیه بار حواله رفت که از امتعه هندوستان خرید نموده جهت مومی الیه
 ببرد و از خزانه احسان پادشاهانه برای خواجه مومی و خواجه
 زاهد که از خواجہای جوہاری اند هر کدام پنج هزار روپیه مصحوب
 گمان آنها مرسل گشت - از سوانح این ایام آنکه از نوشتن وقایع نگاران
 موبہ دل پذیر کھمیر و عرض داشت مراد خان زمیذدار ثبت معروض بارگاه

هزار و پانصدی دو صد و پنجاه سوار و مترجمین بندیده بمنتصب
 هزاری و هزار سوار و مغولخان بمنتصب هزاری هفت صد سوار
 و یک تاز خان و سید یادگار حسین هر یک بمنتصب هزاری چهار
 صد سوار مفتخر گردیدند [و راجه اندرمن دهند هیره از کومکین صوبه
 بنگاله باضافه پانصدی صد سوار بمنتصب هزار و پانصدی پانصد
 سوار و کونداجی دکنی عم محمد قلی خان که کیفیت احوال و
 حقیقت نیک مرابعی او بمقت ذکر یافت چون درین هنگام
 بموافقت خان مذکور توفیق ادراک شرف اہلام یافته بود بعنائیت
 خلعت و اسب با ساز طلا و شمشیر با ساز میثا کلو انعام دو هزار
 روپیه و بمنتصب هزاری هشت سوار مرصایہ مہال و کمرانی
 اندوخت و کشن سنگ ولد راجہ رام سنگہ کہ تازه از وطن بسدہ سفید
 رسیدہ بود بمنتصب هزاری پانصد سوار سرافراز گشتہ بکنور کشن
 سنگہ مخاطب شد [و عہد الرحمن بن نذر محمد خان بانعام پنج
 هزار روپیه و محمد بدیع بن خسرو بن نذر محمد خان بانعام چہار
 هزار روپیه و باقی محمد برادر خرد او بانعام سہ هزار روپیه و خوشحال
 بیگ کاشغری بمرحمت شمشیر با ساز میثا کار] و محمد منصور برادر
 عبد اللہ خان والی کاشغر بخطاب ناصر خانی و عنایت جیفہ مرصع
 و یک زنجیر ذیل و انعام پنچہزار روپیه و ناصر خان ولد امیر الامرا
 بخطاب ظفر خانی مطرح انوار عاطفت گشتند [و سید محمد تنوچی
 بانعام چہار هزار روپیه و حکیم مومننا بانعام هزار روپیه و نعمت خان

معادیت پیوند محمد اعظم بعطای خلعت خاص و میر با ساز مرصع و یکرنجیر فیل مورد عاطفت گشتند و جعفر خان بمعایت خلعت خاص عزراختصاص یافت و مکرم خان صفوی مخاطب بمیرزا مکرمخان گشته رایب افتخار باوچ بلند ناسی انراخت و فدائی خان بفوجداری گورکوپور از تغیر میادت خان معین گشته بمرحمت خلعت و اسب با ساز طلا و باضافه هزار و پانصد سوار بمنصب چهار هزار و چهار سوار هر بلند شد و رعد انداز خان از تغیر فدائی خان بخدمت داروغگی و توپخانه خلعت سرافرازی پوشید و کبریت سنگه بمعایت نقاره و باضافه پانصدی پانصد سوار بمنصب سه هزار و دو هزار و پانصد سوار نصرت خان تهنه دار غزنین باضافه پانصدی بمنصب دو هزار و پانصدی هزار و پانصد سوار از انجمله هفتصد سوار دو اسبه سه اسبه سیاهی شدند و روح الله خان از تغیر رعد انداز خان اختر بیگی شده بمعایت خلعت و باضافه پانصدی بمنصب دو هزار و شصت سوار مشمول انظار تربیت گردید و کامگار خان بخدمت میر بخشگیری اهدیان از تغیر روح الله خان معین گشته بمعایت خلعت و از اصل و اضافه بمنصب هزار و پانصدی سصد سوار سرافرازی یافت [و از اصل و اضافه رکهناتپه سنگه بهپورتیه بمنصب هزار و پانصدی نه صد سوار و فضل الله خان بمنصب هزار و پانصدی شش صد و پنجاه سوار و ملتفت خان از کومکیان دکن بمنصب هزار و پانصدی هفتصد سوار و صالح خان بمنصب

و تقدیمه عامیان مردود برداخت بیعت و هفتم ربیع الثانی با عساکر
 فیروز مند باوهند رسیده بر حقایق و کیفیات آن مرزمین آگهی
 حاصل نمود و بموجب یرلغ معلی که درین وقت باو رسید شمشیر
 هان را با لشکر سابق که همراه او بود و قریب دو هزار کس دیگر
 از همراهان خویش بدستور پیش، آنجا گذاشته ششم جمادی الاولی
 با جنود مسعود از آن حدود مراجعت نمود درین ایام کثرت سنگه
 ولد راجه چیمنکه که همراه پدر خویش بود بتقدیل مدد حنیه
 دولت اندوز گشته بعطای خلعت مشمول مکرمت شد و کشتن سنگه
 ولد راجه رایسنگه از وطن رسیده احراز ملازمت اشرف نمود و بعطای
 خلعت سرمایه افتخار بدرخت. و از موانع دارالملک کابل بعرض
 همایون رسید که عمرخان قهانه دار باجور باجل طبیعی درگذشت

جشن وزن فرخنده شمسی

درین فرخنده ایام میمنت فرجام که از فیض تابش آفتاب
 ممدولت شهنشاه حق پزوه زاویه امید جهانیان روشن و برشحات محاب
 احسان گیتی خدیو گردون شکوه عرصه جهان رشک ساحت گلشن بود
 جشن وزن شمسی خورشید اوج خلافت و کشور مدنی هنگامه آرای
 نشاط و شادمانی و مجلس افروز عشرت و کمرانی گردید و بیعت و
 پنجم جمادی الاولی بیستم ایان قریب دو پاس روز در انجمن خاص
 فصلخانه که برای این جشن همایون پادشاهین خسرانی آرایش یافته
 بود وزن مسعود بآئین مهور و بفعل آمد درین جشن خجسته اختیر برج
 عظمت و نامداری گوهر درج حشمت و بختیاری پادشاهزاده ارجمند

تادیب و گوشمال بودند بصوابدید رای مصلحت پیرا بعد از سه روز اقامت در مواضع لکی بعزیمت تنبیه آن مفسدان بصوب شهبازکده روان شد و چون افغانان باجور نیز سر بفساد برداشته با قوم اکور زنی که بهاکوی بد نهاد بامداد آنها مستظهر بود متفق شده بودند نخست اغرخان را با قریب هشتصد سوار بدان صوب تعیین نمود و پس از آن گنجعلی خان را با دو هزار سوار بآن ناحیت معین ساخت که با اغرخان اتفاق نموده در تادیب بغی اقدیشان آنچه صلاح دانند بکار برند و چون ما بین لنگرکوت و شهبازکده منزل گزید میرخان را با سید سلطان و مبهکرن بندیده و اکرام خان و مراد قلی سلطان و کیصری سنگه و رکهناتپه سنگه و گروهی دیگر از منصبداران و برخی دیگر از تابیدان خویش تعیین نمود که مواضع فواحی شهبازکده را بتازند خان مذکور و همراهانش هنگام مبعث بقریه که در دست راست شهبازکده بود رسید آنرا با چند موضع دیگر که در اطراف آن بود تاختند و در فضای اندرون کوه کره مار در آمده و چند قریه دیگر را آتش در زده بخاک تیره برابر ساختند و قریب شش هزار از مواشی عامیان نابکار بدست مبارزان نصرت شعار در آمد و میرخان با سپاه ظفر پناه مظفر و غانم بمعسکر فیروزی پیوست و محمد امین خان با انواج منصور از آنجا بطبی مرحله بموضع حجاز که بر دره کوه سواد واقع است رسیده باشاره او عساکر گردون مآثر بتادیب مفسدان آن مرز دیوم و تخریب بیوت و مهاکن آنها پرداختند و غبار دمار از روزگار سکنه آن سرزمین برانگیخته مواشی بسیار بدست آوردند و چون خان مذکور از تاخت آن

بواسطه آن مردودان که شمشیرخان با لشکریهای کابل آنجا بود رسید
 از مراتب ناخست و تاراج و تخریب مساکن و مواطن عاصیان چندانکه
 ممکن بود بفعل آورد درین هنگام باقتضای رای عالم آرای یرلیغ همایون
 باوصاف شد که برخی از کومکیان خویش را ضمیمه کومکیان سابق
 شمشیرخان ساخته و او را بدستور پیش در سرزمین اوهند گذاشته
 خود با تهمه جنود مسعود معاودت نماید و چون بدار السلطنت
 و هور آمد توقف گزیده از تغیر ابراهیم خان بصوبه داروغه آنجا قیام
 نماید و سپاه همراه او بدرگاه آسمان جاء آیند - مجمعی از کیفیت
 حال خان مذکور دران مهم آنکه دوازدهم ربیع الاول از آب نوشهره
 بگذر نری گذشته بموضع لکی رسید و آنجا سه مقام کرده شمشیرخان را
 از اوهند نزد خود طلبیده که بعضی حقایق ازو تغشیش نموده در مصالح
 کارکنش نماید شمشیرخان خاطر از بندوبست سرزمین اوهند و
 مورچالهای لشکر ظفر پیوند جمع نموده بموجب طلب خان مذکور
 نزد او آمد و چون ملکان قوم اوتمان ژنی را که اظهار اطاعت و فرمان
 برداری میکردند و بشمشیرخان ملتجی گشته بودند همراه آورده بود
 محمد امین خان باقتضای مصلحت آنها را خلعت داده رخصت نمود
 که بارطان خویش بازگشته بدستور پیش در آنجا مزمکن و از سطوت
 عساکر قاهره ایمن باشد و مراد قلی سلطان و جمعی از منصبداران
 و احدیان تبرانداز و برق انداز از همراهان شمشیرخان ضمیمه لشکر
 خویش ساخت و چون از فریق یوسف ژنی قوم شیرپا که از شهباز کده
 تا کوه کره مارچا بجا سکونت دارند هنگام انتظار فرصت دست
 جبارت بدزدی میکشودند و بنابر اظهار آثار شقارت و نگال مزاور

گیتی مطاع باو صادر شد که بعد از رحلتان الله وردیخان بالله آباد
از آنجا عازم گجرات گردیده بنظم مهام آن صوبه قیام نماید و نامدار
خان بقوعداری سرکار مراد آباد منصوب گشته بعنایت خلعت و
اسپ با ساز طه و از اصل و اضافه بمنصب چهار هزار و سه هزار
موار سروراز شد و اعتقاد خان خلعت یافته برای دیدن مهین برادر
خویش امیر الامرا صوبه دار بنگاله مرخص شد و محمد ظلیخان
در ملک کومکین دار الملک کابل انتظام یافته بعطای خلعت و
اسپ با ساز طه و یگزنجیر فیل تارک مباحات افرخت و معتقد
خان که سابق فوجدار جونپور بود بقوعداری سلطان پور بلهزی
تعیین یافته باضافه هزار سوار بمنصب دو هزار و پانصد
موارد و امید سه آمده سروراز گردیده و چون رادر کرن بهور تیزه که در ملک
کومکین صوبه دکن انتظام داشت مصدر تقصیری شده بود مورد
عتاب خسر و مالک رقاب گشته سرگردگی قوم از ریاست وطن او
بانوپ سنگه پسرش عطا شد و عاطفت پادشاهانه او را بعطای خلعت
و علم و منصب دو هزار و پانصدی دو هزار سوار مرمایه افتخار
بخشید و چون محمد تقی خان بخشی و واقعه نویسن صوبه
ارزنگ آباد باجل طبیعی درگذشته بود فرمان شد که غیاث الدین
خان ناظم مهام بندر سورت بصوبه مذکور شتافته بخدمت بخشیدگی
و قانع نگاری آنجا قیام نماید و زین العابدین دیوان خاندیص
بنظم مهمات بندر سورت تعیین یافته بخطاب خانی نامور شد و
چون محمد امین خان که با جنود نصرت نشان چنانچه گزارش
پذیرفته بدفع و استیصال افغانان یوسف زئی معین گشته بود

تیر و تنگ دفع منمردان نتوانستند بی توقف و درنگ از مراب
پیاپی شده و سپرها بر رو گرفته مردانه وار بکوه بر رفتند و گروهی از
مردودان که بجنگ پیش آمدند طعمه تیغ انتقام ساختند و برخی
که دست از جنگ کشیده امان طلبیدند آنها را دستگیر نموده
چنانچه قریب میصد تن از آن عاصیان که چندی از ملکان معتبر
الوسات خود بودند امیرگشتند چون درین ایام این حقایق و کیفیات
بمسامع جاه و جلال رحیم عاطفت شهشاه بنده پرور قدردان شمعبر
خان را بعنایت خلعت و باضافه پانصدی بمنصب سه هزاری دو هزار
و پانصد موار از انجمله یک هزار موار دو اسبه سه اسبه نواخت و از
کومکین او راجه دیبی سنگه بنذیل بمنصب دو هزاری دو هزار سوار
و گوبال سنگه بمنصب هزار و پانصدی یک هزار و پانصد سوار و جگرم
گچواهی بمنصب هزار و پانصدی یک هزار سوار و راجه امرنگه نروزی
بمنصب هزاری شش صد و پنجاه موار هر یک از اصل و اضافه و
مجموع بعنایت ارمال خلعت مورد نوازش گشتند درین اوقات عابد
خان بصوبه دارئی اجمیر تعیین یافته بعنایت خلعت و یکزنجیر نبل
و باضافه پانصد موار بمنصب چهار هزاری هزار و پانصد سوار
مورد عاطفت شد و الله وردیخان فوجدار مراد آباد بصوبه دارئی
اله آباد از تغیر بهادر خان معین گشته بعنایت خلعت و اسب و
امدار فرمان عالیشان مشعر باین معنی نوازش یافت و از تابستان او
یک هزار و پانصد سوار دو اسبه سه اسبه مقرر شد که از اصل و اضافه
منصبش چهار هزاری سه هزار سوار دو اسبه سه اسبه باشد و صوبه
دلوی گجرات از تغیر مهابتخان به بهادر خان مغوی گشته برلغ

بضرب توپ و شتر نال و بان و بندوق آن خیره رویان جسارت کیش
 را از پیش رانده بموضع منصور که چنانچه مذکور شد آنجا مورچاها
 بسته پداده و تفنگچی و تیر انداز بدشمار گذاشته بودند رسانیدند چون
 افواج قاهره بمورچاها نزدیک شدند آن گروه عاقبت و خیم مکرر
 شلکه های عظیم نموده بندوق بسیار رها کردند و نزدیک بود که روی
 لشکر ظفر اثر بر گردد درین اثنا بتحریرک شمشیر خان افواج هرارل
 و برانغار بیگبار جلو ریز بر مردودان باطل ستیز تاختند خان مذکور
 خود نیز با فوج قول بر آن قوم مخدول حمله آور گشت و حربی
 صعب در پیوست دلاوران نصرت نشان بضرب تیغ و طعن سنان
 خون بسیاری ازان تیره بختان بخاک معرکه بر آمیختند و داد
 کوشش و دلیری داده سلک جمعیت اعادی از هم گسیختند و
 مقهوران ادبار منش شکستی رسوا و هزیمتی فاحش خورده جمعی
 کثیر علف تیغ انتقام گریهیدند و گروهی انبوه مجروح شدند و از فرط
 حرارت هوا بسیاری از گریختگان چون بلب آب پنج پر رسیدند
 بی اختیار آب خورده شعله حیات خویش فرو نشانیدند و گروهی از
 بی آبی تشنه لب به راه عدم رسیدند و برخی که فرصت گریز نیافتند بر
 فراز کوهی که در آن موضع بود برآمده بکوشش و آرزویش ثبات قدم ورزیدند
 عساکر نصرت پژه بر آن کوه محیط گشته از یک طرف هدایت
 برادر شمشیر خان که هرارل او بود با تابینان خان مذکور و قطب گاسی
 و عبدالرحمن خویشگی و جوقی دیگر بجنگ در پیوستند و از طرفی
 دیگر الله داد خان و دلیر و مصری و ابراهیم و سرمست و جمعی
 دیگر بدفع اهل عصیان پرداختند مبارزان فیروزی آهنگ چون بجنگ

بر چهار موضع که پنج کروه پیشتر از مرغزاحت تاخت بیده لوازم
 انتهاب و تخریب بتقدیم رسانید بهاگویی میه ردی و دیگر ملکان
 یوسف زئی بعد از وقوع این مقدمات باعانت و امداد الهی اکوزئی
 و ملی زئی گرد آورده که اهل مواد و نبیر اند لشکری فراوان گرد
 آورده بخيال محال تدارک و انتقام پانزدهم محرم الحرام با سپاه
 نامحصور بموضع منصور آمدند و آنجا مورچاهای مستحکم در اماکن
 مناسب بسته از پیاده بندوچی و تیر انداز که زیاده از مور و ملخ
 فراهم داشتند پیاده بندی ها قرار داده مورچاها را استحکام تام بخشیدند
 و روز دیگر عزم پیکار با لشکر فیروزی نموده با گروهی از مواد و پیاده
 از موضع مذکور روی جسارت بصوی گلزار آوردند و قراول آن مردودان
 بمورچاهای لشکر ظفر اثر نزدیک رسیده آغاز خیرگی کرد شمشیر
 خان ترتیب افواج نموده با جنود قاهره متوجه دفع مهاجمین گردید
 در فوج هراول الله داد خان خویشگی و دلیر ولد بهادر خان رهیده
 و مصری و سید فیروز و قطب کلمی و ابراهیم و مرصست داؤد زئی
 و عبد الواحد قیام خانی و کور دهن کوردکشن سنگه و میر تقی ملازم
 امیرخان با گروهی از تابینان خان مذکور مقرر شدند و راجه دیبی
 سنگه بندبیل و راجه مها سنگه بهدوریه با جمعی از مبارزان شهامت
 شعار در برانغار قرار یافت و گوبال و جگرم با جوتی دیگر در جرانغار
 تعیین یافتند و انخرخان با زمره از مغولان بقراولی کمره مت بست
 و شمشیرخان با عبد الرحیم نایب امیرخان بریک فیل نشسته
 کافرهای قول شد چون جیش نصرت لوا باعدا قریب گهت عامیان
 مقهور دست جرات بجنگ بندوق و تیر کشودند و سپاه ظفر پناه

همراهان او گردد بالجمله چون شمشیرخان آگهی یافت که مردودان یوسف زئی با مجهولای که او را دست آویز نفته جوئی ساخته بودند در موضع منصور و پنج پر و مرغز که محل سکونت بهاگوی مخدول و اتباع او است اجتماع کرده اند عزم تنبیه آن فساد اندیشان نموده صبح روز بیست و یکم ذی حجه با افواج قاهره از اوهند که محل اقامت جنود فیروز مند بود بر سر آن گروه شقاوت پیوند رخت چون بموضع پنج پر رسید عاصیان خدلان هزاره با گروهی انبوه از سوار و پیاده در دامنه کوهی قدم جرأت فشرده دامت بآویزش و پیکار کشادند مبارزان شهابت کیش بآن زمره جاهل ناعاقبت اندیش در آریخته داد مردی و مردانگی دادند و تیغ زمره نام از خون خصم تیره سر انجام لعل گون ساخته بنیری بازوی دلاوری باغیان مقهور را از موضع مذکور دنع کردند مخالفان بغی اندیش چون تاب مقاومت در خویش ندیدند خود را ببالای کوه کشیده به تیر و تفنگ و سنگ دگر باره هنگامه آزای جنگ گشتند و لحظه حرکت المذبوحی کرده متفرق گردیدند و درین آویزش داود برادر شمشیرخان بمردانگی نقد هستی در باخت و چندی دیگر از دلاوران جلالت شعار گوهر جان نثار کردند و بسیاری پیکر شجاعت و دلیری را بطراز زخم زینت بخشیدند و اکثری قری و مساکن آن میه روزان را آتش در زده امتعه و مواشی آنها بباد غارت دادند و پس از دو روز دگر باره شمشیر خان با جنود مسعود بر هر موضعی چند که در دست چپ پنج پر بود رفته بر نهب مواشی و اموال و تخریب مواطن آن جمع خسران مآل گماشت و دران موضع از آهادی اثری نگذاشت و نوبتی دیگر

چهار هزاری چهار هزار سوار مشمول مباحم گونا گون گردانند -
 دودن ایام نصرت فرجام از نوشته وقایع نگاران فوجی که بحر گردگی
 شمشیر خان چنانچه گزارش یافته به تغذیه افغانان یوسف زئی
 معین شده بود در پیشگاه خلافت چذین بظهور پیوست که خان
 مذکور را پیش از وصول محمد امین خان با عاصیان مقهور مکر
 آویزشهای مترک روی داده محاربات نمایان اتفاق افتاده و آن
 زمره فساد آتین از جنود ظفر قرین تنبیه و تادیب بلیغ یافته منهن
 و مغلوب و گردیده اند - بنیین مجملی از کیفیت آن اینکه چون بعد از
 جنگی که کامل خان را باتفاق مراد قلی سلطان و دیگر بندهای
 بادشاهی درین روی آب نیلاب با بغی اندیشان خسران مآب روی
 نموده شمشیر خان و عبد الرحیم ملازم امیر خان با عساکر کومک
 کابل بخود ولایت آن مفسدان رسیدند سرزمین مندر را که در بیرون
 کوهستان یوسف زئی و محل کشت و زرع میدان گرد و غبار گشته شتارت
 پرور امت محل فزول افواج قاهره ساخته باحداث تهاه و مورچل
 در موضع اوهند که دهنة کوهستان امت و ضبط و نسق آن حدود
 پرداختند و مساکن و موطن و قری و مزراع آن تیره بخندان که در
 بیرون کوهستان بود پی سپر تاخت و تاراج و دستخوش فیهب و
 غارت گردانیده رایب احتیلا بر افراختند و بمحمد امین خان میر
 بخشی که چنانچه مذکور شده بلشکری تازه و توپخانه و بیامانی
 شایسته از جناب خلافت و اقبال باحتیصال آن قوم بد کمال معین
 گشته بود فرمان شد که از کومکیان خویش قیاد خان را بر جنال
 سرعت نزه شمشیر خان فرستد که پیشتر بآنجا رسیده ضمیمه

خان بفرجدارچی نردر از تغیر عبد الله خان معین گشته بعنایت خلعت و اسب نوازش یافت و درین هنگام بمناسبت موسم برشکال بهادشاهزادهای ارجمند عالیقدر و امرای نامدار خلعت یارانی عنایت شد و رستم بی ایلچی بخارا بمرحمت گارد اوزبکی با ساز مرصع و پاندان طلا با خوانچه و کمر مرصع و ماده فیل با حوضه فقره و انعام بیست هزار روپیه و برخی از همراهانش بمرحمت خلعت و انعام می و دو هزار روپیه و خوشی بیگ ایلچی بلخ نیز بعنایت گارد اوزبکی با ساز مرصع و پاندان طلا با خوانچه و کمر مرصع و ماده فیل و انعام یکمده اشرفی صد مہری و یکمده روپیه دو صد تولکی و برخی رفیقانش بعطای خلعت و انعام پنجاهزار روپیه کامیاب عواطف پادشاهانه گردیدند بیست و هشتم از نوشته موانع نگاران بلد طیبہ برهانپور بمصامع حقایق مجامع رسید کہ عمدہ راجہای عظام راجہ جیسنگہ کہ چنانچہ گزارش پذیرفته بعد فراغ از مهم بیجاپور بخطہ اورنگ آباد معاودت نموده از انجا بموجب حکم والا درانہ درگاه معلی شدہ بود مریض گشتہ در بلد برهانپور رخت ہستی بر بست گیتی خدیو بندہ پرور مہربان کنور رامسنگہ مہین خلف او را کہ دولت اندوز خدمت حضور بود و چنانچہ سبق ذکر یانہ بنابر تقصیری کہ در محافظت میوا ازو بظہور پیوستہ بود مورد عتاب خسروانہ گشتہ تا این هنگام از منصب معزول بود مورد انظار عاطفت ماخذہ بعنایت خلعت و جمدهر مرصع با علاقہ مروارید و شمشیر با ساز مرصع و اسب عربی با ہاز طلا و فیل خاصہ با جل زرین و ساز نقرہ و خطاب راجگی و منصب

صاحب خلعت سرافرازی پوشید و کار طلب خان بفوجداری گوالیار
 تعیین یافته بعنایت خلعت و از اصل و اضافه بمنصب هزار
 هفت صد سوار مباهی شد و میر برهانی بفوجداری باری معین گشته
 بعطای خلعت و از اصل و اضافه بمنصب هزار و هفت صد سوار
 نوازش یافت و چون سبحان قلی خان والی بلخ اقتدا بعبدالعزیز خان
 مهین برادر خویش کرده خوشی بیگ نام یکی از عمدهای خود را
 برسم سفارت بآستان فیض مکان تعیین نموده بود و مصحوب او نیاز
 نامه و ارمغانی از نفایس توران فرستاده و او درین هنگام بظاهر
 دار الخلافه رسیده در اغراباد نزول داشت چهارم محرم الحرام
 بموجب امر اشرف بوساطت بخشیان عظام دولت زمین بوس عتبه
 سپهر احترام دریافت و عاطفت پادشاهانه او را بعطای خلعت فاخر
 و خفجرو جیغه مرصع و انعام پانزده هزار رپیه نواخت درین ایام
 چون خان دوران صوبه دار اودیسه باجل طبیعی و دیعت حیات
 سپرده بود تربیت خان بصوبه داری آنجا تعیین یافته بعنایت
 خلعت و اسب باماز طلا و بمنصب چهار هزار و سه هزار سوار از انجمله
 پانصد سوار دو اسبه سه اسبه هر بلند گشت و سردار خان فوجدار
 جوانگده چون فوجداری احلام آباد علاوه بخدمتش شده بود باضافه
 پانصد سوار دواسبه سه اسبه بمنصب سه هزار و سه هزار سوار از انجمله
 دو هزار و پانصد سوار دواسبه سه اسبه مباهی شد و ساد اتخان فوجدار
 کورکپور بفوجداری جوئیپور از تغیر معتقد خان منصوب گشته بعنایت
 خلعت و باضافه یک هزار و دو صد سوار بمنصب سه هزار و سه هزار
 سوار از انجمله پانصد سوار دو اسبه سه اسبه سرافراز شد و جانی

سررئز گردید و مصطفی خان بفوجداری بهر تعیین یافته بعنایت خلعت و اسب و باضافه پانصدی چهار صد سوار بمنصب دو هزار و پانصدی دو هزار سوار افزا گردید دهم ماه مذکور که عید فرخنده اضحی بود آن عید سعید بفعل آمده حضرت شاهنشاهی بعادت معهود لوائی توجه بمصلی افریختند و پس از معاودت بر سریر کامرانی نشسته بکام بخشی خلایق پرداختند چون عبد العزیز خان والی بخارا بنابر تاکید مبانی الفت و وداد و تشدید ارکان یکجہتی و اتحاد رستم بی نام یکی از عمدهای خود را با صحیفه الولا و برخی تنسوفات توران دیار برهم ارمغان بدرگاه فلک پیشگاه که ملجأ و مرجع خواقین و الاجاء است فرستاده بود و مفیر مذکور درینوقت بظاهر دار الخلافه رسیده دوازدهم ماه مزبور حکم معلی صادر شد که تربیت خان تا بیرون شهر پذیره شده آردا به پیشگاه حضور آورد در انجمن والی غسلسخانه بادراک دولت ملازمت اشرف فائز گشته بعنایت خلعت ناخرا و خنجر و جیفه مرصع و سی هزار روپیہ مباحی شد درین اوقات سیفخان که از صوبه داری ملتان و معصوم خان که از فوجداری سرکار ترمذ معزول گشته بودند سعادت زمین بوس دریافتند و رضویخان بخاری که جمال حالش بحلیہ حیادت و صلاح آرامگی داشت بخدمت جلیل القدر صدارت اعظم از تغیر عابد خان منصوب گشته بعنایت خلعت و باضافه پانصدی بمنصب سه هزار پانصد سوار سربلندی یافت و اشرف خان از تغیر خان مذکور بخدمت دیوانی سرکار پرده آرای هودج عزت نور افزای مشکوی ابہت ملکہ قدمی خصال بیگم

سوار و بخندار خان از اصل و اضافه بمنصب هزاربی پفجاه سوار و
 محمد جمفر پسر ارادتخان مرحوم بعنایت ماده ذیل نوازش
 یامتند و شیخ محمد خادم روضه معینیه بعنایت خلعت و انعام
 دوهزار روپیه و محمد وارث و نعمت خان و چغندی از بندهای
 عقیدت شعار باضافه منصب و دیگر عنایات چهره افتخار برافروختند
 و از خزانه انعام بادشاهانه بیست هزار روپیه بجمعی از امینواران
 فیض احسان و سه هزار روپیه بزمرد نغمه سلجان و سرود سرایان
 عطا شد و تا سه روز آن جشن جهان افروز همکدان را سرمایه خرمی
 و کامیابی بود و درین ایام چون از نوشته محمد خان والی
 لورکلنج بقصد استفاضه انوار توجهات پادشاهی و اظهار مراسم اخلاص
 و هوا خواهی ایشم بی دیوان بیگی خود را برسم سفارت با
 رقیمة الاخلاص و مختصر ارمعانی بدرگاه سلاطین پناه فرستاده
 بود پنجم ذی حجه مغیر مذکور به پیشگاه حضور لامع النور
 رسیده دولت زمین بوس دربانان و بعطای خلعت و خنجر
 و انعام پنج هزار روپیه مباهی شد و درین هنگام بمرض اشرف
 رسید که غضنفر خان صوبه دار تهته باجل طبعی بمحاطرات
 درنوشت و حسن علی خان برادرش بعطای خلعت نوازش یانند
 الله وردیخان مهن برادر او که فوجدار مراد آباد بود و ارسلخان
 برادر خردش که فوجداری حیومتان داشته و همچنین پسران و دیگر
 منسوبانش با ارسال خلعت مورد عاطفت گشتند و سید عزتخان
 فوجدار بهکر بصوبه داری تهته معین گشته بعنایت خلعت و
 تاضافه پانصدی یک هزار سوار بمنصب دو هزار و پانصدی دوهزار سوار

خدیو و حق پرتو بر جهان و جهانیان و فیض گستر بود جشن وزن قمری
آن خورشید سپهر سلطنت و سروری صورت انعقاد یافته عالمیان را
دامن امید بگوهر مقصود برآمد و بدست و پنجم ذی قعدة
مطابق سوم اردی بهشت اوائل روز در انجمن خاص غسلخانه
که باذین حشمت و ابهت پبرایش یافته بود وزن مسعود بائین
معهود بفعل آمد و سال پنجاهم قمری از سنین عمر کرامت قرین
طرزنده افسر دولت و برارنده اورنگ دین و ملت بمبارکی و بهر وزی
پیرایه انجام یافته سال پنجاه و یکم طرز آغاز پذیرفت در آن روز
خجسته درة التاج شوکت و اقبال قوه الظهر عظمت و جلال پادشاه
زاده ارجمند سعادت پیروند محمد اعظم بمطای خلعت خاص و
شمسیر با ساز مرصع و خنجر باعلافه سروارید و باضافه سه هزار
بمنصب پانزده هزار هفت هزار سوار مورد انتظار عاطفت گشتند
و نوگل حدیقه حشمت و کامکاری تازه نهال گلشن ابهت و نامداری
پادشاهزاده نیک اختر والا کهر محمد اکبر که تا این هنگام منصب نیافته
بودند بمنصب هشت هزار دو هزار سوار و عطای تومان طوغ و
نقاره و آفتاب گیر مطرح انوار مکرمت شدند و جعفر خان بغضایت
خلعت خاص و عبد الرحمن خان بن نذر محمد خان بانعام پنجاه هزار
روپیه و عابد خان و عاقل خان هریک بمهرمت خنجر مرصع باعلافه
سروارید و کیسری سنگه بهروپیه از اصل و اضافه بمنصب هزار و
پانصدی هزار و چهار صد سوار و بنوالی داس برادرش که تازه
از وطن باستلام سده سپهر مرتبه نائز گشته بود بغضایت خلعت
و اسب و چمدن و دهکده کی مرصع و منصب هزار و چهار صد

بخت را مالشی بسزا داده از گران خواب غفلت بیدار سازند و با آنکه کاملخان فوجدار اتک و مراد قلی سلطان کهکمر بالشکهای آن حدود مکرر بآن جمع شقاوت پرور آویزشهای مردانه نموده استیلا و ظفر یافته بودند و بموجب بیرلیغ همایون امیر خان صوبه دار کابل شمشیرخان را بالشکری از کومکدان آن صوبه بتنادیب آن زمره باغیه تعیین نموده بود درین هنگام با تقضای رای عالم آزادی که عکس پذیر نقوش الهامات ربانی و مرآت صوابنمای اصرار دولت و جهانبانیست محمد امین خان میر بخشی را با صرخان و قباد خان و قطب الدین خان خویشگی و چندی دیگر از امرای نامدار و مبارزان نصرت شعار که مجموع نه هزار سوار بودند بکفایت مهم آن اشرار نابکار تعیین نموده هزدهم ذی قعدة بآن صوب مرخص ساختند و هنگام رخصت خان مذکور را بعطای خلعت خاص واسپ باساز طلا و نیل با ساز نقره نواختند و از کومکدان آن جیش ظفر لوا میرخان و قبادخان و قطب الدین خان^(۴) و رگهناته^(۵) منگه بهورتبه و کیسری منگه بهورتبه هر کدام بمرحمت اسپ و پرمدیو^(۶) مسوده و موبهکر بندیده و شجاع بیدک و جمعی دیگر هر یک بعنایت مشمول نوازش گشتند و بگریهی دیگر درخور حال اسپ و خلعت و شمشیر عطا شده

جشن وزن فرخنده قمری

درین اوقات میمنت اثر که میامن عدل و رافت کیندی

(ن ۲) و هادی خان و حمید سلطان کرمانی و اکرام خان و جانباز خان

ملک کومکيان موبه کابل انتظام یافته از پیشگاه حضور بدان صوب
معین گشته بودند و ثاني الحال اشاره معلی صادر شده بود که چون
باتک رسند بکومک مصلحان قیام نمایند بخان مذکور ملحق گشتند
و هژدهم ذی قعدة شمشیر بخان و راجه دیبی سنگه بندیله و گوبال
سنگه و جگرم و امر سنگه و دیگر بندهای پادشاهی و عبدالرحیم
ملازم امیرخان با فوجی از تابندگان خان مذکور که بکفایت این مهم
معین شده بودند از دریای نیلاب گذشته بطرف اتک آمدند و در
برابر ولایت یوسف زئی از دریای مذکور عبور نموده بسرزمین آن
عاصیان تهر آئین در آمدند و مخالفان شقاوت پیوند در موضع
اورند که دهانه کوهستان آن مخاذیل امت دگر باره اجتماع نموده
مترصد فرصت جسارت و فتنه انگیزی بودند و تنه این احوال
در مقام خود گزارش خواهد یافت *

نعمین یافتن محمد امین خان با افواج قاهره و تنبیه افغانان یوسف زئی

چون آن گروه خدلان پزوه بمقتضای جهالت ذاتی و شقاوت
فطری چنانچه سمت گزارش یافت مصدر آتار بنی و طغیان گشته
از روی تهر و استبداد غبار شورش و افساد بر انگیزته بودند و
مرشقه اطاعت و فرمان برداری که حبل متین نلح و رستگاریست
بدست جسارت و بی آزرسی گسیخته لجرم چهره تهر و عقاب شهنشا
مالک رقاب از شفاعت کردار آن قوم بد مآب بسان خورشید فردزان
گشته بر پیشگاه خاطر عاظر چنین پرتو افگند که آن خیره رویان تیره

و گروهی انبوه را در میان آب دریا خاشاک هستی بصبلا ب نفا داده
ازان غلبه نمایان معرت و خرمی اندوختند و قریب دو هزار ازان
دو سیرتان بهائم خو بقتل رفته بسیاری مجروح گشتند و اکثری از آنها
نیز در دریا دستخوش امواج فنا شده از راه آب بآتش دوزخ پیوستند
و چون در گذر هارون دریای نیلاب منتهع بعه شعبه گشته بعضی
مواقع پایاب بود بقبة السیف بهزاران خواری و دشواری رخت
حیات بساحل سلامت کشیدند و چهل تن دستگیر سر پیچ انتقام
بهاران ظفر اعتصام گردیدند مبارزان منصور چهار صد مر ازان خود
مران نمنه پرور جدا کرده بودند کامل خان از انجمله یکصد و بیست
سربه پشاور فرستاد و از مابقی کله مناری ساخت تا سرمایه عبرت دیگر
گمراهان شوریده سرگرد و چند تهانه که در نیروی ولایت یوسف زئی
واقع است و مقهوران متصرف گشته بودند باز بتصرف بندهای
پادشاهی در آمد و چون این خبر بمسامع جاو و جلال رحید کاملخان
بعطای خلعت و فیل و باضاه پانصدی دو صد سوار بمنصب هزار
و پانصد هفت صد سوار و مراد قلی سلطان بمرحمت خلعت و راجه
مهانه بهدر و به عنایت خلعت و از اصل و اضافه بمنصب هزار
هزار سوار از انجمله پانصد سوار دوا سده سه سده مورد نوازش خسروانه
گردیدند بالجملة کاملخان با دیگر اربابای دولت قاهره بعد از دنع
اعادی در گذر هارون اقامت ورزید و پس از وقوع این متح حسین
بیگ خان با برخی از یوز باشیان و برق اندازان کومکي صوبه کامل
که امیرخان صوبه دار آنجا اورا با آنجمع برسم کومک باتک تعیین
نموده بکاملخان پیوست و همچنین الله داد خان و منکلیخان که در

گذاشته بکاملخان پیوستند مخدوم یوسف ژنی از تیره رانی و خیره
 روئی بجمعیت تمام باین روی دریا آمده بعزم جنگ و پیکار در گنور
 هارون اقامت ورزیده بودند کامل خان چون برینمعنی آگهی یافت
 از گذر سرکه و طورمتانی که سه گروهی اتک امت و آنجا اقامت
 داشت بعزم رزم مقهوران سوار شده مراد قلی سلطان را هراول
 ساخت و راجه مها سنگه را برانگار کرده خود قول شد و بنابر آنکه
 آب نیلاب در دست چپ بود ترتیب فوج برانگار در کنارنداشت
 و چون جنود مسعود بگذر هارون رسیدند از عامیان فتنه پرور قریب
 بیست و پنجهزار کم از سوار و پیاده باین روی آب آمده بودند
 و از انجمله ده هزار سوار و پیاده انتخاب کرده بآهنگ جنگ مستعدگشته
 نخست مراد قلی سلطان که هراول بود با تابیدمان خود که همگی
 مسلح و آماده کارزار بودند و در فیل ماده با ساز پیش روی آنها بود
 بمقاهیر ملاقی گشته بجنگ در پیوست و نبردی مردانه و کوشش
 دلیرانه بظهور رسانید و کامل خان و راجه مها سنگه و لشکری که همرنیز
 بنیروی همت و جلالت حمله در گشته تیغ انتقام از خون فامد آن
 مفسدان تیره ایام لعل نام ساختند و حربی صعب و رزمی شدید
 روی داد و عاقبت الامر بامداد نصر و تایید الهی و یاوروی اقبال
 دشمن مال حضرت شاهنشاهی اولیای دولت بی زوال بکرامت
 نصرت و فیروزی مخصوص گشته لوای استیلا برانراختند و گروه باغیان
 چون از سطوت و صولت مبارزان فیروز مند جوهر همت در باخته
 بودند از میدان ستیز روی بواحدی گریز آورده سراسیمه و هراسان بدریای
 نیلاب زدند و مجاهدان ظفر مآب تعاقب نموده آتش کارزار برانراختند

بهاگوی نساد اندیش با پنج هزار کس از افغانان یوسف زئی بر مر
 قلعه چهاپل که در حدود پهلای است رفته قلعه مذکور را که شمشیر
 نام گماشته شادمان مرزبان آنجا دران بود بلطایف غدرو مکینت
 متصرف شد و در آن حدود آغاز شورش انکیزی نموده و گروهی
 ایوبه از افغانان فتنه پزوه یوسف زئی در کنار دریای نیلاب و حدود
 اتک پای جسارت از حد خویش پیش گذاشته دمت تعرض و تطاول
 برخی از مواضع ممالک محروسه دراز نمودند چون این خبر از نشئه
 وقایع نگاران آن حدود بمسامع جاه و جلال رسید بکاملخان فوجدار اتک
 فرمان شد که فوجداران و جاگیر داران نواحی دریای نیلاب را مرام
 آورده حتی المقدور بتادیب آن طائفه خسران مآب پردازد و امیرخان
 صریه دار کابل یربلیغ کرامت طراز بنفاد پیوست که شمشیرخان را
 با چندی دیگر از عمدهای کومکیان و جمعی از لشکریهای آن صوبه که
 مجموع پلج هزار کس باشد بدفع آن فساد کیشان محال اندیش
 تعیین نماید کاملخان از روی جلال و کار طلبی برسیدن شمشیر
 خان مقید نگشته یا همراهان خویش و لشکری کههر و اشرف و
 خورشحال ختک و برخی دیگر از بلدهای پادشاهی که باو نزدیک
 بودند از اتک برآمده بگذر هارون که رد بروی ولایت یوسف زئی
 واقع است بقصد تنبیه آن جهالت منشان روان شد و چون از عبدالرحیم
 ملازم امیرخان که بنیابت خان مذکور در پشاور می بود طالب
 کومک نموده بود و او باشاره امیرخان عجله مراد قلی سلطان
 کههر و راجه مهاسنگه بهنوریه را باچندی دیگر از بلدهای پادشاهی
 بکومک تعیین کرده این گروه شانزدهم شوال بگذر اتک از دریای نیلاب

مذکوره بآن کوهستان درآمده آویزشهای سترگ و کوشهای عظیم
 نمودند و نخست غلبه و امتیالی تمام یافته عرصه بجزر از غبار تسلط
 اشرار پرداختند و اکثری از سواد بحیطه تصرف آورده قلاع و تهاها
 ساختند و آخر الامر از عدم اتفاق و یکدلنی مرداران چشم زخمی
 عظیم بدان لشکر رسیده شکستی فاحش روی داد و جمعی کثیر
 قتل شدند و راجه بیریل دران میانه نقد زندگی در باخت و پش
 از وقوع آن قضیه مراسم جبر و تدارک بر وجه احسن بکار نرفت و چون
 از قتل و غارت انواع پادشاهی خرابی تمام باحوال آن جمع بدفرجام
 راه یافته بود از آن وقت باز تا این هنگام ترک فتنه پروری و عصیان
 منشی کرده قدم جرأت از حد خویش بیرون نمیگذاشتند و اگرچه
 خود سرو خلیع العنار در مرز و بوم خود بهر برده گردن بر بقیه
 باج گذاری نمیدادند لیکن بمحدود خود در ساخته بدست جهل و غرور
 یوایی جسارت نمی افراشتند درین ایام از تبه رانی و کویه اندیشی
 هوای شورش پروری و فساد کیشی در دماغ پندار انگنده قدم جرأت
 یوایی خلاف و طغیان گذاشتند و بهاکوی شقارت خوی که سر گروه
 آن جمع بی راه و روی بود بمقتضای شقاوت فطری و شرارت ذاتی
 محرک حلسه افساد گشته قبائل آن قوم جاهل را با خود متفق
 و همدستان ساخت و یکی از گنایان مجهول را بادعای آنکه از نژاد
 مقتدایان آن گروه جهالت پژوهمت محمد شاه لقب نهاده دمت
 آویز فتنه انگیزی کرد و نخست ملاچالاک که از ملایان بی فام و نشان
 ولایت بهیره و خوشاب است و در میان آن مجاهیل دوکانچه زرق و تلبیس
 کهنه بدست آویز را و تزویر سمت عزت و ریاستی یافته بصلاح دید.

خوبش را دران ناحیت جای کردند و آخر الامر بغاخ غدر و معادات چهره وفا و وفای خراشیده طریق کفران نعمت و ناحق شفاهی پوئیدند و بچیره دستی و خیره روشی بر سلطانان آنجا تسلط و استیلا یافتند و خار تصرف آن مخدولان تمامی دشت و کوه آن سرزمین را فرو گرفته مرزبانان دیرین بزوایای فاکمی و پیغولهای گمنامی ملوی گزیدند و جمعی ازان متم دیدگان هنوز بافتضای حب وطن دران مرز و بوم مسکن دارند و ترک یورت قدیم دشواری انکارند و بالفعل زیاده از صد سالست که متغلبان یوسف زئی دران حدود بصاط تمکن گسترده بغابر نافرمانی و استبداد و دزدی و رهنرزی و افساد بسر میبردند و بنگاه آنها کوهستان سواد و بجور امت و هرزمین بدیون کوه را نیز گرفته اند طول آن کوهستان می گزیده عرض در بعضی مواضع بیست کبره و در برخی اماکن پانزده کبره است و مرغزارهای خوش و جنگلهای نزه دلکش دارند آن سرزمین از دو جانب بدریای نیلاب و از یکنانب بدریای که از خطه قبل آمده از پیش نوشهره میگذرد و از جانبی دیگر بکوهستان شمالی محاط است در عهد سلطنت حضرت عرش آشیانی اکبر بادشاه چون آثار بغی و فساد آن قوم بد نژاد بظهور رحیده بود زمین خان گوکلتاش که از اعظم دولت آن حضرت بود با لشکری فراوان به تنبیه آن بغی اندیشان معین شد و بعد از و راجه پیریل که از باریافتگاه بارگاه قرب و منزلت بود و حکیم ابو الفتح که در ملک عمده و مقریان انتظام دشت با دیگر جنود قاهره تعیین یافتند که ضمیمه لشکر پیش شده در دفع و امتیصال آن گروه بدستگل بکوشند جبوش

نوشهره که در راه کابل است معین گشته از اصل و اضافه بمنصب
هزار و پانصدی هزار سوار از انجمله دو صد سوار دو امده سه اسبه
مورد نوازش گردید و زبردست خان بفرجداري هوشنگ آباد
منصوب گشته از اصل و اضافه بمنصب هزاري سوار از انجمله
پانصد سوار دو اسبه سه اسبه سر بلند شد و بهرام خان بقلعه داري
فتح آباد دکن از تغیر درویش خان بیگ قاقشال تعیین یافته
بعنایت خلعت و باضافه پانصدی صد سوار بمنصب هزارى هزار
و هفت صد سوار تارک مباحات افرخت *

شورش انگیزی افغانان یوسف زئی در سواحل دریای نیلاب و تنبیه و تادیب آن طائفه باضیه به نیروی اقبال دشمن مال شهنشاه مالک رقاب

پوشیده نماند که این قوم عصیان منش شقاوت پژوه زمرد کذیر
و گروهی انبوه اند در سواحل ایام یورت و مسکن آنها سرزمین
قندهار و قراباغ بود بظاہر بعضی موجبات ازان حدود پراکنده شده
در زمانی که میرزا الغ بیگ کابلی حکم روی کابل بود روی
عزیمت بدان صوب آوردند و چون ریشه اقامت در سرزمین نزهت
قرین کابل محکم نتوانستند نمود روی بطرف المعانات نهادند و
از انجا تا کاشغر شتافتند و آخر الامر در سرزمین سواد و بجور رنگ اقامت
و بخته رحل سکونت انداختند و دران سرزمین گروهی که لقب
سلطانی داشتند و خود را از نژاد دختری سلطان سکندر می پنداشتند
مرزبان بودند نخست این نابکاران غدار از راه خدمت گذاری درآمد

و راجه رایسنگه کچواۛۛ بمکرمٲ خلعت و جمدهر مرصع و مخلص
 خان و ملتفت خان هریک بعطای خلعت و سید منور خان و
 برق انداز خان هر کدام بمرحمت خلعت و اسپ و شهوار خان
 بعنایت خلعت و خنجر مرصع و اسپ و ترکٲاز خان و سید نجابت
 زین العابدین بخاری و پردل خان و شجاع و جانباز خان و سید نجابت
 هریک بمرحمت اسپ سربلندی یانٲند و جمعی دیگر نیز در خور
 حال بعطای پادشاهانه از خلعت و اسپ و شمشیر مباحی
 گردیدند و میرزا سلطان صفوی خلعت یافته بجایگز مرخص
 شد که بندوبست آن نموده از آنجا بخدمت پادشاه زاده عالیقدر
 شتابد و یرلیغ گیتی مطاع براجه جیسنگه صادر شد که بعد از
 وصول آن والا نژاد بخطه اورنگ آباد عازم پیشگاه حضور گشته دولت
 آستان بوس دریابد و درین ایام میرزا خان بعنایت اسپ و ماده فیل
 مباحی شده رخصت جایگز یافت و معین خان بدیوانی دارالملک
 کابل معین گشته بمرحمت خلعت و اسپ سرفراز شد و لطف الله
 خان که کد خدا میشد بعنایت خلعت و اسپ و فیض الله نبیره
 میرزا والی مرحوم که او نیز کد خدا میشد بعطای خلعت و جیفه
 مرصع و اقام پنجهاز روپده کامیاب عاطفت گردیدند و بعرض
 اشرف رسید که کنور پرتھی سنگه ولد مهاراجه جسونت منگه و
 مریاز خان فوجدار هوشنگ آباد و رزق الله خان شیخ زاده که در
 فن طب و جراحی مهارتی وافی داشت باجل طبعی بساط حیات
 در نوشتند و زاهد خان بمرحمت خنجر مرصع و اسپ مقتخر گشته
 در ملک کومکیان صوبه کابل انتظام یامت و منکلی خان پٲنه داری

سماعت اندوز بودند درین ایام که راجه جیسنکه از تاخت وایت
 بیجاپور فارغ شده بموجب یرلیغ معلی با جنود فیروز بخطه اورنگ
 آباد آمده بودند درین ایام که برای عالم آرامی حضرت شاهنشاهی
 که مرآت چهره نمایی اسرار ملک و ملت است چنان پرتو انگند که
 آن نامدار والا تبار را بدکن رخصت نمایند که بر نهج سابق بصوبه
 دارسی آلجا قیام نمایند و راجه جیسنکه را بحضور لامع النور طاب
 فرمایند بنابراین هفتم شوال آن گوهر انسر حشمت و اقبال را بعطای
 خلعت خاص و سربندی گران بها از یکدانه لعل آبدار و در دانه
 مروارید شاهوار و دو سراسپ باد رنثار یکی ازان با ساز میثاکار و
 دیگری با ساز طلا و نیل با ساز نقره و جل زربفت و ماده نیل و انعام
 پنج لک روپیه و باضانه پنج هزاری بمصلوب بیست هزاری دوازده هزار
 سوار و سلطان معز الدین خلف آن عالی قدر را بعنایت یکعقد مروارید
 مشمول عاطفت ساخته رخصت فرمودند و بنابراین بعضی مصلحتهای
 ملک و دولت مهاراجه نجسونت سنگه و راجه رایسنکه سید سودیه و
 وصف شکن خان و صفی خان و راجه رایسنکه کچواکه و غیرت خان
 و سربلند خان و جمعی دیگر از امرا و عمدهای آستان خلعت را
 در رکاب نصرت آثار آن نامدار بلند مقدار تعیین فرمودند و هنگام
 رخصت مهاراجه بعنایت خلعت و شمشیر با ساز مرصع و دو اسپ
 یکی با ساز طلا و راجه رایسنکه سید سودیه بعطای خلعت و جمدهر
 مرصع و صف شکنخان بعنایت خلعت و جمدهر میثاکار و اسپ با ساز
 طلا و صفی خان بعنایت خلعت و اسپ با ساز طلا و ماده نیل و
 غیرتخان و سربلند خان هریک بمهرمت خلعت و جمدهر میثاکار

بود بارحال خلعت و انعام سه هزار روپيه مر بلندي يافت و سه هزار روپيه بزمرو نغمه سنجان و سرود سرايان آن بزم معهود عطا شد و در آن جشن جهان افروز از جانب پرده آرای هودج عزت و اقبال زينت افزای تلقی ابهت و جلال ملکه ملک سیرت قدسی خصال بیگم صاحب و نخله کریمه ریاض دولت شعبه دوحه چمن سعادت ملکه تقدس نقاب روشن رای بیگم و دیگر معظمت مرادق سلطنت پیشکشهای شایسته بنظر همایون رسیده و زنده امرای عظام جعفر خان و محمد امین خان میر بخشی و دانشمند خان و داود خان و قطب الدین خان و چندین دیگر از عمدهای بارگاه سلطنت پیشکشهای شایسته از جواهر و مرصع آلات بنظر قدسی هرکت رسانیدند و پیشکش وزیر خان صوبه دار مالوه مشتمل بر نو زنجیر نیل کوه دیگر و پنج سر اسب عراقی و نغایس جواهر و دیگر تحف و نوادر بمحل عرض رسید و آن محفل شادمانی تا سه روز جهانیدان را سرمایه نشاط و کمرانی بود - از سوانح این ایام فرمندان رخشنده اختر برج حشمت تابنده گوهر درج ابهت بادشاهزاده کامگار بخت بیدار محمد معظم است بدکن اگرچه بعد از آمدن آن عالی قدر والا نسب بموجب فرمان طلب در اواخر حال هشتم جلوس همایون از دکن به پیشگاه حضور نظم مهام آن صوبه بنابر بعضی مصلحتها بعد از راجهای عظام راجه جیسنگه که با افواج قلمرو به تنبیه عادل خان قیام داشت تفویض یافته بود لیکن چون در حقیقت صوبه داری آنجا بآن گوهر اکیلل شوکت و بختیاری متعلق بود بنابر اقتضای مصالح دولت بکچند در خدمت اشرف

اندوختند و محمد مذکور کشفی بغایت ماده نبل و سید علی داروغه کتابخانه بانعام ده هزار روپیه و جمیل بیگ ارلت که تازه باستلام عتبه خلافت رسیده بود بانعام شش هزار روپیه و اورس بی و ملا قاضی از اهل توران که آنها نیز درین ایام بجناب معلی آمده بودند هر یک بانعام پنج هزار روپیه و عوض بیگ و بیات قره هریک بانعام چهار هزار روپیه و شاه خواجه بمرحمت اسپ و انعام سه هزار و قاضی عبد الرحمن که بصدارت خطه فیض بنیاد اورنگ آباه تمهیدین یافته بود و گدا بیگ قلماق هریک بانعام سه هزار روپیه و حاجی یامین بانعام دو هزار روپیه و خواجه رحمت الله ده بیدی و حکیم مقیم و یازده کس دیگر هریک بانعام یک هزار روپیه بهره اندوز بمرحمت گشتند و چون خواجه عبد الغفار برسم معبود هر ساله از ماوراء النهر بوسیله عریضه اخلاص و عبودیت استقاضه انوار مکرمت خسروانه نموده بود دوازده هزار روپیه در وجه انعام او عطا گردید و دو هزار روپیه بمیر محمود فرستاده خواجه مذکور عنایت شد و عبد الله بیگ ملازم عبد العزیز خان والی آنجا را که از جانب آن خان والا در دمان سوغاتی از میدوه آورده بود بغایت خلعت و انعام سه هزار روپیه مباحی شده رخصت انصراپ یافت و محمد سعید فرستاده سلطان حاکم حضرموت که حامل عریضه او بود بمرحمت خلعت و انعام سه هزار روپیه مرافراز گشته مرخص شد و پنج هزار روپیه از خزانه احسان بیکران باحواله رفته که از امتعه هندوستان خرید نموده برای سلطان محمد مذکور ببرد و مید زید حاکم صخا که او نیز عریضه مبنی بر مراسم اخلاص و عبودیت بسده سینه فرستاده

سه هزاری دو هزاری سوار و خطاب محمد قلی خانی کمیل نوازش
 شد و از اصل و اضافه غیرت خان بمنصب سه هزاری دو هزار و دوه
 سوار و مافی خان بمنصب سه هزاری هزار و پانصد سوار و اتمام
 دو هزار روپیه و سوبهگرن بلدیله بمنصب دو هزاری هزار و پانصد
 سوار و مید منور خان بمنصب دو هزاری هزار سوار و هادیخان
 بمنصب دو هزاری هفت صد سوار و شهسوار خان بمنصب هزار و
 پانصدی هفت صد سوار و زاهد خان بمنصب هزار و پانصدی
 شش صد سوار و شیخ نظام بمنصب هزار و پانصدی یکصد سوار
 و محمد طاهر نواسه رستم خان بمنصب هزاری هفت صد سوار
 و مید زین العابدین بخاری بمنصب هزاری پانصد سوار و بادل
 بختیار بمنصب هزاری سیصد و پنجاه سوار سر بلندی اندوختند
 و مید فیروز خان که در ملک کومکیان صوبه بنگاله انتظام داشت از
 اصل و اضافه بمنصب دو هزار و پانصدی یکهزار و پانصد سوار
 از انجمله پانصد سوار دو سه اسبه و چکمت سنگه هاده اضافه پانصد
 سوار بمنصب هزار و پانصدی هزار و پانصد سوار از انجمله پانصد
 سوار دو اسبه سه اسبه مفتخر و مباهی شدند و بیرم دیو سیمویدیه
 که بنا بر تقصیری از منصب معزول شده بود بعطای خلعت و
 منصب هزاری و پانصد سوار مورد عنایت شد و میر عماد الدین
 دیوان بیوتات ب خطاب رحمت خانی و عزیز الدین برادر زاده جعفر
 خان ب خطاب بهره مند خانی و خواجه محمد یوسف بخشی صوبه
 کابل ب خطاب ارشد خانی و بهادر بیگ بخشی مرکز بادشاهزاده
 فرخنده شیم محمد معظم ب خطاب ضابط خانی - رمایه کامرانی

برابر تعیین یافته بعنایت خلعت و جمدهر مرصع و اسب با ساز طلا
 سرافراز گردید و یکهزار سوار از تابینانش دو اسبه سه اسبه مقرر شد
 که منصبش از اصل و اضافه پنجهزاری چهار هزار سوار از انجمله
 سه هزار سوار دو اسبه سه اسبه باشد و راجه رایسنگه میسودیه
 که بمنصب پنجهزاری پنجهزار سوار سربلندی داشت پانصد سوار از
 تابینانش دو اسبه سه اسبه مقرر گشت و تربیت خان که بنا بر بعضی
 اسباب چنانچه گزارش پذیرفت روزی چند مورد عتاب پادشاه مالک
 رقاب گشته از منصب معزول و از سعادت کورنش محروم بود از
 میامن مراحم پادشاهانه رخصت ملازمت یافته بمغوثقصیر
 کصباب نضل و بخشایش خدیو جرم بخش عذر پذیر گشت
 و بمنصب چهار هزاره سه هزار سوار سرافرازی یافت و میرزا خان
 نبیره عبد الرحیم خان خافان که از مدتی ایام این سلطنت گیتی طراز
 تا این هنگام در سلک گوشه نشینان بود مورد انتظار عنایت
 گشته بمنصب سه هزاره سه هزار سوار و عطای خلعت خنجر
 مرصع سربلند شد و قطب الدین خان باضافه پانصدی پانصد سوار
 بمنصب سه هزار و پانصدی سه هزار سوار از انجمله دو هزار سوار
 دو اسبه سه اسبه مباحی گردید و نیتوجی خویش سینوا که حقیقت
 حال و کیفیت نیک سرانجامی او بتوفیق ادراک شرف اعلام قبل
 ازین مرقوم کلک حقایق نگار گشته چون منت ختان بجای آورده
 شعار و آداب مسلمانان اندوخته بود مطمح انتظار مراحم شهنشاه دین
 پرور مکرمت گستر گشته بعنایت خلعت ناخره و جمدهر مرصع
 و شمشیر با ساز مینا کمر و اسب با ساز طلا و ماده غیل و بمنصب

سیسودیه و مخلص خان و غیرت خان و دیگر امرای نامدار که در
 رکاب آن والا تبار بودند نیز بتقبیل سده سزیه تارک مباحات
 برافراختند و عاطفت بادشاهانه آن قره باصره حشمت را بعطای
 خلعت خاص و یک عقد مرزاید گران بها و عصا و شمشیر با ماز
 مرصع و سلطان معزالدین و مها راجه جسونت سنگه را بعنایت
 خلعت عز اختصاص بخشید و شب یکشنبه هفتم فروردین هلال
 فرخنده شوال از افق سعادت رخ نموده منتظران مقدم خجسته عبد
 را بهره مند حصول امید گردانید و صبح روز دل افروز عید نوای
 شادایان اقبال از بارگاه ابهت و جلال پرده کشای گوش گردون گفته
 پادشاهزادهای کامگار و امرای نامدار و سایر بندگان آستان سپهر
 مدار در سده والی سلطنت و عتبه علیایی خلافت فراهم آمده چون
 خورشید جمال عالم آرای گیتی خدیو حق پرمت یزدان پزوه از
 مشرق عظمت و جهانبانی طلوع نموده تسلیمات تهنیت و آداب
 مبارکباد بجای آوردند و حضرت شهنشاهی بر فیل فلک شکوهی
 که تخت زرین بر کوه پشت آن منصوب بود سوار شده یائین معبود
 لوای توجه بمصلی برافراختند و پس از مراجعت ساعتی چند
 در محفل فلک نشان خاص و عام بر سریر مرصع نگار جلوس فرموده
 انجمن آرای کام بخشی و کامرانی گردیدند درین ایام فرخنده
 پادشاهزادهای کامگار ارجمند بخت بیدار محمد معظم و محمد
 اعظم و رکن السلطنت جعفر خان بعطای خلعت خاص مشمول
 عاطفت گشتند و مکر مخان بمرحمت اسب با ساز طلا مباحی شد و
 اعتقاد خان بعطای علم لوای افتخار افراخت و داود خان بصوبه دارئی

نولد نوکل حدیقه دولت پادشاه زاده محمد کام بخش

درین فرخنده هنگام که فیض بهار عدل و رافت پادشاه دریا
نوال از نهال بخت جهانبدانی ازهار امانی و آمال میدمید و بمیامن
اقتران دین و دولت و برکات ازدواج ملک و ملت نتایج خیر و معادات
از بطن کمون بمهد ظهور میرسید در بهارستان خلافت تازه گلی از
گلبن حشمت و کامرانی شگفته مشام اقبال را عطر آگین ساخت
و روز یکشنبه دهم ماه مبارک رمضان مطابق شانزدهم اسفندار
پس از انقضای دوپاس و چهار گهری از روز مذکور پادشاهزاده
والا گوهر نیک اخترى از بطن یکی از مخدرات تنق عفت و پرده
گزینان سراق عزت قدم فرخنده بعالم ظهور گذاشت و بمحمد کام
بخش موسوم گشت و چون دین ایام گوهر اکلیل ابهت و بختیاری
فروغ اختر عظمت و نامداری پادشاهزاده ارجمند محمد معظم
بموجب یرلیغ همایون با عساکر منصور از دار السلطنت لاهور
سراجعت نموده بودند بیست و پنجم ماه مذکور که ساعتی مسعود
بود بلاشاره معلی عمده اسرای عظام جعفر خان و محمد امین خان
میر بخشی تا بیرون شهر پذیره شده آن دره التاج سلطنت را
به پیشگاه حضور آوردند و اوایل روز در انجمن خاص غمخانه آن
عالیقدر کامگار با سلطان معز الدین مهین خلف خویش بعر ملازمت
اشرف شهنشاه روزگار فائز گردیدند و یک هزار اشرفی و چهار هزار روپیه
برمدیل نذر گذرانیدند و میرزا سلطان صفوی و نامدار خان و راجه رایسنگه

فیروزی روانه دکن شد و عاطفت پادشاه بنده پرور قندزدان آن خان
 بمسالت منش را بعنائیت خلعت خاص و امپ با سز طلا نوازش
 نموده یکهزار سوار از تابینان او را دو اسبه سه اسبه مقرر ساخت که
 منصبش از اصل و اضافه پنجهزاری پنجهزار سوار از انجمله سه هزار
 سوار دو اسبه سه اسبه باشد و ایرج خان را باضافه پانصدی بمنصب
 دو هزار و پانصدی دو هزار سوار و قادر داد خان را از اصل و
 اضافه بمنصب هزار و هشت صد سوار از انجمله چها صد سوار دو
 اسبه سربلند بخشید *

آغاز سال دهم والای دولت عالمگیری مطابق سنه هزار و هفتاد و هفت هجری

درین اوقات خجسته فرجام ماه مبارک صیام بهزاران یمن و
 برکت و فرخندگی و میمنت در رسیده پرتو سعادت برجها گسترده
 و شب جمعه مطابق هفتم امفندار رؤیت آن ماه مهر انوار اتفاق افتاده
 ابواب حصنات و مثنوبات بر روی جهانیاں باز شد و سال دهم از مئین
 سلطنت و فرمان روائی خورشید سپهر خلافت و جهان کشائی قرین
 توفیقات آسمانی و تاییدات ربانی آغاز شد و اشاره همایون به پیشکاران
 پیشگاه دولت صادر گشت که بتهدیه اسباب و لوازم جشن مسعود
 پرداخته تا رسیدن عید سعید فطر بارگاه خلافت و جهانبانی را
 بدستور هر سال آذین هشت و گام رانی پند * .

و پس از چند روز بجهت سرانجام پیشکش مرخص گردید مجله
 خان مذکور با جنود منصور روزی چند دران حدود بسر برده برخی
 از وجوه پیشکش بوصول رسانید و در صدد این بود که ما بقی را
 بزودی تحصیل نماید و اگر زمیندار خهران مآل در ادای آن تعلل
 و امهال ورزد همت بر تسخیر قلاع و ولایتش گماشته ساخت آن
 ناهیت از خار وجود او پیراید در خلال این حال مثال کرامت
 تمثال از جناب خلافت و جهاندارى بآن خان شهابت پرور صادر شد
 که معامله زمیندار دیوکه را بهر عنوان باشد زود صورت داده چون
 تادیب و تذبیه عادل خان و تاخت ولایت بلجپور دگر باره مرکوز
 خاطر والا وجه همت جهان کشا گشته با افواج قاهره از آنجا بدکن
 شتابد و بملازمت رخشنده اختر برج حشمت و اقبال تابنده گوهر
 درج ایهت و جلال پادشاهزاده عالیقدر محمد معظم رسیده هرگاه
 اشاره معلی صادر شود با افواج بحرامواج بدان مهم قیام نماید لجرم
 خان دلیر زمیندار معطور را که اظهار تنگدستی و پریشان حالی
 می نمود بمقتضای مصلحت چندی دیگر مهلت داده درباب
 ایصال تنمۀ پیشکش بوعده معین مچلکا ازو گرفت و تحصیل آنرا
 نیز بعهده قادر داد خان نمود و درین ایام مانجی ملار زمیندار
 ولایت چانده بروفق قرار داد خویش از جمله تنمۀ پیشکش مبلغ
 هشت لک روپیه دیگر که ادای آن معجله مقرر گشته بود سرانجام
 کرده باولیای دولت قاهره راصل ساخت که مجموع هشتاد و پنج
 لک روپیه باشد و چون دلیر خان خاطر از مهمات ولایت چانده و
 دیوکه پرداخت بموجب یرایغ گیتی مطاع هشتم ربیع الثانی باعساگر

اشتغال بهم چانده زمیندار مذکور را تخویف و تهدید نموده بود
و آن ضلالت فرجام شخصی را که مدار مهام او بود فرستاده تا به تمهید
مراسم ندامت و اعتذار و تقبل ادای وجوه پیشکش بسرکار گدیان
مدار اصلاح کار آن فابکار نماید لاجرم خان دلیر بنابر کمال خضوع و
وابتغال آن بدکیش باطل سگال او را بقبول معذرت و تعهد التماس
عفو زلات در پیشگاه خلافت منت پذیر گردانیده مقرر ساخت
که پانزده لک روپیه که از پیشکش سنوات سابقه بر ذمه او لازم الذا
بود با قریب سه لک روپیه دیگر برسم جرمانه در عرض مدتی
معین بسرکار والا رساند و از انجمله شش لک روپیه در مدت
دو ماه واصل سازد و من بعد در ادای پیشکش مقرری که
هر ماه مبلغ یک لک روپیه بود مدهند و مسامحه نورزیده سراز
خط بندگی و فرمان برداری نه پیشد و بنابرین قرارداد آن ضلالت
نهان عجله ده زنجیر خیل کوه تمثال در وجه پیشکش فرستاد
و چون دلیر خان خاطر از مهم چانده پرداخت و وکیل آن تیره
روزگار را که درین مدت ملازم لشکر نصرت شعار بود رخصت
نمود که پیشتر رفته بسر انجام مراتب پیشکش پردازد و پانزدهم
ذی قعدة از دهم سال این سلطنت بی زوال خرد نیز بجبهت
مزید تاکید باافواج قاهره از حدود چانده که قریب سه ماه آنجا
اقامت داشت بجانب ولایت دیوکده روان شد و مانجی مقرر
زمیندار چانده را نیز طلب داشت که با اتباع خویش آمده بجنود
فیروزی پیوند و چون بحدود ولایت دیوکده رسید کوک منگه
سرزبان آنجا بقدم عجز و خضوع آمده بآن خان عقیدت آئین ملاقی شد

دیگر از آلات و یکت زنجیر نیل باو داده بدست و هفتم شوال او را با رامسنگه پسرش مرخص ساخت که بچانده رفته باصلاح امور ولایت خویش و هرانجام تتمه وجه پیشکش پردازن و چون فتاح خان فوجدار پونار درین ایام باقتضای اجل موعود بساط حیات درنور دید از پیشگاه خلافت و جهاننداری قادر داد خان بجای او معین گشته بود تحصیل تتمه پیشکش بمعهده سعی و اهتمام خان مشار الیه گذاشته مدهکرمهین پسرش را نیز برسم یرغمل تا وصول هشت لک روپیه که ادای آن معجله قرار یافته بود حواله او نمود و آنچه از نقود و مرصع آلات و فیان کوه دیگر در وجه پیشکش بوصول رسیده بود مقرر کرد که برخی را ازان ایرج خان فوجدار ایلیچپور با محمد لطیف دیوان لشکر منصور و جمعی از بندهای بادشاهی و پاره را رستم برادر ایرج خان با گروهی دیگر بایلیچپور رسانند و خان زمان صوبه دار خاندیس وزیر العابدین دیوان آن صوبه را با فریقی بآنجا فرستد که آنها را به بلده طینه برهانپور نقل نمایند و از آنجا بدرگاه آسمان جاه برده بمحل عرض رسانند بالجمله چون کوک سنگه زمیندار ولایت دیوکده که بولایت چانده قرب الجوار است نیز از نا عاقبت اندیشی و سفاهت پروری در ایصال پیشکش مقرری تهارن و امهال می ورزید چنانچه پانزده لک روپیه از پیشکش سنوات ماضیه بر ذمه او جمع آمده بود و در دادن آن بتمهید معاذیر دفع الوقت و تاخیر می نمود و بدلیبر خان فرمان شده بود که بعد از تمشیت مهم چانده بتنادیب آن تیره بخت غدار پردازن و او را نیز از گران خراب غفلت بیدار سازد و آنخان بحالت شعار در اثنای

رفته در سرانجام پیشگشی که مقرر شده بود بکوشند و محمد لطیف دیوان لشکر منصور را با جمعی از موار و پیاده بهدم قلعه مانگ درک تعیین نمود و او با آن گروه بآنجا شتافته در اندک فرصتی آن حصن متین را با سطح زمین برابر ساخت و سبلغی خطیر ازینکه که جابجا در آن قلعه مدفون بود با قریب پنجاه توپ آهنی در آمیختگی و بندوبست بسیار و دیگر ادوات توپخانه بر آورده بلشکر فیروزی رسانید و همچنین جمعی بقلعه بهنولی که در سرحد ولایت دیوکنده واقع بود و آن نیز کمال حصانت و متانت داشت تعیین نمود که بهدم و تخریب آن پردازند و پس از دو ماه که هفتاد و هفت لک روپیه از وجه پیشکش بوصول رسید چون زمین دار مسطور مریض و علیل گشته احوال ولایتش فتور و اختلال پذیرفته بود و مکنه و رعایای آن سرزمین روی بفرار آورده متفرق شده بودند و رخصت نمودن او در وصول تنمۀ پیشکش دخیل بود و فی الجمله تسامح و امهال با او مقتضای مصلحت می نمود لاجرم دلیر خان از روی صلاح اندیشی مقرر نمود که مانجی ملار را روزی چند رخصت نماید مشروط بدانکه سه لک روپیه دیگر از جمله تنمۀ پیشکش سرکار جهان مدار با مبلغ پنج لک روپیه که تقبل دادن آن بخان مومی الیه نموده بود که مجموع هشت لک روپیه باشد در عرض مدت دو ماه ادا نماید و بیست لک روپیه باقی را بتدریج در مدت سه سال واصل مازد و درین باب مچلکا از گرفتار و بنابرین قرار داد خلعت فاخره که با فرمان مرهمت عنوان از جناب ملطنت بجهت او مرسل گشته دلیر خان بنابر مصلحت تا این هنگام بار نداده بود و جمدهر مرصع و برخی

ساخته مرمایه بهبود کار و سود روزگار خویش دانست و چلین قرار
 یافت که برسم جرمانه مبلغ یک کرور روپیه از نقود و نغایس
 اشیا مثل جواهر و مرصع آلات و نقره و فیلان کوه پیکر بدیع منظر
 در عرض مدت دو ماه سامان نموده باولیای دولت قاهره واصل
 نماید و سوای آن پنج لک روپیه بدلیرخان که واسطه اصلاح کار
 و ذریعه عفو جرائم آن بدکیش نابکار در حضرت خلافت گشته بود
 بطریق شکرانه بدهد و هر ساله دو لک روپیه پیشکش مقرری
 بصرکار خاصه شریفه مؤدی سازد و قلعه مانک درک را که از
 حصون متین آن مدبر غوی و پشت امتظارش بآن قوی بود
 بندهای پادشاهی منهدم ساخته با خاک یکسان نمایند و بموجب
 التماس خان مذکور فرمان عالییهان از جناب فضل و احسان
 مشتمل بر صغح مآثم آن مورد نکال عصیان و تقوای جا نشینی
 اوبه رام منگه کهین پسرش که او را نایب مناب خویش می
 خواست بصدر پیوندد و چون این مراتب مقرر گردید دلیرخان
 حقیقت معامله را به پیشگاه سلطنت و جهانبدایی معروف داشته
 قبول این مطلب را الحاح و اقتراح نمود از آنجا که عفو و بخشایش
 از جلائل شیم قدسیه شهنشاه مکرمت پرور تفضل منس است بر
 وفق ملتس آن خان بسالت نشان رقم معافات بر صحیفه زلات مرزبان
 مزبور کشیده از مواقف لطف و اصطناع یرلیغ گیتی مطاع مبنی
 بر این معنی بطغرای نفاذ پیومت و باخلعت فاخره بجهت
 مرافرازی و اطمینان او از حضرت خلافت مرسل گشت بالجمله دلیر
 خان مانجی ملار را نزد خود نگاهداشته وکلای او را رخصت کرد که

معنی را نوزی عظیم و نعمتی سترگ شناخته بلا توقف بعزم ملاقات آن خان شهابت کیش با مدهکمر نام مهین پسر خویش روان شد و مبلغی از زر و یم مسکوک بجهت پیشکش مرکار بادشاهی کد عجاله آوردن آن میسر بود همراه برداشت و بیست و سیوم شعبان که دلیر خان بموضع مازدوره که سرحد ولایت چانده است نزول نمود. مرزبان مذکور بلشکر ظفر اثر پیوسته چون قصد ملاقات خان مذکور نموده با هزاره آتخان شهابت نشان آتشخان و رحتم برادر ایرج خان رفته آن جهالت پرور را با پسرش بآئین مجرمان میان بند در گردن انگنده بی سلاح و یراق نزد او آوردند و در نهایت خضوع و سرانگندگی ملاقات کرد و تمهید مراسم ندامت و اعتذار و اظهار مراتب عجز و انکسار نموده یک هزار اشرفی و دو هزار روپیه و دو مر احپ و یک زنجیر فیل برسم نیاز بدلیر خان گذرانید و هفت هزار اشرفی و پنج لک روپیه که بر چند فیل و شتر و عرابه بار کرده همراه آورده بود بصیغه جرمانه و شکرانه امان بمرکار خاصه شریفه سپرد خان مرزبور باو گفت که اگر سلامت جان و ناموس و بقای موطن و ولایت خویش میخواهی باید که پیشکشی لایق برای مرکار بادشاهی بزودی سرانجام دهی و من بعد بانغوا دیوضال و تحریک شقاوت و نکال قدم از شاهراه بندگی و فرمان پذیری بیرون نذنی از آنجا که آن ضلالت شعار بهطوت اقبال دشمن مآل شهنشاه روزگار مغلوب رعب و بیم و مورد خوف عظیم گشته زوال موطن و مال و هلاک آستیصال خود را بر تقدیر عدم قبول و امتثال متیقن بود از کار گهی و معامله شناسی سخن دلیر خان را آویزه گوش و هوش

بر مر ولایت آن مقهور رود خان مذکور در منزل از دریای نریده
گذشته بود که بوصول یرلیغ کرامت فشان مباحی گشته با زندرله خان
و راجه سجان سنگه بندیل و راو بهاو سنگه هاده و راو کرن بهورتیه
و راجه نرسنگه کور و جگت سنگه هاده و قادر داد خان و زبردست
خان و آتش خان و برق انداز خان و گروهی دیگر از مبارزان نصرت
نشان اواخر جمادی آخره این سال همایون فال عازم مقصد گشت
و بموجب امر والا ابرج خان فوجدار ایلچیز و فتاح خان فوجدار
پرونار و جمعی دیگر نیز در سلک کومکیان انتظام یافتند و چون
اواسط شعبان با انواع قاهره بحدود ولایت چانده رسیده مانجی ملار
زمیندار نابکار آن سرزمین بسطوت عساکر ظفر قرین از بییهوشی
نشامی پندار بخوبیش آمده جنود خوف و رعب بر باطن ضلالت مواظتش
استیلا یافت و سراز هوای بغی و طغیان و خاطر از اندیشه
استبداد و عصیان پرداخته چاره کار در ملوک منهج اطاعت و
عبودیت دید و ناکیا نام شخصی که مدار مهام او بود نزد دلیر خان
فرستاده اظهار عجز و ابتهاال و ندامت بر سوابق جرائم و سیئات اعمال
نمود و استدعا کرد که چون آن خان دلیر نزدیک شود بآئین مسکنت
و خشوع آمده ملاقی گردد و برای ایمنی خاطر درخواست عهد و
قول نمود خان مذکور نظر بر شیمه فضل و کرم پادشاهی که نمودار
الطاف الهی است نموده متهنای او را پذیرای انجام بخشید و
فرستاده را باز گردانید که نوید حصول این مامول بدو رسانیده آن
ضلالت کیش را ببارد و چون ناکیا از لشکر فیروزی معاودت نموده
خاطر وحشت زد او را از جانب دلیر خان مطمئن گردانید این

تعیین یافتن دلیر خان با فواج قاهره به تنبیه زمیندار چانده و تحصیل پیشکش نمایان

ایزد بی‌همال که لطف کامل و فضل شاملش چهره کشای
شواهد بدائع آمال امت چون این زبندۀ اورنگ خلافت را بمزید
تایید و انبال و کمال نوازش و افضال از ملاطین والا شکوه کرامت
امتداز بخشیده و بخامۀ موهبت ازلی بر لوحه جبین طالع معبودش
رقم نصر و اعزاز کشیده لجرم همواره بازوی بخت ارجمند شد را در تافتن
سر پنجه نخوت؛ سرکشان مغرور و عاصیان مقهور بندروی توفیقات
ربانی مؤید است و پیوسته ازیلای دولت و سلطنت ابد پیوندش
را در احراز فتوحات نبیله و تحصیل غنائم جلایه امداد تیسیرات
آسمانی معاضد از شواهد صدق این مدعا درین هنگام تعیین اتواج
جهان کشا است بسر گردگی دلیر خان بر سر زمیندار چانده و بیدار
گشتن او از خواب غفلت و دادن پیشکش شایسته باولادی دولت -
تبدیل این مقال آنکه چون آن تیره بخت از کمال سفاهت کیشی
و نا عاقبت اندیشی از منهج قویم اطاعت و مسلک مستقیم عبودیت
انحراف بسته شیوه بغی و عصیان ورزیده بود و بخدال محال و
پندار دور از کار مصدر حرکت زاهدان گردیده بغیر آن تنبیه و گوشمال
آن خسران مآل پیش نهاد همت خسروانه گشته فرمان قهرمان
جلال دلدیرخان که با برخی از عسکر منصور دکن بعد فراغ از
تاخت ولایت بلجاپور به پیشگاه حضور طلب شده بود مادر گشت
که بهر جا رسیده باشد بمحرد ورود منصور ^{امیر} مع النور برگشته باهمراهم

در زند و بیداران گماشت که گذرهای قلعه را انداخته آن قدر که میسر باشد در هدم و تخریب آن حصار بکوشند و بعد فراغ ازین مراتب مردم قلعه را همراه گرفته ششم ذی حجه با همراهان بلشکر منصور رسید و روز دیگر راجه با انواج قاهره از کنار آب بهیونره بسمت پرینده کوچ کرد و نهم از آب عبور نموده در هشت گروهی پرینده منزل گزید و از اینجا بلزدیک موضع بهوم رسیده بنابر مصلحت تا هفتم ربیع الذانی آنجا نزول داشت و از اینجا بنواحی بدر آمده تا آخر ماه مذکور آنجا بود و چون درین ایام میوای فتنه گرا که بدرگاه معلی رفته بود از سرجهالت و کوتاه اندیشی چنانچه در طبع گزارش وقایع حضور پرنور مذکور گشته از مستقر الخلافت اکبر آباد که دران هنگام مرکز رایات جاء و جلال بود روی گردان شده مرحله پیمانی والدی فرار و آواره دشت ابدار گردیده بود پرلغ همابون براجه جیسنکه صادر شده که نیتوی خویش او را دستگیر نموده بدلییر خان مهارد و خان مذکور او را همراه گرفته بجناب خلعت آرد راجه جمعی بجهت آوردن نیتو که در فتح آباد بود تعیین نمود و آن جماعه او را پنجم جمادی الاولی بلشکر ظفر اثر رسانیدند و راجه آن مسعود العاقبة را که حقیقت رسیدنش بعد از سهپهر احترام و شرف اندوژی او بادراک شرف اسلام مبقی ذکر یافته با پسرش حواله دلیر خان نمود و آن خان بسالت نشان روز دیگر نزدیک بدر از راجه جدا شده بموجب فرمان طلب روانه درگاه معلی شد و راجه فیز بیست و نهم ماه مزبور از نزدیک بدر بعزیمت اورنگ آباد کوچ نموده هشتم جمادی الآخرة در ظاهر آن بلد فاخته نزول نمود *

ساخته بودند چنانچه گذارش یافت چندین مرتبه با جنود اعدا
 صف آرا گشته هر دهنه اوای غلبه و امتیلا برانراخته و مبارزان ظفر
 شمار از کثرت حرکات و توالی رکضات و تجمه محاربات و مقاتلات
 بی دریغ دستخوش رنج و تعب گشته مراکب و دواب بسیار
 تلف شده بود معینا موسم برشگل در رحیده مجال تردد نماتد
 و در خلال این حال بنابر مقدمات مذکوره یرلیغ لازم الامتثال از
 پیشگاه جاه و جلال بر اجه جیسنگه صادر شد که با جنود محمود
 ببلد ناخره اورنگ آباد معاودت نموده موسم برشگل را آنجا بگذرانند
 و برخی امرا و لشکریان را بمحال تیول خویش رخصت نمایند
 که مرنه و آسوده حال شوند راجه بموجب امر اعلی ترک پیکر
 مخالفان نهاد و عزیمت معاودت باورنگ آباد نمود و چون صدقات
 و استحکام قلعه منگل بیده و سامان اسباب و لوازم حراست آن
 در مرتبه نبود که وقتی که عسکر ظفر اثر از ان حدود رایت معاودت
 برانرازد، تعرض اعادی مصون تواند ماند راجه باقتضای رای مصلحت
 بمر صلاح درین اندیشید که قلعه مذکور را خالی کند بنابرین دلیر
 خان با راجه رایسنگه و قباد خان تعیین نمود که اسباب توپخانه و
 ذخائر قلعه بر آورده اودوت سنگه حارس آنرا با رفقای او همراه بیاورد
 و خان مذکور با همراهان سلج ماه مسطور عازم منگل بیده عده چون
 بدانجا رسید آن قدر سرب و باروت که در قلعه بود به بندهای
 بادشاهی و تغلکیان و بیلدازان و دیگر مردم قصمت نمود که
 بلشکر ظفر اثر رسانند و لشکریان را اشاره نمود که غلات و سایر
 ذخائر قلعه را چندانکه توانند تصرف نمایند و آنچه بماند آتش

که مخدولان را آنجا نهان میدادند پنچ و نیم کرده جریبی پیمود و
 جاهوسان گزارش نمودند که غنیمت مردود خبر توجه جنود مسعود
 شنیده از دهاراسیون بطرف تلجاپور رهگرایی ادبار شد و انواج
 قاهره بیست و هفتم ماه مذکور از دریای سین عبور نموده در
 موضع مهری از اعمال پرورنده که مخاذین آنجا گرد شورش انگیزته
 بودند نزل کرد و روز دیگر بر کنار دریای بهیونره منزل نمود و از
 تقریر منبیهان ظاهر شد که انواج مخالف یکجا فراهم آمده در سه
 گروهی هولپور اقامت گزیده اند و بتحقیق پیوست که چون عادل
 خان بر کیفیت غلبه و استیلاي جنود اقبال و حقیقت ضعف حال
 و پربشانی و اختلال انواج نکبت مآل خویش آگهی یافته بدیقین
 دانسته که از مقابله و مدافعه عساکر گردون شکوه ستوه آمده نیروی
 کوشش و آریزش در آنها نمانده است ناچار مصلحت کار در ترک
 پیکار دیده ابوالمحمد نبیره بچتر را با لشکری که بخاص خیل
 معروف اهل دکذمت نزد خود طلبیده بسرداران خود نوشته است
 که بعد ازین قدم جرأت و جسارت بنزدیک عسکر ظفر قرین
 نگذاشته از آسیب مطوت و صولت مبارزان فیروزی نشان برگران
 باشند و با بقیه لشکر ادبار اثری که با آنها مانده تا هنگامی که
 جنود مسعود دران حدود است نزدیک هولپور اقامت نمایند
 و همچنین قطب الملک نیز لشکر خود را که بکومک بیجاپوریان
 فرستاده بود بجدر آباد طلبیده است از آنجا که انواج جهانکشا
 در تخریب ولایت مخالف که بدان مامور بودند دقیقه نا مرعی
 نگذاشته تمام محال متعلقه بیجاپور را مکرر بی سپر تاخت و تاراج

تیغ بهادران منصور راه عدم پیمودند و قریب هزار کس زخمی شدند و از سپاه ظفر پناه یکصد و سی و پنج تن بنقد جان گوهر نیک نامی خریدند و هفت صد و نود و چهار کس مجروح گردیدند بالجمله راجه دران منزل سه روز اقامت نموده از آنجا بطبی دو مرحله پانزدهم ماه مذکور برکنار آب مانجه که بمحافت ده کروه رسمی از فتح آباد معروف به هارور واقع است نزول نمود از آنجا که مخالفان نابکار میماب واریکجا قرار نگرفته برسم قزانی چنانچه شیوه سپاه دکن است هنگام انتها از فرصت آویزش می نمودند و چون مغلوب میگشتند بدستکاری سبکباری و پایمردی مراکب باد رفتار مرحله پیمای رادی فرار میگشتند و دگر باره قابو دیده مسلک جسارت می سپردند و افواج بحرامواج بنابر گرانباری و خفگی اوردو بتعاقب آن بد عاقبتان شقاوت خود محافت بمید نمی توانستند بهمود راجه باقتضای رای مصلحت پیرا عزیمت آن کرد که جنود نصرت شعار را جریده و سبکبار ماخته بر سر آن جیش نکبت اثر رود و آنها را تنبیه و تادیبی چنان نماید که من بعد جرأت بستیز و آویز نتوانند نمود و باین اراده جریده شده خیمه مختصری برداشت و همچنین همه سرداران و لشکریان را تاکید کرد که مخفف و سبکبار شوند و مجموع احوال و ائقال اوردو و لشکر را بفتح آباد فرستاد که آنجا باشد و بیرم دیو میسودیه و جگت منگ هاده و کهیلوجی و جمعی دیگر را که دو هزار و سیصد کس بودند بجهت حراست بده و اوردو در آنجا تدبیر نمود و بیست و دوم ذی قعدة باین عزیمت صائب از کنار آب مانجه کوچ کرده بسمت دهارامیر

و روز بآخر رسیده باقتضای رای مصلحت پیرا صلاح در معاودت و ترک تعاقب دیده بدلیرخان پیام نمود که عنان باز کشیده فوج متعرق خود را فراهم آورد و روانه معسکر فیروزی گردد و چون فیلی از فتح جنگ خان که آسیب صدمه بان بار رسیده سرامیمه میگردید در وقت روانه شدن راجه بسمت دلیرخان عقب مانده بود درین وقت پسر شرزه و خواص و جمعی مخدولان که از دورنمایان بودند اشتهاز فرصت نموده در پای کوهچینه مذکور فیل را قبل کردند راجه ازین معنی آگهی یافته بلا توقف با جمعی قلیل جلوریز خود را بسر کوهچینه رسانید مخالفان چون همراهان راجه را بغایت کم دیدند فیل را گذاشته و یکجا فراهم آمده مهیای ستیز و آویز گشتند درین وقت کیرت سنگ و فتح جنگ خان رسیدند و بان جمع نابکار و گروه سیه روزگار در آویخته بضرب تیغ آبدار و سنان برق آثار بسیاری را بر خاک نیهتی انداختند و بماد حملهای مردانه عرصه کلزار از غبار جمعیت و هجوم آنها پیرامته تا یک کوره بتعاقب پرداختند و راجه نیز با وجود وقار سرداری خود را بهر طرف رسانیده آثار شهامت و دلوری بظهور میرسانید چون شام در رسید و نسائم غلبه و استیلا بر پرچم رایت مبارزان ظفر لوا زیده اثری از نمیم لثیم نماند افواج قاعره کوس نصرت نواخته و علم فیروزی افرخته بدایره گاه معاودت کردند درین آویزش هیدر ترکمان را از سرداران قطب الملک زخم تیری بر ران رسید و زباده بر پانصد تن از سپاه بیجاپور و گلکنده که از آن جمله موسی افغان سر لشکر نبیره بهلول و مانکوی پسر نایک کهراره و چندی دیگر از عمدها بودند بدالالت

پیاپی مردمی شهادت و مردانگی خود را رسانیده بدفع آنها می پرداخت
 راجه نیز که در سمت یمین آن خان بسالت آئین بود مصاعبی شایان
 و تلاشهایی نمایان بتقدیم رسانیده معاندان تیره بخت انتهاز فرصت
 نموده برجادونرایی که در دست راست فوج راجه مذکور بود و اندکی
 از فوج دور بود هجوم آوردند او بمدانعه اعدا ثبات قدم ورزیده
 کوششی شایسته نمود و چندی از همراهانش سر بر سر مردانگی
 نهاده برخی مجروح شدند و راجه رایسنگه بکومک او رسیده مظاهیر
 را منهنز ساخت و جنود گردون شکوه تا هفت کروه تعاقب
 مخدولان ادبار پزوه نموده پالکی و جهتری بسیار و شتران پر بار از
 جوشن و زر و بان و دیگر اسلحه پیکار از آنها بدست بهادران نصرت
 شعار امتداد و راجه داؤد خان و قطب الدین خان را در برابر خواص
 و پسر شرزه مهندوی و دیگر مخاذیل که بآن دو خان جلالت نشان
 مقابل بودند گذاشته بآهنگ کومک دلیر خان روان گشته بود چون
 یک کروه پیمود این گروه نیز بقصد اینکه از عقب دلیر خان در
 آیند رخ از عرصه مقابله داؤد خان و قطب الدین خان بر تافته
 از آنجا برگشتند و آنها برای محارست دایره گاه ماندند در خلال
 اینحال خبر رسید که همراهان دلیر خان غنیم خود را رانده دور
 رفته اند و بتعاقب اعدای هر سو متفرق شده و خان مذکور باسیصد
 کس مانده راجه بمجرد استماع این خبر از کوهچه که در میان او
 و دلیر خان حائل بود گذشته نزدیک بآنخان دلیر رحید کیرت سنگه
 و فتح جنگ خان که مقدمه فوج راجه بودند بار پیوستند و از آنجا
 که نوج بزرگ مخالف تنبیه بلیغ یامنه رهگرای فرار گشته بود

خان پیش روی راجه شد راجه رایسنگه در دست خان مذکور قرار گرفت و از غنیمت عاقبت و خیم حواص و پسر شرزه مهدوی و دیگر بلجاپوریان و حیدر آبادیان قطب الملکی با قریب هفت هزار سوار دربروی داؤد خان و قطب الدین خان صف آرا گشتند و نیدره بهلول با تمام افغانان بلجاپوری و انکوی بهونسله و مانجی کهواپره و دیگر مرهت‌های بلجاپوری و شرزه حیدر آبادی که فوجی گران بودند بدلیبر خان مقابل شده بانی چند انداختند آن خان شهاست نشان بجنگ توپخانه مقید نا شده دلیرانه سمند جلالت بدفع مخالفان برانگیخت و نزدیک بآنها رسیده به تیغ تیز و سنان خون ریز بآن گروه باطل متیز در آویخت و چون اشتعال نیران حرب و قتال شدت پذیرفت اعدای بدسگال سطوت و صوات مجاهدان جیش اقبال را تاب نیاورده روی همت از مقابله بر تافتند و دلیران عرصه نبرد و شیران بیشه نورد آن روبرو صفتان شقاوت کیش را پیش انداخته بتعاقب درآمدند غیرت و نعمت برادر زاده‌های خان مذکور که از پیش روان معرکه کارزار بودند کوشش‌های مردانه بجای آوردند و رحیم‌داد برادر زاده دیگرش زخم‌های کاری برداشته از مرکب فرو افتاد و ابوالمحمد نیدره بهلول مصدر ترددات نمایان شده چندی از همراهانش بزخم‌هایی شمشیر چهره آرای مردانگی گشتند و کرن راتهور و برادرش جوهر جلالت بظهور رسانیده گلهای زخم از شاخسار مردی چیدند و آتشخان داروغه توپخانه و حسن بیگ منک باشی و جمعی دیگر از گروه برق اندازان که مقدمه این موج بودند ترددات شایسته نمودند و دلیر خان بهر جا غلبه از سپاه مخالف مشاهده میکرد

و مخدولان لش او را از معرکه برگرفته بیرون بردند و پسر خردش را آسیب زخمهای کلامی رحید و نیز منهبیان آگاه گزارش نمودند که درین آویزش سپاه بلجیاپور و لشکر گلکنده زیاده بریست و ده هزار سوار بود نه ماه مذکور افواج قاهره از جایی که اقامت داشتند نهضت نموده در موضع سات سور از اعمال اوسه نزول کردند و پس از هشت روز از آنجا نهضت نموده در مقام اردن منزل نمودند و بیست و یکم کنار آب تیر که آن نیز از متعلقات اوسه و از آنجا تا تلجاپور هشت کروزه رسمیت معسکر جنود فتح رهبر شد رزوی چند آنجا اتفاق اقامت افتاده سیوم فی قعده شبنمگام فوجی از مخالفان خسراں مآب بآن روی آب آمده قریب سه هزار بان بلشکر فیروززی انداختند و آسیب آن بدفعی مردم و برخی دواب رسید پنجم ماه مذکور کوچ شده موضعی دیگر از کنار آن آب مورد نزول گشت و دهم نزدیک قلعه تیر از اعمال پرگنه دهوکی که متعلق به بلجیاپور است محل ورود جیش مسعود شد راجه بعد از وصول بدان منزل بآئین مسعود از راه حزم و دور بدنی نزدیک بمعسکر فیروززی توقف گزیده افواج قاهره را جا بجا باز داشت و انگی از اردو بلشکر گاه رحیده چند اول هنوز نرسیده بود درین اثنا منهبیان خبر رسانیدند که لشکر نکبت اثر بلجیاپور و گلکنده بهیئت مجموعی نزدیک بچند اول رسیده است راجه بمجرد استماع این خبر با لشکر قول و فوج طرح و التمش بجانب اعادی روان شد و بدلیرخان و دیگر مرداران فیروززی نشان پیام نمود که خود را زود برسانند و آنها نیز در راه بر راجه پیوستند چون بغدیم نزدیک رسیدند دلیر

آوردند و سایر مبارزان منصور که در هر فوج معین بودند مصدر
تلاشهای مردانه گردیدند بالجمله مخالفان قابو جو چون از همه
مودمت جرأت و جلالت بنیروی بازوی شهامت و صراحت مبارزان
فیروزمند بر تافته دیدند سر رشته ثبات و پایداری از کف داده
بادیه پیمای فرار و رهگرای واسعی ادبار شدند و بعد از پشت دادن
اعدا راجه بتگامشی آنها در آمده مسافتی بعید در پی آن عبید
خویدان گریز با شتافت و چون منهزمان بپایمردی احیان تازی نژاد
بسرعت برق و باد پویان بودند و روز نیز بی گاه شده بود راجه عنان باز
کشیده بسمت داؤدخان و قطب الدین خان روان شد و در راه خبر
شنید که آنها نیز قرین فتح و ظفر بجانب او می آیند و از آنجا
بسمتیکه دلیر خان بود میل کرده چون آگهی یافت که خان مذکور
نیز مظفر و منصور می آید عنان بوادی معاودت تافته روانه معسکر
فیروزی شد و داؤد خان و قطب الدین در راه بر اجه پیوسته قریب
یکپاس از شبه گذشته مجموع سپاه ظفر پناه بلشکرگاه رسیدند درین
فیروزی مصاف از مبارزان لشکر منصور قریب دو صد تن بمردی
و مردانگی نقد جان در باختند و چهار صد و شصت و پنج کس پیکر
شجاعت بزبور زخم زیست پذیر ساختند و از سپاه مخالف مضاعف
این مقتول و مجروح گردیدند و روز دیگر که مقام بود از تقریر
مبشران اقبال بظهور پیوست که الیاس مهدوی مخاطب بشرزه خان
که در جلالت و داوری و فنون مرداری و مپاهگری مسلم اهل دکن
و رکن اعظم آن جیش پر مکر و فن بود درین جنک بزخم تفنگی
که بدستش رسید و زخم نیزه که بر کتفش آمد از پای در افتاد

صفقان حيله در حمله آور شده آنها را متفرق ساخت و از آنها
 پيشتر رفته در حالي كه داود خان و قطب الدين خان دواب گهي
 را سالم از تعرض معاندین روانه معسكر نصرت قرين نموده از هر
 جمعيت خاطر با غنيمت خویش معرکه آراي نبرد بودند بآنها پيوست
 لودينخان و غيرت برادر زاده دلير خان كه پيش روی او بودند مركب
 جلالت بر انگيخته دلير اند بر مخالفان تاختند و رايت غلبه و امتيا
 افراخته بسياري را بر خاک هلاک انداختند و چون فوجي ديگر از آن
 خيل ادبار بكمك رسيد دلير خان از فيل فرود آمده بر اصپ سوار
 شد و جلو ريز بر مرآن سياه بخندان رسیده بلطمه سر پنجه همت و
 دليري روی جرأت و جسارت شان از عرصه کارزار بر تافت و بسياری
 را طعمه مصاصم انتقام ساخته تا دو گروه در پی آن مدبران شقاوت
 پژوه تاخت و راجه جيسنگه كه بعد از فرستادن دلير خان ملا يحيی
 و نيتو و ميدي منبل را با ديگر حبشيان و چندي از مبارزان
 مغول و جمعي از بندوچيان پيامداري معسكر فيروزي تعيين کرده
 با باقي سپاه ظفر پناه سوار شد و چون نزديك رزمگاه رسيد فوجي
 از سمت يمين نمودار گشت راجه جلو ريز برآن گروه باطل ستيز
 حمله برده بشعله تبع آبدار و برق سنان آتشبار دود سودايي پندار
 از دماغ نخوت شان بر آورد و فتح جنگخان با فوج طرح و کيرت سنگه
 بالشكر التمش كوششهاي نمايان بكار بردند و فوجی ديگر از جانب
 يسار نمودار گشته راجه با جنود جرانغار بر آنها تاخت و بيارزي همت
 و دلوري سلک جمعيت آن جسارت کيشان از هم گسيخت و سوبهگرو
 و مترسين بنديله كه پيش روی او بودند ترددات شايسته بجايي

بودند اشاره کرد که لشاهی آنها را از خاک برداشته مسلمانان را دفن کردند و هندوانرا سوختند و راجه رایسنگه نیز بشاره راجه اواخر شب رفته باو پیوست خان مذکور روز دیگر بدفع اعدایی که بدست ۳۰۰ کروه از جنگ گاه اقامت داشتند روان شد و مخالفان از استماع خبر آمدن او رو بوادعی فرار نهادند بطیج شوال عساکر نصرت مآل از نیلکنه بسمت لوه نهضت نمود و هفتم که مقام بود راجه قطب الدین خان و داؤد خان را با همراهان آنها بحراست کهی تعیین نمود و چون آگهی یافته بود که لشکر ییجاپور و گلکنده سواى ابوالاحمد نبیره بچتر و رضاقلی که در عقب بودند بجهت فوج منقسم گشته اند یکی بسرداری شرزه مهدوی و دوم بصرگردگی خواص حبشی و سوم بکار فرمائی نبیره بهلول لاجرم همواره مستعد کار و متردد پیکار بوده گوش بر خبر آن انواع نکبت اثر داشت تا آنکه اواسط روز مذکور خبر رسیده که شرزه با فوج خود بر سر اهل کهی آمده برخیز شتران که از انواع منصور بسمت دست راست رفته پاره دور شده بودند گرفته و دو فوج دیگر بداد خان و قطب الدین خان مقابل شده و آنها شتران کهی را پیش انداخته جنگ کفان جری آیند راجه باستماع این خبر دلیر خان را با فوج هراول بمعجیل هرچه تمام تر بکومک فرستاد خان مذکور بسمتی که داؤد خان و قطب الدین خان با غنیم لثیم آویزش داشتند روان شد و چون پاره راه رفت اتفاقاً داؤد خان فوجی از اعدا بقصد اینکه از عقب فوج داؤد خان و قطب الدین خان در آیند از جنون مخالف جدا شده باین سمت که خان مذکور میرفت آمده بود آنخان جلالت پرور بران روبرو

بحر امت اهل کهنی قیام داشت درین اثنا شرزه مهدری که بانواج مخالف نزدیک بود فوجی بمقابلۀ ترکمنلر خان فرستاد خان مذکور بمدافعۀ آنها درآمده کوشش مردانه نمود و چندی از همراهانش زخم برداشتند و شرزه با سه چهار سوار بر سر دتاجی آمد و مخالفان از هر چهار طرف او را با همراهانش قبل کرده هنگامه آرای گارزار شد مبارزان هزبر آهنگ چون کار بر خود تنگ دیدند از ا-پان فرود آمده بازوی جلالت بچنگ کشوند و دتاجی بارنقایی خویش قدم همت و دایری فشرده آنچه منتهای مرتبۀ کوشش و سپاهگری بود بظهور رسانید و بضررب تیغ مرافشان بصیاری ازان شقاوت منجان برخاک هلاک انداخت و آخر الامر زخم بصیار برداشته جان سپردنی در راه عبودیت در باغت و رحلم راد مجروح شده در معرکه افتاد و سپاه غنیم او را بر گرفته بردند و مدعی ربحان کوششهای مردانه کرده سر بجیب نیکفامی فرو برد و بصونت رای و راهجویی پهران دتاجی که زخمهای کثیری برداشته بودند با برخی از همراهان خود را بیک سو کشیدند و چون بمعسكر ظفر پیومند بمصونت رای بهمان زخمها در گذشت و در همین روز ابوالناسم پسر قباد خان برسم قراولی از لشکر گاه برآمده بود گروهی از غنیم نابکار نمودار شده باو در آویختند و او چون سپاهی درخور مدافعۀ اعدا همراه نداشت بآئین قزاقی از آنجا برآمده اواخر روز دلیر خان را ازین معنی آگهی داد آن خان شهامت نشان بلا توقف با فوج قراول روانۀ آنصوب شد و بجایی که جنگ واقع شده بود رسید شب آنجا توقف گزید و قریب صد و پنجاه تنی از مبارزانی که جان نثار شده

گروه و تا او مه ده گروه است منزل گزید و غالب خان و دتاجی
 و راکهوجی و کهیلوجی و جمعی دیگر را با آتشخان و برخی از
 توپخانه بتسخیر قلعه نیلنکه تعیین نمود و رزی چلد آنجا اتفاق
 اقامت افتاد چون فرستاده‌ها بآنجا رسیدند محصوران قلعه حصار
 عافیت بر خود تنگ فضا دیده دست توسل بدامان اسدیمان زدند
 و قلعه را بتصرف اولیای دولت سپردند راجه سلیمان بیجاپوری را
 اسب و خلعت داده بحراست قلعه مذکور معین ساخت و چون آن
 زید راجا بمقتضای مصلحت و کار آگهی باستمال و تالیف
 قلب نیتو که مجملی از حال او گزارش یافته است پرداخته اورا
 بجاده قوم بندگی و مملک مستقیم دولخواهی رهنمون شده بود
 درین وقت بیارویی بخت و دولت از کردار ناصواب خویش برگشته
 از خیل مخالف جدا شد و بلشکر نصرت اثر پیوسته براجه ملاتی
 گردید و از آنجا که میوا را آرزوی احتلام سده سنیه مرکوز خاطر بود راجه
 بروفق خواهش و التماس او درین باب به پیشگاه خلعت و جهان بانی
 عرضه داشت نموده بود و فضل و عاطفت حضرت شاهنشاهی که
 پرتو خورشید لطف و کرم الهی است قبول ملتمس او کرده یرلیغ
 مکرمت پیرا صادر گشته بود که جریده آمده ناصیه مای آستان
 معلی گردد درین ایام آن ضلالت کیش با سنبهای پسر خویش و
 برخی نوکران خود از راجه مرخص شده روانه درگاه خلایق پناه
 گردید و چون راجه دتاجی و همراهانش را از فوج هراول و ترکناز
 خان را از فوج التمش با جمعی دیگر برای طلایه افواج نصرت
 پیرا تعیین نموده بود دتاجی از نیلنکه دو گروه پیشتر زفته

بودند و شرزه راو بحرامت آن تعیین یافت و هفتم ماه مبارک رمضان
 نهم سال از جلوس همایون تلچاپور مورد نزول عساکر گردون متأثر
 گشت و باقتضای مصلحت شش روز آنجا مقام شد و بظهور پیروحت
 که نبیره بهلول و ساهو با دیگر مخاذیل بیست و هشتم شعبان پیاپی
 قلعه کلیان رسیده غبار جسارت برانگیختند و مبارزان نصرت شعار از
 نراز حصار آنها را بتوپ و تفنگ و بان گرنه خاک ادبار بر فرق روزگار
 شان پیدختند چنانچه شصت تن ازان محال اندیشان رهگرایی نیستی
 شدند و بسیاری مجروح گشتند و نبیره بهلول ناکام و مخدول از پای
 قلعه برخاست و چون منہیان آگهی دادند که جنود غنیم که در
 سمت کلیان و اومه بودند بصمت ظفر آباد شتافته اند راجه
 چهاردهم ماه مذکور با افواج منصور از تلچاپور کوچ کرده و دهم در
 سه گروهی قلعه ندرک نزول نمود و روز دیگر از آنجا بسمت
 قلعه کنجوتی کوچ کرد و چون پیدشتر پتنگ راو را با جمعی بتصغیر
 کنجوتی تعیین کرده بود خبر آمد که وقتیکه او با همراهان بآنجا
 رسید گروهی از مخالفان که در قلعه و قصبه بودند از کوه اندیشی
 و بخت یرگشتگی بکام جسارت بر آمده بمجادله پرداختند و چندی
 از طرفین مجروح شدند و زخم تیری بدست پتنگ راو رسید و
 شب هنگام مخدولان فرار نموده مسلک ادبار سپردند و قصبه با قلعه آن
 بتصرف مبارزان فیروز مند در آمد و بیستم متصل کنجوتی معسکر
 جنود معهود شد و راجه باقتضای صلاح اندیشی اشاره کرد که قلعه آرا
 منہدم ساختند و روز دیگر هفت و نیم کوه جریبی پیموده در یک
 گروهی نایلند که قلعه متین گلین دارد و از آنجا تا کلیان شش و نیم

مقهورانی که بمحاصره قلعه مسطور جمارت ورزیده بودند از استماع توجه افواج قاهره آنصوب از پای قلعه برخاسته راه ادبار سپردند بیست و چهارم و داؤد خان و راجه رایسنگه و قطب الدین خان برگشته بلشکر فیروزی پیوستند و چون نوشتهای قلعه داران ظفر آباد و کلیانی و اوسه وارد کیر مخبر از جسارت و خیرگی نبیره بهلول و دیگر مخالفان مخدول و در آمدن آنها بملک بادشاهی و شورش انکیزی و انساد نیتو که چنانچه گزارش یافته در پای قلعه نپاله از سیوا جدائی گزیده بعاذل خان گرویده بود رسید راجه با عساکر قاهره بیست و پنجم از نواحی پرینده کوچ کرده از راه دهارا سیون و تلجاپور روانه شد که هر باره بوقیت غنیمت در آمده چندانکه ممکن و مقدور باشد در تخریب آن بکوشد و جنود نا مسعود مخالف را نیز که در آن سمت نشان میدادند تنبیه و تادیب نماید و چون از نوشته ناروجی بمسونت رای که در قلعه بهلتن بود بظهور پیوست که در قلعه مذکور آب بغایت کم است و اگر محاصره اتفاق افتد بعلت قلت آب کار بر محصوران تنگ خواهد شد راجه بمقتضای مصلحت بهلتن را بجاگیر مهداجی خویش سیوا که در سلک بلندهای بادشاهی انتظام یافته بود مقرر ساخته او را بانجا فرستاد و ناروجی بمسونت رای را نزد خود طلبید و چون در موضع درهوکي از اعمال بیجاپور قلعه گلیذی بود که جمعی از معاندین در آن متحصن بودند غالب خان و ناروجی را که هو و آتشخان را با برخی از توپخانه بتسخیر آن تعیین نمود و پس از رسیدن این جماعه بپای آن قلعه محصوران زینهار خواسته برآمدند یکصد کمر سپاهی و دو صد تن از رعایا

سوارى خواص که از سرداران مخالف بود رسیده از اسب نر افتاد
 و چون ادرا بر اسب ديگر سوار کردند بآن نيز تيرى رسيد و شهيد
 افغان که او هم از سرداران آن حزب ادبار بود زخم تيرى از شصت
 جلادت هباززان منصور بر سينه خورد بالجمله لشکر منصور در منزل
 مذکور یک مقام کرده از آنجا بطريق سه مرحله غرق شعبان در هشت
 گروهى قلعه پرينده نزل نمود و بمقتضای مصلحت بيست و چهار
 روز آنجا اقامت گزيد و بتواتر اخبار ظاهر شد که قطب الملک از
 کج انديشي و بى خردي سود خویش از زبان باز ندانسته با عادل
 خان متفق شده است و با آنکه سابق شرزه نام نوکر خود را با چهار
 هزار سوار و ده هزار پياده بکومک لشکر او فرستاده بود درين هنگام
 رضا قلي خواجه سرا را از نوکران خویش که بخطاب نیکنامخاني
 بدقامی داشت با شش هزار سوار و بيست و پنج هزار پياده بامداد
 و معاونت آن باطل انديش بى خرد تعيين نموده با افواج او بخش
 گروهى ببيجاپور رسیده و رضا قلي بقلعه رفته نزد عادل خانست
 و از نوشته مسعود خان قلعه دار کهارن بوضوح پيوست که سیدی
 جوهر از سرداران غنيم با جمعی کثیر از مقامير بر سر قلعه مذکور
 آمده آنها قبل کرده بود اتفاقاً گولۀ تفنگي از قلعه باورسيده رهگرای
 نيستی شد و رفیقانش متفرق گرديدند و هشتم ماه مذکور نوشته
 ادرت سنگه بهدوريه از قلعه منگل بيدهه رسيد مشعر بآنکه نوجی
 عظيم از غنيم آنها در قبل دارند بذاير آن راجه داود خان و راجه
 راي سنگه و قطب الدين خان را با همراهان مقرری آنها تعيين
 نمود که مخالفان را از پهای قلعه دنع کفند و نوزدهم خبر رسيد که

واجپوتان نامی راجه بزخمهای نمایان چهره بحالت برادر ختند و
سید منور خان بارهه و رامکنه راتهور و برادرش که در فوج قول
بودند از روی کار طلبی بر غنیمت تاخته ترددات پسندیده بظهور
رسانیدند بمشاهد این حال راجه نیز بمدانعه اعدا عنان گرا کشته
بذیروی دلیری و دلاوری خیل مخالف را از پیش برداشت و از انجا
بدفع گروهی که از طرفی دیگر آغاز جسات کرده بودند برگشته
لوی غلبه و استیلا بر افراشت القصه دکنیان مقهور چندانکه مقدور
و میسر بود کوشش و آویزش نمودند و جمعی کثیر ازان قوم بدفرجام
طعمه تیغ بهادران بهرام انتقام گشته بسیاری را آمییب زخمهای
کاری رسید و آخر الامر بهان بخت و روزگار خویش برگشته بکام
ناکمی و ادبار راه فرار سپردند و سپاه ظفر پناه تا ده گروه آن گروه
شقاوت بژوه را تکامشی نموده کامیاب نصرت و فیروزی بازگشتند
راجه پس از فتح بمکانی که پشتهای کشتگان افتاده بود آمده ایستاد
و اشاره کرد تا آنها را برداشتند و کیرت سنگه را بطریق چند ادایی
در عقب گذاشته با جنود مسعود بمنزلگاه روانه شد و یکپاس و سه
گهري از شب گذشته بمعسكر فیروزی رسید درین محاربه و پیکار
یکصد و نود تن از دلاوران صف شکن و هزاران خصم افکن سر
بجیب نیکنامی در کشیدند و قریب دویصد و پنجاه کس گلهای
زخم از شاخسار مردی چیدند و مرائب بسیار از پای در آمده
برخی زخمدار گشتند و از غنیمت لقمه زیاد از چهار صد کس مقتول
و مجروح شدند و از تقریر برخی مجروحان لشکر غنیمت که بدست
آمده بردند بظهور پیوست که درین جنگ گواهی تفنگی بر اسب

و یکپاس از روز مانده مقهوران با فوج دلیر خان بکارزار درآمدند
آن خان شهامت شعار بدفع آن جمع نابکار در آمده بتلاشهای
مردانه و حملهای دلیرانه سلک جمعیت آنها را از هم گسیخت و
جمعی ازان گروه ادبار پزوه را بتدیغ الماس کون چون بخاک معرکه
پیر آمیخت غیرت و مظفر برادر زاده‌های او و ابوالمحمد نبیره
بهلول و غالبخان و قباد خان و دیگر مبارزان جان نشان و بندهای
اخلاص نشان که دران فوج بودند دستبردهای نمایان نمودند و در هر
طرف که بر سپاه نصرت پناه از استیلائی اعدا و هجوم خصوم کار
تنگ میشد دلیر خان خود را رسانیده دشمنان منکوب را مغلوب
می ساخت چون مخالفان از مقابله فوج دلیر خان طرفی نه بستند
خامرو فاکم ازان همت عیان همت برتافته بفوجی که مقابل راجه
و داود خان بود ملحق شدند و راجه دلیر خان را طلبیده بجانب
دست چپ خود باز داشت و کیرت سنگه و فتح جنگخان را پیش
روی خود کرده آهنگ جنگ با آن گروه باطل آهنگ نمود درین
اثناء مخدوم خدیوگی کرده قدم جرأت پیش نهادند کیرت سنگه
با فوج التمش و راجپوتان راجه و فتح جنگخان و جمعی دیگر از
مردان مرد که پیش قدم عرصه نبرد بودند برآن جسارت منشان حمله ور
گشتند و هرناتیه چوهان که از راجپوتان عمده راجه بود و جمعی
دیگر از متهوران جلالت کیش سبقت نموده بمخالفان در آویختند
و بتدیغ تیز و سفان خون ریز بهیاری از مقهوران باطل ستیز را تار و
پود حیات از هم گسیختند و دران آویزش هرناتیه بیست و یک زخم
برداشتنه با همراهان خویش نقد جان در باخت و جمعی دیگر از

از اینجا بقلعه کهدله از قلاع خودش که بمسافت بیست کرده از قلعه
 نداله واقع است رفته قرار گرفت و جوتی چند از مردم خود بتاخت
 ولایت غنیم فرستاد و درین وقت نیتوی سر لشکرش ازو جدائی
 گزیده بمخالغان پیوست بیست و ششم که موضع لوهری از اعمال
 برینده مورد نزول جنود مسعود میگشت راجه قریب دو پاس
 روز بکنار ناله که نزدیک منزل بود رسیده برای محافظت بهیور و
 گذرانیدن توپخانه در دست چپ اردو قرار گرفته بود و قراولان را
 بهر سو فرستاده که خبر غنیم بیاورند و دلیر خان با فوج هراول برحم
 معهود پیشتر بمنزل رسیده بدستور هرروزه در پیش لشکرگاه صف بسته
 بود درین وقت از دست راست اردو فوجی از اعدای ظاهر شد داؤد
 خان باشاره راجه از ناله گذشته آنطرف ایستاد و دلیر خان از جایی
 که بود پاره پیشتر آمده بجایی که بان اعدای می رسید قرار گرفت
 و راجه قطب الدین خان را عقب اردو و راجه رایهنگه را در دست
 چپ بجای خود گذاشت که اردو را از ناله گذرانیده بمحافظت
 لشکرگاه قیام نمایند و خود بتعجیل از ناله گذشته میان فوج دلیر
 خان و داؤد خان ایستاد و قریب هفت هزار سوار از فوج بزرگ
 غنیم جدا شده رو بروی راجه و داؤد خان صف آرا گشتند و مابقی
 رو بسوی دلیر خان نهادند راجه کیرت سنگه را با فوج التمش
 و فتح جنگخان را با لشکر طرح پامداد دلیر خان فرستاد و پس از
 اندک زمانی از جمله این هفت هزار سوار که در برابر راجه و داؤد
 خان بودند نیز بیشتری بصمت دلیر خان شتافته برو هجوم آوردند
 بمشاهد این حال راجه نیز با سپاه قول بخان مذکور ملحق شد

زخمهای نمایان برداشته در میدان افتاده بودند مقهوران برگرفته
 بقلعه سولا پوز فرستادند القصد چون انواج نکبت اثر غنیمت بکجا
 فراهم آمده در عقب لشکر فتح رهبر بودند راجه بقصد اینکه قابوی
 تنبیده آن مدبران بدست آید تا سه روز در کنار دریای بهیونره اقامت
 نموده در فکر تادیب آنها بود و ازینجهت که آن گروه فرار پدیده بکجا
 قرار نگرفته بهر سو پویان و گریزان بودند دران مکان اینمعنی صورت
 نه پذیرفت بنابراین بیستم ماه مذکور کوچ کرده در موضع دیگر از کنار
 دریا نزول نمود و روزی چند دران مقام اقامت گزید و دیانت
 رای که در سلک معتمدان عادل خان بود از جانب او آنجا رسیده
 بعضی پیغامهای مبنی بر مراسم اعتذار و اظهار عجز و ندامت
 براجه آورد و هرخی مرصع آلات که فرستاده بود رسانید و درین هنگام
 راجه مید عبد العزیز بخاری را بقلعه داری منگل بیدهه تعیین
 نمود و اودوت سنگه قلعه دار سابق را نیز بهمراهی او معین ساخت
 و اسباب حفظ و حراست آن حصار بنهجی شایسته سامان نموده
 قرار داد که خوه با انواج قاهره مابین سولا پوز و پرینده اقامت نماید
 و در آنجا احوال و ائقال عساکر اقبال را تخفیف داده و سبکبار شده
 دیگر بار برمرولایت بلجپور رود و بیست و چهارم با جنود ظفر
 مآب از آب گذشت و از تقریر مذهبیان بظهور پیوست که سیوا که
 بطرف قلعه نپاله معین شده بود پدای آن قلعه رمیده اواخر شب
 با سپاه خویش بران یورش برد چون محصوران خبردار و آماده
 مدافعت و پیکار بودند حربی صعب و کارزاری شدید واقع شده جمعی
 از مردم او مقتول و مجروح گشتند و چون کار از پیشرفت

بطرف قلعه نباله تعیین نمود تا مخالفان مذبذب خاطر گشته برخی بآن طرف مشغول شوند و اگر میسر آید قلعه مذکور را محصور سازد و ظاهر عهد که شرزه مهدوی و دیگر مقاهیر که بولایت بلشاهی در آمده بودند باستماع توجه جنود مسعود بدینصوب از ولایت پادشاهی برآمده به نبیره بهلول و ابوالمحمد و مردودان دیگر که عقب لشکر فتح رهبر بودند ملحق شدند و منهبیان از جانب پریزده رسیده آگهی دادند که سکندر برادر فتح جنگ خان از آنجا عازم لشکر منصور شده در چهار گروهی پریزده فرود آمده بود شرزه مهدوی و دیگر افواج غنیمت که نزدیک بودند خبر یافته پیغام کردند که بما ملاقی شو او بمقتضای صدق عبودیت و رنج عقیدت جواب داد که محل ملاقات ما و شما میدان نبرد و عرصه کزار است مخذولان بی فتوت نابکار با شش هزار عوار بر سر او آمدند و با او همگی يك مد سوار بود چهل سوار از تاینان خودش و شصت عوار دیگر از پریزده برفاقت آمده بودند و چون اعادی نزدیک شدند تاینانش بمقتضای نمکخوارگی ثبات قدم ورزیده دیگران متفرق گشتند سکندر را حفظ ناموس شجاعت و سپاهگری دامن گرفته روی بر تاندن ازان گروه بی راه و روی تجویز نکرد و از کمال بهالت و مردانگی با رفیقان یکدل جلالت کیش خویش بقصد سر بازی و نیل مرخروئی و سرافرازی از اسب فرود آمده داد مردی و مردانگی داد و بسیاری ازان نا جوانمردان را طعمه تیغ شجاعت و دلیری ساخته با همراهان وفادار نقد حیات مستعار فراراً عن العار مردانه رار در باخت و پسرش را با دو تن دیگر که

قلعه بیجاپور پر سپر تاخت و تاراج افواج بحرامواج گشته از تخریب
نواحی و مضافات قلعه دتیقه نامرعی نماید و نیز مخالفان
چنانچه گزارش یافت تالابها را شکسته و چاهها و یاولی های
اطراف قلعه را مانند چشمه سار بخت خویش بخاک انباشته دران
نواحی اثری از آب و آبادانی نگذاشته بودند و باوجود قلت آب
غله و آفتوه در لشکر ظفر قرین کمیاب شده بود لاجرم راجه و سایر
مولتخواهان خیراندیش تعاتب و تادیب مردودانی که بملک
بادشاهی در آمده غبار شورش انگیزخته بودند صلاح دولت و مقتضای
مصلحت دانسته ^{نهم} ماه مذکور از نواحی بیجاپور کوچ کردند
و روی عزیمت بسمت قلعه منکل بیده آوردند و کوچ بر کوچ
طی مراحل نموده پانزدهم کنار دریای بهیوره مقزل گزیدند
درین روز چون راجه نزدیک دایره گاه رسید بانواج قاهره بآئین مقرر
صف بسته ایستاده بود جنود غنیم که بطریق معهود خویش عقب
چنداول می آمدند از یمین و یسار نمودار شده جوقی بطرف دلیر
خان روی جسارت آوردند خان مذکور بیدان حمله مردانه گرد دمار
از روزگار شان بر آرد و همچنین فریقی بدژان خان و تشونی راجه
سجاسنگه مقابل شدند و بذیروی بازوی جرأت و پسالت مبارزان
غیروزمند مغلوب و منکوب گردیده راه ناکامی و فرار پیمودن و افواج
غیروزی لوا بعد از دفع اعدا نزول نمودند اکثر اوقات مخفولان
تیره ایام انتهاز فرصت نموده باهل کهی دمت اندازی میکردند و
مبارزان شہامت آئین از کمین کین بر آمده مزایا کردار آن گروه
نابکار میدادند درین ایام راجه بانتضای رای اخلاص پیرای میوارا

مردان فیروزی نشان طریق معاودت می‌پردند بمجرد برگشتن آنها مخالفان جسارت و خیرگی کرده جوق جوق رو بطرف جنوب مسعود آوردند مبارزان بسالت کیش بمدافعت آن جمع محال اندیش عنان بر تافتند نخست جمعی ازان تیره روزان بمقابله بایاچی گه‌ونسله و شرزه راو و دیگر دکنیان که در سمت یمین راجه رایسنکه بودند در آمده آغاز خیرگی نمودند راجه مذکور بدلیبری و دلاوری بر مخدولان حمله برده آنها را دفع کرد و چندی ازان مدبران بر خاک هلاک افتاده برخی مجروح گردیدند و گروهی رو بسمت فوج قطب الدین خان آورده ازان جمله قریب دو صد سوار جلالت شعار تیغها آهیخته مرکب جسارت بر انگیختند آن خان جلالت جو بازوی همت بدفع آنها کشاده کوششی مردانه نمود و چندی ازان سیه بختان طعمه مصاصم انتقام مبارزان نصرت اعتصام گشته برخی مجروح شدند راجه جیسنگه پس از آگاهی بر کیفیت حال دلیر خان و داؤد خان و کیرت سنگه را بکمک تعیین نمود و خود با فوج قول که آمده کار و مستعد پیکار بود بیرون دایره گاه ایستاده انتظار خبر میبرد نام بردها در راه بر راجه رایسنکه و قطب الدین خان و دیگر مپاه ظفر پناه که غنیم را دفع نموده قرین نصرت و استیلا معاودت نموده بودند بر خورده باتفاق روان شدند و قریب پاسی از شب گذشته داخل معسکر فیروزی گشتند بالجمله چون عساکر منصور را قصد محاصره قلعه بیجاپور مرکوز خاطر نبود و بنابر عدم این اراده توپخانه سنگین که تسخیر آن حصن حصین را شاید و دیگر ادوات قلعه کشتائی همراه نیارده بودند و از سرحد ولایت پادشاهی تا نزدیک

آن حصن منیع کرده بود و تالاب نورس پور و شاه پور را خالی نموده چاهها و باولی های پیرامون قلعه را همگی بزقوم و خاک انباشته و عمارات و معمورهای بیرون حصار بر زمین یکسان ساخته آنچه مپاه ظفر پناه را در تخریب آنجا بایستی کرد خود بجای آورده بود و چنانچه رسم و آئین حکام بیجاپور است خود دران حصن حصین و معقل متین تحصن جهته مجموع سرداران و افواج خویش را در بیرون بمداومت و مقاومت جنود قاعره مامور گردانیده بود و درین وقت باشا را آن بی بهره جوهر معادت شرزه مهدوی و سیدنی مسعود و عزیز و چندی دیگر از لشکریانش بولایت بادشاهی در آمده غبار انگیز شورش گشته بودند تا اگر افواج گیاهستان را عزم محاصره و تسخیر قلعه باشد باستماع این خبر متزلزل گشته دست از محاصره بدارند و از پای قلعه بر خیزند و ما بقی لشکرش در نواحی قلعه بود بالجمله راجه در منزل مذکور داوران مغول را با برخی در دست راست و پارا پیش روی لشکر ظفر اثر و جمعی از دکنیان در دست چپ و زمره در عقب بخبرداری و اهتمام کهی مقرر نموده بود و بر سبیل نودت این جماعه بمحافظت اهل کهی میرفتند روزی جادونرای و دیگر دکنیان که بآئین معهود بجانب دست چپ رفته بودند خبر فرستادند که قراول غنیم نمایان شده راجه رایسنگه و قطب الدین خان باشا را راجه بدانسو شتافته بعد از طی دو کروه بقراول غنیم بر خوردند و از طرفین بانی چند انداخته تا شام فریقین در برابر یکدیگر ایستاده بودند و چون حجاب ظلمت شب در میان حائل شد

سنگه کچهواه با قشونی از راجپوتان راجه پیشتر ازین جماعه جلو ریز
 میرنفتند مقهوران بعدادت نکوهیده خویش نخست روی گردان شده
 سری بگریز آغاز نهادند چون پیش روان عرصه کارزار تعاقب آن
 برگشته بختان نموده نزدیک رسیدند و راه گریز بر آنها تنگ شد
 بحکم ضرورت عطف عنان نموده بجنگ شمشیر درآمدند و اچل سنگه
 و همراهانش را با آنها حربی صعب روی داد و قریب صد تن از
 مخنولان دران آویزش طعمه تیغ مبارزان نیروز مند گشته بسیاری
 مجروح شدند و برخی از راجپوتان راجه نیز پیکر مردی بزیبت
 زخم آراستند و معدودی بمرداگی سر بحیب نیکنامی فرو بردند
 آخر الامر مردودان نابکار را پای ثبات و قرار از جای رفته نیل عار
 فرار بر چهره روزگار خود کشیدند و بهادران منصور تا سه کروه آنها
 را تکمشی کردند و داود خان با همراهان خود بفوجی که مقابل او
 بود در آویخته بنیدری شهامت و دلوری لوامی غلبه و استیلا بر
 افتراخت و راجه سجانسنگه که هر اول او بود مصدر ترددات نمایان
 شد و دلیر خان که بفوج دمت چپ حمله برده بود چون بمخالفتان
 قریب شد و نزدیک بود که کار پیکار از تغنگ و تیر گذشته بنیزه
 و شمشیر مرد مقاهیر رخ از عرصه مقابله او بر تانته راه گریز میبردند
 درم ماه مذکور عساکر منصور در پنج کروهی بیجا پور نزول نمود
 و تا هفت روز آنجا اقامت گزید عادل خان حصن متین بیجاپور را که
 بمناعت و رمانت و وسعت و حصانت شهره روزگار است بونور حارمان
 و کثرت آلات و ادوات قلعه داری استحکام تام داده موای مردم
 مقرر و محافظان سابق می هزار پداده کرناتکی فراهم آورده داخل

بقلمه کشیدند مخالفان تا دروازه حصار آمده چون از برج و باره
تیر و تفنگ بر آن مجال اندیشان باطل آهنگ باریدن گرفت
و جمعی ازان خاکساران باک پیمای بر خاک هلاک افتادند خائب و
خامر از پای قلعه برگردیدند باجمعه راجه دو روز دیگر دران موضع
اقامت نموده بیست و فهم کوچ کرد و غره رجب نزدیک بمنزل
منهیان آگهی دادند که فوجی از غنیم نمودار گشته راجه مقصود
بیگ علی دانشمندی را برسم قرارای برای تشخیص خبر تعیین
فمود و از بازگشته خبر رسانید که مخاذیل بسرعت و تعجیل می
آیند راجه قباد خان و آتشخان داروغه توبخانه را برای محافظت
بنگاه گذاشته راجه رایعنگه و قطب الدین خان را مقرر ساخت که
با سپاه خویش بیرون لشکرگاه ایستاده خبردار باشند و خود با
دیگر افواج قاهره که آماده کارزار بودند از نزدیک منزل برگشته
بمقابله مردودان روان شد نیم گروه طی کرده بود که سپاهی لشکر
آن تیره روزان نمودار گردید و ابوالمحمد نبیره بخترو شرزه مهدوی
و نبیره بهلول و خواص با دیگر مردوان غنیم یک فوج عظیم شده
بگام جسارت می آمدند و فوجی دیگر نیز از عقب این گروه بود
مخالفان چون نزدیک رسیدند بر وفق رسم و آئین خویش
جوقی ییمین و فریقی به بسیار متفرق گردانیدند و از طرفین
جنگ بان و تفنگ مرشده راجه دلیر خان را با فوج هراول
بدفع گروهی که در جانب یسار جنود نصرت شعار بودند اشاره
کردند و خود بر قتل اعادای که فوجی انبوه بود حمله آور شد
و کیرت سنگه و فتح جنگ خان و سیوا را پیش روی خود کرد اچل

خان بامداد و اعانت او پرداخته ترددات شایسته بظهور رسانیدند و مخالفان را از دفع کرده رهگرایی و ادعای فرار گردانیدند و درین آویزش گوله بند و تپچی بجادون کلانی رحیده گرمی آن بر پیکر پلیدش با حریق نار سعیر در آمیخت و معدودی از مبارزان شهامت شعار جان نثار گشته جمعی زخم دار شدند و نزدیکی دیگر گروهی از مقاهیر بر راجه رایسنگه حمله آوردند و قطب الدین خان و کیرت سنگه بگومگ او پرداخته آنها را منهزم ساختند و دایر خان با جنود مسعود وقت شام بمعسكر نیروزی اعتصام رحید و درین تاریخ از نوشتة اودیت سنگه قلعه دار منکل بیده بظهور پیوست که روز پیش هنگام صبح سه فوج از غنیم عاقبت و خیم که قریب شش هزار سوار بودند بر سر قصبه منکل بیده آمده بجانب دروازه قلعه صف بسته ایستادند و با آنکه راجه جیسنگه از روی احتیاط و پیش بینی بهر انراز خان فوجدار آنجا ناکین بلیغ کرد؛ بود که اگر فوج کلانی از مخالفان با طرف آید چون جمعیت سپاه با او کم است قصد مدافعه و پیکار باعدای با کار نکرده بقلعه در آید خان مذکور بمقتضای حمیت و بسالت مصلحت و تدبیر را کار نبسته با سپاه قلیل خود که نه در خور مدافعه اعادی بود با آنها مقابل شد و جنگی مردانه و نبردی دلیرانه کرده کوشش و آویزش بسیار که نهایت مرتبه جرأت و تهور بود بظهور رسانید و عاقبت الامر بسر بازی رتبه سرافرازی یافت و از همراهانش چندی فقد جان در باخته برخی مجروح شدند و میانش زحمات برداشتند بعد از وقوع این قضیه پسران او با بقیه سپاه و فیلان از صلاح اندیشی خود را

گشتند و علم و چتر و اسب و اسلحه بسیار از کشتگان آن بخت
بر گشتگان بدست مبارزان نصرت نشان در آمد و همچنین دلیرخان
و دیگر بهادران کار طلب پیکار جو از هر سو با زری جلالت کبشوده باعدا
در آویختند و حملات متواتر بر آنها پیموده بضرب تیغ آبدار و حنا
آتشبار گرد دمار از روزگار شان انگیختند خصوصاً دلیر خان که روی
صولت و دلیری بهر طرف که می آورد در دم لوای غلبه و
امتیلا می افراخت و سلاک جمعیت دشمنان را متفرق و پراکنده
میساخت بالجمله بعد از تردد بسیار و آویزش بی شمار که مخالفان
مردود رهگرایی فرار گشته بودند چون روز بآخر رسید و لشکر ظفر
اثر شش کروه طی مسافت کرده تجشم حرب و قتال اندوخته بود
و سرداران جیش فیروزی صلاح در تعاقب ندیده روی توجه بمعسكر
نصرت قرین آوردند چون مخالفان بر معاودت ادواج گردون شکوه
آگهی یافتند عذاب از صمت فرار بر تافته چنانچه شیوه دکنیان
برگشته روزگار است از دو طرف لشکر منصور نمایان شدند و خبرگی
نموده شروع در انداختن بان کردند و هرگاه ظفر سپاه پناه بر آنها حمله
میکشت بسان خاشاک مپک مر از پیش باد صرصر گریزان گشته
پای ثبات نمی افشردند و چون مبارزان شهامت کیش عذاب بر
می تافتند دگر باره همان مسلک می سپردند درین اثنا جوتی
ازان تیره بخنان بر نیتو که با فوج میوا برهم چنداولی از عقب
لشکر نصرت لوا می آمد حمله آورده باویزش در آمدند نیتو بمدامعه
آنها پرداخته کوشش مردانه کرد و دگر باره جمعی کثیر ازان مدبران
در رسیده بر نیتو حمله آوردند درین وقت کثرت سنگه و فتح جنگ

رسیده معسکرشان را خالی یافتند و چون از لشکرگاه گذشته بر اثر آنها پاره پیشتر رفتند فوجی عظیم از غنیم لئیم که قریب درازده هزار سوار بود و سردارانش شرز مهدوی و ابوالمحمد نبیره بچتر و خواص و جادون کلینانی و انکوی بهونسله بودند یصال بسته و صفوف آرامده نمایان شدند بمجرد دیدن فوج اعلائی دلیرخان و راجه رایسنکه و کیرت سنکه که در یمین و یسار آن خان شهابت شعار بودند بذیروی شجاعت و دلیری جلو ریز بر مخالفان تاختند و مصمص انتقام و تیغ کین بخون آن مخدولان ادبار آئین رنگین ساختند مقاهیر تیره روز خیره روی بمشاهده نیروی بازوی سطوت و جلالت بهادران شهابت خوی تاب ثبات در خود ندیده روی همت از عرصه نبرد بر تافتند و چنانچه عادت آن گروه بی معادت است که بقزاقی و حیل و روی فرصت دستبرد میجویند و قابوی کلزار می طلبند متفرق شده بچهار فوج منقسم شدند جوتی بسمت میمند و قشونی بطرف میسره و نریقی از پی قول در آمدند و جمعی بفوج قرارل مقابل شدند تا مگر بدین طریق کوی از پیش توانند برد از انجمه فوجی از دست چپ راجه رایسنکه جلوریز رسیده باو بکلزار پیوست راجه مذکور روی همت بمدانعه آورده نبردی مردانه کرد و سوبهگون و مترسین بندیه که هراول او بودند مصدر ترددات شایسته گردیدند و پس از زد و خورد بسیار مقهوران را پای قرار از جای رفته عار فرار گزیدند درین آویزش یاقوت حبشی ارعدهای آن سیه درونان بر خاک هلاک افتاد و پانزده تن دیگر از مردم ناسمی آنها بتیغ بیدریغ بهادران فیروزمند سپری

راجه بعد از آگاهی برین معنی اودیت منگه (ن) بهدوریه و الحراست
 آن قلعه و سرفر از خان را بفوجدارئی مضامات آن معین ساخت و روز
 دیگر کوچ شده چون قلعه منکل بیده بمصافت دو کروه بریک سمت
 راه لشکر گردون شکوه بود راجه بدیدن آن رفته آن حصار استوار را
 بنظر احتیاط در آورد و حصن مذکور قلعه است عالی اساس کهن
 بنیاد از منگ و آهک تعمیر یافته خندقی عمیق دارد و توپ
 آهنین و ده زنبورک و سیصد بان دران بود راجه توپ اندازان و
 یانداران و دیگر احتشام تعیین کرده بندوبست آن نمود و باره غله
 بجهت ذخیره فرستاد بدست و پنجم در اثنای قطع مسافت فرل
 غنیم از دور نمایان شد و شب هنگام مخالفان سیه بخت تیره ایام
 نزدیک بمعسکر نصرت اثر آمده چنانچه آئین آن گروه ادبار پزده
 است بانی چند انداختند چون مبارزان بخت بیدار در مورچاها
 مسلح و مستعد کار بودند سوار شده بدفع جهات منشان پرداختند
 و از آنجا که منهدان خبر رسانیدند که گروهی انبوه در پنج گروهی
 معسکر ظفر قرین انامت دارند راجه روز دیگر مقام کرده دلیر خان
 و راجه رایسنگ و قطب الدین خان و قباد خان و کبیر سنگه و فتح
 جنگ خان و ابوالمحمد و سیوا و گروهی دیگر از مبارزان نصرت لوا
 بتادیب و تنبیه آن جمع شقاوت گرا تعیین نمود جنود مخالف
 باستماع این خبر کوچ کرده و از لشکر گاه پیشتر رفته صفوف اقبال
 آراسته بودند اواج مصوره بجائی که مقهوران را نشان داده بودند

رعب قلعه را خالی کرده فرار نمودند و اولیای دولت قاهره آنرا
 متصرف گشتند راجه باستماع این خبر نازوجی و بهلاجی را با جمعی
 بحراست آن حصار معین ساخت یازدهم ماه مذکور نزدیک دریای
 نبرا محل ورود افواج ظفر پیرا شد و چون قلعه پلتن نزدیک بود
 راجه بدیدن آن رفته بندوبست آن حصار نمود و بجای زمیندار آن
 بوم آمده ملاقی شد و راجه او را بعنایت پادشاهی مستمال ساخته
 خلعت داد و نیتو را با همراهانش بتسخیر قلعه منکل بیده که
 از انجا تا بیجاپور شانزده کروزه جریبی مسافت امت تعیین نمود و
 چون سیوا باشاره راجه جوقی دیگر از اتباع خود بتسخیر حصن ناتهوره
 که هفت کروزه قلعه پلتن است نیز فرستاده بود درین روز خبر
 رسید که فرستادهای او حارسان آن حصار را باستمالت بر آوردند و آن
 قلعه نیز بتصرف اولیای دولت روز افزون در آمد و افواج بحرامواج از کنار
 دریای تیرا کوچ بر کوچ متوجه پیش شدند و هر روز صفوف قتال بر
 آراخته مجموع اردو را در میان گرفته بتوزک و احتیاطی مسافت
 می نمودند و پس از قطع چند مرحله خبر رسیده که قلعه کهارن
 را که دران حدود بود متحصنان از سطوت و صولت عساکر گردون
 مآثر خالی کرده راه فرار میپرده اند راجه مسعود خان را با چندی
 از منصبداران و سید صد بندوچپی از لشکر سیوا تعیین نمود که
 حصن مذکور را متصرف گشته بحراست آن قیام نماید بدست و
 یکم که جنود نصرت اعلام مقام داشت از تقریر منہیان بوضوح
 پیوست که چون نیتو با همراهان بیای قلعه منکل بیده رسید
 محصوران تاب ثبات و نیروی استقامت در خود ندیده فرار نمودند

منش التمش شد و فتح جنک خان با حسن خان و عبد الرسول و جمعی دیگر در یسار جنود فیروزی آثار بطریق طرح معین گردید و قباد خان با جان نثار خان و برقه از مغولان بقراولی چهره انروز جرأت و پردایی شد و دو فوج دیگر از مبارزان مغول یکی بسر گردگی شهسوار خان و دیگری پیداشلیقی ترکناز خان مقرر گردید که بر یمین و یسار عسکر منصور دور دور برسم قراولی طریق نصرت - پارانند و پس از طی دو مرحله ابو محمد نبیره بهلولخان که در سلک مرداران عادل خان انتظام داشت و از نیک اختیاری و سعادت یاری بعزم بندگی درگاه خلایق پناه از جدائی گزیده بود با فوجی بلشکر منصور پیوسته بر راجه ملاقی شد و راجه او را بعنایات و مراحم پادشاهی مستمال ساخته يك قبضه شمشیر مرصع و در اسب و برخی اتمشه از جانب خود داد و چون حقیقت آمدن او از عرضه داشت راجه بمسامع حقائق مجامع رسید عاطفت پادشاهانه او را بعنایت خلعت و منصب پنج هزاری چهار هزار سوار سربلندی بخشیده حکم شد که در ملک کومکیان راجه باشد و آن زبده راجها او را با جمعی از مجاهدان بصالت آئین در جانب یمین موکب نصرت قرین بطریق طرح تعیین نمود و هفتم جمادی الآخره از ده گروهی قلعه پلتن که از حصون مرحد ولایت بیجاپور است و بر مر راه لشکر منصور بود نیتوی سر لشکر شیوارا با فوجی ازو مقرر نمود که پدای قلعه مذکور رفته در تسخیر آن بکوشد و تا رسیدن خبر ازو فرار توقف دارد پس از سه روز بظهور پیرومت که چون نیتو با همراهان پدای قلعه رسید متحصنان از غلبه خوف و

هزار پیاده بود در دست چپ قول تعیین یافت و سرگردگی هر اول
 بجوهر دلیری و شجاعت دلیر خان منوط گشته سرفراز خان و غالب
 خان و دتاجی و رستم را و پردل خان و سید فجاقت باره و پورنمل
 بندیه و نرسنگه کور و لودیخان و چتر بهوج چوهان و آتش خان داروغه
 درپخانه لشکر ظفر اثر با قریب پانصد برق انداز و اکثر توپخانه
 پادشاهی و جمعی از مبارزان نصرت پیرا و هزار سوار رانا که همگی
 قریب هفت هزار و پانصد سوار بودند با او تعیین یافتند و داودخان
 بکار فرمائی برانکار کمر همت بر میان عبودیت بسته راجه سجان سنگه
 و شرزه خان دکنی و جوهر خان حبشی و راو امر سنگه چند راوت و
 محمد صالح ترخان و مسعود خان و ترنگی بهونسله و راجی
 پسر افضل بیجاپوری و اندرمن بندیه و سید زین العابدین بخاری
 و سید مقبول عالم و جمعی دیگر از مبارزان بسالت شیم که شش
 هزار سوار بودند بهمراهی او مقرر گشتند و سرداری جرانغار باستقلال
 شهابت راجه رای سنگه سید سودیه مغوض گشته جادو برای دکنی و
 باباجی و شرزه را و ترنگی و بنهوجی و دولت مند خان با گروهی
 دیگر از دکنیان و سونهرن و منترسین بندیه و هرجهس کور و ابراهیم
 پتی و اسمعیل نیازی و جمعی دیگر از دلاوران جلالت شعار که زیاده
 از شش هزار سوار بودند با او معین شدند و قطب الدین خان با
 هلال خان و دلاور خان و اردا جیرام و چتروجی و برخی دیگر از
 دکنیان و سید علی اکبر باره و خداوند حبشی و شیخ عبد الحمید
 و عبد الله شیرازی و مسریز مهند و گروهی دیگر از منصبداران
 بچنداولی قرار یافت و کیرت سنگه با جوتی از مبارزان شهابت

و منجبات که در مقام خود مذکور شده بتاخذ ولایت بلجاپور و تنبیه و تادیب عادل خان معین شده بود پرداخته وقایع و کیفیات آن مهم نصرت فرجام از آغاز تا انجام بر سپید تفصیل رقمزد و کلک حقائق ارقام میسازد •

شرح تاخذ ولایت بلجاپور و محارباتی که صاکر جهانکشار ابادکنیان شقاوت گرا روی نمود

چون راجه جیسنگه با سایر افواج قاهره که با او معین بودند بعد از کفایت مهم سیوا چنانچه سابق ذکر یافته به تنبیه و تادیب عادل خان و تاخذ ولایت بلجاپور مامور شده بود بموجب حکم جهان مطاع بیست و دوم جمادی الاولی سال گذشته باین عزیمت فیروزی انجام با دایر خان و داؤد خان و راجه رایسنگه و قطب الدین خان و سیوا و دیگر جنود ظفر لوا از ای قلعه پورندهر کوچ کرده بحمت مقصد روانه شد و قول بحسن شهامت و استقلال آن عمده راجهای عظام رونق یافته ملا یحیی نایب و پردل خان و جگت سنگه هاده و مانکوجی و ناروجی و مید علی بلجاپوری و بهوجراج کچهواکه و اودیبهان راتهور و سید منور خان باره و زبردست خان و رامسنگه و برق انداز خان و بادل بختیار و جانی خان بخشی و محمد لطیف دیوان لشکر منصور و خواجه عبید الله پسر غالبخان و گروهی دیگر از بندهای پادشاهی و خلاصه سپاه راجه جیسنگه که همگی قریب دوازده هزار سوار بود در آن خوج معین شدند و سیوا با افواج خود که هزار و پانصد سوار و هفت

که صوبه دار بی آن بدر مفوض بود مرخص گشته هنگام رخصت بعفایت خلعت و خنجر مرصع با علاقه مروارید مشمول عاطفت شد و درین اوقات نیتوی خوش میبوا که چنانچه گزارش یافته پس از فرار آن ضلالت کیش جهالت شعار از درگاه جهان مدار راجه جیسنگه اورا در دکن دستگیر کرده بجناب معلی فرستاده بود بپایه اورنگ خلافت رسید و اشاره والا صادر شد که فدائی خان میر آتش جمعی از اهل توپخانه بحراستش گماشته از حال او با خبر باشد و پس از چند روز که در قید ضبط خان مذکور بود بدالت دولت و هدایت سعادت داعیه قبول اعلام از خاطرش سربر زده بوساطت خان موسی الیه در پیشگاه خلعت التماس نمود که اگر عاطفت بادشاهانه این بنده را بجان امان بخشد از روی صدق اعتقاد مسلمان میشود چون ملتمس او بعرض همایون رسید شهنشاه دین پرور حق پزوه را آن داعیه مرضیه مستحسن افتاده پرتو عفو و انضال بر حال او گسترند و آن بخت مند نیک مر انجام که عمری بضالت کفر و جهالت و بت پرستی روزگار بسر برده بود توفیق ادراک شرف اسلام دریافته زاویه باطنش از ظلمت شرک پیراسته شد و بمیامن این کرامت علیا از ورطه قهر و غضب پادشاهی که نمونه از مخط آلهی امت نجات یافته کامیاب مقاصد دارین شد و عنایات و مراحمی که بعد ازین نسبت بار صمت ظهور یافت عنقریب گزارش خواهد پذیرفت - اکنون کلک سوانح نگار سر رشته تحریر وقایع حضور مهر انوار را اینجا گذاشته بشرح مساعی و ترددات افواج ظفر لوا که بسر گردگی راجه جیسنگه که در مال گذشته بعد از اتمام مهم میبوا بغایر اسباب

و مهاراجه جسونت سنگه را بعنایت خلعت زمستانی نواختند و جعفرخان و دانشمندخان و مکرم خان و مرتضی خان و دیگر امرای حضور و عمدهای اطراف را باین عنایت مر بلند ساختند و طاهرخان از جاگیر و اژده خان و قطب الدین خان و صف شکفتان و قباد خان از دکن رسیده بتقبیل سده اقبال استمعاد یافتند و پورنمل بندپله و منکلی خان که از فوجداری پلون معزول شده بود در سلک کومکیان دارالملک بل منتظم گشته نخستین بعنایت خلعت و علم و باضافه پانصدی دو صد سوار بمنصب دو هزاری هزار و پانصد سوار و دومین بعنایت خلعت و اسب نوازش یافت و نصیری خان بفوجداری در بنگه و از اصل و اضافه بمنصب دو هزاری هزار سوار سرافراز گردید و مکرمخان خان دیوان گجرات از تغیر شفیع خان بدیوانی صوبه دکن و خان مذکور بدیوانی صوبه گجرات منصوب شده بعنایت خلعت مر مابه مباهات اندرختند و میر رستم خوانی بفوجداری بروده خلعت سرافرازی پوشیده باضافه پانصد سوار بمنصب هزاری هزار سوار مباحی شد و درانجا قراول بیگی بمرحمت خلعت و اسب نوازش یافت و بزمره قراولان خلعت مرحمت شد و بعرض اشرف رسید که شاه قلی خان فوجدار اوده باجل طبعی بسط حیات در نور دیده پنجم شعبان بهادر خان که چنانچه سابق ذکر یافته بملازمت رباب ظفر مآب بادشاهزاده عالیقدر والا تبار محمد معظم معین شده بعد از رسیدن خبر فوت والی ایران بموجب فرمان از راه برگشته بود بتلقیم سده عظمت و جهانبانی جبیر اودات نورانی ساخت و بعطای خلعت خاص قامت امتیاز افراخت و هفدهم ماه مذکور بالغ آباد

ائزان حضرت بظهور نه پيوسمت بلکه اظهار ملالت و قبض خاطر کرده
 فرمودند که مرغوب طبع مقدس آن بود که شاه در قيد حيات بوده
 فيما بين اتفاق صف آرائی می افتاد اکنون که چنین روی داد
 کمال تقوت و صروت اقتضای آن نمی نماید که افواج جهانکشا بر سر
 ایران زمین تعیین یابد بنابراین اندیشه قدسی اساس یربلغ کرامت
 عنوان بگرام فرورزنده اختر برج سلطنت تابنده گوهر درج خلافت بادشاه
 زاده ارجمند محمد معظم عز صدر بانمت که از دار السلطنت لاهور
 پیش نرفته روزی چند در انجا اقامت گزینند و چون فرمان طلب در
 رسد با افواج منصور آهنگ کعبه حضور نمایند و نیز منشور لامع
 النور بهمار خان که درین زودی بخدمت آن شاه دار والا تبار مرخص
 گشته بود صادر شد که از راه برگشته پدایه سریر خلافت شتاب بالجملة
 خاقان جهان دوازده روز با بخت فیروز و طالع دشمن سوز مسرت اندوز
 شکار بوده زیاده بر هفتاد نیله گاو و آهوی بسیار مید فرمودند و سیوم
 رجب بشهر معاودت نمودند چهاردهم ماه مذکور رایت اقبال پرتو
 ورود بخضر آباد انگند و خدیو حق پرتو از انجا بروضة قدوة اصفیای کرام
 سلطان المشایخ شیخ نظام الدین قدس سره توجه فرموده فیض زیارت
 اندوختند و بعبادت معبود یک هزار روپیه بمجادران آن مزار قدسی
 انوار عطا فرمودند و بعد مراجعت از انجا دگر باره باغراباد فیض
 بنیاد عز قدوم بخشیدند و چند روز در شکار گاههای نواحی آن بصید
 نیله گاو مسرت پیرای طبع اندس گشته بیست و چهارم بشهر
 معاودت نمودند درین ایام طر از کسوت حشمت و سروری فروغ اختر
 سعادت و نیک اختر ی پادشاهزاده والا تبار بخت بیدار محمد معظم

بود و بنا بر استماع اخبار خلل و فتور آن ولایت از راه مراجعت کرده به پیشگاه حضور آمده چون بظهور پیوست که احوال آن دیار بانعاق و انتظام گرائیده است دگر باره بدان صوب مرخص گشت بیعت و یک جمادی الآخره رایت دولت فرمانروائی عالم پرتو ورود بعرضه شکارگاه پالم امکنده در روز آنجا بشکار آهو نشاط اندوز بودند و از آنجا بعزم صید نیله گلو که موسم آن رسیده بود ساحت خاص شکار را جولانگاه سفند اقبال ساختند و بیست و چهارم ماه مذکور که گیتی خدیو عالم کبر دران شکارگاه داپذیر نشاط اندوز صید نخچیر بودند خبر درگذشتن شاه عباس فرمان روی ایران از عرایض زمینداران حدود ملتان و قندهار به سامع جاه و جلال رسید تبیین مجملی از کیفیت این واقعه آنکه چون شاه از فرخ آباد عزیمت اصفهان نمود در راه عارضه خنق بهمرسانیده مریض شد و چون مرض شدت داشت باندک روزی آزارش را کار از تدبیر و مداوا در گذشته غره ربیع الاول این سال ازین دار غرور رحلت نمود و پس از وقوع این سانحه بصوابدید امرا و ارکان دولت ایران بوداق بیک جوله تفنگچی اقامی که چنانچه درین دفاتر مآثر دولت سمّت گزارش پذیرفته برسم سفارت بجناب خلعت و جهانبانی آمده بود از اردو جدا شده بر جناح سرعت و استعجال باصفهان آمد و صفی میرزای پسر بزرگ اوراکه آنجا بود برآورده باتفاق اکابر واعیان بلد مذکوره برمسند حکومت و ایالت آن دیار متمکن گردانید و متعاقب امرا و لشکریان رسیده بدو گرویدند بالجملة از آنجا که بزرگ نژادی و والا نهادی ذات قدمی صفات شهنشاه جهانست از استماع این خبر اصلا اثر بهجت و بشاشت

و کمال و قدمیت خدمت و محرمیت بارگاه جاه و جلال اتصاف داشت و از معتمدان راست گفتار در صحت کردار بود خدیو عاطفت پرور مهربان را وقوع این سانحه خاطر حق شناس بقائید و پرتو التفات بحال بازماندهای او انگنده پسران و خویشانش را بعنایت خلعت نواختند و همگی را باضافه مناصب و دیگر مراحم و مواهب کلمیاب ساختند شانزدهم نزهنگاه خضر آباد از سایه چتر اقبال فرورخ معادت گرفت و روز دیگر حضرت شاهنشاهی از آنجا بروضه قدسیه جناب قدوة الاولیای و الواصلین حضرت خواجه قطب الدین قدس سره العزیز توجه فرمودند و فیض زیارت آن مزار فیاض الانوار اندوخته فردای آن دوهزار روپیه بمجاوران آن بقعه کریمه انعام نمودند و هردوم را یت معارفت بشهر افرخته فردای آن بهادرخان را رخصت فرمودند که بلشکر ظفر اثری که در رکاب پادشاهزاده کام کار بخت یار محمد معظم بصوب دارالملک کابل تعیین یافته بود ملحق گردد و هنگام رخصت او را بمرحمت اسپ با ساز طلا و فیل با یراق نقره نواختند و مدیر برهانی خلعت یافته در ملک همراهان خان مذکور درآمده بیست و سوم بجهت سرافرازی زبده امرای عظام جعفر خان منزل او را بانوار قدوم اشرف برانروختند آنخان اخلاص آئین بشکر مقدم فیض قرین مراسم پای انداز و نثار بجای آورده پیشکشی از نوادر جواهر و مرصع آلات بنظر قدسی برکت در آورد و برخی از آن رتبه قبول یافت خاقان جهان ساعتی چند آنجا تشریف حضور داشته قبل از دو پاس روز مراجعت فرمودند و درین هنگام خواجه اسحاق که سال گذشته چنانچه سابق ذکر یافته بحجابیت کاشغر معین شده

و سعیدای خوش نویس و چندی دیگر هر یک بانام یک هزار روپیه نوازش یافتند و چهار هزار روپیه بزمرد نوا سنجان و سرود سراین آن بزم مسعود عطا شد بالجمله تا سه روز آن جشن نشاط افروز کلم بخش جهانیان بود یازدهم ملا مذکور حضرت شاهنشاهی اوائل روز بمنزل شریف پرده آرای هودج عزت زینت بخش مشکوی ایهت ملکه تقدس نقاب ثریا جناب بیگم صاحب پرتو قدوم گسترده ساعتی چند ایشان را کامیاب فیض حضور گردانیدند آن ملکه ملکی مبرت قدسی اطوار مراسم های انداز و نثار و شکر مقدم همایون خدیو دروزگار بجای آورد و دو پاس روز از انجا بمعادت معاودت فرمودند از سوانح مقتول شدن اعتماد خانست بتیغ جمارت یکی از مجاهیل ترکمانان چون امیر خان صوبه دار کابل درین ایام چندی از مغولان بی سرو پا را بمظنه جاسوسی گرفته بدرگاه جهان پناه فرستاده بود حضرت شاهنشاهی خان مذکور را که بصفت کار آگاهی و معامله فهمی موسوم بود بتحقیق حال آنها مامور ساخته بودند اواز یکی از آن چند کس را که ترکمانی سپاهی وضع بود بی علاقه بقدر زنجیر در خلوت نزد خویش طلبیده بموجب امر لازم الامتثال ازو تفهیش احوال می نمود درین وقت عرق جهالت آن مجهول حرکت کرده ناگهان از جایی درآمد و خود را بخادمی که در بیرون اسلحه او داشت رسانید و شمشیر از دست او گرفته با تیغ آهینخته بچالاکي برگشت و ضربتی کاری بخان مذکور رسانیده بهمان زخم قطع رشته حیاتش نمود و چندی که نزدیک بودند آن تیره روز شقاوت اندوز را در میان گرفته بتیغ انتقام از هم گذرانیدند از انجا که خان مذکور بحلیه فضل

خان و دانشمند خان نیز بعنایت خلعت قاصت امتیاز افراختند و عاطفت بادشاهانه طراز کسوت حشمت و ارجمندی زینت معند شوکت و سر بلندی پادشاه زاده گام کار محمد معظم و مهاراجه جسونت منگه را بار سال خلعت خاص نوازش نمود و یکهزار سوار از تابینان بهادر خان و یکهزار سوار از تابینان وزیر خان دو اسپه سه اسپه مقرر شد که از اصل و اضافه منصب نخستین پنجهزاری پنجهزار سوار از انجمله چهار هزار سوار دو اسپه سه اسپه باشد و منصب دومین پنجهزاری سه هزار سوار و مکرم خان باضافه هزاره بمنصب پنجهزاری سه هزار سوار و فدائی خان باضافه پانصد سوار و همت خان باضافه پانصدی بمنصب دو هزار و پانصدی هزار و دو صد سوار و عاقل خان باضافه پانصدی بمنصب دو هزار و پانصدی هفت صد سوار و مرید خان که بفروجداری دامن کوه کمانون معین گشته بود باضافه پانصدی پانصد سوار بمنصب هزار و پانصد سوار و سردار خان بمرحمت اسپ و قلعه دار خان تهاغه دار غزنین بخطاب نصرت خانی و عرب شیخ ولد طاهر خان بخطاب مغلخانی و ماگ حسین ابدالی از کومکیان صوبه ملتان بخطاب فنا دار خانی و میر اسفندیار معموری بخطاب معمور خانی و از اصل و اضافه هرچس کر بمنصب هزاره نهصد سوار و میر برهانی بمنصب هزاره پانصد سوار سر بلندی یافتند و عبد الرحمن بن نذر محمد خان بانعام پنجهزار روپیه و محمد بدیع بن خسرو بن نذر محمد خان و میر جعفر استرا بادی هر یک بانعام چهار هزار روپیه و حکیم مهدی شیرازی بانعام دو هزار روپیه و محمد وارث و نعمت خان

خجسته‌گی و بهروزی از همه موقرین حال هواخواهان این دولت
آسمان جاه و گردون بحسن موافقت و متابعت احباء سلطنت همایون
از اعلامی کینه خواه بود جشن وزن شمعی شهنشاه ظفر رایت
توفیق سپاه خدیو یزدان پرمت حق آگاه جهانیان را کامیاب نشاط
و شادمانی و هم آغوش شاهد آمال و امانی گردانید و هشتم
جمادی الاولی مطابق پانزدهم آبان بعد از انقضاء پنجم گهزی از
روز مذکور در انجمن خاص حشمت و جلال و نگارین سرای دولت
و اقبال اعنی غلخانه مبارک که باشاره والا برای وقوع این
جشن طرب پیرا زیب و آرایش یافته بود وزن مسعود بآئین معهود
صورت وقوع یافته از غیض سلجیدن شهنشاه آفاق گیتی خدیو معدلت
پرور قدمی اخلاق ترازوی میزان عدل را گران مصداق آمد و سال چهل
و هشتم از عمر کرامت طراز قرین تاییدات آلهی و سعادات نامتناهی
پیرایه اختتام پذیرفته سال چهل و نهم چهره آغاز بگلگونه حسن انجام
برافروخت حضرت شهنشاهی بعد فراغ از مراسم وزن مبارک ساعتی
دران بزم گاه عز و جاه مرور آرای ابهت و کامرانی گشته از آنجا ببارگاه
والای خاص و عام پرتو عظمت و احتشام گسترده و ساعتی چند
آنجا بزم اقبال آرامده کام بخش خلائق گردیدند و بغیروی توفیق
و خدا آگاهی ازان گزین محفل ابهت و گیتی پناهی بخلوتگاه
عزت و جلالت خرامش نموده بشیمه کریمه خویش زمانی برآورنگ
عدالت نشستند درین بزم جهان افروز اختر مظهر دولت و کمکاری
گوهر محیط شوکت و بختیاری بادشاهزاده والا قدر محمد اعظم بعطای
خدمت خاص و یقبضه شمشیر مورد عاطفت گشتند و جعفر

از یمن رکوب اشرف گشتی را محیط گوهر اقبال ساخته آب روی
 دریا میفرودند و بچهارده منزل قطع آن مسافت نموده غره
 جمادی الاولی ماحت فیض بنیاد خضر آباد از حایه منجق
 جهان کشا انوار میمنت پذیرفت و چهار روز در عمارات نزهت
 آئین آن بسر برده ششم ماه مذکور مطابق میزدهم ایان قریب به
 پانص روز که غرخنده سعادت میمنت قرین بود راکب سفینه سعادت
 گشته لواء توجه بهر بر انراختند و اواخر روز قلعه مبارکه را از فیض
 ذحول و فر نزل رشک بیت الشرف غور شد ساختند و دانشمند
 خان صوبه دار دار الخلافه بموجب امر معلى همانجا شرف اندوز
 ملازم والا گردید و درین تاریخ بهادر خان صوبه دار اله آباد که
 بر طبق یربلغ گیتی مطاع از انجا آمده بود دولت زمین بوس دریافته
 یکهزار مهر و دو هزار روپیه بر سبیل نذر گذرانید و بعنايت خلعت
 خاص قامت مباحثات انراخت و چون موسم جشن وزن مبارک
 شمسی در رحیده بود مقرر شد که آن جشن مسعود را در مرکز
 خلافت و جهانداری بفعل آورند و روزی چند تا فراهم آمدن
 مبارزان فیروزمند و مجاهدان ظفر پیوند که مناشیر مطاعه بطلب
 آنها از اطراف و اکناف صادر شده بود دران سریرکه عز و جاه گذرانیده
 اواخر جمادی الآخره مرکب منصور بصوب دار السلطنة لاهور
 نهضت نماید •

جشن وزن مبارک شمسی

درین اوقات میمنت سمات که انوار نصرت و فیروزی و آثار

معلی به پیشگاه سلطنت صادر شد که مرادقات همایون از شهر بیرون زنند و بدستور معهود عمل پشخانه بعنایت خلعت مباحی گشتند و روز مبارک دوشنبه نوزدهم ماه مذکور مطابق بیست و ششم مهر بعد از انقضای سه پاس ازان روز فیروز که ساعت نهضت رایات عالیات بود حضرت شاهنشاهی با شان آلهی و فرجهان پناهی موار سفینه سعادت گشته برای دریا لاهی عزیمت برانراختند و نزدیک موضع بهادرپور منزلگاه عز و جاه گشت و هوشدار خان بدستور سابق بصوبه دارمی اکبرآباد معین گشته بعنایت خلعت و اسب با ساز طلا مر بلند شد و رعد انداز خان بخدمت آخته بیگی و میر توزکی از تغیر ملتفت خان مباحی گشته خلعت یافت و عبد النبی خان بخدمت مرجوعه مرخص گردیده بعنایت خلعت مر بلند شد و میر مهدی دیوان آن مستقرالخلافه بخدمت سابق خلعت سرانرازی پوشید و بهرام ولد نذر محمد خان که دران مرکز حشمت و جلال وظیفه خوار احسان و انضال شهنشاه ابرکف دریا نوال بود بعتاء خلعت و انعام ده هزار روپیه کامیاب عاطفت گشته مرخص شد و رشیدای خوشنویس که در ملک دما گویان دولت قاهره انتظام یافته بود بعنایت خلعت و محمد جمفر آصفخان و فریدون حسین ولد تهور خان مرحوم که در زمرد گوشه نشینان آن مصر دولت بودند هر یک بانعام ده هزار روپیه مورد عاطفت شد بالجملة موکب معهود از طریق ساحل دریای جون راه نورد مقصود گشته شهنشاه جهان اکثر اوقات از آن طرف دریا شکار کفان صید افکنان طی راه میفرمودند و که

بمنصب هزاری چهار صد و پنجاه سوار و مجموع بعنایت خلعت و برخی بمرحمت اسپ و محمد ابراهیم ولد شیخ میر مرحوم با دو برادر خود هر کدام بعطای خلعت و اسپ و شاه قلی میرتوزک بعنایت خلعت و خطاب هزیرخانی و گروهی دیگر بمرحمت خلعت و جمعی بعطای اسپ مفتخر و مباحی گشتند و خواجه صادق بدخشی بخدمت بخشیدگری آن لشکر ظفر اثر خلعت سرخرازی پوشید و از اصل و اضافه بمنصب هزاری چهار صد سوار مریند گردید و درین تاریخ بعرض همایون رسید که تربیت خان بظاهر مستقر الخلافه رسیده است چون در مراتب سفارت بعضی تقصیرات از و صادر گشته بود مورد عقاب بادشاه مالک رقاب گشته از دولت ملازمت اشرف ممنوع شد درین ایام از نوشته موانج نگاران بندر صورت بموقف عرض رسید که میر عزیز بدخشی که چنانچه سبق ذکر یافته بجهت رسانیدن وجوه نذروخیرات بمکه معظمه زاده‌ها الله قدرا و جلالة معین گشته بوفه بعد از ادراک سعادت زیارت و طواف دران مقام ملائک مطاف باجل طبیعی در گذشت .

نهضت الویه مهر پیرایه از مستقر الخلافه

اکبر آباد بدار الخلافه شاه جهان آباد

چون بنابر مقدماتی که سمت گزارش پذیرفت توجه رایات اقبال بآن دار الملک مجد و جلال و از انجا بمسرت پنجاب و کابل پیشنهاد همت والا وجهت عزیمت جهان کشا گشته بود یازدهم ربیع الثانی مطابق هژدهم مهر که ساعتی معهود بود اشاره

خاص وجیفهٔ مرصع و یکعقد مروارید که دانه‌های زمرّد گران بها نیز
 دران منظوم بود و سربندی از دو قطعه لعل آبدار و دو زمرّد و دو
 دانهٔ مروارید شاهوار و شمشیر با ساز مرصع و خنجر مرصع با علاقه
 مروارید و ترکش با ساز مرصع و برخی جواهر دیگر که قیمت
 مجموع دو لک و شصت هزار روپیه بود و یکصد راس اسپ از
 انجمله بیست و پنج راس عربی و عراقی یکی با زین طلا و ساز
 میفاکار و دیگری با ساز طلا و یکزنجیر نیل از حلقهٔ خاصه با تلیرو
 ساز نقره و جل زر بفت و انعام پنج لک روپیه مشمول عوطف
 گوناگون ساختند و نو گل گلبن حشمت سلطان معزالدین مهین خلف
 ایشان را بمرحمت مالهٔ زمرّد و خنجر مرصع نواختند و از عمد‌های
 کوشکیان آنچیش اقبال مهاراجه بعنایت خلعت خاص و شمشیر با ساز
 میفاکار و جمدهر مرصع با علاقهٔ مروارید و دو اسپ یکی از طویل خامه
 و یکی با ساز طلا و نیل با ساز نقره و جل زر بفت و میرزا سلطان
 صفوی و نامدار خان هر یک بعنایت خلعت و اسپ یا ساز طلا و
 از اصل و اضافه بمنصب چهار هزار و سه هزار سوار و غیرتخان
 بعطای خلعت و اسپ و از اصل و اضافه بمنصب سه هزار و دو
 هزار و پانصدی سوار و مر بلند خان بمکرمت خلعت و شمشیر
 و اسپ و الله داد خان خویشکی بعنایت خلعت و اسپ و ماده
 نیل و از سابق و حال بمنصب هزار و پانصدی هزار سوار از انجمله
 هشتصد سوار در امپه سه امپه و از اصل و اضافهٔ خواجه رحمت الله
 ده بیدی بمنصب هزار و پانصدی میصد و پنجاه سوار و التفتخان
 بمنصب هزار و پانصدی دو صد و پنجاه سوار و مفاخر خان

وقت که تربیت خان داخل حدود و ممالک محروسه گشته عرائض او بدرگاه آسمان جاء رسید حقیقت این احوال بتفصیل بر پیشگاه ضمیر خورشید نظیر گیتی خدیو عالمگیر پرتو انگنده شعله غیرت خهروانه زبانه برکشیده عزیمت ایران زمین پیشنهاد همت بلند نهمت ساختند و باین اراده بهار گلشن جاء و جلال فروغ اختر حشمت و اقبال بادشاهزاده کامکار بخت بیدار محمد معظم را با مهاراجه جسوت سنگه و جمعی دیگر از امراء نامدار و عساکر قیروزی شعار که برخی شرف اندوز رکاب ظفرمآب و بعضی در محال تیول و اقطاع خویش بودند و مجموع آن بیست هزار سواربوه و توپخانه برق سطوت رعد آثار و مامانی شایسته و سزوار درخور این دولت پایدار بدار الملک کابل تعیین نموده مقرر فرمودند که خود نیز متعاقب رایت خورشید تاب بصوب پنجاب برافرازند و امثله جلیله بطلب بهادر خان و دلیرخان و داؤد خان و دیگر سران و سپهداران که از پایه سربرگردون نشان دور بودند عز مدور یافته حکم شد که برجذاج سرعت و استعجال خود را بصایه چتر اقبال رسانند و روز سه شنبه چهارم^(۴) ربیع الاول مطابق بیست و سوم شهریور بعد از انقضای هفت گهزی از روز مذکور که ساعت با نوار سعادت و انظار میمنت قرین بود آن عالی قدر والا تبار را با مهاراجه و دیگر امراء عظام و مبارزان ظفر اعتصام مرخص گردانیدند و هنگام رخصت آن نهال حدیقه ابهت را بعطاء خلعت

میدمنت قرین بوداق بیک پسر قلندر سلطان جوله تغنکچی اقامی
 را با نامه خلعت پیرا و ارمغانی شایسته بجهت اداء مراسم تهنیت
 جلوس همایون بر سریر سلطنت روز افزون برهم سفارت چنانچه در
 مقام خود مهمت ذکر یافته بدرگاه نلک پیشگاه فرماده اظهار مراتب
 صدق و صفا و ابراز مراسم یکجبهتی و ولا نموده بود و بر ذمت همت
 بادشاهانه باقتضای آئین نفوت پروری و صداقت گستری فرستادن
 جواب آن تهنیت نامه با شایسته ارمغانی لازم و متکتم می نمود
 لاجرم تربیت خان که از بندهای عمده بارگاه آسمان جاه است
 بمسفارت ایران معین گشته در سال ششم جلوس اشرف از پیشگاه
 خلافت رخصت آن صوب یافت و چون بایران رسید در اصفهان
 پیشاه ملاقی شد آن سلطنت پناه بخان مذکور خوب بر نخورده بی
 منشاء و باعث آثار نقار خاطر و غبار باطن ظاهر ساخت و برخلاف
 آئین مخالفت و وداد و قانون یکجبهتی و اتحادی که در تهنیت
 نامه ابراز آن نه نموده بود با او ملوک نمود و بعضی اوقات عزم میده
 کشی و رزم آزمائی و داعیه فرستادن لشکر بمحرد ولایت پادشاهی
 و دیگر امور که مشمر برنجش بود اظهار میکرد بالجمله تربیت
 خان پس از یکسال در طرح آباد مبرخص گشته روانه هندوستان شد
 و شاه بعد از روانه شدن خان مذکور اراده لشکر کسی که اظهار کرده
 بود پیشنهاد خاطر ساخته سپاهی گران با توخانه فراوان بخراسان
 تعیین نمود و از خرج آباد روانه اصفهان شد که بمراجم اسباب
 این عزم نموده خود نیز متعاقب بخراسان آید چون این
 مراتب قبل ازین مجمله بمسامع حقایق مجامع رسیده بود و درین

عزت محبوبه امتار ابهت ملکه تقدس نقاب روشن رای بیگم را
 بامرات طیبات نهال ملطنت بدان صوب مرخص ساختند و مخلص
 خان را با جمعی از منصبداران و احدیان و برق الدازان همراه تعیین
 نمودند و او را بعنایت خلعت و امپ و از اصل و اضافه بمنصب
 دو هزاره شش صد سوار نواخته حکم فرمودند که چون گوهر افسر
 عظمت و بختیاری فروغ اختر شوکت و فامداری بادشاهزاده
 والا قدر ارجمند محمد معظم که فرستادن ایشان با افواج نصرت لوا
 چنانچه مذکور خواهد شد بدارالملک کابل مقرر شده بودند
 بدارالخلافه رسند در سلک کومکیان رکاب ظفر مآب ایشان منتظم
 باشد و پس از چند روز مسند نشین جرمکده عزت و احترام زینت
 بخش مرادق ابهت و احتشام ملکه آفاق بیگم صاحبه را که رفتن
 ایشان نیز بدارالخلافه شاه جهان آباد مقرر شده بود رخصت آن
 صوب نمودند و صفی خان را بملازمت هود چ اقبال آن زهره سیمای
 سعادت و کمال تعیین فرموده بعنایت اسپ با ساز طلا سر بلندی
 بخشیدند •

تعیین مهین شعبه درجه سلطنت و فرمان
 روانی کزین باوه نهال خلافت و کشور کشائی
 بادشاهزاده کامکار بخت بیدار محمد معظم
 بافواج نصرت طراز بدارالملک کابل

تبیین مجملی از منشی این مقصد خیر انجام آنکه چون شاه
 عباس فرمان روی ایران در سال چهارم از سنین این دولت

هزاری مربلندی یافته دو لشکر ظفر اثر همراه راجه بود بحسن
 تدبیر دستگیر ساخته بجانب خلافت و جهانبانی فرستد که مبادا
 عرق شقاوتش بجنبش آمده از جیش نصرت شعار فرار نماید و
 بآن عصیان منشر تیره روزگار گراید درین ایام خان زمان ناظم مهام
 احمد بگر بصوبه دارئی خاندیس از تغیر داود خان منصوب شده
 بعنایت خلعت و صدور فرمان عالیشان مشعر باین معنی مربلندی
 یافت و چون فوجداری پادشاه از تغیر منگلی خان بلشکر خان
 صوبه دار پتند مفروض گشته بود بعنایت خلعت نوازش یافته
 یکهزار سوار تابیدانش دو اسبه سه اسبه مقرر شد که منصبش از
 اصل و اضافه چهار هزارى چهار هزار سوار از انجمله دو هزار سوار دو
 اسبه سه اسبه باشد و مرحمت خان بفوجداری آره معین گشته
 بمرحمت خلعت و باضافه پانصد سوار بمنصب دو هزارى نهصد
 سوار مباحی شد و جلال افغان که برهبری بخت از لشکر عادل
 خان جدائی گزیده بعزم بندگی درگاه خلعت پناه براجه جیسنکه
 پیوسته بود بموجب تجویز آن عمده راجها بمنصب هزار و
 پانصدی هشت صد سوار مرانرازی یافت و چون بنابر احباب و
 مقدّماتی که مذکور خواهد شد عزیمت توجه بدار الخلافه شاه جهان آباد
 مرکوز خاطر فیض بنیاد حضرت شاهنشاهی گشته بود رای عالم
 آرای چنین اقتضا نمود که قبل از انتهاز الویة جهان کشامهد عفت
 و هودج دولت پرده آرایان شهبستان حشمت و اقبال بان دارالملک
 مسجد و جلال نهضت سعادت نماید بنابران درین ایام که موسم
 برشکال بانجام رسیده هوا باعث ابدال گرائیده بود نخست مخدّره مرادق

و عصیان نخواهد نمود بنابراین عاطفت خسروانه آن عمده راجها را بقبول این ملتصق مرینندی بخشیده پرتو عفو و بخشایش بر حال آن باطل سگال گسترده و حکم اشرف بفولادخان صادر شد که جمعی که بر دور منزلگاه او بجهت خبرداری نشانیده بود برخیزاند تا خاطر وحشت زده اش بجمعیت و اطمینان گراید و بسنبهاجی پسرش بیشتر از پیشتر آثار عذابت و مرحمت بظهور رسیده مرکوز باطن اندس این بود که پس از چند روزی آن مقهور را نیز کامیاب دولت کورنش گردانند و مشمول الطاف و اعطاف ساخته رخصت انصراف دهند از آنجا که باطن ضلالت موطن آن تیره بخت از تصور شنائع افعال و اطوار سابق و اوضاع ناهنجار و اداهاي فالایق که بتازگی از مرز نا ایمن بود و غلبه خوف و دهشت غضب پادشاهی که نمودار قهر و مخط آلهی است او را ببقرار داشت درینوقت که اهل توپخانه و تابندگان فولاد خان از اطراف منزلگاه او برخاستند و کنور رامسنگه نیز از پادداری حال او غفلت ورزید انتهاز فرصت نموده مکیدت و احتیال را کار بست و تغییر وضع داده در شب پیدست و هفتم صفر با سنبهاجی پسر خویش رهگرای وادی فرار و مرحله پیمایی دشت ادبار گردید چون این معنی بعرض اشرف رسید کنور رامسنگه مورد خشم و عتاب پادشاهانه شده از منصب معزول و از دولت کورنش مهنوع گردید و براجه جیسنکه فرمان شد که نیتوی ضلالت خورا که با آن بغی اندیش فتنه جو صمت قربات داشت و چنانچه مذکور شده قبل ازین سر لشکر او بود و بنابر مصلحت دولت و صوابدیدی راجه جیسنکه بمنصب پنجم

محتوی بر صورت حال و کیفیت معامله آن مقهور بر اجه جیسنگه که مشغول مهم بیجا پور بود و با آن بد کیش عهد و قول در میان داشت عز مدور یافته حکم شد که آنچه در ماده او اصلاح دولت داند بدرگاه آسمان جاه معروض دارد تا بروفق صوابدید و ملتئم آن عمده راجها با آن مردود معامله رود و پس از دو سه روز که آن شقاوت اندرز مورد بی توجهی و تلخکام زهر بیعدایتی گشته از دولت کورنش محروم بود شور سودای پندار و غروری که در هر داشت فرو نشسته از مدهوشی نشاء سفاقت بهوش آمد و از بدم قهر و عتاب پادشاهانه جگر درباخته در صد چاره کار خود شد و توسل بامرای رفیع قدر و نویزان والا جاه جمعه اظهار عجز و ندامت پیش گرفت و چند آنکه خضوع و الحاح نمود پرتو التفات پادشاهی بر ساحت حال آن ضلالت منس لغافته دولت بار و رخصت کورنش نیافت لیکن منبهاهی پسرش بموجب حکم معلی با کفور رامسنگه بعز کورنش میرسید و بعدایات و مراحم خسروانه مفتخر و مباهی میگشت در خلال این حال عرضه داشت راجه جیسنگه در جواب منشور لامع النور رسید معروض داشته بود که چون این قدری با آن مخدول مراتب عهد و میثاق در میان آورده و هنوز بمهمات این حدود مشغول است اگر فضل و کرم پادشاهانه از جرم او در گذرد هم این بنده رهین منت بخشایش و احسان و هر روز در زمره امثال و اقران میگردد و هم این معنی بصلاح کار پادشاهی و تمشیت مهم این حدود اقرب مینماید و متعهد گشته بود که آن مطرود از ממک بندوقی و فرمان پذیری انحراف نورزیده جرأت بر ملوک جاده بغی

پادشاهان نمی دانست و هوای بعضی توقعات بیجا و مقاصد دور از کار در مرد داشت و خیالات خام در خاطر بخته بود با وجود عواطف و مراحمی که بمحض تفضل پادشاهانه نسبت بحال او سمت ظهور یافت بعد از ایستادن دران مجلس بهشت آئین سودای جهل و نادانی سربیی مغزش را بشور آورد و بگوشه رفته با کنور رامسنگ اظهار رنجیده خاطری نمود و گلهای بیجا و خواهشهای نا روا آغاز نهاده پرده از روی صفاهت و بیخردی بر گرفت و جوهر خبط و شورش دماغش در همان روز جهان افروز بروی روز افتاد و چون پرتو این معنی بر پیشگاه خاطر آگاه حضرت شاهنشاهی تافت اورا قابل بساط قرب و حضور ندانسته رخصت فرمودند که بمنزل خود رود و بدین جهت عنایات و مواهبی که نسبت بار مقرر شده بود بظهور نیامد و آن بیخرد بد کردار از نظر توجه و التفات عهدشاه روزگار انداده حکم شد که من بعد در پیشگاه حضور بار نیافته از دولت کورنش محروم باشد و بکنور رامسنگ که واسطه کار آن نابکار بود و در بیرون شهر منزل داشت حکم شد که آن مقهور را نزدیک اوثاق خویش فرود آورده از حال او با خیر باشد و سبهاجی پسرش را که چنانچه سبق ذکر یافته بمنصب پنجهازاری بجهتزار سوار مر بلند بود هر چند روز با خود بملازمت اشرف آورد و چون مراتب مکر و شیطنیت آن مدبر نکوهیده اطوار بر خاطر مهر انوار سمت ظهور داشت و مظنه فرار آن ضلالت شعار میشد بغولاد خان شهنه شهر اشاره معلی صادر گشت که بر اطراف منزل گاه او جمعی از همراهان خود و برخی از اهل توخانه بجهت پامداری بنهاند و منشور لامع الذر

خواهش او بدرگاه والا فرستاد و التماس کرده بود که چون پیشگاه
حشمت و جاه رسد بشمول مراحم و مکارم پادشاهی بین الاقران
سر بلند و مباهی گردد لهذا درین هنگام که بسده نلک احترام
آمد حضرت شاهنشاهی که مظهر لطف و رحمت الهی اند نظر
بر سوابق تقصیراتش نکرده با او در مقام نوازش و بنده پروری
در آمدند و میخواستند که آن باطل پزوه را رهین عنایت و احسان
و مورد تفضل و امتنان سازند چنانچه در روز جشن مبارک که
رحمیدن و بدولت ملازمت اکسیر خاصیت دران روز مسعود قرار
یافته بود کنور رامسنگه و مخلص خان را حکم شد که بجهت
مرازمی او پذیره شده ان شقاوت منش را بعزادگان بوس رسانند
و چون ببارگاه خلافت رسیده کامیاب تقبیل سده سینه گردید بعد از
تقدیم آداب ملازمت باشاره والا بر بساط قرب و منزلت بار یافت
و در مقامی مناسب که جای مقریان پشگاه دولت بود یا امرای
نامدار و نویزان رفیع مقدار دوش بدوش ایستاد و مقرر شده بود
که دران روز فرخنده بمواطف گوناگون سر بلندی باید و روزی
چند دولت اندوز ملازمت اشرف بوده و از میامن الطاف و مکارم
پادشاهانه بمطالب و مقاصد خویش فائز گشته بزودی کامیاب
عزت مباحات رخصت انصراف باید لیکن از انجا که آن تیره بخت
خندان شعار همواره با وحشیدان دشت ضلالت و دو و دام صحرای
جهالت روزگار بسر برده خالی از نشاء خطی نبود و هرگز شرف
ملازمت خواتین نامدار و ملاطین سپهر مقدار که بهین سرمایه تحمین
اخلاق و تهذیب اطوار است در نیافته قواعد آداب مجلس

مهری شده بعالم بقا رحلت نمود و الله ورنه بخان فوجدار گورکپور بجای او تعیین یافته از منصبش که سه هزار و پانصدی سه هزار سوار بود پانصد سوار در اسپه سه اسپه مقرر گشت و بمعنایت ارسال خلعت و خرمان عالیشان مشعر باین معنی سرافراز شد و صادرات خان فوجدار شاه آباد بفوجدارئی گورکپور معین گشته بمرحمت خلعت مورد نوازش شد و منصبش که دو هزار و پانصدی هزار و سیصد سوار بود باضافه پانصدی هفت صد سوار افزایش پذیرفت *

فرار نمودن سیوای ضلالت شعار از درگاه سپهر مدار

هر تیره اختر بد گوهری که ناصیه بخت شقاوت اثرش ازخانه تقدیر رقم پذیر نقوش خزی و نکال و طینت ادبار پرورش مغطور بر ملوک منهج گمراهی و ضلال باشد لا محاله باقتضای فرمان ازلی و خدای فطری پیوسته از دوام گریزان بود و از اقبال روی گردان کرده شاهد صدق این معنی رخ تافتن سیوای بد نهاده است از آستان فلک بنیاد و فرار نمودن از مستقر الخلافه اکبر آباد تبیین این قضیه آنکه همچنانچه در مقام خود سمیت گزارش یافته بعد از تعیین افواج قاهره باستیصال او چون آن مقهور لئیم بمنهج قوم و مسلک مستقیم اطاعت و فرمان برداری گرائیده کامیاب دولت عبودیت و خدمت گزارئی گشته بود عمده راجهای عظام راجه جیسنگه بنابر عهد و قوای که با او داشت درصدد اصلاح کار و انجام اعمال آن خسران مآل بود و درینوقت که آن ضلالت منش را بموجب

کامگار بخت بیدار و امرای رفیع مقدار خلعت بارانی مرحمت شد و امیر الامرا راجه جیسنگه و دیگر عمدها و امرای اطراف نیز باین عنایت سرمایه مباحثات اندوختند و از رقائع دکن بمسامع حقائق مجامع رسید که حشن خان از کومکیان آن صوبه باجل طبیعی بساط حیات در نوردید • پانزدهم ماه مذکور سیفخان بصوبه دارئی ملتان از تغیر تربیب خان تعیین یافت و بعنایت خلعت و شمشیر با ساز میفاکر و اسب با ساز طلا و نیل باجل زر بفت و باضافه پانصد سوار بمنصب سه هزاری و هزار و پانصد سوار مربله گذشته مرخص شد و حسن علی خان بخدمت داروغگی ملازمان جلو و همت خان بداروغگی گرز برادران از تغیر ملتفت خان و یوسف خان بداروغگی کارخانه مرصع آلات از تغیر عبد الرحیم خان خلعت سرافرازی پوشیدند و چون فیض الله خان اودۀ گوشه نشینی کرده بود دارالبحان از تغیر او قراول بیگی شده خلعت یافت و درین اوقات عبد النبی خان که بفوجداری چکله منتهرا قیام داشت فوجداری نواحی اکبر آباد علاوه خدمتش گشته بعنایت خلعت و باضافه پانصد سوار دو امده سه امده بمنصب دو هزاری دو هزار سوار از انجمله یک هزار و میصد سوار دو امده سه امده نوازش یافت و باقیخان بحراست قلعه چاندر و فوجداری نواحی آن از تغیر میر محمد خان منصوب گشته بعطای خلعت و از اصل و اضافه بمنصب هزاری پانصد سوار مباحی گردید بیست • و میوم بعرض اشرف رسیده که اصالت خان فوجدار مراد آباد که او را از دبر باز عارضه صعبی طاری شده مریض و علیل بود و روزگار حیاتش

قدوة الاولیاء الواصلین حضرت خواجه معین الدین چشتی بانعام
 دو هزار روپیه و شصت و پنج کس دیگر هر کدام
 بمرحمت یک هزار روپیه مقرر بلندی یافتند و پنجاه هزار روپیه بزم
 نغمه سنجان و سرود سرایان آن بزم مسعود عطا گردید - دهم ذی حجه
 که عید فرخنده اصفی بود دگر باره بارگاه خلافت و دولت سرای
 سلطنت طراز عشرت و نشاط و پیرایه طرب و انبساط یافته نوای
 کوس دولت و شادیانه اقبال مزده بهجت و خرمی بمسامع جهانیان
 رسانید و گیتی خدیو دین پرور حق پرست بشیمه قدسیه خویش
 رایت هشت بصوب مصلی بر افراخته بتوزک و آئینی که معمول
 این دولت عالم آرامت توجه فرمودند و نماز عید بجماعت ادا کرده
 قرین سعادت معارفت نمودند درین ایام سیفخان که از صوبه دارچی
 کمیر معزول شده بود از آنجا رسیده احرار دولت زمین بوس نمود
 و بعطای خلعت مباحی گشت و میرخان فوجدار کوهستان جمون
 که بموجب یرلیغ همایون از آنجا آمده بود بتقدیم سده سنیه فائز
 شد و دیندار خان بفوجداری نوشهره از تغیر دلیر خان افغان تعیین
 یافته باضافه پانصدی دو صد سوار بمنصب دو هزار و پانصدی
 هزار و دو صد سوار سرافراز گردید و دلیر خان بفوجداری جمون
 از تغیر میرخان منصوب گشته از اصل و اضافه بمنصب هزار و
 پانصدی یک هزار سوار از انجمله هشت صد سوار دو امده سه امده
 نوازش یافت * غره صفر شهنشاه روزگار پرتو توجه بساحت فتح شکار
 انگذده دو روز آنجا نشاط اندوز مید بودند و روز سیوم مراجعت
 فرمودند و درین ایام بمناسبت موسم برشکال پادشاهزادهای

آورده باحراز دولت زمین بوس تارک مباحات انراخت و یک هزار و پانصد اشرفی بر سبیل نذر و شش هزار روپیه برعم نثار گفزانیده مورد مراجع خسروانه گردید و گنجعلی خان بعنایت خنجر مرصع و از اصل و اضافه بمنصب سه هزار و دو هزار سوار مر بلند گشته در ملک کومکیان دارالملک کابل انتظام یافت و سردار خان از کومکیان صوبه گجرات باضافه پانصدی بمنصب سه هزار و دو هزار سوار ازان جمله هزار و پانصد سوار دو اسبه سه اسبه و از اصل و اضافه معتقد خان فوجدار جونپور بمنصب دو هزار و دو هزار سوار ازان جمله یک هزار و هشت صد سوار دو اسبه سه اسبه و تهر خان بمنصب دو هزار و میصد سوار و سید ابراهیم از کومکیان صوبه بنگاله بمنصب هزار و پانصدی هزار سوار و محمد علی خان بمنصب هزار و پانصدی میصد و پنجاه سوار و صالح خان بمنصب هزار و پانصدی دو صد و پنجاه سوار و مترمین بندبیل از کومکیان و راجه جیسنگه و راجه مهاکنگه بهدوریه از کومکیان صوبه کابل هریک بمنصب هزار و سوار و مید خان حارس قلعه ارک دولت آباد بمنصب هزار و شش صد سوار و میر مهدی دیوان مستقر الخلافه اکبر آباد بمنصب هزار و یک صد سوار و عزیز الله ولد خلایل الله خان مرحوم که کد خدا میشد بعنایت خلعت واسپ و خدا بخش ولد فاخر خان که او نیز اراده کدخدائی داشت بانعام ده هزار روپیه و راجه حیات سی زمیندار راجور بعنایت شمشیر با ساز میدا کُر امرالله نبیره عبد الرحیم خان خاندان مغفور و بدیع الزمان پسر اقامای مرحوم هریک بانعام پنجاه هزار روپیه و سید محمد صاحب سجاده جناب

پیشگاه اقبال آنرا بیسط بساط عظمت و جلال آرامته تخت فیروز
 بخت مرصع نگار آنجا نصب نموده بودند دامن امید ترازو از نیض
 منجیدن گیتی خدیو عدل پرور مکرمست گستر لبریز زر و گوهر
 گردید وزن مسعود باین معبود بفعل آمده از برکات آن تمنای
 عالمی بحصول پیوست و سال چهل و نهم قمری از عمر ابد طراز
 خلیفه زمان خاقان گیهان ستان بسعادت و بهروزی پیرایه انجام
 یافته سال پنجاهم بهزاران میمنت و فیروزی آغاز جهان انروزی
 نمود حضرت شاهنشاهی بعد فراغ از مراسم و زن مبارک بر سر بر
 گردون نظیر مرصع جلوس فرموده بکام بخشی خلافت پرداختند
 درین روز خجسته مهین شعبه دوحه سلطنت بهین باد نخل
 ابهت پادشاهزاده والا قدر محمد معظم بعطای خلعت خاص و طرّه
 مرصع و شمشیر خاصه و یک عقد مروارید و رخشنده اختر برج
 کمکاری تابنده گوهر درج بختیاری پادشاهزاده ارجمند محمد اعظم
 بعزایت خلعت خاص و سمرن مروارید و شمشیر خاصه و تازه نهال
 ریاض اقبال پادشاهزاده والا گهر ستوده خصال محمد اکبر بمرحمت
 خنجر مرصع باعلاقه مروارید و توکل حقیقه دولت سلطان معز الدین
 بمرحمت خلعت و یک زنجیر فیل عز اختصاص یافتند و جمعه
 خان و مهاراجه جهونت سنگه هر یک بمرحمت خلعت و مکرم
 خان بعطای شمشیر مشمول عاطفت گشتند و دیواکه بموجب حکم
 معای کنور رامسنگه و مخلص خان پذیره شده اورا بدهد پیهر
 مرتبه آورده بودند با سنبه‌اجی پسرش در کمال انکسار و بندگی
 و خجالت و سرانگندگی اداب ملازمت و تسلیمات عبودیت بجای

ذی قعدة چون سیوای فتنه گرا که قبل ازین کیفیت احوال آن ضلالت مآل و فرستادن راجه جیسنکه او را به پیشگاه جاه و جلال مفصلا سمعت گزارش پذیرفته بظاهر دار الخلافه رسیده بود و الا بنقدان پیوست که فردای آن که روز جشن وزن مبارک بود بجبهه سالی سده سزیه گرد و بجبهت استماله قلب آن وحشی دشت جهالت و گمراهی فرمان شد که دران روز فرخنده گنور رام سنگه خلف راجه جیسنکه و مخلص خان پذیره شده او را بدولت زمین بوس استنای معلی رسانند و درین تاریخ نامدار خان که چنانچه سبق ذکر یافته بجبهت آوردن خزانن عامره از دار الخلافه شاه جهان آباد معین شده بود احرار سعادت ملازمت اکسیر خاصیت نمود و ان خزانن پیکران و گنجهای روان که بر یک هزار و چهار صد عرابه بار بود بمستقر خلافت رسانید و مجموع آن در معرض چند روز بتایید و اهتمام تمام داخل قاعه مبارکه شد •

جشن وزن فرخنده قمری

درین ایام میمنت قرین که از فردوات و نیض معدلت زینت بخش آرزنگ خلانت و جهانبانی روزگار در عین سعادت و کسراتی و زمانه هم آغوش شاهد آمال و امانی بود موسم جشن وزن قمری آن خورشید سپهر سلطنت و سروری در رحیده جهانیان را مزده عشرت و شادمانی رحانید و روز مبارک یکشنبه هزدم ذی قعدة موافق سیوم خرداد بعد از انقضای یکپاس و چهار گهری از روز مذکور در محفل فیض بنیاد غسلخانه مبارک اکبر آباد که پیشکاران

از تغیر میر مذکور خلعت سرفرازی پوشید و پرتوی سنگه ولد
 مهاراجه جسونت سنگه بعطای طرۃ مرصع و اسب و ساز طلا سرمایه
 مباحات اندوخت و چون درین هنگام رای عالم آرای حضرت
 شاهنشاهی که گنجور کنوز رموز ملک و ملت و مرآت شواهد اسرار
 دین و دولتست چنین اقتضای نمود که خزائن عامره را که در
 پنجم سال جلوس میمنت قرین بذابر بعضی مصلحت های
 سلطنت و جهانبانی از قلعه دولت بنیاد مستقر الخلافه اکبر آباد
 بقلعه مبارکه دار الخلافه شاه جهان آباد نقل کرده بودند دگر باره
 بحسن سپهر مثال آن مرکز حشمت و اقبال که از موابق ایام
 همواره محل خزائن و ذخائر این دولت سپهر اعتصام است
 نقل نمایند که بدستور قدیم آنجا باشد لهذا نامدار خان را باهتمام
 آوردن آن تعیین نموده بعزایت اسب باساز طلا نواختند و دوازدهم
 ماه مذکور مرخص ساختند و یرلیغ گیتی مطاع بنام دانشمند خان
 ناظم مهام دار الخلافه و دیگر متصدیان آن دار الملک مجید و جلال
 طغرای نفاذ یافت که بزودی سرانجام اسباب و لوازم این امر
 نموده خزائن عامره را بمستقر خلافت فرستند - و درین ایام بعرض
 اشرف رسید که حق ورد بخان قلعه دار رایسین باجل طبیعی در
 گذشت و چون حوی خانم جدۃ فیض الله خان که انگه نواب
 خورشید احتجاب تقدس نقاب ملکه جهان بیگم صاحب بود جهان
 گذران را پدرود نمود عاطفت پادشاهانه خان مذکور را با محمد عابد
 برادرش و محمد جعفر ولد ارادت خان مغفور که دختر زاده آن
 مرحومه است بعطای خلعت از لباس کدورت برآورد - پانزدهم

مباهات افراخت و بهرام بن نذر محمد خان باذنام ده هزار روبه
 و طاهرخان بمرحمت اسپ با ساز طلا و باضافه پانصد سوار
 بمنصب پنج‌هزاری سه هزار سوار و فیض الله خان و حسن علیخان
 هریک بمرحمت اسپ با ساز طلا و سریلند خان باضافه پانصدی
 بمنصب سه هزار و پانصد سوار و اصل و اضافه عبد القبی
 خان فوجدار متعین بمنصب دو هزار و پانصد سوار و آنجمله
 هفت صد سوار دو اسب سه اسب و حکیم الملک بمنصب دو هزار
 یک صد سوار و معتقد خان قلعه دار گوالیار بمنصب هزار و پانصدی
 شش صد سوار و عبد الرحیم خان بمنصب هزار و پانصدی سیصد
 سوار و قلندر خان از کومکین لشکر دکن بمنصب هزار و نهصد
 سوار و عرب شیخ ولد طاهرخان و بهیم سنگه پسر زمی‌دار سری نگر
 هریک بمنصب هزار و شش صد سوار و دربار خان خواجه مرا
 بمنصب هزار و سیصد سوار و بختاور خان بمنصب هزار و یک
 صد و بیست سوار و مکرمت خان و توان گجرات که فوجدار بی‌اسلام
 نگر ضمیمه خدمتش شده بود بعذایت ارسال خلعت و باضافه
 شش صد سوار بمنصب دو هزار و پانصدی و فوجدار مشمول عاطفت
 گشتند و عبید الله خان فوجدار نرور بمرحمت خلعت و اسپ مورد
 التفات خسروانه گشته بخدمت مرجوعه مرخص شد و مبر
 عماد الدین خویش خلیفه سلطان بخدمت دیوانی بموتات راکب
 سعادت از تغیر دیانت خان منصوب شده بعطای خلعت و
 باضافه پانصدی پنج‌هزار سوار بمنصب هزار و پانصدی دو صد پنج‌هزار
 سوار نوازش یافت و لطف الله خان بخدمت داروغگی روزینه داران

دو پاس و دو گهزی که ازان محفل سپهر نشان برخاستند پرتو قدوم
 بانجمن خاص غسلخانه گسترده با وجود تجشم حرکت و صرف قوت
 دماغ بهنگامه آرائی جشن و سرور بدیوان عدالت و داد گستری که اهم
 مهمات ملذمت و سروریهت و در هیچ روز وظیفه آن شغل جلیل
 ازان حضرت متخلف نمی شود پرخند و بمیامن دل کامل
 و لطف شامل مظلومان و جور دیدگان را نیز کام دل روا ساختند
 بالجمله تا سه روز هنگامه عیش و طرب و انجمن خرمی و سرور
 مرتب بود و دران جشن فرخنده عاطفت پادشاهانه زهره میامی
 حشمت و کام گاری دره محیط شوکت و بختیاری ملکه تقدس
 نقاب خورشید احتجاب بیگم صاحب را باکرام یک لک اشرفی
 عز اختصاص بخشیده بر سالیانه ایشان که سابق دوازده لک روپیه
 بود پنج لک روپیه افزود و بمخدره نقاب عزت پرده آرای مشکوی
 ابهت پرهیز بانو بیگم و زینت بخش هودج عفت نور انزای
 شهبستان دولت گوهر آرای بیگم هر کدام یک لک روپیه عطا فرمود و
 رخشنده اختر برج خلافت تابنده گوهر درج سلطنت پادشاهزاده عالیقدر
 محمد معظم بمعنایت خلعت خاص و بازوبند و پهلوچی مرصع
 و انعام دو لک روپیه و باضافه دو هزار سوار بمنصب پانزده هزاری
 دوازده هزار سوار و تازة نهال ریاض عظمت گرامی نخل بوستان
 حشمت پادشاهزاده نامدار محمد اعظم بعطای خلعت خاص وجیفه
 مرصع و خنجر با علاقه مروراید و باضافه دو هزار سوار بمنصب
 دوازده هزار هفت هزار سوار مورد نوازش گردیدند و جعفر خان
 و مهاراجه جهرنت سنگه هر یک بمعنایت خلعت خاص قامت

هزار سوار و خطاب اکرام خانی مورد نوازش شد و عبیدالله خان فوجدار نرور که بموجب التماس به پیشگاه حضور آمده بود احرار دولت ملازمت اکسیر خاصیت نمود و بعرض اشرف رحید که دلاور خان حارس قلعه رنتپور باجل طبیعی بساط خیات در نوردید و یک صد و بیست و یک زنجیر نیل که برخی زمیندار آشام برسم پیشکش فرستاده و بعضی در جنگل های بنگاله مید شده بود مجموع را امیر الامرای صوبه دار آنجا بجناب معالی ارمال داشته بنظر خورشید اثر رسید و شب سه شنبه هفدهم فروردین هلال خجسته شوال از مطلع سعادت و کامرانی رخ نموده چهره آرای نشاط و شادمانی شد و روز دیگر که عید فرخنده نظر بود نوای شادبانه اقبال از بارگاه حشمت و جلال بلندی گرای گشته آوازه طرب و سرور بجهانیان در داد و طنطنه عظمی و شکوه بگوش گردون رسانید بادشاهزاده های والا گوهر عالی تبار و نویان رنبح قدر و امرای نامدار و سایر بندهای آستان پدیر مدار بسده جلیله خلافت و جهانبانی حاضر آمده بتسلیمات تهنیت تارک سعادت پیراستند حضرت شاهنشاهی بعادت معهود بر فیلی کوه پیکر بدیع منظر که تخت زرین بر کوه پشته آن زده بودند سوار شده با فر آبی و عظمت و شکوه جهان پناهی لوای توجه بمصلی برانراخته پس از اقامت نماز عید قرین سعادت معاودت نموده در ایوان عالی بنیان خاص و عام بر سریر گردون نظیر مرصع نگار جلوس فرمودند و دران والا بارگاه بزم کام بخشی و کامرانی آراخته دست دریای نوال بحدود و احسان و مکرمت و افضال کشیدند و بعد از

آغاز سال نهم از سنیر، دولت والای عالمگیری

مطابق سنه هزار و هفتاد و شش هجری

درین فرخنده اوقات که از فیض دین پروری و معادلات گستری
زیبندۀ اورنگ سلطنت و سروری جهان را اختر نیک اختری از
سپهر مراد طالع و جهانیان را ماه سعادت از افق امید جمع بود
شهر کرامت بهر صیام در رسیده روشنی بخش دیدۀ ایام شده و شب
دوشنبه مطابق هزدهم اسفندار رؤیت آن ماه مهر انوار اتفاق
افتاده سعادت منشان عبادت شعار را سرمایۀ احراز برکت و ادخار
حسنات گردید و سال نهم از سنین خلافت مہمانت قرین خدایگان
دوئت و دین شرفشاه یزدان پرست حق آئین بهزاران خرمی
و بهرزی آغاز جهان افروزی نموده اشارۀ معلی به پیشکاران پیشگاه
سلطنت صادر شد که تا رسیدن عید سعید بارگاه جاه و جلال را
آذین حشمت و اقبال بگذند درین ایام مبارز خان که در جاکیر
حدود بود بصوبه دارجی کشید از تنبیر سیف خان معین گشته
بعنایت خلعت و اضافۀ پانصدی به منصب سه هزاری دو هزار
سوار سربلندی یانبت و گربال سنگه و جگرم کچهوا از کومکیان
صوبۀ کابل هریک بمرحمت علم رایت مباحات افراخت و اسد ولد
ملا احمد نایب که حقیقت آمدن او از بیجاپور و سپری شدن روزگار
حیاتش در بلدۀ احمد نگر در مقام خود سمیت گزاری پذیرفته
دولت زمین بوس آستان فلک نشان دریافته بعنایت خلعت
فاخره و اسب با ساز طلا و خنجر مرصع و منصب هزار و پانصدی

بدست مجاهدان ظفر شعار در آمد بالجمله چون مسافت از چانگام
 تارامبو بغایت صعب است و کوه و جنگل بسیار و یکدو آب که بی
 کشتی متعذر العبور است در راه است و در موسم برشکال همه آن
 راه را چنان آب میگیرند که بالکنیه طریق عبور محدود میگردد و
 درین حال از جهت قلت آذوقه و قرب وصول فصل برشکال تعیین
 افواج بحر امواج برخنگ در حین توقف اندک و بزرگ امید خان
 از روی دور بینی و مصلحت اندیشی نظر بر انهداد طرق و مسلك
 و عدم وصول کومک در هنگام طفیان آنها نموده بمیر مرتضی نوشت
 که با همراهان از انجا برآمده سران و زمینداران و اسارا و رعایای رابو
 را بدکن کول که متعلق بچانگام است بدارد میر مذکور بصواب دید
 بزرگ امید خان از رابو بچانگام آمد و چون خبر این فتوحات از
 عرضه داشت امیر الامرا او آخر شعبان این سال همایون فال بمسامع
 اقبال رسید حضرت شاهنشاهی چانگام را باسلام آباد موصوم ساختند
 و آن زبدۀ نوینان را بعنایت خلعت خاص و شمشیر با ساز مرصع
 و دو اسب از طوبله خاصه یکی با ساز طلا و یک زنجیر فیل با تلایر
 و بزرگ امید خان خلف او را باضافه پانصدی مد سوار بمنصب
 هزار و پانصدی پانصد سوار و فرهاد خان را باضافه پانصدی
 بمنصب هزار و پانصدی سیصد و پنجاه سوار و میر مرتضی داروغه
 توپخانه را بخطاب مجاهد خانی و ابن حسین داروغه نواره را
 بخطاب مظفر خانی و هریک را باضافه مذنب و منور زمیندار را
 از اصل و اضافه بمنصب هزاری پانصد سوار نواختند •

جسته بودند چون دانستند که دستگیر سر پنجه اقبال خواهند گردید
 اسان طلبیده ملاقی شدند و اولیای دولت بی زوال مخدولان را
 بقید اساری در آوردند و گروهی از مسلمین رعایای بنگاله که آنجا
 رهین قید کفار نابکار بودند از عذاب صحبت اشرار رهائی یافتند
 و از میامن دولت قاهره رخت اقامت ازان کفر آباد ضلالت بنیاد
 برگرفته بجانب اوطان خویش شتافتند چون خبر این فتح به بزرگ
 امید خان رسید و نیز بظهور پیوست که زمیندار ضلالت شعار رنگ
 فوجی از راه خشکی درامبو تعیین نموده بذابر رعایت مراسم احتیاط
 میانه خان و جمال خان دلزاق و جمعی دیگر را بکومک میر
 مرتضی فرهاد میر مذکور بعد از تسخیر رامبو جوتی از بندوچیان
 بکنار رودی که به مسافت یک و نیم کوه از رامبو واقع است تعیین
 کرده بود که آنجا اقامت نموده از آمدن غنیم با خبر باشند روزی
 ناگاه جمعی کثیر از مخالفان با هفت زنجیر فیل از جنگل برآمده
 برزمره بندوچیان حمله آوردند و چندی را از هم گذرانیدند و چون
 میر مرتضی ازین معنی آگاهی یافت سوار شده با جمعی از جیش
 قاهره بدفع آن اشرار روان شد و بکنار رود مذکور رسیده با آنکه
 آتش عمیق بود و مقهوران شروع در استحکام مورچال بر کنار آن
 نموده بودند با همراهان دلیرانه بآب زده ازان سالم عبور نمود
 مردودان نابکار بجنگ و پیکار پیش آمده کوششی بلیغ نمودند و
 آخر الامر تاب ثبات و پایداری نیاروده روی بواستی فرار آوردند و
 مبارزان منصور تعاقب نموده جمعی کثیر را قذیل و اسیر ساختند
 و هشتاد توپ و بدوق بسیار و دیگر ادوات پیکار ازان حرب ادبار

که از چاتگام تا آنجا چهار روزه راه و مابین چاتگام و رخنگ واقع است جمعی گذیر از مخازیل رخنگ بودند و بمحارست و نگاهداشت قلعه آن قیام داشتند میر مرتضی داروغه توپخانه را با برخی از افواج قاهره بدانصوب تعیین نمود که باستماله رعایای آن سمت پرداخته از کیفیت مسالک و معابر آن سرزمین آگاهی بخشد و اگر میسر آید بدانجا رسیده بر تسخیر قلعه آن همت گمارد میر مذکور بعد از قطع مراحل صعب و گذشتن از جنگلهای انبوه و آبهای دشوار گذر پس از دوازده روز با همراهان بیک گروهی قلعه رامپو رسیده توقف نمود و از روی کار طلبی کشایش آن حصن متین پیش نهاد همت اخلاص آئین ساخت و روز دیگر هنگامی که جنود مسعود انوار صبح بعزم تسخیر نیلی حصار آسمان از کمین گاه افق بیرون تاخت با مبارزان بسالت خو برامپو رسیده باعضاد عون و امداد آلهی و استظهار اقبال فیروزی مآل حضرت شاهنشاهی بر قلعه یورش برد راولی نام برادر زمیندار رخنگ که نظم مهم آن سرزمین باد متعلق بود با همراهان خویش از سر تزلزل بمدافعت پرداخته بقدر قدرت و توانائی مراسم کوشش بتقدیم رسانید و چون تاب مقاومت از اندازه استیضات خویش فروز دید با محصوران رخت انامت از حصار برگرفته بجنگلی که متصل بکوه نزدیک قلعه بود گریخت میر مرتضی با رفقا تعانف آن بد عاقبتان نموده جمعی کنیر را طعمه شمشیر انتقام ساخت و گروهی انبوه دستگیر شدند و برخی از متهوران ضلالت آئین که از صدمه تیغ کین بهادران ظفر قرین رسته در پناه جنگل خزیده بکوه پناه

اقتدار کفار نا بکار نگونسار گشته بجای آن اعلام اسلام انراخته شد و حاکم چانگام که عمزاده زمیندار رخنگ بود با یک پسر و چندنی از خویشان و قریب سیصد و پنجاه تن و دیگر ازان بد کیشان بقید اسر گرفتار گردید و یکصد و سی و دو کشتی جنگی و یک هزار و بیست و شش توپ برنجی و آهنی و تفنگ و زنبورک بسیار و سرب و باروت بیشمار و دیگر مصالح توپ خانه و سه زنجیر فیل بدست آمد و بمیدان حسن ذیت ارجمند و مجاهده همت آسمان پیوند گیتی خدیو مؤید فیروزمزد ساحت کفر آماهی آن سرزمین که هرگز پرتو خورشید دین مبین بر آن فنانده بود بانوار آثار اسلام روشنی پذیرفت و مسامع سینه و قاطنانش که هیچ گاه جز نوای کفر و ضلال نشنیده بود باستماع زمزمه ذنر و تهلیل بر افروخت و خلقی کثیر از رعایای ولایت بنگاله که بحسب تقدیر از دیرباز بقید اسر کفار سیه روزگار گرفتار آمده از یار و دیار دور افتاده بودند از شر تسلط اشرار نابکار رستند و با ماکن و مساکن خویش پیوستند بالجمله بزرگ امید خان اسارای چانگام را بهمراهی جمعی نزد امیرالامرا فرستاد و خود با جیوش قاهره آنجا بساط اقامت گسترده در صدد بندوبست آن ولایت شد میانه خان را با جوقی بجهت استماله رعایا و نشافیدن تهانه بسمت شمالی چانگام تعیین نمود و تاج میانه را با کومکیان و تابینانش و یکصد نفر بدور قچی بتهانه داری و محافظت طرق و مسالک از چانگام تا کفار دریا پهنی معین ساخت و چون در بندر رامبو^(۴)

دیگر از اهل فرنگ که درین وقت از رخنگ بکومک آنها رسیده بودند
 بابن حسین ملاقی شدند و کدندان مور که قبل ازین با همراهان خویش
 چنانچه گزارش یافته است از چانگام نزد امیرالمرآ آمده بودن
 مهم همراه لشکر نصرت پناه بود مصدق خدمت و دولت خواهی
 گشته ترددات شایسته بظهور آورد و روز دیگر بزرگ امید خان با تخته
 جنود نصرت اعتصام ییادی قلعه چانگام رسید و افواج قاهره از برو
 بحر بر قلعه محیط گشند محصوران بعد از تلاش بسیار و کوشش
 بیشمار چون تاب مقاومت و مدافعت از انداز قدرت و نیروی
 مکنت خویش نزون دیدند و سطوت و استیلاي جنود مسعود رعب
 افکن بطن ضلالت ممکن شان گشته بود ناچار ترک مخالفت و پیکار
 جسته دست توسل بدامان استیمنان زدند و روز دوم محاصره
 که صلح و حجب بود رخت قامت از قلعه بیرون کشیده اولیای
 دولت ابدی دولت آن حصن متین و معقل حصین را که در
 متانت و حصانت و استحکام شهره ایام است و هرگز کمند عزیمت
 هیچیک از سلاطین اسلام و خواندین دین پرور و الامقام بکنگره تسخیرش
 نرسیده و اقدام جنود خطرات و اوهام بسپردن ساحت تصرفش
 آشنا نگردیده با کل ولایت چانگام و تمام توخانه و نواره آنجا
 متصرف گشتند و بمیامن تاییدات قادر متعال و برکات توفیقات
 ایزد نصرت بخش بیهمال این قسم فتحی که سرمایه تشدید
 مبانی دین و ملت و پیرایه تنظیم قواعد ملک و دولت بود احبابی
 مبالغت و اصفیای خلافت را نصیب گشته عرصه آن برو بوم کفر و
 ضلال از لوث تصرف ارباب خزی و نکال پرداخته آمده و ریاست

چون نواره آنها بدریای کرن پهولي در آمد و صفائی بزرگ پادشاهی
 همراه نرسیده بود صلاح درپیش رفتن ندیده نواره را در مکانی
 مناسب باز داشت و شب را بآئین پامداری گذرانید چون بزرگ
 امیدخان ازین معنی آگهی یافت بفرهادهان و میر مرتضی بناکید تمام
 نوشت که بجنگل بری و ساختن راه مقید نا شده برجناح احتیاج
 روان کردند و بهر عنوان که باشد خویش را نزدیک بنواره رسانند و
 خود نیز ترک جنگل بری کرده بصرعت سیر رهگرا شد فرهادهان
 و میر مرتضی با همراهان روز دیگر بکنار دریا رسیدند و مقاهیر
 تیره ایام را از مشاهده لشکر اسلام رایست همت نگونسار شد درین
 روز ابن حسین با نواره منصور بدریای کرن پهولي که نواره مخالف
 دران لطمه خور امواج ناکامی بود در آمده با اعدای نابکار هنگامه
 آرامی کارزار شد و دیگر باره نوایر جدال بشدت تمام اشتعال یافته
 حربی صعب و نبردی شدید روی داد و تا درپاس روز از طرفین
 نهایت مرتبه کوشش و آریزش بظهور رسید و آخر الامر دران موج
 خیز حرب و قتال باد مراد عنایت ایزدی سفینه آمل مبارزان
 فیروزی مآل بساحل نصرت و فیروزی رسانید و مخالفان باطل
 ستیز شکست فاحش یافته روی بواهی گریز آوردند و جمعی
 کثیر از مقاهیر را کشتی حیات بگرداب نیمهتی فرو شد و گروهی انبوه
 بقید اساری گرفتار آمدند و بسیاری از غلبه دهشت و فرط ارتعاب
 خود را بآب در افکنده ازان راه بآتش دوزخ پیوستند و آن روز
 پس از فتح نواره منصور در دریای کرن پهولي پائین قلعه چانگام
 توقف گزید و چندی از فرنگیان چانگام که آنجا مانده بودند و جمعی

قریب بیست گروه بود توقف نموده منتظر قرب وصل جنود
 غیروزی بود غنیم عاقبت و خیم که در کمین گاه انتظار فرصت
 باندیشه آنکه تا عساکر بودند مآثر از نوارده منصور دور است شاید
 دستبرد می توانند نمود نوارده خون تیز و ک نموده بیست و هفتم ماه
 مذکور بجمعیت و ایهت تمام بر سر نوارده پادشاهی آمده بچنگ
 پیوستند ابن حصین و منور زمیندار و دیگر مبارزان نصرت شعار
 باعتماد تایید آسمانی که همواره ترین حال این دولت جاودانیست
 دمت سعی و کوشش گشوده بمداغ و مقابله اعدای در آمدند
 نوایر جدال و قتال بر روی آب التهاب یافته هنگام کوشش و
 آویزش از طرفین گرمی پذیرفت مطح دریا از آمیزش خون نهنگان
 بحر و غا. مهربی شفق گون و بچار موج صدمات تیر و تفنگ و
 توپ و ضرب زن کشتی عمر مخالفان غریق دریای خون گردید
 ببارش ابر مدار کمان صدف سیله دشمنان از گوهر آبدار پیکان لبریز
 و رعد غرش بندوق جانمندان نمودار آثار روز رستاخیز شد از آنجا که
 ستیزه باطل با حق و آویزه ظلمت با نور بجای نمی رسد اعدای
 ضلالت فرجام تاب ثبات و پایداری با مبارزان اسلام قیام کرده روی
 بواهی نوار آورده و ابن حصین داروغه نواره با کشتیهایی میک تمیز
 بتعاقب در آمده ده غراب و سه حایله ازان تیره بختان بدمت آورد
 و مقارن این حالت نواره بزرگ مقاهیر نمودار شد و تکر بلره بحر
 طوفان خیز محاربه و ستیز بتلاطم آمده بعد از حرب و ضرب بسیار
 چون روز باختر رسید مخالفان ظلمت سرشت روی از عرصه مقابله
 بر تانده رهگرای ادبار شدند و ابن حصین تعاقب آن مدیران نموده

یانت که خان مذکور و میر مرتضی با دیگر بندهای بادشاهی و تابینان امیر الامرا برسم منقلای از راه خشک مراحل مقصد سپارند و ابن حسین داروغه توبخانه و محمد بیگ اباکش و ملور زمیندار با دیگر زمینداران از راه دریا روانه شوند و بلاخرین قرار داد فرهاد خان جمعی را با بیلداران و تبرداران و برخی از پیداهای تیر انداز و بند و قچی بجهت ساختن راه و بریدن جنگل تعیین نمود و شانزدهم رجب با میر مرتضی و دیگر همراهان از نواکهای کوچ کرده پنهانه جکیده نزول کرد و ابن حسین و همراهانش که با نواره بودند زورق عزیمت را لنگر برگرفته نهنگ آما بحر فرما گشتند و هزدهم ماه مذکور فرهاد خان با همراهان از آب پهنی عبور کرد و از روی تدبیر و کردانی طبع مراحل نموده بیست و چهارم نزدیک تالابی که از آنجا تا چاتگام یکروزه مسافت نشان میدادند با انتظار رسیدن بزرگ امیر خان نزول کرد و خان مذکور بیست و یکم رجب از آب پهنی گذشته بآئین حزم و احتیاط و هوشیاری که منوط سپاهگری و سردار است قطع مسافت دشوار و طبع مسالک ناهموار کرد و بکوشش و تدبیر تمام از آبها و دریاها و خونیخوار و جنگلهای متراکم اشجار عبور نموده بیست و پنجم بهشت کروهی موضعی که فرهاد خان و میر مرتضی نزول داشتند و از آنجا تا قلعه چاتگام ده کوره مسافت بود و جنگلی در کمال انبوهی و راهی بغایت صعب دائم رسیده منزل گزید فرهاد خان هر روز قدری راه را جنگل بریده و هموار ساخته پیش میرضی و نواره پادشاهی در موضع دوسویه از منعلقات چاتگام که تا موضع اقامت بزرگ امیر خان

منصبداران و جمعی که پیشتر با عسکر خان بهمیم کوچ بهار معین
 بودند بآن مهم تعیین نموده بیست و هفتم ماه مذکور رخصت
 کرد و چون مقرر گشته بود که خان مشار الیه با همراهان از راه
 خشک عازم مقصد شود بفرهاد خان تپانه دار بهلوله نوشت که با
 ابن حمین داروغه نواره و منور زمیندار و دیگر بندگان و لشکری که
 آنجا بودند سفینه عزیمت را ازان حدود لنگر برگرفته براه درباران
 شوند و میر مرتضی داروغه توپخانه را نیز رخصت نمود که برجناح
 سرعت بفرهاد خان رسیده او را با دیگر همراهانش در پیش رفتن
 سزاولی نماید و کپتان مورس سرگروه فرنگیان چانگام را با دیگر
 سرداران آنها خوشدل و مستمال ساخته مقرر گردد که با تمام اقباع
 و نواره خویش درین عزیمت فیروزی اثر رفیق جنود فتح بوده بمرام
 خدمت و دولت خواهی پردازد و کمال پسر زمیندار سابق رخنگ
 را که از دست تسلط و استیلاي زمیندار حال در عهد فرمان رانی
 اعلی حضرت علیین مکلفی فردوس آشیانی طاب ثراه یابن دولت
 فلک رفعت پناه آورده بجهانگیر نگر آمده بود بوعده تفویض سرگروهي
 قوم او امیدوار از عنایت پادشاهانه ساخته مقرر نمود که با رفیق
 از قوم مکه که در جهانگیر نگر بودند همراه میر مرتضی برود و مرام
 خدمت و جانفشانی درین مهم بتقدیم رساند و پرانه مبلی بر
 ترغیب مراتب عبودیت و دولت خراهي و احتماله بمرام والي
 پادشاهی بحاکم چانگام نگاشته مصحوب یکی از مردم مکه نزد او
 فرستاد چون نوشته امیر الامرا بفرهاد خان رسید و میر مرتضی
 با رفقا بدر پیوست بصوابدید و کنکاش دولت خواهان چنین قرار

تمکن داشتند حواله نمود که با نوشته‌های خود نزد آنها فرستند
 اتفاقاً چندی ازان نوشته‌ها بدست کرام کبری نام یکی از مقاهیر
 مکه که زمیندار رخنگ اورا بعادت نكوهیده خویش با برخی از
 نوازه برسم قزاقی بطرف هوندیپ فرستاده بود در آمد و او نوشته‌ها
 را نزد زمیندار مذکور ارسال داشت و بدین جهت آن مقهور بر
 طائفه فرنگیان بی اعتماد گشته بگرام کبری نوشت که آن فریق را
 با متعلقان از چانگام برخدک فرستد فرنگیان ازین معنی آگهی
 یافته با رخنگیان در مقام مخالفت و محاربت در آمدند و برخی
 از حقائق آن بخت برگشتگان را آتش زده با کل اتباع و گشتیهای
 خود بعزم بندگی و دولت خواهی این آستان اقبال آشیان روی
 عزیمت بولایت بنگاله آوردند و بدست و یکم جمادی الآخره پنجاه
 حلیه فرنگی که مشحون بود بتوپ و تفنگ و سایر آلات جنگ و
 تمام طائفه فرنگیان چانگام داخل تهانه نواکهای شد فرهاد خان
 تهانه دار بهلوله چندی از سرداران آنها نزد امیر الامرا فرستاده
 ما بقی را نزد خود نگاه داشت و آن عمده نویمان آن گروه را بنوید
 همراه پادشاهی تسلیم و استماله نموده هم از سرکار والی پادشاهی و
 هم از جانب خود بآنها حمایتها کرد بالجمله چون این مقدمات
 روی نموده اسباب و معدّات فتح چانگام بمعنی کارکنان آسمانی
 سلسله وار دست بهم داد و قابوی سرکردن آن مهم بدست آمد
 امیر الامرا آن عزیمت مصمم نموده بزرگ امید خان خلف خوش
 را با دو هزار سوار از تابینان خود و سید اختصاص خان باره و
 چهل سنگه سیسودی و میانه خان و کرن کجی و چندین دیگر از

امیر الامرا و زمینداران اد-ط جمادی الآخره این حال همایون
بر سر جزیره مذکوره رفته هنگامه آرای کا، زار شد و بنیروی بازی
جهد و کوشش قاعه چند که زمیندار شقاوت شعار در کنار دریا
ساخته بود بدست آورده مورچالها بخت و جمعی کثیر از اتباع
دلور بداللت تیغ دلوران شهاست پرور مسلک نیستی پیمودند و
شریف پسرش زخمی شده دستگیر گشت و دلور بد-یر چون تاب
مدافعت از بضاعت همت خویش فزون دید بجنگل گریخته در
مکانی که پناه جای خود اندیشیده بود قرار گرفت و ابوالمحس
تعاقب او نموده بهیاری از اتباع و مردمش را که روبرو مفت
در جنگل خزیده بودند علف تیغ انتقام ساخت و آن تیره بخت
را با اهل و عیال دستگیر کرده ساخت آن جزیره از خار تصرفش
پرداخت و او را با نود و دو تن از مرد و زن که باو متعلق بودند
همراه منور زمیندار نزد امیر الامرا فرستاد آن زبده نوینان بعد از
آگهی برین معنی عبد الکرم برادر رشید خان را بحراست آنجا
مقرر ساخته دو صد سوار و یک هزار پیاده بندر قچی با او تعیین نمود
و چون عزیمت تسخیر چانگام داشت باین حسین داروغه توخانه
نوشت که با همراهان دران حدود توقف گزیده وقتی که دیگر جنود
نیروزی اعتمام به تسخیر چانگام معین شوند او نیز با رفقا و فواره
بدان گروه ملحق گردد و چون استماله فرنگیانی که در چانگام
مکومت گزیده با زمیندار رخنک موافقت داشتند از مقدمه
ضروریه مطلب بود بصوابدید رای مدید خطوط مبني بر لطائف
مواعید بآن گروه نوشته بفرنگیانی که در بندرهای ولایت بنگاله

را آنجا فراهم آورده با هفت هشت هزار کس دگر بازه روی جرأت
بمبارنه مبارزان فیروزمند آورد ابو الحسن با وجود قلت عدد
همراهان قدم امتقامت استوار داشته جنگی مردانه کرد و دلاور
در زخم تیر برداشته بجنگل فرار نمود و بسیاری از مردمش بتیغ
سطوت دلاوران شهامت کیش سپری شدند و از بهادران نصرت
شمار نیز چندی جان فثار و برخی زخمدار گردیدند و درین اثنا
خبر رسید که برخی از نواره مقهوران رخنگ نمودار شده چون با
ابو الحسن آن قدر کس نبود که گروهی بحراست جزیره گذارد و با
جوتی دیگر همت بر مقابله و مدافعه رخنگیان گمارد با مجموع
همراهان و نواره بدفع مخدولان روان شد چون مقاهیر رخنگ صلاح
در جنگ ندیده نواره خود بیک مو کشیدند ابو الحسن نیز بظاہر
مصلحت متعرض پیکار آنها نگشته بنهائے نواکهای آمد امیر الامر
بعد از آگهی برین مقدمه ابن حسین داروغه نواره و جمالخان
دلزاق و سراندار خان و قراولخان و محمد بیگ اباکش و گروهی
دیگر از منصبداران و یکهزار و پانصد کس از اهل توپخانه و چهار
صد حواری از تابینان خود با نواره تازه سوای آنچه بسیر روی آب
مقرر بود تعیین نمود که ابو الحسن را با رفقای او بخود منظم
ساخته بنسخیر جزیره سوندیپ پردازند و عرصه آن مرزمین
بالکلیه از خار وجود دلاور تیره اختر پردازند چون ابن حسین با
همراهان بنواکهای که محاذی سوندیپ امت رحمد باقتضای
صلاح اندیشی خود با محمد بیگ اباکش و نواره منصور بجهت
متراد مقهوران رخنگ آنجا توقف گزیدند و ابو الحسن با تابینان

خود را با نواره که در حری پور بود تعیین نمود که بر سهیل نوبت
 بر روی آب سیر نمایند و از حری پور تا عالمگیر نگر که بیست و یک
 کروزه مسافت است چون آل که هنگام برشکال بآن تردد توان نمود نبود
 مقرر ساخت که آل بپندند تا در موسم طغیان آبها که زمینها را آب
 می گیرد طریق وصول کومک و آذوقه به تهاغه مذکور محدود نباشد
 و از آنجا که دلور زمیندار هونديپ که بظاهر اظهار اطاعت و بندگی
 می نمود بنابر مصلحت کار خویش باطلأ با مقاهیر مگه موافقت
 داشت بابو الحسن نوشت که آن تیره بخت بی سعادت را که نقش
 نفاق و دروئی از روی کارش لایم بود تکلیف رفاقت در سیر روی
 آب نماید و اگر از آمدن ابا و امتناع کند تنبیه و تادیب او را جویای
 وقت و فرصت باشد چون ابوالحسن درین باب بار پیام نمود جواب داد
 که عذریب آمده در نوکهای ملاقی می شوم ابو الحسن بآنجا رفته
 یکروز روز انتظار کشید و چون اثری از وعده او ظاهر نشد خود با نواره
 و جمعی که همراه داشت بقصد بردن او عازم هونديپ شد و چون
 بدان سر زمین رسید آن تیره بخت اعلان آثار خلاف اندیشی و
 عصیان منشی نموده با اتباع خویش بجنگ پیش آمد و ابو
 الحسین با همراهان قدم همت فشرده با زوری جزأت و جلالت
 به پیکار کشود و دلور بدگهر پس از کوشش و آویزش بسیار قرار نموده
 بقلعه که دران جزیره داشت محصور گشت و سپاه منصور
 از پی او شتافته و پپای قلعه رسیده بکشایش آن پرداختند و قهرا
 و جبرا انرا مخیر ساختند و آن مقهور بصد حبسه و سعی خود را
 ازان مهله بر آورده به پناه جنگل در خزید و مردم متفرق خود

تسخیر چاتگام که کلید فتح آن کفرستان و تصرف دران موجب سد طریق جرأت و دست اندازی آن گروه بولایت بنگاله است وجه قصد ساخته در سامان اسباب این عزیمت خیر اثر کوشش نماید بغیر آن امیر الامرا کمر همت بنمیشیت این مهم بر میان عبودیت بسته بسر انجام مقدمات این مطلب پرداخت و چون تهانه نوکوهالی که آن طرف تهانه سنکرام کده و بهلوه و جگدیه نزدیک بدریای شور واقع است منتهای تهانهای پادشاهی و از اینجا چاتگام قریب المسافت است و هرگاه نواره مقهور آن بعزیمت شقارت پروری سفری می شود از نزدیک آن گذشته بملک پادشاهی منتشر می گردد و از اینجا کیفیت و کمیت نواره آن تیره بخندان بد مآب در هنگام ذهاب و ایاب معلوم می شود و ازین جهت در عهد صوبه داری ابراهیم خان فتح جنگ همواره جمعی از جنود قاهره بمحافظت آن قیام داشتند لهذا امیر الامرا باقتضای رای اخلاص پیرا استحکام تهانه مذکور از ضروریات این مطلب شمرده اوائل سفر این سال نصرت مآل سعید نام افغانی از نوکران خود با پانصد پیاده تیر انداز و تفنگچی بحراست آن تعیین نمود و برخی از نواره پادشاهی با جمعی دیگر بامداد و اعانت او مقرر ساخت و باستحکام تهانه سنکرام کده که الحال موموم بعالمگیر نگر و محل جدا شدن آبهای است که ممر مخاذیل مگه است پرداخته محمد شریف فوجدار بندر هوگلی را با پانصد برق انداز و تیر انداز و یک هزار پیاده بندوچپی بتهانه داری آنجا معین ساخت و بیست توپ از خرد و کلان با لوازم آن بدانجا فرستاد و محمد بیگ اباکش و ابو الحسن نام یکی از جماعه داران

نوار بنگاله دارد بالکلیه راه جسارت آن دیو خصلتان مردود محدود
 نبود و چون اکثر اوقات در کمین فرصت می بودند هرگاه قابو می
 یافتند دعت تعرض و تطاول بسکنه و رعایای سواحل دراز کرده
 اموال و اشیای آنها را عرضه انتهاب می ساختند و از هندو و مسلمان
 و مرد و زن چندانکه میسر بود بقید اسر می آوردند و بعضی
 اوقات بغلبه و استیلا تمام آمده نهایت خلل و خرابی ولایت
 پادشاهی می رسانیدند چنانکه در موابق ازمنه نزدیک جهانگیر
 نگر رمیمده باسرو نهب آن حدود پرداخته بودند و زمرد انبوه و خلقی
 کثیر از صغیر و کبیر اسیر ساخته از انجا که همواره همت فلک نهم
 این طرازند ا اورنگ خلافت را امن و آرامش بلاد و عباد و قلع
 مواد شر و فساد پیش نهاد امت چندی قبل ازین که حقیقت
 جسارت و خیرگی آن شقاوت منشان و آمدن نوار آنها بصرحد
 ولایت پادشاهی از نوشته سوانح نگاران بنگاله معروض پیشگاه اقبال
 گردید از موقف عظمت و جلال یرلیخ همایون یزیده امرای عظام امیر
 الامرا سپهدار آن صوبه عز صدور یافت که در حفظ ثغور آن ولایت
 و استحکام قلاع و تهنای که بر ممر آن قوم بد گهر واقع است بیشتر
 از پیشتر کوشیده در دفع شر و منع ضرر آنها کمال نبغی سامعی باشد
 و قلاع تازه و تهنای جدید در هر جا مناسب داند احداث نموده
 چنان کند که من بعد راه آمدن آن اشرار نا بکار بحدود ولایت پادشاهی
 مسدود شود و آسیب و گزند از ان جمع شقاوت پیوند بسکنه
 و رعایای مستمند نرسد و بالکلیه قطع مواد افساد آن گروه بد نهاد از
 آن بوم و بر صورت بندگان همت برکشایش ولایت رخنگ بسته نخت

و موهبت ربانی از عطا خانه تقدیر بخت جهان ستان و طالع عالمگیر دهد لامحاله بمیامن دولت ارجمندش پیوسته کارهای دشوار کشاید و بنیرری اقبال بلندش همواره فتوحات شگرف رخ نماید مصدق این کلام کشایش قلعه چانگام است از کفر آباد ولایت رخنگ که هرگز پرتو ماهیچه اعلام اعلام بر ساحت آن کفر بوم نمانده و هیچیک از فرمان روایان هندوستان را خیال تسخیرش در پیشگاه ضمیر راه نیانته بود و درین سال فرخنده بمساعی جمیل زنده نویغان عظام امیرالامراء مپهدار بنگاله صورت وقوع یانته چهره امروز دین و دولت شد - تبیین این مقال آنکه دسیرتان ولایت رخنگ که از کمال جهالت و ضلالت بصد مرحله از شهرستان مردمی دور اند و بر افواه والسنه بقوم مگه مشهور بنابر قرب جوار رخنگ ببنگاله و اتصال مرحد آن دو ولایت بهم هنگام انتهاز فرصت از بدگوهری و فتنه پروری جسارت ورزیده بانواره و توبخانه و کثرت و جمعیت تمام بمرحد ولایت بنگاله می آمدند و سکنه و رعایای بعضی مواضع که بر سر راه آن گمراهان بود آسیب دیداد آن گروه بدنهاه میرسید و اگرچه از قدیم الایام آبهای که راه در آمد نواره آن شور بخنانست بر هر دو کنار آن قلاع و تهانها محکم ساخته شده بتعیین مردم کاری استواری دارد و همواره جمعی با نواره پادشاهی نیز بر روی دریا سیر نموده از دستبرد آنها با خبر میباشند لیکن از آنجا که آن قوم بد مآب را در مراتب حرب و پیکار روی آب از کثرت مزاولت و ممارست ملکه و مهارتی عظیم است و صفات جنگی آنها بحسب سامان توبخانه و ممانعت و استحکام مزینست تمام بر

آباد طلب فرمودند و عبد النبی خان و مخلص خان و خدمت
خان خواجه سرا را با جمعی دیگر از بقدها تعیین نمودند که
بآن مرکز اقبال شتافته هنگام آمدن در ملازمت هودج عفت بیگمان
باشند و چون عید سعید فطر نزدیک بود اِغارَه والا صادر شد که
تخت فیروز بخت مرصع و سایر اعیان و لوازم جشن محمود را
نیز همراه بیاورند و درین ایام نجف قلی غلام والی ایران که از
جانب آن والا دودمان خربزه برسم موغات آورده بود به پیشگاه
خلافت رحیده دولت زمین بوس هدیه منیه دریافت و دوهزار و
هفت صد خربزه که بر پنجاه جمازه بار بود با سه خوان طلا از نظر
معلی گذرانیده بعنایت خلعت مرفراز گداید و پس از چند روز
دگر باره بعطای خلعت و انعام ده هزار روپیه مباحی گشته رخصت
انصراف یافت و چون نهال ریاض دولت و کامکاری بهار چمن
ابیت و بختیاری پادشاهزاده والا قدر ارجمند محمد معظم را
اندک انصراف مزاجی روی داده فصد کرده بودند بیست و ششم
ماه مذکور حضرت شاهنشاهی از روی عطوفت و مرحمت پرتو
قدوم بسر منزل ایشان انگنده ماعتی چند قرین دولت آنجا تهریف
حضور داشتند و آن کامگار بخت بیدار مراسم پیشکش و نثار تقدیم
نموده شکر مقدم همایون بجای آوردند *

گفتار در نتم قلعه چائکام از متعلقات ولایت رختک

چون والا قدر نیک اختری را دمت تایید آسمانی انصر
گیتی پناهی و جهان خسروی بر تارک عزت نهاد و فضل

ایشان تسلی بخشیدند و همچنین با جمیع محتاجات مرادق عزت لوازم تلافی و مهربانی بجای آوردند و از نفائس اتمشه تورهای شایسته بهریک مکرمت کرده مجموع را از لباس کدورت برآوردند و دو پاس از روز گذشته مراجعت فرمودند و پس از دو روز دوم باره بقلعه مبارکه شرف قدوم بخشیده آن ملکه قدسی خصال را بغیض حضور پرنور مسرور گردانیدند و اشاره معلی صادر شده جمیع امرای نامدار و بندهای آستان سلطنت مدار بدر حرمله دولت رفته بخدمت آن ملکه قدسی نقاب کورنش برسانند و نذرها بگذرانند و چون بندهای سده خلانت بموجب حکم لازم الامتثال بعتبه شبستان اقبال حاضرآمده کورنش رسانیدند از سرکار آن پرده آرای هودج عزت و بختیاری جمیع امراتا هزاری خلع فخره عطا شد و بعد از چند روز دگر باره گرامی همشیره قدسی نژاد را بدیدار همایون اثار مسرت اندرز ساخته ملاطقت و دلجوئی نمودند و آن ملکه ملکی اطوار مراسم پای انداز و نثار بجای آورده پیشکشی شایسته بنظر انور رسانیدند و حضرت شاهنشاهی هرچند روز بروز بر روضه منوره پرتو قدوم گسترده بدعا و فاتحه اجر و سعادت می اندوختند و مکررداران روضه فیض آمود مجلس مولود منعقد ساخته بانفاق محتاجین و فقرا و انعام صلحا و فضلا هدیه سرور بروج مبرور حضرت فردوس آشیانی علیین مکانی فرستادند و از آنجا که برخی مصلحت های دولت و جهانبانی مقتضی آن گشت که رایات عالیات روزی چند در مستقر خلانت ابد پیوند اقامت نماید مخدرات مرادق سلطنت را از دار الخان شاه جهان

بعض ملازمت همایون فائز گشت و روز دیگر عبد الفی خان فوجدار
 متبرادوات زمین بوس دریافت بالجمله رایات عالیات کوچ بر کوچ
 قطع مراحل نموده بیستم ماه مذکور مطابق هفتم اسفندار که ساعت
 دخول مستقر خلافت بود حضرت شاهنشاهی از موضع بهادر پور بر
 کشتی نشسته از راه دریا متوجه شهر کرامت بهر اکبر آباد گردیدند
 و پس از وصول بآن مرکز سلطنت بمنزل بیدشکوه که بجهت نزول
 اشرف قرار یافته ببسط بساط دوات زینت پذیرفته بود شرف ورود
 بخشیدند و روز دیگر بروضه منوره حضرت علین مکنی فردوس
 آشیانی پرتو قدوم گهترده رسم طواف و زیارت بجای آوردند و
 بغاتحه و دعا و طلب رحمت و غفران روح مطهر والدین کریمین
 شریفین را راحت و سرور افزودند و دل حق منزل را تائید و رقت
 عظیم دست داده از دیدگ اشکبار گوهر مرشک بسیار نثار آن دو سرور
 مغفرت انوار فرمودند و دوازده هزار روپیه بخدم و مجاورین آن مزار
 فیض آثار عطا کرده نماز ظهر در مسجد روضه مکرمه ادا نمودند و
 چون از تقدیم این مراتب پرباختند قرین سعادت مراجعت کردند
 و بعد از یک روز بفرقدوم اشرف رفعت بخش قلعه مبارکه گشته
 شبستان دولت را بانوار طلعت مهر فروغ بر افروختند و بانچه
 کریمه ریاض حشمت ثمره طیبه نهال ابهت منکته تقدس نقاب
 خورشید احتجاب بیگم صاحب ملاقات نموده مراسم پرش و
 دلجوئی بتقدیم رعانیدند و بانواع ملاطفت و ملامت خاطر شریف

برافراختند و درین روز امیرخان پیشکشی مشتمل بر یک صد اسب عراقی و ترکی و نوادر جواهر و مرصع آلات و نفائس اقمشه و امتعه بنظر انور رسانید و نهم ماه مذکور مطابق بیست و ششم بهمن که ساعت نهضت الوبه ظفر طراز بود دانشمند خان بصوبه داری و هراست قلعه مبارکه دارالخلانه تعیین یافته بمعایت خلعت خاصه و اسب مر بلند شد و چون معاودت رایات عالیات بزودی مقرر بود قرار یافت که مخدرات مراپردۀ ابهت و احتشام محجبات تنق عزت و احترام محمل آرای دولت همراهی نگشته در مشکوی سلطنت بمانند و پس از انقضای درازده گهری از روز مذکور حضرت شاهنشاهی با فرآهسی و عظمت و شکوه جهان پناهی از قلعه مبارکه موار سفینه اقبال گشته روی توجه بخضر آباد آوردند و آنروز در عمارات فیض بنیاد آن نزول سعادت نموده روز دیگر از آنجا نهضت فرمودند و مقرر شد که از راه کنار دریای جون که در هر منزلی باغی خد آئین و عمارتی عالی دلنشین بجهت دولخانه والا ساخته شده طی مسافت فرمایند و چون مرکز خاطر اقدس آن بود که بعد از وصول بمستقر خلافت تا از مزاسم تعزیه و تسلیه مخدرات تنق عفت و احتجاب نپردازند در قلعه مبارکه اقامت نگزینند اشاره معلی به پیشکاران سلطنت صادر شد که منزل بیدشکوه را برای نزول اشرف زینت و صفا بخشند و در مرحله دوم امیرخان صوبه دار کابل را بعطای خلعت خاصه و اسب با ساز طه و جمدهر بآعلاقه مروارید نواخته رخصت معاودت یدار الملک کابل نمودند و در منزل ششم هوشدار خان صوبه دار اکبر آباد که استقبال موکب جلال نموده بود

شکوه و وقار سلیمانی و وسعت دستگاه صبر و جویگاه جهانی آثار
 قلق و بیقراری و علامات کمال تأثر و سوگواری که هرگز از حلول
 هیچ سانحه داخراش ازان حضرت کمی را مشهود و معاین نگشته
 بود ظاهر شد و چندان سیل سرشک از چشم جهان بین آن خدیو جهان
 روان گردید که مقربان بارگاه دولت و محرمان حریم سلطنت را
 تزلزل در پناهی طانت افتاد و در اندوه این حادثه آن حضرت و
 پادشاهزادهای ارجمند و الا قدر و جمیع ثمرات ریاض عفت و مقدسات
 تقی عصمت مانند صبح سفید پوش شد و همچنین امرای
 نامدار و ارکان دولت پایدار لباس کدورت پوشیدند و حکم اشرف
 بصدر پیوست که در السنه و افواه و رقائم و مناشیر نام نامی آن
 پادشاه خلد آرام گاه بحضرت نردوس آشیانی مذکور و مرقوم گردد
 و بر زبان حق ترجمان گذشت که همگی آرزوی دل و متمنای
 خاطر آن بود که هنگام سزوح این قضیه حاضر باشیم و دیده بدیدار
 باز بعین آن حضرت نور آگین ساخته بتکفل لوازم این امر فاگیر
 اجر و سعادت اندوزیم چون باقتضای تقدیر آن امنیت بحصول
 نه پیوسته اکنون تدارک آن باین تواند بود که نسخ عزیمت اکبرآباد
 نکرده بآن مستأقر خلافت شتابیم و بزیارت مرقوم و مضجع مطهر
 آن حضرت تبرک جسته و گرامی همشیره تقدس نقاب تضرع حجاب
 بیگم صاحب و دیگر سوگوران این مصیبت را تسلیه و دلجوئی نموده
 از لباس کدورت براریم و بذابر تصمیم این عزیمت چهارم شعبان
 مطابق بیست و دوم بهمن باشاره والا متصدیان پیشخانه همایون
 مرادقات اقبال بیرون برده در خضر آباد باوج حشمت و جلال

سال و دو ماه قمری و بیست و سه روز و سی سال و چهار ماه شمسی و هژده روز بود بالجمله اواخر شبی که قضیه ارتحال آن محفوف فضل و غفران در الجلال وقوع یافته بود این خبر کلفت اثر در هفت گروهی اکبر آباد برخشوده اختر برج حشمت فروزنده گوهر درج سلطنت پادشاهزاده والا قدر محمد معظم که بموجب حکم اشرف که بآن مستقر خلافت مرخص گشته بودند رسید و آن عالی نسب والا تبار پر جناح سرعت طی آن مسافت نموده اوائل روز که آن پادشاه خلد مکان مدفون گردیده بود بشهر رسیدند و روز دیگر بقلعه مبارکه رفته مراسم پرشش و تعزیه با ملکه قدسی سیرت قدوسی نژاد بیگم صاحب و دیگر پردگیان استار دولت بجای آوردند و بر حسب امر اعلی و طائف خیرات و مبرات و ختمات قرآن بتقدیم رسانیدند و مکرر مجلس مولود بآئینی که برای سلاطین نامدار و خواتین عالی مقدار در خور و سزاوار باشد منعقد ساخته بانفاق اهل استحقاق و اطعام صلحا و علما روح مقدس آن حضرت را سرور و راحت بخشیدند و بسید محمد و قاضی محمد قربان و زمره مشایخ و ارباب فضل و اصحاب تقوی اکرامات سزیه بجای آوردند و چون اواخر روز بیست و ششم ماه مذکور که در شبش این قضیه مانع گشته بود منہیان تیز پی از مستقر الخلائع به پیشگاه جلال و جلال رسیده خبر وقوع این سانحه وحشت را رسانیدند از اجتماع این واقعه هائله خاطر مقدس حضرت شاهنشاهی قرین هزاران غصه و الم و رھین فراوان تحسرو افسوس گشته بی اختیار قطرات عبرات بر وجنات همایون فرو بارید و با وجود ثبات و تحمل خسروانی و

ربانی بلفیس دوم و مریم ثانی مهد علیا ممتاز الزمانی در آنجا
است و کیفیت آن نزهتگاه قدس در کتاب مستطاب پادشاه نامه
مشروح گشته رسانیدند و سید محمد و قاضی قربان و سایر صلحا و
اتقیا بر جنازه آن محفوف انوار مغفرت نماز گزاردند و نعش مطهر را
بدرون گنبد برده بجوار رحمت ایزدی سپردند • اللهم كما رفقة
لقطع علائق الشر و الفساد - و قلع اصول البغی و العناد - و هدم
بذیان الجور و الاعتساف - و نصب رایات العدل و الانصاف - و اعلاء
اعلام الدین - و ترویج الشرع المبین - حتی بلغت دولته عنان
السماء - و منقطع القضاء - و نورت بلوامع سلطنته القاهرة - و سواطع
معدن الباهرة - اقطار الارض و اکفافها - و ارجاء الدنيا و اطرافها -
اسكنه فی اقصى درجات الخلد و اعلى علیین - و احشره فی زمره
اهل الحق و الصدق و الیقین - و اسقه من ماء معین - و زفه بحور
عین - تاریخ رحلت مغفرت آیت آن حضرت را یکی از نکته
سلطان (شاه جهان وفات کرد) یامته و راقم این صحیفه اقبال آن را
چنین در ملک نظم کشیده •

چون شاه جهان خدیو قدسی ملکت
برخواست بعزم عقوبی از تخت حیات
جستم از عقل سال تاریخش را
گفتا خردم شاه جهان کرد وفات
مدت زندگانی آن سریر آرای سلطنت جاودانی هفتاد و شش سال
و سه ماه قمری و بیست و هفت روز و هفتاد و چهار سال شمسی
سه روز کم - و ایام فرمان روائی و حکم رانی آن حضرت سی و یک

پیوسته سعادت اندوز خدمت آن حضرت بود و قاضی قربان که
 شغل قضای مستقر الخلافه باو تعلق داشت کس فرمادند که
 آمده بامر تجهیز و تکفین پرد زند و دو پاس شب که آنها حاضر
 شدند نخست بسر اسقاط نماز و روزه با آنکه هیچگاه ازان خدیو
 موافق فوت نشده بود قیام نموده مبلغی خطیر برای قضای صوم
 و صلوة مقرر ساختند و پس ازان در برج مئمن که طائر روح
 فرّوس آشیان آن حضرت دران مکان شفقار شده بود بامر نواب
 علیه بار یانند و نعش مقدس را بابوانی که نزدیک برج مذکور
 امت نقل کرده بآئین شرع میبین و سنت رسول امین صلوات الله
 و سلامه علیه و علی آله و اصحابه اجمعین بادای مراسم غسل
 پرداختند و بعد از تقدیم وظائف تجهیز و تکفین جسد نور آگین
 را در صندوقی از صندل گذاشتند و دروازه شیب برج مذکور را
 که مسدود بود کشوده نعش مطهر را بآئینی شایسته از قلعه
 برآوردند و از دروازه شیر حاجی که محاذی آن دروازه بود گذرانیده
 بیرون حصار بردند و هوشدار خان صوبه دار با جمیع بقدهای بادشاهی
 همراه گشته هنگام صبح بکنار دریا رسیدند و تابوت رحمت
 نثار آن سزوار غفران پروردگار را از آب گذرانیده بروضه منوره
 طبعه که برآورد معمار همت ارجمند آن حضرت است و مرقد
 منور قلوب ثریا جناب خورشید احتجاب تقدس نقاب رابعه اطوار
 آسیه آثار بیدگم بیکمان معظم بانوی بانوان عالم سرور زنان زمان
 مغفوة نساء دوران قدوس مطهرات اسوه مقدسات ملکه ملکی خصائل
 مالکة قدیمی شمائل مهبط انوار رحمت پزدانی مورد انظار مغفرت

درد مصیبت را تسلی بخشیدند و پهل از لعل طائر مرش
 پرواز روح به فتوح آن خاقان سرفراز از غبار ما سوی بال و پر
 افشاند بهوای سیر حقیقه قدس و گلگشت سراستان جنان طبران
 نمود و در نشیمن خلد و نزهتگاه فردوس جای گرفته با طوطیان
 صدرا آشیان جنت هم آواز شد از وقوع این حادثه کبری دوران
 لباس گذورت در بر کرد و گردون غبار حسرت بر سر بلخت قدسیان
 مواعع افلاک با مقیمان ساحت خاک در اتم این درد جگر-پوز
 مهیم گشته جیب جامه جان چاک کردند و روشنای پیر اعلی
 و ساکنان چرخ والا بعزم پر-شش این قضیه هولناک آهنگ خطه
 خاک کردند و خرد و بزرگ را خاطر دلتخوش اندوه و تحسیر گشت
 و روضیع و شریف را باطن مورد ملال و تاتر گردید • لمولفه •
 غم و سوگواری دیگر عام شد • مهوری بدنبال آرام شد
 دریغا ازان گوهر بی بها • که آخر بچوین صدف کرد جا
 برفت آن شکوه مجسم دریغ • ازان زینت انزای عالم دریغ
 اگرچه گذشتند شاهان بسی • دل آگاه نگذشته زینسان کمی
 ازین بزم مهستان چه هشیار رفت • بخواب عدم بلخت بیدار رفت
 روانست تا ذکر این کهنه دیر • روانش بود تازه از ذکر خبر
 بالجمله بعد از سنج این واقعه ملالت اثر بموجب اشاره نوب تقدس
 نقاب خورشید احتجاب ملکه جهان بیگم صاحب رعادت ز خان قلعه
 دار و خواجه پهل بدرون غسلخانه حاضر آمدند و کهرکی دروازه‌ای
 قائم گشوده به غبار سین مسجد قمری که خل و تقوی با شرف
 فقر و مبادت نور هم دارد و در ایام انزوی اعلی حضرت خلد آرامگاه

پذیرفت باشنداد و امتداد انجامید و ضعف و ناتوانی برپیکر مقدس غالب شد امراض مختلفه و عوارض متضاده که معالجه یکی سبب ازدیاد دیگری می شد حادث گشته از کمال انحلال قوی رعشه و اختلاج عظیم در اعضا بهم رسیده و روز بروز قوت بدن در کاهش و استیلاى مرض در فزایش بوده و بر تدبیرات اطبا و استعمال ادویه و تناول اشربه و اغذیه اثری مترتب نمی گشت و به هیچ وجه صورت صحت و بهبود در آئینه حال چهره نمی نمود تا آنکه اوائل شب در شنبه بیست و ششم رجب شدت مرض متزائد گشته آثار تغیر حال و علامات قرب ارتحال ظاهر شد و آن حضرت بنیروی توفیق و قوت ایمان دران حالت روى دل بچغاب کبریا آورده خاطر از غیر حق برداختند و نخست شکر جلائل نعمتهای بی منتهای آلهی که بمحض کرامت و فضل نامتناهی بآن حضرت عطا شده بود ببالغ وجهی ادا فرموده از صمیم قلب مقدس اظهار تسلیم و رضا بقضای ایزدی و تقدیر آسمانی که غنی و فقیر و امیر و وزیر را ازان چاره و گزیر نیست نموده مکرر کلمه طیبه توحید از روى کمال شعور و آگاهی بر زبان حق بیان جاری ساختند و در خلال این حال پرده گزین تنق عظمیت و احترام صدر نشین مشکوی ابهت و احتشام زبده مخدرات زمان مالمه جهان بیگم صاحب و چندی از پرگدیان حریم عفت و پرستاران بارگاه عزت را که شرف اندوز حضور بودند از ناله و زاری و جزع و بیقراری نهی فرموده و شرائف و صایا و جلائل مواعظ که سرمایه سعادات جاوید تواند بود بجای آورده بکلمات قدسینه ایمانی خاطر سوگواران بیقراران

اقبال مندی که بیمن فضل و موهبت ایزد متعال میرمدار ج
 دولت و اقبال کرده در دنیا باقصی مراتب کامرانی فائز گردیده
 باشد و در سلوک آن منهج پرخطر سر رشته آگاه دلی و هشیار خراسی
 و رعایت مراسم دین پروری و عدالت گستری و اشاعت انوار
 رأفت و مکرمت بر کافه خلایق از کف نگذاشته قبل از منوح واقعه
 ناگزیر از مشاغل عالم صورت که شواغل قرب و ارتباط بجهان معنی
 است امراض نموده بتلافی و تدارک زلات نشاء بشریت موفق
 گشته باشد از شواهد این تمهید قضیه رحلت مغفرت آیت مورد
 جلائل توفیقات ربانی مشمول انظار تاییدات سبحانی حضرت
 فردوس آشیانی صاحب قران ثانی است که ایام حشمت و کامرانی
 و خلافت و جهانبانی بعدالت و دیبنداری و پاسبانی کافه رعایا و
 تحصیل رضا و خشنودی حضرت خالق البرایا گذرانیده پس از
 هی و یک سال سلطنت و کشور ستانی توفیق ترک اشتغال
 بامور دنیا و اختیار عزلت و انزوا در یافته بقیه عمر گران مایه بهمگی
 جمعیت خاطر و توجه باطن بطاعت و عبادت و یزدان پرستی
 مصروف ساختند و چون ایام مقدر مهلت و مدت موعود اقامت
 درین دار غرور و سرای بی مرور بانجام رسیده داعی وَاللّٰهُ يَدْعُوْا اِلٰی
 دَارِ السَّلَامِ مژده طلب بگوش حق نبوش آن سرور دین پرور رسانید
 از مردق عبودیت زبان ایمان بلبیک اجابت گویا ساختند با ساز
 و برگ موالح اعمال و کرائم انعال آهنگ کعبه وصال نمودند و
 مربر سلطنت نشاء باقی را بشکوه دین پروری پایه افزودند - تبیین
 این سانحه عظمی آنکه چون عارضه آن حضرت چنانچه گزارش

و استعداد در شناخت و پرستش ایزد جهان آفرین که مقصود از آفرینش همین است کوشش نمایند و فریفته وضع مستعار و دل بسته لغات صفا پایدار آن دلو بیدار نگشته از گوهر بی بهای عریان و بزدان شناسی و دست آردن رجوع بموطن اصلی سرمایه عیش و مرور نشاء حقیقی بدست آرند و پس از سامان برگ و ماز باز گشت ازین سیر همواره از سر انتظار گوش بر نداء جان فزای « یَا أَيُّهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ ارْجِعِي إِلَىٰ رَبِّكِ رَاضِيَةً مَّرْضِيَّةً » داشته چون فرمان طلب در رسد بخشنودی و رضا پذیرائی حکم ناند قضا گشته بآهنگ کعبه وصال و عزیمت بارگاه وصول از نصای این دار فنا و ماضیت این مرحله پر خوف و عنایت رخت اقامت برگیرند و دگر باره بلشاط آباد شهرستان انس و کشور روح پرور قدس رسیده بشمول فیض رحمت و غفران ایزدی کلمیاب سرور ابدی و بهره مند حضور صمدی شوند و جادوان بمشاهده انوار جمال و جلال حق لایزال و ادراک نعم بانیه و لذات دائمی آن نشاء بی زوال مورد روح و راحت و مشمول امن و استراحت باشند خاصه برگزیدگان بارگاه احدیت و دست پروردگان لطف صمدیت که ازان گروه قدسی شکوهند سروران ملت اسلام و سلاطین دین پرور والا مقام چه این زمرة عالیشان در علو مرتبه ذات و رفعت منزلت نفس و دانش و بینش خدا داد با مؤیدات و صاحبان نفوس قدسیه شریک العنان اند و ساخت جهان بی بقا بر جولان سمند همت بلند شان تنگ فضا و فطرت ارجمند و قوت نفس تایید پیوند آن قدسی منشان همواره طالب رفعت و اعتلا و جوهای عروج بر معارج اعلی امت علی الخصوص

رحلت مغفرت ایت مورد تاییدات ربانی مشمول توفیقات آسمانی اعلیٰ حضرت صاحب قران ثانی بوسعت آباد جهان قدس و فرهنگ جاویدالی

گیتی که درو راحت جاویدن نیست • درخورد اقامت خردمندان نیست
جائی که نه جای آرمیدن باشد • چندانکه درونگه کنی چندان نیست
بیدار دلق هوشمند و خرد پروران حقیقت بیوند که واقفان
اسرار دانش و بینش و کار آگاهان کارخانه آفرینش اند بیقین
دانند که این ویرانه دیرسست بقا کهن خرابه معموره نما
که روزی چند مسکن و موطن آدمی گشته جاودان جای اقامت
جان پاک و مهبط این گوهر تابناک نتواند بود بلکه شهرستانی است
بر رهگذر واردان غیبی که چون بخرد نژادان ارواح و نعوس بروفق
تقدیر قادر ذو الجلال بعزم تحصیل معرفت و کمال از نزهت آباد
کشور قدس و دار الملک املیم جبروت در اهتزاز آیند و بمصلحت
حکمت ربانی بر مراکب قوالب هیولانی و مطایبی هیاکل جسمانی
راکب گشته آهنگ سیر صحرای شهود و میل وادی ظهور و نمود
نمایند بعد از قطع مراحل مادی و مدت بدان خطه عاریت اساس
رسیده برس مسافران! آنجا بساط نزال اندازند و بضرورت طیلان
تعلقات نشای کوه برد روش نظرت گرفته روزی چند بمقتضیات و
احکام آن در سازند تا بدست یاری قوی و مشعر و مددکاری حواس
باطن و ظاهر که گزین اسباب معرفت حضرت رب الارباب اند مشاهده
غرائب منع بیچون و عجائب از گاه کن فیکون نموده بقدر مهلت

رفته آن حالت در تزیین است از آنجا که کثیفیت من و ضعف شیب دو تقریباً واضح بود برین که با وجود اشتداد و امتداد این عوارض و آلام شمع حیات با برکات آن حضرت از سر مرگزند ایام مصون نمی تواند بود و طبیبی فیدر حال بدین نمط را نموده اظهار یاس از بهبود کردن و پیش نهاد همت پادشاهانه آن شد که لوائی فیهست بمستقر الخلاء اکبر آباد افراخته در چنین وقتی فیض لقای میمنت پذیرای آن حضرت دریافته هنگام سحر قضیه ناگزیر آنجا شرف حضور داشته باشند و بکار پردازان پیشگاه سلطنت اشاره معلی صادر شد که بزودی دو مامان لوازم این عزیمت کوشیده در جمیع ضروریات اختصار بکار برند و چون سر انجام این مراتب بچند روز می کشید بنابر رعایت مراسم احتیاط مقرر فرمودند که مهین داره لبال دولت و کامکاری بهین ثمره شجره حشمت و بخشناری پادشاه زاده بهمند محمد معظم بر جناح سرعت و استعجال بیشتر با کبر آباد شتافته تا رسیدن رایات عالیات سعادت اندرز خدمت اکبر خاصیت حضرت اعلی باشند و بیست و سیوم ماه مذکور آن عالی قدر والا تجار را بعطای خلعت خاص و یک عقد مرادید نوازش فرموده مرخص ساختند درین تاریخ امیر خان صوبه دله بابل که بموجب فرمان طلب بحضور لامع النور آمده بود و مکرم خان صوبه دار اوده که ازین خدمت معزول شده بود دولت زمین بوس دریافتی بود بعطای خلعت مباحی شدند •

حیات مستدام میبرد چون این خبر بمسامع جلال رحید عاطفت پادشاهانه اسد بصرش را بعنایت خلعت نواخته فرمان شد که با منسوبان و بازماندگان پدرش به پیشگاه خلافت و جهانبنایی شتابد و او بموجب حکم معلی باورنگ آباد آمده از انجا روانه درگاه خلایق پناه شد - از سوانح ملال انرا آنکه از نوشته وقایع نگاران مستقرالخلافت اکبر آباد بظهور پیوست که حضرت اعلی را که دران مرکز حشمت و ابهت بر مسند عافیت متمکن بودند و روی همت از شواغل صوری و مشاغل دنیوی بر تافته بجمعیت خاطر و فراغ بال اوقات فرخنده ساعات بعبادت و پرستش ایزد بهیمال و تدارک سوابق احوال میگذرانیدند اوائل شب دو شنبه دوازدهم رجب عارضه حیدر یون طاری شده شدت آن الم تا صبح باقی بود از ورود این خبر کلفت اثر خاطر مقدس حضرت شاهنشاهی قرین اندوه و ملالت گشته سرور محفل اقبال منقص شد و باطبائی که سعادت اندوز خدمت آن حضرت بودند و پیش قدم آنها حکیم مومنائی شیرازی بود که بحس و حذاقت موصوف است و از قدیم الایام بمزاج همایون آن حضرت آشنا و مورد اعتماد و محرمیت و مشمول التفات و عنایت بود تاکیدات شد که در ازاله آن عارضه جهد و کوشش بلیغ در کار برده حقائق احوال همایون لا روز بروز عرضه داشت نباید و پس ازان باخدار متواتر ظاهر شد که تمام روز دو شنبه و شب دیگر نیز در شدت آن عارضه تغارتی بهم نرמיד و اوائل روز دیگر اگرچه بتدبیرات و معالجاتی که بکار رفته خفگی دران عارضه پدید آمده است لیکن دیگر کوفتها حادث شده و لیفتی در طبع بهم رسیده و رفته

حقیقت آمدن او از بلجاپور و کیفیت طلبیدنش به پیشگاه حضور
 لامع المنور قبل ازین رقم زده کلاک حقائق طراز گشته بروفق قسمت
 و اقتضای تقدیر که هیچکس را ازان چاره و گزیر نیست در راه کعبه
 مقصود مرحله هستی پیموده بسر منزل بقا رسید و دیرین آرزوی
 خدمت و بندگی این آستان اقبال را که ساکنان شش جهت و
 قاطنان هفت کشور را منتهای امانی و آمانست بخاک نو میدی برد
 آن مرحوم چون بصدق اخلاص و رسوخ عقیدت عزم بندگی درگاه خلّاق
 پناه داشت اسد پسر خود را با تشوئی از سپاه همراه آورده بود و بیست
 و نهم ربیع الاول این سال فرخنده فال که در پای قلعه پورندهر
 بلشکر ظفر اثر رمیده بر اجه جیسنکه ملاتی شد راجه بنابر رعایت
 فضیلت و قابلیت مشار الیه و صدق اوادت و اعتقادش باین آستان
 سپهر بنیاد با او توازم احترام و تکرار داشت و مراسم دل جوئی و کرم
 خوئی بجای آورد و چون عاطفت پادشاه بنده پرور قدر دان چنانچه
 گزارش یافته او را بمنصب شش هزاری شش هزار سوار و عطای
 خلعت و جمدهر مرصع نواخته فرمان مرحمت عنوان مشتمل
 بر طلب او به پیشگاه حضور عز صدرر یانته بود راجه بموجب حکم معلی
 دولک روپیه باو و پنجاه هزار روپیه بامد پسرش و دیگر رفقا از سرکار
 خاصه شریفه داده ملخ جمادی الاولی او را روانه درگاه آسمان جاه
 گردانید و از جانب خود نیز بذقد و جنس تکلیفات بجای آورد و ترنگار
 خان و غازی بیگ صحبت یساول را همراه کرد که بذرقه نموده
 او را بارونگ آباد فیض بنیاد رساند موسی الیه در راه کونتناک گشته
 چون باحمد نگر رسید از جام اجل شربت فاکمی چشیده و دیهت

برسالتیدن آن معین گشته خلعت سرافروزی پوشید و درین ایام که
 موسم اعتدال هوا و هنگام نشاط افروزی شکار و سایر صحرا بود رایت
 اقبال مکرر باغیر آباد و خضر آباد توجه نموده صید نیله گاو و دیگر
 اقسام شکار بهجت انزای خاطر مقدس خدیو روزگار گردید هفتم
 رجب رخشنده اختر برج سلطنت تابنده گوهر درج خلعت پادشاه
 زاده ارجمند کام کار محمد معظم که بفرمان همایون از دکن آمده
 بودند چون بکعبه حضور نزدیک رسیده در خضر آباد نزول داشته
 بزبده امرای عظام جعفر خان حکم شد که بخضر آباد شتافته
 آن دره التاج اقبال را بمنز ملازمت اکسیر خاصیت رساند
 و آخر روز در غسلخانه مبارک آن عالی قدر والا تبار بانو گل
 هدیه دولت سلطان معزالدین گرامی پسر خویش باحرار
 ملازمت اشرف سعادت اندوز گشته یک هزار مهر و چهار هزار روپیه
 بر سبیل نذر گذرانیدند و مطرح انوار عاطفت و مهربانی شده
 بعطای خلعت خاص و جمدهر مرصع با علاقه مروراید و پهنوچی
 مرصع و دو اسب عربی هر دو با ساز طلا و دو اسب ترکی نوازش
 یافتند یازدهم ماه مذکور فروغ دودمان حشمت و کام کاری نهال
 بوستان ایهت و بختیاری بادشاهزاده سعادت منش محمد اعظم
 بعفایت ده سراپ یکی از آنها با ساز طلا مشمول انظار مرحمت
 گردیدند - درین ایام از نوشته و قانع نگاران دکن بمسامع حقائق
 مجامع رسید که ملا احمد نایب که از عمدهای عادل خان بود و

رویه ثبت خرد و کاشغرو تمام مغلستان است و جنوب رویه بدهشت
 قهچاق پیوسته زمیندار آنجا از دوازده هزار سوار و پیاده بسیار دارد و
 اکثر نوکرانش از قوم قره قلماق اند بالجماعه چون یازدهم جمادی
 الاخره از عرضداشت سیفخان که درین مطلب معی و تدبیر
 درصحت بکار برده بود حقیقت این مقدمه بر خاطر ملکوت ناظر پرتو
 ظهور انگلند عاطفت پادشاهانه او را بعنایت خلعت و از امتل و
 اضافه بمصلوب دو هزار و پانصدی دو هزار و سیصد سوار سر بلند
 گردانید و مراد خان زمیندار ثبت خرد را که درین مهم آثار دولتی
 خواهی از بظهور پیوسته بود بمرحمت خلعت نواخت درین ایام
 مبارجه جسونت سنگه و جمفرخان و محمد امین خان و مرتضی
 خان و دانشمند خان و دیگر امرای حضور بعطای خلعت زمستانی
 نوازش یافتند و همچنین امرای اطراف باین عنایت عز مباهات
 افزودند و منصور عاطفت پیرا مہنی بر مراتب فضل و مکرمت
 بیام سیوا عز صدر یافتند خلعت فاخره و جملہ مرصع برای او
 مرسل گشت و بعرض اشرف رسید که راجه تودرمل که از فوجدارئی
 آگاه معزول شده بود و بختیار خان زمیندار دهادر باجل طبیعی
 بحاط حیات در نور دیدند - و از وقائع صوم دکن بعرض همایون
 رسید که جواهر خان حبشی از گومکدان آنجا مرحله همگی
 پیمود چون شہنشاہ بزرگان پرمخت حق آگاه از کمال حسن نیت و
 توخیق شعاری درین ایام مبلغ ۳۰ لک و بیست هزار رویه از نقد
 و جتس نذر سدنہ و ہجاردین و زر و سادات و صاحبین حرمین
 شریفین زادہما اللہ قدرا و جلالت فرمودہ بودند میر عزیز بدخشی

بجهت خواندن خطبه برآمده در مکانی مناصب که خلقی کثیر آنجا
 فراهم آمده بودند خطبه بنام نامی و القاب سامع شهشاه دولت
 و دین گیتی خدیو یزدان پرست حق آئین خوانده شد و چون
 خطیب زبان بنام والی خلیفه جهان گوهر آموذ ساخت زر بسیار
 نثار نمود و بعد از تقدیم مراسم خطبه در مرزینی مناصب به
 بنای مسجد اشاره کرد و طه و نقره بعیار بسکه همایون زینت بخشیده
 به محمد شفیع و رونقانی او مراسم اعزاز و نگو داشت بجای آورد و
 چون مسامع ساکنان آن دیار بصیت ملت احمد مختار صلوات الله
 و سلامه علیه و علی آله الاطهار و اصحابه الخیار و خطبه دولت و
 طنطنه حشمت شهشاه روزگار برافروخت و فرستادگان از تقدیم
 مراتب و ترویج مراسمی که بدان مامور بودند پرداختند دادن نمیل
 آنها را با احترام و اکرام تمام رخصت انصراف داد و عریضه مهنی بر
 وظائف عجز و بلدگی و قواعد اطاعت و سرانگندگی و التزام اینکه
 من بعد همواره بر جاده تویم عبودیت و هوا خواهی ثابت قدم بوده
 از امتثال احکام و اوامر پادشاهی سرنناید و ترویج خطبه و سکه
 مبارک و اشاعت آثار و شعار اسلامی را استقامت نماید با کلید
 طائشی که اشارت بسپردن آن ولایت باشد و یکهزار اشرفی و دوهزار
 رویه مسکوک بسکه همایون و پیشکشی از تحف و رغائب آن دیار
 مصحوب آنها بدرگاه سپهر مدار فرمندان طول ولایت مذکور زیاده بر
 شش ماهه راهست و عرفش در برخی مواضع دو ماهه و بعضی
 جاها یکماهه مغرب رویه آن بکشمیر و کمانون و سری نگر و بهار و
 بنکله منتهی میشود و مشرق رویه بارزنگ و خطا میرمد و عمال

مسلمانی در آن سرز و بوم پدید آمده بتدریج شهر و اعوام سمت
شیوع و قوت گیرد و بی دیلمان آن کفرستان را که در باطل پرستی
و ضلالت پروری خلیع العذار بودند هوای استبداد و خود مری از مر
ببرون رود و فرمان کرامت علوانی بنظم دادن نمجل زمبندار آنجا
بدین مضمون صادر شد که اگر مطیع الاسلام گشته آثار حق پرستی
و معالم مسلمانی در ولایت خود رائج کند و حلقه اطاعت و بندگی
در گوش کشیده خطبه و سکه بنام فامی و القاب سامی مزین سازد
زمبنداری ولایت مذکور برو مسلم خواهد بود و الا انواج جهانکها
بتخریب آن ولایت و استیصال اهل کفر و غوایت معین خواهند
شد و گرد دمار از روزگار او و اتباعش خواهند انگیخت و فرمان
همایون را نزد سیفخان صوبه دار کشمیر فرستاده امر فرمودند که آنرا
مصحوب یکی از بندهای پادشاهی نزد زمبندار ضلالت شعار فرستد
و در صورتی که امتثال حکم اشرف نماید متعرض احوال او نگردد
و بر تقدیر ابا و امتناع با عساکر کشمیر بر سر ولایت او رفته فضیلت
غزو جهاد با آن نابکار بدنهاد اندوزد خان مذکور آن منشور لامع النور
را مصحوب محمد شفیع نام یکی از بندهای درگاه خلایق پناه که
در سلک کومکبان آن صوبه انتظام داشت و چندی از تابیدان خویش
نزد دلدن نمجل فرستاد چون محمد شفیع با همراهان بدان حدود
وحیدمرزبان مذکور از مصلحت بینی و صلاح اندیشی باتمام خشوع
و اقبال تا سه کرده استقبال مثال ازم الامتثال نموده آن منشور عز
و شرف را بر فوق مباحث نهاد و آداب تسلیمات بجای آورده اظهار
اطاعت و عبودیت کرد و روز دیگر که جمعه بود با اتباع خویش

که باین سعادت عظمی فائز آید و در ملک بند‌های درگاه جهان‌پناه
 انتظام گزیده سرمایه شرف و مباحثات اندرزد درین وقت که حصول
 دیرین آرزوی او را چنین تقریبی رو داده فرصت احراز این
 دولت ارجمند یافته بود مکنون خاطر خویش را برآچه جی‌سنگه اظهار
 نموده آن عمده راجها کیفیت این معنی به پیشگاه خلافت عرضه
 داشت و فرمان مکرمات عنوان طلب بنام مشار الیه عز‌مذکور یافته
 با خلعت فاخره و جمدهر مرمع برای سرانرازی او مرسل گشت
 و عاطفت پادشاهانه غائبانه او را بمنصب شش هزاری شش هزار
 سوار سرمایه افتخار بخشید •

نور آکین شدن ثبت بزرگ بفراغ آثار اسلام و در آمدن زمیندار ضلالت فرجام آنجا بشاهراه اطاعت و بندگی درگاه فلک احترام

چون از سوابق ازمنه و ایام ساحت آن ولایت ظلمت آمود
 کفر و غوایت بود و هرگز پرتو نور ایمان برآن سرزمین نتافته آثار
 دین مقیم و شعار ملت مبین در آنجا رواج نداشت و زمینداران
 و سکنه آن ناصیه پیوسته روزگار بحسالت ضلالت و بت پرستی
 گذرانیده هرگز طافطنه تکبیر و تهلیل بگوش باطل نبوش آنها
 نرسیده بود و هیچگاه سر بر بقیه اطاعت و فرمان برداری فرمان‌روایان
 اسلام فرود نیاورده بودند لاجرم رای عالم آزادی گیتی خدیو حق
 پرست چنین انتضا نمود که سر کرده آن قوم جهالت کیش را
 بتهدید و وید و واندرز شدید تکالیف اطاعت اسلام نمایند تا آثار

دیدند حشمت و اقبال پادشاه زادۀ ارجمند فرخنده خصال محمد اعظم پیشکشی شایسته از جواهر و مرصع آلات بنظر مقدس درآورده بقبول آن ناصیه بختیاری بر افروختند و پنج زنجیر نیل و سه هزار اشرفی از جانب امیرالامراء صوبه دار بنگاله بمحل عرض رسید و هر بلند خان یک زنجیر نیل بنظر انور درآورد و چندی دیگر از امرا در خور حال پیشکشی گذرانیدند و تا سه روز این جشن دولت پیرا جهانیان را سرمایه نشاط و شادمانی و پیرایه انبساط و کمرانی بود درین اوقات از وقائع اشکر ظفر اثر دکن که بهر دارچی راجه جیسنکه بعد از کفایت مهم سیوا چنانچه گزارش پذیرفته بتاخذ ولایت بلجپور تعیین یافته بود بعرض همایون رسید که عادل خان بملاحظه سوابق جرائم و تقصیرات خویش از گران خواب غفلت بیدار گشته و بصدمة قهر و انتقام عماکر فیروزی اعتصام مغلوب خوف و هراس شده ملا احمد نایبه را که رکن رکن دولت و مدار مهم حکومت او بود و بجوهر عقل و رای و مهمت فضیلت و فهمیدگی از امرای بلجپور مهم امتیاز داشت چنانچه قبل ازین در طی سوانح آن جیش اقبال مذکور گشته درین هنگام بجهت اصلاح کار و تمهید مراسم زمامت و اعتذار و تجدید مراتب قول و قرار نزد راجه جیسنکه فرستاده است و مصحوب او در زنجیر نیل و برخی جواهر و مرصع آلات برای راجه ارسال داشته در مقام خشوع و ابتهال است چون ملا احمد را از صواب اندیشی و بختمندی مدتها بود که آرزوی ملازمت و تمنی خدمت این آستان فلک نشان مرکوز ضمیر مصلحت دان گشته همواره وسیله می جهت و منصوبه میخواست

باضافه پانصدی بمنصب هزار و پانصدی دو صد سوار از اصل اضافه
 سید حامد خان بمنصب هزارى شش صد سوار و لطف الله خان
 بمنصب هزارى پانصد سوار و سید علی داروغه کتاب خانه
 بمنصب هزارى سی سوار و ادهم بیگ بخطاب ادهم خانى مفتخر
 و مباحی کشتند و فرخ فال ولد یمین الدوله آصف خان مرحوم
 مغفور که در ملک گوشه نشینان بود بعنایت خلعت و امپ و
 انعام ده هزار روپیه نوازش یافته بمسقطر الخلافه اکبر آباد که
 در آنجا تمکن گزیده بود مرخص شد و قائم آقای فرمندان حسین
 پاشای حاکم بصره بعنایت خلعت وجیفه و خنجر مرصع و انعام
 دوازده هزار روپیه مرافراز گشته رخصت انصراف یافت و یک هزار
 روپیه بهمراهان او مرحمت شد و شاه خواجه بعطای خنجر مرصع و
 انعام دو هزار روپیه و عبد الله بیگ و قبیح بیگ که تازه از ولایت
 توران بآستان فیض مکن رسیده بود اولین بمرحمت خلعت و خنجر
 و شمشیر و انعام سه هزار روپیه و درمین بعنایت خلعت و
 خنجر و شمشیر و انعام دو هزار روپیه و شیخ حسین عرب و حسن
 علی نبیره مرشد قلیخان مرحوم هریک بانعام دو هزار روپیه و
 دوازده کس دیگر از بندهای درگاه جهان پناه هریک بانعام یک هزار
 روپیه مشمول عاطفت کشتند و ملا عبد الله ولد ملا محمد تقی
 مشهور بمجلسی که بعزم بلدگی این آستان فیض مکن از ولایت
 ایران آمده بود در امت زمین بوس یافته بعنایت خلعت و انعام
 دو هزار روپیه و منصب مشایسته کامیاب شد و پنجهزار روپیه بزمرد
 نغمه منجان و سرود سزایان عطا شد و درین جشن عالم امروز فروغ

خان هر يك بعطای خلعت خاص و دو سرامپ از طویلۀ خاصه
 یکی با ساز طلا و دیگری با ساز مطلی و محمد امین خان میر
 بخشی و مرتضی خان هر کدام به رحمت اسپ سر بلندی یافت
 و چون حقیقت حسن خدمت و جالفشائی داؤد خان که در سلک
 همراهان راجه جیسنکه بود از وقائع لشکر منصور دکن بموقف
 عوض همایون رسیده بود عنایت بادشاهانه یک هزار سوار از
 تابینان او را در اسپه سه اسپه مقرر فرمود که منصبش از اصل و
 اضافه پنج هزاری چهار هزار سوار ازان جمله دو هزار سوار دو اسپه سه
 اسپه باشد و کنور رام سنگه بعطای یک عقد مروراید و میرخان فوجدار
 جمون باضافه پانصدی بمنصب سه هزار و پانصدی سه هزار سوار
 و عبد الله خان باضافه پانصدی بمنصب پانصدی دو هزار سوار
 و پرتهی سنگه ولد مہاراجه بعنایت جمدهر مرصع با علاقۀ مروراید
 و از اصل و اضافه بمنصب دو هزاری هزار سوار و بهوجراج
 کچواہه که در سلک کومکیان راجه جیسنکه انتظام داشت از اصل
 و اضافه بمنصب هزار و پانصدی هزار و دوصد سوار و فتاح خان فوجدار
 پونا که قلعہ داری یکی از قلاع مفتوحہ ولایت سیوا علاؤ خدمت
 او شدہ بود باضافه پانصدی پانصد سوار بمنصب هزار و پانصدی
 هزار سوار از انجمله پانصد سوار دو اسپه سه اسپه و دارابخان باضافه
 پانصدی بمنصب هزار و پانصدی شش صد سوار و عنایت مادہ
 فیل و دیانت خان دیوان بیوتات از اصل و اضافه بمنصب هزار
 و پانصدی می صد و پنجاه سوار و مقیم خان باضافه پانصدی
 پنجاه سوار بمنصب هزار و پانصدی دوصد سوار و کنگار خان

از دکن رسیده بود احراز دولت آستان بوس نمود •

جشن وزن مبارک شمسی

درین اوقات قدسی برکت که فر دولت و فیض معدلت
 گیتی خدیو داد گرچمن پیرای ریاض امن و آرامش و جهانیان
 را نقد مقصود و گوهر امید بدامان خواهش بود فرخنده
 جشن وزن شمسی آفتاب اوج خلانت و گیتی ستلنی عالمیان را
 بشارت بهجت و کمرانی رسانید و اوائل روز چهارشنبه بیست و پنجم
 ربیع الثانی مطابق سیزدهم ابان که ساعت بانوار سعادت و انظار
 میمنت اقتوان داشت و بارگاه سلطنت و جهانبانی بآذین
 خسروانی زیب و آرایش یافته بود در ایوان فیض مکان غسلخانه
 مبارک بزمی دلکشا و محفلی نشاط افزا منعقد گشته وزن معهود
 بآئین معهود بفعل آمد و سال چهل و هفتم شمسی از عمر
 کرامت قرین شهنشاه دنیا و دین بختجستگی و بهروزی بانجام رسیده
 و سال چهل و هشتم جلوه جهان افروزی آمازمود حضرت شاهنشاهی
 بعد فراغ از مراسم وزن همایون بایوان سپهر نشان خاص و عام که
 بزینب امباب تجمل و احتشام بر آراسته گران مایه تخت والا پایه
 مرصع نگار درانجا بقوام اقبال نصب گشته بود پرتو قدوم گسترده
 سریر آرای دولت و بخت و اورنگ نشین عظمت و جلال گردیدند
 درین جشن خسروانه گوهر انسر ابهت و بختیاری فروغ اختر
 حشمت و کام گاری پادشاهزاده ارجمند محمد اعظم بانعام یک لک
 روپیه مطرح انوار عاطفت گشتند و مهاراجه جسونت سنگه و جعفر

نمود که نامه او را جوابی از پیشگاه مهربانی و قدردانی صادر گشته
مصحوب یکی از بندهای پایه سرور عظمت و جهانبانی ارسال یابد
لاجرم درین ایام خواجه اسحاق که از بندهای سنجیده رو شناس
بود بحجاب کاشغر معین شد و بمرحمت خلعت و امپ و شمشیر
و سپر با ساز مرصع و کمر خنجر و جیفه مرصع و انعام هفت هزار رپیه
مباهی شده بدان صوب رخصت یافت و قدسی صحیفه عطوفت عنوان
در جواب نیاز نامه خان مذکور با یک قبضه خنجر و یک قبضه
شمشیر هر دو مرصع بجواهر ثمینه و برخی دیگر از نفائس
و رغائب مصحوب او مرمّل گردید چهاردهم بعرض اشرف رسید
که رحمت خان دیوان بیوتات بعارضه مرضی که او را طاری
شده بود مرحله هستی پیمود و ماطفت پادشاهانه عهد الرحیم خان
داماد و محمد صادق پسرش را بعنایت خلعت از لباس سوگواری
بر آورد و از نوشتن وقائع نگاران ممالک شرقی معروض بارگاه جلال
گردید که راجه بهروز زمیندار مونگیر را باجل طبیعی روزگار حیات
میری شد و در همین اوقات خواجه قادر که در رکاب نصرت مآب
شغل جلیل احتساب بدو مفوض بود جهان گذران را پدرود نمود
و پسرانش بعنایت خلعت نوازش یافتند و دیانت خان که بخدمت
داروغگی داغ قیام داشت بدیوانی بیوتات سرمایه مباهات اندوخت
و خواجه صادق بدخشی بخدمت او منصوب گشت و شغل
احتساب بمحمد زاهد خلف قاضی املم مرحوم که بسمت فضیلت
و تروع موسوم است تفویض یافت و مجموع بعنایت خلعت
سرانراز گشتند هر دهم سر بلند خان که بموجب یرلیغ همایون

بوس در یافته بمرحمت خلعت مباحی شد و سعادتمند قاتل شد که در جایگزین خود بود بفرموداری معظم نگر از تغیر الله یار پسر خنجر خان مامور گشته بعنایت ارسال خلعت و از اصل و اضافه بمنصب دو هزاره سوار سرفرازی یافت و درین ایام بمناسبت موسم بر شکل عاطفت بادشاه ابر کف دریا نوال بادشاهزادهای ارجمند عالی مقدار و امرای نامدار را بعطای خلعت بارانی نواخت و بجهت سرفرازی سیوای که برخی از حقیقت حال و کیفیت معامله آن ضلالت مآل گزارش یافت دیگر باره خلعت فاخره از پیشگاه مکرمت مرسل گشت و چون دستور اعظم جمعفرخان بر گزار دریایی چون منزلی عالی دلنشین بنا کرده درین ایام صورت اتمام یافته بود برای امتیاز و سرفرازی آن عمده نوینان هفتم ربیع الثانی خورشید اوج خلافت و جهانبانی پرتو سعادت بسر منزل او انگذده سامتی تشریف حضور داشتند آن خان رفیع مقدار ادای مراسم پای انداز و نثار و شکر مقدم خدیو روزگار بجای آورده پیشکشی شایسته از جواهر زواهر و مرصع آلات و دیگر رغائب و نوادر بنظر قدسی متأثر در آورد هشتم ماه مذکور چون روز دهم بود که عید هندوانسی مهاراجه جسونت سنگه و کنور رام سنگه بعنایت خلعت قامی مباحات انراختند و پرتوی سنگه ولد مهاراجه بعطای کمر مرصع نوازش یافت و چون عبد الله خان والی کا شفر در سال گذشته چنانچه رقمزد کلاک سوانح نگار گشته صحیفه اخلاصی با برخی از تحف ولایت خویش مصحوب میر حاجی فولاد بدرگاه سپهر بنیاد فرستاده اظهار مراسم مخالفت و یکجتهی کرده بود و عاطفت خسروانه اقتضای آن می

و بدان تدبیر ناقص و اندیشه واهی قطب الملك را نیز برین داشته بود که نصرت و مدد آن کافر فاجر نموده زرها بدو فرستد و باوجود این شنائع اعمال بنا بر مراعات حفظ ظاهر همواره عرائض مبني بر اظهار صدق عقیدت و رومخ ارادت بدرگاه آسمان جاه میفرستاد چون این حقائق و معانی بر مرآت خاطر مهر نظیر که پیوسته از صیقل الهام جلا پذیر است پرتو وضوح انگنده بدلائل ظاهره و براهین باهره ثبوت یافته بود و آن ناحق شناس نعمت مکرمت و انضال مستوجب تادیب و گوشمال گردیده لاجرم درین هنگام که عساکر فیروزی اعتصام از کفایت مهم سیوای شقاوت گرا فارغ شد یرایغ همایون از موقوف جلال بر اجه جیسنکه صادر گشت که بعد از بندوبست قلاع و ولایاتی که از سیوای بتصرف اولیای دوات قاهره در آمده بود با افواج منصور بتاخت ولایت بیجاپور شنافته در تخریب توابع و مضافات آن که همگی سکانش در کیش کفر و جهالت و آئین بت پرستی و ضلالت اند جدو کوشش بکار برد و تا پای قلعه بیجاپور رفته و بمحاصره آن مقید گشته آن قدر که ممکن و مقدر باشد ولایت مذکور را بتازد و هر جا از جنود مخالف اثری ظاهر شود صف آرای کارزار گشته گرد دمار از روزگار آنها برانگیزد تا عادل خان نادان از گران خواب غفلت و بختبری بانتباه گرائیده سرمایه هوشیاری و کار آگهی بدست آرد و کیفیت این مهم نصرت پیرا از مبدا تا منتهی در طی سوانح نهم سال جلوس اشرف سمیت گزارش خواهد پذیرفت هفدهم صفر گنج علی خان از کوکمیان دار الملك کابل که بموجب التماس به پیدشگاه حضور آمده بود دولت زمین

آن مقهور را کوتاه کنند و او بمداغۀ انواع قاهره و حفظ قلاع و ولایات
خویش فرومانده عادل خان بدین وسیله از شر او مصون ماند و چون مهم
آن مردود بنابر سوء تدبیر مرداران جنود ظفر مآب و دیگر موجبات
و احباب بامداد انجامید و یکچند عقدۀ تعویق درین مطلب افتاده
باعث مزید خیرگی آن نابکار گردید فرمان کرامت عفوان بعدل
خان عز صدوریانست که او نیز انواع خویش بر سر آن بد کیش
تعیین نماید که چنانچه عساکر گردون مآثر ازین طرف بدفع و
استیصال او میکوشد لشکر بیجاپور نیز از آن سمت در قمع و هلاکش
ماعمی باشد از آنجا که خان مذکور را دیدۀ عاقبت بین و عقل
مصلحت گزین نبود و کوکب تیره بختیش فروغ سعادت و مقبلی
نداشت قدر این نعمت متراک و عاطفت والا نشناخته مسلک کفران
و ناسپاسی سپرد و صلاح کار و سود روزگار خود ندانسته از کج اندیشی
و کوتاه نظری بعادت دکنیان بنای معامله برخدیعت و حیله گیری
گذاشت و اگرچه بظاهر چنین وا مینمود که بنابر امتثال امر اعلی
در دفع او ماعیست و برخی از لشکریهای خود بمحذور ولایت آن
مخدول تعیین نموده بود لیکن ازین جهت که دفع آن بدلهاد و
قلع ریشه فساد او را بالکلیه از مقدمات خرابی حال خویش اندیشیده
صواب چنان میدانست که آن مقهور میان عساکر منصور و اهل
بیجاپور حائل باشد درین اوقات بنابر مصلحت کار خود با او بنامه
و پیام و عهد و موافقت سلسله جنبان یکدلی و موافقت گشته متفق
و همدستان شده بود و نهانی در مراتب امداد و امدادش کوشیده
بتفویض اقطاع و احوال نقود و دیگر مایحتاج او را معاونت میکرد

و احتیال از خصائص احوال دکنیان روده خصال است در ادای وجه پیشکش تعلل و تاخیر ورزیده درین مدت بلیت و لیل و لطائف معاذیر و حیل میگذرانید و هرگاه یرلیغ همایون بنانید آن عزمدور می یافت پیهافهای بیجا و عذرهای نا روا تمهید مراسم اعتذار نموده با وجود اندوختهای و اثر حکام ماضیه بیجاپور که بی شایستگی و اهلیت و با عدم سابقه و رانت بقبضه تصرفش آمده بود دعوی انلاس و ناداری و اظهار خجالت و شرمساری می نمود و با وجود ارتکاب این تقصیرات هنگامی که میوای ضلالت شعار برو غلبه و استیلا یافته بر سر بعضی قلاع او که بحدود ولایات آن نابکار قریب الجوار بود رفته کار برو تنگ داشت و نزدیک بود که قلعه نیاله^۲ را که از معظّمات قلاع خان مذکور است متصرف شود در رفع تسلط او بجناب سلطنت و جهانبنانی ملتجی شده درین باب بر سبیل تواتر و توالی معارض مبنی بر مراسم الحاح و اقتراح و محتوی بر التزام خدشات و دولت خواهی و رحانیدن وجه آن پیشکش و دیگر پیشکشیها به بندهای بادشاهی بدرگاه سلاطین پناه فرستاد چون عذر نیوشی و خطا بخشی و فضل پروری و کرم گستری از جلائل خصائل قدسیه این سریر آزایی انبال و اورنگ نشین کشور انصال است عاطفت پادشاهانه بر حال او بخشود و باین تحشع و ابتهال برو تغفل و ترحم فرمود و مناشیر تهدید و وعید بصیوا صادر گشت و انواع قاهره دکن را نیز فرمان شد که به تغذیه و تادیب او پرداخته دست استیلائی

دران ایام خیر انجام که موجب دکن مرکز ایات اقبال و آوام گاه
 موکب جاه و جلال بود و آن نا قابل امر ایالت که بی سابقه ارث
 و احتیاق تازه بحکومت آن ولایت رسیده بود امور دولت و امارتش
 کمال فتور و اختلال داشت حضرت شاهشاهی بنابر موجباتی که
 ذکر آن موجب اظتاب است با عساکر ظفر اعتصام و امرای عظام که
 یکی از آنها معظم خان بود لوای توجه به تسخیر بلجاپور بر افراخته
 بدان صوبه مضاعف نموده بودند و نیروی اقبال کشور کاشا حصن حصین بدور
 و قلعه متین کلیان را قهرا و جبرا مفتوح ساخته نزدیک بود که ماحت
 ولایت بلجاپور بالکلیه از غبار تصرف آن نا سزوار امر ریاست پیرایش
 یافته بقبضه تملک اولیای دولت بیزوال درآید و در خلال آن حال
 بنابر ملوح حوادث و وقایعی که دران ایام روی نمود و از جهت کمال
 عجز و خشوعی که آن فرور مایه گوهر اظهار کرد فتح عزیمت آن
 مهم نموده و ملت جان و مال و ملک و ناموس بر نهاده عقان
 معارفت بخطفه فیض بنیاد اورنگ آباد تافتند آن مجهول النسب
 بشکر این عطیه عظمی و موهبت کبری که فوق تصور و خیال
 و فراتر از اندازه شایستگی و استیصال او بود تقبل دادن مبلغ یک
 کرور روپیه بر محبل پیشکش نمود و بعد از آنکه موکب اقبال از دکن
 بمستقر خلافت انتهای نموده سرپر حاکمیت و جهانبانی و اورنگ
 حشمت و کامرانی از جلوس همایون والا پایه شد و عساکر گردون
 مآثر یکچند بدفع فتنه بدشکوه و چندی دیگر بر نع شورش انگیزی
 نا شجاع و پس از آن بدیگر مهمات و یساقها مشغول شد از آنجا که
 تاخیر و تعویف در امور و کوفه اندیشی و نا عاقبت بینی و مکیدنت

و پانصدی شش صد موار هر بلند شد •

تعیین یافتن صده راجها راجه جیسنکه با عساكر منصوره بعد فراغ از مهم سیوا بتخریب ولایت بیجاپور و تنبیه عادل خان

هرتهی مغز تیره اختری که از سرمایه دانش و دیده وری و پیرایه
کیست و خرد پروری که مناط جمیع امور خصوصا شیوه ریاست و مروری
همان تواند بود بی بهره و حرمان نصیب افتد و از ازل او را بمقتضای
نقصان فطرت و استعداد یا پستی مرتبه اصل و نژاد جوهر والای
بصیرت و پیش بینی و گوهر بی بهای ادب منجی و مصلحت
گزینی که نظام احوال جهانیان بدان منوط و مربوط است کرامت
نگشته باشد هرائینه در سلوک مسلك زندگانی و تنظیم قواعد آما
و امانی بورطه خسران و زیان زدگی در انتاده از هرچه کند پیوسته
ندامت و پشیمانی اندوزد و بسا باشد که از کج اندیشی و باطل
پروهي خرمن بخت و سعادت خویش بآتش مخالفت عقل و
دانش بسوزد بارقه صدق این معنی از حال عادل خان حاکم
بیجاپور پرتو ظهور میدهد که چون در اصل فطرت از جوهر شعور و
دانائی محروم و بنقص فرومایه تزدای و وصمت پستی نسب
موسوم است همواره از منهج صلاح و جاده صواب عدول ورزیده بکارهای
ناشیسته و اندیشههای خام خود را مورد خسارت و ناکامی می گرداند
و دیده نا عاقبت بین از نتایج کردار نا پسند پوشیده سود کر
مخوش از زبان باز نمی داند از جمله نگویده کارهای او آنکه

منصبش از اصل و اضافه پنجهازاری پنجهازلو سوار از آن جمله دو هزار
 سوار دو اسبه سه اسبه باشد و از اصل و اضافه راجه سجاننگه بندیله
 بمنصب سه هزار و سه هزار سوار و پانصد سوار دو اسبه سه اسبه و
 کیرت سنگه بمنصب دو هزار و پانصدی دو هزار سوار و ترکنازخان
 بمنصب هزار و شش صد سوار سر بلندی اندر ختند و دیگر بندیها
 در خور حال باضافه مناصب و دیگر مواهب نوازش یافتند میوم
 محرم پرتهی سنگه ولد راجه جسونت سنگه از وطن رسیده دولت
 اندرز ملازمت اکسیر خامیت گردید و بمنایت بهونچی و مر پیچ
 مرموع سر بلند شد نوزدهم ماه مذکور که جشن وزن سال دوازدهم از
 سن شریف نهال گلشن ابهت و کامکاری بهار چمن حشمت و
 بختیاری بادشاه زاده ارجمند محمد اعظم بود عاطفت شهنشاهانه
 آن گوهر درج سلطنت را بعطای یک عقد زمرد نواخت - درین ایام
 از وقائع صوبه مالوه بمجامع حقائق مجامع پیوست که نوازش خان
 برادر خرد خلیل الله خان مرحوم که فوجدار ماند و بود جهان گفزان
 را بدود نمود و مرحمت والای پادشاهی افتخار خان میر حاکمان
 و ملتفت خان و میر بهاء الدین پسران اصالت خان مرحوم و
 روح الله خان و عزیز الدین پسران خلیل الله خان مغفور را که
 برادر زادهای او بودند و کامیاب خان مغوی را که سمت قرابت باو
 داشت بعطای خلعت از لباس کدورت بر آورد و میر خان مهین
 خلف خلیل الله خان را که فوجدار جمون بود بارمال خلعت
 کسوت نوازش بخشید و محمد بیگ خان بفوجدار می ماند و تعیین
 یافته بمنایت خلعت و امپ و از اصل و اضافه بمنصب هزار

برخورددند و او را آورده بر اجه ملاقی ساختند آن عمده راجهای عظیم
 مراجم نگو داشت و احترامش بجای آورد و دو اسپ عراقی با هزار
 طلا و یک زنجیر فیل با ساز نقره و دو تقویر از نفائس اقمشه باو
 داده باو طاق خودش رخصت نمود عادل خان مصحوب او در زنجیر
 فیل و برخی جواهر و مرصع آلت برای راجه فرستاده بود و چون
 از آن وقت باز که میوا برسم مجرمان بی صلاح آمده بر اجه ملاقی
 شده بود تا این وقت یراق نمی بهت راجه درین هنگام یک قبضه
 شمشیر و یک قبضه جمدهر در با ساز مرصع باو داده تکلیف یراق
 بهتن نمود - اکنون کلک حقائق نگار سر رشته سوانح دکن را اینجا
 گذاشته بتحریر وقائع حضور پرنور می پردازد نوزدهم ذی حجه که
 خبر فتح قلعه پورندهر و کیفیت آمدن میوا نزد راجه جیسنگه را
 عرضه داشت آن عمده راجها بمسامع جاه و جلال رسید باشاره معلی
 شادیدانه اقبال بنوازش آمد و عواطف خسروانه راجه را بعطای
 خلعت خاص و شمشیر خاصه با ساز میناکار و یک زنجیر فیل با
 یراق نقره و جل زر بهت نواخته در هزار سوار از تابینانش دو اسپه
 سه اسپه مقرر فرمود که منصبش از اصل و اضافه هفت هزار
 هفت هزار سوار دو اسپه سه اسپه باشد و کنور رامسنگه خالف الصدق
 راجه مذکور که دولت اندوز خدمت حضور پرنور بود بمعنایت خلعت
 و برخی از حلی مرصع و یک زنجیر ماده نیل نوازش یافت و از
 محمدعلی آن پیش مسعود دلیر خان و داؤد خان و راجه رایسنگه
 سیمودیه و کیرت هنگه بمهرمت خلعت قامت مباحات افراختند
 و یک هزار سوار از تابینان دلیر خان دو اسپه سه اسپه مقرر شد که

اعدای مملکت قاهره آمده بود راجه لود یخان را بضبط آنجا تعیین
 نمود و بیست و یکم ربیع الاول بدیدن قلعه کندانه که در شش گروهی
 معسکر ظفر پیرا بود رفته آن حصن رفیع و معقل منیع را ملاحظه
 نمود و اهتمام بند و بست و سرانجام ضروریات آن کرده و شب آنجا
 بسر برده روز دیگر بلشکرگاه برگردید و از آنجا که بموجب التماس
 آن عمده راجه سنبهاجی پسر میوا از پیشگاه مکرمت و احسان
 بمنصب پلیجهزاری پنج هزار هزار صرافراز گردیده فرمان مرحمت
 عنوان مشتمل برین معنی درین روز رحیده بود راجه اورا هنگام
 دیوان طلبیده بجائی بیگ بخشی لشکر ظفر را اشاره نمود تا اورا
 تسلیم این عطیه عظمی فرمود و از جانب خود خلعت و یک زنجیر
 نیکل با ساز نقره داده پس از چند روز میوا نیز از راجکده رسید و
 چون عادل خان هاکم بیجاپور قبل ازین مصدر برخی تقصیرات که
 از آن جمله تاخیر و امهال در ایصال وجوه پیشکش بود گفته درین
 اوقات برای اصلاح کارهای ناهنجار خویش ملا احمد فایقه را که در
 ملک آمده و اعظم دولت و انتظام داشت نزد راجه فرستاده بود
 بیست و ششم ربیع الاول که او بشش گروهی معسکر ظفر اثر رحید
 راجه اودیراج منشی خود را باستقبال او فرستاد و ملا یحیی
 برادرش را که مدتی قبل ازین چنانچه گزارش یافته بیاروی طالع
 در ملک بندهای درگاه آسمان جاده منسلک گشته در آن جیش
 فیروزی بود نیز دستوری دیدنش داد و پس از سه روز که ساعت
 ملاقات ملا احمد بود راجه مقرر نمود که راجه رایسنگه و کیرت سنگه
 رفته اورا بیاورند و آنها اندک مهلتی طی کرده در اثنای راه بار

و التجا بعفو عمیم و فضل جصیم شهنشاه جزم بخش مهربان کریم
 در زده بقدیم ندامت و اعتذار مسلک اطاعت و بندگی و منهیم
 عبودیت و سرانگندگی میدیده بود دوازده قلعه که قریب یک لک
 هون محصول مضامانات آن ست بدستور سابق در تصرف او باشد
 و بماری و مسکن خویش بازگشته منبهاجی پسر خود را که طفلی
 هشت ساله بود نزد راجه فرستد و آن پسر در ملک بندهای درگاه
 خلایق پناه منظم گشته همراه راجه باشد و سپاه و نوکرانش بمرام
 خدمت قیام نمایند و میوا خود نیز هرگاه دران حدود مهمی
 بمیان آید کمر خدمت بر میدان جان بخته لوازم بندگی بجای آورد
 و بنابرین قرار داد راجه او را در احب با مازطه و یک زنجیر نیل ماده
 داده رخصت نمود و کیرت منگه را همراه کرد که تا قلعه کندانه که از
 جمله قلاع میردنی باولبای دولت و در حصانت و متانت ثانی
 حصن پورندهر بود رفته بعد از تصرف قلعه مذکور و سپردن آن بزاهد
 خان که بقعه داری مقرر گشته بود میوا را از انجا رخصت کند - و تفصیل
 امامی قلاع مفتوحه اینست پورندهر - رد مال - کندانه - کهنداکله -
 لوه کده - ایساکده - پتکی - تگونه - زوهیره - فاردک - مامولی -
 بهنداردک - پکس کهل - روپ کده - بکت کده - موربخن - مانک کده -
 سروپ کده - ساگر کده - مرک کده - انکوله - مون کده - مان کده - بالجمله
 چهاردهم ذی حجه بر وفق قرار داد میوا منبهاجی پسرش نزد
 راجه آمد و چون بندر چیل از جمله ولایاتی بود که از میوا بتصرف

فرستاد که بار ملاقی شود آن خان شهابت پرور بعد از ملاقات دو هر
 اسپ یکی عربی با ساز طلا و شمشیر و جوده هر دو با ساز مرع
 و دو تقووز از نفایس آفیده بار داده رخصت نمود و چون پیشتر که
 سیوا بنابر مآل اندیشی و مصلحت شناسی چنانچه گزارش یافته
 راه آشنائی و آمد و شد کسان بر راجه کشوده بود و راجه او را بابلغ نصایح
 هوش انزوا و پیغام بیم و امید بشاهراه اطاعت و بندگی میخواند
 بهجت استمالت خاطر آن مدبر فرمان عالیشان مکرمت عنوان
 مبنی بر مزد و فضل و بخشایش بنام او با خلعت عاطفت و نوازش
 از پیشگاه خلعت و جهان ستانی التماس کرده بود و فرمان همایون
 و خلعت که بموجب استدعای آن زنده راجهای عظام از جناب
 سلطنت مرسل گشته بود درین روز رسید اواخر روز حبوا باستماع این
 بهارت عظمی بهجت اندوز گشته باستقبال مثال کرامت تمثال
 شگفت و بورود آن منشور مکرمت مضمون سر مباحات بارج گردون
 رسانیده خاعت افتخار پوشید و چون باطن فصالت موطن آن وحشی
 دشت عصیان بمزد و عفو و احسان شهنشاه جهان فی الجملة آرامش
 و اطمینان یافت راجه با او در باره سپردن تعامی قلاع و حصون
 باولیای دولت ابد مقرون سخن در میان آورده بعد از گفت و گوی
 بصیار چنین قرار یافت که از جمله سی و پنج قلعه که از زمان
 حکومت ولاة نظام الملکیه دران ولایت بود و الحال بموا بر تصرف
 داشت بیست و سه قلعه که حصن متین پورندهر و درمال
 از انجمله باشد و قریب ده لک هون حاصل ولایات متعلقه آنست
 بتصرف بندهای درگاه آسمان جاد مهارد و از انجا که هست قومن

نزد دلیرخان و کثرت سنگه رفته بگویند که چون سیوا بیدار پی بخت و رهبری طالع منتهج قویم عبودیت و فرمان پذیری سپرده است مراعات خاطر او کرده محصوران را امان دادیم متعرض حال آنها نگشته بگذارند تا بیرون آیند و سپاه ظفر پناه بقلعه در آمده آنها تصرف نمایند غازی بیگ ابلاغ پیام نمود و کس سیوا باشاره او بدروازه حصار رفته متحصنان را باعلام کیفیت حال مژده حیات تازه بخشید و آنها آن شب مهلت خواستند و راجه سیوا را که جریده آمده بود در دایره خود جای داده با او انواع ملاطفت بظهور رسانید روز دیگر بموجب قرارداد هفت هزار تن از مرد و زن از انجمله چهار هزار تن مرد جنگی از قلعه برآمدند و بندهای بادشاهی داخل شده آن حصن متین را تصرف نمودند و راجه سید محمد جوان را که دیوان بیوتات لشکر ظفر اثر بود تعیین نمود که بقلعه رفته ذخیره و اسلحه و توپخانه و سایر اشیائی که در آن باشد بقیم ضبط آورد و چون سیوا در همین روز پنج قلعه دیگر موصوم بلوه کده و ایساکده و تیکی و تگوفه و روهیره پیشکش کرده راجه جیسنگه براجه سچانسنکه بندیده که در سمت عقب حصن پورندهر بر سر راه راجکنده معین بود اشاره نمود که اندر من برادر خود را با فریقی برای تصرف قلعه روهیره بفرستد و بقباد خان تهاه دار پونه نوشت که با هزار و پانصد سوار رفته چهار قلعه دیگر را بتصرف آورد و سیوا نیز کسان خود تعیین نمود که مردم او را بر آورده قلاع مذکور را به بندهای پادشاه حواله نمایند و چون دلیرخان هنوز در پای قلعه اقامت داشت راجه سیوا را برنافت راجه رایسنگه نزد خان مذکور

بملاقات منی آید آن عمده راجها اودیراج منشی خود را با گرک
 سین کچهوايه باستقبال او فرستاده پیغام کرد که اگر آمدن بعزم
 فرمان پذیری و عبودیت و قصد سپردن قلاع و حصون بتصرف
 اولیای دولت است باین عزیمت مائب و اراده پسندیده بیايد
 که مورد انظار عفو و تفضل پادشاهانه گشته مال و ناموس و
 جاناش در امان خواهد بود والا آمدن در کار نیست چه عنقریب
 بمیامن عون عنایت ایزد متعال و نیروی بخت دشمن سوز عذو
 مال اورنگ نهین کشور اقبال تمامی قلاع و ولایتش محضر خواهد
 گردید اودیراج پس از طی اندک مسافتی بار رسیده پیام راجه گزارد
 آن خسران مأب جواب گفت که الحال خود نزدیک بحضور رسیده ام
 آنچه مقتضای بندگی و دولت خواهی خواهد بود بعمل خواهم
 آورد و پس از ساعتی بمعسكر ظفر پیوسته نزدیک بدایره راجه
 رسید آن لوئین کار شناس جانی بیگ بخشی لشکر نصرت
 اثر را فرستاد که اورا بدرون آرد و چون بدرون خیمه رفته با راجه
 ملاقی شد راجه باو معانقه کرده نزدیک خود جای داد آن ضلالت
 سگال زبان عجز و ابتهال کشوده اظهار ندامت بر زلات و تفصیرات
 خود نمود و گفت که قلعه پورندهر را با بسیاری از قلاع دیگر بامید
 عفو بخشایش، گیتی خدیو فضل پرور کرم گستر پیشکش می کنم و
 من بعد حلقه اطاعت و بندگی در گوش و غاشیه دولت خواهی
 و خدمت گذاری بر دوش خواهم کشید راجه نظر بر شیمه تفضل و
 احسان پادشاه خطا بخش عذر نبوش کرده اورا بجان و مال امان داد
 و غازي بیگ میر توزوک را اشاره نمود که برفاقت یکی از مردم لو

معاونت نمود آن جهالت کیش ضلالت پزوه که از صدقات قبر و استیلائی مواکب گردون شکوه ستوه آمده ذریعه جهت امن و آمان و وسیله برای سلامت مال و جان مشغولست بعهده و قول راجه از خوف و هراس راندیشه و وسواس رسته عزیمت اطاعت و انقیاد و عبودیت و فرمان پذیری آستان سپهر بیداد مصمم نمود و بخاطر ایمن و دل مطمئن هفتم ذی حجه با معدودی از راجکه بقصد ملاقات راجه پائینی که قرار یافته بود روان گردید و شب براجه خبر رسیده بود که آن ضلالت کیش فردا خواهد آمد چون روز شد راجه بدلیرخان و کیرت سنگه که از پیش قدمان عرصه پیکار بودند و سببه آنها بحصار بهیار نزدیک رسیده بود پیغام نمود که مورچال خون پیشتر برده تدبیر یورش بر حصار نمایند خان مذکور و کیرت سنگه بجد و اهتمام بلیغ شروع در پیش برد کار کردند از مشاهده اینحال مقهوران بجمعیت تمام از حصار بیرون آمده بمراحم مدانعت پرداختند مبارزان نیرومند بحملهای متواتر دلیرانه آن جسارت نشان را از پیش رانده بدرواز قلعہ رسانیدند و نیروی مردانه روی داده قریب شصت تن از اعدا بذیغ هراگون دلیران دشمن شکن هراز هوای هستی برداختند و به باری مجروح گشتند و چندی از تابان راجه و دلیر خان و کیرت سنگه چهره مردی بگلگوفه زخم آراسته معدودی جان سپردند در راه عبودیت در باختند در اندامی اینحال که هنگام قتال و جدال گرم بود و راجه هر ساعت خبر می گرفت که کار جنگ و کارزار بکجا انجامیده نمایان خبر رسانیدند که حیوای مشهور بموضع میوا پور رسیده از آنجا برفاقت مرزاخان تهنه او آنجا

پسران افضل بیجاپوری و برخی دیگر از بندهای پادشاهی بدای
 جانب تعیین نمود این گروه چون نزدیک بدان موضع رسیدند
 میده سوار از اشرار که دران جا بودند فرار نمودند و پناه نصرت
 شعار اسیر و مواشی بسیار گرفته مراجعت کردند بالجمله چون
 بجوای ضلالت کیش بر مراتب مطوت و استیلائی جنود قاهره آگاه
 گشته یقین میدادندست که عنقریب حصن متین پیوندر که لڑ
 صواد عمده نخوت و استکبار آن تیره روزگار بود و بسیاری از اقربا و مردم
 کاری او دران محصور بودند بنیدوی قهر و صوات اوایاء درلست
 محصر خواهد شد و لامحاله افواج بحر امواج بحر ازان محاصره
 حصن راجده که آن نابکار پشت استظهار بدان باز داده باهمگی
 اهل و عیال و ذخائر و اموال دران بود خواهند پرداخت و آنرا نیز
 بچهر و قهر مفتوح خواهند ساخت و اگر بر جاده برکشی و عصیان
 منشی ثابت قدم بوده بهسلک مستقیم متابعت و فرمان برداری
 نگراید و در مخالفت و طغیان اصرار نماید حالش بخذلان و
 نکال و خرابی و استیصال خواهد کشید لاجرم پیش بینی و مصلحت
 گزینی را کار بسته چندی قبل ازیں بتکرار کسان نزد راجه جیصنگه
 فرستاده بود که تمهید مراسم اعتذار و اصلاح کار آن ضلالت شعار
 نمایند و در آخر پندت نام برهمنی که آن مقهور لنیم باو وابطله ارادت
 و اعتقاد عظیم داشت باشاره او نزد راجه آمده حرف استدعای امان
 درمیان آورده بود و راجه باو عهد نموده که اگر آن مدبر غدار بقدم
 مدق و راستی طریق عجز و ندامت پیوست و بی سلاح بتوشن مجرمان
 آمده ملقات کند از آسیب جانی در امان خواهد بود چون پندت مذکور

یابند و خواهند که از آنجا بر برج سیاه یورش نمایند آنرا آتش زنند
درینوقت آن باروت را آتش زدند و قریب هشتاد تن از مخاذیل
بی دین بشاره شرارت و شعله کین خود سوختند در همین گرمی
جلالت کیشان نصرت منش را داعیه آن بود که بر برج سیاه نیز
یورش نمایند چون شب نزدیک رحیده بود و مخالفان میان هردو
برج که نشیبگاهی بود آتش در زده بودند راجه جیسنگه از صواب
اندیشی صلاح دران ندیده سپاه ظفر پناه را ازان عزیمت بازداشت
و در پای برج سفید مورچال نمودند و چون شام پرده ظلم بر چهره
لخت عاصیان بد فرجام کشید رخت اقامت از برج سفید برگرفته
با حال تباہ ببرج سیاه در آمدند و آن برج و برجی دیگر قرینه آن
که هردو بنا کرده دیوای بدنهاد بودند صرف اولیای دولت ابدی بنیاد
در آمد و توپها را بر برج سیاه بسته همت بر انباشتن نشیبگاهی
که مابین هردو برج بود گذاشتند و در عرض پنج شش روز آن را
بخاک و سنگ انباشتند و بر آن زمین مورچالی بلند بر آورده بر
برج سیاه مشرف ساختند و دو توپ بر بالای آن برده علی اتصال
می انداختند چون صدقات توپ دران نیز رخنه افکن گشته حارسانش
را گزند بسیار رسید برج مذکور را با برجی دیگر که متصل آن بود
خالی کرده در پناه دیوار حصار جای گرفتند و آن هردو برج نیز
بتصرف بهادران قلعه کشا در آمد و درین ایام چون بقباد خان
تهانه دار پونه خبر رسیده بود که جمعی از مقهوران در موضع
نرکوت مارا دارند ابو القاسم و عبد الله پسران خویش را با جمعی
از تابینان خود و ندوله خان و خواجه ابوالمکارم و راجی و بهائی

عمده راجها چندی از مردم خود تعیین نمود که دهمده مذکور را محاذی برجی که سیلوی مقهور بجهت مزید استحکام آن قلعه احداث نموده بود و ببرج سفید زبان زدامت نصب نمایند و اواخر روز دهمده در برابر آن برج منصوب شد و مبارزان توپخانه و برخی از راجپوتان راجه بر فراز آن برآمدند اهل قلعه از مشاهده این حال شروع در بارش توپ و تفنگ و ریزش حقه و سنگ و دیگر آلات آتش بازی کرده بمداغه مبارزان منصور و باطل ساختن دهمده مزبور پرداختند درین اثنا جمعی دیگر از راجپوتان عمده راجه که در مورچال بودند با سپاه دلیرخان بامداد بهادران جلالت کیش رمیدند و پنص از آنها زبردست خان و آتش خان دازوغه توپخانه خود را رسانیدند و هنگام جدال و قتال گرمی پذیرفته از ظرفین نهایت جهد و کوشش و کمال دلیری و دلوری بظهور رسید و بهزیت سنگ نوکر عمده راجه چیتنگه که سردار پانصدکس بود و چندی از راجپوتان و یکی از تابینان دلیرخان جان نثار گشتند و بسیاری از مقاهیر بقعر سعیر پیوستند راجه بعد ازین سوبه کرن بندیل و ترکناز خان و جمعی دیگر از بسالت منشان بمعاونت بهادران نصرت نشان تعیین نمود و دلیر خان و کبیرت سنگ متصل دهمده ایستاده تاکید جنگ و کارزار و اهتمام پیش برد کار میکردند بمداغات توپخانه منصور در برج سفید شکست و ریخت و رخنه بسیار راه یافته مبارزان نصرت منشا مکرر بیورش کردند و خود را بپای برج رسانیده شروع در کوش آن نمودند مقهوران الیم ما بین این برج و برج قدیم که به برج سیاه مشهور است پارت بسیار ریخته بودند که اگر داوران فیروز مند بر برج سفید استید

ساخته آنجا باشد خان مذکور آنجا توقف گزیده داوود خان و راجه
 رایسنده و دیگر بندهای پادشاهی و چهارم فی قعده پس از چهارده
 روز بلشکر ظفر اثر پیوستند و قطب الدین خان که نزدیک پونه تهاذه
 ساخته آنجا اقامت داشت چون آگاهی یافت که جمعی از غنیم
 شقاوت آئین نزدیک قلعه اردرک کمین گرفته فرصت کین می جویند
 با همراگان روی عزیمت بدان صوب آورده تا نواهی اردرک
 تاخت نمود و نزدیک هر یک از قلاع مخالف که جمعی از بنی
 اندیشان جرات کیش بخیمال محال و پندار دور از کار برآمده غلبه
 دیگر انگیزند از صدمه صوابت بهادران ظفر شعار بعضی گشته و
 برخی زخمیدار گشته خاک فرور بر برق روزگار خود ریختند خان مغکور
 آن روز در عقب کوه کوه کده منزل گزید و چون خبر شنید که جمعی
 از باغیان فدالت پزوه بالای کوه فراهم آمده اند روز دیگر سوار شده
 جوقی از مبارزان داور بالای کوه فرستاد ازان حصیان سفهان چلهی
 که بجنگ پیش آمدند بنیروی بازوی جلالت بهادران فیروزمنده
 بعضیض زیستی افتادند و برخی بپای مردی فرارهایی یافتند و
 بسیاری دستگیر شدند چنانچه از مرد و زن میصد تن بقید اسر
 آمدند و قریب سه هزار از سواشی آنها بدست سپاه ظفر پناه آمد
 بالجمعه چون راجه جیمهنگه باستصواب مهارت پیشگان فن قلعه گیري
 قرار داده بود که دهمده بلند باستحکام تام از جنوب و تخته تریب
 دهند تا گروهی از برق اندازان و توپ افغان با بدوات توپخانه بر
 فراز آن برآمده سرکوب عامیان ملکوب باشند و کار بر آنها تنگ
 سازند بیست و چهارم فی قعده که دهمده مرتب گشته بود آن

مضافات آنرا تاخت و قطب الدین خان با همراهان بهم
دره^(۴) پور کهوره و تامی کهوره نزدیک قلعه کنواری رفته بتخریب ولایت
اهل کفر و غوایت پرداخت و از سکنه آن بوم اسیر بسیار گرفت
و مواشی بی شمار بدست آورد و بیست و نهم شوال که داود خان و
قطب الدین خان بهم ملحق گشتند باتفاق یک دیگر بسمت قلعه
لوه گده شتافتند چون انواع قاهره بپای قلعه رسید از اعدای نابکار
پانصد سوار و هزار پیاده جنگی جرار از قلعه برآمده با قراولان جیش
منصور جنگ در پیوستند چون این خبر بد اود خان رسید راجه رایسنکه
و قطب الدین خان و اچل سنگه نوکر راجه جیسنگه را با سپاه او بامداد
فرستاد راجه رایسنکه و اچل سنگه بهنگام رسیدند سلک جمعیت ضلالت
کیشان جصارت شعار بتیغ آبدار از هم گسیختند و خون جمعی را بجناح
معرکه بر آمیختند و بقیه السیف رهگرایی فرار گشته قلعه را حصار
عافیت ساختند و مبارزان منصور معمرهای دامن کوه قلعه را آتش زده
و ایران ساخته اسیر و مواشی بسیار بدست آوردند و در آن نواحی دایره
کردند و صباح آن دگر باره سواری نموده مواضع دامن کوه قلعه
لوه گده و ایهاگده و تپکی و تگونه را سوخته و خراب کرده دایره کله
برگشتند و چون اکثری از ولایت عاصیان مردود پامال خرابی ساخته
از تاخت و تاراج آن حدود پرداختند روز دیگر بعزم معاونت کوچ
کرده نزد یک قصبه پونه نزول نمودند و چون راجه جیسنگه مقرر
کرده بود که قطب الدین خان با همراهان در نواحی پونه تهافه

صمر حمله دلوران خاک نیستی بر سر پیخت و بسیاری زخم‌دار شدند و داؤد خان و راجه رای سنگه و دیگر مبارزان فیروزمند که بتاخت رفته بودند بیست و یکم شوال بنواحی روهیره و دامن کوه قلعه راجکه رسیده قریب پنجاه قریه را چون خرمن بخت اعادی آتش زدند و چهار موضع که در شعاب جبال آباد بود و جمعی از مخدولان آنجا تمکن داشتند گروهی از مغلان که قراول جیش منصور بودند بآنجا رسیده باعادی در آویختند و خبر داؤد خان فرستادند خان مذکور راجه رایسنگه را با فوج هراول و اجل سنگه کچه‌واهی را با راجه پرتان راجه جیسنگه بامداد آنها تعیین نمود و مقاهیر رهگرای فرار گشته هرچهار موضع بخاک برابر شد و رعایای ضلالت گرا اسیر گردیده مواسی و امتعه و اشیای آنها بدست بهادران ظفرلوا در آمد و روز دیگر دران سرزمین مقام کرده فردای آن بسمت راجکه روانه شدند و بسیاری از مواضع و قری را آتش در زده ویران ساختند و ببعثت و چهارم بیای قلعه مذکور رسیده به تسخیر مضامات و نواحی آن پرداختند درین حالت مقهوران از بالای قلعه توپ و تفنگ و بان می انداختند و جمعی کثیر از قلعه برآمده در کمر گاه کوه صف کشیده ایستاده بودند لیکن از سطوت و مولت افواج قاهره جرأت فرود آمدن نداشتند نمود بالجملة چون آن سرزمین کوهسار و سنگ زار بود و نشیب و فراز بسیار داشت جنود مسعود بعد از تاخت و غارت آن حدود از آنجا دو گروه برگشته نزدیک کتل کونجین کیپره دایره کردند و شب را بآئین پاسداری و هوشیاری بسر برده روز دیگر بسویا پور آمدند و داؤد خان از آنجا به سمت قلعه کندانه رفته

آمده در تخریب آن بکوشند و رعایا و متوطنین آن سر زمین را که
 همگی در کیش ضلالت و آئین جهالت اند چندانکه توانند بقید
 امر آورند تا سیوای شقارت پزوه از همه جهت ستوه آید و بعضی
 و بیچارگی گراید بالجملة در یکی از شبها جمعی از مخالفان غدیر
 اندیش تیره درون بارادۀ دمت برد و شب خون بمورچال کثرت
 زدند آمدند و چون او با همراهان خبردار و هوشیار و آماده حرب
 و کارزار بود کاری نساخته خاسر و ناکام بر گردیدند و نوبتی دیگر
 انتهاز فرصت نموده پدیده داری ظلمت شب بر مورچال رسول
 بیگ روز بهانی حمله آور گشتند و چون او و رفیقانش مغلوب
 غفلت و بی خبری بودند بر سرتوپهای که در مورچال او بود زفته
 آشگاه یکی را میخ زدند و بتابیدن رسول بیگ ناگهانی در آویخته
 یکی را از پای در آوردند و چهارده کس را مجروح کردند چون صدای
 این داز و گیر بلند شد زبردست خان از مورچال خود و محمود نوکر
 دلیر خان با جمعی ازان خان شهادت نشان رسیده بمقهوران در
 آویختند و چهارتن را طعمۀ مصمّم انتقام ساخته بسیاری را خسته
 و مجروح گردانیدند و بقیة السیف نفیم جانی بر آورده به پناه قلعه
 در رفتند و روزی دیگر رفیقی ازان بخت برگشتگان بقصد برداشتن
 لاش های کشتگان از دریچۀ قلعه برآمدند چون دران طرف مورچال
 پردلخان و سوبهکرن بندبیل و دیگر بندهای پادشاهی بود این گروه
 شقارت پزوه بمدافعت و مقاومت غنیم در آویختند و آن مدبران لئیم کاری
 نساخته رهگرای فرار شدند و درین آریزش هشت تن از مبارزان خصم
 افکن گل زخم از شاخسار مردی چیدند و چهار کس از مخالف را

باستعمال آلات توپ خانه کار بر محصوران تنگ ساخته چنانچه چون آن
 گروه ضلالت پزوه متوجه آمده نیروی محافظت قلعه درخود ندیدند
 روز دیگر کس نزد راجه فرستاده بزیان ممکنات و خضوع اهل
 طلبیدند راجه نظر بر شیمه فضل و کرم خسروانه نموده آنها را امان
 داد و اواخر روز محصوران از قلعه بیرون آمده بدلیز خان سیلاتی
 شدند و آن قلعه بتصرف اولیای دولت در آمد و از فرقه
 مذکور دو سردار را دلیر خان خاعت داده با دیگر همراهانش
 پیش راجه فرستاد و راجه نیز چندی را خلعت داده چون رخصت
 خواستند که باو طان خود روند اسلحه از آنها گرفته همگی را مرخص
 ساخت - در تمخیر آن حصار امتوار از مبارزان جلالت شعار قریب
 پنجاه سوار و سی پداده جان نثار گشتند و سی و دو سوار و هفتاد
 و هفت پداده را آسبب زخم رسید و بعد از فتح این قلعه راجه
 بصوابدید رای اخلاص پدرا دژد خان را با راجه رایسنگه و شرزه
 خان و امرسنگه چندرات و محمد صالح ترخان و حید زین العابدین
 بخاری و اجل سنگه کچهواهی نوکر عمده خود و چهار صد سوار از
 تابینان خویش و جمعی دیگر از مبارزان بسالت کیش که همگی
 قریب هفت هزار سوار بودند معین نمود که از دو طرف بولایت
 سیوای مرود در آمده بتاخت و تاراج پردازند و بدین جهت کار
 بر آن تیره روزگار تنگ سازند و نوزدهم شوال خان مذکور را با
 همراهان رخصت نمود و بقطب الدین خان که او فیز با لشکری
 شایسته در سمت جنیر معین بود و بلود بخان که بمحافظت تلکوکن
 قیام داشت نوشت که آنها نیز از آن طرف بولایت آن مخدول در

تهافه دارپونه را چنانچه قبل ازیں در طی وقائع حضور پر نور گزارش یافت باجل طبیعی روزگار حیات سپری شده بود آن نوین ارادت محال سیوم شوال قبادخان را بجای او تعیین نمود و بصوابدید رای مائت از جایی که معسکر فیروزی بود کوچ کرده در پاهی کوه نزدیک بمورچال ها نزول کرد چنانچه اکثر دایره های اهل لشکر بر کمر کوه واقع شد باجمعه شب و روز مبارزان نصرت شعار بدو و تغنگ شعله امروز نبرد و هنگامه آرای پیکر بودند و متحصنان آن دو حصن حصین در مراتب مدافعت و مقاومت کمال سعی و کوشش می نمودند و راجه هر روز خود بمورچال ها رفته مراسم تاکید و اهتمام بظهور میرسانید چون یک برج قلعه در حال بصدقات متواتر توپ ها که علی الاتصال بر آن میزدند شکست و انهدام یانت دلیر خان سپاه خود را بر یورش تحریض نمود و ششم شوال آنها با مظهر اقبال بی زوال خدیو جهان دلیرانه بر آن برج یورش کرده بر فراز آن برآمدند و جمعی که بمحافظت آن قیام داشتند تاب ثبات و پایداری نیآورده بمحوطه که مقابل برج مذکور است در خزیدند و مبارزان فیروزی لوا علم نصرت بر بالای برج افراشته با استحکام آن پرداختند و درین یورش و آویزش چهار کس از تابینان دلیر خان پیکر مردی بزیانت زخم آراستند و هفت تن از مخالفان بر خاک هلاک افتاده چهار کس زخم دار شدند چون راجه ازین معنی آگهی یافت از راجپوتان خود نیز جمعی تعیین نمود که بسپاه دلیر خان پیوسته در تسخیر حصار کوشش نمایند مبارزان منصور دست جلدت و مردانگی بجدال و قتال گشوده لوائی غلبه و استیلا بر انراختند و

اقبال را با توپخانه پادشاهی و ترکناز خان و جمعی از راجه جیمنگه در پیش روی خود جای داد و کثرت سنگ با سه هزار سوار راجه و چندنی از منصبداران رو بروی دروازه قلعه پورندهر میبده ساخت و در دست راست او راجه فرمنگه کور و کرن راتهور و جگت منگه نرووری و سید مقبول عالم مورچالها قرار دادند و داؤد خان با تمام تابینان خویش و راجه رایسنگه راتهور و محمد صالح ترخان و رامسنگه و سید زین العابدین بخاری و حسین داؤد زئی و شیرسنگه راتهور و راجه منگه کور و چندنی دیگر از بندهای پادشاهی عقب قلعه پورندهر مقابل کهرکی جای مورچال گزید و رهون بیگ رزبهانی با جمعی دیگر از رزبهانیان در دست راست داؤد خان قرار گرفت و چتر بهوج چوهان با جوقی از سپاه دلیر خان رو بروی حصن درمال و مترمین و اندرمن بندیل و چندنی دیگر در عقب آن با استحکام مورچال پرداختند و روز دیگر راجه از جای که بود کوچ کرده بساسور رسید و بغافل دو گروه از قلعه لشکر گاه ساخت و خود با جمعی بپای قلعه رفته ملاحظه سیدها و اهتمام پیش برد و کار کرده بدائرة گاه برگشت و چون جاسوسان خبر رسانیدند که نیتوی مردود که خویش نزدیک سیوای ضلالت گراست و سرخیل فتنه آن مخدول بود با فوجی بطرف پرنیده شتافته است راجه مید منور خان بارهه را با شرزه خان و حسن خان و جوهر خان و جگت منگه و دیگر بندهای پادشاهی که در تهاغه موبه بودند بتعاقب و تنبیه آن مقهور فرستاد و این گروه تا پرنیده رفته چون مخالفان باستماع توجه آنها فرار نموده بودند معارفت نمودند و از آنجا که احتشام خان

مابقی آوارۀ دشت ناکامی گردیدند و مجاهدان فیروزمند قدم جرأت
 برآن کوه بلند سپهر مانند گذاشته بعلو همت چرخ پیوند ابر آما برآن
 برآمدند و معموره که در کمر کوه بود و دکنیان آنرا ماچی گویند
 آتش زده بعزم محاصره قلعه پیشتر رفتند متحصنان هر دو قلعه
 شروع در انداختن توپ و تفنگ و بان کرده برق امروز کین و پیکار
 گشتند دلیر خان با جنود نصرت نشان پای همت پس نکشید
 و بیداری جرأت و بسالت نزدیک بحصن پورندهر رسیده عجاله
 مورچائی بست و حقیقت حال بر راجه جیسنکه اعلام کرد راجه چون
 ازین معنی آگاهی یافت کثرت سنکه پسر خود را با سه هزار سوار
 خویش و راجه رایسنکه و قباد خان و مترسین و اندرمن بیدلیه
 و بادل بختیار و جمعی دیگر تعیین نمود که بدلیرخان پیوسته
 در محاصره هر دو قلعه بکوشند و جمعی از بیلدار و سقا و سرب و
 باروت و دیگر آلات توپخانه و مصالح مورچال فرستاد و داوود خان
 که راجه او را در پای کتل برسم چنداوی گذاشته بود چون ازین معنی
 آگاهی یافت از کتل عبور نموده او نیز بمقتضای کار طلبی از
 همانجا بجانب لشکر دلیر خان شتافت و بار ملحق شد و چون سلک
 جمعیت مجاهدان منصور درست گردید بشوکت و ابهت تمام
 همت بر محاصره هر دو قلعه بسته با استحکام مورچالها پرداختند و
 کمند تدبیر برکنگر تسخیر آن بلند حصار چرخ آثار انداختند
 دلیر خان با سپاه خود و غیرت و مظفر برادر زادهای او و دیگر
 افغانان و اودیبهان و هریبهان کور از ماچی گذشته ما بین پورندهر
 و دردمال جای مورچال اختیار نمود و آتشخان میر آتش آن جیش

گروه از پونه بسمت ماسور روی بروی کوه قلعه پورندهر واقع است
 و دوراه از میان آن کوه بملک پادشاهی هست که عاصیان گمراه آن
 در طریق مسلک جمارت می توانستند سپرد رایا و هنونت را و را
 با میصد سوار و میصد پیاده بند و تپچی بذهانه داری آنجا مقرر نمود
 و بیست و دوم آن ماه مبارک که بیک منزلی ماسور رسید دلیرخان
 را که مقدمه جیش فیروزی بود با فرج هراول و توپخانه منصور
 پیشتر روانه نمود که از کتلی صعب المرور که بر سر راه بود عبور نموده
 نزدیک ماسور منزل گزیند و فردای آن خود نیز با دیگر انواع قاهره
 متعاقب او روان شده چون بجای کتل رسید داود خان را آنجا
 گذاشت که پس از آنکه همگی لشکر ظفر اثر از آن کریوه عبور کند
 از آنجا روانه شود و خود با سپاه همراه از کتل گذشت و دور کوه طی
 نموده نزول کرد و دلیرخان که پیشتر آمده بود نزدیک ماسور رسیده
 در صدد نزول بود و حواره ایستاده سرزمین مناسبی برای فرود
 آمدن می جست درین وقت فوجی از غنیم حید روزگار نمودار گشته
 غبار انگیز پیکار شد آن خان شهابت پرور سپاه ظفر اثر را تیزروک
 کرده بر آن جمارت کیشان حمله ور شد و آنها تاب مدافعت و مقاومت
 و نیروی ثبات و انتقامت در خود ندیده بطرف کوهی که قلعه
 پورندهر و در مال بر فراز آن مقابل هم بفاصله دو تنگ انداز
 واقع است روی ادبار آوردند و جنگی بگریز و ستیزی فرار آمیز
 میکردند خان مذکور با جنود منصور جنگ کنان و خصم انگنان
 بجای کریوه آن کوه رحید و درین آویزش بهیاری از مقاهیر طعمه
 شمشیر مبارزان دلیر شدند و برخی قلعه را حصار عافیت ساخته

مقصد شد و بیست و پنج بقصبه پونه که مهاراجه جسونت منگه با انواج قاهره پادشاهی آنجا بود رسید و مهاراجه بموجب فرمان همایون سر رشته اختیار آن مهم بدو باز گذاشته روانه درگاه حلاطین پناه گردید و آن نوین اخلاص آئین چند روزی در پونه اقامت گزیده بضبط و نسق آن حدود و استحکام تهانها پرداخت و قطب الدین خان را با هفت هزار سوار بطرف جنیر فرستاد که دران سمت بوده از غنیمت مردود باخبر باشد و مقرر ساخت که روی قلعه لوه گده در مقام منامبی تهاغه با استحکام ساخته سه هزار سوار آنجا بگذارد و مقابل حصن فاردک تهاغه دیگر قرار داده دران مکان نیز فوجی شایسته معین سازد و خود با تخته جیوش قاهره همواره دران اطراف و حدود سوارى نموده بمرام هوشیاری و پاسداری قیام ورزد و همچنین در هر طرف که مظنه دست برد بنی اندیشان بود جمعی از جنود مسعود تعیین نمود و بمقتضای رای مصلحت پیرا نخست تسخیر قلعه پورندهر و حصن درمال که از معظمت قلاع سیوای تیره بخت بود پیش نهاد همت اخلاص لهمت ساخته باین عزیمت صائب هفتم رمضان این حال فرخ فال از پونه بمسند ساسور که هر دو قلعه مذکور نزدیک آن بر فراز کوهی واقعست برآمد و احتشام خان را بضبط و حراست پونه گذاشته زندوله خان و بیرم دیو سید سودیه و زاهد خان و جان لذار خان و خواجه ابو المکارم و جمعی دیگر را که همگی چهار هزار سوار بودند بهمراهی او تعیین نمود و بعد از وصول بموضع پون^(۱)ی که پنج

همایون رسانید و مائترامرا و عمدیهای بارگاه دولت در خور حال
پیشکش ها گذرانیدند غرضی حجه قائم آبادی روسی که دوم باره
از جانب حسین پاشای حاکم بصره آمده بود باستلام سدۀ سنیه
جبهه افروز طالع گشته نه مرادب عربی فرستادۀ پاشای مذکور و
و چند امپ از جانب خود بمحل عرض رسانید و بعنایت خلعت
و خنجر مرصع و انعام نه هزار روپیه کامیاب عاطفت شد دهم ماه
مذکور که عید فرخندۀ اضحی بود آنین عیش و انبساط تازگی
یانت و کوس طرب و نشاط بلند آوازی پذیرفت و حضرت شاهنشاهی
بآنین معهود رایت توجه بمصلی افراخته پس از معاودت بدست
مبارک ادای سنت قربان نمودند نوزدهم که مطابق سیزدهم تیر بود
جشن عیدگلابی منعقد گشته بادشاهزادهای ارجمند بختیار و امرای
نامدار رسم گذرانیدن مراحمیهای مرصع و میناکار بجای آوردند *

فتح اکبری از قلاع ولایت سیوا و ایل شدن آن جهالت گیش فتنه گر بحسن کوشش و تدبیر راجه جبهه سنگه

تبدیل این داستان نصرت طراز از آغاز آنکه آن زبده راجهای عظام
که با عساکر نصرت اعلام چنانچه گزارش یافته نوزدهم ربیع الاول سال
گذشته از جناب خلافت رجهانداری بدفع فتنه میدوای مقهور تعیین
بافته بود چهارم شعبان آن سال بخطه فیض بنیاد اورنگ آباد رسیده
یا همراهان شرف ملازمت درۀ التاج عظمت و جلال قوه الظهر
حشمت و اقبال بادشاهزادۀ فرخنده خصال محمد معظم دریانت
و هشتم ماه مذکور ازان عالیقدر والا نژاد مرخص گشته روانه سمت

احمد عرب و دوازده کس دیگر هریک بانعام یکهزار روپیه کمباب
 گردید و مید یحیی رسول شریف مکه بعنایت خلعت و اسب و
 انعام هفت هزار روپیه و یکصد اشرفی و یکصد روپیه هریک بوزن
 صد توله و سیدی کامل سفیر حاکم حبشه بعنایت خلعت و اسب
 و انعام دو هزار روپیه و سید عبد الله فرستاده حاکم حضرموت
 بهطای خلعت و اسب و انعام دو هزار روپیه و شیخ محمد فرستاده
 سید عبد الرحمن مغربی بعنایت خلعت و اسب و انعام دو هزار
 روپیه سرافراز گشته رخصت انصراف یافتند و از خزانه احسان
 پادشاهانه دوازده هزار روپیه برای حاکم حبشه و هفت هزار روپیه
 جهت حاکم حضرموت و نه هزار روپیه برای سید عبد الرحمن
 مغربی مصحوب سفرا ارمال یافت و چون کوپک اتالیق که از
 عمده‌های سبحان قلی خان والی بلخ بود عریضه مبنی بر اظهار
 مراتب بندگی و اخلاص با مختصر پیشکشی بدرگاه فلک پیشگاه
 فرستاده بود آورنده بعنایت خلعت و انعام دو هزار روپیه نوازش
 یافته مرخص شد و مصحوب او هفت هزار روپیه با خلعت فاخره
 و خلجمر مرصع بجهت مشار الیه مرسل گشت و پنج هزار روپیه
 بزمرد نغمه سنجان سرایان آن انجمن اقبال عطا شد و درین
 بزم فرخنده جعفر خان پیشکشی مشتمل بر دو زنجیر فیل و نه سر
 اسب عربی و عراقی و نغایس اقمشه و دیگر تحف و رغائب بنظر

(۲) چهار (۳) پنج (۴) ده (۵) و صالح محمد

(۶) چهار (۷) کپک

عظام بمرحمت خلعت نوازش یافتند و کزور راه سنگه بعنایت
شمشیر و مبارز خان بعطای جیغۀ مرصع و اسپ باساز طلا سربلند
شدند و از اصل و اضافۀ قلعه دارخان حارس غزنین بمنصب دوهزاری
هزار و پانصد سوار از آن جمله پانصد سوار دو اسپه سه اسپه و رای
مذکور فوجدار بریلی بمنصب پانصدی هزار هزار و دو صد سوار دو اسپه
سه اسپه مباحی گشتند و سهراب خان که سابق فوجدار بالا پور بود
بقلعه دارچی اودگیر از تغیر بهرام خان تعیین یافته از اصل و اضافه
بمنصب هزار و پانصدی شش صد سوار سرافراز شد و سعادت خان
قاتشال خلعت یافته بجایگیر خود مرخص گردید و حاجی احمد
سعید بنظم مهم چکلۀ اناوۀ از تغیر راجه تودرمل معین شده
بعنایت خلعت و اسپ و از اصل و اضافه بمنصب هزار و هفت صد
سوار پایۀ اعتبار انراخت و از اصل و اضافۀ علی قلیخان از کومکیان
صوبۀ گجرات و خواجه عنایت الله از کومکیان صوبۀ دکن هر یک
بمنصب هزار و هفت صد سوار و احمد بیگ نجم ثانی از کومکیان
صوبۀ مالوۀ بمنصب هزار و چهار صد سوار سربلندی یافتند و عالم
خان سردار قبیلۀ نوحانی و میر احمد خان قلعه دار بهالیدسر و برخی
دیگر از اسرای اطراف بعنایت ارمال خلعت و کامل بیگ فوجدار اٹک
بخطاب کامل خانی و بگرم سنگه ولد راجه مان سنگه گوالیاری از زمینداران
کوهستان جمون بخطاب راجکی و مرحمت ارسال خلعت و مرمايۀ
افتخار اندوختند و تقوی شعار شیخ محمد اشرف لاهوری بعطای
سه هزار روپیه و شاه قلی چیلۀ بانعام پنجهزار روپیه و خدا بند بیگ
ولد یکۀ تاز خان مرحوم و پنج کس دیگر هر یک بانعام دو هزار روپیه و حکیم

شد هشتم ذی قعدة مهاراجه جسونت سنگه از دکن رسیده باستلام
مده سنیه چهره طالع برافروخت و یک هزار مهر و یک هزار
روپیه بر حیدل نذر گذرانیده بعطای خلعت خاص مرمایه
مباهات اندوخت •

جشن وزن فرخنده قمری

درین ایام میمنت فرجام موسم وزن قمری پایه انزای
اورنگ خلافت و جهان بانی در رسیده آئین مسرت و شادمانی
تازه شد و روز مبارک هه شنبه عقدم شوال مطابق سیزدهم
خرداد که بازگاه سلطنت و دولت سرای خلافت دگر باره بیسط
بساط عشرت و کامرانی آذین خهروانی و شکوه آسمانی یافته بود
آن جشن خجسته انعقاد یافت و بعد از انقضای یکپاس و
دو گهری از روز مذکور در محفل خلد مثال غسلخانه وزن مسعود
برسم معهود بفعل آمد و حال چهل و هشتم قمری از عمر میمنت
طراز شهنشاه خورشید قدر کیوان غلام قرین هزاران فرخی و بهروزی
بانجام رسیده سال چهل و نهم آغاز جهان افروزی نمود درین جشن
عالم آرا بهار چمن حشمت و کام گاری نهال گلشن ایهت و بختیاری
بادشاهزاده جوان بخت محمد اعظم بعنایت یک زنجیر نیل با ساز
نقره مورد عاطفت گردیدند و مهاراجه جسونت سنگه بعطای
خلعت خامه و پهونچی و دهکدهکی مرصع مشمول التفات شد و
جعفر خان فوجدار و محمد امین خان و مرتضی خان و اعتقاد خان
و دانشمند خان و طاهر خان و بیست و پنج کس دیگر از امرای

اشرف گشته بعزایت خلعت و انعام شش هزار روپیه هر بلند شد
 و سیدی کامل فقیر حاکم حبشه و سید عبدالله فرستاد؛ حاکم حضر موت
 که آنها نیز با صحائف اخلاص و انمودگی از تنسوقات آن حدود
 درین ایام بآن جناب معلی رسیده بودند باستلام مدد جلال فائز گشته
 نخستین بعطای خلعت و انعام دو هزار و پانصد روپیه و دویمین
 بعزایت خلعت و انعام یک هزار روپیه سرفرازی اندوخت و شیخ
 محمد فرستاد؛ سید عبدالرحمن مغربی که از اجله سادات
 و اتقیا و معادات اندوز مجاورت حرم قدس کعبه معظمه اهت تقبیل
 عتبه اقبال نموده بعزایت خلعت و انعام دو هزار روپیه کامیاب شد
 و نه سر اسب عربی که امام اسمعیل حاکم یمن از روی اخلاص و
 هوا خواهی ارسال داشته بود بنظر فیض گستر رسید و این جشن
 جهان افروز تا پنج روز جهانیان را هنگامه آرای طرب و نشاط بود - درین
 اوقات از وقایع صوبه دکن بمسامع علیه رسید که احتشام خان شیخ
 زاده که در سلک کومکیان راجه چیسنگه انتظام داشت باجل
 طبیعی روزگار هیاتش سپری شد - و از سوانح مستقر الخانه اکبر
 آباد معروض بارگاه سلطنت گردید که اعتبار خان خواجه سرا که
 بحرامت حصن سپهر مثال آن مصر دولت و اقبال قیام داشت رخت
 اقامت از حصار هستی بیرون کشید و رعد انداز خان فوجدار نواحی
 مستقر الخانه بجای او معین گشته بعزایت ارسال خلعت و باضافه
 پانصد سوار بمنصب دو هزاری هزار و پانصد سوار مباحی شد و
 خدمت خان مذکور بهوشدار خان صوبه دار آن مرکز سلطنت متعلق
 گشته منصبش باضافه هزار سوار چهار هزاری چهار هزار سوار مقرر

بعنايت خلعت و انعام يك هزار و پانصد روپيه و الله يار ولد
 رضا بهادر و حكيم احمد عرب و مير محمود سبزواری و سعیدای
 خوش نویس و ملا فردغي شاعر و كب اندر و كبیرایي كه از شعراى
 هندويى زبانند و چندی دیگر هریک بانعام يك هزار روپيه كامياب
 شدند و پنج هزار روپيه بنغمه سنجان و سرود سرايان آن بزم مسعود
 عطا شد و درین روز خجسته نوئينان رفيع قدر و امرای فامدار
 پیشکشهاي شایسته كه يك لك و هفتاد هزار روپيه قیمت آن شد
 گذرانید و از جانب امیر الامرای صوبه دار بنگاله برخي از جواهر
 نفیسه و مرصع آلات و از قبل وزیر خان دوزنجیر فیل با نفايین
 جواهر بنظر اكسیر مآثر رسید و مرتضی خان و دانشمند خان و كنور
 رام سنگه و دیگر عمده ها در خور حال پیشکش ها گذرانیدند و دوز
 زنجیر فیل با ساز نقره پیشکش مختارخان قلعه دار پرئیده از نظر
 انور گذشت و حاجی احمد سعید كه در چهارم سال جلوس همایون
 بجهت رسانیدن مبلغ شش لك و شصت هزار روپيه نذر حرمین
 شریفین زادهما الله قدرا و جلالة بآن امكان قدس تعیین یافته بود
 ازان صوب رسیده جبهه های آستان خلافت شد و چهارده سراپ
 عربي برسم پیشکش گذرانیده سيد یحیی كه شریف مكه معظمه او را
 با صحیفه نیازی مشتمل بر اظهار مراسم اخلاص و دعاگوئی و سه سر
 اسب عربي و برخي تبركات و تفسوقات آن مكلن ملائك آشیان
 برفاقت مشار الیه بدرگاه فلک پیشگاه فرستاده بود دولت اندوز ملازمه

سیصد و پنجاه سوار و محمد تقی خان بخشی دکن بمنصب
 هزاری سیصد سوار و مید جمفر بخاری که در طن مالوف خود
 گجرات بود بمنایت ارسال خلعت و انعام دو صد اشرفی و سید علی
 داروغه کتاب خانه بمرحمت خنجر مرصع و پریم سنگه پسر زمیندار
 سری نگر بمنایت چمدهر مرصع و سید عنایت الله بمنایت ماده
 فیل و انعام دو هزار روپیه و خدمت طلب خان بمرحمت اسپ و
 محمد ناصر چیله بمناسبت داروغگی بقارخانه بخطاب نوبت خانی
 و خواجه طرب که در خدمت اعلیٰ حضرت بود بخطاب محلدار
 خانی مفتخر و مباهی شدند و ارسلان خان فوجدار سابق بفارس
 که چنانچه گزارش یافته بفوجداری سیوستان تعیین یافته بود جبهه
 سالی آستان اقبال گشته بمنایت خلعت و اسپ سربلند شد و بدان
 خدمت مرخص گردید و جهانگیر قلی خان فوجدار میان دو آب
 که بموجب التماس شرف اندوز ملازمت اکسیر خاصیت گشته
 بود بمنایت خلعت سرفراز گشته بخدمت مرجوعه رخصت یافت
 و خواجه سکندر که تازه از ماوراء النهر آمده در سلک بندهای این
 آستان نلک احترام انتظام یافته بود بمرحمت جیغه مرصع و شمشیر
 و سپر با ساز طلا و انعام دو هزار روپیه مباهی شد و سید یحیی بانعام
 دو هزار روپیه و شیخ محمد ماه جونپوری بانعام دو صد اشرفی و
 سعید الله و محمد معصوم از ملازمان قدیمی که در ملک لشکر
 دعا منتظم شده بودند هریک بانعام سه هزار روپیه و ملا محمد
 امین خوش نویس بانعام دو هزار روپیه و شیخ پیر محمد صاحب
 مجادله جذاب قدوة الواصلین حضرت خواجه معین الدین قدس سره

بمرحمت خلعت خاص اختصاص یافت و وزیرخان صوبه دار مالوه که پنج هزارى پنج هزار سوار بمنصب داشت يك هزار سوار از قابضانش دو اسبه سه اسبه مقرر شد و طاهر خان بمرحمت هشت سراسپ از انجمله يکى عربى با سوار طلا و دانشمذ خان باضافه پانصد سوار بمنصب پنج هزارى دو هزار و پانصد سوار و از اصل و اضافه اسدخان بمنصب چهار هزارى سه هزار سوار و ميرزا سلطان صفوى و نامدار خان هريك بمنصب چهار هزارى دو هزار و هشت صد سوار بمنصب سه هزارى دو هزار و سید صد سوار و عبد الرحمن بن نذر محمد خان بانعام چهار هزار روپيه و صف شکن خان که در دکن بود باضافه پانصد سوار بمنصب سه هزارى دو هزار سوار و انتخار خان باضافه پانصدى بمنصب سه هزارى هزار و دوصد سوار و حسن على خان بمرحمت اسپ با سوار طلا و مبارز خان بمذايت پنج سراسپ و سيد سلطان کربلايى باضافه پانصدى بمنصب دوازده هزارى هفت صد سوار و سيد شیر زمان باره باضافه پانصدى سید صد سوار بمنصب هزار و پانصدى هفت صد سوار و از اصل و اضافه همت خان بمنصب دو هزارى هزار و دوصد سوار و ملتفت خان بمنصب دوازده هزارى هشت صد سوار و غياث الدين خان ناظم مهام بندر سورت بمنصب هزار و پانصدى هشت صد سوار و مزاور خان بمنصب هزار و پانصدى شش صد سوار و يوسف خان بمنصب هزار و پانصدى پانصد سوار و صالح خان بمنصب هزار و پانصدى صد و پنجاه سوار و فتاح خان فوجدار پونار بمنصب هزار و هشت صد سوار و فرهاد خان از کومکيان صوبه بنگاله بمنصب هزارى چهار صد سوار و مکرمت خان ديوان صوبه گجرات بمنصب هزارى

هائند پدر ملیر و خورشید عالم گیر که بر مهر برین بر آید بر فیله
 فلک خرام کوه تمثال که تخت زرین بر کوه پشت آن نصب
 کرده بودند سوار شده بتوزوک و آئین مقرر بمصلی توجه فرمودند
 و اقامت نماز عید بجماعت نموده پس از مراجعت در ایوان چهل
 متون خاص و عام که تخت فیروز بخت مرصع نگار را دران انجمن
 سعادت اصحاب مرکوب کریم نه پایه افلاک ساخته در پیش آن
 ادبک دلبادل مخمل بر انراخته بودند سریر آزادی ایست و
 کمرانی گشت دست نوازش و انضال بکام بخشی و عطا کاری
 گشودند و تا پنج روز قرین بخت بیدار و دل هوشیار محفل مهری
 و طرب آراسته باصناف مکرمت و احسان مید دلهای خلایق
 فرمودند و چون بدولت از خاص و عام بر خاستند از کمال حق
 پرستی و توفیق شعاری دگر باره نجم حرکت و سواری فرموده
 جهت ادای نماز جمعه پرتو قدوم بمسجد جامع گسترده و بآئین
 معمول نماز گزاردند درین جشن خجسته برای مهین باره نهال
 عظمت و اقبال گزین ثمره شجره ایست و جلال بادشاهزاده ارجمنه
 محمد معظم که در دکن بودند خلعت خاص فرستادند و فروغ دودمان
 هشت و کامکاری چراغ خاندان مطلق و اختیاری بادشاهزاده
 هالیدر محمد اعظم را بمرحمت سه اسپ از طویل خامه و یک
 عقد سروراید و نوگل حدیقه دولت تازه نهال ریاض خلافت بادشاه
 ازده والا گهر محمد اکبر را بعطای جیفه و بهوشی مرصع مشمول
 ماطفت ساختند و امیرالامرا و راجه جیسنگه و دیگر امرای اطراف
 را بمقامت اقبال خلعت کسوت مهابت بخشیدند و جعفر خان

تعمیدین یافت غرق شمعان لشکر خان که از صوبه داری تهته معزول شده بود دولت زمین بوس یافته بعنایت خلعت مشمول التفات گردید پنجم ماه مذکور سیفخان صوبه دار کشمیر که بموجب التماس بجذاب معلی رسیده بود شرف تقبیل مدد حذیه یافته خلعت نوازش پوشید ششم لشکر خان بصوبه داری پنده از تغییر دار د خان تعمیدین یافته بعطای خلعت و یک زنجیر فیل و اسب با ساز طه کامیاب مکرمت شد و چون صفی خان میر عبد السلام پسر خود را بد خدا میکرد پیشگامی بمحل عرض رسانیده رخصت طوی خواست و عطافت پادشاهانه بهرش را بعنایت خلعت و خنجر صرمع نواخت بیست و ششم سیفخان صوبه دار کشمیر رخصت اتصرف بان خطه دایم بر یافته خلعت و اسب با ساز طه باو عطا شده

آغاز سال هشتم از سنین دولت والای عالمگیری

مطابق سنه هزار و هفتاد و پنجم هجری

درین اوقات همایون که زمانه را مواد عشرت و کمرانی روز افزون و دین و دولت به هزاران سعادت و فرخندگی مقرون بود شهر کرامت پهر رمضان در رحیده انوار یمن و برکت بر جهان و جهانیان گسترده و شب چهار شنبه نوزدهم ماه احفادار رویت آن ماه مهر انوار اتفاق انداده سال هشتم از هذین خلعت و فرمان روائی طرازند انسر و تخت شهنشاه مؤید فیروز بخت بمبارکی و نیروزی و خجستگی و بهروزی آغاز شد و اشاره والا بکار پردازان پیشگاه دولت و سامان طرازان بارگاه سلطنت صادر گشت

که تا رسیدن عید سعید بترتیب اسباب و سرانجام لوازم جشن مسعود پرداخته محفل سپهر اساس خاص و عام و انجمن خلد مذل غسلیخانه را برسم هر ساله آذین عشرت و شادمانی بندند درین هنگام آله و رد بخان فوجدار گورکھپور که چنانچه مذکور شد به پیشگاه حضور آمده بود بخدمت مرجوعه مرخص گشته بعطای خلعت و اسپ با حاز طه و مپر با ساز میناکار مشمول عاطفت شد و معین خان بدیوانی دارالملک کابل از تغیر حکیم نور الدین منصوب گشته بعفایت خلعت و اسپ سربلندی یافت و مقیم خان از تغیر او بدیوانی سرکار ملکه ملکی حصال تقدس نقاب طراز هردج عفت و احتجاب روشن رای ییگم خلعت سرافرازی پوشیده از اعل و اضافه بمنصب هزاری دوصد سوار مباحی شد و چون ایام صیام قرین انوار میمنت و شرف بانجام رسید شب جمعه بیست و نهم فردردین هلال فرخنده شوال از فوق سعادت طالع گشته چهره آرای شاد عیش و نشاط شد فردای آن که عید فرخنده نظر بود و بارگاه خلافت و جهانبانی بهسط بهاط حشمت و تجمل پبرایش و آراستگی یافته بود نوای عشرت و خوشدلی بآمد گشته شادمانه اقبال طذطنه عظمت و جلال بگوش گردون رسانید بادشاه زادهای کام کار عالیمقدار و امرای نامدار و سایر بندهای آستان گیهان مدار بسده وال و درگاه معلی فراهم آمده آداب عبودیت و تسلیمات تهذیب بجای آوردند و شهذشاه مهرانهر سپهر سریر

بافاضه هشت صد سوار بمنصب دو هزار و پانصدی دو هزار سوار
 مباحی شد و چون خواجه عبد الغفار بمادت معبود از مارراء الغفور
 عریضه مبني بر مراسم عبودیت و دعا گوئی بدرگاه خلایق پناه
 ارسال داشته بود از خزانه احسان پادشاهانه هفت هزار روپیه
 در وجه اقام خواجه مزبور و سه هزار روپیه بفرستادهای او عطا
 شد دوازدهم رجب حضرت شاهنشاهی بالتماس مخدوم تاتی
 عصمت نورس بانو بیگم زوجة کریمه شاهنواز خان مرحوم شرف
 قدوم بسر منزل او بخشیده آجا نعمت خاصه تفادیل فرمودند و آن
 بانوی حمیده اطوار ادای مراسم پای انداز و نثار و شکر مقدم خدیو
 روزگار بجا آورده پیشکشی گذرانید و درین هنگام میرخان فوجدار جموں
 که به پیشگاه حضور آمده بود رخصت آن حدود یافته بمعنایت خلعت
 و اسب سربلند گشت و سید شیرخان بارهه از کومکدیان صوبه آدیبه
 بقلمه داری افندیباری و فوجدارئی نواحی آن تعیین یافته از اصل
 و اضافه بمنصب هزار و پانصد سوار سرافراز شد و چون فدائی خان
 محمد صالح که پسر خود را که خدا میکرد پیشکشی بنظر همایون درآورده
 التماس رخصت نمود و عاطفت پادشاهانه پسرش را بعطای خلعت
 و خنجر مرصع نوازش فرمود و سید سلطان کریملاهی که از وزیر
 کدخدای میشد بمعنایت خلعت و خنجر مرصع سرمایه افتخار اندوخت
 بیست و سیوم ماه مذکور معروض پیشگاه خلعت گردید که نیکقام
 خان قلمه دار رهناس بساط هدایت در نوردید و رای بیگ گواپی
 بحراست آن حصن سپهر اساس معین شده از اصل و اضافه بمنصب
 هزار و چهار صد سوار مباحی شد و داورخان بقلمه داری رتنپور

تعلق داشت رسیده جبهه سالی عتبه خلافت گردید و چهارده زنجیر
 فیل که از زمیندار مورنگ گرفته بود با نه زنجیر فیل پیشکش خود
 بمحل عرض رسانیده خلعت عاطفت پوشید و یک زنجیر فیل پیشکش
 نصیر خان بنظر اکسیر اثر رسید و درین ایام بادشاه زادهای
 عالیقدر والا مقام و امرای عظام که نایب الدوز خدمت حضور بودند
 بمرحمت خلعت زمستانی بوسه معهود مورد نوازش گردیدند و لهال
 یوسفان سلطنت طراز کسوت ابهت بادشاهزاده ارجمند محمد معظم
 و امرای اطراف باین عنایت عز اختصاص یافتند و مکرر رایت
 اقبال بسمت آغزآباد و پالم و خضرآباد و دیگر شکارگاههای اطراف
 دایرالخلافه باهتزاز آمده خاطر اقدس از میر و شکار آن حدرد بهجت
 آمود شد و بقبض الله خان قراول بیگی و زمره قراولان و عمله شکار
 خلعت شکاری مرحمت گشت و ارسلان علی ولد آله وردی خان
 مرحوم که سابق فوجدار بنارس بود بفوجداری سیوستان از تغیر
 ضیاءالدین خان معین گردید و از اصل و اضافه بمنصب هزاری
 نهصد سوار ازان جمله هفت صد سوار دو اسب سه اسب مباحی
 شده بخطاب ارسلانخانی ناهور گشت و پلنگ حمله مخاطب
 بارسلان خان بخطاب خنجرخانی سرافراز گردید و هزارخان
 بفوجداری بنارس از تغیر ارسلان خان و از اصل و اضافه بمنصب
 هزار دهاصدی هفت صد سوار مفتخر شد و بعرض اشرف
 رسید که فیروز خان حیواتی فوجدار دیپالپور و حقیقت خان
 که در ملک گوشه نشینان بود باجل موعود درگرفتند و دیندار
 بانی بفوجداری دیپالپور تعیین یافته بمنابت خلعت و اسب و

الخانه اکبر آباد آمده بود بعنایت خلعت مفتخر گشته رخصت
انصراف یافت و راجه تودرمل ناظم مهمات چکله اداره که بر موجب
طلب بحضور پرنور آمده بود خلعت یافته بخدمت مرجوعه مرخص
شد و بهارز خان از کابل رسیده شرف زمین بوس دربانست و
بعنایت خلعت سرانراز گشت و بمبدالله خان از تغییر راجه اندوسن
دهندیره بفوجداری شاه آباد از اعمال صوبه مالوه معین گشته
بالمائه پانصد سوار بمنصب دو هزار و پانصد سوار تارک اعتبار
بر اراحت و قاضی عارف کشمیری بنگارش موافق احوال تربیت خان
که به حجاب ایران زمین رفته بود تعیین یافته بعنایت خلعت و
انعام و انعام پنج هزار روپیه مدهی گردید و حکم شد که بزودی روانه
گشته بخان مذکور ملحق گردد هشتم جمادی الآخره از عرضه داشت
گوهر محیط حشمت و اختیاری اختر سپهر عظمت و کمکاری
پادشاهزاده والا قدر محمد معظم که در صوبه دکن بودند بظهور پیوست
که بیست و ششم جمادی الاولی در مشکوی دولت آن واقعه از بطری
دختر ستوده سیر راجه روپ سنکه راتهور گرامی پسر می تولد یافته
فروغ بخش دیدد اقبال گردید و یک هزار اشرفی که بصیغه نذر
فرستاده بودند بحمل عریس رسید حضرت شاهنشاهی از ورود آن مرز
دولت پیرا مسرور و مبتهج گشته آن مولود مسعود را بمسلطان عظیم
الدین موهوم ساختند و مدیر معین ملازم پادشاهزاده کامگار را که
عرضه داشت ایشان آورده بود بهرحسب خلعت و اسب و انعام دو هزار
روپیه و ملیرا محمد وکیل آن عالی نسب را بعنایت خلعت نوازش
فرمودند یازدهم ماه مذکور آله دردی خان از گورک پور که باقطاع او

خاطر مبارک شهباشاه روزگار بنشاط شکار مائل شده دوم جمادی
 الاولی باغراباد شرف قدوم بخشیدند و شش روز در نخبچیر گاههای
 نوحی آن نشاط صید اندوخته لیله گو بسیار شکار فرمودند دهم ماه
 مذکور میرزا سلطان صفوی جاگیردار دهمونی از آنجا رسیده احرار
 دولت ملازمت نمود و یک هزار اشرفی بصیغه نذر و نه زنجیر نیل
 و برخی جواهر و مرصع آلات برسم پیشکش گذرانیده خلعت نوازش
 پوشید و هوشار خان صوبه دار مستقر الخانه اکبر آباد بمرحمت
 خلعت و شمشیر و اسب با ساز طلا مبهی شده مرخص گردید و
 از وقائع صوبه مالوه بمسامع حقائق مجامع رسید که نجابت خان
 صوبه دار آنجا جهان گذران را پدرود نمود و نظم مهام آن صوبه بوزیر
 خان صوبه دار خاندیس تفویض یافته پرلیغ همایون صادر شد که
 بدان صوب شتافته به بند و بصت مهمات آنجا پردازد و بعنایت
 ارسال خلعت خاص اختصاص یافت و داود خان که درسلک کرمکیان
 راجه جیسنگه انتظام یافته بود بصوبه دارمی خاندیس مقرر گشته
 فرمان شد که یکی از ارباب خویش باجمعی از تابندگان در بلده طیبه
 بره انپور گذاشته خود با تدمه سپاه عازم مقصد شود و عاطفت خسروانه
 غیرت خان خلف نجابت خان را که کمیداب خدمت حضور بود
 بعطای خلعت از کسوت موگوارمی برآورد و معتقد خان و اسمعیل
 خان و دیگر پسران آن خان مرحوم را که از پایه سریر سلطنت دور
 بودند بارسال خلعت نوازش فرمود و بعرض اشرف رسید که خنجر
 خان فوجدار معظم نگر را روزگار حیات بسرآمد و الله یار پسرش
 بعطای خلعت از لباس کدورت برآمد و رزق الله خان که از مستقر

شد و پریم منگه زميند ار مری نگر که پدرش اورا بخد مت گزاری
 بارگاه خلافت پناه فرستاده بود دولت اندوز تقبیل مدد سنیه گشته
 پیشکشی از طلا آلات و امپان کوهی و جانوران شکاری بمحل عرص
 رسانید و بعنایت خلعت و سرپیچ و اربسی و پهنپیچ مرصع و
 منسوب هزاری پانصد خوار مورد عاطفت گردید و احمد بیگ خان
 بانعام ده هزار روپیه و قاضی عبد الوهاب اقصى القضاة بمرحمت
 ماده نیل و انعام یک هزار روپیه و عبد الله ولد حاجي قاسم خوش نويس
 که که خدا میشد بانعام چهار هزار روپیه و محمد قاسم چوراغاسی
 که تازه از توران بآستان مظهر نشان رسیده بود بمرحمت خلعت و
 جینة مرصع و انعام دو هزار روپیه و خواجه سکندر که او نیز بتازگی
 ازان دیار آمده بود بعنایت خلعت و خنجر و انعام دو هزار روپیه
 و سید شیر محمد قادری بانعام سه هزار روپیه و ملا محمد مقیم
 گلشی که از خاصان و مصاحبان پیشکوه بود بانعام دو صد اشرفی و
 شیخ عبد الملک و سعیدای خوش نویسن و خواجه کمال الدین و
 شیخ الله داد هر یک بانعام دو هزار روپیه و سید شیخ همشیرزاده
 سید جلال بخاری بانعام یک صد اشرفی و محمد وارث و خواجه قادر
 محتسب و بدست کس دیگر هر کدام بانعام یک هزار روپیه بهره
 اندوز عاطفت گردیدند و دو هزار روپیه بنغمه سنجان و سرودمرایان
 آن انجمن والا عطا شد و درین بزم مسعود نویدان نامدار و امرای
 عالیمقدار رسم نثار بجای آورده پیشکشا گذرانیدند و تا سه روز
 این جشن خسروانی هانیان را سرمایه شادمانی و پیرایه کمرانی
 بود درین ایام چون هوا بسردي گرائیده موسم شکار نیله کار رسیده بود

گردیدند و از گروهی که با راجه جیمنگه بدکن معین گشته بودند
 داوود خان بعنایت خلعت و اسب با مازلا و یک زنجیر نیل مباهی
 شد و منصبش که چهار هزار و چهار هزار موار بود باضافه هزار
 افزایش پذیرفته و یک هزار موار از تایلینانش دوامیده معاده مقرر گردید
 و راجه رایمنگه سیصد و بیست و پنج خلعت و اسب با مازلا و جمدھر
 مرصع با علاقه مروراید و قباله خان بعنایت خلعت و اسب و باضافه
 پانصد و بیست و پنج خلعت و اسب و کیرت منگه بمرحمت
 خلعت و اسب و از اصل و اضافت بمنصب دو هزار و پانصد و بیست
 و هفت موار و ملا یحیی نایب بعنایت خلعت و نیل و باضافه
 پانصد موار بمنصب دو هزار و پانصد موار و راجه نرمنگه
 کور و پورنمل بندیده هر یک بمرحمت خلعت و اسب و بلال بخدیار
 و برق انداز خان و بمباری از مبارزان شہامت نشان بعطای
 خلعت و برخی بعنایت اسب نوازش یافته مرخص گشتند و محمد
 لطیف ولد مکرمت خان مرحوم بدیوانی آن جیش مسعود خلعت
 سرانرازی پوشید و جانی بیک به بخشگیری آن لشکر مقرر گشته
 بعنایت اسب و خلعت مباهی شد و بجهت دلیر خان خلعت
 دیگر و یک زنجیر نیل و برای احتشام خان خلعت مرسل گشت
 و از امرای دکن سرانراز خان و قطب الدین خان و زینبوله خان و
 شرزه خان و هلال خان و غالب خان و جوهر خان و دتاجی بعنایت
 ارسال خلعت مرمایه مباحات اندوختند و درین روز هوشدار خان
 صوبه دار مستقر الخلفه اکبر آباد که بموجب التماس به پیشگاه
 حضور آمده بود شرف زمین یوحی دریانده بعنایت خلعت مر بلند

تلا بر و ساز نقره و جل زربفت مورد عواطف بادشاهانه گشته مرخص
 شد و مرتضی خان باضافه یک هزار سوار بمنصب پنج هزاری پنج هزار
 سوار وندائی خان از اصل و اضافه بمنصب چهار هزاری دو هزار و پانصد
 سوار و فیض الله خان باضافه پانصدی بمنصب چهار هزاری دو
 هزار سوار مشمول مراسم خسروانه گردیدند و سادات خان بغوجدار
 شاه آباد تعیین یافته بعنایت خلعت و باضافه پانصدی بمنصب
 دو هزار و پانصدی دو هزار سوار مقرر از شد و حسن علی خان
 باضافه پانصدی بمنصب دو هزار و پانصدی یک هزار و هفت صد
 سوار و مبارز خان بعنایت ماده نیل و خنجر خان فوجدار معظم
 باضافه پانصدی بمنصب دو هزاری پانصد سوار و سیف الدین
 صفوی بخطاب کامیاب خانی و از اصل و اضافه بمنصب هزار و
 پانصدی هفت صد سوار و قلعه دار خان حارس قلعه غزنین بعنایت
 ارباب خلعت و یک زنجیر نیل و حکیم صالح شیرازی بخطاب
 صالح خانی و باضافه پانصدی بمنصب هزار و پانصدی بمنصب
 یک صد سوار و حاجی شفیع دیوان دکن بخطاب شفیع خانی و
 از اصل و اضافه بمنصب هزار و صد و پنجاه سوار و بختاور خان
 و دربار خان هر یک بمطای ماده نیل کامیاب مرحمت گشتند و
 از اصل و اضافه هادیخان از کومکدان سوبه بهار بمنصب دو هزار
 شش صد سوار و روح الله خان و معتمد خان خواجه مرا هر یک
 بمنصب هزار و پانصدی شش صد سوار و التفات خان بمنصب هزار
 و پانصدی دو صد سوار و امید سلطان کربلائی بمنصب هزار و پانصدی
 هفت صد سوار و گدا بیگ بمنصب هزار و چهار صد سوار مقنجر

مطابق هفدهم آبان که بارگاه حشمت و دولت سرای سلطنت
 باشا را و آذین خسروانی و شکوه آسمانی یافته بود بعد از انقضای
 دوپاس و سه گهری از روز مذکور در محفل فیض بنیاد غسلخانه
 همایون جشنی بادشاهانه انعقاد یافته عنصر انور و پیکر کرامت
 پرور گیتی خدیو دادگر معدنت گستر را باشیای معهوده بآئین
 مقرر منجیده شد و مال چهل و ششم شمعی از عمر اشرف قرین
 سعادت و اقبال بانجام رسیده سال چهل و هفتم به نیک اختری
 و بهروزی جلوه جهان اندرزی آغاز کرد و حضرت شهنشاهی بعد
 فراغ از وزن معبود دران انجمن طرب پیرا سریر آرا گشته بکلم
 بخشی خلایق پرداختند و نهال آمال بسیاری از عبودیت منشان
 ارادت سگن را از فیض بهار مکرمت و انصال کامیاب نشو و نما
 ساختند دران روز عشرت افروز رخشنده اختر برج سلطنت تابنده
 گوهر درج خلانت بادشاهزاده ارجمند والا قدر محمد معظم که در
 دکن بودند بعنایت دوسر اسپ عربی مورد عاطفت گردیدند و
 و خلنجر خاصه باعانه مروارید بنو گل حدیقه دولت تازه نهال ریاض
 حشمت بادشاهزاده کامکار محمد اعظم عطا شد و جعفر خان بعنایت
 خلعت خاص با نادری قامت امتیاز افراخته باضافه هزاره هزار
 موار بمنصب هفت هزاره هفت هزار موار از انجمله چهار هزار موار
 در اسپه سه اسپه والا رتبیکی یافت و راجه جیهند که بانواج
 قاهره بدفع و استیصال میوزی مقهور معین شده بود بعنایت
 خلعت خاص با نادری و شمشیر مرصع و یک صد اسپ از انجمله
 بیست راس عراقی و عربی یکی با زین و ساز طلا و فیل خاصه با

بارگاه خلعت را با لشکری تازه و سامانی شایسته بدفع آن ضالحت
 آئین تعیین نموده مهاراجه جسونت سنگه را به پیشگاه حضور
 لامع النور طلب دارند و راجه جیسنگه را که از راجه‌های ذی شان و
 و بحسن تدبیر و جمعیت لشکر و وفور سامان سرداری و مرلشکری
 را شایان بود با چندی از امرای نامدار و عمده‌های آستان سپهر
 مدار مثل دلیر خان و داود خان و راجه‌رای سنگه میسودیه و احتشام
 خان شیخ زاده و قباد خان و راجه سجان سنگه بندبیل و کیرت سنگه
 و ملا یحیی نایبه و راجه نرسنگه گور و پورنمل بندبیل و زبر دست
 خان و بادل بختیار و برق انداز خان و دیگر مبارزان نصرت شعار با
 توپخانه و سایر ادوات نبرد و بیکار که همگی قریب چهارده هزار
 سوار بودند بتقدیم این خدمت تعیین نموده مقرر فرمودند که آن
 زید راجه و جمعی که در رکاب ظفرمآب بودند در جشن مبارک
 شمسی که وقوع آن نزدیک بود بدان صوب مرخص کردند و برلیغ
 گیتی مطاع بنام دلیر خان و احتشام خان و برخی دیگر که در
 محال قبول خویش بودند بعزمدر پیوست که از آنجا عازم مقصد
 گشته بر راجه مذکور پیوندند •

چشن وزن مبارک شمسی

درین ایام فرخنده انجام که از فیض این دولت آسمانی عرصه جهان
 بهارستان طرب و شادمانی که انجمن گیتی نگارستان عشرت و کسرانی
 بود موسم وزن شمسی خورشید اوج جهانستانی در رسیده
 جهانیان را نشاط تازه بخشد و روز مبارک شنبه نوزدهم ربیع الاول

مانند طائفه ملیبار بهزدی و رهنی برگشتی نشینان نیز بدگور می
 خویش هودا میساخت و هرگاه کشتی مورد فتور دریا گشته بیگی
 از بندرهای او می افتاد تمامی اموال و اشیائی که در آن بود دست
 خوش جور و تغلب او می گشت چنانچه درین ایام بظهور پیوست که
 جهاز بزرگی که جمعی کثیر از طوائف تجار باموال و امتعه بسیار در آن
 بودند طوفانی شده بقبضه تصرف و استیلاي او درآمده بود و آن کابر
 جابر دست تطاول بلخ و نهب اموال آن مسکینان کشوده تمامی
 را متصرف شد و مع هذا مالکان اموال را که اکثر مسلمان بودند
 مقید و محبوس ساخته باضرار و آزار طلب زیادتی می نمود و از
 ظلم پرستی و شقاوت پروری مدت ها آن محنت زدگان را باین سبب
 در شگجه تعب مبتلا داشت تا آنکه جمعی از آنها که در موطن و
 مساکن خویش بقیه ثروت و بضاعتی داشتند از آن جمله مبلغ های
 کثیری طلب داده باو دادند و از چنگ جبر و بیداد آن ضلالت
 کیش بد نهاد رهائی یافتند و مهاراجه جسونت منگه که با عساکر
 قاهره باستیصال او تعیین یافته بود اگرچه بر سر ولایت آن مردود
 رفته یک چند بمحاصره بعضی از قلاع اوقیام ورزید و در تخریب
 ولایت و تسخیر حصون آن مقهور جمعی منور بظهور رسانید لیکن
 اثری که مطلوب اولیای دولت بود برگزشتن او مترتب نشد و
 هیچ یک از قلعه های عظیم آن محذول لغیم مقتوح نگشت و مهم او
 بطول و امتداد کشید لاجرم درین اوقات سعادت پیرا را می ملک آرای
 حضرت شاهنشاهی که مطرح انوار الهام آهی و مرآت صور اسرار
 سلطنت و جهان پناه بیست چنان تقاضا نمود که یکی از نوادگان

نزد امیر الامرا باشد و منگلی خان که از فوجداری سرکار سارن معزول شده بود معادلت زمین بوس دریافت و در بارخان خواجه سرا بخدمت ناظری حرم سرای مقدس از تغیر جواهر خان مورد انظار اعتماد گشته خلعت سرفرازی پوشید و فوجداری نواحی دار الخلافه از تغیر فوجدار خان ضمیمه خدمت نولد خان کوتوال گشته خلعت باو مرحمت شد و منصبش افزایش پذیرفت هشتم ربیع الثانی چون دهمریه بود که عید هندوانصت عاطفت بادشاهانه راجه جیسنگه را بعطای خلعت خاص نوازش نمود شانزدهم ماه مذکور داور خان که از صوبه داری پنده معزول شده بود ادراک شرف ملازمت کیمیا خاصیت نموده بعطای خلعت مشمول عنایت گشت و هزبر خان که از قلعه داری رهناس معزول شده بود از انجا رسیده بمر بساط بوس فائز گردید •

نعین راجه جیسنگه با افواج منصور

جهت دفع سیوای مقهور

چون آن نابکار شقاوت شعار که مجملی از حال خسرون مآل او درین صحیفه مآثر اقبال گزارش پذیرفته در ولایت خود بااستظهار قلاع حصین و معادل متین و کثرت جمعیت اوباش و دغلبان و انعه طالب فتنه آئین کمال قوت استقلال یافته ریشه استقرار دران سرزمین فرو برده بود و شیوه تاخت و فرازی پیش گرفته غبار شورش می انگیخت و ازین جهت که ولایتش بساحل دریای شور نزدیکست و بندری چند در تصرف داشت

مهاراجه جسونت منگه انتظام داشت و در تنبیه و تادیب میروائی
 مقهور ترددات نمایان ازو بظهور رسیده بود بموجب فرمان طلب
 از آنجا رسیده بجبهه هائی آحتان خلعت جبین عبودیت نورانی
 ساخت و بمعنایت خلعت قامت افتخار انراخت و درین ایام
 بمناسبت موسم برشکال بهار گلشن جاه و جلال سحاب چمن
 هشت و اقبال پادشاهزاده ارجمند محمد معظم و مهاراجه جسونت
 منگه و امیر امرا و نجابت خان و وزیر خان و دیگر عمدهای
 اطراف بمعنایت خلعت بارانی نوازش یافتند و راجه جیسنگه
 و جعفر خان و محمد امین خان و دیگر امرای حضور و ایستادهای
 پیشگاه قرب بر حسب ترتیب قدر و منزلت باین مرحمت
 سرفراز گردیدند و چون از فیض باران رحمت ایزدی هوا اعتدال
 یافته دشت و صحرا بنضارت و خرمی گرائیده بود حضرت
 شاهنشاهی مکرر بمحمت آفر آید و دیگر صید گاه های اطراف
 دارالخلافه توجه نموده نشاط سیر و شکار اندوختند و آهوی بهیار
 صید فرمودند و درین اوقات راجه نرسنگه کور از بنگاله رسیده احراز
 دولت ملازمت اشرف نمود و خلعت یافته بوطن مرخص شد و
 از منصبش که هزار و پانصدی هزار و پانصد سوار بود پانصد سوار
 دو اسبه سه اسبه مقور گردید و چون بمعرض همایون رسید که خواجه
 نذیر درین ایام بقلعه دارق رهناس تعین یافته بود باجل طبیعی
 در گذشت و ابو مسلم بحراست آن حصن سپهر اساس معین شده
 بمعنایت خلعت نیکام خانی سرفراز گردید و بزرگ امید خان بمعنایت
 خلعت مباهی گشته به بنگاله رخصت یافت حکم والا صدر ریاست که

سرورازید و سپهر و ترکش هر دو با ساز میناکار و ماده فیل با حوضه
 سر بلند شد و مصحوب او نامه که بموجب امر اعلی دانشمند خان آنها
 کرده بود با موازی یک لک و پنجاه هزار روپیه از نوادر مرصع آلات
 و نفائس اقمشه هندوستان بجهت خان مذکور فرستادند و چون
 سبحان قلی خان والی بلخ نیز در میوم سال جلوس همایون چنانچه
 درین صحیفه متأخر اقبال گزارش یافته ابراهیم بیگ راکه از عمدهای
 او بود برسم سفارت بجناب عالمیان مآب فرستاده در ادای مراسم
 تهنیت بر عبد العزیز خان مبعوث گزیده بود گیتی خدیو مکرمت
 پرور قدردان آن خان والا مکان را هم با رسال نامه عطوفت عنوان موازی
 یک لک روپیه ارمغان یاد آوری فرمودند درین هنگام غضنفر خان
 بصوبه دارچی تهنه از تغیر قباد خان منصوب گشته بعنایت خلعت
 و اسب با ساز طلا و یک زنجیر فیل باضافه پانصدی هزار سوار بمنصب
 سه هزاری سه هزار سوار از انجمله هزار سوار دواپه ساسپه سر بلند شد و احداث
 خان از کومکیان صوبه بهار بموجب بر لبغ طلب از آن حدود رسیده دولت
 زمین بوس دریافت - و از موانع صوبه بنگاله معروض پیشگاه خلافت
 شد که میر صالح داماد شاه نواز خان و دوست کام ولد معتمد خان
 که در ملک کومکیان آن صوبه منتظم بودند باجل موعود در گذشتند -
 و از وقائع دار الملك کابل بمجامع حقائق مجامع رسید که بشارت
 خان دیوان آنجا باجل طبعی سپری شد - و از وقائع هرند بظهور
 پیوست که باقر خان فوجدار آن چکله را روزگار حیات بسر آمد و
 عبد العزیز خان بجای او معین شده بمرحمت خلعت و اسب
 مهابه گشت بیست و سیوم محرم نامدار خان که در ملک کومکیان

بفوجدارى گوالیار تعین یافته بعنایت ارحال خلعت سرمایه
مباهات اندوخت و منصبش از اصل و اضافه هزارى نه صد سوار
مقرر شد و میر اسفندیار معمرى بفوجدارى خیر آباد منصوب شده
بعنایت خلعت و اسب مربلد گردید و محمد شریف خویش
اعظم خان مرحوم که تازه از ایران آمده بود بمرحمت خلعت و
انعام دوهزار روپیه نوازش یاقده مرانرا از دولت بندگان گشت *

فرستادن مصطفی خان بسفارت توران

چون عبد العزیز خان والی بخارا در چهارم سال این سلطنت
عالم آرا خواجه احمد خلف خواجه خازند محمود را چنانچه در مقام
خود گزارش یافته با تهنیت نامه و مختصر ارمغانی از لفائف
توران بررم حجابت جهت مبارکباد جلوس اشرف بر مریر
خلافت و جهانپانی باستان معلی فرستاده بود و بعد ازان همواره
بارمال هدایا و ابلاغ پیام صدق و ولا اظهار مراتب موافقت
و یک رنگی می نمود لاجرم حضرت شاعنشاهی را درین ایام
سعادت فرجام بمقتضای کمال عطونت بر خاطر ملکوت ناظر
پرتو انگند که یکی از ایستادهای بحاط قرب و حضور را بسفارت
توران مقرر نموده جواب نامه آن خان والا دودمان با ارمغانی
شایان مصحوب او ارسال دارند و مصطفی خان خوانی که از دیرین
بلدهای سنجید درگاه آسمان جاه است بتقدیم این خدمت معین
گشته هزدهم ذی حجه مرخص شد و هنگام رخصت بعنایت خلعت
و اسب باماز طلا و شمیر با ساز میناکار و جمدهر سررع با علاقه

پادشاهزاده فرخنده خصال محمد معظم بظهور پیومت که هفدهم
 ذی قعدة در مشكوى دولت آن عالي قدر والا تبار بعد انقضای سه
 پاس از روز مذکور از بطن عصمت نعلب والدۀ كريمۀ سلطان
 معز الدين پسری والا گوهر متولد شد حضرت شاهنشاهی آن نوگل
 حدیقه سلطنت را بمطمان اعز الدين موسوم ساختند و امان الله
 ملازم پادشاهزاده والا نزار را که عرضه داشت ایشان آورده بود بخلعت
 و انعام دو هزار روپيه نواختند هشتم ذی حجه مطابق سیزدهم تیر
 ماه جشن عید گلابی منعقد شده پادشاهزادهای کامگار عالیقدر و
 امرای نامدار بآئین معهود رسم گذرانیدن صراحیهای مرصع و میناکار
 بجای آوردند دهم ماه مذکور که عید فرخنده اصفی بود بارگاه
 سلطنت و جهاننایی بمط بساط حشمت و تجمل آذین پذیرفته
 دگر باره نوای کوس خسروانی نغمۀ عشرت و شادمانی بمسامع
 جهانیان رسانید و حضرت شاهنشاهی بدستور مقرر فیض قدوم
 بعیدگاه بخشیده نماز عید بجماعت گزاردند و پس از معاودت در
 محفل - پیر مشاغل خاص و عام مرور آرای اقبال و انجمن امروز
 کمرانی گردیدند درین روز خجسته جعفر خان بعذایت خلعت
 خاص اختصاص یافت و امالت خان بمرحمت اسپ با ساز طلا
 مبهایی شده بمراد آباد مرخص گشت و خنجر خان فوجدار معظم
 نگر بعذایت ارمال علم لوای تفاخر بر انراخت و میرزوی الدین
 بفوجداری مرکب سارن از تغیر منکلی خان معین شده بعذایت
 خلعت و از اصل و افزانه بمنصب هزار و پانصدی هشت صد موار
 سرنراز گشت و سید انور که سابق فوجدار مرکب خیر آباد بود

و برق انداز خان هریک از اصل و اضافه بمنصب هزارى دود
 سوار مقتدر گشت و میر حاجى نولاد ایلچى عبد الله خان
 والى کاشغر بعنایت خلعت و انعام پنج هزار روپیه و جمعى از
 رفیقانش بانعام چهارده هزار روپیه بهره اندوز عاطفت گشته
 رخصت انصراف یافتند و مصحوب سفیر مذکور از نقد و جنس
 مى هزار روپیه برای خان مذکور فرستاده شد و عبید الله خان
 فوجدار نرور و بهادر چند زمیندار کمانون و جمعى دیگر از امرای
 اطراف بمرحمت ارسال خلعت هریک افتخار اندوختند و سید
 عنایت الله که کد خدا مى شد بعنایت خلعت و امپ و جیفه
 مرصع و انعام پنج هزار روپیه و شیخ قطب بانعام دو هزار روپیه و
 منصور ولد ملک غنبر بانعام یک هزار و پانصد روپیه و شیخ
 عبد الوهاب بخاری و شیخ مصرى و دوست محمد خطیب و درازده
 کس دیگر هر یک بانعام یک هزار روپیه فیض اندوز عنایت گشت
 و سید جعفر ولد سید جلال بخاری و سید محمد پسرش که در
 موطن مالوف خود گجرات بودند بمرحمت ارسال خلعت و انعام
 دو هزار روپیه مورد التفات گردیدند و ملا حیدر عالمی داماد ملا عبد الله
 شومتری مشهور که دریر اوقات بمساعدت بخت از ایران بآستان معلی
 رسیده بود بعنایت خلعت و انعام دو هزار روپیه و وظیفه شایسته
 کامیاب شد و پنج هزار روپیه بزمرد نغمه سنجان و سرود سرایان آن
 بزم عشرت پیرا عطا گشت و آن جشن فرخنده تا سه روز جهانیان
 را طرب افروز بود - از سوانح بهجت انرا آنکه درین هنگام از
 عرغه داشت گوهر افسر حشمت و اقبال تروغ اختر عظمت و جلال

خسروانی آرایش یافته بود در محفل فیض بفیاد غمل خانه
 وزن معمود بآئین معهود بفعل آمد و سال چهل و هفتم قمری
 از عمر میمنت قرین خدیو زمان و زمین بهزاران فرخندگی
 و نیروزی بانجام رسیده سال چهل و هشتم بسعادت و بهروزی
 آغاز شد درین جشن همایون عاطفت پادشاهانه گوهر انصر
 حشمت و اقبال طراز مسند ابهت و جلال پادشاهزاده والا قدر
 محمد معظم را بمعنایت خلعت خاص و انعام یک لك روپیه نواخته
 بمتصدیان دکن یرلیغ رنمت که مبلغ مذکور را از خزانه آلجا
 بحرکران عالی تبارسانند و براهه جیعتنگه و چندی از امرای
 نامدار خلعت عطا شد و جمفرخان بمعنایت خنجر با علاقه سروارید
 مورد نوازش گردید و بهادر خان بمرحمت خلعت و شمشیر و امپ
 با ساز طلا مربلند گشته باله آباد که صوبه داربی آن بار تعلق
 داشت مرخص شد و دلیر خان بمعنایت امپ با ساز طلا مباحی
 گشته رخصت جاگیر یافت و طاهر خان بمعطای هفت سراحپ
 مطمح انظار مكرمت شد و منصب شاه قلی خان فوجدار اوده باضافه
 پانصد سوار دوهزارى دوهزار سوار از انجمله يك هزار موار دو اسبه
 سه اسبه مقرر شد و ملا یحیی یرادر ملا احمد نایبه که چنانچه گزارش
 یافته از بیجاپور روی نیاز بدرگاه خلایق پناه آورده بود بمنصب
 دو هزارى سوار و مرحمت امپ با ساز طلا و شمشیر با ساز
 میفکار و مخلص خان از اصل و اضافه بمنصب دو هزارى پانصد
 سوار سر انراز گشتند و منصب مراد خان زمیندار ثبت از اصل
 و اضافه هزارى هزار موار قرار یافت و میر عزیز داروغه عدالت

مباهمی شد و بخصمت تعلیم قوه الظهر رحمت و نامداری مصره الصبر
 ابهت و کامکاری بادشاهزاده ارجمند محمد اعظم خلعت مرافرازی
 پوشید و میرخان از کوهستان جمون که فوجداری آن بار متعلق بود
 و غضنفر خان از جونپور و مخلص خان از بنگاله و عبد العزیز خان
 از مالوه بموجب یرلیغ طلب رسیده دولت زمین بوس دریافتند و میدی
 احمد که والی حبشه او را با رقیمه نیاز و مختصر پیشکشی بدرگاه
 سلاطین پناه فرستاده بود بدولت استلام مدد و مهر احترام فائز گشته
 تشریف عنایت پوشید و پس از روزی چند دگر باره بعطای خلعت
 و انعام ده هزار روپیه کامیاب مرحمت شده رخصت انصراف
 یافت و مصحوب او از نقد و جنس موازی بیعت و پنجم هزار روپیه
 برای والی مذکور مرسل گشت و عین سعد الله فرستاده حاکم
 عمان دولت اندوز ملازمت اکسیر خاصیت شده بمنایت خلعت و
 انعام پنج هزار روپیه مورد نوازش گردید و او نیز بزودی رخصت
 معاودت یافته ده هزار روپیه بجهت حاکم مذکور مصحوب او مرسل شده

جشن وزن خجسته قمری

درین اوقات فرخ سمات که از میامن حق پرستی خدیو صورت
 و معنی دین دولت یکرنگ بود و غنی و فقیر در پله میزان
 معدلت هم سنگ فرخنده جشن وزن قمری خورشید اوج خلافت
 و مروری در رسیده جهانیان را نوید عشرت و شاد کامی داد
 و بواسطه روز مبارک شنبه بیست و یکم ذی قعد، مطابق بیست
 و هشتم خرداد که بارگاه سلطنت و دولت سرای عظمت بآذین

بمحل عرض رسانیدند و بهادر خان صوبه دار اله آباد که مشغور
 عاطفت بطلبش صادر شده بود از آنجا رسیده معادت ملازمت اکسیر
 خاصیت دریانت و یک هزار اشرفی و دو هزار روپیه بصیغه نذور
 و پیشکشی شایسته گذرانیده بعنایت خلعت خاص و شمشیر
 مشمول انظار عاطفت شد و دلیر خان که بموجب یرلیغ طلب از بنگاله
 رسیده بدولت زمین بوس فائز گردید و یک زنجیر نیل و نه سراسپ
 تانگن برسم پیشکش گذرانیده بعطای خلعت کسوت انتخار پوشید
 و ملا یحیی برادر ملا احمد ناتیه سه زنجیر نیل و گوهال سنگه هاده
 یک زنجیر نیل برسم پیشکش گذرانیدند و میر حاجی فولاد ایلچی
 عبد الله خان والی کشغر که خان مذکور او را با صیغه اخلاص و ولا
 و مختصر ارمغانی از نوادر آن دیار بآستان سلاطین مدلا فرستاده بود
 شرف اندوز ملازمت اشرف گشته مشمول مکارم خمر وانه شد هشتم
 ماه مذکور احتشام خان بمرحمت امپ جاهی شده رخصت
 جاگیر یافت و راجه کشن سنگه تونور و راجه امر سنگه نوروری
 خلعت یافتند در ملک کومکیان صوبه کابل منظم گشتند و درین
 هنگام بعرض همایون رسید که میرزا نوردر صفوی که برسم گوشه نشینی
 در مستقر الخانه اکبر آباد بسر می برد باجل طبیعی و دیعت حیات
 مستعار سپرد و فیض الله خان قراول بیگی که بعرض فوت شده بود
 و اسد خان که کوچ او در گذشته بود هر یک بعنایت خلعت مشمول
 نوازش گردید و بمغایر خان بمنامبت خویشی امد خان خلعت
 مرحمت شد و ملا عوض وجیه که سابق بنابر تقصیری از منصب
 معزول شده بود مورد انظار عنایت گشته بمنصب هزارگی مد حوار

و بر صوجی دکنی که از منصب معزول شده بود بسالیانہ بیست هزار روپہ و انوب منگہ زمیندار ماندهو بعطای مریچ و دهکدهکی مرصع و محمد منصور کاشغری بغایت شمشیر با ساز میلکار و مکتوب خان و نہال چند جوهری و مان منگہ باد فروش ہریک بمرحمت مادہ فیل و خوشحال خان کلونت بغایت اسپ و گردہر داس پیش دست میر سامان بخطاب رائی سر بلندی یافتند و شیخ عبد اللہ اکبر آبادی و خواجہ ونا از اہل ماوراء النہر ہریک بانعام دو ہزار روپہ و تقوی شعار شیخ محمد اشرف لاہوری و مید بدایت اللہ قادری و حاجی قاسم خوشنویس و شیخ جمال محدث و شیخ قطب و ملا فروغی شاعر و چندی دیگر ہر کدام بانعام یک ہزار روپہ بہرہ اندوز مرحمت گشت و پنج ہزار روپہ بزمورہ نغمہ منجان و سرود سرایان آن بزم مسعود عطا شد و درین روز عالم امروز از جانب بہین ثمرہ شجرہ ملطانت گزین باوہ نہال خلانت پادشاہ زادہ والا قدر محمد معظم کہ در دکن بودند پیشکشی مشتمل بر یک زنجیر فیل و نفائس اقمشہ و دیگر تحف و رغایب پیشکش قطب الملک مشتمل بر چہار زنجیر فیل و زواہر جواہر و پیشکش عادل خان از نوادر مرصع آلات بنظر قدسی برکت رسید و جعفر خان و راجہ جیسنگہ و اصالت خان ہریک پیشکشی شایستہ گذرانید و از جانب وزیر خان دو زنجیر فیل و چہار سر اسپ و برخی جواہر ثمینہ از نظر انور گذشت و محمد امین خان و دانشمند خان و داؤد خان و کنورام منگہ و فدائی خان و احتشام خان و بعضی دیگر از عمدہا درخور حال پیشکشہا

بمنصب ده هزار سوار و امر سنگه چند ارات باضافه پانصدی
 بمنصب ده هزار و پانصدی یک هزار و سیصد سوار و سین منور خان
 بمنصب هزار پانصدی هزار سوار و اعتماد خان باضافه پانصدی صد سوار
 بمنصب ده هزار و پانصدی چهار صد سوار و از اصل اضافه تهور خان
 بمنصب دو هزار و پانصدی هزار سوار و نصری خان بمنصب دو هزار و
 هشت صد سوار و اعتبار خان قلعه دار اکبر آباد بمنصب دو هزار و
 هفت صد سوار و رحمت خان بمنصب دو هزار و چار صد سوار
 و کاکر خان بمنصب هزار و پانصدی هزار و هشت صد سوار و
 فضل الله خان بمنصب هزار و پانصدی شش صد سوار و محمد
 علی خان بمنصب هزار و پانصدی سیصد سوار و شجاع خان
 بمنصب هزار و نه صد سوار و دارن خان بمنصب هزار و شش
 صد سوار و حامد خان و میر ابراهیم ولد شیخ میر مرحوم هریک
 بمنصب هزار و پانصد سوار و عبد الرحیم خان و ناظر خان هریک
 بمنصب هزار و دو صد سوار و برق انداز خان بمنصب هزار و
 پنجاه سوار سرانرازی یافتند و طاهر خان و فیض الله خان و
 حسن علی خان هریک بعنایت اسپ با ساز طلا و همت خان
 بمرحمت علم و بزرگ امید خان بعنایت اسپ و از اصل و اضافه
 بمنصب هزار و چهار صد سوار و محمد کامگار خان ولد جعفر خان
 از اصل و اضافه بمنصب هزار و دو صد سوار بخطاب کامگار خانی و
 فرخ نال ولد یمن الدوله آصف خان مرحوم بانعام ده هزار روپیه
 و میر غضنفر میر توزوک بخطاب یکه تاز خانی و دارابخان و
 عرب شیخ ولد طاهر خان و بختاور خان هریک بعنایت اسپ

بمعنایت خلعت و شمشیر خاصه و بیست سر اسب عراقی و هشتاد
 سر اسب ترکی مورد انظار مرحمت گردیدند و غره ناصیه حشمت
 و کامکاری قره باصره شوکت و بختیاری بادشاه زاده ارجمند محمد
 اعظم بعطای سرپیچ مرصع گران بها و سپر باساز مرصع و یک
 زنجیر نیل از حلقه خاصه با سه زنجیر تلایر عز اختصاص یافتند
 و راجه جیصنگه و جعفرخان و محمد امین خان و مرتضی خان
 و اصالت خان و دانشمند خان و طاهرخان و بسیاری از عمدهای
 آستان معلی و بندهای عتبه والا بمرحمت خلع فاخره قامت مباحات
 و امیرالامرا صوبه دار بنگاله و مهاراجه جمونیت سنکه و وزیرخان که در
 دکن بودند و مهابت خان ناظم مهمات گجرات و نجابت خان صوبه دار
 مالوه و ابراهیم خان صوبه دار دار السلطانت لاهور و دیگر عمدهای
 اطراف و امرای صوبجات بمعنایت خلعت نوازش یافتند و محمد
 امین خان و نجابت خان که منصب هر یک پنج هزار پی
 حوار بود از تابینان هر کدام یک هزار سوار دو اسبه سه اسبه مقرر
 شد و اصالت خان باضافه پانصد حوار بمنصب پنج هزار پی چهار
 هزار حوار و دانشمند خان باضافه هزار پی بمنصب پنج هزار پی دو
 هزار سوار والا پایه گردیدند و عابد خان از اصل و اضافه بمنصب
 چهار هزار پی هزار و پانصد حوار و مرحمت یک زنجیر نیل مورد
 محافقت شد و احتشام خان باضافه پانصد حوار بمنصب سه هزار و
 پانصد پی سه هزار حوار و راور کرن بهورتیه و جادونرای که در سلک
 کومکیان دکن منتظم بودند هر یک باضافه پانصد پی پانصد حوار
 بمنصب سه هزار پی دو هزار حوار و مید عزت خان از اصل و اضافه

از افق سعادت طلوع نموده هنگامه آرای عیش و نشاط و نروغ
 انزای انجمن انبساط شد و فردای آن که عید خجسته فطر بود و بارگاه
 سلطنت و جهانبانی ببط بساط حشمت و تجمل شکوه آسمانی یانده
 بود در دربار سپهر مثال شاد یافته اقبال بنوا آمده صلابی خوشدلی و
 شادکامی بجهانیان رسانید و پادشاهزادهای کنگار عالی مقدار و
 امرای نامدار و حایر بندهای آستان گنجان مدار در مدد حنیفه
 سلطنت فراهم آمده آداب عبودیت و تسلیمات تهنیت بجای
 آوردند و حضرت شاهنشاهی با شان آلهی و فرجهان پناهی بر نیل
 کوه پیکر زیبا منظری که تخت زرین بران زده بودند سوار شده بتوزوک
 و آئینی که مذهب این دولت ابد قرین است بمصلی توجه فرمودند
 و نماز عید بجماعت گزارده پس از مراجعت در ایوان چهل ستون
 خاص و عام که در کمال زینت و آراستگی روکش بزم سپهر و حیرت بخش
 دیدند ماه و مهر بود بر تخت فیروز بخت مرصع نگار جلوس فرموده
 دست نوازش بکام بخشی خلایق کشادند و شب هنگام در محفل
 فردوس مانند غسلخانه که آن نیز برسم مقرر زیب و آرایش یانده
 سر بر آرای اقبال و انجمن امروز کمرانی گشته باناضت آثار لطف
 و گرم و اشاعت انوار جود و احسان داد امید خلایق دادند و شب
 دیگر چراغان گشتیها که باهتمام متصدیان پادشاهزادهای عالیقدر
 والا مقام و امرای عظام مرانجام یانده بود بزم گاه دولت را فروغ عشرت
 بخشید و تا چهار روز هنگامه عیش و طرب امتداد داشت درین
 جشن فرخنده نهال بومند گلشن خلافت نخل سرنواز ریاض سلطنت
 پادشاهزاده والا قدر عالی هم محمد معظم که در دکن بودند

خلعت سرمایه افتخار از رخت و معتقد خان که سابق فرجدار
ملطانپور بهری بود بقوجدری سرکار جونپور از تغیر غضنفر خان
منسوب شده خلعت نوازش یافت و خواجه نذیر از تغیر هزیر خان
بحراخت قلعه فلک اساس رهتاس و عنایت خلعت مبهایی گشت
پیشست و دوم احمدشام خان که در سلک کومکیان بنگاله بود از انجا
رسیده دولت اندوز تقبیل شد و علیه گردیده بعطای خلعت کسوت
مباهات پوشید *

آغاز سال هفتم از سنین والای عالم کبری مطابق سنه هزار و هفتاد و چهار هجری

درین اوقات خجسته اثر که جهان از فیض معدلت شهنشاه
دادگر بهره‌ور بود و زمانه را بفر دولت گیتی خدیو دین پرور
خلعت خوشدلی در بر و انسر شادکامی بر سر قدوم فرخنده ماه
میام پرکت بخش ایام گشته جهانیان را نوید بهروزی و مزنده
سعادت اندوژی رسانید و شب دوشنبه دهم فروردین ماه رؤیت هلال
اتفاق افتاده سال هفتم از سنین میمنت قرین سلطنت و فرمان
روائی خلیفه زمان و زمین خادان حق پرست پاک دین آغاز شد
و اشارت معلی به پیشکاران پدشگاه خلافت صادر گشت که تا رسیدن عید
معید بسامان لوازم و ترتیب مقدمات جشن جلوس همایون پردازده
برسم هر سال محفل والای خاص و عام و انجمن خاص غلسخانه را
آذین بندند و چون این شهر فیض بهر بهزاران شرف و کرامت
بانجام رسید شب دوشنبه نهم اردی بهشت هلال فرخنده شوال

خلعت و منصب شایسته کامیاب شد و هفت مر اصب عربی که محمد پاشا حاکم لحما از روی عبودیت و اخلاص بر سر پیشکش مصحوب عبد الله بیگ نام شخصی بجناب خلافت و جهاننداری فرستاده بود بنظر انور رمیده آورنده خلعت و انعام مباهی شد و مصحوب او هشت هزار روپیه با برخی اجناس برای پاشای مذکور ارسال یافت بیست و چهارم بعزم سیر و شکار رایت مهر انوار پرتو اقبال بآغور آباد انگلند و در انهای راه رکن الدوله جعفر خان سپاه خود بنظر انور عرض نمود و یک مر اصب با ساز مرع پیشکش کرده عاطفت خسروانه اورا بعطای خلعت خاص عز اختصاص بخشید و حضرت شهشاهی از آغور آباد بانوب شکار شرف قدوم بخشیده چند روز آنجا بصدد نخچیر نشاط اندوز گشتند و بیست و نهم رایت مراجعت بشهر افراختند و میوم شعبان بخضر آباد توجه نموده دو سه روز بسیر و شکار آن حدود مسرت اندوختند درین هنگام باقتضای رای عالم آرا صف شکنخان را با برخی از عساکر قاعده تعیین نمودند که باورنگ آباد رفته در خدمت ذرة التاج سلطنت و بختیارى قوه الظهر عظمت و کامکاری بادشاه زاد و والا قدر خجسته شیم محمد معظم باشد و اورا بعطای خلعت و اسب و باضافه پانصدی صد سوار بمنصب سه هزارى هزار و پانصد سوار مر بلند گردانیده پنجم ماه مذکور مرخص فرمودند و بچندی از همراهان او اصب و برخی خلعت عطا شد و معصوم خان خلف شاهنواز خان مرحوم بفوجداری ترهت معین گشته بعنایت خلعت و اسب با ماز طلا سرمرازی یافت و همت خان از تغیر او قوربیگی شده بعطای

از نماز قرین ثابید ربانی و فر آسمانی از اینجا متوجه گشته صاحب دار الخلافت را برورد مسعود کرامت آمود ساختند و قلعه مبارکه را از یمن نزول همایون مر باوج گردون بر افراختند درین ایام پیشکش عادل خان حاکم بلجا پور مشتمل بر شانزده زنجیر نیل و نفائس جواهر و مرصع آلات بنظر قدسی برکت رسید و عاقل خان بخدومت داروغگی غمسخانه مبارک که پیشتر بالله یار خان مرحوم موقوف بود سرافراز شده بعنایت خلعت و اسب و شمشیر مجاهی گشت و ملتفت خان و سزاوار خان بخدومت میرتوروزی مر بلند گشته هر یک خلعت سرافرازی پوشید و اسفندیار بیگ و بر خوردار بیگ برادران الله یار خان مغفور بعطای خلعت از لباس کدورت بر آمده مورد عنایت و رعایت خدروانه گردیدند و حاجی محمد فرستاده امام یمن بمرحمت خلعت و اقام چهار هزار روپیه مشمول عاطفت گشته رخصت انصراف یافت چهارم رجب اصالخان از مراد آباد رسیده باحرار دولت ملازمت چهره مراد بر افروخت و چهار مر اسب عراقی بر سبیل پیشکش گذرانیده بعطای خلعت خاصه سر مایه مباحات اندوخت و محمد بیگ خان که سابق قلعه دار التور بود از اینجا رسیده دولت زمین بوس دریافت و غیاث الدین خان که بخشی صوبه دکن بود بنظم مهمات بندر سورت از تغیر رعایت خان منصوب گشته بعنایت خلعت و باضافه پانصدی میصد سوار بمنصب هزار و پانصدی پانصد سوار مر بلند شد و مید صدر جهان خویش خلیفه سلطان که بر هبری سعادت از ایران بعزم بندگی این آستان خلافت نشان آمده بود شرف اندوز ملازمت اکسیر خاصیت گشته بعطای

یصیغه نذر و برخی از جواهر زواهر برهم پیشکش گذرانید و شب هنگام که
 ساعتی معهود بود در انجمن خاص غسلخانه بخدمت والای وزارت
 اعظم که آن نوئین اخلاص آئین را لیاقت و شایستگی آن حاصل بود
 سر بلند گشته بعطای خلعت خاص با چرمی قامت امتیاز
 انراخت و درین هنگام ملا یحیی نایب که ملا احمد مهین برادرش
 رکن رکن دولت بیجاپور بود و او بیارویی بخت و دلالت معادت
 جدائی از عادل خان گزیده بآستان خلعت نشان که قبله اقبال
 مقبلانست بصدق نیت روی ارادت آورده بود شرف تلذیم مدد
 سپهر مرتبه دریافته خلعت میاهات پوشید چهاردهم نواحی سونی
 پت مرکز ریات فلک فرسا گشته و دو روز آنجا مقام شده طبع
 مبارک بشکار نیله کار نشاط اندوخت و درین اوقات از وقائع صوبه
 بهار معروض بارگاه سلطنت گردید که میرزا خان فوجدار در بهنگه
 که با آله بود بخان فوجدار گورکھپور به تنبیه زمیندار مورنگ معین
 بود دران حدود باجل طبیعی روزگار هیاتش مپری شد و بیست
 و دوم باغ فیص بنیاد آغر آباد بحر قدوم گیزی خدیو حق هرمت
 کامیاب نزهت و صفا گردید و تابست و نهم دران بستان مرای
 حشمت بزم آرامی ابهت و کمرانی بوده چهار شنبه سلیم ماه
 مذکور مطابق یازدهم بهمن که ساعت بانوار معادت قرین بود
 پس از دو پاس روز بعزیمت دخول شهر بر فیل کوه شکوهی که
 تخت فیروز بخت زرین بر کوهه پشت آن منصوب گشته بود
 سوار شده رایت توجه بصوب دار الخلافت انراشتند و در باغ سر هندی
 که بر سر راه بود فرود آمده نماز ظهر بجماعت گزاردند و بعد فراغ

کامیاب خرمی گردید و چون خاطر ملکوت نظر بصیر و شکار مخلص
پور مائل بود رایات عالیات از انباله بآن سمت متوجه شده بیست
و هشتم خضر آباد که سه گروهی مخلص پور است مخیم مرادات
حشمت شد و حضرت شاهنشاهی بعزم سیر عمارت و باغ مخلص
پور که بغیض آباد موسوم است بگشتی از دریای جون عبور نموده
آن گلشن مرای دولت را سیر نمودند و اواخر روز بدولت خانه همایون
مراجعت فرمودند و سه روز آنجا امامت گزیده بشکار چرز نشاط
اندوز بودند و سوبهاگ پرکس زمیندار مرمرور و آن حدود جبهه سالی
آستان بلطنت گشته برخی جانوران شکاری از باز و جره و شاهین
برحم پیشکش گذرانید و بغطای خلعت کسوت مباحات پوشید
هفتم جمادی الآخره نزدیک کرفال مضرب خیام ایست و جلال شد
و بعرض اشرف رسید که الله یار خان که هنگام نهضت رایست
منصور از دار السلطنت لاهور کوفتی بهمرسانیده از راه راست
پیشتر بدار الخلافه شاه جهان آباد آمده بود در آنجا باشنداد
آن عارضه بمحاط حیات درنوردید و ملتفت خان بخدمت داروغگی
گزر برداران و ملازمان جلو که بآن خان مرحوم متعلق بود خلعت
سرافرازی پوشید و باقر خان فوجدار مرهند و جهانگیر قلیخان
فوجدار میان دو آب خلعت یافته بخدمات مرجوعه مرخص گشته
نهم ماه مذکور نواحی قصیه پانی پت مهبط انوار فزول شد و روز
دیگر که دران منزل مقام بود زبدی امرای عظام جعفرخان که او را از
مالوه بجهت تفویض خدمت جلیل القدر وزارت طلب داشته بودند
دولت زمین بوس آستان سلطنت دریافته یکهزار مهر و یکهزار روپیه

و یک زنجیر نیل کمرباط عاطفت گشته بوطن مرخص شد و از
 خزانه احسان بادشاهانه پنج هزار روپیه بکس خواجه عبد الغفار
 که از مادر علی النهر عریضه او آورده بود و هفت هزار روپیه بفرستاده
 کوپک اتالیق که از عمدهای سبحانقلی خان والی بلخ امت و
 مختصر پیدکشی بجناب والی سلطنت فرستاده بود حواله رفت
 که از امتعه هندوستان خرید نموده برای آنها ببرند درین هنگام
 عاطفت بادشاهانه فروغ دودمان حشمت و کامکاری بهار بومستان
 ایهت و بختیاری بادشاهزاده والی قدر عالی هم محمد معظم و
 مهاراجه جسونت سنکه و دیگر عمدهای اطراف را بمرحمت
 خلعت زمستانی نواخت و راجه جی سنکه و محمد امین خان
 میر بخشی و دیگر امرای بارگاه سلطنت و عمدهای آستان خلعت
 را بعطای خلع فاخره قامت امتیاز انراخت و امیر الامرا که از
 صوبه داری دکن معزول گشته بود بصوبه داری بلکاله معین شده
 فرمان کرامت عنوان مشتمل برین معنی باخلعت خاصه زمستانی
 بجهت او مرسل گردید و حکم شد که پیدشگاه حضور نیامده بدان
 صوب شتابد سیزدهم ماه مذکور موکب منصور از دریای ستلج
 بجسر عبور نمود و باقر خان فوجدار مهرند و جهانگیر قلچان فوجدار
 میان دو آب شرف اندوز ملازمت گشتند و روز دیگر دولت خانه باغ
 مهرند از فیض قدوم چمن پیرای حدائق عظمت و جلال
 بهارستان اقبال گشت و چون طراوت و نصارت و نزهت و مصفا آنگلشن
 دلکشا ملایم طبع اقدس افتاد و چهار روز شرف اندوز اقامت
 همایون شد بیست و دوم باغ فیض آئین انباله از نزول اشرف

از پندهای منصبدار را با اکثر زوائد اردو و کار خانجات رخصت فرمودند که براه راست پیشتر رفته در دار الخلافه احراز شرف ملازمت نمایند و مقرر ساختند که خود با خاهان و نزدیکان و عملت شکار نخست بشکار گاه کتوداهن توجه نموده دران نخچیر گاه اقبال نشاط شکار اندوزند و همه جاشکارکنان و صید انگنان طی منازل نمایند و بیست و چهارم در چهار منزلی دار السلطنة امیر خان صوبه دار کابل را بعنایت خلعت خاصه و خنجر باعلاقه مروارید و در اسپ هر دو با ساز طلا سربلند ساخته رخصت انصراف فرمودند بیست و هفتم عرصه شکارگاه کتوداهن از سایه سنجق جهان کشا نور آگین گشته عمارات فیض آیات دولت خانه آن بنزول والا مهبط انوار شرف و کرامت شد و در روز فیض اندوز اقامت همایون گردید چون اعتقاد خان القماس نموده بود که يك چند در لاهور بوده متعاقب بعز حضور رسد اورا خلعت عطا کرده مرخص فرمودند و میر خان فوجدار کوهستان جمون بعنایت خلعت و اسپ با ساز طلا سربلند گشته بخدمت مرجوعه رخصت یافت و از انجان که بعرض اشرف رسیده بود که برخی از مفسدان فواحی پیت جالندر بمقتضای ناعاقبت اندیشی غبار تمرد و عصیان انگلخته اند یاز دهم جمادی الاولی فدائیان داروغه توپخانه بآئحدود مرخص شد که تنبیه و تادیب مفسدان فساد آئین و بندوبست آن سر زمین کرده متعاقب بیاید و صالح بهادر از تغییر خانه زاد خان بفوجداری آن حدود خلعت سرفرازی پوشید و شیر سنگ زمیندار چنپه بمکرمت خلعت و چیغه مرصع و اسپ با ساز طلا و نقره

خطه کشمیر و سیر و شکار عرصه پنجاب و نظم مهام آن خدوه فراغت یافت و یک چند سایه چتر همایون انوار سعادت بر ساحت آندیار گسترده ساکدان آن بوم و براز فیض معدلت و احسان پادشاهانه کامیاب و بهره‌ور گردیدند عزم مراجعت بصوب دار الخلافه شاه جهان آباد که مستقر سریر سلطنت ابد بنیاد است از باطن الهام موطن سریر زد و روز مبارک جمعه پانزدهم ربیع الثانی مطابق بیست و چهارم آبان که ساعتی مسعود بود متصدیان و عمله پیش خانه خلعت یافته بموجب امر و الاسراکات اقبال بیرون زدند و دوشنبه هجدهم مطابق بیست و هفتم آبان که اختر شامان پایه سریر اعلی جامع این نهضت فرخنده مقرر کرده بودند قریب به پاس روز حضرت شاهنشاهی با فرالهی و شکوه جهان پداهی بر فیصل کوه پیکر بدیع منظری که تخت آسمان پایه زرین بر پشت آن نصب کرده بودند سوار شده لوای توجه بر افراختند و آن روز در باغ فیض بخش نزول سعادت نموده در روز دیگر در آن بستان سرای دولت قرار اقامت دادند و چون صوبه دارى دار السلطنة لهور بدستور سابق بابر اهیم خان مفوض شده بود او را بعطای خلعت نواخته رخصت فرمودند و حاجی محمد طاهر بر نهج سابق بخدمت قلعه دارى آن مرکز سلطنت خلعت سرنرازی پوشید و فیروز خان میواتی نوچدار دیبالپور بعطای خلعت و از اصل و اضافه بمنصب هزار و پانصدی هزار موار مباهی گفته بخدمت مرجوعه مرخص شد و بیست و یکم که از باغ فیض بخش کوچ شد مفسکن خان و عابد خان و چندی دیگر از امرار و بصیاری

والا باحتان معلی رسیده ادای مراتب هفارت نمود و در همان سال کمباب مراحم خسروانی شده رخصت انصراف یافت درین اوقات حضرت شهنشاهی را بر پیشگاه ضمیر آفتاب اشراق که دقیقه منج رموز انفس و آفاق است چنین پرتوانگند که قدیمی صکیفه عطوفت مشکون در جواب آن نامه تهنیت مضمون طراز نگارش داده با برخی از نفائس و نوادر ممالک هندوستان برهم ارمغان مصحوب یکی از عمدتهای درگاه آسمان جاهد نزد والی ایران فرستند و تربیت خان صوبه دار ملتان را که از بندهای منجیده عمدت این دولت گردون توان و صاحب ثروت و مامان بود باین خدمت مقرر نمودند و در روز جشن وزن اشرف ارزا بعطای خلعت و یک زنجیر فیل با ساز نقره و ماده نیل و ده مراحمپ از انجمله دو عربی و دو عراقی یکی از آنها با ساز طلا و جیفه مرصع و شمشیر و پیر و ترکش همگی با ساز مرصع و با ضافه یک هزار سوار بمنصب چهار هزاره چهار هزار سوار مورد انتظار نوازش ساخته بصفارت ایران زمین مرخص فرمودند و گرامی مراسم که بموجب امر اعلی دانشمند خان انشا کرده بود با سوغاتی از مرصع آلت و نفائس امتعه و اثواب و دیگر نوادر و رغائب این مملکت فلک فصاحت که زیاده از هفت لک روپیه قیمت آن بود مصحوب خان مذکور فرستادند •

معاودت شهنشاه سلیمان سرور
از پنجاب بدار الخلافه شاه جهان آباد
چون خاطر ملکوت ناظر گیتی خدیو عالمگیر از گلگشت

امپ با زین و ساز نقره مباهی شدند و خواجه بهاءالدین از خواجه
زادهای ماورای النهر که رخصت طواف حرمین شریفین زادهما
الله شرفا و قدرا یافته بود بعطای خلعت و انعام پانزده هزار روپیه
کلهباب عاطفت شد و کوچک بیگ ملازم عبد العزیزخان والی
بخارا بمرحمت خلعت و انعام دو هزار روپیه سرافراز گشته رخصت
انصراف یافت و قاضی عبد الوهاب اتصی القضاة و محمد وارث
و جانظ رحیم الدین و حکیم صائب و راقم این صحیفه اقبال و چندی
دیگر هر کدام بانعام یک هزار روپیه مباهی شد و پنجهزار روپیه
هزمره نغمه سنجان و سرود سرایان آن بزم پر نشاط عطا گردید و پنج
زنجیر نیکل پیشکش بهادر خان صوبه دار اله آباد بنظر انوار رحمت
و جمعی از عمدتها و امرای حضور پر نور ادای مراسم پیشکش نمودند

فرستادن صحیفه قدسی در جواب شاه عباس

والی ایران با سوغاتی قیمت هفت لک

روپیه مصکوب تربیت خان

چون شاه عباس والی آندیار بمقتضای صلاح اندیشی و آداب
صنعی بجهت تهنیت سریر آرای این زبندۀ ادرنگ خلافت
و کشور کشائی بوداق بیگ بسر قلندر سلطان چوله تفنگچی
اقاسی را که در ملک عمدتها او بود بانعام مبنی بر مراسم
مبارکباد جلوس همایون بر سریر سلطنت ابد بلیاد و مبنی
از قواعد یکجہتی و اتحاد ارمغانی شایسته از تحف و نفائس
ایران زمین بسده سپهر آگین فرستاده بود و او در سه چهار جلوس

قرار یافت و احد خان بخشی دوم از اصل و اضافه بمنصب چهار
 هزارى سه هزار و هشت صد سوار و فدائى خان باضافه پانصدى
 بمنصب چهار هزارى دو هزار و سه صد سوار و صف شکنخان از اصل
 و اضافه بمنصب دو هزار و پانصدى هزار و چهار صد سوار و سيفخان
 صوبه دار کشمير بعنايت ارمال خلعت و شمشير و افتخار خان مير
 سامان بعطای قلمدان و عبد الرحمن ولد نذر محمد خان بانعام
 پنج هزار روپيه و ملتفت خان باضافه پانصدى بمنصب دو هزارى
 شش صد سوار و مخلص خان باضافه پانصدى بمنصب دو هزارى
 چهار صد سوار و حکيم الملک باضافه پانصدى بمنصب دو هزارى
 پنجاه سوار و از اصل و اضافه سزاوار خان بمنصب هزار و پانصدى
 پانصد سوار و محمد عابد برادر فيض الله خان بمنصب هزارى سه صد
 سوار مر بلكدى يافتند و عاقل خان كه يکچند برسم گوشه نشينى در
 لاهور بسر ميبرد منظور انظار عاطفت گشته بمكرمت خلعت و بمنصب
 دو هزارى هفت صد سوار دگر باره كامياب دولت بزدگى گرديد
 و سيد سلطان كرنائى كه چنانچه گذارش يافت كه درين ايام بآستان
 معلى رسیده بود بمنصب هزار و پانصدى شش صد سوار سرافراز گشت
 دو ازده هزار روپيه و ده سراپ باو عطا شد و شير سنگه زميندار چنپه
 كه درين هنگام شرف اندوز ملازمت اكسير خاصيت گشته بود بمرحمت
 سر پيچ و اور بسمي مرمع و منصب هزارى چهار صد سوار و خطاب
 راجگي تارك مهابلات افراخت و لطف الله خان و جواهر خان خواجه
 مرا و خدمت طلب خان هريک بعنايت ماده فيل و هرديو
 زميندار کوهستان جمون و دربار خان خواجه مرا هريک بمرحمت

و جهانگشایی طرب پیرای اجمن ایام گشته هنگامه خرمی و نشاط
رونق پذیرفت و روز مبارک در شنبه یازدهم ربیع الثانی مطابق
بیستم آبان در عمارات فیض بنیاد شاه برج دار السلطنه لاهور که در
رفعت و شان عزت بخش چرخ ذات البروج و آفتاب هر صبح بعزم
تماشای آن شگرف مکان بر نردبان نه بایه فلک در عروج است
و باشاره همایون پیشکاران پیشگاه دولت برای این جشن بهجت
طراز آنرا بیسط بساط تجمل و احتشام بنوعی که معمول این
سلطنت گردون بسطت است زیب و آرایش فزوده بودند خجسته
بزمی دلکشا و مقدس محفلی مسرت اما پیرایه انعقاد یافت
و خورشید گیتی فررز اوج عظمت و اقبال پرتو ورود به برج میزبان
افکنده وزن معهود بآئین معهود بفعل آمد و سال چهل و پنجم
از عمر همایون بهزاران میمنت و فرخندگی بانجام رسیده سال
چهل و ششم آغاز شد حضرت شاهنشاهی بعد فراخ از مراسم وزن
مبارک سربر آرای حشمت و کامرانی گشته دست دریا نوال بحدود
و افضال کشودند درین روز خجسته امیر خان صوبه دار کابل که
بموجب یرلیغ طلب از انجا آمده بود ناصیه سایی عتبه خلافت گشته
پیشکشی شایسته از امپان عربی باد رفتار و ترکی راهوار و نغائس
جواهر و دیگر رغائب و نوادر گذرانید و بعطای خلعت خاص اختصاص
یافته از منصبش که پنجهازری پنجهاز سوار بود یکهاز سوار دو امپه
سه امپه مقرر شد و نجابت خان صوبه دار مالوه بمرحمت یک زنجیر
فیل مشمول عاطفت خسروانه گردید و منصب هوشدار خان صوبه دار
مستقر الخلافه اکبر آباد از اصل و اضافه چهار هزار و سه هزار سوار

از چیلهای بادشاهی بسابقه عداوتی که با او داشت بزخم جمهر
از پای درآورده بود معدلت پادشاهانه قاتل را بیاسا رسانید و پسران
و دیگر باز ماندگان آن مرحوم مورد عاطفت گشته بعنايت خلعت
نوازش یافتند و کوچک بیدگ ملازم عبد العزيز خان والی بخارا که از
جانب آن خان والا دومان چند سر اسب و برخی جانوران
شکاری برسم ارمغان آورده بود سعادت استلام آستان فلک احترام
دریافته آنها را بنظر انور رسانید و بمراحم خسروانه سرافراز گشت
و حاجی محمد عرب فرستاده امام یمن شرف اندوز ملازمت اکسیر
خاصیت گشته دو مرصپ عربی و دو قبضه شمشیر که امام
برسم هدیه بارگاه خلافت ارسال داشته بود بخدمت اشرف گذرانید
و بعنايت والا نوازش یافت پانزدهم عزم زیارت روضه منوره حضرت
جنت مکانی نور الدین محمد جهان گیر بادشاه طاب ثراه که دران
روی آب راوی واقع است از خاطر ملکوت ناظر گیتی خدیو حق
پرست مربرزده بآنمراز فیض انوار شرف قدوم بخشیدند و روح
آن سربر آرای محفل خلد را بغائحه و دعا روح افزا گشته ده هزار
روپیه بخدمه و مجاوران آن روضه فیض مکان انعام فرمودند *

جشن وزن مبارک شمسی و آغاز سال چهل و ششم

درین ایام میمنت فرجام که جهان از مآثر عدل و رافت
بادشاه عالمگیر مالک رقاب کامیاب بود و نهال اعمال عالمیان بتوشیح
محابب نصفت و احسان حاقان مهر افسر سپهر جناب سرهبر
و شاداب فرخنده جشن وزن شمسی آن پایه انزای اورنگ خلافت

پانزدهم مهر روایت ظفر پیرا پرتو سعادت بر ساخت باغ دلگشا
انگنده عمارات دولت خانه آن از نزول اشرف مهبط افوار عز و
کرامت گردید و ابراهیم خان صوبه دار دار السلطه و اعتقاد خان
و تربیت خان که بموجب حکم والا در لاهور مانده بودند دولت
آستان بوس دریافتند و پس از دو روز اقامت در آن حدیقه خند
آما اواخر روز چهارشنبه هفتم ماه مذکور مطابق هزدهم مهر که
سماعت دخول دار السلطه بود حضرت شهنشاهی قرین تائید
الهی لوائی عظمت و جلال ازان بستانصرای اقبال برافراخته روی
توجه بشهر آوردند و از دریای راوی ببحر عبور فرموده قلعه مبارکه
را بقدم میمنت قرین رفعت و ذروه چرخ برین بخشیدند درین
ایام راجه جی سنگه بمطای خلعت خاص قامت مباحات انراخت
و طاهر خان از چاگیر رسیده جبهه ساری عتبه سلطنت گردید و
بمطای عصای مرصع نوازش یافت و میر خان فوجدار کوهستان جمون
از انجا رسیده بتقبیل سده سینده شرف اندوز شد و سید سلطان از سادات
کربلایی معلی که یک چند در کلکنده بود و برهبری سعادت و یاور
بخت از انجا بقصد استلام آستان خلافت و انتظام در سلک خدمت
گزاران پیشگاه سلطنت از قطب الملک جدا شده بود دولت آستان
پس یافته یک زنجیر نیل برسم پیشکش گذرانید و بمطای
خلعت مرسلند گردید و ازیں جهت که ملا عوض و جیه بنابر
تقصیری مورد عتاب خسروانه شده بود خواجه قادر که شرف سیادت
با منزلت فضیلت فراهم داشت بخدمت احتساب از تغذیر او
خلعت سرفرازی پوشید و چون درین ایام لوبت خان چیله را یکی

که امام خان صوبه دار و کفایت خان دیوان آن مرکز دولسته
 باجل طبیعی رخت هستی بر بستند و برلیغ کرامت عنوان بنام
 هوشدار خان صوبه دار دار الخلافه شاه جهان آباد صادر شد که بعد
 از رسیدن صیغ خان که از تغییر او بحراحت قلعه مبارکه و نظم مهمات
 دار الخلافه معین شده بود بمستقر الخلافه شتافته بصوبه دارئی آن
 مصر اقبال قیام نماید و صیغ خان بخلعت نوازش یافته مرخص
 گردید که بزودی خود را بدار الخلافه رساند و بعد انداز خان از تغییر
 همت خان بقوجدارئی نواحی اکبر آباد تعیین یافته بعطای
 خلعت مباحی شد و از منصبش که دو هزار و پانصد سوار
 بود پانصد سوار دو اسبه سه اسبه مقرر گردید و میرمهدی یزدی
 بدیوانی آن مستقر حشمت منصوب گشته خلعت سرفرازی پوشید
 و مقیم خان بدیوانی سرکار ملکه ملکی خصال تقدس نقاب طراز
 هودج عفت و احتجاب روشن زای بیگم مباحی گشته بعطای
 خلعت سربلند شد بیست و ششم سوکب ظفر مآب از دریای چناب
 بجمهر عبور نموده بر ساحل آن نزول سعادت فرمود و چون قراولان دران
 نواحی شیری چند قبل کرده بودند شهبشاه شیر شکار بعزم صید آن
 سماع ضار و درندگان مردم آزار روز دیگر که مقام بود سوار شده
 ازان جمله در ماده شیر را که هریک بچه داشت بتفنگ از پای
 در آوردند و شیر بچه را قراولان گرفتند و صباح آن که از کنار دریا
 کوچ شده دگر باره بشکار شیری چند که باقی مانده بود توجه نموده
 در ماده شیر و چهار شیر بچه را بتفنگ از پای در آوردند و فیض الله
 خان قراول بیگی را بعطای خلعت نواختند چهارم ربیع الاول موافق

هتورش افزائی می کردند مهابت خان صوبه دار آنجا بدفع
 او پرداخته ملک جمعیت مفسدان می که بران مجهول فراهم
 آمده هنگامه آرای افساد بودند از هم کمیخت و فرقه کولیان را
 تادیب بلیغ نموده گرد دمار از روزگار شان انگیزیت و آن تیره
 بخت بی نام و نشان را ازان حدود آواره ساخت بالجمله پنجم
 ماه مذکور مؤکب منصور از شاه آباد بجانب دار السلطنة لاهور
 عثمان اقبال منعطف ساخته هشتم بهیروپور که سر راه پرنچال
 است پرتو نزول افکند و در اثنای راه حضرت شاهنشاهی بحیر
 آبشار او هرکه در دره دست چپ راه واقع است و کمال قدرت و
 غرابت دارد توجه نموده نشاط اندرز تماشای آن شدند درین منزل
 میف خان که بصوبه دارچی خطه کشمیر منصوب شده بود بعطای
 خلعت و اسب عراقی و یک زنجیر فیل مهابی گشته دستورچی
 معاودت یافت و مراد خان زمیندار تبت خلعت یافته مرخص
 شد و از وقائع دار السلطنة بموقف عرض رسید که ظفر خان که برسم
 گوشه نشینی آنجا بسر می برد باجل طبیعی روزگار حیاتش
 نمیری شد و از هیروپور در عرض بازده روز عرصه پهنیر از غبار
 مؤکب معهود عطر آمود گردید و راجه جی سنگه که بموجب فرمان
 همایون در نواحی گجرات اقامت گزیده بود و صف شکن خان که
 در پهنیر نزول داشت و راجه رامی سنگه و دیندار خان دولت
 ملازمان اندوختند و راجه حیات زمیندار راجور بغایت خلعت و ماده
 فیل سرسراز گشته رخصت انصراف یافت و روز دیگر که در پهنیر
 مقام بود از وقائع مستقر الخلافة اکبر آباد بموقف عرض رسید

نمودند دوم صفر ریایات جهانگشا از بیکم آباد افتهاض نموده پرتو
 وزرد بچشمه سار شاه آباد معروب به وزیر فاک اسکند آن منهل پاک
 و سرچشمه فیض ناک مذبح دربابی بهت امت و آب بسیار دارد در
 کمال صفا و برودت که پنجه آفتاب تاب سردی آن ندارد ازان می
 جوشد و جداول و الفهار ازان جریان می یابد دران مکان نزهت قرین
 نیز عمارات عالی دلنشین و بساتین جنت آئین مشتمل بر نه‌رهای
 خوش و آبشارهای دلکش که هریک آب روی کشوری تواند بود
 ساخته شده چون فیض هوا و نزهت و صفای آن موضع دلکشاملائم
 طبع اقدس خاقان جهان آمد دو روز آنجا بساط اقامت گسترده
 گلشن افروز دولت و بخت و چمن آرای عشرت و شادمانی بودند
 از سوانح آنکه چون جعفر خان صوبه دار مالوه بجهت تفویض
 خدمت جلیل القدر وزارت اعظم به پیشگاه حضور طلب شده بود
 صوبه داری مالوه از تغییر او بنجابت خان که در کنار چناب بود
 مفوض گشته فرمان والا شان مشتمل برین معنی با خلعت خاص
 بجهت او مرسل شد و منصوبش که پنجهزاری چهار هزار سوار بود
 باضافه یک هزار سوار افزایش پذیرفت و از وقائع صوبه گجرات
 بمساجع حقائق مجامع رسید که شورده بخت بی سربهای از قوم
 بلوچ دران ناحیت بوسه سردای باطل و اغوای ده یو پندار
 خود را در ابدشکوه نام کرده بود و جمعی از واقعه طلبان فتنه جو و
 اوزان بی آبرو فراهم آمده غدار نساد می انگیزند و طایفه
 کولیان گجرات که پیوسته هوای تهر و سردای طغیان آن گروه
 عصیان پزوه را در حر است آن فرومایه را دست آویز فتنه ساخته

نهال روض خلافت شاداب نخل گلشن سلطنت بادشاه زاده ارجمده
 محمد اعظم متعلق بود آن نوگل حدیقه دولت پیشکشی از نوادر
 جواهر بنظر قدسی مآثر رسانیدند و بیست و هفت باغ و عمارات چشمه
 سار آصف آباد معروف بمچھی بهون که مثل آن سرچشمه بچشم
 سیاحت پیشگان جهان دیده کم رسیده و مشتمل است بر عمارات
 عالی دلفشین و حیاض و ریاض فیض آئین از نزول همایون انوار
 صیمنت پذیرفت و چون آن مکان نزهت نشان مرغوب طبع اقدس
 آمد روز دیگر قرین عز و احتشام آنجا مقام فرمودند و از جانب
 رخسار اختر برج سلطنت تابنده گوهر درج خلافت بادشاهزاده
 عالیقدر محمد معظم که آن موضع بتیول ایشان تعلق داشت رحم
 پیشکش بتقدیم رسید بیست و نهم چشمه سار فیض بنیاد بدگم آباد
 معروف باحول از ورود اشرف آبریزانوت و آن چشمه ایست
 هم چشم کوثر و تسنیم که تا خورشید هر صبح از زلال صافی آن دست
 و رو نشوید سیمای روشنی نگیرد و تا ماه هر شامگاه بطریق انعکاس
 دران غوطه نخورد رخسارش جلانپذیرد آبش را در عنایت و گوارانی
 ممت مزیت بر آبهای دیگر است دران نزهت گاه دولت عمارات
 پادشاهانه و منازل خسروانه در کمال زیب و زینت و رفعت و ستانت
 ساخته شده و باغی خوش و بوستان سرای دلکش دزد که ریشه نهال
 محبتش از سرزمین خاطر رضوان آب می خورد و از بهارستان عشق
 نیز یک روز مقام شد و چون آن مکر حلد مثال سرسبز پرده ارای هودج
 عظمت صدر نشین ترقی حشمت نواب تقدس نقاب زور انسا
 بیگم متعلق بود آن ملکه ملکی اطوار اندای مراسم پیشکش و نذر

نهضت رایات جاه و جلال از نهضت اباد کشمیر بجانب ویرناک و از انجا بصوب دار السلطنة لاہور

چون در سمت جنوبی کشمیر پشیمه مارهای کوثر زال و نهضت گاههای خلد مثال که هریک زینت بخش اقلیمی و چشم و چراغ کشوری تواند بود واقع شده بر پیشگاه خاطر خورشید مآثر چلین پرتو افکند که بدان صوب توجه نموده نشاط اندوز میروان اماکن دلکشا کردند و از ویرناک سمند اقبال را بجانب دار السلطنة بنان بر تابند و روز مبارک در شبیه بیست و دوم محرم مطابق چهارم شهریور که ساعتی فرخنده اثر بود موکب جاه و جلال از آن خطه فردوس مثال نهضت نموده آنروز در موضع پانپور که سرزمین آن زعفران زار است و در انجا باغی خوش و منزل دلکش برای دولتماند بادشاهی بر کنار آب بهت ساخته شد پرتو نزول گسترد و روز دیگر قریه دینی پور محط سراق منصور گردید و فردای آن قصبه بیچ همراه که آنجا بر طرفین آب بهت و بستان سرا در کمال نهضت و صفا محاذی هم واقع است از ورود مسعود سعادت آسود گشت و در آن مکان فیض نشان یکروز مقام شد بیست و ششم که رایت ظفر طراز از بیچ براره باهتزاز آمد تا پل کهنه بلکه که منتهای سیر کشتی امین حضرت شاهنشاهی سوار سفینه اقبال قطع مسامت فرمودند و از انجا بدولت بر تخت روان نشسته باسلام آباد معروف ماهیچه که دو چشمه خوش و عمارات عالی دلکش دارد شرف قدوم بخشیدند و چون آن موضع باقطاع تازه

خوار سر بلند شد دهم ذی الحجه که عید فرخنده اضحی بود مراسم
 آن عید سعید بعمل آمد و حضرت شاهنشاهی بعبادت معهود به مسجد
 عیدگاه پرتو قدوم گسترده و پس از ادای نماز معاودت فرموده
 رسم قربان بجای آوردند و شب بیست و هفتم باشاره معلی بر
 کوه چیت که آنطرف دل رو بروی دولتخانه والا واقع است و همچنین
 بر کشتیها در روزی دل چراغانی در کمال خوبی و نظر نریبی شده
 تماشای آن نشاط انزای طبع همایون شد و فوجی دیگر بروی
 دل چراغان کشتیها هنگامه افروز عشرت گردید و بکرات حضرت
 شاهنشاهی بگلگشت و بساتین سیر فزنت گاهها توجه فرموده
 مسرت اندوز گشتند درین ایام شهاست خان حارص حصار شهر
 دار الملک کابل بحراست قلعه ارک آن بلده فیض قرین از تغییر
 قلعه دار خان و شمشیر خان تهبانه دار غزنین بمحافظت حصار شهر
 مذکور و قلعه دار خان تهبانه داری غزنین تعیین یافتند و از وقائع صوبه
 بنگاله بمسامع حقائق مجامع رسید که خواصخان از کومکیان آفصوبه
 باجل طبیعی بساط حیات در نوردید و چون از سوانح صوبه دکن
 معروض پیشگاه خلافت شد که سید علی و راجی ولد افضل که از
 نوکران عمده عادل خان بود از وفارقت جسته بعزم بندگی درگاه
 آسمان جاه روی ارادت بلاشکر ظفر اثر دکن آورده اند عنایت بادشاهانه
 اولین را بمنصب در هزاری هزار و پانصد سوار و درمین را بمنصب
 هزار و پانصدی هفت صد سوار نواخت و دلاور خان حبشی از
 کومکیان دکن بخطاب حبش خانی سرفراز شد •

گذشتن فاضل خان وزیر اعظم است ازین جهان فانی از آنجا که
 کلمه بی ادب استمداد را سپهر حسد پدیده دشمن دین و روزگار
 دل آزار همواره با خردمندان بر سر کین است آنخان عقیدت آئین
 را که خدمت خدمت بلند رتبت وزارت بر قامت قابلیتش
 زیننده و شایان بود پس از تسلیم آن خدمت گرفت معده بهم
 و میداد در اندک فرصتی اشتداد یافت و چون اشهب عمرش از منزل
 ستین بچند مرحله بر گذشته بحدود جمعین مشرف گشته بود
 و طبعیت شیخوخت را قوت مقاومت آن مرض صعب نمانده
 معالجه و مداوا سودمند نیفتاد و بدست و هضم فی قعدة گذر
 یازدهم آن بغور رتبه ولای دیوانی کمرانی یافته بود داعی حق
 را لایک اجابت گفته جهان گذرانرا پدرود نمود حضور
 شهنشاهی که قدردان گوهر اخلاص و قیمت سنج جوهر بودیت اند
 بر فوت آن دستور دولت خواه متأسف گشتند و نعش آن مغفور
 بموجب وصیتش بلاعور نقل یافته در باغی که جهت مدفن
 خویش ساخته بود مدفون شد و درین روز که سیزدهم تیر ماه وعید
 گنبدی بود چون طبع مبارک خاقان حق شناس از حدود این
 سانحه متأثر گشته بود مراسم آنروز را موقوف فرمودند و روز دیگر
 جشن مذکور بآئین مقرر بفعل آمده بادشاهزادهای کام کار و الاعتبار
 و امرای نامدار رسم گذرانیدن سرحدیهای مرصع و مفاخر بجا آوردند
 و درین روز برهان الدین برادر زاده فاضل خان مرحوم که تازه از ایران
 زمین بدرگاه سپهر آئین آمده بود مررد انظار نوازش گشته بعنايت
 خدمت از لباس سوکواری بر آمد و بمقتضی هشت مدی مدون پنجاه

پانصدی دو هزار سوار مشمول عاطفت شد و افتخار خان میر
 جامان باضافه پانصدی بمنصب دو هزار و پانصدی هزار و دو صد
 سوار و سیف خان بصوبه دارى کشمیر از تغییر اہلام خان منصوب
 گشته بعنایت خلعت و افزایش منصب مشمول عاطفت شدند
 و حکیم محمد مہدی بخطاب حکیم الملکی نامور گشت و معین خان
 از اصل و ضافہ بمنصب هزار و پانصدی سہ صد سوار و مراد خان
 زمیندار قبت بعنایت خلعت و اہپ و خنجر سرمع و از اصل و
 اضافہ بمنصب ہزاری شش صد سوار و مغاخر خان از اصل
 و اضافہ بمنصب ہزاری چہار صد سوار و محمد تقی خان کہ خدمت
 بخشگیری دکن بار مقروض شدہ بود بمنصب ہزاری دو صد و
 پنجاہ سوار و خدمت طلب خان بعنایت اہپ و اللہ قلی چیلہ
 بانعام یک ہزار روپیہ و مرحمت اہپ و شمشیر مورود نوازش
 گزیدند و سعید جعفر ولد مید جال بخاری کہ در موطن مالوف
 خویش گجرات بود بانعام سہ ہزار روپیہ مورود مرحمت گردید و
 عنایب خان ولد ظفر خان کہ در کشمیر اختیار گوشہ نشینی کردہ
 بود از اصل و اضافہ بصالیانہ بیست و چہار ہزار روپیہ کامیاب
 مکرمت گشت و بخواجه معین الدین ولد خواجہ خداوند محمود
 خلعت و یک ہزار روپیہ و بخواجه عبد الرؤف دہ بیدی و قاضی
 عبد الوہاب اقصی القضاہ ہر کدام یک ہزار روپیہ و بشیر
 محسن کشمیری خلعت و نو ہزار روپیہ و یحسینی از شعرا و
 مازندہای کشمیری سہ ہزار روپیہ و بزمرد نغمہ سنجان ہند کہ ملازم
 رکن نصرت مآب بودند سہ ہزار روپیہ انعام شد از سوانح ہر

لک و چهل و نه هزار روپيه باشد تا ارباب احتياج در تمام عرض سال بهر اندوز وظائف خير و انضال بوده هيچ وقت از مواهب پادشاهانه محروم نباشند و اين مبالغ سواي زريست که از وجوه وزن مبارک شمسي و قمری در سالی دو نوبت دامن اميد خلایق را لبريز نقد مقصود مي سازد و ديگر مراتب خيرات و مبرات و وجوه انفاقات و ادراعات که از کيد ضابطه و دستور بيرونست محاسب و هم و مستوفي خيال بضبط و تعداد آن نتواند پرداخت *

جشن وزن مبارک قمری سال چهل و هفتم

درين ايام طرب بخش نشاط پيرا که عرصه دلکشی خطه کشمير از فرنزول شهنشاه مهر افسر سپهر سرير خديو جهاندار عالم گير سعادت آگين و نيض پذير بود موسم وزن فرخنده قمری در رسیده جهانيانرا نويد شادمانی و بشارت کامرانی رسانيد و روز مبارک يکشنبه هفدهم ذی قعدة مطابق سيوم تير پس از دو پاس روز آن جشن دل افروز انعقاد يافته وزن مسعود بآئين معهود بفعل آمد و حال چهل و ششم قمری از عمر کرامت طراز حضرت شهنشاهی بهزاران ميمنت و فرخندگی بانجام رسیده سال چهل و هفتم آغاز شد درين روز همایون فاضل خان وزير اعظم باضافه پانصد سوار بمنصب پنج هزاری دو هزار و پانصد سوار والا ريتگی يانت و دانشمند خان بعلای علم رايت افتخار انراخت و مرتضى خان و کنور رامنگه والہ يارخان هريك بهناميت اسب باساز طه مياهي کشته پعنایت خلعت باضافه پانصد سوار بمنصب دو هزار و

متصف بود و استحقاق این خدمت والا رتبت داشت نامزدگشته
 یازدهم ماه محصور بتقویض این رتبه والا و منزلات عظمی سر مباحات
 هاج کمرانی رسانید و بمطای خلعت خاص قامت امتیاز
 افرات و افتخار خان بخدمت میر مامانی خلعت افتخار پوشید
 و ملتفت خان برادرش از تغیر او آخته بیگی شده خلعت یافت
 و روح الله خان بخدمت میر بخشی گری اهدیان از تغیر ملتفت
 خان منصوب گشته بمعایت خلعت مباهی شد از شرائف سوانج
 این اوقات قدمی برکات افزایش وجوه خیرات و مبراتت در
 عهد سلطنت اعلی حضرت هر سال در پنج ماه متبرک از خزانه
 احسان بلدشاهانه مبلغ هفتاد و نه هزار روپیه بوساطت صدر الصدور
 بارباب استحقاق و محتاجین و زمره اتقیاد و صاحبین انفاق میشد
 بدین دستور در هر یک از محرم و ربیع الاول دوازده هزار روپیه و در
 رجب ده هزار و در شعبان پانزده هزار و در ماه مبارک رمضان
 سی هزار و در هفت ماه دیگر خیرات را وجهی مقرر نبود از آنجا که
 همواره همت قدمی نهمت شهنشاه موقوف حق پزوه برکم بخشی
 خلایق و آنجا مقاصد حاجت مندان مقصور و طینت لازم
 السعادتش بافاضت آثار کرم و اشاعت انوار احسان محاب آما
 خورشید مان مغطور است درین وقت حکم معلی از پیشگاه فضل
 و مکرمت بصدر الصدور و متصدیان امور بیوتات صادر شد که دران
 پنج ماه متبرک بدستور سابق عمل نموده در باقی شهر نیز که
 پیشتر وجه انفاتی مقرر نبود هر ماه ده هزار روپیه بارباب استحقاق
 انفاق شود که وجوه خیرات مقرر از سابق و لاحق در مالی یکجا

میر آتش که با توپخانه منصوب در کنار دریای چناب بود با اهل توپخانه بدان صوب شتافته آن مدبران برگشته روزگار را بسزای کردار ناهنجار رساند و خان مذکور بمجرد درود منشور لامع النور عازم آن حدود گشته بتنبیه و استیصال طاعیان بدمثل پرداخت اگرچه باستماع توجه افواج قاهره که مقاومت آن فزون از اندازه طاقت و توان آنها بود اهل و اعیال و اکثر مواشی و مال خویش با جمعی از آب گذرانیده بودند لیکن گروهی که بجهارت جهل و غرور درین طرف آب مانده بودند طعمه تیغ سطوت مبارزان نصرت مند گشته سر بجیب نیهتی در کشیدند و عرصه آن ناحیت از خار وجود عاصیان سرود پیرایش یافته از مال و مواشی آنها غنیمت فراوان بدست سپاه ظفر پناه آمد و قریب دو لک روبیه از نقد و جنس بسرکار خاصه شریفه ضبط شد و فدائی خان روزی چند آنجا توقف نموده بندوبست تهانه و ضبط و نهق آن سرزمین نمود و چون یرلیغ همایون بخنجر خان که در سلک کومکیان صوبه کابل انتظام داشت صادر شده بود که بر جناح سرعت و احتیاج بدان صوب شتافته بحراست تهانه و فوجداری آنجا قیام نماید بعد از رسیدن خان مذکور فدائی خان او را در آنجا متمکن ساخته مراجعت نمود چون راجه و کهنانه متصدی مهمات دیوانی را در راه کشمیر عارضه طاری گشته باشنداد انجامیده بود درین وقت مستوفی قضا روز نامه حیاتش از دفاتر هستی بر آورد و منصب جلیل القدر وزارت اعظم بقاضل خان میر سامان که بسمت فضیلت و جامعیت در علوم سنجیدگی و معامله مهمی و رزانت رای

هر فراری یافت و چون مجاهد برادر فیض الله خان باجل طبیعی
 در گذشته بود عاطفت بادشاهانه خان مذکور و دو برادر دیگرش را
 بمطای خلعت از لباس کدورت برآورد از مواعج این ایام دفع و
 استیصال قوم سنبل است از کنار دریای نیلاب آن گروه وخامت
 پزوه قبیله انداز قبائل افغان فیازی که بیشتر از آنها در آن روی
 نیلاب تمکن دارند و در موالف ایام برخی از آن طائفه بد فرجام در
 موضع دهنکوت که آن روی آب است و حضرت شاهنشاهی آنرا
 بمعظم نگر موموم ساخته اند اقامت گزیده بودند و بنابر آنکه قومی
 مفسد جهالت کیش و فرقه دیو میرت نا عاقبت اندیش اند و
 بعضی اوقات مصدر شر و فساد می گشتند اشاره را با فوجداران و
 حکام آن حدود صادر شده بود که آن شور بخنان را از آن سرزمین
 اخراج و از عاج نمایند و بموجب فرمان همایون آنها را بآن روی آب
 کو چانیده بودند چون بمسامع حقائق مجامع زمید که درین اوقات
 آن جمع واجب القمع بمقتضای جهالت و نا عاقبت اندیشی
 مسلک بغی و عصیان و طریق تمرد و طغیان پیموده اند و گروهی
 انبوه از آن خود سران خسران مآب پیاپردی جصارت و دلیری از آب
 نیلاب عبور نموده بر تهنانه بادشاهی که درین طرف آب است حمله
 آورگشته اند خلیل الله خان فوجدار آنجا که بنیروی همت و شهامت
 قدم ثبات نهاده بآن مردودان نابکار بمدافعه و مقابله پیش آمده
 بود در آن آدیزش و کارزار جان نثار گشته تهنانه بتصرف مقهوران
 در آمده است لجرم چهره غضب بادشاهانه بشعله غیرت فروزان
 شده یرلیخ لازم الاستفال از موقف تهر و جلال صادر شده که فدائی خان

بگلشن کشمیر آوردند و اواسط روز در تلخانه والا بغیض قدوم انگریز
 و روکش حدیقه چنان گردید چون وصف خطه کشمیر و تعریف
 خصوصیات آن بلده فردوس نظیر فراتر از پایه تحریر است و در
 کتاب مستطاب بادشاهنامه که مشتمل است بر وقائع مهد دولت
 اعلیٰ حضرت علیین مکانی فردوس آشیانی صاحب قران ثانی
 شاهجهان بادشاه طاب ثراه برخی از خصائص و احوال آن بلده خالد
 مثال از ریاض و بساتین جنت لشان و جزیره های دلکش فیض
 مکان و چشمه سارهای تسنیم مانند غدیرت قرین و گولابه های صافی
 قلال آئینه آئین و آبشارهای دلغریب فرح فزا و ییلاقها خوش
 هوای دلگشا و سرزمینهای خرم و خوش و درختان مرزوق دلکش
 و کثرت ریاحین و ازهار و وفور فواکه و اثمار و نزهت عرصه و فضا و
 لطافت آب و هوا و دیگر مزایای شگرف که آن بلده فیض بدياد بآن
 از سائر امکنه و بلاد امتیاز دارد مشروح و مبین گشته لا جرم درین
 صحیفه مآثر سعادت و اقبال بتوصیف متنزهات و شرح خصائص
 و کیفیات آن که تفصیلش را مجلدی جدا گانه باید نوشت نمی پردازد
 بالجمله چهارم ماه مذکور هوای گلگشت باغ و بستان از بهارمتان
 خاطر انور خدیو جهان سر بر زده شخصت باغ فیض بخش و فرخ
 بخش را از فیض قدوم حریمی و نصارت بخشیدند و از انجا سایه
 سعادت بباغ نشاط انگنده سیر آنگلشن فردوس مانند نرمودند و پس
 از فراغ بدولت خانه والا مراجعت نمودند درین هنگام سردار خان
 فوجدار هرکار بهرایج بقوجداري سرکار سورتیه از تغیر قطب الدین
 خان که در سلاک کومکیان لشکر دکن منتظم شده بود منصوب گشته جلالت

مجموعه موکب جلال بعد از طی آنه عقبه در فضای بالای کتل که لری آن باه تمام اسلام خان بود نزول اجلال نمود بیست و چهارم لری هیره پور از نزول همایون کامیاب فیض و صفا گشته روز دیگر آنجا مقام شد و فردای آن بمنزل شاجه مرگ توجه فرمودند نزدیک منزل مذکور موضع است که مزار شیخ موسی بغدادی که معاصر عارف مہجانی و ولی حقانی حضرت حیدر علی همدانی قدس سره العزیز بوده آنجا واقع شده سرزمینی مبارک خرم دل نشین است و درختان سوزن طلویی نشان دارد و جوئی بقدر دو آسیا که گوئی از نهر سلسبیل جدا شده مایه مقبره شیخ و مسجدی که آنجا ساخته اند میگذرد و همه جا در میان محله جریان دارد الحق مکانی فیض قرین و نزهت گاهی خلد آئین است بیست و هفتم لواي جهان کباب منزل خانپور در اهتزاز آمد درین راه مرز مینهای خرم و خوش و مرغزارهای دلکش و چادول آبهای صافی و گلہای رنگارنگ و مہرہای گوناگون بنظر ہماہون در آمد و خصائص و کیفیات کشمیر بہشت نظیر و آثار حضرت و نصارت و صفا و طراوت آن خطہ دایم پذیر آشکار گشته غبار تعب و مفرو محنت راہ از دلہای نظارگیان زدودہ و درین منزل سیفخان کہ پیشتر بکشمیر آمدہ بود و مراد خان زمیندار بہت دولت زمین ہوس دریا داشتہ و روز دیگر آنجا مقام شدہ فردای آن کنار دریای بہت نزدیک موضع ہفت چنار مضرب خیام حشمت گشت و سلج ماہ مذکور آنجا مقام شد و غرقہ فی قہدہ مطابق ہز دہم خرداد کہ ساعتی مسعود بود شہنشاہ روزگار اوائل روز از موضع ہفت چنار حوار ہفتہ اقبال گشتہ بہار آسا روی توجه

بخاک برآمخته دران دره جریان دارد و متبعش تال پریان است
و لری دولت خانه بادشاهی برگزار آن ساخته شده قبل ازین
آبشاری دران دره واقع بود که بقدر چهار آسیا آب از می گز از ارتفاع ریخته
داخل رود خانه میشد و بقسمت حضرت جغت مکانی روبروی آن
تختگاهی از سنگ ساخته بودند که آنجا نشسته تماشا میکردند
الحال چون بمرو ایام تندی آب سنگ را بریده ریزش آب و
و کیفیت آبشار بحالت سابق نمانده است بلجمه بیست و دوم
لری پوشانه که پامی کتل پرنچال است از وزود مسعود فیض آمو
هد و روز دیگر موکب منصور ازان کریو صعب المرور عبور نمود
از پائین کتل مذکور تا فراز آن قریب دو کوره پادشاهیست میاخان
جهان گرد و سیاران عالم نور بر بسط خاک چقلان راهی صعب
هولناک نشان نداده اند شعرای محبان بیان و سخن منجان بلاغت نشان
که بنظم و نمز تعریف کشمیر دلپذیر و شرائف متذرات و لطائف
مقصودیات آن خطه فردرس نظیر نموده اند طریق وصف معویت
و ازش نیز پدای خامه صدق رقم پیموده اند چنانچه عندالایب نواهی
رباعن قدس معنی حاجی محمد جان قدیمی درین باب گفته

• بیت •

بکشمیر اعتقاد ما درست است

و لری ایمان پراش سخت است

و صاحب طبع ملیم محمد قلی وصف تنگی راه بلطف سخن چین
ادا کرده •

درین راه خوش بود معشوق دلخواه • که نتواند کس او را برد از راه

جواهر بنظر مهر انور رحیم و شبهنکام چراغانی که باهتمام راجه
 حیات زمیندار آنجا از هدیه برکنار رود خانه و بر فراز کوه ترتیب
 یافته بود بهجت افروز طبع مقدس گردید و عاطفت بادشاهانه راجه
 مذکور را بعطای خلعت و انعام پنجهاز رودیه نوازش فرمود بیستم
 موضع تهته که مرتضی خان باهتمام لری آن مامور بود از ورود اشرف
 کام یاب عز و شرف گردید و خان مذکور مرام پیشکش بققدیم
 رسانید دروز دیگر موکب اقبال از کتل رتی پنجال که کریمه ایست
 سخت دشوار گذار عبور نمود ببلری بیرم کله نزل فرمود اگرچه
 طریق این مرحله مر تا مر کریمه معذب المرور است اما مواره آفر
 طی می توان کرد و بسختی کتل پنجال زیست که در بعضی عقبات
 پیاده باید رفت خضرت و نصارت و خرمی طراوت آن کوه فلک شکوه
 بمرتبه امت که بتحریر شمع ازان شکفت نیست اگر فبال خشک
 خامه مر سبز بهار جاردان و آب در جوی معطر روان گردد در تمام این آ
 راه که گوئی قنطرة مرطمت در میان ریاض جنت تماهای بنفشه
 و یامین و اقسام مینزهای شاداب و گلهای رنگین و درختان موزون
 سدره قامت طوبی آئین هسرت بهشت برین از خاطرنظران میبرد
 و مشاهده آبهای روان کوثر مثال و چشمهای صافی تسنیم زلال غبار
 کدورت و ملال از دلای تماشائیان میشود و این قتل مغنهی میشود
 بدره بیرم کله که نمونه از کوچه باغ نردوس است از دو طرف کوههای
 مبرز خرم بر صنوبر مر بهر خ اخضر کشیده و چون صفحه عارض نوخطان
 سهوش مبرزهای داکش بران دمیده و رودخانه که عنایت آن
 گرد برونقی بر چهره چشمه خضر پخته و صفای زلالش آب آینه

یک زنجیر فیل برسم پیشکش گذرانید و همچنین بهراری که نزول
 معادت میشد هر یک از عمده‌ها که اهتمام آنرا متکفل بود پیشکشی
 در خور حال میگذرانید هفدهم نو شهره که برگشته امت وسیع بغایت
 معمور و رودی عظیم از پیش قصبه آن جاریست و در عهد حضرت
 عرش آشیانی اکبر پادشاه طاب ثراه بفرموده آنخسرو خورشید جاه
 قلعه متین از سنگ برکنار آن رود ساخته شده مورد نزول همایون
 گردید و چون اهتمام لری آن بمتصدیان سرکار نهال حدیقه دولت
 و کام کاری بهار چمن حشمت و بخت یاری پادشاه زاده ارجمند
 محمد اعظم تعلق داشت آن عالی منصب والا تبار یکدانه مروارید
 گران بها با برخی دیگر از نغائس آشیابرم پیشکش گذرانیدند درین
 منزل اسلام خان صوبه دار کشمیر که بجهت صوبه داری مستقر الخلافه
 اکبر آباد یرلیغ طلب بقام او صادر شده بود با همت خان مهین
 خلف خویش رمیده دولت زمین بوس دریا نیت و بآن خدمت
 هر بلند گشته بعنایت خلعت و اسب با ساز طلا و فیل با ساز نقره
 و باضافه هزاری هزار موار بمنصب پنجهزاری سه هزار موار موره
 نوازش گردید و همت خان بفوجداری نواهی آن مرکز سلطنت
 معین گشته بعنایت خلعت و اسب موهی شد و از منصبش که
 دو هزاری هزار موار بود پانصد موار در اسب سه اسب قرار یافت
 هفدهم پیشکش هئی و از انجا بر اجور که لری دولتخانه آن باهتمام
 متصدیان سرکار نخل برومذ گلشن اقبال نمره شجره عظمت و جلال
 پادشاهزاده فرخنده خصال محمد معظم متعلق بود شرف نزول
 بخشیدند و از جانب آن که کار بخت بیدار پیشکشی از زواهر

بمقصد پهنبر افکند و بدین جهت برف از راه پرنچال زائل شده بود
 توجه موکب ظفر پناه بآن راه مقرر گردید و چون راهها و کربوهای
 دشوار گذار آن کوهستان عبور تمامی عساکر گردون متأثر را که
 که بسیط عرصه زمین بران تذگ و هنگام رکوب و نزول عرض و طولش
 فرسنگ در فرسنگ است گنجایش نداشت حکم اشرف بنغاز
 پیوست که راجه بجیسنگه و نجابت خان و فدائی خان و قباد خان
 و فیرت خان و بسیاری از امرا و منصب داران و اکثر توپخانه
 و زمره احدیان و زوائد اردو و لشکر در مواحل آب چناب و نزدیک
 گجرات خرد اقامت نموده تا هنگام مراجعت رایات جلال از خطه
 کشمیر دران حدود باشند و طاهر خان با برخی دیگر از امرا
 رخصت جاگیر یافت و صف شکن خان با جمعی مامور شده که دریای
 گنل پهنبر تمکن گزیده بضبط و خبرداری دهند آن کوهستان قیام و
 ورزد و آینده و روزه را بی حکم و دستک مانع آید بواسطه آنکه مردم
 در مضائق و مزالقی کوهستان درهائی تنگ از کثرت و ازدحام آزار
 نکشد و از عقبات مشکله بآسانی عبور نمایند اشاره والا صادر
 شد که برخی از امرا و منصب داران و ارباب خدمات نزدیک
 باکارخانجات ضروری ملازم نصرت مآب بوده محمد امین خان
 میر بخشی با برخی از بزرگان و ناضل خان میر سامان با زوائد
 کارخانجات و بعضی دیگر از مردم دوسه منزل از دنبال موکب
 اقبال یکی از عقب دیگر بیایند و شانزدهم موکب ظفر پناه از
 پهنبر نهضت نموده بلری چوکی هتی که بر کنار تالابی خوش واقع
 است و اهتمام آن باسد خان متعلق بود نزول کرد و خان مذکور

تا پهنبر که راه هموار است هشت منزل و سی و سه کروزه و از پهنبر تا کشمیر که کوهستانیست دوازده منزل و چهل و هفت کروزه و این راه از آن سه راه دیگر مرد سیر و پر برتر است و برفش دیر مرتفع میگردد چنانچه تا اواخر اردی بهشت در سرکندل پرنیچال برف و سرما می باشد و ممکن نیست که ازین راه بهیر شگونه و لاله جوغاسی که بهترین اقسام لاله است و در مبادی موسم بهار کشمیر می شکفت توان رسید لیکن از دیگر طرق نزدیک تر و بهتر است و چون بنابر معمولیت راه که اکثر برهوانیج جبال است شتر از پهنبر پیشتر نمی توان برد و در آن کوهستان غیر فیل و اسب و استر و مزدوران کشمیری بار نمی برند و مرادقات جاه و جلال بادشاهی آن قدر که در دیگر امصار و حرکات همراه می باشد بآن راه بردن متعمر و تخفیفی در آن ضرور است از زمان حضرت جنت مکانی چنین معمول شده که در یازده منزل از آن منازل دوازده گانه که چوکی هتی و نوشهره و چنگش هتی و راجور و تهته و بیرم کله و پوشانه و بالی کتل پرنیچال و هیر پور و شاهه مرگ و خان پور باشد هر جا یکدمت منزل مرغوب مشتمل بر حرم سرا و غسالخانه بجبهت دولت خانه میسازند و باصطلاح اهل کشمیر آنرا لری گویند و عبارت و میرمت هر یک از آن لریها بعد از اتمام یکی از امرای عظام مقرر می باشد همچون از هر راه که ریایات عظمت و جاه متوجه کشمیر شود همین طریقه معمول است از آنجا که ریایات عالیات را يك چند در دار السلطنة لاهور اقامت روی داده درین نهضت مسعود تاخیری واقع شد چنانچه اول ماه خرداد الیه همایون ظل ورود

خلعت و نامداری معین فرموده اورا بمنابت خلعت و یک زنجیر
 نایل میبای گردانیدند و سید خانرا بقلعہ داری دولت آباد خجسته
 بنیاد و محمد تقی خان را بخدست بخشی کرئی آن موبه تعیین
 نمودند و روز دیگر موکب ظفر پیکر از چیمه کمر نهفت نموده
 دریای جناب را بجزر عبور کرد و چهار دهم قصه بهنیر که از آنجا
 داخل بکوهستان کشمیر میشوند فیض اندوز نزول اشرف شد از
 دار السلطنة لاهور بکشمیر چنت نظیر چهار راه سلوک مشهور است
 یکی راه پهلوی که دور ترین مسالک است خم و پیچ و نشیب و فراز
 بسیار دارد لیکن گرم سیر است و دران راه برب کمتر از دیگر
 راه ها می بارد و زرد زائل می شود چون خواهند اوائل موسم لاله
 و شکوفه و جوش بهار کشمیر را دریابند ازین راه میروند و راه مذکور
 می و پنج منزل و یکصد و پنجاه و چهار کروزه پادشاهیست که
 گروهی در بیست جریب و جوی بی بیست و پنج ذرع پادشاهی باشد
 دوم راه چومک که بیست و نه منزل و یکصد و دو کروزهست درین
 راه نیز بارش برب کم است اما بعد از آب شدن آن در یکدو موضع
 گل واهی بسیار میشود که گذشتن ازان کمال تعب و صعوبت دارد
 و ازین راه بواسطه بهار کشمیر میتوان رسید سیوم راه پونج که بیست
 و سه منزل و نه و نه کروزه پادشاهیست آن راه نیز کم یزب است
 و بآن راه اواخر بهار کشمیر را می توان دریافت چهارم راه پرنچال^(۷)
 که هشتاد کروزه پادشاهی و بیست و پنج منزل لشکر است ازان جمله

و نهایت عشرت و شادمانی بانجام رسید سیوم شوال رایت نصرت طراز از باغ دلگشا باهتزاز آمد از سوانج این ایام آنکه چون سیوانی مقهور که امیر الامرأ صوبه داردکن و راجه جسونت سنگه با دیگر جنود قاهره با احتیصال او مامور بودند درین وقت جسامت و خیرگی نهوده شبخون بلشکر امیر الامرأ آورده بود و وقوع این معنی که از غفلت آن عمد امرای نامدار ناشی بود باعث عتاب بادشاه مالک رقاب آمد رای عالم آرای چنان اقتضا نمود که صوبه داری دکن را از تغیر او بفرورنده اختر برج سلطنت و اقبال رخشنده گوهر درج عظمت و جلال بادشاهزاده عالیقدر فرخنده خصال محمد معظم تفویض فرمایند و هشتم شوال که موضع چمبه^(۷) کمر مضرب خیام ابهت و احتشام بود بادشاهزاده ارجمند و الا تبار را بدان صوب مرخص نمودند و هنگام رخصت آن نهان بزمند گلشن حشمت را بعفایت خلعت خاص و پنجاه راس اسب عراقی ازان جمله دو راس با زین و ساز طلا و پنجاه راس ترکی و یک زنجیر نیل از حلقه خاصه با ساز نقره و جل زر بفت و ماده نیل و شمشیر مرصع گران بها و پنج اک روپیه و باضافه سه هزار و پنجهزار سوار بمنصب پانزده هزاری ده هزار سوار مورد عواطف گوناگون ساختند و مهاراجه جسونت سنگه را که در دکن بود بعفایت ارمال خلعت خاصه و دو احپ یکی با ساز طلا نواختند و وزیرخان صوبه دار اکبرآباد را که بسمت قدامت خدمت و اعتماد و صدق عبودیت و اعتقاد موصوم امت بخدمت آن دره القاج

مذککه گوالیاری بعنایت خلعت و اسب بازین و ماز نقره و الله داد
 خویشکمی که فوجدار بهرایچ بود بعنایت خلعت و خطاب خانی
 و دوی^(۴)نچند زمینداز کهلور که تازه بدولت زمین بوس رحیده بود
 بعنایت خلعت و خنجر مرصع باعلاقه مروارید و اور بسی و بهونچی
 مرصع و یک زنجیر فیل و خطاب راجگی مشمول عاطفت بادشاهانه
 گردیدند و عبد الرسول دکنی که از منصب معزول شده بود بحالیانه
 ده هزار روپیه موظف کشت و عبد الله خان بعنایت خلعت مباحی
 گشته در زمرة کوسکیان صوبه کابل انتظام پذیرفت و مرید خان خلعت یافته
 در سلاک کوسکیان میر خان فوجدار جمون منتظم شد و برهان الدین
 برادر زاده فاضل خان که از ولایت ایران روی نیاز باین آستان
 مهر نشان آورده بود دولت زمین بوس شده سلطنت یافته بعطای
 خلعت تشریف مباهات پوشید و بشیخ عبدالوهاب بخاری و بشیخ
 عبد الله اکبر ابادی و شیخ محمد یوسف کروریزی و کب اندر هندی
 شاعر هر کدام یک هزار روپیه و بمیر محمد صادق داد عبد الله صفوی
 و میر موسی نبیره او یک هزار و پانصد روپیه عطا گردید و پنج هزار روپیه
 بغنمه سنجان و سرود مرایان آن بزم نشاط پیرا مرحمت شد و امرای
 نامدار و عمد های درگاه مهر مدار مثل راجه جیسنگه و نجابت خان
 و مرتضی خان و ابراهیم خان صوبه داور لاهور و فاضل خان میر سامان
 و چندی دیگر اقامت رسم هدشکش نموده تحف و رعنائب بمحل عرض
 رسانیدند چون این بزم والا و جشن عالم آرا در کمال دولت و کامرانی

امپ عربی با ساز طلا و ماده نیل و شمشیر و سحر و جمدهر
 با علاقه مروراید و بنجابتخان ماده نیل و امپ با ساز طلا
 و بغاضل خان میر سامان یک زنجیر نیل و بدانصند خان لقاره
 و بر اجه رایسنگه اور بسی مرهع و بترویت خان جمدهر مرهع و
 بعبد الرحمن ولد نذر محمد خان و طاهر خان و احد خان بخه
 دم و فیض الله خان و فدالتخان و حسن علی خان و قبطان خان
 هر یک امپ با ساز طلا عطا شد و نامدار خان که در دکن بود
 باضافه پانصدی بمنصب چهار هزار و پانصد سوار و الا پایگی
 یانت و مر بلند خان که او نیز در ملک کومکیان آن صوبه انتظام
 داشت از اصل و اضافه بمنصب دو هزار و پانصدی هزار و پانصد
 سوار و الله یار خان باضافه پانصدی بمنصب دو هزار و پانصدی هزار
 سوار و افتخار خان آخته بیگی از اصل و اضافه بمنصب دو هزار
 هزار و دو صد سوار و ارسلان خان باضافه پانصدی بمنصب هزار
 و پانصدی هشت صد سوار و از اصل و اضافه روح الله خان بمنصب
 هزار و پانصدی پانصد سوار و دیانت خان بمنصب هزار و پانصدی
 دو صد و پنجاه سوار و التفات خان بمنصب هزار و پانصدی صد و
 پنجاه سوار و الا پایگی یانتند منصب خنجر خان که در ملک
 کومکیان کابل انتظام داشت از اصل و اضافه هزار و پانصدی هزار و
 پانصد سوار مقرر گردید و بختار خان بعبادت ماده نیل و اسمعیل
 زمیندار هوت که درین ایام شرف افروز ملازمت اشرف گشته بود
 بمرحمت خلعت و نیل و امپ با زمین و ساز فقره و شیخ بهاول الدین
 ملتانی بعبادت و ماده نیل و انعام یک هزار و پیه و بگرم

و جلال پادشاهزاده قدمی شیم محمد معظم صادر شد که برای سرانرازی محمد امین خان خلف الصدیق آنخان مغفور بصر منزل از عز قدوم بخشیده تارک افتخارش بارج سربلندی برانرازند و او را همراه به پیشگاه حضور آوردند و اسد خان بخشی دوم را نیز حکم شد که در رکاب پادشاهزاده عالیقدر برود و چون خان مذکور کامیاب این فخر و مباهات بملازمت قدسی برکات رحید عاطفت خسروانه او را بمعطای خلعت خاص از لباس مو کواری بر آورد و در جشن مسعود بدیگر مواهب عالیله نوازش فرمود چنانچه در مقام خود گذارش خواهد پذیرفت شب چهارشنبه نوزدهم اردی بهشت هلال فرخنده شوال از افق معاد طلوع نموده هنگامه اتروز عشرت و شادمانی گردید و روز دیگر که عید خجسته نطر بود حضرت شاهنشاهی در مصالای که از خیمه ترتیب یافته بود برسم معبوده نماز عید گزاردند و بعد فراع از نماز انجمن آرای نشاط و کامرانی گشته هریر عظمت و جهانبانی را از فر جلوس والا آسمان پایه گردانیدند درین روز خجسته نخل برومند گلشن دولت و کامکاری نهال نیکو ثمر بوستان سلطنت و بخت یاری پادشاهزاده اوجمند محمد معظم دایم دو لک روپیه و غره ناصیه حشمت و سربلندی فروغ اختر ایهت و بخت مندی پادشاهزاده والا قدر محمد اعظم بمعطای طره مرصع مطرح انوار عاطفت گردیدند و امیر الاسرا و راجه جسونت بهنگه و دیگر عمدهای اطراف بعنایت خلعت قامت مباهات انراختند و بر راجه جی بهنگه خلعت خاص و آوری مرصع و دو اسب عراقی یکی با ساز طلا و بمحمد امین خان میر بخشی

بهعطایا و مواهب سنه کامیاب شدند و محمد آمین خان معین
 بخشی بمعنایت خنجر با علاقه مرورید نوازش یافت و رعد انداز
 خان که برمانیدن فوجی از جنود اقبال بجهت کومک لشکر دکن
 معین شده بود ازان صوب رسیده دولت استلام عتبه جلال دریانت
 و بعرض اشرف رسید که رعایت خان فوجدار موستان باجل طبعی
 بساط حیات در نوردید و خنجر خان خلعت یافته در سلک کومکبان
 صوبه کابل منتظم گردید و معین خان بخدمت دیوانی مکرار پرده
 آرای هودج عزت زینت انزای مشکوی دولت ملکه مقدس نقاب
 روشن رای بیگم از تغییر مقیم خان خلعت سرانرازی پوشید بیستم
 این ماه مبارک فرجام موافق نهم اودی بهشت متصدیان پیش
 خانه همایون باشاره والا در ساعتی مسعود مرادقات اقبال از
 دارالسلطنة لاهور بیرون پرده در باغ دلکشا بساط حشمت و ابهت
 گذردند و بیست و پنجم مطابق چهاردهم اودی بهشت که ساعت
 نهضت مرکب مسعود بود بحر از انقضای پنج گهزی از روز مذکور
 حضرت شاهنشاهی با نصر الهی و عظمت و شکوه جهان پناهی از
 قلعه مبارکه سوار شده لوای توجه بعزم کشمیر بر افراختند و
 دریای راوی را بجسر عبور نموده در باغ دلکشا نزول سعادت فرمودند
 درین روز میر خان فوجدار کوهستان جمون را بمعنایت خلعت و
 احپ با ماز طلا نواخته بخدمت مرجوعه رخصت نمودند و از وقائع
 صوبه بنگاله خبر در گذشتن خان خانان سپه سالار ازین دار بیدار
 بمسامع همایون رسید و پس از سه روز از کمال مرحمت و ذره
 پروری اشاره معلی بهین ثمره شجره اقبال گزین باوه نهال حشمت

بعزیمت خطه دلپذیر کشمیر بود مقرر شد که در ساعت مذکور بداخ
 دلکشا که آن روی آب راوی محاذی قلمه مبارکه واقعت و بی شوائب
 تکلیفات سخن روی نسخه ایست از ریاض رضوان و مهتمل بر
 همارات فیض آیات و منازل بهشت نشان پرتو فزول انگنده روزی
 چند آنجا بساط اقامت گسترده و جشن فرخنده جلوس اشرف راکه
 هر ساله وقوع آن در عید معید فطر معهود گشته است گذرانیده
 پس از انصرام آن بزم نشاط انجام لواهی توجه بصوب مقصد بر
 افزاند و اشاره همایون بکار پردازان پیشگاه سلطنت و سامان طرازان
 بارگاه حشمت عز صدور یافت که دران بستان سرای اقبال اسباب
 و لوازم آن بزم خجسته ترتیب دهند درین ایام طیب خواجه که
 از اعظام خواجهای ماوری الفهرامت چون بعادت معهود عریضه
 مبذی بر اظهار مراسم عقیدت و دعاگویی دولت قاهره با مختصر
 پیشکشی بجناب خلانت و جهانداري ارسال داشته بود عاطفت
 بادشاهانه اورا بارسال خلعت کسوت مباهات بخشیده ده هزار
 روپیه از خزانه احسان بیکران بکسانش حواله شد که از امتعه
 هندوستان خرید نموده برای او ببرند و هفت هزار روپیه در وجه
 انعام عبد الرحمن دیوان بیگی و سبحان قلیخان والی بلخ که او نیز
 بارسال عریضه اظهار مراسم عبدودیت و اخلاص کرده بود عطا گردید
 و بقابلیک ملازم سبحان قلی خان که از جانب او برخی جانوران
 شکاری برسم ارمغان بآستان فیض مکان آورده بود با تمام پنج هزار
 روپیه فوازش یافت و جمعی کثیر از اهل ماوری النهر که بقصد
 استغاضه انوار مکرمات بادشاهانه بدرگاه خلایق پناه آمده بودند

است حضرت شاهنشاهی بر فوت آن نوئین ارادت آئین که بندۀ
عمدۀ فدوی این دولت ابد قرین بود متأسف گشته روح او را
بانواع توجهات روحانی نوازش فرمودند و محمد آمین خان
خلف الصدق آنخان مغفور را که بخدمت والائی میر بخشیکری
و منصب ارجمند پنج هزاری پنج هزار سوار سربلندی داشت
مورد انواع مکارم و اصناف اعطاف ساخته تسلی بخش خاطر
محزون او گشتند چنانچه علقریب بتفصیل در محل خود سمیت
گزارش خواهد یاست اکنون کلك حقائق نگار سر رشته وقائع حضور
مهر انوار را از جای که گذاشته بود و باز بکف می آرد •

آغاز سال ششم از سنین خلانت والای عالم گبری مطابق سنه هزار و هفتاد و سه هجری و توجه بجانب کشمیر جنت نظیر

درین هنگام میمنت انجام که مآثر عدل و رافت پایه افزای
اورنگ هشت و فرمانروائی دین و دولت را چهره افروز و جهان
از فیض فضل و نصفت زینت بخش دیهیم سلطنت و کشور کشائی
نشاط اندوز بود ماه مبارک رمضان بهزاران فرخندگی در رسیده بر
زمین و زمان از پرتو سعادت نور انشان شد و شب هه شنبه بیست و
یکم فروردی در وقت هلال کرامت انوار اتفاق امتداد سال ششم از
عوام خلانت سعادت قرین گیتی خدیو با داد و دین بفرخی و
فیروزی و نیک اختری و بهروزی چهره آغاز بر افروخت و چون
بیست و پنجم این ماه میمنت پرتو سعادت نهضت رایات عالیات

پیداده و برخی از نواره بهمراهی او تعیین نمود و روز دیگر دلیرخان از لکھو کده رسیده هشت زنجیر فیل که راجه آشام از جمله فیلان پیشکش متعاقب ارسال داشته بود رسانید و چون خان میپدا از باوجود شدت کوفت و آزار مهملت آن حدود را انتظام بخشیده خاطر از آن پرداخت بیست و ششم ماه مسطور از موضع پاندو بگشتی نشسته کوچ به کوچ روانه گشت و سلج آن ماه بمقام بری تله که سر راه ولایت کوچ بهار است رسیده بمزم انتزاع آن ولایت رفتید و تادیب بیم نراین آنجا نزول کرد و اردو و سائر اهل لشکر که بر اخصک می آمدند بعد از پنج شش روز رسیده محاذی موضع مذکور از آب گذشتند و اسفندیار خان و عسکر خان و راجه بهروز که در حدود گهواره گهاگ اقامت نموده بودند بلشکر فیروزی پیوستند و درین ایام کوفت خان خانان بمرتبه رسید که کلر از مداوا در گذشت و طبیعت مغلوبه استیلائی مرض شد چون حال خویش برن منوال دید و کمال همت و حمیتش بتسخیر کوچ بهار مصروف بود عسکر خان را با اکثر جنود قاهره و نواره بیعت و ششم شعبان بدان مهم تعیین نموده بجانب خضر پور روانه شد و اواخر روز چهار شنبه دوم شهر رمضان المبارک از ششم سال جلوس همایون در دو کردهی خضر پور داعی حق را لبیک اجابت گفته ازین مرحله فنا بمر منزل بقایدوست چون این خبر از نوشته سوانح نگاران بنگاله در دار السلطنه لاهور بمصامع حقائق مجامع رسید از آنجا که مراحم پادشاهانه قیمت حنیج گوهر عبودیت و اخلاص نیکو بندهای عقیدت مند و در پیشگاه خلانت و جهانبانی عاطفت و قدردانی را پایگاه بلند

چون مکردهج راجه درنگ هنگام بیورش آشام همراهی جنود ظفر
 اعتصام اختیار نموده دران سفر بساط حیات در نوردیده بود و مادرش
 که با پسر خرد حال اودر ولایت درنگ بود درین مدت بلوازم دوله
 خواهی قیام ورزیده خان سپهدار کس بطلب مادر و پسر مکردهج
 فرستاده دران منزل چند روز قیام نمود تا آنها و راجه دو مرید که
 اوزا نیز طلبیده بود برسند و مهمات آن حدود را نظم و نسق دهد و
 درین ایام آن خان خانان سپه سالار را بذابر استعمال بعضی از
 ادویه حاره که بتجویز طبیبان فرنگی بکار برد ضیق النفس و خفقان
 و آثار قرحه شش و استسقا که هر یک برآه مهلک است برآلام
 سابق افزود بالجمله یازدهم شهر مذکور که مادر و پسر مکردهج از
 ولایت درنگ رسیدند خان خانان آنها را بعزایات بادشاهی خوشدل
 و مستمال ساخته آن پسر را که ده ساله بود قائم مقام پدر ساخت
 و چون راجه دو مرید بسبب عارضه کدارا طاری شده بود نتوانست
 آمد مادر خود را فرستاده تمهید معذرت نمود و او نیز در همین روز
 رحیده مورد احتمالت شد و آن نوئین عقیدت آئین سیزدهم از
 کجلی کوچ کرده بموضع پاندو که مقابل قصبه گواهی آنزوی آب
 وانعت نزل نمود و چون از پیشگاه خلافت و جهانبانی یرلیغ
 همایون صادر شده بود که رشید خان بغوجداری سرکار نامروپ قیام
 نماید خان مذکور را بآن خدمت معین ساخته جمعی دیگر از امرا
 و منصبداران و محمد بیگ ملازم خود را با چهار صد سوار و در صد

سرانجام نواره است مقرر نمود که تهاه داران چارنگ و کچپور
 و دیو لگانو تا آمدن میر مرتضی در تهاه های خود بوده وقتی که میر
 مذکور عازم لکھوکده شود با او رفاعت نمایند بالجمله خان حیدر ماقدر
 با جنود نصرت شعار بیست و دوم شهر مسطور بلکھو کده رسیده
 بانتظار رسیدن میر مرتضی چند روز آنجا مقام نمود و چون
 میر مرتضی با همراهان و جمیع اشیا و اموال بادشاهی و خلقي
 کثیر از ذکور و اناث آن ولایت که بطوع و رغبت عزم مهاجرت ازان
 کفرستان نموده بودند رسید از آنجا که بلد و بخت و سرانجام مهم
 سرزمین درنگ و دو مریه و غیر آن که چنانچه مذکور شد از
 ولایت آشام ضمیمه ممالک مسروبه گشته بود و نظم و فسق مهمات
 گواهی که در مدت تسلط و استیلای آشامیان بد سگال کمال اختلال
 یافته بود لازم بود و نیز بدم نراین زمیندار کوچ بهار را که دگر باره غبار
 فساد و طغیان انگلیخته بران ولایت مستوای گردیده بود تنبیه بایستی
 نمود و موسم برشکال قریب شده بود آن نوین سپهدار باقتضای
 مصلحت عازم بنگانه گشت و دلیر خان را با اکثر لشکر و نواره بانتظار
 رسیدن برخی از قبایل پیشکش که هنوز نرسیده بود در لکھوکده
 گذاشته بیست و هشتم ماه مذکور عازم گواهی شد و سلج آن ماه بموضع
 کلیا بر رسیده غره رجب از آنجا کوچ نمود و بجهت ملاحظه کردن
 حدود دوسریه و سرحد ولایت آشام و مملکت بادشاهی که بتازگی
 قرار یافته بود براه دامن کور و اند گردید و بغایر معویبت راه و انبوهی
 جنگل لشکریان سه چهار منزل تعب تمام کشیدند و چهارم شهر
 مذکور از دریای کالک عبور نموده در پای قلعه کجلی نزول کرد و

مذکوره نوشته شد و چون مقرر گردید که جلوس معصوم برای حاجل آب دهنگ لوای معاودت انراخته بگرگانو بروند خان سپه سالار بمیر مرتضی نوشت که با همراهان و توپ خانه و آشیای که آنجا بود و جمعی از رعایا و سکنه آن ولایت از مصلمان و هندو که اراده بنگاله داشته باشند از گرگانو برآمده بلشکر منصور پیوندند و باین حسین خبر فرستاد که بجهت نقل اسباب گرگانو برخی از نواره بآنجا فرستد و چون بدلی بهوکن اظهار نمود که چندی از فیلق راجه که هنگام انهمزام در صحرا و جنگل رها کرده بود درین نواحی همت جمعی بتفحص آنها معین ساخت و شب سه شنبه پنجم جمادی الاخره وکلای راجه رسیده پیشکشی که رسانیدن آن بلا تاخیر مقرر بود از طلا و نقره و صبیغه راجه و دختر راجه پندام با چهار پسر از عمده های راجه که بودن آنها در بنگاله تارمیدن تتمه پیشکش معهود شده بود بلشکر فیروزی رسانیدند و جمعی که بتفحص فیلق رفته بودند بعد از چند روز رسیده پانزده زنجیر فیل آوردند و دهم ماه مذکور از پنجم سال جلوس همایون که مقدمات صلح صورت یافته بود خان خانان با مواکب کیهانستان از دهنگ کوهستان نامروپ کوچ نموده رایت معاودت بصوب بنگاله برامراخت و چون درین هنگام فی الجمله خفتی دراز از آن نوئین بلند مقدار بدید آمده بود بمسرعت میر ره نورد گشته کوچ بر کوچ طی منازل می نمود و چون بترمهانی رسید و بظهور پیومت که نواره که ابن حسین بگرگانو فرستاده و نا بعمل اشیا و احوال سرکار بادشاهی نمی کند و ازین جهت هنوز میر مرتضی از گرگانو بر نیامده در فکر

تمشیت صلح برای واریت آنها مفوض ساخته بود رحیده بندهید
مقدمات مصالحه پرداختند و پس از گفت و گوی بسیار چندین
قرار یافت که راجه بالفعل مدینه خود با دختر راجه پنهام بیست هزار
توله طلا و یک لک و بیست هزار توله نقره بیست زنجیر فیل برحم
پیشکش و پانزده زنجیر فیل برای خان خانان و پنج زنجیر فیل
بجهت دلیر خان بفرستد و متعاقب در عرض دوازده ماه ده لک
توله نقره و نود زنجیر فیل به سرکار بادشاهی واصل سازد و هر ساله
بیست زنجیر فیل پیشکش می فرستاده باشد و تا وصول تنه
پیشکش که ادای آن در مدت دوازده ماه مقرر شده بود چهار
کس از عمدها که از کل ایالت و حکومت او بودند هر کدام
یک پسر خود برسم گردگان همراه لشکر ظفر پناه به بنگاله فرستد
و فرزندان و عیال بدلی بهوکن با برخی از رعایای ولایت
کامروپ که در کوهستان کامروپ و دیگر جبال محبوس بودند
بلشکر ظفر اثر رساند و نیز مقرر شد که از سمت اوترکول ولایت
درنگ که یکطرفش بگواهی و طرف دیگرش دریای آلی
براری که از حوالی قصبه جمدهر میگذرد متصل است و از جانب
دکن کول ولایت بیل تلی و در مرز که هیچگاه در تصرف
بندهای بادشاهی نبوده داخل پیشکش و ضمیمه ممالک محروسه
باشد و حد فاصل میان مملکت بادشاهی و ولایت آشام در
جانب دکن کول دریای کلذک و در طرف اوترکول دریای آلی
براری قرار یافت و عهد نامه مشتمل بر تعهد این امور از جانب
آشامپان و قولنامه از قبل خان خانان مبنی بر قبول صلح بشروط

حالات سابق رخ نماید یا آنکه خان خانان را بآن عارضه روزگار حیاته
 بسرآید از بی مری کار لشکر بفساد گراید مورد تفرق خاطر گشته
 ارکان همت و ثبات شان متزلزل گردید و عظمای لشکر در مدد
 این در آمدند که اگر خان خانان بجهت اتمام آن مهم و استیصال
 راجه اراده گذرانیدن موسم برشکال داشته باشد مسلک خود مری
 سپرده ازو جدا شوند و به بنگاله آیند چون خان سده سالار در عین
 کوفت و آزار برین معنی آگهی یافت این الم روحانی برکونت
 جسمانی او غلبه کرده قرین تفکر در هین ملالت شده چهاردهم ماه
 مذکور کوچ کرده یک منزل پیش رفت تا غنیم لکیم خیره نگردد
 لیکن بنابر ضرورت و اقتضای مصلحت اراده مصلحت و عزیمت
 معاودت پیش نهاد خاطر ساخت و راجه ضلالت آئین که همواره
 با ارسال مفرا و وسیله امرا التماس صلح و طلب عفو می نمود و بقبول
 مقررین نمیشد درین وقت که گرفتاری و استیصال خویش قریب
 الوقوع میدید بدلیز خان توسل جسته در التماس مصلحت و اظهار
 عجز و مسکننت مبالغه کرد و آن خان شهادت نشان بنابر صلاح
 وقت خان خانان را باین معنی راضی ساخت و هفدهم ماه مذکور کوچ
 شده موضع پتام که برابر جنگل دره نامر و پست محل نزول گردیده
 سر زمین پتام متعلق بزمینداری بود که نسبت قریبت و اختصاص
 براجه داشت و از جانب او بخطاب راجگی از اقربان ممتاز بود و
 از راجه در دهه جنگل و دره مورچالی در نهایت متانت
 و استحکام بسته بودند و وقوع امر مصلحت درین موضع مقرر گشته
 بود بعد از وصول جنود مسعود باین مکان و کلاهی کردن که راجه

نکرده بود از کمال خوف و استشمار به بهانه اینکه در مدافعه لشکر
 بادشاهی معامله و کوتاهی ورزیده است با عیال و اطفال از ذکور
 و اناث بسیخها آهین کشیده بعقوبت شدید هلاک گردانید چون
 بدلی بهوکن بخان خانان اظهار نمود که چندی از عدهای راجه
 با جمعی از مقاهیر و چند زنجیر فیل در موضع سولا کوری هستند
 خان سپه دار درویش بیگ ملازم خود را با شش صد سوار بدفع آن
 گروه تعیین کرد او بآنجا رفته مخدولان را انہزام داد و هفت زنجیر
 فیل بدست آورده بلشکر فیروزی فرستاد و از آنجا که خان خانان را
 همگی همت بر استیصال راجه مقصور بود و می خواست که صاحب
 آنولایت از خار وجود فتنه آموذ آن کافر مردود پیرایش یابد پنجم
 جمادی الاولی بعزیمت نامروپ که راجه بآنجا پناه برده بود از کنار
 آب دهنک کوچ کرده روز دیگر در قصبه سولا کوری نزول نمود و هفتم
 ماه مذکور عساکر منصور درویش آن قصبه از آب دهنک بهایاب
 عبور نموده آنروی آب نزول کردند و نهم که دران منزل مقام بود خان
 خانان را دردی شدید در سینه و معده بهم رسیده تپی محرق طاری
 شد و بعد از دو سه روز مرض ذات الصدر نیز علاوه گردیده روز بروز
 آزارش اشتداد و ضعف و ناتوانی ازدیاد می یافت و لشکریان که
 در موسم برشکال گذشته از قحط و غلا و بیماری و وبا و فقدان
 آرامش و آسایش و دوام محاربه و آریزش ستوه آمده انواع شدائد
 و مکاره را متحمل شده بودند چون حال سردار و کیفیت کوفت و
 آزارش برین و تیره دیدند و ملاحظه این داشتند که مبادا پیش
 از حصول مطلب که استیصال راجه بود موسم بارش در رسد دگر باره

جلود اسلام از دیار آغام شد آنکه هنگامی که خان خازان مواره
 بکناره آب رمیده مورچال مخدولان را با احتیاط نظر می نمود آن نوکین
 عقیدت آئین را غشی وضعی طاری شده بغلبه آن حالت از اسب فرود
 آمد و بر روی زمین تکیه کرده ساعتی بلیخود شد و چون بهوش آمد
 بخیمه گاه رفته نزل نمود و مبدای کوفت و آزارش که باصف
 مصالحه با آشامیان گشت و آخر بآن در گذشت هما بود و درین
 موضع بنابر حدوث این عارضه چند روزی اقامت نمود و درین
 مکان بدلی بهوکن که از سرداران عمده نامی راجه و سر آمد شجاعان
 آشام بود و بنابر رنجی که از راجه داشت قطع نظر از اهل و
 عیال کرده با سه برادر خویش ازو جدائی گزیده بود روی ارادت
 بلشکر فیروزی آورده نزدخان خانان آمد آن خان مهیدار باقتضای
 مصلحت او را ببخشش خلعت فاخره و دهکده کی و خنجر مرصع و
 اسب خوشدل ساخته دلجوئی و اتمالت نمود و مقرر گردید که از مردم
 جنگی آن ولایت هر قدر تواند فراهم آورده بضبط و محافظت قری
 و قصبات و راهها از نامروپ تا کرگانو قیام نماید و راه دریا نیز تا
 موضع ترمهانی بعهده او کرد چون او را در میان آشامیان بسرداری
 و هر لشکری اعتباری عظیم بود در اندک فرصتی چهار هزار کس
 از مردم جنگی آن ولایت جمع نموده بمراسم خدمت گزاری و دوله
 خواهی پرداخت راجه ازین معنی بیمناک و هراسان گشته بر همه
 عمدهای خود بی اعتماد شد و بیکدای بهوکن را که چنانچه
 گزارش یافته هنگام شورش باران و طغیان آب در محاربه و مجادله
 با عساکر نصرت متآب کمال سعی و کوشش نمود اما مدافعه و تهاون

بمحافظت و مراقبت کزگان و سرانداز خان را بضبط آن روی رود
 و بیکهو معین ساخته چهاردهم ربیع الثانی با جنود مسعود از کرگانو
 آمد و از آب دندکا بیاباب گذشته چون لشکر فتح رهبر بکنار نهر دلی که
 بیاباب بود رسید بیکدلی بهوکن که از داخل شدن ابو الحسن بمورچال
 بنای ثباتش تزلزل یافته دل از دست داده بود و آماده فرار ایستاده
 از سطوت عساکر قاهره یگبار مغلوب رعب و خوف گشته چاره کار
 در فرار دید و با همراهان خویش از مورچال بر آمده راه گریز
 سپرد و جنود فیروزی قرین نصرت و بهروزی بآن مورچال که در
 کمال رمانت و استحکام بود داخل شده برجای اعدای مخدول
 خنیم نزول انراشتند از وقوع این فتح آشامیان تیره بخت مورد
 یاس و ناکامی گشته دل از امید غلبه بر داشتند و رعایا و سکنه
 هر ناحیت که در ایام شور انگیزی و فتنه سازی سپاه آشام و ضعف
 و اختلال حال لشکر اعلام طریق بیوفائی و نرد گرائی پیموده
 بغضی بطوع و برخی بکرة براجة گرویده بودند دگر باره از متابعت
 او رجوع کرده روی التجا بلشکر منصور آوردند و چون منهبان خبر
 رسانیدند که جمعی از مقهوران در مورچالی که آنروی آب دهنک
 ساخته اند پای جرأت فشرده خیال تمرد در سر دارند خان خانان
 با جنود گیهانستان ازان موضع کوچ کرده هزدهم ماه مذکور بساحل
 آب دهنک رحید مخالفان آشامی که در آنروی آب مورچال
 داشتند با آنکه آن آب عمیق عریض در میان حائل بود از مشاهده
 ریاات و اعلام جنود نصرت اعتصام بانهزام گرائیدند از موافقی که
 درین مقام باقتضای تقدیرات آسمانی روی داده منهای معارفت

مخدول که به‌عنوان کوزی آمده بود باز بکوهستان ناصروپ گریخت و
 بیلحدلی به‌هوکن اگرچه باستظهار متانت و استحکام مورچالی که
 برکنارنهر دلی ساخته بود با گروهی انبوه از آشامیان شقاوت پژوه بر
 جای خود ثبات و استقامت ورزیده بود لیکن دیگر باره از راه
 محسنت و خشوع درآمد و مغرور حناده مکرر التماس مصالحه نمود
 خان سپهدار بقبول ملتزم آن غدار نابکار اقبال نکرده همت بر
 دفع و احتیصال آن مدبر بد سگال و گرفتن مورچالش گذاشت و
 هشتم ربیع الثانی ابو الحسن و قراول خان و جمعی از مبارزان
 ظفر قرین را تعیین نمود که بر کشتیهایی جنگی نشسته بترمهانی
 روند و از آنجا به‌را بالای نهر دلی روان شده از عقب مورچال او
 در آیند پس از رسیدن این فریق بآنجا اعدای بقدم مدافعت و
 مقاومت پیش آمدند و هربی عظیم و کارزاری سترگ روی داد
 آخر الامر مجاهدان فیروزی لوا غلبه و امتیلا یافته بحصارى که
 اعدا از بانس ساخته بودند در آمدند و مخالفان منهزم گردیدند
 و چون ازان جانب که جفود قاهره در آمده بودند تا محل اقامت
 بیلحدلی به‌هوکن که محاذی گرگانو بود و فرقه عظیم از مقهوران لثیم
 آنجا بودند ده گروه مصانمت بود و رفتن ابو الحسن با همراهان بر
 هر آن گروه مقتضای مصلحت نمی نمود خان سپه سالار قرارداد که
 خود نیز با اکثر عساکر ظفر اثر از گرگانو برآمده بر سر بیلحدلی به‌هوکن
 ورد و مقرر نمود که ابو الحسن با همراهان همانجا اقامت گزیده
 منتظر رسیدن افواج بحر امواج باشد و مقارن وصول جیوش منصور
 ازان طرف بر اعدای حمله برد و مدیر مرتضی را بدستور سابق

فصرت اثر تعیین نمود که ازان راه بچارنگ رفته بتنبیه مفعدان اطراف رنواحی آن پردازد و غازی افغانرا با صد سوار و صد پیداده آنجا تهاذه دار ساخته خود بدیولگانورود و آنجا توقف نموده بابن حسین اعلام نماید تا کشتیهای آذوقه را بدیولگانوفرستد ابوالحسن بچارنگ رفته تمرّد گزینان آن حدود را تنبیه و تادیب نمود و غازی افغان را با جمعی که بهمراهی او تعیین یافته بودند آنجا گذاشته بدیولگانو آمد و پس از وصول بآنجا چون کشتیهای آذوقه از لکهوده^۱ رسید ازانرو که هنوز برخی مقاهیر بر طرفین دریا در مورچالهایی خود متمکن بودند و نواره را بیم آسیب تعرض و دست انداز آنها بود احتیاطا برخی اجناس سفائن را با فوجی از سوار و پیداده براه چارنگ روانه گرگانو نمود و خود نواره را همراه گرفته عازم گرگانو شد و چند قلعه که اعامی بر طرفین آب دهک احداث کرده بودند بقر و استیلا انتزاع نموده مهدم ساخت و درین اوقات خان خاندان مید احمد ملازم خود را با فوجی از سوار و پیداده بقر روانه کرد و بچپور فرستاد و سید سالار خان را بچارنگ تعیین نمود که باتفاق غازی بضبط و محافظت آن حدود قیام نماید و او آخر ربیع الاول رمذ غلات از راه خشک سرکرد و ابوالحسن با نواره بر آذوقه بگرگانو رسید و بیمن فضل و گرم ایند منان شدت عسر به یسر مبدل شد و وسعت و رفاهیت در حال لشکریان پدید آمد بالجمله آشامیدان تیره بخت را از فرو نشستن آبها و انصرام ایام برشکال و افتتاح طرق و ممالک هوای جرأت و نخوت از سر رفته دگر باره روی انداز بشواهی جبال و تنگنائی درها و جنگل ها نهادند و راجه

آمده نائزۀ قتال بر اندوختند و جمعی کثیر طعمۀ مصهام انتقام
 مبارزان نیروزی مآل گفته جز خذلان و نکال حاصلی نیندوختند
 دلیرخان را از خیرگی و جرأت آنها عرق غیرت و شهامت و دلیری
 حرکت نموده بمقامت آن جهارت صفهان پرداخت و تا ناله دندان
 رفته تیغ جلالت بخون بهاری از ملاعین بی دین رنگین ساخت
 و پس از وقوع این معنی آشامیان ضلالت گدش سر از هوای
 شب خون پرداخته دیگر قدم جسارت بنزدیکی گرگانو گذاشتند و در
 خلال این ایام در گرگانو نیز امراض و علل مهلکه شائع شده شدت
 آن بلیه و اعتداد قحط و غلا بنهایت انجامید و از آنجا که جز صبر
 و سکون چاره نبود مجاهدان دین و مبارزان ظفر قرین بمقتضای
 (اِنَّ اللّٰهَ مَعَ الصّٰبِرِیْنَ) پای همت در دامن مصابرت گهید و
 دست اعتصام و توکل بحبل المتین تسلیم و توکل در زده منتظر
 انصرام ایام برمات و طلوع نیررهای و نجات ازان در طۀ پر آفات بودند
 و در اوامط ماه صفر باران روی به کمی نهاده خورشید جهان امروز
 لطف و عنایت ایزدی از افق افصال تابان شد و از تاثیر نگاه گرم
 آفتاب رفته رفته نقاب آب از چهرۀ شاهد غیر ابر افتاده روی دل چوی
 زمین نمودار گشت زمرة اسلامیان را پای تمنی از گل برآمد و
 گشتی امید مخالفان بخشک افتاده درین ایام چون بظهور هیومت
 که ازان روی رود دیکهو تا دیولگانو براه چارنگ قریب دامن کوه
 آبی همت که انرا در هر شکل آب نمی گیرد و درین وقت که زمین ها
 بقیۀ از آب و گل دارد و آن راه خشک و قابل عبور است همان
 سه سالار بیست و یکم صفر ابوالحسن را با فوجی از موافک

اجناس غلات و ماکولات و مشروبات و جود غذا داشت چون گو
 بسیار از مخالفان بدست سپاه ظفر پناه آمده بود تا یک چند
 گوشت گاو در آب صرف جوشانیده یا در پیله آن پخته با برنج
 میخوردند در اواخر حال آن نیز مفقود شد و چون اقسام لیمون
 و نارنج در آن ولایت و فراست گامی صغری هوس متذممان ازان
 می شکست دیگر از انواع خورنی چیزی یافت نمیشد مچله بنابر وقوع
 این قضایا و حدوث این بلا یا آشامیان شقاوت پرور خیره تر شد بتنازگی
 آمید در انتزاع آن ولایت بستند و بیکدلی بهوکن که چنانچه گزارش
 یافت از مجادله و کوشش بعمر گرائیده از روی تضرع طلب مصلحت
 میکرد دگر باره راه مخالفت و طغیان پیمود و از قرارداد ملکی که پیشتر
 نموده بود برگشته بکینه توزی و شر اندوزی نشست و چون
 عفونت هوای مهترهور و حدوث علل و اسقام بنهایت رسید
 خانخانان با جلوس نصرت نشان ازان جا کوچ نموده در زدهم محرم از
 پنجم مال جلوس همایون بگرگانو آمد و آشامیان مخدول این
 حرکت را بر عجز محمول داشته خیره تر شدند و درجسارت و دلیری
 فزودند اکثر شب ها بآئین نگویند خوش باطراف حصار آمده
 قصد شب خون میکردند و حملهای متواتر می نمودند چون
 عساکر قاهره از درون و بیرون خبردار و آماده مدافعت و پیکار
 بودند و شب ها بر بستر استراحت نمی غنودند و مردودان بهر
 طرف حمله می آوردند تیغ قهر بر سروناوک بلا بر جگر خورده از
 صولت غازیان اسلام بانهمزام می گرائیدند نویتی مقاهیر اجتماعی
 عظیم نموده در مهتاب شبی بمورچال دلیر خان و راجه سچان سنگه

که اگر راجه قبول شرائط مصالحه نکند من ازو مفارقت جسته نزد خان خافان می آیم و بمنهج عبودیت و دوات خواهی خدیو زمین و زمان میگیریم و بعد از دوسه روز پوزنمل را اذن انصراف داد در خلال این احوال در متهرا پور که خان خافان با اکثر عساکر منصور آنجا اقامت داشت بمسب کثرت بارش و رذات آب و هوا اقسام امراض و امقام خصوصا تب لرزا و اسهال شائع شده اکثر اهل لشکر مریض و کوفت خاک شدند و اثر سمیتی در هوا و مقدمه و بائی در جنود نصرت لوا بهمرسیده جمعی کثیر باقتضای تقدیر بساط حیات در نوشقند و این حالت پرمالالت در کرگان و اطراف و نواحی آن بلکه در جمیع ولایت آشام سرایت کرده این بلیه عموم یافت و خلقی انبوه از آشامیان شقارت پرده خصوصا ابتاع و اشباع راجه که خود را بکوهستان های در و تنگنای درها و جنگله کشیده آن مواضع را پناه جایی خویش اندیده بودند از تیغ زهرآلود و با زخم فنا خورده بدرکات جحیم پیوستند چنانچه از خواص راجه نقل نموده که دو لک و سی هزار آشامی ببلیه و با راه نیستی پیمودند و وقوع قحط و غلا و فقدان حوائج ضروری معیشت که علتش انسداد طرق و مسالک و عدم وصول و هد از چهارنگیر نگر بود علاوه اینحال گشته کار مردم ازان بدشواری کشید از جمله یکصد و هفتاد و سه انبار شالی که از مخازیل غنیمت اولیای دولت گشته بود هنگام طغیان آب و جسارت و خیرگی اعدای خهران مآب شانزده انبار در تصرف عساکر نصرت شعار مانده مابقی را مقهوران متصرف شده بودند و درین مدت قوت غالب اهل لشکر و دواب برنج بود و دیگر

فرستاد باجمله چونی بیجدهای بهوکن مکرر حملات مرد آزما و شب
خون ها بر عساکر قاهره آورد و در مراتب مدانعت و محاربت
هر تدبیری که ممکن بود بکار برده بییقین دانست که اقدام ثبات
و همت مجاهدان دین و مبارزان نصرت قرین بامثال این امور
لغزش نمی پذیرد و شاهد مقصودش در مرآة معنی و کوشش صورت
نمیگردد. ناچار متسلک عجز و ابتهال سپرده بدولت عقل دور
بین و خرد مصالحت گزین باشارت راجه شقاوت کیش فطالت
آئین بزیان معذنت و خضوع اظهار ندامت و امتداعی مصالحت
نمود و مریضه تبیعی برین مراتب مصحوب یکی از مزدم گردان
نزد خان خاندان ارسال داشت و فرستاده او بمتهمرا پور که محل
اقامت موکب منصور بود آمده خان سده سالار را بتذکر کلمات
عجیز آمیز بخشایش انگیز بصلح راضی گردانید لیکن آن نوئین
صلح اندیش گردان قبول این معنی را مشروط بآن ساخت که راجه
پانصد زنجیر نیل و سه لک توله طلا و دختر خویش بجهت پرستاری
هرده آریان خرمکده سلطنت و اقبال بفرستد و هر ساله پنجاه زنجیر
نیل بزم پیشکش به پیشگاه جاه و جلال ارسال دارد و آنچه از ولایت
آشام پی سپر افواج ظفر اعتصام گشته بتصرف بندهای بادشاهی
و اگذار و کوهستان نامروپ و دیگر کوهستانهای اطراف آن ولایت
بار متعلق باشد و پورنمل نام هندوی از بندهای بادشاهی جهت
ابلاغ این پیام برفاقت کس بیجدهای بهوکن نزد او فرستاد و چون
پورنمل آنجا رسید بیجدهای بهوکن قدومش باداب مهمان
پذیری تلقی نموده شبی او را نهانی از اغیار طلبید و اظهار کرد

برخی از نواره بدیوانگانو فرستاده اورا بلکھوگده طلبید و چند نوبت
 بیای مردی دایری و شہامت با سبازان منصور بآنروی دریای
 بر مہاپتر رفتہ چندی از رؤسای آشامی را کہ گروہی انبوه ازان
 قوم بد نہاد فراہم آوردہ دران طرف مصدر فتنہ و فساد گشتہ بودند
 و بمنع وصول رمد و قطع طریق مسلک تہمد و سرکشی می پیمودند
 تنبیہ و تادیب نمود و جمعی ازان بی باکان را بتخیخ بیدریغ از ہم
 گذرانیدہ زسرہ کثیر بقید امر آورد و اسیر اسرا باشیای بصیار کہ
 مخدیم ت جہوش نصرت شعار گشتہ بود بلکھوگده رسانید و در عرض
 این ایام سہ نوبت نواره پرمہاز و سامان بجهت بدرقہ کشتیہای فرقة کہ
 بشغل تجارت غلہ و رسانیدن آذوقہ قیام داشتند بگوشتی فرستادہ
 کہ از انجا آذوقہ وافر بلکھوگده آوردند و چون مکرر بر سنگہ حدود قلعہ
 سولہ گدہ کہ مابین لکھوگدہ و کلیابہ واقع است تاخت بردہ مقصدان
 آن سرزمین را گوشمال داد و عیای آن موضع از ترکناز غازیان سعادت
 پژوہ ستوہ آمدہ سرداران خود را کہ محرک سلسلہ فتنہ و شورش بودند
 دستگیر ساختہ نزد او آوردند و اظہار اطاعت و انقیاد کردند و چند
 کثرت بر متوسطین دامن کوبہ تاختہ قتل و غارتی عظیم نمود و آنها
 نیز دو سردار کہ از عمدہای راجہ بودند و نزدیک کوهستان مورچال
 ساختہ ہنگام فرست قدم جرأت بحوالی کرگانو می گذاشتند با زنان
 و فرزندان آنها دستگیر کردہ نزد او آوردند و چون اکثر مقصدان را
 تنبیہ و تادیب نمودہ دست جرأت و استیلائی آنها کوتاہ ساخت
 یادگار خانرا فرستادہ کہ بآئین پیش ضبط دیوانگانو نماید و حقائق
 این احوال را بخان خانان نوشتہ مصحوب یکی از آشامیان

را در کنار ناله دندکا بدار زدند تا خلاف اندیشان بد حال ازان
 عزت گیرند شمع از شوانج لکھوگده که نواره بادشاهی آنجا بود آنگه
 بعد از رحیدن موسم برشکال و طغیان آب ها و مسعود شدن راهها
 چون خبر جسارت و خیرگی آشامیان مقهور و قهقه گشته شدن
 انور بیگ تھانه دار کچپور اشتہار یافت ابن حسین بر مور لشکر خویش
 حصار از بانہ در کمال متانت و استحکام ترتیب داده بر اطراف
 آن ادوات توپ خانه جید و برکنار دریا نیز بر مرراہ و موضع کمین گاہ
 مقاہیر مورچال ها بسته از شراعدا و شب خون آنها فارغ گشت
 و برخی از نواره مشکون ہمدان کرزار و ادوات پیکر بصر کردگی
 علی بیگ ملازم خان سپہ سالار بکچپور فرستاد کہ آنجا رفتہ بتغیہ و
 تا دیب اعادی پردازد چون علی بیگ بکچپور نزدیک رحید برخی از
 کفرہ نابکار بر روی دریا بامفائن جنگی و جمعی از طرف ساحل بر
 سر نواره بادشاهی آمدہ از دوسو بحرب وجدال پیومند و در اول
 کار نواره منصور مغلوب شدہ تا موضع بانہ بازی کہ مابین کچپور
 و دیول گانو است باز گردید و درانجا مغور خان زمیندار کہ
 ابن حسین او را بابوخی دیگر از نواره ہمدان علی بیگ فرستادہ بود باو
 پیومت و ہر دو باتفاق بر اہل کفر و شقاق حملہ بردند و آنصال
 اندیشان تاب ثبات نیارودہ طریق فرار سپردند و چندکشتی ازان ها
 بدست مبارزان نصرت مند افتد و مغور خان و علی بیگ
 بلکھوگدہ معاودت نمودند و چون درین وقت یادگار خان در دیولگانو
 از شراعدا ایمن نبود و بودن او درانجا با جمع قلیلی کہ ہمراہ
 داشت از مصلحت دور می نمود ابن حسین باذن خان سپہدار

وادرین اثنا عهد الرهنزل خویض رشید خان با چلمدی از بهادران
 بجلاوت شعار و چند بیلدار بآب زدند و چون نزدیک بکنار رسیدند
 مخدولان مغلوب خوف و رعب گشته روی بفرار نهادند و بیلداران
 به تیز دستی و چالاکي راهی که یک سوار ببالا تواند رفست دران
 کنار کشادند و مبارزان ظفر پناه ازان راه ببالا برآمده بتعاقب گریختگان
 پرداختند و دیگر لشکریان نیز از عقب آنها بسرعت از آب گذشتند
 مجاهدان اهلان دران صحرائی وسیع باعدای ضلالت فوجام رسیده تیغ
 انتقام در آنها نهادند و کشتی بلیغ و قتل بیدریغ کرده ملوثات
 جهاد اندوختند و پسر بلجالی بهوکن که سردار آن جمع نابکار بود با
 بقية السیف آن خیل ادهار بتگ پانیمجانی ازان عرصه بلا بر آورده
 بکنار نهر دلی رسید و چون گریختگان از بیم تعاقب جنود ظفر مآب
 دست خوش اضطراب بودند سراسیمه وار بکشتیهایی که در کنار
 داشتند هجوم آورده خود را بر روی هم در سفائن انداختند و برخی را
 کشتیا غرق شده بسیاری را موج فنا از سر گذشت و یک صد و
 هشتاد تن از آشامیان در نهاد که اکثر رؤسای آن قوم بد نژاد بودند
 و ازان جمله یکی از سرداران عمده بود بکملد قهر و استیلا
 بهادران فیروزمند اسیر گشتند و رشید خان مورچال آگاه خراب
 کرده قرین نصرت و ظفر معارفت نمود و از وقوع این فتح نمایان
 خوف و هراس بیقیاس بر بواطن آن باطل پرستان ایزد ناشناس
 مستولی گشت و از جمیع مورچال ها برخاسته بزورایمی ناکلیمی در
 غزیدلک و فی الجملة آرامشی در اهل شهر و حصار پدید آمد و
 باشاره خان سپهدار رؤسای اساری را مغلول و مقید ساخته مابقی

تیره بخندان شدافت آشامیان مردود از مطوت و مولت جنود مسعود
 و نورد فرار شدند رشید خان تا کنار آب دندکا تعاقب آن به عاقبتان
 کرده از آنجا معاودت نمود و در همین روز سر انداز خان نیز خیر
 یافت که ضلالت منهان آشامی در یکی از مورچالها که نزدیک
 بمحل اقامت او در آنروی ناله دیکهو ساخته بودند جمعیت نموده
 عزیمت شبخون دارنه با وجود کثرت آشامیان بد اندیش و قلت
 همراهان خویش بتحریرک جلالت و دلوری بر سر آن زمره بد حیر
 رفته جمعی کثیر به تیغ کین و کمان قهر قنیل و اسیر گردانید و مورچال
 را خراب نمود و امیران را که از صد تن بیش بودند سر هلی
 کشتگان از گردن در آویخته نزد خان خاوان فرستاد بعد از وقوع این
 فتح اعادای خسران مآب دست از تعرض حال انواج آنروی آب
 کشیده دگر باره پیرامون عزیمت شبخون نگردیدند و چون گروهی
 از کفار تیره روزگار بر کنار ناله که موسوم است بکاکو جل و او مابین
 نهر دلی و دندکا میگردد مورچالی باستحکام بسته بودند رشید خان
 محافظت شهر و حصار بمیر مرتضی و راجه امر سنکه گذاشته
 شانزدهم ماه مذکور بقصد دفع آن مفسدان مقهوران از کرگانو برآمده
 و از ناله دندکا با تمامی سپاه ظفر پناه به نیروی توکل و دلیری گذشته
 چون بکنار ناله کاکو جان که دران طرفش غنیم لئیم مورچال بسته
 بجمعیت عظیم نشسته بود رسید فرقه ضلال بازوی جزأت بمداغنه
 و جدال کشوده شروع در انداختن توپ و تفنگ نمودند و چون زمین
 آنروی آب بنوعی ارتفاع داشت که معود بساحل متعذر می نمود
 و جنود قاهره در گذشتن از آب متفکر گشته لختی درنگ نگزیدند

کثیر محاذی دیوار حصار صف کشیده جویای فرصت یورش بودند
 مردن اثنا تیره ابری مترام که نموداری از انبوهی و هجوم انواع
 مخالف بود ظاهر شده بارشی شدید آغاز کرد که چون ریزش میل
 سرشک عشاق فرصت دیده کشودن نمی داد و آب تا رکاب بادپایان
 آتش خورسیده دلاوران اسلام را مجال تاخدن بران خاکساران نماند
 لیکن مقاهیر نیزهای جرأت پیش نهاده قدرت آویزش نیافتند
 و از اول تا آخر در برابر عساکر نصرت مآثر ایستاده پایان شب رخ
 از عرصه مقابله بر تافتند و روز عید الضحی خبر رسید که گروهی
 انبوه از آشامیان شقاوت پزوه از آب دزدکا عبور نموده در سواد شهر
 میان درآل بیدتن مورچال دست جسارت کشاده اند. فرهاد خان
 قراولخان را با فرقه آغران و جلال را با همراهان او و دیگر دلاوران
 بمیدانگاه بد اندیشان معین ساخت و آنها رفته فضیلت غزو و جهاد
 با آن جمع ضلالت نهاد اندوختند و آن باطل ستیزان را مغلوب
 و منهزم ساخته مورچاها را که بچوب و تخته ساخته بودند آتش
 زده سوختند چون فرهاد خان را الم زخم دست داشتند انجاصیده
 از کثرت تردد و شدت آن آزار ضعف و ناتوانی بر و مسئولی گردیده
 بود مخالفان ازین معنی آگهی یافته خیرگی میکردند خان سچه سالار
 رشید خان را بجای او تعیین نموده او را نزد خود طلبید و خان مذکور
 یازدهم شهر مسطور داخل گرگانو شده همان روز شذید که کفار فجار
 دیگر باره بمورچالی که متصل شهر از تخته و چوب ساخته بودند و روز
 پیش غزات اسلام آنرا آتش زدند آمده بتجدید و استحکام آن مشغول
 اند بمجرد اجتماع این خبر با جنود ظفر اثر سوار شده به تنبیه آن

پیوسته شب خون بران لشکر می آوردند و آنها چون جای مستحکمی داشتند بمدافعه پرداخته دفع شرآن بد اندیشان میکردند و در هفتم ذی الحجه مخدولان باهمگی اتباع خودش بکثرت و هجوم تمام شبهنگام بقصد یورش بر حصار از آب گذشتند و بشهر رسیده بیکبار بر افواج بیرون و اطراف حصار حمله آورده جنگ در انداختند فرهاد خان با آنکه از شدت الم زخمها که بدستش رسیده بود کمال آزار داشت موار شده میدان حصار ایستاد و اهتمام جنگ و مراسم سرداری بجا آورده سپاه نیروزی را بمدافعه و محاربه کفار نابکار تعیین نمود تا قریب سه پاس شب نیران قتال و جدال شعله ور بود و هرری صعب و کارزاری شدید که مثل آن کم بوقوع پیوسته بود رو نمود خود مقهوران شقاوت پرور مکرر از هر سو بر دیوار حصار یورش برده در هیچ طرف مجال غلبه و استیلا نیافتند و عاقبت الامر بمدمت تیغ مجاهدان جلالت شعار سپر انداخته بوادی فرارشانفند و درین بیکار و آریزش از اکثر مبارزان عقیدتمند و فدویان اخلاص منش خصوصاً فرهاد خان و سید سالار خان و میر مرتضی ترددات مردانه و کوششهای دلیرانه بظهور رسید و شب هشتم شهر مذکور منهدمان لشکر منصور خبر رسانیدند که دگر باره متاهیر از آب گذشته عزم غدرو شبحون دارند فرهاد خان با کمال ناتوانی و آزار موار شده آماده زوم و کارزار گردید و افواج درون و بیرون را خبردار و مستعد بیکار گردانید قریب بد و پاس شب که ماه جهانگرد سر بنقاب احتجاج در کشید عاصیان تیره بخت ظلمت مرشت از کمین کین برآمده برخی با مید سالار خان و عبد الرشول مقابل شدند و جمعی

ساختند فرهاد خانرا دران رست خیز بلا و ستیز مرد آزما از غنچه
 بیکان اعدا دو گل زخم بر دست شگفته کاچین ریاض سرخروئی شد
 باجمله اعدای ضلالت قرین تاب حملات مبارزان سعادت آئین نیابرده
 هزیمت را غنیمت شمردند و خود را بخندق انگنده طریق فرار و معسک
 ادبار سپردند و عرصه حصار از خار استیلای اشرار پیرایش یافته
 اولیای دولت بغیروزمندی چهره نشاط برافروختند چون حصارمذکور
 ازبانس بود و آشامیان مخدول بهسوختن آن مجال دخول یافته
 بودند روز دیگر میر مرتضی بصوابدید دولت خواهان همت برساختن
 دیوار گل بجای حصار بانس گماشته بجد و کوشش بلیغ همان
 روز دیوار سمت شمال را با استحکام تام برآورد و در عرض یک هفته
 بر دور آن محوطه دیواری عریض مرتفع مرتب ساخته بتوب و تفنگ
 و دیگر آلات جنگ مستحکم گردانید و مید سالار خان و عبد الرسول
 دکنی و قشونی دیگر از سپاه ظفر پناه مقرر گشتند که شبها بیرون
 شهر رفته بمراحم حرمت و پاسداری قیام نمایند و از کید کفار غدار
 با خبر باشند لیکن آشامیان سخت کوش بدکیش از بدرگی ترک
 خبرگی نکرده دست جهارت از کینه توزی و شراندوزی نکشیدند
 و از آئین فتنه سازی و دست اندازی متقاعد نگردیدند هر شام
 بجمیعت تمام از نهر دلی و ناله دندکاله که یک گروهی کرگانو
 گذشته بآب دهنگ می پیوند عبور نموده بانواج منصور که در
 بیرون شهر پاس میداشتند مقابله و مجادله می نمودند و بر اطراف
 حصار هجوم آورده جویای فرصت دستبرد بودند و آنروی رود
 دیکهوه که محل اقامت سراندا از خان و میانه خان بود مورچالها ساخته

جرات دیر خبر بآنها رسانیدند زود بتدارک این قضیه نپرداختند
مجملا چون فرهاد خان و میر مرتضی بر کیفیت استیلا اعدا
آگهی یافتند با جمعی از دلداران سوار شده بدفع آنها متوجه گشتند
اما چون ظلمت لیل پرده احتجاج و امتنار بر چهره مخالفان سیه
روزگار کشیده بود نمی دانستند که جمعیت آنها در کدام طرفست
و بجه جانب حمله باید برد در خلال این حال آشامیان بد مگال
یکی از چپبرهای بزرگ خانه راجه را آتش زدند از پرتو شعلات
آن شب تیره نمودار ررر روشن گشته محل اجتماع نساد کیشان
ظاهر شد و مجاهدان فیروزی مآل بروشنائی آن مشعل اقبال
بران گروه تیره بخت حمله کردند لیکن چون زمین ها کل ولی
داشت و کودالها بر مر راه پر آب شده بود اکثر سواران از هم جدا
افتاده خبر معدودی از سپاه با سرداران فرمیدند آشامیان همت
همت باوجود کثرت عدد از صدمه جرات و دایری بهادران نصرت
نشان مورد رعب و هراس گشته ببالای آل برآمدند و از اجساد دست
جرات بانداختن تیر کشودند مبارزان بپای آل رسیده میر مرتضی با
هفت سوار از فدویان معادت مند بذیروی همت و جلالت ببالای
آل حمله کرد و شدت تیر باران آن نابکارانرا چون قطرات ابر بهاران
مرمایه خورمی و طربناگی شمرده دایرانه خود را ببالا رسانید
و بباد آن حمله مردانه ابر جمعیت آن تیره روزان را فراز آن پشته
متفرق گردانید و فرهاد خان از سمتی دیگر با معدودی بر مخالفان
تاخت و همچنین سائر سرداران و دلداران هریک از طرفی بر
مخدولان بی دین زده تیغ قهر و کین از خون آن ملاعین رنگین

خود با همراهان مکمل و مسلح تا صبح آمادهٔ مدافعت و محاربت بود و در مراسم خبر داری و هوشیاری تهاون نمی نمود چون خان خانان ازین معنی آگاه شد هفتم ذی القعدة فرهاد خان را با سید هالار خان و قزاقان بکرگانو تعیین نمود بعد از آمدن فرهاد خان مخدولان شقاوت پرور پیشتر از پیشتر جسارت و خیرگی نموده بکرات و مرآت هنگامه آرای جدال و قتال گشتند و آویز شهای مترک و کوشش های سخت بکار برده هر بار خاسر و ناکام و مغلوب تبخ سطوت دلاوران اسلام گردیدند و صعب ترین محاربات آن بود که در شب غره ذی الحجه روی داده فرهاد خان زخمی شد و نزدیک بود که کمرگانو بتصرف آشامیدان مخدول در آید و کار لشکر نصرت شعار بفساد گراید و آن چنان بود که مقاهیر باطل ستیز محال طلب پیورده داری ظلمت شب اندهاز فرصت کین نموده از ممتنی که خندق محوطه منزل راجه پایاب بود گذشتند و پدای دیوار بانص رحبده بشور عظیم که هنگام رزم و جدال شیمه آنقوم بد خسالت بر بند و چیدانی که در پای دیوار بحراست قیام داشتند حمله آوردند آنها را پس از اندک مدافعتی پای قرار از جای رنجه فرار نمودند و اشرار نابکار دیوار را آتش زده بدرون حصار آمدند و نصف آنها نر گرفتند و از وقوع این معنی شورش و انقلاب عظیم در اهل حصار بهم رسیده مردم بهم بر آمدند و حال دگر گون شد چون مرداران جنود فیروزی مدای ه و هوی مقهوران را بر معامله هر شب که بر اطراف حصار آمده شور می انداختند قیاس کرده بخيال این جسارت نیفتادند و بندوق چیان مذکور نیز بغلجه دهشت و مراسیمگی از وقوع این

ساخت که یکسر آن بکوه متصل بود و هر دیگر منتهی شده بجای
 که نهر دلی متصل بآب دهنگ می شود. مقاهیر شقاوت نرجام
 چندین نوبت بجمعیت و هجوم تمام از آب گذشته بر لشکر دلیران
 شب خون آوردند و آویزهای صعب کردند نوبتی آن خان
 شهامت شعار خود سوار شده بران مخدولان تاخت و جمعی کثیر
 را طعمه صمصام اقتدام ساخت و دیگر بلشکر او جهارت نمودند و
 چون زمیندار چارنگ که از اعظم اعوان راجه بود باتباع خود بنزدیک
 متهراپور آمده مورچال بسته بود خان خانان راجه مچان سنگه را
 بدفع او تعیین نمود و راجه مذکور بر سر او رفته با آن کافر لئیم
 ضربی عظیم نمود و او را هزیمت داده کامیاب ظفر بلشکر فیروزی
 اثر معاودت کرد و همواره مبارزان جلالت آثار را در لیل و نهار با
 اعدای تیره روزگار آویز شها روی میداد که ذکر مجموع آن بر عبیدل
 تفصیل موجب اظناّب و تطویلست چون مخالفان را از محاربات و
 مقاتلاتی که در متهراپور با جلود منصور بجای آوردند مقصود
 حاصل نشد انتزاع کرگانو که فیلان و اسپان و جمیع آلات توپخانه
 و نواره و ذخیره آذوقه در آنجا بود پیش نهاد همت باطل نهمت
 ساختند و شبها بجمعیت تمام بر اطراف شهر و محوطه خانه راجه
 هجوم آورده فرصت یورش می جستند و نواحی شهر را بشرازه
 شرارت آتش زده خانه را می سوختند و صدق (کریمه بخیربون
 بیوتهم نیایدیم) را چراغ ظهور در پیدگاه بصائر می افروختند میر مرتضی
 درون آل بر دور محوطه خانه راجه از پیادهای بندرتچی جمعی
 بحراحت باز داشته و گروهی بر کنار ناله دیکهو بمحافظت گذاشته

مرتضی باشند و میانه خان از دامن کوه ساینی بر خاسته با سرانداز خان آنروی ناله دیکهو که از پیش کرگانو جاریست اقامت نماید و سکنه آن حدود را از شر تعرض اعدای مردود محافظت کند و دیگر لشکرها از هرجا که باشند بمتهرپور آمده بجیش مسعود پیوندند بالجمله بنابر مروج این اسباب و موجبات دگر باره جمیع ولایت آشام بتصرف آشامیان تیره ایام در آمده غیر از کرگانو و متهرپور جایی دیگر در تصرف عساکر منصور نماند و از خیرگی مقهوران کلر بجای کشید که از متهرپور بکرگانو بی فوجی مجال تردد نبود از وقوع این حالت وحشت و دل تنگی و دهشت و مرامیمگی بر ضامتر امتیلا یافت و دلها قرین حیرت و خاطرها رهین ضجرت گردید عمرت و قلت آذوقه نیز این حالت پرمالالت را علاوه شد و راجه ضلالت کیش یکی از عمدهای خویش که او را بیحدلی بهوکن گفتندی سردار و صاحب اختیار کرده بالشکری عظیم بمدانعه عساکر گردون مافتر تعیین نمود و باطراف آن ولایت نوشت که هیچ کس از گفته و فرمان او سر نه پیچد و خود از کوهستان نامرورپ برآمده در قصبه سولا کوری که در چهار منزلی کرگانو است و در سوابق ایام دارالملک راجهای آشام بود اقامت نمود و بیحدلی بهو کهن که بکنار نهر دلی که از کوهستان برآمده و از نزدیک متهرپور گشته بآب دهنگ می پیوندد و در صوم برشکال دریای عظیم می شود آمده قرار گرفت و از اطراف آندیار مردم را طلبیده حشری انبوه از آشامیان شقاوت پزوه فراهم آورد و دیواری عریض مرتفع در کمال استحکام بطول می کرده در عرض اندک فرستی بر لب آب مذکور

بدست آورده بودند ساخته و بر آنها سوار شده بدفع شر اشرار نابکار پردازند و خود را بهر عنوان که باشد ازان گرداب خطر بساحل نجات اندازند بنابراین قرار داد پس از هفت روز که دران گرداب عذاب آشوب گاه بلا برنج تسلط و استیلائی اعدا مبتلا بودند فرهاد خان با جمعی از پروران که هریک نهنک بحر شهامت و شجاعت بود در اول ظهور تابشیر صبح که هنوز روشنی روز جهانرا چهره افروز نگشته بود بران کشتیها و کلاک ها که ترتیب داده بودند بر نشستند و مفیقه همت بدریای توکل افکنده در روی آب بر روی مخدوران خسران مآب حمله ور گردیدند آنضالت کیشان مقهور از انجا که سرخوش نشاء پندار و غرور گشته احتمال ظهور این قسم دستبردی از مبارزان منصور راه نمی دادند بجمعیت خاطر و اطمینان دل بی پروا و غافل غلغده بودند از منوج این حیا و مشاهده جرأت و جلالت مبارزان فیروزی مآل مغلوب رعب و دهشت گشته بودی فرار و بودی ادبار شنافتند و غازیان اسلام ازان مهلکه نجات یافتند فرهاد خان سپاس فضل و موهبت ایزدی بجا آورد و بچهل و یک کشتی که از آشامیان مردود بدست آورده بود لشکریان را از آنها گذرانیده دوم ذی قعدة بخانخانان پیوست و پس از مراجعت فرهاد خان از کثرت بارش و طغیان آبها طرق و مسالک بالکلیه معدود شد و هر کس در هر تهنانه که بود بر آمدنش ازان جا و وصول کومک پاد نزدیک بمرتبه تعذر رسید بنابراین خان سپه دار قرار داد که سپاه ظفر پناه از تهنانه برخیزند و جلال با همراهان ازان روی آب دهند و غازی از دیوبانی و جمعی از مردم تهنانهی دیگر بگروگان آمده نزد میر

معار را از اجتماع این حالت موجب سلامت و ملالت گشته در حال آن معضله فرو ماندند القصه تا یک هفته فرهاد خان و رفقای او بر فراز آن آل محصور آشامیان دیو سیرت درد خصال بودند و از بی قوتی گلوان لشکر را ذبح نموده بگوشت آنها تغذی می نمودند و مقهوران محال طلب هر روز و هر شب از کشتیها و مورچالها بانداختن توپ و تفک نائره جنگ افروخته مراسم کینه توزی و شر اندوزی بظهور میرمانیدند و چند نوبت از کشتیها فروه آمده قدم جمهره بر ال نهاده حملات متواتر نمودند و فرهاد خان با مبارزان نصرت نشان در مقام مدافع در آمده بضرب تیغ سرافشان کفایت شر آنشقاوت منشان می نمود نوبتی جمعی کثیر از مفاهیر پدای آل آمده بر معدودی از راجپوتان راجه سجان سنگه که بآنها نزدیک بودند حمله آور شدند فرهاد خان ازان حال آگاه گشته خود را بآن موضع رسانید و راجپوتان را اشاره نمود تا مضمون الحرب خدعه را کار بسته از روی مصلحت قدم همت را پس کشیدند آشامیان بی فرهنگ باطل آهنگ از مشاهده این حالت خیره گشته بی درنگ پیش آمدند و از کشتیها دور افتادند خان مذکور چون تیر تدبیر در هدف مقصود جایگیر دید با همراهان عطع عنان همت نموده بران گمراهان حمله نموده اکثری ازانها را طعمه تیغ بی دریغ ساخته چند کشتی را متصرف شد مجله چون این حالت باصدا دکشید و جنود مسعود را آذوقه مفقود گشته از بی قوتی کار بصعوبت انجامید خان مذکور و اتباعش بصوابدید همت و جرأت قرار داده که کلکها از درخت کیله ونی و کاه ترتیب دهند و آت را ضمیمه کشتیهای که از مخالفان

طغیان و اشتعل داشت شب هنگام عبور نمود و ابو الحسن از انرومی آب بار پیوست و چون بموضع ننگ رسیده محرا را دریای بیکران دید و چندانکه در جست و جوی راه کوشید چاره و تدبیرش بجای فرسید چون آن روز و شب آسمان از سحاب قطره ریز و زمین از آب طوفان خیز بود سواران جزخانه زمین منزل گاهی نگزیدند و پیاده ها بغیر ایستادن در آب چاره ندیدند روز دیگر فرهاد خان ناچار چاره کار در معادلت دانست و هر انداز خان را که دران موضع بود همراه گرفته بسمت کرگانو روان شد و بارنقا همه دران آب رانده قریب بموضع ترمهانی رسید آشامیان غدار نا بکار بتازگی آنجا افشار عمیق و جدول عریض حفر نموده بآب دهنگ متصل کرده بودند و بر سواحل آن مورچالها ساخته بمردان کلر و آلات پیکار استوار نموده راه مراجعت سپاه ظفر پناه را مسدود گردانیده بودند درین اثنا بسیاری از ملاعین آشامی که بر کشتیهای جنگی نشسته بودند در رسیده بر اطراف لشکر منصور شروع در انداختن توپ و تفنگ نمودند و از مورچالها نیز دست بااستعمال آلات حرب کشودند فرهاد خان و همراهانش حال برین منوال دیده درگرداب حیرت و اندیشه فرو شدند نه نواره داشتند که بان دفع اعدای مقهور و از آبها و نالها عبور توانند نمود و نه آذوقه که قوت دواب و لشکریان شود ناچار خود را بیالای آبی که دران نواحی بود کهیده دُن بغض الهی نهادند چون ازین معنی بخان خانان خبر رسید محمد موسی یکه تازخانی را با فوجی عظیم از سپاه خود بکوسک فرستاد و او بترمهانی رسیده پیشتر نتوانست آمد خان مپه دار و مائر دولت خواهان عقیدت

استعداد استرداد آن ولایت از کفره بدنهاد نداشتند بضرورت آنجا توقف گزیدند تا مهم آشام بانجام گراید و خبری از خان خانان بیاید بالجمله چون آن نوین مپیدار بر کیفیت جرأت و جسارت آشامیان و آمدن آنها بنواحی گرگنو و محاربه باغازی تهانه دار دیوبانی آگهی یافت ابو الحسن نام یکی از جماعت داران خود با فوجی شایسته بتنبیه مقهورانی که چند جا در نواحی دیوبانی مورچال ساخته دگرباره در صدد حمله بردن بران تهانه بودند تعیین نمود و زمره آغران را با جمعی دیگر بکومک میر مرتضی فرهاد و ابو الحسن بدیوبانی رمیده بتادیب مفسدان پرداخت و آن بی دینان مردود را از آن حدود متفرق و پیریشان ساخت و چون قضیه شکست محمد مراد بیگ و استیلاي آشامیان بر نواره که همراه او بود بخان سپه سالار رسید فرهاد خان را با راجه مجان سنگه و قزاول خان و دیگر بندگان بادهای و فوجی آراسته از مهپه خود بلکهوگده تعیین نمود که رفته کشتیهای آذوقه را که آنجا فراهم آمده باشد بلشکر ظفر اثر رساند و در رفتن و آمدن مفسدان اطراف را تنبیه و تا دیب نموده سراندا از خان را بمحافظت کچپور بازدارد و در هر تهانه که کومک ضرور داند جمعی بگذارد و تهانهای آن حدود را بنوعی بندوبست دهد که بعد ازین مقهوران بی دین مجال تعرض بمتدرین نیابند و ابو الحسن را که چنانچه گزارش یافته بتنبیه مفسدان دیوبانی معین کرده بود نیز مامور ساخت که با همراهان خویش رفیق خان مذکور باشد و فرهاد خان هردهم شوال بگرگنو رسیده از ناله دیکهو که کمال شورش و طلاطم و نهایت

شروع در جمع‌بندی آنولایت و مطالبات اموال از رعیت نمودند. از آنجا که زمینداران مملکت هندوستان بمقتضای تدبیر بجهت تسخیر قلوب و استمالت رعایا که سر از ریقه اطاعت و مالگزاری آنها بر ندارند در محال زمینداری خویش معامله در اخذ مال بکار نمی برد و دستور و قانونی که در ممالک محروسه معمولست بعمل نمی آورند و بیم نراین نیز برین و تیوره عمل می کرد کانه رعایای آنجا از وقوع آن معامله و قرار آن دستور که از آئین مرسوم آندیار دور بود و بایستی بتدریج ضعف ظهور و استمرار گیرد متوحش و نفور گشته خواهان بیم نراین شدند و او را بفروند آمدن از کوهستان و تحریک سلسله فساد ترغیب نمودند آن ضلالت آئین این معنی را دولتی عظیم شمرده از کوهستان فرود آمد همگی اهل آن دیار بآن بغی افدیش سینه روز گلز پیومند و دگر باره او را بحکومت و ریاست برگرفته بر سر محمد صالح نام یکی از منصبداران ازان بادشاهی که در موضع گنهل بازی بود ریختند و او با همراهان بتیغ عصیان آن مخاذیل نقد جان در راه عبودیت در باخت و ابواب وصول رسد بلشکری که آنجا بود مسدود شد و بیم نراین باسفنبدار خان پیام نمود که طریق سلامت آنست که خود را در معرض هلاک نیارده رخت اقامت ازین دیار برگیری و به بنگاله روی خان مذکور چون قوت مقاومت در خود ندید بصوابدید خرد مصلحت بدین بارفقای خویش از آنجا برآمده بگهواره گهات رخت و درین وقت عسکر خان نجم ثانی که از جناب خلافت و جهانبانی بآنجا معین شده بود در گهواره گهات رسیده بار پیوست و بنابر آنکه

چون دست احتیالی مقهوران بگرگانو نرهید و آنجا کاری از پیش
 قوتوانستند برد جمعی کثیر ازان مدبران بموضع دیوپانی که غازی
 افغان با بیست سوار و پنجاه پیاده تهانه دار آنجا بود رفته آنرا قبل
 کردند از آنجا که او را از جوهر دلیری و پناهگیری نصیبی بود نظر
 بر قلت جمعیت همراهان خود نکرده بقصد دفع شر آنها قنات
 کیشان از محوطه بانسی که بجهت مکنونت خویش ملحقه بود
 بیرون آمده باچندی از رفقا که در میدان جلالت و هرپازی با او
 شریک العنان بودند بران جمع کثیر تاخت درین اثنا مرداران
 ملعین که خود را بدروازه محوطه رسانیده بود یکی از همراهان
 غازی مقابل شده همشیری بر پیشانی احپ او رسانید و احپ
 بصدقه رحم از زمین راست شده سوار بر زمین افتاد و خشم کینه
 جو باتبع آهسته رو بدو نهاده آن مرد صفت شهامت کیش
 بجلدی و چالاکى از زمین برجسته بآمرود در آویخت و بزخم
 جمدهر خونس با خاک بر آمیخت اشرار نابکار از گشته شدن
 سردار مغلوب رعب و بیدلی گشته روی همت از عرصه پیکار
 بر تافتند بالجمله از وقوع این قضایا رعایای که مربر خط انقیاد نهاده
 بمساکن خویش باز آمده بودند بواى فرار شتافتند و در خلال این
 حال خبر استیلاى بیم نراین بر ولایت کوچ بهار اشتهاو یخته
 نفوذ انزای اعدای مقهور و همت گسل بیدلان لشکر منصور گشت
 و این سانحه بدان جهت وقوع یافت که جمعی که بنظم و نسق مهمات
 مالی آن ولایت معین گشته بودند باقتضای مصلحت و تدبیر
 کار نکرده بدستوری که در ممالک محرومه پادشاهی معمولست

نوارا پادشاهی و لشکریان و کشتیهایی که آزرده به گرگانو رسانیده بودند با جمیع اشیایی که در آنها بود بتصرف آغامیلان در آمده سرمایه نفوس و استکبار آن گروه نابکار گردید و راه رسیدن آذرده بلشکر فیروزی اثر و طریق آمده و شد نواره و خبر از لکهاو کده مسدود شد و چون جزیره آنروی آب دهندک را که جلال بضبط آن معین بود اکثر آب گرفته از طغیان دریا و کثرت گل و لای بادپایان دشت پیمایی را آنجا مجال جولان نبود و مبارزان جهاد آئین از توده بازمانده در سرزمینی رفیعترین رحل اقامت و محکم انگنده بودند و در دامن کوه سلطانی که میانه خان با جمعی آنجا بود از کثرت نزول سیلاب آن کوه مجاهدان نصرت پزوه بختوه آمده جز محافظت خویش باصری دیگر نمی توانستند پرداخت مخدولان آشام از صدمه تیغ خون آشام فازیان ظفر اقتصام خاطر بیدغدغه ماخله و رایب جسامت انراخته جمعی ازان حسیدیان خاص طبیعت که در سیر روی آب بسان خاشاک بی باک و چالاک انده صیقل از آب دهندک گذشتند و برخی ازان بصت قدر آن ناؤل مرتبه بنگون ساری بخت و هبوط طالع چون میل از نرلز کوه سلطانی منکسر گشته و دست تعرض بحواشی گرگانو دراز کرده فرصت دست برد بحارمان شهر می جستند میر مرتضی که بمحافظت شهر قیام داشت و پیوسته بآئین عبودیت و اخلاص و از روی کوشش و فیکو بندگی بمرام حزم و پاسداری و شرائط خبر گیری و هشیارایی همت می گماشت پس از آگاهی برین معلی پیشتراز پیشتراز در وظائف حراست کوشیده روز و شب آماده مدافعت و پیکر بود

چنانچه محمد مراد بیگ خان مذکور را پهای مردی نواره که با
 اوست از آب ها و نالها بگذراند و سرانداز خان با همراهان خویش
 بر ساحل شرائط امداد و کومک نواره بظهور رساند و محمد مراد
 بیگ در موضع نیک که سرانداز خان بانظار رسیدن او توقف نموده
 بود باو رسیده از آنجا بایکدیگر روانه شدند و درگذشتن از نخستین ناله
 که بر سر راه مرانداز خان بود فیما بین منازعت و نامازی روی نموده
 از ورزش تند باد ستیزه و رنجش کشتی اتفاقشان در موج خیزی
 مخالفت و نفاق افتاد و بغلبه نفسانیت سرزشته دولخواهی
 و مصلحت شناسی از کف فرو رفته مرانداز خان از همانجا قدم
 مراقت پسر کشید و محمد مراد بیگ از خود رائي و خوبش
 نمائی مقید بر فاقه او نگشته مفیده عزیمت را بدست مبارک
 لنگر برداشت و شب هنگام که کشتیها را بکنار کشیده منزل گزید
 برخی از نواره مقهوران نمایان شده ناگهان بر نواره بادشاهی حمله
 آورد و از طرف ساحل نیز مقارن این حالت گروهی از اهل ضلالت
 در رسیده بآئین گوهید خویشتن شور شبخون در انداختند محمد
 مراد بیگ و همراهانش را پای ثبات و سکون لغزش پذیرفته
 هست و دلوری بر مدافعت و مقاومت یاری نکرد و مجموع
 لشکریان و اهل نواره بی آنکه شرائط پیکار و مراسم کارزار بظهور
 رسانند از کشتیها خود را بکنار انداخته عار فرار گزیدند و بترمهانی
 رسیدند و بغیر چند کشتی از افغانان دلیر خان که بمجرد ظهور
 نواره غنیم آن پر دوان بنیروی بازوی جلالت آن صفائن را بمیان
 نواره مخالفان زده بدیدند و به دیولگانو رسیدند دیگر مجموع

بمحافظت آن تهنه قیام نماید و خان مذکور بآنجا شتافته دفع
 شرار نار ناپاک نمود چون مقهوران در دیولگانو کرای نهافتند آهنگ
 تهنه کچپور نموده غره شوال بهجوم و جمعیت تمام بر مرانور بیگ
 تهنه دار آنجا رفتند و او در اول دهله اگرچه بنیروی بازوی
 جرات و دلیری بران دیوسیرتان ضلالت پرور ظفر یافت و آنها را
 منهنز گردانید لیکن چون پسر از فتح خاطر از دغدغه مخالفان
 پرداخته حزم و احتیاط را که سرمایه پناهگیری و پیرایه دلیری و
 دلوریست کار نیست و مورد غفلت و بی پروائی گشت ضلالت
 کیدشان غدر اندیش که هزیمت یافته بودند بکام جرات برگردیده
 ناگهان بران تهنه ریختند و او با معدودی شریک هلاک چشیده
 دیگرانرا بای ثبات از جا رفت و آشامیان مقهور کچپور را متصرف
 گشته انروی آب دهنگ از محاذی موضع مذکور تا نواحی لکھو کده
 مورچال ها ساخته بسد راه نواره و منع رسیدن آذوقه بلشکر ظفر
 قرین پرداختند چون خان سده سالار برین معنی آگهی یافت
 مرانداز خان اوزبک را باجمعی تعیین نمود که بکچپور رفته بتدارک
 این قضیه کوشد و چون آن حدود را از غبار فتنه مفسدان به پدید
 در کچپور اقامت گزیده بحراست تهنه آنجا قیام نماید و متعاقب
 او محمد مراد بیگ را که چندی قبل ازین با برخی از سفائن
 جنگی بدرقه کشتیهای آذوقه از لکھو کده بگرگانور رفته بود بانواره
 همراه او و چندی دیگر از کشتیهای جنگی مقرر نمود که کشتیهای
 آذوقه را که خالی شده بود بدرقه نوده برگرداند و بصرانداز خان
 صلحی گشته باتفاق راه مقصد بپارند و بمعاونت هم مستظهر باغند

را با جمعی از مجاهدان نصرت لوا در شهر کرگانو گذاشته بپسند
 شعبان از چهارم سال جلوس همایون خود با بقیه لشکر ظفر اتر در
 موضع منتهرا هورگه سه و نیم کروزه بالای کرگانو واقع است و سرزمینی
 بلند دارد که در موسم برشغال آنرا آب نمیگیرد اقامت ورزید درین
 اثنا موسم برشغال در رحیده جوش لشکر ابر از ساحل میدن
 آسمان شورش انگیز شد و از ثقاتر امطار و زیش سحاب مدارا عرصه
 دشت و بیضت هامون طوفان غیز گشت موج حیلاب چون زنجیر
 پانی دیوانگان دشت فرما گردید و خیمه لشکریان در صحرا نمودار
 حباب روی دریا آمد بمشاهدت مولک برق زمین از آب رخ در لغاب
 احتجاب کشید و از بیم تیر باران ابر دریا زره جامه موج در پوشید
 نهرها و نالها بسان تمرود پیشگان سر بطنیان بر آورد و طرق و
 مسالک از وفور کل ولای راه تردد بر سپاه و لشکر محدود کرد حران
 و سرداران معاهیر آغام و سپاهان و رزم آوران آن گروه تیره ایام که از
 بیم و لارک نهر و انتقام مجاهدان ظفر اعتصام در تنگنای جنگهار
 بر قلل جبال سر بحیب تالاسی در کشیده ربه مفتت از شیران
 بیده و غا و هزاران غرضه هیجا اختفا گزیده بودند انتهاز فرصت
 نموده دلیری و جسارت آغاز کردند و نخست در موضع دیولگانو
 غبار تمرود انگیزه بر تهمانه دار آنجا شب خون آوردند بندهای
 بادشاهی از آنجا که سر رشته حزم و آگاهی از کف لداده هوشیار و خبردار
 بودند بحمله مخدوران از جا نرفته در مقام مدافعت ثبات قدم ورزیدند
 و اعدای را هزینه داند خان خانان بعد از استماع این خبر یادگار
 خان اوزبک را تعیین نمود که متمردان آن حدود را تنبیه نموده

معاودت خان خالان مههدار بنگاله از جنگ بعد مصالحه و تحصیل پیشکش و پدرود کردن جهان فانی

مابقا رقم زده خامه حقائق نکار گشت که چون بمیامن اقبال
کشورستان خدیو جهان و مساعی جمیل خان خالان عساکر اسلام
را ننج ولایت آشام دست داده توفیق غرور و جهاد با آشامیان
عقارت بنیاد چهره افروز سعادت شد و شهر گرگانو که مرکز
حکومت و معتقد ایالت راجه آنجا است و از دیرباز ظلمتده شرک
و ضلالت و دار الملک کفر و جهالت بود پرورد جنود مسعود نور
آمد گشته تمامی سر زمین دکن کول که ساحل جنوبی دریای
برمه پتیر است بتصرف مبارزان دولت و مجاهدان دین در آمد
و راجه مردود آنجا بهزاران خواری و خاکساری رخت ادبار
بکوهستان کمروپ کشیده عساکر قاهره دران ولایت رایت استقرار
بر انرا شدند و سکفه و رعایای آن دیار که از بیم سطوت سپاه ظفریناه
بکوها و جنگلها گریخته بودند باستماع صیت معدلت و نصف
این دولت الحداد با ماکن و محاکم خویش باز گشته سر بر خط
اطاعت و انقیاد گذاشتند ازین جهت که موسم برشکال نزدیک رحیده
بود و ایام بارش را آنجا بایست گذرانید بخان سده مالو همت بر
ضبط و محافظت حدود و ثغور آن ولایت گماشته در هر جا که مظنه
شورش و نساد آشامیان بد نژاد بود تهاده قرار داد و یکی از سرداران
با نوجوی بآنجا فرستاد تا از هر طرف که آن قوم مقهور مریفتند و
شور بر آرند مبارزان منصور همت بدفع آنها گمارند و سیر مرتضی

تعرض حال سکنه شهر منع نموده منادی گردانیده که بفرزندان و متعلقان
 جمعی که کشته شده بودند کسی آسیب نرساند و سترسال را که
 زمیندار آنجا بالا صال با و میر حیدر بجای رایسنکه متمکن گردانید و سر
 هر شر رایسنکه تیره اختر و با صنبیه پسر او و سکنه رام خاله زاده و مانگی
 عمش بکجرات فرستاد که از دروازه های شهر در آورزند تا هر مایه عبرت
 دیگر خود سران فتنه پرور باشد و یک دو ماه جهت بند و بست و
 ضبط و نسق آن سر زمین در آن حدود توقف گزیده چون متهیدان
 خبر رسانیدند که تماچی پسر رایسنکه و جسامی برادر آن و خیم العاقیه
 سه هزار کس از سوار و پیاده فراهم آورده در موضع هالار غبار
 انگیز فتنه شدند آن خان شهابت نشان محمد پسر خود را با دو
 هزار سوار بدفع و امتیصال آن شوریده بختان تعیین نمود و آن هر
 دو سرشود باستماع توجه این جایش مسعود با همراهان از موضع
 هالار فرار نموده رو بجانب کچه آوردند و محمد مذکور بر جناح
 امتیصال از دنبال رسیده با آن کوه افدیشان بجنگ و قتال
 پیوست و حربی معرب روی نموده یکصد و هفت تن از نینه
 کفر و طغیان در آن آویزش بخاک هلاک افتادند و بقیه السیف
 بتنگ پانیم جانی بدر بردند و چندی از مبارزان اسلام بسعادت
 شهادت رسیدند و چون قطب الدین خان عرصه آن ولایت از خار
 فساد بی دینان بد نهاد پیراسته خاطر از بند و بست آن حدود
 پرداخت بچوناگده معاودت نمود و پس از وصول خبر این فتح
 نمایان باستان دولت آشیان خان مذکور مشمول عواطف پادشاهانه
 گشته شهر جام بفرمان شهنشاه اسلام موسوم باسلام بگرگردید *

تن بودند یکجا دران بحر پر آشوب هیچا بتند باد حمله بهادران
فیروززی لوا حباب آسا سر بگریبان فلان فرو بردند و قریب یک هزار
کس دیگر از کفار تیره ایام غلب تیغ انتقام غازیان اسلام گشته بقیه
العیف راه فرار - پزدند و یک صد و هفتاد و هفت تن از مبارزان
شهادت کیش برتبه والی شهادت نائز گردیدند و چهار صد و سی
و چهار کس زخمی شده گل نیک نامی از شاخص مردی چیدند و
از میر رستم و اسدکاشی و عبدالباری انصاری که مقدمه این جیش
فیروزی بودند تالشهای مردانه و ترددات بهادرانه بظهور رحید و
چون عرصه نبردگاه از لوٹ وجود جهالت منشان گمراه پیرایش
یامت و رخسار سعادت مجاهدان دین قویم بگلگونته این غزو مترگ
و جهاد عظیم آرایش پذیرفت قطب الدین خان در ساعت میدان
رزم فرود آمده شکرانه ایزدیگانه را دوگانه ادا کرد و سلامت ذات
اقدس و شخص مقدس حضرت شاهنشاهی را که این فتوحات والا
و نصرت های سترگ بنیروی بخت جهان افروز و یاروری اقبال
دشمن سوز چهره آرای دین و دولت میگردد بزبان اخلاص
فاتحه خوانده اواخر روز با جنود فیروزی بلهکر گاه آمد و تفقد حال
مجروحان نموده جراحان بمداوای آنها گماشت و چون معلوم شد که
فوجی که زمیندار کچه بکوسک رایسنکه مخدول تعیین نموده بود بدو
کروهی رزم گاه رحیده بوده و باستماع خبر غلبه و استیلائی اولیای
دولت رهگرایی فرار گردیده خان مذکور فوجی از جنود منصور
بنعانب آن برگشته بختان معین نمود و هفدهم رجب از جایی
که امامت داشت کوچ کرده در ظاهر شهر جام نزل کرد و لشکریان را از

و استیلاى این افواج نصرت لوا بقطب الدین خان خبر رسید با
 عساکر قاهره بر جناح سرعت بمقابله کفار نابکار شتافته بجنود نامحمود
 کفر و طغیان مقابل شد رایسنگه تیره بخت همگی میانه خویش
 یکجا فراهم آورده بجسارت جهل و غرور پای ثبات درمیدان
 مدافعت نشد و با راجپوتان جاهل تهور کیش که وقت حفظ
 ناموس و هنگام جوش حمیت زهر آب تیغ خونخوار را شربت خوشگوار
 و شیوه سربازی سرمایه مباحثات و افتخار دانند پیاده شده متهورانه
 دل بر هلاک نهاد و بعد از ساعتی چند که از طرفین ازدهای توپ
 و تفنگ در خروش و بحر و غا بطونان آتش درجوش بود مبارزان
 منصور از اطراف و جوانب مقهوران در آمده طائران تیر جنگ
 خدنگ را از آشیان کمان بر روی انادی پرواز دادند و در هر سینه نیز
 جمعی کثیر و جمی غفیر ازان بی دینان یقمر سعیر و درکات
 بنس المصیر فرستادند و چون رایسنگه مردود قرارگشته شدن باخود
 داده بقصد در باختن نقد حیات قدم استقلال و قرار در عرصه پیکار
 استوار کرده بود تماجمی پسر بدگهر خود را با جاقام برادر ضلالت پرور
 خویش و جمعی از اقربا و راجپوتان جهالت اندیش بمبالغه تمام
 رخصت داد که پدای مردی گریز ازان رستخیز بلا برآمده خود را
 بگوشه کشند تا ریشه نسل و بنیخ نسل او دران سرزمین باقی باشد
 القصه غازیان نصرتمند و مجاهدان همت بلند داد سعی و جهاد
 داده بدلات تیغ جانستان بسیاری از بی دینان را رهگرایی مطموره
 نیستی گردانیدند و رای سنگه مردود که روی بروی قطب الدین
 خان بود بایک پسر و عم و اقربا و خواص و تمدهاکه همگی شش صد

امتیصال آنها گمارد و این عزم مصمم نموده بترتیب و توزک انواج پرداخت و فوجی بر سر راه کومکیان کچه که نزدیک رسیده بودند معین ساخت که مد راه آن گمراهان بوده از حال آنها آگاه باشند و بهریک از میر رستم و اسد کاشی و عبد الباری انصاری که از لشکرگاه پیغمبر بودند فوجی تازه از سوار و پیاده و بندو تچی کومک داده مقرر نمود که هر کدام از طرفی بر مردودان حمله برند و محمد پسر بزرگ خود را هراول خویش کرده میمنه و میصره بمردان کار و بهادران شهامت آثار استوار ساخت و شب پانزدهم رجب بعزم رزم و آهنگ کارزار چون پاسی از شب ماند انواج نصرت شعار سلاح پیکار پوشیده فکاره جنگ نواختند و از مورچالها بیرون آمده به نیت غزو و جهاد کمر همت بر میان معی و اجتهاد بستند و اعدای بد نهاد نیز آمده مدافعت و مقارست گشته از مورچالها برآمدند و قطب الدین خان خود با اکثر لشکر که همراه او بودند در پیش مورچال توقف گزیده قرارداد که نخست انواجی که با تره خانه پیش بودند نیران قتل انروخته جنگ سرگند میر رستم و عبد الباری و اسد کاشی دست انتظار و اعتضاد بمیامن تائیدات الهی و اقبال بی زوال حضرت شاهنشاهی زده بنیروی شجاعت و دوری هریک از طرفی بر حزب کفر و فرقه ضلال حمله بردند و بگروهی از مخدولان که پیش خیل جنود عدوان بودند مقابل شدند و دایران جلالت کیش دست جرات از آستین شهامت بر آورده بضرب تفنگ و سیبه خدنگ روی جسامت مقهوران باطل آهنگ بر تافتند و آن بی دینان پای همت برگشیده بر این سنگ شقاوت منشن پیوستند و چون از سطوت

اموان و انصار با رای منگه شقاوت شعار بود بمناجبت ضلالت
 ذاتی و اقتضای جهالت فطری هفت هزار سوار جرار نیزه گزار
 از راجه پوتان جلالت شعار بکومک او تعیین نموده بود بالجمله قطب
 الدین خان با جنود قاهره نزدیک بمقهوران رسیده بغاصه یک گروه
 در برابر آن گروه شقاوت پژوه فرود آمد و او نیز بنابر رعایت مرام
 حزم و احتیاط که مناط سپاهگری و مرداروست در پیش معسکر
 خوبش مورچالها بسته بادرات توپخانه استحکام داد و باقتضای رای
 صائب توبی چند از لشکرگاه پیش فرستاد که در موضعی که آسیب
 گوله آنها بمخدولان رسد نصب نموده مورچال سازند و میرستم
 و عبد الباری انصاری و احمد کاسی را با گروهی از سپاه خود تعیین
 نمود که نزدیک بتوپخانه مذکور نزول نموده از دستبرد مخالفان با
 خبر باخند و این گروه با توپخانه از لشکرگاه پیش رفته در جای
 مناسبی مورچال ساختند و از طرفین بتوپ و تفنگ هنگام جنگ
 مرشده شب و روز نائر قتال مشتعل بود و ازین جهت که غنیم عاقبت
 و خیم نیز توپخانه عظیم داشت بتوپ اندازی و برق اندوزی مبارزان
 دین را بر دشمنان ضلالت آئین غلبه و احتیاط دمت نداد و چون
 قریب دو ماه برین وتیره گذشت و کاری از پیش نرفت و منہیان
 خبر آوردند که کومک زمیندار ولایت کچه نزدیک رمیده امت دان
 جمع تیره سرانجام عنقریب بمقهوران جام ملحق گشته قوت رشوکت
 ادای متزاید خواهد گردید قطب الدین خان بصوابدید خرد مصلحت
 دان ملاح دران دید که پیش از آنکه بموصل مدد و افزایش جمعیت سپاه
 بازاری جرأت مخالفان قوت گیرد صف آرای قتال گشته همت بر

بجهت تحصیل زر پیشکش بآن ولایت معین شده بودند از همه
 جا برخیزانیده مردم پادشاهی را از دار الضرب و بندر مروارید که
 از اعمال آن ولایت است نیز معزول ساخت و پس از چندی
 مقرر سال از قید آن مدبر بدسگال رهایی یافته نزد قطب الدین خان
 آمد و از جور و بیداد آنضالالت نهاد نظم نمود چون این سوانح
 و وقائع بمسامع حقائق مجامع رحید پربلیغ لازم الامثال از پیشگاه
 قهر و جلال بطفرای نفاذ پیوست که قطب الدین خان کمر همت
 بدفع و استیصال رایسنکه خسروان مآل بسته عرصه آن ولایت اوخلو
 تسلط و استیلائی او به پیراید و سترسال را دگر باره بزمینداری آنجا
 نصب نماید و میر رستم خوانی و عبد البازی انصاری و امدگامی
 و جمعی دیگر از کومکیان صوبه کجرات بمعانفت او تعیین یافتند
 و خان مذکور بمجرد ورود منشور لامع النور سامان لوازم آن مهم نموده
 با سپاه خویش و کومکیان کجرات که مجموع قریب هشت هزار
 سوار و پیاده بسیار از بندر قچی و تیرانداز بود اوائل جمادی
 الاولی این سال فرخنده فال از جوناکده بعزم دفع رایسنکه روانه
 گردید و اواسط ماه مسطور داخل ولایت جام شد رایسنکه تیره
 بخت بد فرجام باستماع توجه جنود نصرت اعتصام همگی سپاه و
 مردم خود را فراهم آورده و سرانجام توپ خانه نموده بجمعیت و
 ابهت تمام از شهر جام بعزم مدافعه بیرون آمده بود و در چهار
 گروهی از شهر فزول ادیار گزیده و اطراف لشکرگاه را به یستن مورچال
 و جیدن ادوات توپ خانه استحکام بخشیده و تماچی مقهور زمیندار
 ولایت کچه که از زمینداران آن حدود در قوت و اقتدار و جمعیت

و بلدگی این آستان خلانت نشان زیور گوش جان ساخته بر جاده فرمان پذیری و دولت خواهی ثابت قدم بود و همواره بمقتضای صلاح اندیشی و کز آگاهی امتثال اوامرو نواهی بادشاهی و ادای پیشکشی مقرری می نمود چون درین عهد سعادت مهد روزگار حیاتش مدیری شد از پیشگاه ملطنت و جهانبانی زمینداری آن ناحیه بستر سال پسرش قغویض یافت و او بموجب یرلیغ کرامت نشان و رسم معهود زمینداران برجای پدر نشست و سرکردگی قوم خویش و راجگی آن سرزمین را کمر بست رایسنگه مردود برادر زمل که مقهوری مغرور و غداری نابکار بود عرق غیرت و حمیتش حرکت نموده براه دشمنی و مخالفت مترسال شتانت و در صدد دفع و اهلاک او در آمده چون با جوهر دایری و جرأت مکر و چربزت فراهم داشت مردم را ازورمانیده بجانب خود دعوت نمود و بلطائف تدبیرات و حیل فریب پنچ شش هزار سوار و پیاده جمع آورده رایت غلبه و استیلا بر امراخت و گور دهن و اتهور را که جد مادری مترسال و مدار مهم ریاست او بود بقتل رسانیده مترسال را باخواص نوکران و پیشکاران و مادرش مقید حاجت و زمینداری و ولایتش را متصرف شده بجای پدر نشست و تماچی زمیندار ولایت کچه را نیز باخود متفق نموده بمعاونت و موافقت او مستظهر گشت و از آنجا که دیده عاقبت بین و عقل مصلحت گزین نداشت و ظلمتکده باطن ضلالت موطنش از تابش نور خرد بهره در نبود دم نخوت و استقلال زده هوای خود سری در سر بیمفز افگند و کسان قطب الدین خان حاکم جوناگده را که

خلعت مربلند شده وخصت انصراف یافت و مصحوب او خلعت
خاصه بجهت مرفرازی رانا مرسل گشت و رعایت خان بنظم مهمات
بغدر مروت از تنیدیر مصطفی خان معین شده بمعنایت خلعت
و از اصل و اضافه بمنصب هزارچی چهار صد سوار مباحی گردیده
بیعت و چهارم حضرت شهشاهی بعزم شکار تلوندی رایت توجه
برافراخته روزی چند دران حدود نشاط اندوز شکار بودند دران نواحی
دوشیر که آمیب آن بسکنه و رعایا می رسید بتغذک از پای در آوردند
و چهارم شعبان ساحت دار السلطنة را از سایه چتر اقبال فروغ
حمادت بخشیدند و چون اراده سیر کشمیر دلپذیر مرکز خاطر مهر
تغویر بود خدمت گار خان را با جمعی از بیلداوان و تبرداران
بجهت ساختن طرق و مسالک آن که اکثر کوه های بلند
و کوه های دشوار عبور و درهای تنگ منکاخ صعب المرور است
و مضائق و مزائق بهیار دارد وخصت نمودند ششم ماه مذکور میر
خان فوجدار کوهستان جمون ازان حدود رحیده دولت زمین بوس
دریافت *

فتح ولایت جام^(۲) و کشته شدن رابسنکه نیره
مرانجام و میندار آنجا بحسن صرامت و شهامت
قطب الدین خان خویشکی فوجدار جوناکنده

تبیین این مقال آنکه رنمل زمیندار سابق آن ولایت که حلقه اطاعت

و کلمه‌رانی بودند و هفتم ماه مذکور بعزم دخول آن مستقر حشمت
 و جاه با فر الهی و عظمت شهنشاهی بر فیل کوه شکوه زیبا منظری
 که تخت فلک پایه زرین بر کوه پشت آن نصب گشته بود سوار
 شدند و رخسند اختر سپهر اقبال بادشاه زاده فرخنده خصال محمد
 معظم را در پی سرب مبارک جای داده لوای توجّه بشهر انراختند
 و قریب دوپاس از روز گشته قلعه مبارک که بمیان قدوم همایون
 سر رفعت باوج گردون رسانید و چون فصل جوش نرگس و اوائل
 موسم شگوفه و هنگام سیر ریاض و گلگشت بساتین بود روز دیگر
 بسیر باغ داکشا که آنروی دریای راویست توجّه نموده مسرت
 پیرای طبع اقدس گردیدند و فردای آن که جمعه بود در مسجد
 فیروز خان که در فضایی بیرون قلعه نزدیک بدرواز هتیه پول
 واقعت بآنین معهود نماز گذارده مقرر فرمودند که هائر جمعات
 بدین دستور آنجا اقامت جماعت می نموده باشند و در ایام
 این ماه مبارک اثر بیست هزار روبه بوساطت صدر الصدور عابد خان
 پاریاب استحقاق انفاق شد و درین اوقات از وقائع بنگاله بمسامع حقائق
 مجامع رسید که سید نصیر الدین خان و سید میرزای مزارای که
 با خان خانان در یساق آشام بودند باجل طبعی مرحله هشتی
 پیمودند عاطفت بادشاهانه میر علی اصغر پسر سید میرزا را به
 برادر دیگرش و در اینخان برادر زاده و عزیز الله دختر زاده آنمرحوم
 را بمعطای خلعت از لباس کدورت برآورد و فیروز خان میواتی فوجدار
 لکمی جنگل که در لت اندوز ملازمت شده بود خلعت یافته بمحال
 فوجداری خود مرخص گشت و مهاسنگه عمه رانا راج سنگه بمعنایت

از غبار موکب مسعود عبیر آمود شده باغ خلد مثالش از نزول اشرف چمن زار دولت و بهارستان اقبال گشت و بنا بر فیض هوا و نزهت و صفای آن بهستان سرای دلکشا دو روز آنجا اقامت شد و باقر خان پیشکشی از امتعه و اقمشه آن بلده بمحل عرض رسانید و بمطای خلعت مباحی گشت نوزدهم نواهی قصبه لودیانه مضرب سرادات جاه و حشمت گردید و روز دیگر ریات عظمت و جلال دریای منلیج را که باشاره همایون جسر بران بسته شده بود عبور نموده قریب بقصبه پهلور نزول کرد و چون قراولان در پیشدیهایی نزدیک آن دو عبور دیده بودند شهنشاه شیر دل هنر بر صولت بعزم صید آن در صبح ضار سوار شدند و هر دو را بضرب تغنگ از پای در آوردند بیست و ششم نواهی تلوندی مخیم عساکر گردون شکوه شد و ابراهیم خان ناظم مهمات دار السلطنة لهور از آنجا رسیده احرار دولت زمین بوس نمود بیست و ششم موکب ظفر پناه از دریای بیاه برخی بگشتی و بعضی بیایاب عبور نموده نزدیک فتح آباد منزل گزید و دوم رجب ظاهر دار السلطنة از طلوع ماهچه رایت اقبال فروغ سعادت پذیرفته باغ فیض بخش که عمارات دلنشین و مساکن نزهت آئینش غیرت انزای تصور فردوس برین امت بنزول اشرف مهبط انوار عز و شرف گردید و فاضل خان میر سامان که پیشتر آمده بود بدولت ملازمت احمدمعاد یافت و چون ساعت داخل شدن شهر و قلعه مبارک دهم ماه مذکور مطابق غره امقندیار بود خاقان جهان تا رسیدن ساعت دران بهستان سرای دولت بساط اقامت گسترده چمن آرای عشرت

دولت مراحل آرای سعادت گشتند و شکار گزان و صید انگزان
متوجه شده بلج جمادی الاخره بخضر آباد پرتو درود گسترده و
پس از استیغای سبر و شکار آن حدود عمان توسن اقبال بسمت راهرامت
منعطف ساخته یازدهم باغ انباله را بنزول اشرف خرمی و طراوت
بخشیدند و درین ایام پیشکش امیر الامرای از نفائس جواهر
و مرصع آلات بنظر قدسی برکت رسیده رتبه قبول پذیرفت و فیض الله
خان قراول بیگی و حسن علی خان قوش بیگی و اعتماد خان و رحمت
خان دیوان بیوتات و جمعی کثیر از قراولان و عامله شکار بعنایت خلعت
شکاری نوازش یافتند و مصطفی خان ناظم مهمات بلدر سورت و
راجه تودرمل فوجدار اژاره و راجه بهادر چند زمیندار کمانون بمرحمت
ارسال خلعت سر بلند گشتند و جهانگیر قلیخان بفوجداری میان
دو آب معین گشته بعنایت خلعت و اسب مباهی شد و چون درین
اوقات صف شکن صفوی که از دیر باز در گوشه انزوا بوظائف دعا
گوئی این دولت گیتی آرای اشتغال داشت روزگار حیاتش بسر
رسیده بود و اخلاص خان خویشگی باجل طبیعی بساط هستی در
نور دیده عاطفت پادشاهانه سیف الدین ولد صف شکن مغفور
و دیگر منسوبان او و خداداد پسر اخلاص خان مرحوم و چندی
دیگر از خویشان را بعنایت خلعت نوازش فرمود و سوبهاک
پیرکاس زمیندار سر مور و باقر خان فوجدار سهرند بموکب جاه و جلال
پیروخته ادراک دولت زمین بوس نمودند و عاطفت پادشاهانه
سوبهاک پیرکاس را بعطای خلعت و اوربسی مرصع و جمدهر
مرصع و اسب با ساز طلا سرفرازی بخشید پانزدهم ظاهر بلده سهرند

درین ایام طبع مبارک را بگلگشت نزهت آباد کشمیر فردوس
 نظیر هم رغبت تام بهم رسیده بود و بعضی مصلحت های ملک و
 دولت نیز اقتضای آن میگرد که رایات خورشید تاب بصوب
 پنجاب انتهای نماید لهذا این عزیمت فرخنده پیش نهاد خاطر
 اشرف گشته غرة جمادی الاولی که روز جشن وزن مبارک بود
 اشاره والا بصندور پیوست که پیش خانۀ همایرن بصمت پنجاب بیرون
 زنند و هفتم ماه مذکور مطابق بیست و هشتم آذر که ساعت بانظار
 سعد و انوار سعادت قرین بود خدیو زمان و زمین های دولت در
 رکب اقبال آورده لولی توجه بدان صوب برافراختند و آنروز اعز آباد
 فیض بنیاد را مهبط انوار نزول ساختند هوشدار خان بصوبه داری
 و حراست قلعه دار الخانة تعیین یافته بعنایت اسپ با ماز طلا
 و نیل باحوضه نقره سربلند گردید و داروغگی غسخانه مبارک ازتغییر
 خان مذکور بالله بار خان مفوض گشته خلعت و علم بار مرحمت
 شد و یازدهم از مهابتان اعز آباد کوچ فرموده چند روز در شگر
 گاههای نواهی آن نشاط صید نخچیر اندوختند و شانزدهم هوالی
 قصبه مونی پت مضرب خیام ابهت و احتشام گشته دوروز درانجا
 مقام شد و بیست هفتم نزدیکی کرنال محط سرواقت اقبال گردیده
 چون خاطر ملکوت ناظر بعیر مخلص پور و شگر چور دران حدود
 مائل بود درین منزل فاضل خان میر سامان را با زوانه اردو و لشکر
 و کار خانجات رخصت فرمودند که از راه راست بدار السلطنة لاهور
 رود و هنگام رخصت خان مذکور را بعطای پوشتین خاصه پست
 گرم عنایت ساختند و روز دیگر کوچ فرموده با ملازمان رکاب

مذکور را بائین شایسته بجا آورده درین جشن فرخنده دولت زمین
بوس دریانت و بعطای خلعت خاص و باضافه هزار سوار بمنصب پنجم
هزارری چهار هزار سوار والارته گردید و صفی خان باضافه پانصدی
بمنصب سه هزارری هزار و دوصد سوار و راجه رکهناته باضافه پانصدی
پنجاه سوار بمنصب سه هزارری هفت صد سوار و عبد الرحمن بن نذر
محمد خان بانعام ده هزار روپیه و دانش مند خان بمرحمت ماده نیل
و الله یارخان بعنایت علم نوازش یافتند و علی قلیخان بفوجدارری
اعظم آباد از اعمال صوبه گجرات تعیین یافته خلعت سرفرازی پوشید
و منصب چکرام از کومکیان دکن باضافه پانصدی هزار سوار مقرر
شد و شیخ بدهوی قراول بمرحمت فیل مورد نوازش گردید و جمعی
کثیر از منصبداران و خدمت گذاران بارگاه سلطنت بعنایت خلعت
کهوت افتخار پوشیدند و چهار هزار روپیه بزمرد نغمه سنجان و سرود
سرایان آن بزم عشرت پیرا عطا شد و درین جشن خسروانه پیشکش
امیر الامرا صوبه دار دکن از جواهر زواهر و نفائس مرصع آلات بنظر
قدسی برکات رسیده رتبه قبول پذیرفت *

توجه رایات هالیات بصوب پنجاب

چون دران هنگام که مواجب جاه و جلال بتعاقب دارايشکوه
بد مال سایه سعادت و اقبال بر عرصه پنجاب گسترده بنا بر سلوح
فتنه ناشجاع چنانچه سبق ذکر یافته بزودی ازان حدود
مراجعت واقع شد و آن قدر توقف روی نداده که خاطر اقدس
حضرت شاهنشاهی از سیر و شکار آن ناحیت نشاط اندوز شود و

ارمال خلعت مورد نوازش گردیدند و عذایت ملاده فیل بدانشمند
 خان ضمیمه عطای خلعت گشت و محمد امین خان باضافه هزار
 سوار بمنصب پنج هزاری پنج هزار سوار و مرتضی خان باضافه هزار
 سوار بمنصب پنج هزاری چهار هزار سوار و اعتقاد خان باضافه
 هزاری بمنصب پنج هزاری یک هزار سوار و فاضل خان باضافه
 هزاری بمنصب پنج هزاری دو هزار سوار و هوشدار خان باضافه
 پانصدی بمنصب چهار هزاری دوهزار و هشت صد سوار و اسد خان
 بخشی دوم باضافه پانصدی بمنصب چهار هزاری دوهزار و پانصد
 سوار سر بلند شدند و از اصل و اضافه عابد خان بمنصب چهار
 هزاری هزار و دویست سوار و فدائی خان بمنصب سه هزاری دو
 هزار و سه صد سوار و اشرف خان بمنصب دوهزار و پانصدی چهار
 صد سوار و عبد الله خان ولد سعید خان بهادر مرحوم بمنصب
 دوهزاری هزار و هفت صد سوار و صف شکن خان بمنصب دوهزار
 یک هزار و دویست سوار و هرم دیو سید سودیه بمنصب هزاری پانصد سوار
 و باقی خان میر توکب بمنصب هزاری سه صد سوار و محمد منصور
 کاشغری بمنصب هزاری دو صد و پنجاه سوار سر بلند شدند و نجابت خان
 که در مبادی مال اول این خلافت همایون بنابر وقوع تقصیری
 مورد عتاب خمر روانه گشته از منصب معزول شده بود مطمح انظار
 فضل و مکرمت پادشاهانه گردیده بمنصب پنج هزاری چهار هزار
 سوار دگر باره کامیاب دولت شد و خلعت خاصه و جمدهر باعلاقه
 مروارید بار عطا گشت و وزیر خان که چنانچه گزارش یافت بجهت
 آوردن خزائن عامره بمستقر الخلافه اکبر آباد رفته بود خدمت

موسم وزن خجسته شمسی در رمیده جهانیان را کام بخش عشرت و خوش دلی گردانید و رز مذارک غرق جماد الاولی مطابق بیدست و دوم آذر که بارگاه حشمت و جاه بآذین خسروانی بر آراسته بود در انجمن فردوس مثال غسلخانه فرخنده جشنی بادشاهانه منعقد گشت و پس از انقضای درپاس از روز مذکور گوهر عنصر مقدس حضرت شاهنشاهی بزر و سیم و دیگر آشپای معبوده سنجیده شده وزن مبارک بآئین مقرر بفعل آمد و سال چهل و چهارم شمسی از عمر سعادت قرین مریر آرای خلافت و جهانیانی بهزاران فرخی و کامروانی بانجام رمیده سال چهل و پنجم بمبارکی آغاز شد بادشاه زادهای نامدار بخت بیدار و امرا و عیان دولت پایدار رسم نثار بجای آورده تسلیمات تهنیت بتقدیم رسانیدند و درین روز عالم انروز بهین شعبه دوحه عظمت و انبال گزین باوه نهال جاه و جلال بادشاه زاده والاند محمد معظم بعطای خلعت خاص و انعام یک لک روپیه و دره التاج حشمت و کامگاری قره العین شوکت و بختیاری بادشاهزاده ارجمند محمد اعظم بعنایت یک عقد مروارید و نوگل حدیقه دولت فروغ ناصیه سعادت پادشاهزاده والا گهر محمد اکبر بمرحمت جینغ مرصع مطرح انوار عاطفت گردیدند و راجه جیسنکه و وزیر خان و محمد امین خان و مرتضی خان و اعتقاد خان و دیگر امرای نامدار و عمد های درگاه سپهرمدار بعطای خلعت فاخره قامت مباهات افراختند و امیر الامرا صوبه دار دکن و خان خانان سپهدار بنگاله و مهاراجه جسونت سنگه که در دکن بود و جمفر خان صوبه دار مالوه و امیر خان صوبه دار کابل و دیگر امرای اطراف بعنایت

از دقائق مصالح ملك و ملت پرتو توجه بصوب این مطلب انگنده
بود حکم اشرف عز نفاذ یافت که وزیر خان بمستقر خلافت شتافته
در بر آوردن آن خزائن موفوره و گنجهای نامحصوره رسانیدن آن
به پیشگاه حضور لامع النور لوازم قدغن و اهتمام بظهور رساند و
و اخلاص خان خویشگی و کثرت سنگه و جمعی دیگر باو معین
شدند و هشتم ماه مذکور خان مشارا الیه با همراهان بدین مهم
مرخص گردید و در خلال این ایام مکرر رأیت اقبال بصوب اعز آباد
و خضر آباد اهتزاز نموده سیرو شکار آن حدود مسرت افزای طبع
همایون گشت و نوبتی هنگام نهضت بخضر آباد گیتی خدیو حق
پدره بزیارت روضه متبر که قدوه آکابر عظام سلطان المشایخ شیخ نظام
الدین قدس الله سره العزیز توجه نموده فیض اندوز گشتند و بعبادت
معهود مجاورین آن بقعه قدسیه را از فیض انعام بهرور گردانیدند
هرین ایام عاطفت بادشاهانه طراز مسند حشمت و سر بلندی فروغ
گوهر فطرت و هوشمندی بادشاهزاده کامگار محمد معظم و راجه جیسنگه
را بعطای خلعت زمستانی عز مباحات بخشید و همچنین سائر
عمدهای آمتان خلافت و مقربان پیشگاه دولت بترتیب قدر و
منزلت باین عنایت سر بلند شدند *

جشن وزن فرخنده شمسی سال چهل و پنجم

درین اوقات میمنت پیرا که از شکوه معدلت و فرمان روانی
زینت افزای اورنگ سلطنت و سروری دین و دولت در پایه رفعت
و بر تری و ملک و ملت کامیاب سعادت و نیک اختری بود

بامر معلى خلعت فاخرة و خنجر مرصع بخان مذکور عطا کردند
 بیستم وزیر خان صوبه دار مستقر الخانة اکبر آباد که مشور عاطفت
 بطالب او عز مدور یافته بود از انجا رمیده احراز دولت زمین بوس
 نمود و بعنایت خلعت خاص قامت مدهات افراخت و سیف خان
 که قبل ازین بذابر تقصیری از منصب معزول گشته در سهرند
 برهم گوشه نشین بسر میبرد درین هنگام مشمول انوار مرحمت
 گشته بموجب حکم لازم الامتثال بعجبه سائی آستان جاه و جلال
 چهره انروز طالع گردید و بعنایت خلعت و شمشیر و منصب دو
 هزاری هزار و پانصد موار مرفراز شد پنجم ربیع الثانی حضرت
 خلیفة الرحمانی بعزیمت میرو شکار لوای توجه به اعز آباد انراختند
 و چون باشاره معلى چندینی قبل ازین نزدیک بآن حدیقه خلد آسا
 باغی خوش و بستان سرای دلکش که بفول باری موسوم
 امت احساس نهاده بود درین وقت که میرو گلگشت آن بهارستان
 اقبال بهجت افزای خاطر قدمی مآثر گردید و عمارات دایمیش
 که باهتمام ملتفت خان میرتوزوک صورت اتمام یافته بود
 بنظر اکسیر اثر رمیده پسند طمع انور افتاد عاطفت خسروانه خان
 مذکور را بعطای خلعت و اسب و از اصل و اضافه بمنصب هزار
 و پانصدی شش صد سوار مرفرازی بخشید از موانح مصلحت
 پیرا نقل نمودن خزائن عامره است از حصن سعادت بنیاد مستقر
 الخانة اکبر آباد بقلمه دولت احساس دار الخلفه شاه جهان آباد چون
 درین ایام رای عالم آرای پایه افزای اورنگ خلافت و جهانبانی
 که مرتبه جمال نمایی شواهد الهامات ربانیت باقتضای بعضی

بخشی دوم که طفلی ازو در گذشته بود بعطای خلعت خاص از سوگواری برآید و درین ایام فوجداری ترهار از تغییر دلیر افغان براجہ دیبی سنگہ بندبلہ مغرض گشته منصبش باضافہ پانصد سوار دوهزاری دوهزار سوار مقرر شد و پردلخان بفوجداری هوشنگ آباد از تغییر جلال خان مباحی گشته یک هزار سوار از تابینان او دو اسبہ سه اسبہ قرار یافت کہ منصبش از اصل و اضافہ دو هزار دوهزار سوار دو اسبہ سه اسبہ باشد و چون معروض پیشگاه جہ و جلال گردید کہ اکرام خان فوجدار بیرون مستقر دار الخلافۃ اکبر آباد ودیعت حیات بمتقاضی اجل موعود سپردہ عبید اللہ خان بجای او معین گشته باضافہ پانصدی پانصد سوار مرہلندی یافت و ارسلانعلی واد اللہوردی خان مغفور بفوجداری بنارس از تغییر خواجہ صادق بدخشی تعیین یافتہ بعنایت خلعت و از اصل و اضافہ بمنصب نہصدی ہفت صد سوار مباحی شد و از وقائع دار الملک کابل بعرض اشرف رسید کہ جبارقلی کہکو از کومکیان آن صوبہ باجل طبعی درگذشت دوازدهم ربیع الثانی چون روز وزن رخشدہ اختر مہر مفاخر و معالی پادشاہ زادہ ہوشمند فطرت بلند محمد معظم بود عاطفت بادشاہانہ آن درۃ التاج عظمت و بختیاری را بعطای یک عقد مروارید گرانبہا نواخت و باشاہ ہمایون فاضل خان میر سامان بمنزل شریف ایشان رفتہ باہتمام لوازم و مرانجام مقدمات آن فرخندہ جشن پرداخت و وزن آن گران قدر والا گہر باندین مقرر بفعل آمد و سال نوزدہم شمس از سن گرامی ایشان بانجام رسیدہ سال بیستم بمبارکی آغاز شد و بادشاہزادہ ارجمند

ماء مذکور چون مطابق روز دهم بود که عبد هندوانست بر راجه جیسنگه و کفور رامسنگه خلعت خاصه عطا فرمودند و از آنجا که بعضی از زمینداران کوهستان جمون و مفسدان آن حدود از کوتاه بینی و فتنه گزینی طریق تهر و عصیان پیدوده باغواهی جهالت و گمراهی سر بفساد داشته بودند و آوای نخوت و استبداد افراشته دفع و استیصال آن گروه خدلان سگال پدیش نهاد همت خسروانه گشته میر خانرا با جمعی از بند های حضور لامع النور بآن مهم مرخص نمودند و فوجداری آن سرزمین نیز از تغییر شهباز خان بخان مشارا الیه تفویض نمودند و هنگام رخصت او را بعنایت خلعت و اسب عراقی باساز طلا و یک زنجیر نیل و باضافه پانصد سوار بمنصب سه هزار و پانصدی سه هزار سوار نواختند و از کومکیان او بروج الله خان برادرش و سیف الدین صفوی و راجه سارنگدهر و جمعی دیگر خلعت و به برخی اسب مرحمت کردند و بمیدنی منگه که پسر راجه مری نگر امت خلعت مرحمت گردید شانزدهم عزیمت گلگشت باغ فیض بنیاد اعز اباد فرموده بفر قدوم والا بهار پیرای انجمنستان دولت گشتند و چند روز آنجا قرین خرمی و نشاط بسر برده بیست و یکم مراجعت نمودند و چون درین هنگام تقرب خان باجل طایعی رخت هستی بر بسته بود عواطف پادشاهانه محمد علیخان پسرش را بعطای خلعت از لباس کدورت بر آورد و چون بسبب تقصیرات پدرش او نیز از منصب معزول گردیده بود درین وقت مورد فضل و بخشایش شهنشاه عطا کار احسانمنش شده بمنصب هزار و پانصدی دو صد سوار نوازش یافت و آمد خان

روپیه و شیخ عبد الوهاب بخاری بانعام دو هزار روپیه و خواجه
 قادر و چلندی دیگر هریک بانعام یک هزار روپیه نوازش یافت و یک
 هزار روپیه به بسرا مخان کلانیت و هشت هزار روپیه بهائیر نغمه
 سزایان و سرود نوازان آن بزم نشاط پیرا عطا گردید و چون مجلس
 مردوس آئین عسلخانه بهزاران عشرت و شادمانی و مسرت و
 کامرانی به سر رسید حضرت شاهنشاهی حرمکده قدس را بفروغ انوار
 ظل الهی برانراخته دگر بازه دران مشکوی اقبال دست دریا نوال
 بچو و افضال کشودند و مجموع صدر آرایان شهبختان دولت و پرده
 گزینان مرادق ابهت را بجلدوی حسن خدمت و پرمتماری که در
 ایام کوفت و بیماری آن زببند اوزنگ عظمت و بختیاری ازیشان
 بظهور پیوسته بود بانعامات سامیه و مواهب عالییه نوازش فرمودند
 چنانچه از نقد دولک و سی هزار اشرفی بآن مقدمات تنقی عزت
 عطا نمودند بالجملة تا سه روز آن جشن طرب افزا امتداد داشت
 و هفتم محرم الحرام گیتی خدبو کیوان غلام اوائل روز بباغ صاحب
 آباد فیض قدوم بخشیدند و آن روز و روز دیگر قرین حشمت و
 جلال دران گلشن فردوس مثال بسر برده نهم بدولت خانه همایون
 مراجعت فرمودند و چهاردهم پرتو عزیمت بخضر آباد انگلده چون
 فیض و نزهت و صفای آن مکان دلکشا ملائم طبع اقدس انتاد
 پانزده روز آنجا بساط اقامت گسترده مسرت اندوز بودند و سلج ماء
 مذکور عرصه دار الخلفه از ورود معمود نور آمود شد و چهارم صفر دگر
 باره عزم گلنگشت باغ صاحب آباد از خاطر انوار سر بر زده دو روز
 دران مرا بستان خلد نشان بهجت افزای طبع مقدس بودند دهم

سوار ازان جمله سه هزار سوار دو اسبه سه اسبه باشد و بجلدوی
 مساعی جمیله که قبل ازین در کشایش ولایت پادشاه از داورخان
 صوبه دار پنه بظهور پیوسته بود یک هزار سوار از تابینان او دو اسبه سه
 اسبه مقرر گشت که منصبش از اصل و اضافه چهار هزار و چهار
 هزار سوار ازان جمله دو هزار سوار دو اسبه سه اسبه باشد و منصب
 راوکران که در ابتدا در کومکیان دکن بود باضافه پانصد و سه هزار و
 هزار و پانصد سوار قرار یافت و کنور رام سنگه بمرحمت پهلوی
 مرصع مشمول نوازش شد و رضویخان که قبل ازین در ملک گوشه
 نشینان انتظام یافته بود مورد انظار عاطفت بادشاهانه گشته
 بمنصب دو هزار و پانصد و چهار صد سوار و عنایت خلعت و
 جمدهر مینا کار سرفرازی اندوخت و منصب اسمعیل خان
 قلعه دار احمد نگر باضافه پانصد سوار بمنصب هزار و پانصد و چهار
 سوار و از اصل و اضافه مکرمت خان دیوان گجرات بمنصب هزار
 و پانصد و سه صد و پنجاه سوار و قلندر خان بمنصب هزار و هشت
 صد سوار و محمد تقی خان بمنصب هزار و صد و پنجاه سوار و
 منصور ولد ملک عنبر بسالیانه هزار روپیة مباحی گردیدند و
 فرستاده حاکم راندیز که چندی قبل ازین بآستان فلک نشان رسیده
 بود بعنایت خلعت و اسب و خنجر مرصع مورد نوازش گشته
 رخصت انصراف یافت و چندی از نوکران عادلخان که با پیشکش
 او بدرگاه خلایق پناه آمده بودند خلعت یافته مرخص شدند و
 میر جعفر ولد سید جلال بخاری و محمد صادق برادر زاده میفغان
 هر یک بانعام دو صد اشرفی و خواجه عبد المنان بانعام سه هزار

جشن و زن فرخنده قمری سال چهل و ششم

درین اوقات میمنت قرین که جهان از میامن صحت و عافیت خدیو زمان و زمین پاسبان دولت و دین مسرت اندوز و نشاط آگین بود موسم وزن خجسته قمری در رسیده جهانیان را عشرت و خرمی افزوده روز چهارشنبه شانزدهم ذی الحجه مطابق یازدهم امرداد که دگر باره بارگاه هشمت و جهانبانی از آدین طرب و شادمانی چهره بآراستگی افروخته بود در محفل فردوس مقال غسلخانه بزمی نشاط انزرا جشنی عالم آرا مرتب گشت و بعد از انقضای یکپاس و پنج گهری از روز مذکور وزن مسعود بآئین مهور بفعل آمد و سال چهل و پنجم قمری از عمر سعادت قرین آن حضرت هایه اختتام یافته سال چهل و ششم آغاز شد بادشاهزادهای گامگار عالی مقدار و امرای اعیان دولت پایدار رسم نثار بجا آورده تحلیفات تهنیت بتقدیم رسانیدند حضرت شاهنشاهی بعد فراغ از مراسم وزن مبارک سریر آرای اقبال و کامرانی گشته دست دریا نوال بمرمت و افضال گشادند درین جشن فرخنده ببادشاهزادهای نامدار بخت بیدار و بسیاری از امرا و عمدهای حضور فائز الانوار خلعت مرحمت شد و برای جمعی از امرا و حکام اطراف خلع فاخره مرسل گشت و مهابت خان که صوبه داری گجرات از تغیر مهاراجه جسونت سنگه بار مفروض گشته بود بعد از خلعت خاصه و اسب عراقی با ساز طلا و یک زنجیر نیل کلاں با ساز نقره و جل زربفت سر بلند شد و دو هزار موار از تابیدنش دو اچیه سه اسپه مقرر گردید که منصبش از اصل و اضافه شش هزار و پنجهزار

بشادی رفع عارضه ذات عدیم المثال در هر یک از قدس و مشکوی
 اقبال فرخنده جشنی ترتیب داده بودند بامر همایون جمیع امرا
 و عمد های بارگاه خلافت برای تقدیم مراسم تهنیت بسده علیه حرما
 دولت رفته تسلیم مبارکباد بجای آوردند و از سرکار آن ملکه ملکی
 سیر قدسی اطوار تا قریب پنجاه کس از عمدها بخلاف فخره مهابی
 گردیدند دهم ذی الحجه که عید مبارک اضحی بود بارگاه سلطنت
 و دولت سرای خلافت با سباب تجمل و احتشام زیب و آرایش یافته
 صدای شادبانه عیدین و خروش کوس خسروی جهانبان را صلابت
 عشرت و شادمانی در داد پادشاهزادهای کامگار بخت بیدار و نوینان
 رفیع مرتبت و امرای نامدار و سائر بندهای درگاه جهان مدار در
 جناب والا و آستان معلی حاضر آمده بتسلیمات تهنیت تارک عزت
 بر افراختند و حضرت شاهنشاهی بشیعه معهود عزم توجه بمصلی
 فرموده با فرآسمانی و کوکبه عظمت و جهانبانی بر فیل بدیع
 منظر آسمان پیکری که تحت زرین بران زده بودند سوار گشته بآئین
 مقرر پرتو درود بساحت عید گاه انگذند و نماز عید گزارده پس از
 معاودت بدست مبارک ادای سنت قربان نمودند و در ذهاب و ایاب
 آن خدیو مالک رقاب از زر و سیم نثار اهل کوچه و بازار را دامن
 امید گرانبار نقد مقصود شد کافه خلایق و عموم سکنه دار الخلافة از
 صغیر و کبیر و غنی و فقیر که یکچند از حرمان دیدار مهر انوار
 رنج ناکامی کشیده بودند خورشید جمال عالم آرای آن حضرت را
 در اوج کمال با فروغ عافیت و اقبال بکام خورشید دیده از فیض
 عید و حصول دو امید بهره ور گردیدند •

روزگار حیات شان بحر آمد و چون بمسامع همایون رسید که درنواهی
 پرگنه کول که در تیول حصن علی خان بود جمعی مفسدان واقعه
 طلب از کوته اندیشی و تمرد کبشی غبار شورش انگیزده سر بفساد
 برداشته اند خان مذکور با پانصد بر قنداز و ملتفت خان میر
 بخشی احدیان پا چهار صد احدی به جهت تنبیه و تادیب آن عصبان
 منشان تمرد آئین تعیین یافته مرخص گشتند که گروه آن شقاوت
 پژوه و بسزای کردار خویش رسانند هفدهم ذی قعدة که بمیدان
 لطف و عنایت ایزدی مزاج و حاج بصحت و اعتناست گزائیده جز
 یقیه ضعف و نقاهت اثری از عوارض پیکر قدسی نمانده بود
 حضرت شاهنشاهی بفرقه اشرف فیض بخش حمام گشته غسل
 عافیت نمودند و غبار ملالت از دلهای عالمیان شسته شد و نوردهم
 قرین فرخی و بهروزی در بارگاه سپهر احترام خاص و عام انجمن آرایه
 اقبال گشته جمیع بندها را دولت کورنش دادند چون میزدهم تیره
 ماه که عید گلانی بود در ایام عارضه ذات همایون واقع شده مراسم
 آن بفعل نهاده بود درین روز فرخند باشاره والا پادشاهزادهای
 عالی قدر و امرای رفیع مقدار بآئین مقرر صراحیهای مرصع
 میناکار گذرانیده بشکرانه صحت و عافیت ذات مقدس خدیو روزگار
 رسم نگار بجای آوردند و بیست و ششم مهابت خان که از صوبه
 دارچی کلیل معزول شده بود با اذنان فیض مکان رحیده شرف اندوز
 ملازمت اکسیر خاصیت گردید و بعنایت خلعت خاص اختصاص
 یافت و بیست و نهم چون پرده آرای هودج عزت فروغ بخش تنق
 هشتم ملکه تقدس نقاب خورشید احتجاج روشن رای بیگم

که زحم احتیاج و بینوائی از جهان بر افتاد مجمل حضرت شهنشاهی در خلال این ایام خیر انجام با وجود کمال ضعف و بقیه آزار سر رشته صلاح اندیشی ملک و ملت و رعایت تدبیر دین و دولت از کف همت فرو نگذاشته گاه اوائل روز از مطلع درس خورشید مان چهره معادت مینمودند و گاه وقت تسلیم تور لمحله جلو اقبال به بیرون می فرمودند و مطالب و مقدمات ملکی اکثر بوماط عرائض و نوشتجات بعرض میرمید و جواب با صواب بخط قدسی نمط تحریر می یافت و گاهی بعضی متصدیان عمده در آرامگاه خاص دولت بار یافته ضروریات امور معروض میداشتند و با حکام مملکت پیرا ارشاد می یافتند و درین اوقات نخل سرفراز گلشن اقبال گوهر ارجمند محیط جلال بادشاهزاده ارجمند فرخ خصال محمد معظم بمرحمت خلعت بارانی شرف اختصاص یافتند و صف شکنخان و راجه رگهناهبه و صفی خان و اخلاص خان و الله یار خان و افتخار خان و حسن علی خان و جمعی دیگر از امرا که در جشن مبارک خلعت نیافته بودند کسوت مباهات پوشیدند و دو هراپ عربی پیشکش امیر الامرا با ساز مرصع و میناکار و پلیچ زنجیر نیل پیشکش خان دوران صوبه دار ادیسه و یازده هراپ عربی و پنج غلام کرجی پیشکش مصطفی خان ناظم مهمات بندر سورت از نظر انور گذشت و بعرض اشرف رحید که قابلخان منشی که مدتی برسم گوشه نشینی در لاهور بسر میبرد و درین هنگام بموجب طلب بحضور هر نور آمده بود و یگمار خان که در سلک کومکیان ادیسه انتظام داشت و مالوجی دکهنی که چندی قبل ازین گوشه نهین شده بود باجل طبیعی

افزودند و در عرص این ایام بذایر ضعف و نفاقت گاه از منظر
 درمن آفتاب طلعت همایون طلوع می نمود و برخی اوقات هنگام
 تسلیم قور بر آمده بندها را اطمینان می بخشیدند و گاه بجهت
 ادای نماز بمسجد مبارک غمناکانه خرامش اقبال میفرمودند
 و درین وقت بعضی از عمدها و خواص و محرمان حریم قرب و
 اختصاص دولت کورنش می اندوختند و در هفته دیگر بذایر بعضی
 احباب نکس در آزار آن حضرت روی داد چه آنچه سه روز متوالی از
 آرامگاه خاص بیرون نیامدند و چند جمعه پرتو حضور بمسجد
 نیکنگذند چون طبیعت نهایت ضعف پذیرفته بود و این نکس
 روی نمود بعضی عوارض دیگر علاوه کونت اصلی که موی المزاجی
 حاد بود گشته مدت این آزار بامداد کشید لیکن بمیامن فضل
 و موهبت ایزدی بصحت و عافیت انجامیده خاتمت آن احوال
 پراحوال که جان قدسیان از بیم گزندش گسسته و فرزند بود بخیر و سلامت
 قرین گشت •

اهدال مرآج خدیو هفت کشور

وشهنشاه بحر و بر خلیفه دین پرور

در معالجه و مداوای این عارضه از حکیم محمد امین و حکیم
 محمد مهدی که باتفاق متصدی علاج بودند بالقای الهام غیبی
 و توفیق شفا بخش حقیقی خدمتهای نمایان و تدبیرات شایسته
 بظهور پیوست و مساعی جمیله بوقوع آمد و مراتب خیرات و مبرات
 و نذور و صدقات که از مجربات معالجات روحانیت چندان بکار رفت

صانده هفتم شوال که روز جمعه بود فرورزنده اختر برج حشمت و جلال بادشاهزاده ارجمند فرخنده خصال محمد معظم را بنیابت خویش حکم فرمودند که بآئین مقرر بمسجد جامع رفته نماز گذارند و اواخر روز راجه جیسنگه و محمد آمین خان میر بخشی و فاضل خان میر سامان و راجه رکهناته نظم امور دیوانی بآرامگاه خاص طلب فرموده دولت کورنش دادند تا چند روز دیگر هنگام تسلیم قور شرف قدوم به بیرون می بخشیدند و لکه ایستاده جمال جهان افروز بخلائق می نمودند و گاه دمی بر فراز کرسی قرار می گرفتند و درین ایام تقرب خان را که چندی پیش ازین مورد عذاب خسروانه گشته از نظر التفات انداده بود مورد فضل و بخشایش و مشمول کرم و نوازش ساخته رخصت کورنش دادند و روز سیزدهم که وقت معهود جلوه سعادت به بیرون نمودند بر تخت سنگ مرمری که در پیش ایوان خوابگاه مبارک است جلوس فرمودند و جمیع بار یافتگان انجمن غسلخانه دولت اندوز کورنش شده بآئین مقرر بر وفق تفاوت پایه و منزلت در مقام خدمت و عبودیت ایستادند و چون شام در رسید نماز مغرب بجماعت گذارده بعد از ادای نماز بخلوتگاه انس خرامیدند و روز دیگر که جمعه بود باوجود نهایت ضعف و بقیه کوفت بدستور ایام صحت هنگام نماز بر تخت روان نشسته قرین سعادت و توفیق بمسجد جامع تجشم فرمودند تا عامه خلائق از مشاهده جمال عالم آرای آنحضرت بذهائی گرانیده از تفرق خاطر رهائی یابند و جمعه دیگر نیز برین وتیره عمل نموده جهان و جهانیان را امن و آرام

ژهی ذات قدسی نهاد و نفس تائید پرورد که بشدت آلام جسمانی
 و عوارض انصرمی که شیردلان روزگار و بزرگ همتان عالی وقار را
 عنان تحمل گسلد و سر رشته تماسک از کف رباید مغلوب نگردیده
 دران حالت طبع آشوب و شورش مردان بیره مند جوهر ثبات و
 استقامت باشد و اقتضای خرد والا و دانش ارجمندش بر مقتضیات
 جسم و قوی و آثار طبع و مزاج غالب و قاهر اند نگارند؛ این صحیفه
 معالی و مغاخر آن روز در سلک بندها حاضر بود دران والا بارگاه
 دولت بار و سعادت کورنشر آن مایه رحمت اتریدگار یافته بدیده
 تفری میان میدید که در مدور این حرکت مصلحت پیرا و ظهور
 این جلوه عالم آرا که سرمایه النظام حال زمان و موجب امن و
 آرامش زمانیان گردید آنحضرت را جز قوت نفس مویک محمدی
 دیگر از اسباب تحرک نبود چنانچه حضار اذکیا و هوشمندان از
 مشاهده این نیروی همت خسروی در شگفت مانده از مرانصاف
 اذهان نمودند که در چنین شگرف حالتی این مایه ثبات و سکون
 بر شخص اقدس و ذات همایون مسلم است امید که ایزد بهیمال
 پیوسته نهال برومند عمر و اقبال این مهین پاسبان ملک و ملت
 و بهین قهرملن دین و دولت را که سرمایه رونق بهارستان ایجاد
 است از نساتم ناملائم نشادگون و نصاد میانیت نموده بزلال چشمه
 سار بقا سرسبز و شاداب داراد بالجمله روز دیگر لیز حضرت
 شاهنشاهی بذاب رعایت مصالح ملکی بهمین دستور هنگام تسلیم
 قور بیرون آمده از انوار دیدار مبارک پرتو حیات بر عالمیان گسترزدند
 و نردای آن به بندهای آفتان خلافت از دولت کورنش محروم

آن گردید در آن شب از شدت آن عارضه رنگ از چهره دولت پریده بود و نیرو از بازوی انبال رمیده مزاج عانیت تغییر دامت و طبع خرمی مکدر سلطنت بر خویش میلرزید و مملکت از گزند فتنه میترسید پوده آرایان مشکوی عزت و پرستاران بارگاه عظمت پروانه وار بر گرد آن شمع انجمن خلافت و جهانداري جمع آمده تا صبح بر آتش بیدقاری بودند و روز دیگر نیز اثر خفگی در تب پدید نیامد و نزدیک بود که از هول آن حادثه ملک و ملت بهم برآید و امن و عایدت بشورش گراید از آنجا که ذات مقدس آن برگزیده فواجال در هر حال بهره مند ثبات و امتقلال امت و اصابت رای و دانش ملک آرای آن حضرت در حالت محم و صحت بر یک وتیره و منوال درین حالت نظر رافت گستر بر صلاح امر جهان و جهانیان انگنده باوجود کمال تغییر حال و اشتداد آزار بجهت حفظ سلسله امن و آمان قصد بیرون آمدن نمودند و قوت نفس موید را قائم مقام توانایی تن ساخته و بیاوری عصای تائید ربانی قامت انبال افراخته هنگام تسلیم نور که بند هائی عذبه خلافت در راحت غمناخانه جمع آمده بودند بهمان طرز و آئین که در ایام کمال صحت و قوت آزان حضرت معهود بود از آرامگاه خاص بیرون خرامیده بتسلیم نور اشاره فرمودند و خلایق را که منتظر طلوع افتاد سلطنت بودند از فروغ انوار جمال مهر آثار پرتو سعادت بخشیده خاطر نگران عقیدت مذدان اخلاص کیش را که رهین هزار گونه تفرقه و تشویش بود آرام بخش گردیدند و لمحۀ بقوت روحانی و نیروی همت عظمت و جهانبنایی برهای ایستاده بخلوت گاه دولت باز گشتند

فرخنده باین عنوان گذرانیده از قلت غذا و التزام سهروز اقامت
 عبادات شاقه عنصر مقدس را کمال رنج و تعب رسید لجرم پس
 از انصرام ایام صیام و وقوع جشن مبارک بذابر تقدم این احباب و
 علل آثار گرانی در بدن همایون و مقدمه انحرافی در مزاج و هاج ظاهر
 شد لیکن از آنجا که کمال حوصله و قار و نهایت تحمل و ثبات ذات
 قدسی برکات آنحضرت امت بقوت نفس ارجمند و علوهمت بلند
 خود را مغلوب آن عارضه نگردانیدند و تا میوم عید که ایام جشن مسعود
 بود هر روز برهم معهود در وقت در محفل والی خاص و عام و انجمن
 خاص غسلخانه سریر آرای اقبال و کمرانی گشته هنگامه نشاط و
 طرب را نسروده نساختند چون روز میوم آن موی المزاج از دیوار
 پذیرفته تپ بر پیکر مقدس طاری شد آخر روز که هنگامه
 بار غسلخانه بود از حرمکده قدس بیرون آمده لمحله بر پای ایستادند
 و بندهای آستان خلافت که بآئین مقرر دران بارگاه عزوجل
 فراهم آمده بودند کورنش نموده بخشیان عظام اهل چوکی را
 تسلیم قور فرمودند و پس ازان عز و رود بآرامگاه حشمت و جاه
 بخشیده امر معلی به برداشتن اسباب جشن و آذین صاهر شد و روز
 دیگر که حرارت تب اشتداد یافته بود و آخر روز حکیم محمد امین
 و حکیم محمد مهدی که سرآمد هذات منشان بارگاه سلطنت اند
 آن حضرت را نصد کرده بمعالجه و مداوا پرداختند و آن شب
 کمال گرانی در پیکر کرامت پرور بهم رسیده از استیلاي گرمی
 تب بسان انتاب در تاب بودند و گاه مدهوشی روی میداد و ازین
 جهت که بغصه خون بهیار کشیده شده بود ضعفی عظیم نیز علاوه

پیوند را ملالت بخشید و بمیاس عنایت بی غایت ایزدی عاقبت
 بعنایت گرائید تبیین این مقال آنکه چون در ایام ماه
 مبارک رمضان که هوا بغایت گرم و طول ساعات نهار علاوه
 آن بود حضرت خلیفه الرحمانی باقتضای تائیدات آسمانی
 و توفیقات یزدانی اکثر اوقات روز بوظائف طاعات و شرائف عبادات
 و تلاوت و کتابت و حفظ کلام مجید ربانی اشتغال می نمودند
 و از آن گذشته بلوازم نصفیت پروری و معدلت گستری و پزوهش
 حال مظلومان و داد دهی ستم رسیدگان که مهین عبادت برگزیدگان
 درگاه صمدیت است مشغول بوده بمراسم استراحت نمی پرداختند
 و شامگاه که افطار میفرمودند بعبادت معهود مسجد غسلخانه را نور
 آمود حضور ساخته تا مدتی از شب بادای فرائض و مدن و نوافل
 که سنت تراویح از انجمله بود میگذرانیدند و مع هذا بقصد ریاضت
 بدن و تلطیف سر و تصفیة روح بآئین تقدس منشان و ابرار و سنت
 صالحین و احرار از اشریة لذیذة و اطعمه شهیة که سرمایة قوت پیکر
 جسمانی و پیرایة قوام هیکل عنصریست احتراز نموده قریب بدو پاس
 شب غذای قلیلی که از قوت روحانیان نشان دادی تناول میکردند
 و اکثر شب در نزهت گاه قدس مسجد بعبادت و آگاهی و ابتدای
 صروضات الهی گذرانیده اگر لحه میغنونند و دمی می آموذند
 هنوز بستر استراحت از پهلوی مبارک گرمی پذیرفته بود که بتحریر
 بخت بیدار و دل هشیار بتیقظ و انتباه میگزائییدند و دگر باره از
 چشمه سار توفیق تجدید وضو نموده تا ظهور انوار فجر بمراسم
 طاعات و حق پرستی قیام می ورزیدند چنانچه مرتاخر آن ماه

بادشاهزاده‌های ارجمند کامکار اقامت رسم پیشکش و بنغاز نمودند بصی
از نقائس و نوادر روزگار گذرانیدند و پیدکشیهای شائسته از نوئینان
رفیع قدر و امرای نامدار بمحل عرض رسید و درین تاریخ تربیت
خان صوبه دار ملتان که بموجب فرمان طلب از آنجا آمده بود دولت
زمین بوس بارگاه خلافت یافته بعطای خلعت قامت مباحات
افراخت و چون این روز خجسته بهزاران میمنت و سعادت منقضى
گشته شب در رسید و محفل خاص غسلخانه بانوار حضور شهنشاہ
خورشید جاہ ماند بزم فلک بفروغ شمع ماه نوروزان شد چراغان
کهنیا که باهتمام امرای عظام و متصدیان بادشاهزاده‌های عالیقدر
والا مقام در کمال خوبی و نظر فریبی سرانجام یافته بود نور افزای
انجمن عیش و خوشدلی گردید و شب دیگر تفرج این هنگامه
نشاط پیرا منهدی شد و چراغانی که از شمع بر روی زمین کنار دریا
چون مرتب شده بود نیز طبع مقدس را مسرت افزود تا سه روز این
جشن گیتی نوروز عشرت آرای محفل اقبال بود *

گفتار در انحراف مزاج مقدس پایه افرازی اورنگ خلافت روزی چند از منہج صحت و اسقامت

درین ایام سعادت انجام که مزاج زماله از میامن عدل و رافت
خدید داد گر معدلت پرور پیرایه اعتدال داشت و اسباب انتظام دین
و دولت و موجبات شگفتگی خواطر اولیای سلطنت سمت کمال
پذیرفته بود چشم زخم تفرقه و تشویشی بهنگامه جمعیت دلپار سیده
منوح عارضه ذات همایون روزی چند بندهای ارادت کیش عقیدت

خلعت سر انرازی پوشیده بمستقر الخلافه اکبر آباد مرخص گردید
و میرعماد خویش خلیفه سلطان بخدمت داروغگی روزبه داران
که سابق بشیخ میر مرحوم متعلق بود منصوب گشته خلعت یامت
و انتخار ولد فاخر خان بخطاب مفاخر خانی و میدنی مدگه فرستاد
و انا راجسنگه بعنایت خلعت و امپ و ماده فیل مدهی گشگه
رخصت انصراف یافت و مید بهار که قبل ازین مخاطب بشجاعت
مغان شده بود چون اراده گوشه نشینی داشت بسالیانه ده هزار روپیه
بهره اندیز وظائف مکرمت گردید و رضویخان بخازی بانعام پنجهزار
روپیه و عزیز الدین برادر زاده جعفر خان که کدخدا میشد بمرحمت
خلعت و انعام پنجهزار روپیه و میر احمد ولد صفی خان بعطای
جیفه مرصع و ماده فیل و مظفر بیگ وزیر کرمان که تازه از دیار
ایران رحیده بدولت بندگی آستان فلک نشان فائز گردیده بود
بمرحمت خلعت و انعام پنجهزار روپیه و میر ابراهیم مازندرانی که
لو نیز تازه ازان دیار بعقبه دهر مدار رحیده بود بعنایت خلعت
و انعام دو هزار روپیه و عبد الله ولد خدمت طالبخان بانعام یگهزار
روپیه و سعید خوشنویس و میر یحیی طالقانی و خواجه اگر که از
مکه معظمه زاده الله شرفا و قدرا برگشته بود هر یک بانعام
یگهزار روپیه نوازش یافتند و درین روز جهان انروز از جانب ملکه
ملکی صفات تقدس نقاب طراز طیلهان عفت و احتجاب بیگم
صاحب برخی از زواهر جواهر و نفائس مرصع آلات که برسم تهنیت
این بزم کامرانی و انجمن شادمانی از مستقر الخلافه اکبر آباد
ارسال داشته بودند بنظر اکهیر اثر رحیده انوار قبول پذیرفت و

سه هزار و پانصدی دو هزار سوار و میرخان باضافه پانصدی هزار
سوار بمنصب سه هزار و پانصدی دو هزار و پانصد سوار و از اصل
و اضافه الله یار خان بمنصب دو هزار و پانصد سوار و یوسف خان
بمنصب هزار و پانصدی شش صد سوار و روح الله خان برادر امیر
خان بمنصب هزار و پانصدی چهار صد سوار و سیف الدین صفوی
بمنصب هزار و پانصدی شش صد سوار و دارالخانی بمنصب هزار و پانصد
سوار و ناظرخان خواجه سرا بمنصب هزار و پانصد و پنجاه سوار
سرافراز گشتند و پرم دیو و سید سودیه که درین ایام از وطن باسلام
بده مظهر احترام رسیده بود بمرحمت خلعت خنجر مرمع با علاقه
مروارید و دهکده کی مرمع و اسب با ساز طلا تارک تفاخر بر
افراخت و علی قلیخان که سابق بنابر تقصیری از منصب معزول
شده بود مورد فضل و بخشش گشته بمنصب هزار و پانصد سوار
نوازش یافت و منصب رای مکرند فوجدار بریلی باضافه پانصدی
هزار و پانصدی هزار سوار و منصب بختیارخان زمیندار را از
اصل و اضافه هزار و پانصد سوار مقرر شد و رشید خوشنویس که
در زمان اعلی حضرت اختیار گوشه نشینی کرده تا این هنگام در
کنج انزوا بوظائف دعا گوئی دولت قاهره قیام داشت بمنصب
نهمصدی هشتاد سوار کامیاب عنایت شد و بخدمت دیوانی مکرار
برده آری هودج هشت زینت افزای مشکوی ابهت زبده مخدرات
زمان ملکه جهان بیگم صاحب که سابق نیز یکچند بآن سر بلند بود

که خان خانان سده سالار را بجلدی معاصی جمیله که ازو در تسخیر ولایت آشام و کوچ بهار بظهور رسیده بود مورد موهبتی متبرک سازند و منصب آنخان ارادت نشان بمرتبه هفت هزاری هفت هزار سوار پنج هزار سوار دو اسبه سه اسبه که از پایبای والای عدهای در گاه معلی است رسیده بود عاطفت شهنشاهانه اورا بانعام محالی که یک کرور دام جمع آن بود زیاده بر اقطاع مقرر و عطای تو'مان طوغ که درین دولت ابد طراز اعظم نوئیان و سپه'اران رفیع مرتبت را بآن شرف امتیاز می بخشند نواخته رایت عزتش بارج کامرانی و مباهات انراخت و بعزایت خلعت خاص اختصاص بخشیدند و راجه جیسنگه و محمد آمین خان میر بخشی و مرتضی خان و اعتقاد خان و دانش مند خان و فاضل خان و بسیاری از عدههای بارگاه خلافت بمرحمت خلع فاخره کسوت افتخار پوشیدند و امیر الامرایی صوبه دار دکن و رانا راج منگه و مهاراجه جهونت منگه و جمفر خان صوبه دار مالوه و وزیر خان ناظم مهام معتقر الخلفه اکبر آباد و امیر خان که ایالت صوبه کابل بار مفوض بود و دیگر امرایی اطراف و حکام صوبها بعزایت ارسال خلعت مطرح انوار نوازش گردیدند و طاهر خان و قباد خان و حسنعلی خان هریک بعطای یکراس اسب عراقی با ساز طلا و حسن خان بعزایت دو مر امپ عراقی با ساز طلا مشمول مکارم خسروانی شدند و الله وردیخان بعطای خلعت و خنجر با علاقه مروارید و سه سر امپ یکی با ساز طلا مر بلند گشته بگور که پور که فوجداری آن بار متعلق بود مرخص شد و سه پسرش بمرحمت امپ مباحی گردیدند و فدائیخان باضافه پانصدی بمنصب

تا هشر چنان باد که از بخت معید • بینیم روی تو و عید کنیم
و حضرت شاهنشاهی بعبادت معبود عزم توجه بمصلی نموده بر
فیل فلک هیکل همایون منظری که تخت زرین بر کوه پشت آن
نصب نموده بودند با جهانی فرو شکوه و حشمت و عظمت سوار
شدند و بتوزوک و آئینی که معمول این دولت گردون شوکت و
مخصوص این مملکت پیر بصط امت فیض انزای ساحت
عیدگاه گشته نماز عید بجماعت ادا کردند و پس از معارفت قرین
معارف در ایوان خاص و عام که باذین ابهت و احتشام روکش
چرخ برین و رشک انزای نگار خانه چین شده بود بر سریر مرصع
نگار جلوس فرمودند و غمام بزل و انعام باد شاهی چون محاب
فیض و رحمت الهی بر گشت زار امید جهانیان قطره بار گشته
نهال آمال بحیاری از شرف اندوزان آن محفل فردوس مثال دران
بهارستان بمکرمات و انصال شگونه مراد گرفت از انجمله رخشنده
اختر برج حشمت تابنده گوهر درج ابهت بادشاهزاده
عالی تبار بلند مقدار محمد معظم بمعطای خلعت خاص و سرپیچ
مرصع و خنجر مرصع باعلاقه مروارید و دهکده کی و اورپی و پهنوچی
مرصع و سمر مروارید مشموم عواطف جلیله گشتند و فروغ ناصیه
بخت مندی انسر تاوک سر بلندی بادشاهزاده کام گار بخت بیدار
محمد اعظم بمکرمات یک قبضه خنجر مرصع باعلاقه مروارید و نوگل
هدیه دولت تازه نهال جویبار مملکت بادشاه زاده ارجملک والاگهر
محمد اکبر بمرحمت جیفه مرصع عز اختصاص یافتند و چون
مراحم بیکران گیتی خدیو بنده پرور مهربان اقتضای آن می نمود

خلافت شد و یک زنجیر نیل و دو سر اسب برسم پیشکش گزانیده
 بمطای خلعت قامت ماهات افراخت و شب شنبه بیست و نهم
 اردی بهشت هلال فرخنده شوال بسان ماه رویان زیبا چهره مسرت
 سیما از منظر قصر زر اندود افق بمنظران بزم عشرت و سرور نموده
 هنگامه آرای طرب و سرور شد و فردای آن که عید خجسته فطر بود لوائی
 کوس خسروانی و صدای شادیانۀ عیدی از بارگاه حشمت و جاه
 پرده کشای گوش افلاک گشته انجمن عشرت و انبساط آرامنه شد
 آمیزش فیض عید اهل اسلام با نشاط جشی جلوس شهنشاه خورشید
 فرخنده غلام زمانه را بامتزاج برکات دینی و دولت و ابتهاج مزاج
 ملک و ملت بشارت بخشید و اختلاط این دو عیش دل امروز رقم
 نسخ برجریخته ذکر جمشید و نام نوروز کشید بخت و سعادت اقبال
 و کامرانی برورد این دو عید یک دیگر را تهنیت گفته مصافحه
 آلفت کردند و روشنای ممدای و مقدمان علوی نظاره زیب و
 زینت این محفل خسروی را برسم تماشاگران بر افراز بام مهر
 برین هجوم آوردند فوئیدان بلند مکن و امرای عالیشان و سائر
 بندهای آستان کیوان نشان همه مزین و زرین لباس در کرباس
 دولت اساس و عتبه ملک مماس بجهت ادای مراسم مبارک باد
 فراهم آمدند و چون خورشید عالم گیر اوج خلافت بانوار طلعت
 جهان پیرا فروغ بخش بارگاه سلطنت شد وظائف گورنش و تسلیمات
 تهنیت در موقف عبودیت بجا آورده از زبان حال باین ترانه ثنا
 خوان بزم اقبال گردیدند *

* نظم *
 شاها ز تو صد ناز بجهت کذب * روز عید تو آرایش امید کنیم

گرامت نهر ابواب حسنات و منوچات بزودی زمانیدان گشاد و شنبه
 پنجشنبه سلخ فروردین شرف رویت آن ماه سعادت پرتو روی نمود
 و سال چهارم از ملین سلطنت میمکت قرین طرازند ادرنگ
 جهانبنانی فرازنده لوی کشور ستانی بهزاران فرخی و کامرانی
 پیرایه اختتام یافته پنجم سال خلافت و مزیر آزائی بمبارکی آغاز شده
 نوید حسن انجام رسانید پیشکاران پیشگاه دولت و کار گزاران بارگاه
 حشمت را فرمان شد که ترتیب اسباب و تمهید قوانین و آداب این
 جشن سعید تا رسیدن عید نموده بآئین معروف با فراختن اسبک
 دلبادل در پیش بلند ایوان چهل ستون خاص و عام و نصب کردن
 تخت مرصع نگار در وسط آن باوگاه گردون احترام و دیگر لوازم و
 مقدمات این بزم همایون پردازند و امباب چراغان و آتشبازی
 نیز بطریقی هر حاله آماده و مهیا سازند و پیرایش و آذین حجرهای
 اطراف خاص و عام بدستور پیشین بعهده وکلی بادشاه زادهای
 عالی مقدار و امرای نامدار قرار یافت ششم رمضان المبارک می
 هزار و پیمه بوساطت صدر الصدور بوسره اتقیدای و صالحین و فقرا و
 محتاجدین انفاق شده برگات دعای اجابت اثر آن گروه ضمیمه
 اسباب خلود و بقای این دولت آسمانی شکر گردید و درین تاریخ
 از نوشته وقائع نگاران دار السلطنة لاهور معروض محفل لامع النور
 گردید که خواجه احمد ایلچی عبد العزیز خان والی بخارا که چنانچه
 گزارش پذیرفت درین نزدیکی بخصمت انصراف یافته بود در راه
 کوفت قدیمش عود نموده رخت اقامت از سر منزل همتی بر
 گرفت باز دهم درم دیو سیهودیه از وطن رسیده جبهه سای آستان

خان خلف آن نوئین معظم را که عرضه داشت ارگذرانیده بود بعطای خلعت خاص عز اختصاص بخشید و فرمان مرحمت عنوان مبنی بر جلالت مراحم پادشاهانه از پیشگاه عنایت و نوازش بدام خانانان پیرایه نفاذ یافته با خلعت خاصه به جهت اد مرمل گردید و دیگر عنایات جلیله و مکارم منیله که در مقام خود ممت ذکر خواهد یافت در باره او بظهور رسید اکنون کلك حقائق نگار بتحریر وقائع حضور پرنور پرداخته باقی احوال این مهم خیر مآل و کیفیت انجام آنرا در مقام خود گزارش خواهد نمود •

جشن جلوس جهان افروز و آغاز سال پنجم از سنین دولت فیروز والای عالم گیری مطابق سنه هزار و هفتاد و دو هجری

درین خجسته هنگام میمنت فرجام که از فیض جهان پیرائی و فرمان روائی گیهان خدیو حق پرمست یزدان بژوه دین دولت بهم امیزش داشت و ملک و ملت بیکدگر نازش می نمود قدوم فرخنده ماه صیام برکت بخش ایام شده شرف اندوزان دولت اسلام را هنگامه آرای انجمن سعادت و چراغ افروز شیدستان عبادت گشت دگر باره نور طاعت و فیض متابعت دین مبین مؤمن صفتان پاک دین را چهره بسیمای صلاح افروخت و نفوس هوا پرستان طبیعت پرور را اجرتکلیف الهی نظر از مناهی و ملاحی بر دوخت برکات ماه مبارک رمضان جهانیان را بر مائده توفیق صلی عام در داد و وظائف طاعات و شرائف عبادات معهوده آن شهر

و چون بغداد و شبخون کاری ساختند چقد نوبت بهجوم و جمعیت تمام در روز مجاهدان جارید فیروز حمله آورده در هر کارزار مبارزان معادلت آئین مظفر و غالب و اعادی بی دین منهنز و خائب میگشتند و چون مکرر این صورت روی نموده نقش جلالت و دلاوری جلال مذکور در دل‌های مخالفان مقهور که درمان سخت بیشتر از دیگر امکانه فراهم بودند قرار گرفته سطوت آن سپاه کینه خواه رعب انزاع و زهره ربای متمدن تباہ اندیش شد و روی همت از عرض مقابله و مجادله بر تانده بزوایای ناکامی در شدند و توقف میانه خان در موضع نملوانی باعث امیدوار آن حدود گشته غبار انهداد آشامیان بد نهال فرو نشمست و میر مرتضی باهمراهان خویش در گرگان و بفسط و محارمت آنجا کما یقین قیام ورزیده همواره بآئین حزم و احتیاط با جمعی که داشت مهتدد و مسلح پاس میداشت و از غدار و مکر اعدای پر حذر و با خبر صیقلست بالجمله کل مواضع دکن کول بتحت تصرف و تسلط اولیای دولت قاهره در آمد اکثر سکند و رعایا بانتشار هیبت رانت و معدلت شهکشاه جهان سریر خط اطاعت و انقیاد نهاده بمبارک و امکان خویش قرار گرفتند و سکن زمین اوتر کول نیز در مدد ایلی و فرمان پذیری در آمدند و چون کیفیت این نتج نامدار و خصوصیات موانع این پورش نصرت آثار درین ایام سعادت انوار که مکتبهای سال چهارم از جلوس همایون بود از عرضه داشت خان خانان مپه مایر بمسامع جاه و جلال که همواره شاهراه بشائر اقبال باد رحیده مسرت پیروی خواطر اولیای دولت گردید عواطف بادشاهانه محمد امین

بجهانگیر نگر فرستد و میانه خان را با تاییدان او و طائفه از تابدیان دیگر امرا بموضع سلطانی که در دامن کوه جنوبی کرکانو واقع است و یکی از مرداران عمده راجه با بسیاری از مخدولان آنجا پایی جرأت نموده سرمایه فتنه جوئی و شورش انگیزی بودند و مزاحمت بحال سکان آن سرزمین میسرسانیدند معین ساخت که آنجا رفته به تغبیه ترمه منشان و حراست سنگه و رعایا پردازد و غازی نام افغانی از نوکران خود با برخی از سوار و پیاده در موضع دیو پانی که مابین کرکانو و سلطانی واقع است بخبرداری گماشت و جلال ملازم خویش بضبط و محارمت کنار آب دهنگ مقرر کرده فوجی با او همراه نمود و بیستم شعبان با مواکب گیہانستان از کرکانو نهضت نموده موضع متهرپور مخیم مرادق نزول ساخت و بقصد گذرانیدن ایام بارش آنجا بساط اقامت انداخت و باشاره آنخان سده سوار فوجی از عساکر گردون شکوه هشت کروه پیشتر از آن مکان رفته تپانه نمودند و مکرر آنها را با مخدولان نابکار که در لیل و نهار انتهاز فرصت نموده از هر جسات ناپره افروز کین و پیکار میگشتند محاربات عظیم اتفاق افتاد و آویزشهای متراکمی روی داد و در هر کرت غلبه و نصرت و اولیای دولت را بود و مقاهیر آشامی همواره جمعی بکشتن داده خاکسار فرا میشدند و همچنین گروهی از کفار تیره روز کار که آن روی آب دهنگ در بیشها و جنگل های آن ناحیت چون مور و مار انتشار داشتند هنگام فرصت و قابو بتکرار شبخونها بر عساکر جلال آورده هر بار جمعی آزان مخاذیل بد فرجام عرضه تیغ تهر و انتقام غازیان فیروزی اعتصام شده مغلوب و مذکوب میگرددند

بارانی بشدت تمام باریده بادهای تند وزیده اثار موسم برشگل که دران دیار از سائر ممالک هندوستان پیدتر شروع میشود هویدا گردید چون بالضرورت فصل باران را آنجا بایست گذرانید خان سپه سالار در مدد تعیین تهانها و حفظ حدود و جوانب و ضبط طریق رحیدن آذوقه شده مقرر ساخت که ایام برشگل را آنجا بگذرانند و چون ساحت میدان سپهر از میاهی لشکر محاب منجلی گشته تیر باران ابر و برق انرولی هوا فرو نهند و آبها و دریاها از جوش و طغیان باز ایستد عساکر گردون متأثر باهتزاز آمده در قلع و امتیصال راجه و ابتاعش کوشش نمایند و عرصه آن بر و بوم از خس و خار وجود ضلالت آمود آن مردود و بپرایند و باین مواید خود با اکثر جنود منصور در موضع منبراهو که بمسافت سه و نیم کره پیدتر از کرگانو در دامن کوهی ما بین مشرق و جنوب واقع است و بوسعت فضا و رفعت و زمین صلاحیت تمکن موکب ظفر قرین داشت قرار اقامت داده میر مرتضی دازوغه توپخانه را با راجه امر سنگه و جمعی از تابینان امرا و برخی از بندوچیان پیاده بمحافظت کرگانو و گردآوری آلات و ادوات توپخانه که از راجه مانده بود فرستاد و مید محمد دیوان لشکر نصرت اثر را بجهت تعلیه و استمالت رعایا و پرداخت مهمات دیوانی و محمد عابد دیوان بیوتات را برای ضبط اموال راجه در کرگانو معین نمود و مقرر کرد که میر مرتضی از آلات توپخانه آنچه در کار باشد نگاهداشته تنده را بجهانگیر نگر ارسال دارد و محمد عابد ملاحظه عرض اموال و اجناس نموده ازان جمله آنچه تلخواه مواجب سپاه توان نمود در وجه علوفه آنها تن نماید و بقیه را با ادوات توپخانه

و راجه مردود مطرود که کاخ دماغش آشفته زانج نخوت بود و عمری در حکومت و ریاست آن قوم بد فعال کوس نخوت و استقلال نواخته هرگز تصور این ادبار و نکال نمی نمود بویال اعمال گرفتار آمده با معدودی از عمدها نزدیکان و اهل و عیال و برخی از اشیا و اموال چنانچه گزارش پذیرفت بکوهستان نامروپ که بردات آب و هوا و تنگی عرصه و فضا بدترین امکن عالم و بی شک یکی از درکات جهنم است قرار نمود و سائر مرداران و سپاهش باشاره او بآن روی آب دهنک رفته در جزیره و میعی که مابین دریای برمه پترو آب مذکور است و مشتمل است بر جنگلهای انبوه و بیشه های صعب اقامت گزیدند و برخی دیگر بعضی کوهستانها جای گرفته جویای فرست کین شدند نامروپ سرزمینی لغت در جانب دکهن کول میان سه کوه بلند واقع شده و از گرگانو تا آنجا چهار روز راهست از بس مکان بد آب و هوای تنگ فضا دلگیر است راجه هرکرا مورد غضب ساختن بآنجا فرستادی طرق و مسالک دشوار عبور دارد که پیاده بصحوبت تمام میرود و یک راهست که سوار میتواند رفت ابتدای این راه تا قریب نیم کوه جنگلی انبوهست و ازان گذشته دره ایست سنگلاخ پر آب و بر طرفین آن دره دو کوه بلند سر بفلک بر گشیده بالجمله خان سپه سالار روزی چند در گرگانو اقامت نموده بنظم و نعت مهم و تسلیه و استنالت رعایا و گرد آوری اشیا و اموال راجه پرداخت و مکرر خطبه بنام نامی و القاب سامی خدیو جهان و خلیفه زمین شهنشاه عالمگیر جهان ستان خواننده وجوه درهم و دنانیر بسکه همایون زینت پذیر ساخت در انقای این حال دو سه روز

خلالت و جهالت معتقد آنست که اجداد بد فزاد او فرمانروای
 ملاء لطن بوده اند یکی از آنها وقتی میل هبوط نمود و بنردبان طلا از
 آسمان فرود آمده یکچند بنظم مهام آن ناحیت مشغول شد و چون
 آن سرزمین دل نشین او گردید همانجا اقامت گزیده دیگر بآسمان
 فرست القصد ولایتی بدین مذهب وسیع معمور و کشوری چنین دور
 دامت دیوار عبور که بیان کیفیات اخطار و مهالک و خصوصیات
 صعوبت طرق و مسالک و دیگر عوائق و موانع تسخیرش فراتر از
 نیروی نگارش و تقریر است و قومی چنین دو صفت بهیچ خصال
 بیهمه اطوار و طایفه همه دیو هیکل سخت گوش بی باک غدار
 با عدت و ابهتی تمام و کثرت و جمعیتی فزون از تصور اوهم همه
 جا در مقام مدانعت و مقاومت عساکر گیتی کشا آمده جذک
 جوئی و کیله خواهی بودند و چندین قلعه حصین محکم اساس
 و حصن متین فلک مماس مشحون بمردان کار و سامان حصار داری
 و بیکار که کشایش هریک از آنها بمدتی مدید میسر نمی آمد داشتند و
 پیدشهای صعب پر خطر و دریا های زخار پنهان در راه بود بمدد
 گاری تأیید ایند نصرت بخش فیروزی رسان و مپهداری اقبال
 کشور متان خدیو جهان مسخر جنود فیروزی اعتصام و مرکز ریاست
 دولت اسلام گشته تارک نخوت و استکبار بصیاری از آشامیان
 مقهور که کردن کشان مغرور و بی دینان از خدا دور اند بحوانر
 مزایب مواکب ظفر مآل پایمال اذلال شد و مجاهدان دین و مبارزان
 سعادت آنین فضیلت غزو و جهاد اندوخته برکات مثنویات آن بروزگار
 فرخنده آثار شهذشاه حق پرور شریعت گهذر توفیق شعار عاید گردید

مقاومت نداشت ملک را خالی کرده بکوهستان رفت حسین شاه
 پسر خود را با اکثر لشکر بفرستاد آن حدود گذاشته به بنگاله معاودت
 نمود چون برشکل در رسیده به طغیان آنها طرق و ممالک مسدود
 کردند راجه با اعوان و انصار خویش از کوه فرود آمد و آشامیان
 بد گهر آن لشکر را در میان گرفته بجنگ پرداختند و از جمیع جوانب
 راه وصول آذوقه مسدود ساختند و آن گروه را در اندک فرصتی از
 فقدان قوت کار بجان رسیده در دست مقاهیر قتل و اسیر گشتند
 و همچنین محمد شاه بن تغلق شاه که فرمان روی اکثر مواد اعظم
 هندوستان بود نوبتی يك لك موار با مامانی سزوار بکشایش آندیار
 فرستاده و مجموع دران سرزمین طلسم آتین سر بجیب گمنامی
 فرو برده خبری و اثری از آنها ظاهر نشد و باری دیگر هم بدین
 منوال جیشی بانقمام آن آشامیان بدفعال و تدارک این قضیه تجهیز
 کرده بدان مهم روان نمود و چون بآنها به بنگاله رسیدند نسخ عزیمت
 نموده این داعیه را موقوف داشت لژ مردم سرحد هر کس بآن دیار
 قدم گذارد اذن بر گشتن ندارد و همچنین هیچیک از اهل آن
 ولایت را باری بر آمدن ازان سرزمین نیست ازن جهت کسی را
 اطلاع بر کیفیت حال آن گروه کماهی حاصل نمی شود مردم
 هندوستان اهل آن ولایت را ساحر و جادو گر خوانند و در افهونهایی
 هندوی و مبطلات محر اسم آن ولایت مذکور است و گویند هر کرا
 بدان دیار گذار افتد گرفتار طلسم شده راه بیرون شد نمی یابد
 جی دهجمنگه راجه آنجا ملقب بسرکی راجه است و سرک در لغت
 هندوی آسمان را گویند آن شوریده دماغ مودای بندار را از کمال

و انصار و سرانجام احباب نخوت و مواد احتیاج کلاه گوشه غرور بر
 قارک پندار کج نهاده اند و هرگز مرا اطاعت و فرمان برداری
 بهیچیک از سلاطین نامدار و خواقین کماکار فرود نیاورده باج خراج
 نداده اند در جمیع از منته دست استیلا فرماندهان هندوستان
 از دامن تصرف آندیار کوتاه بوده و مفتاح تدبیر هیچ کس از
 اعظم گیتی کشایان کشور گیر طلسم اشکال آن مهم نکشوده در سوابق
 ایام هرگاه لشکری بعزم تسخیر آن مرز و بوم روی توجه بدان موب
 می آورده چون بسرحد آن ولایت میرسیده امت آشامیان مقهور
 در مقام مدافعت درآمده بششخون و خدعه و غدر و مد راه آذوقه
 کار برانها تنگ می ساخته اند و اگر بدین طریقه برای گروه ظفر
 نیافته از مقاومت و مصادمت عاجز می آمده اند رعایا را کوچانیده
 بکوهستان ها میبرده اند و آتش در غلات زده ولایت را خالی
 میکرده اند و چون لشکریان کشور در می آمده امت و ایام برشغال
 میبرمیده از کمین فرصت برآمده بکینه خواهی و انتقام میپرداخته اند
 و آن فریق را از فقدان آذوقه و قوت کار بهلاکت کشیده در قسمت
 آن مخاذیل اسیر و قتل می گردیده اند و باین عنوان مکرر لشکر
 های گران و افواج بیکران دران گرداب بلا غریق بحر فنا گشته متنفسی
 لایانها بر نیامده در ازمنه سالفه وقتی حسین شاه نام یکی از سلاطین
 بنگاله را مزیمت تسخیر آن ولایت پیشنهاد همت گشته با لشکری
 جرار از پیاده و سوار و نوار و بسیار متوجه آندیار شد و در آغاز کار
 بر آشامیان ضلالت شعار ظفر یافت و با سپاه خویش بآن ولایت
 درآمده رایت غلبه و استیلا برانراحت و راجه آنجا چون تاب

شهر محوطه ایست مشتمل بر قری و مزارع خانه راجه بر کنار رود
دیگوه امت که از میان شهر میگذرد و در هر یک از طرفین آن رود
معموره ایست و بازاری مختصر دارد که غیر از بان فروش دیگر
اصناف محترفه در آن نمی نشینند و بسبب آنست که در آن وایت
خرید و فروخت اطعمه و اغذیه متعارف نیست مکنه آنجا هر سال
اقوات یکساله خویش ترتیب داده ذخیره کنند بر اطراف خانه راجه
آلی بسته اند و بر کنار آن بجای دیوار بانسهای محکم متصل بهم
بزمین فرو کرده و بر در آل مذکور خندقی حفره نموده که همیشه
پر آبست و در آن محوطه یک کوره و چهارده جریب امت در درون
آن نشیمنهای عالی و مهاکن وسیع بعضی از چوب و برخی از گاه
و علف که آن را چر گویند بجهت راجه ترتیب داده اند و از جمله
آن اماکن دیوان خانه ایست بطول یکصد و پنجاه ذرع و عرض چهل
ذرع مبنی بر شصت و شش ستون چوبی و دره هر ستونی قریب
بچهار ذرع امت و در اطراف این نشیمن انواع هیکلهای چوبی منجبت
کار نصب کرده از درون و بیرون آنرا بلوچهایی برنجی مصلی که
چون پرتو آفتاب بران افتد بسان آئینهای درخشد نرئین نموده اند
و بتحقیق پیوسته که سه هزار فجار و دوازده هزار مزدور در سال
متواتر در آن کار کرده اند تا مهیا شده هرگاه راجه درین ایوان می
نشسته یا سوار می شده بجای نقاره و نفیر دهل و داند میزدند و داند
لوحیست مدور متبر از روی و همانا طاس روئین که در عهد سلاطین
عجم نواختن آن در حروب و رکضات متعارف بوده همین است
واجبای آن ولایت پیوسته بکثرت حشم و دوز جمعیت اتباع

قدم اند شش هفت هزار آهاسی دیوسیرت جلالت شمار با احمیة
 رزم و پیکار همواره در اطراف نهیمن و خوابگاه راجه بحراست و پاس
 او قیام دارند و معتمد و فدوی و میر غضب راجه آن فرقه اند
 حربی اهل آن ولایت بندوق و شمشیر و نیزه و تیر و کمان بانس
 است و در قلاع و نواره توپ و ضرب زن و رام جنگی نیز بسیار دارند
 و در انداختن آن بغایت ماهر اند راجها و حکام و عمدہای آن
 ولایت چون رهگرایی نیستی شوند برای آنها دخمه سازند و زنان
 و خواص و خدمه متونی را با برخی اسباب تجمل و حوائج ایام
 زندگانی از فیل و اوانی زرین و سیمین و فرش و لباس و خوردنی و
 چرانی با روغن بسیار و مشعل داری در دخمه گذارند و این را بمنزله
 توشه آخرت شمرند و سر دخمه بچوبهای قوی با استحکام تمام پیوشند
 چند دخمه کهنه را که مردم لشکریان راه یافته بودند شکفته بودند از
 مجموع آنها موازی نود هزار روپیه از طلا و نقره برآمد از بدائع امور
 که عقل طبیعی مشتریان روزگار از قبول آن مرد باز زند و جریان عادت
 بر امتناع و قوعش شهادت دهد آنکه جمعی از مقصوداران پیش
 خان خانان آمده متفق اللفظ و المعنی نقل کردند که در یکی از
 دخمها که هشتاد سال بران گذشته بود پانندان طلائی برآمد که پان
 سبز تازه دران بود و العبدۃ علی الرومی شهر کرکانون مشتمل است
 بر چهار دروازه که بسنگ و گل عمارت شده از هر دروازه تا خانه
 راجه مه کروه مسافت است و اطراف شهر را زیستان احاطه کرده و آل
 بلند عریضی بجهت تردد مردم در ایام برسات در مراسر شهر ساخته
 اند و در پیش خانه هر کس باغ و مزرعه است و در حقیقت آن

اکثر طوائف اسم بیشتر دارند همه سخت کوش و سخت جان و جنگجو و کینه ور غدار و مکارند رحم و شفقت و انصاف و الفت و صدق لهجه و وفا و شرم و عفت و حیا در طیف آن قوم بد نهاد نمرشته اند و تخم اهل بیت و ادمیت در مزرع و جود ضلالت آمود شان نکشته چون از لباس انعامیت بکلی عاری اند پوشش درختی ندارند کرباسی بر سر و لنگی بر کمر می بندند و چادری بدوش میگیرند دستار بر سر بهترن و جامه و ازار و کفش پوشیدن دران دیار رسم نیست عمارت خشت و سنگ و گل در کل آن ولایت غیر دروازه های شهر گرگانو و بعضی از بتخانها نیست غنی و فقیر مساکن و بیوت خویش از چوب و نی و علف مرتب می سازند راجه و خواص او بر سکمن و رؤسا و اغنیای رعیت بر تولی که از سکمن نازک تراست سوار میشوند از دواب اسب و شتر و دراز گوش دران هر زمین نمی شود مگر از جای دیگر بانجا برند آن حیوان صبرتان بحکم مجانست بدیدن و داشتن دراز گوش میل تمام دارند و بقیمت اعلی خرید و فروخت می نمایند و از مشاهده شتر تعجب عظیم می کنند و از اسب بغایت میروند چنانچه اگر یک سوار بر صد آشامی مسلح حمله برد همه سلاح انداخته فرار مینمایند و اگر گریختن نتوانند خویش را به بند میدهند اما اگر یکی ازان مردودان با ده پداده از قومی دیگر رو برو شود غلبه میداید سکنه قدیم آن ولایت در قومند آشامی و کلدانی قوم ثانی بر گروه نخستین در جمیع امور تقدیم و مزیت دارند مگر در مراسم حرب و مپاهگری و تمشیت معاب امور که آشامیان مظهر دران مراتب پیش

آشام از شستن ریک دریاها و نهرها طلا حاصل میشود یکی از محصولات آن ولایت همین است گویند که دوازده هزار آشامی و برود ایتنی بیست هزار بر یک شوئی آبها قیام دارند و مقررچنین است که بآلمقطع هر یک ازان جمع که باین صنعت مشغول اند در سالی یک توله طلا برآید دهند اهل آشام گروهی بد کیش باطل آئین اند و دین و ملت را مشخص ندارند و هرچه مرغوب طبع کچ را ای شان افتد بقتوی خواهش نفس و میل طبع عمل کرده باختیار آن میگیریند و هر امر که در نظر ادراک قاصر شان جلوه استحسان کند بآن اقدام مینمایند از کمال خشونت مقید بهیچ طریقی از طرق کفر و اسلام و مقتدی بهیچ فریقی از مشاهیر فرق انام نیستند برخلاف سائر کفره هند از اکل مطبوخ مسلمانان احتراز نمی کنند و از تناول هیچ یک از لحوم غیر گوشت آدمی ابا ندارند و میتة نیز میخورند و بنابر عدم عادت از خوردن روغن مجتنب اند بمثابه که اگر بوی آن از طعامی آید رغبت بآن نمی نمایند ستر و حجاب عورات در میان آن قوم رسم نیست چنانچه زنان راجه آنجا نیز رو از کسبی نمی پوشند و رخ کشاده و سر برهنه در بیرون تردد می کنند مرد ایشان اکثر چهار و پنج زن دارند بیع و شری و معاوضه ازواج در میان ایشان متعارف و معمول است و سروریش و بروت میتراشند و هر کس ازین شعار تحلف و وزد او را زجر و ملامت میکنند و زبان شان با زبیل اهل بنگاله اشنائی ندارد قوت و توانائی و جرأت و بیدبائی از هیات و خلقشان پیدا و خصال سببی و صفات بهیمی از میمائی حال شان هویدا است تاب ریاضات بدنی و قدرت بر امور شاقه از

دارند بفرسنگها از مرز زمین آدمیت دور و از حینه صفات و عمائل
 انسانی بکلی محجور اند از پایی تا سر عریاں زیست می نمایند گ
 و گریه و مار و موش و مور و منخ و امثال آن هر چه ببایند میخورند
 در کوهستان نامروپ و مدیه و لکبو کده نیز عود خوب غرقی پیدا
 میشود و در اکثر آن جبال آهویی مشکین هست و مرز زمین
 ساحل شمالی دریای برمهاتر که اوتر کول گویند در نهایت
 آبادانیست فلقل و فوفل بحدار در آنجا حاصل میشود و وفور معموری و
 کثرت گشت و زرع در آن طرف بیشتر از دکن کول است لیکن چره
 جنگل های صعب و اماکن دشوار گذار در دکن کول افزون تر
 است حکم آغام باقتضای مصالح ملکی آنجانب را محل حکومت
 و مرکز اقلیت ساخته دار الملک خویش آنجا قرار داده اند
 و در اوتر کول از ساحل دریا تا دامن جبال که مرد سیرامت و
 برف دار و مصانت متفاوتست از پانزده کوه کم نیست و از
 چهل و پنج زیاده نه سکنه آن کوهستان ها توانا و قوی هیکل و وجهه
 و مستوی الخلقه اند و مانند سائر اهل مرد میر گونه روی شان مرغ
 و مفید است و اشجار و اثمار مرد میری در آن کوهستان ها میشود
 و در سمت قلعه جمدهره بجانب گواهی کوهستانیست که آنرا
 ولایت درنگ گویند جمیع مردم این کوهها بایکدیگر در احوال و
 اطوار و گفتار مشابعت دارند و باسامی قبائل و امکنه و مساکن
 از هم متمایز اند در اکثر آن جبال مشک و قطاس و بهوت و پری
 و نوعی از اسپ کوهی که آنرا کونت و تانگن گویند بهم میرسد و
 طلا و نقره از ریک شونی آبها پیدا میشود و همچنین در کل ولایت

طرف راه درختان بانس سایه گستر سر برهم نهاده از فواکه و اثمار
 آنجا انبه و کیله و گنهل و نارنج و ترنج و لیمو و انناس است
 و هذیاله که قسمی از آمله است در آنجا بمقابله راحت صرة و خوش
 جاشنی میشود که جمعی طعم آن دریافته اند بر الوجه ترجیح
 میدهند و درخت نارجیل و نهال فلفل و فوفل و سادچ نیز وفور
 دارد و نیشکر نفیس نازک شریون سرخ و سیاه و سفید و زنجبیل
 بی ریشه و برگ تنبول میشود و قوت نشو و نمای نباتات و قابلیت
 زمین بمرتبه کمال است هرچه بکارند و هر نهال که بکارند
 خوب میشود و در اطراف کرکانو درخت زرد آلو و انار نیز هست
 لیکن چون خود روست و تربیت و پیوند نیافته اثمار آن زبونحت
 و محصول عمده آن ولایت برنج و ماش است و عدس بسیار کم
 است و گندم و جو نمی کارند و ابریشمی بسیار خوب مثل ابریشم
 حینه^(۲) میشود لیکن بقدر احتیاج میسازند و وفور عظیم ندارد مشجر
 و مخمل و تاش بند که قسمی از پارچه ابریشمی است که خیمه و
 قنات ازان سازند و دیگر اثواب ابریشمین خوب می باشند نمک
 در آنجا عزیز و کمیابست در دامن بعضی کوهها بهم میرسد لیکن
 تلخ و گزنده است و در اصل آن ولایت نمکی بنفایت تلخ از درخت
 کیله میسازند در کوهستانی که قوم نالک می باشند عود نفیس
 و انر بهم میرسد و هر سال جمعی ازان قوم عود باشام آورده بلمک
 و غله معاوضه میکند و این گروه ضلالت پژوه که دران کوه مسکن

مسافت است از انجمله پنج منزل آن طرف کوهستان نامروپ
جنگل و کوهستان صعب دشوار گزار است و ازان گذشته تا آوه که
مشرق رویه امت زمین هموار و دشت است و در سمت شمالی
دشت جبالی است و چنانچه گزارش یافت دریای برمهاتر ازان سمت
آمده و چندین آب از کوهستان جنوبی آشام آمده بدریای برمهاتر
داخل میشود و اعظم آنها آب دهنک است که چنانچه سبق ذکر
یافت در موضع لکھو کده بان دریای پهنار پیوسته و مابین آن دو آب
جزیره است معمور و مزروع در کمال فصاحت و خرمی و صفاتا قریب
پنجاه کوه کشیده و آبادی آن منتهی میشود بجنگل صعبی که
چراگاه فیلا نعت و از انجا فیل میگیرند و سواي آن در جنگل های
ولایت آشام چهار پنج جای دیگر هست که میدگاه فیلان است چنانچه
اگر خواهند در سالی پانصد شش صد فیل گرفته میشود و طرف
دیگر آب دهنک که جانب گرگانو است هر زمینی امت و حیع
خوش و فضای فسیح دلکش و مجموع آن آباد و معمور و در همه
جا گشت و زرع و باغ و درخت زار موفور و مجموع آن جزیره که مذکور
شد تا این هر زمین دکن کول از موضع سیمله کده تا شهر گرگانو
که قریب پنجاه کوه مسافت امت همه جا باغهای پر درخت میوه
دار چنان بهم پیوسته که گویا یک دهنست و در میان باغها خانههای
رعیت است و افسام ریاحین رنگین خوشبو و الوان گلها ی باغی
و خود روی درهم شگفته چون در ایام برسات زمینها را آب میگیرد
بجهت سهولت عبور و ترددین از سیمله کده تا گرگانو آبی عریض
بلند بسته اند که هر زمینی مزروع جز آن بنظر نمی آید و از دو

کیش بد فرجام برداخته متنبهان این فاطر مآثر نصرت را ازان
 آگهی می بخشد ولایت مذکور مابین شمال و مشرق بنگاله واقع
 شده و دریای برمهاتر که از سمت ختای آمده از میان آن ولایت
 میگذرد و آنچه ازان مرزمین بساحل شمالی دریای برمهاتر
 امت اوتر کول گویند و آنچه در طرف ماحل جنوبیست دکن کول
 خوانند و منتهای طول اوتر کول کوهستان نیست که سکنه آن بقوم مری
 محمی اشتهار دارند و مبدأش گواهی است که سرحد ممالک
 محروسه پادشاهی امت و امتداد دکن کول منتهی میشود بموضع
 که موموم امت بهدی و مبادی آن بکوهستان سری نگر پیوسته و
 از کوهستان های شمالی مشهور که در طرف اوتر کول واقع است
 کوهستان دوله و لامده است و از جبال معروفه جنوبی سمت دکن
 کول کوهستان نامروپ امت که چهار منزل بالای گرگانو امت و راجه
 بانجا گریخته بود و دیگر کوهستان نیست که سکنه آنرا قوم نانک گویند
 و متوطنان جبال مذکور مال گذار راجه نیستند لیکن اظهار انقیاد
 میکنند و امتفال برخی از احکامش مینمایند مگر قوم دقله که از
 دائره اطاعت او بیرونند و گاهی انتهاز فرصت نموده بحدودی که
 متصل بدامن کوهستان آنهاست تاخت می برند ولایت آشام طولانی
 واقع شده امتدادش تقریبا دوسه کروه جریبی است و عرضش از
 کوهستانهای شمالی تا جبال جنوبی تخمینا هشت روزه راه است
 و از گواهی تا گرگانو هفتاد و پنج کروه جریبی است و از انجا تا ولایت
 ختن که ممکن پیران و یسه بوده و درین زمان مشتهر به آوه و دارالملک
 راجه پیگوست که خود را از نسل پیران و یسه میدانند پانزده منزل

مقهور شبی بشراوه غرلات آتش در چیزها زد که تملکی آنها در آن طوفان
 آتش بیاد نذا برسد و از معظمت غذائیم که بکفر عامه میوه و نخله
 لشکر آمد انبارهای برنج بود که مخالفان تیره ایام از سفاقت و
 طمع خام بکمان آنکه پس از مراجعت لشکر اسلام باز بران دست
 تملک خواهند یافت بدوختن و تلف ساختن آن نپرداخته بودند
 و درین مدت که عساکر نصرت پیکر در آن بوم و بر اقامت داشت
 اعظم اسباب قوت لشکر همان شد و اگر نه آن بودی از بی قوتی و
 فقدان آذوقه خصوصا در موسم برشگل و هنگام طغیان آبها که راه رسد
 آذوقه از اطراف محدود بود مردم را کار بجان میرمید یک صد و
 هفتاد و سه انبار که در هر یکی ده هزار من برنج و در بعضی کمتر
 بود بضبط در آمد خان میوه مالور از پیش بینی و مصلحت گزینی
 کمان بمحافظت آنها گماشته نگذاشت که دست زده غارت و تاراج
 افواج بحر امواج شود و زیاده از قدر احتیاج پایمال اذلاف و اسراف
 گردد و مقرر شد که رعایای ولایت کمرور و اطراف خویش رفته بعمارت
 و زراعت پردازند و تا مدت یکسال از ادای مال واجب و تکلیف
 دیوانی مرنوع القلم باشند آن محنت زدن جور دیده و بلیمه ارگان
 حتم رسیده که بمیان برکات دولت بادشاه دین پناه عدل پرور
 و انت گستر از شر آن قوم بد سیر نجات یافته بودند برخصت خان
 میوه مالور بر صفائین خرد آشامی که از یک تخته چوب میتراشند
 و آنرا کوس گویند سوار شده بمواطن و مسکن خویش پیوستند
 اکنون کلک حقائق ارقام درین مقام بگذارش برخی از کیفیات و
 خصوصیات ولایت آشام و شرح بعضی از احوال آشامیان ضلالت

هشت بلا و بلچارگان بغربت مبتلا خطور نمي نمود از وصول افواج ظفر پیرا بهره مند حصول امید گشته جوش شادمانی و نشاط در گرفتند و مانند معذبین امت که در قیامت پس از انصرام ایام تعدیت بمیامن فضل و بخشایش رب کریم از بلاي حجیم رهائی یابند از عذاب صحبت کفار لئیم نجات یافتند بالجمله چون بتحقیق پیوست که راجه و خواص او بعد از عزیمت فرار از توپ و ضرب زن چندانکه توانسته اند در تالاب ها غرق کرده اند خان سپه سالار خود بامتصدیان و عملۀ توپخانه باهتمام بر آوردن آنها بر هر تالاب ها رفت و به سعی و تلاش تمام دوصد و هشت توپ و ضرب زن بر آورده داخل توپخانه نمود از غذایمی که بسرکار والی بادشاهی ضبط شد زیاده از یکصد زنجیر فیل و تقریبا موازی سه لک روپیه از طلا و نقره و دیگر استعده و اجناس آندیار بود و از آغاز این یورش نصرت طراز تا هنگام مراجعت جنود دشمن گذار شش صد و هفتاد و پنج توپ که از انجمله یکی قریب سه من گوله می خورد و دو هزار و سه صد و چهل و سه زنجورک و یک هزار و دوصد رام جنگی نوعیست از بندوق کلان و شش هزار و پانصد و هفتاد قبضه بندوق و زیاده از دو هزار صندوق باروت که هریک دو و نیم من باروت داشت و هفت هزار و بیست و هشت قبضه سپر و از آهن و حرب و شوره و گوگرد آن قدر که از وزن و حساب افزون بود و زیاده از یک هزار کشتی جنگی بحیطه تصرف درآمد و یک صد و بیست کشتی بزرگ و زینت تمام در کمال بزرگی و استحکام از سفاین خاصه راجه در گرگانو بود و چیزها جهت محافظت بر فراز آن ساخته بودند یکی از آشامیان

دران نواحی شانزده زنجیر فیل از فیلیان راجه بتصرف اونیای دولت
 در آمد و جمعی از چاه فیروزی در کچیور و برخی در ترمهانی و
 و فریقی در قم دانگ که موضعیت مبین ترمهانی و کرگان و
 رودی از پیش آن جاریست معین شدند که بضبط آن حدود قضا
 نمایند ششم شعبان از چهارم حال جلوس همایون خصلت کرگان که
 دلو الملک آشام است از پرتو شاهچه رایت اسلام نور آگین گشت
 و جنود ظفر ورود از رود دیکهو عبور نموده در سمت شرقی مساکن
 راجه مرادق نصرت زده نزول نمود از صولت و امتیالی مجاهدان
 فیروزی لوپشت شوکت و تجبر اشرف نابکار انکساریافته غبار آلود
 فاطمی و پیغوله گزین ادبار شدند و به پرتو انوار ایمان ظلمت غوایت
 و بلال پرستی و بحجاب تواربی نهاده حاجت آن تیره بوم
 روشنی پذیرفت از هیبت گلپانگ اذان نا قوس را نفس در مینه
 شکست و بروز مرینجه قوت دین متین زنا چون رفته اهل باطل از
 میان کفار گسخت باهتمام غازیان سعادت مند هیاکل امانام بصل
 قوالب لیجان باندک فرمندی از هم فرو ریخت و صدمه و غلبه و نیروی
 اعلام گرد نگوساری از معابد کفر و مناسک شرک بر انگیخت
 طنطنه شکوه اقبال شاهنشاهی در اطراف و اقطار آن دیار پیچید و
 و آوازه این فتح نامدار آویزه گوش روزگار گردید و گروه مسلمان و فرقه اهل
 ایمان که از دیرباز محبوس آن زندان ضلالت و محصور با ارباب کفر
 و جهالت گشته در دست جور و جفا و قید تملط و امتیالی آشامیان
 شوم لقا دست خوش رنج و پایمال عفا بودند و هرگز این لطیفه فیبی
 و عطیه آسمانی بخواب و خیال در خاطر محنت زده آن آوارگان د

ز لکھو گده کوچ شده در مکاني که کارخانه نوارا راجه بود لشکر گاه شد و قریب صد منزل کشتي بزرگ که درانجا مانده بود بتصرف اولینای دولت در آمده داخل نوارا منصور گردید و روز دیگر افواج گیتی گها در موضع دیوانگانو از رود عظیمی که درمیش آنجاریست عبور نموده بر ساحل آن خیام نزول بر افراخت راجه درانجا بتخانه عالی بنا و باغی در کمال زهت و صفا به جهت برهمنی که از مقتدایان او بود مشرف بران رود ساخته و روز دیگر آنجا مقام شده خان سه سالار جمعی از تابیدان خود را بتخانه داری آنجا و محافظت راه و تحلیه و استمالت رعایا تعیین نمود و درین منزل از بعضی مسلمانان کرگلو که بحسب تقدیر امیر کفار شده از دیر باز آنجا بصر می بردند نوشتها رسید مشعر بآنکه راجه بعد از استماع خبر قرب وصول افواج قاهره اهل و عیال وزیده اموال از جواهر و نفوذ و دیگر نفائس اشیا برداشته بجانب کوهستان نامروپ که از کرگانو تا آنجا چهار روزه مسافتست فرار نمود و برخی از فیلان بجنگل ها مر داده بعضی دیگر با مابقی احوال و ائقال آن مرخیل اهل ضلالت بمحافظه و حارمی در شهر مانده است چهارم شعبان قریه کچپور مورد نزول جیش منصور گردید و درانجا چهار زنجیر نیل از فیلان راجه بدست آمد و فردای آن باشاره خان سپه دار فرهاد خان و حید محمد دیوان لشکر ظفر اثر با جمعی بحسب ضبط اموال راجه بر جناح اجتماع پیشتر روانه کرگانو شدند و روز دیگر آنجا رسیده بگروه آدوی غنائم پرداختند و آن روز موضع ترمهانی که مجمع رود دیکهو و دهنگ است مشرب خیام افواج نصرت اعتصام گردید و

که از کوهستان جنوبی می آید آنجا بدریای برمه پتر ملحق می گردد و تا گرگانو دیگر آبها و نهرهای کوچک نیز داخل برمه پتر میشود بالجمله یازده زنجیر فیل از راجه در لکھوگده بدست اولیای دولت ظفر اثر در آمد و در آنجا برهمنی که از مقتدیان راجه بود باشا را و نزد خان خانان آمده بزبان تضرع و انکسار التماس مصالحت نمود و متعاقب او یکی از نزدیکان راجه نیز رسیده پانندان و مشرب طلائی و دو سبوی نقره و مبلغی اشرفی و مکتوبی مبنی بر مراسم ندامت و اعتذار و درخواست صلح و مراجعت افواج گردون اقتدار و قبول فرستادن پدشکشی شایسته و هزارآورده از مهر مجزو انتقار گزارش مدعی نمود و چون این مقدمات بحکم فرست و هوشمندی محمول بر خدیعت و حیل وری بود خان مپه سالار جواب داد که الحال خود جنود مسعود عازم گرگانواست بعد از وصول بآنجا آنچه صلاح وقت و مقتضای حال باشد بعمل خواهد آمد چون شهر گرگانو بر ساحل رود دیکھو آباد است که در هشت گروهی آن بآب دهنک متصل میشود و آبش آنقدر نیست که سفائن بزرگ براء مرور تواند نمود مقرر شد که نواره مذکور در لکھوگده که مجمع آنهار آن دیار است قرار گیرد و کشتیهایی خرد که برآب رود دیکھو عبور تواند نمود همراه بگرگانو آید و این حسین داروغه نواره با منور خان و سائر زمینداران بنگاله و جمال خان و جمعی از منصبداران و علی بیگ ملازم خان خانان با گروهی از تابینان او و برخی از پیادهای تفنگچی بر سر نواره نموده باهتمام رسیدن آذوقه و امنیت طریق و خبرداری از جوانب و حدود آن ولایت بکوشد و غرض شعبان

کمال معیوبت است و سوار را مجال عبور بر فراز آن نیست گردیدند
 چون موضع سوله گده مخیم جفود فیروزی اثر گشت عمد ها و خواص
 راجه که مدار مهم ریاست و حکومت او بودند و بلسان آن قوم آنها
 را بهوکن نامند بنابر مکر و خدیعتی که سرشته طینت آن طایفه
 پرفرویب بد نهاد است حیل ساز و روبه بازی آغاز نهادند و عرائض
 مبنی بر عجز و اطاعت و التماس مصالحه نگاشته مصحوب و کلا نزد
 خان خاندان فرستادند آن خان کار آگاه جواب داد که اگر راجه آنچه
 از توپ خانه پادشاهی و اموال رعایا و سپاهی که بغارت آن از
 گواهی حسارت نموده باتمامی رعیت ممالک محروسه که درین مدت
 اسیر کرده در بند دارد بفرستند و من بعد امتثال او امر و نواهی
 پادشاهی کرده قرار فرستادن چند فیل کلاں هر ساله بآستان فلک
 نشان نماید و بالفعل پیشکشی لایق از نقد و جنس با دختر
 خویش بجذاب سلطنت مرسل دارد جنود قاهره از تنذیه و
 استیصال او عنان عزیمت مصروف خواهد داشت و الا وصول عساکر
 جهان کشا را بگرگانو متیقن گشته آماده آوارگی و ادبار باشد و
 چون بنای آن ملتئم بر مکر و تزویر و دفع الوقت و تاخیر بود و
 همگی نیست آن گروه بد طویت مقصود برین که لشکر فیروزی
 را از مرام حزم و پاسداری غافل سازند تا مکر و خدعه بکار توانند
 برد خان سپه سالار سپاه نصرت شعار را در غایت مراتب تیغ و
 هوشیاری بیشتر از بیشتر تاکید و قدغن نموده و هن و فتور در
 عزیمت تسخیر گرانو راه نداد و بیست و هفتم رجب موضع لکھوکده
 مخیم جیوش کیدانستان گردید و آن موضع نیست که آب دهنک

حمله آور گشتند آشامیان کمر کیش داد کمال که از سطوت اقبال
 دشمن مال خدیو جهان دل باخته بودند رخ از عزمه مقابله تاخته
 چون خاشاک سبکسر از پیش باد صرصر گلپزان گشتند و نوارا
 بادشاهی تعاقب آن برگشته بختان نموده بصیاری از آنها را دران
 بحر خوار طعمه نهنگ تیغ آبدار ساختند و جمعی که بر تندروی
 کشتیا اعتماد نداشتند از بیم قهر و انتقام غازیان احلام خود را
 بگذار انداخته خاکسار ادبار برافروختند و باقی ماندها بپای
 مردی سرعت سیر سفائن از طوفان آب شمشیر رهائی یافتند
 و قریب چهار صد کشتی که بر هر یک توبی بزرگ با ادوات آن از
 سرب و باروت بود بدست مجاهدان ظفر پیوند در آمده قاصی
 مترک روی دل و شکستی فاحش بر اعدای شقاوت منس
 افتاد اگر نه مساعدت طالع ارجمند دشمن سوز و معافدت بخت
 بلند جاود نیروز حضرت شاهنشاهی شامل حال اوایای دولت
 بی زوال گشته همت بخش و ثبات افزای دلاوران نمی شد و اندک
 کوتاهی از اهل نواره بظهور می آمد تمام نواره از دست رفته
 نهضت جیوش نصرت پیگر پیشتر میسر نمی گردید و چشم زخمی
 عظیم از آن مقهوران لئیم میرمید بالجمله هم از وقوع این مقدمه و
 هم از تسخیر حصار میمنه کده که پیش ازین روی داده بود قنبر و
 شکست تمام باحوال مخدولان آشام راه یافت و چون خود را در
 محراب شیران بیسه شهامت و در دریای با نهنگان بحر صرامت آزموده
 آثار عجز و زبونی خویش مشاهده کردند چاره کار در فرار و آوارگی
 از شهر دیار دانسته آمادگی گریز بجانب کوهستان که روپ که در

دیگر نایب قتال و جدال شعله ور بود و حربی معرب و جنگی مستند روی نمود چنانچه بآن اشتداد و استداد هیچ گاه جنک نواره اتفاق نیفتاده بنابر کثرت مخالفان و قلسه جمعیت مجاهدان نزدیک بود که لشکر اسلام از مدافعت و مقاومت بسنوه آمده مورد غلبه و استیلاي کفار شوند و خدا نخواست چشم زخمی روی نماید دویس ائذا که کار بر مبارزان ظفر جنگ تنگ شده بود عون عذایت ایند نصرت بخش که همواره در جمیع شدائد یلور بندهای اخلاص پروره عقیدت پرور است چهره ظهور نموده نسیم فتح و ظفر از صهب اقبال بر رایت آمال مبارزان نیروزمند وزیده آشامیان مغلوب منهزم و مغلوب گشتند و صهب آن بود که چون در شب آواز توپ بلشکر ظفر پیکر که از کفار دریا تا آنجا مه گروه مصافت بود رسید خان سده سالر بر وقوع این سانحه متفطن گشته محمد مومن نام یکی از بندگان علمی بادشاهی را با جمعی تعیین نمود که خود را بنواره رسانیده بمدد پردازد و او دیوان شب راه گم کرده بکفار دریا نتوانست رسید پاسی از روز بر آمده با معدودی بساحل دریا در موضعی که میان نواره بادشاهی و مخدولان آویریش بود و کرناچی را که همراهش رحیده بوم اشاره نموده تا کرنا کشید مقهوران از شفیق آواز کرنا و نموده شدن جوتی از سواران که همراه محمد مومن و حیدر بودند مورد رعب و هراس گشته سفینه همت را لغر ثبات بر گرفتند و مبارزان نواره منصور را جرأت و دلیری افزوده سرمایه استظهار شد و به پشت گرمی وصول کوسک بتازگی خود را فراهم آورده و کشتیها را راست کرده بصورت تمام بر نواره غنیم

آندین خان را با حمی تر بند هائی بادشاهی و تابدان خویش
 بفوجداری کنایه و حید میرزای حیدرآبادی را با حیدرآباد و راجه
 کشن متکه بقیه داری جمده تعیین کرده خود از آنجا کوچ
 نموده روانه پیش شد بنابر آنکه تا در سفر دریای برمه پسر بدامن
 که پیوسته از پای آن میگردد و ازین جهت لشکر فتح رهبر را
 عبور بر ساحل دریا میسر نبود و از گذار آب دور افتاده در عقب کوه
 راه می پیمودند مابین عمال قاهره و نواره مدافعتی بعید پدید آمد
 درین وقت مقهوران بی دین که بصحرا و دریا در کمین کین بودند
 انتظار فرصت نموده با قریب هشتصد کشتی جنگی مشحون بمردان
 کور و اسوات بیکار در جای که بیشتر از صد کشتی از نواره منصور بمفرز
 نرسیده مابقی در دنبال بود بغتة بر مر نواره آمد بتوپ و تفنگ
 بر روی آب آتش جنگ بر انروختند درین حالت ابن حسین
 داروغه توپ خانه چون خان خانان بذکر بعضی مهم او را همراه
 گرفته بود حاضر نبود منصور خان زمیندار و ملی بیگ ملازم خان
 سپهدار که بحراست و اهتمام نواره معین بودند دران موج خیز
 فتنه و ستم که طوفان بلا بلند گشته بحر پر آشوب حادثه از صرصر
 خطر متلاطم بود سفینه طاق بگرداب اضطراب نداده و دل بیادری
 الطاف الهی و مدد گاری اقبال بی زوال حضرت شاهنشاهی
 نهاده در مقام مدافعت اشرار پایداری نمودند و بازوی همت و
 دلیری بمحاربه و بیکار آن جمع نابکار کشودند و چون دو پاس از
 شب سپری شد برخی از نواره بادشاهی که در عقب بودند از پی
 و میدة باعث انتظار مجاهدان ظفر شمار گردید و تا یکپاس روز

میگردند خان سپه سالار بدرون حصار رفته از مشاهده وسعت
 و متانت آن حصن محکم اساس و استحکام برج و باره و کثرت
 و نور آلات قلعه داری بشگفت آمد و از تسخیر آن قلعه سپهر
 آسا بدین عنوان مجددا بنیرنگسازی بخت والا و نیروی انبال
 کشور کشای شهنشاه جهان مستوثق شده ناصیه شکر و سپاس
 بسجود درگاه کبریا بر امر و خت و مقرر نمود که از آشامیان تیره بخت
 که مالدۀ بودند جمعی که بقدم عجز و اطاعت پیش آیند آنها را
 آمان داده و سلاح گرفته قید کنند و مقید انرا یکجا فراهم آرند و هر که
 از شقاوت و بدردگی راه خیرگی سپرد و دست بیراق کند بتیغ خون
 آشام از هم گذرانیده نقش رجودش از صفحه هستی بسترند و
 تاکید و قدغن نمود که هیچکس از لشکریان دست بغارت نکشاید
 و اهل و عیال رعایا را آسیبی ننماید تا خاطر رمیده و دل رعب دیده
 آن وحشی طیننان دیوملش دد خصال از آسیب مضرت جنود
 قاهره ایمن و مطمئن گردیده در مساکن و اماکن خویش قرار گیرند
 و جمعی و خلقی انبوه از نرقۀ مسلمین و سکنه و رعایای ولایت
 کلرورپ که بقید آشامیان گرفتار آمده در از یار و دیار دران تیره
 بوم ضلالت و بی دینی و دیوسار جهالت و ناصردمی بصحیبت
 اشرار معذب میزیستند از تسلط آن ملاعین نا بکار رهایی یافتند
 و باطوان مالوفۀ خویش شتافتند و مقرر نمود که آمارای اشام را
 بجهانگیر نگور برده بکار باروت ساختن و شغل حرا انجام ادوات نواره
 باز دارند و خود قرین نصرت و ظفر بامساگر فیروززی اثر در پای
 قلعه کلیابر نزول نمود و پنج روز آنجا اقامت گزیده سید نصیر

و محوطه آن بند شده بود و خان دلیر با چندی از یان خصم انگری
 قلعه گیر بهای حصار رمیده بدستباری شجاعت بیابالی دیوار برآمد
 و متعاقب او دیگر پهلوان و ابطال رسیده با اهل ضلال برزم و قتال
 در آویختند و مقارن این حال میر مرتضی که محازی دروازه حصار
 مشغول کارزار بود بغیردی برق افزوی و دغمن سوزی محصورانرا
 مغلوب ساخته دروازه را مفتوح گردانید جمعی که در میبه
 بودند بیادری همت از خندق گذشته قدم بدیوار حصار گذاشتند و از
 جمیع جوانب سپاه نصرت شعار داخل حصار شده نوای غلبه و استیلا
 بر انرا هفتاد و کفار فجار که در درون حصار بیرون از حصر و شمار
 بودند از مشاهده آثار سطوت و ولایت و نهیب قهر و انتقام جنود
 اسلام با کمال کثرت و جمعیت و سامان ادوات حرب و پیکار و
 حصانت و رصانت حصار ارکان ثبات و قرار متزلزل دیده فرار اختیار
 نمودند و از قلعه براهی که باندیشه چنین روزی بخانب جنگل
 گذاشته بودند رهبرای ادبار گشتند و حصن کلیا بر را که قلعه اصل
 بود و آنرا محصور بحصار میمله کده ساخته بودند در نهایت حصانت و
 متانت و استواری و کشایش آن فی حد ذاته در کمال معویت و
 دشواری بود از غلبه رعب و بیم خالی کردند و عساکر گردون مآثر
 داخل حصار شده فوجی بسرکردگی محمود بیگ بخشی بتکامشی
 مخدولان شتافتند و جمعی از آنها را طمع شمشیر انتقام گردانیده
 و چندپرا دستگیر کرده معلولت نمودند و گروهی از مقامیر که
 بسرامت قلعه چمدهر قیام داشتند از امتناع تسخیر حصار سیمله
 کده مغلوب خوف و هراس گشته آنرا نیز خالی کردند و راه فرار

وعد مدای توپ ازدها پیکر از زمین و زمان و آنرا انگیز شد و حقایی
 باروت از بالای برج و باره بر فرق مجاهدان شراره ریز گشت برق بندوق
 از دامن هوا بگریبان سما رسید و ریزش کوله تفنگ عرصه خاک
 را بسمان دامن افلاک لهریز سفک حادثه گردانید دران رستخیز بلا
 از حسن اتفاق تفنگی بر مقتل آن آشامی پر نفاق رسیده اورا
 بجزای کردار رسانید و شاهد معنی (لَا يَحِيقُ الْمَكْرُ السَّيِّئُ إِلَّا بِأَهْلِهِ) جلوه
 ظهور نموده سرمایه عبرت سائر بداندیشان شد دلیر خان را چون مور
 همت و شهادت رخ تافتن ازان آشوبگاه حادثه که آزمونجای جوهر
 مردی و مردانگی بود تجویز نمی نمود بر حمایت اقبال بی زوال
 حضرت شاهنشاهی که در میانست بند های اخلاص کیش نمود از
 حفظ آلهیست تکیه کرده فیلی که بران سوار بود از کمال جلالت بآب
 خندق راند و دیگر بهادران نبرد جو و مبارزان بسالت خو چون آن
 حسن دلیری از سردار مشاهده نمودند همه را عرق جرأت بحرکت
 آمده پای عزیمت پیش نهادند و مجموع پورش نموده دران
 موقع هر خطر و عرصه قیامت اثر که پردان روزگار را قدم همت
 از فہیب آن میلغزید و روان تهنن و روح روئین تن از خوف
 آشوبش بر خودیش می لرزید باعدای نابکار داد گیر و دادند
 و جنگی عظیم در بیوسته مبارزان دین و مجاهدان نصرت قرین را
 با کفار نابکار و فرقه اشرا حربی صعب روی داد چنانچه اکثری از
 سپاه اسلام را تن از آسیب زخم و نثار و جمعی را دران بذل کوشش
 نقد جان نثار شد و پلج تیر بدلیر خان رسید لیکن چون سلاح
 پوعیده بود پیکرش ازان مجروح نشد و تیر بسیار بر فیل مرکوبش

نمود که چون بر حقیقت این بوم و بر کماهی آگهی دارم اگر
 برهبری من عمل نمایند افواج فیروزی را بموضع که ارتفاع دیوار
 و عرض و عمق خندق و دیگر موانع یورش کمتر باشد میبرم خان
 میه سالار بر مکیدت و نفاق آن گمراه آگاه نشده او را برهبری سپاه
 ظفر پناه معین نمود و آن عذار نابکار هماندم بمحسوران پیام داد که
 در نالان مکان که اصعب جوانب و حدود امت جمعیت و هجوم
 نموده مترصد باشید که من افواج قاهره را بآن طرف رهنمون شده
 بر سر تیر شما می آرم دلیر خان آن بداندیش را همراه گرفته اواسط
 شب رهگرای مقصد گردید و چون بمحاذی دروازه که در وسط دیوار
 بود رسید میر مرتضی را با میانه خان و جمال خان مقابل دروازه
 گذاشت که آنجا بتوپ اندازی مقهورانرا بخود مشغول ساخته از
 موضع یورش غافل دارد و میر مرتضی توپ خانه را آنجا باز داشته
 باهتمام توپ اندازی و برق افروزی پرداخت و چون همراهانش را
 هائل و پناهی چنانکه باید نبود بسیاری از سوار و پیاده هدف
 توپ و تفنگ شده عرضت تلف گشتند و آن آشامی بد نهاد که
 بجهت رهبری همراه دلیر خان بود مرکز ضمیر بداندیش خویش
 بفعل آورده خان مذکور را با افواج منصور هنگام ظهور تباشیر صبح
 بمکانی برده راه یورش نمود که خندقی پر آب داشت و صعوبت
 طریق بیشتر از دیگر امکنه و اجتماع مقهوران زیاده از جوانب
 دیگر بود اهل حصار دست جرأت بمداغه و بیکار کشوده بیکبار
 چند هزار توپ و باداچ و تفنگ و دیگر ادوات آتشبازی رها
 کرده روی هوا را از ابر دود چون روز بخت خویش تیره ساختند

در آورده جانی که صلاحیت آن امر داشته باعث اختیار نماید اگرچه همه اطراف جنگل بود و مقهوران بنابر کثرت عدد و وفور ابتاع و انصار از همه موخبردار و آماده بیکار بودند و توپ و تفنگ بسیار می انداختند لیکن چون جنگل جانب جنوب کمتر بود خان مذکور آن سمت را برای این مطلب انصب دید و مقرر گردید که دلیر خان با جمعی از دلیران و ابطال جنود اقبال بآن سمت شتافته از آنجا یورش نماید و سائر عساکر قاهره نیز از معسکر فیروزی طراز باهتر از آمده از پیش روی خود حمله آور شوند و محصوران را از همه مو مضطرب ساخته ترازل در بنای ثبات و رخنه در احوال حیات آن بی دینان افگند لهذا در شب پانزدهم ماه مذکور باین عزیمت مواب آکین دلیر خان با راجه نرسنگ و نرهادخان و یادگار خان و سرانند از خان و جمال خان و میانه خان و آغرخان و قراول خان و رنمست پسر بهادر خان و دهیل و هزار و پانصد سوار از تابینان خان خانان و گروهی دیگر از مبارزان و میر مرتضی داروغه توپخانه بآن سمت معین شد یکی از آشامیدان تیره بخت که در مبادی احوال از میان آن قوم بد مال برآمده و سال ها در ممالک بادشاهی سر برده در ملک احاد لشکر منصور منتظم بود مضمون • بیت •

عاقبت گرگ زاده گرگ شود • گرچه با آدمی بزرگ شود

صورت حالش آمده بدنهادی و فرومایه نژادی خار خار شر انگیزی و نکوهیده مگالی از خاطرش بر انگیزت و عرق میجانست ذاتی و منامیت فطری او بآشامیدان حرکت نموده بمکر اندوزی در مقام کینه توزی شد و نزد خان خانان آمده بصورت دولت خواهی اظهار

می بخشدند شبی گروهی انبوه ازان جمع ضلالت هزوه بصورت تمام
 برسیه که باهتمام سپاه و مردم خان خانان بود ریخته اظهار آفات تهر
 و جلالت نمودند و نزدیک بود که آسیبی عظیم و چم زخمی فلش
 باهل حیده که دران دم از کید مخالفان غافل بودند برسد تبیفل
 دلیر خان بر جوار و جبرگی آنها آگهی یافته بکومک پرداختند
 و مقهوران تاب حمله آن شیردلان نیاورده روبه مفت گریزان شدند
 و کاری نداشتند چون روزی چند از محاصره گذشت و چندان کاری از
 پیش نرفت چه هر تویی که از توخانه منصور بر برج و باره قلعه
 میرسد از کمال استحکام و استواری آن حصن محکم آساز جز گردی
 ازان بر نمی خواست و اثری معتد به چون شکستن دیوار و افتادن
 کنگره بران مترتب نمی شد و نیز مکتبی که جنود مسعود آنجا
 خیمام نزول افراخته بودند سرزمینی قلب خطر ناک و درانجا
 مظنه شبیخون جوار اندیشان بی باک بود چنانچه در سوابق
 ازمنه در دفعه در همین مکان لشکری عظیم هندوستان که بمزیدت
 تسخیر آن دیار رفته بودند بخدعه و شبیخون آن قوم غدار حیده درون
 دستخوش هلاکت و پایمال خرابی شده کسی جان سلامت ازان
 دروچه بر نیاورده لاجرم رای اصابت اتملی خان سده مالر بدان قرار
 گرفت که بر یکی ازان در دیوار که کیفیت حضانت و محکمی آن
 گزارش یافت یورش کرده شود و در کشایش آنحصار سرعت و
 تعجیل بکار رود که در توقف و تاخیر احتمال هزاران آفات و گوناگون
 مخافات است و باین اندیشه درمت و رای صائب فرهاد خان را
 برای تحقیق راه یورش تعیین نمود که اطراف حصار را بنظر احتیاط

بطرف غرب جریان یافته اامت نزول معادت نمود و مقرر شد که شبها
 چندی از مرداران افواج جهانکشا با فوجی از سپاه نصرت پناه حواری
 شده تا هنگام ظهور طلسم لشکر صبح معسکر ظفر را برهم طلایه پاس
 دارند و از غدر شبخون مخالفان با خبر باشند و محمده بیگ بخشی
 لشکر منصور بنسحق این امر معین شده هر شب با اهتمام مراسم
 پاسداری قیام می ورزید و از آنجا که محاصره تمام آنحصار میسر
 نبود بصوابدید خان سپه سالار دلیر خان باوچ هراول و میر مرتضی
 با اهل توپخانه از معسکر فیروزی اوا پیشتر رفته در جای که بندوق از
 قلعه نمیرمید برابر یکی از برجهای کلان مورچال بستند و توبهائی
 بزرگ بردمدصا بر آورده بر قلعه میزدند و جمعی از مبارزان نصرت
 نشان و برخی از سپاه خان خانانو باغاره او بساختن کوچه ملاصقه
 پرداخته میبها قریب بدیوار حصار رسانیدند مخدولان آشام هر روز
 تا شام و هر شب تا صبح بمراسم حرب و کارزار می پرداختند
 و علی الاتصال توپ و تفنگ از برج و باره می انداختند و مبارزان
 فیروزی شعار ریزش آن ابر بلا را چون قطرات امطار که در فصل
 بهار بر جنبه و مرغزار باره تصور نموده دمی از سعی و کوشش نمی
 آوردند و دست از جهاد کوتاه نمی نمودند و در بعضی لیالی
 مخدولان غدار انتظار فرصت نموده بقصد دستبرد بر اهل سیده حمله
 آور میشدند و بتیغ خون آشام بهادران بهرام انتقام جمعی بخاک
 هلاک انداده بقیة السیف نا کلم و خاکسار به پناه حصار در میروفتند
 و چندی از مجاهدان اسلام نیز دران کارزار و متیز برتبه والای
 شهادت میرمیدند و برخی پیکر مردی را بزیست طراز سعادت

زمین محاصره آن از نیروی قدرت و طاقت ارباب هم عالیّه افزون و ساکنانش از سنگباران حوادث روزگار و آسیب ملجنیق افلاک مصون و هم تیز پا در رسیدن پدای برج و باره اش تعلل را کوچه سلامت اندیشیده و از خیال معوبت تصخیرش سر اندیشه حصارى گریبان تأمل گردیده •

• لمولفه • نظم •

گشته حصن ز رفعت و وسعت • بهرور چون حصار چرخ برین غوطه خور دلو آسمان بچشش • ثور چرخش بجای گاو زمین مخدولان نابکار در دو دست آنقلعه سپهر آثار در دیوار عریض رفیع استوار کشیده اند یکی در جانب جنوب و آن منتهی میشود بکوهی که در عقب قلعه است و از ابتدای این دیوار تا آن کوه چهار کوه است و دیگری در طرف شمال و این دیوار تا سه کوه کشیده بدریای برمه پتر رسیده است و این دو دیوار مشتمل است بر پنج برج کلان که دوری هر یکی چهار صد و سی گز است و برجهایی خرد هر کدام بفاصله پنجاه گز دور از دیگری واقع است و بر دور هر یک از برجهای بزرگ بدستور قلعه دیواری استوار کنکره دار کشیده از طرف درون و بیرونش خندقی عمیق بزمین فرو برده اند و دران بجای آب خاکى نرم چون توتیا چنانچه طریقه آن کوه خاکسار است الباشده و بر سر آن هر دو دیوار توپ و بادلیج و تفنگ و هائر آلات و ادوات جنگ چیده شده بود و قریب سه لک آشامی جفکجو دیو خود را دران حصار فراهم آمده سقیزه و قتال را آماده بودند و در مقام مدافعت بقدّم کوشش و ثبات ایستاده جنود قاهره بر کنار ناله که از سمت جنوب قلعه پدای برج جنوبی رسیده و از آنجا

بلند بر روی هم کشیده اند و پهلوهای آن کوه را تراشیده و یک طرف آن دریای برمه پتتر است و سه طرف دیگر غرقابست عربض عمیق که اکثر جاها عرضش یک تیر انداز است و محاذی آن قلعه در انطرف دریا قلعه ایست در کمال وسعت و رفعت و به نهایت متانت و حصانت موصوم بصیمله گده و کثرت و هجوم آشامیان دران پشتر نشان میدارند چون کرگانو که دارالملک آشام و مسکن و معتقر راجه آنجاست آن روی دریای بر مه پتتر بود و مدت محاصره جمدهر باصتداد میکشید و تسخیر آن بآسانی دست نمی داد خان سیه ماله صلاح کار دران دید که بکشایش آن ملتفت نشود و عنان عزیمت بجانب قلعه سیمله گده معطوب داشته از دریابگذرد و پس از کشوردن آنحصن حصین که آشامیان بی دین امتظار تمام بدان داشتند روی همت بسوی کرگانو آورد و باین اندیشه صائب ششم رجب آن لشکر بی شمار را ازان بحر پهناور زخاز بگشتی در عرض دو روز گذرانیده با آئین حزم و هوشیاری روانه شد روزی در اثنای طی این محاصرت تذ بادى صرصر مانند وزیدن گرفته زاله عظیم بارید و به بسیاری از نوارۀ پادشاهی و لشکریان آسیب غرق و شکست رسید و ستور و مراکب از سدمۀ زاله گزند یافتند چنانچه بعضی ا-پان و دیگر چهار پایان تاپ صدمات آن نیدارد خود را از سراسیمگی بآب زدند و بتازبانۀ موج دریا پویه راه عدم برگرفتند یا از دهم ماه مذکور انواع ظفر طراز بباى قلعه سیمله گده رسیده بفاصله دو تفنگ انداز از قلعه نزل نمود و ان حصنی است متین و حصاری رفعت آئین که گوئی انموزجی است از قلعه ذات البروج آسمان بر روی

تأخیر آن ولایت کرده اند باین طریق دران حدود بورطه هلاکت
افتاده خان سپه سالار از کمال حزم اندیشی و کار آگهی تاکید و قدغن
نمود که جنود فیروزی اعلام شبها در محل نزول و ضرب خیم
بمراسم تیقط و بیداری و لوازم احتیاط و هوشیاری قیام ورزیده دیده
بخواب غفلت نسپرند و سپاه نصرت پناه سلاح از بر فیفکنده زین
از پشت مراکب باز نگیرند و هر جونی بنوبت رسم کیشک بجای
آورده از مکر و غدر اعدای با خبر باشند و مقرر شد که هر جا معسکر
شود در پیش روی قراولان لشکر و در عقب آنها میر مرتضی خان داروغه
توپ خانه منصور با گروه تفنگچیان و برق افکنان و تمامی توپ خانه
و از عقب آنها دلیر خان بانوج هر اول فرود آمده سد راه مقهوران
باشند و درین هنگام مکر و پیچ زمیندار ولایت درنگ که از لواحق
آشام است از دور بینی و مصلحت گزینی بقدم اطاعت و انقیاد
بجنود نصرت لوا پیوسته طریق عبودیت و دولت خواهی سپرد و
دو زنجیر فیل بر رم پیشکش آورد خان خانان او را استمالت و
دلجوئی نموده بهمراهی جیش منصور مامور ساخت و زمیندار
درومیه که آن نیز از توابع آشام است برادر زاده خود را که سمت
نیابت و جانشینی او داشت یا یک زنجیر فیل نزد خان سپهدار
فرستاده باظهار بیماری نیامدن خود را تمهید اعتذار نمود آنخان
عقیدت مکال برادر زاده اش را مستمال ساخته همراه گرنه بالجمعه
درین طرف دریای بر مهاپتر که عساکر قاهره را نصرت می پیوست
قلعه ایست بجمدهر موسوم از معظمت قلاع مشهوره آن مرزبوم
و آن سه حصار استوار است مشتمل بر برج مشیده که بر فراز کوهی

غذایی و بارکنان آسمایی که همواره سامان طراز و کام پرداز این دولت جاودانی اند رعب ادمن دلهای ضلالت امای آنمردودان باطل شکل گشته صرف عنان همت و عزیمت شان از وادی ثبات و استقلال نمودند والا اگر پای قرار فشرده بمرام قلعہ داری که آن بد کیشان را مسلم امت می پردازختند تا رسیدن ایام بر شکل که برهم زن هنگامهٔ حرب و جدال امت تسخیر یکی ازان حصون صورت پذیر نبود و باجمله بتخانهٔ کومکیدا و لونا چماری و اسمعیل جوگی که از صنمکدهای بزرگ مشهور است و درانسون های هندی و افسانه‌های هندوان بعظمت و بزرگواری مذکور بر فراز کوهی متصل بقلعہ داندو واقع شده از نشیب تا فراز آنکوه قریب هزار زینه از سنگ ساخته اند و قلعہ کجلی متصل بجنگل موهوم بجلی بن است که ذکر آن در اعمار کفار هند واقع است و فیل بسیار دران همت چون ولایات پادشاهی تا گواهی که مرحد قدیم بود از تصرف کفار آشام بنیروی تیغ سعی و جهاد مبارزان اعلام مستخلص شد و ساحت آن حدود از خار تسلط و استیلائی آن گروه تیره ایام پیراسته گشت خان خانان محمد بیگ ملازم خود را با جمعی بفوجداری گواهی و حسن بیگ زنکنه را که او نیز در ملک نوکران او بود بحراست کجلی تعیین نموده بدست و پنجم ماه مذکور بالهکر منصور باهنگ تسخیر ولایت آشام از گواهی روانه شد و ازین جهت که مدار جنگ و پیکار آن قوم عذار نابکار برخدعه و فریب و شیخونست و همواره در حوابع ازمه بدستکاری مکر مگالی و وحیله اندوزی بر لشکرها ظفر یافته اند و بسیاری از جنود سلاطین هند که عزیمت

جنود معمود بدان موضع خان مده سافر رشید خان را با فوجی تعیین نمود که بسمت شمالی قلعه که راه فرار محصوران ناپاکار بود رفته سد طریق گریز آنها نمایند و آن مقهوران از سطوت عساکر جهان کشا مغلوب رعب و هراس گشته پای ثبات و قرار شان لغزش پذیرفت و شب هنگام قبل از رمیدن خان مذکور قلعه را خالی کرده جمعی از آنها خود را بلوآره رسانیدند و قرین مذلت و خواری از راه دریا طریق فرار پدیدند و برخی برای خشک آواره دشت ادبار گشته غبار آلود ناکسی شدند چون خان خانان ازین معنی آگهی یافت از جای که بود کوچ نموده بصری گهاک آمد و داخل قلعه شده مشاهده وسعت و منانت و رفعت و رصانت آن حصار سپهر آثار نمود و خاطر از بندوبست آن پرداخت و از انجا بگواهی که بمسافت ربع گروه پیشتر بود رفته خیام نزول افراخت حارمان قلعه ناندو نیز بی ارتکاب جنگ و ستیز برای گریز شتافتند یادگار خان اوزبک از آنروی آب تعاقب آن مردودان بدماآب نموده برخی را به تیغ خون آشام رهگرای نیستی گردانید و در موضع کجایی نیز که هفت گروه پیشتر از قلعه ناندو همت کفار ضلالت شعار قلعه متین ساخته جمعی کثیر با محاباب توپخانه و لوازم قلعه داری بحرامت آن گذاشته بودند بامتاع فرار مقهوران از گواهی گروهی ازان دیو حیرتان بی دین که در آنحصن حصین بودند از سراسیمگی و بیم قبل از رمیدن جنود ظفر و رود راه گریز سپردند و هر سه قلعه که در کمال منانت و استحکام و اشتغال بمحاصره هر یکی از آنها مانع تسخیر آشام بود بمقتایع اقبال جهان کشا بدین آسانی کشایش پذیرفت همانا معاونان

نموده قوازه‌م ماه مذکور از کنار بغاس متوجه پیش گردید و سید
 نصیر الدین خان و دیگر امرا که از دریای برمه‌پتر عبور نموده بودند
 مقرر شد که از همان روی آب بصوب مقصد در حرکت آیند و هر
 روز در برابر لشکر فتح رهبر نزول نمایند و در وقت گذراندن توپخانه
 از دریای بغاس يك كشتي بآب فرو رفته توپ کلانی بآب افتاد خان
 پنجه سالار چون ازان آگهی یافت به برآوردن آن توپ که کمال
 اشکل داشت بلکه متعذر می نمود همت بسته راضی بماندن آن
 نشد و عمل توپخانه و نواره را به برآوردن آن تاکید کرد و آنها از
 موضعی که توپ فرو رفته بود زمین کنار دریا را بریده آب را ازان
 جانب بدریای برمه‌پتر انداختند و بچهرهای ثقیل و مساعی جمیل
 پس از چند روز توپ را ازان تذن رود عمیق برآورده بلشکر
 رسانیدند و این معنی باعث شگفت همگان گشته در نظر بینش
 ارباب بصیرت از جلالت دلائل و بدائع آیات اقبال روز افزون نمود
 و پیست و یکم دو گروهی گواهی که سپاه آشام بغلبه و از دحام تمام
 آنجا قدم جرات نهاده مهیای مدافعت و پیکار بودند مرکز ایات
 نزول گردید آشامیان بد فرجام آنجا دو قلعه در نهایت وسعت و
 رفعت و استحکام بنا نموده اند یکی در موضع سری گهات که پنجم کوه
 را حصار کرده اند و دیگری بر کوه ناندو که آن روی دریای برمه‌پتر
 محاذی سری گهات است و تمامی نواره خود در میان این دو قلعه نگاه
 داشته بودند و در آن دو قلعه از يك لك آشامی زیاده بود بعد از ورود

نمود که چون بر حقیقت این بوم و بر کماهی آگهی دارم اگر
 برهبری من عمل نمایند افواج فیروزی را بموضع که ارتفاع دیوار
 و عرض و عمق خندق و دیگر موانع یورش کمتر باشد میبرم خان
 سپه سالار بر مکیدت و نفاق آن گمراه آگاه نشده ادرا برهبری سپاه
 ظفر پناه معین نمود و آن عذار نابکار هماندم بمحسوران پیام داد که
 در فلان مکان که اصعب جوانب و حدود است جمعیت و هجوم
 نموده مترصد باشید که من افواج قاهره را بآن طرف رهنمون شده
 بر سر تیر شما می آرم دلیر خان آن بداندیش را همراه گرفته اواسط
 شب رهگرایی مقصد گردید و چون بمحاذی دروازه که در وسط دیوار
 بود رسید میر مرتضی را با میانه خان و جمال خان مقابل دروازه
 گذاشت که آنجا بتوپ اندازی مقهورانرا بخود مشغول ساخته از
 موضع یورش غافل دارد و میر مرتضی توپ خانه را آنجا باز داشته
 باهتمام توپ اندازی و برق افروزی پرداخت و چون همراهانش را
 هائل و پناهی چنانکه باید نبود بسیاری از سوار و پیاده هدف
 توپ و تفنگ شده عرضۀ تلف گشتند و آن آشامی بد نهاد که
 بجهت رهبری همراه دلیر خان بود مرکز ضمیر بداندیش خویش
 بفعل آورده خان مذکور را با افواج منصور هنگام ظهور تباشیر صبح
 بمکانی برده راه یورش نمود که خندقی پر آب داشت و صعوبت
 طریق بیشتر از دیگر امکنه و اجتماع مقهوران زیاده از جوانب
 دیگر بود اهل حصار دست جرأت بمدافعه و بیکار کشوده بیکبار
 چند هزار توپ و باداچ و تفنگ و دیگر ادوات آنشبازی را
 کرده روی هوا از ابر دود چون روز بخت خویش تیره ساختند

در آورده جایی که صلاحیت آن امر داشته باشد اختیار نماید اگرچه همه اطراف جنگل بود و مقهوران بنابر کثرت عدد و وفور ابتاع و انصار از همه موخبردار و آماده بیکار بودند و توپ و تفنگ بسیار می انداختند لیکن چون جنگل جانب جنوب کمتر بود خان مذکور آن سمت را برای این مطلب نصب دید و مقرر گردید که دلیر خان با جمعی از دلیران و ابطال جنود اقبال بآن سمت شتافته از آنجا یورش نماید و سائر عساکر قاهره نیز از معسکر فیروزی طراز باهتر از آمده از پیش روی خود حمله آور شوند و محصوران را از همه مو مضطرب ساخته نزل در بنای ثبات و رخنه در اماح حیات آن بی دینان افکنند لهذا در شب پانزدهم ماه مذکور باین عزیمت مواب آکبن دلیر خان با راجه نرمنگ و نرهادخان و یادگار خان و سراندا از خان و جمال خان و میانه خان و آغر خان و قراول خان و رنمست پسر بهادر خان و دهیل و هزار و پانصد سوار از تابینان خان خانان و گروهی دیگر از مبارزان و میر مرتضی داروغه توپخانه بآن سمت معین شد یکی از آشامیان تیره بخت که در مبادی احوال از میان آن قوم بد مآل برآمده و سال ها در ممالک بادشاهی سر برده در سلک احاد لشکر منصور منتظم بود مضمون • بیت •

عاقبت گرگ زاده گرگ شود • گرچه با آدمی بزرگ شود

صورت هالش آمده بدنهادی و فرومایه نژادی خار خار شر انگیزی و نکوهیده سکالی از خاطرش بر انگیزت و عرق میجاست ذاتی و مناصبت فطری او بآشامیان حرکت نموده بمکر اندوژی در مقام کینه توزی شد و نزد خان خانان آمده بصورت دولت خواهی اظهار

می بخشیدند شبی گروهی انبوه ازان جمع خلالت هنوز بصورت تمام
 برسیده که باهتمام میاه و مردم خان خانان بود ریخته اظهار آزار تهور
 و جلالت نمودند و نزدیک بود که آسیبی عظیم و چشم زخمی نلش
 باهل میبه که دران دم از کید مخالفان غافل بودند برسد تابندگان
 دلیر خان برجسارت و چیرگی آنها آگهی یافته بکومک پرداختند
 و مقهوران تاب حمله آن شیردلان نیاورده روبرو مفت گریزان شدند
 و کاری نساختند چون روزی چند از محاصره گذشت و چندان کاری از
 پیش نرفت چه هر تویی که از توپخانه مذکور بر برج و باره قلعه
 میرسد از کمال استحکام و استواری آن حصن محکم اساس جز گردمی
 ازان بر نمی خواست و اثری معتد به چون شکستن دیوار و افتادن
 کنگره بران مترتب نمی شد و نیز مکنی که جنود مسعود آنجا
 خیام نزول افراشته بودند سرزمینی قلب خطر ناک و درانجا
 مظنه شبیخون جسارت اندیشان بی باک بود چنانچه در سوابق
 ازمله دو دفعه در همین مکان لشکریهای عظیم هندوستان که بمزیمت
 تسخیر آن دیار رفته بودند بخدعه و شبیخون آن قوم غدار میه درون
 دستخوش هلاکت و پایمال خرابی شده کسی جان بسلامت ازان
 دروچه بر نیاورده لاجرم رای اصابت انتقامی خان سده مالو بدان قرار
 گرفت که بر یکی ازان دو دیوار که کیفیت حضانت و محکمی آن
 گزارش یافت یورش کرده شود و در کشایش آنحصار سرعت و
 تعجیل بکار رود که در توقف و تاخیر احتمال هزاران آفات و گوناگون
 مخافات است و باین اندیشه درمست و رای صائب فرهاد خان را
 برای تحقیق راه یورش تعیین نمود که اطراف حصار را بنظر احتیاط

بطرف غرب جریان یافته امنت نزول معادت نمود و مقرر شد که شبها
 چندی از مرداران افواج جهانکشا با فوجی از سپاه نصرت پناه سوار
 شده تا هنگام ظهور طلوعه لشکر صبح معسکر ظفر را برهم طلایه پاس
 دارند و از غدر شبخون مخالفان با خبر باشند و محمد بیگ بخشی
 لشکر منصور بنسق این امر معین شده هر شب با عتمام مراسم
 پاسداری قیام می ورزید و از آنجا که محاصره تمام آنحصار میسر
 نبود بصوابدید خان سپه سالار دلیر خان باوچ هراول و میر مرتضی
 با اهل توپخانه از معسکر فیروزی اوجا پیشتر رفته در جای که بندوق از
 قلعه میر سعید برابر یکی از برجهای کلان مورچال بستند و توپهایی
 بزرگ بر دمدمها بر آورده بر قلعه میزدند و جمعی از مبارزان نصرت
 نشان و برخی از سپاه خان خانان و باغاره او بساختن کوچه ملاصف
 پرداخته میبها قریب بدیوار حصار رسانیدند مخدولان آشام هر روز
 تا شام و هر شب تا صبح بمراسم حرب و کارزار می پرداختند
 و علی الاتصال توپ و تفنگ از برج و باره می انداختند و مبارزان
 فیروزی شعار ریزش آن ابر بلا را چون قطرات امطار که در فصل
 بهار بر مجیزه و مرغزار بار تصور نموده دمی از سعی و کوشش نمی
 آمودند و دامت از جهاد کوتاه نمی نمودند و در بعضی لیالی
 مخدولان غدار انتظار فرصت نموده بقصد دستبرد بر اهل سیده حمله
 آور میشدند و بتیغ خون آشام بهادران بهرام انتقام جمعی بخاک
 هلاک انتاده بقیه السیف نا کلم و خاکسار به پناه حصار در میروفتند
 و چندی از مجاهدان اسلام نیز دران کارزار و متیز بر تبه والای
 شهادت میر سعیدند و برخی دیگر مردی را بنیزه زخم طراز سعادت

زمین محاصره آن از نیروی قدرت و طاقت ارباب هم عالیه انزون و ساکنانش از سنگباران حوادث روزگار و آسیب منجنیق افلاک مصون و هم تیز پا در رسیدن پیاپی برج و باره اش تعلل را کوچه سلامت اندیشیده و از خیال معویت تمخیرش سر اندیشه حصارى گریبان تأمل گردیده •

• لمولفه • نظم •

گشته حصن ز رفعت و وسعت • بهرور چون حصار چرخ برین غوطه خور دلو آسمان بپهش • ثور چرخش بجای گاو زمین مخدولان نابکار در دو دست آنقلعه میهر آثار دو دیوار عریض رفیع استوار کشیده اند یکی در جانب جنوب و آن منتهی میشود بکوهی که در عقب قلعه است و از ابتدای این دیوار تا آن کوه چهار کوه است و دیگری در طرف شمال و این دیوار تا سه کوه کشیده بدریای برمه پتر رسیده است و این دو دیوار مشتمل است بر پنج برج کلان که دور هریکی چهار صد و سی گز است و برجهای خرد هر کدام بفاصله پنجاه گز دور از دیگری واقع است و بر دور هریک از برجهای بزرگ بدستور قلعه دیواری استوار کنگره دار کشیده از طرف درون و بیرونش خندق عمیق بزمین فرو برده اند و دران بجای آب حاکی نرم چون توتیا چنانچه طریقه آن کوه خاکسار است ایستاده و بر سر آن هر دو دیوار توپ و بادلج و تفنگ و مائر آلات و ادوات جنگ چیده شده بود و قریب سه لک آشامی جفکجو دیو خود را دران حصار فراهم آمده ستیزه و قتال را آماده بودند و در مقام مدافعت بقدم کوشش و ثبات ایستاده جنود قاهره بر کنار ناله که از سمت جنوب قلعه پیاپی برج جنوبی رسیده و از آنجا

بلند بر روی هم کشیده اند و پهلوهای آن کوه را تراشیده و یک طرف آن دریای برمه پتر است و سه طرف دیگر غرقابست عریض عمیق که اکثر جاها عرضش یک تیر انداز است و محاذی آن قلعه در آن طرف دریا قلعه ایست در کمال وسعت و رفعت و به نهایت متانت و حصانت موسوم به سیمله گده و کثرت و هجوم آشامیان در آن بیشتر نشان میدارند چون کرگانو که دارالملک آشام و مسکن و مستقر راجه آنجاست آن روی دریای برمه پتر بود و مدت محاصره جمدهر بامتداد میکشید و تسخیر آن بآسانی دست نمی داد خان سپه سالار صلاح کار در آن دید که بکشایش آن ملتفت نشود و عذاب عزیمت بجانب قلعه سیمله گده معطوف داشته از دریا بگذرد و پس از کشتن آن حصن حصین که آشامیان بی دین اظهار تمام بدان داشتند روی همت بسوی کرگانو آورد و باین اندیشه صائب ششم رجب آن لشکر بی شمار را ازان بحر پهناور زخاز بگشتی در عرض دو روز گذرانیده با آئین حزم و هوشیاری روانه شد و رزمی در اثنای طی این محاصرت تذ بادی صرصر مانند وزیدن گرفته زاله عظیم بارید و به بسیاری از نوار پادشاهی و لشکریان آسیب غرق و شکست رسید و ستور و مرکب از سده زاله گزند یافتند چنانچه بعضی اسبان و دیگر چهار پایان تاپ مدمات آن نیاورد خود را از سر اسیمگی بآب زدند و بتازان موج دریا پویه راه عدم برگرفتند یازدهم ماه مذکور انواع ظفر طراز بیای قلعه سیمله گده رسیده بغافل در تغنگ انداز از قلعه نزل نمود و آن حصنی است متین و حصاری رفعت آئین که گوئی آموزجی است از قلعه ذات البروج آسمان بر روی

تأخیر آن ولایت کرده اند باین طریق دران حدود بورطه هلاکت
افتاده خان سپه سالار از کمال حزم اندیشی و کار آگهی تاکید و قدغن
نمود که جنود فیروزی اعلام شبها در محل نزول و مضرب خیام
بمهراسم تیقط و بیداری و لوازم احتیاط و هوشیاری قیام رزیده دیده
بخواب غفلت نسپرند و سپاه نصرت پناه سلاح از بر نیفکنده زین
از پشت مراکب باز نگیرند و هر جوقی بنوبت رسم کیشک بجای
آورده از مکر و غدر اعدای با خبر باشند و مقرر شد که هر جا معسکر
شود در پیش روی قراولان لشکر و در عقب آنها میر مرتضی خان داروغه
توپ خانه منصور با گروه تفنگچیان و برق افکنان و تمامی توپ خانه
و از عقب آنها دلیر خان بانوچ هراول فرود آمده سد راه مقهوران
باشند و درین هنگام مکر و پیچ زمیندار ولایت درنگ که از لواحق
آشام است از دور بینی و مصلحت گزینی بقدم اطاعت و انقیاد
بجنود نصرت لوا پیوسته طریق عبودیت و دولت خراهی سپرد و
دو زنجیر فیل برسم پیشکش آورد خان خانان او را استمالت و
دلجوئی نموده بهمراهی جیش منصور مامور ساخت و زمیندار
قرومیه که آن نیز از توابع آشام است برادر زاده خود را که سمت
نیابت و جانشینی او داشت یا یک زنجیر فیل نزد خان سپهدار
فرستاده باظهار بیماری نیامدن خود را تمهید اعتذار نمود آنخان
عقیدت مکال برادر زاده اش را مستمال ساخته همراه گرنه باجمله
درین طرف دریای بر مهاپتر که عساکر قاهره را نصرت می پیمود
قلعه ایست بجمدهر موسوم از معظلمات قلاع مشهوره آن مرزبوم
و آن مه حصار استوار است مشتمل بر بروج مشیده که بر فراز کوهی

غذیبی و یارکنان آسمایی که همواره سامان طراز و کام پیرد از این دولت جاودانی اند رعب ادمن دلهای ضلالت امای آنمردودان باطل شکل گشته صرف عنان همت و عزیمت شان از وادی ثبات و استقلال نمودند والا اگر پای قرار فشرده بمرام قلعه داری که آن بد کیشان را مسلم امت می پرداختند تا رسیدن ایام بر شکل که برهم زن هنگامه حرب و جدال امت تسخیر یکی ازان حصون صورت پذیر نبود و باجملة بتخانه کومکها و لونا چماری و احمعیل جوگی که از منمکدهای بزرگ مشهور است و درانسون های هندی و افسانههای هندوان بعظمت و بزرگواری مذکور برقرار کوهی متصل بقلعه زاندر واقع شده از لشیب تا فراز آنکوه قریب هزار زینه از سنگ ساخته اند و قلعه کجلی متصل بجنگل موسوم بجلی بن است که ذکر آن در امار کفار هند واقع است و فیل بسیار دران همت چون ولایات پادشاهی تا گواهی که سرحد قدیم بود از تصرف کفار آشام بنیروی تیغ سعی و جهاد مبارزان اسلام مستخلص شد و ساحت آن حدود از خار تسلط و استیلا آن گروه تیغ ایام پیراسته گشت خان خانان محمد بیگ ملازم خود را با جمعی بفوجداری گواهی و حسن بیگ زنکنه را که او نیز در ملک نوکران او بود بحراست کجلی تعیین نموده بدست و پنجم ماه مذکور بالهکر منصور باهنگ تسخیر ولایت آشام از گواهی روانه شد و ازین جهت که مدار جنگ و پیکار آن قوم دثار نابکار برخنده و فریب و شبحونست و همواره در حوابق ازمنه بدستیاری مکر سکالی و وحیله اندوزی بر لشکرها ظفر یافته اند و بسیاری از جنود سلاطین هند که عزیمت

جنود محمود بدان موضع خان مهبه سالار رشید خان را با فوجی تعیین نمود که بسمت شمالی قلعه که راه فرار محصوران ناپاک بود رفته سد طریق گریز آنها نمایند و آن مقهوران از محطوت عساکر جهان کشا مغلوب رعب و هراس گشته پای ثبات و قرار شان لغزش پذیرفت و شب هنگام قبل از رمیدن خان مذکور قلعه را خالی کرده جمعی از آنها خود را بلواره رسانیدند و قرین مذلت و خواری از راه دریا طریق فرار سپردند و برخی براه خشک آواره دشت ادبار گشته غبار آلود ناکسی شدند چون خان خانان ازین معنی آگهی یافت از جای که بود کوچ نموده بسری گهاک آمد و داخل قلعه شده مشاهده وسعت و متانت و رفعت و رصانت آن حصار سپهر آثار نمود و خاطر از بندوبست آن پرداخت و از انجا بگواهتی که بمسافت ربع کروه پیشتر بود رفته خیام نزول افراخت حارمان قلعه ناندو نیز بی ارتکاب جنگ و ستیز براه گریز شتافتند یادگار خان اوزبک از آنروی آب تعاقب آن مردودان بدما آب نموده برخی را به تیغ خون آشام و هگرایی نیستی گردانید و در موضع کجلی نیز که هفت گروه پیشتر از قلعه ناندو همت کفار ضلالت شعار قلعه متین ساخته جمعی کثیر با محباب توپخانه و لوازم قلعه داری بحراست آن گذاشته بودند باستماع فرار مقهوران از گواهتی گروهی ازان دیو هیرتان بی دین که در آنحصن حصین بودند از سراسیمگی و بیم قبل از رمیدن جنود ظفرورود راه گریز سپردند و هر سه قلعه که در کمال متانت و استحکام و اشتغال بمحاصره هریکی از آنها مانع تسخیر آشام بود بمغایب اقبال جهانکشا بدین آسانی کشایش پذیرفت همانا معاونان

نموده سواردهم ماه مذکور از کنار بغاس متوجه پیش گردید و سید
 نصیر الدین خان و دیگر امرا که از دریای برمه پتر عبور نموده بودند
 مقرر شد که از همان روی آب بصوب مقصد در حرکت آیند و هر
 روز در برابر لشکر فتح رهبر نزل نمایند و در وقت گذراندن توپخانه
 از دریای بغاس يك كشتي بآب فرو رفته توپ کلانی بآب افتاد خان
 چند سالار چون ازان آگاهی یافت به برآوردن آن توپ که کمال
 اشکل داشت بلکه متعذر می نمود همت بسته راضی بماندن آن
 نشد و عمل توپخانه و نواره را به برآوردن آن تاکید کرد و آنها از
 موضعی که توپ فرو رفته بود زمین کنار دریا را بریده آب را ازان
 جانب بدریای برمه پتر انداختند و بچهرهای ثقیل و مساعی جمیل
 پس از چند روز توپ را ازان تذن رود عمیق برآورده بلشکر
 رسانیدند و این معنی باعث شگفت همگان گشته در نظر بینش
 ارباب بصیرت از جلائل دلائل و بدائع آیات اقبال روز افزون نمود
 و بیست و یکم در گروهی گواهی که سپاه آشام بغلبه و از تمام
 آنجا قدم جرأت نهاده مہیای مدافعت و پیکار بودند مرکز ایات
 نزول گردید آشامیان بد فرجام آنجا دو قلعه در نهایت وسعت و
 رفعت و استحکام بنا نموده اند یکی در موضع سری گهات که پنج کوه
 را حصار کرده اند و دیگری بر کوه ناندو که آن روی دریای برمه پتر
 محاذی سری گهات است و تمامی نواره خود در میان این دو قلعه نگاه
 داشته بودند و دران دو قلعه از يك لك آشامی زیاده بود بعد از ورود

حصار بنواره پناه جسته بر روی آب آماده فروختن آتش پیکر بودند از مشاهده سطوت افواج نصرت پیدا از طرفین دریا و حرکت نواره منصور سفینه طاقست بگرداب اضطراب داده لنگر ثبات و استقامت بر گرفتند و روی ادبار بودی نرار نهادند نواره پادشاهی تعاقب آن بخت برگشتگان کرده کار برانها تنگ نمود اکثری کشتیها بکنار کشیده بجنگل پناه جستند و ما بقی دران بحر خون خوار بطوفان جلالت و کارزار غازیان نیروز مند لطمه خور امواج بلا گشته بعضی زخمیدار بدر رفتند و جمعی کثیر گرفتار و دستگیر گردیدند و یک صد و چهل و هشت کشتی و شصت و چهار توپ آهنین از کوچک و بزرگ و تغذک و بادلیج بی شمار و حرب و باروت بسیار و دیگر اسباب و ادوات حرب و پیکار بتصرف مجاهدان ظفر شعار و در آمد و نتایج آن دو حصار چرخ آثار جهره امروز دولت پایدار شده مبارزان نصرت شکوه بی کوشش محاربه و یورش کامیاب فیروزی گردیدند اگر مذبذوقان پای ثبات میفشردند بتلاش بسیار صورت تسخیر آن دو حصار در آئینه معی و تدبیر جلوه گر میشد چه سه طرف حصن جوگی کعبه چنانچه گزارش پذیرفت بحماییت دریای برمه پتر و بناس و جنگل و کوه استحکام داشت و سمت روی بر روی لشکر ظفر اثر که سراسر دیوار بود صلاحیت نقب نداشت زیرا که بکندن دو گز از زمین آب می جوشید بالجمله خان خانان عطاء الله ملازم خود را با جمعی بمحارست و تهانه داری جوگی کعبه تعیین نموده عزیمت گواهی نمود و چون از دریای بناس بایست گذشت باشاره آن نومین معظم جهر بران بسته شد و لشکر منصور عبور

و میانه خان و جمال خان و روپسنگه راتهور و پرتاب سنگه داده را با جوتی دیگر از دریا گذرانید که دران روی آب باشند تا غنیم عاقبت و خیم آن طرف را محل ثبات و درنگ فیندیشد و جمعی بسمت عقب کوه چوگی کپه تعیین نموده مقرر ساخت که جنگل بری کرده تا کنار دریای بلخ از عقب کوه زمین از هجوم اشجار ببردازند تا راه فرار گمراهان مردود از طرف جنگل محدود شود چون آشامیان دانستند که راه گریز بسته میشود از صدقه خوف و هراس حصار طاقت را منزلزل ارکن دیده در حجاب ظلمت شب هر دو قلعه را خالی کردند و بنواره فرآمده استعداد جنگ بانواره بادشاهی نمودند روز دیگر که سه سوار خیل ثابت و سیار باقتزاع بلند حصار سپهر از تصرف آشامی شب دیوچهر رایت همت بر افراسخ و کارفرمایی سفاین کواکب زورق خورشید را بادبان زرنگار کشوده از ساحل انق سپهر اخضر فلک دریا نورد ساخت خان سپه سوار با مواکب انجم شمار بادشاهی سوار شده روی بجانب حصار آورد و نواره منصور را با استعداد شایسته و آژن سزوار روانه نمود و نصیرالدین خان و دیگر امرا با فوجی که از آب گذشته بودند نیز از جای خود باهتزاز آمده از آن طرف محاذی این انواج بحر امواج بسال بسته روان شدند و دریای لشکر از طرفین آن بحر پهنیاور بصد شورش محیط بجنبش آمد و مبارزان نواره مستعد احراز مشورت عز و جهاد بر روی کشتیا نهنگ آسا بحر فرسا گشتند از هجوم و انبوهی نواره توگفتی ابرهای تیره از روی دریا برخاست و غبار جوش سپاه از کناره بحر را نمودار رنگ روان گردانید آشامیان شوم بخت قیره روز که از

نصب کرده بودند و در عقب آن قریب به دویسم تیر انداز تا کنار
خندق بر سطح زمین بهانچه‌ها فرو برده در خندق عمیق آن که
بعرض سه گز بود نیز بر همین وتیره بهانچه‌ها تعبیه نموده بودند و سمت
جنوبی آنرا دریای برهما پتر محیط است پیوسته و از جانب مشرق
دریای بناس از پای آن کوه گذشته بدریای برهما پتر پیوسته است
و جهت شمالی بخندق و کوه و جنگلی انبوه استحکام پذیرفته
و محاذی کوه مذکور دران طرف دریا نیز کوهیست که آنرا
بنج رتن گویند و بران کوه نیز بر همین وتیره حصاری متین و قلعه
حصین است در قلعه جوگی کهپه قریب پانزده هزار کس باتوپخانه
بسیار و دره‌ای قلعه سه صد و بیست کشتی جنگی با ساز و آلات
بیکار بود که اگر عساکر قاهر بران قلعه مسئولی شوند متحصنان
خود را از سمت دریا بدایمردی نواره بقلعه کوه بنج رتن رسانیده
آنجا ثبات و استقامت ورزند و دران حصار استوار فرصت جوی بوده
چون لشکر نتج رهبر ازان جا متوجه پیش شود از کمین کین برآمده
رسد آذوقه را بزنند و راه بر مترددین بشوراند و دران قلعه نیز قریب
شش هزار کس ازان جماعت عصات با ادوات توپخانه آماده مدافعه
و نبرد بودند و چون درین موضع دریا منشعب بدو شعبه گشته در وسط
هر دو شعبه قطع زمینی خشک واقع شده بود که نشیب گاهی داشت
مخدولان نگون بخت آنجا مورچال بسته آنرا بچوب و بانس استحکام
داده بودند بقصد اینکه نواره بادشاهی از هر شعبه که قصد عبور نماید
بتوپ و تفنگ نیران جنگ اندوخته فکدارند که پیش رود خان سهپه
سالار روز دیگر آنجا مقام نمود و سید نصیر الدین خان و یاد گارخان

اردو و لشکر از مواضع اخطار و مهالک اهتمام معی و کوشش می
 گماشت و دران مراحل مخوف هائل شبها را بآئین حزم و بیداری
 پاس میداشت القصه مبارزان سعادت لوا بمساعدت توفیق در قطع آن
 طریق خار رنج و تعب که گل راه طلب است در زیر پای همت چون
 برگ شکوفه و یا سمین که نسیم فرور دین پای انداز قدوم لشکر
 بهار سازد تصور نموده بشوق غزا و جهاد با آشامیان بد نهاد و محو
 رسوم کفر و جهالت ازان برو بوم ضلالت بنیاد آن مصامت پر آنت
 را بانواع مشقت پیمودند تا آنکه ششم جمادی الآخره دو نیم گروهی
 جوگی کپده منزل گاه جنود ظفر پناه گردید و آن کوهیست بلخه بر
 ماحل دریای برمه پترو واقع شده وجه تسمیه اش آنست که در
 مواقیق از منہ یکی از جوگیان هند در مناره ازان کوه ببغولہ گزین
 شده از خلق کناره گرفته بود و بلسان آن قوم غار را کوبه گویند
 از اینجا تا گواهی که سرحد قدیم ممالک محروسه است چهل کوه
 مسافتمست و از اینجا ناگر گانو که مسکن راجه آشام و دار الملک آن
 ولایت است یکماه راه آشامیان شقاوت پزوه از دامن این کوه که
 که متصل بدرباست قلعه که عرض دیوارش از پائین نه گز و از بالا
 پنج گز و درش از درون حصار زیاده از یک کوه واقع است مشتمل
 بر بروچ مشیده در کمال متانت و رصانت ساخته اند ارتفاع
 دیوار از جانب غربی که بر سر راه سپاه ظفر پناه بود تافله
 کوه رسیده و چنانچه در استحکام قلاع و حصون رسم آن قوم سیه درون
 است بمسافت یک تفنگ انداز دور از دیوار کودالها حفر نموده
 میخهایی سرتیز باس که بلغت آنطائفه بهانچه گویند در میان آنها

توانستی کرد نشان میدادند لیکن خان سپه سالار بآنین حزم اندیھی و دور بینی که اساس سرداری و سپه سالاریست بر رهنمونی آن گروه اعتماد نکرده راه کنار دریا با وجود نهایت صعوبت اختیار نموده مقرر ساخت که دلیر خان با فواج هراول و میر مرتضی با توپخانه منصور آن راه را که راحت بسمت مقصد منتهی می شد مرگرده پیش پیش فواج قاهره ره نورد نصرت و نیروزی کردند خانمذکور دامن کوشش و اجتهاد بر میان اخلاص و اعتقاد زده کام همت در مراحل عزیمت عزو و جهاد نهاد و فیلان فلک پیکر کوه توان بصدقه دندان اشجار جنگل را درهم شکسته و نیهای بیشه را که در کمال ابغوهی رسته بود بکمند خرطوم دخته بسته پایمال می ساختند و تبرداران و پیداهای لشکر بتبر بقدر وسع و توانائی در تصفیه و تعویض آن مسلک ناهموار سعی و کوشش بکار برده طریق مطلب ارجار موانع می پرداختند و آبها و نالها دران راه بصبار بود لیکن اکثر گذر پایاب داشت و در هر سرزمین که چله و دلدل پیش می آمد آنرا بشاخهایی درختان و دسهای نی و پشت های گاه می انباشتند آنگاه سبکروان وادی نصرت قدم همت بران می گذاشتند و چون راه باین مرتبه صعب و خطرناک بود و نواره ازین جهت که مر بالی آب می آمد دیر می رسید در روزی دو کرده یا دو نیم گروه بیشتر طی نمی شد و هر جا که مرکز ریایات نزول میگشت هر جوتی از سپاه اسلام در محط رحال و مضرت خیم خویش جنگل بری نموده جای فرود آمدن می کشادند و رحل اقامت می نهادند و خان سپه سالار از بام تاشام بساختن طرق و مسالک و گذرانیدن

ملش و غرض اصلی ازین یورش تسخیر ولایت آشام و تنبیه و تادیب آشامیان نابکار قبیله ایام بود تادیب و امتیصال ده و مزاج و انتزاع آن کوهستان را بوقتی دیگر حواله نموده عزیمت آشام مصمم نمود و اسفندیار بیگ را که بموجب التماس آن نوئین معظم از پیشگاه خلافت و جهانبانی بخطاب اسفندیار خانی نامور شده بود با جمعی از منصبداران و چهار صد حوار از تابندگان خود و یک هزار پیاده بندوقچی بغوجدارئی کوچ بهار گذاشته آنرا بعالمگیرنگر موموم ساخت و قاضی سمو را که سابقه نوکرناشجاع بود و بر حقائق و کیفیات آن ولایت وقوف و اطلاع تام داشت بدیوانی آنجا گذاشت و در عرض شانزده روز که عرصه آن ولایت مورد اقامت جنود قاهره بود خاطر از بندر بسمت آنجا پرداخته بیست و سوم ماه مذکور با عساکر منصور بعزم تسخیر آشام از راه گهوارا گهات روانه شد و بیست و هشتم سوکب فیروزئی بکنار دریای بر مهاپنر رسید و دو کوه از رنگمانی گذشته نزول نمود و رشید خان با همراهان خویش آنجا ب لشکر ظفر اثر ملحق گردید و چون نواره فرمیده بود دو روز بانتظار رسیدن آن اقامت واقع شد دریای بر مهاپنر از طرف ولایت ختا می آید و آبهای دیگر نیز باو می پیوندند و در کمال شدت و تغدیی جاری است اکثر جاها عرضش نیم گرو هست از طرفین امین بحر پنهاور تا مرحد آشام و از آن پیشتر تا جای که علام الغیوب داند در کوه بلند کشیده در ساحل آن از کثرت بیشه و جنگل و غور ابها و نالها و گل و دلدل عبور لشکر در کمال دشواریست و اگر چه زمینداران آن حدود و بومیان آن مرزمین طرق و مسالکی که بسهولت عبور

گذرانیده خود بامر حکومت کمتر می پرداخت و ضبط و نسق مهمات به بهول ناته زبیر خویش باز گذاشته بود عمارات عمالی و مساکن دل نشین مشتمل بر دیوان خانه و خلوت و حرم و خواص پوره و حمام و باغچهها و نهر و فواره و آبشار بقرینه و طرح در کمال زینت و تکلف ساخته و همه جا تصرفات خوب بکار برده و شهر کوچ بهادر نیز بطرح و قرینه آباد شده و کوچها همه خیابان دارد و درختهای ناگیسر و کچنار که بغایت خوش برگ و گل موزونست نشانیده شده نقص آن سرزمین منحصر درین است که نهال خلعت اشخاصش از بهار خوبی و جمال بهره در نیست و آب هوایش با کمال لطانت حسن پرور نه همانا دهقانان قضا تخم و جاهت و زیبائی در زمین طینت آن قوم نیفشانده و مصور صنع در چهره کشای آن گروه قصد شبیه کشی صورت انسانی نکرده خرد و بزرگ را روی و طلعت زشت و نا دلنشین است و لطف منظر از زن و مرد آن کشور گریزان و کفاره گزین در هیأت و اشکال بطائفه قلماق مشابعت دارند لیکن اکثر مجز فام و برخی کندم گون اند و در قوم مهج بعضی سفید رنگ می باشد و این فریق هم مزارع اند و هم سپاهی حربه آنها تیر و شمشیر و تفنگ است و تیر ها اکثر زهر آلوده پیکانست بمجروح رسیدن آن بدن جای زخم آساز میکند و مجروح را هلاک میسازد گویند علاج آن خوردن کدیر است و طلا کردن آن بر موضع جراحت و مسموم شده که بعضی از اهل آن ولایت افسونی میدانند که چون بر آب میخوانند و مجروح ازان بیداشد از آسیب آن زخم جانگزارهائی یابد بالجملة چون خان خاآن را پیشهاد همت اخلاص

مانند انبه و کیله و انناس و کونله که بهترین اقسام نارنج است بغایت خوب میشود و نهال نلقل گرد نیز دران مرزمین بسیار است آنچه ازان ولایت در اندرون بند واقع است آنرا بیتر بند و خارج آنرا باهر بند گویند و دریای عظیم و دوفهر مختصر داخل بند میشود و آنها با دیگر آبها و دریاها که از جوانب دیگر می آید بدریای سنکوس که از سمت آشام منتهای ولایت کوچ بهار است داخل میگردد و در ایام برسات هچیک پایاب نیست و بعد از انقضای موسم باران بعضی پایاب میشود و اکثر در ته سنگ ریزه دارد و آب شان در کمال لطافت و عذوبت و صفاست و در بیرون بند پنج چکله است مشتمل بر هفتاد و هفت پرگنه و در درون بند دوازده پرگنه و محصول آن ولایت قریب بده لک زبیده است سنگه آن دو قوم اند یکی مسیح و آن گروه در پرگنات درون بند سکونت دارند و دوم بهار که بیرون بند میباشد وجه تسمیه آن ولایت بکوچ بهار وجود آن قوم است و ولایت آشام را نیز کوچ آشام بدین جهت گویند که بسیاری ازان طائفه درانجا توطن گزیده اند و هر دو قوم کافر و بت پرستند و بیم نراین ازمین قوم است و نراین جز نام اجداد و نیاکان اوست بنابراینکه بتی که اهل آن دیار آنرا پرستش مینمایند موصوم به نراین است کفره هند زمینداران آن ولایت را اعتبار عظیم میکنند و از نژاد راجهای بزرگ که قبل از ظهور دولت اسلام بوده اند میدانند زمیندار مذکور سکه بر زر میزد و آن زر را دران ولایت نرائنی گویند و طبعش بعیش و عشرت و خود آرائی و زینت و پاکیزگی بغایت مائل بود بهستی و هوا پرستی روزگار

آن کوهستان سردی بود معمور مرتاض رعیت هرور انصاف پیدیه مردم آن
 هر زمین چینی را مینمودند که قریب صد و بیست سال از عمرش گذشته
 و مع هذا قوی و مشاعرش مورد کلال فاحش نگشته از حفظ و لذات
 احتراز می نمود و جز کيله و شیر غذایی نمی خورد و با رعیت در
 کمال رفق و رانست سلوک میکرد و هر جمعی گذیر ریاست داشت
 در وسط ولایتش تمدن رودی عمیق کم عرض جاریست و بجای پل
 زنجیری اهلیی بر بالای آب بسته اند که هر دو سرش از طرفین
 بهنگهای عظیم بند است و زنجیری دیگر بر بالای آن بارتفاع قامت
 آدمی بر همان وتیره تعبیه شده مترددین پامی بر زنجیر زیرون نهاده
 و دست هر زنجیر بالا زده بامتصام آن دو سلسله عبور مینماید
 و احوال و افعال و اسباب تازگی را نیز بهمین زنجیر از آب میگذرانند
 آن شخص کوهی قوی هیکل و مرغ و سفید بود و در سرموی
 دراز زرد رنگ داشت که از اطراف رو گردن فروهشته بود و چتر
 لنگی سفید که بر میان بسته بود لباسی دیگر نداشت گویند زن
 و مرد آن قوم بدین هئات و رنگاند و بهمین وضع و لباس زیست
 می نمایند چون بیان برخی از خصوصیات ولایت کوچ بهار درین مقام
 ناگزیر است خامه سوانح نگار بگذارش مجملی از این صفتها را
 میگردد آن ولایت صابین شمال و مغرب پنکاله مائل بشمال واقع
 شده طولش پنجاه و پنج کمره جریبی و عرض پنجاه کمره است
 بحسب نزعت و صفا و لطافت آب و هوا و نور ریاحین و ازهار و
 کثرت بهاتین و اشجار و خرمی و دلکشانی و فیض بخشی و فرح
 انزلی از بلاد شرق رویه امتیاز دارد و نواکه و امار هندوستان و پنکاله

مخبر نهاد آئین حلقه آن مرز زمین که از شر او خائف بودند مطمئن
گشته جمعی که متفرق شده بودند رجوع نمودند و بیم نراین مقهور که در
دامن آن کوه پهونتنت مازی گزیده بود چون آگهی یافت که فوجی از
جیدوش قاهره بدانصوب معین گشته است بحمايت دهرمراج
مرزبان آنکوهستان توسل جسته ببالای کوه برآمد و آن کوهیست که
بجز پداده را بصدد دشواری مجال صعود بر قتل آن نیست مجاهدان
نصرت شکوه بهای آن کوه رسیده یک زنجیر فیل و برخی از اسهان
و دیگر دواب که از ان خسران مآب آنجا مانده بود با یکی از مردم
آن کوهستان بدست آورده بر گردیدند و آن شخص کوهی بزبان
عجز و تضرع بخان خانان اظهار نمود که اگر مرا امان دهید و مکتوبی
مستعمل بر مطالبی که باشد بمرزبان این کوه بنویسید رفته باو
میرسانم و جواب می آرم آن خان صلاح اندیش او را امان داده
بخشش خلعت و زر غوغدل ساخت و پروانه بزمیندار پهونتنت
نوشته مصحوب او مرسل گردانید مضمون باین معنی که بیم نراین
مقهور را که با او پناه جسته است بفرستد یا او را از آنجا بیرون کند
کوهستان پهونتنت سرعز است و بمسافت پانزده کروزه در سمت
شمالی کوچ بهار واقع شده و قتل آن که همواره برف دارد از سه
منزلی بلده مذکوره نمودار است میوه های سرد شیرین مثل سرده
و حبیب و به و امثال آن آنجا میشود و اسهان مختصر که آنرا تانگن
و کونت گویند مشک و پهوت که قسمی از پشمینه است و پری
که پارچه گلنده ایست هر زردار منسوج از ریسمان که بکار فرش می آید
در آنجا بهم میرسد و فتره و طلا قلیلی از دیکه شوی پیدا میشود زمیندار

بخت که در جنگل های دامن کوه مورنگ در خزیده جویای فرصت شور انگیزی بود فرستاد که هم آن مخدول را بدست آورد و هم بتسلیمه و استماله رعایا پرداخته آنها را بمساکن خود شان بازگرداند و فرهاد خانرا نیز با گروهی از سمت دیگر بجهت همین مطلب روانه ساخت و بحکم کارشناسی و تدبیر اشاره نمود تا عمارات در بند یک دوار را منهدم ساختند و از هر طرفش تا صد گز جنگل بری کرده جانبین آن از هجوم اشجار پرداختند و یکصد و شش توپ از خرد و بزرگ و یکصد و پنجاه و پنج زنبورک و راجه بکی و بندوق بهیاری دیگر آلات توپخانه و ادوات بیکار و برخی از احوال و افعال بیم نراین بقید تصرف درآمد و اسباب توپخانه بجهاگیرنگر ارسال یافت و فرهاد خان که بدمانب بهول نانه معین گشته بود. هم تکامشی بجای آورده تا جائی که سوار می توانست رفت بدنبال او شدافت و برخی از اسپان و اشیای که آن مخدولان گذاشته بجزگل رفته بود بدست آورده پس از هفت روز مراجعت نمود و امقندیار بیگ که ماهیت دان آن بوم بود بمکانی چند که گمان بودن آن ضلالت کیش داشت جاسوسان فرستاده کوشش بلیغ در تفحص آن مدبر گمراه نمود و چون خبر شنید که در یکی از جنگلهای آن سمت بمان مودیات در خزیده میخواهد که از انجا به پناه گاهی دیگر فرار نماید نصف شب با همراهان خود سوار شده بر سر او ایلغار کرد و دو پاس روز بمکانی که او را نشان داده بودند رسیدند آن بد فرجام را با زن و فرزند و چندی از اقوام که همراهش بودند دستگیر کرده قرین ذیل مطلب مراجعت نمود و از گرفتار شدن آن

خواه در مهاکن خود باشند و خواه از بیم سپاه ظفر پناه قرار نموده متعرض نشوند قدغچیان پس از دخول لشکر بشهر تنی چند از سوار و پیاده را که دست تعدی بمال رعیت گریخته دراز کرده چند بنز و گاو و برخی اجناس ما کوله متصرف شده بودند گرفته آوردند خان سپه سالار آن مغله طبعان جسارت شعار را برواقی توره این دولت معدلت آثار بسزای کردار رسانیده آنها را بالشیائی که تصرف نموده بودند تشهیر نمود و انتشار صیت عدل و انصاف شاهنشاهی موجب تالیف و احتمالت قلوب رعایای گریخته شد و اکثر باستماع این معنی بمهاکن و اماکن خویش باز گردیده سپاس گذار و نیایش گزین عدالت پروری و داد گستری خدیو جهان و خلیفه زمان گشتند و بشن نراین بسر زمیندار مذکور بیاوری بخت و رهبری دولت باعدال خود از پدر بدگهر خویش جدائی گزیده زوی نید از بلشکر ظفر طراز آورد و بطوع و رغبت شرف اسلام دریافت بیم نراین بنابر آنکه از کج بینی و جوهر ناشناسی داعیه خود سری و استقلال از سیمای حال این پسر تفرس می نمود او را محبوس و نظربند داشت لیکن از مشاهده احوال و اطوارش امارات خلاف آن پندار در نظر ارباب بصیرت پرتو ظهور داد خان خانان او را از سرکار اشرف خلعت داده استمالت و دلجوئی کرد و جمعی از مجاهدان جیش اقبال بتعاقب بیم نراین که چنانچه گزارش یافت در دامنه کوه بهوتفت پای اقامت در دامن ناکمی کشیده بود تعیین نمود و اسفندیار بیگ ولد اله یارخان مرحوم را که بر خصوصیات احوال آن سرزمین اطلاع داشت بتفحص بهوانانته غوریده

رایات فتح شد و مید صادق صدر بنگاله باشاره خان خانان بر فراز
 خانه بیم نراین برآمده بگلبنک اذان سامعه افروز ساکنان
 آن کفرستان گردید و طنطنه تبخیر و تهلیل که از بدأ سطوع تجاخیر
 صبح ملت احمدی تا آن وقت بکوش باطل نبوش اهل آن دیار
 نرسیده بود نعم البدل صدای ناقوس آمد در بزمدها مسجد اصنام
 بسجود و رکوع نماز مبدل گشت و بجای طاق ابروی بتان محراب
 قرار گرفت آثار کفر و ضلال سمت انطماس پذیرفت و ارکان دین
 و قواعد اسلام بلند اساس شد و از انجا که همگی همت معتدلت گزین
 بادشاه تقوت پرور مروت آئین متوجه آنست که اصناف خلایق و
 گروهها گروه برابا در هر کشور و ناحیت از میامن فضل و کرم و مآثر
 عدل و احسان بادشاهانه بر مهاده امن و امان متمکن بوده هرگز از
 رهگذر جنبش عساکر قاهره در اصناف جیدش اقبال بر چهره احوال
 رعایا و زیردستان هرچند باقتضای سرنوشت در اطاعت و فرمان
 پذیری سرکشان و بغی اندیشان روزگار شان سپری شده باشد فبلر
 صلاحی نه نشنید و همواره بسپهداران رفیع مقام و نوینان والا اهتمام
 از پیشگاه عدالت و جهانبانی تهدید و تاکید میرود که قواعد
 نصفت و رافت را در جمیع امکنه و احوال با طوائف انام پاس
 دارند خان خانان بمقتضای کمر آگهی و خلوص عبودیت نظر
 بر رسمه قدسیه لطف و مکرمت خسروانه کرده یکرور قبل از وصول
 بشهر تاکید و تدغن عظیم نموده منادی گردانیده بود و جمعی باهتمام
 گماشته که لشکریان و اهل اردو دست تطاول بتاراج و غارت که شیوه
 یغما چنان هست فطرتست نکشوده عرض و مال و ناموس رعایا را

فرزد بلجمله افواج گیتی متان بصولت آتش و سطوت برق ازان
 نیدستان گذشته غره جمادی الاولی بهای آل رسید جمعی از مخدولان
 قیره ایام که بحر است آن قیام داشتند باوجود آن حد استوار بنای
 همت سعت پیوند شان بسیلاب رعب شکست یافته پس از اندک
 آویزشی رخ از عرصه مقاومت بر تافتند و فردایی آن جنود ظفر
 پیرا داخل آل گشته چون بشهر کوچ بهار نزدیک رسید بیم نراین
 که باستطهار آن آل دم مرگشی و استقلال یزد و آنرا حصار
 لعنیت ملک و مال خود از آسیب حوادث روزگار صیحه انصت از
 مشاهده آثا قهر و استیلا عساکر نیروزی مآل و داخل شدن در آل
 عرصه عامیت بر خود تنگ فضا دیده برآوردن جان و ناموس ازان
 ورطه مغنم شمرد و سه روز قبل از وصول افواج قاهره بشهر خلاصه
 اموال و تماصت اهل و عیان را بر گرفته با جمعی از خواص و نزدیکان
 رهگرای واحدی آدرگی و ادبار گردید و پدیمردی فرار خود را پدای
 کوه یهو قنمت که پناه جای خویش اندیشده بود کشید و بهولا فاتحه
 وزیرش باشاره و صوابدید او با پنج شش هزار پیاده بحمت مغرب
 رویه کوچ بهار که دامن کوه مورنگ است و جنگل های صعب
 دازد فرار نمود بخیمال آنکه چون جنود اقبال از انجا نهضت گزید
 متوجه پیش شود از کمین فرصت برآمده بقطع طریق و شورانیدن
 راه و موختن قری و مزارع و غلات و اغوایی سگنه و رهایا پردازد
 و نگذارد که آذوقه بلشکر ظفر اثر رسد و ششم ماه مذکور حوالی شهر
 مضرب خیمام سپاه اسلام گشته روز دیگر عرصه آن معموره نزهت اثر
 که از ظلمت و جود قباہ کیشان ضلالت پرور پیرایش یافته بود مرکز

که از گهواره گهاک آمده بدریای برمه پتر ملحق میشود آورده نگاه دارند و راجه سجانسنکه با امر آن نوین عقیدت کیش با همراهم خویش بر سر راه مذکور بجزود منصور پیوست چون عساکر گیتی کشا داخل آن راه شده شیردان شهامت پیشه دران پیشه در آمدند فیلان فلک توان کوه پیگر و تبر داران و پیاده های لشکر پیش پیش افواج نصرت لوا نیهای جنگل درهم شکسته ساحات آن عرصه از تراکم و انبوهی آن می پرداختند و راه می ساختند و نخست حواریان جیش فیروزی مرکب رانده اهل اردو از عقب آنها روان میشدند و باین عنوان هر روز بسعی و کوشش عظیم و زحمت و مشقت تمام دران پیشه راه کشوده پدای همت مردانه آن وادی پرتعب می پیمودند در اثنای طی این مسافت رودی عظیم بهناور پیش آمد که عبور ازان ناگزیر بود مردم آن بوم و بر اظهار نمودند که بی کشتی و بستن جسر گذشتن لشکر ازان میسر نیست و پایاب ندارد و ازین رهگذر برخی صورت پرستان ظاهرنگر که از بدایع تائیدات سماوی و شکوه معنوی این دولت جاوید طراز غافل بودند بگرداب تفکر در انداده خرد کوتاه افشان را موج حیرت از سر برگذشت از آنجا که همواره میامن اعانت و امداد کارسازان آسمانی عساکر نصرت اثر را در هر طریق راهبر امت قراوان موکب فیروزی که بتفحص پایاب هر دو در تگاپو بودند بدلال خضر توفیق راه گذار جنود ظفر شمار یافته بخان پچه سالار خبر رسانیدند و جیوش نصرت مآب پیایاب ازان رود گذشته بساحل سلامت رسیدند و مشاهده این شگرف کاری اقبال گلشن ارادت اولیای دولت بی زوال را آبی دیگر

حصانت پیوند در و در بند در کمال استحکام ساخته و توبه‌های
 بزرگ و زنبورک و ضرب زن و دیگر ادوات پیکار بران چیده شده مردان
 کار و حراست پیشگان هشیار بمحافظت هریک معین اند و بزرگترین
 آن در پندها یک دوار است که راه مذکور از سمت محاذی آن سر
 بزمی آورد و باوجود آن جنگل بر خطر خندقی عمیق پهناور بر دور آن
 در بند حفر نموده اند و راه متعارفی که از ان بولایت کوچ بهار تردد
 می شود همین است و اگر در بند مذکور مفتوح شود تا معموره کوچ بهار
 دیگر عائقی در راه نیست لیکن فتح آن بآسانی میسر نمیشود و طریق
 دیگر راه گهواره گهآت است که برنگامائی اتصال یافته و عرض آن بند
 در انطرف کمتر است لیکن دران راه نا‌های عظیم عمیق دشوار
 عبور و جنگلی خطرناک صعب المرور است که از تشابک شعبهای
 اشجارش هوای آن وادی در زنجیر است و کثرت درختان خاردارش
 باد را هنگام عبور دامن گیر و هوای این طرق سه گانه مشهور راهی
 دیگر از سمت ملک بادشاهی نشان دادند که آل آن طرف عرض
 و ارتفاعش از دیگر اطراف کمتر است لیکن تا معموره کوچ بهار
 همه جا جنگلی اندوه برنی دارد که بیم نراین ازین راه که احتمال
 عبور موجب مذکور از ان راه دور میدانست چنانچه یابست بمحافظت
 آن نپرداخته بود و باستظهار صعوبت آن بیشه خاطر ازین اندیشه
 جمع ساخته خان خنان باقتضای رای کار آگاه اختیار این راه نموده
 با سپاه ظفر پناه از بری تله روان شد و مقرر کرد که نواره را در ناله

هفت و اخلاص بصحت و شب هزدهم ربيع الاول از چهارم حال
جلوس همایون مطابق سنه هزار و هفتاد و دو هجری بقصد
امتیصال عاصیان به کمال از خضر پور روانه شد و دو نلک نواره همرا
گرفته باقی را در جهانگیر نگر گذاشت و بموجب حکم معالی
حراست اکبر نگر بمخلص خان و محافظت جهانگیر نگر با احتشام
خان قفودنی یافت و مید اختصاص خان و راجه اسر سنگه نوروی
و جمعی دیگر از عمد های منصبداران با کومکدان مقرری بهمرای
احتشام خان معین شدند و انتظام مهمات خالصه شریفه بعد
پهلو تیداس دیوان آنجا بدستور معهود مقرر گشته اهتمام مهم
نواره بمحمد مقیم مفروض گردید و چون معظم خان بانواج ظفرترین
بموضع بری تله که سرحد ملک بادشاهیست در رسیده به مدد
استکشاف احوال طرق و مسالك از سرحد ملک بادشاهی بولایت
کوچ بهار شد از تقریر ماهیت داندان آن سر زمین چنین بوضوح
انجامید که سه راه مسلوک مشهور بولایت مذکور هفت یگی از
حمت ولایت مورنگ و درم از جانب ملک بادشاهی از جمله آن
دو راه یکی راه یک دواز است و آن عبارت از دربندیسست محکم
اساس که بر بالای بندی عریض مرتفع که باصطلاح اهل آن ملک
آل میگویند از قدیم الایام ساخته شده و شهر کوچ بهار با برخی از
برگفات محصور است بآن بند عالی و درزش بدست و چهار گروه
است و بر بالای آن بند از همه طرف جنگلی است انبوه از درخت
باتس و بید و دیگر اشجار بلند تنومند و شاخهای آنها بنوعی برهم تانده
مده که مور از آن بدشواری عبور توالت نمود چنانچه جا بران بند

بود و آنرا خان از کوهکلیان رشید خان و جمعی دیگر بشاره آن نویسن
 عقیدت آئین پیش رفته کبری هاری و برخی از برگزینان دیگر را که
 آشامیان وا گذاشته بودند بحیطه ضبط و تصرف آوردند و بعد ازین
 رشید خان نیز پیشتر رفته بموضع رنگامانی که از توابع کامروپ است
 رسید و چون مخدولان آشام از تعلل او در پیش رفتن خیره گشته دگر
 باره بسودای طمع خام دل بتصرف آن ولایت بسته بودند و بکثرت
 و جمعیت تمام با سامان توپخانه و هزاره بحیار و سائر ادوات نبرد
 و پیگار در مقام مخالفت و مدافعت در آمده و او لشکر و سامانی
 در خور دفع آنها همراه نداشت در رنگامانی اقامت نموده حقیقت را
 بخان خانان نوشت و راجه مجازسنگه که به تنذیه بیم نراین معین
 شده بود چون دید که آن مهم از پیش نمی تواند برد او نیز در
 نواحی یک دواز که در بند ولایت کوچ بهار است توقف نموده
 حقیقت حال باز نمود خان خانان بعد از اطلاع برین حقائق
 مقتضای رای صواب آن دانست که سامان و سرانجام آن در مهم
 لازم الانصرام نموده خود با نواره و توپخانه و عساکر پنگاله اعزام آن
 مقصد شود و صورت این اراده بخدمت ایستادهای پایتخت سریر
 خلانت محیر عرض داشته دستوری خواست و یرایغ گیتی مطاع
 بر طبق ملتسم او بنفاد پیوست و با امرای کومگی و سران سپاه
 ظاهر پناه که در مهم ناشجاع با او معین بودند حکم معلی صادر شد
 که درین مهم شرائط موافقت و مراقبت بظهور رسانیده از صلاح و
 صوابدید او بیرون نیانند و چون ایام بر شکل بانجام رسید و طفیلان
 آنها فرو نشست عزیمت خرویش مصمم نموده کمر خدمت بر میان

بولایت بادشاهی دراز نموده ولایت کامروپ را که در قدیم الایام
 به آشام تعلق داشت می خواست متصرف شود من او را از تصرف آن
 بازداشتیم و آن حدود را بحیطه ضبط آزدوم الحال هرکس باین موجب
 معین شود این ولایت را بتصرف او سپارم خان خانان بافتضای صلاح
 اندیشی دران وقت بظاهر معذرت او در پذیرفت و وکیل را خلعت
 داده باز گردانید و رشید خان را با سید نصیر الدین خان و سید
 مالز خان و آخر خان و جمعی دیگر تعیین نمود که رفته ولایات
 بادشاهی را بذایر قرار داد آغامیان تصرف کند و درین اثنا بیم نراین
 نیز مغلوب جنود رعب و خوف گردیده درخواست عفو تقصیر
 خود را و کلمی فرستاد از آنجا که تادیب و گوشمال او لازم و مستحکم
 بود خان خانان بجواب آن خسران مآب نپرداخت و فرستاده را ردی
 نداده مقید و محبوس ساخت و راجه سجان سنگه بندینه را با فوجی
 از بددعای بادشاهی و میرزا بیگ کس خود را با یک هزار سوار از
 تابینان خویش به تنبیه آن شقاوت شعار و تسخیر ولایت کوچ بهار
 معین ساخت آشامیان چون بر تعیین رشید خان با انواع نصرت
 نشان بهمت کامروپ آگهی یافتند نخست پرگده کری باری و چند
 پرگنه دیگر را خالی کرده پس نشستند و آخر تا کنار آب بناس
 ولایات بادشاهی را را گذاشتند لیکن رشید خان چهار منزل از
 چهارمیر نگر پیش رفته بنابر افراط احتیاط توقف گزید و این معنی
 را بر هیله وزی و نزدیر آن گروه مبنی داشته در پیش رفتن تعلل
 ورزید و چندانکه خان خانان مراسم تاکید بجای آورد موثر نیفتاد
 تا آنکه سید پوصف که سابق از قبل ناشجاع فوجدار پرگنه کری باری

حضرت جنت مکانی پای جسارت از سرحد خود پیش نهاده ولایات پادشاهی را تاختند و مید ابابکرا که از بندهای عمده آستان سلطنت بود با گروهی انبوه از سوار و پیاده از حوالی جمدهوه بامیری بردند و در اوائل جلوس اعلی حضرت دگر باره چیره دستی نموده شیخ عبد السلام فوجدارها جورا با جمعی کثیر از گواهی دستگیر نمودند و درین مدت هیچک از حکام بنگاله توفیق تدبیر آن جمع نابکار نیافت مگر میر عبد السلام مخاطب باسلام خان که در نوبت صوبه داری خود در زمان سلطنت اعلی حضرت تسخیر آشام و تنبیه آشامیان تیره ایام را وجهه همت ساخته بمرکردگی میداتخان برادر خویش لشکری بدان صوب فرستاد لیکن چون در خلال آن حال از صوبه داری بنگاله معزول گشته امر جلیل القدر وزارت باوقاف و شدو آنصوبه باقطاع نا شجاع قرار گرفت توفیق اتمام آن مهم نیافت و انواع قاهره پادشاهی از موضع کجیل که دهنه ولایت آشام است پیشتر نتوانست رفت بالجمله چون در ماه رمضان سال سیوم جلوس همایون نا شجاع از بنگاله بجانب رخنگ و هگرای آزارگی گشته خان خانان با جنود ظفر اثر متعاقب او بجهانگیر نگر رسید و در صدد جبر اختلال احوال آن حدود شده طنطنه صولت و سطوت عساکر نصرت نشان رعب انگن داهای مرکشان و عصیان منشان گردید راجه آشام از صدمه پلارک قهر و انتقام مجاهدان جنود اسلام بیمناک و هراسان گشته در مقام اصلاح کردار ناهنجار و تمهید مراسم اعتذار در آمد و وکیل با معذرت نامه نزد خان خانان فرستاده اظهار نمود که چون بیم نراین زمیندار کوچ بهار که با من صمت خصوصیت دارد در ایام شورش و انقلاب دست تعرض

قیام داشت چون دید که سیلاب آغوب از دو طرف در رسیده و شعله
 نغنه از در سو بالا گرفته و تاب مقاومت و انرا تر از نیروی قدرت خویش
 میدانست و از وصول کوسک و مدد امیدش منقطع بود باقتضای
 صلاح اندیشه‌ی رخت اقامت از آن ولایت برگرفته پدایمردی نواره
 خود را از ممر آن میل حادثه بر کنار کشید و بحدود جهانگیر نگر
 رحید و بهولانته وزیر بیم فراین چون بر قصد آشامیان و توجه آن
 گروه شقاوت پژوه بدان صوب آگهی یافت از آنجا که چیره هستی
 و امتیازی آنها را متیقن بود و مقاومت و مقاومت نمی توانست
 نمود عنان عزیمت از سمت آن مقصد بر تافته قرون ناصبی
 مراحل معاودت پیمود و متغلبان ضلالت فرجام آشام بی مانع
 و مغازی بروایات بادشاهی دست تملک و تسلط یافته بنهب
 وغارت و جور و بیداد پرداختند و چنانچه شیمه ذمیمه آن جمع بد نهاد
 است سکنه و رعایای آندهار را امیر ساختند و چون ناشجاع بلیخرد
 بد فرجام که در آن هنگام از محال جوئی رفته پروری هوای سلطنت
 و خود صری در سرانگنده اسباب شورش و مواد فساد سرانجام داده
 بود در اندک فرصتی غبار آلود ادبار گشته بحال پراختلال خویش
 در مانده و گرفتار آمد و بجبر آن قضیه نتوانست پرداخت آشامیان
 مقهور از آنجا قدم جرأت پیشتر نهاده بی مانعی تا حوالی برگنه
 کری بلری که پنجم منزلی جهانگیر نگر است متصرف شدند و در
 موضع مسست سله که قریب بکری باری است نهانه ساخته جمعی
 کثیر بمحافظت آن گذاشتند و در موافق ازمینه نیز از آن تیره بخدان
 امثال این جرأت و خیرگی بظهور رسیده چنانچه در عهد فرمانروائی

کوشیده بهولانته وزیر خود را با گروهی انبوه بقصد ولایت کامرپ که عبارت از هاجورا و گواهی و توابع آن است از قدیم ایام داخل ممالک محروسه بادشاهی بود فرستاد که آن را نیز بتصرف در آورد درین وقت جی دهجسنگ راجه آشام که بحسب وسعت ولایت و فزونی دستگاه قدرت و کثرت و جمعیت لشکر و انبوهی خیل و حشم و بساری نواره و توپخانه و فیلان جنگی برو رتبه تفوق داشت و بهوای پندار باطل مربر خط اطاعت و فرمان پذیری نمیگذاشت و ولایت خویش را که از بنگاله دور دست واقع است و آبهای عظیم بهنادر و دریاها و زخار خونخوار و بیشهای صعب دشوار گذار در طریق آن حائل و بر نفع رفیع و حصون منیع مشهور بآلت بیکار و مردان کرمشتمل است از آمیب ترکناز موکب نصرت طراز ایمن و مصون می پنداشت چون بر سنج آن حوادث و غتن و مراتب شور انگیزی و ملک آشوبی ناشجاع ادبار نصیب سعادت دشمن آگهی یافت و بر کیفیت دلیری بیم نراین و عزیمت تازه او مطلع شد او را نیز مودا طمع خام تکلیف جسارت بتصرف ولایت مذکور نموده چشم از ملاحظه موی نتایج و مفاد آنداعیه نامد پوشید و از ضلالت منشی و باطل پرستی آن نگویده جرأت را پیش دستی با بیم نراین خیال کرده از و غامت انجام آن کردار ناهنجار نیندیشید و لشکری عظیم از آشامیان درو نهاد و دیو خصال بانواره و توپخانه براه دریا و بر خی دیگر از راه خشک ولایت کامرپ تعیین نمود و لطف الله شیرازی که در ملک بندهای بادشاهی و در اعداد کومکیان آنصوبه بود و دران هنگام بغوجداری انجا

ولایت کوچ بهار و توجه جلود ظفر اعتصام امت از آنجا بنهخیر مملکت آشام که بمساعی کوشش زبده امرای عظام خان خانان مهپدار بنگاله سمت وقوع پذیرفت تفصیل این اجمال آنکه چون در اواخر سال هزار و شصت و هفت هجری که اعلیٰ حضرت را بیماری طاری شده مدت آن نارضه بامنداد انجامید و چنانچه درین صحیفه معادت طراز گزارش یافته بآن هبب در جمیع جوانب و اکناف این مملکت سهر بسطت گرد شورش برخاسته فتور عظیم باحوال ملک راه یافت و هرکشان هرطرف و متمردان هر ناحیه قدم جرأت از حد خود فراتر نهاده راه طغیان و طریق عصیان پیمودند و مغممدان بغی اندیش و فتنه گریان واضعه طلب که در کمین چنین وقتی بودند فرصت یافته آغاز شور انگیزی نمودند و ناشجاع از بی خردی و خام طمع در بنگاله بدعوی سلطنت و سروری برخاسته بر سر پتله لشکر کشید و این حرکت نا صواب ازو باعث فتور و اختلال احوال آندیار گشته زمینداران فساد جو تغییر ملوک پیش گرفتند بیم نراین زمیندار کوچ بهار که قبل از حدوث این مانحه بر منهج قویم اطاعت و فرمان پذیری ثابت قدم بود و چنانچه رسم مقرر سائر مرزبانان امت همواره بارمال پیشکش اظهار انقیاد می نمود چشم از صلاح حال و ملاحظه مآل بوشیده باغواهی دیو ضال از شاه راه خرد یکموشد و از هر جهارت بتاخت گهواره کهاک جسارت ورزید و جمعی کثیر از صغیر و کبیر رعایا آنجا که اکثر مسلمان بودند اسیر کرده بولایت خود برد و خرابی بهیار بآن ناحیه رسانید و پس از ارتکاب این جرأت شنیع دگر باره در سر انجام امباب نکال خویش

که هر دو را بضرب آن سراز هوای حیات پرداخته شد و باقتضای
تقاضای آن لہو صورت جد پذیرفت *

بالقبال جهان کشا ظفر پیرا رفتن معظم خان خالخانان
سہ سالار بنگالہ با عساکر نصرت پیرا فتح لوا درہی
نا شجاع بد فرجام باہک تسخیر ملک آشام
وکشایش آن ناحیت بمیامن سعی و جہاد اولیای
دولت فیروزی اعتصام پس از کشایش کوچ بہار

ہر بخت مند صاحب اقبالی را کہ ایزد کام بخش بیدمال بتغویض
رتبہ علیی خلافت و کیہان خدیوی و بخشش منزلت و اوی سلطنت
و جہان خسروی بہرہ مند فضل و کرامت ماخذہ چہرہ سعادت
ہیمای احوالش بلوامع انوار داد دہی و معدلت پژوہی برافروزد
و علم عالمگیری و لوامی گیتی ستانی بدست دولت گردون شگوش
دادہ پایہ قدر و ہشمت آن برگزیدہ خویش باوج نصرت و استیلا
وززیدہ مہر رفعت و اعتلا برافرازد و محالہ کارہای مترک و مہمات
شگرف کہ خیرت فزای دور بیدان دیدہ و روبینش افروز ژرف نگاہان
بصیرت پرور باشد بنیرنگ سازی مآثر اقبال و کارپردازی منتسبان
عتبہ جلالتش بخوبترین صورتی در پیشگاہ ظہور چہرہ کاشد و ماحص
ولایات گردن کشان روزگار و عرصہ گاہ نخوت و متابان اطراف و اقطار
کہ بدست غرور سر خود سوری خازند و کلاہ استکبار بر فرق ہندار کچ
گذارند بحوافر مزاکب مواکب گیتی منانش فرمودہ آید از بدائع مصداقات
ایں کلام صدق انجام درین اوتات خجستہ فرجام مصخر گھٹن

گرفتاران بی نوارا که از همه سورا تگا پو بسته و مر رشتۀ چاره بیرون
 شد از جمیع جهات گسسته است پیش ازین بهوای خواهش طبع
 از پای در آوردن از آئین شمول رفت و عموم معدلت دور امتحان و
 فتوت بادشاهانه و مروت خسروانه بر حال آن وحشیان مسکین
 بخشایش آورده اشاره والا بمنع صید و اطلاق آنها از قید صادر شد و
 مجموع آنچه سالم مانده بودند از تنگ نای دام رهائی یافته دامن
 صحرای عافیت گرفتند و بعرض همایون رسید که آهوی بسیار
 بحیطۀ قمرغۀ در آمده بود چون نزدیک بدام رسیدند بهیأت مجموعی
 رم نموده پراهن قمرغۀ حمله کردند و پنج کس را از صدمۀ شاخ آنها
 آسیب رسید از انجمله دو تن هلاک شدند و قریب هزار آهو بدر رفته
 سه صد و پنجاه و پنج بدام آمد بالجمه درین هنگام بغیض الله و هوشدار
 خان و دارا بخان خلعت مرحمت شد و بسیاری از میر شکاران و جمعی
 کثیر از بندها و خدمت گزاران بعنایت خلعت و برخی بمعطای
 اسب سرفرازی یافتند و از نکاشته وقائع نگاران صوبۀ دکن بمسامع
 حقائق مجامع رسید که گرد هر داس کور که در سلك کومکیان
 آن صوبه بود باجل طبیعی بساط حیاط در نوردید از غرائب سوانح
 که درین ایام بعرض اشرف رسید آنکه جمعی از اطفال در قصبه
 موتی پت چنانکه عادت مبدیان است ببازی شاه وزیر هنگامه آرای
 لهو و لعب بودند از انجمله دو کس دزد شدند کودکی که شخته آن
 بازی بود آنها را گرفته پیش طفلی که ببازیچه حکم رانی داشت
 آورد او برهم بازی اشاره بسیاست آنها کرد آن کودک ناهوشمند دست
 و پای هر دو بسته چوبی که در دست داشت چنان بر سر آنها زد

بایراولان و عملۀ شکار بموجب فرمان بسر انجام لوازم آن کوشیده
دامی بزرگ که آنرا بزبان میروشکاران هند بادر گویند در عرصۀ
شکار گاه کشید و جانور بسیار از هرطرف رانده بدرون آن در آورد و
چون قمرغه دست بهم داد و کیفیت آن بغرض اشرف رمید گلگون
عزیمت خسروانه باهنگ نشاط اندوژی آن شکار بدیع آثار بجانب
خضر آباد سبک خرام گشته روز دیگر با شاهزادهای ارجمند بیدار
بخت و مقربان بساط عزت و ملتزمان رکاب دولت بآن روی آب
قوجه فرمودند و چون بکنار دام رسیدند بادشاه زادهای والا مقام و
چندی از امری عظام بدرون آن در آمده مشغول صید انگنی
شدند و عمدها و خواص را نیز رخصت شکار فرمودند می صد و پنجاه
و پنج آهو بحیطۀ دام در آمده بود شهنشاه والا بذیروی دست و بازو
کشورکشا هشت آهو زدند از انجمله شش به تغنگ و دو بضرب خدنگ
و سی و یک نخچیر را قراولان دستگیر کردند و چهل و هفت ازان
عزراولان راجمی که رخصت صید یافته بودند بتیر تغنگ از پای در
آوردند و از آنجا که پرتو انوار رحم و کرم جبلی و فضل و رانت ذاتی
این مظهر رحمت نامتناهی چهره افروز حال جمیع مخلوقات الهی
است و چنانچه افراد انسان را که بدائع و دائع ایزدی اند دستخوش
جور و تطاول و پایمال ظلم و تعدی نمی پسندند اصناف حیوانرا
که بی زبانان کشور آفرینش اند اسیر دام ستم و بیداد روانمیدارند
در افنای این حال که طبع قدسی خصال بمقتضای بشریت
مشغوف صید و شکار بود ببارتۀ تیر هوشمندی و تابش انوار آگاهی
صورت این خطر الهی بخاطر ملکوت ناظر جلوه ظهور نمود که آن

بیست هزار روپیه عطا شد و چون عبدالرحمن دیوان بیگی عبدالعزیز خان که از اساطین دولت اوست عریضه مبني بر مراتب عبودیت و هواخواهی این آستان سپهر نشان بخدست ایستادهای پایه اورنگ عظمت و جهانبانی نکشته با مختصر پیشکشی بقصد استغاضه انوار مواهب بادشاهانه که فیض عامش بسان ادارات فمام بجمیع طوائف انام میرسد و دوز و نزدیک و ترک و تاجیک از عوائد فوائد آن بهره مند میگردند بدرگاه خلافت پناه ارسال داشته بود از خزانه انعام بادشاهی هشت هزار روپیه بفرستاده او حواله شد که از امتعه هندوستان خرید نموده برای او ببرد و میر عبد الله کاشغری و چندی از رنیکانش بانعام چهار هزار روپیه کامیاب عنایت گشتند غره شعبان هشتاد و پنجیر فیل از فیلان فاشیاج که خان خانان از بنگاله فرستاده بود و دو زنجیر فیل از غنائم پلاون بنظر همایون رسید شب پانزدهم ماه مذکور که لیلۃ الہرات بود پانزده هزار روپیه از خزانه اہمان پیکران بوماطت صدر الصدور باریاب استحقاق اتفاق شد و درین ایام زینت افزای انسر و اورنگ مکرر بعزم شکار کلنگ بخضر آباد توجه نمودند چنانچه یکصد و پنجاه کلنگ درین سال صید شاهباز اقبال همایون فال شد و چندین بار چتر فلک فرما و لوای خورشید ما بسمت اعز آباد و دیگر میدان گاہ های نواحی دار الخلافه سایه گستر شده اتمام شکار مسرت بخش طبع همایون گردید و از جمله شکارهای صید قمرغه بود که آنروی درباری چون در برابر خضر آباد اتفاق افتاد چون خاطر مبارک بشماره آن شکار شگرف رغبت نمود بفیض اللہ خان قراول بیگی حکم والا صادر شد که مردم اطراف را گرد آورده باهتمام آن پردازد و خان مذکور

این سنت از جمند که از شرائف ملذذ نهویست بوردی از قوت بفعل
آید لجرم وقوع آنرا بنمید جشنی بزرگ در حیز تعریق و تاخیر نیفگنده
برونق افتقار مآثر شریعت غراء زیادت تکلفات بتقدیم آن امر
موکد نپرداختند و ذمه همت علیا از آن حق لازم الادا فارغ ساختند
و درین جشن خجسته جمعی از ملازمان و خدمت گذاران آن پادشاه
زاده کامکار بختیار را بعطای تشریفات نواختند و درین اوقات برونق
خواهش و اشاره حضرت اعلیٰ خواجه پهل و خدمتخان خواجه مرا
و جمعی از چیلها را خلعت داده بمستقر الخانة اکبر آباد رخصت
فرمودند که ضمیمه خدمتگزاران آن حضرت باشند و چون در پیشگاه
خلافت و جهانداری از تقریر بوداق بیگ ایلچی ایران بظهور پیوسته
بود که والی آند بارزا بخوردن پان که از شرایف خصایص غند و حندان
و برگ سبزی ازین خرم بومندان امت وغبف وشفف تام بهم رسیده
لجرم بمقتضای عطوفت پروری حکم اشرف صادر شد که قدری
معتدبه از پان نفیس برای والی مذکور ببرند و یکی از ملازمان
درگاه برسانیدن آن معین شد نوزدهم رایات مهر انوار بعزیمت شکر
پرتو اقبال بآن روی دریایی چون انگنده بفتح روز در آن حدود رسید
نخچیر نشاط اندوز بودند و بیست و چهارم که قرین معادت معاودت فرمودند
خواجه احمد ایلچی بخارا را بمنایت خلعت و خنجر مرصع باعاقه
مرورید و انعام می هزار روپیه نواخته رخصت انصراف بخشیدند و بمیرزا
بیگ میرشکار و لطیف بیگ میرآخور و چندی دیگر از رفقای او
خلاف فاخره ده هزار روپیه و برخی از اقمشه مرصع کزدند از اول تا
آخر بمغیر مذکور و بمراهانش از نقد و جنس قریب یک لک و

خیر اندیش بود و درین دولت ابدترین نسبت عبودیت موروثی
 و حقوق خدمت دیرین داشت شهنشاه عاطفت شعار قدردان را از
 درگذشتن آن فدوی عقیدت مند خاطر حق شناس حقیقت پیوند
 قرین تاسف و تائر گشته روح او را بانوار توجهات روحانی مرمایه
 امرزش بخشیدند و روز جمعه که در روز از رحلت او گذشته بود
 بمقتضای کمال قدر شناسی و بنده پروری که آیه ایمت در شان
 این خورشید اوج عظمت و مروری از مسجد جامع پرتو قدوم بسر
 منزل باز ماندهای آن مرحوم افکنده آن سوگواران را بزبان عاطفت
 تسلیه و پریش و دل جوئی و نوازش فرمودند و میر خان و روح
 الله خان و عزیز الله خان پسران آن مغفور و افتخار خان و ملتفت
 خان و بهاؤ الدین برادر زادهای او و حیف الدین صفوی دامادش
 را بعطای خلاع فاخره نواخته و همگی منصوبانش را مشمول مراحم
 خسروانه ساخته از کدورت ماتم رسیدگی بر آوردند و زوجه و صبیبه اش
 را بسالیانه پنجاه هزار روپیه کامیاب مکارم شهنشاهانه گردانیدند و
 پسران و دامادش را باضانه مناصب مطمح انتظار تربیت ساخته وقوع
 آنرا در جشن همایون عید فطر که نزدیک بود مقرر فرمودند ششم ماه
 مذکور ختنه مور نوگل حدیقه ابهت و جلال تازه نهال ریاض حشمت
 و اقبال بادشاه زاده والا گهر محمد اکبر زینت انزای انجمن خلافت
 گشته در ساعتی مسعود آن قوت الظهر سلطنت عظمی باین سنت
 منیه فائز گردیدند و چون این اراده دل پسند دفعه بی تمهید و توطیه
 از پیشگاه ضمیر مهر تنویر حضرت شاهنشاهی که همواره از صور الهام
 نقش پذیر امت هر بر ز و خاطر ملکوت ناظر بان متعلق بود که

بود بظاهر دار الخلافه رحید و از آنجا که بقیه ازان آزار و ضعف بسیار داشت اشاره والا بصدور پیوست که داخل شهر شده بسر منزل خویش فرود آید و از کمال عاطفت و بنده پروری تقرب خان و دیگر اطبای پایه سریر خلافت را حکم شده که بمعالجه او پردازند و میرخان خلف خان مذکور با روح الله خان و عزیز الله برادران خود احرار دولت ملازمت اشرف نمود غره رجب فاضل خان از مستقر الخلافه اکبر آباد رسیده ناصیه های آمان خلافت شد و برخی از نفائس جواهر و مرصع آلات که حضرت اعلی از سر عاطفت مصحوب او فرستاده بودند و قریب شانزده لک روپیه قیمت آن بود بخدمت اشرف گذرانید و میرخان هژده سر اسب عراقی با برخی از جواهر و مرصع آلات بر سبیل پیشکش بنظر انور رسانید و هژده سر اسب کجی باد رفتار صرصر خرام از انجمله نه سر با ساز طلا که قطب الدین فوجدار سورتبه برهم پیشکش بدرگاه معالی فرستاده بود بموقف قبول رسید و خواجه احمد ایلچی بخارا بانعام پانزده هزار روپیه و برخی از نفائس اقمشه مورد نوازش گشت و بمیدرزا بیگ میر شکار و لطیف بیگ میر آخور و محمد رحیم مشرف موعات عبد العزیز خان خلع فاخره و پنج هزار روپیه مرحمت شد و از موانج بسر آمدن روزگار حیات خلیل الله خان است چون کوفتش بامتداد کشیده ضعف و فتور قوی بمرتبه کمال رسیده بود باندک نکسی که از بی تدبیری غذاروی داد کارش از مدوا در گذشت و بدعوت اجل نمک خوان (كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ) چشیده دوم رجب پیدائنه زندگی او لبریز گشت چون از بندهای ارادت شعار اخلاص کیش و فدویان هواخواه

گردیده بخدمت همایون اعلیٰ حضرت رفته گزارش بعضی مطالب و مقدمات نماید و پس از تقدیم آن خدمت به پیشگاه حضور آید و هنگام رخصت بعنایت خلعت خاص نوازش یابند و درین هنگام امیرخان بصوبه داری دارالملک کابل از تغییر مهابت خان مریداند شد و بعطای خلعت خاص و شمشیر خاصه و جمدهر مرصع با علاقه موارید و اسب عراقی با ساز طلا و نیل خاصه با ساز نقره و سادۀ نیل با زرین نقره و جل زربفت و باضافه هزاری هزار حواری دولمپه سه اسبه بمنصب پنج هزاری پنج هزار موار ازان جمله یک هزار سوار درآمده مسلحان موارید اسباب الطاب گشته هشتم ماه مذکور بدان موجب مرخص گردید محمد ابراهیم و محمد اسماعیل پسران شلیخ میر مرحوم و چندی دیگر در سلطه کومکیان آن صوبه انتظام یافته بعضی از آنها خلعت و برخی اسب مرحمت شد و از کومکیان آن صوبه مرادقلی ککهر و جمعی دیگر هر یک بمرحمت اسب و خلعت و معالمت خان بتشریف عنایت خلعت موارید نوازش گردید و عسکر خان غوجدار بقارص در سلطه کومکیان صوبه بنگاله انتظام یافته خواجه صادق بدخشی بخدمت او خلعت سرافرازی پوشید و دلیر ولد بهادر خان روهیله بمقوجدارچی ترهار از تغیر مید عبدالعزیز معین شده بعنایت خلعت و از اصل و اضافه بمنصب هزاری هزار و دو صد حواری ازان جمله پانصد سوار دو اسبه سه اسبه سرافراز گردید و ازروی عنایت خلعت خاص با فرمان مرحمت عنوان جهت راناراج سنگه مصوب کبرای مرمل گشت هزدهم ماه مذکور خلیل الله خان صوبه دله سابق پنجاب که در لهور عارضه بر مزاج او طاری گشته از دیر باز کوفتنگ

آنحصار تعیین نمود و لو بآنجا رانیده بمحاصره پرداخت و کار هر متخصصان تنگ ساختند و این باطل ستیز تاب نیاورده طریقی فرار نپیموندند و آن قلعه نیز بقصر و عداوت خواهان درآمد و خان مذکور بجهت بندوبست آن ولایت و ضبط و استحکام قلع و حصون و قلع و رشک فساد گمراهان تیره هرون چندی دیگر در آن حدود توقف و زبیده منگلی خان را که بموجب پیرایه کیتی مطاع فوجدار می پلای و همراهی آن قلاع بار تفویض یافته بود آنجا گذاشته به پدنه مراجعت نمود

اکنون همدستیز گام آسمان حرام نظامه را در طی

مناهی تحریر این شگرت نامه بصمت نگارش و

و تاج حضور پر نور عدان تاب گشته سرشته سوانح

اقبال را از جای که گذاشته بود باز بکف می آورد

بیست و دوم بنامادی الهی عنایت خسروانه دایود مفانرا که در تسخیر

ولایت پلای مناهی نجمیه ازو بظهور پیوسته بود یار سال خلعت خاص

کسوت مباحات بخشید و اضافه مذهبش در یکی از جشنهای خسروانه

مقرر گردید و درین تاریخ رایت اقبال فرمانروای عالم پرتو سعادت

به کارگاه پالم امکنده سه روز بصید نخچیر آن عرصه دلپذیر محسوس پذیرای

خاطر مهر تنویر بودند و بیست و پنجم ساعت دار الخلافه بغیض

قدوم اشرف مهبط انوار عز و شرف گردید و صف شکنخان که چندی

قبل ازین مورد عتاب خسروانه گشته از خدمت و منصب معزول

شده بود مورد انظار عفو و بخشایش خدیو بنده پرور قدردان گشته

بمنصب دو هزاری یک هزار سوار مرافرازی یافت و دوم جمادی

الاضرة فاضل خان میر سامان بمستقر الخلافه اکبر آباد مرخص

ورزید غازیان فیروزمزد بحصار شهر بند در آمده بشعله تیغ و منان
 آتش دران کفرمتان زدند و از آنجا بدروازه قلعه رسیده بنیروی
 کوشش همت برکشایش آن بستند و تا یکپاس شب از طرفین هنگامه
 جنگ بتوپ و تفنگ گرم بود انجام حال بر اهل حصار تنگ شده
 زمیندار تیره روزگار پس از یک و نیم پاس شب برای که
 از قلعه بجانب جنگل داشت برآمده ره گرای فرار کردند و بمیل
 عون و تائید الهی و امداد اقبال نبی زوال حضرت شاهنشاهی
 فتح و فیروزی قرین حال مبارزان جهاد آئین گشته آن هر دو حصن
 حصین بتصرف اولیای دولت و دین در آمد ساخت آن دیار از
 لوث وجود کفار سیه روزگار پذیرایش یافت و منم خانها و معابد
 هندوان که از دیرباز ظلمتکده شرک و ضلال بوه بانوار ذکر و تهلیل
 برآمود و درین یورش و آویزش شصت و یک کس از مجاهدین اسلام
 پیای مردی سعادت پیایه واقعی شهادت رسیدند و یک صد و هفتاد
 و هفت تن بپای مجاهده و پیکار چهره شجاعت را از گلگونه زخم
 هیمای سرخروئی بخشیدند و بصیاری ازان تیره بختان بدنهاد را
 تیغ خصم امکن بهادران دشمن شکن برج سر از قلعه تن جدا کرده
 بگویی نیستی فرو افکند و جمعی نیم کشته و زخمدار آواره دشت
 ادبار شدند و جمع غفیر اسیر و دستگیر گردیدند و پس از چند روز
 چون منتهیان خبر رسانیدند که گزهی انبوه از خسران منشان باطل
 پژوه در قلعه دیوکن فراهم آمدند و به پندار دور از کار استعداد جنگ
 پیکار نموده آنجا قدم جرأت نهاده دژ خان شیخ صفی را با نوجوی
 آراسته از تابینان خویش و برخی از بند و قبیان بدفع اشرار و تسخیر

هرهي صعب و نبردنی شدید نموده منوبت غرر و جهاد اندوختند
 و آخر الامر نسائم غلبه و امتیلا بر هرچم اعلام جنود اسلام زبیده کفار
 فلات فرجام مقهور و مغلوب گردیدند بشعلۀ تیغ مرانشان بهادران
 نصرت نشان جمعی کلیر از عصات را آتش در خرمن حیات
 افتاد و بسیاری ازان بی دیلمان ببارش تیرو تفنگ و ضرب شمشیر
 و طعن سنان خسته و مجروح گشته زخمبار بدر رفتند جمعی ازانها
 در پناه کوه و جنگل در خزیدند و فریقی رخت ادبار بحصار شهر
 بند کشیدند پس از وقوع این نتیج اگرچه قرار داد داؤد خان این
 بود که بانواج نصرت شعار برجای موزچال مخالفان قرار گرفته از
 روی تأمل و تدبیر بتخیر قلعهها که در کمال متانت و استواری بود
 و کشایش آنها بزودی در مرآة اندیشه چهره نمی نمود پیردازد لیکن
 مجاهدان جیش اسلام که رغبت و شغف تمام باهراز رتبه غزا داشتند
 عنان تمالک و تماحک از کف داده بذیروی جلالت و یادری سعادت
 بتعاقب آن جمع بد عاقبت رخس شجاعت بر انگیختند و فوج
 فوج بسان فوج مپک از آب گذشته در پی آن خاکسارای باد پیما
 روان گشتند و بحصار شهر بند رسیده بیورش و آویزش پرداختند
 مقهوران بغی اندیش تاب ثبات و استقامت از حوصلۀ طامت
 خویش انزن دانسته سراحیمه وار از حصار بیرون شدند و بهزاران
 خواری و دشواری بقلعۀ پائین و حصار کوه پناه جستند و زمیندار
 خسران مآل اهل و عیال و زبده اشیا و اموال خویش که در قلعهها
 بود برآورده بچنگل فرستاد و خود باحتظار حصانت آن در حصار
 با گراهی از کفار تحصن گزیده بمراسم مدافعت و مقاومت قیام

مورچالها ساخته بودند به نیروی تلاش جرات و جهاد همت پدشاهت
 آورده ترمی چند بران بالا برد و برق افروزان توپخانه منصورانچالکی
 و گرم دستی طی الاتصال آنها را بران مستحقان عذاب و بلا رسان
 کردند ابر نیرسان خروشان میساختند و دراماس فیات و ارکان
 استقلال آن قوم بد شکل تزلزل می انداختند تا آنکه بیست
 و هفتم شهر مذکور اشرار را پای قرار و پایداری لغزش پذیرفته
 از سیبها راه فرار پیمودند و نزدیک بقله رفته برکنار رودی
 که در پای آنحصار جاربست دگر باره باوری جهاد و کوشش
 بوستن مورچال کشودند چون از معسکر جنود فیروزی تا آنجا
 جنگلی انبوه بود داوود خان دوسه روز باهتمام بریدن اشجار
 جنگل و ساختن راه پرداخت و غرق جمادی الاولی که راه قابل عبور
 جیوش منصورگشته بود بانواج ظفر قرین باهنگ پوش بر مورچال
 مقهوران یی دین که برکنار آب بسته بودند روانه پیش گردید عیخ
 تاتار و شیخ احمد برادر زادهای خود را با تابینان خویش و جمعی
 از منصبداران بادشاهی و پسر راجه بهروز را باتباع او و جمعی از
 تابینان میرزاخان در دست چپ معین ساخته قرارداد که از راه
 درهای کوه بر مخالفان خذلان بوزر حمله برند و شیخ صفی را با
 جوقی در سمت پمین تعیین کرد و خود با میرزاخان و تهورخان
 و راجه بهروز و ابو مسلم و مید نجابت و گروهی از منصبداران در
 قلب قرار گرفت و از همه جانب بر متمردان عصیان منش پوش کردند
 دلیران مرصه و غا و شیران پیدیه مبارزت بآن حرب کفر و فساد رسیده
 نیران قتال برانروختند و تا دو پاس روز بآن تیزه روزان شقاوت اندوز

چهارم ربیع الثانی با مداه خود سوار شده بر طاعیان مرفوع حمله
 برد و نزدیک مورچال آنها رسیده نائره نبرد برانروخت چون دلاؤ
 خان ازین معنی آگهی یافت او نیز بضرورت با جنود نصرت سوار
 شده پیشتر رفت و در برابر مورچال مقهوران بفاصله یک تغنگ
 انداز فرود آمده آنجا طرح مورچال انداخت و بتوپ و تغنگ
 هنگامه جنگ کرم ساخت از یک پاس روز تا هنگام غروب خورشید
 گیتی فیروز نیران حرب و قتال شعله ور بود و دلبران جلالت مناش
 از طرفین هر گرم کوشش و آویزش بودند چون تهور خان بخندان
 منشان جهالت پرور نزدیک تر بود شانزده کس از تابینان او سر
 بجیب نیکنمایی فرو بردند و پنجاه کس از سوار و پیاده و بسیاری
 از مراکب را آسیب زخم رسید و اواخر روز آنخان تهور نهان
 بصوابدید دلاؤ خان بمعسكر ظفر پدوست و چون شام پدید غلام بر
 چهره بخت عاصیان تیره ایام کشید آنمردودان دو توپ بزرگ از
 قلعه بر آورده در مورچال نصب نمودند و دست جرأت بتوپ
 اندازی کشوند از صدمه گوله آنها تنی چند از سوار و پیاده با برخی
 از دراب عرضه تلف گردیدند و درین شب زمیندار مذکور بشقاوت
 ازلی و ضلالت جبلی اظهار اسرار بر آئین کفر و انکار نموده
 مرتابی خود از ربه تکلیف اسلام بدلاؤ خان پیام داد بالجمله چون
 مورچال منمردان بر فراز گاهی بود و مجاهدان نصرتمند در نهیب
 جای سینه ساخته بودند و آسیب توپ و تغنگ آن گروه شقاوت
 پزوه بعساکر گردون شکوه میرسد دلاؤ خان کوهچمه که مرکوب آن
 هرکشان مذکور بود و آن را با سائر کوهها و پشتهای بلند فرا گرفته

روپیه از جمله پیشکشی که قبول کرده بود فرستاد لیکن داؤد خان
 بران ادای ناهنجار مسامحه ننموده بتحریرک غیرت و تکلیف حمیت
 بعزم پیش برد کار و سزا دادن آن بکار هشتم ربیع الثانی از نرمی
 کوچ کرد و در دامن کوهی که سه گروهی قلعه پلاون بود نزول نمود
 و شانزدهم آنجا یک گروه پیشتر رفته خیام نصرت برافراخت
 مخدولان از قلعه برآمده در نیم گروهی عسکر ظفر شعار مورچالها
 امتوار بسته بجمیعت و هجوم تمام نشسته بودند و مہیای مدافعه
 و محاربه گشته اظهار آثار جلالت میکردند درین وقت از جناب
 خلعت و جهانداري یرلیغ کرامت عنوان در جواب عرضه داشت
 داؤد خان مشعر باین معنی بر تو معادت گسترد که اگر مرزبان
 مذکور برهبری بخت و یادری دولت توفیق ادراک شرف اسلام
 دریافته بدین مبدن احمدی و ملت والای مصطفوی گراید و ترک
 آئین ضال و باطل پرستی نماید اورا بیمن ایمان امان داده پیشکش
 بگیرد و آن ولایت برو معلّم دارد و الا چنانکه مامور شده همت بر
 امتیصال آن مقهور و انزاع قلاع و ولایتش گمارد آنخان عبودیت منش
 مضمون حکم همایون را بآن بدکیش تیره ایام پیغام نموده انتظار
 جواب داشت ازان جا که مبارزان جنود اقتبال را شوق جدال و قتال
 با اعدای بد سکل عثمان گسل شکیب و تحمل بود تهور خان برلاس
 که از صدق تام بهره تمام داشت تا وصول جواب آنخسران مآب که
 آثار امتنا و ابا از قبول این پیام هدایت پیرا از چهره حالش
 لایق بود صبر نکرده بتحریرص تهور و دلوری در احرار فضیلت
 مہاهده تعجیل نمود و بی اطلاع و مشورت داؤد خان بیست و

زمیندار پلادون برای تمهید مصالحه و مقرر کردن پیشکش نزد او آمد
 شد داشتند اما خان مذکور سخن آنها را بسمع قبول راه نداده جوابی
 که مشعر بحصول مقصود آنمردود باشد نمیگفت درین هنگام که
 افواج قاهره بموضع نرسمی نزول کرد مجددا صدمه رعب و احتیالی
 جنود مسعود در باطن ضلالت آورد آن کافر مطرود کار گر آمد و بمشاهده
 آثار سطوت اقبال دشمن مال و ملاحظه و خامت عاقبت و سومی
 مآل هوایی مرکشی و سودای مخالفت از مر پندارش برآمد و ناچار
 از راه چاره سگالی و لایه گری پیش آمده صورتسنگه وکیل خود را
 که مدار علیّه و صاحب اختیار مهمات او بود دگر باره نزد داود خان
 فرستاده اظهار عجز و زاری و قبول فرمان پذیری و خدمت گزاری
 نموده راجه بهروز را در حصول این مدعی و حیل انگیزت و تقبل
 دادن یک لک روپیه بر مجیل پیشکش بسرکار جهانمدار و پنجاه
 هزار روپیه بداد خان کرد خان مذکور درین مرتبه از کمال تضرع
 و الحاح او تن بقبول این معنی داد و پذیرفتن مامول آن مخدول
 را از مقتضیات صلاح اندیشی شمرده این مقدمه را بجناب سلطنت
 و جهانبنانی عرضه داشت و بانظار رسیدن جواب از بارگاه مهبر
 جناب روزی چند دران مقام توقف گزیده در استیصال او امهال می
 ورزید در خلال این ایام روزی منبیاں جیش اسلام خبر رسانیدند که
 جمعی از مقهوران انتهاز فرصت نموده در هفت گروهی معسکر
 نیروزی رمد غلّه را زده اند اگرچه پس از وقوع این مقدمه زمیندار
 غدار بوماطت و کلا تمهید مراسم اعتذار کرده چنین را نمود که آن
 جسارت بی اطلاع و اشارت از لزوم دشمن سرزده و نیز پنجاه هزار

گردید میرزا خان با سصد سوار جلالت آثار و در صد پناده بندوچی
 بهراولی کمر همت بر میان پردلی بست و تهور خان با هفت
 صد سوار و سصد پیاده در برانغار آماده کارزار شد و شیخ تاتار برادر
 زاده داؤد خان با پانصد سوار از تابینان خان مذکور و راجه بهروز
 با چهار صد سوار و یک هزار و پانصد پیاده کار نرمایی جرانغار گردید
 و داؤد خان خود با دو هزار سوار در قلب جایی قرار گزیده پانصد سوار
 از تابینان خویش بچنداولی معین ساخت و گروهی انبوه از تیرداران
 بسر گردگی جمعی از بندهای پادشاهی و مردم خویش تعین
 نمود که مرا مر راه را تا قلعه پلون که جنگلهای صعب داشت و متصور
 بود که مخدولان در پناه آن کمین گاه گرفته با مظهر تشابک اشجار
 طریق آمد و شد بر مترددین لشکر نصرت شعار بشورانند جنگل
 بری نموده مسطح و مصفی هازند و در هر جا که باقتضای مصلحت
 جمعی بایست گذاشت تهنه مقرر کرده جوتی بمحارمت آن گماشت
 تا مقهوران را مجال دستبرد نماند مچما جیوش فیروزی لوا بترتیب
 و آکنی که گذارش یافت هر روز سوار شده مسافتی قلیل می
 پیمودند و جنگل بریده و راه ساخته پیش میروفتند و هنگام نزول بر
 اطراف لشکر مورچالها ساخته بلوازم تیغ و هوشیاری که ناگزیر
 سپاهگر بست قیام می ورزیدند و بنابر تعویق ساختن راه در عرض
 نه روزه گروه طی شده فهم ماه مذکور در موضع نرسی که از انجا
 تا قلعه پلون هفت گروه مسافت است مضرب خیام افواج ظفر
 اعتصام گردید و اگرچه درین مدت که داؤد خان برای گذرانیدن
 ایام برشکال در کنده اقامت داشت چنانچه سابق ذکر یافت و کلامی

بد مكال تزلزل پذيرفته آن حصار حصالت آثار را نيز بي مدافعه و پيكار خالي كرده بكام فرار مسلک ادبار مچردند و داود خان بانواج فيروزي نشان چهارم شوال بپاي قلعه رسیده آنحصن متين را تصرف نمود و انهدام آنرا مقتضاي راي ملاح انديش دانسته بهدم بنيانش پرداخت و در اندك فرصتي آن حصار امتوار را با خاک برابر ساخت و چون فصل برشكال نزديك رهیده بود قراو داد كه ايام بارش را كه نه هنگام حركت و يورش است در آنجا گذرانیده بعد از انقضاي موسم باران رهگراي مقصد گردد و رعايت مراسم حزم و تدبير را از قلعه كوتهي تا آنجا در هر سه كره قلعه گلين ساخته در هريك صد سوار از تابيدان خويش و جمعي از بيداهلی بندوچي و برخي از زمينداران تعيين نمود كه چون رسد آزوقه بمعسكر نصرت آيد از حدود خود بسلامت بگذرانند و محافظت راه نموده نگذارند كه از دست برد مقهوران بي دين آيمبي بمرودين! برسد و چون موسم برشكال سپري شده هنگام نهضت و سواري در رميد همت اخلاص گزين بر تسخير پلاو بسته با عساكر نصرت قرين عازم آن مهم شد و با آنكه مرزبان آنجا بصدمه صولت افواج منصور از مستي پندار و غرور بهرور آمده و كلا نرسناده بود كه تمهيد مراسم معذرت و ندامت و تعهد وظائف انقياد و اطاعت كرده پيشكشي مقرر نمايند تا جنود قاهره از عزيمت استيصال و انتزاع ولايت آن خهران مآل در گذشته به پنده معاودت كند آن خان شهامت شعار تزلزل در اساس عزيمت خود راه نداد و تيزوك لشكر و ترتيب افواج نموده غره ربيع اول اين سال فرخنده بآئيني شايشته رواله سمت مقصد

یمین الدوله آصفخان که دران وقت بشایسته خان مخاطب بود بصوبه داری آنجا منصوب شد اگرچه بموجب فرمان حضرت اعلیٰ باعماکر کومک آن صوبه به تنبیه آنصلاطت پرور پرداخت لیکن او را مستاصل ساخت و انتزاع قلاع و ولایتش میسر نگشته هشتاد هزار روپیه پیشکش گرفت و مراجعت نمود. بالجملة چون زمیندار شقاوت شعار پاتون همواره قلاع سه گانه سرحد را بسامان محاربه و نبرد مشغون داشته باستظهار آن دست جرأت ببعضی محال ولایت پادشاهی دراز می کرد داؤد خان انتزاع آگاهارا از مقدمات مطلب دانسته نخست تسخیر قلعه کوئهی پیش نهاده عزیمت ساخت و پنجم ماه مارک رمضان این سال همایون بپای آن قلعه رسید مفسدانی که درانجا بودند از مطوحت جنود قاهره پیشتر باستماع خبر مغلوب رعب و خوف گردیده رخت اقامت بیرون کشیده بودند و قلعه را خالی کرده داؤد خان آنرا بحیطه تصرف آورده بندوبست شایسته داد و پس ازان کشایش قلعه کنده وجهه همت گردانید آن قلعه است در کمال استحکام بر فراز کوهی واقع شده و جمعی کثیر از معاهیر با سامان قلعه داری دران بودند از قلعه کوئهی تا آنجا اگرچه مسافت هشت کروزه است لیکن مراسر راه آن جنگلی انبوه است و در وسط طریق کوهی بلند و کریه دشوار گذار نیز هست ازین جهت خان مذکور نخست بقطع اشجار جنگل و هموار ساختن راه پرداخته دران باب سعی و کوشش تمام بظهور رسانید و چون بنیروی جهد و اهتمام مبارزان نصرت اعتصام تا یک کروزه قلعه کنده جنگل بریده شد و راه قابل عبور انواع منصور گردید احساس ثبات و استقلال مخدوفان

از تادیب دیگر نصاب کیشان فارغ گشته بود باتفاق میرزا خان فوجدار در بهنگه و تهروز خان جاگیردار چین پور و راجه بهروز زمیندار مونگیر و دیگر عساکر بادشاهی و زمینداران و کومکبان آن صوبه بسمت مقصد روانه گردید پلان بمسافت چهل کروزه در جنوب رویه پتنه واقع شده از بلده مذکور تا سرحد آن ولایت بیست و پنج کروزه است و از آنجا تا مکانی که مسکن و مامن مرزبان آن ولایت و آثار شهر و آبادیست پانزده کروزه آن معموره کفر و ضلالت در قلعه محکم اساس دارد هر دو سنگین یکی ازان بر فراز کوهی که دران نزدیکی است و دیگری بروی زمین رودی عظیم از پای آن دو حصن منیع میگردد و در اطراف و نواحی کوههای مرتفع و جنگلهای انبوه است و سه قلعه متین از متعلقات آن ولایت در سرحد صوبه بهار است نخستین قلعه کوتهی که بیست کروهی پلانست دوم قلعه کنده که از کوتهی بمسافت هفت کروزه بر سمت یسار آن واقع است میوم قلعه دیوکن که بفاصله ده کروزه از کوتهی در جانب یمین آنست و همواره از قدیم الایام زمینداران ضلالت فرجام آن کفر بوم را بغی و مرکشی با حکام شیوه بوده و به پشت کرمی حصانت قلاع و معویت مسالک و انبوهی بیشها با صوبه داران دم مخالفت زده طریق اطاعت نمی پیموده اند چنانچه در عهد سلطنت اعلیٰ حضرت که عبد الله خان بهادر فیروز جنگ مدتی بصوبه داری پتنه قیام داشت پرتاب ولد بلبدر چروکه دران هنگام مرزبان آن ناحیت بود از کمال جهل و استبداد تن باطاعت و انقیاد ندارد و در مدت حکومت او پیشکشی نفرستاد و بعد ازان خان مرحوم که امیر الامرا خلف

منصرف بود با منتظر قلاع متین و حصون استوار و کثرت پیاده‌های
 جزار و مصوبت طرق و مسالک از بسیاری جنگلهای انبوه و فزونی
 کربوه و کوه پذیرای انصون دیو ضرور گشته دم نخوت و استکبار میزد
 و بدست جصارت لوای استبداد انراخته از دیرگاه باغی و خود
 سر میزیست و از بیجوهری و مسست همتی برخی صوبه داران در
 بعضی اوقات که انتهاز فرصت میکرد پای جرأت از حد خود فراتر نهاده
 دخت تعرض بحال ملک پادشاهی که بحدود زمینداری او قریب
 الجوار بود دراز می نمود از کوته نظری و فرومایه گوهری به پندار
 جهالت و خیال خود سری سر از ربنقه فرمان پذیری بارگاه سپهر مدار
 و اطاعت و تبعیت صوبه دار پیچیده در دادن پیشکش برسم معهود
 دیگر مرزبانان تبار و تقاعد میوزید لجرم سال گذشته در هنگامی
 که داور خان صوبه دار بهار از مهم بنگاله مراجعت نموده بنواحی
 پهنه رسیده بود و دران حدود یک چند توقف گزیده به تنبیه و تادیب
 بعضی مفسدان تیره ایام قیام داشت فرمان قهرمان جلال از پیشگاه
 سلطنت و اقبال بخان مذکور پیرایه نفاذ یامت که با کومکیان و عساکر
 آن صوبه همت بر تسخیر ولایت آن سیه روز ظلمت کفر و غوایت
 گماشته ادرا نابود و محتاسل سازد و راحت آن مرزمین را از غبار تصرف
 آن مدبر بی دین بپردازد و برلیغ گیتی مطاع بنام فوجداران و تولیداران
 و زمینداران و سائر کومکیان آن صوبه صادر گردید که با بهاء و تابینان
 خویش نزد او شتافته در تقدیم آن مهم شرایط موافقت و موافقت
 بظهور رسانند آنخان شهابت نشان بوزود فرمان عالیشان کمر
 عبودیت بدمشیت آن خدمت بسته بیست دوم شعبان آنسال که

ارمال خلعت مورد نوازش شد و از اصل و اضافه بمنصب هزاری هزار سوار مهربلند گردید و بمیرد خان برادرش که چنانچه سابقا گذارش پذیرفته از نیک سرانجامی شرف اسلام دریافته دولت اندوز حضور لامع النور بود نیز خلعت مرحمت شد دهم ماه مذکور اله وردیخان فوجدار گورکپور بمزبساط بوس بارگاه سلطنت جبین طالع بر افروخت و سه زنجیر نیل بر سبیل پیشکش گذرانید و عطای خلعت سرمایه مباهات اندوخت و درین اوقات بجمیع نوئیان والا قدر و امرای والا نامدار و بسیاری از عبودیت منشان خدمت گذار خلعت زمستانی عطا شد •

تسخیر ولایت پلارون از متعلقات صوبه بهار

چون از روز نخست کار کذان قضا و قدر مقالید فتح و ظفر بدست شکوه دولت این خدیو سکندر فر داده اند و در مدارج عالمگیری و کشور ستانی ابواب تائیدات غیبی و توفیقات آسمانی بر روی بخت جهان کشای گشاده لا جرم اولیای سلطنت گیتی فروزش هر روز به تسخیر ولایتی فیروز و یکشایش ناحیتی نصرت اندوز گشته بلوامع میون همت و مجاهدت عزم مملکت از ظلمت وجود شرکشان نخوت مذش پیرایش میدهند پرده کشای چهره صدق این مضمون مسخر کشتن ولایت پلارون است که درین ایام از میامن اقبال کیهانستان خدیو جهان بحسن سعی و کوشش داود خان صوبه دار پنه بر منصف ظهور آمد توضیح این مقدمه آنکه چون مرزبان آن ولایت که بوراثت نیاگان ضلالت آئین آن سرزمین را

بدیع آثار باشد و نیز فرمان همایون بنفاذ پیوست که در آن موضع خوب
 شکار دولتخانه مختصری بجهت نزول اشرف به پردازند درین هنگام
 بفرورغ اختر جاه و جلال کوهر محیط عظمت و اقبال پادشاهزاد
 ستوده خصال محمد . معظم یک سر اسب از طویلۀ خاصه عطا گردید
 و بمرتضی داد خان و کزور رامکنه و هوشدار خان و فیض الله خان
 و حسن علی خان و دارا بخان و برخی از قراولان و عملۀ شکار خلعت
 شکاری مرحمت شد پنجم جمادی الاولی شهنشاه دین پناه رایت
 معاودت از شکار گاه برافراخته ماحمت دار الخلافه را از فرقدوم
 اشرف سعادت بخشیدند درینوقت یرلیغ گیتی مطاع بنام مهاراجه
 جسونت منکه صوبه دار کجرات عز صدور یافت که باتمامی سپاه
 خویش بکومک امیر الامرای که با عساکر منصور بدفع و استیصال
 میوای مقهور قیام داشت بشتابد و بقطب الدین خان فوجدار
 جوناکده فرمان شد که بکجرات آمده تا بر رسیدن صوبه داری دیگر
 بنظم مهام آنصوبه استغال وزد و از وقائع دار الملک کابل معروض
 بارگاه خلافت گردید که راجه راجروپ تهانه دار غزنین با جل طبعی
 مپری شد و شمشیر خان که بحراست حصار شهر کابل معین بود
 بجای او منصوب شده باضافه پانصد سوار بمنصب دو هزار و
 پانصدی دو هزار و پانصد سوار مباهی گردید و خدمت او بشهامت
 خان که در سلک کومکیان آن صوبه منتظم بود مفوض گشته منصبش
 که دو هزار و سوار بود باضافه پانصد سوار افزایش پذیرفت
 و مان دهات و لد راجه راجروپ که تهانه دارچی کهمرک و غور بلد
 و ضحاک باو متعلق بود بذابرقضیه فوت پدر خویش بعدایت

حضرت از روی چستی و چالاکی تفنگ موسوم به بی بدل را که در سرراستی و بی خطائی نظیر ندارد بجانب او ماشه خوابانیدند و گوله بشانه اش رسیده از انطرف گذر کرد و آن صید می قدم رفته از پا در افتاد و دیگری که تعاقب او کرده بود آمده بر دور آنسر زمین سعادت قرین که کیهان خدیو با داد و دین بدولت آنجا سربر زانوی صید افگنی نشسته بودند گردید و چون بقابوی آنحضرت در آمد او را نیز نشان کرده تفنگ موسوم بظفر بان را که بر سر دست مبارک بود چنان بجانب او برق امروز هدند که گوله بهان دل در سینه اش جای گیر آمد و او نیز پنجاه قدم رفته فرو غلطید شیخ بدو و یار محمد قراول که نزدیک بودند رسیده آنها را ذبح نمودند و آن شکار غرابت آثار که انموزجی بود از نقش نیرنگی طالع خصم افکن اقلیم شکار شهنشاه روزگار حیرت انزای دیده وران هوشمند گشته ازان تیزدمتی بخت و صید افگنی اقبال نیروی بازوی تائید این برگزیده ذوالجلال مجددا بچشم بصیرت مشاهده کردند و طبع مبارک خدیو جهان ازان بشگفتگی و انبساط گرائید و چون بیگ اهنک توجه بادشاهانه آن دو شگرف نخچیر بروش دلپذیر که گذارش یافت بدو تیر صید شد و باتفاق مهارت پدشکان فن شکار و صید آزمایان کهن دشت روزگار صیدی باین ندرت و خصوصیت کم اتفاق می افتد اشاره معلی صادر شد که سه تختگاه سنگین یکی دران گل زمین که شهنشاه دولت و دین در حالت صید این وحشیان آنجا نشسته بودند و دیگر در درجا که آن دو نخچیر هدف تیر اقبال عالم گیر کشته بودند بسازند تا نشانی از کیفیت این شکار

بخشیده بیست و یکم دگر باره بخاص شکار مراجعت نمودند و میزده روز دیگر دران نخچیر گاه نزهت نشان و نواهی آن بصید نیله گاو عشرت آرا گشته در پرده شکار پرورش حال رعایا و زیر دستان میکردند و بقراولی معادت ازلی صید دل‌هایی ریمیده نموده چهره افروز دولت و معدلت بودند و در خلال این ایام در موضع انوپ شکار روزی شکاری غریب دلفریب که کمال ندرت داشت مسرت پیرای طبع اقدس کردید گزارش کیفیتش اینکه چون آنحضرت بعزم صید نیله گاو که هنگام مستی آن بود بشکار گاه مذکور رسیدند از جمله قروانی که در تفحص نخچیر بهر سوتکپو داشتند شیخ بد هونام قراولی آمده بموقف عرض همایون رسانید که دو نیله گاو درین نزدیکی از جوش نشای مستی بجزگ پیوسته آریزشی شگرف حیرت انزا بایک دیگر دارند حضرت شاهنشاهی بتماشای آن وحشیان توجه فرموده نزدیک یانها رسیدند چنان پرخاش مستی و شورش بهیمی برانها مستولی بود که اصلا رم نخورده سراز جنگ برنداشتند و بنوعی درهم آویخته زد و خورد می نمودند که تمام سرو گردن هر دو مجروح گشته بخون بر آغشته بود پس از جنگ ممتد یکی ازان دوستیزنده وحشی مغلوب گردیده راه گریز سپرد و آن دیگر در پی او شتافت درین وقت خدیو روزگار قصد شکار انها نموده از تخت روان مبارک فرود آمدند و با دالی و مونده که از آلات و ادوات صید و حوش است متوجه شکار گردیدند اتفاقا از رسائی کمند عدویند اقبال حضرت شاهنشاهی که هیچ صید مقصودی گردن ازان نپنچد نخچیری که گریخته بود برگشته بر سر تیر آمدن آن

بموجب امر اعلیٰ قاضی عبد الوهاب اقصی القضاة در حضور انور
 بآئین شرع مطهر تمهید قواعد عقد نموده آن نخله حدیقه
 عقت را بانهاال برونند گلشن حشمت پیوند داد ایستاد های بهاط
 قرب و حضور و باریافتگان آن انجمن پرنور مراسم تهلیت بتقدیم
 رسانیده تحلیم مبارکباد نمودند و نقار های عشرت بنوا آمده نغمه
 سرایان خوش آواز و ترانه گویان طرب هاز نغمهای دلنواز در مقام
 تحیت و ثنا خوانی سرودند و آن بزم پر نشاط و محفل انبساط
 بمبارکی و فرخندگی صورت انجام پذیرفت درین جشن بهجت
 پیرا بخواجه احمد ایلچی بخارا که باشاره والا شرف اندوز بهاط
 حضور بود دو عدد اشرافی یکی سه صد توله و دیگری دو صد توله
 وزن داشت با دو روپیه بهمین وزن عطا گردید و بخوشحال خان
 کلاونت و بهرامخان برادرش موازی چهار هزار روپیه از حلی و
 حلل مرصع و سه هزار روپیه نقد و بخوهر خان کلاونت دو هزار روپیه
 مرحمت شد درین هنگام فرخنده فرجام چون ایام بر شگال سپری
 گشته و هوا بخوشی گرائیده بود و فصل زمستان که موسم سیر و شکار
 این کشور فیض پرور امت در رسیده هوای نشاط صید نخچیر از
 پدشگاه خاطر مهر تنویر شهنشاه عالم گیر سر بر زده هفدهم ماه مذکور
 ساخت شکار گاه بالام از فیض ورود فرمانروای عالم شرف اندوز شد
 و آن روز و روز دیگر آنجا بشکار کلنگ و آهو نشاط اندوخته نوزدهم
 بخاص شکار توجه فرمودند و روز دیگر از آنجا بشکار پور سعادت قدوم

خلافت پناهی آنساله دودمان سلطنت را مطمح افطار غاطفت و
 مطرح انوار مرحمت گردانیده یکمقد مروارید شاهوار که پنجاه هزار
 روپیه ارزش داشت از مر عذایت بدست گرم پرور بر مر ایشان
 بستند و گرانها سر بندی دیگر از یک دانه لعل آبدار و دو دانه مروارید
 غلطان که پنجاه و پنج هزار روپیه قیمت آن بود و بازو بلندی مرصع
 و خنجر خاصه با علقه مروارید و چرکسی خامه مروارید دوز و جیغه
 مرصع و یک لک روپیه نقد و یک زنجیر نیل خاصه باتلایرو پنج مر
 لپ عربی و عراقی از آن جمله یکی با ساز مرصع و یکی با زین و
 ساز طلا مکرمت فرمودند و اشاره والا بانروختن آلات آتشبازی
 صادر شده تماشای آن هنگامه دلپذیر حیرت بخش ناظران گردید
 نخلهای باروتی که بسان سرو جوی باری از کنار دریای جون قد
 انراخته بود گلهای آتشین در دامن زمین فرو ریخت و انعطاس
 صوران گوناگون نقشهای بدیع از صفحه آئینه نام آب انگیخت
 صورت بر رفتن و باز گشتن تیر هوایی از گلبازی نو نهالان گل
 پیرهن در ساحت باغ و گلشن نشان داد و از شعله ریزی و شرر
 باری گل افشان هوای گلریزان بهار در سر عشرت طلبان افتاد
 لمعات فروغ ماهتابی کره زمین را چون گوی آفتاب رزین ساخت و
 هلهای زر کش نور بهر آذین بزم مرور بردر و بام شهر و کو انداخت *

* لمولفه * نظم *

ز انوار مهتابی مه ضیا * جهان بسکه اندوخت نور و صفا
 هوار و هشتی بخش ادراک شد * زمین شمع فانوس افلاک شد
 و پس از انصرام این تماشای نشاط افزا چون ساعت عقد در رسیده

از تلمع و ضیا سطح بلورین آب هم چشم چشمه آنتاب گردیده بود •
• لمولفه • نظم •

ز بس شمع و مشعل برانروخته • زمین همچو منقل شد افروخته
چراغان چنان گشت عالم فروز • که نگذاشت در دهر یک نیره روز
و دران طرف دریا آفت و ادرات آتشبازی چیده شده بود بموجب
حکم اعلیٰ چندی از امرای عظام مذل اسد خان بخشی دوم و صفیخان
و امتخار خان اخنه بیگی و ملتفت خان میر توزک از جای که
بادشاهزاده بلند مقدار سوار شده بودند در رکاب ایشان روان گشتند و
طایفه مطربان و اهل عشرت و سرور از انات و ذکور با دف و ساز بغمغه
شادی و آهنگ مبارکباد گل بانگ نشاط بر کشیده ترانه مرایان و
سرود گویان پیش پیش می آمدند و آواز نقاره و کرنا و صغیر و
نفیر و سرنا از بالای سفائن چراغان که بر روی دریا جلوه گر بود و
آوازه شکوه و جلالت بگوش گردون میرسانید و در انجمن همایون
غسلخانه که حضرت شاهنشاهی بانر الهی سرپر آرای خرمی و
انبساط بودند ترانه سنجان محفل خاص در پرده تهنیت نوا ساز
گشته شعله آواز شان در خرمن طاقت ناهید در گرفته بود و غلغل
شادمانی و صدای شادیانه کمرانی ازان بزم معلی مظهر اعلیٰ
بررفته •
• لمولفه • نظم •

سرود مغنی شده گرم جوش • زده نعمت چنگ و نی راه هوش
پی گوهر خوشدلی رشته ساز • چه آهنگ مطرب چه آوازه ساز
بالجمله بادشاه زاده عالی مراد احشمت قرین دولت و مسرت معادت
الذوز ملازمت اشرف گشته آداب تعلیمات بجا آوردند حضرت

حلی و حلل و مرصع آلات و رغائب ملبوسات تلطفات بجا آورده
جهازی شایسته برای آن محجوبه عفت منش مرتب نمودند و
میزدهم ربیع الثانی مطابق پانزدهم آذر که شب هنگام آن با اختیار
اختر عنایان پایه سرور اعلیٰ ساعت عقد مقرر شده بود در محفل
فردوس مثال غسلخانه خجسته جشنی بادشاهانه پیرایه انعقاد یافت

• لمؤلفه • نظم •

که نظاره جشن آن بزم گاه • تهی ساختی دیده را از نگاه
بهشتی بزبانی روی حور • ازو چشم بد چون غم از عیش دور
صمن نیز چون دامن بومنان • صفا خیز چون مینه دوستان
و آن روز بهجت افروز در منزل فیض قرین پادشاه زاده ارجمند نیز
بصاط جشن و سوز مبموط گشته هنگام عیش و طرب گرمی پذیرفت
ارباب نغمه و سرود با دف و چنگ و بربط و عود آنجا فراهم آمده
نوا مینج عسرت و خوشدلی بودند و اوائل شب مذکور که آن بزم قدیمی
سرور در بارگاه اقبال مهید گشته بود بادشاه زاده عالی تبار را
مقام در کمال شوکت و احتشام از منزل خود برآمده برای دریا هوار
سفینه سعادت متوجه پیشگاه حضور لامع النور گردیدند و در برج قلعه
مبارکه از کشتی فرود آمده یکران دولت و کمرانی بزیر ران
کشیدند از آنجا تا پای شاه برج که مطلع آفتاب سلطنت و جهانبانی
امت از دو طرف بر زمین کنار دریا چوپ بست نموده جراحانی
در کمال خوبی و نظر فربهی کرده بودند و فانوهای رنگین و
و منقش بطرزی دلکش درپیش آن در آریخته بدستور معهود
دیگر جشنها جراحان کشتیها نیز هنگام افزون آن بزم طرب پیرا شده

حالگی رسیده نخل برومند قدش در گلشن شباب و کمرانی قد
 کشیده بود ازین سنت وافی برکت بهره‌ور سازند و خاطر اقدس از
 پیوند آن نونهال گلستان جاه و جلال که بر ذمت همت والا فرضی
 بود لازم الذا پدید آزد و پس از تأمل در اختیار عفت هرشتی که
 هزارار این نصیب ارجمند باشد قرعۀ این دولت بزم صبیغ ستوده
 اطوار راجه روپ سنگه را تهور که از نژاد راجه‌های دیشان و پسر عم
 مهاراجه جسونت سنگه بود افتاده آن مستورۀ بختمند را نامزد
 پادشاه زادۀ عالی قدر نمودند و چون بموجب یرلیغ گیتی مطاع
 از موطن خویش بمشکوی قدس و حرمکده اقبال رسید نخست
 بتلقین کلمۀ طیبه و ادراک شرف اسلام فایز گردید و روزی چند
 در خدمت علیه حجله نشینان حریم عفت و پرده گزینان سرادق
 عظمت کسب ضروریات احکام دینی و آداب و مراسم ایمانی نموده
 در اندک فرصتی جمال حالش بزبور اخلاق حمیده و عادات
 پهنیدۀ آرایش یافت و اشارۀ همایون بترتیب اسباب و مقدمات
 آنطوی فرخندۀ صادر گشته کارپردازان پیشگاه سلطنت بهرانجام
 لوازم آن پرداختند و متصدیان مهمات سرکار پادشاه زادۀ نامدار
 بختیار نیز بسامان ضروریات آن قیام ورزیده آنچه بایست مهیاساختند
 و عاطفت خسروانه از زواهر جواهر و پیرایه‌های گران مایه زیاده از یک
 لک روپیه بآن مخدره نقاب حیا عطا فرمود و بیماری از نفاثات
 اثواب و امتعه و دیگر اسباب تجمل و تزئین مبذول داشت و همچنین
 صدرآرایان سرادق حشمت و اقبال و معظمتان شبدستان جاه و جلال
 اعفی بیگمان تقدس نقاب خورشید اجتناب ثریا جناب نیز از اقسام

جشن کدخدائی بادشاهزاده عالی تبار بخت بیدار خجسته شیم محمد معظم با دختر صفت سیر راجه رو بسنگه رانهور بر طبق سنت سنیه میمنت افروز

از آنجا که حکمت کامله خلاق احد و بدنیاز صمد که ذات مقدسش
بتغزیه لم یولد منفرد و ممتاز و در صفت وحدت و یکذائی
بی همیم و انفاز است هر شئه بقای انسان که خلف الصدیق
دودمان امکن و قرة العین خانواده اکوان است و مخلوق
از برای پرستش مانع و معرفت یزدان بتوالد و تداخل باز
بسته و سرور اهل دانش و بینش که کدخدائی سرای آفرینش است
در ترغیب سنت هدیه نکاح با سر تداکخوا نکاترو عقد جواهر رحمت
در دامن بخت نیک سرانجامان است گسسته بر قاطبه خلایق و کانه
عهد خصوصاً سلاطین والا نژاد که اساطین کارخانه ایجاد اند لازم و محتتم
است که همت بلند نه متبر تکذیر تربیت که سرمایه نظام کشور صورتست
مقصود داشته سراچه هستی و پیشگاه حق پرستی را رونق نرسانند
و اخلاف عالی گهر را با عفت صلحان نیکو میر سمت مزاجت داده
در احتیغای فعل که خلوه ذکر و دوام نام از شرائف نتایج آنست
کوشش نمایند بنابرین رای عالم آرای حضرت شاهنشاهی که
بهین مظهر خلیفه آسمی و در همه امور مقتدی بتأثر شرح مظهر
جناب رسالت پناهی اند درین هنگام میملت فرجام چنان اقتضای نمود
که فرزند اختر برج دولت رخشنده گهر درج سلطنت پادشاهزاده
کسکار بخت بیدار محمد معظم را که من شریفش بدایه نوزده

احترام در پادشاهی و پس از تقدیم مراسم کورنشی و تسلیم نامه
 عهد العزیز خان را بخدمت اعرف گذرانید و سوغات که مشتمل بود
 بر امان راهوار ترکی و شتران نرومایه بخدی و دیگر تحف
 و نوادر بنظر خورشید مآثر رسانید از آن جمله یک قطعه لعل رنگین
 خوشآب بود که بچهل هزار روپیه قیمت شد عاطفت پادشاهانه
 در آن روز خواجه احمد مزبور را بمرصع خلعت فاخره و خنجر
 گران بها باعلاقه سرداریده و انعام هشت هزار روپیه نوازش نمود
 و چون در راه کوفتی بهمرمانیده هنوز بقیه ضعفی داشت
 عصای مرصع عطا فرموده منزلی لایق بجهت بودنش مقرر شد
 و شب هنگام با اشاره والی فرمان روی ایام کشتیهای که بدستور
 جشنهای سابق بر آن چراغان شده بود بروی رویای جون جلوه گر
 گشته حیرت بخش ناظران و طرب نهای حاضران گردید و چراغانی
 که از شمع داران روی آب بر زمین کنار دریا در کمال خوبی و نظر
 فریبی ترقیب یافته بود ایستادهای آن انجمن عشرت را مسرت
 بخشید حضرت شهنشاهی در ایوان سپهر نشان فعلخانه رو بدریا بر
 سریر عظمت و اتیال جلوس فرموده از ادب رفعت و علا بان تماشای
 بجهت افزا توجه فرمودند و خواجه احمد المصطفی نیز در آن فرخنده
 مجلس سعادت حضور یافته از تفرج آن هنگامه لذتیر بهره ور شده •

و دیگر امرای نامدار و عمده‌های آستان سپهر مدار پیشکشها درخور حال گذرانیدند و اشاره‌ی والا صادر شد که تا پنج روز این جشن فرخنده هنگامه آرای عشرت و خرمی و انجمن‌انروز مسرت و شادکامی باشد

ادراک سعادت ملازمت خواجه احمد

سفیر عبد العزیز خان والی بخارا و

گذرانیدن نامه در ایام این جشن طرب پیرا

چون آن خان والا دودمان چنانچه سابقا گزارش یافت نسبت خوانین املاف و طریقه ابا و اجداد که همواره با سریر آرایان این دولت خدا داد رعایت مراتب یکجہتی و داد و سلوک سلك صداقت و اتحاد نموده باقتضای صلاح اندیشی طالب ایتلاف و التیام و بادی فتح الباب ارسال نامه و ابلاغ پیام بوده اند برای ادای مبارک باد جلوس این فرازنده لوائی عظمت و کشور ستانی بر اورنگ خلافت و جهانبانی خواجه احمد نام یکی از نزدیکان خود را با تهنیت نامه مبنی بر مراتب الفت و استیناس و محتوی بر قواعد آداب دانی و پایه شناسی و ارمغانی از نغائش و مرغوبات توران برهم سفارت بآستان فلک نشان فرستاده ایلچی مذکور درین هنگام بظاهر دار الخلافه رسیده بود چهارم ربیع الثانی در افشای این بزم کامرانی و جشن خسروانی حکم معلی صادر شد که بسعادت تلذیم مدد جلال فایز گردد و بموجب فرمان همایون صیفخان و قباد خان پذیره شده او را ببارگاه اقبال زمانیدند و در محفل فلک شکوه خاص رعام بوسیلہ بخشیان عظام شرف امتلام مدد سپهر

و سید جمفر خان ولد سید جلال بخاری و سید محمد خلف او که در موطن مالوف خود کجرات بودند بعنایت ارسال خلعت سرمایه افتخار اندوختند و کمال نظر داروغه آبدار خانه ب خطاب خدمت طلب خانی پایه عزت یافت و انور خان خواجه سرا که التماس رخصت زیارت خرمین شریفین زادهما الله شرفا و قدرا نموده بود بعنایت و انعام دو هزار روپیه سرافراز گشته بادراک آن سعادت مازون شد و قاسم اقای که حسین پاشای حاکم بصره بانعام دوازده هزار روپیه و عطای خلعت کامیاب گشته رخصت انصرام یافت و بهمراهان او یک هزار روپیه عنایت شد و مصحوب او يك قبضه شمشیر مرصع گران بها برای پاشای مذکور مرسل گردید و مغول خان که از زمرد گوشه نشینان بود بانعام پنج هزار روپیه بهره اندوز مرحمت گشت و بسیاری از امرا و منصب داران بمکرمت خلعت و اسب و شمشیر و دیگر عطایای خسروانی مباهی گردیدند و هفت هزار روپیه بزمرد نغمه سنجان و مرد سرایان آن بزم مسعود عطا شد و جمعی کثیر از بندهای آستان خلعت و ملازمان رکاب دولت بعنایت خلعت و برخی بمکرمت اسب مباهی گشتند و درین روز جهان افروز از جانب خان خانان هده سالار يك قطعه الماس ابدار که هفتاد و پنج هزار روپیه قیمت آن بود بنظر مهر انوار در آمده پسند طبع همایون افتاد و پیشکش مهاراجه جسونت سنگه صوبه دار گجرات از نوادر جواهر و مرصع آلات به پیشگاه حضور رسیده پایه قبول یافت و دانشمند خان الماسی که پنجاه هزار روپیه قیمت داشت بمحل عرض رسانید

شد بود و بعد از آن برسانیدن آن مأمور گشته بعنایت خلعت
 و علم و یک زنجیر نعل فولادش یانست و از جمعی که با خان مذکور
 بدکن تعیین یانکه بپوشند و کفایتی منزه را تهور بعنایت خلعت و از
 اصل و اضافه بمنصب هزار و پانصدی شش صد سوار و قادر دان
 افشاری و جهانهاز خان هر یک بمرحمت خلعت و از اصل و اضافه
 بمنصب هزاروی پانصد سوار و زاهد خان و عید علی اکبر باره
 و چندی دیگر بعنایت اسب و ترکناز خان و سید زین العابدین
 بخاری و جمعی دیگر بمرحمت خلعت و برخی بمطای شمشیر
 بهراندوز عزت گشتند و سید پسر بنفیدله از اصل و اضافه بمنصب
 ده هزاروی هزار و دو صد سوار و مرحمت خلعت و شمشیر هرافر از
 گشته در ملک کومکیان صوبه دار الملک کابل منتظم شد و سرادق
 کبک از کومکیان صوبه مذکور باضافه چهار صد سوار بمنصب هزار
 و پانصدی هزار و چهار صد سوار و از اصل و اضافه التفات علی
 بمنصب هزار و پانصدی سو صد سوار و اسام او برسی که در ملک
 کومکیان دکن منتظم است بمنصب هزاروی هزار سوار و حامد خان
 بمنصب هزاروی چهار صد سوار و افتخار ولد ناخر خان بمنصب هزاروی
 سه صد سوار و محمد عابد ولد زاهد خان مرحوم بمنصب هزاروی
 دو صد و پنجاه سوار و حکیم صالح شیرازی بمنصب هزاروی صد سوار
 مشمول انظار عنایت گردیدند و مانسنگه ولد راجه و پستگه و تهور
 بعنایت سر بیچ مرصع تارک مبادت امراخته بوطن و خدمت یافت
 و روح الله بدیوانی دار الملک کابل از تنبیر یعقوب خان منصوب
 شده بعنایت خلعت و خطاب بشارت خان سرمایه کمرانی اندوخت

دولت و کمرانی شدند درین بزم فرخنده قرة العین عظمت و بختیاری
 قوة الظهور شوکت و فاعلاری بادشاهزاده فرخ حاصل محمد معظم
 بانعام دولت و روپیه نوازش یافتند و امیرالصواری صوبه دار دکن
 و خان خانان سپهسالار بنگاله و مهاراجه جسونت سنگه ناظم مهام
 احمد آباد و جمفر خان صوبه دار مالوه و مهتاب خان صوبه دار
 کابل بعدایت ارحال خلع فاحره قامت مفاخرت انراختند و عید
 الرحمن بن نذر محمد خان بانعام ده هزار روپیه مورد مرحمت شد
 و عابد خان که از نژاد کبار خواجهای ملوری للہر است بتفویض
 خدمت جلیل القدر مدارت کل از تغییر شیخ میرک که اورا
 کبر من دریافته بود و الپایه گردانید و احلام خان بصوبه داری کشمیر
 و لہنہر از تغییر ابراهیم خان معین گشته بمرحمت خلعت و اسب
 با ساز طلا سربلند شد و همت خان پسرش بعدایت اسب
 منباهی گشته بمرحمت پدر مرخص گردید و چون صف شکرخان
 میرآتش بظاهر تقصیری مورد عتاب بادشاہانہ گشته از منصب
 و خدمت معزول شده بود فدالپخان بخدمت داروغگی توپخانه
 خلعت سرفرازی پوشید و قبلا خان باہانہ بقصد سوار بمنصب
 سه هزاری دو هزار و پانصد سوار چہرہ اعتبار انروخت و اکرام خان
 بفوجداری نقییر و خانوہ معین گشته از اصل و اہانہ بمنصب
 دو هزاری دو هزار حوار مورد مرحمت گردید و حسن علی خان
 توسن بیگی بعدایت خلعت کسوت مہارات یافته چہت بمر
 کردن جانوران بشکار گاہهای نواحی دلازلخانہ مرخص شد و
 چون فرجی تازہ از مبارزان جنود اقبال برہم کوٹک بدکن معین

علیل و مریض بود مداوای او را از دم شمشیر تدبیر جهتند و بحکم
 ضرورت سر پرشرش از تن فتنه پرور جدا کرده نهانی از مردم راجه
 همچان سنگه بدر بار جهانمدار فرستادند و بانها جواب دادند که ما او را
 از هم گذرانیده بسزای کردار رسانیدیم و چهاردهم ربیع الاول سر
 آن مدبر خیره سر بجناب سلطنت رسیده برخاک ادبار و نگونساری
 پای فرمود مذلت و خواری گردید و ظهور آثار نیرنگی اقبال دشمن شکار
 خدیو جهان بتازگی تمرد منشان خلاف ائین را سرمایه عبرت شده
 دولت خواهان بیدار بخت آگاه دل را بصیرت بخشید •

جشن وزن شمسی و آغاز سال چهل و چهارم

درین هنگام میمنت انوار موسم وزن شمسی خدیو روزگار بصد خرمی
 فصل بهار در رسیده گلهای نشاط بر تارک جهانیان افشاند و دگر باره
 بارگاه دولت و پیشگاه عظمت به آذین خسروانی زینت پذیرفته
 رسم عیش و آئین شادمانی تازه شد و چهارشنبه سلیم ربیع الاول مطابق
 دوازدهم آذر بهس از انقضای هفت گهزی از روز مذکور در ایوان
 سپهر نشان غسل خانه آجشن خجسته انعقاد یافته از فیض منجیدن
 بادشاه فلک دستگاه گفتین ترازو جرم خورشید و ماه را بهنگ کم
 برگرفت و سال چهل و سوم شمسی از عمر سعادت قرین گیتی خدیو
 با داد و دین بهزاران نصرت و فیروزی و میمنت و بهروزی بانجام
 رسیده سال چهل و چهارم آغاز شد حضرت شاهنشاهی بعد فراغ از
 مراسم وزن دایوان چهل ستون خاص و عام که گران مایه تخت
 فیروزی بخت مرصع نگار در آنجا نصب کرده بودند سریر آرای

هنگه بمیامن اقبال فرخنده فال بر وفق خواهش اولیای دولت
 بدزوال بقطع و فصل اسجامید و غبار آن فتنها که بیگبار برخاسته بود
 بآب تیغ عالمگیر شهنشاه مکندر نظیر در اندک فرصتی فرو نشست
 و ریایات جاه و جلال پرتو ورود بدار الخلاقه انگند راجه دیبی سنگه
 بندیده باستیصال آن مقهور مامور گشته یرلیغ گیتی مطاع بنام
 جمیع جاگیر داران و کومکیان صوبه ماله عز نفاذ یامت که باتفاق
 راجه مذکور در دفع و استهلاک او سعی بوده ریشه فساد آنضالات
 نهاد ازان مرزمین بر اندازند و ماحبت آن برو بوم از خار افساد او
 پیردازند و این گروه بموجب فرمان همایون کمر همت یکفایت مهم
 آن مخنول بسته شب و روز در کمین فرصت بودند و آن نابکار از
 بیم صوات افواج نصرت شعار دران مدت یکجا قرار نکرده روبه
 صفت هر روز گوشه می خزید و هر شب مسکن و مقاصی تازه میگزید
 تا آنکه درین سال فیروزی مآل بمردم راجه سجان هنگه بندیده که
 خود در سلك کومکیان عساکر بنگاله انتظام داشت و برخی از اتباع
 و تابینانش در وطن او بودند خبر رسید که آن حید بخت تبه کار
 بقوم دهندیره پناه برده میان آن گروه در آمده است باستماع
 این خبر بولایت دهندیره شتافته به تجسس حال او پرداختند و چون
 آگاهی یافتند که آن عصیل منش در موضع سهرة که موطن راجه
 اندر من دهندیره است بحماییت مردم او مخفی گشته است
 بآنجه رفته طلب او نمودند جمعی ازان قوم کوته اندیش که
 بمنامبت ملت و کیش او را جا داده بودند از قهر و عتاب پادشاه
 مالک رقاب هائغ و هراسان شده در حالتی که آن کافر اجل گرفته

خوبش را پرده عفو و بخشش پوشانید و چون جنود کیهانستان در فواحی مستقر الخلافه اکبر آباد بردارای بیدشکوه ظفریافته بتعاقب آن بدمآب متوجه پنجاب گشت و ساحت آن بوم و بر از وجود فتنه آسود او پیرامده شد هنگام مراجعت رایات عالیات بدار الخلافه آن مردود بموجب فرمان همایون در ملک کومکین خلیل الله خان منسلک گردید در دار السلطنة لاهور ماند و در وقتی که موکب اقبال از مرکز خلافت بدفع فتنه ناشجاع متوجه اله آباد گردید آنضالالت کیش را عرق بدرگی حرکت نموده و جوهر فرومایگی از ذات خساست نهاد سربر زده از دار السلطنة لاهور بآئین ممالیک گزیر پیشه فرار نمود و بمالوه رفته بشیمه ذمیمه و عادت قدیمه خوبش همان طریقه رهنزی و قطع طریق پیش گرفت و چون دران هنگام از طرف اله آباد ناشجاع فتنه جولوی فساد افراشته گرد مخالفت و عدوان انگیزه بود چنانچه سبق ذکر یافته دران یورش فیروزی اثر راجه جسونت سنگه درعین معرکه و غا و موقف هیجا از لشکر ظفر پیرا روگردان شده منهج عصیان پیمود و از سمت گجرات دارا بیدشکوه باطل ستیز دگر باره سپاه و لشکری فراهم آورده بهوس مقابله و آویزش با موکب ظفر لوا روانه اجمیر گشته بود آنضلال اندیش بد مآل به پشت گرمی صنوح آشوروش و اختلال انتهاز فرصت نموده ممالک و شوارع ولایت مالوه بر مترددین میثورانید و جسارت و خیرگی از حد گذرانیده بود حضرت شاهنشاهی دران ایام عجالته سو بهکرن بندیده را که هم از قوم اوسمت با چندی دیگر از راجپوتان بتنادیت و تنبیه انمردود تعین نمودند و بعد از آنکه مهم ناشجاع و دارا بیدشکوه و راجه جسونت

در دار السلطنة لهور یافته بعطای خلعت مباحی شد و عاقل خان که از فوجداری میان دراب معزول گشته بود چون بسبب بعضی عوارض جسمانی در پیشگاه خلافت و جهانبانی استدعا نمود که گوشه انزوا گزیده بدعای دوام دولت روز افزون قیام نماید بسا لبانه نه هزار روپیه موظف گشته بدار السلطنة لهور رخصت یافت و از نوشته وقائع نگاران ممالک شرقی بموقف عرض رسید که ذر القدر خان حارس قلعه رهناس باجل طبیعی رخت اقامت از حصار هستی بیرون کشید و هزبر خان بحراست حصن مذکور تعیین یافته بعلایت خلعت و از اصل اضافه بمنصب هزار و پانصدی شش صد سوار سربلند گردید از سوانح دولت پیرا جوهر نمای تیغ اقبال حضرت شاهنشاهیست بسر انشانی چنبت بد گهر که سرگروه مفسدان خود سربود آن بنی اندیش فتنه پرور از قوم ضلالت کیش بندیده امت و از دیرباز در ولایت و سیم مالوه باسظار بیدشاهی انبوه و سرزمینهای ناهموار آن حدود قزاقی و رهنی جسارت ورزید بیرایه بنی و طغیان و مسلک نامستقیم خلاف و عصیان می پیدود و بآئین دزد پیشگاه زندگانی می نمود در ایام سلطنت اعلیحضرت مکرر افواج قاهره بادشاهی بدفع واستیصال آن بدسگال معین گشت لیکن قلع ریشه فساد و قطع ماده انسداد او چنانچه بایست صورت نه بست در هنگام توجه عساکر گیتی کشا از دکن بدستیاری عجز و استکانت و توبه و ندامت در حدود مالوه بموکب جلال پیوسته دولت زمین بوس دریافت و بسلوک جاده عبودیت و دوات خواهی و اختیار خدمتگزاری و همراهی ذلت و جرایم

و قاعده دانی و بر وفق سنت اسلاف خویش عمل نموده بجهت تقدیم مراسم مبارکباد جاوس همایون بر اورنگ خلافت و جهانبانی خواجه احمد پسر خواجه خواند محمود را که از کبار خواجه‌های ماوری النهر بود باتهنیت نامه خلعت آئین بخدمت اشرف فرستاده مغیر مذکور یازدهم ذی قعدة بخط کابل رسیده امت از پدشاه سلطنت مصاحب بیگ به جهت مهمانداری و آوردن خواجه معطور تعیین یافته مرخص گردید و بطراز کسوت حشمت و نامداری زینت مصند ابهت و بختیاری بادشاه زاده والا قدر محمد معظم و راجه جیسنگه و محمد امین خان و مرتضی و دیگر امرای عظام بمنام بیت موسم بر شکل خلعت بارانی عطا شد و چون نوکل حدیقه دولت تازه نهال گلشن سلطنت بادشاهزاده والا گهر محمد اعظم را تربیت بادشاهانه نوازش بندوق اندازی که تحصیل ملکه آن ناگزیر نشاء ضروری و سرافرازی است مامور ساخته بودند هوشدار خان که آن شیوه را خوب ورزیده بخدمت تعلیم آن والا تبار تارک افتخار افرخته خلعت یافت و بادشاهزاده سعادت پیوند بمرحمت بندوق خاصه مورد عاطفت گردیدند و سردار خان که در سلک کومکیان صوبه گجرات انتظام داشت بموجب طلب ازان صوب رسیده ناصیه ملی آسمان معلی گردید و یک زنجیر نیل و چند قلاده یز که فرد کامل آن در گجرات پیدا میشود با دیگر نغائس اشیا برسم پیشکش گذارید و بغوجداری و جاگیر داری سرکار بهرایج معین گشته بعنایت خلعت و باضانه هزار سوار بمنصب دو هزار و پانصد سوار مر بلندی یافت و ظفر خان که در سلک دعاگویان دولت قاهرة بود رخصت سکونت

سلطنت و جهانبنانی بآذین نشاط و شادمانی زینت یافته نوای
شادیانۀ اقبال سامعۀ پیرای همکزان گردید و عمدهای آستان دولت
و سائرندۀ های عتبه خلافت دربار جهان مدار حاضر آمده چون خورشید
جمال عالم آرای گیتی خدیو عالمگیر از اوج عظمت و جلال طالع شد
مرام عبودیت و تملیقات تهذیب بجای آوردند حضرت شاهنشاهی
بشیمۀ کریمۀ خویش عزم مصطفی کرده بآئین معهود توجه فرمودند و نماز
عبود را آنجا بجماعت گزارده قریب سعادت معاودت نمودند و پس از
ادای سنت قربان در ایوان سپهر نشان خاص و عام بر اورنگ فلک
پایه مرصع نگار جلوس فرموده کام بخش خلایق گردیدند و درین روز
خجسته بوداق بیگ ایلچی والی ایران را رخصت انصراف ارزانی
داشته بانعام یک لک روپیۀ و عنایت خلعت فاخره و خنجر میناکر
یا علاقه مودارید و امپ با زین و لجام طلا و فیل با زین طلا و ماز
نقره و جلزر بفت و یگزنجیر فیل دریائی که شکل و صورتش خالی
از طرفگی و غرابتی نیست و یک منزل پالکی با ساز و لوازم آن
مطرح انوار نوازش ساختند و مقرر فرمودند که جواب نامه متعاقب
او مصحوب یکی از بندۀ های عمده که بسمت فهمیدگی و سنجیدگی
موسوم باشد با شایسته ارمغانی از نغایم و نوادر هندوستان نیز
مکن بفرستند و بابلچی مذکور از اول تا آخر پنج لک روپیۀ
و بهمراهانش سی و پنج هزار روپیۀ عطا شد و حکم جهان مطاع
بصدور پیوست که خواجه صادق بدخشی او را بدرقه نموده بمالدان
رماند و چون درین ایام از وقائع دارالملک کابل بمسامع حقائق
مجامع رسید که عبد العزیز خان والی بخارا بمقتضای طرز شناسی

میوم ذی الحجه بوداق بیک مغیروالی ایران بانعام سه عدد اشرفی
 گلان که وزن مجموع هفت صد توله بود و سه عدد روپیه هریک بورن
 پانصد توله نوازش یافت و درین هنگام پیشکش امیرالامرا صوبه دار
 دکن از نوادرو جواهر و دیگر تحف و رغائب و پیشکش قباد خان
 صوبه دار معزول تهنه مشتمل بر مرصع آلت و نغایس امتعه تهنه
 و یک زنجیر نیل و پیشکش شمس الدین خان خویشکی یک زنجیر
 ماده نیل و پیشکش منگلیخان بنظر قدسی انوار در آمد و راجه
 جیسنگه دو اسب عراقی برسم پیشکش گذرائید و چون بمجامع
 همایون رسید که میر ابراهیم و الدمیر نعمان که چنانچه گزارش یافته
 جهت رسانیدن مبلغ شش لک و شصت هزار روپیه که شهنشاه
 جهان نذر حرمین شریفین زاد هما الله قدر و تعظیما کرده بود بآن
 اماکن قدس مرخص شده بود و دران حدود باقتضای اجل موعود
 رحلت همتی ازین سرای فانی بر بسته عاطفت بادشاهانه اسلام
 خان را که خمر او بود باهمت خان خلف خان مذکور بعطای
 خلعت نواخت و کنور رامسنگه که کوچ او فوت شده بود و راجه
 رامسنگه که یکی از افاریش در گذشته بود هر یک خلعت کسوت
 نوازش پوشید و افتخار خان و ملتقت خان و بهاء الدین پسران
 اصالت خان مرحوم که والد آنها رحلت نموده بود بعطای خلعت
 از لباس کدورت برآمدند و عسکر خان نوجدار بنارس که پسرش
 فوت شده بود بعنایت ارسال خلعت مورد التفات گردید و از وقائع
 صوبه کابل بموقف عرض رمیده که نیکنام خان انغان باجل طبعی
 در گذشت دهم ذی حجه که عید فرخنده اضحی بود دگر بار بارگاه

ابراهیم از ابتاع سیوای مقهور که برهبری طالع از آنضلات گیش
جدائی گزیده بعزم بندگی در گاه خلایق پناه فزد امیر الامر آمده
بود بموجب التماس آن عمدۃ نوینان بمنصب هزاری پانصد سوار
کمیاب شد و چون سیدی جوهر که از عمدہای علی عادل خان بود ازو
منصرف گشته بدالات سعادت نقش ارادت این آمتان اقبال بر
لوح ضمیر مرتسم شاخه بود و سیدی بلال وکیل خود را بجناب
خلافت و جهانداری فرستاده میخواست که روی نیاز بدر دولت
ابد طراز آرد عاطفت بادشاهانه او را بارسان خلعت فاخره با فرمان
مرحمت عنوان مصحوب سیدی بلال وکیلش سرانرازی بخشید
و وکیل مذکور بعطای خلعت واسپ و انعام دو هزار روپیه مباہی
گردید و جواهر خان خواجه سرا بمرحمت ماده نیل و محمد آمین
شیرازی و حکیم محمد مهدی آزدستانی و سید محمد صالح
گجراتی هریک بعنایت خلعت و قاسم اقای کس حسین پاشای
هاکم بصری بانعام پنج هزار روپیه و میر شرف الدین صفهانی
از سادات گلستانه بانعام دو صد اشرفی و حاجی حسین عرب
بمکرمات خلعت و انعام دو هزار روپیه و سید عبد الرؤف مدنی
بانعام دو هزار روپیه و شاه قلی و لد شہسوار بیگ که از دکن آمده
بود بعنایت شمشیر با ساز طلا و انعام یک هزار روپیه و بسرامخان
کلافت و چنددی دیگر هر کدام بانعام یک هزار روپیه فیض اندوز
عاطفت خسروانہ گردیدند و بچندی از شرف اندوزان بمعاط خدمت
از خزائن احسان و مکرمات بیست هزار روپیه انعام شد و سه هزار
روپیه بزمرد نغمۃ المنجان و مرود سرایان آن بزم مسعود انعام شد

و دتاجی دکنی از اصل و اضافه بمنصب سه هزارى دو هزار
سوار سر بلندی یافت و راجه راج روپ بمحارست سرحد غزنی
از تغییر مید شہامت خان معین گشته بعنایت خلعت و اسب
مباهی شد و از منصبش که سه هزار سوار بود پانصد سوار
دو اسب سه اسب مقرر گردید یرلیغ گیتی مطاع بعز نغله پدوست
که مید شہامت خان بعد از رحیدن راجه مذکور بدار الملک کابل
آمده در سلک کومکیان آن صوبه منتظم باشد و سید عزت خان
بفوجداری سرکار بهکر از تغییر خنجر خان منصوب شده بمرحمت
خلعت و باضافه پانصد سوار دو هزارى سوار سرفراز گشت
و عسکر خان فوجدار بنارس از اصل و اضافه بمنصب دو هزارى
شصد سوار و رعده انداز خان از تغییر عاقل خان بفوجداری میان
دواب و عنایت خلعت و از اصل و اضافه بمنصب هزار و پانصدى
هزار سوار و فوجدار خان بفوجداری فواہی دار الخلافہ شاہ جهان آباد
و عطای خلعت و از اصل و اضافه بمنصب هزار و پانصدى هزار و
پانصد سوار و الف خان از اصل و اضافه بمنصب هزارى هشت صد سوار
سرفرازى اندوختند و شہباز افغان بفوجداری کوهستان جمون از تغییر
میر خان تعین یافته از اصل و اضافه هزارى هزار سوار و بعنایت خلعت
موردنوازش گردید و ناظر خان خواجہ سرا بمخدمت داروغگی زرگر خانہ
و از اصل و اضافه بمنصب هزارى دو صد سوار مباهی شد و عالم
خان سردار قبیلہ نو خانی و تملاجی زمیندار کچہ و پرتھی سنگہ
زمیندار سري نگر و راجہ دیدی سنگہ بندیلہ و اعتبار خان قلعه دار
اکبر آباد بعنایت ارسال خلعت سرمایہ مباحات اندوختند و میدی

روز مذکور در ایوان کیوان نشان غسل خانه که بترتیب اسباب تجمل و احتشام آراستگی یافته بود وزن معهود بآئین معهود بفعل آمد و سال چهل و چهارم قمری از عمر سعادت قرین خدیو کشور دولت و دین و بفرخی و فیروزی و نیک اختری و بهروزی بانجام رسیده سال چهل و پنجم به مبارکی آغاز شد بادشاهزادهای کامگار والا تبار و نوینان رفیع مقدار رسم آثار بتقدیم رسانیده تسلیمات تهنیت بجا آوردند حضرت شاهنشاهی بعد فراغ از مراسم وزن مبارک اورنگ جهانبانی و سریر کمرانی بعز جلوس همایون والا پایه گردانیده بکام بخشی خلایق پرداختند درین روز فرخنده بهابت خان صوبه دار کابل بعناویت ارسال خلعت خاص قامت امتیاز انراحت و اصالت خان بمرحمت اسپ مباحی گشته بمراد آباد مرخص شد و خان زمان صوبه دار ظفر آباد باضافه پانصد سوار بمنصب چهار هزاری دو هزار و پانصد سوار بلند رتگی یافت و بوداق بیگ ایلچی بانعام پنجاه هزار روپیه و مرحمت کمر مرصع و خلعت بارانی و پافدان با خوانچه طلا و یک قبضه سپر با ساز مرصع و یک قبضه بندوق خاصه مورد عنایات کوناگون گردید و بمحمد حسین تحویلدار ده هزار روپیه و بنظر قلی میر اخور و حکیم یوسف از همراهان بوداق بیگ هر کدام دو هزار روپیه و بچند کس از قورچیان و همراهان ایلچی مذکور سیزده هزار روپیه عطا شد و اصالتخان فوجدار مراد آباد بمرحمت اسپ باساز طلا مباحی گشته بمحال فوهداری خود مرخص شد و خان زمان صوبه دار ظفر آباد باضافه پانصد سوار بمنصب چهار هزاری دو هزار و پانصد سوار بلند رتگی یافت

شصت هزار روپيه و عطای ماده نیل باحوضه نقره و جل زربفت
 مباحی ساخت و محمد حسین تحویلدار را بانعام پنج هزار روپيه
 و نظر قلی میر اخور و میرزین العابدین هریک را بانعام سه هزار
 روپيه و احمد بیگ خویش ایلچی را بانعام دو هزار روپيه مرفرازی
 بشید پنجم ذی قعدة مطابق میزد هم تیر ماه که جشن عید گلابی
 بود بادشاه زاد های ارجمند کامگار و امرای نامدار برسم معهود
 صراحیهای مرصع و میفکار گذرانیده مسرت پیرای طبع مبارک
 شهنشاه روزگار گردیدند درین ایام فاضل خان که طفلی ازو درگذشته
 بود بعطای خلعت خاص کسوت مرحمت پوشید و راجه رای سنگه
 مسعودیه از وطن رسیده جبه سالی آستان خلافت گردید و قباد خان
 که از صوبه دارچی تنهه منزول گشته بود بانراک شرف بساط بوس
 فایز شد و چون ابو سعید نیر اعدما الدوله رحلت کرده بود خانزاد
 خان و صلاح الدین پسران او و درانخان همشیره زاده اش را عاطفت
 بادشاهانه بعطای خلعت از لباس کدرت برآورد و بعرض اشرف
 رسید که جمال ولد دلیر خان که بنیابت پدر بفوجداری پیسواره بود
 باجل طبیعی روزگار حیاتش سپری شد *

جشن وزن مبارک قمری سال چهل و پنجم

درین هنگام میمنت فرجام موسم وزن قمری مهر سپهر سلطنت
 و سروری در رسیده آئین جهان پیرائی و عشرت آرائی تازه شد و روز
 مبارک یکشنبه نوزدهم ذی قعدة مطابق بیست و هفتم ماه تیر
 آنجشن فرخنده صورت انعقاد یافته پس از انقضای یازده گهزی از

قدسي سرور طلب فرموده معادت اندوز كورنش ساختند و بمطای
يكقبضه شمشير با ساز مرصع نواختند و چندی از همراهانش را مثل
نظر قلی مير آخور اچمان سوغات و محمد حسين تحويلدار امنه
و تفسوقات و احمد بيگ خويش ايلچی مذکور و ميرزين العابدین
ملای اذرا بمرحمت خلعت كسوت مباحات بخشيدند و شهنكام در
انجمن خاص غسلخانه سرير آرای اقبال گشته چراغان كشتيها كه
باهتمام وكلاي پادشاهزادهای عالی نژاد والا مقام و نوئينان رفيع
قدر و امرای عظام بدستور معهود ديگر جشنها در كمال خوبي و نظر
فريبي سامان يافته بود مسرت افروز طبع مقدس گرديد و بوداق
بيگ و همراهانش تماشای آن هنگامه دل پذير نمودند و هفتم
شوال دگر باره سفير مرزبور را ببارگاه فلک پيشگاه طلب فرموده
كامياب كورنش گردانيدند درين روز خجسته سوغات والی ايران از
نظر كيما اثر بادشاه دين پرور گذشت ازان جمله شصت و شش سر
اسپ عراقي برق تك باد رفتار و يك دانگه مرواريد غلطان آبدار بوزن
سي و هفت قيراط بود الحق نطفه اين قم گوهري از صلب ابر
نيسان در صدف امكان كم قرار ميگيرد و در دانه باين گون و لون
بطريق ندرت از بحر صنع بساحل ظهور مي افتد آن در يتيم را
جوهر شناسان پايه سرور اطل بشصت هزار روپيه قيمت نمودند و
مجموع آن ارمغان بوقوف ارباب خبرت بچهار لك و بيست و دو
هزار روپيه بقيمت رحيد و بوداق بيگ خود نير از اسپان عراقي و
شتران بختي و ديگر نفاثن ايران پيشكشي شايبسته بنظر همايون
در آورده بقبول آن سر بلندی اندوخت و عاطفت بادشاهانه اورا بانعام

از امرای عظام و عمد‌های بارگاه چهر احترام هر یک در خور حال
پیشکشی شائسته گذرانید .

• ملازمت بوداق بیک ایلچی و رسانیدن

نامه و گذرانیدن سوغات والی ایران

چون مغیر مذکور که حقیقت آمدنش سبق گذارش یافته
بظاهر دارالخلافه رسیده بود سیوم عید در اثنای این جشن سعید
حکم معلی صادر شد که اسد خان و سیفخان و ملتفت خان مدر
توزک پذیر شده او را از بیرون شهر بملازمت کرامت بهر آوردند و آنها
بموجب حکم لازم الامثال او را ببارگاه جاه و جلال رسانیدند و در ایوان
فلک نشان خاص و عام که حضرت شاهنشاهی آنجا سریر آرای
عظمت و کمرانی بودند شرف اندوز تقبیل آستان سلطنت گشته
بظرز و قانونی که معمولی این دولت روز افزونست سعادت
ملازمت اشرف دریانت و بعد از ادای آداب کورنش و تسلیم نامه
والی ایران را گذرانید و عاطفت بادشاهانه دران مجلس مقدس
او را بعطای خلعت فاخره و جیفه و خنجر مرصع نوازش نمود و ارکچه
جشن با پیاله و خوانچه طلا و پان با پاندان و خوان طلا مرحمت
شد و پس از انقضای این فرخنده مجلس با اشاره والا او را بخانه رستم
خان مرحوم که سر منزلیست عالی دلفشین برکناره دریای جون و از
سرکار خاصه شریفه فرش و دیگر لوازم آن سامان یافته بود فرود آوردند
و میر عزیز بدخشی که از بندهای سفجیده بود بمهمانداری او معین
گردید گیتی خدیو مکرمتا پرور روز دیگر نیز او را به پدشگاه حضور

شش جهت گیتی است فرستاده بود چهار هزار روپیه در وجه انعام او مصحوب حامل عریضه مرسل گشت و بصیاری از امرا و منصبداران بانعامه مناصب و دیگر عطایا و مواهب از خلعت و اسب و فیل و جیغه و شمشیر و خنجر کامیاب عاطفت بادشاه مکرمت شعار فیض پرور گردیدند و سید محمد متولی مرزا فائض الانوار خواجه ابرار و اسوه احرار قدوة الفقراء الواصلین خواجه معین الدین قدس سره بعنایت خلعت و ماده فیل و انعام یکهزار روپیه و سید حسین مدنی بانعام دو هزار روپیه و حاجی قلم خوش نویس و شیخ قطب و شیخ عبد الله و ملا فروغی شاعر هر یک بانعام یک هزار روپیه نوازش یافتند و بصالح بهادر گرز بردار و پنج کس دیگر از گرز برداران جیغه مرصعه و بجمعی کثیر از بندها و خدمت گذاران آستان سلطنت مصیر خلعت مرحمت شد و پانزده هزار روپیه بچندی از ارباب فضل و هنر و پنج هزار روپیه بنگمه پردازان و سرود سرایان آن بزم مسعود عطا گشت و درین روز عالم افروز از جانب نخله کریمه ریاض ارجمندی دوحه شریفه حدائق سر بلندی ملکه تقدس نقاب خورشید احتجاب بیکم صاحب برخی از نوادر جواهر و مرصع آلات که از مستقر الخلافه اکبر اباد برسم تهنیت این جشن دولت پیرا بخدست والا ارسال داشته بودند بنظر اکسیر اثر رسیده پرتو قبول پذیرفت و راجه جیستگه نوزده سراسپ با ساز طلا و بعضی از تفائس جواهر و مرصع آلات بمحل عرض رسانید و محمد آمین خان میر بخشی و وزیر خان و امالتخان و بهادر خان و مرتضی خان و تقرخان و چندی دیگر

و شیخ عبد القوی بخطاب اعتماد خانی و اشرف خان که در سلک
 کومکیان دکن انتظام داشت بمناسبت ام پدر خویش بخطاب
 برخوردار خانی و سید حامد ولد مرتضی خان و مید خان قلعه
 دار ظفر آباد هریک بخطاب خانی و میر باقی ولد میر محمود
 امغانی بخطاب باقی خانی و علی بیگ ولد مرشد قلیخان
 مرحوم بخطاب اهتمام خانی نامور گشتند و قاسم آقای رومی
 که چنانچه سابقا گزارش یافت حسین پاشای حاکم بصره اورا
 بجهت اظهار مراتب عبودیت و هوا خواهی و استغاضه انوار
 توجهات شاعنشاهی بجناب خلافت نرسانده بود و شرف تقبیل
 سده پهر رتبه دریافته پنج سراسپ عربی نژاد که پاشای مذکور
 برسم پیشکش ارسال داشته بود بنظر همایون رسانید و از جانب
 خود نیز چند سراسپ عربی و یک غلام گرجی پیش کش نموده
 بقبول آن مرتفاخر برانراخت و بعنایت خلعت و انعام پنج هزار
 روپیه مشمول عاطفت خسروانه گردید و محمود دلزاق بفوجداریه
 یکی از محال صوبه دکن معین گشته بعنایت خلعت و احمپ
 عراقی و باضانه هشت صد سوار بمنصب هزاری هزار حوار مباہمی
 گشت و میر عزیز بدخشی بداروغگی عدالت حضور پرنور از تغیر
 خواجه صادق و عنایت خلعت مر بلند گردید و عساکری که از
 دیوانگی تن کشمیر معزول شده بود بخدمت دیوانی و لعل چند
 واد رای بهار امل بدیوانی خالصه شریقه شرف امتیاز ورشید و چون
 خواجه موسی ولد طیب خواجه عریضه مبنی بر اظهار مراسم دعا
 گوی دیوانت قاهره از ولایت توران ببارگاه اقبال که کعبه آمل ساکنان

پیوند را بمیراحم و مواهب خسروانه مورد نوازش ساختند ازان جمله نهال برومند گلشن ابهت و جلال بادشاه زاده ارجمند فرخنده فال محمد معظم را بمرحمت خلعت خاص و سرپیچ مرصع و یگنقد مروراید و انعام یک لک روپیه و نوگل حدیقه ابهت و اقبال بادشاه زاده والا قدر خجسته خصال محمد اعظم را بعطای خلعت خاص و یگنقد مروراید عز اختصاص بخشیدند و از آنجا که درین دولت پایدار و سلطنت گیتی مدار جز بادشاه زادهای نامدار کمکار را افزایش مراتب منصب زیاده بر هفت هزار هفت هزار موار معمول نیست و هرگاه عاطفت بادشاهانه بیک از بندهای عمده که باین پایه عالی رسیده باشد اقتضای ظهور مرحمتی کند اورا بانعام برخی از محال زیاده بر تیول تنخواه منصب کامیاب عنایت میسازند شهنشاه بنده پرور مکرمت گستر بر اجه جیسنکه که از عمدهای بارگاه ملاطین پناه است و باین منصب والا پایه عزت باوچ ترقی افراخته بآنکه سابق بانعام محالی که یک کروردام جمع آنست سر بلند کشته بود موازی یک کروردام دیگر تیول بر سبیل انعام مرحمت نموده اورا بین الاقران سرفراز فرمودند و بآن زبده راجهای عقیدت شعار و دیگر نوئیذیان رفیع قدر و امرای نامدار خلع فاخره عطا کردند و بطاهر خان یک راس اسپ عراقی و کنور راسنکه بمرحمت یک زنجیر نیل مباهی گشت و با خلاص خان خویشی علم و بمیدنی سنکه و پرتهی سنکه زمیندار سری نگر سرپیچ مرصع مرحمت شد و بقطب الدین خان فوجدار سورته اسپ با ساز مطلا عنایت نموده فرستادند و اعتماد خان بمناسبت نام بخطاب اشرف خانی

مهر را دو مسرت رسید از ایام
زمانه یافت بیک روز از دو شادی کام
یکی ز عید همایون غره شوال
دگر ز جفن جلوس شهنشه اسلام
برای عیش دوبالای روزگار فلک
دو صاف عشرت ممزوج ساخت در یک جام

و فردای آن که عید خجسته نطربود و بارگاه سلطنت و انجمن خلافت
بصعی کار پردازان پیشگاه دولت جاودانی شکوه آسمانی و پیرایش
خسروانی یافته بود نوای شادیانۀ اقبال طنطنۀ عظمت و جلال
بگوش گردن رمانید و نوئلان رفیع مقدار وامرایی نامدار و سائر
بند های آفتاب مهر مدار ادای مراسم تهنیت و مبارکباد را در کرباس
فلک احساس حاضر آمدند و چون خورشید جمال جهان آرای گیتی خدیو
دین پرور اسلام پناه بسان ماه عید از اوج مهر بارگاه تابان شد بتسلیمات
عبودیت تارک آرای سعادت گشتند حضرت شاهنشاهی بهیمنه
معهود عزم توجه به مصلی نموده برفبل ابر خرام گوه پیکر بدیع منظری
که تخت زرین بران زده بودند قرین دولت سوار شدند و گوهر انهر
حشمت و سروری فروغ اختر ابهت و نیک اختر ی پادشاه زاده کامکار
بختیار محمد معظم را در پی سر مبارک جای داده بتوزک و آئینی
که معمول این سلطنت ابد طراز است بعیدگاه شرف حضور بخشیدند
و پس از معاودت بدولتخانه همایون در ایوان مهر نشان خاص و عام
حریر آرای عظمت و احتشام گشته بکام بخشی خلثق پرداختند
و بسیاری از عبودیت مژگان اخلاص مند و ارادت کیشان عمقیدت

ازین راوبهگونت سنگه ها را که محال زمینداری و وطن از بآن
 ولایت قریب الجوار است بدفع آن مدبر ضلالت آئین تعیین فرموده
 بودند را و مذکور بموجب حکم جهان مطاع بآنجا شتافته باستیصال
 او پرداخت و قلعه کها تا کبیری را بحسن کوشش و تدبیر مفتوح
 گردانیده ساحت آن ولایت از لوٹ تصرف آن مردود پاک ساخت
 چون درین هنگام این معنی از عرضه داشت راوبهگونت سنگه
 معروض بارگاه جاه و جلال گردید عاطفت بادشاهانه او را مورد
 نوازش ساخته خلعت کسوت مباحات بخشید درین ماه میمنت
 پرتوسی هزار روبیه از خزانه احسان عمیم بادشاه عادل باذل
 مهربان کریم بواسطت صدر الصدور بزمرد صلیح و اتقیا و ارباب
 احتیاج و استحقاق بذل و انفاق شد و دعای اجابت انقمای آن گروه
 بروزگار همایون آثار متواصل گردید بیست و هشتم چون بوداق بیک
 ایلمچی و الی ایران بسرای بادلی که نزدیک آغری آباد است رسیده
 آنجا نزول کرده بود گیتی خدیو عالم پرور مهربان او را بعنایم
 اولوش خاصه مورد نوازش ساختند و اشاره معلی صادر شد
 که سیوم ماه شوال که ساعتی نیک بود ادراک دولت زمینبوس
 نماید شب دوشنبه دهم خرداد روئت ماه فرخنده شوال اتفاق
 افتاده مسرت بخش دلها و طرب افروز خاطر ها شد درهای بسته
 نشاط بکلید هلال بر روی روزگار کشاده گشت و اسباب خرمی
 و انبساط باشاره ابروی ماه نوآماده گردید جهانیان بورود جشن
 کامیاب بهجت و خوشدلی شدند و مال میان بقدم دو عید یکدیگر
 را تهذیت گفتند

• امولفه • نظم •

مراسم ضیافت پنج هزار روپیه نه تقوُّز از نقایس اقمشه هندوستان باو
 تکلف کرد و چون از ملتان برآمده بدار السلطنة لاهور رسید
 خلیل الله خان صوبه دار آنجا شرائط مهمان پذیری و رسم نکو داشت
 بجا آورده او را ضیافتی پهن دیده نمود و دران انواع تکلفات بکار
 برده چهار صد قاب طعام و هفت صد خوان از اقسام متنقلات و
 عطریات کشیده بیست هزار روپیه و یکقبضه خنجر و شمشیر هر دو
 باحاز میناکار و هفت تقوُّز پارچه از امتعه نفصیه هندوستان باوداد
 هزدهم ماه مذکور عریضه بواق بیک ایلچی مشعر بروانده شدن از
 دار السلطنة لاهور به پیشگاه حضور لامع النور بابرخی جانوران شکاری
 از باز و جره و چرخ و شاهین و غیران مصحوب کسانش بجذاب
 عظمت و جهانبانی رسیده آوندها بعنایت خلعت تشریف سر
 افزای پوشیدند از سوانح نصرت پیرا درین خجسته ایام انفتاح قلعه
 کهاتا کهری است از متعلقات صوبه مالوه و امتخااص آن ولایت از
 مخاذیل قوم بهیل بحسن سعی و کوشش راو بهگونت سنگه هاده
 چون بمسامع جلال رسیده بود که چکرسین بهیل سرگروه مفسدان
 آن سرزمین که قبل ازیں بدولت فرمانبرداری و خدمتگزاری آستان
 سلطنت کامیاب توطن و زمینداری آن ولایت بود قلعه مذکور در
 تصرف داشت باغواهی چهل و غرور و استظهار حصانت قلعه مسطور
 از مسلک قدیم عبودیت و منهج مستقیم اطاعت انحراف ورزیده
 دم استکبار میزد چنانچه از آمدن نزد صوبه دار مالوه و دادن
 پیشکش مقربیه عمده لوازم فرمان پذیری آن مخذول بود سر باز زده
 شیوه بغی و تمرد میورزد لجرم حضرت شاهنشاهی چندی پیش

یزدان پرست را که بغیروی تائیدات سماوی و توفیقات ازلی مرتاسر
 این ماه مبارک اثر بقلب و جوارح در لیل و نهار بطاعت و پرستش
 حضرت انبیدگار قیام میورزند و لمحّه از ذکر حق و یاد مانع مطلق
 غافل و ذاهل نیستند از کمال اشتغال بوظائف عبادات و تحصیل
 اسباب سعادات درین ماه متبرک فرصت پرداختن بمراتب بزم
 و سور و طرب و سرور نیست اعزاز این جشن سعیدرا همه حاله از
 روز فرخنده عید قرار داده امتداد مدت آنرا این نوبت تا ده روز
 مقرر فرمودند از سوانح مسرت پیرا آنکه پس از انقضای
 درازده گهری از روز دوشنبه دهم این ماه مسعود در مشکوی
 دولت گوهر افسر حشمت و سربلندی نهالگلشن ابهت و بختمندی
 پادشاه زاده جوان بخت محمد معظم پسری نیک اختر والا گهر
 قدم فرخنده بعالم ظهور گذاشته فروغ بخش دیده اقبال گردید از
 اجتماع این مژده بهجت افزا طبع مقدس خدیو جهان و خلیفه
 زمان بشفقتی و ابتهاج گرائیده خواجه معقول ناظر آنعالی تبار را
 که این بشارت بسمع همایون رسانیده بود بعنایت خلعت و انعام
 یک هزار روپیه نوازش فرمودند پادشاه زاده ارجند کامگار یکهزار مهر
 برمهیل نذر بخدمت اشرف گذرانیده برای آن نو باده نهال
 عظمت و احتشام التماس نام نمودند حضرت شاهنشاهی آن مولود
 معبود را بسطان معزالدین موهوم ساختند و درین ایام بمصامع
 حقائق مجامع رسید که بوداق بیگ ایلچی والی ایران که کلک
 حقائق نگار سابقا بآمدن او ازان دیار اشعار نموده سلخ شعبان
 داخل بلده ملتان شد و تربیت خان صوبه دار آنجا پس از اقامت

نیض اساس غمناخانه را بائین مقرر و رسم معهود آذین عشرت و شادمانی بفرمودند و اسبک و دلدادل فلک دامن آفتاب ارتفاع را که

• لمؤلفه • نظم •

ظنابش چو پهلوی هم جا کند • ره آسمان جاده پیدا کند
بدامن او گر رسد دمت کس • همین پنجه افتابست بس
در پیش ایوان چهل ستون خاص و عام باوچ زینت و احتشام بر
افرازند و مریر فلک نظیر مرصع را که • • لمؤلفه • نظم •
ز بس تابش در و لعل خوشاب • دهد سایه اش نور چون آفتاب
مهری درو گوهرش ماه و مهر • ولی رسم او برخلاف مهر
ز تابان گهر های گیتی فروز • شمردن توان اخترش را بروز
درومط آن ایوان کیوان نشان نصب نموده مرکوب کرمی نه پایه افلاک
سازند و آرایش و پیرایش حجر های اطراف خاص و عام بدستور
جشنهای سابق بعهده اهدام متصدیان بادشاه زاده های والا مقام
و امرای عظام مقرر گشته حکم معلی صادر شد که اسباب چراغان و
آتشبازی نیز بطریق هر حال سامان دهند و دقیقه از دقائق لوازم
این جشن خجسته فرو بگذارند و اگرچه روز مریر آرای این زینت
بخش اورنگ کهای بیست و چهارم ماه مبارک رمضان است و
مال گذشته دران روز فیروز آغاز جشن شد لیکن از آنجا که همگان
را درین ماه میمنت پرتو بمقتضای طبیعت بشری از رهگذر روزه
داشتن و کف نفس از لذات و التزام ریاضت بدنی که باعث کمال
قوای جسمانیست بمراسم خرمی و انبساط رغبتی تام و میلی کامل
نیست و التذادی وافی ازان حاصل نه و نیز شهنشاه حق آگاه

بسیار فراهم آمده کثرت لشکر در رکاب ظفر اثر بر مرتبه کمال رسیده بود فرمان شده نوئینان والا احتشام و امرای عظام نصف لشکر و سپاه را در حضور نگاهداشته نیمی دیگر بمحال قبول و اقطاعات خویش فرمندی تا هم در انبوهی خلائق شهر تخفیفی پدید آید و هم حال آنقریق بوسعت و رهایت گراید *

رویت هلال مبارک رمضان و آغاز سال چهارم

جلوس فرخنده و ترتیب جشن عید و جلوس

درین اوقات نصرت حمات که از یمن معدلت و فرماندهی پایه افزای اورنگ دولت و دین عرصه جهان و ماحمت کیهان نشاط آگین و زمین و زمان و سپهر و اختران بهزاران خجستگی قریب بود ایام میمنت انجام صیام در رسیده آئین سلاح و سداد تازه شد و هنگام طاعت و حق پرستی گرمی پذیرفت و بیست و نهم شعبان مطابق دهم اردی بهشت غره جبین انجم و افلاک نور بخش انجم خاک یعنی هلال مبارک نال رمضان خوشتر از گوشه ابروی ماه رویان از منظر افق جلوه ظهور نموده عبادت منشان سعادت پزوه را بفروغ ایمان چشم روشنی بخشید و سال سیوم از سندن خلافت گیتی آرای آفتاب عالم تاب اوج عظمت و جهانبانی بفرخی و کمرانی پیرایه انجام گرفته چهارم سال سلطنت و انبال بمبارکی و فیروزی آغاز جهان افروزی نمود و اشاره همایون به بیدشکاران پیشگاه حشمت و جاه صادر شد که بترتیب اسباب و تمهید مقدمات جشن جلوس اشرف پرداخته دولخانه والای خاص و عام و محفل

پیوست که در مستقر الخلافة اکبر آباد و دار السلطنة لاهور نیز سوای
 وجوه خیرات مقرر لنگرهای تازه بدستور دار الخلافة احداث نمایند
 و اهتمام این خیر عام بعهده معتمدان دیانت شعار فرموده جابجا
 داروغگان و محصلان گماشتند و بامرای بارگاه خلافت و عمدہای
 پیشگاه سلطنت نیز تا هزاری منصب حکم اشرف صادر شد که
 بقدر تفاوت مراتب و درجات مناصب از جانب هوش لنگرها
 مقرر ساخته راتب خیر و موائد اتفاق مرتب دارند و باین دستور
 هر روز اطعام فقرا می نموده باشند و از غایت اعتنا و اهتمام
 بشان این امر بر امرای نیز محصلان تعیین فرمودند که بمراسم تاکید
 و قدغن پرداخته نگذارند که کسی از فرموده تخلف ورزد و از میامین
 برکات رافت و احسان ابن سایه لطف و مرحمت یزدان بنوعی
 همداکرم کسرتده شد و قوالهای نوال آماده گشت که هر روز خلقی
 بدان انبوهی کامیاب آن موائد گشته از رنج جوع و عسرت و تعب
 در یوزه و طلب رستند و بدمن فضل و احسان خلیفه زمان بسعت
 عیش و رفاهیت حال پیوستند و دعای اجابت امر آن گروه ضمیمه
 دیگر موجبات بقای این دولت آسمانی شکوه گردید و تا عسر به یسر
 تام مبدل نشد رحم این خیر عام منقطع نگشت و چون بعرض
 اشرف رسید که غله از اطراف کم میسرمد و مردم شهر در مواضع
 فروخت غلات هجوم آورده از اقویا برضعفا حیف و میل میروند نظم
 و نسق امور غله و اهتمام آن بغدادیخان مقوض گشته پنجاه کس از
 بندهای منصبدار و پنجاه یساول بهمراهی او تعیین یافتند و
 ازان جهت که عداک گردون ماثر و جنود انجم شمار در دار الخلافة

فبست و مزروعات اکثر محال بذهب و غارت بیداد مفسدان بد نهاد رنت و دربن چند سال همایون فال نیز بر شکل بکمال نشد و گاهی در اول موسم و بعضی اوقات در آخر فصل کمی باران روی داد درین اوقات فیروزی سمات که این حالت بامتداد کشیده بود در اکثر این ممالك فسیحة المسالك اثار عسرت و غلا شائع گشته چهره حال فقرا و مساکین و مشارب عیش بینوایان و خاک نشینان ازین غبار آلود گشت چنانچه در امور معیشت و تحصیل اوقات که مناط زندگانی و سرمایه بقای نوع انسانی است تهی دستان ربی برگان ذل سوال و رنج طلب میکشیدند و درویشان و مسکنت کیشان در کمال صعوبت و تعب بسر میبردند و در دار الخلافه شاه جهان آباد که مجمع طرائف طوائف امم و مزدحم خلائق عالم است باوجود فقرای شهر از قری و قصبات اطراف و نواحی نیز رعایا محنت زده آنت رسیده از غایت اضطراب با اهل و عیال بقصد در یوز و تحصیل قوت رو بشهر آورده ضمیمه فقرای انباشدند و از نهایت کثرت و انبوهی این گروه وظایف خیرات مقرر و سرکار بادشاهی و وجوه انفاقات و مبرات مردم نایز و جوع و طلب آنها فرو نمی نشانید بنابرین عاطفت بادشاه دریانوال بر حال آن مسکینان شکسته بال ترحم فرموده حکم جهان مطاع از پیشگاه تفضیل و اصطناع صادر شد که بغیر از لنگرهای مقرر که از سرکار خاصه شریفه هر روز آنجا طعام برای فقرا می پزند ده لنگر دیگر در شهر و دوازده لنگر در پرگنهای نواحی دار الخلافه قرار داده هر روز دو وقته طعام و امر به جهت مساکین ترتیب دهند و همچنین فرمان همایون بصدر

شراز کسوت حشمت را بختیاری بهر دانش - نظامتار که سرور بود و بهر
 عالی تبار فرخنده شیم محمد معظم را بعطای خلعت خاندان عو
 اختصاص بخشید و کسان بوداق پند، ایلچی والی ایران که خرد و
 کاریز و برخی میوه‌های دیگر بدرگاه جهان پناه آورده بودند
 بمرحمت خلعت و انعام دو هزار و پانصد روپیه و هجده ابوالثانی از
 خوبشان عابد خان بعنایت خلعت و انعام سه هزار روپیه کلمیاب
 موهبت گردیدند و سید نبروز بفوجداری سرکار ایلچ معین شده
 خلعت یانت و بهار سنگه برادر راجه راجروپ زمیندار کوندستان جمون
 که عمری روزگار بجهالت کفر و ضلالت بت پرستی گذرانیده بود چون
 درین ایام بمیامن ارادت و عبودیت بادشاه دین پرور حق پرست
 پرتو هدایت و فروغ سعادت برزاوریه باطنش تافته توفیق ادراک
 شرف اسلام یافته بود مراحم خسروانه او را بعطای خلعت فاخره و
 اسب و ماده فیل نواخته خطاب مرید خانی ارزانی داشت و
 درین ماه فرخنده پانزده هزار روپیه باتفقا و صالحین و زمره
 مستحقین و محتاجین عطا شد از مآثر کرم پروری و رافت گستری
 خدیو احسان شعار مکرمت آئین درین اوقات میمنت قرون گستردن
 ظلال بروافضالست بر مفارق کافه فقر و عامه مساکین چون در
 حال بیماری اهل حضرت که ایام شورش و فتور بود بنابر انصاف
 متمدنان و عهیدان منشان که از فتنه جوئی و واقعه طلبی در هر گوشه
 سر خود مری برداشته دست جرأت از آستین طغیان بر آورده
 بودند و آسیب تعدی و تطاول آنها بکافه رعایا میسر میداد درین
 مملکت سپهر بسطت گشت و زرع و ضبط و عمل چنانچه باید صورت

چوله تغلکچی اقای را که در سلک عمدہای او بود با نامه منبری
از روابط موافقت و موافقت و مبئی بر تهنیت جلوس همایون بر
اورنگ عظمت و خلافت و ارمغانی شایسته روانه درگاه سلاطین
پناه نموده و او از قندهار گذشته براه ملتان عازم آستان جلالت
نشان است بنابراین خاقان جهان ابدال بیگ را که از بندہای نزدیک
روشناس بود تعیین فرمودند که پذیره شده تا ملتان برود و اوازم
مہمانداری بجا آورده سفیر مذکور را بہ پیشگاه حضور لامع النور
رساند و غرض رجب او را خلعت مرحمت کرده رخصت نمودند و
بوداق بیگ را بمنایت ارسال خلعت مصحوب او کسوت مہابت
بحشدند و بتزیت خان حاکم ملتان و خلیل اللہ خان صوبہ دار
دار السلطۃ لاہور و دیگر حکام و ناظران مہام از سرحد دار الامان
ملتان تا دار الخلافۃ شاہ جهان آباد یرلیغ معلی بطغرای نفاذ
پیوست کہ ہریک لوازم ضیانت و مہمان پذیری و مراسم تفقد و
فیوداشت او بعمل آورده از نقد و جنس فراخور حال تکلفات بجا
آورد چہارم رجب ابراہیم بیگ ایلچی سبحان قلی خان بمرحمت
عصای مرصع و یک عدد اشرفی کہ دوصد تولہ وزن داشت و یک عدد
روپیہ بہمین وزن کلمیاب عاطفت شد و چون کوفت مزمنی داشت
و درین وقت مرضش اشتداد کردہ بود پس از روزی چند باقتضای
تقدیر از تقریر سفیر اجل پیام ممات شنید و ہمراہانش بمنایت
خلع و انعام ہشت ہزار روپیہ مشمول نوازش گشتہ رخصت
معادرت یافتند و درین ماہ مبارک دہ ہزار روپیہ بوساطت صدر
الصدور باریاب استحقاق اغاق شد سوم شعبان عاطفت بادشاہانہ

تهنیت جلوس همایون بر سریر عظمت و کمرانی و اورنگ خلافت
 و جهانبنانی و اظهار مراتب صدق و ولا و تحریک حلسه عطوفت
 خاطر والا اهیم بیک را که از عمدهای او بود با صحیفه اختصاص
 و بکرنگی و ارمغانی از تحف و نفائس توران روانه درگاه اسمان جاه
 کرده بود و درین هنگام معروض بارگاه جلال گردیده که او بظاهر دار
 الخلافه رسیده است بیست و ششم جمادی اخره که بجهت استسعاد
 او بعد ملازمت اشرف ساعت مقرر شده بود باشاره معلی میر
 باقی میرتوزوک پذیره شده او را بهارگاه سلاطین پناه آورد و بوسیله
 بخشیان عظام شرف استلام سده سپهر احترام یافته نامه سبحان قلی
 خان را گذرانید و سوغاتی که از اسپان ترکی و شتران نرو مایه
 و جانوران شکاری و دیگر نفائس و رغائب توران آورده بود بنظر
 انوار رسانید و عاطفت پادشاهانه او را مشمول نوازش گردانیده بطای
 خلعت فاخره و کمر مرصع و انعام پانزده هزار روپیه مربلندی
 بخشید و منزلی لایق بجهت بودنش و یکی از بند ها برعایت
 مراسم مهمانداری مقرر گردید و چون او را بعد برآمدن از بلخ عارضه
 بهم رسیده درین مدت علیل بود چنانچه کوفتنداک بعثیه فلک مرتبه
 رسیده با حالت ضعف و ناتوانی احرار تقبیل سده خلافت و جهانبنانی
 نموده اشاره والا صادر شد که اطبای پایه سریر اعلی بتدبیر صحت و
 معالجه او پردازند و هم درین اوقات سعادت عدوان از وقائع صوبه
 ملتان بمسامع اقبال رسید که شاه عباس دلی ایران نیز بمقتضای
 صلاح اندیشی و کار آگهی بتجدید مراسم یکجہتی و واداد و تامل
 و بانای سعادت و اتحاد پرداخته بوداق بیک پسر قائمدر سلطان

رسیده آورنده بعنايت خلعت و انعام نوازش يافت نهم جمادى
 الاخره راو كرن پهورتيد كه ديفيت حال او گزارش پذيرفت
 بمنصب سه هزارى دوهزار حوار مورد فضل و مكرمت گشته در سلک
 كوميكان صوبه دكهن بدستور سوابق ايام انتظام يافت و انوپ سنگه
 و پدم سنگه پسرانش به تشریف عنایت مباهی گشته با او مرخص
 شدند و بدست و چهارم مرتضى خان از گواليار رسیده بدولت
 ملازمت اكسير خاصيت امتسعاد يافت چون از وقائع بندر سورت
 بمسامع حقائق مجامع رميد كه حسين پاشاى حاكم بصره باقتضای
 نيك اخترى و سعادت يادورى عريضه مشعر بصدق ارادت و
 و رموخ عقيدت و مشتمل بر تهنيت جلوس اشرف بر مرير ملطفت
 و اورنگ خلافت بااسپان عمرى نيزاد برهم پيشکش مصحوب قاسم
 افای ملازم خود بآستان سپهر بنياد فرستاده موسی اليه بر بندر
 سورت رسیده است يرليخ گيتي مطاع بمصطفى خان ناظم مهمات
 بندر مذکور پيرايه نفاذ يافت كه چهار هزار روپيه در وجه مدد خرج
 از خزانه عامره آنجا بquam اقا داده و سرانجام ضرورتاش نموده
 اورا روانه درگاه معلی گرداند •

رسیدن ابراهيم بيك سفير مسكان قلي

خان والی توران بآستان فيض مكان

چون آنخان والا دودمان ازروى آداب منجی و قلعه دانى برای

حرم سرای مقدس از تغیر دربار خان منصوب شده بعطای خلعت و خطاب جواهرخانی پایتخت اعتبار افراخت و بمعرض اشرف رهید که مید بهادر ولد سید صلابتخان باره جهان گذران را پدرود نمود و منصور کاشغری که برادرش فوت شده بود و خضر ولد کمال لودی که پدرش سپری گشته بود بعنایت خلعت از لباس کدورت برآمدند و خاینده ولد یکه تاز خان که پدرش چنانچه گزارش یافته در بنگاله نثار شده بود و چندی دیگر از خوبشان آن مرحوم بمرحمت خلعت مشمول عاطفت گشتند و طیب خواجه که از خواجهای معتبر ماورالنهر است و در عهد سلطنت اعلیٰ حضرت هنگامی که ولایت بلخ و بدخشان مفتوح شد بهندوستان فیض مکان آمده یکچند عرف اندوز خدمت آنحضرت بود پس ازان بوطن مالوف مرخص گردید چون درین هنگام از روی صدق ارادت و رموخ اخلاص عریضه مبني بر اظهار عقیدت و دعاگوی عبودیت و هوا جوئی بدرگاه جهان پناه ارمال داشته بود چهارده هزار روپیه ازخزانة مکرمت و احسان بفرستاده او حواله شد که از امتعة هندوستان خرید نموده بجهت خواجه مشار الیه ببرد و همچنین خواجه عبد الغفار نیز که دران دیار بحسب عزت و اعتبار هم رطن خواجه است چون بارمال عریضه و ابراز مراسم عبودیت استفاضه انوار الطاف بادشاهانه نموده بود دوازده هزار روپیه دروجه انعام او عطا گردید و درین اوقات بیدمت و هفت راس امپ با برخی از میوههای بلخ که سبحان قلی خان والی انجا برسم ارمغان مصحوب قلیچ بیگ کس خود بجناب خلعت و جهانبانی مرسل داشته بود بنظر اکسیر اثر

مشتمل برده مر اعیان عراقی و جانواران شکاری از باز و جره و یوز
و دیگر تحف و رغائب بمحل مرض رسید و فتح جنگ خان که از
بنگاله رمیده جده سالی آستان اقبال گشت و طاهر خان بجایگزین
مرخص شده بعنایت خلعت سربلند گردید و تربیت خان که
چنانچه قبل ازین گزارش پذیرفته صوبه دار می ملتان باو تفویض یافته
بود بعطای خلعت مرافراز شده بانصوب مرخص گشت و امان الله
برادرش بعنایت خلعت مباهی شده بهمراهی او رخصت یافت
و سیفخان که بمحال قبول خود رفته بود سعادت اندوز سده جلال
گردید و پرتهی سنگه زمیندار سری نگر بعنایت ارحال خلعت
قامت اعتبار افرخت و میدنی سنگه پسر او که بعد از سپردن
سلیمان بیشکوه باولایای دولت قاهره همراه کنور رامسنگه بدرگاه آستان
جاء آمده بوسیله او دولت زمین بوس حاصل نموده بود مشمول مرام
والا گشته بعطای خلعت و فیل و ده راس اسب و پنجاه هزار روپیه و
جمدهر و بهونچی و اور بسی مرصع کامیاب مواهب خسروانه گردید
و چون پدرش التماس نموده بود که او را بمنصبی سربلند ساخته
کامیاب خدمت حضور لامع النور دارند عنایت بادشاهانه او را
بمنصب دو هزاری هزار سوار مرمایه افتخار بخشیده در ملک
خدمتگزاران آستان سلطنت منتظم گردانید و معصوم خان از تغییر
سیفخان اخته بیگی شده خلعت مرافرازی پوشید و پردلخان
بفوجداری پتن معین گشته بعنایت خلعت مباهی شد و پسر و
برادرش خلعت یافته با او مرخص گشتند و راجه تودرمل بفوجداری
اٹاو و عنایت خلعت سربلند گردید و هواجه انور بخدومت ناظری

والا نژاد را با این شعبه و وجه نهاد بقلمه مظهر بنیاد گوالیار که مراد بخش نیز با پسرش آنجا بود بفرستند تا مجموع دران حصن حصین و معقل متین از شرانغا و اغرای مفسدان ملک اشوب و واقعه طلبان شورش انگیز محروس باشند لهذا مرتضی خان را با چوتی از بندهای درگاه آسمان جاه برمانیدن ایشان مقرر ساخته بدست و چهارم جمادی الاولی رخصت نمودند و معتمد خان خواجه مرا را از تغییر عبید الله قلعه دار گوالیار کرده همراه نمودند و هنگام رخصت مرتضی خان را بمرحمت ترکش زر درزی و مظهر با ماز مینا کار و سید حامد پسرش بعطای اسپ و معتمد خان را بمرحمت خلعت و اسپ و جمعی دیگر را از کومکیان بمعنایت خلعت و برخی را بعطای اسپ مباحی ساختند درین ایام عاطفت خسروانه بادشاهزادهای کامگار بخت بیدار و امرای نامدار را بمرحمت خلعت زمستانی عزاختصاص بخشید و امرای و عمدهای اطراف را نیز باین عنایت سر بلند گردانید و راجه جیستگه که کوچ او فوت شده بود بعطای خلعت از لباس کدورت برآمد و کنور رامسنگه بمکرمت مرپیچ مرصع و گوشواره مروراید فوازش یانست و راو کرن بهورتیه که چنانچه محبق ذکر یافته درین ایام جبهه مای آستان مظهر احترام گشته بود پیشگی از جواهر و مرصع آلات و یک زنجیر نیل کلان بایراق نقره و پنج مر اسپ بنظر قدیمی اندر آورده بقبول آن ناصیه مباهات انروخت و صد راس اسپ پیشکش مهابتخان صوبه دار کابل ازان جمله ده راس عراقی باماز طلا بنظر معلی در آمد و پیشکش لشکر خان صوبه دار سابق ملتان

بجای آوردند و عاطفت بادشاهانه راجه جیسنگه را بعطای طرے مرع
گران بها تارک تفاخر بر انراخت و یازدهم کنور رامسنگه و تربیت
خان و عمد انداز خان با دیگر بندهای بادشاهی و عساکر قاهره
آن نمره شجره خلاف را که چون شجره خلاف نمره نداشت بظاهر
دار الخلافه رسانیدند و بامراطی او را در قلعه سلیم کده که بادشاه
زاده عالیقدر بلند مکان محمد سلطان نیز آنجا بودند جای دادند
و چهاردهم حکم اشرف بصدر پیوست که او را به پیشگاه حضور
لامع النور آرند تا سعادت کورنش یافته بتفضل بادشاهانه
مستمال و مطمئن خاطر گردد و با اشاره والا الله یار خان و معتمد
خان خواجه سرا او را در محفل خلد مثال غسلخانه شرف
اندوز ملازمت همایون گردانیدند و حضرت شاهنشاهی که بهین
مظهر الطاف الهی اند از فرط رافت و کمال انضال بر حال او
بخشوده آن رمیده بخت هراسان را بمزده بخشایش و امان
حیاتی تازه عطا فرمودند و دل وحشت منزلش را که رهین
خوف و هراس و قریب رعب و دهشت بود بشارت این امتنان
عظیم و تفضل شکرف استیفاست و ارام بخشیده پس از لمح
او را رخصت نمودند •

فرستادن بادشاهزاده محمد سلطان را از سلیم کده

بقله گولیابا سلیمان بیشکوه آهوی دشت ادبار

چون رای عالم آرای که دمتور امور سلطنت و جهانبانی
و هرتو انوار الهام ربانیت چنان اقتضا نموده بود که آن بادشاهزاده

باظهار ندامت و تمهید اعتذار پرداخت و مکتوبی براجیه جی سنگه
 مبغی بر استدعای صفح جرایم خود از پیشگاه سلطنت و تعهد سپردن آن
 بی بهره جوهر سعادت باورلیای دولت نوشته او را وسیله در خواست
 عفو و بخشایش ساخت حضرت شاهنشاهی بالتماس راجیه مذکور
 رقم عفو بر جریده تقصیرش کشیده کنور رامسنگه خلف آن زبده
 راجهای عظام را معین فرمودند که بهر حد مری نگر شتابد و سلیمان
 بیشکوه را از گرفته بعقبه سپهر رتبه آرد و نوزدهم ربیع الثانی او را
 بعنایت شه شیر با ساز میناکار و دهکده کی الماس سر بلندی بخشیده
 مرخص نمودند و او بآنصوب شتافته چون پرتهی سنگه خبر آمدنش
 شنید جمعی فرستاد که سلیمان بیشکوه را در جای که می بود
 دستگیر کنند تا بموجب یرلیغ گیتی مطاع او را بکنور رامسنگه بدارند
 آن باطل بی حاصل بعد از اطلاع برین معنی از ناقص خردی
 بجنگ و مدافعت پیش آمده محمد شاه کوکه او و چندی دیگر
 از همراهانش بقتل رفتند و خود دستگیر شد و پنجم جماد الاولی
 مطابق هفدهم دیماه آن گرفتار دام ادبار را پرتهی سنگه مذکور
 همراه میدنی سنگه پسر خویش و جمعی از مردم خود کرده از
 کوهستان فرود آورد و بکنور رامسنگه و تربیت خان و رعناقد ازخان
 که چنانچه مذکور گشته قبل ازین انواع ظفر اثر بتسخیر مری نگر
 و استیصال آن ضلالت پرور معین شده کار بر تنگ کرده بودند
 حواله نمود و چون این خبر بهجت پیرا هفتم ماه مذکور بمسامع
 جاه و جلال رسید باشاره معلی شاد یانته اقبال نواختند و دولت
 خرواهان بارگاه خلافت و بار یافتگان بساط سلطنت تسلیمات تهذیب

آرام یافت عاطفت و افضال سایه ذوالجلال او را با پسرانش بعطای خلعت نواخته کسوت عفو پوشانید *

رسیدن کنور رام سنگ از سری نگر و آوردن سلیمان پیشکوه را بحضور برنور

چون پیوسته شرائف تائیدات ربانی و لطائف توفیقات سبحانی کار ساز و کام پرداز این دولت آسمان نیست لاجرم همواره جلالت امور و عظائم مهمات که در نظر ظاهر نگر صورت پرستان چهره نمایی دشواریست بآسانی صورت گیرد و عقد های مشکل و کارهای مععب که دست تدبیر دقیقه سنجان عالم اسباب از حل آن بدامن عجز آویزد باحسن وجهی کشایش پذیرد ازان جمله بدست آمدن سلیمان پیشکوه که یگ چند در حیز تعویق مانده بنابر بعضی موانع ظهورش در نظر همکنان بدیع می نمود و درین ایام فیروزی نشان مفتاح اقبال بیزوال شهنشاه جهان قفل اعضاء ازان مهم کشود تبیین این مقال آنکه پرتویی منگه زمیندار کوهستان سری نگر که از بلخرودی و باطل پروری آن شعبه دوحه نساد و چنانچه گزارش پذیرفته در سرزمین خود جانی داده تا این هنگام بنابر فکرهای بیهوده و طمعهای خام در حمایت و میانیت او کوشش بی حاصل می نمود درین وقت از بیهوشی نشاء غفلت بخود آمده دانست که اگر بدیش ازین برین معنی اصرار نماید عنقریب بوبال نگال آن ناقابل بر گشته اقبال گرفتار آمده مال و موطنش دستخوش قهر و تاراج انواع بحر اسواج خواهد گردید و دیده تدبیر بر سوی کردار خویش کشوده

رسیدن امیر خان با افواج نصرت قرین و آوردن راو کرن رابا دوپسر بحضور ظفر پیکر

سابقا گزارش یافت که خان مذکور با زمره از افواج قاهره بتنادیب
آن جهالت منش معین گردید اکنون کلک موانع نگار بتحریر انجام آن
مهم نصرت پیرامی پردازد چون امیر خان با جنود منصور بحدود بیکار
نزدیک شد راو کرن بطنطنه توجه عساکر نصرت شعار از خواب گران
غفلت و ببلخردی بیدار گشته چاره کار در سلوک منهج مستقیم
اطاعت و فرمان برداری دید و یقین دانست که اگر بر موی کردار
اصرار نماید و بحکم جهالت مسلک مخالفت پوئیده بمداومت و
مقاومت پیش آید تیغ قهر و انتقام مجاهدان دین و مبارزان دولت
گرد دمار از روزگار او انگیزد مال و متوطن و عرض و ناموشش
دست خوش فنا و زوال خواهد گردید لاجرم هوای پندار باطل از سر
جهالت و غرور بیرون کرد و بقدم ندامت و اعتذار نزد امیر خان آمد
و او را شفیع عفو جرائم و زلالت در حضرت خلافت ساخته عازم
استلام عتبه سپهر احترام گردید و خان مذکور او را همراه گرفته با عساکر
راه معاودت سپرد و چهارم ربیع الثانی بر پیشگاه عظمت و
جهانبانی رسیده کامیاب دولت زمین بوس گردید و هشتم راو کرن
بومیلۀ آنخان عقیدت نشان بآئین بندگی در کمال خجالت و هر
انگندی با انوپ سنگه و پدم سنگه پسران خویش جبین عبودیت
بر خاک آستان سلطنت سود و مورد لطف و بخشایش خدیو عطا بخش
خطا پوش گشته از امتیلائی رعب و دهشت و غلبه خوف و دهشت

همراهت قلعه مذکور بمختار خان که سابق فوجدارى ناندیر باو
 متعلق بود تفویض یافت و عاطفت بادشاه غالب را بمنصب چهار
 هزارى چهار هزار سوار که منتهای تمنای او بود و عطای خلعت
 و نقاره و علم و خطاب خانى بهره اندوز حصول آمال و امانی گردانید
 پوشیده نماند که قلعه مذکور از قدیم الایام در تصرف نظام المملکيه
 بود در اوائل عهد سلطنت اعلیٰ حضرت که ارکان شوکت و استقلال
 آنسلسله اختلال پذیرفته مشرف بر انقراض و زوال گشته بود و فتح
 خان پسر ملک عفر سرشته رتق وفتق مهمات آن دولت بکف افتدار
 خویش گرفته از نظام الملک جز نامی نمانده بود و محمد عادلخان
 حاکم بیجاپور آنهاز فرصت نموده شخصی را که دران وقت بحراست
 آن قلعه قیام داشت بلطایف تطمیعات بجانب خود مائل گردانید و
 سه لک هون باو داده قلعه را گرفت و ازان باز حصار مذکور بتصرف
 عادل خان درآمده از لواحق و مضافات مملکت بیجاپور گردید
 و بفرمان اعلیٰ حضرت یکمرتبه مهابت خان خانانان بافواج قاهره
 بادشاهی بانتزاع آن قلعه معین شد و روزی چند بمحاصره پرداخته
 صورت تسخیرش در آئینه سعی و تدبیر جلوه گردید و آخر الامر
 دست از کوشش کشیده بی نیل مطلوب باز گردید چون از رز ازل
 طلسم عقد های دشوار بنام نامی این دولت پایدار بسته شده درین
 ایام نصرت انجام بنیروی بخت همایون و اقبال روز افزون حضرت
 شاهنشاهی ان حصن حصین باحصن وجهی بحیطه ضبط و تصرف
 اولیای سلطنت ابد قرین در آمد •

رکن السلطنة فرستاد که مشامه اظهار این مطلب نماید آن نوئین
 اخلاص آئین صورت این معنی بجناب خلافت و جهانبانی معروض
 داغنه اشاره معلی صادر شد که اورا بجلائل مراحم و عنایات شهنشاهانه
 مستمال ساخته فوجی از عساکر دکن بپای قلعه مذکور فرستد
 و آنرا بتصرف آرد امیرالامرا غالب را بنوید عاطفت والی بادشاهی
 مستبشر گردانیده نخست بشیخ برهان ملازم خود که از جانب
 او بفوجداری سرکار پرتیام داشت نوشت که با جمعی که همراه دارد
 برجناح سرعت بجانب پرینده شتاید و متعاقب سرنرازخان و جادو
 نرایی و کار طلب خان و پیتھوجی و برادرش و دلاور خان و یعقوب
 دلاور و میر عبدالمعبود داروغه توپخانه دکن و جمعی دیگر بدان
 صوب معین گردانید چون این گروه بپای قلعه رسیدند غالب از
 سعادت منشی بقرار داد خود عمل نموده بیست و هفتم ربیع الاول
 این سال مبارک فال قلعه را حواله بند های درگاه آسمان جاء کرد
 و خود رخت اقامت از آنجا برگرفته با امتعه و اموال و اهل و عیال
 بیرون آمد و باتفاق کار طلبخان با سه پسر و داماد و دیگر اتباع و
 اشباع سلخ ربیع الثانی آمده با امیرالامرا ملاقی شد و آن زبده
 امرای عظام از سرکار خاصه شریفه هفتاد و پنج هزار روپیه و یکزنجیر
 نیل و نه سرامپ و یکقبضه خنجر مرصع و خلعت فاخر بمشار الیه
 و بیست هزار روپیه و یک زنجیر نیل و خلعت بعید الله پسرش
 که چنانچه مذکور شد واسطه این مقدمه بود و بهر یک از دو پسر
 دیگر و دامادش خلعت و اسب داده امتیالت و دلجویی آنجا
 نمود و حقیقت بجناب خلافت عرض داشت از پیشگاه حضور لامع النور

کشایش قلعه پرینده باقبال بیروال

از آنجا که سرانجام مهم این دولت جاددلفی از روز ازل بکار
 گنان آسمانی حواله رفته لاجرم همواره مقاصد علیا و مطالب والی
 این خدیو عالمگیر بحسن پرداخت و اهتمام پیدشکاران پیشگاه
 تقدیر بی تحمل اسباب ظاهر و توسط کوشش و تدبیر با حسن
 وجهی صورت پذیر میکرد و هر روز مبشر اقبال بودند؛ فتحی بدیع
 و بشارت نصرتی شگرف سامعه افروز اولیای دولت بی زوال میشود
 مصداق این کلام درین خجسته هنگام کشایش قلعه پرینده است از
 معظمت قلاع حصینه و حصون متین و ولایت بیجاپور بمحض نیروی
 اقبال کشور شکار این برگزیده آفریدگار بی رحمت سحاربه و پیکار
 کیفیت وقوع این فتح ارجمند آنکه غالب نام شخصی که از جانب
 علی عادلخان بحراست قلعه مذکور قیام داشت از آنجا که ملهم بخت
 آیت هدایت بردلش فروخوانده طالع بیدارش بصلاح کار رهنمون
 گشته بود هوای عهودیت و هواخواهی این آستان فلک نشان که
 قبله حاجات مقبلان و کعبه آمل همکنان است در حرمتش
 افتاده از خرد منشی و صواب اندیشی بصدق نیت و صفای طوبیت
 عزم انسلاک در سلک پندهای عقبه خلافت نمود و سپردن آنقلعه به
 مانند را باولیای سلطنت ابد پیوند بهین ذریعه بندگی و ارادت
 و گزین وسیله ادراک دولت و سعادت دانسته بنامه و پیغام مکنون
 ضمیر خیر اندیش خویش با امیر الامرای صوبه دار دکن در میان
 آورد و بجهت تاکید این داعیه عهود الله بهر خویش را لیز نزد آن

ابوظالب مشهدی که درین ایام از خراشان بعزم خدمت گزاری
 این آستان فیض مکان آمده بود جبهه سای عتبه خلانت گشته
 بمرحمت خلعت و منصب شایسته و انعام پنج هزار روپیه نوازش
 یافت و اسفندیار عم زاد؛ اسد خان که او نیز بقصد بندگی عتبه
 مظهر مرتبه تازه از دیار ایران رسیده بود دولت اندوز ملازمت
 اکسیر خاصیت گشته بخلعت و منصب شایان مورد عنایت احسان
 شد و پرتهی سنگه ولد مهاراجه جسونت سنگه خلعت پوشیده
 رخصت وطن یافت و بهادر چند زمیندار کمانون بمرحمت ارسال
 یک قبضه هم شیر با ساز مرصع سرمباهات باوج اعتبار رسانید و
 بتقوی شعار شیخ محمد معید خلف شیخ احمد مهرندی خلعت
 و دو هزار روپیه و بسید حسین عرب دو هزار روپیه مرحمت شد
 و محمد وارث و قاضی عبد الوهاب اقضی القضاات و چندی دیگر
 هریک بانعام یک هزار روپیه سرافراز گشت و یکی از چودهریان
 احمد آباد که درین ایام به سعادت احلام مشرف گشته بود بانعام
 دو هزار روپیه مشتمل عنایت شد و بجمعی کثیر از بندهای آستان
 اقبال و خدمتگزاران بارگاه جاه و جلال و بجمیع ارباب ساز و نوا
 و سرود سرایان آن بزم والا خلعتهای گوناگون عطا گردید و درین ایام
 میمنت پیرا که به ساط جشن مبسوط بود یکشب بر زمین آذری دریای
 چون محاذی عمارت مبارک غسلخانه چراغانی که باهتمام هوشدار
 خان از بیست هزار شمع ترتیب یافته بود بزمگاه دولت را فروغ
 عشرت بخشید و شب دیگر تماشای آتش بازی که ادوات آن هم
 بر گذار دریا چیده بودند هیئت بخش نظارگیان گردید *

ابراهیم ولد نجاتخان که قبل ازین خان عالم خطاب داشت و بایجاب
 تقصیری سلب خطاب را مستحق شده مورد آن بی عنایتی گشته بود
 درین هنگام چون بعرض اشرف رسید که غیرتخان قلعه دار چنانچه
 رخت اقامت از حصار هستی بیرون کشید بخطاب غیرتخانی
 نامور شد و از اصل و اضافه همت خان بمنصب دو هزار پانصد
 سوار و خانه زاده خان بمنصب هزار و پانصدی دو صد سوار و
 زبردست خان بغوجدارچی کوالیار و از اصل و اضافه بمنصب هزار
 هزار سوار از انجمله پانصد سوار دو اسبه سه اسبه و جهانگیر قلی
 بیگ داروغه تورخان بخطاب جهانگیر قلیخان و بخندارخان
 بعنایت اسپ و حکیم جمالی کاشی که سابق مخاطب بدیانت
 خان بود و درین اوقات از غلبه ضعف و امتیلائی کبرسن گوشه نشینی
 گزیده بدعاگوئی دوام دولت قاهره اشتغال داشت بمرحمت دو صد
 اشرفی و دلی بیگ کولایی از اصل و اضافه بمنصب هزار و چهار صد
 سوار و میر غضنفر میر توزوک بعطای جیفه مرصع مفتخر گردیدند
 و سید هدایت الله صدر چون از استیلائی کبرسن التماس کرده بود
 که رخصت گوشه نشینی یافته بدعای دوام دولت ابد فرجام قیام
 ورزد مراحم پادشاهانه او را بسالیانه ده هزار روپیه کامیاب گردانید و
 مالوجی و پرموجی دکنی که از منصب معزول شده بودند
 نخستین بسالیانه سی هزار روپیه و دومین بسالیانه بیست هزار
 روپیه مشمول فضل و عنایت خسروانه گردیدند و بدیع الزمان
 کفایت خان چون از کبرسن استدعای رخصت گوشه نشینی کرده
 بود بهالیانه شش هزار روپیه موظف شد و سید محمد نواسه و میر

یافتند بود و باشاره دالا درین بزم فرخنده جبهه سامی آستان ملی گردید و بعنایت خلعت و شمشیر و منصب چهار هزارى دوهزار سوار دگر باره کامیاب دولت شد و فیض الله خان بمرحمت اسپ با ساز طلا و شمشیر با ساز میناکار و مرزا نوفر صفوی که در سلک گوشه نشینان بود بعنایت خلعت خاص و اعام ده هزار روپیه و اخلاص خان خویشکی با اعام بیست هزار روپیه و صفیخان بانعام پانزده هزار روپیه و محمد بدیع بن خسرو بن نذر محمد خان بانعام ده هزار روپیه و ندائیخان که قبل ازین مورد عتاب پادشاه مالک رقاب گشته منصبش کم شده بود باضافه هزار و پانصدی پانصد سوار بمنصب سه هزارى دو هزار سوار و حهن علی خان بمرحمت خلعت و ماده نیل و اسپ عراقی با ساز طلا و شمشیر با ساز میناکار و گنور رام هنگه بمرحمت اسپ با ساز طلا بهره اندوز عاطفت خسروانه گردیدند و نوازش خان که در سلک کومکیان مالوه منتظم بود از اصل و اضافه بمنصب سه هزارى هزار و دو صد سوار مطرح انوار نوازش شد و مرحمت خان بفوجداری اجمیر از تغیر تربیت خان منصوب شده بعنایت خلعت و اسپ مباهى گردید و جلال خان کاکر بفوجداری هوشنگ آباد مامور شده باضافه هزارى پانصد سوار به منصب سه هزارى دو هزار سوار سرمایه افتخار اندوخت و سعید خان بفوجداری سرکار بهرایج از تغیر سید عزت خان معین گشته بعنایت خلعت و اضافه منصب سرفراز گردید و ملتفت خان که بخدمت میرتوزوکی قیام داشت میر بخشگرى احدیان ضمیمه خدمتش گشته بعنایت خلعت قامت اعتبار بر افراخت و محمد

این جشن جهان افروز عالمیان را سرمایه معرفت و شادمانی و پادشاهی
 حصول آموال و امانی بود و هر روز جمعی کثیر از ندویان ارادت
 کیش و هوا خواهان خیر اندیش کامیاب مرحمت و انصال پادشاه
 دریا نوال گشته بمراحم و مواهب و انعامات و افزایش مناصب
 سر بلندی می یافتند ازان جمله نهال برومند بوستان هشت
 و کامکری نخل سرافراز ریاض عظمت و نامداری پادشاهزاده
 عالیقدر فرخنده شیم محمد معظم و بهار گلشن ابهت و سروری
 فروغ اختر معادت و ذیک اختری پادشاهزاده ارجمند بختیار محمد
 اعظم هریک باضافه دو هزار بی منصب پنج هزار پنج هزار حواری
 و بمرحمت دو اسپ از طوبیله خاصه یکی با ساز طلا عز اختصاص
 یافت و برای سر بلندی امیرالامرا صوبه دار دکن و خان خانان
 پیدار بنگال و جعفر خان صوبه دار مالوه و دیگر امرای نامدار و عمد های
 رفیع مقدار که از پایه اورنگ خلافت و جهان بینی دور بودند خلعت
 فاخره مرسل گشت و مهاراجه جسونت سنگه صوبه دار گجرات بمعنایت
 ارسال خلعت با شمشیر خاصه عز امتیاز یافت و راجه جیسنگه
 بعطای خلعت خاص و کوشواره مروارید و دو اسپ از طوبیله خاصه
 یکی با ساز طلا و مرتضی خان باضافه هزار بی منصب حواری
 پنج هزاری سه هزار سوار و عطای خلعت والا پایکی یافتند و اسلام
 خان که بنابر بعضی تفصیلات یکچند مورد عتاب پادشاهانه گشته و
 از منصب معزول شده در مستقر الخلافه اکبر آباد قرین محرومی از
 معادت خدمت انور بسر میبرد و درین هنگام مطمح انتظار عفو
 و بخشایش خدیو عطا کیش خطا پوش گشته رخصت ملازمت

بساط عیش و نشاط ترتیب اسباب بهجت و انبساط آذین خسرداری
و شکوه آسمانی یافته پیشکاران پیشگاه دولت باشاره والا اسپک مخمل
دلایل را که سهر برین از غیرت و سمت و امانش دلتنگ و از
قدرت و نفاست طرح و رنگ نمونه ایست از نقش ارزنگ در پیش
ایوان فلک نشان چهل ستون خاص و عام باوج رفعت و احتشام
بر افراختند و سر بر گردون نظیر مرصع را که

• ع •

آسمانیست که مهرش شد عالمگیر است

هران ایوان سعادت اساس بقوایم اقبال نصب کرده جمیع لوازم
و ادوات این بزم مسعود بآئین معهود آماده و مرتب ساختند
و اوائل روز مبارک جمعه پانزدهم ربیع الاول این حال فرخنده فال
مطابق بدست و هشتم آبان ماه که ساعتی فیض بخش میمنت
پرتو بود و در محفل شرافت منزل غنسخانه این بزم همایون صورت
انعقاد یافته عطر مقدس و پیکر کرامت پرور بخدیو عطا کار مکرمت
گستر بسم و زر و سائر اجناس مقور ساخته شد و از وجوه آن جهانی
را نقد مقصود بدامن امید آمد و سال چهل و دوم شمسی از سمو
کرامت پیوند قرین بخجستگی و بهر روزی بانجام رسیده سال چهل
و سوم بهبار کی و فیروزی آغاز شد حضرت شاهنشاهی بعد فراغ
ازین رسم میمنت طراز سر بر آرای عظمت و بخدای گشته خورشید
وار پرتو عام عنایت و نوازش بر ساخت احوال باریامتگان بارگاه
بجلال و سعادت اندوزان انجمن خلد مغال گسترند و بعد از ساعتی
چند محفل خاص و عام را بانوار قدوم میمنت قرین نور آگین ساخته
اورنگ مرصع نگار را بجلوس همایون والا پایه گردانیدند و تا سه روز

فروغ خاندان سلطنت بادشاه زاده سعادت منش فرخنده شیم محمد معظم بود عنایت بادشاهانه آن تابنده گوهر درج اقبال را بعطای یک عقد مروارید شاهوار که دانهایی زمرد آبدار دران منظوم بود و یک تبضه خنجرگران بها عز اختصاص بخشید و درین تاریخ فدا بخشان که از فوجداری گورکهدور معزول شده بود باستلام سده جلال فائز گردید و یرلیغ گیتی مطاع بجعفر خان صوبه دار مالوه صادر شد که برخی از تابیدان خود آنجا گذاشته با تدمه سپاه خویش برای کمک امیرالامرا بدکن شتاب و در تقدیم خدمات بادشاهی و صمد و معاون آن عمده الملک باشد شب دوازدهم ربیع الاول کم شب میلاد مسعود برگزیده خالق و دود خلاصه عالم هست و بود حضرت سرور کائنات و اشرف موجودات علیه و طی آله و اصحابه شرافت الصلوة و کرائم التحیات بود شهنشاه اسلام پرور دین پناه پانزده هزار رویه بزمه صلحا و اتقیا انفاق نموده استفاضه انوار سعادت از میامن روح مقدس مظهر آن سرور فرمودند *

جشن وزن مبارک شمسی اغاز مال چهل و سوم

درین اوقات فیروزی سمات که ابواب مسرت و کامرانی بر روی اولیای این دولت جاودانی باز بود و نسائم فیوضات آسمایی و تائیدات ربانی در بهارستان اقبال حضرت خاقانی در اجتناز فرخنده جشن وزن شمسی خورشید جهانتاب اوج عالمگیری و کشورستانی عالمیان را نوید هزاران خرمی و طرب داد و گلشن شادکامی را در برج دلپای عشرت طاب کشاد و دگر باره بارگاه سلطنت و انجمن خلافت بیست

اشرف باسلام آباد موموم گشت و موانحی که بعد ازین در دکن
 روی نمود در مقام خود خدمت گذارش خواهد یافت اکنون کمیت
 خوشخرام خامه بشاهراه مقصود برگشته به تحریر وقائع حضور لامع
 النور عرصه بیان می پیماید و درین ایام رعد انداز خان که چنانچه
 سابق ذکر یافته باشاره معلی بنابر بعضی مطالب از مهم سری نگر
 به پیشگاه خلافت آمده بود باتمام آن مهم دستوری یافته بمرحمت
 جیفه مرصع و اسپ عراقی مر بلند گردید و هفت کس از کومکیان
 او بعنايت اسپ و چندی دیگر بعطای خلعت مباحی گردید و
 چون بتازگی برای انصرام آن مهم خیر انجام مقرر شده بود که بعضی
 مصالح از بندوچی و پیلدار و برخی آلت و ادوات توپخانه و رعد
 غله بلشکر ظفر اثر برند حکم گیتی مطاع به نفاذ پیوست که
 تربیت خان که بصوبه داری ملتان معین شده بود باهتمام رسانیدن
 آن ضروریات قیام نموده پس از رسیدن آنجا باتفاق رعد انداز خان
 و راجه راجروپ که متصدی آن مهم بودند جایجا تها به نشانند
 و بعد فراغ از تقدیم این خدمت مراجعت نموده بملتان شتابد و
 خان مذکور هنگام رخصت بمرحمت خلعت و اسپ عربی با مازطلا
 سرانرازی یافت و چون مهمات صوبه بنگاله بروفق خواهش اولیای
 دولت ابدی دوام انتظام یافته ساخت آن مملکت بالکلیه از غبار
 اسناد ناشجاع شور انگیز پیراسنه شده بود بدو خان صوبه دار بهار
 که بمومک خان خانان سپه سالر معین گشته بود یرلیغ معلی صادر
 شد که پیلدار بئنه معاودت نموده بنظم مهم آنجا پردازد هژدهم
 صفر که جشن وزن سال هفدهم از عمر عمر می چراغ دودمان هشت

که عار فرار بر خود نمی پسندیدند اکثر در پای قلعه قدم همت نهاده
 بهر عنوان که بود شب را بسر بردند و صبح روز دیگر که خورشید
 جهان آرا مانند بهادران قلعه کشا بر قلعه ذات البروج آسمان یورش کرد
 دگر باره محاصر فیروزی لوا آماده نبرد و بیکار گشته بر قلعه دویدند
 و بمیامن اقبال گیتی ستان خدیو جهان بحصار شهر بند درآمده
 بقهر و غلبه و صولت و استیلا آنرا محاصر ساختند و بدالت تبغ
 آبدار بهیاری از مخدلان نابکار بدار البوار فرستاده قلعه پیکرشان از برج
 سر برداشتند و بقیة السیف بحصار ارک پناه برده آنرا حصن
 عاقبت و آمان گردانیدند و درین دو یورش نصرت اثر دود و
 شصت و هشت کس از بند های بادشاهی و تابینان امرا جانثار
 گشته سرخروی ابد اندوختند و شش صد کس را آسیب زخم رسید
 و چون مخالفان فبط قلعه ارک را نیز از حبز قدرت خویش بیرون
 دیدند آمان خواستند و بوماطت راولپار منگه آمده بامیر الامرا
 ملاقی شدند و قلعه را باولیای دولت قاهره سپردند امیر الامرا
 فردای آن داخل قلعه شده ملاحظه برج و باره و توپخانه و ذخیره
 نمود و بتدبیر بندوبست و اهتمام مرمت آن پرداخت و چون
 از جذاب خلعت و جهانبانی اوزبک خان که در ملک کومکیان
 دکن انتظام داشت بحراست آنحصن رسیدن معین شده بود اورا
 با جمعی از سپاه ظفر پناه و توپخانه شایسته در قلعه گذاشت
 و بعد از چندی با جنود نصرت اثر از آنجا کوچ کرده بقصد تنبیه
 میوای ضلالت کیش و تسخیر قلعه و ما بقی ولایت آن متهور
 بغی اندیش بسمت پونه روانه شد و قلعه مذکور بموجب حکم

امیر الاسرا ببرج مقابل آن نقب رسانیده بودند هفدهم ذی حجه از موم سال جلوس همایون مطابق سوم شهر یور که نقب مذکور بهاروت انداخته شده بود امیر الاسرا بصواب دید رای اخلاص پیرا اقرار یورش داده مقرر ساخت که همه لشکر آماده شده بعد از پریدن برج از اطراف و جوانب بر قلعه دوند و یکپاس از روز مانده اشاره کرد تا نقب را آتش داند برج مقابل بصدمة یاروت از هم پاشیده اجزای آن مانند خیل کبوتران رمیده بهوا اوچ گرفت و ساکنانش بدیچ چشم زن ببرج مشیدۀ انفالک رسیدند و چون راهی برای یورش بهم رسید آن نوین عقیدت آئین خود تا پیش دمدمه که در سورچال او ساخته شده بود آمده بندهای بادشاهی و تابینان خویش را بر یورش و کوشش تحریص کرد عیاگر فیروزی مآثر که آماده مجاهده بودند تکیه بر نیروی طالع کشور کشای حضرت شاهنشاهی کرده و مبر حفظ الهی بر سر کشیده مجموع بیگ دمه بر قلعه دیویدند و دامن جانفشانی بر میان زده بازوی جرأت کشادند و همگی داد جمعی و تلاش و دلیری دادند خصوصاً حمص الدیس خان و رابهار سنگه که نهایت کوشش و تردد از آنها بظهور پیوست لیکن چون در عقب برج پشته بلندی از خاک بود مخدولان بران پشته بر آمده دست جلالت بمداغعت کشودند و بانداختن بان و تفنگ و حقه و سنگ پرداخته کمال جد و اجتهاد در ممانعت نمودند مبارزان نصرت مند آنروز مجال پیش رفتن و برآمدن بران گریوه بلند نیافتند و چون دران آویزش و ستیز روز بآخر رسید و ظلمت شب پرده میانجی در میان کشید مجاهدان عقیدت شعار

و اوزبکخان و خدایان حبشی و بجی سنگه نوکر را با راج سنگه با
فوجی که از هر دکن معین می باشد و سلطان ملی غرب و ملی یار
بخاری به پیش برهن حبیبه پرداختند و در طرف جنوب را و بهار سنگه
و سرافراز خان و جادونزای و جوهر خان حبشی و جمعی دیگر
از دکنیان تعیین یافتند و هر جانب منفردی راجه زای سنگه
هیچگونه و گروهی دیگر مورچال بسته شروع در پیش بردن کردند و
توهای کلان ازدها صوت که آن نوین رفیع منزلت بجهت تسخیر
قلعه مذکور از قلاع دکن طلبیده بود اشاره نمود که در جامی
مناسب دمدما ساخته آنها را نصب کنند و از موضعی که زمین
ملائحت نقب داشته باشد آغاز نقب نمایند بالجملة مبارزان
نصرت آثار حصار را مرکزوار در میان گرفتند و کمر می و اجتهاد
بر میان عبودیت استوار کرده همت بر کشایش آن حصن قوی
اساس بستند و با وجود موسم برشکان و دوام بلوئی ابرهای طوفان
بار و تواتر تقاطر امطار شب و روز از طرفین بتوپ و تفنگ هتکمه
جنگ و پیکار گرم بود شراره شعله باروت همواره از برج و بلور مانده
برگ لاله از باد بهار بر فرق مجاهدان ظاهر شعار میریخت و گونه
توپ و بتدوق انواع قاهره در و دیوار حصار را پرویز و وار مشکه
ساخته خاک ابدار بر سر دشمنان می روزگار می پلخت و گاهی که
اعلامی فرصت می یافتند جمعی از قلعه برآمده بخیمال دست برد
بر سر مورچالها هجوم می آوردند و از صدمه پلارک خون آشام
مبارزان نصرت فرجام خا سر و ناکم بر میگشتند القصه مدت پنجاه
و شش روز برین و تیره زیران قتال شعله در بود و چون از مورچال

روزی چند در پونه اختیار اقامت کرد و قریباً چهل روز آنجا بمر
 برد و درین مدت اکثر اوقات افواج قاهره را بر سر کهی با مخالفان
 بد مگال آویزش و جدال روی میداد و چون بسبب طغیان آبهای
 که در میان سرحد ملک پادشاهی و آن قصبه واقع است راه رسیدن
 غله و آذوقه بلشکر ظفر اثر معدود شد و ازین رهگذر عسرت و تنگی
 بهم رسید بصوابدید رای صائب مصلحت چنان دانست که از پونه
 کوچ کرده بچاکنه که از آنجا تا سرحد ملک پادشاهی غیر از دریای
 بهمنوره^(۴) آبی در میان نیست و آذوقه بلشکر ظفر دیگر بآسانتر میرسد
 رفته اقامت گزیند و باقی ایام بر شکل را آنجا بمربرد و چون تا
 انقضای موسم باران جنود مسعود بیکار بودند تسخیر قلعه چاکنه
 که از قلاع متین^(۵) آن ولایت است و انتزاعش از مقدمات ضروری^(۶)
 آن مهم بود پیش نهاد عزیمت ساخت و باین قصد از پونه کوچ
 کرده بیهت و دوم عوال با عساکر فیروزی مآل بپای حصار چاکنه
 رسید و برج و باره و اطراف و نواحی آنرا بنظر احتیاط در آورده
 همت اخلاص قرین بر کشایش آنحصن حصین گماشت و مورچالها
 بخش کرده هر جمعی در طرفی مقرر داشت در سمت شمال رویه خود
 پا سپاه خویش و گرد هر کور و بیوم دیو سیودیه و حبش خان و
 ترینگچی بهونسله و دواچی و جمعی دیگر از بند های پادشاهی
 طرح مورچال افگند و در جانب مشرق که رو بروی دروازه قلعه بود
 شمس الدین خان و میر عبدالمعبود داروغه توپخانه و سید حسن

بود که آنرا بایستنی ساخت و نیز خبر رسیده بود که غنیم عاقبت
 و غیم در اطراف چاکند و پونه هر جا کاه و غله بوده آنرا چون خرمن
 بخت خویش آتش زده در آن حدود از آبادی اثری نگذاشته است
 و در منزل مذکور غله یافته میشد و گهی میسر بود بنا بر رعایت
 مصلحت در آنجا بانتظار ساختن راه و بجهت اینکه سپاه ظفر پناه
 مکرر بکمی رفته ذخیره چند روزه بگیرند چهار مقام نمود و هفتم
 ماه مبارک رمضان از آنجا کوچ کرده بهر کتل رسید و چون جمعی
 کثیر از سپاه و برخی از اردو گذشتند خود نیز پیش رفته سرانوار
 خان و جادو نرای را با گروهی دیگر و فوجی از تابیدان خویش
 گذاشت که جا بجا در واسط راه ایستاده اردو را هنگام عبور از دست
 اندازی اعدای مقهور محاطت کنند مخالفان هر جا قابو میدیدند
 بقدم جسارت پیش آمده قصد دستبرد میکردند و مبارزان نصرت
 شعار بر آنها تاخته دفع شر آن اشرار نابکار می نمودند تا آنکه مجموع
 اردوی لشکر سلامت از کتل مذکور عبور کرده در نشیب آن نروال نمود
 و از آنجا بطی دو مرحله قصبه پونه محل ورود حنفو مسعود گردید و
 چون امیرالامرا هزار عوار از تابیدان خود با دو هزار پیاده بند و قچی
 بضر کردگی اسمعیل نامی از نوکران خویش جهت ضبط ولایت تلکوکن
 فرستاده بود و درینوقت خبر رسید که آن فریق بولایت مذکور در
 آمده اکثر آنرا بقید تصرف در آورده بنا بران صلاحیت دکنی را
 بغوجداری و حراست آن ولایت تعیین نموده بود باباجی بهونه
 و داکوچی و گروهی دیگر را برسم کومک همراه او مدین ساخت و
 ازین جهت که موسم بارش رسیده بود برای گذراندن اینم برشکل

که سه چهار کس از آنها جماعت دار بودند مردانه وار نقد جان در میدان جلالت در باختند و بیست و پنج کس رخسار دلوری بگلگونه زخم زینت پذیر ساختند و بسیاری از مقهوران سیه روزگار دران کارزار بدار البوار شتافته گروهی زخم برداشتند چون ازین قضیه بامیر الامرا خبر رسید راجه رایسنکه و راوبهار سنگه را بحراست اردو گذاخته خود با بقیه لشکر بصرعت متوجه بآن سمت گردید غنیم لثیم را از مولت و سطوت میاه نصرت پناه پای قرار از جای رفته رهگرایی فرار گردید و امیر الامرا بتعاقب آن تیره بختان پرداخته تا سر کتلی که در پای قلعه پونه و هرامت از پی رفت جمعی که در قلعه بودند بانداختن بان و تفنگ پرداخته از برج و باره آن حصار شراره زیر آتش کهن و پیکار گردیدند در حال این حال چندی از تابینان شمس الدین خان تیز جلو کرده از کتل بزیر رفتند و مخازیل که در پائین کتل بودند نظر بر قلت آن معدود کرده بر آنها حمله نمودند شمس الدین خان را از مشاهده این حالت عرق حمیت شهاست بحرکت آمد و باوجود ریزش گواۀ تفنگ از برج و باره قلعه با بقیه میاه خویش از کتل بزیر رفته بر مخالفان تاخت و بضرب تیغ جانمستان جمعی ازان مدبران بی باک بر خاک هلاک انداخت و بقیه السیف رخ از عرصه سبیز تافته راه گریز سپردند و چون روز بآخر رسیده بود و لشکر منصور دوکروه از معسکر ظفر قرین دور شده امیر الامرا صلاح در ترک تعاقب دیده به بنگاه خویش معادلت نمود و روز دیگر ازان منزل کوچ کرده در موضع راجواه منزل گزید و چون قتل دشوار گذاری بر مر راه

گروه علی کرده در موضع کرده منزل گزید و چون رانها و سنگه را با
 جمعی چندادل کرده در پای کتل گذاشته بود که اهدام گذرانیدن
 بقیه اردو را شکر نماید بعد از گذشتن آن نوین نامدار سه هزار سوار
 از جلوه لبار در پای کتل نمودار شده بعزم ستیز قدم جرأت پیش
 نهادند رانها و سنگه مرکب جلالت بر انگیزه از روی دلیری و
 دلوری بر آنها تاخت و ملک جمعیت آنضالالت کیشان را متفرق
 و پریشان ساخت و در گرابه مقهوران مجتمع شده از روی خیرگی حمله
 آوردند درین اثنا عمص الدین خان که امیر الامرا او را بعد آگاهی
 ازین معنی بکومک چند اول تعیین کرده بود جلو ریز رسیده بران
 جسارت منشان حمله کرد و مقاهیر تاب ثبات و پایداری نیارده
 یوادی فرار شدند و روز دیگر قصبه ^(۲) ساپور ^(۳) مخیم نزول عساکر منصور
 گشته امیر الامرا بعد از ورود بمنزل جمعی از برق اندازان خود را
 بتاخت دههای پای قلعه ^(۴) پونه دهر که از اء ظم قلاع میوای بدگهر
 بود و ارساپور بمصافت دو گروه رافع است فرستاد مخالفان خبر
 یافته با سه هزار سوار بر سر آنها هجوم آوردند آنفریق باوجود
 قلت عدد و عدم وصول مدد پای همت استوار کرده دست جرأت
 بجنگ تغنگ کشودند و تا سرب باروت داشتند تغذک اندازی کرده
 مدامعت نمودند و چون مصالح بندوق آخر شد بحکم ضرورت دست
 بقائمه تیغ آبدار برده دل بر هلاک نهادند و داد مردی و دلیری
 دادند پس از آویزش بسیار و کوشش بی شمار بیست و چهار تن

مصلح و آماده بکام مدافعت و مقاومت ایستاده اذن بظاہر امیر
الامرا برای ساختن راه و تدبیر عبور از مضیق آن کوه در میواپور
قرار اقامت داده شمس الدین خانرا با جمعی از بیدلدار و تبردار
بیکی از آن دو راه فرستاد که ملاحظه نموده اگر قابل توسیع باشد
بساختن آن پرداز و اوجیع سازن و خورد با گروهی بدیدن راه ادرم رفته
چوکی باطراب و نواحی آن کوه تعیین کرد که بتحقیق طرق و
مسالک آن پرداخته راه دیگر تفحص نمایند و چون پس از زمانی
خبر رسید که در کمز آن کوه راهی پیدا شده که بعد از ساختن آن
ارابه باسانی عبور میتواند کرد در ساعت جمعی از بیدلدار و تبردار
با هزار و پانصد سوار از تابستان خود فرستاد که راه مذکور را
بهازند و آنها بجهد بلیغ و کوشش تام بساختن آن پرداختند
تا شام آماده عبور جنود نصرت اعظم گردانیدند و درین روز که
راجہ ریسنگه باهتمام کھی رفته بود قریب چهار هزار سوار از بغی
اندیشان سیه روزگار بقصد دستبرد بسختی که اهل لشکر بکھی رفته
بودند شتافتند راجہ فوج خود را توزوک کرده و پای همت در
میدان جرات نهزده مدافعت آن جسارت منشان در آمد و چون
ازین معنی پیشتر خبر بامیر الامرا رسیده بود سرفراز خان را با
جمعی از دکنیان و هزار سوار از مردم خود بکوسک راجہ تعیین
کرده بود این گروه در اثنای این حال بمدد رسیدند و مخالفان
مصلحت در آویزش ندیده پای جرات پس کشیدند بالجملة روز
دیگر که راه ساخته شده بود امیر الامرا از میواپور کوچ کرده اوسط
روز پیاپی کتل رحید و بعد از عبور لشکر منصور از آن عقبه سه و نیم

عمارتش کزده جمعی آنجا باشند و دران موضع سه چهار مقام
 نموده چون آگهی یافت که در اطراف قلعه راجکده که ازو قصبه
 سرول ده کروه مسافت دارد و چهار پنج قلعه دیگر از سیواوی به گهر
 در نواحی آن واقع است جمعی کثیر و فرقه انبوه از مخالفان
 شقاوت منش ادبار پژوه فراهم آمده بخيال محال آماده مدافعت
 و قتال اند شمس الدین خانرا با فوج هراول و راویها و سنگه را با
 همراهان او و شرزه خان را با جمعی از دکنیان و میر عبدالمعبود
 داروغه توپخانه را با هزار تفنگچی بدفع آنها تعیین نمود اعاضی
 مقهور را از سطوت ادواج قاهره پای قرار از جای رفته راه فرار
 پدیدند و مبلزلزلن جیش مسعود دهلهای اطراف راجکده را تاخته
 آن روز دران حدود بودند و روز دیگر لوائی معاونت افراخته غبملگام
 بمسکر نصرت اثر پیوستند و صباح آن که لشکر ظفر پیکر از ان کوچ
 کرده جمعی از مخدولان جسارت نموده بر سر اردو آمدند راویها و سنگه
 که سردار چنداول بود خبر یافته خود را بوقت رسائید و مردانه وار
 بران گروه نابکار حمله ور گشته تیغ مر افشان بهاروان نصرت نشان
 جمعی از مدبران بی باک را بر خاک هلاک افکند و برخی را
 مجروح ساخته رهگرای وادی فرار گردانید و آمیچی از انها باردو
 نرسید و آن روز موضع سیواپوز که از قصبه سرول هشت کروه امت
 مخیم بنود ظفر قرین گردید و چون مابین سیواپوز و پونه نزدیک
 بموضع کراده کو هینت که ازان بایست گذر کرد و دوراه مشهور دارد
 که هر یک بغایت معب المرور است چنانچه سواری بصد تعب
 عبور تواند نمود و خبر رسید که مخالفان در پای کتل فراهم آمده

هرست آن پرداخته از اطراف و نواحی با خبر باشد و اهتمام
 رحیدن غله و آذوقه بشکر ظفر اثر نماید و چون بوضوح پیوست که
 انواع مخدولان در اطراف و نواحی جنود اقبال برسم قزاقی چنانچه
 عادت دکنیان ربه خصال است جولان می نمایند و فرصت
 دستبرد می جویند مقرر نمود که هر روز یکی از سران لشکر منصور
 با سه چهار هزار سوار بنوبت برای محافظت جمعی که بجهت
 آوردن گاه و هیمة و سائر مایحتاج از اردو بیرون می رفتند و باصطلاح
 اهل هند آنرا کھی میگویند رفته بمراسم حرامت پردازد و از آنجا
 بعزم قصبه پونه که آن نیز از معمره های آن ولایت است و محل
 اقامت و مسکن سیوای ضلالت آئین بود چهارم شعبان بموضع
 بارامتی از اعمال برگنه سوپه که قلعه گلی دارد نزول نمود
 و جمعی آنجا گذاشته مقرر کرد قلعه آنرا که شکست و ریخت
 بسیار بآن راه یافته بود مرمت نموده بلوازم محارمت و خبرداری
 قیام نمایند و از آنجا بکنار دریای نیرا منزل گزید و چون خبر رسید
 که فوجی از سیوای مقهور بده گروهی لشکر منصور آمده در کمین
 فرصت اند عرزه خان را با سه هزار سوار بدفع آن جمع بد فرهام
 تعیین نمود و مخاذیل تیره ایام تاب ثبات و پایداری زیارده
 برای فرار شتافتند و چند روزی در آن حدود بسر برده پافزن هم
 صاه مذکور بموضع دهال از اعمال برگنه پونه که کنار دریای
 غیراست نزول نمود و از آنجا بطی در مرحله بقصبه سرول که از
 ولایت عادل خان بنصرف میدوا آمده بود رسید و قلعه آنرا که مخدیم
 قدیم چون بنای دولت خود منهدم ساخته بود مقرر نمود که تجدید

و بعد ازین قضیه علی عدل خان لشکری بسرداری رستم نام یگی
از نوکران عمده خویش بدفع او تعیین نمود و در نواحی قلعه پرناله
که از معظمت قلاع سیواست میان هردو طائفه جنگ روی داده
شکست بر لشکر بیجاپور افتاد بالجمله آن مقهور را از سئوچ اینقضایا
قوت و استقلالی تازه بهم رسیده بالکلیه خاطر از توهم و ملاحظه که
از جانب بیجاپوریان داشت پرداخت و شروع در قزاقی و تاخت
و تاراج اطراف و نواحی کوکن کرده بعضی اوقات که قابو میدانست
به برخی از محال ملک بادشاهی نیز دست جرأت دراز می نمود
چون این وقائع بمجامع حقائق مجامع رسیدیرلیغ گیتی مطاع از پیشگاه
خلافت با امیر الامرا صوبه دار دکن صادر شد که با عساکر قاهره
آن صوبه کمر همت بدفع آن بد سگال و انتزاع حصون و قلاع
ولایتش بسته آنحدود را از غبار تمرد و فساد او به پیراید بذببران
امیر الامرا بموجب فرمان والا شان بست و پلیم جمادی الاولی
از دنوم مال جلوس هنایون باین عزیمت صائب با جنود مسعود
دکن از خطه فیض بغیاد اورنگ آباد برآمده مختار خان فوجدار
فاندیر را بحکومت و هراسمت شهر مقرر ساخت و نهم جمادی الآخر
یاحمد نگر رسیده برای نظم و نسق بعضی مهمات رزوی چند
آنجا توقف نمود و بیدست و میوم ماه مذکور از آنجا کوچ کرده غره
زنجب بموقع مون بری که از محال ولایت سیواست تنزل نمود و
از آنجا بقصبه صوبه که از معمورهای ولایت کوکن است و حصاری
از گل دارد و مقامیر دست از محافظت آن کشیده خالی گذاشته
بودند آمده چاندونرای را با جمعی آنجا گذاشت که بمحافظت و

بلجا پور را که بوفور جمعیت سپاه و حشم و مزید جلالت و سپاهگری
موموم بود آن مقهور لثیم از کمال ملاحظه و بیم داشت از راه احتیال
و سکینت برای اتمالت خویش طلبد و بعلی عادل خان نوشت
که اگر او باین حدود آید و بامن عهد و میثاق در میان آورده خاطر
رسیده مرا مطمئن سازد بوحاطت از به بلجا پور آمده ملاقی می‌شوم
و با فضل نیز درین باب خطوط عذر آمیز نوشت بنابراین علی عادل
خان از خاصی و معامله نانه‌ی افضل را که دو هزار سوار جلالت
شعار داشت با آوردن او تعیین کرد و چون بکوکن رسید مقرر شد که
او و سیوا هر یک با معدودی بی سلاح و یراق در مکانی که سیوا
معین نموده بود با یکدیگر ملاقات کنند و باهم عهد و پیمان در میان
آورده قول و قرار ی که باید بعمل آوردن سیوای غدار نا بکار نهانی
مردم خود معالج ساخته چندی را نزدیک بمکان ملاقات و ما بقی
را بر اطراف لشکر افضل در کمین گاهها نشاندند بود و خود نیز حربه
در آستین پنهان داشت چون افضل بموجب قرار داد بآن پر فریب
بد نهاد بر خورد در اثنای مصافحه و معانقه نخست خود حربه بر وز
و مردمش از کمین گیر بر آمده کار او تمام ساختند و در پسرش
که رفیق پدر بودند دستگیر شدند و جمعی که جا بجا در کمین
نشسته بودند از اطراف و جوانب بر سر بنگاه و لشکرش ریخته
دمت خسارت بقتل و غارت گشودند و چون سرزمینی که آنجا
نزول داشت اطراف آن کوهستان و جنگل بود و لشکر پاناش
غافل بودند اکثر بقتل رفته معدودی ازان مهلکه بر آمدند و امتعه
و اموال وافر و مراکب و انیال متکثر بدست سیوای مدبر آمد

بامتداد کشید و ازین رهگذر انقلابی در احوال مملکت بیجاپور بهم
 رسید ملا احمد چاهمی که در کون داشت نزد خود به بیجاپور طلبید
 و آن ولایت و قلاعش از لشکر و حشمتی که ضبط و محافظت آن
 کمایلمنی تواند نمود خالی ماند درینوقت میواتی مردود که جلالت
 و بیداری با مکر و گریزه فراهم دارد انتظار فرصت نموده دران ولایت
 فهار طغیان بر انگیزت و آغاز سرکشی کرده جمعی از مفسدان قوم
 خویش بر خود گرد آورد و نخست بحیل و تزویر قلعه چند را
 متصرف شده دست غلبه و استیلا بما بقی قلاع که از وجود حرمت
 پیشگان و ذخیره و سامان تهی بود دراز نمود دران اثنا محمد عادل
 خان را روزگار حیات سپری شده علی عادل خان پسرش که دران
 وقت طفلی بود کسوت نیابت پوشید و ازین جهت که او را هنوز
 استقلال در امور حکومت بهم نرسیده فتور و اختلالی در احوال
 بیجا پور راه یافته بود بخبر این قضیه ندوانست پرداخت و سیواتی
 مقهور روز بروز قوت گرفته بر تمامی قلاع و حصون آن ولایت دست
 تملک یافت و بجمعیت خاطر و فراغ بال سامان اسباب بغی و
 تمرد نمود و باسظهار کوه و جنگل و حصانت و رصانت قلاع سرکشی
 و مخالفت را میان بهت و احداث حصون تازه کرده از سابق و لاحق
 چهل قلعه مشحون به سامان قلعه داری بهم رسانید و با علی عادل خان
 اعلان خلاف کرده گردن از طاعت بیچید و چون علی عادل خان را فی
 الجمله استعالی در مراتب حکومت و ایالت بهم رسیده در مدد دنع
 او شد و رسل و رسائل بمیان آورده از روی کید و تزویر باظهار خجالت
 و دامت استغفار تقصیر نمود و افضل نام یکی از ارکان دولت

ایام برخی ازان ولایت که بملک بیجاپور متصل است به عادل خان و اکثر بنظام الملک تعلق داشت و در زمان فرمان روائی اعلیٰ حضرت که قلعه سپهر بنیاد دولت آباد با جمیع ولایات نظام الملک بحیطه تسخیر اولیای این سلطنت ابدی دوام در آمد و از دولت و حشمت آن سلسله بی نظام اثری نماند عادل خان که از عاقبت بینی و مصلحت گزینی حلقه اطاعت و انقیاد در گوش کرده و غاشبه اخلاص و اعتقاد بردوش گرفته در مقام خدمت گزاری و فرمان برداری بوده پیشکشهای عایشه بجناب خلافت فرستاده از خدمت اعلیٰ حضرت التماس کرد که باقی ولایت کوکن که مسخر جنود قاهره شده بود بنابر آنکه بمحال مملکت بیجاپور اتصال داشت باو مرحمت فرمایند و تقبل نمود که بعضی از ولایات خوب خود نیز در عوض آن بتصرف اولیای دولت سپارد آن حضرت بنابر الحاح و اقتراح او ولایت مذکور باو عطا کردند و ازان وقت باز کل کوکن در تصرف محمد عادل خان بود و در اواخر زمان حکومتش اکثری ازان ولایت بانقطاع ملا احمد ناتیه که از عمد های او بود تعلق داشت و دو پرگنه که یکی موصوم به پونه و دیگری به سوبه است بجایگزیر ساهو بهودسله که پیشتر از اتباع نظام الملک بود و بعد از انقراض دولت او به عادل خان گرانیده در سلک نوکران او در آمد داده بود و ساهو انجا برهم زمینداران وطن گزیده چون خود در سمت کرناٹک معین بود میوائی پسر بد گهرش بنیابت آن ضلالت پرور آنجا می بود و در اواخر زمان اعلیٰ حضرت چون محمد عادل خان را عارضه مرضی که بآن درگذشت طاری شده کوفتش

خلعت و از ازل و اضافه بمنصب هزار و پانصدی چهار صد هزار
 سرفراز شد و درین ماه مبارک بیست هزار روبه بوساطت
 صدر الصدور باریاب استخفاف اتفاق شده ضمیمه زخائر حسنات شهنشا
 قدسی سیزدهمین ملکات گردید و درین اوقات عذایت پادشاهانه
 پرتو توجه بحال باز ماندنهای قاسم خان انگنده جانی بیگ همشیره
 زاده و پنج پسر و دیگر خویشان و منصوبان او را بعطای خلعت از
 مجلس کدورت بر آوردند و همگی را بوظائف احمان و شرائف
 انضال مشمول عاطفت و بنده پروری گردانیدند رسور سنگه وکیل
 رابا بمنزحت خلعت و اسب مباهی گشته رخصت انصراف
 یافت و ابو القاسم ندیده لشکر خان بانعام دو هزار روبه کامیاب
 عذایت گردید بیست و دوم ماه مذکور خلعت الله خان صوبه دار
 لاهور که چنانچه گزارش یافته بموجب التماس بحضور لامع النور
 آمده یکچند کامیاب خدمت سراسر سعادت بوده رخصت معاودت
 یافته بعذایت خلعت خاص و شمشیر با ساز میثاکر و یک زنجیر
 فیل بایراق نقره و ماده فیل مطرح انوار مکرمت شد .

کشایش قلعه چاکنه که از قلاع حصیه ولایت کوکن است بسعی امیر الامرا رو داده

تبدیل این مقال آنکه قلعه مذکور از قلاع حصیه ولایت کوکن است
 وان ولایتیست واقع در ساحل دریای شور مشتمل بر قلاع محکمه
 و بندرهای زر خیز که ازان جمله بندر چبول و ابل است و پاره ازان
 کوهستان و دره و سنگ لخ و بعضی بیشه و جنگل است در مواقی

بخت و دولت از دیرگاه بندگان این درگاه آسمان جاء اختیار کرده کامیاب خدمت حضور بود و با پدر رابطه الفت و دایمۀ موافقت نداشت بموجب التماس در ملک کومکیان امیرخان منظم گشته بمطای خلعت و ماده فیل مباهی شد درین ایام الهوردیخان که از فوجداری متهرا معزول شده بود بامتیلام کعبۀ جلال شرف اندوز گردید و بعرض اشرف رسید که قاسم خان فوجدار سابق مرادآباد که درین اوقات بنظم مهمات چکله متهرا تعیین یافته روانۀ آنحدود بود برادر زنش که مجهولی شوریده دماغ بود و هانا غبار نقاری از در خاطر داشت بجهالت ذاتی و چسارت نشاء جنون عارضی او را بزخم جمدهر از هم گذرانید و بفرمان جهان مطاع این بدکیش شفاوت منشی بیاسا رسید و عبد النبی خان بفوجداری چکله متهرا معین گشته بعنایت خلعت و ماده فیل و از اصل و اضافه بمنصب دو هزاری هزار و پانصد سوار دو امده سه امده نوازش یافت و نظم مهات چکله متهرا از تغیر او بباقرخان تفویض یافته منصبش باضافۀ هفت صد سوار هزاری هزار سوار مقرر گردید هفتم محرم اخلاص خان خویشکی که بموجب حکم معلی خزانه و جواهرخانه و دیگر اموال ناشجاع با عورات و پردگیان آن وخیم العاقبة از بنگالہ آورده بود بادراک دولت زمین بوس چهرۀ عبودیت نورانی ساخت و بعنایت خلعت و شمشیر با ساز میفاکار و امپ عراقی تارک مباهات افراخت و الهوردیخان بفوجداری مرکز گورکمپور از تغیرندانیخان مر بلند گشته بمرحمت خلعت و شمشیر با ساز مرصع امتیاز یافت و الوداد ولد اخلاص خان بعنایت

آن بدکیش باطل اندیش معین شود که اگر از خواب غفلت بیدار
گشته دمت ندامت بذیل اعتذار زند و اظهار خجالت و سرانگندی
کرده بقدم اطاعت و بندگی پیش آید اورا آمان داده همراه خود
بعتبه مهتر مرتبه آرد و الا بتنبیه و تادیب او پرداخته همت بر
احتیصالش گمارد و باین عزیمت صواب انجام امیرخان را با فوجی
از جنود نصرت اعتصام و مبارزان بهرام انتقام مثل راجه رامی سنگه
راتهور و دیندار خان و پردل خان و الف خان و سید منور خان و
سید بهادر بارهه و جان سپار خان و ترکناز خان و راجه دیبی سنگه
بندیل و زاهد خان و آتش خان و گروهی دیگر که قریب نه هزار
موار بودند به سرانجام این خدمت تعیین نموده میزدیم ذی حجه
مرخص فرمودند و هنگام رخصت اورا بمطای خلعت خاص و شمشیر
باساز مرصع و ماده نیل با حوضه نقوه و ده اسپ ازان جمله پلج
راس عراقی یکی با زرین و ساز مطلی نوازش نمودند و از امرای
کومکی و عمدهای آنچیش مسعود راجه رایسنگه راتهور بعنایت
خلعت و اسپ با زرین و ساز مطلی و دیندار خان بمهرمت ماده نیل
و پردلخان بعنایت اسپ و الفخان بمهرمت شمشیر و اسپ و سید منور
خان و سید بهادر بارهه و جان سپار خان و ترکناز خان و راجه دیبی سنگه
بندیل و زاهد خان و آتش خان و قریب سی کس دیگر هر یک
بمهرمت اسپ و برخی بعنایت شمشیر و گروهی بمطای خاع
فاخره سربلندی یافتند و کیدسری سنگه^(۲) ولد راو کرن مذکور که برهبری

شکست خورده رهگرای وادی خذلان و نکال گردید و ساحت سلطنت و حریم خلافت از غبار شورش آن بلخورد فساد آئین پیرایش یافته هریر عظمت و کامرانی و اورنگ فرماندهی و جهانبنانی بفرجالات و اقتدار این دست پرورد لطف افریدگار زینت پذیر شد و سران و سالاران و نوئینان و سپهداران از نزدیک و دور و غیبت و حضور سر عبودیت برخط فرمان برداری گذاشته غاشیه انقیاد بردوش اعتقاد نهادند و گوش اطاعت بحلقه یدگی سپردن از آنجا که مرآت ضمیرش از زنگار ضلالت تیره و دیده تدبیرش از غبار جهالت خیره بود توفیق استغفار و اعتذار و دولت استلام آستان سپهر مدار نیافته یکچند بمقتضای اندیشه‌های تباہ و مصلحت‌های زمیندارانه در آمدن ببنار گاه جاه و جلال تعلل و اسهال می ورزید و بحر از مدتی که از بلخردی نشاء غفلت و نادانی بهوش آمده بخطای رای و غلط تدبیر خویش متفطن شده غلبه وحشت و دهشت و استیلائی خوف و هراس مانع آمدن او بدرگاه گردون اساس گشته از کمال انفعال و تشویر در پردۀ حجاب تقصیر ماند و از کوتاه بینی و ناعاقبت اندیشی در بیگانه‌ی وطن خود که بولایت مالوار قریب الجوار است رحل اقامت انگنده در جواب مناشیر گیتی مطاع که از پیشگاه خلافت و جهانداری در باره طلب او عزّ صدور می یافت از روی مکر و تزویر غرائض مبنی بر حیل و معاذیر نوشته دفع الوقت میکرد بنابراین درین هنگام فرخنده انجام رای جهان آرای حضرت شاهنشاهی که مطلع انوار الهام الهیست چنان اقتضا نمود که یکی از عمده‌های درگاه والا با فوجی از عساکر گیتی کشا بتادیک

خدمت قربان فرمودند درین روز میمنت افروز تزیینت خان پیشکشی
مشمول بر یک زنجیر نایل و جواهر و مرصع آلات و دیگر نقائص بنظر
قدسی برکات رسانید و عاطفت بادشاهانه شامل حال بندهای
آستان عظمت و جلال گشته جمعی کثیر را مورد انظار احسان و
نوازش و مطرح انوار عطا و بخشش گردانید *

تعیین امیر خان با فوجی از جنود قاہرہ به تأدیب و تنبیه راجه کرن بهورمه

تبدیل این مقال آنکه در ایام بیماری اعلیٰ حضرت و هنگام
تسلط و استیلا دارا بیشکوه که آن تیره بخت خسران پوره از
بی خردی و باطل اندیشی باغوازی آن حضرت پرداخته ایشان را
برین آورد که اکثر عساکری که بجهت تسخیر بلجاپور بملازمت رگاب
فصوت مآب شهنشاه عالمگیر مالک رقاب معین بودند طلب نمود
و جمیع عمدها و سران لشکر بادشاهی بدربار جهانمدار شتافته از
امرای بزرگ سوای معظم خان و نجابتخان کسی در دکن نماند
راجه کرن جهالت منش ضلالت ائین که پیوسته در سلک کومکیان
آنصوبه انتظام داشت باغوازی دارا بیشکوه از دولت اطاعت و خدمت
گزارایی و شرف متابعت و فرمان برداری خدیو جهان رخ برتافت
و بی رخصت از دکن برآمده بوطن خویش شنانت لیکن دران
وقت بحکم صلاح اندیشی آنجا توقف و درنگ نموده بدربار گیلکی
مدار نرفت و بعد از آنکه دارا بیشکوه فتنه سگال که از جنود اقبال

یکی از سپاهیان بهابقیه رنجشی قصد هلاکشی نموده او را از پای
 در آورد و چون حقیقت گردن کشتی و سرتابی متمردان مرادآباد که
 از محال مقصد خیز زور طلب امت بمسامع حقائق مجامع رسیده بود
 حکم معلی صادر شد که بخشی هرکار تازه فہال بوستان سعادت
 و اقبال بادشاہزادہ ارجمند فرخندہ نال محمد اعظم با ہانصد سوار
 از سپاہ ایہان ہکومک اصالت خان فوجدار آنجا شتادہ یکچند در
 تذبذب و تادیب مفسدان نگوہیدہ آئین و تمرد پیشگان لدبار قرین
 آن سرزمین ممد و معاون خان مذکور باشد و بعد از استیصال
 متمردان بخی مگال مراجعت نمودہ بہ پیشگاہ جاہ و جلال آید درین
 وقت فیض مقدم فرخندہ عید الفصحی مصرت بخش دلہا گشتہ
 آئین عشرت و خرمی تازہ شد و کوس طرب و خوشدلی بلند آوازہ گردیدہ
 نوٹینان عالی مقدار و امنوی والا جاہ در بارگاہ فلک پیشگاہ جمع
 آمدہ بتسلیمات عبودیت سمات تقدیم رسم تہنیت نمودند و
 حضرت شاہنشاهی بشیمہ معہود عزم توجہ بمصلی فرمودہ بر
 فیل کویہ پیکر بدیع منظری کہ تخت مہر فروغ طلا بر پشت آن
 نصب گشتہ ہوں سوار شدند و سرور ہر افراز گلشن سلطنت و سروری
 بادشاہ زادہ کامگار سعادت شیم محمد معظم را در عقبہ سر مبارک
 جای دادہ فیض قدوم بعیدگاہ ارزانی داشتند و نماز عید بجماعت
 گزاردہ پس از یک و نیم پاس روز لوای معاودت برافراشتند و در
 رفتن و آمدن تماشا ثیان و اہل کوچہ و بازار از زر پاشی و سیم
 اشانعی دست مکرمت و جود نقد مقصود بدامن امید افتاد و بعد
 معاودت از عیدگاہ شہنشاہ اعلام پرور دین پناہ بدست مبارک ادای

جاء و جلال ملکه ثریا جناب خورشید احنجاب بیگم صاحب که در مسنقر الخلافة اکبر آباد شرف اندوز خدمت اعلیٰ حضرت بودند یکعقد مروارید که پنج قطعه لعل آبدار دران منتظم بود و دو لک و هشتاد هزار روپیه قیمت داشت بنظر فیض اثر رسیده پذیرای انوار قبول شد و از جانب صدر نشین مشکوی ابهت و احتشام پرده گزین تنق عظمت و احترام ملکه تقدس نقاب روشن رای بیگم پیشکشی از جواهر زواهر بنظر قدسی متأثر در آمد و گوهر انسر سر بلندی فروغ اختر ارجمندی بادشاهزاده والا قدر محمد معظم پیشکشی شایسته از جواهر و مرصع الات که پنجاه و دو هزار روپیه بها شد گذرانیدند و پیشکش قطب الملک که شصت و پنج هزار روپیه قیمت آن بود و پیشکش امیر الامرا صوبه دار دکن و پیشکش مهاراجه جسونت منگه صوبه دار گجرات مشتمل بر جواهر و مرصع آلات و نغائس و نوادر آن بلده فاخرة و امپان کجپی باد رفتار که بقریب یک لک و پنجاه هزار روپیه بقیمت شد از نظر اشرف گذشته بمعرض قبول در آمد و راجه جیسنگه پیشکشی شایسته از جواهر و مرصع الات موازی یک لک و سی هزار روپیه بنظر انور رسازید و جمعی دیگر از امرا بقدر پایه و حالت خوبش پیشکش ها گذرانیدند و درین ایام تربیت خان صوبه دار اجمیر که از انجا معزول شده بود دولت اندوز ملازمت اکهیر خاصیت گردید و بمعرض همایون رسید که داور داد خان ناظم مهات اٹک باجل طبیعی بساط حیات در نوردید و جمشید چیله که از غلامان روشناس این آستان دولت آساس بود و بفوجداری سرکار بیراته قیام داشت

آنرا اعتبار به پیش ناشجاع مورد عتاب شهنشاه مالک رقاب گشته از منصب معزول شده بود مطمح انظار بجایش گردیده بمنصب هزاری چهار صد هزار سربلند شد و بقلمه داری ظفرنگر از تغییر منیرزا علی عرب تعیین یافت و هندی نولد بکوتوالی رکاب سعادت از تغییر محمد خان منصوب شده بمعنایت خلعت و خطاب نولد خانی نامیده اعتبار برانروخت و حکیم محمد امین شیرازی و حکیم محمد مهدی از دستانی و حکیم حقیق برادر حکیم شمسای کشی و میرآق متولی روضه منوره امیر کبیر و خاقان اعظم مطاع سلاطین گیتی و پیشوای خواقین عالم حضرت صاحب قرانی انار الله برهانه و چندی دیگر هر یک بانعام یک هزار روپیه و صد شیر محمد قادری بانعام سه هزار روپیه و شیخ عبدالله بانعام دو هزار و پانصد روپیه بهره اندوز مکرمت گشت و محمد آمین بیگ خوش ذوالفقار خان که درین ایام از ولایت ایران روی عهدیت باین آستان شهر نشان آورده بود بمرحمت خلعت و شمشیر و خنجر مرصع و سحر با ساز طلا و انعام سه هزار روپیه سربلندی اندوخت و سبها سنکو بهدوریه که از نیکو محضری و سعادت یاری توفیق ادراک شرف اسلام یافته بود بمعنایت خلعت و اسب سرانراز گشته مسمی بر او سعادتمند گردید و یکی از اهل دکن که از فیز باین دولت فائز گشته بود بمرحمت خلعت و انعام یک هزار روپیه کامیاب شد و پنجهزار روپیه با برخی از حلی مرصع باهل ساز و نوا و نغمه همچنان آن بزم والا عطا گردید و درین فرخنده روز جهان امروز از جانب مخدره نقاب حشمت و اقبال محبوبه استار

سده سپهر مرتبه نائز شده مشمول عواطف بادشاهانه گردیدند و اولین بعنایت خلعت و خنجر مرصع و شمشیر باساز طلا و سپر با ساز میناکار و انعام شش هزار روپیه و منصب هزاری دومد سوار دومین بمرحمت خلعت و جیفه و خنجر مرصع و شمشیر با ساز طلا و سپر با ساز میناکار و انعام چهار هزار روپیه و منصب هفت صدی صد سوار نوازش یافته سرفراز دولت بندگی گردیدند و قزلباش خان بقلعه داری قندهار دکن از قعیبر میر عبد الله معین گشته خلعت سرفرازی پوشید و چون مهدیقلیخان سپاه منصور اراده کوشه نشینی داشت بسالیانه ده هزار روپیه کامیاب عنایت گردید و سید جعفر ولد سید جلال بخاری که کسوت میادتش بطراز تقوی و فضیلت آرامنگی دارد و بالفعل صاحب سجاد آن سلسله است بمرحمت خلعت و یک زنجیر فیل و انعام ده هزار روپیه و سید محمد خلف از بعنایت خلعت و ماده فیل و انعام یک هزار روپیه و سید حسن برادر سید جلال مغفور بعطای خلعت و ماده فیل مطرح انوار نوازش گشته باحمد آباد که موطن مالوف آنهاست و در اینجا بوظائف احسان و شرائف انضال این دولت بی زوال موظف اند رخصت انصراف یابند و سید محمد صالح بخاری که از اولاد قدوة مشایخ عظام امود و اوایای کرام حضرت شیخ قطب عالم قدس سره و صاحب سجاد آن دودمان کرامت نشانست بمرحمت خلعت و ماده فیل و انعام دومد اشرافی کامیاب عاطفت بادشاهانه گردیدند و وزیر بیگ مخاطب بارادتخان که همراه بادشاه زاده عالیقدر بلند مکان محمد سلطان بود و بنابر سنج قضیه رفتن

رحیمده بود باضافه پانصدی پانصد سوار که سابق بنابر تقصیر
 از منصبش کم شده بود بمنصب دو هزاری پانصد سوار سرافراز شد
 و سوبهگرن بندیل به فوجداری ترهار و غذایت اسپ و ازاصل و اضافه
 بمنصب دو هزار و سوار دو اسپه سه اسپه مباحی گشت و
 ازاصل و اضافه نصیری خان فوجدار کتره مانگپور بمنصب دو هزار
 هزار سوار و سید حسن ولد دلیر خان بارهه بمنصب هزار و پانصدی
 هزار و پانصد سوار دو اسپه سه اسپه و تهور خان به فوجداری چنور و
 مرحمت خلعت و اسپ و باضافه پانصد سوار بمنصب هزار و پانصدی
 هزار سوار و تشریف خان بقلمه داری فتح آباد دکن تعیین یافتند
 به غذایت خلعت و خطاب منتخبر خانی و ازاصل و اضافه بمنصب
 هزار و پانصدی هزار سوار و محمد بیگ خان به فوجداری و قلمه
 داری انتور معین گشته از اصل و اضافه بمنصب هزار و پانصدی
 شش صد سوار مورد نوازش گردیدند و از اصل اضافه کاکرخان
 بمنصب هزار و هشت صد سوار و میرزا علی عرب که در ملک
 کومکیان دکن انتظام داشت بمنصب هزار و شش صد سوار و اسد
 کلپی بمنصب هزار و شش صد سوار و اوزبک خان ز کومکیان دکن
 بمنصب هزار و پانصد سوار مرادرازی یافتند و نور الحسن که شمه
 از احوال او در طی موانع بنگاله گذارش یافت از آنجا رسیده جبهه
 ساسی سد اقبال گردید و بمنصب هزار و پانصد سوار سر بلند
 شد و منصور برادر عبد الله خان والی کاشغر و مهدی برادر زاده
 خان مذکور که هر دو از منوهم گشته براه بدخشان خود را بجمعیت
 آباد هندوستان بهشت نشان رسانیده بودند درین هنگام بتقبیل

الامرا صوبه دار دکن و خلعت خاصه بجهت رانا راجسنگه و
 و مهابت خان صوبه دار کابل و وزیر خان صوبه دار اکبر آباد و بهادر
 خان ناظم مهام صوبه داره آباد مرسل گشت و ابراهیم خان که بصوبه
 داره کشمیر جنت نظیر از تغییر اعتماد خان معین گشته بود
 بعنایت خنجر مرصع با علاقه مرارید و اسپ با ساز طلا مباحی
 گشته مرخص شد و اصالت خان که سابق از منصب معزول شده
 بود درین هنگام مورد عاطفت خسروانه گشته بمنصب پنجم هزاره
 سه هزار سوار سریلندی یافت و بفوجداری مراد آباد از تغییر قائم
 خان منصوب شده بعطای خلعت خاصه و ماده فیل و ترکش
 زرد رزی کامیاب مرحمت گردید و قائم خان بفوجداری چکله مهترا
 از تغییر اله وردیخان معین گشته بعنایت ارسال خلعت نوازش
 یافت و نجابت خان که بمقتضای تقدیر در اوائل این سلطنت
 عاملگیر تقصری ازو صادر شده بود چون از انوقت باز که مورد تفضل
 و بخشایش خدیو جرم بخش گشته رخصت کورنش یافته بود تا
 این هنگام بی سلاح بملازمت اشرف می آمد عاطفت بادشاهانه
 او را بعطای شمشیر نوازش نموده حکم شد که بعد ازین یراق بسته
 به پیشگاه حضور می آمده باشد و طاهر خان بمنایت خنجر مرصع و
 اسد خان بخشی درم بمرحمت شمشیر و قطب الدین خان فوجدار
 چوناکده بمرحمت ارسال خلعت و یک زنجیر فیل و سردار خان
 از کومکبان گجرات و سوبهاگ پرکاس زمیندار سرمور و راجه
 بهادر چند زمیندار کمانون بعنایت ارسال خلعت چهره اعتبار
 انروختند و لودیکان که درین ایام از بنگاله به پیشگاه خلافت

روز خجسته پرتو عافیت شهشاهانه بر صاحت حال سعادت اندوژان
 بساط اقبال و مقریان پیشگاه جاد و جلالتانته رسم بخشش و نوازش
 و شیوه مکرمت و انعام عام شد و نخل مرتب و مذاصب از فیض
 بهار تربیت بادشاهی بلمشو و نما گرانیده شاهد آمال جهانی بگوهر
 افشانی کف احسان خلیفه الهی پیرایه حصول یافت ازان جمله
 رخشنده گوهر درج عظمت تابنده اختر برج خلافت بادشاهزاده
 والا قدر خجسته شیم محمد معظم بانعام يك لك روید و مرحمت
 جیفه مرصع و بازوبندی که مشتمل بر دو قطعه لعل آبدار و چهار
 دانگ مروارید گران بها بود و یک عقد مروارید که دانهای زمره نیز
 دران انتظام داشت سر بلندی یافتند و تازه نهال حدیقه کامکاری
 شاداب نخل کلشن بختیاری بادشاهزاده عالی نژاد سعادت پیوند
 محمد اعظم بعنایت بکعقد مروارید که دانهای زمره دران منظوم
 بود عز اختصاص اندوختند و قرة العین سلطنت و نورمان روائی
 قوه الظهر ایست و جهانکشائی بادشاه زاده ارجمند والا گهر محمد
 اکبر بمرحمت یک زنجیر فیل مشمول عاطفت گردیدند و معظم
 خان سپهدار بنگاله بجلدوی مصاعی جمیل که در وضع و احتیصال
 ناشجاع خسران مآل ازو بظهور آمده بود بخطاب والای خانانانی
 و سپه سالاری بلند نامی یافته دو هزار سوار از تابندگان او در احپه
 سه احپه مقرر شد که منصبش از اصل و اضافت هفت هزار
 هفت هزار سوار ازان جمله پنج هزار سوار دو اسبه سه اسبه باشد
 و بمرحمت ارسال خلعت خاص و شمشیر با ساز مرصع عز مباهات
 یانت و از روی عنایت خلعت خاص با شمشیر خاصه برای امیر

نفا داده اواره تپه خندان گردید و خاصیت حال و منوی مآلش باعث عبرت همگان شد و سرانجام کار آن بد عاقبت بعد از وصول بآن ولایت طلائع بنیاد و ملاقات با سرگروه آن قوم بد نژاد و دون نهاد که بهزاران هزار مرحله از شهرستان ادمیت و کشور انعامیت دور و از حلیه دین و دانش و شعار صروت و مردمی مجبور اند بعد ازین در محل خود مشروح و مذکور خواهد گردید .

چشم وزن فرخنده قمری آغاز سال چهل و چهارم

درین هنگام سعادت انجام که زمانه را هر زمان اسباب کامرانی و مواد شادمانی در افزایش بود خجسته جشن وزن مبارک قمری خدیو کام بخش کامران شهشاه جهاندار جهان سنان نشاط انزای دوران گشته بفروغ بعجت و خوشدلی چهره پذیرای حال جهانیان گردید و بتازگی صلی عیش و طرب و نوید خرمی و انبساط بعالمیان داده بزم گاه گیتی را زینت بخشید و روز مبارک در شنبه هفدهم فی قمری این سال فرخ نال مطابق چهاردهم امرداد پس از انقضای یکپاس روز که ساعتی سعادت طراز میمنت انروز بود در محفل فیض منزل غمخیزانی که برای این جشن خسروانه زیب و آرایش یافته بود انجمن عشرت مرتب گشته از سنجیدن گوهر عنصر همایون پایه انزای اورنگ عظمت و سروری میزان سرنواز با آسمان انراحت و پائین معبود وزن مسعود بفعل آمده جهانی را کامیاب امید ساخت و سال چهل و سیوم قمری از عمر کرامت قرین خدیو زمان و زمین بانجام رسیده سال چهل و چهارم آغاز شد درین

امست که بی توقف و درنگ روانه رخنگ شوید ناسجاع قبول این معنی نموده بعزم جرم قرار داد که رخت ناکامی بآن ناحیه کشد و چون مردمش ازین عزیمت باطل آگهی یافتند و دانستند که غول ادبارش راه زده و دیو پندار انسون ضلال برر خوانده از بیدانشی راه وادی می سپارد که جز خسران صورت و معنی و خذلان دینی و عقبی سودی ندارد و اکثر سپاهان و خدمه و ملاحان متفرق شده هر یک از طرفی بدررفت چنانچه صبح روز دیگر که از آنجا روانه میشد سید عالم با فده کس از حادات بارهه و سید قلی اوزبک با دوازده تن از مغولان و معدودی دیگر که همگی بچهل کس نمی گشتند قرار رفاقت داده مانده بودند باجمله با اعتماد مرانقت و همراهی و اعتضاد و امداد و هوا خواهی آن بی دیزان بد نژاد برفتن رخنگ دلهاد گشته قطع علاقه امید از بودن پنگاله کرد و با آنکه عقل مصلحت بین و خرد خرده دان بهزار زبان میگفت * نظم *

اذا کان الغراب دلیل قوم * سیدیهیم سبیل الهالکین

از کمال مفاقت و بیخردی روز دیگر باغوامی آن گمراهان از کشور دولت و شهرستان عاقبت یکباره آواره گردید و بعد از قطع مراحل ادبار و طی لجهای خونخوار بجزیره رخنگ که ارنال معموهای عالم و ممکن کفره ضلالت شیم است رسیده از تیره بختی و بد فرجامی باد و دام آن سرزمین محشور شد و بشامت کفران نعمت و ناسپاسی و زیاده طلبی و حق ناشناسی و نقض عهد و میثاق و هدم بنیان وفا و وفای و سدیزه با قضا و قدر و منازعت و لجاج با برگزیده خالق اکبر مملکت وسیع پنگاله و دولت و حشمت چندین ساله را بیاد

و در فیل بکنار دریا رسیده بجنگ پیوستند و فیلانرا بآب زده بر سر کشتیها آمدند و میرزا بیگ را با ده کس از جمله دوازده کس دستگیر نمودند و دو کس گریخته خود را بناشجاع رسانیدند و او را از سنج این مقدمه آگهی بخشیدند آن تباه اندیش بلیخرد بعد از اطلاع برین قضیه قرار داد که روز دیگر بامداد رخنگیان و استظهار نواری آنها کفایت مهم گماشتهای حسین بیگ نموده قلعه بهلوه را بتصرف آورد و آن غلالت کیشان را بسعی و کوشش درین امر تکلیف نمود چون صبح شد سرداری دیگر از آن گروه شقاوت پرور با سه کشتی از چانگام رسیده بفرقه سابق ملحق شد چون رخنگیان دیدند که امر او از صلاح و کارش از اصلاح بیرون است از قبول رای باطل و تکلیف لاطائل او سر باز زده بزبان معذرت صریح جواب دادند که آداب و آئین ما نیست که از کشتی برآمده جنگ کذیم بتوپ و تفنگ بر روی آب آتش کارزار می توانیم افروخت و حسین بیگ اباکش را که بودن او در قید ناشجاع سرمایه هوس گرفتن قلعه بهلوه بود ازو طلبیده گفتند که با او معامله داریم و طلب را بمبالغه و ابرام رسانیده چون دیدند که ناشجاع در دادن او تعلل و امهال می ورزد پرده مدارا و مراعات ظاهر از پیش برداشته بفاخوشی و تلخی در آمدند و حسین بیگ را با امام قلی از قید او برآورده پیش خود بردند و بعد ازین مقدمه با او گفتند که اگر بهلوه بتصرف می آمد شما را آنجا متمکن ساخته یکی از پسران شما را برخنگ می بردیم و آنچه راجه مقرر میساخت بعمل می آوردیم الحال چون نقش تدبیر درست نه نشست و بهلوه بدست نیامد صلاح درین

همراه شدند و آن روز در هرگنه لکهی دیه منزل نمودند و صبح آن
 ناشجاع بیدرگت باطل آهنگ بانواره رخنگ ازان موضع روانه شده
 در هرگنه بهلوه در مکنی که تا قلعه آن براه خشک چهار کروه مسافت
 بود نزول نمود و درانجا امام قلی خویش حسین بیگ اباکش که
 بحراست قلعه بهلوه قیام داشت باشاره حسین بیگ مذکور آمده
 بآن تیره ایام ملاقی شد و آنقدر تبه کار او را تسلیم و استمالت
 نموده فرستاد که حسین بیگ را مستمال ساخته پیش او آورد حسین
 بیگ از قلت سرمایه دانش و تدبیر سود کار خویش از زبان باز
 ندانسته روز دیگر بانمون فریب آنگذنه پرور با یکصد سوار از قلعه
 بهلوه برآمده بدیدن او رفت و آن آواره کشور دولت او را با امام
 قلی مذکور نگاه داشته تکلیف دادن قلعه نمود و امر کرد که بمردم
 خود که در قلعه گذاشته بود بنویسد که قلعه را باتمامی اموال که
 آنجا داشت حواله کسان او نمایند و روز دیگر میرزا بیگ را با
 دوازده کس در دو کشتی نشانیده با نوشته حسین بیگ فرستاد که
 رفته قلعه را باموال و اشیای او بتصرف آورد میرزا بیگ در دو
 گروهی قلعه کشتی را بکنار باز داشت و نوشته حسین بیگ را
 بشخصی داده نزد گماشتهای او که در قلعه بودند فرستاد و بآنها پیغام
 نمود که مرکوبی چند بفرستند که با همراهان از کشتی برآمده بقلعه
 رود چون نوشته بانها رسید از صواب اندیاهی و کار شناسی بظاهر قبول
 دادن قلعه نموده جواب فرستادند که اسپان برای سواری میفرستیم
 و پس از ساعتی چند مظفر نام غلام حسین بیگ و هندی که
 دیوان او بود با هشتاد سوار و چهار صد پیاده بدو تپچی و تیر انداز

نگر است نزول اِدبار نمود و در آنجا جان بیگ که از تربیت کردهای
 عمده قدیمی او بود با چندی از نوکران روشناس و گروهی از عمله
 نواره و ملاحان که در رفقت بوجود آنها بیشتر از عمدها و حرداران
 احتیاج داشت ترک رفاقت کرده راه مفارقت پیمودند فردای
 آن از آنجا روانه شد و چون زین الدین مهین فاخلف او قبل ازین
 بسمه ماه شخصی نزد راجه رخنگ و دو کس دیگر سه چهار روز قبل
 از رسیدن ناشجاع بجهانگیرنگر برای طلب کومک پیش حاکم
 چانگام فرستاده بود درین روز بعد از طی اندک مسافتی آن هر
 سه کس با پنجاه و یک منزل جلیله رخنگی و فرنگی مشغول
 بمردان کار و ادوات حرب و پیکار که حاکم چانگام باشاره راجه سامان
 کرده برسم کومک فرستاده بود بآن برگشته بخت ملاقی شدند
 و نوشته راجه و حاکم چانگام رسانیدند و رؤسای کفره رخنگ اظهار
 نمودند که اگرچه راجه ما را برای امداد و کومک فرستاده است و
 قرار داده که خود نیز آمده در چانگام بنشیند و متعاضب نواره عظیم
 بفرستد و جمعی براه خشک نیز تعیین نماید لیکن این مراتب
 در صورتی مقرر بود که شما در جهانگیرنگر قدم ثبات نهاده
 امتقاعات میروزیدید چون اضطراب کرده بر آمدید مامور نیستیم که
 شما را برخنگ ببریم ناشجاع بآنها گفت که ما باین عزیمت از
 جهانگیرنگر بر آمده ایم که در موضع بهلوله که سرحد ملک بادشاهیست
 محل ثبات انگنده تمکن و اقامت فمائیم و قلعه آنرا با دیگر تهاجمات
 استحکام دهیم باتفاق و اعانت شما هرچه باید کرد از قوه بفعل
 آوریم بنابراین آن گروه ضلالت آئین بمراغمت و موافقت راضی گشته

و خیم العاقبت عائد گشته ضمیمهٔ موجبات خزی و ادبار او گردید و درین ایام که بد فرجام از تاندهٔ فرار نموده بجہانگیر نگر رسید چون این معنی را متیقن بود که از صولت و سطوت عساکر جهانکشا آنجا نیز ثبات و امتقامت نمی تواند ورزید و جاره کار جز فرار بجاقب رخنگ نمی دید کسان بانوشتها نزد راجهٔ آنجا فرستاده درخواست نمود که جمعی از مردم خود بفرمند تا او را رهبری و همراهی کرده بآن ولایت کفر آیت که نمونه از درکات سعیر و سورتی از معنی *يُنْصِرُ الْمَصِيرُ* است برسانند و قریب یکماه بانتظار خبر بهر برد و از آنجا که معظم خان بافواج نصرت پیرا چنانچه مذکور شد بتعاقب او پرداخته بود از طنطنهٔ قرب وصول مواکب ظفر لوا مورد رعب و هراس گشته مقید بر رسیدن خبر و معاونت فرستادهای خود نشد و یکشنبه ششم شهر رمضان که آغاز سنهٔ ثالث از جلوس همایون بود رخت نکبت بر سفینهٔ ادبار نهاده با زین الدین و بلند اختر و زین العابدین پسران خویش و چندی از عمدہا که تا اینجا رفاقت کرده بودند مثل جان بیگ و سید عالم و سید قلی اوزدک و میرزا بیگ و جمعی از سپاهیان و معدودی از خدمه و خواجه سربان از جهانگیر نگر برآمد و در موضع دهاپه که چهار گروهی شهر و جای تهانه است منزل نمود و در آنجا جمعی از ملاحان و فرقه از سپاهیان که رخامت حال و خذلان و نکال خود در صورت رفاقت آنخسران مآل بدیده پیش بینی و مصلحت شناسی میدیدند برگشته بشهر آمدند و از فقدان ملاح چند کشتی همانجا ماند و روز دیگر از آنجا روانه شده در سری پور که یکی از تهانهای عمده و دوازده کروه بالای جهانگیر

مستوجب آن شده بود یازدهم شعبان بجهانگیر نگر رسید و درین مدت که زین الدین مهین ناخلف او در آنجا بود با اشاره آن بی بهره جوهر عقل و فرهنگ با راجه رخنگ راه ارسال رمل و رسائل کشوده مکرر کسان با ارمان نزد او فرستاده بود و بجهت دفع منور خان زمیندار جهانگیر نگر که از بخت مندی و پیش بینی چنانچه گزارش یافته زمینداران آنحدود را با خود متفق و همدستان ساخته مر از اطاعت و فرمان پذیری ناشجاع پیچیده بود چندی قبل ازین کومک طلبیده و دران وقت راجه جمعی کثیر از رخنگیان دیومعیرت بهائو خو با جلیه و غراب بسیار بمدد فرستاده چنانچه آنشعبه دوحه فساد بمعارفت و امداد آنقوم بد نهاد بر سر منور خان رفته او را شکست داد و پس از کفایت آنهم مبلغی از نقد و جنس بر سهیل جلد بآنها داده آن گروه خدایان بروه را رخصت معاودت نمود و بنامه و پیام با راجه مقرر کرد که هرگاه پدر متنه پرورش برفتن رخنگ مضطر شود و بجهانگیر نگر آمده خواهد که پیایمردی فرار رخت ادبار بآن دیار کشد دگر باره جمعی بسرحد فرمتد که او را دلیل راه آوارگی شده بآن کفر اباد رسانند و راجه بحاکم چانگام که سرحد رخنگ امت تاکید کرده بود که هرگاه ناشجاع درین باب ایمانی کند بی توقف گروهی را نزد او فرستد در رخنگیان بد گوهر لئیم درین آمدن خرابی عظیم باطراف و نواحی جهانگیر نگر رسانیده چنانچه شیعۀ آن بی دینان و عادت آن ضلالت گزینانست خلقی کثیر از رعایای آنجا که اکثر مسلمانان بودند بقید امارا در آورده با خود بردند و وبال آن نیز بروز کر ناشجاع

مناصب مناسب در خور حال آن فریق تجویز کرد و حقائق احوال
 آنها را بدرگاه معلی عرضه داشت بالجمله معظم خان دوازده روز در
 تانده توقف نموده بنظم و نسق مهمات هر دو روی گنگ و گرد اوری
 اسوال ناشجاع نگوهیده فرجام قیام ورزیده هیزدهم شعبان بعزم
 تعاقب آن بد عاقبت تیره اختر کوچ کرده بتردی پور آمد و اسلام
 خان که با فوجی از عساکر ظفر مآثر در اکبر نگر بود چون بنا بر
 نقار خاطری که با آن نوئین اودات آئین داشت بی آنکه از پیشگاه
 خلافت و جهان داری فرمان طلب بنام او صادر شود با جمعی از
 همراهان خود از اکبر نگر برآمده عازم درگاه خلایق پناه شده بود
 مخلص خان را بفوج داری اکبر نگر مقرر نموده بآن طرف آب رخصت
 کرد و فتح جنگخان و اخلاص خان خود شکی و عبد الله خان سرای
 و زبرد سنخان و مالوجی و میانه خان و علیقلی خان و جمال
 دلزاق و امر سنگه نرووی را با هزار سوار دیگر با خان مذکور تعیین
 نمود و خود با دایر خان و داؤد خان و رشید خان و سید نصیر الدین
 خان و راجه نرسنگه کور و فرهاد خان و آغر خان و تروالخان و
 عبد الباقی انصاری و گروهی دیگر از مبارزان جیش انبال
 نوزدهم از تردی پور کوچ نموده در هجرا پور منزل گزید و روز دیگر
 از آنجا بر جناح مسارعت براه خشکی روانه جهانگیر نگر گردید تا
 ناشجاع آنجا مجال ثبات و استقرار فیانته آواره کشور ادبار شود
 و بالکلیه ماحمت آن مملکت از خس و خاشاک فتنه او پیراید
 بالجمله آن فاسزاد دولت و اقبال نکبت زده و پریشان حال با هزاران
 خسران و ناکسی که بمملکت سوی افعال از پیشگاه عدل داور بیهمال

در آنها بود پس از برآمدن معظم خان از تردی پور چون محاسنی
موضع مذکور رسید بندهای بادشاهی خبردار شده ازین طرف
کشتیها درانیدند و بقوت طالع والای خدیو جهان و خلیفه زمان
هر دو را بدست آورده بکنار رحانیدود و مجموع اشرافی و طلا آلات
و جواهر و نفائسی که در آنها بود بحیطه ضبط و تصرف اولیای دولت
قاهره درآمده ضمیمه غنائم گردید و از شیر پور و هجرا هتی که
لودیخان با جمعی در آنجا بود خبر رسید که هنگام عبور نوار غنیم
قریب سی کشتی که در بعضی از آنها برخی اشیاء و اموال ناشجاع
و مذسوبان و اتباع او بود بدست مبارزان فیروزی نشان آمد و برادر
زاده سید عالم و رندوله پسر خوانده او با چندی دیگر از مخدولان
که در آن کشتیها بودند امیر سر پنجه انبال دشمن شکار هملشاه کامکار
گردیدند و همچنین اکثر اموال ناشجاع که بغارت رفته بود بحسن
سمی و تفحص و قدغن و اهتمام معظم خان از جسارت منزهانی
که دست تطاول با خدا آن کشاده بودند استرداد یافته بحیطه ضبط
آمد و هشتم ماه مذکور جمعی از نوکران عمده ناشجاع مثل سراج
الدین جابری و اسفندیار معمولی و میر مرتضی امامی و ابن
حسین داروغه توپخانه و محمد زمان میر سامان و قاسم کوک و داراب
پسر فاضل خان قدیم و گروهی دیگر که روی امید ازو برتافته با اهل
و عیال و امتعه و اموال مانده بودند آمده بمعظم خان ملاقی شدند
و آن زبده نوئینان نظر بر شیمه فضل و کرم و شیوه بخشایش و
و احسان خسروانه کرده همگی را بجان و مال امان داد و بنوید
مراحم بادشاهی و بشارت مکارم مایه الهی خوشدل و مصممال ساخته

اموال او بحضارت نمودند چنانچه برخی از نفائس امتعه توشکخانه اش را که صندل نام خواجه سرای تحویلدار باشاره آن خسران مآب انتخاب کرده بر شش فیل و دوازده شتر بار کرده آورده بود که داخل کشتی کند با چندی از جنائب خاصه که آنها را نیز میخواست بکشتی در آورده همراه ببرد جمعی از اوباش بتاراج بردند و درین وقت مردم بهم برآمده طرفه حالتی رخ نمود و غریب هرج و مرجی پدید آمد هر کس را هر چه بدست می آمد بنهب و غارت میبرد و آن را غنیمت می شمرد و چون معظم خان ششم ماه مذکور که روز پیش آن ناشجاع از تانده بوادی آوارگی شتافته بود بتانجارسیده و برین احوال مطلع گردید بضبط و گرد آوری اشیا و اموالی که مانده بود پرداخته در امتداد آنچه اوباشان لشکر بغارت برده بودند ازان خیره چشمان تاراجگر و گستاخ رویان جهالت پرور سماعی شد و عورات و پردگیان را که آنجا مانده بودند با احتیاط تمام حراست کرده جمعی برای کیشک بر اطراف حرمگاه گماشت و ناظران و خواجه مرایان قدیمی را تاکیدات بلیغه نموده مقرر ساخت که بدستور سابق بخدمت خود قیام نمایند و لوازم هوشیاری و خبرداری بیشتر از بیشتر بظهور رسانند و داؤد خان که بعد فرار ناشجاع از چوکی میرداد پور بر آب مہاندی جسر بسته گذشته بود اواخر این روز رسید و از جلائل دلائل اقبال این برگزیده ذوالجلال و امارات روشن بر تیره روزی و ادبار ناشجاع خسران مآل که درین هنگام جلوه ظهور نموده بتنازکی سرمایه عبرت و بصیرت عالمیان گردید آنکه آن دو غراب که مجموع خزانه و جواهر خانه و نفائس اموال آن بد مآل

نوبسی و جمعی از سپاه و ششصد پیاده بندوچی برای ضبط آن اموال آنجا گذاشته صبح روز دیگر برسم ایلغار روانه تانده شد و با چهار صد سوار قریب بنصف النهار بتانده رسید ناشجاع که شب پنجم ماه مذکور چنانچه گزارش یافت از چوکی میردادپور روانه تانده شده بود صباح آن بانجا رسیده بعزم فرار و قصد ساز و برگ راه ادبار بیرون تانده برگزار دریا فرود آمد و بتائید و اهتمام تمام دو غراب که اعتماد بر استحکام آن داشت از نفائس و غرائب اموال مثل اشرفی و طلا و جواهر و مرصع آلات هر کرده خلاصه دیگر اشیا و کلر خانات که در آنجا داشت بر دو غراب دیگر بار نموده آنها را روانه ساخت و بعد فراغ از سرانجام این امور ندیم کروه از تانده پشتر رفته در درخت زاری فرود آمد و ساعتی چند آنجا توقف گزید درین اثنا قراولی باو خبر رسانید که افواج قاهره نزدیک رسیده است از غایت رعب و دهشت مضطرب گشته سراسیمه و از آنجا سوار شد و پنج و شش گهزی از روز مانده خود را بکنار دریا رسانید و با بلند اختر و زین العابدین پسران خود و جان بیگ و مید عالم و سید قلی اوزبک و میرزا بیگ و معدودی از سپاه و خدمه و خواجه سرایان که همگی سه صد کس بودند در کشتی نهشته با قریب شصت کوسه در همان روز که پنجم شعبان از دوم حال جلوس همایون بود بجانب جهانگیرنگر آواره گردید و دیگر نوکران عمده و سردارانش که سیمای خیر و صلاح و آثار بهروزی و فلاح در چهره احوال او نمیدیدند باقتضای صلاح اندیشی خون را بیکسو کشیده مفارقت گزیدند و اعوانان و خود سران لشکرش دمت بغارت کشوده باخذ

فتح شگرف چون آنقدر کشتی که قابل بستن جسر باشد بهم رسیده بود معظم خان برکنار ناله نشسته باهتلم بستن جسر پرداخت و چون جسر مهیا شد بقیه جلود مسعود را که از آب گذرانیده همانجا منزل کرد ناشجاع و خیم العاقبة اواسط همین روز خبر عبور عساکر منصور از ناله شنید و چون دید که سیل بلا نچنان بالا گرفته که بخس و خاشاک تدابیر باطل و اندیشیهایی بیحاصل سد راه آن توان کرد یکباره مورد یاس و ناامی شده با هزاران خسارت و حرمان و نکبت و خذلان دل از بودن بفکاله و مملکت و دولت دیر ساله برگرفت و چون شب در رسید بالشکر نکبت زده و حال تباه از چوکی میدرداد پور رحل افامت برداشته روی ادبار بپایانده که بنگاه او بود آورد که از آنجا پمبیج راه آوارگی نموده بجایانگیر نگر رود بالجمله معظم خان روز دیگر با فوج ظفر اثر بجانب پانده که ناشجاع تیره اختر بانجا رفته بون روانه شد و بعد از طی اندک مسافتی باو خبر رسید که تمامی نوار غنیم نزدیک تودی پور که از گذر مذکور تا آنجا هشت کروهست جمع شده و ناشجاع خود نیز بآن راه خواهد آمد لهذا با جمعی از لشکر جدا شده بر جناح سرعت و تعجیل بجانب تودی پور شتافت و باقی جنود مسعود نیز متعاقب بآن سمت روان گردید و یکپاس از روز مانده آتخان اخلاص نشان بتودی پور رسید و چهار صد کشتی از نوار ناشجاع بعضی از آن مشحون باموال و کار خانجات او که در آن موضع بانتظار رسیدن آن رسیده اخت مجتمیع بود بتصرف اولیای دولت ابد قرین درآمد و معظم خان نور الحسن و میر عزیز دیوان لشکر ظفر اثر را با واقعه

بر زمین فرود برده بودند که نشان پایاب باشد و مردم بر زمین غرق آب نیفتند در یلوقت بسبب عبور لشکر ظفر اثر آب بتلاطم آمده ریگ زمین از ته بدر رفت و بعضی مواضع پایاب غرق آب شد و چوبها نیز غلطیده نشانها بر جای خود نماند و بدین سبب از سوار و پیاده قریب هزار کس را لطمه امواج تقدیر غریق بحر هلاکت ساخت و فتح پسر دلیر خان رخت حیات بمیلاب اجل داد و باقی جنود قاهره قرین نصرت و سلامت چون باد از آب گذشته بساحل مقصود رسیدند و بمجرد برآمدن جیوش بحر خروش از آب اعلامی بد مآب رخ از عرصه مقاومت گردانیده بمورچالها رفتند و معظم خان نیز متعاقب عبور نموده بجلود منصور پیوست و همگی عساکر گردین مائرباتفاق بجانب مورچال مخالفان روان گردیدند جمعی ازان تیره بختان قدیم جرأت فسرده ساعتی چند باستطهار توپخانه و مورچال هنگامه انروز کوشش و جدال گردیدند و عاقبة الامر تاب ثبات نیارده روی همت پرتامتند و مجموع توپخانه آنها بدست سپه ظفر پناه در آمد و در خلال این احوال بلند اختر و سید عالم و سید قلبی اوزبک که ناشجاع آنها را نیز متعاقب این گروه باین طرف تعیی کرده بود رمیده از دور نمایان شدند و از سطوت انواج گیتی کشا بی آنکه مجاهدان نصرت لوا بر آنها حمله آرند و آویزشی فیمابین روی نماید عنان عزیمت تافته راه فرار سپردند و برآورده جان ازان عرصه مغنم شمردند و بلند اختر با سید قلبی اوزبک از حراسیمگی بتانده شتافت و سید عالم با دیگر چفود مخالف بکام ادبار بناشجاع بر گشته روزگار پیوست بعد از وقوع این

و سید مظفر خان و گروهی دیگر از مرداران شهاست نشان که دران ضلع بودند با سپاه خود از مورچالها برخاسته رفیق طریق نصرت گردیدند و بهیئت اجتماعی روان گشته اول روز نزدیک بگذر مذکور که دو گروه پائین بگله گهاک بود رسیدند چون ناشجاع پیشتر ازین اراده آگاه شده فوجی بابری از توپخانه جهت مدافعت عساکر ظفر قرین تعیین نموده بود آنها آماده مدافعت درانطرف ایستاده بودند بمجرد ورود جنود مسعود بکنار ناله دست بانداختن توپ و تفنگ کشودند معظم خان توقف و درنگ مصلحت ندیده مردم را تکلیف گذشتن از ناله نموده مجاهدان نیروزمند و مبارزان نصرت پیوند بمیاسن همت و جلالت و یادری توفیق و سعادت جمعیت مخالفان را واقعی نه نهاده همگی دل بر عزیمت عبور گذاشتند و نخست دلیرخان و اخلاص خان و مخلص خان فیل سوار بآب زدند و پس ازان سید مظفر خان و دیگر نهنگان بحر شجاعت بآن ناله درآمده از چپ و راست و پس و پیش فوج فوج مانند موج در آب روان گشتند درین وقت مقهوران بد نرجام بجد و کوشش تمام از کنار آب آتش پیکار برانروختند و بهادران نهنگ صولت هزبر آهنگ را در میان ناله بشیبه توپ و تیر و تفنگ گرفته لوازم مقاومت بظهور رسانیدند و چندی از سپاه ظفر پناه هدف ناوک تقدیر گشته سر بجیب نیکنایم فرو بردند و برخی را آسیب زخم رسیده جمعی از صدمه ریزش گواه و پیکان برگردیدند و گروهی از دلیران بسالت کیش شهاست خو که حفظ ناموس سپاه گیري و آبرو دامن گیرشان بود روی همت برننافتند و چون دو طرف گذر غرق آب بود و در میان ناله از طرفین گذر چوبها

راه شیرپور و هجراعتی که بسمت پائین آب مهاندی و از بگله گهاٹ بمسافت هشت کروزه واقع است و تا این هنگام فربقی بمحافظت و سد آنطریق معین نبودند و غله نیز ازان راه بٹانڈہ میرسید بنابران معظم خان درین هنگام لودیخانرا با فوجی و شش توپ و دیگر ادرات توپخانه بآنجا تعین نمود که ضبط و حراست راه و منع رسیدن غله و آذوقه بٹانڈہ نموده ازان ناحیه با خبر باشد بالجمله معظم خان مدت یکماه در محمود آباد اقامت گزیده تمام همت اخلاص نهمت خویش بتدبیر عبور از مهاندی و دفع و استیصال دشمنان فساد اندیش که بمیانجی آب و استظهار توپخانه و نواره قدم ثبات نهاده اظهار آثار تجلد میکردند بسته بود و چنانچه شیوه عبودیت و آئین خدمتکناریمت آسایش و آرامش را خیر باد گفته شب و روز درین باب سعی و کوشش مینمود تا بالکلیه غبارفنده و آشوب ناشجاع باطل ستیز فنده پرور از ساحت آن بوم و بر فرو نشیند و آن مهم نصرت فرجام بزودی انجام یافته کار به موسم برشکل آیدد نکشد و چون در خلال این ایام گذر پایابی در حدود بگله گهاٹ بهمرسیده بود رای اخلاص پیرای آن نوین ارادت آئین برین قرار گرفت که پیش ازین توقف و درنگ جائز نداشته و تکیه بر اقبال بیزوال خدبو جهان نموده بهرعنوان باشد بالشکر منصور از گذر مذکور عبور نماید و سران و سرداران جنود قاهره را ازین قرار داد با خبر ساخته چهارم شعبان از دوم سال جلوس همایون پاهی از شب مانده باین عزیمت صائب با مخلص خان و اخلاص خان خوشکی و دیگر مبارزان نیروزی شعار سوار شد و در انڈای راه دلیر خان

از کوشش و آویزش بسیار هزیمت فاحش خورده و راه فرار سپرده اند
چنانچه میرزا بیگ مذکور یک زخم تنگ و دیگر زخم نیزه برداشته
با هفت سوار نیمجان از آن مهلکه بر آورده و خواهر زاده او که
بخطاب یک تازخانی متهم بود و دیگری از رؤسای مقهوران که
بخطاب مرانداز خانی بدنامی داشت در آن دارگیر دستگیر
مروند. اقبال عدو بدد دشمن شکار شهنشا روزگار گشته اند و گروهی
انبوه از آن جسارت کیشان طعمه تیغ سرانشان سجاها دان فیروزی
نشان شده برخی هنگام گریز از آن رختخیز فتنه و متیز در آب
مهندی بغرق آب عدم فرو رفته اند و آنخان جلالت شعار بعد ازین
فتح به بگله گهاگ رسیده برکنار مهندی مورچال بسته و در آنطرف
سید عالم بلورخانه و لشکری در برابر نشسته است معظم خان از
وقوع این لطیفه نصرت که بذیرنگی طالع والی خدیو جهان چهره
انروز دولت گشته بود بهجت قرین و مصرت اندوز گشته چهارم
رجب بمحمودآباد که سه گروهی بگله گهاگ است و بلند اختر پسر
کهنر ناشجاع با سپد قلی اوزبک و جمعی دیگر از سرداران و مباد
مخالف در آنطرف مهابی مدافعه بود رمید و آنجا مورچال بسته
اقامت گزید و روز دیگر سوار شده برای دیدن بگله گهاگ و ملاحظه
مورچال بلشکر دلیر خان آمد خان مذکور دمیدها برانراخته تنهها
بران نصب ساخته بود و شب و روز آنها را بر مقهوران می انداختند
و چون از طریق خشکی بجاگیر بگریه راه است یکی راه مالده که
سید سالارخان و جمال دلزاق و گروهی دیگر به محافظت آن قیام
داشتند و دیگری راه بگله گهاگ که آنرا دلیر خان گرفته بود و سیوم

حضور نماید معظم خان بموجب حکم واجب الانعام مامان لوازم رفتن ایشان کرده از بندهای بادشاهی فدا نیکانرا بالوجبی از مهماه ظفر پناه و ارادت خان را که مابق در خدمت ایشان معین بود باچندی از نوکران قدیمی ایشان بحرامت و غبرداری آن والا نزار مقرر نمود و بنوالفقار خان که چند روز پیشتر از لشکر ظفر اثر جدا شده روانه درگاه معلی گشته بود نوشت که بهر جای رسیده باشد تا رسیدن شاهزاده توقف گزیند و او نیز در خدمت آن عالی منصب بوده لوازم حراست و محافظت بجا آورد و شاهزاده بیست و هفتم ماه مذکور از آب عبور کرده در پیرپهار نزول نمودند و غره رجب از آنجا روانه درگاه آسمان جاه گردیدند و معظم خان در همان روز که شاهزاده از آب گذشتند از سرزمین جزیره که مابین شعبه دوم و سیوم گنگ است و آنخان مصلحت دان باختصاصی حزم و صلاح اندیاهی مدت یکماه آنجا اقامت داشت کوچ کرده بآن روی آب رفت و راجه سبحانه را با هزار سوار و پانصد پیاده بند قچی و برخی از توپخانه برای محافظت آن سرزمین گذاشت که مبادا مخالفان آنها بتصرف آرند و روز دیگر از ناله مہاندی گذشتہ آنطرف منزل نمود و سابع ماه مذکور که ازان جا کوچ کرده روانه مالدہ بود در افتاد راه نوشتہ دلیرخان از بگلہ گہات رسید و بوضع انجامید کہ میرزا بیگ نام یکی از سرداران عمدہ ناشجاع باموجی قریب هزار سوار و چند فیل کہ از مہاندی گذشتہ بقصد محاربه و پیکار بانواج قاهرہ باین طرف آمدہ بود و در سیندل گہات دلیرخان را بار نبردی مردانہ و جنگی دلیرانہ روی دادہ است و مخالفان شقاوت شعار بعد

و ثواره درجای که ناله مهاندی از آب گنگ جدا شده بطرف مالدیه
 میرود بفاصله ناله مذکور برابر لشکر داود خان پای تجلد استوار
 کرده معظم خان چون برین معنی آگاهی یامت عبد الله خان حرامی
 و حق رد بخان و گدابیگ را با پانصد سوار از همراهان ذوالفقار
 خان و قریب هزار سوار از تابینان داود خان و دلیر خان و گروهی
 دیگر از مبارزان بکومک لشکری که در حدود مالدیه بود تعیین
 نمود و درین اوقات سید نصیر الدین خان که با آوردن خزانه از موگیر
 معین شده بود بلاشکر ظفر قرین رحیده چهارده لک و پنجاه هزار
 روپیه که از آنجا آورده بود رسانید و چون مدتی بود که ذوالفقار
 خان را کوفتی صعب طاری شده آنعارضه بامتداد کشیده بود و بخان
 مذکور از غلبه ضعف و آزار نیروی سواری و تردد و طاقت
 وفاتت عساکر قاهره نداشت بنابراین از جناب خلافت و جهانداری
 استدعای آمدن بکعبه حضور نموده بادراک این سعادت دستوری
 یافته بود و درینوقت بعزم روانه گشتن بدرگاه والا از معظم خان
 مرخص شده بابکر برگر آمد القصه چون انواع مخالف در حدود
 مالدیه و بگله گهاگ اجتماع کرده بودند و ازینجهت که جمعیت عساکر
 فیروزی مآثر دران طرف کم بود و مردار عمده نیز بانها نبود مظنه
 این می شد که مخالفان از آب گذشته باین طرف آیند و دستبرد می
 نمایند معظم خان بصوابدید رای اخلاص پیرا دلیر خان را نیز بآن
 سمت تعیین نمود و خان مذکور بیست و پنج ماه مزبور بآن
 جانب روانه شد و چون یرلیغ لازم الامتثال از جناب سلطنت و اقبال
 بطغرای نغان پیوسته بود که بادشاهزاده محمد سلطان را روانه پیشگاه

گردیدند نصرت را آب رفته بجوی و دولت را رنگ تازه بروی آمد
و چون پادشاهزاده جریده آمده بودند معظم خان از سرکار خاصه
شریفه برای ایشان از مایحتاج آنچه عجله مقدور بود مامان نمود
و از آنجا که بودن ایشان در آنروی آب مقتضای مصلحت نبود قرار
داد که در گذر عمده از آب گذشته بلشکر ظفر قوین آیند و دهم ماه
مذکور آن شعبه دوحه حشمت و جاه از گنگ عبور نموده بمعسكر
منصور متوجه گردیدند معظم خان با دیگر بندهای بادشاهی پذیره
شده آن والاتبار را بخیمه که برای ایشان مهیا گشته بود فرود آورد
بالجمله چون منهدان خبر رسانیده بودند که در سمت پائین آب مهاندی
نزدیک بگله گهات بغاصله پنج کروزه از مالد پایا بیست که ملاحیت
عبور موکب ظفر ایات دارد محمد مراد بیگ که با سید سائر خان و
میانه خان و جمال دایق و گروهی دیگر در مالد بودند باشاره معظم
خان جمعی از رفقای خویش با برخی از توپخانه همراه گرفته خود را
بموضع پایاب رسانند و آنجا مورچال بسته کنار آب را بادرات توپخانه
استحکام بخشند ناشجاع بعد از اطلاع بریمعنی بلند اختر پسر کهتر
خویش را با سید عالم که عمده ترین مرداران او بود و سید قلی
اوزبک که او نیز بمزید قرب و اعتبار اختصاص داشت و سراج الدین
جابویی و میر مرتضی امامی و اکثر مرداران و نوکران عمده و
سپاه و توپخانه بسمت مالد و بگله گهات فرستاد که دران حدود
بر گذار مهاندی هر جا پایاب و قابل عبور لشکر منصور باشد
مورچال بسته بمرام مدانعت و مقاومت پردازند و خود با جان
بیگ و ابن حسین و فوجی کمتر از هزار سوار باستظهار توپخانه

نهانی با فرستاده بودند که با جنود مسعود در دوکچی منتظر ورود
 ایشان باشد درین هنگام انتهاز فرصت نموده آن اراده پسندیده را
 از قوه بفعل آوردند و ششم جمادی الآخره اواخر روز به بهانه شکار سوار
 شده بکنار دریا آمدند و خود در کشتی نشسته و یازده کس از نوکران
 روشناس و برخی از خواجه سربان و خدمه و یک اسپ سواری
 در چهار کشتی دیگر در آورده از گذر قائده بگذر دوکچی که اسلام
 خان با انواع قاهره بموجب وعده ایشان آنجا مترصد بود متوجه
 شدند درین اثنا جمعی از مردم ناشجاع که در قائده می بودند
 ازین معنی آگهی یافتند و در کشتیها نشسته راه تعاقب سپردند
 و بسیار نزدیک رحیده بودند مقارن اینحال اسلام خان که منتظر
 قدوم ایشان بود خبردار شده خود را با همراهان بکنار دریا رسانید
 مخالفان ابدار فرجام چون جمعیت لشکر ظفر اعتصام مشاهده کرده
 دیدند که کشتی بادشاهزاده بکنار نزدیک رمیده است خامرو ناکام
 برگشته بآنطرف رفتند و بادشاهزاده بتائید اقبال بی زوال حضرت
 شاهنشاهی قرین سلامت بماحل مقصود رسیدند لیکن یک کشتی
 که گروهی از خدمه ایشان دران بودند از گرانباری نزدیک باین
 کنار غرق شد و برخی مردم را آب هلاک از سرگذشت و چندی
 به نیروی غلادری از غرق آب اجل رستند و دوپاس از شب گذشته
 این خبر بهجت اثر از نوشته اسلام خان بمعظم خان رحید از وقوع
 این شگرف واقعه مسرت افزا احبابی سلطنت و اولیای دولت
 مسرور و مبتهج گشته بعجائب الطاف ربانی و غرائب کارسازیهایی
 آسمانی که همواره قرین روزگار این خلافت جاردانیدست متیقن

برگشتن بادشاه زاده محمد سلطان بدلالیت

اقبال بی زوال خدیو جهان

از بدائع تأییدات آسمانی و لطائف عنایات ربانی درباره این دولت جادوانی که درین هنگام خجسته فرجام بجلوه گاه ظهور آمده غبار ملالت از چهره حال اولیای دولت زدود و مجددا جمال عظمت و کمال حضرت شاهنشاهی را بعالمیان روشن و آشکارا نمود آنکه بادشاهزاده نامدار بلند مقدار محمد سلطان که باغواهی وسوس نفسانی و خامی جوانی چنانچه گذارش یافت ارتکاب مخالفت و عصیان مرشد حقیقی و قبله و کعبه دوجہانی نموده غبار شورش انگیزنده بودند درین وقت که آثار نکبت و خذلان و امارات تیره روزی و ادبار در ناصیه حال ناشجاع رمیده بخت برگشته روزگار برآی العین مشاهده نمودند و بیقین دانستند که رفاقت او جزسوی خاتمت و وخامت عاقبت نتیجه ندارد چشم بصیرت بر سراپای احوال خود کشوده ببادری عقل رهنما برقیع کردار ناسزوار خویش متنبه گشتند و از غلطی که بمقتضای تقدیر از ایشان سر بر زده بود بتعلیم سرورش دولت و تلقین ملهم اقبال حضرت شاهنشاهی برگشته بشاهراه سعادت و هوشمندی مہتدی شدند و چون بهریمت رجوع و انابت از روی صواب اندیشی چند روز قبل ازین به بهانه دیدن اهل حرم خود که دران اوقات عارضه بیماری داشتند از ناشجاع مرخص شده بتانده آمده بودند و اسلام خانرا که بانوجبی از عساکر قاهره در اکبرنگر بود از داعیه خود آگهی داده مکرر نوشتههای

خبر رسید که مخالفان را از سطوت عبور انواع منصور پای ثبات و قرار از جای رفته مرحله پیمایی وادی فرار گشتند و سید تاج و خواجه مشکي مورچال را خالي کرده پیش ناشجاع رفتند و سیوم ماه دلیرخان و داؤد خان از جائي که بودند کوچ کرده برگزار ناله نزدیک بمکانی که قبل ازیں مخدولان مورچال بسته بودند فرود آمدند و منہیان از لشکر ناشجاع خبر آوردند که سید عالم که با زین الدین مہین ناخلف او در جهانگیرنگر بود با قریب یکہزار و پانصد سوار و پیادہ و دوصد توپ از خرد و کلان آمدہ بار پیوست و چون آنطرف مہاندی یک گروہ پیشتر از محل نزول دلیرخان و داؤدخان نالہ دیگر بود کہ لشکر منصور را ازان عبور با یستی نمود پنجم ماه مذکور معظم خان با جمعی از شعبۂ سیوم گنگ گذشتہ و از مہاندی بکشتی عبور کردہ بگزار نالہ رفت و بران جسر بستہ یک گروہ پیشتر رفتہ آن مرزمین را بنظر حزم و احتیاط ملاحظہ نمود و مراجعت کردہ بمنزل گاہ خود آمد و روز دیگر سید سالار خان و میادہ خان و جمال دلزاق را با ہزار سوار و پیادہ بسیار و برخی از توپخانہ بمالہ تعیین کرد و جمعی از مخدولان کہ در آنجا بودند باستماع خبر توجہ این فوج از نالہ مہاندی عبور نمودہ بآن طرف رفتند و مقرر شد کہ داؤد خان بامیرزا خان ورشید خان و سائر کوکیان خویش محاذی مکانی از مابین دریای گنگ و نالہ مہاندی کہ ناشجاع خود آنجا اقامت گزیدہ بود مورچال بستہ بمراسم جمعی و کوشش قیام نماید *

توبخانه بنوپ و تفنگ و بان و ضرب زن روی جرات آن خیره زویان
تیره بخت را برگردانیدند درین حالت گولۀ توبی از توبخانه منصور
بسواری ازان زمرۀ نابکار رسیده اورا از بارۀ حیات فرو افکند احدی
بدستگال از مشاهده این حال مغلوب رعب و دهشت گشته سراسیمه
وار راه فرار سپردند و پیر محمد آغریا قراولان تعاقب نموده یک کس
از آنها را دستگیر کرد و درین اثنا قریت سه صد کس از تابینان معظم
خان از آب عبور کرده بآن طرف رفتند و چون دوازده کشتی دیگر
که مخالفان غرق کرده بودند بدست آمده بود و دلیرخان و داؤد
خان از روی کارطلبی بر دیگران حقیقت جسته شروع در گذرانیدن
مردم خود کردند و تمام آن شب سواران بکشتی و اسبان آنها
بهنا میگذشتند و آن دو خان شهابت نشان نیر او آخر شب عبور
کرده بلشکر خود پیوستند معظم خان آنشب و روز دیگر تا پاهی از
شب برگنار ناله بسر برده بنادکد و اهتمام گذرانیدن جنود نیروزی
اعتصام قیام داشت چنانچه در عرض آن دو روز چهار هزار کس از
آب گشتند و روز سیوم آنقدر کشتی بدست آمد که بر نالۀ مذکور
جسر بسته شد و رشید خان و میرزا خان و دیگر کو مکیان و همراهان
داؤد خان عبور نمودند و چون مورچال دلیر خان و داؤد خان که
دران روی مہاندی برابر مورچال حید تاج و خواجه مشکي بسته
بودند خالی و غنیم نزدیک بود معظم خان محافظت و خبرداری
آنها بمهدی عبد الله خان سرای و سید سالرخان و میانه خان و جمال
دلزاق کرده خود بلشکر گاه بزرگ که در میان دو شعبۀ گذک بود
معاودت نمود و روز دیگر که غرۀ جمادی الآخره بود ازان طرف مہاندی

برگزار ناله مورچان ساخته تپها نصب کردند آن ناله در موضع مذکور قریب پنجاه گز عرض و آبش عمق بمیدار داشت و بر طرفین آن جگنی صعب السوار گذار از اقسام اشجار در فضایت تشابک و قراره وقع بود و چون بظهور پیوست که مختلغان کشتی چند آنجا در آب غرق کرده نزد معظم خا بعد از وصول بآن موضع جمعی از ملاحان را به برآوردن کشتیها اشاره نمود و آنها عجالة در کشتی برآورده بکنار رسانیدند آنجا اخلاص آئین نصحت جمعی از تفنگچیان پیاده بابرخی از بیلداران بآن دو کشتی بچند توپ از آب گذرانید و بعد از آن پیر محمد آغور را با زمره قراولان بدفعات بر کشتیهای مذکور نشانیده بآن روی ناله فرحتاد و ا-پان آنها بشفا گذشتند و آنفریق در آنطرف بچمنی و چالکی و جد و جهد تمام مورچال بستند و اگرچه جمعی از سوار و پیاده غنیم یا امیرقلی داروغه توغخانه بادشاه زاده و اعتبار محمد سلطان بفگاهدانی آن گذر قیام داشتند لیکن از نهیب مهابت اقبال دشمن مال خدیو جهان و مطرت و صلابت عساکر کیهانمندان قدم جسارت بدفع و منع پیش نگذاشته مانند مراب از دور نمایان بودند درین وقت پیر محمد آغور با چندینی از قراولان بتکلیف شهادت و دلوزی از مورچال باره پیش رفته بسمتی که آن گروه جلوه گر بودند روانه شد مخدولان نظر باطل نگر بر قلت جمعیت آن مبارزان جلالت پرور در انگذده قریب صد کس آنها حمله آور شدند دلوران نصرتمند مضمون (الحرب خدعة) را کار بند گشته از روی مصلحت سپاهگری از پیش آنها رد گردان شدند و مقاهیر را بکنار آب کشیدند و ازین طرف مجاهدان

دلیرخان و داؤد خان بآسانی برکنار ناله مهاندی مورچال بهته در برابر اعدای قرار گرفتند و دمدما بر افراخته توپهای رعد سطوت اژدر لیب بران منصوب ساختند و بعد از استحکام مورچال شب و روز از طرنین بتوپ و تفنگ و بان و ضرب زن نواثر جدال و قتال شعله در بود و اولیای دولت و مجاهدان جنود نصرت درتدبیر عبور از ناله مذکور و قمع و استیصال فزیم مقهور معاصی موفور بظهور رسانیده می خواستند بهر نوع باشد از آب گذشته بنای ثبات مخالفان را بباد هزیمت دهند و چون معظم خان جامومان بصمت بالای آب مهاندی برای تفحص گذری که صلاحیت گذشتن لشکر فتح رهبر داشته باشد تعیین نموده بود شب سه شنبه بیست هشتم ماه مذکور منهبان خبر آوردند که در گذر گون رکبه موضع قابل عبور هست و از معسکر ظفر اثر تا آنجا بیک راه چهار کوه و براه دیگر دوکوه مسافت بود لهذا آنخان عقیدت نشان هنگام صبح قبل از ظهور طلوعه آفتاب برخی از توپخانه با فرهاد خان و جمعی از قراولان بآن سمت فرستاد که توپها برکنار ناله چیده به بستن مورچال پردازند و آنمکانرا بادوات توپخانه مستحکم سازند و ذوالفقارخان و فدائیخان و لودبخان را بجهت محافظت و خبرداری اردو و لشکر گاه گذاشته پس از یک و نیم پاس روز خود یا مخلص خان و جمعی دیگر از عساکر گردون توان از شعبه میوم گذگ بجسر عبور نمود و آنطرف دلیر خان و داؤد خان و میرزا خان و رشید خان و دیگر مبارزان ظفر پناه همراه شده باتفاق روانه سمت مقصد گردیدند و در اثنای راه قراولان خبر آوردند که فرهاد خان و جمعی که پیشتر رفته بودند

مذکور نیز برابر اکبرنگر در موضع چاندپاره بشعبه وسطی ملحق گشته است و این شعبه از جایی که عساکر گردون متأثر برکنار آن نزول داشت تا یک کروه عرضش در نهایت تذگی و آتش بغایت عمیق است و زمین آنطرف دریا از سطح آب کمال ارتفاع دارد ناشجاع ازجایی که ناله مهاندی داخل شعبه گنگ شده تا جایی که ازان جدا گشته بمالده میرود سراسر مورچال بسته مید تاج و خواجه مشکی را با برخی از جنود ادبار بمحافظت آن تعیین کرده بود و از محل انفصال مهاندی از شعبه گنگ برکنار دریا دیوار کشیده مورچالی دیگر ساخته بود و خود با بادشاه زاده بلند قدر عالی نژاد محمد سلطان در گهات چوکی میردادپور توپخانه را پیش رورچیده آنجا اقامت داشت بالجمله چون گرفتن سرزمینی که مید تاج و خواجه مشکی بمحارمت آن معین بودند بگذشتن از شعبه سیوم گنگ در سمت مقابل اعدای صورت پذیر نبود زیرا که چنانچه گزارش یافت عرض دریا کم و عمقش بسیار و زمین آنطرف مرتفع بود رای معظم خان برین قرار گرفت که در بالای آب شعبه گنگ جایی که مهاندی داخل نشده بجزر از آب گذشته باتفاق دلیر خان و داؤد خان بتدبیر عبور از ناله مهاندی پردازد و باین اندیشه هائب مقرر نمود که آن دوخان شهاست شعار درکنار ناله مذکور برابر اعدای بدسگال مورچال سازند و در روزی که آنها بتقدیم این امر می پرداختند از کمال حسن تدبیر توپخانه را از جایی که بود پیشتر برده بتوپ و تفنگ ازین روی شعبه گنگ باویرش و جنگ پرداخت و مخالفانرا بطرف خود مشغول ساخت تا ازان طرف

بعد از یکپاس شب بلشکر گاه خود رفتند و اگرچه نوئین معظم از روی کوشش و کار طلبی میخواست بر شعبه سیوم گنگ نیز جسر بسته بزدی ازان عبور نماید لیکن چنانچه مذکور شد چون سمده در مرزمین همین جزیره که معسکر فیروزی اثر بود واقع شده و افواج غنیم بفاصله دو کوه از موضع مذکور آنروی ناله مهاندی مورچال بسته اقامت داشتند بملاحظه آنکه مبادا اعدای پس از برخاستن عساکر قاهره از مرزمین مذکور بآنجا آمده آنرا متصرف شوند و در سمده مورچال بسته بمردمی که در اکبرنجر بودند مجال تعرض و آریزش پابند رعایت مراتب حزم و تدبیر را روزی چند در همان جزیره قرار اقامت داده در زمین فرصت بود و دلیر خان و داود خان با همراهان خود و فرهاد خان و جمعی دیگر که با توپخانه بکومک آنها معین شده بودند و در برابر افواج غنیم که بحر گردگی سید تاج و خواجه مشکی و دیگر سرداران مخالف در آنطرف ناله مهاندی مورچال بسته بودند فرود آمده در تدبیر عبور لشکر مفسور سعی و تلاش می نمودند *

اکثون درین مقام کذاک حقائق ارقام بتحریر مجملی از کیفیت

ناله مهاندی و تصویر چگونگی اختلاط آن پادربای گنگ

و حقیقت مورچال مخالفان باطل آهنگ تر زبان میگردد

آن ناله از کوهستان مورنگ آمده درین مکان داخل شعبه سیوم گنگ شده و نیم کرده پائین دست این موضع از شعبه مذکور جدا شده بطرف مالدۀ رفته است و از پیش مالدۀ گذشته نزدیک شیرپور و هجرپور بدریای گنگ پیوسته است و شعبه

تلاطم بود لشکریانی عبور نموده در عرض دو سه روز گذشت و چون
 خبر رسید که چندی از قراولان غنیم بموضع سده که میان شعبه بزرگ
 و شعبه سیوم گنگ محاذی اکبر نگرواقع است و اکثر ملاحان
 بنگاله آنجا توطن دارند آمده اند تا اهل و عیال آن فرقه را
 کوچانیده ببرند آن خان اخلاص شعار دویمست موار از تابیدنان خود
 با جمعی از قراولان بادشاهی از آب گذرانیده بآنجا فرستد که دفع
 مخدولان نموده اهل و عیال ملاحان را از رفتن بطرف غنیم مانع
 آیند و آنها بسمده رفته از قراولان مخالف که بآنجا آمده بودند چند
 سوار را دستگیر کرده آوردند و خود چهاردهم ماه از شعبه بزرگ
 گذشته در جزیره که معسکر فیروززی بود فرود آمد و اشاره نمود که
 کشتیها را بشعبه سیوم گنگ آورده مهیا به بستن جسر بدارند و هزار
 سوار دیگر بسمده فرستاد که آنجا تهانه نموده از اهل و عیال ملاحان
 با خبر باشند تا آن جماعه از حزب مخالف جدا شده باین طرف
 رجوع آورند و مبارزان نصرت شعار در سده دو سوار دیگر از غنیم
 دستگیر کرده فرستادند و از تقریر آنها بوضوح پیوست که نا شجاع
 بر ناله مہاندی جسر بسته قرار داده بود که بادشاه زاده محمد
 سلطان را با توپخانه و لشکری از آب گذرانیده بمدافعه دلیر خان
 و داؤد خان فرستد بعد از استماع خبر عبور جیش منصور از شعبه
 بزرگ گنگ تزلزل در بنای همت و عزیمتش راه یامت و مغلوب
 رعب و هراس گشته جسر را کثود بالجمله دلیر خان و داؤد خان
 که آن طرف دریا بودند اواخر روز جریده باین روی آب آمده با
 معظم خان ملاقات نمودند و در صلاح کار مشاورت و کنکش کرده

پیرپهار که منتهای اکبرنگر است منزل کرد و فردای آن بگذر دوده
 که از پیرپهار بمسافت چهار کرده جریبی واقع است رسیده نزول نمود
 و رسول بیگ روز بهانی را بتهانه داری اکبرنگر و علیقلی خان را
 بتهانه داری دوناپور و راجه کوکلت را بتهانه داری لوده جنگل
 و رنگماتی و کدهی و راجه بهروز را بفوجداری آنحدود تا مونگیر
 که محال زمینداری او بود رخصت نمود و چون قبل ازین هژده لک
 و پنجاه هزار روپیه برای تنخواه مواجب - پناه نصرت پناه از پیشگاه
 خلافت مصحوب مخلص خان بلشکر ظفر اثر مرسل شده بود و خان
 مذکور ازان جمله ده لک روپیه در قلعه مونگیر گذاشته و هفت لک
 روپیه دیگر که سید میرزای مبارزای برسانیدن آن معین بود نیز
 بمونگیر رسیده ضمیمه آن شده بود سید نصیر الدین خان را با جمعی
 بآوردن خزانه از مونگیر تعیین نمود و روز دیگر نوآره دارُد خان
 را که یکصد و شصت کشتی بود شیخ حمید پسر او آورده بگذر
 دوده رسانید و چون دریای گنگ درین موضع منشعب بسه شعبه
 شده است مقرر کرد که بر شعبه اول که آب آن کمتر بود جسر بسته
 لشکر منصور عبور کند و در سر زمیني که میان شعبه نخست
 و دوم واقع بود فرود آمده از شعبه دوم بکشتی بگذرد و دوازدهم ماه
 مذکور که جسر بسته شده بود باجنود قاهره از نخستین شعبه گنگ
 عبور نموده در جزیره میان دریا نزول کرد و کشتیها را بشعبه بزرگ
 آورده اواخر روز بر مردم قسمت نمود که بتدریج از آب گذشته
 در جزیره که مابین این شعبه و شعبه سیوم گنگ است فرود آیند و ازین
 جهت که دران چند روز اکثر اوقات از شدت و اشتلم باد دریا در توج و

بکومک داشته باشد نواره خود فرساده از گذری که مذامب داند
 خان مذکور را از آب گذرانیده بلشکر خویش ملحق گرداند و خود
 روز دیگر در دو کچی برای سرانجام بعضی مهام مقام کرد و هشتم
 ماه مذکور با عساکر مبصور کوچ نموده بسمت اکبرنرروانه شد و در
 انثای راه خبر رسید که دایر خان در گذر دوده که بکدم تلی نیز
 اشتهار دارد ششم شهر حال بنواره داؤد خان عبور نموده دوین دوروز
 باو ملحق خواهد گردید و چون از پیشگاه خلانت و جهانداري
 یرلیغ گیتی مطاع بنفاد پبوسته بود که هرگاه این روی آب از وجود
 اعدای پدوایش یافته معظم خان با جنود گیهانستان بتعاقب
 صخنولان از گنگ بگذرد اسلام خان با جمعی از لشکر ظفر اثر در
 اکبرنر بوده ضبط و حراست این روی دریا بعهده او باشد معظم
 خان در همین روز خان مذکور را با فتح جنگ خان و زیزدست
 خان و راجه سچانمنگه بندیل و سکندر روهیل و راجه اندرمن
 بندیل و اسمعیل خان نیازی و دلاور خان و نیکنام خان و عبد الرسول
 و شیخ حمید دکنی و میر عزیز بدخشی و جمعی دیگر که قریب
 بده هزار سوار بودند مرخص کرد که باکبرنر رفته آنجا اقامت گزینند
 و از دوکچی تا سوتی جا بجا تهاه نشاندیده ازین روی دریا با خبر
 باشد که مبادا اعدای خسران مأب نقشی بر آب زده دگر باره
 باستظهار نواره بر اکبرنر توابع آن استدیا یا بند و خود با فوالفقار
 خان و فدائیکان و مخلص خان و اخلاص خان و سید مظفر خان و لودی
 خان و قزل باش خان و راجه بهروز زمیندار مونگیر و راجه کوکلت
 زمیندار اچینه و دیگر جنود قاهره نه کرده جریبی طی کرده در

مصلحت خندق‌ی عریض عمیق بر اطراف لشکر گاه حفر نموده
 مورچالها بست و باسباب و ادوات توپخانه استحکام داد تا از مدغمه
 افواج بحرامواج ایمن بوده بآسانی و فراغ بال از آب بگذرد و نخسف
 بادشاهزاده نامدار و آلاتبار محمد سلطان را که درین وقت از رنات و
 و اتفاق ایشان خاطرش جمع نبود از آب گذرانیده بتانده فرحتاد
 و چون نزدیک دوگاچی و جزیره درمیان دریای گنگ واقع شده که
 عساکر ظفر مآل چنانچه گزارش پذیرفته حال گذشته آنجا مورچال
 بسته بودند احمال و انقال و اکثر لشکر را بنواره از شعبه اول گنگ
 گذرانیده بآن جزیره فرستاد و در صدد بستن جسر شده بانظار
 آمده شدن آن جسر باستظهار توپخانه یک دو روز بهربرد و در
 عرض این ایام نصرت فرجام معظم خان هرروز باعساکر ظفر اعتصام
 از معسکر فیروزی سوار شده نزدیک بمحل اقامت او می آمد و
 بانداختن توپ و تفنگ نایره پیکار ادرودخته باعث تفرق حال پر
 اختلال او میگردد تا آنکه شب دوشنبه ششم جمادی الاولی که جسر
 بسته شده بود پاسی از شب گذشته منهدان اقبال خبر رسانیدند که
 آن باطل اندیش بد سگال پریشان و آشفته حال بسان باد از آب
 گذشته بحزب ادیار خویش ملحق گردید و چون روز شد معظم خان
 باقتضای رای صائب فرهاد خان را با سه هزار سوار و محمد مراد
 بیگ را با توپخانه پیشتر بجانب اکبرنگر فرستاد تا راه کدهی و
 رنگا مائی که از هنگام استیلائی غنیم بر اکبرنگر تا این زمان مسدود
 بود بشکاید و آنحدود با امنیت گراید و فوجدار و کوتوال یا اکبرنگر تعین
 نمود و بدو آن خان که در آنروی گنگ بود نوشت که اگر احتیاج

شده انواع بحر امواج بصدمة توپخانه مخالفان عنان دلیري باز
 نهشیده و شبیه توپ و تفنگ آنها را واقعي نهاده باعضاد تائید الهی
 و انتظار اقبال بی زوال حضرت شاعنشاهی ازان ناله که چندان
 آبی نداشت بتلاش جادوت و دلوری بگذرند و همت بردستگیر
 ساختن ناشجاع مقصور گردانیده او را مجال عبور از دریای گنگ
 ندهند لیکن چندانکه درین باب امرا و مرداران را تحریک و تکلیف
 کرد کوتاهی و خود داری نموده سخن آن نوئین اخلاص آئین رار کا
 نبستند ناچار خان سپهدار توپخانه سبکی که همراه رسیده بود ازین
 طرف ناله بروی غنیم چیده در برابر آن جیش ادبار صف کشیده
 ایستاد و به برق انگزی و آتش امروزی هنگامه دشمن کشی و عدو
 موزی گرم گردیده از اواخر روز تا اواسط شب نایره جدال مشتعل
 بود و قریب بنصف شب که اعدای باطل آهنگ دست از جنگ
 کشیدند عساکر منصور بخیمه گاه خود که تا جایی نزول مخالفان نیم
 کروه بود رفته باقی شب را بسر بردند و روز دیگر معظم خان از انجا
 کوچ کرده برگزار ناله که بسمت اکبرنگر در پیش غنیم واقع بود نزول
 نمود و صباح آن ناشجاع نیز از جایی نزول خود کوچ کرده برابر
 لشکر نصرت اثر فرود آمد و در صدد گذشتن از دریای گنگ شد
 لیکن این اندیشه داشت که اگر نخست خود با جمعی بگذرد باقی
 لشکر نکبت اثرش که پیوند امید از گمسته جدائی را فرصت
 می جستند طریق مفارقت سپرده همراهی او نخواهند نمود و اگر
 اول لشکر و مردم از آب بگذرانند و خود با جمعی قلیل بماند مبادا
 برگزار مرتجع سطوت و استیلاي عساکر قاهره گردد لهذا باقتضای

از دریای گنگ جدا شد و اکثر اوقات بی کشتی و پل متعذر بعبور
 امت ازین جهت که لشکر فتح رهبر بتعاقب آن تیره اختر بزرودی
 از آب بگذرد و از جمله دو پل پخته که از قدیم الایام بر ناله مذکور
 بسته شده یکی را که بگنگ نزدیک بود شکسته بدو کچی رفته بود
 معظم خان چون بکنار ناله رسیده پل را شکسته یافت ماعتی چند
 آنجا ایستاده باهتمام تمام جای پل را بخاک انداخت و توپخانه
 و لشکر را گذرانید و در حین توقف بر کنار آن ناله یک کشتی از
 غنیم مشکون بادوات توپخانه که از جمله ده توپ و دو صد بان بود
 بدست آمده داخل توپخانه منصور شد و بعد گذشتن از درنا پور
 در اثنای راه خبر رسید که نااهجاع از کمال مرا میگی ترتیب افواج
 را برهم زده بالشکر پراکنده بدو کچی فرار نموده است از استماع
 این خبر فتح جنگ خان تیز عنائی کرده با تمام فوج هراول بی
 تحقیق و قاتل بر جناح سرعت روانه شد و اسلام خان نیز با افواج برانغار
 جلو ریز رفته خود را بهراول رسانید و چندانکه معظم کسان فرستاده
 آنها را منع نمود بسخن او باز نه ایستادند تا آنکه بکنار ناله دو کچی
 رسیدند افواج مخالف آن طرف ناله صف کشیده ایستاده بودند
 و توپخانه را پیش رو چیده مقاومت و مدافعت را مهیا و آماده
 شده دست جرأت بانداختن توپ و تفنگ کشودند و حتی المقدور
 در دفع صولت سپاه منصور کوش نمودند و فتح جنگ خان و اسلام
 خان با همراهان این طرف ناله عذاب کشیده مجال گذشتن و پیش
 رفتن نیافتند تا آنکه معظم خان نیز با ذو الفقار خان و ندائیخان
 و دیگر جنود قاهره رسید و صلاح دران دید که چون این تیز جلوئی رافع

محمد المجید دکنی و چندی از همراهان خان مذکور و پیر محمد
 آثار با قراولان بتحریک غیرت و همت مرکب جلالت برانگیخته
 بران تیره بختان حمله بردند و به تیغ سرافشان مبارزان نصرت نشان
 جمعی از آنها بر خاک هلاک افتاده بقیة السیف راه فرار سپردند
 و چندی از مجاهدان شهامت آثار نیز زخمی و جان نثار گشتند
 و چون ساعتی از شب گذشت هردو لشکر دست از جنگ کشیده در
 برابر هم فرود آمدند و شب را باصلاح پاس داشته مستعد گیرودار
 و آماده کارزار بودند و در اواسط این شب نور الحسن که از عمد
 و ارکان لشکر مخالف بود چون بحسن فراست و عاقبت بینی
 دریافته بود که بوی خیر از اوضاع ناشجاع نمی آید و عنقریب از صطوت
 و صولت جیوش نصرت شعار راه آوارگی و فرار می پیماید برهبری
 بخت و یاری توفیق ازان برگشته اختر ادبار رفیق مفارقت
 جمسته بجفود ظفر اثر پیوست معظم خان او را بنوید الطاف بادشاهانه
 مصممال ساخته خلعت فاخر و خنجر مرصع و ده هزار روپیه از
 سرکار خاصه شریفه داد و رفیقانش را نیز در خور حال رعایتها نمود
 القصة تا چهار پنج روز باین دستور هنگامه جنگ بنوب و تفنگ
 گرم بود و فریقین سواره و مسلح در برابر یکدیگر صف کشیده می
 ایستادند و قراولان باهم آویزش می نمودند تا آنکه اواخر شب
 یست و هفتم خبر رسید که غنیم مقهور پاسی از شب مانده
 بجانب دوناپور فرار نمود چون ماسچه را بت صبح نمودار شد معظم
 خان کمر همت بر میان عبودیت بسته با جیوش رعد خروش
 بتعاقب روان گردید ناشجاع پس از رسیدن بدوناپور که آنجا ناله

رسانیده بودند که غنیم عاقبت وخیم در گذر کلکده سجادی موضع
 تردی پور عزم گشتن از دریای گنگ دارد بر جناح تعجیل بآن
 سمت روانه شد و چون یک کوره طی نمود خبر رسید که مخالف
 بسمت دریای گنگ نیامده بطرف سوتی روانه شده است بنابراین
 آنخان اخلاص کیش بجهت تحقیق حال مقهوران بجای که رسیده
 بود توقف نمود و چون متواتر اخبار محقق رسید که غنیم برآه
 مرتی رفته آن نوین معظم از سمت گذر برگشته از همان
 راه بتعاقب شتافت و در نیم گره جریبی طی کرده اواخر
 روز در موضع فتح پور نزول نمود و از اینجا تا منزل گاه مخالفان چهار
 کوره بود چون پامی از شب ماند توپخانه منصور را پیشتر روانه
 کرده فرهاد خانرا با فوج طرح و پیر محمد آنرا با قراولان و محمد
 مراد بیگ را با اهل توپخانه همراه نمود و هنگام صبح خود با انواج
 قاهره حواری شده در پی اعادی روان گردید و در اثنای راه خبر رسید
 که ناشجاع از سوتی گذشته آن طرف جیلمازی نزول ادبار نموده
 است عساکر گردون مائربع کرده از سوتی گذشته بانواج مخالف
 نزدیک شد ناشجاع خهران مآل از مشاهده قرب وصول جفوداقبال
 از روی ضرورت بمقابله و مدافعت برگشته توپخانه خود را که پیش
 انداخته بود طلبیده در برابر جیوش ظفر پیکر چید و به توپ و تفنگ
 و بان نایر قتال اشتعال یافته تا هنگام غروب آفتاب برین و تیره
 گذشت و چون شام در رسید قریب صد سوار ازان جیش ادبار
 جمارت و دلیری کرده بفوج ذوالفقار خان که از سمت چپ جنود
 فیروزی شعار به برانگار غنیم مقابل شده بود نزدیک رسیدند شیخ

نمود و چون تمام اردو و احوال و ائصال لشکر نصرت اثر بایستی از
 آب بگذرد و سه ناله دیگر نیز تا معسکر غنیم در میان بود آنروز يك
 و نیم گروه طی شد ناشجاع در کنار ناله که سه طرف دلدل داشت
 توپ خانه را چیده خود بانواج خویش سواره در عقب آن ایستاده
 بود معظم خان چون بر حقیقت گل ولای و دلدل آن مرزمین آگاهی
 یافت پیش رفتن را بی رعایت مراسم حزم و احتیاط که از لوازم
 سرداری و سپاهگریست مناصب ندید و همانجا ایستاده توپخانه
 بادشاهی را روبروی مخالفان چید و بتوپ و تفنگ هنگام جنگ گرم
 شده تا اواخر روز نائز جدال شعله در بود و مردم از طرفین سواره
 ایستاده بودند و چون شام نزدیک رسید معظم خان اردو را عقب
 افواج فرود آورده بعد از سه گهری شب بخیمه گاه آمد و مقهوران
 در جایی که ایستاده بودند منزل نمودند و درین تاریخ مخلص خان
 و عبد الله خان و سید نصیرالدین خان و سید سالار خان و دیگر بندهای
 بادشاهی که از درگاه سلاطین پناه با خزانه و توپخانه بشکر منصور
 معین گشته بودند بجنود قاهره پیوستند و درازده لک روپیه و هفت
 صد بان و دیگر ادرات توپخانه که همراه آورده بودند رسانیده ضمیمه
 امجاب نصرت و فبرری گردیدند بالجمله سه پاس از شب گذشته
 ناشجاع از جایی که بود کوچ کرده رهگرایی فرار شد و بادشاهزاده
 محمد سلطان را با سید قلی اوزبک که از عمدهای او برد و گروهی
 دیگر چند اول قرار داد صبح روز دیگر که خبر بمعظم خان رحید
 باجنود مسعود بعزم تعاقب سوار شده توپخانه و لشکر را
 با احتیاط تمام از ناله و مواضع گل ولای گذرانید و چون منهبان خبر

جنگ گرم بود و قراولان لشکر فیروزی از آب گذشته با قراولان غنیم
آویزش می نمودند و ده دوازده روز باین عنوان گذشت تا آنکه
شب دوشنبه بیست و یکم ربیع الثانی که مخدولان بعزم محاربه و
مجادله آهنگ گذشتن از آب داشتند و باین سودای محال و پندار
دور از کارلوی نخوت و غرور بهوای استکبار می افراشتند زیرنگسازي
اقبال دشمن گداز شهنشاه جهان منصوبه طراز آمد و خبر بناشجاع
رسید که داوود خان از آب گومتی که آن باطل اندیش سید تاج
الدین باره و جمال غوری و خواجه مشکي نوکران خود را با فوجي
در کنار آن تعیین کرده بود که آنرا از عبور افواج منصور محافظت
نمایند بکوشش همت و تلاش جرأت گذشته امت و جمال غوری
دران مقاومت و مدافعت با جمعی دیگر بتیغ جلادت مبارزان
فیروزمند مپری گشته و عنقریب خان مذکور بنانده که بنگاه او بود
میرسد از استماع این خبر رعب اثر مغلوب جنود خوف و هراس
گردیده بنوعی که معظم خان اندیشیده بود داعیه نبرد و پیکار
بعزیمت معاودت و فرار مبدل ساخت و اواخر همان شب نا کام و
و ناچار در کمال اضطرار طبل رحیل ادبار فرو کوفته با جنود نکبت
و خذلان و وفود خبیث و خسران از کنار آب بهاگیری کوچ کرده
روی عزیمت بسمت سوتی آورد که از دریای گنگ گذشته خود
را بنانده رساند معظم خان که بدیده داش و تدبیر این منصوبه
پیش دیده بود انتهاز فرصت نموده دوع مخالفان مطرود را کمر
جانفشانی بر میان همت بست و بقصد تعاقب بعد از یکپاس روز
سوار شده نا مواکب منصور از دریای بهاگیری که پایاب بود عبور

با اکثر جنود نا محمود خویش درین طرف مشغول مقابله و محاربه عساکر اقبال است از جای که اقامت داشت پیش رفته قصد تانده نماید و خبر رمنیده بود که خان مذکور از آنجا روانه پیش شده دران زودی از آب کوسی خواهد گذشت و بیقین میدانست که عنقریب ناشجاع فتنه پرور برگشته اختر باستماع این خیر هر رشته ثبات از کف داده قدم همتش لغزش خواهد پذیرفت و بی تعب حرب و کوشش و تجمش نبرد و آریزش هزیمت یافته بتانده خواهد رفت و نیز چون دلیر خان از پیشگاه عز و جلال بکومک جنود مسعود معین شده بود انتظار رسیدن او نیز میبرد لاجرم بمقتضای حسن تدبیر چند روزی صلاح در صف آرایی و معرکه پیرائی ندیده روز دیگر از کنار ناله کوچ کرد و بقصد تعلل و تاخیر در محاربه و کارزار کنار آن ناله را گرفته بسمت مخصوص آباد روانه شد ناشجاع از طرح دادن معظم خان و نهضت عساکر قاهره بسمت مخصوص آباد گمان ضعف و وهنی در حال جنود اقبال و فتور و اختلالی در جرأت و استقلال معظم خان برده از اصابت رای و صلاح اندیشی آنخان اخلاص نشان غافل بود و بنابراین خیال غلط و پندار باطل او نیز با جنود اقبال از محل اقامت خود کوچ کرده ازان طرف دریای بهاگیری بسمت مخصوص آباد روان گردید که پیشتر رفته از آب بگذرد و بانواج نصرت شعار کارزار کند و در گذر نصیر پور که شش گروهی مخصوص آباد است و لشکر منصور در نزدیکی آن نزول گزیده بود پایاب یافته بقصد گذشتن از آب در برابر جیوش نصرت مآب نرود آمد و هر روز از طرفین دریا بتوپ و تفنگ هنگامه

فوای فدا ساز کرد معظم خان خواست که بانواج منصور بهمان
 ترتیب و توزوک که قرار داده بود بر مخالفان حمله برد لیکن چون
 امر بذابراینانیت و خود سری سخن شنوی و فرمان بری نکردند
 و با او فی الجمله نفاق ورزیده خود داری و کوتاهی نمودند و باین
 سبب از عساکر ظفر اثر ترتیب و توزوک افتاده سلک اجتماع و
 اتفاق بر جای نماند چنانچه هراول و طرح از قول بسیار دور افتاده
 میسر چندان بدست چپ میل کرد که قول بمنزل چنداول عد
 و از میمنه بغیر اسلام خان کمی نزدیک نماند و با معظم خان در
 قول از تابینان او پانصد سوار و از امرا همین قزلباشخان و ارادت
 خان و راجه بهروز مانده بودند لاجرم آن روز از طرفین هتکامه جنگ
 بانداختن توپ و تفنگ گذشت و از کوتاهی مردم کوه اندیش
 کار بهصلاح کوتاه نرسیده استممال تیغ و هتان و حملهای دلیران ورزم
 آوران که بآن کار پیکار یک روی شود روی نداد چون شیر سوار
 میدان سپهر از مهر که گردون بر گشته بمنزل گاه مغرب فرود آمد هر
 دولشکر دست از محاربه و جدال کشیده جنود مخالف آن طرف
 دریای بهاگیری نزول ادبار گزید معظم خان چون حال برین منوال
 دید باقتضای رای مصلحت پیرای از ناله بلکهته عبور کرده بخیمه
 گاه خود آمد و از آنجا که آن زبده خوانین عظام بداد خان که چنانچه
 گذارش یافته بموجب یرلیغ گیتی مطاع با عساکر پنهان از دریای
 گنگ گذشته در حدود مولگیر بجهت گذرانیدن ایام برشکال اقامت
 داشت نوشته بود که درین وقت که موسم باران بآخر رسید دریاهای
 و نالها از شدت و طغیان یاز ایستاده است و نا شجاع فساد اندیش

الجیش بودند روان گردید و ازین جهت که راه گل ولای بسیار داشت و بیشه و جنگل بود بآهستگی روان گشته چون بکنار دریای بهاگیرتی در جای که بنالغ بلکمه نپیومته و پایابمت رسید چنداول غنیم که سردارش امفندیار معموری بود ازان طرف نمودار شد باشاره خان سپه دار از توپخانه بادشاهی دست باند اخذن بان و گجنال و شترنال کشوده نیران قتال بر اثر روختند و قشونی از انغانان که در فوج هراول بودند و برخی از تابیلان معظم خان و گروهی دیگر از مبارزان نصرت مند از آب گذشته باعداد در آویختند و بیک حمله افواج قاهره پای ثبات دشمنان از جای رفت و بسیاری ازان گروه شقاوت پرور به تیغ آتشبار زهر آبدار مبارزان ظفر شعار گریبان بچنگ اجل داده مر بجیب عدم در کشیدند و زخمهای کبری باسفندیار رسیده در معرکه افتاد و نور الحسن که از عمدهای مخالف بود چهار زخم برداشته از عرصه کارزار عمان بودی فرار تافت و گرد هراتهور که او نیز از نوکران عمده ناشجاع بود و با مهاراجه جسونت منگه سمت خویشی داشت دران آویزش و پیکار بدار البوار شنانت و بقية الیسف بتنگ پا جان ازان مهلکه برآوردند ناشجاع چون برآمدن معظم خان باین طرف ناله اطلاع یافت ابن حسین داروغه توپخانه را با فوجی در برابر فوالفقار خان بر سر جسر گذاشته ازانجا بقصد مقابله معظم خان بر گشت و بعد از انقضای سه پاس روز روبروی جنود اقبال شده صف آرای حرب و قتال گردید و بهت بدهی که دران نواحی بود داده توپخانه را پیش روی خود چید القصد بتوپ و تفنگ و زنبورک و بان نیران جدال زبانه زده برق نلنه درخشیدن گرفت و رعد بلا

تلاشهای مردانه و کوشش‌های دلاورانه بظهور رسانیده داد مردی و مردانگی داد و از مشاهده کثرت اعدای و قلت جمعیت همراهان خویش چند کشتی را از آن سرچهر بحدت رای صائب آتش زده موخت تا اگر بالفرض غلبه نماید و داخل جسر شود از آب نتواند گذشت و مخالفان نابکار پس از سعی بسیار و تلاش بیشمار دست از جنگ کشیده کاری نتوانستند ساخت و قدم جرأت بجسر نتوانستند گذاشت معظم خان بعد از وقوع این مقدمه صواب چنان دانست که از ناله عبور کرده بر سر مقهوران رود بنابراین محافظت اردوی و معسکر بعده ذوالفقار خان نموده باین مزیت نصرت اثر با عساکر ظفر پیکر در همین روز از آب گذشت و ترتیب و تسویه انواع قاهره نموده خود در قول قرار گرفت و اسلام خان را با هد مظفر خان و دلاور خان و نیکنام خان و جمعی دیگر از مبارزان جلالت آثار در میمنه و ندائیخانرا با راجه مجان سنگه باندیده و گروهی دیگر از مردان کار در میسر جای داد و فتح جنگ خان را با لودیخان و زبردست خان و فریقی دیگر از افغانان که همگی در هزار موار بودند بهر اولی مقرر کرد و اخلاص خان خویشگی را با جوتی از مجاهدان شہامت شعار طرح نمود و تکیه بر بخت بلند و اقبال نصرت پیروند گیتی خدیو عالم گیر فیروز مند کرده بتوزوکی لائق و مزار در عقب انواع مخالف که سه سردار توره داشت و بادشاهزاده عالیقدر محمد سلطان بآن مایه جرأت و دلوری و مهارت در فنون سرداری و سپاهگیری که در عرض مدتهای مدید از برکات خدمت و میامن ارشاد حضرت شاهنشاهی اندر خسته بودند مقدمه

آنحوران و روز بهانیان بمدد یکه تاز خان فرستاد و آنخان شهادت شعار
خود دران طرف جسر قرار گرفته رسول بیگ روز بهانی را با
جماعت او و طایفه آنحوران و پانصد سوار برق انداز و پانصد پیاده
بند و قچی بکومک یکه تاز خان از آب گذرانید القصه فوج مخالف
باستظهار نیلان و توپخانه عظیم نزدیک بمورچال رسیده بجنگ و
کوشش پرداخت یکه تاز خان با آنکه مهابه درخور هجوم مخالفان
همراه نداشت قدم ثبات و استقلال امده داد سعی و مردی داد
و پس از تلاش و تردد بسیار که منتهای مراتب کارزار و سزار
بهادران جان نثار بود بزخم تفنگی که از دست اجل کشاد یافت
از پای در آمده با دو برادر حقیقی نقد جان در راه ولی نعمت
صورت و معنی در باخت و بذیری کوشش و جان فشانی لوای
شهادت در میدان سعادت برافراخت و از بندهای روشنای محمد
صادق اردوبادی نیز دران دارو گیر بسربازی رتبه سرفرازی
اندوخت و چندی دیگر از جوانان دلاور سربجید نیکنامی فرو
برده جمعی کثیر چهره مردمی بزور زخم آراستند و از نامدران لشکر
مخالف مقصود بیگ مخاطب بقدر انداز خان و سرمست انعام
هدف نازک قضا گشته بر خاک هلاک افتادند و بسیاری از آن
حزب ادبار گشته و زخم دار گشتند و بعد از سنج اینحال چون
همراهان یکه تاز خان که جمعی قلیل بودند تاب استیلاي اعدا
نیاروند و از آب گذشته بنو الفقار خان که دران طرف جسر بود
ملحق شدند آنخان عقیدت مآب از انروی آب بتوپ و تفنگ
نابره قتل فروخته با زری شهادت و پردلی بمدا نعت کشاد و

بود قریب پدر ماه طی کرده عمره شهر ربیع الثانی از دوم سال جلوس
 همایون در حدود بلکته در برابر افواج بحر امواج نزول ادبار نمود
 و چون ناله در میان حائل بود نخست بدوپ و بان و تهنک جنگ
 سر شده تا هشت روز باین عنوان از طرفین هنگامه نبرد گرم بود
 و گاهی یک جوانان و دلوران جنود قاهره که برسم قراولی از آب
 گذشته بودند با مخالفان مقهور که خبرگی نموده قصد نزدیک
 آمدن بجسر میکردند آتش کلزار می افروختند و بشعله جان
 سوز تیغ و مئان خرمن وجود جمعی از اعدای نابکار و دشمنان تیره
 روزگار می سوختند چون معاندان دیدند که جسر پی که رو بروی لشکر
 فیروزی اثر بود بمحافظت افواج گردون توان و توپخانه برق مطوت
 وعد نشان و حسن تدبیر و هوشمندی معظم خان مستحکم است
 و ازان سمت مجال یورش و عبور و احتمال آویزش با لشکر منصور
 نیست و قراولان بآنها خبر رسانیدند که در سمت جسر بالا جمعیت
 لشکر ظفرلوا کم است بامید آنکه شاید آنجا کلری از پیش برند
 روز نهم از مقابل جیش اقبال کوچ کرده بسمت جسر مذکور روانه
 شدند که آنجا جنگ در انداخته بغلبه و استیلا از آب بگذرند ناشجاع
 خود یا بلند اختر پسر گهتر خویش در قول قرار گرفته هراول راباقتدار
 جرأت بادشاه زاده بلند مقدار محمد سلطان استوار کرده شاهزاده چهار
 نیل جنگی با توپخانه پیش روی خود قرار داده باینی هایخته
 بموی جسر روان شدند یک تار خان با همراهان خود بقدم همت
 و جلالت بقصد مدافعه بمورچال اینطرف آب آمد و معظم خان
 بعد از وقوف برین معنی فر الفقار خان را با همراهان او و فرقه

ایام برشکال را آنجا بسر بردند و چون موسم باران منقضی شد و طغیان آبها فرو نشست و بادشاهزاده والا گهر محمد سلطان که بجهت که غذائی بنانده رفته بودند با جنود مخالف که دران طرف آب بود باکبر نگر آمدند ناشجاع را دگر باره سودای پندار و غرور و هوای فتنه و شور بسر افتاده باندیشه محال عزم صف آرایی و نبرد با عساکر اقبال که همه پیش معظم خان در معصومه بازار یکجا فراهم آمده بودند مصمم کردند و با بادشاهزاده محمد سلطان و بلند اختر بهر خرد خویش و قریب هشت هزار سوار بآهنگ جنگ و قصد پیکار روانه شد و میر مرتضی بخشی خود را بحراست اکبرنگر مقرر نمود معظم خان بعد از استماع خبر نهضت غنیم از اکبرنگر بقصد مدافعه و مقابله از معصومه بازار روانه شد و چون نزدیک بموضع بلکهنه رسید بصوابدید رای صائب در عقب ناله عمیقی که پدریابی بهاگیرتی منتهی شده قرار افامت داده در جسر بفاصله نیم کمره از هم بران ناله بست یکی پیش روی معسکر ظفر اثر و یکی با سمت راست در سمت بلکهنه که هرگاه خواهد جنود مسعود را باین در جسر از آب بگذارند و درانطرف جسرها مورچال بسته بادوات توخانه استحکام داد و محمد مراد بیگ را باهتمام توپ اندازی در مورچال سمت رو بروی خود و یکه تاز خان را باجمعی بمحافظت جسر جانب دست راست و پیر محمد آغرا را با فرقه آغران بقراردلی تعیین کرده منتظر ورود اعدای نشست بالجمله چون ناشجاع می خواست که از نواره جدا نشود و از اکبرنگر تا نواحی معسکر جیوش فیروزی که براه راست همگی بیست و چهار کمره

دران اوقات کوفته‌ناک بود خود موار نتوانست شد اسلام خان و
 فدائیان با هائز عساکر بادشاهی سوار شده بقصد مدافعت اعدا
 براه خیابانی که ازان دامن کوه تا شهر نواست و در موسم طنیان
 آبها همان زمین خشک میباشد بجانب مخالفان روانه شدند
 قبل از رسیدن این گروه راجه اندر من با همراهان خود در مقام
 مدافعت در آمده حتی المقدور کوشش و اویزشی با مخالفان نمود
 لیکن از قلت جمیعت همراهان تاب مقاومت نیاورد و اسلام خان
 و فدائیان و سائر عمدها و سرداران لشکر بادشاهی بنابر اغراض باطله
 نفعانی بایکدیگر خلاف ورزیده توفیق مجامعه نیافتند و با آنکه
 از جانب اعدا اصلا آثار غلبه و استیلا رخ نمود بلکه شوکت و کثرت
 مبارزان جنود دولت را بود بی کوشش و جانفشانی قدم همت
 پس نهاده رخ از عرصه مقابله تافتند و بهمان سر زمین که محل
 اقامت بود برگشته آنجا نیز از عدم اتفاق استقلال نورزیدند
 ذوالفقار خان چون حال برون ملوال دیدناچار با مجموع عساکر قاهره
 در اواخر شب کوچ کرده براه دامن کوه منجوه و هیاسه بجانب
 معصومه بازار روانه شد و بمعظم خان ملحق گشت و بعضی از
 بندهای پست فطرت مست عقیدت راه بیوفائی پیموده رو گردان
 شدند و بجنود مخالف پیوستند و اکثر فوکران بادشاهزاده والا تبار
 محمد سلطان از سپاه و خدمه بآنطرف رفته بعضی کز خانجات و
 فیال و اسپان شاهزاده نیز که آنجا بودند بتصرف ایشان آمد
 و مخالفانرا از وقوع اینمعنی نخوت و جرأتی تازه و قوت و شوکتی
 فراوان بهم رسیده قدم جسارت در اکبر نکر فشردند و بی مانع و مزاحمی

مدت که اکبرنگر در تصرف جنود ظفر اثر بود و اهل و عیال اکثر نوکران ناشجاع باموال و امتعه آنجا بودند معظم خان و ذوالفقارخان نظر بر شمیمه معدلت و نصفت و شیوه احسان و مروت خدیو جهان و خلیفه زمان کرده منسوبان و متعلقان آنها را در مهد امن و امان جای داده بودند و احدی را یارای آن نبود که دست تعرض و تطاول بعرض و مال آنفریق رحاند شیخ عباس مذکور در عرض این ایام که در پتوره بود اکتفا بآثار جور و بیداد ناشجاع کرده همواره جمعی بر نواره بتاخت و تاراج اکبرنگر میفرستاد چنانچه مال و ناموس بسیاری از مردم ناشجاع دران غارتها دستخوش بیداد او باشند بد بالجمله بعد از چندی که شیخ عباس در پتوره پای جرأت استوار کرده بود ناشجاع دلیر شده عزم آمدن باین روی آب نمود و سراج الدین جابری را بامیر علاء الدین دیوان و محمد زمان میر سامان خود در تانده بمحافظت بنگاه و اهل حرم گذاشته باستظهار نواره نهم ذی الحجه باین کنار آمد و در پتوره نزول ادبار نمود و چون میخواست که صبیغه خود بحواله نکاح بادشاهزاده محمد سلطان در آرد تا ایشان دلنهاد همراهی او شوند و تهیة اسباب این طوی کرده بود از اینجا ایشارا بتانده فرستاد که کد خدا شوند و بعد از وقوع طوی مراجعت نمایند و هیزدهم ماه مذکور از پتوره قصد اکبرنگر کرده بآنجا آمد ذوالفقار خان با اکثر لشکر ظفر اثر در سرزمین بلندی از دامن کوه که مابین شهر قدیم و شهر نوامت جای اقامت گزیده بود و راجه اندرمن بندیده با جمعی در منازل و عمارات ناشجاع نزول داشت خان مذکور بعد از وقوف برین معنی چون

و همه طرف دیگر را در موسم برشکال و زمان شدت باران و طغیان آنها که باصطلاح اهل آنملک جهیل میگویند بمقابل آب میگیرد که همه زمینهای که در غیر این موسم خشک میباشد بزیر آب در می آید چنانچه بحال تردد اسب و آدم نمی ماند و در عین شهر کشتی کار میکند لهذا در هنگام طغیان جهیل بنابر آنکه همگی نواره را که مدار کار آنملک برآنست غنیمت متصرف بود آرزو که از راه دریا بسپاه ظفر پناه نمیرسید و ازین جهت که راجه هرچند زمیندار منجوه که از تیره بختی و شقارت منشی با اعدای اتفاق داشت در طرف کوهستان منجوه راه بر مترددین شورانیده بنجاره را میزد از آن راه نیز غله بمعسکر فیروزی نمیرسید بنابرین مقدمات درین ایام عصرت و تنگی تمام در لشکر منصور که در اکبرنگر بود روی داده کار مردم بصعوبت کشید و اختلال عظیم بحال لشکریان راه یافته اکثر مراکب و دواب از قلت قوت تلف شد و نیز جمعی از جنود قاهره در سرزمینی مرتفع که آب نمیگرفت رخت اقامت گسترده منتظر انصرام ایام برسات بودند چون ناشجاع بر اینحال آگهی یافته داعیه گرفتن اکبرنگر از ضمیر فساد پرورش سربرزده نخست شیخ عباس را که میربحر بود با چهار صد سوار و برخی از نواره بموضع پتوره^(۲) که دهی است در هشت گروهی اکبرنگر بر ساحل دریا و زمینش ارتفاعی دارد فرستاد و او با همراهان بآنجا آمده چون مانع و مزاحمی نبود بساط اقامت و درنگ گسترده و با آنکه درین

تیره بخت او را حاکم جهانگیر نگر کرده بود زمینداران آتجا را باخود متفق ساخته در صدد بندگی و دولت خواهی خلیفه جهان است و منور خان پسر معصوم خان زمیندار جانگیر نگر باشاره او اکثر نواره پادشاهی را بقید ضبط و تصرف خود آورده بآن برگشته ایام در مقام مرکشی و خلاف است و مجموع زمینداران آنحدود بمواقت او دم از مخالفت میزنند و عنقریب خانمذکور بانواره پادشاهی بمعظم خان پیوست از اجتماع این خبرلواجم نیران خوف و هراس از کانون باطنش سربر زده زین الدین مهین نا خلف خود را با خواجه خسرو که نوکر همده او بود و لشکر شایسته بجهانگیر نگر فرستاد تا بضبط و نسق آن حدود و استمالت زمینداران آتجا پردازد و رحمان یار مذکور خاطر خود را بفعل نتواند آورد و چون خاطرش ازین معنی بغایت هراسان بود باین اکتفا نکرده مید عالم را باجمعی دیگر متعاقب فرستاد که بزین الدین پیوسته بهر عنوان که صورت بنده رحمان یار را بقتل رسانند زین الدین بعد از وصول بجهانگیر نگر تمهید کشتن رحمان یار کرده از روی غدر و مکیدت بغسانه و انهن روزی او را دوبار عام طلبید و باشاره آنشعبه دوحه نصاد مردمی که حاضر بودند هریک حربه انداخته او را از هم گنوافیدند و وبال این قضیه نیز بروزگار وخامت آثار ناشجاع عائدگشته ضمیمه اسباب خذلان و ادبارش گردید *

و از موانع این ایام آمدن آن بدصآب است باینطرف آب و متصرف شدن اکبرنگر بنا بر بعضی موجبات و اسباب تبیین این مقدمه آنکه چون یکطرف آن بلده کوهستانست

آن آبها مورچال بسته و جمعی بمدافعه مقرر نموده از روی زمین و دریا در مقام ممانعت بودند ازین جهت طی مسافت تا رسیدن بحدود منگیر و بهاگلیور بطول کشید و درین مدت اکثر اوقات میان مبارزان جیش منصور و اعدای مقهور جنگها و آویزشها روی می نمود و همه جا غلبه و امتیاز اولیای دولت را بود و چون داود خان بموضع قاضی گریه که برابر بهاگلیور است رسید هنوز موسم بارش آن ملک که امتدادش بیشتر از دیگر جاها است سپری نگشته آبها و نالها که عبور از آن ناگزیر بود طغیان داشت خصوصا آب کومی و کاله پانی و مهاندی که در برشکال بغایت عظیم می باشد و هیچ یک پایاب ندارد و ازینجهت برای گذرانیدن باقی ایام برشکال و فرونشستن طغیان آبها و نالها در آن موضع قرار اقامت داده یکچند بانتظار وقت و فرصت آنجا بسربرد و چون ناشجاع بار دیگر چنانچه عنقریب گزارش خواهد یافت اکبر نگر را متصرف شده باین روی آب آمد خان مذکور نیز بصوابدید رای صائب از گنگ گذشته درین طرف اقامت گزید و یکچند در حدود بهاگلیور و کهل گانو گذرانید و در اواخر ربیع الاول که موسم باران منقضي گشته آبها از طغیان ایستاد و میان ناشجاع و معظم خان درین طرف آب محاربات و صف آراییها روی داده دگر باره از گنگ گذشته روانه مقصد گردید باجمله ناشجاع بجهت گذرانیدن ایام برشکال در تانده طرح اقامت انگنده مجموع لشکر خود را آنجا جمع کرد و چون شنیده بود که رحمان یار مخاطب برشید خان پسر افتخارخان قدیم که در سلک کومکیان هنگامه انتظام داشت و آن بلیخرد

هوشکی و راجه اندر من بندیده و قزلباشخان و چندی دیگر از امرا
 در اکبر نگر ماندند و چون رای عالم آرای حضرت شاهنشاهی
 که پیوسته از فروغ الهام روشن و دقائق احوال ملک و ملت دران
 پرتو افکن است از کمال دور بینی و مصلحت سنجی چنان اقتضا
 نموده بود که یکی از بندهای شہامت کیش جانسپار با فوجی از
 جنود نصرت شعار از دریای گنگ عبور نموده بر سر تانده که بنگاه
 ناشجاع بود برود چنانچه معظم خان با عساکر نصرت اثر از ممت
 مخصوص آباد و اکبر نگر در استیصال آن شور انگیز فتنه گر
 میکوشید از آنطرف دریای گنگ نیز برخی از انواع ظفر لوا بدفع
 او بردارند و از هر دو سو کار بران برگشته روزگار تنگ سازند از جناب
 خلافت و جهاندارمی یرلیغ گیتی مطاع بنام داؤد خان صوبه دار
 بهار صادر شده بود که کمر همت بتقدیم این خدمت بندد و با
 تابینان خود و کومکبان آن صوبه هر جا مناصب داند از آب گنگ
 گذشته بر سر تانده رود خان مذکور بعد از ورود منشور لامع النور
 شیخ محمد حیات برادر زاده خود را با هزار و پانصد سوار و دو هزار
 پیاده بنیابت خویش در پتده گذاشته بموجب فرمان واجب الادعای
 غره ماه مبارک رمضان با رشید خان و میرزا خان و هادی داد خان
 و قادر داد خان و خواجه عنایت الله و سائر کومکبان صوبه بهار
 بلده پتده از گنگ گذشت و چون موسم برشکال رحیده آنها و نالها
 طغیان کرد و دریای ترجوک و گندک و دیگر شعبهای دریای گنگ
 که دران فصل بدون کشتی و جسر عبور از آنها متعذر است در راه
 واقع بود و غنیم عاقبت و غنیم باستظهار نوار غنیم جا بجا بر کنار

حال خویش دانسته با منتظران یکدلی و اعتضاد موافقت آن راه
 نژاد مستوثق گردید و ازین سانحه کمال فتور و اختلال بجنود اقبال
 راه یافته سپاه ظفر پناه بهم برآمدند و بند های بلادهاهی را دل از
 جلی رفته بازوی همت بسستی گرانید و فاشجام لشکری با برخی
 از نواره بدو کاچی فرستاد که از اشیا و اموال و کار خانجیات و لشکر
 شاهزاده هرچه توانند بآنروی آب برند معظم خان همان شب از
 سروح این قضیه آگهی یافته بحسن همت و نیروی تدبیر عذاب
 ثبات و سکون از کف داد و اصل مغلوب تزلزل و هراس نگشته پای
 عبودیت از جاده مستقیم اخلاص و دولت خواهی بیرون نهد و
 فردای آن بقصد جبر این حادثه از روی کمال مرداری و عبودیت
 معماری چیده از موتی خود را بشو کاچی رسانید و لشکر نصرت
 اثر را که از وقوع این سانحه سر رشته استقلال از کف داده بودند
 ضبط و نسق کرده باستمال و دلداری همت بخشید و جمعی از
 مخالفان را که چرگی و چیره دستی کرده با نواره بقصد برهن کار
 خانجیات و لشکر شاهزاده باین طرف آب آمده بودند از آنجا منع
 نموده حائب و مهزم ساخت و کمر اخلاص و بندگی بر میان جان
 بسته بتدبیر تدارک این قضیه ناملائم پرداخت القصه بعد ازین
 مقدمه چون موسم طغیان آبها بود از طرفین مورچالها برخاست
 و معظم خان خود در موضع معصومه بازار که سرزمینی مرتفع و از
 اکبرنکر بمسافت می کرده واقع است قرار گزینان اینم برسات
 داده آنجا بساط اقامت گسترد و بروفق تجویز و موایدید او ذالفقار
 خان و اسلام خان و فدائی خان و مید مظفر خان و اخلاص خان

ناشجاع از روی عذر و مکیدت بارسال رحل و رسائل و تمهید
 تصویبات و تخلیفات که در نفوس جوانان نا تجربه کاران صریح التائیر
 است باغواى آنشعبه دوحه سلطنت میکوشید و به نیرنگ تلبیس
 و تزویر انسون مکرو فریب میدمید و حرف تزویج مبیغه خود با آن
 والا نژاد درمیان آورده بود و نیز بعضی مفسدان واقعه طلب میانه
 ایشان و معظم خان که حضرت شاهنشاهی بمقتضای پیش بینی
 و کار آگاهی او را در مرداری عساکر نصرت شعار کمال استقلال و
 اختیار داده بودند غبار نقاز انگلیخته همواره بنمائی و غمازی
 و فحش انگریزی و فتنه سازی می نمودند درین وقت آن عالی
 قبار را بنابر مقدمات و همیه اندیشیهای فاسد بخاطر راه یافته این
 معنی علامه مراتب اغوا و اضلال مخالفان گردید و از خامی و
 جاهلی ارتکاب امری که سزاوار آئین دانش و هوشمندی و
 شایان شکوه حشمت و سربلندی نبود نموده چهره دولت و سعادت
 خود بناخن مخالفت خراشید و اراده گردیدند بناشجاع و موافقت و
 معاونت او پهنهاد خاطر ساخته باین قصد ناصواب و عزیمت
 نالایق شب بیست و هفتم ماه رمضان دوم سال از جلوس همایون
 با امیر قلی داروغه توپخانه و قاسم علی میر توزک خویش که
 محرم این را بودند و در سه کس دیگر از خدمتگذاران برکشتی
 نشسته از آب گذشتند نا شجاع بعد از اطلاع برین مقدمه انبساط
 و استبشار عظیم نمود و بلند اختر پسر کهنتر خویش را با جانی بیگ
 که سر خیل عمدهای او بود باستقبال فرستاده قدوم ایشانرا با عزاز
 و احترام تمام تلقی کرد و این معذی را سرمایه رونق کار و بهبود

حکمت‌های پنهان که در منوج حوادث نشأ کون و نصاد و دیعت نهاده گاهی در صاحت دولت آسمان رفعتش غبار حادثه ناملائم که با صره آشوب ظاهر بینان و توتیلی دیدۀ دانش هوشمندان باشد بباد دامن مصلحت بر انگیزد و احبای سلطنت و اولای خلانتش را بحدوث سانحه نا مرغوب که غافلان اسرار حکمت ایزدی آن را از مرید عین الکمال و خردمندان بصیرت منش از آیات مبین اقبال شمارند امتحان نماید تا چون عقول و انهام ارباب الباب در تدبیر آن معضله فرو ماند و اقدام نفوس اصحاب همت در حلول آن واقعه از جاده ثبات و استقامت لغزش پذیرد سلسله عنایت ازلی که همواره کفل آمل و ناظم اشتات احوال این دولت آسمانی شکوهست بجنبش آمده بچاره گری و کار سازی پردازد و بحل آن عقده دشوار قوت بازوی بخت کامکار او بر همکنان روشن و اشکار سازد از شواهد و نظائر صدق این مقال در مدارج ظهور نیز ابهت و جلال خدیو جهان و خلیفه زمان قضیه مخالفت و طغیان بادشاهزاده عالی نژاد محمد سلطان امت که درین هنگام بحسب تقدیر روی داده موجب حیرت آرا و افکار شد و بآ نسبت فی الجمله و هن و اختلالی بعساکر گبهان ستان راه یافته یکچند سرمایه نخوت و غرور مخالفان گردید و آخر الامر امداد لطیفه تائید الهی و رهنمائی انوار شمع دولت حضرت شاهنشاهی آن والا تبار خلاف اندیش را از تیه عصیان و گمراهی بر آورد و مجددا نیروی طالع والای این خدیو انفس و اتفاق پرتو ظهور داده جهان و جهانیان را دیده بنور بندیش بر افروخت تبیین این غریب واقعه آنکه چون درین مدت

و جمعی دیگر را اعدای هجوم آورده دستگیر ساختند القصه پس از وقوع این مقدمه بچند روز چون موسم برشکال نزدیک رسیده بود باران سر شده بمیانجی ابر قطره بار غبار پیکار فرو نشست و کثرت بارش و طغیان آبها باعث خمود فیران جدال و قتال گردید و از طرفین بساط محاربه در نور دیده بسر انجام اسباب گذرانیدن ایام برشکال پرداختند *

روگردان شدن شاهزاده عالی تبار محمد

سلطان و رفتن به پیش ناشجاع قتنه شعار

و شرح وقایعی که بعساكر ظفر پناه روداده

چون ایند جهان آرا خواهد که یکی از برگزیده های خویش را که جمال عظمت و کمال جلالتش از نظر ظاهر نگر صورت بینان در نقاب احتجاب مستور باشد در پیشگاه ظهور جلوه دهد و بلطائف توفیقات و شرائف تائیدات شان معنوی و فز ظل الهی اورا بکانه عالمیان نماید تا هم اهل روزگار که بی دستیاری دلائل ظاهره براهین باهره کامیاب معرفت حقائق اشیا نتوانند شد بعلو قدر و منزلت از راه برده چراغ بینش از مشعل هدایت بر افروزند و سرمایه آگهی و بصیرت اندوزند و هم آن دست پرور افوار توفیق از ظهور بدائع وقائع و جلایل احوال اندازد مواهب و الطاف فوالجلال در باره خود گرفته دست اعتصام و توسل از عروة وثقی توکل بر نداده و همواره همت والا بشکر نعم والای نامتناهی آلهی گمارد باقتضای

کنان از میان گوشها برآمده یکنزخم تفنگ و دو زخم تیر برداشته و
 چند کس از همراهانش نیز زخمی شدند و شهباز و شریف برادران
 فتح جنگ خان و زستم و رسول برادر زادهای خان مذکور و جمعی
 دیگر از اقربا و تابینان او که در کشتی دیگر بودند برخی فرود آمده
 بمداخلت اعدا پرداختند و مابقی در صدد فرود آمدن بودند درین
 اثنا فوجی دیگر از دشمنان بد سیر قریب بدو رسیده سوار فیل
 پیشا پیش برانها حمله کرد و فیل بآب درآمده بر سر کشتی رسید
 این دلیران جانها را در راه دل بر هلاک نهاده آنچه نهایت مرتبه
 شجاعت و جانفشانی بود بظهور رسانیدند و بعد از کوشش بعبار
 شهباز را فیل بصدقه دندان از هم گذرانید و زستم و رسول با جمعی
 دیگر جنگ کنان بر تپه والای شهادت فائز گشتند و تنی چند که مصروع
 گشته از تلاش و تردد بازمانده بودند بحسب تقدیر دستگیر شدند
 حاصل که دران موقف قیامت اثر و موج خیز حادّه و خطر جمعی گذیر
 را آب هلاک از سر گذشت و سفینه حیات بسیاری بگرداب اجل
 فروشد و بعد از وقوع این کارزار مخالفان نابکار بر سر راه تمام خان و گروهی
 که پیشتر از کشتی نزول نموده بمورچال درآمده بودند هجوم آوردند
 آن دلاوران شهادت پرور که جان فشان را در راه بندگی پیرایه بقای
 چاروانی و برمایه عمر ثانی می شمردند بازوی بمالت و دلیری
 کشاده خرید متاع نیکدامی را نقد روان بر کف همت نهادند و تیغ
 گین از نیام قهر کشیده داد سعی و جلاّت دادند لیکن چون پیاده
 بودند و از عقب کومکی نرسید و فیلان غنیم از اطراف بر آنها حمله
 کرد اهتمام خان و برخی دیگر گوهر حیات در راه عبودیت در باختند

فهرده دست جرأت بانداختن تیر و تفنگ کشودند و مخالفان را برگردانیده نگذاشتند که داخل مورچال شوند لیکن مردمی که در کشتیها بودند توفیق اعانت و امداد نیافتند و در عین این زد و خورد قدم همت پس کشیده کشتیها را برگردانیدند و از مجموع نواره پادشاهی همین هشت کشتی دران کنار ماند که برخی مردم از آنها فرود آمده داخل مورچال شده بودند و پاره هنوز در کشتی بودند مخالفان از مشاهده این حالت چیره و دلیر شده بهمان هیئت اجتماعی که نخست بر مورچال حمله آورده بودند با درنیل صحت باهنگ مدافعه برگردیدند لیکن متعرض مردمی که داخل مورچال شده بودند نگشته بر سر کشتیهای مذکور هجوم آوردند و فرصت غنیمت شمرده بازوی جسارت بمحاربه و پیکار کشودند معظم خان چند آنکه معی کرد که کشتیهای که از کنار برگشته بود باز بکومک آنها برود یا باینطرف آید که جمعی دیگر حوار کرده بمدد فرمند صورت نبست و درین اثنا که بهادران فیروزمند باعدایی شقاوت پیوند گرم تلاش و اویزش بودند از نواره مخالف چند گوشه جنگی از اطراف این کشتیها در آمده بر روی آب نیز مخدولان خاکسار آتش امروز پیکار شدند و بحر طوفان خیز فتنه و ستیز بتلاطم آمده حربی صعب نیمابین روی داد و نهنگان بحر شجاعت را با آن روبه صفتان اویزش رستمانه اتفاق افتاد زبردستخان برادر فتح جنگ خان که بارنقای خود دریکی ازان کشتیها بود باجمعی از مخدولان که در گوشها بودند جنگی مردانه و کوشش دلیرانه کرده بهیاری ازان گروه ادبار پزوه را مقتول و مجروح ساخت و جنگ

رسید که دستبرد یی بهتر از آن بکار برد لهذا بعد از وقوع این مقدمه به چند روز بندهای بادشاهی را طلبیده قرارداد که نوبتی دیگر جمعی کثیر با استعداد تمام به کشتیها نهسته بر سر مخالفان روند و باین عزیمت شب دوشنبه نوزدهم شعبان از نخستین مال جلوس همایون خود بکنار دریا رفته زمره از دلیران و دلوران جیش معمود را که مرداران و مردم نامی دران میان بودند بر کشتیها نشانید و بعضی و اهتمام تمام تا اواخر شب هفتاد و سه کشتی مشحون بمردان کار و آلات پیکار ساخته نزدیک صبح بآنطرف آب روانه نمود چون درین نوبت اعدای غافل نبودند بلکه از عزیمت این حرکت پیشتر آگاهی داشتند و امداد مدافعت شده شب و روز لوازم حزم و پاسداری و مراسم تیغ و هوشیاری بکار میبردند مید عالم که سرگروه مخالف بود مستعد مقاومت و مصادمت گشته بالشکری شایسته و چند نیل مست جنگی دور از مورچال عقب دمدمها در کمین فرصت شد کشتیهای مذکور نزدیک بکنار رسیده در سه کشتی که از همه پیش بود اهتمام خان و گروهی دیگر دران بودند خان مزبور و معدودی از مبارزان منصور پشته و چالاکي فرود آمده بر مورچال اعدا حمله آور گشتند و مردمی که در مورچال بودند از پیش آنها گریزان شده بهادران نصرت لوا علمهای خود بر بالایی مورچال زدند بمشاهده ایحال مید عالم بآن جمع کینه خواه از کمینگاه بر آمده در بفرقت که این زمره قلیل فرود آمده باقی در مدد نزول بودند و اکثر کشتیها هنوز بکنار دریا نرسیده بود برین گروه حمله کرده بکام مدافعت پیش آمد مبارزان جلالت آئین باوجود قلت عدد قدم دلیری

کشتی مشحون بالات توپخانه کرد و جمعی از تنگچیان و مردم
 کوی بران نشانیده شبی روانه نمود که بآنطرف رفته دستبردی بکار
 برند کشتیهای مذکور چون قریب بمیدان دریا رسید دیده بانان و
 قراولان نوار غنیم آگاه شدند و نوار آنها بمداغه پیش آمده این فریق
 کوی ساخته برگردیدند رز دیگر آخان عقدیت پرور دگر باره بان
 عزیمت نصرت اثر بیست کس از بندهای بادشاهی و جمعی از
 غلامان خود برده در کشتی نشانیده در گرگاه روزی که هوا در نهایت
 حرارت بود و اعلای غافل بودند آنها را فرستاد که شاید فرصت
 یاخته دستبردی نمایند آن کار طلبان چالاک بسبک سیر می باد از
 آب گذشته بر مر توپخانه غنیم که در مورچالهای کنار دریا بود رسیدند
 و بدلیبری و تیزدستی شش توپ برداشته بکشتیها در آوردند و دو
 توپ کلان که قابل نقل و تحویل نبود آتشگاه آنها را متیخ زده باطل
 گردانیدند و مالما و غانما معاودت کرده بنیرنگی اقبال بیروزال خدیو
 جهان اینقسم دستبردی عظیم و جرأتی نمایان از آنها بظهور آمد
 اعلای از وقوع این مقدمه انگشت حیرت بدندان تعجب گزیده از
 سطوت و صولت مبارزان بهرام انتقام حساب تمام بر گرفتند چون
 ناشجاع ازین معنی آگهی یافت سید عالم را که رکن اعظم لشکر او
 بود بانوجی تازه بجای نور الحسن تعیین نمود و پس از وقوع
 این قضیه شگرف باقتضای تقدیر عساکر گردون مآثر را چشم زخمی
 روی داد و تبیین این مقدمه آنکه چون مبارزان فیدروزی نشان
 چنان دستبردی نمودند و نقش آن تدبیر بحسن اتفاق و بغایر
 غفلت ارباب عناد و شقاق درست نشین شد معظم خان را بخاطر

بطرف سوتی که قریب چهارده کروه از اکبرنگر بهمت جهانگیرنگر
 واقع است رفته آنجا بتدبیرگذشتن از دریا پردازد و عساکر ظفر مآثر
 از دوکاپی تاسوتی جا بجا در کنار آب مورچالها مالحظه در کمین
 انتهاز فرصت باشند بنابراین آنخان ارادت ائین با برخی از جیوش
 نصرت قرین بسوتی رفته آنجا بساط اقامت گسترد و همت عقیدت
 پیوند بر عبور از دریا و استیصال اعدا مقصور گردانیده بسرانجام
 اسباب و تمهید مقدمات آن پرداخت طی قلیخان را با جمعی در
 صحافی دوناپور که قریب شش کروه از باقرپور بهمت جهانگیرنگر
 است تعیین کرد و بادشاهزاده بلند مقدار محمد سلطان با ذوالفقار
 خان و املاک خان و فدائی خان و جمعی دیگر از امرا و هائرانواج نصرت
 پیرا در دوکاپی قرار اقامت داده روبروی ناشجاع نشستند و آن باطل
 ستیز فتنه پرور نور الحسن را که از عمدهای او بود با فوجی و برخی
 از توپخانه فرستاد که در مقابل سوتی نشسته بمراتب مدافعت
 پردازد و اسفندیار معموری را با جمعی بدوناپور معین نمود که
 آنجا مورچال بسته مانع عبور عساکر منصور باشد و زین الدین پسر
 بزرگ خود را باتمامی پردگیان و زائد اموال و اشیا بپانده فرستاد
 بالجمعه معظم خان بعد از استقرار در سوتی بسرانجام نواره پرداخته
 قریب صد کشتی سامان نمود و شب و روز در کمین فرصت بوده
 مخالفان آنطرف دمدمها بهتده هشت توپ گران بفرز آنها نصب
 کرده بودند و پیوسته بلشکر منصور می انداختند و اکثر اوقات
 آسیب آن بلشکریان و اهل اردو و دواب لشکر میرمید معظم خان در
 خلال این ایام خوامت که دستبرد می بمقهوران نماید بنابراین ده

سازند تاج نیازی و جوقی از افغانان و گروهی از تایلینان معظم خان بران جسارت منهای حمله برده آنها را فرصت تمکن و مجال قرار ندادند و از طرفین جنگ نمایانی شده چندی از بند های بادشاهی و تایلینان معظم خان رتبه جانفشانی یافتند و برخی از مقهوران را سفینه حیات بگرداب فنا افتاد و پس از یکروز مدبران شقاوت اندرز دگر باره باستظهار نواره آمده بجنگ در پیوستند لیکن از سطوت و صولت بهادران فیروزمند مغلوب و منکوب گشته طرفی بفرستند و جمعی کشته و پاره مجروح گردیدند و چندی از مبارزان جلالت شعار نیز جان نثار گشته گروهی را آسیب زخم رسیده و بعد از وقوع این حال اعدای بد سگال طمع خام از گرفتن آن سر زمین بریده دست از او برزش کشیدند و همگی همت بر استحکام مورچالها و نگاهداشتن آن مصروف ساختند اما همواره نواره آنها بروی دریا حیر می نمود و گاهی بسمت اکبرنگر که محمد مراد بیگ باقشونی از جنود مسعود در آنجا معین بود میرفت و شب و روز از طرفین بتوپ و تفنگ هنگامه کوشش و جنگ گرم بود بالجمله چون در سمت دو کچی^(۷) و اکبرنگر دریا عرضی عریض داشت و ناشجاع با اکثر لشکر و سامان توپخانه در برابر توپ خانه نهسته بود و آنقدر نواره که جیش منصور بان عبور تواند نمود یانت نمیشد معظم خان بصوابدید رای اخلاص پیرا چنان اندیشید که خود باشش و هفت هزار سوار از بادشاهزاده و الانزاد محمد سلطان جدا شده

زمین گماشته چون روز شد بسعی کوشش بسیار چند کشتی سرانجام کرد و باین عزیمت مائب وقت شام باجمعی از مبارزان فیروزی اعتصام بکنار دریا رفت و چون اول شب باند اشتداد داشت و میر کشتی متعذر بود درپاس از شب گذشته که باند ایستاد و طلاطم دریا فرو نشست جمعی از بهادران جلالت آئین بران کشتیها نشانیده بسوی آن سرزمین روان نموده و آنها فرود آمده کشتیها را باز پس فرستادند و برخی دیگر دران سفائن نشسته رفتند و همچنین بمیامن کوشش و اجتهاد آنخان اخلاص نهاد تا او اخر شب قریب دو هزار کس از تابینان او و چندی از بندهای عمده بادشاهی مثل ذوالفقار خان و فتح جنگ خان و رشید خان انصاری و لودی خان و راجه سبجان سنگه بندیده و تاج نیازی هر یک با تابینان خویش و دو و یست بیلدار و پاره توپخانه از آب گذشتند و چون صبح دمید مخالفان از عبور لشکر منصور آگهی یافته اقدام ثبات آنها لغزش پذیرفت و توپها را بر سفائن انداخته مانند خاشاک میک سر از پیش موج گریزان شدند و مجاهدان فیروزی لوا بجای آنها آمده دران سرزمین علم نصرت بر افراختند و طرح مورچال انداختند روز دیگر اعدای تیره ایام با هئیت و جمیعت تمام با کل نواره بر سر آن سرزمین آمدند و از کشتیها جنگ توپ و تفنگ سر کرده بر روی آب آتش کارزار بر افروختند و عساکر قاهره نیز از مورچالها پمدافعت پرداخته قدم همت از جای خود بر نداشتند و نیروی مردانه نموده چند کشتی را بتوپ زدند جمعی ازان خیل ادبار از کشتیها برآمده خواستند که باستظهار نواره برگذار آب مورچال

نزول ادبار نمود و بفتوی رای فتنه پرور و تحریک مفسدان کوفه نظر چشم از عتاب یوم الحساب و باز پیرس روز محشر پوشیده او را با میف الله پسرش دران مقام بتیغ کین و انتقام از هم گذرانیده و دست تطاول و بیداد باخذ و نهب اموال او کشوده تمامی را متصرف شد و بنابر مصلحت سه روز دیگر در اکبرنگر بسر برده بیست و یکم رجب دگر باره قرین حمزی و نکال و رهین و زروبال از شهر بر آمد و در دو کچی^(۲) از آب گذشته در سرزمین باقرپور که محاذی آنست بطرح اقامت انداخت و مجموع نواره بنگاله که مدار جنگ و تردد دران ولایت برانست بحیطه ضبط و تصرف خود آورد و از باقرپور تا مقابل سوتی جا بجا مورچالها ساخته بنواره و توپخانه و سرداران و مردم کاری استحکام داد و بادشاهزاده والا نژاد محمد سلطان و معظم خان یا جنود گیها نعمتان سلخ رجب باکبر نگر رسیده نصرت و ظفر در درکچی نزول نمودند و چون مابین موضع مذکور و باقرپور درمیان دریا سرزمینی مرتفع بود ناشجاع خواست که آن زمین را گرفته برخی از توپخانه با جمعی از سپاه فراز آن بر آرد که از انجا بآسانی توپ و تفنگ بر افواج قاهره اندازد و باین اندیشه شب هنگام جوتی از مردم خود با توپی چند بکشتیها در آورده بآنجا فرستاده آنها در حجاب ظلمت شب بران سرزمین بر آمده شروع در بعثن مورچال و ساختن دمدمه نمودند و اهل نواره دست جرأت بانداختن توپ و تفنگ کشودند معظم خان همت اخلاص قرین بر انتزاع آن سر

داده در مقام این شد که اگر جمعی از جانب آن شور انگیز فتنه
 پرور بر سر او آیند بنیروی جمعیت اتباع و همراهان بجنگ و
 مدافعت پیش آید و اعلان مخالفت نماید چون ناشجاع خیر
 برگشتن او بشهر شنید دران باب تدبیری اندیشید و خبرهای غیر
 واقعه که فروغی از صدق نداشت شهرت داده بسمت اکبرنگر برگشت
 و آنروز نخست میرزا بیگ نام یکی از نوکران عمده خود را از راه
 بر سر او تعیین کرد و پس ازان هرکس از سرداران و نوکران که
 بنظرش می آمد پی در پی میفرستاد چنانچه اکثر سپاه و مردمش
 بر دور منزل خان مذکور اجتماع کرده مترصد اشاره بودند که برخانه
 از پورش نمایند و سراج الدین جابری دیوان خود را فرستاده بود
 که او را بلطائف و عه وعید و استمال و تهدید از اراده مخالفت
 و مفارقت باز داشته بهر عنوان که باشد پیش آن ادبار اثین برد
 چون خان مذکور صورت حال بر این منزل دید و از برگشتن
 ناشجاع بشهر و اشتهار اکذیب باطله که آن بیخرد کوه اندیش
 شهرت داده بود جمعی که با او متفق بودند ارکان ثبات و همت شان
 یسعتی گرانیده بود بحکم ضرورت تنی بآمدن نزد آن نگوهدیده کردار
 داده بر عهد و قول نا استوار او دل نهاده با حیف الله پسر خرد
 خود را برفاقت سراج الدین از شهر برآمد درین حالت سپاه و
 مردم ناشجاع هجوم آورده او را در میان گرفتند و برسم گناهکاران
 هستیا بر پشت بسته در بیرون اکبرنگر که ناشجاع بانجا رسیده
 هر بلغ خود فرود آمده بود پیش او بردند و آن تیره بخت تبه را می
 او را با پسرش بر فیلی نهانیده همراه بشهر آورد و در منزل خویش

که دوازده گروه از اکبرنگر بصدت مخصوص آباد است از آب گند
عبور کند از شهر برآمده در دو سه گروهی گذر مذکور نزول کرد
و سراج الدین جابری و نورالحسن را که از عمد های او بودند
در شهر گذاشت که اهتمام بر آوردن کار خانات و مردمش نمایند
و خود بکنار آب رفته کشتیها بمردم بخشش کرد و مقرر نمود که اواخر
عرب از دریا بگذرد چون آنشب بادی عظیم میوزید و دریا بتلاطم
آمد روان شدن کشتیها را مانع گردیده از کنار آب مراجعت کرده
بدایره خود آمد که صباح از آب بگذرد و درین وقت عساکره قاهره
بموضع بلکته که تا جای نزول او قریب پانزده گروه بود رسیده
مقام داشت چون اله و ردیخان از معامله فهمی و کار شناسی رقم
خندان و نکل از ناصیه حال آن خسران مآل خوانده این معنی را
متیقن نمود که بر تقدیری که به تگابوی گریز و آوارگی از تیغ قهر
و سطوت مبارزان جیش اقبال آمان یابد لامحاله در دریا طعمه
ماهی و نهنگ یا محشور با دود و دام صحرای رخنه خواهد گردید و
برهنمونی عقل صواب اندیش میخواست که از غلط کردار خویش
برگشته بجنود مسعود پیوندد و درین هنگام که طنطنه قرب وصول
افواج فیروزی لوا جگر کسل مغالغان و زهره گداز اعدا شده بود حصول
این مطلب را نزدیک بکار میدانست درین شب که ناشجاع از کنار آب
برگشته بخیمه گاه خود آمد خان مذکور انتهاز فرصت نموده بشهر
مراجعت کرد و چون بسیاری از مردم ناشجاع که از بهبود حال و حسن
مآلش امید برگرفته آراذه جدائی داشتند باو متفق و همدانان
بودند و خود نیز جوئی از سپاه داشت منزل خویش را استحکام

مقرر شده بود فرود نمی آمدند و همگی اجتماع نموده دور از لشکر
گاه نزل می نمودند و وقت کوچ اردوی خود را در میان گرفته
عقب لشکر می آمدند تا آنکه شانزدهم رجب که جنود قاهره دو
سه منزل از بیربوم گذشته بود اتفاق نموده روی دولت از همراهی
جیش منصور بر تافتند و بهیأت مجموعی برای مخالفت و معارفت
شنامند و شاهزاده عالمقدار و معظم خان بمقتضای مصلحت متعرض
احوال آنها نگشته جزای حرکت ناهنجار آن جهالت نشان
جهارت شمار را بقهر و عتاب بادشاهانه حواله نمودند و اصلاً ازین
معنی متزلزل نشده باعثضاد جنود عون الهی و اعتماد اقبال
بیزوای شاهنشاهی روانه مقصد گردیدند بالجمله ناشجاع بعد از آگاهی
بر گذشتن عساکر جهان کشا از بیربوم هوای مقاومت و ممانعت
از سر بیرون کرده ناپاچار و ناکام باجنود نکبت فرجام از رانگمائی
روانگه اکبر نگر شد و اوائل ماه رجب بآنجا رسید و چون از بیم تعاقب
انواج بحر امواج سفینه طاقت بگرد آب اضطراب داده نیروی همت
و جرأت در باخته بود قرار استقامت و پایداری با خود نتوانست داد
و در آنجا مقاومت با عساکر ظفر مائر از اندازه قدرت و عدت خویش
فراتر دانسته اواسط رجب بعزم گذشتن دریای گنگ از اکبر نگر برآمد *
از شنائع انفعال ناصواب آن بلخرد بدما آب که در خلال اینحال بارتکاب
آن و نال دارین اندوخت کشتن اله ورد بخان بود با میف اله پسر
خرد اوتبکین این مقدمه آنکه چون میخواست که در گذر دوگاچی^(۴)

عنوان که از مو تکبیر عبور کرده بودند کوه را در دست چپ گذاشته
 براه دامن کوه طریق نصرت پیمودند و اسفندیار چون خواجه کمال
 را با احبای سلطنت متفق یافت بی نیل مطلب معاودت کرد
 از سوانحی که در خلال این ایام دران لشکر فیروزی اعتصام روی
 داد قضیه شورش الگیزی و نفاق پزوهی راجپوتان ضلالت کیش
 و جدا شدن آن گروه نا عاقبت اندیش است از جنود مسعود تبیین
 این مقال آنکه چون اکاذیب موحشه و اخبار غیر واقعه از جنگ
 اجمیر بآنها رسیده از استماع آن اراجیف بمقتضای واقعه طلبی
 و فتنه جوئی غبار نفاق و دو رویی بر چهره احوال شان نشسته بود
 بعد از روانه شدن عساکر منصور از پیاله پور کنور راسنگه ولد راجه
 جیسنگه و راو بهاو سنگه هاده با اکثر آن فرقه ضلال مثل امر سنگه
 چندراوت و گردهر ناس کور و چتر بهوج چوهان و غیر سنگه روتله
 و پردو من گور از بیداشی و کوته اندیشی بی تحقیق حال و ملاحظه
 سوء مآل بعزم تخلف از همراهی افواج اقبال چند روز هنگام
 سواری و فرود آمدن ترک کورنش و ملازمت بادشاهزاده عالیمقد از
 محمد سلطان نموده در روز مقام نیز بخدمت ایشان نمی آمدند
 و کیفیت جنگ اجمیر را بعنوانی نا سزاوار که نصیب دشمنان این
 دولت پایدار باد شهر داده بر همزن جمعیت دلهای صحت عقیدتان
 گردیدند دوازدهم رجب که لشکر ظفر اثر در دو منزلی بیربوم بود
 تغیر فاحش در سلوک پیش گرفته هفگام نزول در جای که برای هریک

کرده بود هوای قرار و درنگ داشته و سودای اهنگ مدانعه و جنگ در سرافکند و دیگر باره دیواری چون بنای همت خود صحت بنیاد از سمت دریا بر آورده بکوه رمایند و پانزده روز اینجا اقامت گزیده باستحکام آن دیوار و ساختن مورچال پرداخت و چون خواجه کمال افغان که زمین دار بیربهم و چات نگر بود بذابر مطالب و مدعیات زمیندارانه بظاهربا اودم موافقت میزد آن بی بهره جوهر عقل و رای از خام طمع می کار او را بر معامله راجه بهروز قیاس نکرده بحکم (الغریق یتشبه بکل حشیش) بظاهر اتفاق و هوا خواهی او مستوثق شد و امفندیار معموری نوکر خود را باو همراه کرده بموضع بیر بهوم فرستاده که حد راه میانه ظفر پناه شده نگذارند که از میان بیدش و جنگل آن حدود راه عبور یابند بالجمله معظم خان بمونگیر رسیده بنظم و نسق شهر و قلعه پرداخت و بتاتعیین قلعه داری از حضور لامع النور محمد حسین ملدوز را بحراحت قلعه معین سلطنت و بعد فراغ از ضبط و بند و بست آن معاودت نموده به بادشاهزاده والا نژاد محمد سلطان پیوست و عساکر مفصور از پیاله پور بدستور پیش برای بیدش و کوه متوجه مقصد شدند و از اینجا که خواجه کمال را تدبیر درست و عقل مآل انقیاش بود و از کارشناسی و مصلحت دانسی مود خود از زیان میدانست بعد از رسیدن افواج جهان کشا به بیربهم در راه دادن عساکر بادشاهی و ملوک جاده بندگی و دولتخواهی بطریقه راجه بهروز عمل نموده بارلبای دولت آثار مخالفت و ممانعت بظهور فرمایند و خود آمده ببادشاهزاده والا تبار ملازمت نمود و جنود قاهره اینجا نیز بهمان

مصلک مستقیم بندگی و خدمتگذاری و منهج قدیم دولت خواهی
عبودیت شعاری اختیار کرده برهبری سعادت قبول رهنمونی جنود
اقبال از طریق کوهسان نمود و افواج قاهره بدلالیت او مونگیر را طرح
داده و کوه را در دست چپ گذاشته برای دامن کوه کهرکپور که بیشه
و جنگل است روانه شدند که از عقب ناشجاع در آمده کار بروتنگ
سازند آن تیره بخت چون برین معنی اطلاع یافت و دانست که
اگر چندی دیگر در مونگیر توقف کند جنود مسعود از عقب رسیده
راه فرار او مسدود خواهد شد و رسیدنش به بنگاله که مقر اهل و
عیال و مستقر حکومت و ایالت او بود و ملجا و مفری جز آن
نداشت متعذر خواهد گشت ارکان ثبات و استقامتش متزلزل گردیده
دست از آن مطلب باطل و سعی بیهاصل کشیده بیست و یکم ماه
مذکور از مونگیر روانه پیش شد و عساکر قاهره باستماع این خبر از
پیاله پور که قریب بیست کروه از مونگیر به سمت اکبرنگر است
برای راست میل کرده معظم خان بمونگیر آمد که بند و بخت آن
نماید و پادشاهزاده سپهر مکان محمد سلطان باعساکر ظفر قرین
تا برگشتن آنخان اخلاص آئین دران حدود اقامت نمودند و
چون ناشجاع بموضع رنگمائی که از مونگیر سی و سه کروه و تا
اکبرنگر قریب پانزده کروه است و آن نیز بوضع مونگیر واقع شده
که یکطرفش کوه و طرف دیگر دریای گنگ است رسید و خبر میل
کردن عساکر منصور برای راست شنیده گمان برد که چون راه کوهستان
متعذر العبور بوده ترک آن نموده از راه متعارف بتعاقب خواهند
پرداخت در اینجا باز بهمان خیال فامد و اراده بیهوده که در مونگیر

و خندقی حفر نموده و نا شجاع بنابر احتیاط از سال گذشته تا این هنگام بتجدید و مرمت آن کوشیده در هر می گز برجی ساخته بود و خندق آنرا بآب روانیده بعد از وصول بآنجا از محال طلبی و باطل اندیشی باستحکام آن دیوار پرداخته و باستظهار حمایت آن محل اقامت انداخته خواست که روزی چند آنجا قدم جرأت استوار سازد و بلوازم مدافعت و محاربت پردازد و باین هوس خام و سودای ناتمام مورچالها بمردم خود بخش کرده آنها را بآلات توپخانه که در نواره داشت مستحکم گردانید و راجه بهروز زمین دار کهرپور چون بظاهر بنابر مصلحت مماشاتی با آن تیره اختر برگشته روز میکرد و خود را باو متفق و امین نمود محانظت دامن کوه که از میان آن راهی غیر مسلوک دشوار گذار باکبر نگر بود بعد از راجه مذکور گذاشته با اعتماد موافقت و هواخواهی او خاطر جمع نمود و چون پادشاهزاده ارجمند عا لیقدر محمد سلطان و معظم خان که با عساکر کیهانستان راه تعاقب آن بد عاقبت می سپردند اواسط جمادی الاخره بحدود مونگیر قریب شدند از مصلحت منجی و حسن تدبیر اراده تسخیر مونگیر و محاصره آن که بطول می انجامید مستدرک دانسته قصد درآمدن از راه کوهستان کردند و راجه بهروز را بنویذ الطاف و مراحم بادشاهانه بر فرض عبودیت و دولت خواهی و تهدید قهر و عتاب خسروانه بر تقدیر مخالفت و گمراهی پیغام داده بشاهزاده اطاعت و بندگی دعوت نمودند از آنجا که مقدمات نصرت و استیلا و موجبات رفعت و اعتلای این دولت جاودانی همواره ساخته و پرداخته کار گنان آسمان نیست راجه مذکور از یازری بخت و بهرزی طالع

اوائل این صحیفه دولت مجمله ایمانی بآن نموده القصه باین خیال
 خام پای تجلد دران مقام استوار کرده شروع در کشیدن دیوار و بعتن
 مور چال نمود و از قلعه چنانکه که هنگام آمدن باله آباد بتصرف آورده
 بود هفت توپ کلان برآورد و در مورچالها نصب نمود و کسان فرستاده
 بود که دیگر توپها ازان قلعه بیاروند درین اثنا طنطنه وصول پادشاه
 زاده نامدار و اعتبار محمد سلطان و معظم خان باعساکر گردون شگوه
 بدو منزلی چنانکه شنیده ارکان ثبات و عزیمتش تزلزل یانست
 و توقف در بهادر پور مصلحت ندیده بگام فرار بسمت پهنه شتافت
 و بیست و هفتم جماد الاولی بظاهر آن بلده رسیده قریب خفت
 و خواری در هین مذلت و شرمساری آنجا نزول ادبار نمود از کار
 های بی هنگام آن بیخورد و تیره ایام آنکه در خلال این احوال پر
 اختلال که ناموس حشمت و سروری بدست لجاجت و فتنه پروری
 پیاد داده شاهد ملک و دولت از فراق می جست و عروس بخت
 و اقبال طلاق می طلبید در پهنه داعیه کدخد کردن پسر از خاطرش
 مربرزه و صبیحه ذو الفقار خان قراما نلورا که برسم گوشه نشینی
 آنجا میبود بعنف و تکلیف تمام برای زین الدین مهین ناخلف
 خویش خطبه نموده بقید ازدواج او آورد و از آنجا روانه پیش
 گشته ششم جمادی الاخره داخل مونگیر شد و چون یک طرف آن
 بلده کوهیست بلند فلک مانند و طرف دیگرش دریای گنگ است
 و انغانان در زمان حکومت خود بجهت استحکام بلده مذکوره
 در پیش آن دیواری کشیده از یکجانب بدریاد و از طرف دیگر بکوه
 که فاصله نیمابین یک کوه و ربع جریبی است متصل ساخته اند

و عمدة الملك معظم خان در ربیع الثانی نخستین سال جلوس
 همایون از اله آباد بتعاقب آن تیره بخت معین شده بود میپروازد
 و از هنگام رسیدن او به بفارحی آغاز سخن کرده تا برآمدنش از
 بنگاله بجانب رخفک که قریب شانزده ماه بود آن سوانج دولت
 افزا را که قبل ازین در طی این دفاتر مائثر نصرت جا بجا بطریق
 اجمال مذکور شده بر حیل تفصیل گزارش میدهد تا ناظران این
 مجموعه بدائع عظمت و جلال بر کیفیت احوال آن فتنه اندیش
 باطل سگال و قوت بازاری بخت و نیروی سر پنجه اقبال این برگزیده
 الطاف قادر ببهمال کماهی آگهی یافته عبرت اندوز کارخانه ایجاد و
 خبرت پذیر تقلبات نشأ کون و فساد گردند بر متتبعان عبر و افار این
 دولت گیتی مدار پوشیده مباد که آن بیخرد و تیره رای بعد فرار
 از اله آباد چون به بنارس رسید از بیدانسی و باطل اندیشی اراده
 کرد که در بهادر پور که دو ونیم کروز بالای بنارس برکنار دریای گنگ
 واقع است حصار کشیده مورچالها ببندد و روزی چند انجا قدم
 ثبات نهاده حتی المقدور همت بر مدافعت گمارد و هرگاه کار برو
 تنگ شود باستظهار نواره راه فرار سپارد و بهادر پور سرزمینی است
 که آن برگشته بخت ادبار قرین قبل ازین در ایام بیماری اعلی
 حضرت که بهوس خود سری و استقلال لشکری فراهم آورده بهمت
 اله آباد می آمد بصوابدید رای ناقص انجا رحل اقامت انگنده
 حصار بر دور معسکر خود کشیده بود و مورچالها بسته و در همانجا
 از عساکر باد شاهی که بسرداری سلیمان پیشکوه بر سر او تعیین
 یافته بود شکست خورده راه فرار پیمود چنانچه خامه حقائق نگار در

و مواظبت دیگر عبادات و تحصیل مرضیات و سعادات و ذکر و طاعت و شب بیداری و خیر و مبرت و پرهیزگاری و التزام مواالح انعال و اهتمام بشرائف و ظائف و اعمال و اشتغال بتلاوت کلام ملک علام و ملوک جاده سنن حضرت خیر الانام علیه و علی آله کرائم الصلوة و السلام بسربرده بودند عزم توجه بمصلی فرموده بتوره و آئینی که معمول این دولت خدا داد است بر نیلی کوه شکوه سپهر مانند که تخت مهر فروغ طلا از کوه پشت آن بزرگ اورنگ زرین شفق از چرخ نیلوفری بسطوع بارقه تلمع روغنی بخش افاق بود سوار شده بادشاهزاده نیک اختر والا گهر ستوده شیم محمد معظم را در عقب هر مبارک جای داده بعیدگاه توجه فرمودند و نماز عید بجماعت ادا نمودند و بعد از معاودت ساعتی در محفل سعادت اساس خاص و عام بر اورنگ کمرانی و کلم بخشی نشسته خورشید سان پرتو مرحمت و احسان بر ساحت احوال جهانیان گسترده و ابروار از فیض عام مکرمت و انعام حدائق امید خلائق را سرمه و شاداب گردانیدند و تا در روز بعد از عید مراسم جشن و سرور و تمهید و قواعد عیش و سرور مشید بود و درین ایام قاسم خان بعنایت خلعت خاصه و اسپ با ساز طلا مباحی گشته بمراد آباد که جاگیر او بود مرخص شد و اله وردیخان بمرحمت اسپ با ساز طلا سر بلند گردیده رخصت معاودت بمتنهرایافت اکنون کلک سوانح نگار مرشته وقائع حضور قدمی سرور را اینجا گذاشته بنگارش حقائق ممالک شرقی و شرح حال فاشجاع خسروان مال و ذکر ترددات و محاربات انواع قاهره که بپاشلیقی بادشاه زاده عالمقدار و الانزان محمد سلطان

معظم و نوئیضان والا مرتبت و امرای رفیع منزلت را بعطای خلعت
 بارانی عز اختصاص بخشیدند و شب شنبه مطابق نوزدهم خرداد
 هلال فرخنده شوال از مطلع شرف و کمال سر بر زده در اثنای این
 جشن معهود جهانیان را بتنازگی مزده خرمی و بشارت خوشدلی
 داد اختر مراد از مظهر امید دمید ماه سعادت از فلک عزت تابان
 شد اطفال آمانی و آمال بعید دل افروز حصول و انجام پیوستند
 و آرزومندان ذمیم طرب از صوم انتظار بر آمده بر سباط نشاط نشستند
 ماه نو چون زهره جبینان غرقه نشین از منظر قصر زمردین مظهر
 گوشه ابروی التفات بمنظران عید امید نمود چرخ پیر از فرط
 شادمانی مانند کودکان زینت دوست از کف الخضیب دست در
 حفا گزنت بکلید هلال درهای شادگمی بر روی عالمیان گشاده
 شد و از طلعت ماه منیر طلایه انوار عشرت و کمرانی آشکر گردید
 غریب کوس شادیانه و طمطراق شلک خسروانه پرده کشای گوش زمانه
 گشت و طنطنه تهنیت و زمزمه مبارک باد از زمزمه خاکیان بمسامع
 افلاکیان رسید بهجت قدوم عید اسلامیان بانشاط جشن شهنشاه اعلام
 مانند رنگ و بوی گل بهم آمیخت و آمیزش این در هنگامه سور
 گلهای فرح و سرور در دامن روزگار فرو ریخت و چون طلوع تابشیر
 صباح فرخ و رواج عید جهان را چهره بنور سعادت و بهروزی بر
 افروخت نوئیضان رفیع قدر و امرای نامدار و سائر بندهای آستان
 سپهر مدار در عتبه والای سلطنت و سده علیای خلافت حاضر
 آمده بتقدیم تسلیم تهنیت رسم عبودیت بجا آوردند و شهنشاه
 موقر موبد دین پرور که مرتامه این ماه مبارک اثر بادای صوم

تقرب خان یکمهر اسپ عربی با سائر طلا گذرانیدند و محمد امین
 هان میر بخشی و مرتضی خان و دیگر ارکان دولت و عمدہای بارگاه
 مملکت پیشکشهای لایق از جواهر و مرصع آلات و سائر نفائس و
 مرغوبات بنظر صہر انور در آوردند و همچنین از جمیع امرای اطراف
 و حکام صوبجات در خور حال پیشکشها پدایہ مربر گردون نظیر رمید و
 خوانہای زر و سیم نثار و پیشکشهای شایستہ و مزارار از جانب پودہ
 آرای ہودج عزت مہند نشین مشکوی ابہت ملکہ تقدس نقاب
 روشن رای بیگم و درہ فاخرہ بحر سلطنت نخلہ طیبہ گلشن خلافت
 ملکہ ثریا بجانب زیب النسا بیگم و دیگر ثمرات ریاض عظمت و
 اقبال و مقدسات مشکوی ابہت و جلال بانوار نظر اکسیر اثر زیور
 قبول یافت و ہمگی بمکارم عالیہ و مواہب سامیہ عز اختصاص یافتند
 و در ایام سعادت انجام این جشن فرخندہ باشارہ معلی یک مرتبہ
 بر کنار دریای جون محاذی درسن مبارک چراغانی کہ از جمع
 بر روی زمین ترتیب دادہ بودند فروغ بخش انجمن دولت
 گردید و دوم بارہ چراغان کشتیا کہ بدستور حال گذشتہ باہتمام
 متصدیان سرکار بادشاہزادہای ارجمند کامگار و گماشتہای عوثیلان
 عالی مقدار در کمال خوبی و دہذیری سرانجام یافته بود نظر
 فریب تماشاگران شد و یکشب تماشای آتشبازی کہ اسباب و
 ادوات آنرا ہم بر کنار دریا نصب کردہ بودند مصرت فزای خاطر
 ملکوت ناظر گشت و در ہمین ایام علایت بادشاہ ابرکف
 دریا نوال بمنامبت موسم بر شکل نخل برومند گلشن عظمت
 بہال سعادت ثمر بوستان ہشمت بادشاہ زادہ ارجمند محمد

و بی نظیر است عاطفت خسروانه بنر سنجیده هفت هزار روپیه که هم سنگ او برآمد باو عطا فرمود و سی هزار روپیه بوساطت صدر الصدر باریاب استحقاق و محتاجین و زمره اتقیا و صالحین مرحمت شده آثار دمای اجابت انتمای آن گروه ضمیمه برکت این دولت گردون شکوه گردید و دوکس از کپتانان فرنگ که درین ایام باستیلام آستان خلافت نشان رسیده بودند بمکرمات خلعت و انعام پنج هزار روپیه مورد نوازش بادشاهانه گردیدند و شیخ قطب و انلاطون چیله هریک بانعام یک هزار روپیه مباحی گشت و پنج هزار روپیه بنغمه سنجان و مردو سربان این جشن مسعود عطا شد و درین بزم عالم افروز بادشاه زادهای کماکار بخت بیدار و نوئینان رفیع مقدار اقامت رسم نثار نموده پیشکشهای شایسته گذرانیدند از آنجمله اختر سپهر عظمت و بختیاری گوهر محیط حشمت و نامداری بادشاه زاده ارجمند محمد معظم پیشکشی که قریب یک لک روپیه قیمت آن بود گذرانیدند و از جانب معظم خان پیشکشی از جواهر و اسب و نفائس امتعه واقمشه بنظر اشرف رسیده پنجاه هزار روپیه بها شد و خلیل الله خان از جواهر و مومع آلات و امپان عربی و عراقی و ترکی پیشکشی نمایان که دو لک روپیه قیمت آن شد بنظر همایون رسانید و قاسم خان موازی شصت هزار روپیه از جواهر مومع آلات پیشکش کرد و اله وردیخان و هوشدار خان هریک پیشکشی که پنجاه هزار روپیه بها شد گذرانید و امیرخان و فاضلخان هر کدام از نفائس و مرغوبات قریب باین مبلغ بنظر اکسیر اثر رسانید و ابراهیم خان زین مومع با ساز و لوازم آن و

و منصب هزارگی دوسم موار مرمایه کمرانی اندوخت و میرباقی ولد میر محمود اصفهانی بانعام ده هزار روپیه و عزیزالله پسر خود خلیل الله خان بمرحمت ماده فیل کامیاب عنایت گشتند و شمشیرخان از کومکیان صوبه کابل بحراست حصار آن دارالملک اقبال از تغیر سعید خان منصوب گشته فرمان گیتی مطاع درین باب باو صادر شد و رحمت خان بخدمت دیوانی بدوتات حضور لامع النور از تغیر مقیم خان و خانمذکور بدیوانی صوبه کشمیر از تغیر محمد عسکری و عنایت خلعت و اضافه بمنصب هزارگی دوسم موار و اسمعیل بیگ کمرانی ببخشیکری اول احدیان از تغیر رعده انداز خان و از اصل و اضافه بمنصب هزارگی صد موار و نظر بیگ چیله که داروغگی نقارخانه باو مفوض شده بود بخطاب نوبت خانی نوازش یانت و هرجس کور بفرجدارگی بعضی از محال ولایت دهندیره معین گشته بمرحمت احب مباهی شد و شیخ بهاء الدین از اولاد امجاد قدوده اولیای عظام زبده اصفیای کرام قطب ربانی شیخ بهاء الدین ملتالی قدس سره العزیز بعنایت خلعت و ماده فیل و انعام یکهزار روپیه بهره اندوز عزت گشته بوطن مالوف مرخص شد و سید جلال بخاری و سید محمد خلف او و سید حسن برادر سید جلال مغفور بمرحمت خلاع فاخره کسوت امتیاز پوشیدند و میر ابراهیم و میرطالب برادرزادهای میر حسن قایینی بواسطت فاضل خان دولت ملازمت اشرف یافته بانعام شش هزار روپیه کامیاب مکرمت بادشاهانه گردیدند و خوشحال خان کلاوت را که سرآمد نغمه سرریان پاینده سریر خلافت مصیر و در فن خود منفرد

باین معنی عز امتیاز یافت و منصب راجه سجانمکه بقدیده که
 سه هزار و پانصدی سه هزار سوار بود باضافه پانصد سوار دو اسبه
 سه اسبه افزایش پذیرفت و گنجعلی خان از اصل و اضافه بمنصب
 سه هزار و دو هزار سوار مباحی گشته در ملک کومکیان صوبه کابل
 انتظام یافت و راجه رکناته از اصل و اضافه بمنصب دو هزار و
 پانصدی شش صد و پنجاه سوار و از اصل و اضافه شاه قلیخان
 بمنصب دو هزار و هزار سوار و الله یار خان بمنصب دوهزاری
 هفت صد سوار و رد انداز خان بمنصب هزار و پانصدی شش
 صد سوار و رام سنگه ولد رتن را تهور که در ملک کومکیان بهادر
 خان صوبه دار اله آباد منتظم بود و بمنصب هزار سوار و سید
 حامد ولد مرتضی خان بمنصب هزار و سه صد سوار مشمول
 عاطفت خسروانه گردیدند و میرروح الله ولد خلیل الله خان بخطاب
 خانی و باضافه پانصدی بمنصب هزار و پانصدی دو صد سوار و
 التفات خان باضافه پانصدی بمنصب هزار و پانصدی صد سوار
 مباحی گشتند و بهرام ولد قزلباشخان مرحوم که سابق از منصب
 معزول شده بود مورد انتظار التفات گشته بمنصب هزار و شش صد
 سوار مرفراز گردید و سالیانه فاخر خان که سی هزار روپیه بود
 باضافه پنج هزار روپیه افزایش پذیرفت و میرعماد خواهرزاده خلیفه
 سلطان که از نیک اختری و معادت یاری بعزم بندگی درگاه
 خلافت پناه از ولایت ایران آمده درین اوقات به تدبیر سده خلافت
 چهره طالع برافروخته بود بمرحمت خلعت و خنجر مرصع و شمشیر
 با ساز میناکر و اسب با زین و ساز مطلا و انعام دوازده هزار روپیه

بررومند چمن خلافت بادشاه زاده جوان بخت محمد اعظم بعطای
 دو عقد مرواید با آویزه لعل و زمرد مطمح انتظار عاطفت
 گشتند و معظم خان بمنایت ارسال خلعت خاص و خنجر مرصع
 تارک مباحات افراخت و بر اجه جیسنکه و خلیل الله خان
 و محمد امین خان میر بخشی و مرتضی خان و امیر خان و
 اصالت خان و تقرب خان و فاضل خان و دیگر امرای رفیع مقدار
 و ارکان دولت پایدار و بسیاری از بندهای منصبدار بقدر درجات
 و مناصب و ترتیب رتبه و پایه خلعتهای فاخر گران مایه مرحمت
 شد و امیر الامرای صوبه دار دکن و مهاراجه جسونت سنگه صوبه
 دار گجرات و جمفر خان صوبه دار مالوه و مهابت خان صوبه دار
 کابل و دیگر امرای اطراف و عمدهای صوبجات و حکام ولایات
 بمنایت ارسال خلعت مرصع افتخار اندوختند و بتمامی اهل
 فشاط و نغمه سنجان آن محفل انبساط خلعتهای رنگارنگ عطا شد
 چنانچه درین ده روز جهان افروز قریب شش صد دمت خلعت از
 خلعت خانه جود و احسان بادشاهانه زوب قامت افتخار بند های
 شده خلافت گردید و جمعی کثیر و زمرد انبوه باضانه منصب و
 دیگر عطایار مواهب مرفرازی اندوختند از انجمله امیر خان بمرحمت
 یک زنجیر فیل و مرتضی خان بعطای اسپ با ساز طلا وصف
 شکر خان بمرحمت اسپ با ساز مطلق سربلندی یافتند و تربیت
 خان بصوبه داری ملتان از تغیر لشکر خان منصوب شده خلعت
 مرفرازی پوشید و لشکر خان بصوبه داری گهنه از تغیر قباد خان
 مدین گشته بمنایت ارسال خلعت و فرمان مرحمت عنوان مشعر

همایون حضرت شاهنشاهی امّت بولایت رخنگ آواره گردید و سر تا سر مملکت وسیع بنگاه از گرد شورش و انهداد او پیرامته بحیطه ضبط و تصرف اولیای دولت در آمد و معظم خان با عساکر ظفر نشان نهم ماه مذکور داخل جهانگیر نگر شد از ورود این مزدۀ دولت انرا اولیای سلطنت و احبابی خلافت را مسرت بر مسرت افزود و بتازگی ادواب بهروزی و کمرانی بر روی این دولت آسمانی کشور و غبار فساد از مرآة حشمت زده شد و خار عذاب از مرابستان ابهت دروۀ گشت خیل فتنه منہزم و سلك امنیت منتظم گردید ملک بقرار گاه سلامت رسید و سلطنت بآرام جای جمعیت خرامید هوای فتنه و شور از دماغ پندار و غرور مخالفان بیرون شد و مواد نزاع خصم بد سگال بقطع و فصل تیغ اقبال مرتفع گردید هواخواهان خیر اندیش را نقش مامول بر صفحه حصول درمت نشست و مخلصان ارادت کیش را از کشاکش تفرقه و تشویش رست و عنقریب کلک حقائق نگار بعد از اتمام داستان این جشن جهان پیرا بتفصیل سوانح بنگاه که تا حال جا بجا بر مبدیل اجمال و ایما گزارش یافته خواهد پرداخت بالجمله درین جشن مسعود که مدت ده روز امتداد داشت عنایت بادشاه ابر کف دریا نوال شامل حال همکنان گشته دور و نزدیک و خرد و بزرگ بمراحم والا و مکرم سترگ کامیاب شدند نخست رخشدۀ گوهر محیط حشمت تا بندۀ اختر پیر عظمت بادشاه زادۀ ارجمند والا قدر محمد معظم بمرحمت خلعت خاص و سربند مروارید که دانهای لعل ابدار نیز دران منتظم بود شرف اختصاص یافتند و نخل ارجمند گلشن سلطنت نهال

هر روز بیارای بعیش انجمنی • که اورنگ نشین بلم اقبال توئی
آسمان که از هوا خواهان این دولت جاودانیست بلب ادب زمین
عبودیت بوسیده بعرض این مضمون لب کشاد • لمؤلفه • نظم •

از جشن تو بزم دهر آرایش یافت

واز عدل تو چشم فتنه آرایش یافت

در عهد تو از شکوه و زینت و زینت

هر چیز که میکرد جهانخواهش یافت

القصة این جشن سلطانی و انجمن دولت و کامرانی بنوعی انعقاد
یافت و بعنوانی تمهید پذیرفت که مشاهده ترتیب و توزک و
زیب و آرایش آن هوش ربای حاضران و حیرت فزای ناظران
گردید شهنشاه کام بخش کرم پرور با جهانی قدر و عظمت و شوکت
و فرماعتی چند دران محفل خلد مثال بر اورنگ حشمت و جلال
جلوس معادت فرموده باحیای مراسم لطف و بخشش و انافه
آثار عطا و نوازش پرداختد و بحرمان کف احسان گشوده دامن امید
اهل تمنی را لبریز گوهر مدعی ساختند و از آنجا بانجمن خاص
نمسلخانه که آنهم بدستور خاص و عام زینت و آراستگی تمام یافته
بود و شرف قدوم بخشیده دران بزم همایون نیز ماعتی مریر آرا
گردیدند از شرائف لطائف اقبال انکه درین روز عالم امروز خبر از
بنگاه رسید که ناشجاع و خیم العاقبة که از صدمه صولت و استیلا
جنود قاهره چنانچه ایمانی بآن رفته رخت ادبار از ناندۀ بجهانگیرنگر
کشیده بود آنجا نیز از سطوت جیوش نصرت آیات مجال ثبات
نیافته ششم ماه رمضان این سال که اوائل سنه ثالث از جلوس

رسید و نهال آمل و آمانی بقطره فشانی محاب الطاف و مراحم
 خسروانی دگر باره مرعیزی آغاز نهاد جود و کرم را هنگام جهان
 پذیرائی و آرزو امید را وقت حاجت روانی آمد • مؤلفه • نظم •
 دگر تازه شد رسم عیش و سرور • جهان گشت لبریز ذوق و حضور
 شنیدند از هم زمین و زمان • ز تو مرده عشوت جاودان
 فلک دهر را باده کام داد • طرب دست بیعت بایام داد
 و بعد از یکپاس روز حضرت شاهنشاهی با فروشان الهی دولت
 خانه خاص و عام را از فیض قدوم والا غیرت بخش سپهر اعلی
 ساخته چون مهر منیر و آفتاب عالم گیر از مشرق سریر مرصع نگار
 گردون فطیر انوار سعادت بر جهانیان گسترده صدای نقاره نشاط
 و غلغل کوس شادی و طنطنه شوکت جمشیدی و هشت کیقبادی
 بمصامع ساکنان مجامع افلاک رسانید و آهنگ تحیت و نوای
 تهلیت از خیل قدسیان بزمین و از زمرة انسیان بپرخ برین رسید
 تخت از شکوه عظمت و جلال خدیو جهان صد پایه بر خویشت
 افزود و چتر از فرمبخت فرق فرقدان سای خلیفه زمان با سایه
 بال هما دعوی شرف و مهابت نمود بهرام پر نهیب بر بام پنجم
 فلک برای توزوک این جشن فرخنده کمر خدمتکاری بر میان
 بست و ناهید عشرت نصیب در انجمن سومین مهر بقصد هنگامه
 آرائی و طرب سازی برامشگری و نغمه پردازی نشست بخت که از
 خدمتگاران این مملکت آسمانیست باین خجسته مقال نا خوانی
 آغاز نهاد • مؤلفه • نظم •

شاهها گهر محیط اجال توئی • آرایش بزم جود و انصال توئی

شده آغاز جشن کرده آنرا بعید فرخنده نظر متصل سازند درین اوقات وزیر خان بصوبه دارئی مستقر الخلافه اکبر اباد از تغییر سیف خان معین گشته بعنایت خلعت خاص و اسب عراقی باساز طلا و جمدهر مرصع باعلاقه سروراید و نیل خاصه با ماده نیل سربلندی یانت و قاسم خان از مراد اباد و اله درد بخان از مهترا رسیده دولت اندرز ملازمت اشرف گردیدند و الف خان کم بموجب حکم جهان مطاع از صوبه کابل آمده بود و باقر خان که از فوجداری بهکر معزول شده بود باسقیام عتبه سپهر رتبه فائز شدند و ایرج خان از گومکیان مالوه بفوجداری بهلسه از تغییر راجه دیبی سنگه بندیله تعیین یافته از اصل و اضافه بمنصب دو هزارى دو هزار حوال سرفراز شد •

ذکر جشن همایون و دیگر سوانح دولت روز افزون

چون اسباب و ادوات این جشن فرخنده بسعی کار گذاران بارگاه شصت و جاه مهیا گردید بیست و چهارم این ماه میمنت اثر موافق چهاردهم خرداد که وقوع این بزم معهود دران روز خجسته معهود بود در دولت خانه مبارک دار الخلافه شاه جهان آباد محفلی دلکشا و انجمنی والا ترتیب یافته بساط عشرت و انبساط گسترده شد و اسباب خرمی و نشاط اماده گشت مجلس آرای اقبال هنگامه عالم آرای و طرب پیروی از سرگرفت و بزم افزوز دولت پیشگاه ایام را بزبور تجمل و احتشام آدین بست نخل مراتب و مناصب را از فیض بهار تربیت بادشاهی موسم نشو و نما

معین بود جبهه های آستان خلافت گشته بنا بر وقوع تقصیر در
محارست آن والا نژاد مغضوب و معاتب و معزول از منصب شد •

آغاز سال سیوم از سنین دولت دارایی عالم گیری

مطابق سنه هزار و هفتاد هجری

درین هنگام مبارک فرجام که جهان بگام هوا خواهان این
سلطنت گیتی اعتصام و امور دین دولت کامیاب انتظام بود
قدوم فرخنده ماه صیام میمنت بخش ایام گشته سرمایه نزول
برکت آسمانی و پیرایه حصول سعادت جاودانی شد و شب سه
شنبه مطابق بیست و یکم اردی بهشت رویت هلال اتفاق افتاده
سال سوم از سنین خلافت و جهان پیرائی خدیو جهان و خلیفه
زمان بغرخی و فیروزی و نیک اختری و بهروزی آغاز شد و دگر
باره ابواب فوز و فلاح و سداد و صلاح بر روی عالم و عالمیان باز گردید و
اشاره والا بصدر در پیوست که ناظران امور سلطنت و پیشکاران
پیشگاه اہت و بترتیب اسباب و تمهید مقدمات جشن جلوس
میمنت قرین که هر ساله بجای جشن نوروزی چنانچه گذارش پذیرفته
مقرر و معهود گشته پیردازند و دولتیخانه مبارک خاص و عام و انجمن
خاص غمسخانه را بدستور سال گذشته ازین دولت و اقبال بسته اسبک
دل بادل که مہر برین چون صاحب زمین سایه نشین و دامانش
تواند بود در پیش ایوان فلک نشان خاص و عام بارج عظمت و
احتشام برانرازند و مقرر شد که بیست و چهارم این ماه سعادت
پرتو که جلوس ثانی بر اورنگ عظمت و کمرانی دران روز واقع

زاویه وحدت از شر اغوا و وسوسه اغرای شور انگیزان شیطان منش در
 مهد امن و آسایش بوده روزگار فرخنده به عافیت سپرند بنابران صبح
 روز بیست و پنجم شعبان بموجب حکم اشرف الله یارخان داروغه
 گرز برداران بشکر پور که آن روی آب جون است رفته ایشانرا از راه
 دریا تسلیم کده برایی بودن آن والا گهر مقرر شده بود رسانید و
 حراست و خبرداری ایشان بمعتمد خان خواجه مرا که در پیشگاه
 خلافت مورد انتظار اعتماد است تفویض یافت بیست و هفتم
 از وقائع مستقر الخلافه اکبر آباد بعرض همایون رحید که ذو الفقار
 خان که از بنگاله کوفتنگاگ برآمده در اثنای راه آزارش اشتداد نموده
 بود و بدان جهت از خدمت بادشاهزاده محمد سلطان جدا شده
 در مستقر الخلافه ماند جهانگذران را پدرود نمود چون از بندهای
 درمت اخلاص شہامت منش بود حضرت شهنشاهی را خاطر
 مبارک قرین تأثر گردید درین اوقات راجه جیسنکه بعطای خلعت
 خاص و هوشدار خان بمرحمت یک قبضه شمشیر سر بلند گردیدند
 و راجه راجروب که با رعد انداز خان و دیگر انواع منصوره چنانچه
 گزارش یافته بهمم سری نگر قیام داشت و درین ایام بنابر بعضی
 مطالب بادراک شرف حضور مامور گشته بود دولت اندوز ملازمت
 اکمیر خاصیت شد و جانباز خان و پردلخان و آتشخان که به
 همراهی بهادر خان به تنبیه بهادر بچکوئی تمیین یافته بودند و
 اندرمن و مترسین بندیده که در سلک کومکیان موہمکن منظم
 بودند شرف زمین بوس درگاه والا یافتند و وزیر بیک مخاطب
 بارادت خان که از قدیم الایام بخدمت بادشاهزاده محمد سلطان

چونپور از تغیر خان مذکور منصوب گشته بعنایت خلعت و اسپ و از اصل و اضافه بمنصب دو هزار و پانصدی و دوهزار سوار سرفراز شد و عاقل خان بغوجداري میان دراب از تغیر غضنفر خان معین شده بعنایت خلعت و اسپ با ساز طلا و باضافه پانصد سوار بمنصب هزار و پانصدی هزار سوار مریلند گردید هر يك با افزایش منصب و دیگر مراحم خسروانه مریلند گردید و راجه عالم سنگه زمیندار مالوه از دطن خویش و سوبهگرن بندیده که بغنایت مهم چنوت مقهور معین بود بدرگاه معلی رسیده دولت زمین بوسی یافتند و بالتفاتخان و چندی دیگر از بندهای که طوی کد خدای انها بود خلعت و به برخی اسپ مرحمت شد و میر رضی خراسانی متخلص بدانش بعطای خلعت و انعام یکهزار روپیه کامیاب عنایت گردید *

رسیدن بادشاه زاده محمد سلطان بجناب خلافت و ممنوع شدن از سعادت ملازمت و به سلیم کده نگهداشتن

درین هنگام فرخنده انجام که آن عالی نژاد بمیان هدایت الهی و رهبری اقبال بلند حضرت شاهنشاهی نزدیک بدار الخلافه رسیده بودند رای عالم آرای که رموزدان امرار دولت و جهالتا نیست چنان اقتضا نمود که چون بحکم جهالت و خطا اندیشی دامن کردار آن و اعتبار غبار الود مصیان و مخالفت شده است یکچند بمکافات آن از دولت کوشش و سعادت حضور لامع انور محروم بوده در گوشه خمول بسر برند و در

هان قواعد همت و ثباتش اختلال ناعش یافته بحالی که سزاوار
 اندامی بد مگال باشد از انجا بر کشتی نشسته روانه جهانگیر نگر شد
 چنانکه بعد ازین حقیقت این مقدمه در گذارش تفصیل حال
 آنخسران مآل مشروح و مبین خواهد گردید از ورود این خجسته
 خبر ایستادهای بساط سلطنت و بندهای آستان خلافت مراحم
 تهنیت بجا آورده تسلیم مبارکباد نمودند و نقارهای نشاط بنوازش
 آمد و عاطفت خسروانه معظم خان را بعلمایت ارسال خلعت
 خاص و شمشیر و سپر خاصه عز مباهات بخشید و محمد امین
 خان خلف او را بجلدوی ترددات شایسته و مساعی آن خان
 اخلاص نشان بمرحمت خلعت و اسب با ساز طلا مباحی ساخت و
 دلبر خان و دارُ خان و مخلص خان و چندی دیگر از عمدتهای
 کومکیان لشکر ظفر اثر بنگاله را بمرحمت ارسال خلعت نواخت و
 درین هنگام پیشکش امیر الامرا مشتمل بر جواهر نفیسه و دیگر
 تحف و رغائب از دکن بدرگاه خلافت پناه رسیده پایه قبول یافت
 و خلیل الله خان چون میر روح الله پسر خود را با صبیته امیر الامرا
 نسبت کرده اراده طوی او داشت پیشکشی از جواهر و مرصع آلات
 بمحل عرض رسانیده التماس رخصت کرد عنایت بادشاهانه روح الله
 را بعطای خلعت و اسب با ساز طلا و جمدهر مرصع با علاقه مرورارد
 و مهر مروراید که در روز طوی بر سر می بندند نوازش فرموده بین
 الاقران امتیاز بخشید و مرتضی خان بمرحمت ماده فیل مباحی
 شد و مکرم خان فوجدار جونپور بفوجدارای سرکار اوده که قبل
 ازین بفدائی خان مغرض بود و غضنفر خان بفوجدارای سرکار

و ساز مطلی مورد عاطفت پادشاهانه گردید و کفایت خان از بنگاله رسیده دولت ملازمت اندوخت و محمد مومری ولد شاه بیگ خان بعطای اسپ نوازش یافتند بدکن مرخص گشت و مصحوب او خلعت برای شاه بیگ خان مرسل شد و میر رحمت الله متولی روضه منوره امیر کبیر و خاقان اعظم مطاع سلاطین گیتی و سرور خوافین عالم حضرت صاحب قرانی انار الله برهانه که چندی قبل ازین از خطه سمرقند بدرگاه سپهر مانند آمده بود بانعام هفت هزار روپیه از خزانه احسان پادشاهانه کامیاب نوازش شد و چلپی بیگ نوکراوتار خان حاکم قندهار که از جانب او باستان سپهر مدار آمده بود بعذایت خلعت و انعام دوهزار روپیه بهره اندوز مرحمت گردید و چون پادشاه زاده عالمقدار والا نژاد محمد سلطان که فدائی خان از بنگاله با فوجی از جنود قاهره باوردن ایشان مامور شده بود بکعبه حضور نزدیک رسیده بودند حکم والا صادر گشت که مرحمت خان پذیرنده و آن والا نژاد را بزودی بدار الخلافه رساند و هنگام رخصت بمرحمت اسپ مباحی شد و از آن رو که در بنگاله از فدائی خان و چندین دیگر از امرا بعضی تقصیرات سرزده بود فرمان شهنشاه مالک رقاب از پیشگاه عتاب بصدر پیوست که خان مذکور بحضور لامع النور نیامده از همانجا بگورک پور که جایگزین او بود برود نوزدهم ماه مذکور از وقائع بنگاله بمسامع حقائق مجامع رسید که ناشجاع فساد انگریز فتنه پرور که در ناندۀ پای جرات فشرده حتی المقدور در مراتب مدانعت کوشش می نمود بمسامعی جمیل و تردّدات شائسته معظم خان و دلیر خان و داؤد

قریب الجوار امت بتنبیه و تادیب آن ضلالت شعار جهالت آئین
 و انتزاع قلعه ولایتش تعین یافته بعطای خلعت و اسب و باضافه
 پانصد سوار بمنصب دو هزار و پانصدی هزار و پانصد سوار مشمول
 عاطفت شد و غیرتخان بقلعه داری رهناس از تغیرشاه قلیخان منصوب
 شده بعنایت خلعت و اصل و اضافه بمنصب دو هزار و پانصدی
 هزار سوار سر بلند گردید و غضنفر خان نوجدار میان دو آب از محال
 نوجداری خود رمیده دولت اندوز ملازمت اشرف شد و مبارک
 خان نیازی که بفوجداری هر دو فیکش قیام داشت و منصبش دو
 هزار و دو هزار سوار بود یک هزار سوار از قایدان او دو اسب و سه
 اسب مقرر گردید و چتر بهوج چوهان بفوجداری و تهاه داری
 موضع دون که قبل از دن ضمیمه خدمت غضنفر خان نوجدار میان
 دو آب بود منصوب شده بعطای خلعت و باضافه پانصدی نه صد
 سوار بمنصب هزار و پانصدی هزار و پانصد سوار سرفراز یانیت
 و سرننداز خان و یادگار خان در سلک کومکیان بنگاله انتظام یافته
 بمرحمت خلعت مهابی شدند و شهباز خان از اصل و اضافه بمنصب
 هزار و هشت صد سوار و عبد الرحمن خوشبختی بمرحمت اسب
 سرفراز شده در سلک کومکیان کابل معدود گشتند و منصب غلام
 محمد افغان از کومکیان صوبه اله آباد و از اصل و اضافه هزار و
 و هفت صد سوار قرار یانیت و فیروز خان میواتی بفوجداری سرکار
 اثاره معین گشته خلعت سرفرازی پوشید و خانه زاد خان چون
 کنگدا میشد بعطای خلعت و انعام ده هزار روپیه مشمول عنایت
 شد و زمیندار چانده بمرحمت ارسال یک زنجیر فیل و اسب بازی

رسیده احرار سعادت ملازمت نمود و پانصد اشرفی و یک هزار روپیه
 بصیغه نذر و خلجی مرصع گران بها برسم پیشکش گذرانید بیست
 و نهم هوای گلگشت باغ و بستان از گلزار همیشه بهار طبع اقدس
 شهشاه جهان سر بر زده نخست بیباغ صاحب آباد عز و درد بخشیدند
 و از آنجا بیباغ معروف بسی هزاره و ازان گذشته بیباغ سندر باری
 که هر دو بر سر راه اعز آباد واقع است پرتو قدوم انگذده بعد فراغ از
 شیر آنها باعز آباد توجه نمودند و سه روز آنجا بهیر و شکار مسرت
 اندر ز گذشته دوم شعبان بدار الخلافه سعادت فرمودند درین ایام
 پیشکش ملکه ملکی صفات قدسی خصال صدر آرای شبستان
 دولت و اقبال بیگم صاحب که در مستقر الخلافه اکبر آباد کامیاب
 سعادت خدمت اعلی حضرت بودند مشتمل بر جواهر و مرصع
 آلات بنظر انور رسیده رتبه قبول پذیرفت و محمد امین خان صبر
 بخشی بمرحمت قلمدان مرصع مورد نوازش شد و خان دوران که
 سابق صوبه دار اله آباد بود بنظم مهام اردیسه معین گشته فرمان
 عالیشان مشعر باین معنی باو طغرای نغان یافت و طاهر خان از
 جاگیر رسیده بدقبیل عتبه خلافت ناصیه امروز عبودیت گردید
 و منصب نوازش خان که در سلسله کومکیان صوبه مالوه انتظام
 داشت از اصل و اضافه سه هزار و دو صد سوار مقرر گشت
 و چون بعرض اشرف رسیده بود که چکر مین بهیل زمیندار موضع
 کهاتا کهیزی از اعمال مالوه باقتضای شقاوت کیشی و ذاعاقبت
 اندیشی از مذهب تویم اطاعت و انقیاد انحراف ورزیده سلوک طریق
 تهر پش گرفته است بهگونت منگه هاده که موطن او بآنحدود

بخشیده فردای آن از آنجا بخاص شکار توجه فرمودند دو روز در آن
 نخچیرگاه انبال نشاط اندوز شکار گشته سیزدهم رایت معاودت بشهر
 افراختند و درین ایام شیخ میرک هروی که از دیرین بندهای
 این آستان مظهر نشان بود و جمال حالش بحلیه سیادت و علم و
 صلاح آرامنگی داشت بخدمت جلیل القدر صدارت کل از تغیرمید
 هدایت الله قادری والا رتبیکی یافته بعطای خلعت کسوت مباهات
 پوشید و عبید الله خان بفوجداری گوالیار از تغیر کشن سنگه تونور
 معین گشته از اصل و اضافه بمنصب دو هزاری هزار دو صد موار
 مربلندی یافت و رحمت خان بخدمت دیوانی سرکار ملکه قدسی
 خصال تقدس نقاب پرده آرای هودج عفت و احتجاب روشن
 رای بیگم از تغیر مقیم خان منصوب گشته بمعایت خلعت
 و باضافه پانصدی بمنصب هزار و پانصدی سه صد موار مباهی
 گردید و یادگار خان از کوهستان جمون رسیده دولت اندوز ملازمت
 اشرف گشت و میر هدایت الله خویش خلیفه سلطان که تازه از
 ایران آمده بدولت بندگی این آستان مظهر نشان مرافرازی یافته
 بانعام پنج هزار روپیه فیض اندوز مرحمت گردید و شیخ عباس
 برهان پوری یک هزار روپیه و جمعی از قراولان و عمله شکار بعطای
 خلعت و برخی بمرحمت اسپ مباهی گشتند و چون خلیل الله
 خان صوبه دار لاهور چندی قبل ازین التماس عتبه بومی کرده
 بود و ملتصق او درجه پذیرائی یافته حکم اشرف بنغاز پیوسته
 بود که میر خان خلف خود را بنیابت خویش در لاهور گذاشته
 بدولت پای بوس رسد بیعت و چهارم ماه مذکور به پیشگاه خلافت

خان بعنایت خلعت و اسب و باضافه پانصدی بمنصب دوهزاری
 چهار صد سوار و عادل خان بمطای خلعت مشمول مرحمت گردیدند
 و قلعه دار خان بحراست قلعه ارک کابل از تغییر شمشیر خان معین
 شده بعنایت اسب و باضافه پانصدی سیصد سوار بمنصب هزار
 و پانصدی هفت صد سوار مرفراز گردید و ارسلان خان در ملک
 کوهکیان صوبه کابل منتظم شده بمطای خلعت نوازش یافت و مانکو
 بلال دکنی که درین هنگام بندگان درگاه آسمان جاه از دکن آمده
 بود جبهه های آستان خلعت گشته یک زنجیر فیل و دو اسب
 عراقی برسم پیشکش گذرانید و بمطای خلعت و اسب و بمنصب
 دو هزار و پانصدی هزار و پانصد سوار مباهی گشته بدولت بندگان
 سر بلندی یافت و میر باقی ولد میر محمود اصفهانی که چنانچه
 گذارش یافت تازه از ایران آمده بود نه مرا اسب عراقی پیشکش
 نموده بقبول آن سرمایه مباحات اندوخت و بمنصب دوهزاری صد
 و پنجاه سوار مرفراز گردید و خواجه پهل بانعام یک هزار روپیه و
 چندی از قراولن بمرحمت اسب مورد عنایت گشتند چهارم رجب
 عرمه دلشین خضر آباد مهبط انوار قدوم همایون گشته دوز فیض
 اندوز نزول اشرف بود و ششم بشهر مراجعت فرمودند هشتم ماه مذکور
 که غره فردر دین بود وزیر خان پیشکشی نمایان مشتمل بر نفائس
 جواهر و صرغ آلات و لطائف ادمشه و پنج زنجیر فیل و هفت مر
 اسب بنظر کیمیا اثر در آورده بقبول آن تارک تفاخر برافراخت
 و مجموع بمبلغ یک لک و بیست هزار روپیه بها شد و روز دیگر
 حضرت شهنشاهی بعزم سیر و شکار باعزاد فیض بنیاد شرف قدر

خبرده دان و رهبری دولت بیدار خدیو جهان بشفاعت کردار خود متفطن شده از غلط صریح که کرده بودند برگردیدند و ششم جمادی الآخره بعنوانی که ازین طرف رفته بودند باکبر نگر آمده باسلام خان ملحق شدند چنانچه حقیقت این مقدمه بعد ازین بتفصل در طی وقائع بنگاله مبیین خواهد گشت این خبر بشارت اثر مجدده آثار نیرنگی اقبال نصرت طراز این دست پرورد الطاف ایزدی در نظر بصیرت دیده دران دور بدین جلو ظهور نمود و مراحم بادشاهانه آن والا نژاد را با رسال خلعت خاص با نادری مصحوب محمد میرک گرز بردار نواخته یرلیغ گیتی مطاع بطغرای نفاذ بدوست که فدای خان با جمعی از عساکر بنگاله آن عالی تبار را به پیشگاه خلعت رساند و درین اوقات پیشکش عادل خان حاکم بیجاپور از اقسام جواهر و مرصع آلات موازی یک لک سی هزار روپیه بحضاب سلطنت رسیده پایه قبول یانت و چون از وقائع بندر سورت بمسامع حقائق مجامع رسید که میر عرب خوانی متصدی مهمات آنجا باجل روزگار حیاتش سپری شد میر احمد خوانی بنظم مهم بندر مذکور معین گشته بدائریش منصب و خطاب مصطفی خانی و دیگر مراحم خسروانی کامیاب عاطفت شد و تشریف خان بخطاب منتخر خانی سرمایه امتخار اندوخت و عاقل خان از دکن و همت خان از بنگاله و رحمت خان از گجرات بموجب فرمان طاب رسیده دولت زمین بوس یانند و خوشحال بیگ قاتشال که قبل ازین مخاطب بقلیج خان شده بود بخطاب سعادت خانی و عنایت امپ مباحی گشته در سلک کومکیان صوبه کابل انتظام یانت و همت

را از مشاهده آن گنبد های فلک اعتلا کوه های طلا بنظر می آید
و هرگاه پرتو آفتاب بران می تابد تیز بینانرا از بارقه انوار ملمعش
دیده بخیرگی میگیرید *

بناء ز انوار رحمت چو طور * ستونهای مرمر علمهای نور
ز گل دستهایش که شد اوج گیر * جو انانه گل زد بسر چرخ پیر
فلک را درو پشت طاعت دوتا * ز انجم یکف سبحة کهر با
نمایان ز سنگ لطافت سرشت * که شد سجده عکس خط مرنوشت
تاریخ اتمام این بناء قدسی احترام ملائک مقام را عاقل خان که از نیکو
بندهای قابل این درگاه گردون نهانست آینه کریمه (وان المساجد لله فلا
تدعوا مع الله احدا) یافته اگرچه زیب و زینت و تکلفات این مهبط
انوار برکات در سال هزار و هفتاد و چهار صورت اتمام یافت لیکن
اصل عمارت در سنه هزار و هفتاد و سه که عدد هرون این ایت دانی
هدایت مشعر با نست مرتب شده بود چون تاریخ مذکور کمال
ندرت و غرابت دارد پسند طبع همایون آمد و بموجب امر اعلی
دران بقعه مقدسه بر سنگ ثبت افتاد از هوانج دولت پیرا آنکه
درین ایام سعادت انجام از وقائع بنگاله بمسامع حقائق مجامع
رسید که بادشاه زاده عالیقدر والا نزار محمد سلطان که باغواهی
خامی و جاهلی چنانچه گذارش پذیرفته طریق مخالفت و عصیان
سپرده بنا شجاع گرویده بودند درین هنگام که از غلبه و استیلا
عساکر نصرت نشان و سطوت اقبال بیزوال شاهنشاه زمان و هن
و اختلال عظیم بارکان شوکت و قوت آن بد مأل راه یافته بود و
عزیمت نزار بجهاگیر نگر داشت باقتضای مصلحت دید خرد

در عرض اندک مدتی بتأکید و اهتمام تام ایوان اصل مسجد مهیا گشته چنان شد که حضرت شاهنشاهی در آن نماز میگزاردند لیکن آن بقعه مبارکه بالتمام در مدت پنج سال پیرایه اتمام یافت و مبلغ یک لک و شصت هزار روپیه صرف آن شد بالجمله این فرخنده مسجد عالی بنا اگرچه عمارتش مختصر است لیکن زیب و زینت و فیض و کیفیت آن در مرتبه قصوی و درجه علیاست و بغایت مطبوع و دلنشین واقع شد و در سقف و جدار آن سراسر تخته‌های سنگ مرمره بنبوک تپشه استادان هنرپیشه تراش یافته چنان تنگدرز بکار رفته است که کوئی از معدن صنع یک لخت برآمده بتجلیه و تصفیه بمثابه صفا و مقال یافته که پای نظر ژرف نگاهان بر سطح آن لغزش پذیرد نقاشان نازک دست بدائع نگار طاق و رواق و سقف و جدار آن را هوای ازاده دیوار بگونان گون نقشهای دل پسند غریب و الوان گلها و بوتهای مرغوب خاطر فریب که طراحان جادو قلم بر صفحه سنگ رقم زده اند مثبت کرده کار نامه هنر برطاق بلند استادی نهاده اند و از راه دیوار صاف و هموار و ساده پرکار قرار یافته روشنی و صفای آن به مرتبه است که سطحش با صرح مردم دم مساوات میزند و از صفحه آئینه حکایت میکند و گنبد های آسمان شان آن مسجد فیض نشان را از تنگه پوشش ساخته بطای ناب تلمیع نموده اند و همچنین سرگلدستها را بگلهای ملمع مهر فروغ و زیب و زینب افزوده بی شائبه تکلف وصف طرازی و آب و رنگ سخن پردازی نظارگیان

مابین عمارت آن نگارین سرای حشمت و جلال و باغ خلد مثالش که موسوم بحیات بخش است زمینی برای این بقاء کرامت انوار اختیار نموده معماری توفیق مسجدی میمنت اساس از سنگ مرمر طرح فرمودند مشتمل بر دو ایوان عالی بنیان باهم در طول متصل و سقف هریک بشکل بنگله و در گنبد بر زمین و یغار بر نهجی که در ایوان عقب که جائی محراب است گنبد از بیرون چندان نمودار نباشد و بر بالای ایوان پیش سه گنبد عالی نمایان باشد یکی بر بالای بنگله و در هر دو بازو و طول عمارت پانزده ذرع و عرض نه ذرع سواپی اساس و طول صحن آن پانزده ذرع و عرض دوازده ذرع و هزده تسو و ارتفاع زمین کرمی عمارت از صحن یک و نیم ذرع و بر سمت شمالی این عمارت مختصر ایوانی طولش پنج ذرع و عرض سه و نیم ذرع یک در ازان بجانب ایوان مسجد و نه منظر بسمت باغ حیات بخش سه ازان شرقی و سه غربی و سه شمالی و در وسط ایوان حوض مطبوع خردی که آب ازان جوشد و از صحن مسجد سه در بجانب باغ کشوده شود و پنجم ربیع الثانی این سال همایون فال که آیات عزو جلال در ساحل رود گنگ نشاط افروز سیر و شکار بود باشاره والا مسجد مذکور اساس یافته متصدیان مهمات عمارت کمر سعی و اجتهاد باهتمام آن بناء شرافت بنیاد بر میان همت استوار ساختند و از معماران پیشه ور بنایان هنر گستر و سگ تراشان نرهاد فن و خارا شگفتان کوه شکن و نقاشان سحر طراز و طراحان کارنامه پرداز هر روز گروهی انبوه در عمارت آن مسجد قدسی شکوه بازوی جد و سعی کشوده بکار پرداختند و اگرچه

باز آباد مراجعت نمودند و روز دیگر هم عذر دولت و سعادت شکار
 گنان و صید انگنان بمستقر خلافت رسیدند و چون منزل گرامی
 گوهر محیط حشمت و کامگاری تابان اختر مہر عظمت و بختیاری
 بادشاہ زادہ والا قہر فرخندہ شہیم محمد معظم بر سر راہ بود برای
 سر بلندی آن درۃ التاج سعادت و ارجمندی آنجا نزول اجلال
 نموده بدولت ساعتی نشستند و بادشاہ زادہ نامدار عالیمقدار ادای
 مراسم نثار و شکر مقدم شہنشاہ روزگار نموده پیشکشی از زواہر جواہر
 و نفائس اقمشہ بنظر مہر انور در آوردند *

بناء مسجد فیض اصاص مختصر نزدیک بآرام گاہ خاص اختصاص یافت

از آنجا کہ ہموارہ ہمت حق نہمت گیتی خدیو دین پرور یزدان
 پڑۂ بر مواظبت طاعات و عبادات و احراز مثنویات و سعادات
 مصروف است و ہمگی خواہش طبع مقدس آنکہ تا ممکن
 و مقدور باشد صلوات خمس و سلفن و نوافل را در مسجد ادا نمایند
 بر پیشگاہ خاطر ملکوت ناظر کہ پیوستہ شاہراہ جنود ارادات الہی
 و ہر منزل و نور عزائم قدسی است پرتو این عزیزمت تافت کہ
 نزدیک بآرام گاہ خاص خجستہ مسجدی مختصر طرح اندازند و
 عبادتجای فیض اثر بسازند تا ہموارہ بسہولت و آسانی بی تجشم
 رکوب و طول حرکت در اوقات لیل و نہار از راختگہ قدس بآنمعبد
 ہمایون انار خرامش اقبال فرمودہ بطاعت داد و پاک و پرستش
 دلور بیہمال پردازند بنابراین در سمت شمالی غسلخانہ مبارک

انگنده نماز جمعه گزاردند و از آنجا با شکوه آسمانی و فریزدانی سوار
 شده در ساعتی مسعود قلعه مبارکه را از یمن نزول همایون مبارک
 گردون برافراختند و زمانی در خاص و عام و لمحّه در غسلخانه
 سریر آرای اقبال گردیدند و تقرب خان که در شهر بود و معتمد خان
 قلعه دار بادرک دولت زمین بوس چهره عزت برافراختند درین
 ایام پیشکش تازه نهال گلشن هشت و جلال بادشاه زاده ارجمند
 سعادت پیوند فرخنده فال محمد اعظم از نوادر جواهر و نفائس
 اقمشه بنظر اکسیر اثر رسیده رتبه قبول پذیرفت و یک زنجیر نیل
 با ساز نقره و جل زربفت و یک ماده نیل که مختار خان از دکن
 برسم پیشکش بجناب خلافت فرستاده بود و پیشکش قباد خان
 صوبه دار تهنه بمحل عرض رسیده شرف پذیرای یافت و بهگونت
 ملکه هاده بمرحمت علم رایت مباحات انراخت و شاه تلخیان
 که چنانچه گزارش پذیرفت قلعه داری رهناس باو تفویض
 یافته بود بضافه پانصدی بمنصب دو هزار و هفت صد سوار مورد
 انظار مرحمت گردید و منصب و قلعه دار خان از اصل و اضافه
 هزار و چهار صد سوار قرار یافت و درین هنگام خضر آباد از میامن
 قدم خدیو جهان فیض اندوز گشته دو روز میر و شکار آن نواحی
 مسرت افزای خاطر ملکوت ناظر گردید و از آنجا معاودت نموده
 باعز آباد توجه فرمودند و دو روز دیگر قرین دولت و کامرانی دران
 مکن فیض نشان بسر برده روز میوم از آنجا بشکرگاه سیولی که آن را
 باتوپ شکار موسوم ساخته اند متوجه گشتند و دران نخچیرگاه
 اقبال نیز دو روز بشکار نیله گار و آهو نشاط اندرخته بیست و هفتم

در اسبده مه اسبده انزایش پذیرفت و همکار خان بفرج‌دازی بنارس
از تغییر شرف خان بیگ منصوب گشته بعنایت خلعت و از اصل
و اضافه بمنصب دو هزارى هفت صد و پنجاه موار سرافرازی یافت
و معین خان بخدمت وکالت سرکار بادشاه زادۀ نیک اختر والا کهر
محمد معظم خلعت مباحات پوهیده از اصل و اضافه بمنصب هزار
و پانصدی دو صد و پنجاه موار مشمول عنایت گشت سیزدهم کوچ
شده موضع شاهدره که یک کروه شهر است محط مرادق جاء و جلالت
گردید و حضرت شاهنشاهی در اثنای راه نشاط اندوز شکار گشته
یازده آهو و کلفک و مرغابی بسیار مید فرمودند و روز دیگر مقام
شده نجابت خان که برسم گوشه نشینی در دار الخلافه بحر میبهره
جبهه های عتبه خلعت گردید و کیرت سنگه ولد راجه چیمسنگه از
میوات رسیده بتقبیل مدۀ سنیه تارک انتخار انراخت و بهادرخان
چنانچه گذارش یافته بدفع نفع بهادر بچکوتی معین شده بود
چون کفایت مهم او نموده رفع فساد آن بد نهاد کرده بود درین
اوقات بصوبه دارى اله اباد از تغییر خان دوران سر بلند گشته فرمان
مرحمت عنوان مشعر باین معنی با خلعت خاصه برای او ارسال
یافت و روز مبارک جمعه پانزدهم جمادی الاخره مطابق نهم
اسفندار که ساعت دخول دار الخلافه بود خدیو زمان شهنشاه جهان
حتان با جهانی فروشان بر فیلی کوه پیکر گردون توان که تخت
فلک پایه طلا بر پشت آن نصب کرده بودند ترین سعادت و عظمت
حوار شده متوجه شهر گردیدند و نیل سوار از دریا عبور نموده داخل
دار الخلافه شاه جهان آباد شدند و نخست پرتو نزل بمسجد جامع

اقبال بسته متوجه درگاه خلعت پناه شده بود بدرآک دولت زمین
 بوس ظلمت زدای اختر طالع گردید و بمرحمت خلعت و انعام
 چهار هزار روپیه نوازش یافت درین اوقات نگارندگان وقائع حضور
 لامع النور بعرض اشرف رسانیدند که درین مدت که شاهنشاه روزگار
 نشاط اندوز صید و شکار بودند و چهار صد چمرز شکار شاهین دولت
 شده بزانجمله دوصد و پنجاه و هشت چمرز بدست مبارک عید فرمودند
 و مابقی چه در حضور پرنور و چه غایبانه شکار قوشچیان و میمر
 شکاران شده و بدست و پنج شیر هفت تیر اقبال عالمگیر گشته ازانجمله
 بدست و سه شیر بنفس اقدس از پای در آوردند و یکی را پادشاه
 زندان جوانبخت کامکار محمد معظم باشاره والا بتفنگ زدند و یک
 شیر بچه را قراولان زنده گرفته و دیگر اقسام شکار از مرغابی و دراج و
 غیر آن غزون از حیز تعداد است بالجمله موکب جهانگشا از کنار
 گنگ بطنی شش مرحله یازدهم ماه مذکور ظل اقبال بر نواحی
 دلو الخلافه انکنده در پیچ کردهی شهر نزل لجال گزید و روز دیگر
 مقام شد و دانشمند خان صوبه دار دار الخلافه و اعتقاد خان و ظفر
 خان و ناخر خان و خواجه عبد الوهاب و متصدیان و کوصدیان آن
 مستقر دولت سعادت زمین بوس دریافتند درین ایام راجه
 جیدمنگه یک راس اسب عربی با ساز طلا بنظر معلی در آورده
 بقبول آن سر بلند شد و طاهر خان بمرحمت اسب عراقی با ساز طلا
 مورد نوازش گشته بجاگیر مرخص گردید و جانشینان بفرموداری الهی
 جنگل و دیبال پور از تغیر شهساز خان معین گشته بمرحمت خلعت
 و اسب مبنای شد و منصبش که دوهزار و پنصد مولود بود باضافه

بفرستادهای او حواله رفت که از نفائس امتعه هندوستان نیز
 مکان خرید نموده برای خواجه مشار الیه ببرند و آن ها نیز
 کامیاب انعام و انصال بادشاه دریا نوال گردیدند و خواجه میر عبد
 العظیم که او نیز از خواجهای ماور النهر است بعطای دو هزار
 روپیه مورد عاطفت گشت و میر مظفر حمین و میر ابن حمین
 از اولاد ابن حسن خان فیروز جنگ که درین ایام از ایران بعزم
 بندگی این درگاه خلایق پناه آمده بودند هر یک بعنایت خلعت
 و خنجر و انعام دو هزار و پانصد روپیه کامیاب مرحمت گشته
 بمناسب مناسبت مغنجر و مباحی گردیدند و موکب جاه و جلال
 از بالای شمس آباد بچهار منزل سلج ماه مذکور پرتو ورود بشکار
 گاه سوردن افکند و یکروز آنجا اقامت گزید و از آنجا تا چهارروز دیگر
 برکنار رود گنگ مرحله پیمای گشته ششم جمادی الاخر از ساحل
 گنگ بصفت دار الخلافه میل کرد و از سورون تا اینجا حضرت
 شهنشاهی به نیروی تائید الهی هشت شیر دیگر شکار فرمودند درین
 هنگام ذو الفقار خان از کومکین بنگاله بعنایت ارمال خلعت خاصه
 با نادری عز امتیاز یامت و اله وردیخان فوجدار متهراز از محال
 فوجداری خود رسیده دولت اندوز ملازمت گردید و پیشگامی از
 مرصع آگت گذرانید و میر بانی ولد میر محمود اصفهانی که
 مراد بخش در ایام متور و زمان خود سری بمظنه نفاق و بی
 اخلاصی از منصرف شده او را با پدرش از گجرات اخراج کرده
 از راه دریا با یران فرستاده بود و او درین ایام باستماع صیت
 خلافت و سربر آرائی شهنشاه جهان از ایران احرام طواف کعبه

عزیمت معاودت مصمم فرمود و عنان توجه والا بسمت دار الخلافه
 اعطاف داده لوای مراجعت برانراختند درین ایام فروغ اخترعظمت
 و بختیاری بهار گلشن ابهت و نامداری بادشاهزاده عالیقدر ارجمند
 محمد معظم بمعنایت خلعت خاص زمستانی عز اختصاص یافتند
 و همچنین امرای عظام و سائر عمدهای آستان سلطنت مقام که
 کمیاب خدمت حضور بودند باین مرحمت کسوت امتیاز پوشیدند
 و امیر الامرا صوبه دار دکن و معظم خان پیداربنگاله و دیگر عمدها
 و امرای اطراف باین عنایت قامت مباحات افراختند و مرتضی
 خان بمعطای شمشیر خاصه و ابراهیم خان بمکرمت خنجر مرصع
 مشمول عاطفت خسروانه شدند و میر خان خلف خلیل الله خان
 که در حدود کوهستان جمون خدمات شایسته ازو بظهور رسیده قلعه
 تاراکده را که مفصلدان آن سرزمین در ایام فتور از تصرف بندهای
 بادشاهی بر آورده بودند استخلاص نموده بود بمعنایت ارسال خلعت
 و نقاره مورد نوازش شد و فیض الله خان وصف شکلخان بمعطای
 خلعت مباحی گردیدند و پرتیپ سنگه ولد مهاراجه جسونت سنگه
 دو رنجیر نیل پیشکش نموده بمعنایت دهکدهکی الماس سربلند
 گردید و نصرتخان بفوجداری مانکپور معین گشته از اصل و افاضه
 بمنصب دو هزاری سه صد موار مرفراز گشت چون خواجه عبد
 الغفار که از خواجهای معزز معتبر موار النهر است چون درین
 ایام عریضه مبنی بر مراسم دعاگوی وقواعد هواخواهی با مختصر
 پیشکشی بدرگاه آسمان جاه فرستاده بود از خزانة انعام
 بادشاهی که نمودار گنجینه فیض عام الهی ست دوازده هزار روپیه

بد مآل که بصودای باطل و خیال محال درین مدت در بنگاله قدم
استقامت بمدانعت و مقاومت جنود اقبال اندرده غبار فساد
انگشت و چون مرغ فیم بسمل دست و پائی زده حرکه المذبحوی
صیگرد درین هنگام از سطوت و استیلاء عساکر ظفر مائر قواعد همت
و ارکان ثباتش قزلزل یافته ملک شوکت و جمعیتش از هم گسسته
است و آن خان عقیدت نشان بانواج منصور از آب گنگ عبور کرده
بقلع و استیصال و اتمام مهم آن فتنه انگیز بد سگال کمر همت
بسته چنانچه بالفعل از قائده که آنرا بنگاه خود ساخته آنجا رهل
اقامت انداخته بود مزیمت جهانگیر نگر کرده است همچنانکه
تفصیل آن بعد ازیں مرثوم کلک حقائق نگار خواهد گردید بالجمله
روز دیگر که مقام بود چون قراولان دران نواحی شیری قبل کرده
بودند شهنشاه هزبر افکن شیر شکار حوار شده آن مبع ضار را بضرب
تغذگ از پای درآوردند و از آنجا بطی سه مرحله بالای شمس آباد
فزل سعادت نمودند و دران موضع بنابر وفور صید و شکار سه روز
اقامت گزیده در ماده شیر و چر و مرغابی بسیار شکار نمودند چون
مقصد اصلی ازیں نهضت جهان پیرا معاضدت و امداد عساکر بنگاله
بود و نیروی تائیدات آسمانی و میامن توفیقات یزدانی بی آنکه
کومت تازه بان جنود مسعود پیوند و صورت فتح و ظفر در آئینه
تبغ مجاهدان جیوش قاهره جلوه گر شده مرزده نصرت و نیروزی و
نوبت دولت و بهروزی بمسامع جاه و جلال رسید و خاطر مهر تنویر
ازان مهم خطیر فراغت پذیرفته موکب منصور را مصلحتی در پیش رفتن
نماند رای عالم آرای بادشاه عالمگیر کشور کشا درین منزل همایون

از ده هفت هزار و سی هزار سوار از انجمله یک هزار سوار در اچده ده
 اچده بود از اصل و اضافه ده هزار و پانصدی ده هزار سوار در اچده ده
 اچده مقرر ساختند و بخطاب اله وردیخانی و غایت خلعت
 خاصه و اسب با ساز طلا نواختند و بخدمت مرجوعه رخصت نموده
 ده پسر اورا فیز خلعت مرحمت کردند و درین هنگام خاطر
 ملوک پیرا پرتو التفات بحال مجاهدان توپخانه همایون انگنده ولی
 بیگ کولابی را منک باشی اول برتقدازان فرمودند و بعنایت
 خلعت و از اصل و اضافه بمنصب هزاربی در صد سوار نوازش نمودند
 و ولی بیگ علی مردان خان را منک باشی دوم ساخته بمعرفت
 خلعت و اضافه منصب مفتخر و مهابی گردانیدند و جمعی
 کثیر از جماعت داران دیگر را برتبه بوز باشیکری پایه عزت افزوده
 خلعت هر افزای بخشیدند هفدهم از موروز کوچ شده موضع
 چاندپور محط سرائق منصور گردید و از وقائع بنگاله بمجامع
 حقائق مجامع رسید که نور الحسن که از عمدهای نا شجاع
 بود برهبری بخت بیدار ازان بر گشته روزگار جدا شده بجلود
 مسعود پادشاهی پیوست و روز دیگر ده کروه طی کرده نزول
 اجل شد و چون طبع اقدس حضرت شاهنشاهی بتماشای جنگ نیل
 رغبت داشت نردای آن که کوچ بود اوائل روز حضرت شاهنشاهی
 یک جفت نیل بجنگ انداخته نگاه اندوز آن تماشای غریب
 خاطر فریب شدند و بعد از فراغ ترین سعادت و کامرانی ازان منزل
 نهضت فرمودند درین تاریخ عرضه داشت زهد امرای عظام معظم
 خان مشعر باین معنی به پیشگاه خلافت رسید که نا شجاع بخورد

و مباهی شدند چهارم از کده مکتبصر بعزیمت اله آباد کوچ شده
 سیزدهم عرصه سورون که شکار گاهی دل پذیر و دشتی پر نخچیرامت
 کامیاب نزول موکب عالم گیر گردید و در اثنای راه ماده شیرینی که
 قراقرن قبل کرده بودند شکار شهنشاه هزبر صولت شد و درین ایام
 کنور رام سنگه بعطای خلعت خاص مباهی گردید و پرتهی سنگه
 ولد مهاراجه جسولت سنگه که از پیش پدر خویش آمده بود جبه
 مای آمتان خلافت گشته در زنجیر نیل برهم پیشکش گذرانید و
 بعطای خلعت و دهکده کی الماس و یک عقد مروارید عز مباهات
 اندوخت و بهگونت سنگه هاده از وطن و قلعه دار خان از دکن
 رسیده دوات اندوز ملازمت اکسیر خاصیت گردیدند و خان مذکور
 یک زنجیر نیل برهم پیشکش گذرانید و شیخ محبوب محمد از
 لولاد کرام نقاره اولیای عظام خواجه بهاوالدین ملتانی قدس الله
 صره بعطای خلعت و ماده فیل کامیاب مکرمت گشته رخصت
 وطن یافت بالجمله شکار گاه سورون سه روز فیض اندوز نزول همایون
 گشته سیر و شکار آن عرصه نزهت اثر مسرت افزای طبع مبارک
 خدیو خورشید قدر جمشید فر شد و از جمله شکارهای خسروانه
 در آنجا بوقوع آمدن آن بود که خاتان جهان در یک روز پنج شیر
 بنیروی بازوی اقبال عالم گیر از پا در افکنده ساکنان آن مرز و بوم
 را از شر آن سباع جانگزا بفیض معدلت شهنشاهانه رهائی بخشیدند
 و درین منزل جعفر ولد اله ورد بخان را که فوجداری متنها باو
 تعلق داشت و پدرش را چنانچه سابقا گزارش یافت ناشجاع بغتیغ
 بیداد از هم گذرانیده بود مشمول انظار مرحمت گردانیده منصوبش

شبهنگام که ساعت عقد بود اقصی القضاة قاضی عبد الوهاب را طلبیده در حضور پر نور عقد فرمودند و از روی عنایت یکمقد مرورید گران بها بآن عالی تبار والا گهر مرحمت نمودند شأنزدهم از سرن گهاگ کوچ شده بالای موضع نورنگر مخیم اردوی ظفر پیکر گشت و چون هنگام نزول بمنزل عبور اشرف از پیش دائر بادشاه زاد والا قدر سعادت توام محمد معظم در وزیر خان شد آن کامگار بختیار و خان اخلاص شعار هر یک پیشکشی از جواهر و مرصع آلات گذرانید و موکب ظفر پناه پنج روز دران سر منزل مقام فرموده نشاط شکار مسرت انزای طبع همایون بود و چون خاطر ملکوت ناظر از میر و شکار آن حدود پرداخت عزم توجه الیه اباد که مقصد اصلی ازین نهضت جهالکشا آن بود وجهه همت ملک پیرا گردید و بیست و دوم رایت نصرت طراز از نورنگر باهتزاز آمده بکده مکتبصر مراجعت نمود و شهذشاه دین پناه در ائذای راه شیرینی که قراولان دران نواهی قبل کرده بودند بتغذگ زدند و بشش کوچ و دوم مقام دوم جماد الاولی دیگر باره چتر والای اقبال بر مساحت کده مکتبسر سایه گستر شد و روز دیگر که آنجا مقام بود از وقائع بنگانه معروض بازگاه خلانت گردید که یکه تاز خان در محاربه که عساکر ظفر مائرا درین ایام با ناشجاع روی داده بود جان نثار گشته سرخروئی جاوید اندوخت و درین وقت بادشاه زاد کامگار عالی مقدار محمد معظم بمرحمت خلعت بارانی و اسب عربی با ساز طلا و یک عدد پاندان مرصع با خوانچه و دیگر ادوات آن که مجموع مرصع بود مورد انظار عاطفت بادشاهانه گردیدند و جمعی از بندهای آستان سلطنت بعنایت خلعت مفتخر

بمضرب تفنگ از پایی در آوردند و بپشت شهر را با شاره همایون قراولان
زندہ گرفتند درین هنگام عاطفت پادشاهانه گوهر درج شصت
واقبال اختر برج عظمت و جلال پادشاه زاد محمد معظم را بعطای
دهمدهکی الماس و یک عقد مروارید گران بها عز اختصاص بخشید
و فیض الله خان قراول بیگی و جعفر نوجدا مقبرا و حسنعلی
خان قوش بیگی بمعنایت خلعت قامت امتیاز افراختند و هرچس
ولد راجه پتهلداهی که برادرش فوت شده بود همچنین راجهنگه
و راجهنگه پسران لرحمن کور که برادرزادهای او بودند بمعنایت خلعت
مروارز گردیدند و عبد الرحیم و محمد رشید پسران منجلیخان که
چندمی قبل ازین در صوبه کابل در گفشته میروند انتظار فوازش شده
بمناسبت مناسبت کامیاب تربیت پادشاهانه گشتند یازدهم ماه
مذکور موضع سون گهاٹ که قراولان شکار بسیار در نواهی آن دیده
بودند مضرب خیم فلک احترام گردید و خدیو جهان چهار روز
دران سر منزل فیض نشان بساط اقامت گسترده نشاط اندوز شکار
بودند و چرز بسیار صید کرده دو شیر به تفنگ زدند از سوانج آنکه
چون گوهر محبط خلعت و جهانبانی پادشاه زاد والا قدر خجسته
شیم محمد معظم برتبه بلوغ و جوانی که هنگام نشاط و کامرانی مت
رمیده بودند عاطفت پادشاه کامل خرد بالغ نظر پرتو تربیت بحال
آن نونہال گلشن اقبال انگنده پانزدهم در همین منزل گاه عز و
جاء مخدیه عفت مرشتی که از بذات اشراف خرامان بود و
شائستگی اقران با آن اختر برج عظمت و کامکاری داشت عجاله
در ملک ازدواج آن پادشاهزاده ارجمند سعادت پیونده کشیدند و

است قبل ازین بابا بیگ نوکر ناشیخ که از جانب او بجا است
آن قلعه سپهر ارتفاع قیام داشت از سعادت منشی و نیک سرانجامی
اظهار دادن قلعه و خواهش عبودیت این آستان جلالت نشان کرده
بود و باشاره همایون سلطان بیگ و کامگار خان با جمعی از جنود
کیهان ستان معین گشته بودند که هانجا شنافته آن حصن قوی
بنیان را بتصرف آورند درین هنگام از عرضه داشت آنها معلوم
رای جهان آرای شد که بابا بیگ مذکور بروقی قرار داد قلعه را
بتصرف بندگان پادشاهی داده متوجه درگاه خلایق پناه گردیده
است عاطفت پادشاه بنده پرور مکرمت گسترده پیوسته برای نوازش
فدویان اخلاص مند و تربیت و پرورش بندگان عقیدت پیوند محب
جود بهانه طلب است این فتح آسمانی را که بمعاضدت اقبال
ببی زوال و بی تکلیبی سعی و کوشش و نیروی محاصره و جدال روی
داده بود تقریب مرحمت و بنده پروری ساخته سلطان بیگ را
بخطاب شاه قلی خان و عنایت ارسال خلعت و اسب و از اصل
و اضافه هزار و پانصدی هفت صد سوار و کامگار خان را از اصل
و اضافه بمنصب هزار و پانصدی هزار سوار مباحی گردانیدند
و هراست قلعه مذکوره بشاه قلی خان تفویض یافت سیوم ربیع
الثانی موضع احمد پور مرکز ریات منصور گشته روز دیگر آنجا مقام
شد و از آنجا لوای جهانکشا بطی دو مرحله بموضعی از کنار گنگ
که چرز دافر داشت پرتو نزول انگنده چهار روز آنجا اقامت واقع شد
و حضرت شاهنشاهی چرز بصیار شکار کرده بدو دفعه در آنروی
آب دو قلاده شیر یکی نرو دیگری ماده که بچه همراه داشت

سلطان پور منصوب گشته بعفایت امپ و از اصل و اضافه بمنصب هزار و پانصدی هزار سوار عز افتخار یافت و پیشکش اعتماد خان صوبه دار کشمیر از نفائس امتعه آنجا بنظر قدسی اثر رسید و خواجه برخوردار مخاطب با شرف خان که از قلعه داری (۲) اودیسه معزول شده بود شرف اندوز ملازمت اشرف گشته یکنزنجیر فیل پیشکش نمود و چون تخت روان مصقف طلائی که مذکور شد باهتمام امینای زرگر که داروغگی کارخانه ساختن طلا آلات و نقره آلات باو تعلق داشت در عرض اندک فرصتی موانق حکم معلی و خواهش طبع والا صورت اتمام یافته بود مراسم پادشاهانه ادرا بعطای ماده فیل و اضافه منصب نوازش فرمود بالجمله چون قراولان بتفحص شکار رفته بودند بمسامع جلال رسانیدند که در موضع برکهانگر چرز بصیار است خاطر ملکوت ناظر بشکار آن سمت توجه نمود و بیست و ششم ریات ظفر اثر از کده مکتیسر باهتزاز آمده عرصه برکهانگر مرکز دایره اقبال گردید و سه روز آنجا مقام شده اشتغال بصید چرز نشاط افزای طبع مبارک بود و چون قراولان در آن روی گنگ شیرینی قبل کرده بودند شهنشاه شیر دل هنریر افکن روز میوم از آب عبور فرموده آنرا بضرب تفنگ از پای در آوردند سلج ماه مذکور موکب منصور از آنجا فهضت نموده بطی دو مرحله پرتو معادت و فیروزی بر موضع فیروز پور گسترده و یک روز آنجا مقام شد از سوانح این ایام مفتوح شدن حصن فلک اساس رهناس

چرز بهجت اندوز گشته مراجعت فرمودند و سه روز دیگر قرین دولت و کامروائی اقبال دران سر منزل عز و جلال اقامت گزیده بنشاط شکر مسرت پیرای طبع اقدس بودند درین ایام پادشاه زاده کامگار بختیار محمد معظم را بغایت یکمقد مروراید و دهکده کی و پهنوچی مرصع و شمشیر خاصه و سپر با ساز میفاکار و دو صد ثوب از ملبوسات خاص عز اختصاص بخشیدند و رانا راجسنگه و مهابتخان صوبه دار کابل بغایت ارحال خلعت زمستانی قامت مباحات انراختند و امیر خان بمرحمت یکرنجیز قیل سر بلندی یافت و مبارک خان نیازی از کومکبان صوبه کابل بفوجداری بنگش از تغییر حسین بیگخان منصوب شده هزار سوار از تابینان او دو امپه سه امپه مقرر گشت که از اصل و اضافه منصبش دو هزار و دو هزار سوار از آنجمله هزار سوار دو امپه سه امپه باشد و منعم خان بقلعه داری احمدنگر از تغییر دار البخان معین گشته بغایت خلعت و امپ و اضافه پانصدی بمنصب دو هزار و پانصدی هزار سوار سر انراز گردید و اسماعیل خان بفوجداری جالذابور تعیین یافته بمرحمت خلعت و امپ مباحی شد و مانسنگه وک روپ سنگه راتهور بعطای جمدهر مرصع باعلاقه مروراید مشمول عاطفت گشته رخصت وطن یافت و سهراب خان فوجدار بالپور بغایت ارحال خلعت کامیاب عزت شد و مرحمت خان و تشریفخان که از دکن آمده بودند بعطای خلعت و آتشخان بمکرمت خنجر باعلاقه مروراید و اودی کرن وکیل را نا بمرحمت امپ و بهگوتیداس دیوان مستقر الخلافه اکبر اباد بخطاب رائی سر بلند شدند و مصری افغان بفوجداری

شایسته و سزاوار در انجمن خاص غسخانه سعادت اندرز ملازمت اکسیر
خاصیت شاهنشاه روزگار شده آداب کورنش و تسلیم بتقدیم رحانیدند
و یک هزار اشرفی و یک هزار روپیة بصیغه نذر گذرانیدند و چون آن والا
نزدان عالی تبار بدولت پای بوس مربلشی دارین اندوختند
حضرت شاهنشاهی از کمال شوق و عاطفت آن نخل گلشن حشمت
و کمرانی را در آغوش عنایت و مهربانی کشیده کسباب سعادت
روحانی ساختند و خلعت خاصه با نادری و یکصد اسب از انجمله
بیعت راس عربی و عراقی یکی با زرین و ساز میناکار و دیگری
با ساز طلای مانه و یکزنجیر نعل خاصه مزین بساز نقره و جل
زربفت و یکقبضه جمدهر مرصع باعلاقه مروراید بان غره ناصیه
دولت مرحمت فرمودند و وزیر خان که در خدمت آن بادشاه زاده
اوجمند آمده بود جبین ارادت بر آستان محمودیت موده پانصد مهر
و یک هزار روپیة برسبیل نذر گذرانید و بمعنایت خلعت خاصه نوازش
یافت و چون قزلوآن در بیضهائی آن فواهی شیرین قبل کرده بودند
شاهشاه وزیر دولت شیر شکار عزم مید آن صیغ ضار فرموده بعد از
ملازمت بادشاه زاده سعادت یدوند که یکپاس از روز گذشته بود قرین
عز و علا برخص روان طلائی که سر پوشیده بشکل بتگله ساخته بودند از
مختصرات طبع مقدس این مبدع آئین دولت و کامرانیست و درین
هنگام پیرایه اتمام یافته بود سوار شده بشکار توجه فرمودند و نزدیک
نخچیرگاه بر نیل سوار شده پادشاه زاده محمد معظم را در عقب سر
مبارک جای دادند و چون بشیر رسیدند آن صیغ جانگزی را
بضرب جندوق از پا در آورند و دو همان نواحی ساعتی چند بشکار

مرخصی گشتند و در منزل مذکور دو روز مقام شده یازدهم و بیست و یکم عایدات از آنجا نهضت نمود و اعتدال خان بغایت خلعت مر باندی یافتند بشاه جهان آباد مرخص گردیدند که تا مراجعت موکب منصور آنجا بمر برده و رضویخان که منصبش برطرف شده بسالمانه دوازده هزار روپیه کسباب مرحمت شده بود بعطای خلعت و انعام پنج هزار روپیه سرفراز گشته بکجرات که وطن مالوف دوست رخصت یافتند که آنجا صرفه الحال بدعای دولت ابدی دوام قیام نماید نوزدهم و بیست و یکم مسعود ظل درود بر ساحل رود گلگ انجمنه موضع گده مکندیسر فیض اندرز نزول اقبال شد و چون چرر و کائنگ و مرغابی و دیگر اقسام شکار از مباح و وحوش در آنجا بسیار بود و سرزمینهای خوش و جنگلهای دلکش داشته روزی چند بقصد میوه و شکار در آن مکان دلنشین تفریح نشان اقامت موکب جلال مقور گشت و ازین جهت که رخشنده گوهر درج دولت تابنده اختر برج عظمت بادشاه زاده والا قهر خجسته شیم محمد معظم چنانچه گزارش یافت بموجب یرلیخ طلب با وزیر خان از دکن متوجه کعبه حضور گشته درین رقت نزدیک رسیده بودند بیست دوم که ساعت ملازمت آفرغ ناصیه حشمت بود حکم شد که محمد امین خان میر بخشی و فاضلخان میر سامان تا یک کوره راه پذیر گشته آن بهین فواید نهال مملکت را بهر ملازمت اشرف فائز گردانند و بعد از انقضای شش گهزی از روز مذکور بادشاهزاده والا قدر کلمکار بنوره و آئینی

از آموچ نصرت مآل بدنوع و امتیصال آن بنی اندیش فتنه مگال
تعیین یافت و بعنایت خلعت خاص و شمشیر و سپر هر دو باهاز
صرع مورد نوازش گشته درین تاریخ مرخص شد و رادر امر سنگه
چندراوت و جگت سنگه هاده و رام سنگه راتهور و اغرخان و سید
مصطفی و رگهاته سنگه و محمد صالح ترخان و غیرت و مظفر
پسران بهادر خان افغان و بلوی چوهران و گروهی دیگر بهمراهی او
معین گشته بمراحم خسروانه مر بلند گردیدند و دانشمند خان که
نظم مهم دار الخلافه باو تفویض یافته بود بمرحمت خلعت
خاصه و یک زنجیر نیل و نجابتخان که در سلک گوشه نشینان
بود و معتمد خان خواجه سرا که بمحارمت قلعه مبارکه معین
شده بود هر یک بعنایت خلعت مباهی گشته مرخص شدند
و اعتقاد خان و تقرب خان بعنایت خلعت مر بلند گشته رخصت
یافتند که تا معاودت رایات عالیات در دار الخلافه بسر برند و کبرت
سنگه که فوجدار میوات بود فوجداری نواهی دار الخلافه از تغییر
حسن علی خان ضمیمه خدمتش گشته بمرحمت امپ و باضافه
پانصد سوار بمنصب دو هزار و پانصدی دو هزار سوار مقتدر
گردید و روح الله دیوان دار الخلافه و عبد الرحیم خان که بخدمت
بخشیدگی و واقعه نویسی آن مرکز خلافت تعین یافته بود و حقیقت
خان و عنایت خان ولد ظفر خان که از زمره لشکروغا بودند خلعت
رخصت یافتند و خوشحال بیگ کشغری که در سلک گوشه نشینان
منتظم بود بانعام دوصد اشرفی و قابلخان منشی که او نیز بوظائف
دعا گوئی اشتغال داشت بانعام یکهزار روپیه مشمول عنایت شده

اماکن قدس فرستاده زمره سادات و ملحا و مشایخ و اتقیا را که
 عرف اندوز مجاورت حریم آن در حرم مکرم باشند از فوائد آن بهره
 سازند درین اوقات سعادت پیرا میر ابراهیم خلف مغفرت آیات
 میر نعمان که سیدی پاک طینت صالح و میمای تدین و پرهیزگاری
 از ناصیه حالش هویدا و لایح بود و قبل ازین نیز بزیارت حرمین
 مکرمین مشرف گشته لیاقت و شائستگی این امر داشت بتقدیم
 این خدمت و از رتبت مقرر شده سعادت دارین اندوخت و بعنایت
 خلعت مباحی شده مرخص گردید و خواجه سلامت بخدمت
 تحویلدارچی نقود و اجناسی که مصکوب او فرستاده میشد و موازی
 شش لک و سی هزار روپیه بود معین گشته خلعت مرئرازی
 پوشید هشتم ماه مذکور موافق غره آذر که ساعت نهضت ریایات
 عالیات بود بعد از انقضای یک پاس و سه گهری حضرت شهنشاهی
 قرین تائید الهی از آب جون عبور نموده لوای جهانکشا بصوب
 ساحل گنگ افراختند و آن روز دو گروه طی کرده منزل آرای اقبال
 گردیدند و چون از وقائع سمت پورب مکرر بعرض واقفان پایت سریر
 خلافت مصیر رسیده بود که بهادر نام مفسدی از طائفه بچکوتی
 در سمت بیسواره سر بقتنه و فساد و رهزنی و انساد برداشته است
 و جمعی کثیر و فرقه انبوه از کواران و متمردان طایفه بیس و دیگر
 واقعه جویان و خلاف منشان آن سمت بار گرویده باستظهار جمعیت
 و هجوم اوباش لوای جرأت و جسارت بناخت و غارت آن حدود
 افراشته و رعایا و مترددین از سرشورش و طغیانش در امان نیستند
 لهذا دفع او نیز پیشنهاده خاطر اقدس گشته بهادر خان با جمعی

بود عطا شد و بهیاری از بندهای بعلایت خلعت قامت امتیاز
 انراختند و درین روز جهان انروز از جانب مسند نهی مشکوی
 عزت و اقبال پرده آرای هودج ابهت و جلال ملکه تقدس نقاب
 خورشید احتجاب روشن رای بیگم و همپذینی از جانب ثمرات
 ریاض خلعت و جهاندازی مقدسات تنق عظمت و کامکاری و دیگر
 پرده گزینان استاز عفت و نزاهت پیشکشهای شایسته از جواهر
 و مرصع آلات و خوانهای زر و سهم نثار بلظر انوز شهنشاه روزگار رسید
 و باین دستور امرای رنیع مغزیت و سائر مقریان پیشگاه دولت
 پیشکشی بمحل عرض کشیده رسم نثار بجا آوردند از آنجمله راجه
 چیتنگه پیشکشی از جواهر و مرصع آلات و نفائس اقمشه گذرانیده
 قریب یک لک روپیه بها شد و درین تاریخ جعفر فوجدار منبرا
 و مرحمت خان که از دکن آمده بود دولت زمین بوسی مدد
 سلطنت یافتند و مید لطف علی بخاری که سید بهادر پسرش
 فوت شده بود بمرحمت خلعت از لباس کدورت برآمد و چون شب
 در رسید خدیو جهان در انجمن خاص غسلخانه سریر آرای دولت
 و کمرانی گشته بتماشای چراغانی که باغاره والا برکنار آب چون
 در کمال خوبی و نظر فربهی ترتیب یافته بود مسرت افزای خاطر
 اقدس شد و از آنجا که شهنشاه دین پرور توفیق شعار از کمال حسن
 نیت و صفای طوبیت مبلغی خطیر از نقد و جنس موازی
 شش لک و سی هزار روپیه بده نذر سادات و مجاورین و خدمه و
 معتکفین هرمین شریفین زادهما الله شرفا و جلال نموده مقرر
 فرموده بودند که مصحوب یکی از معتمدان درگاه آمان جاده بان

فضل الله خان و آقا یوسف هریک از اصل و اضافۀ بمنصب هزار و پانصدی پانصد سوار و ذر القدر خان باضافۀ پانصدی بمنصب هزار و پانصدی پانصد سوار و میر ابراهیم میر توزوک باضافۀ پانصصی صد سوار بمنصب هزار و پانصدی پانصد سوار و سزاوار خان باضافۀ پانصدی پنجاه سوار بمنصب هزار و پانصدی چهار صد سوار و پردلخان بانعام هشت هزار روپیه و آغرخان بانعام چهار هزار روپیه و عطای خنجر مرصع و قاتر داد انصاری بخطاب خانی و آتش قلماق بخطاب آتش خانی و محمد تقی برادرزادۀ وزیرخان بخطاب خانی و از اصل و اضافۀ بمنصب هزار و صد سوار سربلندی یافتند و معتمد خان خواجه مرای باضافۀ پانصدی بمنصب هزار و پانصدی سه صد سوار مباهی شدۀ بمحارمت قلعه مبارکه دارالخلافۀ بعد از نهضت رایات عالیبت مورد انظار اعتماد گردید و مکرمت خان بدیوانی موبه گجرات و اهتمام مرانجام امتعه و اشیای که برای مرکز خاصه شریفه در کارخانهای انجا مهیا میشود از تغییر رحمت خان منصوب گشته بعزایت خلعت و ماده قیل و از اصل و اضافۀ بمنصب هزار و پانصدی سه صد سوار مفتخر و مباهی شد و عبد الرسول دکنی بمرحمت جمدهر مینا کار نوازش یافته باکبرآباد مرخص گردید که در ملک همراهان اعتبار خان باشد و دربارخان خواجه مرای بخدمت نظری حرم مرای مقدس خلعت سرافرازی پوشید و پنجهزار روپیه باهل طرب و نشاط و سرود سرایان آن محفل انبساط و یک هزار روپیه بملا محمد صادق طالب علم ایرانی که درین ایام باستیلام خلافت و جهانبانی رسیده

علم نوازش یافت و خان عالم که بظاہر وقوع تقصیری از منصب
 معزول شده بود بمنصب سه هزاری دو هزار سوار مورد انظار فضل
 و مکرمت گردید و کیرت سنگه ولد راجه جیسنگه بمرحمت سرپیچ
 مرصع سربلند گشته بکمان بهاری که فوجداری آن بلو متعلق بود
 مرخص شد و صفیخان بمرحمت یکرنجیر فیل و باضافه پانصدی
 بمنصب دوهزار و پانصدی هزار سوار و راجه امرسنگه چندراوت باضافه
 پانصدی بمنصب دوهزار و پانصدی هزار سوار و شهابخان بعنایت
 علم و غیرتخان باضافه پانصدی دویست سوار بمنصب دو هزار و پانصدی
 شش صد سوار سرفراز گشتند و تهور خان که چندی پیش ازین مورد
 عنایت خسروانه گشته از منصب معزول شده بود بمنصب دوهزار
 و پانصدی پانصد سوار کامیاب مرحمت شد و محمد صالح
 تورخان که سابق قلعه دار سیوستان بود بظاہر تہارن تقصیری
 هنگام رفتن دارا بدشکوہ بتہتہ چنانچہ در مقام خود گذارش یافتہ
 از و صادر شدہ از منصب معزول گشتہ مغضوب و معاتب بود از
 مراحم شہنشاہ جرم بخش رخصت کورنش یافتہ بمنصب هزار و
 پانصدی هزار سوار کامیاب تفضل گردید و منصب رشید خان
 از کومکیان بنگالہ باضافہ پانصد سوار هزار و پانصدی هزار و پانصد
 سوار مقرر شد و راجہ امر سنگه بزودی از اصل و اضافہ بمنصب
 هزار و پانصدی هزار سوار و مان سنگه ولد روپ سنگه را تہور
 بعنایت پہونچی مرصع و باضہ پانصدی دویست سوار بمنصب هزار
 و پانصدی ہفت صد سوار و اسماعیل ولد نجابتخان بخطاب
 خانی و باضافہ پانصدی بمنصب هزار و پانصدی پانصد سوار و

مبارک پنجشنبه پنجم ماه مذکور مطابق بخت و هفتم آبان بعد از
انقضای یکپاس و یک‌گه‌ری ازان روز نیروز که ساعتی میمنت بخش
فشاط امروز بود دو پله میزان از سنجیدن گوهر عنصر مقدس شاهنشاه
آسمان جاه نمودار گفتین خورشید و ماه گردید و وزن مسعود باین
معهود بفعل آمده از وجوه آن عالمی را دامن خواهش مالا مال
نقد آمانی و آمال شد و سال چهل و یکم شمسی از عمر ابد طراز
بانجام رسیده سال چهل و دوم آغاز شد خدیو بنده پرور مکرمت شعار
دست ابر آثار بجد و احسان کشاده بند های آستان والا و ایستادهای
پایه سریر معلی را بانواع لطف و مرحمت نوازش فرمودند
از آنجمله راجه جیسنگه بانعام یک لک روپیه مطرح انوار عاطف
گردید و راجه جسونت سنگه که بنابر وقوع زلالت و سوابق تقصیرات
خطاب مهارجگی از در مسلوب شده بود درین روز همایون مورد
لطف و تفضل بادشاه جرم بخش گردیده دگر باره بان والاخطاب
کامیاب گشت و بهادر خان بانعام بیست هزار روپیه نوازش یافته
بک هزار موار از تابینان او دو اسپه سه اسپه مقرر شد که منصبش از
اصل و اضافه پنج‌هزاری پنج هزار موار دو اسپه سه اسپه باشد و میرزا
نود در صفوی که در سلک گوشه نشینان بود بانعام ده هزار روپیه
مشمول عاطفت و افضال شد و کنور را مسنگه بانعام هزار
موار بمصوب چهار هزار چهار هزار موار و مرتضی خان باضافه
هزار موار بمصوب چهار هزار سه هزار سوار بلند رتبه گردیدند و
عابد خان بانعام دوازده هزار روپیه مباحی گشته بعطای علم لوائی
تفاخر برافراخت و میرزا خان از کومکیان بنگاله بمعانیت نقاره و

نمود که رایات عالیات بمزیمت عرق رورده از مصتفر سریر
 خلافت حرکت کرده بسمت ساحل رود گنگ ارتفاع یابد و بعد از
 رسیدن بآن حدود اگر ضرور شود و مصلحت تقاضا کند بصوب اله آباد
 و پنده نهضت نموده باین توجه همایون آنخان ارادت پرور و سایه
 جفود ظفر اثر را تصرف و مظاهرت نمایند و اگر تا آن وقت خبر
 غلبه و استیلائی افواج نصرت مآل و مقهور گشتن اعدای بد سگال
 بمسامع جاه و جلال رسد و خاطر ملکوت ناظر از اختلال و فتور
 جیوش منصور جمع گشته مصلحتی درپیش رفتن ننمایند روزی
 چند درکنار رود گنگ و فواهی آن نشاط اندر و میر و شکار گشته
 لوای مراجعت بدار الخلافه برانرازند بنابران سیوم ربیع الاول موافق
 بمست و ششم آبان که ساعتی معهود بود متصدیان و عمله پیشخانه
 را فرمان شد که باین عزیمت خیر انجام سرادات اقبال بیرون
 زنند و چون موسم وزن مبارک شمسی نزدیک بود مقرر فرمودند
 که آن جشن فرخنده را در مقر اورنگ حشمت گذرانیده پس
 ازان بدولت متوجه مقصد گردند *

جشن وزن خجسته شمسی سال چهل دوم

درین ایام معادلات فرجام جشن وزن مبارک شمسی سال چهل
 و دوم از عمر کرامت قرین شاهنشاه زمان و زمین خدیو رامت
 گستر معدلت آئین صورت انعقاد یافته بزمی دلکشا و محفلی
 روح افزا مرتب گشت و بارگاه سلطنت و پیشگاه خلافت بسیط بساط
 عشرت و انبساط و زیب اسباب تجمل و احتشام آرایش پذیرفته روز

انجا بسربردند و بآن روی آب توجه فرموده بشکار کلمک نهاد
انزای طبع همایون گشتند و دوم ربیع الاول ازان مکان فیض
فشان بزیارت روضه متبرکه حضرت قطب الولیای و الواصلین
قدوة العرفای و الکاملین خواجه قطب الدین قدس الله سره العزیز
توجه فرمودند و برسم معبود هوهزار روپیه بمجاران آن مزار مهر
انوار مکرمت شد و بعد از ادای مراسم طواف براه دامن کوه لوی
مراجعت بشهر افراختند و در کوهچه قدم رسول صلی الله علیه و آله
و سلم آهوی چند شکر کرده قلعه مبارکه را مهبط انوار اقبال ساختند

توجه رایات جهانکشا بصوب ساحل رود گنگ بشکار جهت تقویت عساکر بنگاله

چون از رفتن بادشاهزاده محمد سلطان بطرف ناشیج و وقوع
آنجاهلی و سوء تدبیر که بمقتضای تقدیر ازان و الاعتبار نا تجربه کار
بظهور آمد عساکر قاهره را در بنگاله چنانچه سمت گزارش پذیرفته چشم
زخمی عظیم و اختلالی فاحش روی داده بود و اگرچه زنده اسرای
عظام معظم خان با منتظر اقبال بی زوال خدیو جهان لوازم استقلال
و پایداری بکار برده در مراتب سرداری کوتاهی نکرده بود و مغلوب
رعب و تزلزل نگشته با مجاهدان در سمت اخلاص عقیدتمند و مبارزان
شهامت کیش ظفر پیوند در برابر غنیم عاقبت و خیم بر منبر
مستقیم عبودیت و جان نهانی ثابت قدم بود لیکن بنا بر آئین
حزم و دور بینی رای جهان آرای که جلا پذیر انوار الهام ربانی
و مرآة غیب نمایی مصالح دولت و جهانبانیست چنان اقتضا

مصافات و یکجہتی در میان آورد و او بصلح راضی شدہ از خامی و معاملہ نا فہمی بعزم ملاقات سبحان قلیخان از حصار با جمعی قلیل متوجہ بلخ شد و چون قریب بموضع خلم رسید سبحان قلیخان گروہی برسم استقبال فرستادہ بانہا گفت کہ اگر توانند اورا بقتل رسانند آن فریق دران موضع اقتہاز فرصت نمودہ اورا از ہم گذرانیدند و بعرض اشرف رسید کہ مید بہادر بخاری باجل طبیعی روزگار حیاتش سپری شد و از وقائع چکلہ سہرند معروض پیشگاہ خلانت گشت کہ شیخ عبد الکرم تہانیسری متصدی مہمات چکلہ مذکور جہان نانی را پندرود نمود و عبد الذبی خان بنظم مہام آن چکلہ معین گشتہ بعنایت خلعت و باضافہ بانصد سوار بمنصب ہزار و پانصدی ہزار و پانصد سوار سر بلند شد و محمد اسماعیل ولد نجا بتخان کہ کد خدا شدہ بعطای خلعت و خنجر مرصع و انعام دہ ہزار روپیہ جہت سرانجام لوازم طوی مشمول عاطفت گردید بیست و نہم صفر حضرت شاہنشاهی عزم سیر خضر آباد نمودہ قریب سعادت بآن صوب توجہ فرمودند و نخست بروضہ منورہ حضرت جنت اشیا فی علیین مکانی ہمایون بادشاہ طاب ثراہ پرتو ورود گسترده بقا تاحہ و دعا روح آن سریر آرای اقلیم قدس را روح و راحت افزودند و پنج ہزار روپیہ بخد مہ آن روضہ فیض آگین انعام نمودند و از آنجا بمزار فائض الانوار قدوۃ الاصفیا شیخ نظام الدین معروف باولیا قدس سرہ عذاب سعادت تافتہ رسم زیارت بجا آوردند و یکہزار روپیہ بمجاوران آن بقعہ قدسیہ عطا کردند و از آنجا سایہ چتر دولت و اقبال بر ساحت خضر آباد انگذدہ روز دیگر قریب ہشت و کمرانی

کشید رای عالم آرای حضرت شاهنشاهی چنان اقتضا نمود که داروغه دیگر یا مشرف و امینی جداگانه قرار دهند و میرعبید خوانی باین خدمت مر بلفند گشته حکم شد که تا هزاری منصب دار را او تصدیق نماید باین بید و از هزاری بالا تر تصدیق سپاه آنها بقباد بیگ داروغه سابق متعلق باشد از موانع عبرت بخش آنکه درین هنگام از وقائع صوبه کابل معروف بارگاه اقبال گردید که شیر بیگ ولد معاد تخان نبیره زین خان مغفور بزخم جمدهر قطع حیات پندر کرد فرمان شد که مهابت خان صوبه دار آنجا اورا مقید و محبوس دارد و هر حکمی که در باره او از پیشگاه خلافت صادر شود بآن عمل نماید و بجای سعادتخان شمشیر خان بمحارمت قلعه ارک کابل معین گشته از اصل و اضافه بمنصب دو هزار و پانصدی هزار و هشت صد موار نوازش یافت و درین ایام میرزا نودر صفوی از اکبرآباد رسیده ناصیه های آستان معلی گردید و چون حاکم بندر شجر پنج سه اسپ عربی بر مبدل پیشکش بدرگاه خلایق پناه فرستاده بود آورنده بانعام یک هزار روپیه مشمول مرحمت گشته شش هزار روپیه بار حواله شد که از امتعه هندوستان خرید نموده برای حاکم بندر مذکور ببرد و از وقائع توران زمین بمجامع حقائق مجامع رسید که چون میان سبحان قلیخان حاکم بلخ و قائم سلطان برادرش که ایالت حصار باو تعلق داشت غبار مخالفتی برخاسته مودت و وفای بکدورت و نفاق متبدل شده بود سبحان قلیخان بلطائف تدبیر در مقام دفع او شد و جمعی از مردم خود بمحاصر نزد او فرستاده حرف صلح و آشتی و حدیث

قلعه دار و اهلین بعنایت ارمال خلعت مرمایه عزت اندوختند و پیشکش راجه رایسلنگه سیسودیه از جواهر و مرصع آلات و پیشکش حاجی خان بلوچ مشتمل بر اسب و امتر و خنرو باز و جره و پیشکش پرتی پت زمیندارا سری نگر از اسپان نانگن و جانوران شکار انگی که دران کوهستان بهم میرمید و پیشکش چندی دیگر از امرای اطراف پیایه مریر خلائق مطاف رمید و وعد انداز خان که چندی پیش ازین چنانچه گزارش یافت بمهم سری نگر معین شده درین ایام بنابر مطلبی چند باشاره همایون به پیشگاه حضور آمده بود دگر باره مرخص شد باتفاق راجه زاجر پ باتمام آن مهم پردازد هنگام رخصت بمطای خلعت و ماده فیل مر بلند گردید و یک قبضه جمده مر مرصع بخان مذکور حواله شد که برای پرتی پت زمیندار آنجا بفرستد و خلعت و جمده مر مرصع برای سوبهاگ پرکس زمیندار مر مرور و خلعت جهت راجه بهادر چند زمیندار کمایون از روی مرحمت ارمال یافت و بختیار خان زمیندار دادر بانعام ده هزار روپیه و عطای ماده فیل کمایاب عنایت گشته بمحال زمینداری خود مرخص شد و شیر سنگه راتهور از اصل و اضافه بمنصب هزارای هزار سوار درآمده سه اسبه و مرحمت اسب و خلعت نوازش یافته بجاگیر داری مر مرور گشت و چون قبل ازین آخرین دولت سپهر بمطت داروغگی داغ و تصحیحه چهره اسپان تابینان جمیع امراء و منصبداران بیک کس متعلق بود و درین ایام و نور عساکر منصوره و کثرت افواج قاهره بمرتبه رسید و بود که یک داروغه از عهده آن بر نمیتوانست آمد و ازین جهت کار مردم بتعویق می

قبل ازین از منصب معزول شده بود بمنصب چهار هزارى چهار هزار سوار نواخته بصوبه دارى برار تعین فرمود و چون ولایت کرناٹک را که معظم خان در هنگام انتصاب بقطب الملک تسخیر کرده بود حضرت شهنشاهی بر سبیل انعام بخان مذکور عطا کرده بودند و بعضی قلاع آن مذل کنجی کرده که از حصون معظمه آن ولایت است با تورهخانه بسیار و سائر اشیا در تصرف کسان و گماشتگان او بود و ازین جهت که قطب الملک را خار خار طمع و تصرف آن ولایت میشد مهمات آنجا اختلال داشت بنابراین درین هنگام میر احمد خوانی بنظم و نسق امور آن حدود رخصت یافتند بمخطاب مصطفی خانى و عنایت خلعت و امپ و یک زنجیر فیل و باضانه هزار و پانصدی هزار و چهار صد سوار بمنصب سه هزارى دو هزار سوار کامیاب مرحمت شد و حیفخان بیجاپوری بهمرهى خان مذکور معین گشته از اصل و اضاغه بمنصب هزارى هشتصد سوار مباهى گردید و نامدار خان از تغیر فیض الله خان قور بیگی شده بمذایت خلعت سرفرازی یافت و ساداتخان بمرحمت ماده غیل مباهى گشته در ملک کومکيان عساکر بنگاله منتظم شد و فیروز میواتی بفوجداری مرکار اٹاره از تغیر عبداللہی خان معین شده بمخطاب فیروز خانى و مرحمت اسب و باضانه پانصد سوار بمنصب هزار و پانصدی هزار سوار تارک افتخار افراخت و سید فیروز خان باره بمخطاب اختصاص خانى نوازش یافت و رضویخان بخاری چون اراده گوشه نشینی داشت بمالیانه دوازده هزار روپیه کامیاب مرحمت گردید و مخلصان از کومکيان بنگاله و عبد العزیز خان

گشتند و بمیامن این فضل عظیم و امتنان جسیم در کل ممالک
 فصحۃ الممالک هندوستان تفاوت فاحش در نرخ غلات بهم رسید
 و اگرچه چند سال متواتر بعد ازین نیز در بعضی از ولایات باران
 کمی کرده خشکی روی داد و بدان جهت ایام محسرت بامتنداد
 کشید لیکن باشنداد نه انجامید و الحال اگر احياناً بعض سنوات
 در برخی از محال و بلاد بسبب قلت باران فتوری در مراتب
 کشت و کار و زرع روی میدهد و آفتی مملوئی یا ارضی اتفاق می افتد
 بدین جهت که از دیگر مواضع معموره بی زحمت باج و تمغا
 غلات موفوره بآن ناحیت میتواند رسید مکنه و قاطنان آسجا ار
 امتیالی قحط ایمن اند و بشدت غلا ابتلا نمی یابند امید که ایزد
 جهان انورین پرتو عاطفت این بادشاه با داد و دین و خدیو ظلم
 کاه معدلت گزین را تا انقراض زمان بر بحیط زمین مبصوط داراد
 و همت بلند جنابش را همواره در اشاعت انوار لطف و کرم و ازاله
 اثار جور و شتم به نیروی توفیق و تائید بخشاد هشتم محرم
 الحرام ده هزار رویه وجه خیرات مقرر آن ماء بوساطت صدر الصدر
 بارباب استحقاق عطا شد درین ایام ذوالفقار خان قرامانلو که در
 ملک گوشه نشینان بود جهان گذرانرا پدرود نمود و عنایت بادشاهانه
 اسد خان خلف او و نامدار خان را که نسبت دامادی بآن خان
 مرحوم داشت بعطای خلعت نوازش نموده از لباس کدرورت برآورد
 و از وقائع صوبه دکن معروض بارگاه جلال گردید که اختصاص خان
 صوبه دار برادر حسام الدین خان فوجدار بیجاکنده باجل طبیعی
 بساط حیات در نورددند و عاطفت حسروانه شاه بیگ خان را که

محسوب بود و خزائن موسور و گنجهای معمور از وجوه آن سرانجام توانستی نمود بمحض تفضل بادشاهانه بر سبیل دوام معاف فرمودند و پس از چندی از کمال مکرمت باج غله و دیگر اجناس ماکوئه و مشروب نه بدیشر گرفتن آن در جمیع شهرها مقرر بود از دارالخلافه شاه جهان آباد و مستقر الخلافه اکبر آباد و دار السلطه لاهور و بلده مبارکه برهانپور و چندی دیگر از معظمت بلاد و معمورها و بسیاری از دیگر وجوه مال مائدر در جمیع ممالک بر وجه استدامت و استمرار بخشیدند تا رسد غلات و حبوبات و سائر اصناف ماکولات بر سبیل و نور از نزدیک و دور بجای که مهبط انوار نزول و ایات عالیات باشد میرمیده باشد و در هر شهر و معموره ارزانی و فراوانی در اقوات مردم پدید آمده این معنی سرمایه عیش و رفاهیت خلایق گردد چنانچه باین جهت از سرکار خالصه شریفه هر ساله مبلغ بیست و پنج لک روپیه که هفتاد و پنج هزار تومان رائج ایران است بخشیده شد و آنچه از کل ممالک محروسه بصیغه راهداری معفو گردید محاسب و هم و مستوفی اندیشه از عهده ضبط و تعداد آن بیرون نتواند آمد و درین باب امثله جلیله و مناشیر مطاعه منوشم بتاکید شدید و قدغن بلیغ بنام متصدیان هر صوبه و سرکار و فوجداران و کردریان اطراف و اقطار این کشور همایون آثار بطفرای نفاذ پدوست که من بعد دست از اخذ این وجوه که بخشیده همت والا شکوهست کشیده و کوتاه دارند و گرز برداران و یساوان واحدیان از جناب معدلت و جهانداری برای رسانیدن این احکام کرامت نظام و تقدیم مراسم منع و تاکید حکام بهمه صوبجات و ولایات معین -

دو سال بذایر وقوع هوانحی و حوادثی که درین دفاتر مآثر نصرت و نفیر و می‌ترازش پذیرفته بعضی فتورات در ممالک هندوستان فیض مکن روی نموده زان وهگذر فی الجمله اختلالی بحال منگه و رعایا راه یافته بود و در ایام ظهور شورش و فترت بسبب بغی و طغیان متمردان هر ناحیت درین مملکت - پھر بسطت گشت و زرع و ضبط و عمل نیز چنانچه باید بوقوع نیامده و در هر جا اراعتی شده بود اکثر دستخوش تاخت و تاراج و پایمال تعدی و تطاول مرکشان و عصیان منشان گردیده ازین جهت معرغلات و حبوبات بالا رفته بود لجرم درین خجسته هنگام سعادت فرجام که غبار نساد ملک و دولت بآب تیغ اقبال شهنشاه عدو سوز فرو نشسته اورنگ عظمت و استقلال بفر وجود مسعود آن حضرت زیب و زینت پذیرفته بود مراجع خسروانده بر حال کافه رعایا و قاطبه برایا بخشوده سلسله عاطفت عمیم بادشاه عادل باذل مهربان کریم بجنبش آمد و رای عالم آزایی بقصد جبر و تدارک این حوادث اقتضای رای گرامی عام و احسانی شامل تام نمود که صغیر و کبیر و غنی و فقیر و مومن و کافر و مقیم و مسافر از عوائد فوائد آن بهره مند گردند و بذایرین ذیت علیا نخست در جمیع طرق و مسالک ممالک محروسه و قلمرو خالصه شریفه محصول راهداری از رسد غلات و دیگر اشیا و اجناس که قبل ازین همیشه گرفتن آن در مجال خالصات سرکار پادشاهی مقرر و معمول بود و داخل ابواب جمع گشته بخزانة عامرة میرسید و در مواضع تیول و اقطاعات امرا و منصب داران و حدود زمیندارها در وجه تنخواه جاگیرداران

بالمقتضای لطف کامل خسروی نیک رای عادل و شهریاروی
 بلند همت دریا دل برایشان گمارد که ترقی درجات عزو جاه
 بر ترفیه حال عباد الله مقصور شمارد و اعتلای مدارج دولت و
 سروری از ملوک جاده رعیت پرویی چشم دارد از وسعت دستگاه
 جود و کرمش خلایق از تنگیهای ایام باز روند و بمیان فضائل
 و نعمش جهانیان داد آسائش و کمرانی دهند بیفویان قلیل
 البصاعة از مآثر احسان عايش بطیب عیش و وسعت رزق نارغ
 الهال زیند و مسکینان عديم الاستطاعة از برکات اصطداع و اکرامش
 آسوده و مرفه الحال باشند بحکم تفضل عام و جهة نیش خهرت
 امر عموم بریت بود و بمقتضای لطف خاص پیدشهاد همتش
 رعایت حال خصوص رعیت باشد شاهد صدق این بیان کیفیت
 سعادتمندی دربانگان این عهد میمنت مهد و زمان فرخنده
 علوان است که ایزد جهان آفرین بمحض الطاف بدیغایت آتمقبالی
 عانیت نصیب را در سایه همای همایون فال این خدیو کرم پرور
 مرحمت گستر ظلم گاه عدل پیرای جهان افروز عالم آرای جای
 داده ابواب فیض و انفضال و بر و نوال این برگزیده ذر آجال بر
 روی روزگار آنها کشاده لوفیعی عاطفتش هر زمان بلطفه احسانی
 خاص و مردم بوظیفه مرحمتی عام کامیاب میگرداند از جمله آن
 مواحم کامله و مکرم شامله که درین ایام معدلت پیرا جلوه ظهور
 نموده سرمایه رهاخته حال جهانیان گردید عفو کردن جمیع وجوه
 و اهدا رست در کل ممالک محرمه و بخشیدن باج غلات و حبوبات
 و مآثر اجناس ماکولات و مشروبات در اکثر بلاد مملو چون درین

پنج هزار موار و عنایت یکرنجیر نیل و راجه نرسنگه کور بمرحمت
جمدهر مرمع و چندی دیگر از بندهای آستان سلطنت بمواهب
خسروانه و بعطای خلعت و اسپ مراراز گشته در سلك کومکیان
عساکر بنگاله منتظم گردیدند و چون توپخانه تازه به بنگاله فرستاده
میشد برق انداز خان باهتمام رسانیدن آن معین گشته از اصل
و اضافه بمنصب هزاری صد موار و مرحمت اسپ مباهی شد
و همت خان که از بنگاله آمده بود بعنایت خلعت و جمدهر
میثاکر و انعام دو هزار روپیعه نوازش یافته باز به بنگاله مرخص
گشت بیست و هفتم باغ فیض بنیاد اعزاده از یمن قدوم
اشرف بهارمقان دولت و اقبال شد و شب هنگام باشا فرمانروای
ایام بر طرفین شاه نهر چراغان شده باعث انبساط خاطر ملکوت
ناظر گردید روز دیگر قرین سعادت و کامرانی آنجا بسر برده
بیست و نهم مراجعت نمودند •

ذکر اکرام عام حضرت شاهنشاهی و بخشیدن باج غله و دیگر اجناس و حاصل راهداری کل مملکت محروسه

حضرت واهب العطیات جلالت کبریاءه که بعلم ازلی شناسای
احوال عامه خلایق و کائنات بریاست چون گروهی از بدائع نوع
بشر را بانظار خیر و رحمت و انوار فیض و نعمت سزوار داند و
و خواهد که آن زمره نیک بخت را از اهل دیگر قرون و اعصار که
اکثر دست نرسود جور روزگار بوده اند رتبه امتیاز بخشند. هراینه

جنود نصرت که همراه راجه جیسنگه و بهادر خان معین بودند دولت اندوز ملازمت گشته بعنایت خلعت مباحی شدند و ملک جیون که قبل ازین بجلدوی خدمت شایسته که ازو بظهور آمد بمنصب هزاری دوسد سوار و خطاب بختیار خانی کامیاب عنایت شده بود باضافه صد سوار و مرحمت خلعت و خنجر مرصع و اسب عربی با زین و ساز مطلی و یکزنچیر نیل و شمشیر با ساز میثاکار مشمول مرام گوناگون گردید و چون حکم جلیل القدر از پیشگاه معدلت بتحقیق منشأ قضیه شور انگیزی اوباشان شهر که نسبت بانفانان او روی نمود صادر شده بود بعد از تحقیق و تفحص بثبوت پیوست که هیبت نام نرفته جوی بی سعادتگی از خیل احدیان بادشاهی بادی این جرات شنیع گشته محرک مصلحت فساد بوده است لهذا شحنة شهر او را گرفته پیشگاه عدالت حاضر ساخته و ازین جهت که منشأ اینقسم جسامتی شده باعث هلاک جمعی از مسلمانان گشته بود مورد انظار قهر و عتاب پادشاهان گردید حکم شد که او را بیاسا رسانند تا موجب عبرت دیگر بی ادبان خود سرو جسامت کیشان نرفته پرورد درین ایام پیشکش رانا راجسنگه که مشتمل بر یکزنچیر نیل کوه پیکر با ساز نقره و برهی از نوادر جواهر و پیشکش جعفر خان صوبه دار مالوه از نعائس مرصع آلات بنظر اکسیر اثر در آمده پذیرای انوار قبول شد و سعادتخان از جاگیر خود رسیده شرف تقبیل عتبه اقبال دریانت و بعطای خلعت کسوت مباحات پوشید و مالوجی دکنی باضافه هزار سوار که سابق از منصبش کم شده بود بمنصب پنجهازاری

و بشاره معلی پیکر فتنه مرشد پرشور و شرس را بمقبره ملوک
حضرت جنت آشیانی علیین مکانی همایون بادشاه انار الله متوا
نقل کرده در ته خانه که زیر گنبد مرقد متبرک آنحضرت
و شاهزاده دانیال و شاهزاده مراد پسران حضرت عرش آشیانی
جلال الدین محمد اکبر بادشاه طاب ثراه آنجا مدفون اند دفن نمودند
و روز دیگر خرمین جهان مطاع بنغازی پدوست که سیف خان مهر
بیشکوه را بقلعه گوالیار رسانیده بحارسان آنحصن عالی احساس میار
و بمستقر الخلفه اکبر اباد معاودت نموده بصوبه داری آنجا از تغییر
مخلصان که به هنگام تعیین یافته بود قیام نماید و هنگام رخصت
اورا بمرحمت خلعت و شمشیر و ماده خیل و نقاره نوازش فرمودند
و وزیر خان بعطای یک زنجیر نایل سباهی شده با جمعی از انواج
قاهره بهمراهی او معین گردید بدست و حیوم راجه جیسنگه که
از بهادر خان در عقب مانده بود جبهه حامی متبذره سپهر آساگشته
یکهزار اشرفی و دو هزار روپیه برسبیل نذر گذرانید و بعطای خلعت
خاص و پهنوچی مرصع و قبل خاصه مزین بسازنقره و جل زر بفت
با ماده خیل مورد مرحمت گردید و چون بعرض اشرف رسیده بود
که از کثرت ایلغار و طی مسانتهای بعید اسب بسیار از راجه
مذکور و بهادر خان تلف شده عاطفت بادشاهانه آن زنده راجها را
بعطای دو صد اسب از انجمله پنج راس عربی و عراقی یکی
با ستر طلا و بهادر خان را بعنایت یکصد اسب از انجمله پنج راس
عربی و عراقی یکی با ستر طلا نوازش فرمود و پهلخان و جان نثار
خانی و لغر خان و آتش قلساق و جمعی دیگر از جندها و مجاهدان

بر آوردن دارا بی شکوه از قید هستی

چون وجود ظلمت افزود آن نخل بی ثمر گلشن وجود جزیرک
 تنه و فساد و خوار ضلالت و الحاد چیزی در بار نداغت و ارکان
 دین و دولت و قواعد شرع و ملت را احتمال انواع اختلال از بودن
 او متصور بود چنانچه درین وقت نیز از آتش شرارت وجودش
 شراره فساد بی جسته سانحه روی داد و در روز دوم بردن او بخضراباد
 اوباشان شهر و هرزه گران کوچه و بازار بر افغانان بختیار خان
 شوریده چندی را بضرب سنگ و چوب در هجوم عام از پا در آوردند
 و برخی را خسته و مجروح گردانیده نهایت بی اعتدالی کردند و
 نزدیک بود که شعله فساد بالا گرفته فتور عظیمی در شهر بهم رسد
 لا جرم خدیو جهان را هم بحکم دین پروری و شریعت گستری و هم
 باقتضای مصلحت دولت و ضروری متدوّن غبار وجود شر آمد از
 ساخت کشور هست و بود لازم آمده آن باطل برمت ضلالت
 نهاد را که افساد و الحاد او هر یک علة مستقلة فرو نشانیدن ظلمت
 حیاتش شده بود پیش ازین برهم زن هنگامه امن و امان درخده
 افکن احساس جمعیت حال عالمیان روا نداشتند و آخر روز چهار
 شنبه بیست و یکم ماه مذکور مطابق هزدهم شهریور که همان روز
 قضیه اوباشان شهر روی داده بود فرمان قهرمان جلال صادر شد
 که آن دخیل العاقبة را در خضراباد از قید هستی برآزند و باهتنام
 سیفخان و نظر بیگ چیله و چندی دیگر از چیلهای معتمد اوائل
 عیب پنجم شعبه چراغ زندگانی او خاموش شده پنهانخانه عدم شناسند

چیده که از حضور پر نور برای خبر داری آن ادبار نصیب معین گشته بود باشاره و الا شانزدهم ماه مذکور آمده دولت زمین بوس دریافت و حقائق احوال و خامت مآلش معروض بارگاه اقبال داشته باز مرخص شد و سه شنبه بیستم مطابق هفدهم شهریور امر اعلیٰ بصدر پیوست که آنخذلان پژوه را با سپهر بيشکوه در حوضه سرکشاده بر ماده فیلی بنشانند و نظر بیک چیده در پس حوضه نشسته و بهادر خان با افواج قاهره همراه گشته داخل شهر سازند و از راه میان شهر و بازار بدلهلی گهنه بوده بخضر آباد رسانند و در جای محفوظی از عمارات خواص پور آن که برای بودن او قرار یافته بود نگاهدارند و غرض ازین تشهیر آنکه همگی خلایق خرد و بزرگ و خاص و عام آن رمیده بحت تیره سرانجام را بی شائبه شک و ریب برأی العین مشاهده نمایند و من بعد ژاژ خایان بیهده گو و واقعه طلبان فتنه جو را جای سخنان لطائل و مجال تصورات باطل نماند و در حدود و اطراف مملکت او باشان را بهانه انفساد و دحت آویز شورش بهم نرسد و بموجب حکم جلالت اثر آن سیه روز برگشته اخترا با پسرش بر یک حوضه فیل نشانیده آشکارا براه بازار داخل شهر کردند و ازهای قلعه مبارکه گذرانیده بنوعی که همه کس دیدند و احدی را در وجود بی سود او شک و شبهه نماند بشهر گهنه بردند و بر موجب حکم اشرف بحضر آباد رسانیده در جای که مقرر شده بود نگاهداشتند و بهادر خان بعد معاودت از خضر آباد سعادت اندوز ملازمت اکسیر خاصیت گشته یک هزار مهر بر سپیل نذر گذرانید و بعنایت خلعت خاص اختصاص یافت •

دولت ابدی است بمسجد عیدگاه فیض قدوم ارزانی فرمودند و نماز
مید جماعت گذارده قرین سعادت معاودت نمودند و در رفتن و
آمدن تماشاگران و اهل کوچه و بازار از زر نثار کام دل اندوختند و
از مطالعه انوار جمال سایه افریدگار و مشاهده فر شوکت و جلال
خدیبو روزگار دیده بنور ظل اللمی بر افراختند و بعد مراجعت از
عیدگاه تقدیم سنت قربان نمودند و پس ازان بر اوزنگ کمرانی
جلوس فرموده بکام بخشی بندهای عقیدتمند پرداختند و بداد
و دهش و عطا و بخشش کام جهانی روا ساختند و چون جشن جلوس
همایون که امتداد مدت آن تا این عید سعید مقرر شده بود
بهزاران فرخی و فیروی بسر رسید حضرت شهنشاهی روز دوم عید
بدیغ فیض بنیاد اعزآباد عز قدوم بخشیدند تا پیشکاران پیشگاه سلطنت
بغراق بال بساط جشن در چیده اسباب آذین برگزیدند و چهاردهم
شهر معاودت فرموده سریر ارای دولت و معدلت گردیدند *

بموجب یرلیغ معلی دارا بیشکوه و شهر

بیشکوه را که بهادر خان آورده در حوضه

سرکشاده از میان شهر بخضر آباد بردند

درین هنگام بهادر خان که آن مدبر بد فرجام را با شهر بیشکوه
پسر کهنرش از بختیار خان زمیندار داد گرفته مقید بسلاسل مکافات
موری و معنوی بآئینی که بد مغشان نگهیده کردار را در خورد
و سزاوار باشد بموجب یرلیغ معلی بآستان فلک نشان می آورد با
بختیار خان و سائر همراهان بظاهر دار الخلافه رسید و نظر بیک

مباهات افروختند و چون در زمان اعلیٰ حضرت امیر الامرا علیمردان خان مرحوم تخت مرمر مختصری برای پیشکش آن حضرت میساخت و در آن هنگام پیرایه اتمام نیافته در عهد اورنگ نشینی و استقلال این پایه افزای سریر عظمت و جلال امر اعلیٰ باتمام آن عز نفاذ پذیرفته درین وقت آماده و مهیا گشته بود حکم اشرف مادر گردید که آن را در انجمن خاص غسلخانه بجای تخت کوچک مینا کار نصب نمایند و نهم ماه مذکور که ساعت قرین انوار سعادت بود آن زیبا مریر جواهر نگار زینت پذیر جلوس شهنشاه روزگار گردید و الهفلی بیگ داروغه زرگر خانه راجلدوی حسن خدمت و اهتمام در اتمام آن تخت همایون بخت عنایت بادشاهانه بزر کشیده شش هزار و پانصد روپیه که همسنگ او بر آمد بار عطا شد و روز دیگر که عید فرخنده اضحی بود بازگاه عزت و دولت سرای عظمت بتمهید لوازم عید غیرت بزم جمشید و رشک بیت الشرف خورشید گشته دگر یاره نوای کوس اقیال آوازه طرب و نشاط در داد و زمانه آغوش شوق بیغل گیر می شاهد عیش و انبساط کشاد آئین خرمی و حبور تازه گردید و آئین بیغمی و سرور بزمگاه دلها را طراز عشرت بخشید بندهای عقیدت شعار و نوبینان رفیع مقدار از عتبه والای خلافت و مدد آسمان سای سلطنت فراهم آمده بتسلیمات تهنیت تارک آزای سعادت گردیدند خدیو مؤید دین پناه بعبادت معهود بعزم ادای نماز عید بر نیل کوه شکوهی که تخت سپهر پایت طلا بران نصب گشته بود سوار شده با فر الهی و کوکب شهنشاهی بزیب وزینت تمام و کمال ابهت و احتشام بنوعی که معمول این

تنوچی و ملا عوض و حبیبه و میر سیدی شاعر هر کدام یاقعاًم یکهزار
 روپیه مباحی گردید و چندی از بندها بمرحمت امپ سر یلغده
 شدند و ده هزار روپیه بچندی از ارباب فضل و صلاح انعام شد
 و درین روز فرخنده نامدار خان و هوشدار خان و راو امر منگه
 چندراوت و کنور رامنگه پیشکشهایی شایسته از جواهر و مرصع آلات
 بمحل عرض رسانیدند و پیشکش لشکر خان صوبه دار ملتان مشتمل
 برده اسب عرانی و جواهر و مرصع آلات و دیگر اشیا از نظر انور
 گذاشته درجه قبول یافت و پیشکش چندی از عمدهای اطراف
 بنظر همایون رسید و پنج هزار روپیه بسرود مرایان آن انجمن عشرت
 عطا شد و شب هنگام چراغانی که باهتمام هوشدار خان بر زمین کنار
 دریای جون از شمع ترتیب یافته بود فروغ افزای بز اقبال گشته
 باعث انبساط خاطر ملکوت ناظر گردید سیوم ذی حجه حضرت
 شاهنشاهی بسیر باغ اعز آباد نشاط افزای طبع مبارک شده آن روز
 و روز دیگر دران گلشن فردوس مانند بدولت و کمرانی و معریت
 و شادمانی بسر بردند و یلجم قرین معادت معاودت فرمودند درین
 ایام ابراهیم خان بمرحمت سپر با ساز مینا کار و هوشدار خان
 بعطای یک زنجیر فیل نوازش یافتند و منصب سیفخان باضافه
 پانصد سوار دو هزار و پانصد سوار و منصب راجه کش منگه تونور
 از اصل و اضافه هزار و هزار سوار مقرر شد و شیخ مومنی گیلانی
 و اسد کاشی هر یک بمعایت امپ و بهیاری از بندهای
 عتبه خلانت بعطای خلعت سر افزای اندوختند و گروهی از
 عمدها که از پیشگاه حضور ضرر بودند بمعایت ارسال خلعت چهره

ماژ میفاکرو یک زنجیر نیل مزین به سار نقره و جل زربفت با
 ماده نیل کمروای عاطفت شد و عبد الرحمن بی نذر محمد
 خان بعلی ماده نیل و امیر خان بانعام می هزار روبه و مالوجی
 دکنی باضافه هزار سوار بمنصب پنج هزاری پنج هزار سوار و عقابت
 یک زنجیر نیل و مرتضی خان باضافه پانصد سوار بمنصب چهار
 هزاری دو هزار پانصد سوار و انعام پانزده هزار روبه و داتشمنده
 خان بمنصب شمشیر با ساز میفا کرو و امپ با حراطلا و نامدار
 خان باضافه پانصد سوار بمنصب سه هزار و پانصدی دو هزار و پانصد
 سوار و هوشار خان بعلی یک زنجیر نیل مطرح انوار التفات
 شدند و بسیاری از عمدهای آستان دولت و بندهای مدد خلافت
 بانزایش مقام و دیگر عطایا و مواهب کلمیاب مرحمت خسروانه
 گردیدند و گروهی از امرای رنیع القدر که از پیشگاه حضور دور
 بودند بعنایت ارمال خلعت چهاره مباعات افزوختند و گنجعلی
 خان از اصل و اضافه بمنصب سه هزار و یک سوار و دو صد سوار
 مطرح انوار التفات شدند و بیروز میواتی بمنصب هزار و پانصدی
 پانصد سوار و عنایت شمشیر با ساز میفا کرو و محمد بیگ باضافه
 پانصدی بمنصب هزار و پانصدی سه صد سوار و از اصل و اضافه
 فضل الله خان بمنصب هزار و پانصدی پانصد سوار و سیف
 الدین صفوی بمنصب هزار و چهار صد سوار مرافقانی یافتند و مراد
 خان بخطاب التفات خالی و مدیر صالح فرمان نویسنده بخطاب
 مکذوبخانی مامور گشتند و قهرور خان و جمعی دیگر از بندهای
 آستان خلافت بعلی خلعت کسوة قنخار پوشیدند و سید محمد

خویشید نگین در رسیدۀ بهجت افروز روزگار گشت و بیست و سیوم
 ذی قعدة موافق بیست و دوم امرداد آن بزم خجسته و مجلس
 همایون صورت انعقاد پذیرفته بعد از انقضای چهار گهری از روز
 مذکور در محفل سعادت اساس غسلخانه میزان دولت از شکوه
 عظمت و جلال اورنگ نشین کشور اتبال گران سلک گردید و وزن
 مسعود بآئین مقرر وقوع یافته آن پیکر قدسی و عنصر قدوسی که
 ترازوی زور بازوی خرد از سنجیدن بار قدرش قاصر است بطلا و نقره و سائر
 اشیاء معبوده سنجیده شد و ارباب استحقاق و نیازمندان کوی احتیاج
 را از وجوه آن نقد مقصود بدامن امید آمد خدیو ابر کف دریا نوال
 دمت جود و انضال کشوده ایستادهای پایه مربر مهر نظیر را بگونه
 گونه مرحمت و کام بخشی چهره کشای شواهد آسانی و آمال گردیدند
 از انجمله درة التاج سلطنت عظمی قرة العین خلافت کبری بادشاه
 زاده ارجمند محمد اعظم را بعنایت یک عقد مروراید گران بها
 که دانهای لعل آبدار نیز در آن منظوم بود سر بلندی بخشیدند و
 امیر الامرا صوبه دار دکن بمطای خلعت خاص با تومار طوغ که
 درین دولت مهر فروغ عمدها و نوئیان بارگاه خلافت بان عز اختاص
 می یابند والا ربگی یانت و محمد امین خان میر بخشی باضافه
 هزاره هزار سوار بمنصب پنجهازاری چهار هزار سوار بلند پایه گردید
 و ابراهیم خان خلف علیمردان خان که قبل ازین چنانچه گزارش
 یانت از منصب معزول گشته بسالیانه موظف شده بود درین روز
 عالم افروز مطرح انتظار عنایت شهنشاهانه گردیده بمنصب پنجهازاری
 پنج هزار سوار و مرحمت خلعت خاص و شمشیر و مچر هردو با

شیر حاجی مقرز شاه و پنج روزی که هر یک باب قیواب دولت
و معائنات بزم حمزه میفتن قوز قرز یمنت از جمعه ده
روز و روزی روزی هفت روز و خضری و کبری و یکی برست
یعنی روزی که هر جانب شاه برج است و دیگری بجانب دریا
مخلفی روزی خردی که دره جهردک مبارک است و کنگره
و منگ تنداز بهر طریقه مبارک که معبود گریه و الحانه بفرست
شهنشاه فی پناه معذرت آنین صاحب مهارت و معذرت
نن معذرت دست کوشش با فرخنده آنحصار و پره خشن آن بفای
مهر آثار کشیده صنعت طرزی و کار نامه پردازی بکار میبردند
و خارا شکار آهنگین چنگ قوی بازو و منگ ترکان فولاد دست
نرهاد نیرو داد امتدادی و هنروری داده بنوک الماس تیغه نام
کهکن از صفه ایام می ستروند و با تمام تمام و تکرار و قدغن
عظیم هر روز خلقی کثیر و فرقه اتبوه کار میگردند تا آنکه در عرض
مدت سه سال صورت اتمام و پیرانه انجام یابد •

جشن وزن قمری سال چهل و دوم

دوین اوقات سعادت مناس که جهان کمیناب عیش و نشاط
و عالم لبریز عشرت و ابدحاط بود بزم آرایان دولت قاهره جهانیا
را برورد فرخنده جشنی تازه صا دادند و انجمن پیرایان حضرت
باهره بارگاه سلطنت را بتازگی آذین صورت و کمرانی بسته
لبواب طرب و خرمی، بر روی عالمیان کشاند یعنی جشن وزن
قمری سال چهل و دوم از سر گرفت قرین شهنشاه ناک تهر

آشیانی جلال الدین محمد اکبر بادشاه طاب ثراه بنا کرده اند از معظّمات قلاع منیعہ و حصون رفیعہ مملکت سپهر فصاحت هندوستان و مرکز و مقر این سلطنت گردون نشان است و ازان عهد همایون تا این زمان سعادت مقرون از بس بلفائض ذخایر از زر و جواهر مشحون گشته رشک افزای بحر و کان است و انڈراسباب شوکت و ابہت این دولت ابد مدت دران میباشد و قبل ازین فصیل کہ بلسان اهل عرف شیر حاجی گویند نداشت لہذا درین هنگام سعادت انجام کہ قواعد خلافت و اقبال از قوائم اورنگ حشمت و جلال خلیفہ زمان ہمازگی مشید گردید و جهان پیرا از ہرتو دانش و تدبیر شہنشاہ عالم گیر رونق و جوانی از سرگرفت رای عالم آرای کہ زینت بخش معمورہ ہستی است چنان اقتضا نمود کہ آن قلعہ مبارکہ را باحداث حضار شیر حاجی استحکام بخشند و حکم لازم الانقیاد بفاظمان مهمات مستقر الخلافہ اکبر آباد صادر شد کہ حصاری استوار از سنگ سرخ فتحپور ہران وتیرہ کہ در قلعہ مذکور بکار رفتہ است بنا کردہ در اتمام آن کمر سعی و اہتمام بر میان بندند و شب سہ شنبہ پانزدہم ذی قعدہ این سال فرخ فال کہ واقفان اصرار تنجیم برای آن بنای آسمان شکوہ ہمایون آثار سعادت اختیار کردہ بودند بفرخندگی و مبارکی آنرا اساس نہادند از جانب دریا ارتفاع دیوار بنا بر پستی زمین دوازده ذرع و فاصلہ تا دیوار قلعہ شصت ذرع و عرض دیوار پنج ذرع و از دیگر جوانب کہ زمین رفعت داشت ارتفاع دیوار ہفت ذرع و فاصلہ تا دیوار قلعہ نیز ہفت ذرع و عرض دیوار چہار ذرع و خندق در بیرون

وصل عساکر قاهره بکبر نگر تَب نبت و مقارست در خود ندیده
از آنجا ببلند میرفت چون اراده مقارست و عدم رفاقت از نصیحه
حالش تفرس نموده بود بقتلوی بید نشی و جور اندیشی و غلوی
جمعی از مفسدان فتنه انگیز را با سیف تهِ حان پسر کوچکش
بقتل رسانیده تحصیل این دُز و دُش را نیز ضمیمه خزنی و نگل
خوبش گردانید چنانچه تفصیل این مقدمه بعد ازین در طری
نگارش موانع بنگاه و گزارش احوال ناشجاع بد فرجام مرقوم کلاک
حقائق ارقام خواهد گردید •

بنای حصار دولت اتار شیر حاجی بر دور قلعه معادت بنیاد مستقر الخلافه اکبر آباد

از آنجا که مهندس بنیان ایجاد و معمار حصون مبع شداد کخ
والی این دولت ابدی بنیاد را برای تشدید قواعد ملک و ملت
و تاسیس مبانی حشمت و جلالت باوچ زینت و اعتد افراخته رونق
کهن سرای دهر و آبادی دیرین بناء جهان بحسن تدبیر گیتی آرای
این زینت افزای سرای آفرینش منوط و مربوط ساخته الجرم
همواره همت بلند جناب در حصانت و رصانت حصن دین و حصار
دولت مصروف میدارند و پیوسته اهتمام رای رزین و عقل متین
بر استحکام بنای مملکت و جهاداری و ترمیم اركان ابهت و
نامداری میگذارند مؤید این کلام درین خجسته ایام احداث حصار
شیر حاجی است بز دور قلعه مستقر الخلافه اکبر آباد و چون آن
قلعه دولت اساس فلک مماس که حضرت علیین مکانی عرش

سري در سر افتاده قدم از حد خود فراتر نهاد و بعزم دعوي ملک
 و سلطنت از بنگاله بر آمده بر سر پتنه لشکر کشيد خان مسطور از
 تبه رائی و مصلحت ناشناسی صلاح کار در گرويدن باو دانسته پتنه
 را بي ايستادگی و ممانعت بتصرفش داد و از غلط اندیشی کمر
 اطاعت بموافقت و متابعت آن ناسزاوار دولت بسته دل بر همراهی
 و دولت خواهی نهاد و ناشجاع اورا معزز و محترم داشته خان
 بهائی میگفت و در جمیع امور بکنکش و عوايدید او عمل میکرد
 و چون بعزیمت اکبر آباد از پتنه بصوب بنارس روان شده در بهادر پور
 چنانچه در اوائل این صحیفه اقبال برسم اجمال صمت گزارش یافته
 با عساکر بادشاهی که بصره دارى سلیمان بيشکوة بمدايعة او معین
 شده بود جنگ کرد و هزیمت خورده برگشت خان مشار الیه
 موافقت ورزیده به بنگاله همراهش رفت و با او می بود و در زمان
 سلطنت و استقلال و ظهور نیز عظمت و جلال حضرت شهنشاهی
 که آن ناسپاس فتنه سال دوم باره باندیشه فاسد و خیال محال
 باله آباد آمده چهره بخت خویش بذان کفران نعمت و حق
 ناشناسی خراشید و باسوکب نصرت پیرا صف آرا گردیده نیز همراه
 آن باطل ستیز بود چنانچه پیشتر گزارش یافته بعد از هزیمت یافتن
 او دگر باره رفیق طریق فرار و هم عنان سالک ادبار گشته به بنگاله
 رفت لیکن درین مرتبه چون از سیمای حال آن بیدولت برگشته
 اقبال نشان و خامت عاقبت و سوء مآل لائح و هویدا میدید و آثار
 فرخی و بهرزی از چهره کارش در نمی یافت از نومید گشته از روی
 مدارا روز می گذرانید و درین وقت که ناشجاع فتنه پرور از قرب

بن نذر محمد خان بمرحمت مریدج مرصع تارک مباحات
انراخت و راجه رایسنگه را تهور بعنايت دهکدهی زمرد نولزش
یافت و بسیاری از بندهای عتبه خفت بعطای خلعت سرفراز
گشتند هفدهم نامدار خان از مالوه رسیده بدقبیل سده سینه فائز
گردید و بعنايت خلعت تشریف مباحات پوشید و درین ایام
بافتضای رای عالم ارای راجه را جرورپ با فوجی از عساکر ظفر اثر
بکوهستان سری نگر که پرتهی پت زمیندار آن از کمال کوتاه اندیشی
و نا عاقبت بینی سلیمان بیدشکوه را در ولایت خود جای داده
حمایت و نگاهداشت او را بیهوده سعی مینمود تعین یافت که
آن بیغوله نشین دیولخ ضلالت را بلطائف وعد و وعید بیم و امید
داده بحسن تدبیر آن شعبه در حقه خصوصیت و عناد را که وجود
بی سودش مضر تولید فتنه و فساد بود ازان کوهستان برآرد و اگر
زمیندار مذکور بموعظه و بند منبذ نگشته در نگاهداشتن آن باطل
بلیحاصل اصرار نماید ولایت او را پی پیچ افواج جهانکشا ساخته
همت بر استیصالش گمارد و از نوشته وقائع نگاران ممالک شرق
رویه بمسامع حقائق مجامع رسید که اله وردیخان را که بمقتضای
ضعف طالع و سرنوشت بد همراهی ناشجاع فتنه پزوه بلخرد
اختیار کرده بود آن ستم کیش جور اندیش را بتدیغ بیداد از هم گذرانیده
مجملی از کیفیت حال خان مذکور آنکه در عهد سلطنت اعلی
حضرت صوبه دار پتنه بود و دران اوقات که بواسطه سزوح عارضه آن
حضرت و سوء تدبیرات دارایی شکوه خبرهای شورش انگیز ملک
آشوب باطراف و اکثاف مملکت رفت و ناشجاع را هوای خود

مرحمت علم و عنایت میانه بخطاب میانه خانی و عطای علم و
فرهاد بیگ علیمرد انخان بخطاب فرهاد خانی و بمرحمت فیل
سرفرازی یافته مامور گشتند که خزانه عاصره که از پیشگاه حضور
لامع النور برای تلخواه موجب پناه بنگاله مقرر گشته بود آنجا
رسانند و ملک جیون زمیندار دادر بجلدوی دولت خواهی و حسن
خدمتی که در گرفتن دارا بیشکوه ازو بتقدیم رسیده بود بعنایت
ارسال خلعت و منصب هزاره دوصد سوار و خطاب بختیار خانی
کامیاب مراحم شهنشاهانه گردید چون بعرض همایون رسیده بود که
قابلیخان منشی اراده گوشه نشینی دارد عاطفت بادشاهانه او را
بهالایانه پنجهاز ردپه موظف ساخت و پیشکش مهاراجه جسونت
سنگه مشتمل بر نفائس جواهر و مرصع آلات بنظر قدسی برکات
رسیده زبور قبول یافت و چون محجوبه نقاب عفت مخدیه قباب
عصمت نوازش بانو بیگم زوجة کریمه شاهنواز خان برای سرفرازی
خویش التماس قدوم میمنت لزوم اشرف بمنزل خود نموده بود
حضرت شاهنشاهی بجهت افتخار و مباهات آن بانوی حمیده
صفات هشتم ماه مذکور سایه سعادت بمسکن او انگنده ساعتی چند
بنور حضور فروغ بخش آن گلشانه بودند و نعمت خاصه آنجا تذاول
فرمودند و آن عفت دثار رسم های انداز و نثار و شکر مقدم خدیو
روزگار بجا آورده پیشکشی از جواهر و مرصع آلات و دیگر نفائس
گذرانید و آخر روز بدولت خانه معلی قرین سعادت معاودت
نمودند و درین اوقات بمناسبت موسم برشکال بجمیع عمدهای بارگاه
اقبال بقدر تغارت مراتب خلعت بارانی مرحمت شد و عهد الرحمن

بر اینکه بعد از اجتماع خبرگرفتاری دارا بیشکوه با راجه جیسهنگه و
سائر انواج قاهره نهم شوال از نواحی بهکهر گذشته باوجود شدت
حرارت هوا و بادهای سموم جانگزا که در آنحدود میوزد هرروز مصافت
بعیدنی طی کرده خود را بدادر رسانیده است و دارا بیشکوه را بدست
آورده متوجه حضور پرنور گردیده بعد از وصول این عرضه داشت
منشور مرحمت و نوازش بنام راجه و خان مذکور شرف صدور یافته
با خلعت خاص جهت هردو مرسل گشت و درین ایام عاطفت
خمرانه معظم خان و مائر امرای عظام و مجاهدان ظفر اعتمام را
که در سمت بنگاله بودند و جعفرخان صوبه دار مالوه و خلیل الله
خان صوبه دار پنجاب و دیگر صوبه داران و عمدها و امرای
اطراف را بتشریف عزت و مباحات نواخت و مهابت خان
صوبه دار کابل را بارسال خلعت و شمشیر با ساز مرصع مورد انتظار
نوازش ساخت و داؤد خان صوبه دار پتنه بارسال خلعت و شمشیر
و سید سائر خان بمکرمت اسب عراقی و زنبه‌جی دکنی بعطای
شمشیر مباهی گردیدند و شهابت خان بفوجداری غزنین از تغییر
شمشیر خان منصوب گشته باضافه هزار حوار بمنصب سه هزار
در هزار سوار سرفراز شد و چون بعرض اشرف رسید که فتح الله خان
ولد سعید خان بهادر مرحوم که حارس حصار شهر کابل بود بانجل
طبیعی درگذشت سعید خان برادر او که در سلک کومکیان آنصوبه بود
بجای او منصوب شده باضافه پانصدی بمنصب سه هزار و پانصدی
در هزار و پانصد سوار مورد نوازش گردید و سید نصیر الدین بختاب
خان و عنایت یکنرنجیر فیل و جمال بختاپوری بختاب خانی و

از انجمله دوراس عراقی یکی با زین و ساز میثا کور دیگری با ساز
 طلا مورد انظار عاطفت گردیدند و درین ایام سید جعفر مهین
 خلف سید جلال بخاری که بجای پدر صاحب سجاد آن سلسله
 است بعنایت ارسال خلعت بهره اندوز عزت گردید و شجاع خان
 بقلعه داری چناده از تغیر خواصخان و عبد الرحیم ولد اسلام خان
 مرحوم بخطاب خانی سرفراز گشتند و پیشکش بهرام ولد نذر محمد
 خان و بهگونت مذکوره هاده از کومکیان دکن و خواصخان و چندی
 دیگر از عمدتها بنظر قدسی اثر در آمد و بعرض بار یافتگان پیشگاه
 عزت رسید که هیادتخان برادر اسلام خان مرحوم باجل طبیعی
 روزگار حیاتش بسر آمد و اقالی سمنانی مخاطب بامانت خان
 بموت مفاجات در گذشت بیست و هشتم طبع اقدس پایه انزای
 اورنگ جهانداري بنشاطشکار و سواری رغبت نموده بیرون دارالخلافه
 توجه فرمودند و در شکار گاههای نواحی شهر آهویی چند بتفنگ
 صید نمودند و سلخ ماه مذکور عزم سیر اعز اباد از خاطر فیض بنیاد
 سر بر زده عنان توسن اقبال بآن گلشن سرای دولت و کمرانی
 انعطاف یافت و درین روز فضل الله خان ولد سیدت خان را با
 برادر خردش و همچنین صفی خان و عبد الرحیم خان و عبد
 الرحمن پسران اسلام خان مغفور را که برادرزادهای آن مرحوم اند
 خلعت عنایت نموده از لباس کدورت برادرند و روز دیگر جعفر
 فوجدار متنها را بمرحمت خلعت خاصه نواخته بان صوب مرخص
 ساختند و دوم ذی قعدة قرین سعادت لوای معاودت بشهر افراختند
 پنجم ماه مذکور عرضه داشت بهادر خان بجذاب خلعت رسید مبنی

حکیم محمد حسین گیلانی فرمان مرحمت عنوان با خلعت خاص
 و جمدهر مرصع باعلاقه مروارید و دهکدهکی الماس گرانبها برای
 سرفرازی عادلخان مرسل شد و فرمان عاطفت نشان با خلعت
 خاص و جمدهر مرصع با علقه مروارید برای قطب الملک ارسال
 یافت و بدست کس از امرای دکنی تشریف عنایت پوشیده با آن
 عمده نوئیقان مرخص گردیدند و یرلیغ عاطفت پدرا بنام قره باصره
 سلطنت و اقبال پادشاه زاد محمد معظم طغرای نغان یافت که
 پس از رسیدن امیر الامرا با وزیر خان که در خدمت آن بادشاهزاده
 مالقدر کامگار بود متوجه کعبه حضور کردند و مرحمت پادشاهانه
 سرپیچ مرصع گرانبها برای آن دره التاج خلافت و جهانبانی
 و خلعت خاصه جهت وزیر خان مرسل گردانید و از امرای
 کومکی دکن راجه رایسنگه سبوسدیه و سرفراز خان و خان زمان
 و چهل کس دیگر از عمدههای آن صوبه بعنایت ارسال خلعت
 قامت امتیاز افراختند و درین هنگام فیروز میواتی از نوکران
 پیشکوه که چنانچه مذکور شد در کنار آب سند از جدا شده
 بود برهبری سعادت بدولت آستان بوس رسیده ظلمت زدای اختر
 طالع گردیدر بعنایت خلعت و شمشیر و منصب هزار و پانصدی
 پادشاه سوار مشمول نوازش یافت بدست و پنجم چون روز وزن
 ششم سال شمسی از عمر گرامی تازه نهال ریاض سعادت و بخت
 مندی نوگل حدیقه دولت و سربلندی شاهزاده و الانزاد خجسته
 شیم محمد اعظم بود آن بادشاه زاد گران قدر بعنایت سرپیچ مرصع
 و خنجر خاصه با علقه مروارید و پنج سراسپ از طویل خامه

داشت برسم پیشکش گذرانید و تقریر بخان الماسی که بدره هزار روپیه
 قیمت باشد با سه اسپ عراقی پیشکش نموده و روز دیگر جعفر ولد
 اله ورد بخان از متغیرا رسیده احرار دولت ملازمت نمود و بمرحمت
 خلعت مباحی شد و درین ایام رای عالم آرا انقضای آن کرده بود
 که گوهر درج حشمت اختر برج عظمت بادشاهزاده والا نژاد فرخنده
 شیم محمد معظم را که مدتی از شرف ملازمت کیمیا سعادت محروم
 بودند از دولت آباد فیض بنیاد پایانه سرگردون مصیر طلب فرموده
 یکچند آن والا تبار سعادت پیروند را در پیشگاه عزوجل کامیاب دولت
 حضور و بهره مند سعادت خدمت لامع النور دارند لهذا زبده امرای
 عظام امیرالامرا را از تغییر آن غره ناصیه حشمت و بختیاری بصوبه
 داری دکن سر بلند مآخذند و بیست و چهارم ماه مذکور او را بعنایت
 خلعت خاص و خنجر خاصه باعلاقه مروراید و سپر با ساز مرصع و
 ماده نعل و بیهت اسپ از انجمله ده راس عربی و عراقی یکی
 با ساز طلا مشمول مراسم گوناگون ساخته مرخص فرمودند و عقیدت
 خان مهین پسر خان مذکور بمرحمت خلعت و اسپ عراقی با ساز
 طلا و ابوالفتح و بزرگ امید دو پسر دیگرش هر یک بمرحمت جمدهر
 مینا کار باعلاقه مروراید مباحی شده با پدر مرخص گشتند و
 حکم والا صادر شد که عقیدت خان از تغییر مائل خان بحرامت قلعه
 ارک دولت آباد قیام نماید و خان مذکور به پیشگاه حضور آید و سید
 محمد علی سفیر عادل خان بعطای خلعت و انعام پنج هزار روپیه
 و محمد ناصر حاجب قطب الملک بعنایت خلعت و اسپ عراقی و
 انعام پنج هزار روپیه مرورار گشته رخصت انصراف یافتند و مصحوب

آن تربیت کرده ایزدی و دست پرورده سعادت مرمدی امت که نه از
 وقوع معاصی و امور و شادانده مهمات آثار دلنگی و ملال بر چهره و قار
 آن حضرت ظاهر میشود و نه از حدوث مقتضات طرب بخش مسرت
 فزا امارات فرح و شادمانی و علامات بشاشت و کامرانی در بشره
 همایون مشاهده میگردد از وصول اینخبر بهجت پیرا و مزدۀ عشرت
 آما از جا در نیامده از کمال حوصله خدا داد و متانت و وقار ذات
 قدسی نژاد مورد نشاط و مغلوب انبساط نگشتند و به تکرار و تذکار آن
 زیاده توجهی ننمودند چنانچه حکم بنواختن شادیانه نیز صادر نگردید
 تا آنکه بعد از چند روز دیگر که خبر رسیدن بهادر خان بدادر و بدست
 آردن آن باطل پزوه فتنه گر رسید بنابر مصلحت اعلام عامه خلایق
 که بعضی از آنها را در وقوع این معنی شائبه شکی مانده بود باهواره
 الاهدایانه اقبال بنوازش آمد باجمله بهادر خان بعد از وصول
 و شسته ملک جیون از جلی که بود ایلغار کرده خود را بدادر رسانید
 و آن خسران پزوه را با سپهر بیدکوه بقید ضبط و تصرف آورد و
 ملک جیون را همراه گرفته با راجه جیسنگه و سائر جنود فیروزی بر
 جناح سرعت روانه بهکهر شد و عنقریب سرانجام حال آن بد فرجام
 درین سعادت فامه بدائع ارقام گزارش یافته دیده وران هوشمند
 ازان کسایب عبرت و آگهی خواهند گردید اکنون کلاک حقایق نگار
 سوانح حضور لامع الغور رفته تنمه وقائع ایام جشن جلوس مبارک
 را از جایی که گذاشته بود بر صفحه بیان مرقوم میسازد بیست و دوم
 شوال سیده محمدعلی حاجب بلجاپوری از جانب عادل خان یکعقد
 مروریده و یک انگشتی الماس که زیاده از پنجاه هزار روپیه ارزش

هفتاد سوار خوب که بنیر ازان لشکر و سپاهی دیگر نداعت و باستظهار
 همراهی آن معدود تا اینجا رحیده بود همراه نعلش زن کرد و خود
 با چندی از خواجه سربان و خدمتکاران آنجا مانده قرار داد که چند
 روز دیگر اقامت نموده از ماتم برآید و بعد ازان متوجه قندهار شود
 چون ملک جیون از کار روانی و مصلحت شناسی صلاح کار خویش
 در دستگیر ساختن آن فتنه اندوز نفاق اندیش دیده بود و بدیقین
 میدانست که اگر او را از محال زمینداری خود راه دهد و در رفتن
 قندهار امداد و همراهی نماید عنقریب دستخوش نائرة قهر و غضب
 و مورد باز پرس و عتاب خسرو مالک رقاب خواهد گردید لهذا انتهاز
 فرصت نموده صبح بیست و نهم ماه مبارک رمضان این حال که دارا
 بیشکوه از آنجا کوچ کرده داعیه سمت قندهار داعت با اتباع و مردم
 خود بر مرز او آمد و آن تیره اختر بر گشته بخت را با سپهر
 بیشکوه پهرش دستگیر نموده و حقیقت حال بابهادر خان و راجه
 جیسنگه که با افواج قاهره بادشاهی راه تعاقب آن بد عاقبت می
 سپردند و درین وقت بآن حدود نزدیک رحیده بودند و همچنین
 بباقرخان فوجدار بهکمر نکاشت باقرخان بمجرد ورود نوشته ملک
 جیون این مقدمه را بدرگاه خلایق پناه عرض داشت نموده به
 رقیقه ملک جیون مصحوب مسرعان بجناب والای خلافت فرستاد
 و این مورد دولت افزای بیست و یکم ماه فرخنده شوال بمصامع جاه
 و جلال رسید حضرت شهنشاهی بعد از مطالعه عرفداشت باقرخان
 و نوشته ملک جیون باظهار اینخبر میمنت اثر سامعه امروز
 ایستادهای پایه اورنگ اقبال گردیدند لیکن از آنجا که شیعه قدحیه

همی زنت شادان و دامن کشان • کشیده قضا تیغ کین بر فسان
 القصه طالع بدشگون و بخت سیئه روزگار عنان ادبارش گرفته بحدود وطن
 ملک جیون که مهبط کدکب آسمان و آخرین منزل اقبال او بود رحلت یافت
 و چون پیشتر رقیقه مشعر بآمدن خود بآن صوب نوشته بود و او را
 ازین معنی اطلاع داده ملک جیون ایوب نام افغانی برهم استقبال
 فرستاد و در حالتی که دارا بيشکوه داخل حدود زمينداري او شد
 ایوب مذکور رسیده همراه گردید چون بیک گروهی وطن ملک
 جیون رسید ملک برآمده بار ملاقی کشت و درین وقت هنوز داخل
 وطن او نشده بود زوجه آن خصمان مآل که بعد از فرار اجمبر عارضه
 سل بهمرسانیده درین مدت بیمار بود و روز بروز کوفتش می افزود
 مرحله همتی طی کرده بسر منزل فنا پیوست دارا بی شکوه را
 از حدوث این سانحه کمال اندوه و ملال دست داده جزع و بیتابی
 بسیار نمود و ماتم زده و سوگوار نعلش او بر داشته بوطن ملک جیون
 آورد و چون آن عورت وصیت کرده بود که نعلش او را بهندوستان
 فرستد بعد از در روز خواجه معقول ناظر را همراه تابوتش کرده
 روانه هندوستان نمود که بلاهور آورد در مقبره زبده السالکین میان
 میر که آن بطلان پوزه تهمت مریدی او بر خود بسته بود مدنون
 سازد و چون درین اوقات او را اختلالی در رای و فتوری در شعور
 روی داده و سر رشته تدبیر ناقص از کفش رفته این معنی علاوه
 بیدانشی فطری و باطل اندیشی ذاتی او شده بود اعتماد بر اظهار
 اخلاص و هواخواهی ملک جیون کرده حزم و دور بینی را کارنه بست
 گل محمد نوکر خود را که جوانی سپاهی کار آمدنی بود با قریب

عازم استقام درگاه خلایق پناه گردید و آن مهیه روز فتنه اندروز از دریای
 هند گذشته بولایت چاند خان رسید آن گروه بار بمخالفت پیش
 آمده دمت بغارت و رهزنی کشودند و در صدد گرفتن او نیز بودند
 چون هنوز جمعی با او مانده بودند بجنگ و کوشش بسیار از چنگ
 آنها رهائی یافته بولایت مکسین رفت و میرزای مکسی که مرخیل
 آن قوم و مرزبان آن حدرد بود، او را استقبال کرده بوطن خود که از انجا
 تا قندهار ده دو ازده منزل است برد و از راه موافقت پیش آمده
 قدرمش را با احترام تلقی نمود و اظهار اخلاص و هواخواهی و تقبل
 امداد و همراهی کرده متعهد گشت که بدرقه کرده او را بسرحد
 قندهار رساند از انجا که آن رسیده بحت بی دولت را ایام مهلت
 منقضی گردیده روزگار حیاتش بسرحد انتها رسیده بود و کارکنان
 تقدیر بمقتضای مصلحت نظام کل امباب گرفتاری و مواد
 فکونساری او آماده کرده بودند قبول این معنی نذموده بلباب سابقه
 معرفتی که باملاک جیون زمیندار دادر داشت گمان موافقت
 و هواخواهی بار برده بموجب مضمون * مصرع *

صید را چون اجل آید سوی صیاد رود * روی عزیمت بسرحد دادر
 نهاد باین خیال خام که روزی چند انجا از محنت مغر و تعب راه
 آسوده شده ببدرقه امداد و همراهی او خود را بقندهار رساند * نظم *
 اجل راه سرکرد و انتاد پیش * کشان سوی دام فدا صید خویش
 تماشا ثیان قضا و قدر * بر آورده از روزن فیدب مر

عافیت قصد داخل شدن شهر کند اورا راه ندهند بنابراین مردان
 خان ازبندهای بادشاهی که از قدیم الایام در ملک کومکیان آنصوبه
 انتظام داشت از معادله منشی و نیک سرانجامی بادای حق عهدیت
 و خدمت گزاری موثق شد و با جمعی متفق و هم داستان گشته سید
 احمد برادر سید جلال بخاری را که دارا بیشکوه حاکم کجرات کرده بود
 دستگیر نموده معید ساخت و باستحکام قلعه و بندبست شهر
 پرداخته آماده مسامت و مدافعت گردید دارا بیشکوه بعد از اطلاع
 برین معنی از تصرف شهر طمع بر گرفته به پرگنه کوی که هشت
 گروهی کجراتست رفت و آن جا بکنجی کولی التجا برده ازو
 اعانت و امداد خواست کنجی با اتباع خود همراه شده اورا بمحدود
 ولایت کچه برسانید و ازان جا مراجعت نمود و در اثنای این احوال
 گل محمد دام یکی از نوکرانش که او را فوجدار بنصر صورت کرده بود
 با پنجاه سوار و دو مد پیداد بندوچی باو ملحق گشته همراه شد و
 چون بکچه رسید راجه انجا که هنگام آمدن او بکجرات مسامت بعیدی
 با استقبال بر آمده انواع خدمت و همراهی بظهور رسانیده بود چنانچه
 سابق ذکر یانت دختر خود نامزد پسرش کرده این نوبت در کمال
 بیگانگی پیش آمد و بار بر نخورد لهذا بیش از دو روز آنجا توقف نکرده
 بعزم حدود بهکمر روانه پیش شد و چون بکنار دریای سند رسید فیروز
 میواتی که از بهر دواز آن تیره روزگار نومید گشته بوی خیر از اوضاعش
 نمی شنید و حیامی فرخی و بهروزی در ناصیه احوالش نمی دید
 از عاقبت بیلی و مصلحت گزینی دل از همراهی او بر گرفته با
 همراهان خود راه مفارقت پیمود و از نیک اختری و سعادت یاری

او ریختند و بقتل و غارت پرداخته نزدیک بتالاب رسیدند و از آن
 تیره بخت هزیمت نصیب خبری نرמיד فرار او را متیقن شد
 و پردگیانش را از آن آشوب گاه فتنه بسمت کوهستان کشید و از میان
 کوه و دره راهی سر کرده دوازده فیل که زوجه و صبیبه و مائرها را
 در عماری ها بر آن فیلان سوار بودند بپرده داری ظلمت شب بصد
 کوشش و تعب با معبودی از خواجه سربازان و پیداهادر برد و
 جمعی که بحراست آنها گذاشته بود متفرق شده هیچ کس همراهی
 نکرد بلکه نخست همان واقعه طلبان آشوب چو در آن تاریکی برورنراهم
 آمده بودند بتاراج پرداخته دست جصارت بنهب و غارت برآوردند
 چنانچه قطارهای اشتران را که اشرفی برانها بار بود راجپوتان که
 بمحافظت آنان گماشته بود و دوانواهی اجمیر وطن داشتند پیش
 انداخته بجانب اوطان خود شتافتند حاصل که از خزانه و اسباب
 و کارخانجات و دواب هیچ بلو نرسید و انفر بتاراج حادثات رفت و آن
 وخیم العاقبت و اهل هرمش که تمام آن شب و روز دیگرهریک
 از طریق راهی فرار سپرده بودند و آخر روز بعد از هشت پاس
 با یکدیگر ملحق شدند و بعد از ساعتی توقف دیگر بلو بهمان
 سرعت و هراسیمگی روان گردیده سرگشته و حیران و غارت زده و
 پریهان کامی بنا کامی میزدند القصه آن رمیده بخت تیره روزگار
 پدای مردمی فرار در عرض هشت نه روز بنواهی کجرات رحید و
 چون امرا و کومکیان آنصوبه بعد از استماع خبر شکست قطع علاقه
 آمید ازو کرده دل بدولت خواهی خدیو جهان نهاده بودند و باخود
 قرار این معنی داده که اگر آن آواره کشور دولت و رانده اقلیم

و فرصت دعوی هم‌مصری و اندازی دهد از بدائع شواهد صدق این مقال درین اوقات خجسته فال گرفتاری دارا بنشکوه رسیده بخت برگشته اختراعت در موضع دادر بحسن معی جیون زمینداران بوم و برتبیین این کلام و تفصیل این مقدمه دولت پدرا از آغاز تا انجام آنکه آن بد عاقبت تیره ایام بعد از جنگ اجمیر و هزیمت یافتن از موکب عالم گیر یکباره سلک جمعیتش از هم گسسته و پشت همت و شوکتش شکسته پریشان حال و بی پروا بال بصوب گجرات رهگرای وادی آوارگی و نکال گردید که شاید دران حدود چند روز بجزر حال پر اختلال خود پرداخته کار خویش را چاره و تدبیری اندیشد و درین رجوع با او از عمدها و سرداران همین فیروز میواتی بود با ده دوازده حوار غارت زده بی سامان و اگرچه دران روز که شب هنگام آن هزیمت یافت بنابر احتیاط و پدش بینی اهل حرم خود را بر عمربهای فیلان حوار کرده با خزانه و طلا آلات و نقره آلات و کارخانهای ضروری که بر فیلان و شتران و اسبها بار بود از اواسط روز برکنار تالاب اناساگر دور از جنگ گاه باز داشته بود و جوتی از حوار و پیاده با آنها گذاشته که اگر شکست روی دهد خود را بآن ها رسانیده بجمعیت و سامان راه فرار سپارد لیکن در آن وقت از غایت رعب و دهشت و خوف و وحشت خبری از آن ها نگرفت و بهیچ خبر هیچ کس ملتفت نگشته از طرفی بدر رفت و خواجه معقول خواجه سرای معتمد قدیمی او که ناظر حرمش بود چون مشاهده آثار شکست و برهم خوردگی لشکر نکبت اثر او کرده دید که عساکر قاهره بادشاهی غلبه و استیلا یافته بلشکر گاه

دستگیر شدن بیشکوه ادبار پزوه بسعی کار کنان قضا و قدر در دست جیون زمیندار دادر^(۲)

سبحان الله اقبال خصم افکن دشمن شکار خدیو جهان را طرّفه
خاصیتی است که مید از دام جسته او به نیروی تگابوی گریز از چنگ
میداد قضا ایمن نیست و نخچیر رم خورده او را پیاپی صحرای نوردی
و دشت پیمائی رهائی از کمند بلا ممکن نی زخمی تیغ ابدار
صولتش اگر چون مرغ نیم بعمل گامی چند پدای اضطراب بهر طرف
پوید آخر از پا در آید و هزیمت خورده جیش سطوتش اگر چند
روز از جهان پرفریب و مهیّر غدار فرصت یافته راه چاره جوئی میبرد
عاقبت در بوالهی ادبار پای امیدش بستگ ناکمی بر آید همانا
روزگار با این دولت پایدار در ازل عهد بسته که تا دشمنان بد فرجام
اعدای تیره سر انجام را سر بطوق گرفتاری نیارد هر آرایش و ارام
نخارد و تا مدعیان باطل ستیز و محال جویان فتنه انگیز را دست
بسته بدست قهرمان جلال این بهین مظهر اقبال نسپارد دست از
کوشش و اهتمام بر ندارد آری سعادت مندی را که ایزد توانا از
خلق جهان برگزیده برتبه والای طلب خویش سر بلند می دهد و ذات
قدسی خصالش را بشبیه ذات بیهمال خویش رتبه ارجمندی
بخشد صاحت حریم و حشمتش کی غبار آلود نقص شراکت اغیار
پسندد و رخنه گران مملکتش را کجا مجال انصاف و فتنه مازی

در صید خاطر ایهان میکوشید فریفته شده برخی خیالات و امور
 وهمیه نیز علاوه آن گردیده بصت و هفتم شهر رمضان که جلوس
 همایون بر سریر سلطنت روز افزون در بصت و چهارم آن روی داد
 با چندی از نوکران عمده خود برگشتی نشسته از دریای گنگ
 عبور نمودند و بعزم موافقت و مرانقت بشجاع پیومنه طریق
 مخالفت پیدموندند و از منوح این حادثه لشکری که در رکاب آن
 والاگر معین بود بهم برآمده کمال اختلال بحال مهاده ظفر پناه راه
 یانت و معظم خان بمجرد آگهی بر منوح این حادثه از سوتی
 بایلنار خود را بمعسکر شاهزاده رسانیده بتدارک این فتور و غبط و
 نسق لشکر منصور پرداخت حضرت شاهنشاهی را از وقوع این قضیه
 مکروه که چشم زخم این دولت آسمان شکوه بود خاطر مقدس غبار
 ملالت پذیرفته جرآن سانحه و حل آن معضله را بلطایف عون و
 امداد ایزد کارساز که همواره کام بردار این سلطنت جاوید طراز است
 حواله فرمودند و بمعظم خان یرلیغ رفت که بمظاهرت بصت
 فیروزی ملک و نیرنگسازمی اقبال ابد پیوند مستظهر بوده سر رشته
 ثبات و استقلال از کف نگذارد و افواج بحر امواج را گردآوری نموده
 همت بر انصرام آن مهم گمارد که عنقریب پس از انقضای ایام جشن
 جهان یرائی و فراغ از نظم و نسق مهمات سلطنت و جهانگشائی
 رایات عالیات نیز از مرکز خلافت بدانصوب نهضت خواهند گزید
 و تفصیل این وقائع و سرانجام این احوال در مقام خود مبیین و
 و مشروح سمت گزارش خواهد پذیرفت *

هوانی که موی آسمان میرفت هنگام برگشتن صد عقد پروین
بر روی هوا می گسیخت و دامن دامن اختر شب تاب و خرمن
خرمن کوکب نروزان ازان میریخت حاصل که از آن دم که پیرگردون
از برق و تیر شهاب سرگرم شغل آتش بازبخت چنین هنگامه دل
افروزی بیدار نداده •

وصول خبر مخالفت بادشاهزاده

والا نبار محمد سلطان در بنگاله

از سوانح ناملازم که درین ایام بحسب نیرنگیهای تقدیر
روی داده سرمایه کدورت خواطر اولیای دولت و اصفیای سلطنت
گردید آنکه در خلال این جشن عالم امروز که جهان لبریز عسرت
و نشاط و جهانیان کامیاب طرب و انبساط بودند از وقایع بنگاله بمسامع
حقایق مجامع رحید که بادشاه زاده بلند قدر عالی نژاد محمد
سلطان که با زبده نوئیان معظم خان و عهاکر کیهان ستان چنانچه
سبق ذکر یافته باستیصال ناشجاع فتنه محال معین بودند در حال ذی
که خان مذکور باقتضای مصلحت با بعضی از جیش قاهره چهارده
کروه پیشتر از اکبر نگر در موضع سوتی اقامت گزیده مشغول دفع
اعدای بود و آن بادشاه زاده والا گهر در اکبر نگر با برخی از امواج
نصرت اثر این طرب دریای گنگ در مقابل جیش مخالف نزول
داشتند با کمال جوهر دلنش و هوش مندی و سرمایه علو نظرت و
شکوه سربلندی از آنجا که خامیهای جوانیست بافسون فریب
ناشجاع ادبار نصیب که نهانی بار سال رحل و رسائل دام تزویر گسترده

ارمال خلعت مربلند گفتند و دانشمند خان بعطای جمدهر
 مینا کار باعلاقه مرورید وکنور رای منکه بعنایت خلعت و راجه
 رای منکه راتهور بمرحمت گوشواره مرورید نوازش یافتند و
 مید بهار بخطاب شجاعت خانی و انعام پنج هزار روپیه مروراز
 گشت و چون بعرض اشرف رسید که بزرگ خانم کوچ ظفرخان
 که صبیغه سیف خان مرحوم از بطن عفت نقاب ملکه بانوبیگم
 بنت غفران پناه یمین الدوله آصفخان بود جهان گزران را پدرود
 نمود عنایت بادشاهانه ظفرخان و عنایت خان پهرش را بعطای
 خلعت از لباس کنورت بر آورد و مید اشرف ملازم عادل خان و
 مترجمین بندبیل و جمعی کثیر از بند های آستان خلانت تشریف
 مرحمت پوشیدند و چون متصدیان توپخانه بفرمان همایون بجهت
 این جشن فرخنده انواع ادوات آتش بازیهای غریب دلفریب
 سامان نموده روبروی عمارت دولت بنیان غسل خانه بر کنار دریا
 چیده بودند حضرت شهنشاهی بعد فراغ از نماز مغرب در سمت
 شرقی ایوان غسل خانه که جانب دریاست مرور آرای گشته بنگاه
 کرم متوجه آتش افروز گرمی آن هنگامه دل پذیر شدند ترا کم ابر
 دود مپهری دیگر بر روی هوا آشکار کرد و از کثرت شراره خیل متاره
 درو لمودار شد برق آتش بدامن سیه خیمه افلاک رسید و از خروش
 صدای باروت آثار نهیب رعد هویدا گردید فروغ انوار مهتابی کره
 خاک را چون جرم قمر منور کرد و سطح مرآت الصفا آب را آئینه
 رخسار ماه انوار گردانید تو گفتی ماه نخشب از جیب شب سر بر
 زده یا شام تیره روز را صبح معادت از افق طالع دمیده هر تیر

بود بعنایت یک زنجیر نیل سرفرازی یافت و از اصل و اضافه
 آمد گاهی بمنصب هزاری شش صد سوار و آقا یوسف بمنصب
 هزاری پانصد سوار و صد مسعود باره بمرحمت شمشیر با ماز طلا
 و داورداد نوجدار اٹک و حکیم صالح شیرازی هر یک بعطای ماده
 نیل پلنگ حمله بخطاب ارمان خانی و عبدالرحیم ولد احلام خان
 بخطاب خانی و سی کس از بندها بعنایت خلعت و چندی باضافه
 مناصب مباهی گشتند و درین هنگام از وقائع صوبه بنگاله معروض
 بارگاه جاه و جلال گردید که محمد قاسم مخاطب باهتمام خان که
 دیوان لشکر بنگاله و داروغه توپخانه آن جیش نیروزی بود در
 محاربه و پیکار نا شجاع بجوهر مردی و دلوری نقد جان نثار
 کرده مرخ روئی جاوید اندوخت چنانچه شرح این مقدمه بعد
 ازین در طی نگارش سوانح شرق رویه رقم زده کلک حقایق نگار
 خواهد گردید گیتی خدیو بنده پرور عاطفت گستر پرتو التفات
 بحال باز ماندهای او انگنده انها را بوظائف عنایت و شرائف
 رعایت نوازش فرمودند سیزدهم ماه مذکور که مطابق
 سیزدهم ماه تیر بود جشن فرخنده عید گلابی بآنین معهود
 مرتب گشت بادشاهزاده کامگار نامدار عالی قدر خجسته شیم
 محمد اعظم و نوئیذان عظام و امرای والا مقام بدستور مقرر
 مراهی های مرصع و مینکار پرگلاب و عرق نئنه و بهار کفرانیده
 مسرت افزای طبع مبارک خدیو روزگار گردید و جمعی از عمد های
 بارگاه سلطنت پیشکشها کشید درین ایام مهاراجه اجسونت
 سنگه صوبه دار احمد آباد و قاسم خان نوجدار مراد آباد بعنایت

مقیمین گذاشته شمع کافوری بر افروختند تو گفتی اُستاد صانع صفحه،
نقره نام آب را بخط شعاعی آفتاب جدول کشیده بود یا در گلزار
همیشه بهار خلد از لب چوبدار تعنیم گلهای آتشین دمیده چون.
هوای دلکشی آن سرا بختان اقبال ملائم طبع اندک اغناد روز
دیگر نیز آنجا بصاط اندساط گسترده بهجت اندوز بودند و بهجَم قرین
معانت از آنجا عزم معارفات بهر فرمودند و نخست از باغ سایه
توجه به کارگاه انگنده نشاط اندرز صد نیله گوسفند و از آنجا مراجعت
کرده اواخر روز داخل قلعه مبارک گردیدند درین ایام دلپرخان
رخصت جاگیر یافته بهرحمت ده اسمع عراقی و سی اسمع ترکی
سر بلند شد و غضنفر خان فوجدار میان دو اب بغایت یک زنجیر
نیل مشمول عاطفت گشته بهمال فوجداری خود مرخص شد
و پیشکش جعفرالدوله فوجدار متعرا و یزدان خان دوزنجیر نیل یکی
تو آن جمله با ساز نقره و پیست و سه سر اسمع عربی و عراقی
و ترکی و پیشکش عابد خان مشتمل بر اسبان ترکی و شتران
بخشی و دیگر نفائس توران و پیشکش شیخ عبد الکریم تهنائیسری
متصدی مهمات چکله مهرند از قسم جواهر و مرصع آلات و یک
زنجیر نیل پیشکش هنر خان بنظر اکسیر اثر رسیده پایه قبول
یافت و امتحار خان و خواجه عبد الوهاب ده بیدی و جندی
دیگر از عمده ها در خور حال پیش کشا گذرانیده و جگته
منگه وک منگه سنگه هاله از وطن رحیده جبهه سای سده
منیه گردید و بمطای خلعت و دهکده کی مرصع کامیاب
فوازش شد و سردار خان که در سلک کومکیان صوبه گجرات منتظم

و بعد از مراجعت هریر آزادی دولت و کمرانی گشته ابواب کام
بخشی و کرم پروری بر روی جهانیان گشودند و درین روز خجسته
نانشمن خان و فاضل خان و طاهر خان و پنده دیگر از عمدها
هریک پیشکش از جواهر و مرصع آلات بنظر قدیمی انوار در آورد و
راجه رایسنکه راتهور و چندی دیگر از عمدها در خور حال پیشکشا
گذرانیدند و عاطفت بادشاهانه طاهر خان و کدیرت منگه واد راجه
جیسنگه و عبد الله خان مرائی را هر کدام بمرحمت جمدهر مرصع
باعتقه مروراید و دیندار خان را بعطای جمدهر میناکار نوازش نمود
و مرزادار خان از اصل و اضافه بمنصب هزاری سه صد و پنجاه هزار
و محمد شریف بکاول بخطاب شریف خانی مر بلندی یافتند و
چون شب در رسید چراغانی که هوعدار خان در آن روی دریامحازی
عمارت فیض آساس غسل خانه بر روی زمین از شمع ترتیب داده
بود مسرت انزلی خاطر نظارگیان گشته پسند طبع اقدس افتاد و روز
دیگر جمعی از امرا و عمدهای بارگاه در خور حال پیشکشا گذرانیدند
و پنجاه و پنج کس از بندهای آستان خلعت بمعایت خدمت
مباهی گردیدند و شبگاه بغرمان فرمانروائی ایام دیگر باره چراغان
گشتیبا بدستوری که قبل ازین شده بود هنگامه آرای انجمن عشرت
گردید سوم شوال هوای گلگشت باغ و بوستان از بهارستان خاطر
ملکوت ناظر شهنشاه جهان هر بر زده باغر آباد خجسته بنیاد توجه
نمودند و در اثنا راه نعط شکار گشته یک نیله گاو بتغنگ مید کردند
و شب در آن گلشن سرای دولت بسز برده دو طرف شاه نهر را
چراغان فرمودند بموجب حکم والا بر طرفی آن نهر فیض بهر لگنهایی

و ماه بیگ خان و عاقل خان که در دکن بودند هریک از اصل و اضافه بمنصب هزار و پانصدی پانصد سوار مباحی گردید و غیاث الدین ولد اسلام خان مرحوم از کومکیان دکن بخطاب خانی سربلندی یافته خدمت بخشیدگی موبه اورنگ آباد از تغییر میر ابو الحسن باو تفویض یافت و علی خان ولد میر موسی مازندرانی بخطاب تشریف خانی و زاهد بیگ ترکمن از کومکیان تهته بخطاب زاهد خانی کامیاب عزت گشتند و از اصل و اضافه افتخار ولد فاخر خان بمنصب هزار و دو صد سوار و احمد بیگ نجم ثانی بمنصب هزار و صد سوار سرافرازی یافتند و سلیم امین ماه مبارک اثر می هزار روپیه بزمرد اتقیا و صالحین و ارباب مستحقان و محتاجین بمواظبت صدر الصدور مرحمت گشته برکات منوبات آن ضمیمه ذخائر حسنات و میامن توفیقات شهنشاه حق آگاه بزدان پرمت گردید و روز مبارک یک شنبه موافق غره ماه تیر مقدم فرخنده عید نظر معصرت پیرای خاطر جهانیان گشته آئین عشرت و خوشدلی تازه شد و هنگامه بهجت و خرمی از نورونق و گرمی پذیرفت خلایق را از اتفاق این عید مسعود در ایام این جشن نشاط آمود معصرت بر معصرت نزود و شاهد معنی نور علی نور در نظر اهل بصیرت جلوه ظهور نمود و شهنشاه دین پرور شریعت گستر که بادای فرض میام و دیگر عبادات معصونه آن ماه متبرک لازم الاحترام به نیروی توفیق آسمانی و قوت تائید ربانی قیام نموده بودند قرین حشمت و جاه بعیدگاه توجه فرمودند و نماز عید بجماعت گذارده اواسط روز بهم عزائی اقبال و معادات معاودت نمود

عراقی و ترکی بنظر آنور گذشته رتبه قبول یافت و محمد امین
 خان میر بخشی و دلیر خان و اصالت خان و مرتضی خان و امیر
 خان و اسد خان (و فیض الله خان) و جمعی دیگر از امرای عظام
 و عمد هائی بارگاه سپهر احترام پیشکشها از نفائس جواهر و دیگر
 رغائب و نوادر گذرانیدند و امیر الامرا دیگر باره پیشکشی از جواهر
 مرصع آلات گذرانید و ظفر خان و فاخر خان چون از منصب معزول شده
 در ملک دعاگویان دولت قاهره انتظام یافته بودند نخستین بسالیانته
 چهل هزار روبیه و دومین بسالیانته سی هزار روبیه کامیاب مراجع
 پادشاهانه گشتند و غضنفر خان نوجدار میان دو آب چون نوجدارچی
 موضع درون ضمیمه خدمت شده بود منصبش باضافه پانصد
 سوار دو هزار و پانصد سوار مقرر گردید چون درین هنگام بعرض
 اشرف رحید که مغول خان حارس قلعه ارک کابل و دیعت
 هیات مستعار پیرونده معادت خان که حراست حصار شهر کابل بلو
 مغوف بود بمحارست قلعه ارک معین گشته بعفایت ارسال خلعت
 مر بلند شد و محافظت قلعه شهر از تغیر او بفتح الله خان که از
 کومکبان آن صوبه بود تفویض یافت و عاطفت پادشاهانه او را
 بعطای خلعت و باضافه پانصدی بمنصب دوهزار و پانصد
 سوار نوازش فرمود (و منصب رعایت خان که بفوجداری سیستان از
 تغیر محمد صالح ترخان منصوب شده بود باضافه هفت صد سوار
 هزار و پانصدی هزار و پانصد سوار دو امده و سه امده مقرر گشت

و بیست کس از اسرا و منصب داران به عطای خلعت تشریف
 امتیاز پوشیدند و راجه نرسنگه کور بعنایت مریم مرمع تارک
 مباحثات انراخت و جعفر ولد آله و ردیخان که فوجدار متبرا بود
 بمرحمت اسپ نوازش یافتند بمجال فوجداری خود مرخص شد
 (و) از اصل و اضافت محمد بدیع بن خسرو بن نفر محمد خان
 بمنصب سه هزار و هفت صد سوار و دیندار خان بمنصب دو هزار
 و پانصدی هزار و دو صد سوار و نصرت خان باضافت پانصدی
 بمنصب دو هزار و هفت صد سوار و شیخ عبد القوی باضافت
 پانصدی دو صد و پنجاه سوار بمنصب دو هزار و سیصد سوار
 و میر رستم خان خوانی بمرحمت اسپ (و) باضافت پانصد سوار
 بمنصب هزار و پانصدی هزار سوار و ملتفت خان باضافت
 پانصدی بمنصب هزار و پانصدی پانصد سوار و فضل الله خان
 باضافت پانصدی بمنصب هزار و پانصدی سیصد سوار و از اصل
 و اضافت حکیم محمد امین شیرازی و حکیم محمد مهدی از دستانی
 هر یک بمنصب هزار و پانصدی پنجاه سوار و شیخ نظام بمنصب
 هزار و پنجاه سوار مباحی گردیدند و مید بهار بعنایت همشیر
 با ساز میثا گار و مید نصیر الدین بمرحمت علم نوازش یافتند
 و پیشکش قاسم خان مشتمل بر دو زنجیر فیل و نه سر اسپ

---

۱ (۴ ن) و پانزده کس از عمدهای آستان سپهر مدار باضافت
 منصب از ذات و سوار مطرح انوار التفات شهنشاه روزگار گردیدند
 پیشکش الخ

عطا گردید و بغیر نرقه که نام برده شد به بهیاری از منصبداران و برق اندازان و گرز برداران و یساول و بجمیع ارباب نغمه و سرود از خلعت خانه جود و احسان پادشاهی تشریفات گوناگون و خلعتهای رنگارنگ مرحمت شد و شب هنگام هنگام چراغان کنار دریا که بموجب حکم اشرف باهتمام امرای عظام سرانجام یافته بود فروغ انزای انجمن عشرت و شادمانی گشته شب تیره را چهره بهم چشمی روز روشن برانروخت و روشنان مهر را دل از تاب آتش غیرت سوخت از بس پرتو شمعهای خورشید تاب که بر آئینه بلورین آب می تانت چرخ میما ب گون را دل از هوس آب گردید و ماه شب گرد بحکم آئینه درجنب انوار آن لیلۃ القدر عشرت مانند چراغ پیش آفتاب پرتو نداشت در نقاب خفا احتجاب گردید پرتو انوار عیش و نشاط بخت میاه شب چون روز طالع مقبلان روشن گشت و از گلریزی شمع و چراغ مطمح دریا نمودار سخن چمن و ماحت گلشن شد و کشتیهای که گماشتهای امرا بفرمان همایون بر آنها چوب بندی بطرحهای غریب کرده چراغان نموده بودند با ساز و نقاره و کرنا و فانوسهای رنگین بدیع آئین هریک چون مهر مکوکب که با چراغ انجم و قندیل ماه و مهر بسیر و گردش در آید بر روی آب جلوه گر شده نظر فریب تماشاگران گردید روز دیگر که بیست و پنجم بود بدستور روز پیش انجمن نشاط مرتب گشته پرتو مراسم شهنشاهانه چهره پیرای حال جهانیان شد و درین روز فرخنده قریب یکصد

---

(۶) پنجاه و هشتکس از امراء قریب شصتکس از امراء منصبداران الخ

پیشکش بنظر کیمیا اثر رسیده انوار قبول پذیرفت و پیشکش
امیر الامرا مشتمل بر جواهر زواهر و حائر تحف و نوادر مبلغ یک
لک و سی و پنج هزار روپیه بنظر انور در آمده درجه پذیرائی یافت
و پیشکش مهابت خان صوبدار کابل مشتمل بر یکصد امپ و دیگر
تحف و نفائس بمحل عرض رسید و همچنین دیگر اسرار و بدها
پیشکش ها کشیدند و رسم نثار بجا آوردند و سید محمد علی مغیر
عادل خان و محمد ناصر حاجب قطب الملک که برای ادای مراسم
تهنیت با پیشکشها بدرگاه معالی آمده بودند جبهه سالی عنقه سپهر
وتبه گردیده بمعطای خلعت تشریف امتیاز پوشیدند و آنچه آورده بودند
بمحل عرض رسانیدند پیشکش عادل خان که مشتمل بر بیست و یک
زنجیر فیل و نفائس جواهر و مرصع آلات بود بهشت لک و پنجصد هزار
روپیه و پیشکش قطب الملک از اقسام جواهر و مرصع آلات بدو لک
روپیه بها شد و درین تاریخ کفور رام سنگه و امر سنگه چندرات
و شیر سنگه و اتهور که بغابر مبینی که در مقام خود گزارش خواهد
یافت از لشکر بادشاهزاده والا قدر عالی منزلت محمد سلطان جدا
عده بودند بجبهه حائمی حده سلطنت نامیده امروز عبدودیت گردیدند
(و سید محمد قنوجی و میر ابراهیم ولد میر نعمان مرحوم و شیخ
قطب و نعمت خان هر یک بانعام یک هزار روپیه کامیاب نوازش
گشت) و بچندی از نغمه منجان و سرود سرایان پایه مریر گردون
مصیر که در فن خود سرآمد و بی نظیر اند برخی از حلی و حلل

پانصد سوار و نیکس الله خان بعلطای خلعت و نقاره و باضافه پانصدی
 پانصد سوار بمنصب سه هزار و پانصدی دو هزار سوار و شیخ میرک
 باضافه پانصدی بمنصب سه هزاری دو صد سوار سر بلند گردیدند
 و بنجا بنخان و ابراهیم خان و سیف خان خلعت و یک زنجیر نیل
 و بصف شکنخان خلعت و اسب و شمشیر با ساز میدا کار و بعقیدت
 خان ولد امیرالامرا خلعت و جمدهر مرصع و بمالوجی دکنی
 خلعت و اسب و شمشیر و بنخان عالم خلعت و جمدهر مرصع و
 بافتخار خان خلعت و علم و باله یار خان خلعت و یک زنجیر نیل
 و بهمت خان خلعت و اسب عنایت شد و رای رگه ناته متصدی
 مهمات دیوانی بخطاب راجگی نامور گشته بمرحمت خلعت و باضافه
 پانصدی بمنصب دو هزار و پانصدی پانصد سوار مباحی شد و منی
 خان بخدمت بخشیدگری و برخی از بندهای ایام خیر فرجام بادشاه
 زادگی و عساکر کومک دکن از تغیر مخلص خان منصوب گشته
 خلعت سرفرازی پوشیدند (۹) دکیورت سنگه ولد راجه جیستنگه
 بمرحمت خلعت و باضافه پانصدی بمنصب دو هزار و پانصدی
 هزار و پانصد سوار سرفراز گردید و قریب سی کس دیگر از امرای
 عظام و بندهای سده نلک احترام بعنایت خلعت قامت مباحات
 انراختند و برخی بانزایش منصب سرفرازی اندوختند و درین روز
 جهان افروز از جانب نهال برومند گلشن جاء و جلال گوهر ارجمند
 محیط اقبال پادشاهزاده نرخ خصال محمد معظم نه هزار اشرفی عوض

نوئین والا احتشام هیچ کس از امرای عظام و عمد‌های سلطنت
 ابدی دوم را دستور می‌آن نبود رتبه مباهات یانت ربه محمد امین
 خان میربخشی خلعت و جمدهر مرصع با علاقه مروارید و بتقرب خان
 خلعت و می هزار روپیه برسم انعام و بدلیز خان خلعت و شمشیر
 با ساز مرصع با علاقه مروارید و بعد الرحمن بن نذر محمد خان خلعت
 و خنجر مرصع و بامیر خان خلعت و اسب و سپر و بمرتضی خان
 خلعت و جمدهر میناگر با علاقه مروارید و یک زنجیر نیل و باصالت
 خان خلعت و اسب و جمدهر مرصع با علاقه مروارید و باعشق خان
 خلعت مرحمت شد و ناصخان میر سامان بعنایت خلعت
 و باضافه هزار پانصد سوار بمنصب چهار هزار و دو هزار سوار والا
 پایگی یافته اهتمام نگارش امثله جلیله و مناشیر عالی‌شان که درین
 دولت ابد نشان بدیوان کل و وزیر اعظم تعلق دارد بار مقوض
 گردید و منصب وزیر خان که در دکن بود باضافه هزار و سوار
 پنج هزار و سه هزار سوار مقرر شد و دانهند خان که از اواخر زمان
 اعلی حضرت تا این هنگام در سلک گوشه نشینان انتظام داشت
 مورد انظار عاطفت پادشاهانه گشته بعطای خلعت و جمدهر مینا
 گر با علاقه مروارید و منصب چهار هزار و دو هزار سوار نوازش
 یافت و طاهر خان بمرحمت خلعت و باضافه هزار و بمنصب پنج
 هزار و دو هزار و پانصد سوار و عابد خان بمکرمت خلعت و یک
 زنجیر نیل از اعل و افاضه بمنصب چهار هزار و یک هزار سوار و اسد
 خان بخشی دوم بعنایت خلعت و شمشیر با ساز مینا گر و باضافه
 پانصدی پانصد سوار بمنصب سه هزار و پانصدی در هزار و

عقیدت مند و اخلاص منشان سعادت پیوند را که سزاوار لطف و تربیت پادشاهانه بودند کامیاب مکارم و مواهب ساخته بقدر مایه اخلاص و پایه بندگی مراتب و مناصب می افزودند و امرا و ارکان سلطنت و عمد‌هایی آستان خلعت نیز هر روز بنوبت ادای مراسم پیشکش و نیاز می نمودند و در هر تاریخ برخی از بندها بخدمات ارجمند مرسلند گشته جمعی بصوبجات و اطراف ممالک مرخص می گشتند و گروهی از اوطان و محال تیول و اقطاعات خویش بمدد سلطنت رسیده دولت اندوز ملازمت اشرف میگرددیدند و دیگر وقائع دولت انرا نیز درین مدت روی داد که نگارش تاریخ آن درین روز نامچه متأثر اقبال ناگزیر است بجهت حفظ مرشده وقائع نگاری و ضبط ملک کلام سوانح این ایام سعادت فرجام از داستان جلوس مبارک جدا کرده تاریخ وار بر مجیل تفصیل بدین گونه گزارش میدهد بیست و چهارم ماه مبارک رمضان که روز جلوس همایون بود عنایت پادشاهانه رخشنده اختر برج عظمت تابنده گوهر درج سلطنت پادشاه زاده والا تبار محمد معظم را که در دکن بودند بارسال خلعت خاص عز اختصاص بخشید و عمد نوینان عظام امیرالامرا بعطای خلعت خاصه با چارقب زر دوزی و جمدهر مرصع باعاقه مروارید و دو سرامپ یکی بازی و ساز طلا مشمول مرحمت گردید و برخواست نوازش نوبت در ایام شرف اندوزی حضور پر نور بعد از نواختن نوبت پادشاهی بدستوری که یمین الدوله عضد الخلاء آصفخان خان خانان مرحوم درین دولت ابد طراز بآن امتیاز داشت و غیره از آن

بجزور بازوی توفیق و نوک کزاک تیغ
 زدود نقش مناهی ز صفحہ ایجاد
 چنان ز مطوت او می پرمت شد هشیار
 که دست لاله بلرزید و سافرش افتاد
 ز بیم آنکه بمستی کنند منہمش
 نہال تن بتمایل نمیدهد از باد
 رواج شرع بعهدش چنانکه در رمضان
 چمن گر آب خورده مرور را گلد آزاد

بمید که ایزد بیهمال و دادار هستی بخش بی زوال دین و دولت
 و شرع و سلطنت را از یمن حمایت و پاس عدالت این پادشاه
 بزدان پرمت حق آگاه کامیاب رونق و رواج دآزاد و فیض توفیقات
 الہی و امداد روح مقدس حضرت رحالت پناهی اجر این مساعی
 مشکور بروزگار فرخنده آثار دولت پایداوش عائد گرداناد •

شرح بعضی از عنایات و مراحم شهنشاهی که از
 جلوس میمنت عنوان عید قربان که منتهای ایام
 جشن بود نسبت بامرای نامدار و احیان دولت
 پایدار سمت طہور یافته و گزارش بعضی از سوانح
 حضور لامع النور در عرض مدت جشن و سور
 چون مدت دو ماه و شانزده روز هنگامہ این جشن عالم امروز امتداد
 دامت و خدیو کام بخش کرم پرور در عرض این ایام فرخنده اثر هر روز
 جواب بذل و عطا بر روی جهانیان می کشودند و همواره بندہای

شرب خمر و خوردن بنگ و بوزه و مائر معکرات و مباحثرت فواحش
و زانیات منع و زجر کرده حتی المقدور از قبائح اعمال و شنائع
انفعال باز دارد بنابراین ملا عوض وجیه را که سرآمد دانش و روان
توزان ست باین خدمت مریبلند نموده بعطای خلعت نواختند
و در عوض سالیانه اش که پانزده هزار روبیه بود منصب هزارری صد
سوار عنایت کرده ادرای کامیاب عاطفت ساختند و جمعی از منصبداران
و اعدیان برای معاونت و دستیاری برفاقت او معین فرمودند که
اگر بعضی بی باکان و خود سران از روی جهل و نادانی و شقاوت
و خیرگی از منع و نهی او سرکشیده و دوش اطاعت و تسلیم از
دره احتسابش پیچیده بجنگ و پرخاش پیدش آیند آن گروه خذلان
پژوه را تنبیه و تادیب نماید و بحکام جمیع صوبجات و اطراف
و اکناف ممالک محروسه یرلیغ گیتی مطاع صادر شد که باین دستور
مد ابواب خیابان و منکرات و منع ارتکاب محرمات و منهیات نموده
کما هو حق بهرام احتساب پردازند و لله الحمد که امروز بدولت دین
پروری و میامن شریعت گسترای این پایه انزای اورنگ خلافت
و سروری تمام مملکت فلک نصحت هندوستان و مرتامر ساحت
این خرم بوستان از لوٹ نافرمانی شریعت غرا و خس و خاشاک
بدع و اهواء پیراسته و مبری ست و معالم شرع نبوی و مآثر منت
مصطفوی از رصمت خلل و فتور و سمیت نقصان و تصور مصیون
و معری لمولفد

زهی خدیو مؤفق که در مدارج حق

نهیب دولت او داد دین و ملت داد

که فی الحقیقه جشن عید ماه صیام و اقرب بر عایت آئین اسلام
 هست بعمل آید لا جرم راقم موافق این دولت جاویدانی نیز درین
 صحائف اقبال و کامرانی بر خلاف وقایع نگاران پاستانی که غرغ
 فروردین را مبدای سال نو قرار داده در تعریف بهار و نوروز دستان
 سرائی و سخن پیرائی کرده اند از غرغ ماه مبارک رمضان به تمهید
 قدوم سال نو خواهد پرداخت و بتوصیف جشن جلوس میمنت
 مانوس از تعریف عید مجوس عدل نموده طرح سخن بر اساس
 فو خواهد انداخت امید که بمیامین دین پروری و مآثر شریعت
 گسترش این خلیفه جهان و خدیو جهاندار جهان متان تا منقرض
 ایام پیرایه نظام ملک و دولت و مرمایه استحکام شرع و ملت
 بوده روزگار عالم آزادی سلطنتش ز شک انزای صبح عید قوانین
 جهان پدای خلافتش غیرت بخش آئین جمشید باد *

نعین محتسب و منع منهیات و مسکرات

از آنجا که شهنشاه اسلام پروردین پناه را همواره همت بلند نهیت
 بر رفع آثار مناهیه و ملامی مقصور و از سلطنت و پادشاهی و
 خلافت و گیتی پناهی پیوسته اجرای احکام الهی و ترویج شرع مطهر
 حضرت رحالت پناهی ملوات الله و علامه علیه و علی آله و اصحابه
 مقصود و منظور هست درین هنگام رای عالم آرا چنان اقتضا نمود
 که یکی از فضایی پایه سربر اعلی که بصفت تدین و مسلمانی
 و محبت نفاقت و مسئله دانی موسوم باشد بخدمت احتساب
 منصوب مازند تا خلایق را از ارتکاب منهیات و محرمات خصوصاً

فروردین را از عیدهای بزرگ میدانسته اند و بعد از آن خواتین
 احرام نیز بنا بر رسم و عادت پیشینیان آن طریقه را معمول داشته در آن
 روز رعایت مراسم جشن و نشاط نمیکرده اند و هر چه قبل ازین درین
 دولت همایون و سلطنت روز افزون نیز به ملت ملوک خالفة و خواتین
 ماضیه در هر نوروز لوازم جشن و عید بعمل می آمد چنانچه در
 عهد سلطنت اعلی حضرت هم این طریقه معمول بود و رسوم این
 بدعت بمرتبه رحیده بود که عوام الناس این روز را در تعظیم و
 رعایت حرمت ثانی عیدین می شمردند و از ایام متبرکه گمان
 می بردند از آنجا که این پادشاه مؤید حق آگاه را همواره همت والا
 نهمت شریعت پیرا بر رفع آثار بدعت و نهی اطوار جاهلیت
 مقصور و طبع حق پسند حقیقت پیوندش از رسوم و قواعدی که بر
 قانون شرع و سنت باشد لغو و رفع آن بدعت مستمره که از
 آثار عجم و اطوار مجوس است از ضروریات دین پروری و لوازم
 شریعت گستری شمرده حکم فرمودند که من بعد آن رسم مبتدع
 منسوخ باشد و بجای جشن نوروزی هر سال در ماه فرخنده رمضان
 که غره آن شهر کرامت بهر مبدای مال مجدد از سنین این دولت
 میمنت قرین ست و جلوس عالم آرا نیز دوم بلوه بر سریر اقبال و اورنگ
 استقلال در آن ماه خجسته فال واقع شده بچندین جهت اولیای این
 سلطنت ابد مدت مبارک و متین است جشنی پادشاهانه و بزمی
 خسروانه ترتیب دهند و آن جشن مسعود را بعید همایون فطر
 متصل ساخته لوازم عیش و نشاط و مراسم شادی و انبساط عیدی
 که قبل ازین در نوروز بمفعول می آمد در آن جشن جهان انور

قرین اعتبار نموده حکم معلى بنفاد پیوست که در دفاتر و تقاریم و اسناد و مناشیر برین لمط ثبت نمایند و مدار ضبط حوادث و نگارش احوال درین محیفه مآثر عظمت و جلال برین فرخنده تاریخ بوده حال بحال وقائع این سلطنت بی زوال برین منوال بقید تحریر آمد چنانچه بقرار مذکور تا حال سوانح یک سال و بیست و چهار روز از عهد معادت مهد خلافت و شهنشاهی این شایسته اورنگ دین پناهی مرقوم کلک حقائق رقم گشته و قبل ازین چهار ماه وقائع ایام میمنت فرجام بادشاه زادگی از هنگام اهتزاز مرکب ظفر طراز بعزیمت عالمگیری و کشور ستانی از خطه دولت بنیاد اورنگ آباد که در غره جمادی اولی سنه هزار و شصت و هشت هجری اتفاق افتاده تا غره رمضان آن حال که مبدای اعوام این خلافت معادت قرین است صحت گزارش یافته که مجموع یک سال و چهار ماه و بیست و چهار روز باشد و من بعد بیاوریم معادت و سرگرمی توفیق از سال دوم جلوس مسعود وقائع نگار خواهد گردید امید که تا رقم شهر و اعوام و نقش لیالی و ایام بر صفحه روزگار است محاسبان دفاتر تکوین و ایجاد و محرران روزنامه کون و فساد را سنین و شهر این دولت ابد بنیاد مبنای حساب باد •

رفع بدعت نوروز و تبدیل آن بجشن نشاط افروز جلوس مبارک

چون ملاطین عجم و اکامره فرس بدآب و سنت جمشید که واضع آئین کهروی و مختار قوانین خسروی است عمل نموده غره

بز سال و ماه شمسی بود اعتبار نکرده بنای ضبط حوادث و مدار
 حفظ اوقات بر وفق معمول اهل اسلام بر سلین و شهر قمری
 که مبنای تاریخ هجری ست نهادند و فرقه جمادی الآخره که در
 هشتم^(۴) آن بر سریر سلطنت جلوس فرموده بودند مبدای تاریخ قرار دادند
 بنابراین درین عهد شرافت قرین و زمان میمنت آئین که جهان پیر
 از فیض بهار دولت شاهنشاه جوان بخت عالمگیر نشاط جوانی از سر
 گرفته انصر سلطنت و فرمانروائی از تارک آسمان مایش سر بلندی
 یامت و اورنگ خلافت و جهان پیرائی بفر جلوس والیش پیاپی
 ارجمندی رسید همان منت منیه که بشیمه کریمه دین پروری اقرب
 بود مختار و پسند خاطر حق گزین آمده بآن طریقه انبیه عمل
 فرمودند و مدار ضبط وقائع بر سنین و شهر قمری گذاشته ظهور این
 دولت کرامت نشان که هر مایه برکت کون و مکان و پدیده شرافت
 زمین و زمان بود مناط تاریخ مجدد نمودند و اگرچه نخستین جلوس
 همایون در غره ماه مبارک ذی قعدة سده هزار و شصت و هفت
 هجری اتفاق افتاد لیکن چون لمعان انوار نصرت و فیروزی و طلوع
 نیر جهان فروزی آن فرازند اوی دولت و بهروزی در ماه مبارک
 رمضان این سال پرتو سعادت بر جهان گشود و طلوع اختر شوکت
 و انتقال آن برگزیده ذوالجلال در آن خجسته ایام چهره افروز بخت
 و اقبال شد غره آن ماه مبارک اثر را که غره جبین معادات نامنداهی
 و حامل برکات کونی و آلهی بود مبدای سنین این دولت کرامت

فرمانروائی مذهبای تاریخ می ساخته اند و در ایام دولت اسلام نیز این طریق بعمل آمده و با وجود تاریخ فرخنده هجری بواسطه بعد آن عهد معادیت عهد جلوس بعضی از خواقین ذی شان مبدای تاریخ مجدد گشته است چنانچه تاریخ جلوس ملکشاهی تا حال معتبر از باب نجوم و در تقویم مذمت و مرقوم است لهذا بنابر اقتضای مذمت سالفین در عهد سلطنت حضرت عمرش آشیانی جمال الدین محمد اکبر بادشاه طاب ثراه که مجدد آئین جهانبدائی و مشید قوانین این سلطنت جاودانی اند بر موجب خواستش و غرضه آن حضرت بعضی پایه سریر خلعت مثل انطاوین الزمانی اصیر فتح الله شیرازی و مؤتمن الدوله شیخ ابوالفضل و غیرهما تاریخ جدیدی وضع کرده تاریخ الهی نام کرده بودند و بطریق سالیهای ترکیب هر دوازده سال از مبدای جلوس اکبری یک دور قرار داده و هر سال را بنام یکی از شهر اثنا عشریه شمسی موسوم گردانیده نو روز سال اول را از مبدای جلوس اکبری که بمقارن و مقارب جلوس آن حضرت بوده مبدای سنوات الهی ساخته بودند چنانچه در اکبر نامه بتفصیل مذکور است و در نوبت سمرقند آرائی حضرت جنت مکنی نور الدینی محمد جهان گیر بادشاه طاب مئوله جلوس جهانگیری مبنای تاریخ گشته بر همان نهج آغاز سنین از نو در بدین نشاط آئین دولت اعتبار یافت بر همان دستور ضبط مقایع بر سنین و شهر شمسی قرار گرفت و بعد از آنکه جریر خلعت بجلوس اشرف اعلی حضرت صاحب قیران ثانی والا پایه گردید آن حضرت تاریخ الهی و جهان گیری را که مبتدی

از تقدیر مبدئی مدعی ناگزیر و مسلمة اطلاع بر وقائع دوران باعتبار
فروض بدایت جزئی از زمان انتظام پذیر است لکن از مبدئی
ظهور آفرینش ناظران منظم لافش و بینش به جهت ضبط
دقائق اطوار عالم و حفظ مراتب احوال بقی آدم بعد از تقدیر ازمنه
و اوقات بمقاصد بحرکات و اوضاع قلوبات پیوسته جزئی خاص از
تسلطه زمان را که عامل ظهور شرافتی عظیم و مشتمل بر وقوع
امری شگرف بوده مبدئی اوقات سوانح قرار داده مدار انضباط احوال
نهاده و نصاب و اندازه بعت و کفایت کارخانه تکوین و ایجاد بران
نهاده اند و هر چند می که بذات طول عهد و ثبات عصر حفظ آن
هر رشته و نگارنداشت آن قاعده تغیر یافته تا از طلوع نیر سعادت جدید
و ظهور صورت ساخته غریب پر قوس بر سلامت اعتبار آن یافته است
بتجدید آن منصف مقینه بر داخه وقوع امری خطیر و منحصر حادثه
بدیع منهای تاریخ مجدد ساخته اند و از بدو ایجاد عالم همواره
طوائف امم را تاریخی بوده که بنای احکام معاملات دینی و دنیوی
خود بر آن می نهاده اند چنانچه متقول است که نضمت هبوط
حضرت ابو البشر و بعد ازان بعثت نوح و ازان پس واقعه
طوفان و ازان گذشته بمبعث دیگر انبیای عالی مکان و وقوع سوانح
غریب نشان از حدوته دول و تجدید ملل منهای تاریخ بوده تا
آنکه وضع تاریخ مصنف طراز هجری زیج فهرست ازمنه و ادوار
و زینت دفاتر لیلی و نهار گشته رقم نسخ بر اعتبار و اختصار تواریخ
مأصده کشید و چون سنت طائفة عجم قبل از ظهور دولت اسلام
چنین بوده که جلوس ملوک و خسروان خود را بر سریر حشمت و

برق رفتار و خیل و دواب بسیار بر رموز دانان اسرار فلکی و دقیقه
 ستیان اوضاع آسمانی پوشیده نیست که چه مایه نظرات سعد درین
 طالع همایون جمع آمده و چه انوار شرف و میمنت از مطالع آن
 روی نموده چون بمیامن تاییدات صماوی و تقدیرات مباحثانی
 بزیور جمیع سعادات محلی و از نقص همه نحوسات معری ست
 و نادر ست که طالع جلومی باستجماع شرائط و ارتفاع محذورات
 بدین مذهب آراسته و پیراسته باشد دلیل ست بر آنکه این اورنگ
 نشین کشور اقبال را ترقی باعلی مدارج جاه و جلال و عروج باقصی
 معارج عظمت و کمال که کم کسی از سلاطین ذی شان و خواقین
 گردون نشان را مثل آن دمت داده باشد روی نماید و انوار این
 دولت آسمان بصطمت چون پرتو مهر منیر جهان تاب و عالم گیر
 گشته اکثر ممالک ربع مسکون بتصرف اولیای این سلطنت روز
 افزون در آید^(۲) •

ذکر وضع تاریخ مجدد از مبدای ایام عالم

آرائی ابن زبب اورنگ کشور کشائی

بر واقفان حقائق اوضاع روزگار و ناظران دفاتر لیل و نهار
 پوشیده نماند که چنانچه ضبط روز نامه و قانع یومیه باز بسته بتعین
 ماه و سال و محاسبه مواعید کونیه بی تبیین از منته و اوقات محال ست
 همچنین حفظ سر رشته حوادث ایام و تصاریف دهر و احوام را

(۲ ن) در آید مستبعد نیست •

پیشگاه خاطر اقدس جلوه نماید از پرده غیب بخوبنترین صورتی چهره
کشاید و دلیل ست بر وجود ملازمان صافی عقیدت یکدل و یکرنگ
و فراهم آمدن بندهای کمر آگاه قوی فرهنگ و توفیق یانقرن ایهان
بتقدیم خدمات مرضیه و حل مهمات معضله و اشتها مکارم ذات
وصفات و انتشار صیت نیک نامی در اقطار و جهات و اظهار محبت
و داد ملاطین ذی شان و ارمال رحل و رسائل باین آستان سپهر
نشان و همیشه در مقام متابعت و یکرنگی بودن ایشان *

خانه دوازدهم برج سرطان ست

که خانه قمر و عرف مشتری ست مرکز این خانه درجه هفتم
ست ازین برج که حد مریخ و وجه زهره و اثنا عشریه و نه بهر عطارد
و هفت بهر زحل و ذریحان قمر و آذرجان زحل ست و این درجه
مونس و قیمه ست و مسئولی برین خانه قمر ست و او در خانه
عرف و قوی حال *

بیان احکام

این خانه دولت می کند بر آنکه دشمنان و مخالفان اگر چه
بدعوی ملک و دولت برخیزند و گرد خلاف و نزاع انگیزند عاقبت
منکوب و مخدول و برخی آواره و بعضی مقتول گردند و دلیل
ست بر محفوظ بودن ذات بیهمال از آفات عین الکمال
و عدم تضرر پیکر مقدس در مواضع اخطار و احوال و معارک
رزم و قتال و آرامتگی این دولت خدا داد به نیلان فلک
توان کوه پیکر و هیونان دیو هیکل پری منظر و مراکب باد سیر

بیان احکام

این خانه دلیل است بر کمال دولت و جلالت سلطنت و علو قدر و مرموزت و انتظام قواعد خلافت و فرمانروائی و اتصاف قوانین نصیحت و جهان پیرائی و برآمد حاجات و حصول آمال و معاهدات طالع و مظاهر اقبال و تصرف یافتن بر ولایات و ممالک و نیروز گشتی در میادین و معارک و اطاعت و انقیاد سرکشان و متابعت و خراج گذاری نخوت منشان و والا رتبه و جاه و دولت و بلند مقام و امتیاز و معذرت و کمالی مطورت و نهایت صلاحیت و چون بیت عاشر برج ثابت و صاحبش در رتبه و قوی حال است دولت می کند بر ثبات ملک و دوام سلطنت و استقرار قواعد حکومت و ایهت .

خانه یازدهم برج جوزا است

که خانه عطارد و شرف راس است و مرکز این خانه درجه پنجم ازین برج است که حد عطارد و وجه مشتری و اثنا عشریه قمر و نه بهر مریخ و هفت بهر قمر و ذریحان عطارد و آذرجان آفتاب است و رب مثله زحل است بشرکت مشتری و این درجه مذکر و تیره است و عطارد که صاحب این برج است درین خانه واقع شده و هم سعادت و آفتاب نیز در همین خانه اند .

بیان احکام

این خانه دولت میکند بر آنکه نقش هر مامول که بر لوح ضمیر مقدس ارتعاش یابد عنقریب بحصول گراید و شاهد هر امید که در

ست که حد مشتملی و وجه مریخی و اثنا عشریه و ده بهر زهره
و هفت بهر و نریجان و آذر جان مریخی ست و رب مثلثه آفتاب ست
بهرکت زحل و این درجه مونس و منظم ست و مسئولی برین
خانه مریخی ست و او قوی حال *

بیان احکام

این خانه دلیل ست بر درستی ذیت و پاکی اعتقاد و ثبات
و استقامت بر جاده صلاح و مددک و کمال ورع و پرهیزکاری و نهایت
تقوی و دینداری و حسن توفیق بادی طاعات و عبادات و تأیید
یافتن باعزاز منوبات و سعادت و تقدیم مراسم امر معروف و نهی
منکر و ترویج احکام شریعت طاهره حضرت خیر البشر علیه و علی آله
و اصحابه صلوات الله الملك الکبر و آگاهی از اصول و فروع دین و
بهره مندی از فضیلت علم و یقین و دین غوابهای رامت و سهولت
حصول مهماتی که پیغمبر نهاده است و الگردد ظهور لطیفهای غیبی
و منصوبهای آسمانی و موافقت تدبیرات با تقدیرات ربانی و منانیت
فکر و رزانت رای و ملهم گشتن بازارهای عزائم جهانکهای

خانه دهم برج ثور ست

که خانه زهره و شرف قمر ست و مرکز این خانه درجه اول
[ازین برج ست که حد زهره و وجه عطارد و اثنا عشریه زهره و نه بهر
زحل و هفت بهر و نریجان زهره و آذر جان قمر ست و این درجه
مونس و قیمة ست و مسئولی برین خانه زهره بشراکت قمر و هر دو
قوی حال و متصل بنظر قبول *

و عفت و طهارت پردگیان حرم جاه و جلال و معالت مندی
مخدورات مشکوی اقبال •

خانه هشتم برج حوت است

که خانه مشتری و شرف زهره ست و مرکز این خانه درجه ششم
ازین برج ست که حد مشتری و وجه عطارد و نه بهر آفتاب و هفت
بهر مشتری و اثنا عشریه زهره ست و رب مژده مریخ ست
بهرکت قمر و این درجه قیمه و مونس ست و مستولی برین
خانه زهره ست واقع در وتد عاشر در بیت خود •

بیان احکام

این خانه دلالت دارد بر آنکه ذات اقدس در مهالک و اخطار
و معارک و احوال از آسیب بلیت در کنف حفظ ایزدی و حمایت
غایت مرمدی بود و در اکثر اوقات و ازمان از علل و امراض و آفات
و اعراض مصون بود بر چار بالش صحت و عافیت مدام باشد
و اگر گاهی عارضه روی دهد زود بصحت گراید و هرگز غبار اندوه
و مکره بر آئینه خاطر ملکوت ناظر نه نشیند و همواره طبع مبارک
قرین بهجت و نشاط و کمدیاب ذوق و انبساط باشد و اموال اعدا
و اقداد و اسباب جاه و مکنت اهل عذد بتصرف اولیای سلطنت
ابدی بنیاد آید و ملک و دولت موروث بتمام و کمال در قبضه
تصرف و تملک بندهای این آستان اقبال باشد •

خانه نهم برج حمل ست

که خانه مریخ و شرف آفتاب ست مرکز این خانه درجه چهارم

امتزاج را از منجم اعتدال انحرافی رد دهد زود بصحبت و استقامت
گراید و عاقبت کونتها بکمال خیریت اقتران یابد و ماده تغییر مزاج اکثر
سردی و خشکی و گاه نزله و زکام باشد و دلیل ست بر آنکه بندهای
قدوسی جان نثار و ملازمان کلر آگاه هوشیار بر آستان سلطنت و سده
خلافت فراهم آیند که مصدر خدمات سترگ و کارهای بزرگ
گشته آثار کفایت و درایت و جان فشانی و عبودیت از ایشان
بظهور رسد و پرمختاران خجسته منظر زیبا و مخدرات فرخنده طلعت
مه میما در سرا پرده دولت و حرم کده سلطنت بهم رسند که بحسن
خدمت رضا جوئی خاطر مهرانوار کامیاب قدر و اعتبار باشند

خانه هفتم برج دلوست

که خانه زحل ست و اقوی حال مرکز این خانه درجه هفتم
ازین برج ست که حد عطار و وجه زهره و اثنا عشریه مریخ و نه
بهر و هفت بهر مشتری و ذریحان و آذر جان زحل ست و رب مثله
زحل بشرکت مشتری و این درجه نیره و مذکر ست و سهم
الغیب که منسوب بآفتاب ست با مهم الرجا درین خانه ست و
جمع کواکب باین خانه ناظر اند •

بیان احکام

این خانه دلالت میکند بر بهره مندی طالع همایون از نعم
و فیروزی در جمیع معارک و میادین و ظفر یافتن بردشمنان دولت
و اعدای دین و اقتران سفرها بحسن عواقب و حصول مطالب
و تأرب و دلیل ست بر ذوق و ابتهاج طبع و هاج از مذاکحه و ازدواج

بیان احکام

این خانه دلاوت میکند بر دوام عیش و سرور و کمال خرمی
و حضور و شگفتگی گلزار همیشه بهار خاطر ملکوت ناظر و نزهت
و تقدس باطن و ظاهر و توجه طبع اقدس بمخالطت و مقارنت
تصوان و تعلق و تعشق به طلعتان و پری رویان و میل کردن بلذات
مشروع و مباحه و رغبت بلباسهای فاخره متشرعانه و آمدن رسل
و رسائل با نفائس تحف و هدایا از ملوک اطراف و اکناف پدایه
سریر سلطنت و رسیدن خبرهای مسرت پدرا و مرزدهای سامعه
انروز بجناب خلانت و سعادت مندی و برخورداری فرزندان کامگار
و شاهزادهای نامدار بتوفیق فرمان پدیزی و حسن خدمت و انقیاد
و مدور آثار شفقت و ظهور انوار تربیت در باره آن زمره عالی نژاد

خانه ششم برج جدی صفت

که خانه زحل و شرف مریخ ست و مرکز این خانه درجه هفتم
ازین برج واقع شده که حد عطارد و وجه و اثنا عشریه و نه بهر
و هفت بهر مشتری و ذریحان زحل و آذر جان شمس ست و رب
مثلثه زهره ست بهرکت مریخ و این درجه مونس و قیده ست
و مستولی برین خانه زحل ست که در نیت شرف قوی حال ست
واقع بتصدیس مشتری •

بیان احکام

این خانه دلاوت می کند بر آنکه ذات اقدس و عنصر مقدس
در اکثر اوقات قوی و عافیت و سلامت باشد و اگر گاهی مزاج فسدی

که حد و وجه و اثنا عشریه مریخ ست (و نه بهر قمر و هفت بهر ذریجان و آذر جان مریخ) و رب مثلثه مریخ ست بشرکت قمر و این درجه موند و قیمه ست و مسئولی برین خاله مریخ ست .

بیان احکام

این خانه دولت دارد بر اقتدار عواقب امور بصعادت و بهروزی و اختتام مقاصد و مهم به خجستگی و فیروزی و آبادانی مملکت و آموده حالی رعیت و میر حاصلی ولایات و انزونی محصول خاصات و آرامدگی ساخت دولت بمساکن مالی بنا و منازل خلد آسا و طرح انگندن عمارات عالی اساس و بصائین فردوس مانده بمعمارای همت بلند و بودن راس درین خانه دلیل ازدیاد مواد جاه و دولت و ترقی باقصی مدارج حشمت و ابهت و حصول سعادات و توفیقات و روانی مرادات و مقاصد و ادراک اجر و منویات باهدات بقاع خیر و مساعد .

خانه پنجم برج قوس ست

که خانه مشتری و شرف ذنب ست مرکز این خانه درجه پنجم ازین برج ست که حد مشتری و وجه عطارد و اثنا عشریه زحل و نه بهر زهره و هفت بهر مریخ و ذریجان مشتری و آذر جان قمر ست و رب مثلثه آفتاب ست بشرکت زحل و این درجه نیره و مذکر ست و مسئولی برین خانه مشتری ست که واقع شده در طالع

و مستوای برین خانه زحل ست واقع در بیت شرف و حد
در ملئنه خود •

بیان احکام

این خانه دلالت میکند بر غلبه و برتری و بزرگی و سروری بر
اخوان و اقربا و غالب آمدن بر اعدای ماطنت و مدعیان مملکت
هر معارک و غا و مهالک هیجا و کمال مهر اندیشی و راقه
و عطوفت پروری و شفقت نسبت بخواهرا و خوبشان و نهایت
اکرام و انصال در حق ایشان و مسرور گشتن طبع مبارک از بعضی
حفرها و نهضتهای همایون که رایات عالیات را روی دهد
و متضمن فوائد و منافع عظیمه باشد و وصول مرزدهای فتح
و ظفر و رسیدن خبرهای مسرت اثر از اطراف ممالک و حدود
و رایات بر سبیل تواتر و توالی بدرگاه پیر آیات و میل خاطر
ملکوت ناظر بکشف معائل دینی و تحقیق مباحث یقینیه
و غور و تأمل در قضایای شرعی و عرفی و تدبیر و تعمق
در مقدمات عقلی و نقلی و رغبت بصحبت علما و دانشوران
و محالست اتقیا و پرهیزگاران و رموخ و تصلب در امور دین و
و استقامت و استقامت بر جاده شرح مبیین و امر به بنای
مساجد و معابد اسلام و حکم بهدم بت کدها و عبادت خانهای
کفار ضلالت فرجام •

خانه چهارم برج مقرب ست

که خانه مریخ ست و مرکز این خانه درجه اول از حمل ست

جواهر و اجتماع کنوز و ذخائر و فراهم آمدن تحف و نفائس از هر دیار و رمیدن اموال خراج و پیشکشهای نمایان از اطراف و اقطار و ازدیاد محصول مملکت بحسب تدابیر صائبه و ضبط و نسق مداخل و مخارج . سلطنت از روی معامله فهمی و هوشمندی و دلائل مستبر آنکه اولیای دولت ابد ترین و بندهای اخلاص آئین مصدر خدمات شایسته و ترددات پسندیده گشته کارهای بزرگ و مهمات سترگ بمساعی همت ایهان بظهور وحدت و معضلات امور و عقدهای مشکل بحسن کار دانی و رای و رویت آن گروه اخلاص طوبیت کشایش پذیرد و همواره بصدق ارادت و خدمت گذاری و حسن عقیدت و جان مقداری مشمول عنایات و منظور توجهات پادشاهانه باشند و بودن سهم السعادة که دلائل مال ست با صاحب ثانی مفصح از کمال قوت و سعادت خانه مال ست و وقوع مهم المال در برج میزان و بودن صاحبش دروند عاشر در خانه شرف خود هم دلائل کثرت خزائن و ذخائر و وفور اهلب حشمت و اخلاص یاری و وسعت دستگاه مملکت و نامداری و حصول گهرهای قیمتی و جواهر نفیسه ست .

خانه سوم برج میزان ست

که خانه زهره و شرف زحل ست و مرکز این خانه درجه چهارم ازین برج واقع شده که حد زحل و وجه و اثنا عشریه مریخ و نه بهر و هفت بهر و درجای زهره و آذرجان عطارد ست و رب مثلثه زحل بشرکت مشتری و این درجه مؤید و نیروه ست .

مسالك و اقاليم جهان بحیطة تصرف و تسخیر آید و سمنه
عزیمت آتاقی گیرش عرصه دوران بکام نصرت و فیروزی پیماید
و مرکشان اطراف و نخوت منشان اکناف سرطامست و انقیاد بر
درگاه ملاطبت مطافش نهند و خواتین روزگار و فرمان دهان نامندار
گردن از ربنه متابعتش نه پیچیده کشور دلاها بتصرف و ایان و الایش
دهند و دلیل ست بر توفیق یافتن آنحضرت باعلی اعلام دین
متین و اعیای منن حضرت مید المرسلین صلوات الله و علامه علیه
و علی آله و اصحابه اجمعین و ابداع قواعد سلطنت و جهانبانی و
اختراع قوانین خلافت و کشور متانی و تصرفات بدیعه و دخلهای
بجا در هر باب و وضع ضوابط و رسوم پسندیده بدین ثاقب و فکر
مواب پیرا که سالها و قرنهای روزگار از آن باز گویند و بزرگان جهان
و مرداران دوران آن را دستور معامله خود مازند •

خانه دوم برج منبله ست

که خانه عطارد و شرف اوست و مرکز این خانه درجه
ششم ست که حد عطارد و وجه شمس و اثنا عشره مریخ و نه بهر
زحل و هفت بهر قمر و در بجان عطارد و آذرجان مشتری ست
و رب مثله زهره ست بشرکت مریخ و این درجه مضیده
و مذکر ست و مستوی برین خانه عطارد که راقع ست در یازدهم
در خانه خود •

بیان احکام

این خانه دلالت می کند بر آبادی خزانه عامره و کثرت نقود و

خیل و حشم و صلابت و جلالت در دلهای اهل عالم و غلبه
 و فیروزی در معارک و غا و نگونساری و تیره روزی اعدا - و وقوع
 مشتری درین خانه و اتصال او بآفتاب که صاحب خانه ست بنظر
 قبول دلیل ست بر ثبات ملک و بقای حشمت و صدق اخلاص
 و یکرنگی اولیای دولت و رموز عقیدت و یک جهتی اصفیای
 سلطنت و کثرت بندهای چانسپار خیر اندیش و نور ملازمان
 دولت خواه و ناکیش و روز انزونی احباب سعادت و کمال بمباص
 تایید ایزد متعال و نشو و نمای نهال جاه و جلال از فیض بهار بخت
 و اقبال - و از بدائع تاییدات آسمانی آنکه طالع مهر فروغ این آفتاب
 جهان تاب اوج عالم گیری و جهان بینی موافق عاشر قران علو بین
 در برج قوس واقع شده و اهل قرائات این قران را قران اومط گمان
 کرده اند چه در مثلثه آبی دوازده نوبت قران شده و این اول
 قرانیمست که از مثلثه آبی بآتشی انتقال نموده و قران مذکور در
 مدت دریمست و چهل و پنج سال تقریبا واقع میشود - و از هر اثف
 اتفاقات غریبه آنکه طالع ولادت سعادت قرین خدیو زمان و زمین
 با طالع این قران موافق ست و این هر دو اتفاق بدیع در دلیل
 قوی و دو شاهد صادق ست برینکه پایه والای این دولت خدا
 داد و رتبه ارجمند این سلطنت کرامت بنیاد در مراتب عز و علا
 و مدارج رفعت و اعتلا هم چشم نیرین و انگشت نمای خانقین
 گردد و صیت عالم گیری و دولت و آوازه جهانمذانی و صولت
 این حضرت در انتشار باطراف و اقطار بر پیک صبا و شمال و برید
 و هم و خیال مسابقت جوید بضرب شمشیر و حسن تدبیرش

که اغفر شفاسان فرس استخراج نموده اند می پردازد تا ارباب دانش و ادراک و دقائق منجیان انجم و انلاک را برخی از الظار معادلات علوی و آثار برکات آسمانی که این زائجه میبذت طراز بآن مخصوص و ممتاز است بر خاطر حقائق ناظر جلوه ظهور نموده باضطراب حقیقت پیدای فکر و تعمق ارتفاع درجات آفتاب این دولت ازلی احساس توانند گرفت و ازین جدول تقویم سعادات و لوحه ارقام مرادات استخراج احکام فرخی و بهروزی و احتیاط انوار عالم آرائی و جهان فروزی این سلطنت ابد پدیدند توانند کرد •

شرح مراکز بیوت دوازده گانه

خانه اول برج اسد است

که بیت نیر اعظم و عطیه بخش عالم است و در کتب اختیارات مرسوم است که بهترین بروج برای طالع جلوس برج اسد است مرکز این خانه درجه هفتم ازین برج است که حد زهره و وجه زحل و اثنا عشریه زهره است و نه بهر عطارده هفت بهر زهره و ذریحان شمس و آذر جان زهره است و رب مئنه آفتاب است بشرکت زحل و مستوی برین خانه آفتاب و سهم الملک و السلطان درین خانه است و دقیقه منجیان علم احکام بودن سهم الملک دردت طالع دلیل دوام و ثبات دولت گرفته اند •

بیان احکام

این خانه دلالت میکند بر استحکام اساس دولت و فرمان روائی و انتظام امور خلافت و جهان پیدائی و کثرت و آرامشگی

کشافش شرکت شرک و فلال فارغ البال و بتکا پویی اقدام معی
و همتش آثار کفر و رموم بدعت پایمال محو و زوال سنت امید که
تا بدر منیر را بر اوزنگ میثا رنگ مهر جای قرار و خورشید عالم
گیر را بر تخت مرصع و چتر زرنگار باشد سریر شاهنشاهی و چتر
گیتی پناهی ازین دست پرورد الطاف الهی ملک پایه و خورشید
ماینه باد *

ذکر زائجه طالع سعادت مطالع جلوس میمنت

مانوس قرین بطور اختر شناسان فرص

لموافه

ای رصد آموز خرد دستگاه • کوکب طالع نگر و اوج جاه
طالع فرخنده شاهی به بین • مطلع انوار الهی ببین
دیده برین زائجه ارجمند • باز کن و زیب سعادت ببند

چون بمقتضای تقدیر ازلی و تایید سبحانی جلوس مسعود این
پایه انزای اورنگ خلافت و کسور ستانی در امد اوقات و ایمن
ماغات که جامع برکات کونی و آلهی و حارث میامن ارضی و سماوی
بود اتفاق امتاده لاجرم خامه نکتہ سنج حقائق نگار که رصد بلند
آسمان معانی و دقیقه یاب جدلول اسرار نکتہ دانی ست زائجه
طالع آن جلوس همایون درین صحیفه اقبال ثبت و مرقوم میخازد
و از اینجا که استیغای جمیع دقائق و نکات و استیعاب همه مزایا
و خصائص این سعادت نامه هفت آسمان فراتر از نیروی شرح
و بیان ست بتبیین بعضی از لطائف رموز و شرائف احکام آن بنوی

ظل الحق گفت الحق این را حق گفت

و یکی از فضایی پایهٔ سریر اعلیٰ (بادشاه ملک هفت اقلیم) گفتند
و دیگری از نکته (سنجان زیب اورنگ و تاج پادشاهان) یافتند و ملا
عزیز الله خلف ملا محمد تقی مجلسی صفهانی بالقای مرورش فیبی
و امداد الهام ربانی تاریخ وقوع این عطیة ارجمند را از انوار مشکوت
کلام آبی چنین اقتباس نموده که (اِنَّ الْمَلِكَ لِلَّهِ يُوْتِيهِ مَنْ يَّهَآءُ)
الحق ورود این لطیفهٔ بشارت پیرا بیدان فصیح بل بنهی سرخ ازان
اقتضای می نماید که طلوع نیر این دولت آسمانی و جلوس
این زمینده انصر خففت و جهان بینی بر اورنگ عظمت و کشور
منانی بمیامن تاییدات همای و کرائم توفیقات سبحانی
مت و آنچه از مراتب غلبه و احتیالی این برگزیده ایزدی
و مدارج رفعت و اعتلای این سلطنت مرمدی و دنع و استیصال
اعدای بد مگال و نصرت و نیروزی جنود ظفر مآل درین فرصت
اندک و مدت قلیل بمنصهٔ بروز آمده چون مصلحت کلمهٔ ازلی
و حکمت شاملهٔ لم یزلی اقتضای ظهور آن نموده و محاله
بهرائغ رضای ایزد بیچون مقرون بوده است و چون نباشد
که بمیامن آثار دینداری و برکت دولت و کسارعی این بابشاه حق
بهند شریعت پرور احکام ملت بیضا و شرع مطهر امروز در
شش جهت و هفت کشور گلمیاب نفاذ و روانیست و شاهد منصور
حقیقت و حقانیت که از غلبهٔ بطلان و احتیالی باطل گزینان مجال
ظهور یداشت درین عهد معادت مهد نقاب خفا از رخ برانگنده
سرگرم جلوهٔ خود نمائی است در پناه حمایت دولتش دین لر

کدام از اسرای نامدار و نویثان عالی مقدار و سرداران و همه داران
 نجفود نصرت و سائر بندهای آستان خلافت بقدر رتبه و شایستگی
 عواطف نمایان و عنایات شایان که بر سهیل تفصیل جداگانه رقم
 زده کلک بیان خواهد شد سمت ظهور یافت و بزم مراد صلحا را تقیبا
 و مختن منجان و شمرا و ارباب طرب و نقاط و سرود سرایان آن انجمن
 انبساط انعامات لائقه و صلات گرانمایه مرحمت شد باجمعه آن
 مجلس دل کشا و محفل سعادت پیرا در کمال و نگیفی و دل
 فزینی و زیب و زینت و شکوه و عظمت و بهجت و سرور و شاد کلمی
 و حضور بسرور و حضرت شاهنشاهی تا دو گهری در آن بارگاه
 جلال و نگارین سرای اقبال سریر آرا و بزم افروز گشته بلطف و
 نوازش و عطا و بخشش داد تمغای عالمی دادند و اشاره معلی بصدر
 پیوست که این جشن سعادت آذین بهمین ترتیب و آئین تا دهم
 قنبر الحجه ممتد بوده بمقدم فرخنده عید امخی متصل باشد تا
 در عرض این اوقات خجسته فرجام که ایام دولت روزگار و روزگار
 دولت ایام ست جهانیان را کام دل در کنار آمده آرزوهای دیرین
 بجهان بحصول انجامد تاریخ این مجلس میمنت قرین را ملا شاه
 بدخشی که بسمت فقر و تجرد معروف بود و دلرا بی شکوه بلو
 وابطة ارادت و اعتقاد عظیم داشت ظل الحق گفته و این گوهر
 نظم گفته •

• رباعی •

صبی دل من چون گل خورشید شگفت
 کند حق و غبار باطل را رفت
 تاریخ مجلس شاه حق آگه را

ده هزار روپيه انعام فرمودند و چون حرم مراى اقبال از انوار
 شوکت و جلال خديو زمان فروغ ميممنت يافت از انجا بدولت کده
 خاص غسل خانه پرتو قدوم انگلنده سرير آراى سعادت گرديدند و
 دران محفل سپهر احترام نيز بدستور مجلس خاص و عام انجمن
 نشاط آراسته گشته آئين کلام بخشى و کسراى تازه شد و هنگامه
 عشرت آرائى و جهان پيرائى ديگر باره گرمي پذيرفت و از فيض
 محاب عنايت و مكرمت پادشاهي نخل مراتب و مناصب باليدن
 گزشت و از نصيب باد دستى جود و احسان خليفه آلهى غنيمة آمال
 و اماني شگفتن آغاز نهاد و هريک از پادشاه زاده هاى کام کار نامدار
 مؤيد منصور بختيار را صوره انظار توجه و نوازش ساخته بمواهب
 عظمى و مراحم عليا عز اختصاص بخشيدند ازان جمله برائى مهين
 شعبه دروخته سلطنت گزين باره نهال خلافت پادشاه زاده نام دار والا ميکن
 محمد سلطان که در بنگاله بودند سه لک روپيه و جهت رخشنده اختر
 برج دولت و مرورى تابنده گوهر درج عظمت و برترى پادشاه زاده
 عالى قدر فرخنده شيم محمد معظم که در دکن بودند دو لک روپيه برهم
 انعام فرمودند و نوگل حديقۀ عزت و ارجمندي تازه نهال چوبدار
 حشمت و مهرباندي پادشاه زاده کامگار سعادت توام محمد اعظم را
 پانعم دو لک روپيه و مرحمت شمشير مرصع گران بها و فيل خامه
 با يراقى نقره و جل زر بفت و باضافه يک هزار سوار به منصب والى
 ده هزارى پنج هزار سوار نواختند و قره العين سلطنت و نامدارى
 مسرة الصدر ابهت و بخت پاري پادشاه زاده والا گهر محمد اکبر را
 بانعام يک لک روپيه مهور عاقليت بختند و همچنين بهر

دریا نوال دمت عطا و انضال کشاده هر یک از بیگمان معظم
 و بانوان مکرم و پرستاران بارگاه خاص و پردگیان حریم عزت و اختصاص
 را با نعمات سامیه و مواهب عالیله نوازش فرمودند ازان جمله
 بمسند نهین حرم عزت و احترام پرده گزین نقاب ابهت و احتشام
 ملکه ملکی خصائل مالکه قدسی شمائل عاقله هوشمند کامله
 سعادت پیوند نخله ریاض عظمت و اقبال دوحه گلشن جاه و
 جلال روشن رای بیگم گرامی همشیره خویش که بمیلان شرافت
 ذات و کرامت صفات و محاسن اخلاق گزیده و مکارم اطوار پهنیده
 و صدق اخلاص و عقیدت و رسوخ یک جهتی و ارادت بخدمت
 خدیو جهان و خلیفه زمان که صد و مسند مشکوی دولت بوجود برکت
 آمود آن ملکه تقدس نقاب مزین سنت پنج لک روپیه مرحمت
 کردند و به پرده آرای هودج عز و علا نوربخش تنق عظمت و اعتد
 زبده مکرمات دودمان خلافت اسوه مقدسات خاندان شرافت بارتقه
 انوار ساحت دانش و هوش مندی لامعه نیر سعادت و سر بلندی
 زیب مسند عزت مخدیه نقاب عظمت زیب النسا بیگم چهار لک
 روپیه و بدره فاخره بحر حشمت و کسرا نی ثمره طیده نخل دولت
 و جهانبانی زینت مزایق ابهت طراز طیلان عفت زینت النسا
 بیگم دو لک روپیه و بقره باصره دولت و سرور نی غره ناصیه سعادت
 و برتری زهره سمای رفعت بدر آسمان جلالت بدر النسا بیگم یک
 لک و شصت هزار روپیه و بمحجوبه امتدار عزت نور انزای شبدستان
 ابهت زبده طاهرات نخبه مکرمات زبده النسا بیگم یک لک و پنجاه
 هزار روپیه و بچندی دیگر از پرده گزینان مرادق عصمت یک لک

و اقای توفیق الهی مقرر فرمودند که یک روی اغری و روده را
بنفش این بیت هل پذیر که • بیت •

مکه زد در جهان چو بدرملیر • شاه اورنگ زیب عالمگیر

و روی دیگر را بنگارش ضرب بلده و حله جلوس همایون زیب و
زینت بخشیده و منهور اقبال بظفرای قرابی ابو المظفر محی الدین
محمد اورنگ زیب بهادر عالم گیر بادشاه غازی مزین
و محلی گردید و فرمان شد که دبیران سخن پرداز عطاران نشان
مناشیر جلالت عنوان مشتمل بر مرزده این جلوس میمنت طراز
بهرداران و میده کسان اطراف و امرا و حکام صوبجات نگاشته
مصحوب مصرعان خجسته پی باکفان و حدود ممالک محرومه
فرستند و بشارت امن و امان و نوید سعادت و امان بجهانیان
رسانند القصه پایه افزای اورنگ جهان بانی در آن محفل
خصوصی تا هفت گهری بر مریر مرصع جلوس اجمال نموده فروغ
انزلی بزم دولت و کامرانی بودند و از آنجا بمشکوی قدس شرف
قدس بخشیده ماحمت آن حرم کده عزت بانوار ظل الهی برافروختند
و دران عهدستان سعادت نیز همایون مجلسی نور افروز بزم قدمیان
و مقدس محفلی نمودار مجمع روحانیان ترتیب یافته محتجبات
مرادق عصمت و مخدرات امتار ملطنت هزاره وار برگرد آن
شمع انجمن خلافت و گیتی ستانی جمع آمدند و وظائف
تهنیت و مبارک بادی بجای آورده برای نثار آن برگزیده
الهی طبق طبق منیم و زر با گوهر جان برآمیختند و دامن
دامن درو گوهر با نقد حیات درهم ریختند خدبو بحر کف

عالم انروز زره‌ای ناب بسکه دولت آن پادشاه مالک رقاب چهره
 بزبور قبول آراسته نقش رواج گرفت و زادگان کل از فرمان والی او
 با پاک گوهران دودمان دریا دعوی مباحثات کردند گنجینه داران
 آسمانی طبق‌های اسلک از اختر شب تاب مملو ساختند
 بدار الضرب اقبال رسانیدند تا بسکه سلطنت فرمان روی جهان
 زیب و زینت گیرد و هارسان خزائن شهر طلای بیغش خورشید
 را دیگر باره گذاخته بعیار گاه عزت و جلال آورند تا بزبور نام
 همایون خدیو زمان عیار کامل پذیرد لمولفه • شعر •
 از حکه اقبال شه مهر نظیر • میم و درم ستاره شد نقش پذیر
 از خطبه او غنله در چرخ افتاد • گردید زر از سکه او عالم گیر
 چون در عهد سلطنت اعلی حضرت متن یک روی اشرافی و روید
 بکلمه طیده و حاشیه بامامی سامی خلغای راهدین مهدیین
 رضوان الله علیهم اجمعین و روی دیگر بنام نامی و القاب گرامی
 آن حضرت مزین بود شهنشاه موفق شریعت آئین را که در جمیع
 امور منظور نظر حق بین انتغای آثار شرع مبین و رعایت اعزاز دین
 حضرت خاتم المرسلین صلوٰه الله و سلامه علیه و علی آله اجمعین
 ست و همواره از معادات منشی و والا گهری در تعظیم و احترام
 شرع و اسلام کوشیده اسری که مستلزم اهانت و ازراء بقواعد ملت
 بیضا باعد جائز نمیدارند بخاطر هوشمند و ضمیر آسمان پیوند رسید
 که نقش کلمه طیده بر دراهم و دنانیر که شب و روز دست فرسود
 طوائف انام میگرد و لوک کف کفار ضلالت آئلر بآن میرسد
 موجب سوء ادب و هنک حرمت است لاجرم بالهام مرورش غیبی

بطای تشریفی از خلعت خانۀ جوۀ و احسان قامت مبادات
 همی انراخت و چون زبان را بگوهر نام ارجمند خدایگان جهان زینت
 بخش هفت اورنگ امکان پیرایۀ سعادت بخشید و دهان بذکر دعا
 و نشر ثنای پادشاه دولت و دین چون دهان غنچه عطر آگین گردانید
 بگران مایه خلعتی زر نگار که کسوت شرف و افتخار نامجویان روزگار
 تواند بود تشریف امتیاز پوشید و جیب و دامن امیدش بنقد
 مقصود آورده شد چندان طبقهای سیم و زر بر نام والی خاقان دین
 پرور نثار کردند و آن قدر خوانهای در و گوهر بر تارک آسمان ساسی
 خدایگان دین پرور بر انشانند که از نثار چنینی آن بزم فرخنده
 کیست فراخ اهل مجلس پرشد و دست کهادۀ آرز لب ریز در گشت
 ایستادهای بساط عزت و بار یافتگان محفل قرب در موقوف تسلیم
 عبودیت دست ادب بر تارک اخلاص نهادند و از صفای عقیدت
 و صدق ضمیر دل به بندگی و هواخواهی بسته زبان بدعای بقای خلیفۀ
 زمان کشادند خزان انعام پادشاهی چون ابواب رحمت عام آگهی بر روی
 جهانیان گشایش یافت و از خلعت های رنگارنگ و تشریف های
 گوناگون قامت تمنای پیرو جوان آرایش پذیرفت خدمت پیشگان
 انجمن دولت پیدالهای ارکجه بگردش آورده بردوش ایستادهای
 آن بزم عشرت را چون جیب غنچه و گریبان یاسمین مشک پر
 و عطر آگین ساختند و خوان های پان بخش کرده خرد و بزرگ
 آن محفل انبساط را ببرگ طرب و نشاط نواختند دود بخور عنبر
 و عود زلفهای مشکین عنبر آمود بر روی هوا فرو هشت و شمیم
 عطر و عنبر دماغ جهانیان را از بزم روحانیان خبر داد در همان روز

مناظر سپهر بر آوردند و شاهدان اختار فلکی که پیوسته از گوشه
 چادر شب رو می نمودند در عین روز بقطره آن فرخ آئین محفل
 دل افروز بر بام افلاک جلوه گر گشتند روزگار بعد از کجروی و منمگاری
 کمر خدمتگاری بر میان بسته سر بر خط بندگی و فرمان برداری
 نهاد و آسمان از کهکشان دست کورنش بر سر گذاشته با مقربان
 دولت و نوئیان عالی جاه دران والا بارگاه دوش بدوش ایستاد چتر
 بسرفرازی علم گردید که سایه بر سر سایه آلهی گسترده و تخت بر
 خویشتن بالید که کوه وقار و جهان حلم برو تکیه کرد دین و دولت
 باهم بر آمیخته یکدیگر را تهذیبها گفتند و صورت و معنی هم آغوش
 گشته غبار دوتی از میان رفتند شام نذره را محرر سعید و روز تفرقه
 بسر رسید جهان هوای جوانی از سر گرفت و دوران قبای کمرانی
 در بر کرد آئین حشمت و جلال تازه شد و خطبه دولت و اقبال
 بلند آوازه گردید خطیب سعادت منش بلاغت نشان دران محفل
 عالی شان پدای مردی بخت بلند بر منبر کرم مت پایه آسمان پیوند
 که سلم بام شرف و مزاج سپهر عزت بود بر آمده از زهد و دای
 کهکشان بدوش گرفت و با خطبه سرایان حظائر قدس همزبان
 و هم آغوش شد و خطبه بلیغ انشا کرده بعد از سپاس آفریدگار
 جهان و درود واسطه ایجاد کون و مکان بنشر مدائح و مناقب نام
 آوران این دودمان همایون و ذکر القاب حامی و احماء گرامی
 تاجداران این خاندان ابه مقرون پرداخته داد بلاغت داد و چنانچه
 رسم و آئین این سلطنت فیض قرین مت نام و از مقام هریک از
 از آبای عظام و اجداد کرام آن حضرت که بر زبان جاری می ساخت

و کلم گاری بر ورق منشور اقبال نوشته ببازوی پرنیروی قدرش بستند
 قدسیان دفع گزند را از کوکب بخت بدخواه سپند بر مجمر گردون
 موختند و علویان از جواهر خزائن انلاک دامن دامن گوهر بهر
 نثار اندوختند سپهر و اختران شادمانی کرده بهارت کاسرانی دادند و
 زمین و زمان تهنیت گوگشته باین ترانه زبان بر کشادند • شعر •
 کای ز تو اورنگ شهی صرغراز • تاج خلعت ز تو گوهر طراز
 آگینه صورت شاهی توئی • مایه خورشید آلهی توئی
 تیغ ترا شد چو مسخر جهان • غیز و کنون خطبه دولت بخوان
 کوس شهی بر سر جمشید زن • مکه خود بر زر خورشید زن
 زیبا ده از همت والی خویش • نامه اقبال بطغرای خویش
 غریب کوس شادی و صغیر فقیر شادمانی آهنگ درو انلاک کرده
 و غفل گلبانگ دعا و شور زمزمه تحیت و ثنا با خروش ذکر گریبان
 بهم آمیخت شعله آراز خنیاگران در خرمن طاقت ناهید در گرفت
 و مضارب ساز مطربان تار صبر برجیس را بگسستن برد نوای طلبور
 و قانون و نغمه نای و ارغنون بآراز چنگ زهره در یک پرده کوک
 شد و حرکت شوقی انلاک بر اصول دست افشانی و پای کوبی
 اهل نشاط انقاد • شعر •

عده نغمه سازان دستان سرا • در آن گلشن بزم بلبل نوا
 سرود آن چنان اوج برداشته • که یک بغض خوابیده نگذاشته
 کدوهای بین کامهای رباب • می نغمه پیموده بر شمع و شاپ
 خاکفان انجمن علوی همچو خوبان جلوه دوست و لعنتان هری چهر
 بنمناهی این شگرف مجلس طرب پیرای سرلغرناط چرخ و

و بیست و هفتم خرداد ماه جلالی سنه پانصد و هشتاد و یک ملکه‌های
 و عشم آذر ماه قدیمی سنه هزار و بیست و هشت بزد جردی و پنجم
 خرداد ماه رومی سنه هزار و نهصد و هفتاد و هشتاد و یک که عمر ابد طراز
 بیچهل سال شمسی و هفت ماه و سیزده روز و چهل و یک سال قمری
 و ده ماه و ده روز و نیمه بود بعد از انقضای هشت گهزی و هفت
 پل از روز مذکور که سه ساعت و پانزده دقیقه نجومی باقی خاتمان
 سپهر حریر مهر انصر شهنشاه عالم گیر عدل پرور دیبیم کرامت، آنلو
 جهان بانی بر سر و خلعت معادت نگار کامرانی در بر بایوان فلک
 نشان چهل ستون خاص و عام که بآذین ابهت و احتشام زیب
 و آرایش یافته وقوع این لطیفه ارجمند و عطیه شرافت پیوند درانجا
 مقرر شده بود خرامش اقبال نمودند و بافر آلهی و شکوه و عظمت
 شهنشاهی برادر رنگ حشمت و جلال و سریر عظمت و امتیاز
 جلوس اجلال فرمودند لمولفه • شعر •

شد از مشرق بخت شاهنشاهی • جهان تاب انوار ظل الهی
 ز شاهنشاه نوجوان تازه شد • تن ملک را باز جان تازه شد
 شب هند را صبح دولت دمید • بهر کلبه آفتابی رحید
 حریر مرصع سپهر آسا که از جواهر شب تاب و گوهرهای نوروزان
 در انتظار این جلوس دولت همه تن چشم گشته بود بآرزوی خود
 فائز شد و چتر زرین مهر فرما که عمری بتصد این لطیفه معادت
 بیک پا ایستاده بود بتمنای خویش رسید در آندم مافان صوامع
 جبروت از الواح قدس آیات بینات فرخی و بهر زوی خوانده بر تارک
 امیر زیبش دیدند و مقدسان مجامع ملکوت حرز معادت

چو با نخبه و صید افتاد کارش • غزال ملک بود اول شکارش
 ز نریخت و اقبالش عیان بود • که شاهنشاه عالم می شود زود
 تا آنکه درین هنگام سعادت فرجام که کار پردازان استار تقدیر اسباب
 خلافت و جهانبنایی آن پادشاه عالم گیر بر وجه کمال آماده ساخته
 صلاح حال جهان و مصلحت امور جهانیدان منوط بفر معذلت و
 فرمانروائی او دیده بودند و خلق عالم خصوصا ساکنان کشور هند
 که یکچند بفاصل اختلال مبانع مملکت و شورش افزائی مدعیان
 سلطنت مورد حوادث و فتن و دستخوش تقلبات و محن بودند
 سزاوار برکت سروری و جهاندارمی او گشته استحقاق این موهبت
 علیا داشتند باقتضای حکمت بالغه ایزد بهیمال نیز عالم آرای جاه
 و جلال و کوکب سعادت پیرای عظمت و کمالش از مطلع نصرت
 و فیروزی پرتو جهان امروزی بر عرصه آفاق گسترده و جهان انسرده
 و عالم برهم خورده را دیگر باره روزگار دولتش بهارستان خرمی
 و نگارستان بیغمی کرد زمانی که معود آسمانی در ادوار و اکوار
 امکان سرگردان وصول آن بودند رسید و وقتی که وقت شناسان
 سلسله کون و مکان در دهور و قرون انتظار ورود آن میبردند بجلوه گاه
 ظهور خرامید مرادی که زمینیان از گردش آنلاک و انجم میچسبند
 بحصول پیوست و مقصدی که علویان در تمنای آن دیده بر زمین
 دوخته بودند پدایه والای روائی برآمد در ساعتی فیض آیت لامع
 انور که زبده اوقات سنین و شهور و جامع برکات بطون و ظهور بود
 یعنی روز فرخنده یکشنبه بیست و چهارم ماه مبارک رمضان سال
 هزار و شصت و نه هجری مطابق بیست و پنجم خرداد ماه الهی

ملطنت و کلماتی او در کار بود و چرخ دوار در سرانجام امباب
 حشمت و بخت یاری او بقرار هر دم اقبال بلندش بنیرنگ سازی
 توفیق نقشی مینمود و هر لحظه طالع نیروز مندش بمر انگشت
 تایید عقد میگوید بشیر بختش هر روز بنو مزده میداد و سرورش
 دولتش هر نفس بتازه بشارتی می فرمید چنانچه هم در مبادی
 انکشاف صبیح نظرت و جهان پدراستی و عنفوان ظهور تابش نور خلقت
 و عالم آرائی که نخل برومند حشمتش در سرا بستان سعادت نونهال
 و سرور فراز قدرش نور منته جویبار جاه و جلال بود نسائم کمرانی
 از گلشن کمالاتش بر پیشگاه خاطر ارباب فطنت و ذکا میوزید و شمام
 جهان یابی از بهارستان فضائش بمشام ادراک تیز هوشان میرمید
 فروغ جهان فروزی از مایه چترش چون آفتاب روشن بود و جوهر
 دشمن موزی از جوهر تیغش مانند شرار شعله بر ساحب ظهور
 پرتو افکن می نمود رصد بندگان ملک دانیش و شعور از جداول
 تقویم خطوط جبهه اش استخراج دلائل بخت مندی و امتنباط
 درجات سر بلندی میکردند و واققان رموز مل سعادت از نقاط خال
 و خمار سعادت فالش قرع ملطنت ربع معکون بنام همایونش بر
 لوح تقاول و شگون می زدند زینت دادن افسر عزت و سروری از زمر
 تارک آسمان مایش هویدا میگشت و پا نهادن بر اورنگ خلافت
 و برتری از نقش پای فلک فرمایش خوانده میشد لمولفه * شعر *
 هنوزش بود با گهواره الفت * که بودش خار خار تخت دولت
 هنوزش بخت در نشو و نما بود * که با پیل دمان تیغ آزما بود
 لبش بودی هنوز آلود شیر * که میزد همتش بر پنجه با شیر

مهاجرت اوطان و مفارقت خان گزیده روی عبودیت و نیاز بدان
 آرند باقبال بلند دعوت عمومی دشمنان از دامن مملکت کوتاه دارد
 و بطالع نصرت مند همت بر نصرت و اعزاز دین گمارد و تردیف
 سنن نبوی را از واجبات دولت و کامکاری داند و تعظیم احکام الهی
 را از موجبات عظمت و بخت یاری شناسد مشعل دولت از مشکوة
 دین بر آفرزد و سرمایه ایهت از طریق شریعت اندوزد تسخیر
 قلوب آزادگان بر تسخیر عالم مقدم داند و دستگیری از پادشاهان
 زکوت نصاب قدرت و زبردستی شناسد ارباب فضل و کمال را بموائد
 جود و انضال موظف دارد و صحبت اهل روح و صلاح سرمایه فوز و نفع
 شمارد و ولایتش در خاطر معانزان مقیم شود و دعایش بر زبان
 غربان وطن کند

• شعر •

کسی را کند حق مزاور ملک • که باعد بدانش نگهدار ملک
 بآن بختور زبید اقبال و بخت • که نازد بشمشیر او تاج و تخت
 فلک دولت آنرا دهد بیدریغ • که باشد نگهدار دولت به تیغ
 بر آنکس مسلم بود سروری • که بر سر نهد بار دین پروری
 خلافت کسی را ز آدم رسد • که عدلش بفریاد عالم رسد
 مصداق این مکارم و مفاخر دلپذیر و مرآت صورت صدق این تقریر
 ذات مقدس گیهان خدیو فلک قدر عالم گیر است که چون نقشبند
 قضا در نگارخانه تقدیر چهره سعادت سیمای دولتش بفروغ این
 فضائل شگرف و محاسن ارجمند برافروخته بود و کموت طراز قدر
 در کارگاه ابداع خلعت والی دین پناهی و عالم گیری بر قامت
 طالع کشور کشایش دوخته لجرم پیوسته روزگار برای تمهید مقدمات

عقل دور اندیش بآن نرمد و سمند عزیزمنش در طریق کشور مدانی
 بمثابه جهان نورد باشد که توسن همت فلک تیز گرد از همراهی
 آن باز ماند کوس انصاف را از پوست تن جور اندیشان بلند صدا
 دارد و قانون میاست از تار موی نازک گردن کشان خوش نوا
 سازد بنگاه کرم عتابش نگه در دیده خیره چشمان بی ادب بسوزد
 و لطمه نمی احتسابش آتش از رخسار مهتدعان دین برافروزد
 کمند زود پیوند سطوتش تارک گردن سرکشان نخوت مند تاب
 خورد و آب تیغ گرم خونش با خون اعدای دولت جوش الفت زند
 انصر سر بلندی از سجد درگاه صمدیت جوید و منشور جهان مطامی
 از اطاعت فرمان شریعت طلبد چتر والای ظل آلهی بآن نیت بر
 سر انرازد که ظلال احسان و انضال بر مفارق کائنات اندازد و پای
 دولت بر اورنگ گیتی پناهی بآن عزیزست نهد که خلائق را در
 کنف عاطفت و مکرمت پناه دهد طنطنه کوس اقبالش پرده
 غفلت از گوش جباران اطراف کشاید و جبهه های آستان جلالتش
 چین نخوت از پیشانی سرکشان اکناف فرماید عموم وظایف
 مکرمتش از ادرات محاب نیمان باز گوید و دوام عواطف مرحمتش
 بفیض بخشی آفتاب تابان نسبت جوید ببارش محاب تربیتش
 نهال استعداد ارباب هنر نشو و نما نمایان گیرد و از تابش آفتاب
 علایش گلبرگ نظرت اهل کمال رنگ و بوی امتیاز پذیرد حریم
 درگاهش کعبه سعادت ساکنان شش جهت عالم بود که رنج ره
 نوردی و محنت بادیه گری بر خود پسندیده همت بر طرف
 آن گمارند و بارگاه جاهش قبله ارادت قاطنان هفت کشور باشد که

و مقدلت گیرد و از انجا که بنای نگارخانه همتی بر تغییرات گوناگون
و تقلب اوضاع و تلون احوال از خصائص عالم کن فیکون ملت
ملت منیه آلهی بزین رفته که هرگاه سریر سلطنت و خلافت از
وجود فرمانروائی خالی و عاطل ماند یا باقتضای سنجح حوادث
آسمانی که هر ظهور آن جز مصلحت منجان تقدیر نداشتند و هن
و فتووی در قواعد سروری و استقلال یکی از خسروان نامدار راه یافته
حال جهان و جهانیان از ان باختلال گراید بحکم صلاح اندیشی
الطاف شامله اختر دولت بخت بلندی دیگر از مطلع نور ظهور
عالم آرا سازد و سریر فرماندهی از شکوه اقبال سعادت مندی
آسمان پایه گردانده که بقوت ثابید ازلی و نیروی توفیق آسمانی
هامل امر جلیل خلافت و جهانبانی تواند شد و بار گران سروری
و پامبانی عالم بردوش همت بلند نهمت تواند گرفت و از زنجیر
عداوت مملکت انتظام جهان بر پای دارد و بکار فرمائی عقل متین
همت برسد رخنهای مملکت گمارد پاس میرت عالمیان را ناگزیر
ناموس سلطنت و جهانداری داند و اغماض از زلات زیر دستان
فرض عین عفو و بردباری شنامد بالهام اقبال در عظام امور قدم
تدبیر از حد اندیشه ظاهر بینان فراتر نهد و به نیروی شهامت و
استقلال در مهالک و اخطار پای همت از منتهای طاقت شیر دلان
پیشتر گذارد بمیامن حق طلبی دین و دولت را چون شیر و شکر
با هم آمیزش وحدت دهد و از فیض شریعت پروری ملک و ملت
را مانند شاخ و برگ بایکدیگر پیوند الفت بخشد تیر تدبیرش در
مضمار جهانبانی بسدی دور آهنگ بود که خدنگ فکر و اندیشه

و چون نبیند که کاخ دین و قصر ایمان بمعماری سیامت موزان
 احکام قوی بنیان ستار اوامر شرع و احکام عقل بفرمان فرمانروایان
 صاحب اختشام کامیاب فغان و جبریان ازان دم که کلک قضا رقم
 هستی بر لوح امکان زده منشور تزیین حق پرستی بنام نامی
 پادشاهان دین پرور نوشته و ازان حاکمیت که دست تقدیر تخمیر
 عالم آب و گل نموده خمیر مایه نظام ملت بآب تبغ دین پناهان
 شریعت گمتر مرشته بی مفتاح شمشیر جهان کشا ابواب (واج و رزق
 بر روی اوامر حق کشوده نگردد و بی مصقل تدبیر جهان پذیرا
 زنگار شرک و بدعت و غبار کفر و ضلالت از چهره مرآت دین
 زده نشود

• شعر •
 وجود شهاب در جهان کیمیاست • شمس آنکه بالاتر از وی خداست
 لجرم حکمت کلمه ایزد بیچون بهر دوری از ادوار یکی از برگزیده‌های
 خاص خود را که بخاتم موهبت ازلی رقم قبول و اقبال بر ناصیه
 هالش کشیده منظر اتم قدرت بر کمال و مرآت صفات کبریا و جمال
 خویش گردانیده باشد بر تبه علیای ظل الهی و مذهب دالایی
 گیتی پناهی کرامت امتیاز داده بر خلق جهان مرور و فرمان روا
 سازد و سر رشته امور بدائع انام بقبضه اختیار او نهاده رایست
 اقتدارش باوچ رفعت و بزرگی و ذرّه سپهر سروری برافزود تا بمیان
 عدل و رانت و مکارم احسان و نصفت و اجرای لوازم لطف و قهر
 و امضای عزائم نهی و امر و تمهید مراسم داد دهی و کرم گستری
 و تشدید قواعد کفر موزی و شریعت پروری اساس قوام عالم مغلی
 و مناط استحکام نظام جمعی بوده دین و دولت در سایه حمایت

بالله سلسله کثرت عالم کون و نضاد و طبائع مختلفه اعداد را
 بوحسنت تهری و عدالت قسری انتظام و التیام بخشیده و صدمه
 سطوت و عذاب خداوندان اقبال و نهیب عدل و داد اوزنگ نشینان
 کشور جاه و جلال را سرمایه صلاح حال زمان و پیرایه اعتدال مزاج
 دوران گردانیده اگر سر رشته انصاف و سیامت فرماندهان نامدوار
 شیرازه جمعیت روزگار نگردد دفتر آراسته نظام کل بصر صر حادثه
 مانند لوزق گل از باد پریشان گردد و اگر رابطه حفظ و حراست
 خمر روان ذوی اقتدار در نظم مهمات احوال جهانیان ریخته واره
 در میان نهد چون سبزه سیخته حال خلق بتفرق و اختلال گرایه
 آری نعمت امن و امان باز بسته بوجود کشور کشایان ذی شان است
 درونق کارگاه کون و مکان از فیض همت و بود ایشان بهای
 رافت و نصفت این گروه معدلت پژوه مت که عافیت گزینان
 کشور تعلق در مهد تنعم و آسایش تن به بستر راحت داده
 اند و خاک نشینان کوی تجرد در زاویه مسکنت از خشت
 فقر بلش عافیت در زیر مر نهاده هم اقلیم صورت از برکات فیض
 وجود شان بیست المعمور مت و هم دارالملک معنی از وجود
 مسمود شان دار السورر

ز شاهان کشور آبادی پذیرد • که از خورشید عالم نور گیرد
 چه گل چیدن توان زان ملک و اقلیم • که نبود خلق را از کس دور بیم
 ز ملطافست خرم گلشن ملک • ملک جانمت گوئی در تن ملک
 اساس رافت و خیرند شاهان • متون؛ این ایمن دیرند شاهان
 جهان بی بادشاه از عقل دورست • چمن را گلشن آرائی ضرور مت

چیده شد که دیدند نظارگیان از مشاهده آن خیرگی می پذیرفت
و باشاره معلی اکثر عمارات فیض آیات بتجلیه و تصفیه و مفیدکاری
و نقاشی و تجدیده تصویر در رنگ و روغن زینت و صفای تازه یافت
القصه هرچه از مراتب زیب و آرامتگی و فرد بها و شان و شکوه
و شوکت و عظمت در حوصله روزگار می گنجید و قسمت قدرت و مکتت
امکان بآن میرسید در تمهید این بزم دلکشا جلوه ظهور نمود و آن
قدر نقش بدیع غریب و تصرفات دل پهنده خاطر فریب که در کارگاه
فکر و خیال گنجایش داشت در آرایش و پیرایش این انجمن
طرب پلرا بوی کار آمد

• شعر •

چو خله برین محفل ساز شد • بنظاره چشم خلک باز شد
مزین بصد نقش خاطر فریب • همه آشنای دل اما غریب
برنگینی باغ در نو بهار • بزبانی خلوت وصل یار
هویده درون نقش هر صنعتی • ز هر معنی جلوه گر صورتی
ز نظاره اش دیده رنگین چنان • که شد بال طاووس مزگان ازان •

جلوس میمنت عنوان بایه افزای هفت اورنگ امکان

گیهان خدیو فیروز مند جهان منان دوم باره بر سر بر

سلطنت جهان شوکت و تعین خطبه و محک گرامی و نام

زد القاب سامی این برگزیده الطاف ذوالجلال الهی

یکانه ایزد جهان آفرین که رافت مصلحت بینش بقاء نشاء ایجاد

و تکوین را بر اساس والای حکمت نهاده و از عطا خانه جود و انضال

اسباب خیر و کمال بهره ذره از ذرات امکان داده بمقتضای مشیت

زربفت و مخمل و طلسم آذین بستند و شامیانهای زربفت و مخمل^۱
 زر درزی بر فراز صحن ایوان هر حجره برپا کرده فرعهای ملون
 و بساطهایی مزین گسترودند و همچنین محفل خلد مشاغل غلخانه
 را که انجمن خاص دولت ست بآذین حشمت و ابهت پیرامته
 امپک مخمل زر بفتی که عاشر فلک اطلسم تواند بود بدو ستون
 عظیم الهان نقره که هر یک از کهکشان نشان میداد در پیش ایوان
 بارج کیوان بر اترافتند و در زیر اطراف دامن امپک مذکور حجر
 نقره بر زمین نصب کرده درون آن قالبهای نفیس گرمایی و
 بساطهای رنگین خسروانی فرش کردند و اندرون ایوان را که از
 غایت تکلف و تجمل و زیب و آرایش اصلی تماشاگاه صورت
 منع جهان آفرین ست و سقف و جدار و طاق و رواتش از
 صنعت گرمی و کارپردازی هنروران بدائع طراز سحر آئین نسخه از
 نقش ارزنگ و نگارخانه چین بود بحال خود وا گذاشته کمال حسن
 و حسن کمالش را محتاج تکلفی ندانستند جز اینکه از طاقهای آن
 ایوان فلک نشان کوکبهای مربع و میذکار و پرچمهای طاق پردهای
 زرنگار آویختند و تخت کوچک مربع و میذکار را که مخصوص جلوس
 این انجمن خاص ست در پیش ایوان قرار داده زرین تختی کلاه
 مئمن معقف در وسط ایوان گذاشتند و ایوانهای اطراف صحن
 غلخانه را بزربفتهای نفیس تزیین نموده در پیش آن
 شامیانهای زربفت و مخمل بهتونهای نقره برپای کردند و در
 ایوانهای مذکور چندان اوانی طلا و ظروف نقره که از لوازم آرایش
 این قسم بزمهای دولت آذین ست بر کرسیهای زرین و سیمین

بر روی آن جای دادند و در پیش تخت شامیانۀ او او نگاری که حاصل عمان صرف آن شده و مسلسل دورش از مروریدهای گران بها ترتیب یافته بچهار ستون مرصع برپای کردند و بر جانبین تختگاه دو فرخنده چتر مرصع و مسلسل از مرورید که خورشید در سایۀ آن از شرف مر بر آسمان ساید باوچ اقبال برافراشتند و بر دو بازوی تخت مرصع دو زرین سریر مینا کار گذاشتند و در عقب تخت سنگلی های طلا نهاده قور خاصه را که مشتمل ست برشمشیرهای مرصع ساز با پردل های جواهر طراز و سپرها و برچهای مرصع کار جواهر نگار که در ترضیع آنها از جواهر ثمینه خراج کشوری بکار رفته بر روی آن سنگلی ها گذاشتند و در پیش ایوان مذکور بر فراز صحن آن که محاط ست بمحجر مرغ شاد روانی عظمت نشان از محمل زر بغت که ایوان کیوان سایه نشین دامانش تواند بود بستونهای خیمین صیغ فروغ برافراشتند بر دور آن شامیانه های محمل زر بغت و محمل زر دوزی بستونهای نقره پرها کردند و فرشهای زرنکار رنگارنگ و بساطهای گوناگون گسترده بیرون محجر نقره که کنار ایوان منصوب ست محجر نقره دیگر در میان محجر مرغ نصب کرده بر دو طرف خرگاههای عالی با پوشه های زرنکار بر پای کردند و در دیوار خاص و عام را بمحمل زر بغت و محمل کلاپتون دوزی و ده یک دوزی و پرد های فردگی و دیبای های زرینی و چینی زیلت دادند و پدراش حجرهای دور صحن خاص و عام بعهده امرای عظام و نویسندگان والا مقام مقرر شده مجموع آنها را بر قیاس ایوان عام و خاص بنفائس اتمه از

یافته رایات نصرت پیکر کامیاب فتح و ظفر بمصنفر خلافت نزول
اجلال نمود این اراده دلپسند که مرکز ضمیر آسمان پیوند بود از
پیشگاه باطن الهام موطن مربرزده اشاره والا بصدر پیوست که
مجسطی کشایان رصد بند و اختر شناسان دقیقه منج فرخنده ساعتی
میمنت بخش برای این جلوس همایون اختیار کنند و باتفاق
زمره ارباب تنجیم از اهل فرس و هند بیست و چهارم شهر رمضان
المبارک که مستجمع انوار فیوض و برکات و منتخب جداول تقویم
ازمده و اوقات بود ساعت این جلوس معهود مقرر شد و حکم گیتی
مطاع بنظامان منظم دولت صادر گشت که تا ساعت مذکور تهیه
لوازم جشن و سرانجام مراسم طرب نمایند و بارگاه حشمت و جاه را
بزیب امباب تجمل و شکوه به پیرایند کار پردازان امور سلطنت
و پیشکاران پیشگاه خلافت کمر بامنتال فرمان بسته بآرایش محفل
نشاط و مامان امباب انبساط دست سعی و کوشش کشوند و
بموجب حکم اعلی سقف و ستونهای ایوان چهل ستون دولخانه
خاص و غام را بمخمل زر بفت و مخمل زر دوزی و زر بفت های
طلا بان و نقره بان عراقی و طاسهای گجراتی پرکار در کمال
خوبی و نظر نریبی آذین بسته رشک نگار خانه چین ساختند و
کوکبهای مرمع و مینا کار و طلای ساده مالند کواکب رخشان از
طاقهای آن ایوان سپهر نشان بنزجیرهای زرین در آویختند و در
وسط ایوان تختگاهی مربع ساخته اطراف آن را بمحجر طلا مزین
گردانیدند و تخت مرمع را که تا خصر زرین گلاه مهر بر مریر
سیماب گون سپهر قرار گرفته چنان فلک پایه اورنگ گرانمایه ندیده

یافته که چون دران هنگام فرخنده فرجام مواکب نصرت اعلام
 بقصد دفع دارا بی شکوه عزیمت یورش پنجاب داشت و وقت
 فرصت را گنجایش آن نبود که جشنهای پادشاهانه و بزمهای
 خسروانه که شایان بن امر مترگ باشد آراسته گشته جمیع مراتب
 و مراسمی که معمول این دودمان کرامت بنیاد و همت سریر آرائی
 اورنگ نشینان این سلطنت خدا داد مت رعایت کرده شود لا جرم
 خدیو جهان آن جلوس مینمت طراز را بحکم تقاضای وقت و حال
 مختصر قرار داده خطبه و سکه و تعیین لقب اشرف را موقوف
 داشتند و پیش نهاد ضمیر مهر تنویر آن بود که چون خاطر ملکوت
 ناظر بالکلیه از دفع فتنه اعدا بپردازد و غبار شورش فساد اندیشان
 باطل سگال بآب تیغ جهانکشا از ساحات ملک و دولت فرو نشیند
 و موکب ظفر لوا از رنج مفرها و محنت یساقها آسایش یافته
 قرین سعادت و کامرانی و نصرت بمرکز خلافت و جهانبانی معالودت
 گزیند دران دار الملک مجد و جلال بجمعیّت خاطر و فراغ بال دیگر
 باره به تمهید جشن جهان پیرائی و بزم مریر آرائی بنوعی که این
 امر جلیل القدر را سزاوار و درخور باشد پرداخته اورنگ سلطنت
 بجلوس عالم آرا آسمان پایه گردانند و رؤس منابر و وجوه دنائیز
 بخطبه دولت و سکه اقبال آرایش داده آنچه از مراسم جشن و سرور
 و طرب و سرور و لوازم عطا پروری و کرم گهتری و مراتب داد و
 دهش و انعام و بخشش در حیز توقف و تاخیر مانده باشد
 بعمل آورند لهذا درین ایام فیروزی انجام که مهمات سلطنت و
 گیتی ستانی برونق خواهش اولیای دولت جاردانی انتظام

در آنجا بماندند و از راه دروازه لاهوری داخل قلعه مبارکه عده نخست در ایوان سعادت بذیان خاص و عام و پس از آن در محفل دولت اساس غمخانه سریر آرای هشت و کمرانی گردیدند زبده نوینان عظام امیر الامرا^(۲) مبلغی گرانمند بصیغه تصدق و نثار گذرانید و دیگر امرای و الامقدار و ایستادهای بساط سلطنت درخور حال رسم تصدق و نثار بجا آوردند و صفی خان قلعه دار دولت اندوز ملازمت اشرف گردید از سوانح دولت افزا آنکه درین ایام از عرضداشت خان دوران صوبه دار آله آباد معروض پیشگاه خلافت و جهانداري گردید که قلعه چنانچه قبل ازین گزارش یافته بعد از برهم خوردن دارا پیشکوه بنصرف ناشجاع آمده بود و گمید ابو محمد نام یکی از نوکران له بحرامت آن حصن منیع قیام داشت اوائیل رمضان المبارک این مال فرخنده فال بی تعب محاصره و جدال بنصرف اولیای دولت بیزوال دز آمد و سید ابو محمد برهبری طالع بیدار بشاه راه عبودیت و دولتخواهی مهندسی شده اختیار بندگی درگاه آسمان چاه نمود و برای غنای مطاع بصورت پندوسیت که هراست آن حصن فلک اساس بخواص خان که از گومکون آن صوبه بود مغفوب باشد و سید ابو محمد به پیشگاه حضور آید •

گفتار در تمهید جلوس ثانی

قبل ازین در داستان نخستین جلوس سعادت قرین گزارش

فیضان کوه پیکر بدیع منظر گردون شکوه گروها گروه آراسته بیراقهای
 طلا و نقره و جلاجل زرین و سلاسل سیمین و برگستوانهای زرد و زردی
 و مخمل زریفت و بر پشت هر یک علمهای خورشید تاب نور انشان
 چون رایت آفتاب از اوج چرخ کبود درخشان و کوبهای کواکب
 نشان بسان قندیل ماه و مهر از پیش طاق سپهر تابنده و درخشان
 و هری چهره اسبان عراقی نسپ عربی نتاج همه زرین مقام و مرجع
 لجام و ماده فیضان کوه پایه و شتران نرو ماده جمله با زینت و پیرایه
 و پیداهای بسیار از تفنگچی و بانداز با برقه‌های زر نگار پیش پیش
 انواع نصرت شعار نظر فریب تماشاگران شهر و بازار گردید و امرای
 نامدار و نوئیان رفیع مقدار آن بدرمنیر و خورشید عالم گیر را هاله
 وار در میان گرفته و عا کر ظفر مآثر از عقب و یمین و یسار فوج
 فوج مانند خیل کواکب سیار صف بسته در ظل رایت مهر انوار
 هر یک بجا و پایه خویش روان گردید ترک بهرام را از مشاهده این
 شوکت و احتشام چشم نظاره خیره گشته بحیرت و شگفت فرو ماند
 و فلک جهان دیده از حسن این توزوک و آئین پهن دیده ترک
 خرامش کرده بتفرج ایستاد از بعض زر و سیم نثار در هر طریق
 و رهگذار بسان شگوفه از باد بهار ریزان بود و دامن امید نظارگیان
 از نثار چینی لبریز نقد عطا و احسان * شعر *

و هم پنداشت مگر خاک زمین زرخیز است

عقل میگفت که گردید فلک سیم نشان

القصه خدیو مکندر نشان باین توره و آئین و شوکت و شان از میان

بازار شهر قدیم با امرا و ندیم عبور فرموده پرتو درود بساحت

بمنصب دو هزارى دو هزار سوار از انجمله پانصد حوار دو اسبه سه
 اسبه) و حسنعلی خان بفوجداری نواحی دار الخلافه شاهجهان آباد
 از تغیر کیرت منگه (و عنایت خلعت و احپ و فضل الله خان
 بداروغگی جواهر خافه و مرحمت خلعت و سید ابراهیم بيشکوهی
 بمنصب هزارى چهار صد حوار و سید محمد قنوهي بانعام دو هزار
 روپیه سرفرازی یافتند و قابل خان که پدرش فوت شده بود
 بعنایت خلعت مورد عاطفت شد) و رعایت خان بفوجداری
 سیستان از تغیر محمد صالح ترخان تعین یافته مشمول مراسم
 خسروانه گشته و درین ایام میمنت پرتو شهنشاه حق پرتو قدسی
 خصال همعنان دولت و سعادت بزیارت روضه منوره قدره اکابر عظام
 امره مشایخ کرام حضرت خواجه قطب الدین کاکى قدس الله سره
 العزیز توجه فرموده برکت اندوز گشتند و خدمت و مجاوران آن بقعه
 مبارکه را از فیض مکرمت و انعام بهره ور ساختند و سلخ ماه مذکور
 که سعادت داخل شدن بمستقر اورنگ حشمت بود گیتی خدیو عالم
 گیر اوائل روز قرین عزو جلال با کوبه بخت و دبدبه اقبال بعزم
 دخول دار الخلافه بر نیلی فلک خرام کوه تمثال سوار شده پایه
 افزای عزت و اعلا گردیدند و صدای نفاره و خروش طبل و کوس از
 گنبد آبنوس در گذشت و صغیر نفیر و نوای کرنای پرده کشای
 گوش افلاکیان گشت و چنانچه رسم و آئین این دولت ابد قرون مت

(۶) بیک نسخه (۷) دو هزار روپیه بخدم و مجاوران آن بقعه

مبارکه انعام نمودند و سلخ الخ

(و کنگار خان که بفوجداری سکندره بود^۹ بمعنایت خلعت و اضافت پانصدی سیصد سوار بمنصب هزار و پانصدی نهصد سوار و سید مرزا سبزواری از کومکیان پتفه که درین ایام پیاپی سریر اعلی آمده بود بمرحمت خلعت و از اصل و اضافه بمنصب هزاری سیصد سوار سرفراز شدند) هژدهم یک منزلی خضر آباد مضرب خیام نصرت اعتصام گردید و فاعلخان میر همام که بموجب حکم والا بجهت آوردن کارخانجات پادشاهی در مستقر الخلافه اکبر آباد مانده بود بموکب معلی پیوسته فیض اندوز ملازمت همایون گردید نوزدهم عمارات فیض بنیاد خضر آباد از سایه حقیق جهانکشا فروغ سعادت پذیرفته روز دیگر سیدالتخان ناظم مهام دار الخلافه و نجاتخان و ابراهیم خان و ظفر خان و فخر خان که در سلک گوشه نشینان بودند با متصدیان آن مرکز خلافت بدولت آستان بوسی رسیدند و مدت یازده روز شهنشاه جهان قرین دولت و کامرانی دران منزلگاه اقبال بهسط اقامت گهزده نزول اجلال داشتند درین وقت (راجه جسونت منگه صوبه دار گجرات و راوبهاو سنگه گور که در سلک کومکیان دکن بود بمعنایت ارسال خلعت سرمایت مباحات اندوختند و بجیسنگه عم رانا بمعنایت خلعت و اسب سرفراز شده بوطن مرخص گردید) و راجه دیببی سنگه بندیل بهفوجداری بهلسه از تغیر راجه عالم منگه و عنایت خلعت و اسب و اکرامخان بفوجداری نواحی مستقر الخلافه اکبر آباد از تغیر مید سالار خان (۱۰) و عطای خلعت و فیل و باضافه هزار سوار

و رعایت خلعت امیر خان برادر آن مغفور بمرحمت خلعت خاص و شمشیر با ساز میثا کار و جمدهر میثاکار با علاقه مروارید و عطای نقاره و باضافه دو هزار و دو هزار سوار بمنصب چهار هزار و سه هزار سوار مریبلند شد و میر ابراهیم مهین پسر آن مرحوم بمنصب هزار و چهار صد سوار و میر اسحاق و میر یعقوب پسران خود و مید محمد خواهر زاده او بمناسب شایسته مورد انظار تربیت و نوازش گردیدند و فیض الله خان بعنایت خلعت واسپ با ساز طه و شمشیر با ساز میثا کار و میثا خان و همسایه خان بمرحمت شمشیر مباغی گشتند) و بعد از طی سه مرحله باغ بلوچپور از نزول مسعود خرمی و نصارت پذیرفته روز دیگر آنجا مقام شد و دانشمند خان که برهبری سعادت از دار الخلافه احتقبال موکب جلال نموده بود جبهه مای عتبه اقبال گردید و جعفر خان نوجدار منبرا خلعت یافته بخدمت مرجوعه مرخص گشت و اکران خان قلعه دار سابق اکبر آباد بعز ملازمت فائز شد و بعرض اشرف رحید که مید شجاعت خان باره بهساط حیات در نوردید و سردار خان که در سلک کومکبان گجرات انتظام داشت چون درین هنگام که دارا بی شکوه بد فرجام از اجمیر فرار نموده بآن صوب رفته بود و دیگر باره قصد تصرف گجرات داشت مصدر دولت خواهی و خدمات شایسته گشته آن بلده را از تصرف آن باطل پزوه محافطت کرده بود عاطفت بادشاهانه او را باضافه پانصد و هزار و پانصد سوار بمنصب دو هزار و پانصد و دو هزار و پانصد سوار از آنجمله پانصد سوار دو اسپه سه امپه نوازش نمود

هانسده دیگر باره عزیم فرارش بیقرار ساخت و بیست و یکم رجب با اهل و عیال و مردم خود رخت ادبار بکشتیها کشیده از دریای گنگ گذشت و اکبر نگر که مرکز حکومت و مقر ایالت او بود بتصرف بندهای درگاه خلانق پناه در آمد از ورود این مرده دولت انرا انوار بحجت و معرفت فروغ انزای خواطر اصفیای سلطنت شد و نوای تهنیت از بار یافتگان بساط عزت بلندی گرا گشت و نقارهای شادیاذه بنوازش آمده امرای رفیع مقدار و سائر ایستادهای محفل ملیمانی تسلیم مبارکباد این فتح آسمانی نمودند (درین منزل حکیم نور الدین دیوان بیوتات اکبر آباد و دیگر متصدیان آن مستقر خلافت خلعت یافته مرخص شدند و روز دیگر کنار دریای چون برابر موضع کوکل مضرب سرادق ظفر پیرا گشته نردای آن مقام شد و مخلص خان بعنایت خلعت کموت افتخار پوشیده بر نهج سابق بنظم مهام اکبر آباد مرخص شد (و حکیم صالح شیرازی که بموجب امر والا دولت اندوز خدمت حضرت اعلی بود بعنایت خلعت مباهی گشته رخصت معارفت یافت) نهم ماه مذکور باغ و عمارات بادشاهی که ما بین متھرا و بندرابن ست فیض اندوز نزول اشرف گردید و پیشکش جعفر خان فوجدار متھرا مشتمل بر اسبان خوب و نقائص مرغوب بنظر اکسیر اثر رسیده پذیرایی انوار قبول شد (درین هنگام عواطف بادشاهانه پرتو التفات و توجه بحال باز ماندهای شیخ میر انگنده هریک را کامیاب فیض عنایت

در ملک کومکیان صوبه کابل منتظم گشتند (و همت خان از لشکر
 پادشاهزاده محمد سلطان رمیده جبهه سایی عتبه خلافت گشته
) بعطای خلعت کسوت مباحات پوشید و محمد ابراهیم و محمد
 یعقوب و محمد اسحاق پسران شیخ میر مغفور که در مستقر الخلافه
 اکبر آباد بودند دولت زمین بوس دریافته بشمول مراحم خسروانه
 منظور انظار نوازش گردیدند) و محمد بیک ترکمان از کومکیان صوبه
 گجرات که دارا بی شکوه او را با خود آورده بود خلعت یانته بدستور
 قدیم در ملک خدمتگذاران آنصوبه منسلک گردید (و خواجه عنایت
 از خواجهایی ماوراء النهر درین ایام بدولت آستان بوس رسیده
 بعطای خلعت و انعام پنج هزار روپیه کلمیاب شد) ششم شعبان رایت
 منصور از نتم پور بعزم توجه بدار الخلافه شاهجهان آباد نهضت نموده
 موضع چغنداولی مضرب خیام ظفر اعتصام گردید درین تاریخ از
 مرغه داشت پادشاهزاده محمد سلطان و معظم خان بر پیشگاه سلطنت
 پرتو بشارت یافت که ناشجاع رمیده بخت تیره اخگر چذانیچه
 گزارش یافت بخدمت صولت عساکر قاهره در مونگیر تاب ثبات
 نیارده به اکبر نگر که آنرا محل عاقبت و مسکن امنیت خویش
 می پنداشت رفته بود درین وقت که جنود گردون شکوه برهبری
 دولت و اقبال از مونگیر بدعاقب آن فتنه پرور شتافته باکبر نگر
 نزدیک رسید چون بر قرب وصول انواج نصرت شعار اطلاع یافت
 در آنجا فیز تاب مدافعه و پیکار از انداز جمعیت و اقتدار خود انزور

هزار و پانصد سوار نوازش یافت) و اعتبارخان خواجه سرا بقلعه دارچی
مستقر الخلفه اکبر آباد از تغیر اکرامخان بغایت خلعت واسپ و معتمد
خان خواجه سرا بخد مت ناظری حرم سرای مقدس بجای اعتبارخان
منصب گشته بغایت خلعت و مرام نوازش یافتند و سیفخان که
بعد از جنگ آله آباد از منصب معزول شده بود درین هنگام عاطفت
پادشاهانه شامل حالش گشته بمعطای خلعت بمنصب سابق که
دو هزار و پانصدی هزار و پانصد سوار بود مورد انظار التفات شد
(و راجه سجان سنگه ببدیلۀ باضافۀ پانصدی پانصد سوار بمنصب
سه هزار و پانصدی سه هزار سوار والا رتبه گردید و عسکرخان
نجم ثانی از نوکران دارا بی شکوه بمنصب دو هزار و چهار صد
سوار سرفراز گشت و باله یار خان و میر توزوک افتخارخان
آخته بیگی و مید نصیرالدین و جمعی دیگر از بندهای حضور
خلعت مرحمت شد و فوجدارخان بفوجداری فتح پور و خانۀ
از تغیر یزدانی و عنایت خلعت و از اصل و اضافه بمنصب هزار
و پانصدی هزار سوار دو اسپه و سه اسپه) و میر فتح بفوجداری
بروده (و معطای خلعت واسپ و خطاب فتاح خانی و از اصل اضافه
بمنصب هزار پانصدی هزار سوار دو اسپه سه اسپه سرفرازی یافتند
و روپ سنگه میسودیه و پرتهی راج بهاتی و راجه کهن و محمد
ظاهر نواسۀ سنگه مذکور و رحتم خان بغایت خلعت مبدای شده

(۶) بیک نسخه (۷ ن) که از اعمال صوبۀ گجرات تعین یافته

خطاب فتح خانی تارک مباحثات برانراخت

و جاه رسیده رتبه قبول پذیرفت و دو اسب عربی باد رفتار که امام اسمعیل والی یمن از روی اخلاص و عقیدت مندی معسوب میر ابراهیم ولد میر نعمان برسم پیشکش بدرگاه خلافت پناه فرستاده بود بنظر اکسیر اثر رسیده پذیرای اتوار احتشام گردید و پیشکش وانا راجسنگه مشتمل بر دو قبضه شمشیر با ساز مرصع و یک عده برجهی مرصع مینا کار به پایت سریر اعلی رسید (و مهابت خان صوبه دار کابل و خلیل الله خان ناظم مهام دار السلطنة از لاهور بعنایت ارحال خلعت خاص عز اختصاص یافتند و عبدالرحمن بن نذر محمد خان که در اجمیر بقا بر تقصیری از منصب معزول شده بود بمنصب سابق که پنج هزاری پانصد سوار بود مقرر از گردید و باصالت خان و مرتضی خان و طاهر خان و اسد خان بخشی درم و هوشدار خان و خان عالم و راجه رایسنگه راتهور از روی عنایت خلعت مرحمت شد) و کنور لعل سنگه ولد رانه راجسنگه که دولت افروز ملازمت رکاب ظفر مآب بود بمرحمت خلعت و سحر مر اوید و جیفه مرصع و نیل باجل زربفت سر بلند گشته رخصت وطن یافت (و راجه دینی سنگه بندیده و جعفر فوجدار ستهرا بتقیل حده منید فائز گردید) و شهاب خان بتهانه داری غزنین از تغیر شمشیر خان منصوب گشته بعنایت خلعت و یک زنجیر نیل میباهی شد و عزتخان بفوجداری سرکار بهرایم (سرافراز گشته بمرحمت خلعت و اسب و باضانه هشتصد سوار بمنصب سه هزاری

اکبر آباد رخصت یافت او ^(۵) دایرخان ولد بهادرخان روحیلده که هزاری
هزار سوار منصب داشت دو صد سوار از تابینان او دو اسبه سه
اسبه شد و منصب راجه بهروچ زمیندار مونگیر از اصل و اضافه
هزارنی هزار سوار مقرر گردید و فتح افغان بعنایت خلعت و همشیر
منباهی گشته رخصت وطن یافت و بیست و چهارم عرصه دلکشی
فتح پور از پرتو زایات جاه و جلال مطلع خورشید اقبال گشته
امارات فیض اساس دولتخانه آن شرف اندوز نزول همایون گردید
نخدیو حق برمت مکرمت شعار تبلیغی گرانمده برعم نذر بروصه
قدیمه قدوه اکبر عظام شیخ سلیم پجشتی فرستاده چهره دولت
و سر بلندی را فروغ نیازمندی بخشیدند درین روز سخاوت خان
از اکبر آباد رسیده ناصیه سالی آستان سلطنت شد و فردای آن
امیرالامرا که پیشتر آمده بود و تقریرخان که در خدمت اعلی
حضرت بود و کومکیان و آهنگریان آن مستقر اخلافه از شهر
رسیده دولت اندوز ملازمت گشتند و روز دیگر معتمد خان خواجه
سرا آمده زمین عزت بوسیده يك هزار اشرفی که پرده آرای هودج عزت
نور افزای شبستان حشمت ملکه قدسی صفات ملکی ملکات بیدم
صاحب برعم تهنیت قدوم اشرف فرستاده بودند بنظر انور رسیده
درجه پذیرائی یافت و تا پنجم شعبان آن عرصه دل نهین فیض
اندوز اقامت مرکب ظفرقرین بود درین ایام پیشکش عادلخان هاگم
بلجاپور از نفائس امتعه و جواهر و مروج آلات به پیشگاه حشمت

اسپه و عنایت و ارسال خلعت و خطاب خانی مشهور مرحمت شد (و راجه اندر من که چهار هزار و سه هزار موار منصب داشت پانصد سوار از تابینان لو دو اسپه و سه اسپه مقرر گردید و شرزه خان بفوجداری سلطان پور و ندر بار مرینند گشته بعنایت خلعت و نقاره نوازش یافت و هوشدار خان بمرحمت یک قبضه شمشیر مورد عاطفت گردید و فتح الله خان ولد سعید خان بهادر مرحوم و خواجه عنایت الله هریک باضافه پانصد موار بمنصب هزار و پانصد سوار و از اصل و اضافه گوبال سنگه ولد راجه حروپ از کومکیان صوبه کابل بمنصب هزار و پانصدی هزار و دو صد سوار و مصری افغان بمنصب هزار و پانصدی پانصد موار و قلام محمد افغان بمنصب هزار و چهار صد موار) و محمد قاسم علیمردان خانی از کومکیان بادشاهزاده محمد سلطان بخطاب اهتمام خانی سرنوازی یافته (و منگلی خان بفوجداری سرکار سارن معین شده بعنایت خلعت و اسب و باضافه پانصدی چهار صد سوار بمنصب هزار و پانصدی هزار سوار ناصیه اعتبار افروخت) و درین هنگام حضرت شاهنشاهی بنابر رعایت مراسم قدر دانی و ذره پروری روزی در حین نهضت و سواری عنان توجه پادشاهانه بسر منزل باز ماندهای شاهنواز خان انعطاف داده از روی نوازش پرسش آنها فرمودند و بیست و میوم که موکب نصرت طراز از تصیف هندون باهتزاز آمد فاضلخان میر سامان برای سرانجام بعضی مهام بمستقر الخانه

ظاهر قصبه هندون مخیم عساکر منصور گردید و دو روز آنجا
مقام شد درین ایام (رخشنده) اختر برج دولت تابنده گوهر
درج حشمت بادشاه زادۀ عالیقدر فرخنده شیم محمد معظم که در
دکن بودند با رسال خلعت خاص و یک قبضه مهر خاصه مورد
نوازش گشتند و بمحمد امین خان و فاضل خان از روی عاطفت
خلعت عطا شد و راجه رایسنگه میسودی بهمرحمت خلعت و جمنهر
مرصع با علاقه مروراید و بیرم دیو میسودی بهنایت خلعت واسپ
و نقاره و پیرسوجی دکنی و سندرداس میسودی و مسعود خان
و اردیبهان راتهور و پرتاب سنگه جهالا و جمعی دیگر بهمرحمت خلعت
مرفراز شده در ملک کومکیان دکن انتظام یافتند و هنگام رخصت
همگی بهنایات و مرامم خسروانه مورد نوازش گردیدند و قطب الدین
خویشگی فوجدار سورتبه و چوناکده که هنگام شورش انگیزی دارا
بی شکوه در گجرات بمقتضای پیش بینی و کار آگهی سر رشته
بندگی و دولت خواهی از کف نگذاشته از سعادت منشی بآن
باطل پزوه نگروریده بود منظور انظار عاطفت بادشاهانه گشته باضانه
پانصدی پانصد سوار دو اسبه سپه اسبه بمقتضای سه هزار و
و پانصدی سه هزار سوار از آنجمله هزار و پانصد سوار دو اسبه سه

(۷ ن) باقتضای رای عالم آرای راجه رایسنگه و بیرم دیو و
سندرداس میسودی و پیرسوجی دکنی و مسعود خان و اردیبهان
راتهور و پرتاب سنگه جهالا و جمعی دیگر در ملک کومکیان دکن
انتظام یافتند

با دیگر بندهای بادشاهی بیست و چهارم شهر مذکور داخلی قلعه
 موتهگیر شد از ورود این مزد بهجت پیرا اولیای دولت و امنیای
 خلعت را مسرت بر مسرت انزوده صغیر نفیر نصرت و وطنه کوس
 شادمانی نوای بشارت بمصامع همگنان رسانید و مراحم خسروانه
 بادشاهزاده محمد سلطان را بارمال خلعت خاص عز اختصاص
 بخشید و شش هزار سوار از تابینان خود آن والی را دو اسبه سه اسبه
 مقرر فرمود که از اصل و اضافه بمنصب پانزده هزار و ده هزار سوار
 ازان جمله پنج هزار موار دو اسبه سه اسبه مر بلند باشند و معظم
 خان بارمال خلعت خاصه و انعام محالی که يك كرور دام جمع آب
 بود کمیداد عنایت گشت نهم مرکب جلال از تصیف نوده گذشته
 نزول اقبال فرمود روز دیگر آنجا مقام شد درین منزل دلیر خان
 که در جنگ زخم تیر برداشته بود عز بساط بوس دریافتد بعنایت
 خلعت و شمشیر و انعام پنجده هزار رهبه نوازش یافت و از
 منصبش که پنج هزار و پنج هزار موار بود یک هزار موار دو اسبه سه
 اسبه مقرر گشت (و سید منصور بفوجداری بقلاعه معین شده
 بعنایت خلعت و باضانه پانصد و پانصد سوار بمنصب هزار
 و پانصد سوار موار مباحی گردید و هر جس کوریده رحمت علم
 لوای مباحات افراخته رخصت جاگیر یافت و دلیر و رنمت
 پسران بهادر خان روهیل هر یک بعنایت خلعت و امپ مقرر
 گشت) یازدهم کوچ شد و بطی ده مرحله بیستم ماه مذکور

خان را بدستور سابق بصوبه دارئی اجمیر منصوب کرده بغایت خلعت و اسب نواختند (۱) و مانسنگه و اتهور بعز ملازمت فائز گشته يك زنجير نيل و دو سر اسب پيشکش گذرانيد و بمرحمت خلعت سرپيچ مرصع سرپلند گشته رخصت وطن يافت رعد انداز خان بخدمت مير بخشگري احديان معين گشته خلعت سرانرازي پوشيد و رحمت خان بغایت خلعت مباحی شد (۲) ششم ماه مذکور نزديک تالاب رامسر مستقر رايات ظفر اثر گرديد و روز ديگر که از آنجا کوچ شد راجه رابسنگه سيسوديه از قصبه توده که موطن اوست رسیده دولت زمين بوس دريانت و مقیم خان ديوان بيوتات نیز باخزانه و زوائد کارخانجات که بموجب امر اعلی در قلعه قصبه مذکور بود بموکب معلی پيوسته احرار ملازمت اشرف نمود و هشتم که بدستور روز پيش کوچ بود از عرضه داشت اختر برج سلطنت گوهر درج خلعت يادشاهزاده والا قدر محمد سلطان و معظم خان بوضوح پيوست که ناشجاع باطل ستيز نزنه سگال که بخيال محال روزی چند در مونگیر ثبات قدم ورزيده باستظهار پای ديواری استوار که در قدیم الايام افغانان در پيش آن بلده کشيده اند مفرور گشته بود و ميخواست که آنرا استحکام داده چندی آنجا پای همت فشارد از نهيپ قرب وصول انواج قاهره اساس استقلالش تزلزل يافته تاب ثبات و پايداري نياورد و بيست و يکم جمادی الاولی از مونگیر رايه ادبار انراشته بکام ناکمی روانه جهانگیر نگر گرديد و معظم خان

بخشد و قریب یک صد زنجیر میل از نردمانه و خرد و بزرگ از لشکر غنیمت اولیای دولت گشته داخل اقبال خاصه شریفه شده

معاودت ریات طغر پیرا بدار الخلافه شاهجهان آباد

چون خاطر جهان پیرا از مهم دارابی شکوه و دفع فتنه او فراغت یافت و راجه جهونت سنگه برهبری طالع بیدار دست ندامت بذیل اعتذار زده مرانقیاد برخط عبودیت نهاد شهنشاه عالمگیر را عزم مراجعت از اجمیر بدار الخلافه شاهجهان آباد مصمم گشته چهارم رجب که ساعتی میمنت اثر بود قرار نهضت فرمودند و اوائل آن روز فرخنده همغان معادت و توفیق بطواف روضه قدسیه معینیه توجه نمودند و چون بدرواز قلعہ رسیدند از فرط نیازمندی و حق طلبی پیاده شده زمین را رشک افزای آسمان گردانیدند و بقدم صدق اعتقاد بآن بقعه فیض بیداد خرامش اقبال فرموده بعد از تقدیم مراسم زیارت و استفاضه انوار توجه از باطن کرامت مواطن آن قدره اکابر عظام و صفوة اولیای کرام سنده و خدام آن مطاب قدسی احترام را کلمیاب فیض انعام ساختند و قرین دولت روز انزون بدولت خالقه همایون مراجعت نموده تا اواخر روز آسجا بحر بردند و یک گهری از روز مازده که ساعت نهضت مسعود بود لوی توجه بسوی معاودت برافراختند و روز دیگر که مقام بود تربیت

(۲ ن) پنجهزار روپیه بسنده و خدام آن مطاب قدسی احترام انعام کردند

میادست خان پسر دومین را از اصل و اضافت بمنصب هزار و
 پانصدی هفتصد سوار و میر صالح دامادش را بمنصب هزار و
 پانصدی پانصد سوار و محمد احسان پسر خرد را بمنصب هفتصدی
 میصد سوار مرافرازی بخشیدند و فیض الله خان بمنایت فیل با
 ماده فیل و اسد خان بمرحمت ماده فیل و صف شکنخان بعطای
 خلعت و نقاره و ماده فیل و باضافت پانصد سوار بمنصب سه هزار و
 دو هزار سوار و پردلخان بمرحمت اسپ و باضافت پانصد سوار
 بمنصب دو هزار و پانصدی دو هزار و پانصد سوار و عقیدت خان
 ولد امیرالامرا باضافت پانصدی دویست سوار بمنصب دوهزار و پانصدی
 دو هزار و از اصل و اضافه اودی بهان راتهور و بهوجراج کچهواکه
 هر کدام بمنصب هزار و پانصدی هزار سوار و ابوالمکارم ولد
 افتخار خان مرحوم بمنصب هزار و شصت سوار بر بلند گشتند (و
 و مسکر خان و سید ابراهیم و برق انداز خان و جمعی دیگر از نوکران
 دارا بی شکوه که ازو مفارقت گزیده ملتجی بجناب خلعت گردیده
 بودند بعطای خلعت فاخره و مناصب شایسته سرفراز گشته در سلک
 بندهای درگاه خلعت پناه انتظام یافتند و رحمت خان دیوان
 گجرات که دارا بی شکوه او را بجزیر و عتف همراه آورده بود به تقبیل
 عتبه جلال چهره طالع برانروخت و چون بعرض اشرف رسید که
 دارا بی شکوه جمعی گنبر و فرقه انبوه را بمظنهای بیجا و گمانهای
 غلط از کمال سفاهت و بیخردی محبوس و مقید ساخته بود و آن
 گروه در قلعه اجمیر اند خدیو عدل پرور فضل گستر باقتضای
 عاطفت و مهربانی حکم فرمودند که آن بیگناهان را از قید رهائی

خلعت از لباس کدورت بر آورده دل جوئی و نوازش نمود و بجمعی دیگر از خویشان و منصوبان آن نوین مغفور خلعت مرحمت شد و چون موافق نسبت و بندگی شاه نوازش خان منظور خاطر عاطر پادشاه حق پرست حق شناس بود پرتو التفات بحال فرزندان و باز ماندهای او افگندند و به پسران آن خان مرحوم و اصالت خان و میر صالح هر دو دامادش و خانه زاد خان که نسبت قرابت باو دارد خلعت عنایت کرده آن هارا نیز از کلفت ماتم بر آوردند و معصوم خان مهین پسر او را که سابق هزار و پانصدی هزار سوار منصب داشت بمنصب دو هزار و هزار و دو صد و پنجاه سوار و

سه هزار سوار و مرحمت نقاره و شمشیر و جمدهر با علاقه مرورارید و میر ابراهیم مهین پسر آن مرحوم بمنصب هزار و چهار صد سوار و دو پسر دیگرش بمناصب شایسته سربلند گردیدند و به جمعی دیگر از خویشان و به منصوبانش خلعت عنایت شده مجموع کامیاب عاطفت شدند و چون سابقه نسبت بندگی شاهنواز خان منظور خاطر عاطر بادشاه حق پرست و حق شناس بود باز ماندهای آن خان مبرور را نیز مطرح انوار التفات ساختند و همرا بمنظای خلعت نواختند و معصوم خان پسر بزرگ او را بمنصب دو هزار و یک هزار و سیصد سوار و سیاد تخان پسر دومین را بمنصب هزار و پانصدی هفتصد سوار و میر صالح دامادش را بمنصب هزار و پانصدی سوار و صفر ازی بخشیدند و بسیاری از بندهای عقیدت آئین و مبارزان نصرت قرین بمواهب سنیه و مکارم بهیده مورد انظار نوازش گردیدند •

جرم بخش عذر پذیر و توبه و وضوح افکنده بود فرمان مرحمت علوان
 مبنی بر مرده بخشایش و عفو صوابی زلات و خطایا از پیشگاه عاطفه
 مادر گشته خلعت خاص جهت او مرسل شد و بمنصب سابق
 که هفت هزاری هفت هزار سوار از انجمله پنج هزار سوار دو اسبه
 سه اسبه بود سرفراز گردید و چون از وقوع تفصیرات و مآثم گذشته
 افر خجالتی در فامیده عبودیتش بود جلائل مرحمت و انضال
 پادشاهانه چنان اقتضا نمود که بکچند از بساط قرب و حضور دور بوده
 از خجالت کردار و تشویر تقصیر بر آید لهذا صوبه دار حق گجرات
 بار تفویض یافته حکم معلی صادر شد که بآن صوبه هتاندته بنظم
 مهمات و جبر اختلال امور آنجا پردازد و کنور پرتی سنگه پسر
 خود را روانه پیشگاه حضور مازد و تا سه روز دیگر رایات جهانکها
 دران مکان فیض نشان اقامت گزیده سایه چتر اقبال فروغ بخش
 صاحت آن بوم و بر بود و هر روز محفل کلمرانی و کام بخشی مرتب
 گشته هم امور ماک و ملت انتظام می یافت و هم آذار نوازش
 و مکرمت بظهور میرسید و درین هنگام باقتضای رای عالم آرای
 امیر الامرا بمستقر الخلافه اکبر آباد مرخص گشته بعطای خلعت
 خاص و شمشیر موصع گران بها عنراختصاص یافت و عاطفت
 خسروانه امیر^{۶۱} خان را که از قصبه^{۶۱} شینخ میر شهسوار بود بعطای

(۶ ن) و پرتو توجه بحال باز ماندهای شینخ میر افکنده
 همگی را بعطای خلعت از لباس کسورت بر آورد و امیر خان برادر
 آن مغفور باضافه دو هزار و دو هزار سوار بمنصب چهار هزار

امت نزول اجمال نمودند و اردویی هماییو باشاره معلی از جائی که
 بد کوچ کرده بنواهی تالاب آمد و چون تعاقب دارا بی شکوه
 خسران پژوه از متممات جهان پیرائی و فتنه زدائی بود بعد
 معارفت از روضه معینیه باقتضای رای عالم آرای راجه جیسنگه
 و بهادر خان را با جمعی از بندهای کار طلب و مبارزان نصرت
 نغان مژل پردلخان و محمد بیگ و یادگار بیگ و اودیمهان
 راتهور و بهوجراج کچهواکه و شهسوار بیگ و مصری افغان و مصک^ت
 سنگه تونور و سورجمل کور و یوسف نیازی و آتش قلماق و
 جان نثار خان و غلام محمد افغان و ترکناز خان و شیخ نظام
 بنگمشق او تعیین کرده مرخص ساختند که آن سرگشته تیه ادبار را
 هیچ جا مجال درنگ و قرار نداده اگر میسر شود دستگیر کنند و الا
 همت بر تعاقب او گماشته او را آواره دشت بالکسی مازند و هنگام
 رخصت راجه جیسنگه را بعنایت خلعت و یک زنجیر فیل
 و شمشیر مرصع و انعام یک لک روپیه و بهادر خان را بعطای
 خلعت و جمدهر میفنا کر با علاقه مروارید و انعام می هزار روپیه
 نوازش فرمودند و از کوسکیان آن جیش فیروزی یادگار بیگ
 بعنایت خلعت و خطاب یادگار خانی و محمد بیگ برادرش خطاب
 مروارید از خانی و دیگر عمدها بمرحمت خلعت و بعضی بعطای اسب
 مر بلفند گشتند و برای تسلیه خاطر میدد راجه جیسونت سنگه که
 صدق ندامت و باز گشت او بر ساحت ضمیر خورشید نظیر شهنشاه

رونی پذیر بوده تبخ مطوت و اقبالش سر انداز خود مران
و ماهیچه رایت عزو جلالش هم چشم خورشید خارزان باد بالجمله
حضرت شاهنشاهی بعد از اجتماع مژده این فتح آسمانی روی
نیاز بدرگاه ایزد نصرت بخش کار ساز آورده مراسم شکر و سپاس
آلهی بتقدیم رسانیدند لیکن خاطر حق پرمت و فاجوی که قدر دان
جوهر عبودیت و قیمت شناس گوهر عقیدت ست از تفضیه کشته شدن
زبد نوینان اخلاص شعار شیع میر که از دیرین بندهای فدوی
ارادت کیش و سرخیل دولتخواهان خیر اندیش بود قرین تاسف
و تأثر گردیدند و روح او را بانوار توجهات باطنی و طلب غفران و آسروش
نوازشهایی معنوی و الطاف روحانی نموده حکم فرمودند که چون صبح
شود نعلش آن نوین مغفور را بآئینی شایسته برداشته در روضه
قدسیه معینیه بسمت پائین پای قدوه ابرار حضرت خواجه بزرگوار
قدس الله سره العزیز دفن کنند و نعلش شاهنواز خان را فیروز با آنکه
نقد حیات نه در راه اخلاص و عقیدت باخته بود نظر بر سابقه
نسبت و خدمتش حکم شد که باعزاز و احترام برداشته در همان
بقعه مبارک مدنون سازند و روز دیگر که سلخ جمادی الآخره بود
خاقان مؤید پاک دین بطواف روضه منوره پیشوای اهل یقین
نخبه اصفیای کرامت آئین حضرت خواجه معین الدین قدس
سره العزیز شرف قدوم ارزانی داشته بعد از تقدیم آداب زیارت
پنجهزار روبه بمجاوران و خدمت گذاران آن مزار قدسی انوار انعام
فرمودند و از آنجا عنان توسن اقبال را انعطاف داده در عمارات
فیض احساس دولتخانه پادشاهی که در کنار تالاب انا ساگرواقع

همت و مردانگی نهاده بضرع تیغ سرانشان و قوت بازوی نصرت
 نشان گوی سروری و قصب السبق برتری از معاندان دعوی کار
 و شرکت اندیشان نخوت شعار بردند و با این کوشش همت و تلاش
 جرأت و مصاعی جهانکشا و محاربات ظفر پیدا که ازان خاتان گیتی
 منان مشهود عالمیان گشته از غایت آگاه دلی و هوشمندی هرگز
 پلدار این امور شگرف پرده غفلت بر دانش خدا داد آنحضرت
 نمی کشد و از نهایت خضوع و نیازمندی که بدرگاه کبریا دارند این
 مراتب را ببازوی قوت و نیروی اقتدار خویش اماند نکرده همواره
 در خلوات قدس و محافل انس بر زبان حق ترجمان که مفتاح
 خزائن صدق و ایمان است میگذرد که ظهور این مواهب عظمی
 و فتوحات علیا را از معجزات باهرات حضرت سرور کائنات و آثار
 مباین امداد و اسعاد باطن مقدس آن خلاصه موجودات علیه و علی
 آله و اصحابه شرائف الصلوات و کرائم التحیات میدانیم لا جرم
 پیوسته شکر این نعمت ارجمند بطاعات و عبادات و ابتغای مرضیات
 الهی و ترویج شرع مطهر حضرت ختمی پناهی و محو آثار بدع
 و مناهی بجا می آورند و از قدسی منشی و توفیق نصیبی با وجود
 کثرت اسباب جاه و تجمل و وفور مواد حشمت و کامرانی لطف تن
 بنفالت و تن آسانی نداده بدوام آگاهی و ایزد پرستی و کمال
 عدل پروری و رافت گستری و پژوهش حال سپاه و رعیت و رعایت
 قانون انصاف و سویت که غرض از سروری و سرفرازی همان تواند
 بود سلطنت را فروغ خلانت بخشیدند امید که پیوسته کشور صورت
 و معنی و اقلیم ظاهر و باطن از نور فرماندهی آن خدیو عالم گیر

این قدر مدت این چنین محاربات شگرف خمروانی و مصافهایی
 مرد آزمای سلطانی اتفاق افتاده و از آن دم که توفیق ربانی و تایید
 آسمانی دست نوازش بر سر اقبالمدان گیتی پناه نهاده کم بخت
 بلندی را این نصرتهای غیبی و فتوحات سلوی دست داده چه
 اگر بدیده تحقیق نیک ملاحظه رود و از تاریخ فامهایی کهن عیار کر
 ملوک روزگار گرفته آید اکثر کشور کشایان نامدار را که علم عالمگیری
 و جهان پروری بدست همت برافراخته اند و سمند عزیمت در
 میدان خصم انگنی و دشمن سوزی تاخته هنگام ظهور داعیه گیتی
 ستانی و طلوع نیر اقبال و کامرانی باقتضای قوت طالع و نیرنگی
 تقدیر دشمنی قوی که بحسب جاه و دولت و سپاه و شوکت با ایشان
 برابری کند و دم معارضه و هم سری زند مفقود بوده وصف آرائی
 و نیردی که کار آزمایان مواقف هیچجا از آن باز گویند در مدت
 سلطنت بطریق ندرت روی نموده و بر همکنان ظاهر و هویدا ست
 که این پادشاه فیروز بخت نصرت سپاه خدیو عالم گیر گیتی پناه را
 با وجود اعلاهی قوی دست نمی شوکت و مدعیان با اقتدار و
 حکمت که هریک کلاه گوشه نخوت و استکبار بر فرق پندار می شکست
 به نیروی توفیقات ازلی و تاییدات لایزالی در عرض مالی این
 محاربات سترگ و نبردهایی دشمن سوز واقع شده همه جا غلبه و
 ظفر نصیب اولیای دولت ابد پیوند گردید و خود بنفس نفیس
 در سه موقف دشوار و معرکه خونخوار که جگر گسل شیر دلان روزگار
 و زهره گداز و ستم و اسفندیار بود نبرد جو و رزم آزما بودند و در هر
 صغ آرائی و کارزار کارنامه دلوری و استقلال بر طاق بلند

بخت جهانکشا و طالع نصرت پیرای آن خدیو مؤید مظفر را
بنوعی که متوقع اولیای دولت و اصفیای ملطنت بود صورت وقوع
یافته ملک و ملت را زیب و پیرایش داد و بلاد و عباد را امن و
آرامش بخشید در حدائق مملکت گلهای امنیت بر نهال امنیت
جهانیان شکفت و نعیم فیروزی خاشاک خلاف از طرف چمنستان
خافت رفت پیشگاه جاه و حشمت بی غبار و گلزار ابهت و
کمرانی بی خم و خار شد چشم فتنه غنود و رزان ملک بر آمد
فتنه جویان واقعه طلب را دست آویز شورش انزائی از کف رفت
و عقیدت منشان دولتخواه را خاطر از اختلال دولت فراغم آمد *

• شعر •

بنازم باین شاه فیروز مند • که هرگز مبادش ز گیتی گزند
بیک تند باد نهیبش شد آب • دل اندر بر خصم همچون حباب
عدو هر کجا سد تدبیر بست • شکوفش بیک حمله درهم شکست
دل خصم ازان گونه درهم فشرد • که خود حمله بر قلب دشمن نبرد
جهاند اسب نصرت شه کلمیاب • بد انسان که نهاد پا در رکاب
برضامیر دور بدن دیده و ران هوشمند و بالغ نظران حقیقت پیوند
که مرآت خاطر شان نقش پذیر وقائع روزگار گشته از نصف سوانح
دهر حادثه زا و مطالعه پاستانی نامهایی حیرت بخش عبرت انرا
تماشای سراپای اوضاع و احوال جهان نموده اند و دفا تر متأثر و
محائف مفاخر سلاطین ماضیه و خواتین مابقه جلوه گاه انظار تنج
ماخته نظارگی کارخانه ابداع بوده صورت اینمعنی پوشیده نیست که
کم کسی از پادشاهان کشورستان و خسروان عالی مکان را در عرض

شورش و آشوب غارت کردند و بغیر از جواهر پوشیدنی و قلبلی از اشرفی که در عماریهای اهل حرمش بر نیان بود از امتعه و اموال چیزی یافا نرسید و خائب و خاسر بصد پریشانی و بی سرانجامی ره نورد و ادبی خسران و ناکامی شده عازم گجرات گردید و بعد از رفتن او جمعی از سرداران و مردمش که در مورچالهای حمت گدّه بیتلهلی بودند و از رفتن او خبر نداشتند مثل عسکرخان و سید ابراهیم و جان بیگ پسر او و محمد بیگ ترکمان از کومکیان گجرات که او را از آنجا همراه آورده قزلباشخان خطاب داده بود تا قریب یکپاس شب مورچالهای خود نگاه داشته بجنگ و تلاش مشغول بودند و با هوشدار خان و اسد خان و فیض الله خان و دیندار خان و دیگر سپاه ظفر پناه که بآن طرف حمله برده بودند باستظهار حمایت دیوار مدافعت و پیکار مینمودند و پس از آگاهی بر کیفیت فرار آن بر گشته روزگار اواخر آن شب عسکر خان و سید ابراهیم و محمد شریف میر بخشق او که چنانکه گزارش یافت زخم تیر خورده بود با دیگر سرداران و عمدها از صف شکنخان امان طلبیده نزه او آمدند و محمد شریف چون زخمش کاری بود آن شب در همان جا بباط حیات در نوردید و دیگران روز دیگر بوساطت خان مذکور روی عبودیت و التجا بجناب والا آورده جبهه سای آستان جلال و مورد انظار بخشایش و انصال گردیدند القصه این قسم فتحی نمایان که دین و دولت را سرمایه صلاح و بهروزی بود بی آنکه شهنشاه جهان بلفس اقدس تصدیع نهضت و سواری کشند و چتر اقبال پرتو سعادت بر ساهت میدان رزم و عرصه قتال افکند بمیامن

فیروزی طالع والی خدیو جهان و مطوت و صولت عساکر گیهان
 ستان را آزموده از نهب اقبال بلاد شاهانه جگر در باخته بود و یقین
 میدانست که بخت رمیده و طالع بر گردیده اورا دگر باره راه
 آوارگی و فرار وادعی سرگشتگی و ادبار در پیش است هم در اول
 جنگ و پیکار مقرر کرده بود که پندگیان اورا سوار کرده و خزانه
 و کارخانجات ضروری بار نموده آماده فرار دارند و خود با سپهر
 بی شکوه مهدی گریز بر فراز بلندی ایستاده مشاهده کوشش طرفین
 میکرد و انتظار انجام کار می برد و با آنکه بغیر مورچال شاهنواز خان
 که عساکر گردون متأثر از آن راه پرورش کرده بودند و مورچال سپهر
 بی شکوه بغیر قرب اتصال بآن برهم خورد و دیگر همه مورچالها
 استحکام داشت قریب شش هفت هزار سوار با او آماده کارزار بودند
 جوهر همت و ثبات در خود ندیده فرار بر قرار اختیار نمود و چون
 شام در رسیده پند ظلام بر روی مخالف و موافق کشیده بود و سپاه
 منصور نیز بهسبب کشته شدن شیخ میر سرخود سری برداشته
 مشغول نهب و غارت بودند انتهاز فرصت نموده با سپهر بی شکوه
 و فیروز میواتی و چندی دیگر از سپاه راه گریز - پند و خائف و هراسان
 در حجاب ظلمت لیل جان از آن عرصه بیرون برد و ازین جهت که
 نوکران عمده اش اشیاء و اموال و اهل و عیال خود که همراه داشتند
 بقلم اجمیر درآورده بودند از سرداران سوای فیروز میواتی کسی با او
 رفیق طریق نکبت و خذلان نشد و مجموع اردو بنگه و اصحاب شوکتش
 بتاراج حادثه رفته بسیاری از خزانه و کارخانجاتش راجپوتان و
 مردم بی سرو پا که دوین مدت بر گرد آمده بودند در آن هنگامه

تیر تقدیر گشته ازها در افتاد و سیدانخان پسر خان مذکور چند زخم
 برداشت و محمد شریف میر بخشی دارا بی شکوه را از دست
 دلیر خان تیری بر شکم رسیده از پشت گذر کرد چنانچه مذکور خواهد
 شد بهمان زخم کاری در گذشت و محمد و ابابکر خویشکی از عمده های
 لشکر مخالف بتیغ اجل - پیری شده در معرکه افتادند و از مجاهدان
 موکب جلال زبده نوئیان عقیدت محال شیخ میر که بر حوضه نیلی
 سوار و مردانه و از سرگرم کوشش و پیکار بود بضرب بندوقی که بر
 سینه اش رسیده جان سپردنی و حیات گذاشتنی را در راه خدبو
 حقیقی و خدایوند مجازی نثار کرده بیای سعادت بیایه والی
 شهادت که معراج کمال مجاهدان میدان ارادت است فائز شد درین
 وقت سیدی میر هاشم نام از اقوام خان مذکور که در عقب سرو
 بر حوضه نیل فاشته بود بتلقین ملهم اقبال حضرت شاهنشاهی
 مسترشد گشته حسن تدبیری بکار برد و آن نوئیان شهادت تصیّب
 سعادت نشان را در بر گرفته بوضع که بود نگاهداشت تا جنگ
 بآخر رسید و غلبه و امتیاع نصیب اولیای دولت فلک اعتلا گردید
 و دلیر خان کوششهای مردانه و تلاشهای دلیرانه کرده زخم تیری
 بر دست خورد و مائر مجاهدان جلالت پرورداد مژدی و دلوری
 داده بضرب تیغ و طعن سنان بسیاری ازان محال اندیشان شقاوت
 منشی را بر خاک هلاک انداختند و رایت فیروزی و نصرت بدست
 جرات و بسالت بر افراختند و درین اثنا راجه جیسنگه نیز با فوج
 خود رسیده ضمیمه جنود ظفر شعار گشت و مغنوران نابکار را یکباره
 پشت همت شکسته تاب ثبات و قرار ننمادند دارا بی شکوه از آنجا که

چون قطرات امطار که از ابر بهار بارد و مانند اوراق ازهار که بتحریرک
 نسیم در محن گلزار ریزد سرمایۀ آب و رنگ چمن اخلاص و
 عبودیت شمرده روی همت و جلالت ازان موقف صعب که آزمونگاه
 جوهر توفیق و معادت بود بر نفاذند و بتلاش جرأت و دلیری
 و مطوت شجاعت و مردانگی داخل مورچال شده تیغ خون آغام
 بقصد دشمنان بد فرجام از نیام قهر و انتقام کشیدند و مخالفان
 تیره روزگار نیز پای تجلد استوار داشته بقدر طاقیت و توانائی
 میکوشیدند از خروش های و هوی دلبران و نهیب گیر و دار
 بهادران نغمۀ جانخراش فنا بگوش جان اعدا رسید و از کروغر
 یان و زد و خورد پر دلق شیر موار میدان سپهر چون شیر علم بر
 خویشتن لرزید •

• شعر •

چنان تیغ را بود شوق مصاف • که چون برق جستی ز ابر غلاف
 محضب آنچنان کرد درمرد کار • که رگ شد به تن افعی زخمدار
 چو سر بنجه از دست میدهد را • ز کین مست گشتی بروی هوا
 پلارک بدوشی نه پیوسته بود • که برتش ز زهر بغل جسته بود
 و دارا بی شکوه هردم جمعی را از پیش خود بکومک تعین میکرد
 چنانچه شاهنواز خان را که در بنوقت با او بود فرستاد که بمورچال
 خود رفته در مراتب مدانعت کوشش نماید خان مذکور در عین
 جنگ رمیده بآویزش و جدال و تحریف مردم بر حرب و قتال
 پرداخت و دران نبرد مرد آزما و مصاف نصرت پیرا روز بآخر رسیده
 خورشید خاوری از هول و بیم آن معرکه رنگ جرأت در باخت و
 دران رستخیز بلا شاهنواز خان پیاداش کردار و مکافات تقصیر هدب

توپخانه همایون نیز آتش کارزار بر انداخته بالری کوشش
 بخصم افگنی و برق اندازی گشادند و علی الاتصال بچالاکي و گرم
 دستی توپ و ضرب زن تفنگ و بان بر مورچالها انداخته دشمنان
 تیره بخت را فرصت دیده کشودن نمیدادند چنانچه از هر مورچال
 جمعی که بقصد کومک برآمده میخواستند که خود را بمورچال
 شاهنواز خان رسانند بصدمات متواتر توپخانه بارش ابر بلا و صولت
 برق اجل را برآی العین مشاهده کرده قدم همت باز پس می
 نهادند و درین بیغولهای مورچال می خیزیدند و درینوقت که افواج
 گیتی گشا نزدیک بمورچال اعدا رسیده آثار تسلط و استیلا جیوش
 نصرت لوا ظاهر شد مردم راجه راجروپ دلیر شده چندی بر فراز
 کوهله بهاری برآمدند و علم ادرا بر بالای آن برآورده باعث تزلزل
 ارکان استقلال مخالفان گردیدند و مقارن اینحال شیخ میر و دلیرخان
 با عساکر اقبال بادشاهی بمورچال شاهنواز خان رحیده با دشمنان
 مقهور که جمعیت نموده آماده مدافعت بودند بجنگ و پیکار در
 آویختند اگرچه مخدولان نابکار باستظهار حمایت دیوار کمال - معی
 و تلاش بکار می بردند و به توپ و تفنگ و تیر در مراتب جدال و
 قتال نهایت کوشش بظهور میرسانیدند و چنانچه گزارش یافت
 از جنود نصرت طراز موای فوج شیخ میر و دلیرخان لشکری
 دیگر بجنگ فرمیده لیکن مجاهدان فیروزمند و مبارزان نصرت
 پیوند که جانفشانی را در راه قبله و مرشد دوجوانی سرمایه حیات
 جادوانی میدادند و مر بازی را در معارک و غا پایة بلند صرغریزی
 می شناسند ریزش گوله توپ و تفنگ و بارش ناوک و خدنگ را

فرموده بودند و آن بندهای ارادت شعار را بذایر تاخیر در پیش
برد کار به سخنان گرم عذاب آمیز و مقدمات همت بخش غیرت
افزا تحریض بر حرب و قتال نموده درین وقت آن بسالت منشان
جلالت آنکین را بمشاهده این حال جوهر شهامت و کار طلبی
حرکت کرده کمر جانفشانی بضع اعدا بر میان عبودیت بستند
و نخست دلیر خان از دمت راسخ توپخانه با فوج خود سوار شده
باستظهار اقبال دشمن مال خدیو جهان لوائی جرأت و دلیری
بجانب آن جمارت کیشان بر انراخت و بعد از زنده نوئیان
عقیدت مند شیخ میر با همراهان خویش از دست چپ سوار شده
باو پیوست و همچنین راجه جیسنگه با فوج خود و امیر الصرا
با عساکر برانغار و امد خان و هوشدار خان با جنود جرنگار از دو
طرف سوار شده بعزم رزم و آهنگ یورش صفوف نصرت آراستند
لیکن ازین افواج قاهره لشکری که بر مورچال مخالفان یورش
برده مصدر نیزد و آریزش شد فوج شیخ میر و دلیر خان بود و در
سپهداران موکب گیاهان ستان کمی که مصدر خدمت شایان و
جانفشانی نمایان گشته تونیق ادای حق عبودیت دریافت آن
هو سردار دلیر شهامت آغاز بودند و بعد از اتمام جنگ و پیکار
که نعیم فیروزی بر شقه اعلام مبارزان ظفر اعتصام و زنده اقدام
ثبات خصم تیره سر انجام لغزش پذیرفته بود راجه جیسنگه از
عقب رحیمه ضمیمه آن افواج منصور گردید باجمعه شیخ میر و
دلیر خان بمیامی همت اخلاص هرور باتفاق یکدیگر بر مورچال
شاهنواز خان که بسمت کوکله پهلوی بود حمله آور گشتند و مجاهدان

پی توطیه و تمهید هوا خواهان بغتۀ صورتی بدیع از پردۀ غیب رخ نمود و منصوبۀ اتفاق افتاد که نقش مراد اولیای دولت ابدی بنیاد بر صفحۀ شهود جلوه گر گشت و بنوعی که در تصور ظاهر بینان نمی گنجید و از پایۀ اندیشۀ مصلحت گزینان فراتر بود قفل مقصود بمفاتیح توفیق ربانی و تایید آسمانی کشایش پذیرفت کیفیت ظهور آن فتح مترگ آنکه راجه راجروپ زمیندار کوهستان جمون که پیداهای او در کوه گردی و کریوه نوردی و وزیدۀ کار و چالاک اند چون بعرض اشرف رسانیده بود که مردم من از عقب کوهله پهازی راه بر آمدن بران کوه دیده اند حکم والا صادر شد که در کمین فرصت بوده هرگاه قابو یابد پیداهایی کوهی خود را باجمعی از بندر و چپیان توپخانه همایون ازان راه بفرستند که اگر توانند آن کوه را از دست مردم دارا بی شکوه بگیرند بذا بران راجه مذکور اواخر این خجسته آوان آن گروه را بصمت کوهله پهازی فرستاده خود نیز بانواج خویش موار شده رو بروی آن کوه بکومک آنها مستعد ایستاده ماند مخالفان برین حال اطلاع یافته قصد مدافعت و ممانعت نمودند و ازینجهت که مبارزان توپخانه منصور ساعتی آرام گرفته دست از جنگ کشیده بودند و توپ و تفنگ نمی انداختند انتهاز فرصت نموده قریب هزار سوار ازان خیره رویان تیره روزگار بخیال محال و پندار دور از کار دلیرانه قدم جرأت از مورچال بیرون نهادند و بغوج راجه راجروپ نزدیک رسیده بجنگ و پیکر در آویختند چون حضرت شهنشاهی اوائل این روز نصرت امروز سرداران سپاه ظفر پناه را بحضور لامع النور طلب داشته در مراتب یورش تاکیدات هصرانه و ارشادهای پادشاهانه

روزگار شان بر زمین ادبار زند و بصودای دور از کر اگر هزار بار گرد
 نخوت انگیزند سپهر شان بر خاک مذلت انگند دائم از محال
 جوئی داغ حسرت بردل و پای حیرت در گل ببندد و مدام از
 ننگه جوئی چشم دولت خیره و روز حشمت تیره یابند بناخن
 سعی خویش همه چهره اقبال خراشند و بدست تدبیر خود خاک
 ناکمی بر فرق آمال باشند • شعر •

کمی را که لطف ازل یاور مت • همیشه ز بختش بصر انهرست
 چو اقبالش آید بخصم انگنی • کند دشمنش را فلک دشمنی
 ک شاید عدویش چو بازی کین • زند آسمانش سبک بر زمین
 بار هر که جست از خصومت نبرد • نه با او که با چرخ آریزه کرد
 بد اندیش از بخت بد کلمه • جهان کین ز بد خواه او خواسته
 از خواهد صدق این مدعا شکست یافتن دارا بی شکوه باطل ستیز
 هزیمت نصیب مت بتازگی در اجمیر از جنود نصرت نشان و
 آواره شدن بوادی هلاک و خذلان تبیین این مقال آنکه پس از
 سه روز آویزش و پیکار که میان مهاکر گینی کشا و اعدای تیره بخت
 ادبار لوا بتوپ و تفنگ نیران جنگ اعتعال داشت و چنانچه
 گزارش یافت صورت پذیری یورش در مرآت ضمیر مصلحت کیش
 امرای خیر اندیش جلوه ظهور نمی نمود و سران و مپهداران لشکر
 منصور صلاح در سواری و جنگ فوج ندیده وقوع نصرت و ظفرا
 بزودی و آمانی گمان نمی بردند روز میوم که یکشنبه بیست و نهم
 جمادی الآخره مطابق میوم فروردی بود از نیرنگی اقبال بی زوال
 شهنشاه جهان و شگرف کاری طالع والی گیهان خدیو گینی ستان

ذکر محاربه شیران بیشه هبجا و نهنگان بحر و فا و فتح و فیروزی اولیای دولت و فرار دارا بی شکوه بد عاقبت از اجمیر

مصلحت سنج دقائق آفرینش که رموز حکمت نهانش چهره
انروز حال جهان ست چون بشگرف کاری مشیت بالغه نقش
اقبال برگزیده را در کار گاه عز و جلال در صفت نشین سازد و احباب
دولت و کمال سعادت در پیشگاه ازل بدست عنایت خویش
پرداخته خواهد که چتر والای جهان خدیوی و عالم گیری بر فرق
فرقد ملی عزت او بر افرازد نخست باقتضای حکمت کامله اختر
طالع دشمنان فتنه سگال و مدعیان باطل خیال را به وصال نکال
انگنده پرتو نظر هدایت اثر توفیق که شمع راه سعادت و بختیاری
همان تواند بود از حال آن گروه خسران پژوه باز گیرد و قضا و قدر
را که طرازندگان صور آمال و نقشبندان بدائع احوال اند از موافقت
آرا و عزائم آن کج اندیشان محال طلب باز دارد تا نقش هر
صاحب که بملک بد اندیشی بر لوح تدبیر کشند باقتضای تغذیر
کج نشیند و صورت هر مطلوب که بچشم بد خواهی در مرآت اندیشه
بینند عکس آن در آئینه وقوع جلوه ظهور گزیند پیوسته بخت و آزمون
چرخ دولت شان در رهگذر باد نهد و همواره طالع بد شگون رخت
امید شان بصیلاب دهد از دست زمانه لطمه حرمان بر رو و سنگ
ناکامی بر سب و خورند و پیاپی نا مرادی و مرگشتگی وادی بخت
برگشتگی سپرند بوموسه دیو پندار اگر صدره بعزم پیکار برخیزند

مقاومت مردم خوب کار آمدنی باعث تلف میگشتند و احتمال آن بود که باوجود این نیز کاری از پیش نرفته خدا نخواستہ چشم زخمی بجنود مسعود رمده تدارک آن مشکل باشد لهذا در باب صف آرایی و یورش و حمله بردن بر اعدای بد منش سرعت و تعجیل جائز نداشته بذا بر رعایت مراتب حزم و تدبیر تالی و تاخیر می ورزیدند و منصوبه می اندیشیدند که بی آنکه مردم خوب ضائع شوند و بی فائده جمعی بر خاک هلاک افتند صورت فتح و نصرت در آئینه حصول جلوه گر آید و نیز ظفر و فیروزی از افاق اقبال چهره نماید تا آنکه کار کنان آسمانی و نقش پردازان تقدیر که همواره در تمهید مقدمات رفعت و اعتلای این دولت ابدی بقا و اعداد مواد غلبه و استیلائی این سلطنت ازلی بنا چهره کشای بدائع اسباب اند و پیوسته مقاصد و مدعیات این برگزیده آلهی را بنوعی که در حوصله عقول و اوهام نگنجد و مدارک و اقام در بینان بمقیاس تصور نسنجد بدست توفیق سرانجام میدهند شاهد این فتح دشوار نما را بدیع ترین صورتی و آسان ترین وجهی پیرایه حصول بخشیده بر منصف ظهور جلوه دادند تا ظاهر بینان سبب اندیش و تدبیر گزینان تقدیر ناشناس را که از سر کار و کنه اقبال این برگزیده ذوالجلال غافل اند روشن و مبرهن گردد که بخت جهانکشایش کامیاب نصرت ازلی و دولت عالم آرایش بهره اندوز تایید لم یزلی است •

زهر موفرو ریخت توپ و تفنگ * در آتش نهانگشت میدان جنگ
 بانداز خون ریز هم از دو مو * نهستند برق انگنان رو برو
 القصة مبارزان خصم افکن دشمن شکن بصدقات توپ و ضرب زن
 زلزله در احساس قرار و ثبات اعادی انگنده سرگرم تلاش نصرت و
 غیر زنی بودند و آن تیره بختان باطل ستیز نیز از مورچالها توپ
 و تفنگ و بان بر توپ خانه همایون و افواج منصور انداخته آثار
 مدافعت و مقاومت بظهور می رسانیدند و آن روز و آن شب و روز
 دیگر تا سه پاس برین وتیره نائر حرب و آویزش نیمابین اشتعال
 داشت و گاهی جمعی از مخالفان محال اندیش از مورچالها بر
 آمده خبرگی مینمودند و قابوی کین جسته در کمین انتهاز فرصت
 بودند و چون اهل توپخانه همایون اسایش و آرامش را خیر باد
 گفته در مراسم پاس داری و لوازم هوشیاری تهاون نمی ورزیدند و شب
 و روز کمر همت بسته مردانه وار میکوشیدند مخدولان محال طلب
 محال دستبرد نمی یافتند و ازین جهت که مورچالهای غفیم بد
 فرجام در کمال متانت و استحکام بود و چنانچه مذکور شد مرتا
 مرد در دیوارهای استوار بر آورده مدی شدید و حائلی محکم
 در پیش رو داشتند و جا بجا توپ و تفنگ و سائر آلات نبرد
 و ادوات جنگ نصب کرده از مرجعیت خاطر در پناه حمایت
 دیوار همت بمدافعت و محاربت می گماشتند بنابراین شیخ میرو
 دایرخان و سائر سرداران موکب ظفر نشان از روی پیش بینی و دور
 اندیشی مصلحت دولت درین نمیدیدند که حواری شده بر مورچالها
 یورش کنند چه در صورت ثبات و استقلال مخالفان در مراتب

همراهان بموجب حکم معلی توپخانه را بقدر یک توپ الداز از موکب نصرت طراز پیش برده در جای مناسبی باز داشت و چون بغنیم نزدیک بود از کمال دور بینی و حزم بادشاهانه حکم اشرف صادر شد که عمده نوئیذیان عقیدت منش شیخ میر با لشکر التمش و دلیر خان با دلیر و رنمست پسران بهادر خان روهیله از معبر ظفر قرین پیش رفته نزدیک به توپخانه مهیای رزم و پیکار و از غدر و دسست برد مخالفان خبردار باشند و روز دیگر عساکر گردون شکوه نیم گروه پیش آمده نزول نمود و از پیشگاه جلال پرتو اشارت یافت که امیر الامرا با جنود برانغار و راجه جیسنکه با فوج هراول بردست رامت موکب نصرت شعار محافیه کوهله بهتری و جیوش جرانغار بردست چپ عسکر فیروزی اثر در برابر کده بینهلی دایر کند و سائر افواج بحر امواج با لشکر قول بر اطراف و حواشی دولتخانه والا نزول کرده دایره سان بر مرکز اقبال احاطه نمایند و درین روز صف شکنخان توپخانه را از جایی که بود پیشتر برده بغاصله نیم توپ انداز در برابر مورچال های غنیم عاقبت و خیم نصب نمود و مجاهدان دشمن سوز شعله امروز کوشش و جدال گشته برخنه کردن دیوار عمر مخالفان و هدم بنیان احتلال مقهوران بازوی جرأت و جلالت کشودند و توپ رعد خروش قیامت نهیب از طرفین بغرش در آمد و محاب زاله ریز تفنگ از هر دو مو بارش گرفت هوای معرکه از دود باروت نمودار ابر صاعقه بار شد و زمین کارزار از مجاورت شعله و شرر حکم کبریت اهر پند بوقت

• شعر •

مذکور و محمد شریف نام نوکر عمده او که اورا قلیچ خان خطاب داده دران اوقات میر بخشی ساخته بود و برق انداز لمان و جمعی دیگر بضبط و نگاهداشت آن گماشت و ازان گذشته مورچالی دیگر که بکوه معروف بکوکله بهاری متصل بود نامزد سپهر بی شکوه کرده میاه مردم اورا با مغول پسر تحماق خان خوابی آنجا گذاشت چون برخی از احوال آن کوتاه اندیش بدسگال که مقدمه گزارش موانع اقبال بود بتحریر پیوست اکنون بنگارش وقائع موبک ظفر لوا پرداخته تلک نکته پردازا دامتان طراز نصرت و فیروزی میسازد بیست و پنجم جمادی الآخره شهنشاه گیتی پناه بآئین صف آرائی و توزوک جهان کشائی از پانزده گروهی اجمیر نهضت نموده نواحی تالاب رامسر را از نزول والا مربر اوج سپهر برانراشتند و روز دیگر نیم گروهی موضع دیورانی که از آنجا تا اجمیر سه کوه ست و تا محل اقامت دارا بی شکوه اندک مسافتی داشت مرکز رایات فلک فرسا گردیده فرمان قهرمان جلال صادر شد که صف شکنخان میر آتش توپخانه همایون را برده رو بروی مورچالهای غنیم در مکانی مناسب نصب نماید و شروع در پیش برد کار و تمهید مراسم رزم و پیکار کرده تفنگچیان برق صولت و شعله خوبان جنود دولت سرگرم دشمن سوزی و آتش افروزی گردانند و جمعی از مبارزان نبرد جو مثل پردلمان و سید نصیر الدین دکنی و جمال و عنایت پیجاپوری و یوسف نیازی و ایمن آفریدی بهمراهی خان مذکور مامور شدند و او با

و چون میدانست که لشکرش تاب صدمهٔ عسکر اقبال و طاقت مقاومت با مواکب جاه و جلال ندارد و جرأت صف آرایی و معرکه پیدرائی در خود نمی یافت از کوته اندیشی و ناقص خردی مصلحت وقت در آن دید که درهٔ کوهستان اجمیر را که از دو جانب بچال فلک تمثال محدود مت گرفته مراسر عرض آن را مورچال بزند و سیبها ماخته بتوپ و تفنگ و سائر آلات و ادوات جنگ استحکام دهد و باین عنوان روزی چند گذرانیده به بینه که چه رخ می نماید از بنمائی غافل بود که باستظهار مہتني خاک و گل که دست کوشش باطل برهم نهد از آسیب سطوت تند میل خروشان ایمن نتوان نشست و بدیوار پستی که بر آورده همت کوتاه بود بلند آفتاب تابان را راه نتوان بست القصة باین خیال خام و تدبیر مسست نا تمام قبل از وصول مواکب ظفر اعلام شروع در بختن مورچال نموده سیبها بر مردم خود بخش کرد و هر مدیده بعد از محافظت و اهتمام یکی از عمدها مقرر ماخته بالات توپخانه استحکام تمام داد از جانب یمن خویش مورچال نخستین که متصل بکوه کده بیتلهی بود بکار فرمائی مید ابراهیم که او را مصطفی خان خطاب داده بود و عسکر خان نجم ثانی و جان بیگ پسرش که در آن وقت میر آتش بود مقرر نمود و مورچال پهلوی آن بغیر روز میواتی که از سرداران عمده او بود میرد و در جنب آن چند توپ کلان بر فراز پشته که بر دره مشرف بود نصب کرده نزدیک بآن جای بودن خود قرار داد و از جانب چپ پهلوی خود مورچالی دیگر بسته شاهنواز خان را با پسران و سائر اتباع و اشباع خان

اظهار مینمود نیست امید از نیل مطلب بریده باجمیر مراجعت
 نمود و راجه از آنجا برگشته روانه جودهپور شد و باوجود اینمرااتب
 دیگر باره دارا بی شکوه بعد از برگشتن دوبین چند از حام طمعی و
 باطل اندیشهی سپهری شکوه را باصه حوار نزد راجه فرستاد که بهر نوع
 که باشد اجرا بکنند تدبیر و تزییر باجمیر کشاند آن ثمره شجره
 فساد بر جناح سرعت شفاخته در نواحی جودهپور بار رسید و
 ملایمت بسیار کرده تکلیف آمدن را بسرحد مبالغه و الحاح رسانید
 و چون راجه از صدمه قهر و سطوت بادشاهی لطمه پیم و دهشت
 بر رخسار همت خورده بود و خذلان و استیصال خویش در صورت
 اتفاق بآن بیخرد محال اندیش بدیده پیش بینی مشاهده
 مینمود و از مرده عفو و بخشایش خدیو زمان و وصول منشور امان
 حیات تازه یافته یقین میدانست که اگر این بار راه خلاف و طغیان
 پیماید و طریق سرکشی و عدوان سپارد بعد ازین ندامت و اعتذار
 موعی ندارد و جرم باقتضای رای مصلحت بین و خرد صواب
 گزینانسون ملایمت و الحاح او نپذیرفته قدم عزیمت برچاند
 انابت و بازگشتی که کرده بود استوار داشت و بلیک و لعل و
 لطائف معاذیر و حیل دفع الوقت مینمود تا آنکه آن شعبه در حد
 خصوصیت و عفا از آمدن او نومید شد و بی نیل مقصود باجمیر
 معادلت نمود و چون دارا بی شکوه قطع طمع از آمدن راجه کرده
 از اتفاق و امداد او دیده امید فرو بست و مقارن اینحال راپات
 جهانکشا نیز باجمیر نزدیک رسید بالضرورت صالح کار در ارتکاب
 آویزش و پیکار دیده خواه مخواه دل بر محاربه سپاه ظفر پناه نهاد

در طلب او گرد مودمند نیامد بالجمله چون دارا بی شکوه بمیرته که
 سه منزلی جودهپور امت رسید و اثری از آمدن راجه جسونت سنگه
 ظاهر نشد متردد خاطر گشته آنجا توقف نمود و دو بین چند نام هندوی
 معتمد خود را نزد او فرستاد و طلب ایفای وعده و تکلیف سرعت
 در آمدن کرد و فرستاده مذکور در پنج گروهی جودهپور که راجه
 مدتی بود که ببهانه انتظار فراهم آمدن اعوان و انصار آنجا مقام
 داشت و در آمدن تعلل و امهال می ورزید بار برخورد پیغام
 رسانید و او جواب داد که وجه تاخیر انتظار رسیدن مردم و درمت
 شدن سنگ جمعیت ست و صواب دید من آنست که دارا بیشکوه
 بیشتر رفته در اجمیر که مرکز اوطان راجپوتان امت رحل اقامت
 اندازد تا اقوام راجپوت از همه سو رو بار آرند و من نیز سپاه و اتباع
 خود جمع نموده عنقریب میرسم و فرستاده را رخصت نمود بذابری
 آن بیخرد برگشته روزگار بامید رسیدن و فراهم آمدن راجپوتان
 بیشتر باجمیر آمد و تربیتخان ناظم مهمات آنجا چون تاب مقاومت
 نداشت قبل از وصول او چنانچه سبق ذکر یافت از آنجا برآمده
 بموکب معلی پیوست و دارا بی شکوه بعد از رسیدن باجمیر
 دگر باره دو بین چند را نزد راجه جسونت سنگه فرستاد که محرک
 شده بزودی او را بیارود این نوبت در بیست گروهی جودهپور در
 حالتی که راجه را ازاد آمدن اجمیر بنابر مقدماتی که گزارش
 پذیرفت فتور یافته عزم مراجعت جزم شده بود بار برخورد تحریک
 و تاکید آمدن نمود چون از میمائی حال و فحوائی مقال دریافت
 که عزم آمدنش بسستی گرائید و در مقام یکدلی و اتفاق که

نسبتی که بآن خسارت کیش داشت ترحم و عطوفت بحال آنها نموده و جبین ضراعت بر زمین عبودیت سوده بزبان محزو انکسار درخواست عفو تقصیر آن نابکار از مراحم شهنشاهانه کرد و معروض داشت که اگر عاطفت پادشاهی رقم صفح بر جریده زلات او کشد و آن خائف نا ایمن را بمژده عفو و امان جان بخشد هم اینمعنی باعث سرفرازی این بنده خواهد گردید و هم آن وحشی رمنخورده بکمند اطاعت و انقیاد درآمده دگر باره از سر صدق و اخلاص گردن بطوق بندگی خواهد سپرد مراحم والای پادشاهی که نمونه الطاف آلهی امت بقبول این ملتسمس آن عمده راجهای دولخواه را عزت و سربلندی بخشیده حکم همایون صادر شد که از جانب خود مکتوبی بار نویسد و مصحوب یکی از معتمدان خویش فرستاده او را از وادی خلاف و گمراهی بمسلک تویم عبودیت و دولخواهی رهنمون گردد و بنویسد عفو جرائم و صفح مآثم مستمال ساخته از اراده پیوستن بدارا بی شکوه باز دارد و از پیشگاه مکرمت و تفضل نیز منشور نجات و رقم عفو زلات بنام آن گمراه صادر گردید و چون مرده این فضل و موهبت و بشارت این بخشش و مرحمت بار رسید دل وحشت منزاش را که مغلوب جنود خوف و هراس و دستخوش هزار اندیشه و رسواس بود آرام و اطمینان حاصل شده از دهشت و مرامیگی باز آمد و اینمعنی را فوزی عظیم و نعمتی مغتنم دانسته از بیست گروهی جودهپور که بعزم آمدن اجمیر و لاحق شدن بجنود ادبار دارا بی شکوه برآمده بود نسخ آن عزیمت نامواب کرده مراجعت نمود چندانکه آن باطل پزوه مبالغه و الحاح

و در نزول و رکوب شیعه حزم و احتیاط که منافی رزم آزمائی و اسلح
جهانگشائی مت مرعی دارند اکنون چون بحکم اقتضای مقام
ذکر شده از حال دارایی شکوه بد نرجیم بعد از رحیمس بمیرته و
کیفیت معامله او با راجه جسونت ملکه تیره ایام از متممات داحتان
طرازی و وقایع نگار صفت سر رشته موانع موکب اقبال اینجا گذاشته
بر مر آن سخن میروند و نخست بذکر محملی از حال راجه مذکور
که مقدمه اتمام این مقال ست تمهید کلام نموده مقصود را گزارش
میدهد آن جهالت منش ضلالت شعار چون در جنگ ناشجاع
مصدر بغی و عصیان گشته از موکب نصرت نشان رو گردان شد
از آنجا که جرم و زلت خویش را از پایه عفو و بخشش فراتر میدید
و به یقین میدانست که انواع قاهره عنقریب بتلایب و تنبیه او
معین خواهد شد ناچار چاره کار دران دید که محرک سلسله شورش
و انصاف دارا بی شکوه گشته بلطائف ترغیب و تحریض او را
بجانب خویش کشد و از الوس راتهور و دیگر اقوام راجپوتان
لشگری فراوان گرد آورد و باستظهار از رایت خلاب اندیشی و محال
جوئی بر فرازد و آن بیخرد رسیده بخت را با خود شریک بلا سازد
بنابرین بعد از رسیدن بمجوده پور چنانچه مذکور شد بتحریک
و اغوی دارا بی شکوه پرداخت و خود در صدد فراهم آوردن
راجپوتان و سرانجام لشکر شده منتظر رسیدن او بود در خلال این
احوال راجه جیسنگه که بحسن خدمت و دولخواهی و فرط عقیدت
و خیر اندیشی در پیشگاه خلافت منظور انظار قرب و اعتبار و پیشوای
راجهای بلند مقدار بود بنابر رعایت مراسم جنمیت و رابطه

و جانباز خان و فخر القدر خان و قایل خان و امانت خان و خواجه صادق
دخنی و اعتبار خان خواجه سرا و جهانگیر قلی بیگ داروغه تور
خفته و خسرو چیله و قادر خواجه و خواجه بختادرو در بار خان و جمعی
دیگر از بندها مقرر گشته محافظت میمند قول بحسن بصالت
و اخلاص اصالخان و نگاهداشت میمیره بخدست گذاری تربیت خان
تفویض یافت و با هر کدام قشونی از مبارزان نصرت اعتمام آماده
رزم و پیکار شد و در نوح دیگر بطریق طرح بر یمن و بسار قول
مرتب گشته در جانب راست مرتضی خان با بهکونت منگه
هاده، نصرت خان و رگناته منگه راتهور و خانه زاد خان و احد
کسی و قلندر داود زئی و سید حامد ولد مرتضی خان و ابراهیم
خویشگی و در جانب چپ الله یار خان با ملازمان جلو و گرز
پروان و اود پهبان راتهور و سید بهادر و شیخ ظریف فرملی مستعد
کوشش و جانفشانی گردیدند و سرگردگی فوج قراول به تکاپوی
جرات و سپاهیکری ظاهر خان و عبد الله خان مغوی شد و رعد انداز
خان و شمسوار بیگ و خواجه رحمت الله دهبیدی و آتش قلماق
و ترکناز خان و گدا بیگ و خواجه حسن ده بیدی و ولی بیگ
و محمد شریف ده بیدی و عبد الله بیگ نیمن و در دست بیگ و
زمره الساسة کابل بهمراهی آنها کمر همت بر میدان عبودیت بستند
و حکم معلی صادر شد که بعد ازین انواع نصرت قرین باین توزوک
و آئین سوار شده آماده و مسلح مراحل دولت و فیروزی سپارند

دربا موج فرمان پذیر شدند و مردارچی جرافغار نیروزی آثار نامزد
گرامی گوهر محیط ملطنت تابان اختر مظهر خلانت پادشاهزاده
ارجمند سعادت توام محمد اعظم گشته حکم عدکه - پناه ایهان با بهادر خان
و محمد بدیع بن خسرو بن نذر محمد خان و نصرت خان و ملتفتخان
و شیخ نظام ولد شیخ فرید و میر ابراهیم میر توزوک و فضل الله خان
و مید حامد بخاری و شیخ نظام قریشی با جمعی دیگر در آنطرف
صف آرای نصرت گردند و فیض الله خان و دیندار خان با گروهی
از مبارزان نبرد جو بهر اولی این فوج مقرر شدند و محمد امین خان
میر بخشی با جوتی از بهادران کار طلب مثل مید مسعود بارهه
و فرهاد بیگ علیمردان خانی و محمد طاهر نواسه رستم خان و کامگار
خان و عباس افغان و سید علی اکبر بارهه و ازبک خان و قطب
کلی و روپسنگه راتهور و مید تاتار بارهه در دست راست موکب
جلال بطریق طرح تعین یافت و هراولی این فوج بر اجه راجروپ
قرار گرفت و هوشدار خان و شرزه خان و غیرت خان و پلنگ حمله
و میرزا علی عرب و عباد الله بیگ و راجسنگه کور و گروهی دیگر
از دلبران عرصه و غا طرح دمت چپ شده (هزبر^۶ خان بهراولی آنها
معین گشت) و در قول نصرت طراز که مطلع خورشید رایت بادشاهی
و میمنت پذیر سایه چتر ظل آلهی بود عبد الرحمن بن نذر محمد
خان و ناضلخان و عابد خان و افتخار خان و تهور خان و ایرایان
و آقا یوسف و محمد علی خان و قباد بیگ و شیخ عبد القوی

---

(۵) راجه جیسنگه کور (۶) بیگ نسخه (۷ ن) هزبرخان

شش گروهی تالاب رامسر محل نزول عسکر ظفر اثر گردید و طاهر خان که برسم قراولی پیش آمده بود اواخر روز بعد ملازمت رمیده آنچه از کیفیت حال غنیمت دریافته بود معروض داشت و باز مرخص شد و درین منزل حضرت شاعنشاهی پرتو توجه بترتیب و توزوک لشکر و تقسیم افواج نصرت اثر انگنده تعیین مغفوت اقبال فرمودند و سرگردگی هراول بجوهر شهابت و دلوری راجه جیصنگه و دلیر خان مقرر شده حسن علیخان و بهوجراج کچهواوه و دلیر و رنمست پسران بهادر خان روهیل و مورجمل کور و بهار سنگه کور و پرتیجراچ بهاتی و جمعی دیگر از مبارزان کار طلب جلالت نشان بآنها معین شدند و صف شکنخان با توپخانه منصور و زمره برقدازان در پیش صف هراول مقرر گردید و سرداری التمش بحسن شجاعت و کوشش زبده نوینان اخلاص منش شیخ میر مفوض گشته امیر خان برادر او و راجه رایصنگه راتهور و کیسریسنگه بهورتیه و جان نثار خان خویشگی و جگت سنگه هاده و میر رستم و منگلخان و مید منصور و سید زین العابدین بخاری و شجاع خان و میرداد افغان و جعفر بیگ ترکمان و بایزید غازی و گروهی دیگر از دلیران جلالت کیش بهمراهی او مامور شدند و برافغان نصرت شعار بسرداری زبده امرای رنیع مقدار امیر الامرا رونق گرفته پسران خان مذکور و گنج علی خان و بیرم دیو میسودیه و جبل سنگه میسودیه و مصعود خان و ابو المکارم ولد افتخار خان مرحوم و چندی دیگر در ملک کومکدان او انتظام یافتند و خانعالم و راجه نرمنگه کور و محمد بیگ و یادگار بیگ بهراولی آن نوچ

امانه مصري افغان بمنصب هزار و پانصدي پانصد سوار و غلام
 محمد افغان بمنصب هزارى چهار صد سوار کامياب عنايت
 پادشاهانه گردیدند [هزدهم محمد امين خان که بنابر قریب وصول
 دارا بی شکوه بموجب امر اعلی از نواحی لوه کده برگشته بود
 با همراهان بموکب اقبال پیوسته سعادت اندرز ملازمت اشرف شد
 نوزدهم نواحی قصبه توده که جاگیر و وطن راجه رایسنکه سیسودیه
 مت از نزل موکب ظفر قرین فیض آگین شد و راجه مذکور یک
 زنجیر نعل و دو سر اسب با دیگر آشیا پیشکش نمود و درین منزل
 همایون یگروز مقام شد چون غنیم نزدیک و جنگ قریب بود حکم
 والا صادر گردید که خزانه و زوائد کارخانجات و احوال و احوال غیر
 ضروری بقلعه که در قصبه مذکور واقعست برده نگاه دارند و باقتضای
 رای اصابت بغیر بعضی از پرستاران و خدمتگذاران سراق عزت را
 که سعادت پذیر دولت همراهی بودند نیز آنجا گذاشتند و راجه
 رایسنکه را خلعت مرحمت کرده بمحافظت قلعه گماشتند (درین
 هنگام دلیر خان بمرحمت اسب با ساز طلا و بهادر خان بعنايت
 نزه و خود و سید قاسم قلعه دار اله آباد بمنصب سه هزارى هزار
 سوار و خطاب شهابت خان و پرتل خان بعطای خلعت و دلیر ولد
 بهادر خان روپیه و زنجهاجی هر یک بمرحمت اسب و خواجه
 عنايت اله بانعام دو هزار روپیه و عطای خلعت سرفرازی یافتند)
 بیست و یکم رایات عالیات از توده نهضت نمود و بیست و چهارم

اندروخت میزدیم تربیت خان حاکم اجمیر که قبل از وصول دارا بی شکوه بآجا از قلعه برآمده بود بموکب نصرت قرین پیوسته ادراک دولت ملازمت نمود پانزدهم امیر خان که بموجب امر لازم الانقیاد مراد بخش را از قلعه دار الخلفه شاهجان آباد برآورده بکوالیار رسانیده بود به معسکرهایون پیوسته کامیاب ملازمت اشرف گردید (۲) پهل خان و شرزه خان از کومکیان شیخ میرو ترکناز خان از همراهان صف شکنخان شرف تعبیل سده سینه یافتند (و چون دارا بی شکوه باجمیر رسیده آماده رزم و پیکار بود رای مهرانوار ههنشاه نصرت شعار چنین اقتضا نمود که جمعی برسم قراولی تعین فرمایند تا از کیفیت لشکر مخالف آگهی یافته خبر رسانند بنابراین شانزدهم طاهرخان را بعنایت ترکش نوازش نموده با جمعی دیگر بدین خدمت رخصت فرمودند (و هرچس کور بمرحمت جمدهر مرصع مباهی گشته بهمراهی خان مذکور معین شد و درین هنگام زبده نوئیذیان عقیدت منش شیخ میرو بمرحمت پنج سر اسپ ازان جمله یکی عربی باساز طلا مورد انتظار عاطفت گردید و راجه نرسنگه کور بعنایت علم رایت مباهات افراخت و مهدی قلی خان سپاه منصور باضافه پانصدی بمنصب دو هزار و پانصدی هزار سوار و راجه کهن سنگه تونور باضافه پانصدی بمنصب هزار و پانصدی هزار سوار و خواجه رحمت الله ده بیدی باضافه پانصدی بمنصب هزار و پانصدی میصد سوار و از امل و

پانصدی هزار حواری مباحی گشت و درویش بیگ از اصل و اضافه
 بمنصب هزاری هفت صد سوار سربلند شد ، هفتم نزدیک قصبه
 هندون مضرب خیام فیروزی گشت و آنجا یکروز اقامت شد درین
 منزل صف شکنخان که از شیخ میر در عقب مانده بود باهمراهان
 بموکب معلی پیوسته احرار دولت زمین بوس نمود و بعنایت
 خلعت کسوت مباحات پوشید و فاضل خان و امالتخان بعطای خلعت
 خاص اختصاص یافتند و چون رای عالم آرای حضرت شاهنشاهی
 چنان اقتضا نموده بود که پرده گزینان سرادق عظمت و انبال را
 بمستقر الخلافه اکبر آباد فرستند شیخ میرک و رضوی خان و سید
 هدایت الله صدر و لطف الله ولد سعد الله خان و معین خان و
 جمعی دیگر را بمرحمت خلعت نواخته مقرر فرمودند که مخدرات
 مشکوی حشمت و ابهت را بمستقر الخلافه رسانند نهم موضع وزیر
 پور مخیم عساکر منصور گردید درین تاریخ بهادر خان که بموجب
 پرلیغ همایون از پادشاهزاده محمد سلطان جدا شده روانه پیشگاه
 حضور گشته بود بموکب ظفر نشان پیوسته دولت زمین بوس
 درینانت و این منزل نیز یکروز فیض اندوز اقامت موکب جاوید
 فیروز گشته یازدهم از آنجا کوچ شد و تا هنگام وصول بقصبه توده
 در جائی اتفاق مقام نیفتاد درین تاریخ مید قاسم قلعه دار آله
 آباد که آن حصن فلك بنیاد را بخاندوران سپرده خود از روی
 مدق نیت بقدم عبودیت روانه درگاه آسمان جاه گشته بود بادراک
 دولت آستان بوس چهره انروز طالع گردید و بعنایت خلعت و
 خطاب شهابمخانی و بمنصب سه هزار حواری هزار حواری افتخار

دو هزار و پانصدی دو هزار سوار و عطای خلعت و اسب و
 فیل و علم کامیاب عاطفت گشته مرخص شد و اندر من بندیده
 بمرحمت خلعت و خنجر مرصع و اسب و علم و راجه مهاسنگه بهدوریه
 بعنایت خلعت و اسب و مترجمین بندیده (۲) عطای خلعت
 و اسب و از اصل و اضافه بمنصب هزار و پانصدی هزار و دو
 صد سوار و او بهگونت سنگه و جیسنگه بهدوریه (و جمعی دیگر از
 راجپوتان بعنایت خلعت مباحی شده بهمراهی او معین گردیدند
 و عزت خان از اصل و اضافه بمنصب سه هزار و هفت صد سوار
 و حسنعلی خان بمرحمت اسب نوازش یافتند) و همگی بعنایات
 خسروانه مرفرازی یافتند دوم جمادی الآخره ریات نصرت طراز از
 شکار گاه باری باهتزاز آمده (روز دیگر مقام شد درین اوقات
 مهابتخان صوبه دار کابل و اعتماد خان صوبه دار کشمیر هریک
 بعنایت ارسال خلعت و هوشدار خان بمرحمت یک قبضه همشیر
 مفتخر گردیدند و دوزنجیر فیل پیشکش راجه نرمنگه کنور و دوزنجیر
 فیل پیشکش حسام الدین خان بنظر انور رمیده رتبه پذیرائی یافت
 و محمد مقیم دیوان بیوتات بعنایت خلعت و خطاب مقیم اخانی
 سر بلندگشته خدمت دیوانی سرکار ملکه ثریا جناب تقدس لقاب
 نور انزای هودج عفت و احتجاب روشن آرا ییگم ضمیمه خدمتش
 شد و فوجدار خان از تغیر یزدانی بغوجداری روپاس خلعت
 سرافرازی پوشیده باضافه پانصدی دو صد سوار بمنصب هزار و

و بختیاری قره باصره ابهت و نامداری بادشاهزاده نیک اختر
والا گهر محمد اکبر با مائثر ثمرات ریاض سلطنت و پرده گزینان
تتق عظمت که بموجب فرمان طلب از دولت آبد آمده بودند
بحریم کعبه حضور رسیده کامیاب سعادت ملازمت گردیدند و اصالت
خان که در خدمت بادشاهزاده نیک اختر و آبتار از دکن آمده بود
شرف استقام مدد سپهر احترام دریانت و اکرام خان بتفویض قلعه
دارق مستقر الخانة اکبر آبد از تغیر رعد انداز خان مورد انتظار
اعتماد گشته بعنایت خلعت و اسب و علم و شمشیر و ماده نیل
مباهی شد و خواجه عبید الله بقلعه دارق گوالیار تعیین یافته
باتزایش منصب و عطای خلعت و علم و شمشیر و اسب و ماده
نیل و خطاب عبید الله خانی و از اصل و اضعه بمنصب دو هزاروی
هزار سوار سر بلند گردید و محمد مقیم دیوان بیوتات بخطاب مقیم
خانی نامور شد و چون چندی بتدلیله که هنگام معاودت زیات
خورشید تاب از پنجاب در سلک کومکیان آنصوبه انتظام یافته بود
باغواهی شقاوت و تیره بختی راه بغی و طغیان پیدموده از آنجا فرار
نموده بود در وطن خویش رفته بدزدی و رهزنی و انساد که شیمه
قدیمه آن ضلالت نهاد بود قیام مینمود و مترددین راه مالوه از
شورش انگیزی و عصیان او در آزار بودند لجرم درین ایام دفع شر
ورنح ضرر آن مدبر بد گهر وجه همت ملک پیرا گشته موبهکرن
بتدلیله که هم از قوم اوست و از حقائق بوم و بر آن ولایت و کیفیت
مرزمین آن گروه فساد آئین آگهی داشت به تنبیه و استیصال
آن خصران مآل تعیین یافت و باضافه پانصدی هزار سوار بمنصب

حرکت عده بود معلوم نمود و رهن و فتوری در ارکان عزم و داعیه اش
 بهم رسید و در مصلحت کار خویش متبردد گشت درین اثنا
 نوشتن از راجه جسونت سنگه عصیان منش مشعر بکیفیت حال
 خود و تحریض آمدن آن ناقص خرد بصوب اجمیر بار رسیده
 محرک مله مله عزیمت باطلش گردید و باستظهار موافقت
 و موافقت آن شقاوت شعار و امید جمعیت تبدیله راهپور دیگر
 اقوام راجپوتان که اوطان آنها در نواحی اجمیر بود تجدید اراده فاسد
 خود نموده در پیش آمدن دلیر شد و در هر منزل نوشته مبنی
 بر مزید ترغیب و تاکید از راجه جسونت سنگه ضلالت کیش بآن
 فتنه جوی محال اندیش میرمید و آتش عزمش بباد سفاقت
 تند تر میشد تا آنکه بمیرنه که سه منزلی از جوده پور است
 رسید و تقه حال بد مآل آن تیره بخت برگشته روزگار غفرب
 مرقوم خامه حقائق نگار خواهد گردید اکنون عنان یکران قلم بصوب
 تحریر وقائع حضور اشرف تافته از جایی که سر رشته سخن از کف
 گسسته بود دیگر باره سوانح نگار میگردد بیست و هفتم جمادی الاولی
 و ایات جهانکشا پرتو دولت و بختیاری بشکار گاه باری انگنده عمارات
 فیض اساس بکفار تالاب مهبط انوار نزول خاقان فلک جناب گردید و
 سه روز در آن نخچیرگاه اقبال بساط اقامت گسترده نشاط اندوز شکار بودند
 و چون قراران در بیدشاهی آن نواحی دو هیر دیده بعرض همایون
 رسانیدند شهزاده شیردل هنر صولت بشکار آنها توجه فرموده آن
 دو سبوع چانگزایی را که مضرت رسان ساکنان آن سرزمین بودند
 به تفک از پای در آوردند درین هنگام غره نامیده حشمت

مواد شور و شر کوشد و کلاه اراده بر آمدن بصمت اجمیر و قصد صف آرائی و نبرد با موبک عالم گیر مینمود لیکن از آنجا که مدعی اقبال دشمن مال شهنشاه جهان رعب افکن باطنش گشته از لطمه نهر و مطوت پادشاهی چهره همتش رنگ جرأت در باخته بود در ارتکاب این عزیمت تردد داشت تا آنکه خبر جنگ آله آباد بطریق غیر واقع و بر عکس آنچه روی نمود بار رسید و سبب آنکه بنابر چشم زخمی چند که موبک طفر پیوند را دران محاربه روی داد بیدارنی که در عین جنگ و آویزش از معرکه قتال رخ تافته بودند بی تحقیق انجام حال از خبرهای موحش کشور آشوب خود را بدر بردند و نخصت آن اخبار کاذبه باطراف و اکناف رسیده شورش امزا گردید و پس ازین خبرهای فیروزی اثر اولیای مملکت مامعه افروز دور و نزدیک گشته سرمایه امن و امان ملک و دولت شد مچنانکه آن نساد اندیش فتنه گر بمجرد شنیدن آن خبر کذب اثر بی توقف و انتظار و تفتیش حقیقت کلر عزیمت صوب اجمیر مصمم نموده غره جمادی الآخره از گجرات برآمد و شاهنواز خان را با جمیع اتباع و لواحق از پسران و خویشان و کوچ مراد بخش که آنجا بود و اکثر کومکبان عمده آنصوبه مثل رحمت خان دیوان آنجا همراه گرفت و سید احمد برادر سید جلال بخاری را که جز نسبت فرزندی شاه عالم و انتساب بخاندان مکرم آن هدایت شعار کرامت شیم بهره از شایستگی نداشت صوبه دار گجرات کرده چند کسی از نوکران خود آنجا گذاشت و چون از گجرات سه مرحله پیمود باخبار منهدیان و نوشتهایی که بار میرمید کذب اخباری که او را باعث جرأت برین

درآمده مر خود سري برداشت و دست تصرف و تعرض باموال و اشیاء و کارخانجات مراد بخش که آنجا مانده بود دراز کرده قریب ده لک روپیه از مال او متصرف گشت و چنانچه عادات آن تهی دست نقد سعادت بود ابواب اسراف و تبذیر گشوده در صدق فراهم آوردن لشکر و سپاه شد و کومکيان آنصوبه را بداد و دهش واستمالت و بخشش فریفته بدادن مناصب نامناصب و زرهای بی موجب و خطابهایی بیجا هنگامه آرای مفاقت و بیخردی گردید و طمع در محصول و خراج بندر حامل خیز مورت نموده امینای گجراتی را که در زمان اعلی حضرت یکچند حکومت آنجا کرده و آموخت در گجرات بود از جانب خود بآنجا فرستاد و صادق محمد خان ملازم سرکار والا که بنظم امور بندر مذکور قیام داشت بی کوشش و مدافعتی از بیجوهری و ناکرده کاری خود معزول شده زمام مهم آنجا را بدست اختیار او گذاشت و چند روزی که امینا باین حکومت عاریت منصوب بود انواع اختلال بمهمات مالی و ملکی آن بندر رسانیده بتضییع اموال خاصه شریفه جسارتها کرد و آخر الامر ببازپرس عتاب بادشاهی که نمونه سخط و عقاب الهی است گرفتار آمد بالجمله دارا بیشکوه خصران پڑوه در گجرات مدت یکماه و هفت روز بسر برده فوجی آراسته و لشکر شایسته که بیست و در هزار موار بود فراهم آورده توپخانه خوبی آراسته دیگر باره دماغ ادبارش از باد غرور و پندار گرم شده خیالات فاسد بخاطر راه داد گاهی عزم آن میکرد که از گجرات بصوب دکن رفته آنجا غبار نهاد انگیزد و از قطب الملک و عادلخان استعانت نموده در توفیر لشکر و تکثیر

بندگی که گوهریست کم یاب و درین قسم اوقات جز از دیربسی
 بندهای وفا کیش راست عبودیت و ثابت قدمان مسالک اخلاص
 و ندویت چشم نتوان داشت در کسی مشاهده نمیکرد بازوی همت
 سست کرده در مقام مدافعت و ممانعت نشد و با کمال دعوی دانائی
 و فهمیدگی سرزخته صلاح دانی و صواب اندیشی از کف گذاشته
 بمقتضای رنجه خاطری و نقار باطن که دور از آئین بندگی است
 راه مصاصحه پیمود اگر بر جاده بندگی و دولتخواهی ثابت قدم بوده
 به نیروی جرأت و بازوی همت کار میکرد آن بیخورد فساد اندیش
 را که در آن وقت لشکر و سپاهی چندان نداشت مانع دخول باحمه
 آباد میتوانست شد و بر تقدیری که اینمعنی از نیروی طاقت و
 قدرت خود فراتر میدید بایستی که قبل از وصول او بانحدود از آنجا
 برآمده بدکن رود یا خود را به پدشگاه حضور رساند چنانچه شهنشاه
 هوشمند دانش آئین که از فرط پدش بینی صورت اینحال در مرآت
 ضمیر الهام پذیر میدیدند او را پیشتر درین باب ارشاد فرموده بودند
 و فرمان سعادت عنوان متضمن ایلمعنی از موقف عاطفت صادر
 شده بود حاصل که هم از خطایی کنکش و تدبیر وهم از کم عباری
 نقد اخلاص و ضعف عقیدت که همکنار را ازو خلاف متوقع بود بادای
 حقوق عبودیت موفق نگشته قرار گزیدن و سازگاری بدارای بیشکوه
 داد و با رحمت خان دیوان آنجا و جمیع کرمکیان آنصوبه باستقبال
 آن بی بهره جوهر دولت و اقبال از کجرات برآمده در موضع سرکنج
 که دو گروهی شهر است با او ملاقی شد و از روی هوا خواهی
 و خیر اندیشی پیش آمد و آن باطل پزوه بی مانع و مزاحمی بشهر

وجود لشکر و مردانی که با او مقاومت و مدافعت بتوانند کرد
 خالی میدانست بعزیمت آنحدود قدم در راه چول و بیدبان گذاشته
 برهنمائی و امداد بعض زمینداران از راه کنار دریای شور که
 طریقی است غیر مسلوک و راهی صعب و دشوار گذار رهگرایی وادی
 ادبار گردید و چون بولایت کچه رسید مرزبان آنجا از بیدانشی
 و ناعاقبت اندیشی سود خویش از زیان نشناخته باستقبال شتافت
 و با او ملاقی شده دارای بی شکوه از مردم فریبی که داشت ملایمت
 و بخشش بسیار باو کرد و دخترش برای سپهر بی شکوه پسر
 خود خواستگاری نموده نامزد ساخت زمیندار مذکور بطائف
 استمال و چرب زبانی های او فریفته گشته آن اداره تبه خذلان
 را از میان ولایت خود راه داد و از آنجا با قریب سیم هزار کس
 از مردمی که با او مانده بودند روی عزیمت بگجرات نهاد شاه نواز
 خان صوبه دار آنجا که در آن تازگی بآن صوبه رفته بود چون از وقوع
 قضیه که هنگام توجه رایات اقبال از برهانپور بقصد دفع فتنه آن
 باطل پروژه بنا بر رعایت مصالح دولت و فرمانروائی و نظر
 بر مقتضیات نشاء سلطنت و جهانکشائی نعبت باو ظهور یافت
 چهره اخلاص خدشه ناک گشته مرآت عقیدتش غبار آلود
 رنجهای نغمائی بود و نیز لشکری شایسته که بآن متصدی مدافعه
 و پیکر آن برگشته روزگار تواند شد هنوز بهم نرسانیده بدو دست
 آن صوبه نکرده بود و در کومکین گجرات هم که کهنه فعله آنجا شده
 برای رونق کار و گرمی بازار خود هنگامه جو و واقعه طلب بودند
 اتفاق و انعقاد بی که بایست نبود و جوهر توفیق خدمت و نیکو

مرورید میامی گردیدند و میر فتح خلعت یافته در ملک گومکیان
 اکبر آباد منتظم شد و بیست و میوم عمارات فیض احاطی شکارگاه
 و ویاس شرف الدوز نزول اشرف گشته نزهت آن عرصه دلپذیر
 و نشاط مید نخچیر بهجت انزای طبع مبارک شهشاه اقلیم هکار
 عالم گیر گردید و روز دیگر آنجا مقام فرسوده بشکار وحوش و طیور
 مسرت پیرای خاطر پر نور بودند و بیست و پنجم کهرایات عالیات از
 آنجا نهضت نمود عمده نوئیان اخلاص کیش شیخ میر دلیر خان
 بموکب گیهان ستان پیوسته سعادت پذیر ملازمت اکسیر خاصیت
 گردیدند و عاطفت پادشاهانه هر یک را بعطای خلعت خاص و اسب
 با ساز طلا اختصاص بخشید .

ذکر رسیدن دارا بی شکوه بد مآل

بکجرات و کیفیت بر آمدن او با جمهر

چون نظران این روز نامه مآثر اقبال را اطلاع بر مجملی او
 حال آن خسران مآل بعد از رسیدن ولایت کجرات و کیفیت
 بر آمدن او از آنجا بصوب اجمهر ضرور مینماید کلک بدائع ارقام
 سر رشته وقائع حضور لامع النور را درین مقام گذاشته به شرح بعضی
 احوالش میگردید چون افواج قاهره در گهته بموجب فرمان همایون
 و بنابر مقدسات دیگر که در محل خویش رقمزده کلک پیدان شده
 از تعاقب آن بد عاقبت باز ایستاده طریق معاودت میزدند و
 این معنی را غنیمت شمرده دیگر باره هوای خود سری و سودایی
 محال جوئی در دماغ پندار انداخت و چون ولایت کجرات را از

عمری و نصارت یافت و دو روز دیگر خدیو مؤید مظفر آنجا بحاط
 اقامت گذریده چمن آرای دولت و کاسرانی بودند و در عرض این
 چند روز که فتح شکار و باغ نور منزل از پرتو لوی جهان گشایی
 فروغ سعادت داشت فاضلخان میر سامان برخی از اموال دارا بی
 شکوه را که درین مدت بحسن سعی و اهتمام خان مذکور بحیطه
 ضبط در آمده بود و از نقد و جنس قریب پنجاه لک ردیده میشد
 بمنظر انور شاهنشاه جهان گذرانید و بیست و یکم موکب جاه و جلال
 از آن سر منزل دزلت و بهستان سرای عظمت نهضت نمود و چون
 سقور شده بود که امیر الامرا درین سفر فیروزی اثر ملازم رکاب نصرت
 مآب باشد در منزل درم مخلص خان که بصوبه دارچی مستقر الخانه
 معین شده بود و بعنایت خلعت و نیل و باضافه پانصدی دو صد سوار
 بمنصب دو هزار و پانصدی هفت صد سوار منباهی گشته بدان
 خدمت رخصت یافت و تقریخان بعطای خلعت خاص و معتمه
 خان خواجه سرا بمرحمت جمدهر میثاکار و یک زنجیر نیل و از اصل
 و اضافه بمنصب هزار و سیصد سوار و محمد صالح دیوان بیوتات اکبر
 آباد بعنایت خلعت و خطاب مکرمتی و حاجی محمد معینه
 دیوان و سائر مقصدیان آن مرکز اقبال (و محرم خان خواجه سرا
 هر یک) بعطای خلعت و حکیم صالح شیرازی بعنایت خنجر مرصع
 سرفراز شده رخصت انصراف بمستقر الخانه یافتند (و هوشدار خان
 بمرحمت یک زنجیر نیل و سوهگرن بدلیله بعطای گوشوار

پانصدی هزار سوار مباحی گشت و درویش بیگ از اصل و اضافه بمنصب هزاربی هفت صد سوار سربلند شد ، هفتم نزدیک قصبه هندون مضرب خیام فیروزبی گشت و آنجا یکرورز اقامت شد درین منزل صف شکنخان که از شیخ میر در عقب مانده بود باهمراهان بموکب معلی پیوسته احرار دولت زمین بوس نمود و بمعنایت خلعت کسوت مباحات پوشید وفاضل خان واصلخان بعطای خلعت خاص اختصاص یافتند و چون رای عالم آرای حضرت شاهنشاهی چنان اقتضا نموده بود که پرده گزینان سرادق عظمت و انبال را بمستقر الخلافه اکبر آباد فرستند شیخ میرک و رضوی خان و سید هدایت الله صدر و لطف الله ولد سعد الله خان و معین خان و جمعی دیگر را بمرحمت خلعت نواخته مقرر فرمودند که مخدرات مشکوی حشمت و ابهت را بمستقر الخلافه رسانند نهم موضع وزیر پور مخیم عساکر منصور گردید درین تاریخ بهادر خان که بموجب پرلیغ همایون از پادشاهزاده محمد سلطان جدا شده روانه پیشگاه حضور گشته بود بموکب ظفر نشان پیوسته دولت زمین بوس دربانیت و این منزل نیز یکرورز فیض اندوز اقامت بموکب جاوید فیروز گشته یازدهم از آنجا کوچ شد و تا هنگام وصول بقصبه توده در جائی اتفاق مقام نیفتاد درین تاریخ سید قاسم قلعه دار آله آباد که آن حصن فلك بنیاد را بخاندوران سپرده خود از روی مدق نیت بقدم عبودیت روانه درگاه آسمان جاه گشته بود بادرآک درات آستان بوس چهره افروز طالع گردید و بمعنایت خلعت و خطاب شهابتخانی و بمنصب سه هزاربی هزار سوار سرمایه اقتضای

دو هزار و پانصدی دو هزار سوار و عطای خلعت و اسب و
 فیل و علم کامیاب عاطفت گشته مرخص شد و اندر من بندیده
 بمرحمت خلعت و خنجر مرصع و اسب و علم و راجه مهاسنگ بهدوریه
 بعنایت خلعت و اسب و مترهین بندیده (۲) (بعطای خلعت
 و اسب و از اصل و اضافه بمنصب هزار و پانصدی هزار و دو
 صد سوار و او بهگونت سنگه و جیسنگه بهدوریه) و جمعی دیگر از
 راجپوتان بعنایت خلعت مباهی شده بهمراهی او معین گردیدند
 و عزت خان از اصل و اضافه بمنصب سه هزار و هفت صد سوار
 و حسنعلی خان بمرحمت اسب نوازش یافتند (و همگی بعنایات
 خضر وانه مرفرازی یافتند دوم جمادی الآخره رایات نصرت طراز از
 شکار گاه باری باهتزاز آمده (روز دیگر مقام شد درین اوقات
 مهابتخان صوبه دار کابل و اعتماد خان صوبه دار کشمیر هریک
 بعنایت ارسال خلعت و هوشدار خان بمرحمت یک قبضه شمشیر
 مفتخر گردیدند و دوزنجیر فیل پیشکش راه نرمنگه کنور و دوزنجیر
 فیل پیشکش حسام الدین خان بنظر انور رسیده رتبه پذیرائی یافت
 و محمد مقیم دیوان بیوتات بعنایت خلعت و خطاب مقیم اخانی
 سر بلند گشته خدمت دیوانی سرکار ملکه ثریا جناب تقدیم نقاب
 نور انزای هودج عفت و احتجاب روشن آرا بیگم ضمیمه خدمتش
 شد و فوجدار خان از تغیر یزدانی بفوجداری روپاس خلعت
 سر افزای پوشیده باضافه پانصدی دو صد سوار بمنصب هزار و

و بختیاری قره باصره ابهت و نامداری بادشاهزاده نیک اختر والا گهر محمد اکبر با سائر ثمرات ریاض سلطنت و پرده گزینان تنق عظمت که بموجب فرمان طلب از دولت آباد آمده بودند بحرم کعبه حضور رسیده کامیاب سعادت ملازمت گردیدند و اصالت خان که در خدمت بادشاهزاده نیک اختر والا تبار از دکن آمده بود شرف استلام مدد سپهر احترام دریافت و اکرام خان بتغویض قلعه دارچی مستقر الخلافه اکبر آباد از تغییر رعد انداز خان مورد انتظار اعتماد گشته بعنایت خلعت و اسب و علم و شمشیر و ماده نیل مباهی شد و خواجه عبید الله بقلعه دارچی گوالیار تعیین یافته بانزایش منصب و عطای خلعت و علم و شمشیر و اسب و ماده نیل و خطاب عبید الله خانی و از اصل و اضافه بمنصب دو هزاری هزار سوار سر بلند گردید و محمد مقیم دیوان بیوتات بخطاب مقیم خانی نامور شد و چون چنپت بندیده که هنگام معاودت ریات خورشید تاب از پنجاب در سلک کومکیان آنصوبه انتظام یافته بود باغواهی شقاوت و تیره بختی راه بغی و طغیان پیموده از آنجا فرار نموده بود در وطن خویش رفته بدزدی و رهزنی و انساد که شیمه قدیمه آن ضلالت نهاد بود قیام می نمود و مترو دین راه مالوه از شورش انگیزی و عصیان او در آزار بودند لجرم درین ایام دفع شر و زرع ضرر آن مدبر بد گهر وجه همت ملک پیرا گشته موبکر بن بندیده که هم از قوم اوست و از حقائق بوم و بر آن ولایت و کیفیت مرزمین آن گروه فساد آئین آگهی داشت به تنبیه و استیصال آن خصران مآل تعیین یافت و باضافه پانصدی هزار سوار بمنصب

حرکت شده بود معلوم نمود و روشن و فتوری در ارکان عزم و داعیه اش
 بهم رسید و در مصلحت کار خویش متبردد گشت درین اثنا
 نوشته از راجه جسونت سنگه عصیان منش. مشعر بکیفیت حال
 خود و تحریض آمدن آن ناقص خرد بصوب اجمیر بار رسیده
 محرک مله مله عزیمت باطلش گردید و با منتظار موافقت
 و موافقت آن شقارت شعار و امید جمعیت قبیل و اتورو دیگر
 اقوام راجپوتان که اوطان آنها در نواحی اجمیر بود تجدید اراده فاسد
 خود نموده در پیش آمدن دلیر شد و در هر منزل نوشته مبنی
 بر مزید ترغیب و تاکید از راجه جسونت سنگه ضلالت کیش بآن
 فتنه جوی محال اندیش میرسد و آتش عزمش بباد سفاقت
 تند ترمیش تا آنکه بمیرد نه سه منزلی از جوده پور است
 رسید و تخته حال بد مآل آن تیره بخت برگشته روزگار عنقریب
 مرقوم خامه حقائق نگار خواهد گردید اکنون عنان یکران قلم بصوب
 تحریر وقائع حضور اشرف تافته از جایی که سر رشته سخن از کف
 گسسته بود دیگر باره سوانح نگار میگردد بیست و هفتم جمادی الاولی
 و ایات جهانکشا پرتو دولت و بختیاری بشکار گاه باری انگنده عمارات
 فیض اساس بکنار تالاب مهبط انوار نزول خاقان فلک جناب گردید و
 سه روز در آن نخچیرگاه اقبال بساط اقامت گسترده نشاط اندوز شکار بودند
 و چون قرار آن در بیشه های آن نواحی دو هیر دیده بعرض همایون
 رسانیدند شهنشاه شیر دل هنر صولت بشکار آنها توجه فرموده آن
 دو سبوع جانگزی را که مضرت رسان ساکنان آن سرزمین بودند
 به تفک از پای در آوردند درین هنگام غره ناصیه حشمت

مواد شور و شر کوشد و گاه اراده بر آمدن بهمت اجمیر و قصد صف آرائی و نبرد با موکب عالم گیر مینمود لیکن از آنجا که مدتی اقبال دشمن مال شهنشاه جهان رعب افکن باطنش گشته از لطمه قهر و مطوت پادشاهی چهره همتش رنگ جرأت در باخته بود در ارتکاب این عزیمت تردد داشت تا آنکه خبر جنگ آله آباد بطریق غیر راقع و بر عکس آنچه روی نمود بار رسید و بسبب آنکه بنابر چشم زخمی چند که موکب طفر پیوند را دران محاربه روی داد بیدلانی که در عین جنگ و آریزش از معرکه قتال رخ تافته بودند بی تحقیق انجام حال از خبرهای موخش کشور آشوب خود را بدر بردند و نخست آن اخبار کاذبه باطراف و اکناف رسیده شورش افزا گردید و پس ازین خبرهای فیروزی اثر اولیای سلطنت حاکمه افروز دور و نزدیک گشته سرمایه امن و امان ملک و دولت شد مجمل آن نساد اندیش فتنه گر بمجرد شنیدن آن خبر کذب اثر بی توقف و انتظار و تفتیش حقیقت کار عزیمت صوب اجمیر مصمم نموده غره جمادی الآخره از گجرات بر آمد و شاهنواز خان را با جمیع اتباع و لواحق از پسران و خویشان و کوچ مراد بخش که آنجا بود و اکثر کومکبان عمده آنصوبه مثل رحمت خان دیوان آنجا همراه گرفت و سید احمد برادر سید جلال بخاری را که جز نسبت فرزندی شاه عالم و اندساب بخاندان مکرم آن هدایت شعار کرامت شیم بهره از شایستگی نداشت صوبه دار گجرات کرده چند کسی از نوکران خود آنجا گذاشت و چون از گجرات سه مرحله پیمود باخبر مذهبیان و نوشتهایی که بار میرمید کذب اخباری که او را باعث جرأت برین

درآمده مر خود سري برداشت و دست تصرف و تعرض باموال و اشیاء و کارخانجات مراد بخشش که آنجا مانده بود دراز کرده قریب ده لک روپیه از مال او متصرف گشت و چنانچه عادت آن تہی دست نقد سعادت بود ابواب اسراف و تبذیر کشوده در صد فراهم آوردن لشکر و سپاہ شد و کومکيان آنصوبه را بداد و دهش واستمال و بخشش فریفته بدادن مناصب نامناصب و زرہای بی موجب و خطابیہای بیجا ہذاکامہ آرایي مفاهمت و بلیغردی گردید و طمع در محصول و خراج بندر حامل خیز مورت نموده امینانی گجراتی را کہ در زمان اعلیٰ حضرت یکچند حکومت آنجا کرده و آہوت در گجرات بود از جانب خود بآنجا فرمئاد و صادق محمد خان ملازم سرکار والا کہ بنظم امور بندر مذکور قیام داشت بی کوشش و مدافعتی از بلیغہری و نا کردہ کاری خود معزول شدہ زمام مہام آنجا را بدست اختیار او گذاشت و چند روزی کہ امینا باین حکومت عاریت منصوب بود انواع اختلال بمہمات مالی و ملکیت آن بندر رسانیدہ بتضییع اموال خاصہ شریفہ جساوتہا کرد و آخر الامر ببازہرس عذاب بادشاہی کہ نمونہ سخط و عقاب الہی است گرفتار آمد بالجمہ دارا بيشکوة خسران پڑوہ در گجرات مدت یکماہ و ہفت روز بسر بردہ فوجی آراستہ و لشکر شایستہ کہ بیست و دو ہزار سوار بود فراہم آردہ توپخانہ خوبی آراستہ دیگر بارہ دماغ ادبارش از باد غرور و پندار گرم شدہ خیالات ناسد بخاطر راہ داد گاہی عزم آن میکرد کہ از گجرات بصوب دکن رنہ آنجا غبار فساد انگیزد و از قطب الملک و عادلخان استعانت نمودہ در توفیر لشکر و تکثیر

بندگی که گوهریست کم یاب و درین قسم اوقات جز از دیوبندی
 بندهای وفا کیش راست عبودیت و ثابت قدمان مسالک اخلاص
 و ندریت چشم نتوان داشت در کسی مشاهده نمیکرد بازوی همت
 سست کرده در مقام مدانعت و ممانعت نشد و با کمال دعوی دانائی
 و فهمیدگی سر رشته صلاح دانی و صواب اندیشی از کف گذاشته
 بمقتضای رنجه خاطری و نثار باطن که دور از آئین بندگی است
 راه ممانعت پیمود اگر بر جاده بندگی و دولتخواهی ثابت قدم بوده
 به نیروی جرأت و بازوی همت کار میکرد آن بشخرد فساد اندیش
 را که در آن وقت لشکر و مپاهای چندان نداشت مانع دخول باحمد
 آباد میتوانست شد و بر تقدیری که اینمعنی از نیروی طاقت و
 قدرت خود فراتر میدید بایستی که قبل از وصول او بآنحدود از آنجا
 برآمده بدکن رود یا خود را به پیشگاه حضور رساند چنانچه شهنشاه
 هوشمند دانش آئین که از فرط پیش بینی صورت اینحال در مرآت
 ضمیر الهام پذیر میدیدند او را پیشتر درین باب ارشاد فرموده بودند
 و فرمان سعادت عنوان متضمن اینمعنی از موقف عاطفت صادر
 شده بود حاصل که هم از خطایی کنکش و تدبیر و هم از کم عباری
 نقد اخلاص وضع عقیدت که همکنان را از خلاف متوقع بود بادای
 حقوق عبودیت موفق نگشته قرار گزیدن و سازگاری بدارا بیشکوه
 داد و با رحمت خان دیوان آنجا و جمیع کومکیان آنصوبه باستقبال
 آن بی بهره جوهر دولت و اقبال از گجرات برآمده در موضع سرکنج
 که در کوهی شهر است با او ملاقی شد و از روی هوا خواهی
 و خیر اندیشی پیش آمد و آن باطل پوزه بی مانع و مزاحمی بشهر

وجود لشکر و سرداری که با او مقاومت و مدافعت بتواند کرد
 خالی میدانست بعزیمت آنحدود قدم در راه چول و بیدابان گذاشته
 پرهمنائی و امداد بعض زمینداران از راه کنار دریای شور که
 طریقی است غیر مسلوک و راهی صعب و دشوار گذار رهگرایی و ادبی
 ادبار گردید و چون بولایت کچه رسید مرزبان آنجا از بیدانشی
 و ناعاقبت اندیشی سود خویش از زیان نهانداخته باستقبال شقامت
 و با او ملاقی شده دارا بی شکوه از مردم فریبی که داشت صلیمت
 و بخشش بسیار باو کرد و دخترش برای سپهر بی شکوه پسر
 خود خواستگاری نموده نامزد ساخت زمیندار مذکور بلطائف
 احتمالت و چرب زبانی های او فریفته گشته آن آواره تبه خندان
 را از میان ولایت خود راه داد و از آنجا با قریب مع هزار کس
 از مردمی که با او مانده بودند روی عزیمت بگجرات نهاد شاه نواز
 خان صوبه دار آنجا که در آن تازگی بآن صوبه رفته بود چون از وقوع
 قضیه که هنگام توجه رایات اقبال از برهانپور بقصد دفع فتنه آن
 باطل پزوه بذابر رعایت مصالح دولت و فرمانروائی و نظر
 بر مقتضیات نشاء سلطنت و جهانگشائی نسبت باو ظهور یافت
 چهره اخلاصش خدشه ناک گشته مرآت عقیدتش غبار آلود
 و نجشهای نفسانی بود و نیز لشکری شایسته که بآن متصدی مدافعه
 و پیکر آن برگشته روزگار تواند شد هنوز بهم نرسانیده بدو پیوست
 آن صوبه فکرة بده و در کومکیان گجرات هم که کهنه فعله آنجا شده
 برای رونق کار و گرمی بازار خود هنگامه جور و واقعه طلب بودند
 اتفاق و انقیادی که بایست نبود و جوهر توفیق خدمت و نیکو

مرورید مباحی گردیدند و میر فتح خلعت یافته در ملک کوسکیان
 اکبرآباد منتظم شد) و بیست و سیوم عمارات فیض اماسی شکارگاه
 و پیماس شرف الدوز نزول اشرف گشته نزهت آن عرصه دلبذیر
 و نشاط مید فخر پیروز بهجت افزای طبع مبارک شهنشاه اقلیم هکار
 عالم گیر گردید و روز دیگر آنجا مقام فرسوده بشکار وحوش و طیور
 مسرت پیرای خاطر پر نور بودند و بیست و پنجم کهرایات عالیات از
 آنجا نهضت نمود عمده نوئینان اخلاص کیش شیخ میر ودایر خان
 بموکه گنبدان ستار پیوسته سعادت پذیر ملازمت اکسیر خاصیت
 گردیدند و عاطفت پادشاهانه هر یک را بعطای خلعت خاص و اسب
 با سار طلا اختصاص بخشید •

ذکر رسیدن دارا بی شکوه بد مآل

بکجرات و کیفیت بر آمدن او با جمهر

چون نظران این روز نامه مآثر اقبال را اطلاع بر مجملی او
 حال آن خمران مآل بعد از رسیدن هوایت کجرات و کیفیت
 بر آمدن او از آنجا بصوب انجم ضرور مینماید کلک بدائع ارقام
 سر رشته وقائع حضور لامع النور را درین مقام گذاشته بهرج بعضی
 لهولش میگردید چون افواج قاهره در گشته بموجب فرمان همایون
 و بنابر مقدمات دیگر که در محل خویش رقم زده کلک بیان خدم
 از تعاقب آن بد عاقبت باز ایستاده طریق معادرت میگرداند و
 این معنی را غنیمت شمرده دیگر باره هوای خود سری و سودای
 محال جوئی در دماغ پندار انداخت و چون ولایت کجرات را از

عمری و نظارت یافت و دو روز دیگر خدیو مؤید مظفر آنگا بمطابق
 اقامت گذرانده چمن آرای دولت و کسرانی بودند و در عرض این
 چند روز که فتنه شکار و باغ نور منزل از پرتو لوی جهان گشایی
 فروغ سعادت داشت فاضلخان میر سامان برخی از اموال دارا بی
 شکوه را که درین مدت بحسن سعی و اهتمام خان مذکور بحیطه
 ضبط در آمده بود و از نقد و جنس قریب پنجاه لک ردیفه میشد
 بمنظر انور شاهنشاه جهان گذرانید و بیست و یکم موبک جا و جلال
 از آن سر منزل دولت و بستان سرای عهت نهضت نمود و چون
 سقرار شده بود که امیر الامرا درین سفر نیروی اثر ملازم رکاب نصرت
 مآب باشد در منزل درم مخلص خان که بصوبه دارق مستقر الخانه
 معین شده بود و بعنایت خلعت و نیل و باضافه پانصدی در صد سوار
 بمنصب دو هزار و پانصدی هفت صد سوار مباحی گشته بدان
 خدمت رخصت یافت و تقریخان بعطای خلعت خاص و معتقه
 خان خواجه سرا بمرحمت جمدهر میثاکار و یک زنجیر نیل و از اصل
 و اضافه بمنصب هزاروی سیصد سوار و محمد صالح دیوان بیوتات اکبر
 آباد بعنایت خلعت و خطاب مکرمنجائی و حاجی محمد سعید
 دیوان و سائر مقصدیان آن مرکز اقبال (و محرم خان خواجه سرا
 هر یک) بعطای خلعت و حکیم صالح شیرازی بعنایت خنجر مرصع
 سرفراز شده رخصت انصراف بمستقر الخانه یافتند (و هوشدار خان
 بمرحمت یک زنجیر نیل و موبکر و بندیل بعطای گوشوار

داد سازند بفاهرین عزم بدخول بمستقر خلافت ننموده مقرر فرمودند که برای سرانجام بعضی مهام دوروز دران نخچیرگاه دولت و دوروز در باغ نور منزل مقام کرده از آنجا بمقصد اقبال متوجه گردند و درین روز خسرو بر نذر محمد خان که در مستقر الخلافه بود و فاضلخان میر سامان (و میرزا نوذر صفوی) و معتمد خان خواجه سرا با جمیع متصدیان مهامات مستقر الخلافه شرف اندوز ملازمت اشرف گشته بعنایت خلعت سرفرازی یافتند و راجه راجروپ که بموجب فرمان طلب از تهانه چاندی که سرحد ولایت سری نگر است بمقصد ملطنت آمده بود جبهه بای عتبه خلافت گردید (ربهاجی دکنی که در جنگ ناشجاع زخمی برداشته بود دولت ملازمت یافته بعنایت خلعت و باضانه پانصدی در صد سوار بمنصب هزار و پانصدی هزار دو صد سوار مباحی شد و سید بهادر باره باضانه پانصدی صد سوار بمنصب هزار هشتصد سوار چهار اعتبار بر افروخت و شیخ محمد معید و شیخ محمد معصوم پسران شیخ مغفور مرحوم داقق امرار حقائق و علوم شیخ احمد سرهندی که در هر یک فضائل و کمالات صوری و معنوی خلعت الصدق آن مالک مسالک طریقت و عرفان است بانعام سه صد اشرفی و میر ابوالبقا ولد میر محمود صفاهانی بانعام دو هزار روپیه و خوشحال خان کلونت بانعام یکصد اشرفی و جمعی دیگر از بندها بانعامات لائقه مورد نوازش گردیدند) هژدهم رایت منصور از فتح شکار باهتزاز آمده باغ نور منزل از نزول همایون

که در رفعت و خصانت و رمانت شهره روزگار و حبسگاه کج روشان
 نجسارت شعار است بفرمهند تا آنجا پای بند زندان مکلفات بوده
 از خبیالات محال فارغ بال باشد لجرم یرلیغ گیتی مطاع بنام امیر
 نغان حارس قلعه دار الخلافه صادر گردید که بعد از رسیدن عمده
 نویلن شیخ میر که بموجب فرمان همایون با عساکر منصور از
 تعاقب دازا بی شکوه برگشته بر جناح اجتماع به پیشگاه اقبال
 می آید آن بی بهره جوهر دولت را از قلعه مذکور برآورده با
 قابیلان خود و کومکین دار الخلافه و جمعی از همراهیان شیخ میر
 بگوالیار رساند و از آنجا بموکب معالی پیوسته با مهین برادر اخلاص
 هرور خویش شرف اندوز. رکاب ظفر اثر باشد و صفی خان که در قلعه
 دارچی کانگه از آوار نیکو بندگی بظهور رسیده بود بقلعه دارچی
 دار الخلافه مورد انظار اعتماد گشت و بمعنایت اسم و علم و باضانه
 هزارگی پانصد سوار بمنصب دو هزارگی هزار سوار نوازش یافته
 مرخص شد که بزودی خود را بشاهجهان آباد رساند چهاردهم که
 دو گروهی فتح شکار مرکز رایت ظفر نگار بود تقریباً از مستقر
 الخلافه اکبر آباد رسیده باسلام شده مهربانید مرمايه معادت
 اندوخت و روز دیگر ساحت دلکشای فتح شکار مضرب خیام
 حشمت شده عمارات دلنشین آن فیض اندوز نزول معهود گردید
 و چون بقصد دفع و استیصال دازا بی شکوه و تنبیه و تادیب راجه
 جهورنت سنگه ضلالت پوزه عزیمت صوب اجمیر پیش نهاد خاطر
 گیتی خدیو عالمگیر بود و می خواستند که بی توقف و درنگ
 رایت توجه بآنحدود افراخته کفایت آن مهم ضمیمه این فتح خدا

هزار سوار و رشید خان از اصل و اضافان بمنصب سه هزاری سه هزار
 سوار دولتی خان باضافه پانصد سوار بمنصب سه هزاری دو هزار و
 پانصد سوار و از اصل و اضافان یک هزار خان بمنصب سه هزاری دو هزار
 و دو صد سوار و حید مظفر خان بمنصب دو هزار و پانصدی هزار و
 دو صد سوار و علی قلی خان بمنصب دو هزاری هزار سوار و قزلباشی
 خان باضافه پانصدی صد سوار بمنصب دو هزاری هشتصد سوار
 و همت خان باضافه پانصدی صد سوار بمنصب دو هزاری چهار
 صد سوار و الله داد ولد اخلاص خان باضافه پانصدی صد سوار
 بمنصب هزار و پانصدی سیصد سوار و از اصل و اضافان زبردستان
 بمنصب هزار و پانصدی هزار و پانصد سوار و سکندر رودیله بمنصب
 هزار و پانصدی هزار و دو صد سوار و عبد المجید بیجاپوری بمنصب
 هزاری هزار سوار و قلندر و داور و عبد الباری انصاری هر کدام
 بمنصب هزاری پانصد سوار مرغزایی یافتند دوازدهم زبده امرای
 رفیع مقدور امیر المصراکه از معتقر الخلفه اکبر آباد بامتقبال موکب
 جلال برآمده بود چهار منزلی نتج شکار بموکب معلی پیوسته با
 عقیدت خان و بزرگ امید خان و ابوالفتح پسران خویش کامیاب
 ملازمت اکبر خاصیت گردید و بعضای خلعت خاص کسوت مباحات
 پوشید و چون درین ایام از روی دور بینی و مصلحت گزینی رایی
 عالم آرای انتضایی آن نموده بود که مراد بخش را از قاعه شاهجهان آباد
 که مستقر اورنگ خلافت ابد بنیاد است و پیش نهاد خاطر مقدس
 آن بود که بعد فراغ از مهم دارا بی شکوه آسمرکز سلطنت را بمنز
 نزل اشرف آسمان پایه گردانند برآورده بقلعه محکم اساس گوالیار

هزار و پانصدی هزار پانصد سوار مریدند گشته رخصت جاگیر یافت و اندرون بندیده باضافه پانصدی و دویست سوار و مردار قیام خانی بخطاب الف خانی و باضافه پانصدی صد سوار بمنصب هزار و پانصدی هفتصد سوار و قباله بیگ باضافه پانصدی بمنصب هزار و پانصدی دویست سوار و شرف خان بیگ از اصل و اضافه بمنصب هزار و نه صد سوار فیض اندوز مرحمت گشتند و حسنعلی جهان و خواجه عبید الله هر یک بمعنایت خلعت و سنجروند الله وردی خان بهرخت خلعت و امپ و انعام سه هزار روپیه مهابی شدند درین اوقات خانعالم از ملتان و طاهر خان از جاگیر خود رسیده جبهه مای مدافعت گردیدند و چون نوگل حدیقه سلطنت تازه نهال گلشن خلافت بادشاهزاده والا گهر محمد اکبر با پردگیان مرادق دولت و عظمت که در دولت آباد بودند بموجب منشور اسمع الذکر از آنجا متوجه کعبه حضور گشته بودند خان خان بمعنایت خلعت نوازش یافته با جمعی مرخص شد که پذیره شده آن فرقه ناصیه دولت را بزودی بعزم ملازمت رسانند (۲) و منصب قباله خان صوبه دار تهنیه باضافه پانصدی پانصد سوار چهار هزار و سه هزار سوار و منصب مرحمت خان از اصل و اضافه دو هزار و پانصد سوار مقرر گشت و مناصب امرای که در رکاب پادشاه زاده محمد سلطان معین بودند بمعنایت پادشاهانه افزایش پذیرفت از انجمله فتح جنگ خان باضافه پانصدی پانصد سوار بمنصب سه هزار و پانصدی سه

بوده بجای آن بد کیش محال اندیش ریاست قوم خویش کند
و محمد امین خان را هنگام رخصت بعطای خلعت خاص و شمشیر
و اسب عربی با ساز طلا و یک زنجیر فیل مشمول مرحمت فرمودند
و چون بعرض اشرف رسید که میف خان اراده گوشه نشینی دارد
لورا از منصب معزول گردانیدند و افتخار خان را از تغییر او آخته
بیگی مآخته بعنایت خلعت و باضافه پانصدی دو صد سوار
بمنصب دو هزار و سوار مر بلندی بخشیدند و در منزل
مذکور یکروز مقام کرده پنجم از آنجا قرین دولت و کامرانی نهضت
نمودند و تا بموضع عماد پور که نزدیک به سموکر است ازین
جهت که صف آرائی عساکر اقبال با دارا بیشکوه فتنه سگال و فتح
و فیروزی اولیای دولت بی زوال در نزدیکی آن اتفاق افتاده
الحال بفرمان همایون موسوم بفتح شکار است جای دیگر مقام
نفرمودند (برخی از مواضع حضور پرنور در عرض این فرخنده ایام
آنکه سادات خان باضافه پانصد سوار بمنصب دو هزار و پانصدی
دو هزار سوار مورد مرحمت گشته بجایگزیر خود مرخص شد و بهگونت
منگه هاده که در جنگ نا شجاع زخمی برداشته بود شرف بساط
بوس دریافته بعنایت خلعت و اصل و اضافه و منصب دو هزار
پانصدی هزار سوار کامیاب نوازش شد والله یار خان میر توزرک
بخدمت داروغگی ملازمان جلو که قبل ازین بسیفخان مقروض بود
تعیین یافته بعطای خلعت و باضافه پانصدی هزار سوار بمنصب

بمعنایت خلعت و از اصل و اضافه بمنصب هزاری هزار حواری
 مباحی گردید سیوم رایات منصور از فتح پور گذشته نزول نمود و
 از آنجا که تنبیه و گوشمال راجه جسونت منگه ضلالت شعار و حزا
 دادن آن جمارت منش زشت کردار که طبل خلاف و نفاق بر ما
 نواخته از موکب معلی رو گردان شده بود و بکام فرار و ادبار راه
 وطن پیش گرفته عزم پیوستن دازا بی شکوه و ملوک منهج انصاف
 باستظهار آن باطل هزوه در خاطر داشت بر ذمت همت ملک پیرا
 لازم بود و تاخیر درین امر و فرصت دادن او منافی آئین تدبیر و
 موافق اندیشی مینمود و حضرت شاهنشاهی درین منزل محمد
 امین خان میربخشی را با فوجی از امرا و منصبداران مثل عبد الله
 خان و هزیر خان و محمد بیگ ارلات و سید مسعود بارهه و پلنگ
 حمله و نصرت خان و فرهاد بیگ علی مردان خانی و محمد طاهر
 نواخته رحتم خان و راجه سورجمل کور و سید بیجاپوری و سید
 علی اکبر بارهه و روپ منگه راتهور و سید تاتار بارهه و سندر داس
 و راجسنگه کور و گروهی دیگر از بندهای کل طلب پیکر جو و مبارزان
 جلاوت آئین شهابت خوکه قریب ده هزار سوار بودند باستیصال آن
 سرخیل اهل قلال تعیین فرمودند و رایسنگه راتهور را که برادر زاده
 راجه جسونت منگه است بخطاب راجگی نامور ساخته و بمعنایت
 خلعت و فیل با ماده و شمشیر مرصع و نقاره و اقام یک لک روپیه
 باضافه هزاری دو هزار حواری بمنصب چهار هزاری چهار هزار حواری
 پایه قدر و منزلت افزوده همراه نمودند که بعد از محتاصل شدن
 آن مقهور راجگی قبیله راتهور و مرزبانان ولایت جوته پور بار متعلق

هزار و پانصدی هزار و پانصد سوار و راجه مانسنگه گوالیاری
 باضافه شصدهی صد و پنجاه سوار بمنصب هزار و پانصدی هزار
 سوار سرفراز گشتند و از اصل و اضافه دلار خان بمنصب هزار
 و پانصدی دو صد سوار و داراب خان بمنصب هزار و پانصد سوار
 و قلعه دار خان بمنصب هزار و چهار صد سوار نوازش یافتند دوم
 ماه مذکور نواحی کهانم پور مضرب مرادق منصور گردید و مکرم
 خان بعنایت خلعت خاصه و اسپ با ساز طلا مباحی گشته بدستور
 سابق بقوجدارئی سرکار جونیپور مرخص شد و میرزا خان و راجه
 سجاتسنگه بندپله و گروهرداس و منوهر داس کور خلعت یافته
 ضمیمه کومکیان بادشاهزاده فامدار عالیقدر محمد سلطان شدند
 و میر نعمت الله بخطاب نعمت الله خانی و عطای خلعت سرفراز
 گشته همراه مکرمخان بجونیپور مرخص گردید و میر محمد هادی
 بخطاب هادی خانی نامور شده رخصت جاگیر یافت و میف خان
 برحمت شمشیر و اسپ با ساز و طلا کامیاب عافیت شد و سلطان
 بیگ بقلعه دارئی آله آباد معین گشته بعنایت خلعت و اسپ و
 از اصل و اضافه بمنصب هزار و پانصدی پانصد سوار سر بلند گردید
 و نصرت خان باضافه پانصدی دو صد سوار بمنصب هزار و پانصدی
 شصت سوار و نرهاد بیگ علی مردان خانی باضافه پانصدی صد
 سوار بمنصب هزار و پانصدی هیصد و پنجاه سوار و شیرافغان که
 تازه در سلک بندگی انتظام یافته بود بمنصب هزار و دو صد سوار
 دولی بیگ گوالی از اصل و اضافه بمنصب هزار و پنجاه
 سوار سرفراز گشتند و عمر ترین بقوجدارئی کزه و فکچور معین شده

و دولت خواهی و سپردن قلعه به بلندهای بادشاهی دانست و رفیقه
 مهر بمهرامند است و استعقلی جرائم و اراده تسلیم قلعه باولیایی
 دولت بیزوال و خواهش انسلاک در ملک بلندهای عتبه اقبال
 بخاندوران که لزوم کومکیان بادشاهزاد ارجمند والا تبار محمد
 سلطان بود نوشته با عرضه داشتی که درین باب بخدمت ایستادهای
 پایه اورنگ خلافت بکلیک عجز و انکسار نگاشته بود نزد خان مذکور
 غرضتد و اورا بمنامبت آنکه قبل ازین بمحاصره اله آباد قیام
 داشت و اعطای طلب امان از پیشگاه قتل و احسان ملکت خان
 مشار الیه مقتوب اورا با عرضه داشت بخدمت بادشاهزاد والا نزد
 برده ایشان حقیقت ایلمعنی بدرگاه خلایق پناه معروض داشتند
 و عرضه داشت اورا فرمودند از آنجا که عذر نبوشی و خطا پوشی از
 جلال مکر و شرائف اخلاق شهنشاه آفاق امت اورا امان داده یرلیغ
 گرامت نشان رقم نفاذ پذیرفت که خاندوران باله آباد رفته قلعه را
 متصرف شود و سید قاسم را بمواطع بادشاهانه مستعمل ساخته
 روانه درگاه آسمان جلا سازد و خود صوبه دار اله آباد بوده بحکومت
 و ایالت آنجا پردازد و خان مذکور بعنایت ارسال خلعت مرزازی
 یافت و فرمان جبهان مطاع به دارود خان که همراه معظم خان بود
 صادر شد که بعد از رسیدن به پتنه بصوبه دارق آنجا منصوب باشد
 و مقصدش که چهار هزار سی و هزار سوار بود باضافه هزار سوار دو
 اسبه سه اسبه افزایش پذیرفت و درین هنگام سیفخان قلعه دار
 کلر شرف زمین بوس آستان معلی دریافتد بعنایت خلعت کسوت
 مدهات پوشید در آنچه سار نگد هر ملازم باضافه پانصد سوار بمنصب

نقذه اندیش و تنبیه و تدبیب راجه جسونت سنگه ضلالت منش
 جصارت کیش نموده بزودی خاطر اقدس ازان دو مهم پیردازند
 بنابرین غره جمادی اول موکب جاه و جلال از کنار گنگ باهتر از
 آمده بعزم مراجعت مرحله آرای اقبال گشت و نواحی قصبه کوره
 مضرب خیام ظفر اعتصام گردید درین منزل خجسته از عرضه
 داشت بادشاهزاده والا نژاد محمد سلطان خبر فتح قلعه اله آباد پرتو
 وصول امکنده ططننه کوس فیروزی سامعه امروز اولیای دولت گردید
 تبیین این مقدمه آنکه چون ناشجاع قلعه داران اله آباد را چنانچه گزارش
 یافت بدستور سابق بسید قاسم نوکر دارا بی شکوه مقوض داشته
 بود و او سید عبدالجلیل نام یکی از اقوام خود بنیابت خویش در
 قلعه گذاشته با برخی از سپاه همراه ناشجاع آمده بود بعد از هزیمت
 یافتن آن تیره بخت از روی پختگی و منصوبه شناسی ایلغار نموده
 پیش ازان مرحله پیمای وادی فرار خود را باله آباد رسانید و با
 تابندگان خویش داخل قلعه شد و چون ناشجاع باله آباد رسید
 چند آنکه سعی و تلاش کرد که قلعه را بتصرف آورد مید قاسم از
 صواب اندیشی و مآل بینی باین معنی تن در نداد اما بمقتضای
 زمانه سازی فی انجمله مداراتی کرد و بقول و قرار و عهد و پیمان
 تنها از قلعه برآمده بار ملاقی گردید و بعد از ملاقات مرخص شده
 بقلعه رفت و چون خبر آمدن بادشاهزاده خورشید قدر مهیتر مکان
 محمد سلطان با معظم خان و سائر عساکر نصرت نشان باله آباد
 شنید از صدمه صولت مهپه ظفر پناه حصار عانیت بر خود تنگ
 فضا دیده چاره کار و مصلحت امر خویش در سلوک طریق بندگی

خان فوجدار بهکر گذاشته ولی بیگت علیمردان خانی را بداروغلی
توپخانه آنجا گماشتند و آغرخان با زمره آغران در مکهرو زاهد بیگ
جور اغاسی و حاجی الله وردی را با یکصد سوار برق انداز در قصبه
لوهری مقرر داشتند که از طرفین با خبر بوده مانع رمیدن آذوقه
بمحصوران باشند و هشتم ماه مذکور از بهکر کوچ کرده بر جناح
اتعجال روانه پیشگاه خلافت گردیدند • اکنون خامه حقائق نگار
بتحریر وقائع حضور مراسم نور باز گشته سر رشته نگارش سوانح دولت
انرا را از جایی که گذاشته بود باز بگف می آرد •

ذکر توجه الویه طفر طراز بعد از شش روز و هزیمت
ناشجاع از موضع کچهوه بمستقر الخلافه اکبر آباد جهت
تدبیر استیصال دارابی شکوه ادبار قرین و تنبیه راجه
جسونت منکه خسران مال و مرده نسخیر قلعه آله آباد

چون بعد از هزیمت یافتن ناشجاع مدت شش روز بموضع
کچهوه و روز دیگر بساحل دریای گنگ از پرتو ماهچه رایت
جهان کشا نور آگین گشته افواج نصرت اثر بدعائب آن برگشته اختر
تعیین یافت و خاطر جهان پیرا از مهم او فراغت پذیرفت از بلجهت
که خبر رفتن دارابی شکوه بگجرات و شورش انگیزی و فتنه سگالی
او در آنجا بمسامع حقائق مجامع رمیده بود بیش ازین توقف در
حدود آله آباد جائز ندانسته بر ضمیر مهر نظیر چنین پرتو انگند که
عنان سمند عزیمت بسوی معاودت تافته لوائی نهضت والا بمستقر
الخلافه اکبر آباد بر افرازند و تدبیر دفع و استیصال دارابی شکوه

ظفر قرین از تهنه نکرده نسیم لاله تعاقب و جزم عزیمت مراجعت نمودند و بلالبرین صوابدید نوزدهم شیخ میر با دلیر خان و حائر همراهان ازین روی دریا وصف شکفتن با کومکدان خود ازان طرف کوچ کرده عنان معاونت بهرکرمعطف داشتند و از اخبار منبیهان بوضوح پیوست که دارا بی شکوه هفتم ربیع الاول بقصبة بدین که بر سی کره‌هی تهنه بسمت گجرات ولع است رحیده از انجا روانه ولایت کچیه گردید و بطریق سه مرحله بگذر چول رسید و چون درین حال از جهت کمی باران تالابهای آن راه بی آب بود و در بعضی جاها که چاهی بود لشکر را کفایت نمی نمود دران در سه منزل از رهگذر کمی آب اکثر لشکران خسران مآب نزدیک بهلاکت رحیده دواب بعیار تلف شده و یازدهم داخل چول شد حقیقت چول مذکور آنکه دشمنی شورستان است بمعانت چهل کروه برکنار دریای شور و در تمام آن مسافت آب غیرین مطلقا نایاب و از همه مو بجای آب جلوه امواج سرباست و بواسطه قرب دریا در بعضی مواضع آن سرزمین نوعی از گل است که در ته آب دارد و دواب هزاران فرو میروند و بهندی آنرا دلال گویند و در جاده پیش از چند سوار پهلوی هم عبور نمی توانند نمود طول آن بینابان منتهی میشود بموضع لونه که داخل ولایت کچیه است و از انجا يك راه بگجرات جدا میشود و راهی دیگر بچونا گتة القصه شیخ میر و صف شکفتن با عساکر فیروزی نشان ششم ربیع الثانی به بهر رسیدند و یکروز بجهت بندوبست آنجا و تدبیر تسخیر قلعه اقامت نموده یازده توپ با آنچه از آلات و ابوات توپخانه همراه بود نزد بانر

روز شینخ میرو دلیر خان با لشکر ظفر اثر از عقب رسیده نزد یک
 بهر منزل گردیدند و قباد خان که از پیشگاه خلعت موبه داری
 تهیه بار مفوض گشته بود داخل شهر شد و اواخر روز خبر رسید که
 ازابی شکوه از آن طرف دریا کوچ نموده بصوب گجرات روانه گشت
 و چهارم شهر مذکور صف شکنخان از جایی که بود کوچ نمود و سه کروه
 از شهر پیش رفته بعزم گذشتن از دریا قصد تعاقب هرکنار آب
 نزول کرد و بصراجم کشتی و بعضی جسر پرداخته هفتم که جسر
 بسته شده بود از دریا عبور نموده آن طرف منزل گزید در خلال این
 احوال یرلیغ لازم الامتثال بنام شینخ میرو و دلیر خان پرتو زده
 افتاد که ترک تعاقب نموده برجناح سرعت و امتعجال خود را
 به پیشگاه جاء و جلال رسانند که کارهای اہم در پیش است بنابران
 شینخ میرو صف شکنخان و دیگر دولتمخواهان یکجا فراهم آمده در باب
 پیش رفتن از تهیه و معاونت بدرگاه خلعت پناه باهم مشاوره و
 مطارحه نمودند و چون مبارزان آن جیش مسعود درین یورش
 فیروزی اثر مسافتهای بعید و مراحل صعب شدید پیموده
 دمتخوش انواع رنج و تعب و متحمل افسام محنت و مشقت
 گشته بودند و اکثر سپاہ و لشکریانرا مرکوب و بار بردار تلف شده
 بضاعت ایلغار نبود معینا در خزانه عامرا همراه پیش از تلخواه
 یکماهه مواجب سپاہ زر نمانده اتمام آن مهم را کفایت نمیکرد و نیز
 راهی که د'رابی شکوه خذلان پرتو بنابر اضطرار اختیار کرده و هکڑای
 وادی فرار شده بود اکثر آن چول و پیدابان بی آب و آبادانی بود
 لاجرم رای دور بین دولتمخواهان صلاح گزین تجویز پیش رفتن لشکر

لشکر از آب عبور نمود صف شکلخان با همراهان از آن طرف دریا کوچ کرده برجناح سرعت روان شد و بیعت و هفتم بشیخ میر که چند منزل پیش رفته بود رسید و روز دیگر هر دو لشکر باتفاق کوچ کرده راه مقصد میبردند و قراولان جنود نیروزی پیداد چند که در تهته از لشکر دارا بی شکوه جدا شده بودند بعسکر ظفر اثر رسانیدند از تقریر آنها بوضوح پیوست که آن مرحله پیمای وادی فرار با جنود انداز بیعت و ششم صفر داخل تهته شده بعزم رفتن گجرات پناه و اردوی خود از آب میگذرانید و غره ربیع اول دیگر باره در انهای راه بصف شکلخان که از شیخ میر پیش انداده بود نوشته ترکناز خان که با عبدالله بیگ نیمین و زمره آگران قراول افواج قاهره بود رسید مشعر بآنکه دارا بی شکوه بیست و نهم صفر از دریا عبور کرد و ما را بعد از وصول به تهته با گروهی از مخالفان بد مآب که هنوز از آب گذشته در صدد عبور بودند آریزش روی نمود و جمعی ازان گروه خدایان پزوه طعمه تیغ انتقام مبارزان شهامت کیش گشتند و پاره زخمی شده از بیم آتش تیغ خود را در آب افکندند و چندی دستگیر مرینجه قهر و جلالت بهادران نصرت نشان گردیدند و از بندهای پادشاهی یک کس جان نثار گشته برخیز چهره مردی بگلگونه زخم پیرامند و دارا بی شکوه خود هنوز دران طرف آب نزول دارد خان مذکور باحتماع این خبر آن روز چهارده کوره پیموده در یک گروهی تهته بکنار دریا نزول نمود و روز دیگر مقام کرده بخشی سپاه نصرت پناه را با محمد معصوم بشهر فرمتاد که آنچه از اموال دارا بی شکوه بدست آمده باشد ضبط کند و همان

پیموده از هر سرخاری گل پاداش اعمال چینه و از هر ریگ
 بادیۀ خدایان سنگ. مکانات در راه خود بیند درینوقت اگرچه
 بظواهر اسباب گرفتاری و امتیصال آن وحشی دشت ادبار فراهم
 آمده بود اما ایام مهلتش منقضی نگشته زمان مقدر نرسیده بود
 شاهد این مقصد در آئینه حصول چهره نما نشد و چندی دیگر
 در پرده تعویق ماند و چون هنگام آن رسید که کارکنان آسمانی
 آن صید از دام جسته را بکمند تقدیر بسته بدست قهرمان جلال
 سپارند و پیش ازین او را در بر انگیختن غبار فتنه و آشوب مطلق
 العنان و خلیع العذار نگذارند دست قضا عنانش گرفته از توسن
 اقبال فرو انداخت و گلشن دین و دولت را از خار شورش و فسادش
 برداشت چنانچه تفصیل آن در جای خود عبرت بخش همگان
 خواهد گردید بالجمله چون دارا بیدشکوه بدعا بدت کشتی عافیت ازان
 گرداب خوف و موج خیز خطر بساحل نجات رسانیده از کرب و سیومتان
 که محل یم و هلاک بود عبور نمود شانزدهم ماه مذکور که خبر
 گذشتن او از کتل بصف شکنخان رسید کوچ کرده همدین روی آب
 بتعاقب آن بد مآب دو مرحله پیمود و هژدهم که بانتظار رسیدن
 شیخ میر مقام کرده بود آن زده نوینان دولخواه از آنطرف بالشکری
 که همراه داشت رسید باو پیغام نمود که صلاح دولت درین امت که
 شما هم از آب گذشته باینطرف آیند تا باتفاق راه تعاقب پیرو
 همت بر امتیصال مخالفان گماریم لهذا خان مذکور بیستم از دریا
 عبور نموده آن طرف نزول کرد و ازین جهت که کشتی کم بود تا
 چند روز جنود ظفر مآب بنوبت از آب میگذاشتند و چون تمامی

و خیالات باطل مردم فریب پرده بینش گشته دیده ناعاقبت بین
از شرائط دولخواهی و خدمت گذاری پوشید و مدار کار برمسامحه
و تعامل نهاده از سطوت قهرمان عتاب نیندیشید و درینوقت که
باندک حسن معی و جوهره منی مصدر خدمتی نمایان میتوانست
شد سررشته صلاح اندیشی و خیر گالی از کف داده بلای حق
عبودیت و نیکو خدمتی واحراز قصب السبق ارادت و هواخواهی
که در گرو اتفاق این قسم اوقات درهن انتهاز اینچنین فرصتها
میباشد موافق نگشت و الا اگر بدولت بخت و یاری سعادت
کمر همت بر میان دولت خواهی بسته مرکزل را میگردنت چنانچه
صف شکنخان ازین طرف تهیه اسباب ممانعت نموده بود او نیز
از آنطرف ابواب ممانعت بر روی مخالفان میکشود نه دارایی شکوه باطل
پرو با لشکر ازان عقبه صعب میتوانست گذشت و نه کشتیهای آن
غریق بحر ادبار را عبور از پای قلعه بآمانی میسر میگشت
و عنقریب زده نوینان اخلاص کیش شیخ میر با جنود اقبال
و عساکر دشمن مآل از پی رسیده آن سرگشته تیه نکل را با تمامی
لشیا و اموال بدست می آورد و همدران زودی ساحت ملک و
هولت از غبار نهاد او پیرایش می یافت لیکن از آنجا که برآمد
هر کار در گرو وقتی معین و حصول هر مطلب باز بسته بزمامی
مقدر است و مصلحت منجان قضا و قدر چندی دیگر آن رمیده
کشور عانیست و رانده اقلیم دولت را در بوادی حیرت و سرگردانی
و نیانی وحشت و پریشانی سرگشته می خواستند تا باقدام رنج
و تعب نشیب و فراز دشت ناکامی و پست و بلند بیدلی آوارگی

و چون ازیں کنار عمق آب بمرتبه کم است که عبور کشتی امکان ندارد و بالضرورت عبور کشتیها ازان کنار خواهد شد ازان طرف در مراتب ممانعت باید کوشید بنا برین صف شکنخان از آب عبور نکرد و باجوش قاهره تمام شب بانتظار کشتیهای دارا بیشکوه برکنار دریا مستعد ممانعت و مہدای ممانعت بسر برد و نوشته شیع میر که چنانچه گزارش یافت از جانب مکہ بتعاقب شناخته بود رسید مشعر بآنکه ما نیز درین دوسه روز میرسیم و روز دیگر منہیان خبر رسانیدند که دارا بیشکوه مقام کرده لهذا مجاهدان لہکر فیروزی تمام آن روز در مورچالها خبر دار و مستعد کار بودند و غردای آن یکپاس از روز گذشته از اثر گرد و غبار آن روی آب ظاهر شد که دارا بی شکوه کوچ کرده و دران اثنا کشتیهای او نمودار گردید و صف شکنخان بکمال آنکه گفتار محمد صالح فروغ صدق دارد و کشتیهای غنیم را فا گزیر عبور ازیں طرف خواهد شد با تمام لشکر آمادہ و مترصد بر کنار دریا نشعبه بود و بعد از ساعتی معلوم شد کہ مخالفان کشتیها را ازان طرف روانہ ساختہ بسمت مورچالها نمی آیند بمقارن اینحال توپخانه بادشاهی را کہ بر کنار دریا نصب شده بود کھودند لیکن از جهت بعد مسافت چندان نفعی نبخشید و بغیر از دو کشتی کہ یکی از صدمہ توپ شکسته در پای قلعه ماند و یکی در گل نشست دیگر مجموع آنها بی ممانعتی از طرف قلعه عبور کردہ ازان درطہ تہلکہ و بیم گذشت و این قسم منصوبہ فتنی یکجہ بازی محمد صالح باطل گشت همانا آن بی بہرہ جوہر دانہش و نہی دست سرمایہ سعادت را افسوس و موسہای طمع و امید فریفته

گروه از محاصره لشکرگاه دارا بی شکوه گذشته اوائل روز بر کنار دریا
 بفاصله یک کوه از حرزمینی که محاصره قلعه سیوهستان بود نزول
 نمود و محمد معصوم پیشتر رسیده تا نیم کوه راه بر کنار دریا مورچالها
 بسته بود و خان مذکور خود نیز بعد از ورود بانجا تا نیم کوه
 دیگر مورچال بسته مترصد کشتیهایی غنیمت نشست مخالفان کشتیهایی
 را از جایی که بود آورده بممانعت یک و نیم کوه از مسکر ظفر
 اثر در آن کنار دریا باز داشته بودند و قریب یک هزار موار ازان خیل
 ادبار نیز با ده فیل و علمی چند در آنطرف نزدیک بکشتیهای نمایان
 بودند صف شکنخان خواست که با جنود ظفر مآب از آب گذشته
 بدفع و منع اعادهی پردازد و چون کشتیهایی آنها پیش آمده مانع
 رسیدن کشتیهایی همراه او بود بمحمد صالح پیغام نمود که ازان
 طرف کشتی بفرستد و خود نیز با سپاه و تابینان خویش از قلعه
 بر آید و عقبه صعب دشوار گذاری که نزدیک بسیوستان واقع
 شده و عبور دارا بی شکوه ازان میشد گرفته تا رسیدن جیش منصور
 حتی المقدور در مراتب ممانعت کوشش بکار برد و باهل قلعه
 تاکید نماید که هرگاه مخالفان کشتی هارا از جای خود حرکت
 داده خواهند که از پای قلعه بگذرانند از قلعه ابواب انداختن
 توپ و تغذک مفتوح داشته شرائط ممانعت بتقدیم رسانند محمد
 صالح از بی جوهری و فرومایه همتی توندیق خدمتی بسزا نیانده
 پیغام داد که اگر کشتی فرستاده شود مردم دارا بی شکوه که بر روی
 آب اند از راه خواهند گرفت و مرا بی امداد عساکر بادشاهی قدرت
 گرفتن سرکزل و تاب مقاومت و مصداقت جنود مخالف نیست

از دریا اینطرف مانده فرصت گذشتن نیافته بودند بلکه ظفر اثر رسانیدند و ظاهر شد که پنجاه تن از سپاه مخالف در کنار دریا بآب تیغ مجاهدان نهنگ صولت غریق بحر هلاکت گشته اند بالجمله سیوم صفر صف شکنخان به بهکر رسیده نزدیک بقصبه لوهری نزول نمود و روز دیگر بنظم و نسق بهکر پرداخته آغرخان را با سه صد و پنجاه سوار بفوجداری آتجا و محمد علی بیگ جماعه دار توپخانه را با دو صد سوار برق انداز و سه صد پیاده بندوچی بکوتوالی قصبه لوهری گماشت و قوچعلی بیگ را با پانصد سوار برق انداز و سه صد پیاده بندوچی و پنج توپ از توپخانه همراه در سکر تعین نمود که از مداخل و مخارج قلعه با خبر باشد و حتی المقدور تا معاودت لشکر منصور به توپ و تفنگ شعله افروز نیران جنگ بوده کار بر متحصنان تنگ نماید و بنجم از آنجا کوچ کرده بعد از طی هشت مرحله دوازدهم ماه مذکور در سیزده گروهی سیومستان نزول گزید و نوشته محمد صالح ترخان فوجدار و قلعه دار آنجا رسید که دارا بی شکوه به پنج گروهی قلعه رسیده باید که شما خود را زود رسانیده کشتیهای خزانه و اموال و اشیای او را که از عقب می آید در کنار دریا سد راه شوید لهذا خان مذکور محمد معصوم خویش خود را با هزار سوار برق انداز و چهارده شتر نال و پاره بان و جمعی بیلدار و مقا پیشتر فرستاد که از کشتیهایی دارا بی شکوه گذشته نزدیک بقلعه سیومستان جائیکه عرض دریا کمتر باشد بر کنار دریا مورچالها بعازد و توپها نصب کرده برق اندازان و بان داران را جا بجا بنشانند و خود شبان شب کوچ کرده دوازده گروهی طی نموده سه

پیموده اند چنانچه داود خان با جمعی براه جیلملیر بسمت حصار
فیروزه که وطن او بود رفت و میر رستم با گروهی متوجه استقام
سده خلانت شد و میر عزیز و شیخ نظام و مید تاتار و مید جواد
چنانچه گزارش خواهد یافت بصفت شکنخان ملحق شده خان مذکور
آنها را روانه درگاه ملاطین بناء نمود و جمعی دیگر نیز در بهکر از
جدا شده آنجا مانده بودند چنانچه از آن فریق شیخ عبد الرحیم
خیر آبادی که در ملک مقربان و صاحبانش انتظام داشت
درینوقت آمده بهشیخ میر ملقی شده اظهار نمود که قریب سه هزار
سوار با او همراه مانده اند بالجملة شیخ میر پسر از یکرور اقامت
در مکر بیعت رسیدن بغیر اردو و لشکر که بسبب ایلغار عقب مانده
بود دیگر باره راه تعاقب میر و از تقریر زمینداران بوضوح پیوسته
که چون از مکر بیعت و پنج کرده پیشتر راهی بجانب قندهار
جدا میشود دارای شکوه بعد از ورود آنجا میخواست که بقندهار رود
چون دریافت که نوکرانش همراهی نخواهند کرد و اهل حرمش
نیراضی بآن عزیمت نبودند ناچار عنان ادبار بسمت تهته
منعطف ساخت و صف شکنخان که بیعت و نهم محرم در نواهی
نصبه کن از شیخ میر جدا شده پیشتر بسمت بهکر شتافته بود
از آنجا بدر منزل می و سه کرده پیمود و در منزل دوم از نوکران
دارایی شکوه فریقی که مذکور شدند بار ملاقی گشتند و خان مذکور آن
گروه را بعنایت پادشاهانه مستمال ساخته روانه سده والای خلانت
و جهانبانی نمود و قراولان لشکر او و کوتوال دارا بیهکوه و چندی دیگر
از نوکران ادرا با علمهایی اردو بازاریش که هنگام عبور او در بهکر

لشکر بنوبست از آب عبور میکرد و اواخر روز سوم شیخ میر خود نیز از
 آب گذشته مقرر نمود که بقیه مردم شب‌اشب از آب بگذرند و دلیر
 خان و قباد خان و لشکریرا که پیشتر عبور کرده بودند برسم منفلی
 روانه پیش ساخت و از کنار آب بعه منزل قریب هشتاد گز
 پیموده پنجم صفر بدرازه گروهی سحر رسید و چون درین سه
 منزل راه از کثرت بیشه و تراکم اشجار خار دار بغایت صعب و تلک
 و دشوار گذار بود و طول مسافت و مرعت سیر نیز علاوه آن گردید
 دواب بعیار تلف شد و لشکریان تعب و آزار کشیدند و در منزل
 سوم از خیمه و بار جدا مانده آنوقت کمتر یانگند و ششم ماه مذکور
 قصبه سحر محل ورود جیش منصور گردید و صف شکلخان سه روز
 پیشتر به بکر رسیده روز پیش از آنجا کوچ کرده بود و ظاهر شد که
 دارا بی شکوه احوال و انتقال و بعضی پردگیان با برخی از خزانه و طلا
 آلات و نفقه آلات سنگین بقلمه سحر درآورده بسنت نام خواجه سرا
 را که مورد اعتمادش بود با سید عبد الرزاق یکی از نوکران خویش
 بحراست قلمه برگماشته و چند توپ بزرگ که با خود داشته با دیگر
 لوازم توپخانه و گروهی از برق اندازان و تیر اندازان و پیداهای
 بغدادچی دران حصار استوار گذاشته سلخ محرم از سحر تلخ کام
 یاس و حرمان روانه پیش گشته است و بقیه خزانه و احوالش
 در کشتیها است و خود براه بیشه و جنگل درخت بریده و راه
 ساخته میرود و از نوکران عمده اش داود خان و شیخ نظام و میر
 عزیز و میر رستم و حید تاتار باره و حید جواد بخاری و دیگر سرداران
 با قریب چهار هزار سوار در نواحی بکر ازو جدا شده راه متفاوت

گشته از تقریر مکنه آن معلوم گردید که دارا بی شکوه ده اژدهم آزانجا کوچ کرده تقریباً هشتاد کرده پیش افتاده خواهد بود و چون صف شکنخان را بانتظار رسیدن شیخ میرچند مقام بایست کرد در قصبه مذکور دو مقام نمود و بعد از طی شش مرحله دیگر که بانتظار وصول آن جیوش قاهره دیگر باره مقام داشت شیخ میر و دلیر خان و قباد خان با سائر عساکر منصوره از عقب رسیده با زوی جرأت مبارزان جلالت اثر و مجاهدان شهابت پرور باعتضاد و استظهار یکدیگر قوی شد و درین منزل از لشکر قراول خبر رسید که دارا بیشکوه بیست و پنجم همین ماه در بهکر از دریا عبور کرده بسکهر نزول نمود و از منزل مذکور تا بهکر که این روی آب است شصت و ده کرده و از آنطرف تا مکر قریب صد کرده بود شیخ میر با صف شکنخان و دیگر دولخواهان گذرکش کرده مصلحت در آن دید که خود با دلیر خان و قباد خان و لشکری که همراه اوست از آب گذشته از آنطرف بجانب مکر روان گردند و صف شکنخان با کومکیان خویش ازین روی آب بسمت بهکر شتابد تا از هر دو مو بقعاقب پرداخته کار بر دارا بیشکوه بد عاقبت تنگ سازند و اواسط همان روز هر دو لشکر کوچ کرده در نواحی قصبه کن نزول کردند و روز دیگر بنا برین موافقید صف شکنخان از شیخ میر جدا شده بهمت بهکر روانه شد و شیخ میر آنروز بجهت سرانجام کشتی و تمهید امداد عبور مقام کرد و فردای آن چون یکصد کشتی فراهم آمده بود اردو را کوچانیده بر ساحل دریای سند در گذر قصبه کن فرود آورد و آن روز قباد خان با سپاه خود و سائر اوزبکيه از آب گذشت و تا دو روز دیگر اردو و

مطاع چهارم محرم که ده روز قبل ازان دارا بی شکوه از ملتان رهگرای
 فرار گشته بود از بلده مذکوره بتعاقب آن باطل پژوه شتافته در
 پنج گروهی شهر منزل گزید و روز دیگر بانتظار رسیدن کومکیان
 و در سمت شدن سلک جمعیت مقام کرده از آنجا بدو منزل مسافتی
 بعید پیموده بکنار آب بیاه رسید و چون پیشتر جسر بر آن بسته بودند
 هشتم از آب عبور کرده بطبق دو مرحله دیگر در کنار آب ستلج که
 از آنجا تا قصبه اوجه دوازده گروه است نزول کرد و باه تمام بستن پل
 پرداخت و ظاهر شد که دارا بی شکوه دو سه روز در اوجه مقام داشته
 باستماع خبر وصول جنود ظفر پناه بکنار آب بیاه هشتم اینماه در
 کمال خوف و سراسیمگی روانه بیش شده و روز دیگر که جسر بسته
 شده بود صف شکنخان یا جنود منصور از آب مذکور عبور کرد
 و دوازدهم قصبه اوجه مورد نزول انواع قاهره گشته دو روز آنجا
 بانتظار وصول خزانه و بعض کومکیان که هنوز نرسیده بودند مقام شد
 و صالح بهادر گرز بردار از جذاب سلطنت رسیده هشتاد هزار اشرفی
 و دیگر ضروریات با جمعی از بندو قچیان و پیداده و بیدلدار و سقا
 که از درگاه والا فرستاده شده بود رسانید و کومکیان و مردمی که
 عقب مانده بودند بآن جیش فیروزی ملحق شدند و چون از
 اوجه کوچ شده دو مرحله طی گشت از نوشته شیخ میر که با دلیر
 خان و قباد خان و دیگر عساکر نصرت نشان چنانچه گزارش یافته
 هشتم محرم از پیشگاه خلافت مرخص شده بود بوضوح ایپوست که
 درین تاریخ با همراهان بگذر بیاه رسیده و سی گروه بین العسکرین
 فاصله است بیستم قصبه جهجهی و آهن محل ورود جنود مسعود

راجگی و گجمنگه و انوب سزگه برادران خردش هر کدام بمنصبی در
 خورحال مرغزازی یافته بمرحمت جایگزین در وطن بدستوری که
 راجه انزوده دامت کامیاب عاطفت گردیدند و مادات خان بمنایت
 نقاره نوازش یافت و میر محمد هادی ولد میر رفیع الدین صدر
 ایران که در ملک کومکیان صوبه بنگاله انتظام داشت و بنابر اضطرار
 وفات ناشجاع اختیار کرده همراه او آمده بود باحراز دولت ملازمت
 اشرف چهره افروز طالع گشته بمنایت خلعت و منصب دوهزاری
 پانصد سوار مباحی گردید و میر رحمت الله متولی مزار فائض النوار
 امیر کبیر و خاقان اعظم مطاع ملاطین عالم حضرت صاحب قرانی
 طاب مقواه که از خطه مرقند آمده درین ایام سعادت آستانه
 بوس درگاه معلی یافته بود بانعام چهار هزار روپیه بهره اندوز
 مرحمت شد و میر عرب باخزری بفوجداری مرکز کوره و کهاتم
 پور و از اصل و افاضه بمنصب هزاری پانصد سوار نامیده اعتبار
 برانروخت •

اکنون کنگ سوانج طراز که نخل پیرای این گلشن مآثر
 دولت و کامگری امت سر رشته نگارش وقائع حضور پر نور اینجا
 گذاخته بگزارش حقائق لشکری که بسرکردگی شیخ میر و صف
 شکنخان بتعاقب دارابی شکوه معین شده بود از ابتدای آن مهم
 نصرت فرجام تا اختتام با برخی از کیفیت مرگشتگی های
 دلارابی شکوه تیره ایام نهال شاداب سخن را شاخ و برگ تفصیل
 میدهد تا نظارگیان این بهارستان اقبال بر حقائق احوال کما هی
 آگاهی یابند پوشیده نماند که صف شکنخان بموجب برلیغ گیتی

نوازش گردید و رایي سنگه راتهور که برادر خردش را شخصی از روی نادانستگی بضرب بندوق از پای در آورده بود عاطفت بادشاهانه بعزایت خلعت و مرپیچ مرصع دل جوئی نموده از لباس کنورت برآورد و درین ایام مرتضی خان بعطای نقاره بلند آواز یامت و محمد بدیع بن خسرو بن نذر محمد خان بانعام ده هزار روپیه واز اصل و اضافه بمنصب سه هزار پی پانصد سوار و مید عزت خان از اصل و اضافه بمنصب سه هزار پی هفت صد سوار و سیف خان باضافه پانصدی پانصد سوار بمنصب دوهزار و پانصدی هزار پانصد سوار و حسنعلی خان باضافه پانصد سوار بمنصب دو هزار و پانصد سوار و هرجس کور باضافه عشتصدی ششصد و پنجاه سوار بمنصب هزار و پانصدی هزار سوار و چتر بهوج چوهان از اصل و اضافه بمنصب هزار و پانصدی هشت صد سوار و آقا یوسف باضافه پانصدی صد سوار بمنصب هزار و پانصدی و پانصد سوار و الله یار خان و میر نعمت الله و خانه زاد خان هر کدام از اصل و اضافه بمنصب هزار و پانصدی چهار صد سوار و میر رستم باضافه پانصدی صد سوار بمنصب هزار پی و پانصدی سیصد سوار و عمرترین باضافه پانصدی هفتصد سوار بمنصب هزار پی هزار سوار و از اصل و اضافه سیف الدین صفوی و ملتفت خان و عباس افغان هر کدام بمنصب هزار پی پانصد سوار و محمد عابد ولد زاهد خان مرحوم بمنصب هزار پی دو صد سوار مقتخر و مباهی گردیدند و نرمنگه داس ولد راجه انروده کور که چنانچه گزارش یافته پدرش درین تازگی و دهعت حیات سپرده بود بمنصب دو هزار پی دو هزار سوار خطاب

دربافته بمنصب دو هزار پانصد سوار تارک افتخار برافراخت
و بمباری از بندهای ارادت پیوند و مبارزان نصرت مند باضافه
مناسب و دیگر عطایا و مواهب از خلعت و اسب و نیل و خنجر
و شمشیر مورد انتظار عاطفت خسروانه گردیدند و سی هزار روبه
بچندی از خدمت گزاران آستان مملکت انعام شده و بیست و ششم ماه
مذکور راجه جیسنکه از وطن رحیده غبار آستان سلطنت را صندل ناصیه
دولت مباحث و پانصد مهر و یک هزار روبه بطریق نذر گذرانیده بعطای
خلعت خاص با نادر و طره مرصع و جمده مرصع با علاقه سروراید
عز امتیاز یافت و گرد هر داس کور بموکب معلی پیوسته دولت زمین
بوس اندوخت بیست و هفتم از نواحی کچهوه کوچ شده بماحل رود
گنگ از مایه سلجق جهانکشا کسب انوار میمنت نمود و تا سلج
این ماه کنار آن رود دلپذیر شرف اندوز اقامت موکب عالم گیر بود
و پس از نزول باین منزل عمده نوئیذیان معظم خان با ذوالفقار خان
و اسلامخان و کنور و اسنگه و داود خان و فدائی خان و راجه اندوسن
دغندیره و رازو بهاء سنگه هاده و احتشام خان و فتح جنگ خان و
راوا امر سنگه چندر ووت و اخلاص خان خویشکی و خواصخان و بکه تاژ
خان و رشید خان و لودبخان و سید فیروز خان باره و سید شیرخان
باره و سید مظفر خان باره و زبردستخان و علیقلیخان و قزلباش
خان و اسکندر روئیده و کاکر خان و دلاور خان و نیکناصخان و نیازی
خان و قادر داد انصاری و گروهی دیگر از مردم کاری و دلبران
مرصه جالسمپاری تعیین یافت که به بادشاهزاده محمد سلطان ملحق
گشته بتعاقب ناشجاع پردازد و هر یک ازین فریق بمرحمتی مورد

باضافه پانصدی بمنصب سه هزارى دو هزار سوار و راو امر مکنه
چلدروات و يکه تاز خان و خواصخان و راجه اندرمن و على قليخان
هرنگ بمكرمت خلعت و اکرام خان باضافه پانصدى پانصد سوار
بمنصب دو هزارى هزار سوار و سيد مسعود باره باضافه پانصدى
بمنصب دو هزارى ميصه سوار و نصرت خان از اصل و اضافه
بمنصب هزار و پانصدى بمنصب هفتصد سوار و فرهاد بيگ على
مردان خانى باضافه پانصدى صد سوار بمنصب هزار و پانصدى
ميصه و پنجاه سوار و از اصل و اضافه عنایت افغان بمنصب هزارى
پانصد سوار و شجاع خان بمنصب هزارى ميصه سوار و محمد قاسم
على مردان خانى بمنصب هزارى دو صد و پنجاه سوار و قطب کامي
بمنصب هزارى دو صد سوار و قابل خان و موبهكرن بنديله كه
برادرش جان نثار گفته بود و جمعي ديگر از بندهاي مدد اقبال و
مبارزان فيروزي مآل بعنايت خلعت و ديگر مرام جليله مستمال
گرديدند و راى مكرم نوجدار بريلى بعنايت خلعت و اسب
كامياب نوازش گفته بمحال نوجدارى خود مرخص شد و مرتضى
خان بعطاي علم و نقاره نوازش يافت و نورنگه ولد راجه انروده كور
كه پدرش چنانچه مذکور شد درين تازگى وديعت حيات ميبرده
بود بمنصب دو هزارى دو هزار سوار و برادرانش هر کدام بمنصبى
در خور حال منظور انظار عنایت گشته بعطاي جايبگر در وطن
بدمتوريكه راجه انروده داشت كامياب گرديدند و مير محمد هادي
ولد مير رفيع الدين صدر ايران كه در سلك كومكيان صوبه بنگاله انتظام
داشت و بنابر اضطرار همراهى ناشجاع گزيده بود دولت زمين بوس

نگفته بود بمنصب والی هفت هزار و هفت هزار سوار و انعام ده لک روپیه و عطای خلعت خاص با پوشتین مرور نایل خاصه با ساز نقره و جل زر بغت و شمشیر و مپیر با ساز مرصع معقول مراحم گوناگون گردید و محمد امین خان خلف خان مذکور بمرحمت یک زنجیر نایل و بهادر خان بمهرمت خلعت خاصه با نادری و عبد الرحمن بن نادر محمد خان که چنانچه سابق ذکر یافت در روز جنگ از خیل مخالف جدا شده به تقبیل ركب اقبال ظلمت زدای چهره بخت گشته بود بمنصب پنج هزار و پانصد سوار و عطای خلعت خاص و پنج مر اسب یکی عراقی با ساز طلا و مکر مخان که کیفیت حال او نیز مست گزارش یافته بعنایت خلعت خاصه با نادری و پنج مر اسب یکی عربی و دیگری عراقی و یک زنجیر نایل و باضافه هزار و پانصد سوار بمنصب پنج هزار و چهار هزار سوار و فوالفقار خان و احلام خان هر یک بعنایت خلعت خاصه و کنور لعل سنگه ولد راناراج سنگه بطای یک عقد مروارید و سر پیچ و جیفه مرصع و راو بهار سنگه هاده بمرحمت خلعت و اسب و شمشیر با ساز مرصع و باضافه هزار و پانصد سوار بمنصب چهار هزار و دو هزار و پانصد سوار و راجه سجان سنگه بتدبیل باضافه پانصدی پانصد سوار بمنصب سه هزار و پانصدی سه هزار سوار و رایسنگه راتهور بمهرمت اسب با ساز طلا و سر پیچ مرصع و جمدهر مرصع با علقه مروارید و باضافه هزار و پانصد سوار بمنصب سه هزار و دو هزار سوار و هوشدار خان

دران ملایقی قانون تدبیر مینمود چه منصور بود که آن نخل نند
 ثمر بوستان ملک در حدود بنگاله قوت گرفته دیگر باره شاخ و برگ
 فساد جهان و ریخته غرور و استبداد در زمین خصومت و عناد دوالد
 لا جرم بعد از نزول بمنزل گاه عز و جلال جمعی از عساکر نصرت مآل
 بیاشلیقی جوهر تیغ عظمت و کمال فروغ کوکب ابهت و اتبال
 بادشاهزاده والا قدر محمد سلطان بتماقب آن مرحله پیمای دلدی
 ادبار و خذلان تعیین نموده حکم فرمودند که بمراسم تکلمشی پرداخته
 هیچ جا ادوا مجال اقامت و درنگ ندهند و تا اقصی ممالک
 بنگاله رفته ساحات ولایات شرق رویه را از غار وجود شر آمویش
 بپیرایند و فرمان شد که بادشاهزاده والا تبار در منزل مذکور توقف
 نکرده همدین روز فیروز با جمعی که در رکب ایشان حاضر بودند
 بزودی متوجه آن مهم گردند و پیشتر منزل گزیده آنجا انتظار رحیدن
 امرای کومکی و جمعیت انواع بزند و آن مهین شعبه در حقه سلطنت
 را عجماله بعطای یک عقد مردارید گران بها که پیرشش اقدس اشرف
 پذیرای سعادت و شرف بود با دو پنه که بر کتف همایون داشتند
 توازش نموده مرخص فرمودند و بعد از رحیدن اردو و کارخانجات مع
 تفوز خلعت خاص با شمشیر خاصه برای ایشان فرستادند و تا بیعت
 و ششم این ماه شهنشاه با حشمت و سعادت و اتبال و عز و جاه
 دران منزل فیروزی اثر اقامت گزیده مربر آرای دولت و کمرانی
 بودند و هر روز جمعی از بندگان عتبه خلافت و مجاهدان جنود
 نصرت کامیاب و ملطع بادشاهانه می گشتند از انجمله زبده امرای
 عظام معظم خان که بعد از رهائی از قید تا اکنون بمنصب سر بلند

ستانی با وجود تفرق و انتشار لشکر و برهم خوردگی انواع ظفر اثر
 و ظهور انواع نفاق پیشگی و عذر سگالی منافقان کید اندیش واقع
 طلب و چندین فتور و چشم زخم عظیم که عساکر جاه و جلال را
 درین مصائب اقبال روی داده اینچنین نتایج نمایانی که طراز فتوحات
 آسمانی و عنوان مآثر کامکاری و کمرانی تواند بود نصیب احبابی
 سلطنت روز افزون گردید و ناشجاع رمیده بخت برگشته ایام بهزاران
 خمران و ناکسمی و خذلان و بد سوانحی با پسران الله و ردیخان
 و مائرجذد نکبت نشان عیان بودی ادبار تافته راه فرار پیش گرفت
 اردو و بنگاه و اکثر اسباب تجمل و جاهش دست خوش تاراج
 انواع ظفر پناه گشته بباد نهب و غارت رفت و تمام توپخانه و بیشتر
 فیال بزرگ نامی او غنیمت اولیای دولت گردید چنانچه یکصد
 و چهارده توپ از خرد و کلان و یازده زنجیر فیل کوه توان بقید ضبط
 و تصرف آمد القصه خدیو جهان بعد از حصول این فتح شگرف
 که فی الحقیقت بی منت سپاه و لشکر و مشارکت کوشش
 خدمت فروشان کوتاه نظر دست داد بلکه بمحض تأیید ازی و امداد
 جیوش همای اتفاق افتاد دست نیاز بدرگاه ایند نصرت بخش
 کار ساز برآورده سپاس مواهب نامتناهی الهی بجای آوردند و با
 جنود مسعود از لشکرگاه غنیم که نزدیک بذالاب موضع کچهوه بود
 گذشته منزل آرای اقبال گردیدند و از آنجا که بمقتضای دور بینی
 و مصلحت گزینی قلع مانده انصاف و شورش انگیزی ناشجاع
 بلخرد باطل ستیز بر دست همت بادشاهانه از لوازم خیر اندیشی
 و غیر ذاتی و واجبات امور سلطنت و جهان پیرائی بود و تاخیر

بقایر اضطرار بناشجاع پیوسته ضمیمه لشکر او شده بود و درینوقت بدولت بخت و رهبری سعادت از جنود ادبار روگردان گشته بجانب موکب ظفر قرین می آمد از دور برسم زنهاریان نمایان شد و از میامن مرام بادشاهانه امان یافته شرف زمین بوس دریافت خاقان جهان او را بر حوضه فیلی جای داده همراه گرفتند و بعد از عبد الرحمن بن نذر محمد خان که در زمان اعلی حضرت در سلک کومکیان بنگاله انتظام یافته با ناشجاع می بود رسیده جبهه نیاز بر خاک عبودیت خود و منجر پسر الله وردیخان که جدائی پدر اختیار کرده روی ارادت بلشکر ظفر اثر آورده بود با حراز ملازمت اشرف چهره مباهات برانروخت و درین اثنا پیک اقبال مرده نصرت رسانیده خبر فرار ناشجاع سامعه پیرای اولیای سلطنت گشت و از گلشن عنایت ازلی باد بهار مسرت و خوشدلی بر غنچه خاطر بندهای عقیدت ملذ و فدویان اخلاص پیوند وزیده گل فتح و فیروزی از گلبن امید شکفت همای دولت بال سعادت کشود و شهباز حشمت اوج عزت گزنت زمانه تهنیت دوستگامی داد میهر بهارت کمرانی فرستاد دهان تیر از خنده نشاط لبریز گشت تیغ را زنگ غم از دل زده شد کمان آبروی نیاز بالا کشید سنان قد بر عنائی افراخت نقارهای شادیانه و نشاط بر پشت نیلان و احپان بنوازش در آمده نوای دلکشای بهجت و کمبایی بلند گردید و از مدای کرنا و خروش نفیر طنطنه عظمت و جلالت بگوش گردون رسید و بالجمله بمیامن تأییدات ربانی و امداد جنود آسمانی و حسن جہات قدم و نیروی بازوی همت و جرأت این فرازنده لوائی کشور

و پیش روی سیفخان و اکرامخان بود دران آویزش و پیکار جان نثار
گشته بمرتبه والی شهادت و نیکنامی رسید و در اثنای این اختلال
شهشاه فیروزی سپاه با جنود نصر و تاید آلهی و ملایت و شکوه
شهشاهی بکوسک رنیده بقیه عساکر ظفر مآل را که قدم استقلال
نشرده روی همت از عرصه کارزار نتافته بودند قوی دل ساختند
و به یمن دلیری و دلوری آن حضرت مجاهدان بهرام صولت و ملازمان
رکاب دولت دست جلالت از آستین سعی بر آورده باعدای تیره
بخت در آریختند و بکوششهای دلیرانه و نبردهای مردانه سلک
جرات و جمعیت آنها از هم گسیختند و درین گیرودار شیخ ولی
نرملی که هراول بلند اختر بود از دم تیغ مبارزان شهاست پرور زهر
هوک چشید و حسن خوبشکی زخمی شده در عرصه رزمگاه افتاد
و بسیاری ازان مغضولان بد نهاد را شعله سنان آتش بار و برق
شمعیر صاعقه کردار مجاهدان بصالت شعار خرمین حیات بیداد نهاد
بر داد و بلند اختر چون اختر راجع برگشته با معدودی خود را بناشجاع
برگشته طالع رمانید القصه خدیو فیروز بخت کسباب چون خور عبید
جهانقاب که بیک تیغ کشیدن ساحت میدان سپهر از هجوم نجوم
بهر دزد و مانند باد صبا که بیک وزیدن محسن چمن از خس
و خاشاک پاک سازد بیک توجه بادشاهانه عرصه برانگار را نیز از
غبار تسلط و استیلائی مخالفان جسارت منش برداختند و بعد از
دفع آن مقهوران بدنگال قرین عظمت و جلال متوجه پیش شده
لوائی همت بدفع ناشجاع افراختند و قدمی چند رننه بودند که
مکر مخان صفوی فوجدار جونیور که چنانچه قبل ازین گزارش یافته

مؤید عالم گیر را با کمال جوش نشئه بادیه شجاعت و پهلوی سرزشته
 داناتی از کف نمیرود و همواره جوهر شمشیر با گوهر تدبیر بکار
 میبرند در اثنای این اراده بخاطر دانشور رسید که چون روی جنگ
 و کلزار بسمت جرانگار گشته هجوم افواج مخالف در آن طرف است
 و ازین جهت هر اول منصور نیز بآن جانب میل کرده مبدا از انحراف
 قول بسمت برانگار بادشاهزاده عالیقدر والا تبار محمد سلطان
 و ذوالفقار خان را که مقدمه الجیش ظفر اند تذبذبی بخاطر راه
 یافته این حرکت را بر چیزی دیگر حمل کنند و خدا نخواسته
 فتور و تزلزل بفرج هر اول رعد و باعث مزید خبرگی و چیره دستی
 اعدا گردد لهذا بحکم درو اندیشی و پیش بینی کس نرود بادشاه
 زاده والا تبار و خان شهابت شعار فرمانده حقیقت حال باز نمودند
 و پیغام فرمودند که شما بخاطر جمع و دل قوی در برابر غنیم بوده
 سرزشته کوشش و پایداری از کف ندهید که ما بسطوت و اقبال
 دشمن مآل این جسارت کیشان محال اندیش را از برانگار دنع کرده
 یکومک خواهیم رسید و بعد از رعایت این دقیقه حزم به نیروی
 همت خضروی و معاضدت تایید مماوی روی فیل مبارک بجانب
 همت راحت گردانیده بدافع مخالفان توجه نمودند و در خلال
 اینحال فیلی که اسلام خان سردار برانگار بران سوار بود بصدمه
 جان دم کرده افواج آن طرف برهم خورد و اکثر مردم آن سمت از جای
 رفته توفیق ثبات و قرار نیافتند اما سیفخان و اکرامخان که هاول
 اسلام خان بودند با معدودی قدم همت نشوده کوششهای مردانه
 نمودند و بختان بیگ روز بهانی که کار فرمائی توپخانه برانگار

جنگ جو و باشا را کجک محرک مولت و تندقی آن بد مست
دیوانه خوب بود به تنگ بزند و او بیچالکی و تیز دستی بندوقی
انداخته بمساعدت اقبال خصم افکن شه نشاء جهان تیرش بر نشان آمد
و آن مقهور لثیم مانند دیو رجیم که بشهاب ثاقب از آسمان فرو افتد
و بمان پلنگ خشمگین که از قلعه کوه نگونسار گردد از بالای فیل
فرو افتاد و فیلان بادشاهی رسیده فیلبانان دلیر و چالاک خود را
به پشتنه پشت او رسانیدند و آن دد صفت گسسته عزان در
قید اطاعت و فرمان خویش آوردند و آن دو فیل دیگر از قول
همایون گذاره شده بجانب دست راست جنود مسعود حمله بردند
و درین اثنا بلند اختر پسر ناشجاع و چندی دیگر از مرداران او مثل
شیخ ولی فرملی و شیخ ظریف داود ژنی و حسن خویشگی و خواجه
خسرو هریک با فوجی روی جصارت بسمت برانغار موکب نیروزی
آوردند و هم از رفتن فیلان مذکور و هم از حرکت این فریق بآن
طرف درین وقت که خدیو کامگار مخالفان تیره روزگار را از جرانغار
دفع کرده بودند از عقب قول منصور که بجانب برانغار گشته بود
آثار برهم خوردگی و انقلاب ظاهر گشت و معلوم شد که فنییم بآن
طرف حمله کرده شهنشاه مالک رقاب خواستند که با ملازمان رقاب
نصرت مآب عزان توجه و الا بآن مو تانته بدفع اعادی پردازند از آنجا
که یکی از کرائم فضائل و جلائل خصائل آنحضرت این است که در
عین شدت هنگامه حرب و پیکار که کم کسی از شجاعان و پر دلان
روزگار را دران حالت مرد آشوب متانت رای بر جای ماند و اجرای
آثار عهاست و دلوری بر نهی اقتضای عقل اتفاق افتد آن خدیو

بودند به نیروی جرأت و استقلال خدیو کشور اقبال و همت گرمی
امداد و اعانت سایه ذوالجلال بجهد و کوشش تمام بآن گروه بد فرجام
در آویخته چون باد صرصر که بر خاک و خاشاک سبک مرزد آن
جوار کدشان محال اندیش را از پیش برداشتند و به تیغ تیز و سنان
خون ریز بسیاری ازان برگشته بختان باطل ستیز را بر خاک هلاک
انگنده لوای غلبه و استیلا برافراشتند مید عالم را بمشاهده جوهر
شهامت و دلیری بهادران فیروزی لوا باد نخوت از مر رفته و بازدی
همت هست گشته بگام فرار و ادبار براهی که آمده بود باز گشت
لیکن آن سه نیل مست عریده جو که پیشاپیش نوح او بودند از
دفع و منع مبارزان دلیر و ضرب تغنگ و تبر رخ از عرصه کلزار
ننافته بر همان وتیره خیره و تیره پیش می آمدند بلکه از بارش
تیر و پیکان و صدمه بندوق و بان بسان سیل از ریزش ابر تند تر شده
روی قهر و صولت بجانب قول ظفر قرین آوردند و ازان سه نیل کوه
پیکر مغریت منظر یکی پیشتر آمده بغیل مرکوب مبارک قریب شد
و چون ابر تیره بخورشید تابان نزدیک رسید شهنشاه گران قدر کوه
و قار بحمله آن سیه مست باد کین از جا نرفته مر رفته نبات
و قرار که مهین شیمه آن خاقان مؤید کماکار است از کف نگذاشتند
• شعر •

بمردی ز جا یک سرمونشد • ز راه چنان سیل يك مونشد
به نمکین مر رفته عزیس جودش • نجیب جز نبض از پیکرش
و بقراولی که در حوضه یکی از نیلان همراه نهشته بود اشاره و
بصدر پیوست که فیلبان بد گهر خیره رو را که سوار آن نیل دلیر

نشان رسه نیل مست جنگی کوه توان که هریک آشوب کشوری
 و برهم زن لشکری بود از دست راست غلیم بر جرانگار موکب ظفر
 شعار حمله کرده بصدقه نیلان مذکور افواج دست چپ برهم خورد
 و پای ثبات اکثر مردم آن سمت لغزش پذیرفته توفیق مدانعه
 و محاربه نیانند و بی کوشش و آویزشی هزیمت خورده براه بی
 ناموسی شتافتند از وقوع اینحال کمال تفرقه و نفور بمساکر منصور
 راه یافتند تمام افواج بحراصواج بهم برآمد و مردمی که نه آبروی
 غیرت و حمیت داشتند و نه بهره از گهر بی بهای اخلاص و ندریت
 بموسسه دیو پندار و هزیمتی غول ادبار از سعادت و اقبال رو گردان
 شده عنان بوالهی گریز میبردند و بی ضرورت عار فرار گزیده عرض
 میادگیری و ناموس مردنی خود بردند و ملک جمعیت قول همایون
 نیز از هم گسسته زیاده از دوهزار سوار در رکاب فیروزی مآب نماند
 باجمله مخالفان تیره اختراز مشاهده تزلزل افواج نصرت اثر خیره
 تر شده به همان هیئت اجتماعی با نیلان مذکور روی جسارت بقلب
 لشکر ظفر اثر آوردند درین هنگام از بهادران جنود قاهره مرتضی
 خان از میسر قول و بهادر خان از التمش و حسن علی خان از طرح
 دست چپ هریک با معدودی از همراهان به نیروی همت و اخلاص
 رخس شجاعت برانگیخته سر راه بر دشمنان گرفتند و در همین
 وقت شهبشاه توفیق سپاه نیز از مشاهده این حال روی نیل مبارک
 آسمان تمثال بسمت ادای بد مگال گردانیده متوجه دنع آنها
 گشتند چنانچه پشت قول همایون بجانب برانگار نصرت آثار گردید
 و مبارزان فیروزمند و مجاهدان ظفر پیوند که بر ادای حمله برده

• شعر •

شد از برق کین گرم بازار جنگ • خروشید باز از دهائی تفنگ
 ضلالم ز خوابیدن مانعها • همین رخت دشمن بخواب فنا
 ز بس آتش کینهها در گرفت • عرق بر بدن رنگ اخگر گرفت
 درین حالت از ترخانۀ همایون توپی به فیل مرکوب زین الدین
 پسر ناشجاع رمیده یکپای فیلبان و یکپای شخصی که در عقب
 فیل نشسته بود بر پرانید لیکن بار و فیل آسیبی نرسید و رفته رفته
 شعلۀ حرب انروخته تر شده میان هراول جنود مسعود و لشکر
 مخالف کار جنگ از عمد خروشی و ماعقه ریزی توپ و تفنگ
 گذشته بآمد و شد نازک و خدنگ رسید و مبارزان پیکار جوو بهادران
 شهابت خو از هر دو سو دمت کوشش از آستین جرأت برآورده
 بمقاتله و ستیز پرداختند و بآتش غیرت هنگامۀ کارزار گرم ساختند
 از کفرت بارش تیر کمان نمودار ابر مطیر بود و عرصۀ دار و گیر از
 مبارزان دلیر نیستان پر شیر می نمود نوک پیکان جگر فرسا موزن
 آما خار آرزوهای باطل از دل اعدا بیرون کرد و نازک منفر شگاف
 جان ربا بمشبک مازی و رخنه پردازی هوای پندار و غرور از سر
 پر شور مخالفان بر آورد

• شعر •

ز برج کمان طائران خدنگ • پریدند بروی مردان جنگ
 نهان گشت از تیر فرق عذر • بدان سان که در زیر نرگس کدو
 گذشتی خدنگ از تن زخمدار • به بیرحمی باد از لاله زار
 درین اثنا سید عالم بارهه که از سرداران عمدۀ آن لشکر و رکن اعظم
 آن جیش نکبت اثر بود با فوجی عظیم از دلیران کام طلب جلالت

در مضار شجاعت و شهامت گوی سروری و تصب العبق
 برتری از خسردان آفاق ربوده نظر التفات همت بر تفرق انواع
 و نقص کمیت لشکر منصور نیفکنده باستظهار جنود غیبی واعتضاد
 جیش صماری با بقیه عساکر فیروزی مآل منوجه میدان رزم
 و عرصه قتال گردیدند و ناشجاع که روز پیش چنانچه گزارش یافت
 تقسیم انواع نموده میمند و میسره و قلب و جناح مرتب داشته بود
 درین روز آن ترتیب و صف آرائی را تنبیر داد و مجموع لشکر
 خویش یک صف کرده در عقب توپخانه باز داغمت و خود با بلند
 اختر پسر خرد در وسط فوج قرار گرفته زین الدین پسر بزرگ ادو سید
 عالم و شیخ ظریف داود زئی و شیخ ولی فرملی و حسن خویشکی
 در دست راست و مید قاسم و مکرم خان و عبدالرحمن خان بن لدر
 محمد خان در دست چپ صف آرا گشتند مجمل شهنشاه جهان
 با عساکر گیهان ستان به توزک و آئین شایسته آهسته آهسته روان
 شده چهار پنج گهزی از روز گذشته با فوج غنیم رسیدند و نخست از
 طرفین بان اندازی و جلگ توپ و تفنگ سر شده نیران جدال
 اشتعال یافت و هنگام برق انروزی و عدد جوی گرمی پذیرفت
 از نهیب صور ضرب زن و نیش زنبورک خصم افکن آثار قیامت
 آشکار و رگ جان دشمن فگار گردید توپ حیه درون آهنین دل
 باو از بلند آوازه اجل در شش جهت معرکه در داد و مهره تفنگ
 جان گسل از مهره پشت مخالفان گذر کردن آغاز نهاد و از گرمی برق
 بندوق و بان آب تیغ و سنان آتش آمیز شد و بسکه نائره کیم
 بر اثر رخت تو گفتم زمین شعله خیز و آسمان شراره ریز گشت

اندیشی در خاطر بود رفتن او عین مصلحت دولت است و غنای
 مزای کردار نگوید؛ خویش خواهد یافت و بجبر بر همزورگی
 مغفوف و تجدید توڑک امواج پرداخته اسلام خان را که هراول برانگار بود
 بجای آن رسیده بخت تیره روزگار سردار کردند و سیفخان و اکرام خان را
 با جمعی از دلیران پیکار جو و مبارزان بسالت خو هراول او ساختند
 و دیگر باره مغفوف نصرت و نیروزی آراسته لواپی دولت و بهروزی
 امر احداث و چون کوکبه اقبال جهان امروز صبح ظاهر شده غبار فساد
 هندوی تیره روز شب فرو نشست و خسرو گردون سریر عالم گیر مهر
 بقصد جهان کشائی ترکش زرین از خطوط شعاعی بر میان بست
 شهنشاه خورشید قدر فلک اقتدار بعزم رزم و پیکار و آهنگ جنگ
 و کارزار جوشن نصرت و تونیق پوشیده و تیغ بخت و تایید حمائل
 کرده بدستور روز پیش بر فیلی کوه پیکر سپهر مانند سوار شدند و
 اگرچه از لشکری که روز گذشته در ظل رایت فتح آیت مجتمع بود
 بواسطه منوج قضیه شورش انگیزی راجه جسونت سنگه تیره بخت
 ورین روز خجسته قریب بنصف متفرق شده از موکب جلال
 تخلف ورزیده بودند لیکن از آنجا که این بادشاه تونیق مپاه را
 بمقتضای وَمَا النَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ در معارک کشور کشائی و جهان
 متفانی جز بر تایید آسانی و نصر و اعزاز ربانی نظر فیعت و از
 کمال صدق توکل و حسن اعتقاد اعتماد همت خدا دادش بر
 امانت و امداد سپاه و لشکر نه چه بکرات در شتاند محاربات صدق
 کرمه کَمِ مَنْ نَمَتَ قَلْبًا غَلَبَتْ نَمَتُهُ كَثِيرَةً بِاللَّهِ را هنگام قدرت
 اعادای و قلمت اعوان و انصار آزموده به نیروی ثبات و استقامت

در اردوی معلی راه یافته مردم بهم برآمدند و خبرهای موحش لشکر آشوب شائع شد و مفسدان فتنه جو و هرزه گاران اردو هر بفساد برداشته دمت جرأت بخزان و کارخانجات و دواب پادشاهی و امتعه و اموال امرا و منصبدار و سپاهی دراز کرده بخود مری و شورش افزائی پرداختند و چون نزدیک بصبح این خبر بلشکر ظفر پیکر رسید باعث برهم خوردگی جنود فیروزی اعلام گشته سلك جمعیت موکب همایون از انتظام افتاد و بسیاری از مردم بهت نظرت کم حوصله و آحاد لشکر و سپاه برای خبرگیری بنگاه از روی سراسیمگی و اضطراب بمعسکروا شتافتند و باین تقریب رخ از عزم کارزار تافتند و جمعی از سفله نهادان کوته اندیش و دو رویان منافق کیش بخیالات باطل و فکرهای لطائل احتمال غلبه طرف مخالف را ریحان داده شباشب بلشکر ناشجاع پیوستند و گروهی دیگر از بیدلان عافیت گزین و کم فرمتان ادبار قرین پای همت پس کشیده از دولت مرافقت و همراهی موکب جهانکشا باز ماندند بالجمله چون خبر فرار آن ضلالت شعار بمعامع جلال رسید خدیو روزگار که ذات قدیمی نشانش معدن تحمل و وقار و همت ثابت ارکانش در شدائد و مهالک بسان کوه استوارست اما و قطعا بوقوع این مقدمه از جا نرفته تزلزل در بنای استقلال آنحضرت زاده نیانت و از سرا پرده اقبال بیرون خرامیده بر تخت روان سواره ایستادند و بخواص امرا و بندهائی که در رکب فیروزی مآب حاضر بودند خطاب کرده فرمودند که منوح این قضیه را از متممات امباب فتح و ظفر میدانیم چه هرگاه آن مفسد ضلالت کیش را داعیه بدخواهی و خلاف

انقیاد نهاده اظهار دولت خواهی میگردد چنانچه بدین جهت درین
یورش ظفر پیرا بهمراهی موکب جهانکشا اختصاص یافته بود لیکن
از آنجا که طینت فتنه سرشت او از خمیر مایه کفر و عناد مخمر
و داعیه شرف و فساد در ضمیر نفاق پرورش مرکوز و مضمربود و نظر
بر خبیث باطن خویش کرده خائف و ناایمن می زیست پیوسته
از بد نهادی و شقاوت منشی فرست انعام و بد اندیشی می جست
و نهانی ماده خلاف و طغیان در خاطر می بخت تا اینکه
در یلوت که خدیو جهان نظر بر ظاهر حال آن کافر بد سگال کرده
اورا سردار فوج برانغار ساخته بودند بعزم شورش انگیزی از معرکه
کارزار قصد فرار نمود و شباشپ کس نزد ناشجاع فرستاده از داعیه
فامد خود اورا خبر داد و اداخر شب مذکور از تیره روزی و برگشته
بختی با تمام لشکر و سپاه خویش و گروهی دیگر از راجپوتان ضلالت
کیش که با او در برانغار معین بودند مثل مهیس داس و رام سنگه
و هر رام راتهور و بلوی چوهان و جمعی دیگر از مست عقیدتان
باغواهی غول جهل و غرور از موکب منصور روگردان شده عنان بوادی
ادبار تافت و نخست باردوی بادشاهزاده محمد سلطان که بر سر راه
آن گمراه بود گذشته مردمش دست جصارت بغارت کشودند و هرچه
توانستند تاراج نمودند و چون بلشکرگاه اقبال رسید نیز در انهای
گرویز از مقاهیر لئیم دست اندازیهایی عظیم واقع شد و همچنین
آن سرخیل اهل نکال با آن حزب کفر و ضلال بهرجا میگذشت
هرچه و هرکس بر سر راه می آمد دست خوش تاراج و پایمال
تطاول راجپوتان میگشت و ازین جهت شورش و انقلاب عجیبی

اقبال ترتیب یافته بود نزول اجلال ارزانی داشتند و بعد از ادای نماز مغرب و عشا و طلب نصرت و فیروزی از حضرت خلاق مایه شاه با بخت بیدار و دل هوشیار بر بستر استراحت تکیه فرمودند و در اواخر این شب معادت پرتو سانجۀ شورش افزا بظهور پیوست که ظاهر بینان صورت پرست آنرا چشم زخمی عظیم دانستند و از آنجهت فی الجمله تفرقه و برهم خوردگی بعساکر منصور راه یافت چنانچه جمعی از کوفه فطرتان تذک حوصله را که از پیرایۀ ثبات نفس و رموخ همت بهره نداشتند پای ثبات و قرار لغزش پذیرفته عیان استقلال از کف رفت و تیره درونان نفاق پزوه را که هیچ لشکری از وجود فساد آموذ آن گروه خالی نیست دست آریز خلاف منشی و بیراه روی بدست آمد اما هوا خواهان و نا کیش عقیدت مند که پیوسته لطائف تاییدات آسمانی و امداد عون عنایات ربانی هر باره این دولت جاردانی بی توسط اسباب ظاهری بچشم شهود و عیان دیده و حسن توکل و رموخ همت آسمان پیوند این خدیو مؤید فیروز مند بارها در مهالک و اخطار سنجیده بحبل المتین اقبال بیزوال شهنشاه دین پناه وثوق و اعتصام تمام داشتند تنزل در احساس والی عبودیت و اخلاص شان راه نیافت - شرح این واقعه عبرت افزا آنکه راجه جسونت ملکه ضلالت کیش جهالت خو که شهنشاه فضل پرور نقوت گستر از کمال مروت ذاتی و گرم جبینی موابق زلت و تبصیراتش را بعفو و بخشایش مقرون ساخته مراعهم و عنایات بی اندازه که بعض ازان رقم زده کلک حقائق نگار شده دوباره او بظهور رسانیده بودند اگرچه بظاهر هر بر خط بندگی و

توپخانه را با حید عالم بارهه و سید مرتضی اماسی و شیخ ظریف و شیخ ولی فرملی و سید راجی و سرداران خویش جمع کرده از لشکر گاه پیش فرستاد که آمده برابر جنوب ظفر اثر به توپ و تفنگ نیران جنگ بر افروزند پاشا و والا کار فرمایان توپخانه منصور نیز شعله افروز حرب و پیکار گشته از ده های آتش دغان بان و نهنگ خون آشام توپ و تفنگ را سرانجام مخالفان دادند و تا شب از طرفین هنگامه جدال گرم بود و چون شب در رسید و ظلمت لیل پرده تیرگی بر چهره بخت اعدا کشید ناشیاع نرفته مذکور را باتوپخانه باز پس طلبیده پناه خود را یکجا فراهم آورد و چون سرزمینی که اعدا آنجا بجنگ پیش آمده بودند مکانی مرتفع بود و بر معسکر آنها اشراف داشت معظم خان بصواب دید رای مائب چهل توپ از توپخانه بادشاهی پرده در سرزمین مذکور رو به لشکر ادبار نصب نمود و پربلیغ گیتی مطاع صادر شد که عساکر ظفر تقریبی بهمان ترتیب و آئینی که صف بسته ایستاده بودند از اچدان فرود آمده با جوشن و سلاح شب را پاس دارند و سرداران فیروزی نشان هریک در پیش فوج خود مورچال بسته از غدر و کید اعدا غافل نباشند و بموجب امر اعلی معظم خان تا پاسی از شب بر اطراف لشکر فیروزی مصاف گشته باهتمام مورچالها و تاکید مراتب خبرداری و کسک قیام داشت و آن شب بر طبق فرمان لازم الاستئال مجارزان موکب فیروزی مآل سلاح از بر نیفتادند و زمین از اسپان بر نداشتند و گیتی خدیو عالم گیر بعد فراغ از مراسم حزم و احتیاط بادشاهانه از نیدل فرود آمده بدولتخانه مختصری که پاشا و والا دران نبردگاه

با فوجی عظیم در برانغار باز داشته حصن خوبشکی را با جمعی
 هراول او ساخت و مکر مخان صفوی را با سید راجی و چندی دیگر از
 سرداران عمده و گروهی انبوه در جرانغار مقرر نمود و شیخ ظریف
 داود زئی را با فوجی طرح ساخته اسفندیار معمری را در التمش
 مقرر داشت و اهتمام توپخانه با ابو المعالی میر آتش گذاشته میر
 علاء الدوله دیوان خود را با جماعتی بچنداولی و حید قلی اوزبک را
 با جوتی بقراولی گماشت مجمل بعد از انقضای چهار گهزی از
 روز مذکور که صفوف قتال ترتیب یافته شهنشاہ مؤید عالمگیر
 بسنت سنبله خویش که در معارک رزم و پیکار و التزام حواری بر
 فیل فرموده اند تا فروغ طلعت مهر انوار از اوج رفعت و علو بر عرصه
 کارزار تافته هم از حصن دلیری و تلاش و جوهر سعی و کوشش
 مجاهدان فیروزی شعار آگهی یابند و هم انواع نصرت اثر و کافه مپاه
 و لشکر را مشاهده فر عظمت و جلال آنحضرت سرمایه ثبات و قرار
 همت و استقلال گردد بسان خورشید که بر سپهر اعلیٰ برآید بر فیلی
 ظفر پیکر آسمان منظر سوار شده پایه افزای عزت و علا گردیدند
 و همعنان جنود توفیق و تایید با فر فریدون و حشمت جمشید در
 کمال آهستگی و آرام بنوعی که ترتیب صفوف و تسویه انواع برهم
 نخورد معاننی که تا لشکر گاه غنیم بود بگام نصرت پیمودند و سه
 پاس از روز گذشته بغاصله نیم کرده از معسکر مخالف در سرزمینیکه
 توپخانه همایون را نصب کرده قراولان موکب اقبال آنجا میدان
 جنگ دیده بودند در برابر اعدای صف کشیدند ناشجاع فتنه
 اندیش امروز قدم جرأت از جای خود پیش نگذاشته برخی از

و در هر فوج چندی از آن عربده جویان معرکه آشوب با توپخانه جداگانه معین گشته از اسباب سطوت و صولت دقیقه نا مرعی نماند در آنروز از کثرت سپاه و جوش لشکر آثار شور محشر هویدا بود و از غبار هم منور و دمنور مواکب منصور چهره آسمان و روی زمین ناپیدا لشکری آراسته و زنگین چون خیل مبنزه و ریاحین توگفتی از زمین میجوئید و جیشی بر تهر و طیش مانند امواج بحر مواج از شورش کین میخروشید زمین با همه تحمل و سخت جانی از حمل گرانی آن خیل انبوه ستوه بود و از بسیاری نیلان آهنگین جوشن فلک شکوه سراسر دشت و صحرا کوه می نمود • شعر •

زمانه شور محشر عرض میکرد • زمین از چرخ وسعت قرض میکرد چنان از جوش لشکر قحط جا بود • که نقش سایه بر دوش هوا بود اگر سیماب باریدی چو باران • بماندی بر ستان نیزه داران القصه قریب بود هزار سوار مکمل آراسته که کم وقتی در ظل رایت ملاطین نامدار و خواقین گردون اقتدار مثل آن فراهم آمده باشد مہیای نبرد و آمادگی گیرد و دار گردید و حکم اشرف صادر شد که اردوی معلی و دولتخانه والا در همانجا که بود نزول اجلال داشته باشد و در همین روز ناشجاع نیز به ترتیب و تسویه افواج خویش پرداخته خود باله وردیخان و عبدالرحمن بن نذر محمد خان در قول قرار گرفت و بلند اختر پسر خرد خود را با سید عالم باره و مید قاسم قلعه دار اله آباد و سنجر و سیف الله پسران الله وردیخان با فوجی خان مذکور و قشونی دیگر از مردم کلوی هراول کرد و شیخ ولی فرملی را با جمعی بهر والی آنها تعیین نمود و زین الدین پسر بزرگ را

بلژی نصرت و ظفر بود بدو نوچ دیگر استحکام یافته سرداری میمنه
 بهر شهامت و کارفرمائی محمد امین خان میر بخشی مقرب
 گردید و گنج علی خان و سید منصور باره و بهکونت سنگه هاده
 و مترمین بندیده و سید مسعود باره و عباس افغان و فرهاد بیگ
 علیمردان خالی و خواجه صادق بدخشی و جیهنگه بهدوریه و سید
 تقار باره و شیخ نظام قریشی و سید حامد بخاری و روپسنگه راتهور
 و چندی دیگر با خان مذکور معین شدند و کارفرمائی میسر به حسن
 بصالت و جانفشانی مرتضی خان تفویض یافته سید حامد
 خلف او و کبیری سنگه بهورتیه و رای سنگه راتهور و مؤیدکر
 بندیده و محمد بیگ ارلات و نصرت خان و نیازی خان و رکهناتیه
 ملکه راتهور و خانه زاد خان و قابلخان و سلطان بیگ و میر رستم و
 امد کاشی و شیخ جلال داؤد زئی و لطف الله میدانی بهمراهی
 لوتعین یافتند و عبد الله خان سرای و عبد المجید دکنی و
 زنبهلی و سیف بیجاپوری و آتش قلماق و ولی بیگ کولای و
 اعام وردی و یادگار بیگ ارلات و عرب شیخ ولد طاهرخان مرحوم و
 جمعی دیگر از دلیران کار طلب بقرادلی سپاه ظفر پناه توسن جلالت
 برانگیختند و خدمت چندهاولی بخواصخان و اخلاصخان و مزوار
 خان و رای قنوجی و جمعی دیگر از منصبداران و گروهی از اعدیان
 مغرض گشت و فیلان فلک پیکر خصم انگن دشمن ربا که هریک
 تیره ابر طوفان خیز بلا و مایه سیه روزی اعدا بود باسلحه و یراق
 جنگ شکوه آسمانی یارنده و برق انگنان چابک دست قوی بازو
 و تفنگچیان مو شکاف شعله خوب بر پشته پشت آنها جای گرفتند

اخلاص نشان مثل عابد خان و امد خان بخشی دوم و فیض الله خان
 با محمد عابد برادر خود و سید عزتخان و محمد بدیع بن خصر
 بن ندر محمدخان و دیندار خان و رضوانخان و منعمخان و غیرتخان
 و تهور خان و مخلص خان و افتخار خان و اله یار خان و سید
 هدایت الله صدر و رای رایان و شیخ عبد القوی و نصرتخان و پلنگ
 حمده و میر نعمت الله و محمد علیمخان و مراد خان و ذوالقدر خان
 و سیف الدین صفوی و شیخ نظام و ملتفتخان و اسمعیل ولد
 نجابتخان و لطف الله خان و لد محمد الله خان و افتخار ولد فخرخان
 و قباد بیگ و آقا یوسف و محمد مقیم دیوان بیوتات و معین خان
 و قطب کاشی و محمد عابد ولد زاهد خان مرحوم و فتح الله نواسه
 معتمد خان و جهانگیر قلی بیگ داروغه تورخانه و محمد تقی
 برادر زاده وزیر خان و اختیار ترین و عبد الله بیگ شیرازی و ولی
 محمد انصاری و جمال غوری و صالح بیگ و کامل بیگ گرز بردار
 و خواجه بختاور و خدمتگار خان کامیاب ملازمت رکاب ظفر مآب
 شهنشاه مالک رقاب گردیدند و تا بنده اختر برج سلطنت رخشده
 گوهر درج خلافت بادشاهزاده محمد اعظم را بدستور دیگر معارک
 و حروب بهره اندوز سعادت همراهی نموده باخود در حوضه فیل خاص
 فشانیدند و عمده امرای عظام معظم خان را که با جمعی قلیل
 بایلغار رسیده بود در حوضه فیلی نجای داده حکم فرمودند که فیل
 مرکوب او در جنب فیل مبارک باشد و یمین و یسار قول که دو

نصرت منذ بهر اوائی آن فوج مامور شدند و سرگردگی التمش به حسن جرأت و کوشش بهادر خان تفویض یافته مصری و غلام محمد انجان و عبد الذبی انصاری ولد هادی داد خان و محمود خان رزاق و سلطان داؤد زئی و عمرترین و گروهی دیگر از بهادران جلالت منش شہامت آئین در سلک همراهی او منتظم گردیدند و در دمت راست موکب جلال داؤد خان با جمعی از دلیران عرصه قتال مثل راجه اندرمن دهندیره و راجه دیبی سنگه بندیلہ و یکہ تاز خان و ساداتخان و مید شجاعت خان و عبد الرسول دکنی و چتر بھوج چوہان و اندرمن بندیلہ و ابوالمکارم ولد افتخار خان مرحوم و خواجہ رحمت اللہ و خواجہ حسن و خواجہ محمد شریف نہ بیدی و گشن سنگه چندراوت بطریق طرح معین گشته کمر جانفشانی بر میان ہمت بست و راجہ سچان سنگه با سید فیروز خان و ہزیر خان و حسن قلیخان^(۱) و سید بہادر بہکری و فتاح خان و کامگار خان ولد شاہ بیگ خان و مقیم خان و اوزبکخان و سید مقبول عالم و بہرام ولد یوسف محمد خان و میرزا علی عرب و قاسم و خضر پسران ہزیر خان و سید قطب عالم و دیگر مبارزان بمالت کیش ثابت قدم در دمت چپ طرح شدہ چتر آسمان ملی ہما آسمی از اوج قول سایہ معادت بر مفارق ندریان عقیدت مند انگندہ قلب لشکر بفر شوکت و حشمت بادشاہی کہ پرتوانوار عظمت و جلال الہی امت قوت گرفت و جمعی از بندہای

انصاری و عبد الرحول بیگ روز بهانی و محمد مراد بیگ بهراولی
آن مقدمه الجیش فتح و فیروزی و اهتمام مراسم برق انگنی
و دشمن موزی پدش قدم میدان نصرت گشته گوی مسابقت از
اقران ربود و راجه جسوفت هفکه را با سپاه و راجپوتان او دربرانفار
نصرت آثار حکم صف آرائی شد و مهیس داس راتهور و محمد
جسین شلدوز و میر عزیز بدخشی و بلوی چوهان و رامسنگه و هررام
راتهور ضمیمه فوج او گشتند و اسلام خان با احتشام خان و سیفخان خان
و اکرام خان و همت خان و سید بهادر و سید علی اکبر بارهه و سید
زبردست بارهه و شجاعخان و دلور خان و ابو مسلم حویش اسلام خان
و صمریز مهمند و سید یادگار حسین بارهه و عبد الله بیگ و کشور سنگه
هاده و سید احمد کبیر و سید کرم الله بارهه و شهاب الدین قلیخان
و سبحان سنگه بیگ روز بهانی با برخی از توپخانه و جمعی از برقداران
بهراولی آن فوج دریا موج قرار یافت و سرداری جرانفار فیروزی
شعار نام زد قره باصره دولت و کامکاری و غره ناصیه حشمت و
بخذیاری بادشاهزاده عالیقدر سعادت توام محمد اعظم شده سپاه
ایشان با خان دوران و راجه رایسنگه سیسودی و میرزا خان و بیرم
دیو و منبل سنگه سیسودی و هوشدار خان و مسعود خان و سندر
داس سیسودی و سید شمس بارهه و راجه چترمن جادون و جمعی
دیگر از پندها و منصبداران دران طرف صف نصرت آراستند و کثور
رام سنگه بارهه و امرسنگه بارهه و چندراوت و علی قلیخان و جگت سنگه
هاده و سورجمل کور و شرفخان بیگ ترکمان و کاکرخان و میر
حسینی و میر بهانی و فتح سنگه کچوا و چندی دیگر از مبارزان

که روز میوم وصول رایات ظفر پناه بموضع کوره بود عزم صف آرائی
و کاروا با آن برگشته بخت تیره روزگار از خاطر اقدس سر برزده
فرمان قهرمان جلال صادر شد که توپخانه رعد نهیب برق نشان را
پیش برده در برابر افواج غنیم صاعقه بار و آتش فشان سازند
و مواجب نصرت پیرا لوائی همت بدفع اعدا برانرازند بمجرد صدور
امر کرامت اثر دریا دریا لشکر چون بحر از جنبش نسیم بجوش آمده
و نهنگان شیر افکن دشمن شکن تن بزیب جبهه و جوشن پیدراخته
فوج فوج مانند موج از پی هم برخاستند و یساولان جنود دولت
و میرتوزکن بهرام صولت به ترتیب و تهویه عساکر گردون شکوه
پرداخته صفوف قتال برآراستند هراول برایت اقتدار غرغ جبین
حشمت و سربلندی طراز کسوت نصرت و فیروز مندی بادشاهزاده
والا تبار محمد سلطان رونق یافته خان عالم و سید مظفرخان بارهه رسید
نجاتخان بارهه و ارادخان و شیر سنگه راتهور و تزیاباش خان و
راجه اودیبهان میرتیه و هر جس کور و بهادر بیگ و راجسنگه کور
و اودیبهان کور و گروهی دیگر از مبارزان شهابت نشان بایشان معین
شدند و ذوالفقار خان با توپخانه و اکثر برقدازان و جمعی از
دلیران عرصه و غا و ثابت قدمان معرکه هیجا مثل فتح جنگخان
ورشیدخان انصاری و اودبهار سنگه هاده و لودبخان و سید شیرخان
بارهه و زبردستخان و سکندر روهیله و رام سنگه راتهور و دولت
انغان و سید نور العیان بارهه و کاکر خان و عبد الباری و قادر داد

که چون کسی را اتفاق ظهور این احوال با یکی از خداوندان اقبال و برگزیده‌های خاص فی‌الجمال افتد زود تر از زود مستحق خذلان و نکال و محارار نکبت و ادبار گشته مرانجام کارش بخواری و نگونساری کشد آری در پیشگاه اراده ازل و مشیت ربانی هر کس غبار خلاف انگیزد روزگارش خاک مذلت بسر ریزد و هر که از محال جوئی و ناخرسندی با قضا و قدر ستیزد و با کارکنان آسمانی در آرزود * ع * چنان افتد که هرگز بر نمیخیزد * مصداق این بدیع سخن صورت حال ناشجاع فتنه جوی عمادیت دشمن است که از بی‌خردی و باطل‌اندیشی و زیاده طلبی و حسد کیشی حفرق مروت و مردمی خدیو جهان و مراعات موافق عهد و پیمان بر طاق نصبان گذاشته بیداد من فحوت و غرور فیران خلاف و نزاع انروخت و بدست کردار خویش تیشه بر پای بخت و دولت زده بآتش کین بخود سوخت تفصیل این مقام آنکه چون بفصائح والی پادشاهی که هر یک عنوان نامه هوشمندی و آگاهی بود آن سر خوش نهاده غفلت و لرور را اذافه شعور دست نداد و چنانچه گزارش یافته از ال‌آباد بقصد محاربه و پیکار گام ادبار پیش نهاده در عزیمت ناصواب خویش رسوخ و اصرار داشت و درین وقت با جنود نکبت اثر در برابر موبک ظفر پیکر نهشته همهت بر استیصال خود می گماشت لاجرم شعله قهر جهان سوز شهنشاه دشمن گداز از کانون غیرت زبانه زده مرمر مطوت پادشاهی از مهیب غضب وزیدن گرفت و تنبیه و گوشمالی آن بیخرد بد مثال از واجبات دولت و اقبال دانسته روز یکشنبه نوزدهم ربیع الثانی مطابق بیست و سیوم‌دی ماه

ذکر محاربه شیران بیشه هبجا و بهادران رزم پیرا و قسم و فیروزی عساکر ظفرلوا و فرار ناشجاع ادبار انزا از معرکه مرد آزما

بر ضامائر دور بین دیده وران دانش آئین صورت این نمونی جلوه گر
است که هیچ مفتی در آدمی نگویند تر از لجاجت و برخاش
جوئی و شور انگیزی و فتنه خوئی نیست چه برداءت این خصال
نمیده بصیار باشد که دولتهای عظیم خلل پذیر گردد و کج رفعت
و قصر حشمت سلاطین والا مقام بانهدام گراید بها نامداران والا نژاد
بانروزش نیران جدال و عناد خرمین اقبال و کمرانی بباد داده اند
و از باطل ستیزی و شک سری سر بر سر کینه وری نهاده • شعره
بنزدیک کار آگهان روشن است • که زنجیر کردن رگ کردن است
کجا شعله باخار و خس آن کند • که با خویش مغرور نادان کند
نهی مغرور ظرف همچون حباب • ز خویش است بنیاد کارش خراب
خاصه دران هنگام که این ردائل نصاد انجام با سوء تدبیر و اختلال
رای که خود به تنهایی سرمایه هزار زیان و بحقیقت دشمن
خانگی عبارت از آنست قرین شود و اگر باینحالت و خاصیت اثر
کفران نعمت و فاساد و پاداشی و نصیان عهد و ناحق شناسی علاوه گردد
و نیت خیر اساس و اندیشه حق پرتو که دولت و فیروزی و سعادت
و فیروزی از نتایج و برکات آن است مفقود باشد مکانات آن بطریق
اولی از پیشگاه عدالت منتقم حقیقی که پاداش هر نیک و بد در
کارخانه قدرت بدیع او آماده و مهیاست بمنصه ظهور رسد و پیدا است

خاص با نادری مورد نوازش گردیدند و همچنین سایر امرا و بندهای
 که در رکاب ایشان بودند بدولت زمین بوس رسیدند - از شرائف
 اتفاقات و بدائع اسباب فیروزی آنکه زبده امرای عظام معظم خان
 که بموجب یرلیغ گیتی مطاع از خاندیس متوجه درگاه آسمان جاه
 گشته بود درین تاریخ که دو روز بعد ازان مجاریه و قتال روی داد
 بموکب جاه و جلال پیوسته جبهه سای آستان سلطنت شد و از
 رسیدن بوقت مجددا حسن اخلاص و نیکو بندگی و جوهر همت
 و کار طلبی آنخان والا مکن که در پیشگاه خلعت جاوید ظهور نموده
 مشمول انظار عاطفت و توجه بادشاهانه گشت و یک هزار مهر بر سبیل
 نذر گذرانیده بعطای خلعت خاصه با نادری قاصت مباهات
 افراخت و شهنشاه مؤید مظفر روز دیگر دران منزل فیروزی اثر
 اقامت گزیده بتقسیم افواج نصرت شعار و تمهید لوازم رزم و دیگر
 پرداختند و درین روز بادشاهزاده محمد سلطان بعنایت خنجر
 خاصه با علاقه مروارید و یک صد اسب از انجمله ده اسب عربی
 و عراقی و معظم خان بعطای جمدهر مرصع با علاقه مروارید و یک
 صد اسب ازان جمله پنجم اسب عربی و عراقی یکی با زین
 و ساز طلا و خان دوران و راجه رای سنگه هر یک بعطای خلعت
 و محمد بدیع بن خسرو بن نذر محمد خان بمرحمت اسب عراقی
 و پرموجی باضافه هزار سوار بمنصب سه هزاری دو هزار سوار
 مطمع انظار نوازش گردیدند •

و خطاب میدوزا خانی و انعام می هزار رویه و باضافه هزار می
 پانصد سوار بمنصب سه هزار می دو هزار سوار مشمول مراسم گونا
 گون گردید و بعرض اشرف رسید که راجه انرده کور از کومکیان
 عساکر منفلا که بسبب اشتداد آزار قدیم چند روزی در اکبر آباد
 توقف کرده درین اوقات با وجود بقیه کوفت از روی کمر طلبی
 بعزیمت لشکر ظفر اثر از انجا روانه شده بود در نواحی مستقر الخانه
 اکبر آباد روزگار حیاتش بسر آمد چهارم که عبور موکب منصور
 از نواحی مکن پور می شد شهنشاه مؤید دین پناه که همواره طلب
 همت از دلای آگاه و استفاضه انوار توجه از بواطن اولیاء الله شیمه
 کریمه آنحضرت است بروضه قدسیه قدوه اصغیاء عظام نقاره مرناه
 کرام حضرت سید بدیع الدین قدس سره که بزبان عوام اهل هند
 بشاه مدار اشتها دارد عمان توجه والا انعطاف داده رسم زیارت بجا
 آوردند و مجاوران آن مزار فائض الانوار را از فیض انعام عام بهره ور
 ساختند هفدهم ظاهر قصبه کوره که بادشاه زاده والا تبار عالیقدر
 ارجمند بخت بلند محمد سلطان با عساکر منفلا آنجا نزول داشتند
 و ناشجاع بچهار گروهی آن رسیده توقف ورزیده بود و توپخانه در برابر
 خود چیده عزم صف آرائی داشت مضرب مراد نصرت و ظفر گردیده
 و بادشاهزاده ارجمند بلند مقدار محمد سلطان احراز سعادت ملازمت
 اشرف نموده یگهزار مهر بطریق نذر گذرانیدند و بعطای خلعت

(۲ ن) و دو هزار رویه بخدم و مجاوران آن مزار فائض الانوار عطا
 کردند هفدهم الخ

آریزشی از قلعه برآمد و باتفاق فرقه مذکور در دو منزلی اله آباد
 بار پیوست و هفتم ربیع الثانی که آن موقد نیران فتنه و فساد
 باله آباد رسید حید قائم بارهه نیز از قلعه برآمده بار ملاقی شد
 و چون آن باطل اندیش بشخرد بدستور سابق قلعه را بتهصرفش
 وا گذاشت و حید تاج الدین نام سیدی از اقوام خود بنیابت
 خویش آنجا گذاشته با جمعیتی که داشت ضمیمه جیش فتنه
 گشت و ناشجاع بعد از هشت و نه روز توقف در اله آباد از آب
 گذشته قدم جسارت پیش نهاد و سرانجام حالش عنقریب عبرت افزای
 هوشمندان خواهد گردید درین هنگام عاطفت بادشاهانه داود خان را
 بمرحمت فیل با جل زر بغت نواخت و حسن علیخان را قوش بیگی
 کرده عطای خلعت و علم باضافه پانصد بمنصب دو هزار و هزارسوار
 مباحی ساخت و یزدانی پسر عم او بفوجداری فتح پور خانوه از تغییر
 راجه مهابنگه بهدرویه و مرحمت خلعت و اسب و باضافه عیش مدی
 چهارصدسوار بمنصب هزار و پانصدی هزارسوار و سزادار خان بخدمت
 میر بخشیکری اهدیان از تغییر رعد انداز خان و عنایت خلعت
 و از اصل و اضافه بمنصب هزار و صد و پنجاه سوار و قزلباشخان
 بانعام پنجهزار روپیه و شجاع خان و چندی دیگر از بندها بمرحمت
 اسب مورد نوازش گشتند درازدهم ماه مذکور میر ابو المعالی ولد
 میرزا والی مرحوم از جایگیر داران موپه بهار که بنابر ضرورت
 بناشجاع گرویده درین وقت برهبری سعادت از لشکر او روی ارادت
 بموکب اقبال آورده بود دولت زمین بوس دریافته بعطای خلعت
 و اسب با ساز طلا و فیل با جل زر بغت و شمشیر با ساز میدا کار

جنگ و پیکار تعجیل نکرده انتظار وصول موکب مسعود برند و در همین روز که از نواحی سوزن کوچ میشد ذو الفقار خان از مستقر الحاقه اکبر آباد رسیده بهشکر ظفر اثر ملحق گشت و بهادر خان بهشکر ملحق مرخص شد و بعد از طی دو سه مرحله بوضوح پیوست که ناشی از باله آباد رسید و سید قاسم قلعه دار اله آباد بمقتضای قرار داد رفته باو ملاقی گردیده است - مجملی از حال بد فرجام آن ناحق شیکس بعد بر آمدن از پتده آنکه چون به بنارس رسید از ظلم پرحتمی و بیدادگری که همواره در طبع او مرکوز بود دست جور و اعتصاب بر مکنه و متوطنین آن بلده کشاده محصلان و متشددان گذاشت که مبلغی خطیر از زمره تجار و متمولین هند و مسلمانان که در آنجا بودند بگیرند و بچیر و تهر و عنف قریب سه لک روپیه بزور سر پنجه تطاول از اهل بنارس گرفت و از کمال بی پروائی و بییهوشی او جمعی که متصدی این جور و ظلم بودند بر وفق مضمون •

• بدت •

به نیم بیضه که سلطان متم روا دارد • زنند لشکریانش هزار مرغ بهیچ اصناف مبلغ مذکور از میان برده انواع ظلم بعرض و مال و ناموسی آن مظلومان رسانیدند و آن بی خرد بد مال جمع این مال را هر مایه جمعیت اسباب پریشانی و نکال ساخته از آنجا قدم جرأت پیش گذاشت و چون فوجی بسر کردگی سید عالم و حسن خودیشکی و خواجه خسرو نوکران خود بر مر جونپور فرستاده بود و آنها رفته بمحاصره آن پرداخته بودند مکر مخان صفوی حاکم آنجا تاب ثبات و پایداری در خود ندیده بعد از انداختن تپه چند و اندک

فخریه که اقبال مقام کرده بنشاط عساکر پرداختند و از آنجا که خدیو
 جهان را نیت خیر نرجام و همت حق شناس بر هدایت ناشجاع
 فتنه انگیز نا سپاس مقصور بود و بمقتضای عموم رافت و صلاح
 اندیشه میخواستند که تا ممکن و میسر باشد این مهم بمدارا
 و مصالحه انجام یابد و کار به ستیز و آریز نکشد از یک منزلی سروری
 دیگر باره قصی صبیغه مبنی بر مراتب نصیحت و خرد پروری
 مرقوم کلک نفوت گمتری ساخته مصحوب یکی از بندهای درگاه
 نزد او فرستادند تا کیفیت عزیمت و تحقیقت ما فی الضمیر آن
 بی بهره جوهر دانش و تدبیر بوضوح پیوسته اتمام مراتب صحبت نیز
 بظهور رسد و در همین منزل مخلص خان که برسم سزاولی عساکر
 منقلا تعیین یافته بود از لشکر بادشاهزاده خورشید قدر سپهر مکن محمد
 سلطان رسیده احراز دولت ملازمت اشرف نمود و عرضه داشت آن
 والا نسب مشعر بکیفیت حال جنود مخالف بخداست همایون
 گذرانید و چون اخذار قرب وصول نا شجاع و مقدمات فتنه جوئی
 و شورش انگیزی او روز بروز بمساع دولت میرمید و بدیقین انجامید
 که آن شوریده دماغ سودایی سلطنت بزواج نصائح و شرائف
 ملاطفات خسروانه ترک باطلی ستیزی نکرده از بشردی همت بر
 امتیصال خود میگمارد و در کج اندیشه و عناد بنوعی راسخ است
 که بهیچ وجه مدارا و مواسا با او ندارد لاجرم نیران سطوت و جلال
 خدیو کشور و اقبال باغعمال آمد و چهره غیرت و عتاب بادشاهانه
 فرزان شده پنجم ماه مذکور از سوزن لوائی توجه بمدانعه
 اخراجتند و به پای شاهزاده والا نژاد و عساکر منقلا روان شد که در

انصراف یافتند و رعد انداز خان که بقلعه داری مستقر الخلافه
 اکبرآباد مورد انظار اعتماد گشته بود بعطای جمدهر مینا کار و باضافه
 پانصدی صد سوار بمنصب هزار و پانصدی پانصد سوار نوازش
 یافته مرخص شد که خود را بر جناح سرعت باکبر آباد رساند و
 خدمت میر بخشی گری زمره اهدیان که بار متعلق بود بسزوار
 خان تفویض یافت و راو بهاو سنگه بعنایت فیل و جمدهر مرصع
 و اسب با ساز طلا و پرم دیو سیهودیه بعطای دهکدهکی مرصع و اسب
 با ساز طلا و سبل سنگه سیسودیه بمرحمت اسب و راجه اودیبهان
 مرینه بعنایت خلعت مباهمی شده ضمیمه جنود منقلا گشتند
 و فضل الله خان بخدمت بخشی گری واقع نویسی دار الخلافه
 و کرم افغان بغوجدارئی نواحی شهر تعین یافته بعنایت خلعت
 مروراز گردیدند و خواجه عبد الوهاب دهبیدی و میر عبد الرحیم
 ولد اسلام خان مرحوم و جمعی دیگر از بندها در سلك گومکیان آن
 دار الملک حشمت و جاه انتظام یافتند و کیرت سنگه بکامان بهاری
 که فوجدارئی آن باو متعلق بود مرخص شد و راجه پرتھی چند
 باضافه پانصدی صد سوار بمنصب هزار و پانصدی پانصد سوار
 مرافراز گشت بیستم ماه مذکور رایات منصور بغیورزی و نصرت از
 خضر آباد نهضت نموده بعد از طی سه مرحله بعرض اشرف رسید
 که فرقه ناصیه متح و ظفر بادشاهزاده عالیقدر والا گهر محمد سلطان
 باعماکر منقلا نوزدهم همین ماه باناره رسیدند باجمله شهنشاه
 جهان صید کنان و شکار انگنان طی منازل نموده سیوم ربیع الثانی
 مایه عز و جلال بر نواحی قصبه سورون گذراند و روز دیگر دران

بنارس پیش نه نهاده بهمت پتنه معارفت کند بادشاهزاده نامدار
والا تبار محمد سلطان را با عساکر منقلا باز گردانند و خود نیز
بسعادت بعد از فراغ شکار موورون به مستقر دولت روز افزون مراجعت
فرمایند و اگر از غنوده بختی و بیدولتی توفیق آگاهی و انتباه نیافته
سرنخوت و امتکبار انرازد و باله آباد آمده بارتکاب محاربه و پیکار
پردازد و تنبیه و گوشمال او را وجه همت گیتی کشا ساخته بدفع
آن فتنه جو توجه نمایند و بنابرین عزم خیراحاس شانزدهم ربیع
الاول موافق بیست و دوم آذر عملۀ منشیخانه را خلعت داده حکم
فرمودند که سراق اقبال بیرون زنند و عمارات فیض بنیاد خضر
آباد محط بارگاه حشمت و جاه کردند و روز دیگر که ساعتی فرخنده
اثر بود اوائل روز با بخت فیروز و طالع دشمن سوز از قلعه مبارک
بر نیل ظفر گنج حوار شده بهمعنائی جنود آسمانی رایت عزیمت
همایون بصوب مقصد بر انراختند و از میان شهر متوجه گشته تا
خضرآباد همه جا خلایق را از زرنشالی دست جود کامیاب
ساختند و برای سرانجام بعض امور در روز دران مقام دالکشا بساط
اقامت گسترده انتظام بخش مهام دولت بودند قلعه داری دار
الخلافة و حراست و خبرداری مراد بخش که در انجا محبوس
بود بدستور سابق بامیرخان تفویض یافت و سیادتخان بنظم
مهمات آن مرکز خلافت معین گردیده بعنایت نادری خاصه مبله
شد و دانشمند خان بانعام بیست هزار روپیه کامیاب مرحمت
گشته بانجابتخان و ابراهیم خان و فاخرخان و ظفرخان که از
منصب معزول شده در دارالخلافة وظیفه خوار احسان بودند رخصت

و راجه انرد کور و راو بهار هنگه هاده و گردن داس کور و جگت هنگه
 هاده و پرم دیوسید سودیه و علیقلیخان و گروهی دیگر از مبارزان
 نصرت نشان ضمیمه جنود معلی گشته مرخص شدند و همگی
 در خور حال بعطایا و مواهب بادشاه دریا نوال مرآت از گردیدند •

توجه الیه طغریرا بشکارگاه سورون

جهت اطفاء نائرة قتنه ناشجام

چون بتواتر اخبار و ظهور شواهد و آثار معلوم خاطر سهر
 انور گردید که ناشجام عانیت دشمن نامیاس با وجود اطلاع
 بر معادلت موکب ظفر ایاب از حدرد پنجاب و وصول بهستقر
 لورنگ خلافت از اندیشه کج و پندار خطا باز نگشته بوسوسه خیال
 باطل راه مخالفت و عناد می سپارد و بگام جسارت با جنود ادبلر
 محدود بفارس نزدیک رسیده قصد اله آباه و عزم جنگ جوئی و
 انساد دارد رای مصلحت پیرای حضرت شاهنشاهی که گنجیور
 اسرار دانش و آگاهی و دستور رموز خلافت و جهان پناهی است
 بر آن قرار گرفت که قرین دولت از مقر مصلحت نهضت نموده
 بخدمت شکارگاه سورون توجه فرمایند و بکچند دران نواحی بنشاط
 شکار گذرانیده منتظر ورود اخبار و تحقیق حال آن خلاف منش
 حقیزه کار باشند که اگر بنصائح هوش انرا و مواعظ غفلت زدا بصلاح
 کار راه برده دست ندامت بذیل اعتذار زنند و قدم جرأت از حدود

خاطر اقدس گشته کشتی سوار بدانصوب توجه فرمودند و روان پاک
آن همانی سدره نشین را بفتح و دما روح و راحت بخشیده پنج
هزار روپیه بخدم و مجاوران آن روضه خلد مانند انعام نمودند و
بعد از فراغ آن بطواف مزار فائض الانوار قدوة عرفای کرام
حضرت شیخ نظام الدین معروف باولیا که در همان سمت است
تبرک جسته یک هزار روپیه بمسکینان و مجاوران آن بقعه متبرکه
انفاق کردند و از آنجا بروضه قدسیه جناب قطب الاولیاء الواصلین
قدوة الاتقیاء الموحدین خواجه قطب الدین کاکلی قدس الله سره
العزیز که در هفت کمره دار الخلافه است توجه نمودند و در
زیارت بجای آورده و استمداد همت نموده دو هزار روپیه بسفینه
آن مقام قدسی احترام مکرمت فرمودند و واسطه روز از آنجا توبه
توفیق ربانی و برکات آسمانی عذاب معاودت معطوف داشتند و
در اثنای راه مشرت اندوز شکار گشته اواخر روز دولخانه همایون
از فرقدوم اشرف رشک بیت الشرف خورشید گردید و درین هنگام
قaban اختر سپهر سلطنت گرامی گوهر بجر خشم بادشاه زاده را
قدر محمد سلطان را بمرحمت دو اسب از طوبله خاصه یکی با ساز
میثا کار و دیگری با ساز طلائ نوازش نموده مصحوب ارادتخان ارسال
داشتند و پیرایه گیتی مطاع بنام ذوالفقار خان صادر گشت که قلعه
مبارک اکبر آباد را بعد از رسیدن رعد انداز خان که بقلعه در
آن مرکز سلطنت مقور شده بود باو سپارد و یک کرور روپیه با برخی
اشرفی از خزانه عامره آنجا برداشته با توپخانه و همراهان خویش
روانه العباد شود و بد بادشاهزاده فلک مکان محمد سلطان ملحق گردید

پذیرائی یافت و چون آن روز فرخنده بآئین بهجت و کامرانی و
 و قرین طرب و شادمانی بانجام رمید شب هنگام آتشبازی که
 بشاره والادان روی آب چون محازی درمن مبارک آلات وادوات
 آن ترتیب داده بودند مسرت افروز خاطر نظارکیان شده فروغ انزای
 انجمن عشرت گردید و شب دیگر چراغانی که هم دران روی آب در کمال
 خوبی سرانجام یافته بود نظر فریب تماشا ثیابان گشت و تا سه روز
 این جشن پرنشاط و بساط البساط مرتب و مهذب بود و درین ایام پیشکش
 امیر الامرا مشتمل بر جواهر و مرصع آلات از مستقر الخلافه به پیشگاه
 حضور رمید و پذیرای انوار قبول شد و درین هنگام یرلیغ گیتی
 مطاع بنام زبد اصرای عظام معظم خان صادر گردید که نظم مهمات
 صوبه خاندیس بقیابت خویشگی از کومکیان صوبه مذکور که
 مناصب داند مفوض داشته برخی از تابینان خود آنجا بگذارند و بر
 جناح تعجیل روانه پیشگاه حضور گردد و شب دوازدهم ماه مذکور
 که شب میلاد سعادت بنیاد خلاصه نشاء ایجاد برگزیده خالق عباد
 مرور عالمیان بهتر آدمیان حضرت خاتم الانبیاء صلوات الله و سلامه
 علیه و علی آله و اصحابه الصغیاء بود شهنشاه دین پرور بآئین مقرر
 این دولت خیر اثر دوازده هزار روپیه بارباب استحقاق و محتاجین
 و زمره اتقیا و صالحین انفاق فرموده سعادت دارین اندوختند
 دوازدهم هوای سیر باغ دلکشای صاحب آبل که در عین دار الخلافه
 واقع شده در گلشن همیشه بهار خاطر اشرف مربر زده نشاط اندوز
 گلگشت آن سرا بستان فیض مکان گردیدند و روز دیگر عزم زیارت
 روضه منوره حضرت جنت آشیانی همایون بادشاه طاب ثراه سرگز

کومکدان آن مستقر الخلافه را که برکاب بادشاهزاده محمد سلطان معین شده بودند در برآمدن قدغن و سزاولی نموده مجال تعلل و امهال ندهند و مصحوب او یک عدد جیغۀ مرصع از سرنوازش بجهت بادشاهزاده والا تبار مرمل شد و غیرت بیگ بخطاب شجاع خانی و محمد صادق بخطاب دلور خانی و وزیر بیگ بخطاب ارادتخانی و محمد علی ولد تقرب خان بخطاب خانی نامور گشته و شیخ عبد الوهاب بخاری و ملا عوض وجیه و قاضی عبد الوهاب انضی القضاات هریک باانعام یکهزار رویه کمیداب گشت میرحمین بندیلۀ و میررستم خانی و میرعزیز بدخشی از نوکران عمدۀ دارا بی شکوه که درین ایام بمساعدت طالع بدولت آهتانبوس رسیده بودند بعطای خلعت و بمناصب شایسته مباهی گردیدند و بسیاری از امرا و عمدۀ های بارگاه سلطنت و سائر بندهای عتبه خلعت بافزایش منصب و عطای خلعت و شمشیر و خنجر و امپ و فیل و برخی بمرحمت نقاره و علم و بعضی باانعام نقود نوازش یافتند و خوشحال خان و بسرامخان که سرآمد نغمه سنجان هندوستان اند هریک بمعنایت ملاۀ فیل بهره اندوز عزت گردیدند و بسائر اهل نغمه و نشاط و مرود سرایان آن محفل انبساط پنج هزار رویه انعام شد و پیشکش بادشاهزاده محمد سلطان مشتمل بر سه زنجیر فیل و یک سر امپ عربی و نفائس جواهر و مرصع آلات بنظر انور رسیده رتبه قبول پذیرفت و همچنین نوینان عالیمقدار و امرای نامدار و سائر بندهای آستان فلک مدار هریک در خور حال رسم پیشکش و نقار بجا آورده از مجموع موازی سه لک رویه درجه

بعظای خلعت و شمشیر و منصب چهار هزارى سه هزار سوار که میاب
 عزایت شد و بهار سزگه هاده که تازه از وطن باسلام عقبه سپهر رتبه
 رحیده بود بمنصب سه هزارى دو هزار سوار و عطای خلعت و
 جمدهر مرمع و اسب با ساز طلا و یک زنجیر نیل و نقاره و علم
 مورد انظار مرحمت گردید و چون همواره شخصی که ارشد آن سلسله
 هامت آئین و مورد نوازش فرماندهان این دولت ابد قرین
 باشد از پیشگاه سلطنت مخاطب برار میشود عاطفت بادشاهانه
 ادرا از روی تربیت و خانه زاد پروری باینخطاب نامور ساخته
 محمود اقران گردانید و محمد بدیع بن خهرو بن نظر محمد خان
 که مابق بنابر تقصیری از منصب معزول شده بود بمنصب مابق
 که سه هزارى چهار صد سوار بود سربلند گشته و گرد هر داس کور
 باضافه پانصدى بمنصب سه هزارى دو هزار سوار و پر هوجى دکنى
 باضافه هزار سوار بمنصب سه هزارى دو هزار سوار سرمایه افتخار
 اندوختند و موبهاگ پرکاش زمیندار مرمور که درین تازگى دولت
 آستانبوس دریافته بعظای خلعت و اسب و سر پیچ مرمع با علاقه
 مروراید مورد مراحم گوناگون گشته رخصت وطن یافت و فیض الله
 خان بمرحمت شمشیر و علم و الله یار خان بعتاء جیفه مرمع
 مرفرازى اندوختند و از اصل و اضافه دیندار خان بمنصب دو هزار
 و پانصدى هزار سوگر و شیخ عبد القوی بمنصب هزار و پانصدى
 پنجاه سوار مشمول مراحم خسروانى گردیدند و همت خان خلف
 اعلیٰ مخای بمکرمت خلعت و نیل مباهى گشته با پدر خویش
 مرخص شد و مخلص خان خلعت یافته باکبر آباد مرخص شد که

پایگی یافت و املا مخان باضافه دو هزار حواری بمنصب پنجهازاری
 پنجهازار سوار و مرحمت احب با ساز طلا و شمشیر صرفراز گشته
 بخدمت بادشاهزاده محمد سلطان مرخص شد و بهادر خان که
 بمنصب پنجهازاری چهار هزار حواری مباحی بود باضافه هزار حواری
 دو اسبه سه اسبه والا رتبه گردید و مرتضی خان بعنایت علم لوائی
 امتیاز اخراخته از اصل و اضافه بمنصب چهار هزار و دو هزار سوار
 مر بلند گشت و راجه انرده^(۲) کور از اکبر آباد رسیده جبهه سالی عتبه
 خلعت شد و بمرحمت فیل و سر پیچ مرصع مباحی گردید و
 نجانبخان که چندی قبل ازین بنابر مدور تقصیری عظیم به تغییر
 منصب و جاگیر و عزل از رتبه شوکت و اعتبار و سلب خطاب
 خانخانانی و میده مالاری مورد بی عنایتی گشته مدتی از دولت
 بار و معلات کورنش سایه آنریدگار محروم بود چون درین هنگام
 بوسیله شفاعت و التماس ایستادهای بساطت قرب مراحم شهنشاهانه
 رقم عفو بر جرید جراثمش کشیده او را رخصت کورنش ارزانی
 داشته بودند درین روز خجسته بوساطت امیر خان جبهه سالی سده
 اقبال گشته عرق خجالت و تشویر از ناصیه تقصیر انشانند و بعطای
 خلعت خاص اختصاص یافت و دانشمندخان و ابراهیم خان که در
 ملک گوشه نشینان بودند بعنایت خلعت تشریف امتیاز پوشیدند
 و داوود خان که در حدود بهبهر از دارا بی شکوه جدا شده بود
 بمساعدت سعادت درین ایام دولت آستانبوس درگاه والا یافته بود

سال چهل و دوم بود جشن و زن شمسی بآئین مقرر و رسم معهود صورت انعقاد پذیرفت و هفتم ربیع الاول مطابق دوازدهم آذر بزم والا جشن دلکشا ترتیب یافته در ایوان گردون آماس غسلخانه مبارک اوائل روز که ساعت بانوار میمنت قرین و میزان فلک را چشم حسرت بر زمین بود کفه ترازو از گوهر عنصر مقدس شهنشاه دنیا و دین گرانبار قدر و شرف گشت و آن پیکر دولت و هیکل اقبال که از فرط بزرگی و کمال عظمت با گوهر جانهای پاک و جواهر خزائن افلاکش نتوان سنجید بمقتضای رسم و عادت و آئین صورت و مجاز بزر و سیم و سائر اشیاء معهوده سنجیده شد و بعد از ادای این رسم میمنت پیرا خاقان جهان چون آفتاب جهان از برج میزان برآمده سریر آرای دولت و کمرانی شدند و دران جشن خجسته بسیاری از بندهای عتبه خلافت بمواهب و مکارم ارجمند سر بلند گردیدند از آنجمله مهاراجه جسونت سنگه بغایت طره مرصع تارک انتخار بر افراخت و محمد امین خان میر بخشی و بهادر خان در تفضی خان و سائر امرای رفیع الشان و بسیاری از منصبداران و ملازمان سده پیر نشان بقدر تفاوت رتبه و پایه بخلعتهای فاخر گرنامه کسوت امتیاز پوشیدند و امیر الامرا که در مستقر الخلافه اکبر آباد و راجه جیسنگه که در وطن بود و جعفر خان صوبه دار مالوه و خلیل الله خان صوبه دار لاهور و سائر امرا و عمدهای که از پایه سرپر خلافت دور بودند بارمال خلعت سرمایه مباحات اندوختند و مهانتخان صوبه دار کابل باضافه هزار سوار بمنصب شهسزاری پنج هزار سوار و هزار و پانصد سوار دو اسبه و سه اسبه بلند

این دفاتر مفاخر عظمت و جلال مخفی نماند که از بدائع قوانین معموله این دولت جاوید طرازیکی آنست که فرما رویان این دودمان عظیم الشان عمیم الحسان در هر سال از سنین عمر سعادت قرین چون تاریخ میلاد میمنت بنیاد در رسد بشرائف نقود از زر و میم و دیگر نفائس اشیا سنجد باین طریق که یکدفعه بطلا و دیگر مرتبه بنقره و پس ازان چند نوبت دیگر بسائر فلزات و اشیای که مقرر و معهود شده آن مبارک وزن بعمل می آید و وجوه مذکوره به محتاجین و ارباب استحقاق بذل و انفاق کرده جهانی را نقد مقصود بدامن آرزو میریزند و دران جشن خجسته ملازمان عذبه خلافت و ایستادگان پیشگاه قرب برونق رتبه و شایستگی بمراحم والا عز امتیاز می یابند و بذابر اختلاف تاریخ شمسی و قمری در سالی دو بار این جشن عالم آرا پیرایه انعقاد یافته مگر را باعث جهان پیرائی و طرب افزائی میگردد *

* رباعی *

هر سال شود بعادت اهل زمان * با گوهر و زر وزن شه ملک ستان
لیکن اگر از روی حقیقت سنجد * افزون آید سایه حق از دو جهان
و همانا غرض از وضع این قانون فرخنده آنست که هم ایلمعنی وسیله
کامیابی بینوایان و حاجتمندان شده برکات دعاء اجابت اثر انگروه
سرمایه حصول مقاصد علیا گردد و هم تقریب جشن و سرور منشاء
صدور آثار علایت و تربیت شهنشاهانه گشته نوازش و کامبخشی
بندهای مدد سلطنت و ایستادگان بساط خدمت بظهور رسد و درین
ایام خجسته فرجام که سال چهل و یکم شمسی از عمر مسعود شهنشاه
کیوان غلام بعادت فیروزی صورت انجام یافته آغاز جهان افروزی

میگردد چهارم ربیع الاول مطابق نهم آذر ماه رایات نصرت پیکر
 اوائل روز از باغ دلکشی اعز آباد بقصد دخول دار الخلافه باحتراز
 آمد و چون ساعت داخل شدن قلعۀ مبارکه اواخر روز بود
 شهنشاه جهان نخست بهکار گاه توجه نموده نشاط اندوز شکار
 گشتند و بعد از مراجعت که قریب دو پاس از روز گذشته بود بهباغ
 مندر باژی که مابین شهر و اعز آباد واقع است نزول سعادت نموده
 ساعتی چند آنجا باستراحت گذرانیدند و آخر روز با اخف فیروز و
 اقبال عدوموز چون خورشید جهانتاب و بدر عالم افروز که بر اوج مهر
 برون بر آید بر فیلی کوه پیکر بدیع منظر که تخت زرین بر کوه
 پشت آن نصب گشته بود سوار شده لواهی عزیمت بصوب عرصۀ
 مصر دولت و اقبال و ساحت دارالملک مجد و جلال افراختند
 نقارهای نشاط و کورکهای شادیانه بنوازش آمده از غربو طبل و کوس
 و خردش کرنا و نفیر طنطنۀ شوکت و غلغلۀ خشم در گوش روزگار
 پیچید و گیتی خدیو عالم گیر با فرا لهی و شکوه شهنشاهی همغان
 نصرت و ظفر فیل سوار از میان بازار فسحت آثار شهر عبور فرموده
 چون وقت نماز عصر رسیده بود نخست هرتو نزول بمسجد جامع
 افکندند و نماز بجماعت گذارده قریب دولت سوار شدند و دو نیم
 گهزی از روز مانده قلعۀ مبارکه از نر نزول اشرف مرکوب حصار
 انک و شرانت بخش مرکز خاک گشت *

جشن وزن فرخندۀ شمسی سال چهل و دوم

بر حقایق سنجان این صحائف مآثر اقبال و دقائق شناسان

ستیز نوشتند که شاید سرمایه شعور و آگاهی شده از کرده نا صواب خود باز آید و دست ندامت بذیل اعتذار زده باز گردد لیکن در یلوقت بنابر رعایت مراتب حزم و احتیاط که مناط حفظ سلطنت و جهانداري و مقتضای خردمندی و هوشیاری است بر خاطر خورشید متأثر چنین تافت که اگر آن رمیده بخت برگشته و زنگار از بیهوشی نشاء غفلت و پندار بخود نداید و ترک اراده ناپسند و عزیمت فا سزاوار خویش نکرده بر مخالفت و عناد اصرار نماید چون خاندوران با عساکر کومکین اله آباد تاب مقاومت او ندارد چندی دیگر از اعظم امرا و نوجی از مواکب نصرت پیرا در ظل رایست بادشاهزاده محمد سلطان بدانصوب تعیین نمایند تا مد راه او بوده از حقیقت حال و کیفیت عزیمت و اراده آن نادان فتنه سگال هرچه دریابند بسده جلال معروض دارند بنابران یرلیغ کرامت طراز بطفرای نغاذ پیوست که بادشاهزاده والا تبار نظم مهام مستقر الاخلافة بعمدة السلطنة امیر الامرا که آنجا بود را گذاشته با توپخانه و لشکر اکبر آباد هفتم ربیع الاول که ساعتی مسعود بود لوائی نهضت بآنصوب برافرازند و از پیشگاه حضور نیز جمعی از مبارزان نبرد آزما و دلیران عرصه و غامعین گشتند و حکم شد که چون نا شجاع باله آباد نزدیک شود خاندوران دست از محاصره قلعه باز کشیده بجنود مسعود پیوندند و تتمه این احوال عنقریب مرقوم کلک سوانح نگار گشته عبرت انزایی ناظران این مجموعه بدائع قدرت ایزدی خواهد شد اکنون بوضیفة معبوه زبان خامه بگزارش وقائع حضور قدسی نشان گوهر افشان

که رایات عالیات ظل ورود بصاحت پنجاب انگنده خاطر جهان پیرا
 مشغول دفع فتنه دارا بیشکوه بود انتهاز فرصت نموده لوای عزیمت
 از پتنه بسمت اله آباد انراشت و باغواوی مفسدان کوته اندیش قدم
 جسات از حد خویش پیش گذاشت و چون بنواحی قلعه رهناس
 رسید رام سنگه نوکر دارا بیشکوه که از جانب او بحراست آن حصن
 فلک امامس قیام داشت بایمائی آن فتنه پزوه که بعد از فرار از
 مستقر الخلافه اکبر آباد باو و دیگر قلعه داران سمت اله آباد
 نوشته بود که قلاع آن نواحی به نا شجاع دهند رفته باو ملاتی شد
 و قلعه را چپرد و همچنین مید عبد الجلیل بارهه که از جانب
 دارا بی شکوه حارس قلعه چناره بود قلعه مذکور باو داد و در خلال
 این ایام همواره مید قاسم خان قلعه دار اله آباد باو مینوشت که
 من هم باین مامورم که اگر خود باینصوب آیند قلعه را تسلیم کنم
 و منوح اینمقدمات نیز باعث رسوخ عزیمت باطل و ازدیاد مواد
 بیخردی او گشته قدم جرأت پیشتر نهاد و چون این حقائق واحوال
 معروض بارگاه اقبال گردید اگرچه بمقتضای عموم رافت و صلاح
 اندیشی که شیمه قدسیه این خدیو مهر پرور خیر گستر است مرکز
 ضمیر انور آن بود که تا ممکن و مقدور باشد پرده مسامحه وانماض
 برکار او کشیده این حرکت ناهنجار ازان بیخرد نگوهیده اطوار ناگرفته
 انکارند و از مقالات هوش افزا و مقدمات دولت پیرا او را بشاه راه
 دهندا آرند و چنان نشود که کار بغتنه و خولریزی کشد چنانچه بعد
 از تحقیق این اخبار شورش افزا مکرر از کمال بزرگ منشی و والا
 نهادی موعظت نامهائی دلاویز صلاح انگیز بآن بیهوده کوش باطل

فرار و ادبار دارا بی شکوه که همواره بار گمان کین و عناد کشیده داشت و کفایت شروع دفع انسادش جز بسطوت اقبال دشمن مال شهنشاه عالمگیر صورت پذیر نبود بغایت معرور و مبتهج گشت و تهنیت نامه مشتمل بر مراسم مبارکبادی و مراتب شکرگزاری در جواب نوشته بجناب والا فرستاد و خود از اکبر نگر که حاکم نشین بنگاله است به پهنه آمد لیکن از آنجا که بخت و سعادت ازو رمیده روزگار دولتش بسر رسیده بود و ضمیر کار آگاه و عقل معامله دان که سرمایه تمیز سود از زیان است نداشت بعد از رسیدن به پهنه و تصرف در صوبه بهار سودای زیاده طلبی در مرش جایی کرده بطمعهای خام و فکرهای دور از کار دیگر باره سرانجام امباب ادبار نمود و قدر نعمت و عافیت ندانسته و حق تفقد و دلجوئی خدایو زمان نشناخته راه نامحاسبی و طریق حق ناشناسی پیمود و چون دانست که رایات خورشید تاب بدعاقب دارا بی شکوه متوجه پنجاب شده و اتمام آنهم را بزودی گمان نمی برد و تختگاه سلطنت و مستقر خلافت را از فر شکوه مویک جلال خالی می شمرد از خام طمعی و بیخردی باین وادی افتاد که لشکری جمع آورده بصوب اله آباد آید و از آنجا اگر تواند خود را باکبر آباد رساند شاید باین تیز دستی کاری از پیش برود و اغوای نوکران و خوشامدگويان و تحریک واقع طلبان و نژده جوان که چشم از صلاح دولتش پویشیده رونق کار و گرمی بازار خود می جستند نیز علاوه بیدانشی و تبه رانی او شده دماغ پندارش را بشورش آورد و بعد از اندک توقفی در پهنه با لشکریهای آنحدود و توپخانه و نواره عظیم بنگاله واسط مفر این سال

بی شکوه فتنه پژوه در نواحی اکبر آباد از عساکر گردون شکوه منہزم
گشته بودند آزارگی شتافت و دست تسلط و استیلائی او کوتاه شده
نظم اسباب سلطنت و بصرت و کساد مهام خلافت بعمرماندهی و اقتدار
خدو زمان قرار یافت چنانچه گزارش پذیرفت از عظام امور اول
کاری که پیش نهاد خاطر اشرف ساخته بر جمیع مطالب و مهام
مقدم داشتند این بود که موندگیر را با صوبه بهار و پتنه که همیشه
نا شجاع را آرزوی آن مکنون ضمیر بود بمبالغه تمام از حضرت اعلی
برای او گرفته ضمیمه ولایت وسیع بنگاله که باقطاع او تعلق داشت
گردانیدند و فرمان آنحضرت مشتمل بر تفویض این ولایت حاصل
نموده با قدسی صحیفه ملاطفت پیرا مبنی بر تفقد دلجوئی
بسیار و مشعر بموانج و حقائق دربار جهانمندر مصحوب محمد
میرک گرز بردار از پیشگاه خلافت نزد او فرستادند و باو نوشته بودند
که چون همواره خواهش اینصوبه داشتید بالفعل آنرا با ولایت بنگاله
متصرف شده بجمعیت خاطر و فراغ بال روزی چند بنظم پرداخت
آنصوبه و جبر اختلال احوال خود پردازید تا آنکه جنود قاهره از تعاقب
دارابی شکوه و کفایت مهم او فارغ شده بمستقر اوزنگ حشمت
مراجعه کنند در انوقت مطالب و مدعیات دیگر که داشته باشید
در حصول آن نیز خواهیم کوشید و چنانچه آئین اخوت و مقتضای
نفوت است در هیچ چیز از مراتب ملک و مال مضایقه نخواهیم
نمود و چون محمد میرک به بنگاله رسید فرمان عالیشان و ملاطفت
نامه خدیو جهان بار رسانید از وقوع این عطیة عظمی که فوق تصور
و تخیل او بود منصف پذیر گشته در پیراهن نشاط ننگبید و از خبر

المصونع عبرت بخش آنکه درین ایام منتهیان کار آگاه از شمالکشرق
 رویه پیاپی بدرگاه خلایق پناه رسیده خبر فتنه جوئی و شورش
 انگیزی نا شجاع حق ناشناس و عزیمت او از پنده بصوب اله آباد
 بقصد افراختن لواهی غذاء و افروختن لیوان جدال بمضامع عظمه
 و جلال رسانیدند و عرائض امرا و نوشتنهای وقائع نگاران آنحدود نیز
 معمر باینمعنی برسیدل تواتر و توالی به بیشکاه خلایق رسید و آنچه
 قبل ازین لڑ بعض اخبار و امارت مظنون خاطر دور بین شهنشاه
 دانش آئین بود درین اوقات بییقین پیوسته منشاء تعجب خردوران
 هوشمند گردید و الحق این حرکت ناهنجار و عزیمت دور از
 کار ازان مدهوش نشاء غفلت و بختدار بی صدور باعنی بغایت
 مستبعد و نامزوار بود زیرا که همیشه با حضرت شاهنشاهی لقب
 مخالفت و مصادفت و دم یکجتهی و موافقت میزد و همواره
 یمشافه و مکتبه اظهار اینمعنی نموده عهود مغفوت و صفا و موافقت
 یگانگی و ولا در میان می آورد آن گوهر یکنای معدن فتوت را
 نیز بمقتضای مهرباندیشی و محبت اخوت از قدیم الایام با اورابطه
 الفت و التیام بود و همواره در رواج کار و رونق حال و حفظ بنیان
 دولت و استقلال او کوشیده در صدد نصرت و اعانتش بودند چنانچه
 از قضیه شکستی که او را از غذاء و انسداد دارا بی شکوه و نواهی
 بنارس بر میداد و خلل و فتوری که ازین جهت بمبانی احوال و مراتب
 ملک و مالش راه یافت پیوسته خاطر عاظم ملالت آگین بود و
 مخوار شدند که جبر آن اکتمار فرموده دگر باره کار او را رونق و نظام
 و احاطه ملک و دولتش را استحکام بخشند و جرم بعد از آنکه دارا

و کثرت سنگه ولد راجه جیصنگه و گرد هرداس کور و جبل^(۲۱) سنگه
 میسودیه و جگت سنگه ولد نکبد سنگه هاده و مورجمل و منو هرداس
 کور از اوطان خویش رحیده جبهه سالی آستان سلطنت گردیدند و
 بعطای خلعت کسوت مباهاات پوشیدند و بهار سنگه مذکور پنج
 زنجیر نیل بطریق پیشکش گذرانید و موتهایکه هرکاش زمیندار سرور
 بعطای خلعت و گوشواره مروارید و اسب با زین و ساز نقره و
 خنجر مرصع با علاقه مروارید مورد مرام گوناگون گشته رخصت وطن
 یافت و راجه مانده سنگه گوالیاری بمرحمت مرپیچ مرصع مر بلند شد
 و داؤد خان که در نواحی بهکر از دارا بیشکوه جدا شده از راه جیصلبیر
 بحصار فروره که وطن اوست رفته بود بعنایت ارمال خلعت نوازش
 یافت و محمد صالح کرمانی که قبل ازین دیوان بیوتات دارالخلافه
 شاهجهان آباد بود بدیوانی بیوتات معتقر الخلافه اکبر آباد وخواجه
 اسمعیل کرمانی بدیوانی دار السلطنه لاهور معین گشته بعنایت
 خلعت سرافراز گردیدند و از اصل و اضافه درویش محمد بمنصب
 هزاری پانصد حواری و سلطان بیگ بمنصب هزاری چهار صد حواری
 و جمعی کثیر از بندهای عتبه خلافت و گروهی انبوه از نوکران
 داریی شکوه که نو سرافراز دولت بندگی بودند بعطاء خلعت و اسب
 کمیداد مواهب شاهنشاهانه گردیدند و از وقایع صوبه گجرات معروض
 حجاب بارگاه اقبال گشت که ابو القاسم ولد صیفخان مرحوم که در
 ملک کومگیان صوبه مذکور بود باجل طبعی بساط حیات در نور دیده

ظاهر قصبه تھانیسر مضرب غیام نصرت و ظفر گشت و شیخ عبد
الکریم تھانیسری بنظم مهمات چکله مهرند از تغییر راجه تودرمل سر
بلند شده بعنایت خلعت و نیل و باضافه هزار و پانصدی هشتصد
و پنجاه سوار بمنصب دو هزار و سوار چهره اعتبار برافروخت
و از تھالیسر بدو منزل ظاهر قصبه کرنال محل ورود موکب جاه
و جلال گشته نوزدهم نواحی قصبه پانی پت از سایه منجق جهان
کشا نور اندوز شد و از آنجا بچهار منزل بدست و موم حاجت دلکشی
باغ اعز آباد از فیض نزول اشرف خرمی و طراوت پذیرفت و هوای
ظاهر دار الخلافه از گرد قدوم موکب عالمگیر دامن دامن عبیر
رفت و راجه جسونت سنگه که بموجب حکم لازم الانقیاد در
شاهجهان آباد بود و معالتخان صوبه دار آنجا و دالشدند خان
و ابراهیم خان خالف علیمردان خان که هر دو دران مرکز خلعت
گوشه نشین بودند و دیگر بندها و متصدیان آنمصر دولت و اقبال
جبهه سالی آملان جلال گشته سعادت ملازمت یافتند و راجه الفرو
کور از اکبر آباد رسیده جبهه سالی عتبه عبودیت گشت و صوبه پاک
هرکش زمیندار سرور که تازه بتقییل سده سلطنت رسیده بود
بعنایت خلعت و سرپیچ مرصع تارک افتخار افراخت و عاطفت
بادشاهانه راجه جسونت سنگه را بمرحمت خلعت خاص با نادری
عز اختصاص بخشید و چون سعادت دخول شهر و قلعه مبارکه چهارم
ماه ربیع الاول بود مدت نه روز خدیو جهان دران سرا بستان فیض
مکان اقامت گزیده بهار افروز دولت و بخت و نشاط اندوز حشمت
و کسرتانی بودند درین هنگام اسلام خان از اکبر آباد و بهاوسنگه هاده

بالطبع در قلعه دولت آباد بود بصوبه داری خاندیس صباهی
 ساخت که یکچند آنجا بوده بنظم و نهق احوال خود و سرانجام لشکر
 و حیاه پردازد و فرمان مرحمت عنوان مشتمل بر نوید این موافقایی
 باشمشیر خاصه برای او مرسل گشت و وزیر خان صوبه دار خاندیس
 بعنایت ارسال خلعت خاص عز اختصاص یافته حکم شد که بعد
 از رسیدن معظم خان بپرها: پور از آنجا بارنگ آباد شناخته به تقظیم
 مهمات آن صوبه دولت بنیاد و خدمت بادشاهزاد عالیقدر و الانزاد
 قیام نماید و مهالبنخان صوبه دار کابل بعنایت ارسال خلعت خاص
 مصحوب طهماسب پسرش شرف امتیاز یافت و از کنار دریای منلیج
 به مرحله رایت جهان پیرا همای آماطل و ورد به بلد فیض
 قرین مهرند افگند و باغ خلد آئین آن که مشتمل بر عمارات
 دلنشین عالیشان و به نزهت و صفا گل سر عهد بافهای جهان است
 به یمن فزول اشرف روکش حدیقه جفان گشت و پیشکش راجه
 تودرمل از اقسام امتعه و نفائس مهرند از نظر اشرف گذشت و از آنجا
 لولی گیتی کها بدو منزل پرگفته انباله که باغی خوش و بستن سراسر
 دلکش دارد پرتو سعادت گسترد و باغ مذکور از نزل همایون خومی
 و نضارت پذیرفت درین وقت منصب مارنگد هر زمیندار جمون
 بافانگه پانصد سوار و منصب مراد قالی سلطان کمکوران از کوهکیان
 صوبه کابل بافانگه پانصدی صد سوار هزار و پانصدی هزار و پانصد
 سوار از آنجمله پانصد سوار در اسبده و سه اسبده مقرر گشت و نوبتخان
 چیله بفرجی داری در آنجا جالندر از تغیر نصیری خان معین شده
 خلعت موافق برای پوشیدن پانزدهم نوالی: قصبه شاه آباد و روز دیگر

خلعت و ماده فیل هرمایه اعتبار اندوخت ششم موکب منصور
از سلطان پور گذشته نزول فرمود درین ایام منصب وزیر خان
موبه دار خاندیس باضافه هزارى هزار سوار پنج هزارى سه هزار
سوار مقرر گردید و منصب میرزا سلطان صفوی فوجدار دهامونی
و چوراگده باضافه پانصد سوار چهار هزارى دو هزار و پانصد سوار
قرار یافت و حسین بیگ خان بفوجداری هردو بنگش از تغیر
فتح الله خان و عطای خلعت و باضافه پانصد سوار بمنصب
دو هزارى دو هزار سوار از انجمله پانصد سوار دو اسبه و سه اسبه
و دلبودك بفوجداری و قلعه دلمری لنگ از تغیر ابراهیم بیگ
و عنایت خلعت و اسب نوازش یافته بخدشات مرجوعه اصراف
گشتند و کاکرخان بفوجداری هرگز کره مانك پور و از اصل و
اضافه بمنصب هزارى هفت صد سوار سر بلندی یافتند و میر
غضنفر میرتوزک و چندى دیگر بمرحمت اسب ماهی گردیدند
هفتم مابین سلطانپور و نور سزای مضرب خیام ظفر پیرا گشته
روز دیگر باغ نور سزای از پرو رایت جهانکشا نور آگین شه
و خواجه اسمعیل کرمانی از اصل و اضافه بمنصب هزارى صد
و پنجاه سوار و محمدتقی برادرزاده وزیر خان و شیخ کتب هریک
بانعام یکهزار رومیه و جمعی از بندها بمرحمت خلعت و برهی
بعنایت اسب سرانرازی یافتند نهم کفار آب حلیج از نزول لشرف
کامیاب فیض و صفا گردید درینوقت عاطفت شهنشاهانه عمده اصرای
عظام معظم خان را که چندى قبل ازین چنانچه گزارش پذیرفته تر
حبس رهائی یافت و بعنایات و مکارم ارجمند مرسلند گشته مخلص

بمرحمت خنجر با علاقه مروارید مباحی گشته رخصت مراجعت
 بهور بابت ولشکرخان که صوبه دارئی ملتان بار تفویض یافته بود
 بمنایت نقاره و فیل واسپ سرانراز گشته مرخص شد و میرخان
 خلف خلیل الله خان بفوجداری دامن کوه کانگوه و عنایت خلعت
 و باضافه پانصد موار بمنصب سه هزاری دو هزار موار سر بلند شد
 و راجه مان سنگه گوالیاری بمرحمت دهکده کی مرصع مشمول
 عاطفت گردید و از اصل و اضافت تهور خان بمنصب دوهزار
 پانصد موار و مید مقتدر بمنصب هزاری ششصد سوار و غیرت
 بیگ بانعام دوهزار و پیده گامیاب عنایت گشتند سوم موضع چنپال
 و فردای آن نواهی سرای چوهرمل از سایه سنجق جهانکشا نورآما
 گردید و حیات زمیندار راجور بخطاب راجگی و عنایت اسپ
 و خلعت نوازش یافت و چنیت بندبیل و انکد پسرش بمرحمت
 خلعت مباحی شده بدار السلطنت لاهور مرخص گشتند که درسلک
 کومکیان خلیل الله خان باشند پنجم آب بیا که بموجب حکم
 بادشاه دین پناه بران جسر بسته شده بود از پرتو عبور رایت
 خورشید تاب رشک چشمه آفتاب گشته آن روی آب فیض اندرز
 نزول خدیو مالک رقاب شد و روز دیگر موکب منصور از سلطانپور
 گذشته نزول فرمود درین هنگام قباد خان که در سلک همراهان شیخ
 میربود بصوبه دارئی تنهه تعیین یافته بعطای نقاره و باضافه
 پانصدی پانصد موار بمنصب چهار هزاری سه هزار موار نوازش
 یافت محمد یوسف از اولاد کرام عزیز مصر کرامت و عزیزی شاه
 یوسف کردیزی که مرقد شریفش در بلده طیبه ملتان است بمرحمت

نهینان لاهور به عطاء خلعت و انعام یک هزار روپیه نوازش یافتند و حاجی بقا ملازم نا شجاع که چندی قبل ازین از جانب ارتهدیت نامه فتح آورده بود بمرحمت خلعت و انعام^۲ مباهی گشته رخصت مراجعت یافت ملخ محرم مواکب نصرت طراز از باغ فیض بخش پاهتزاز آمده قرین سعادت بصوب دار الخلافه شاهجهان آباد نهضت نمود و آنروز اندک مسافتی طی گشته نزول اجلال غد و پیش کش بهادر خان از جواهر و مرصع آلات و نفائس اقمشه و غیر آن بنظر انور گنبد بر خیز رتبه قبول یافت و خاندوران بعذیت لوسالی خلعت مشمول نوازش گردید و رضوان خان که درین ایام از مستقر الخلافه اکبر آباد بعد از شهر بنیاد رسیده بود خلعت پانته بخدمت عرض مکرر منصوب گشت و سید فیروز رستمخانی بفوجدارى دوآبه چناب و راوی معین شده خلعت سرافرازی پوشید و روز دیگر که غره مغربود مقام شده خدیو اقلیم شکار عالمگیر نشاط اندوز سید نخچیر گشتند درین اوقات نوری بیگ و امام قلی آفر که همراه صف شکنخان بودند چون خانمذکور حقیقت کار طلبی و حسن خدمت آنها معروض بارگاه جلال داشته بود مشمول مراحم شهنشاهانه گشته اولین بفرکنار خان و دومین باغرخان مخاطب گردید دوم صلا مذکور کوچ شده آنطرف تالاب راجه تودرمل مضرب خیام اتهاال گشت و درین منزل خلیل الله خان که بصوبه دارى پنجاب معین شده بود

(۲ ن) بمرحمت خلعت و انعام یک هزار روپیه — بمرحمت

خلعت و انعام دو هزار روپیه

بربلغ معلی از کشمیر آمده بود کامیاب دولت ملازمت گردید و از
 نفائس امتعه کشمیر بهشکشی بنظر انور در آورده بقبول آن سر
 بلندی یافت و بعنایت خلعت کسوت مباهات پوشید و خلیل الله
 خان بتغویض صوبه داری پنجاب مباحی شده بعطای خلعت خاصه
 و انعام محالی که یک کرور دام جمع آن بود مشمول نوازش شهنشاهانه
 گردید و چون بجهت نظم و نسق بعضی مهمات ضروری صوبه
 پنجاب و رنهایت و آمودگی جنود ظفر مآب که بتازگی درین ایلغار
 تعب بسیار کشیده بودند چند روز اقامت ضرور بود تا بدست و فهم
 ماه مذکور آن سوا بستان حشمت و جاه از فیض بهار اقبال خرمی
 و نصارت پذیرفت درین ایام منصب مکرم خان فوجدار جونپور
 باضافه پانصدی پانصد سوار چهار هزاری چهار هزار سوار مقرر
 گردید و احتشام خان از کومگیان خاندوران که بمحاصره قلعه
 اله آباد قیام داشت باضافه پانصدی به منصب چهار هزاری
 سه هزار سوار و مبارز خان از کومگیان صوبه کابل باضافه پانصدی
 بمنصب دو هزار و پانصدی هزار و پانصد سوار و راجه امر سنگه
 فردی که سابق بنابر تقصیری از منصب معزول شده بود بمنصب
 هزار و پانصدی هزار سوار و کلیان سنگه زمیندار باندو بموجب
 التماس خان دوران بمنصب هزاری پانصد سوار و علی بیگ ولد
 مرشد قلیخان مرحوم که تازه از دکن باستلام مدد سلطنت رسیده
 بود بعنایت خلعت و از اصل و اضافه بمنصب هزار و چهار صد
 سوار و عباس افغان از نوکران دارا بی شکوه به منصب هزار و چهار
 صد سوار و میر محمد صادق ولد میر عبد الله مغوی از گوشه

که روزی چند در دارالسلطنة لاهور بساط اقامت گسترده پذیرداخت
 مهمانان پنجاب که از وجود دارایی شگوه کمال خلل و فتور پذیرفته
 بود پدیدارند و خاطر اقدس از بند و بست آنحدود جمع سازند لیکن
 چون مصلحت ملک و دولت بغابر سببی که گذارش یانت مقتضی
 توقف نبود قرار اقامت در دارالسلطنة لاهور و نزول اجلال در قلعه
 مبارکه نداده امر والا بنفان پیوست که اردوی معلی داخل شهر
 نگشته باغ فیض بخش که در بیرون دارالسلطنت سمت دهلی واقع
 است منزلگاه نصرت شود و مقرر فرمودند که خود بدولت بر سبیل
 عیدر شهر را از فیض قدوم گرامت بهر آذین سعادت بسته از آنجا ظل
 ورود بهاغ اندازند و روز دیگر که بیست و پنجم ماه بود بادشاهزاده
 عالیقدر والاگهر از شهر رسیده بادراک شرف پایبوس سرمایه دولت
 و کامکاری اندوختند و محمد امین خان میر بخشی و سایر بندهای
 که در خدمت آن نهال گلشن حشمت و بختیاری بودند بتقبیل
 سده حنیه چهره مباحات افروختند و شهنشاه جهان با جهانی فرو
 جلال بر کوه پیکر فیلی فلک تمثال سوار شده از آنجهه راییت توجه
 به شهر افراختند و تا دروازه حنیه پول شرف قدوم بخشیده لمحله سواره
 توقف فرمودند و قلعه را بنظر احتیاط ملاحظه نمودند و امان الله
 قلعه دار دولت زمین بوس یافته باحکام ارشاد آئنی که در هر باب
 بنفان پیوست مستتر شد گردید و از آنجا عنان اقبال منعطف ساخته
 در اثنای راه بمسجد وزیر خان فرود آمدند و نماز ظهر آنجا بجماعت
 گزارده نزدیک سه پاس روز ساخت باغ فیض بخش از نزول اشرف
 فیض الدوز گشت و لشکر خان که بجهت صوبه داری ملتان بموجب

السلطنة پر ممتاز راہ ملتان واقع است محیط مرادفات دولت و
عظمت گردید و اعتقاد خان کہ در شهر بود و سیفخان کہ رخصت از راہ
یانتہ بہرآمدہ بود رسید ہدایت اللہ صدر و جمعی دیگر از بندہای
عتبۃ سلطنت دولت اندوز ملازمت اشرف گشتند و ہرم دیو میبودہ
از وطن وحیدہ غبار آستان خلافت را مندل ناصیۃ اعتبار ساخت
و ہمایک خلعت قامت انتخار افراخت و معین^(۲) خان و مید فیروز
و محمد حسین سلدوز و عباس افغان از نوکران عمدہ دارا بی شکوہ
کہ بیارویی طالع از سلیمان بی شکوہ مغارت جستہ بودند و خواجہ
صادق بدخشی کہ در لاہور از دارا بی شکوہ جدائی گزیدہ بود بتلذیم
مدۃ جلال مشرف شدہ بمرحمت خلع و مناصب عایستہ ہر انراز گشتند
و دوسہین^(۳) بمنصب ہزاری دو صد سوار مباحی شہ و چون از وقائع
مربطہ گجرات بعرض ہمایون رسید کہ دلدار خان فوجدار پٹن ولایت
حیات مستعار سپردہ سردار خان برادرش بخدمت او منصوب گشتہ
باشد پانصد سوار بمنصب دو ہزاری ہزار و پانصد سوار از انجملہ
ہزار سوار دو اسبہ و سہ اسبہ نوازش یافت و چون درین روز برای
ملازمت فروغ اختر عظمت و جلال غرہ جبین ابہت و اقبال بادشاہ
زادہ والا قدر محمد اعظم سامنی مختار اختر شناسان نبود حکم شد
کہ نردای آن کہ سامنی محمود بود و رایات عالیہ ظل درود بہر
می امکنند آن نوگل حدیقہ دولت احرار معادیت ملازمت اشرف
نمایند و اگرچہ خاطر ملکوت ناظر حضرت شہنشاہی چنان میخواست

فصاحت هندوستان نیز چنانچه باید هنوز انتظام نیافته خاطر بهمان
 پیرا چهارده ساله ملوک و ولایت و رفع اختلاف قواعد دولتی متعلق
 بود بحکم درین هنگام که دارا بی شکوه رسیده بخت ادب و فرجام
 بهزاران ناکامی و سرگشتگی رهگرای وادی فرار و آوارگی گشته از
 ملتان بجانب بکر شتافت و افواج قاهره بتعاقب آن بد عاقبت
 تعیین یافت خاطر اقدس را عزم معاونت بسوی مستقر سربرخاست
 مصمم گشته تواردهم محرم الحرام رباب ظفر اعتصام از ظاهر بلده
 ملتان که مدت پنجروز فیض الدوز اقامت موکب گیتی فرور بود
 باهتزاز آمد و شهلشاه فیروز بخت عالمگیر از کنار آب راوی قرین
 عز و جلال بر سفینه اقبال نهشته لواهی مراجعت بر افراخته
 درین قاریخ حاجی بلوچ که از زمینداران عمده ملتان است بهنام
 شنبه ملک رتبه نایز گردید و بمرحمت خلعت و فیل و اسب کامیاب
 عزت و مباحات گشته بهحال زمینداری خود مرخص گشت و ظاهر
 خان بعنایت نقاره مورد نوازش شد و قباد خان از کومکین شیخ میر
 بمرحمت ارسال نقاره مصحوب عبد الله بیگ بصره بلند آوازی
 یافت و سعادت خان خورش خلیفه سلطان که در جاگیر خود بود
 بلغغانه پانصد سوار بمصلوب و هزار و پانصدی دو هزار سوار و اقرتبه
 گشته حکم شد که باله آباد شتافته در ملک کومکین خان دوران باشد
 و بعد از طی چهار مرحله رای رایان که بموجب یرلیغ والا از قهر
 عازم پیشگاه حضور گشته بود بشکر منصور پیوسته دولت استان
 بوس دریافت و موکب گیتی کشا کوچ بر کوچ قطع منازل نموده
 بوست و چهارم شهر مذکور باغ و عمارات آنچهره که در ظاهر دار

معاودت موکب منصور از دارالامان ملتان و دار
السلطنة لاهور و نهضت نمودن از انجا بدار الخلافت
شاهجهان اباد قرین فتح و فیروزی بنابر فتنه انگیزی
ناشجاع و شرح سوانحی که بعد از ان روی نمود

با آنکه حضرت شاهنشاهی که ذات قدسی ملکاتش مظهر الطاف
الهی و مصدر اعطاف نامتذاهی است در باره ناشجاع انواع احسان
و امطناع بجا آورده بودند چنانچه بعد از شکست دارابی شکوه و وصول
موکب اقبال بمستقر خلافت از عظام امور اول کمری که پیش نهاد
خاطر والا ساخته بر جمیع مطالب و مهمات مقدم داشتند این بود
که مونگیر را با صوبه بهار و پتفه که همیشه آن ابدار قرین آرزوی
آنداشت و میسر نمی شد از حضرت اعلی بمبالغه تمام برای او گرفته
ضمیمه ملک وسیع بنگاله گردانیدند و فرمان تفویض این ولایات ازین
حضرت حاصل کرده فرستادند و با او در مقام کمال عطوفت و محبت
بودند چنانچه بعد ازین مفصله گزارش خواهد یافت درین هنگام
از عرائض و روائع نگاران ممالک شرقی بمجامع حقائق مجامع رسید
که آن بیخبر سفاهت پرور از نا سپاسی و حق ناشناسی قدر این
بولت و عنایت ندانسته هوای خود سری و زیاده طلبی در دماغ
نخوت و پندار انگنده است و باندیشه های محال از بنگاله برآمده عزم
مخاصمت و منازعت دارد چون این خبر بطریق توأب و توالی
بجناب خلافت رسید به تقضای مصالح سلطنت و فرمانروائی دفع
ماده شورش افزائی او لازم و متحکم نمود و مهمات محاکمات گنجان

و بعنایت ارمال فرمان مرحمت عنوان با خلعت خاص و بمنصب
 قدیم باضافه هزاری هزار سوار دو اسبه و سه اسبه که از سابق و لا حق
 شش هزاری شش هزار سوار از انجمله پنج هزار سوار دو اسبه و سه اسبه باشد
 نوازش نموده خدمت صوبه داری کجرات که تا آنوقت در دست مراد بخش
 بود باو تفویض فرمود و معصوم خان مهین خلف خان مذکور
 باضافه هفتصدی پانصد سوار بمنصب هزار و پانصدی هزار سوار
 و میر محمد معظم پسر دیگرش باضافه پانصدی دو صد و پنجاه سوار
 بمنصب هزاری پانصد سوار مورد انتظار تربیت گشتند و محمد حسین
 خلدوز از نوکران دارا بيشکوه بمنصب هزاری دو صد سوار و لودن خان
 بمهرخت شمشیر و میردان افغان بعنایت اسب سر بلفه شدند و اگرچه
 لشکر خان صوبه دار کشمیر بصوبه داری ملتان معین گشته پیرایه همایون
 بطلب او صادر شده بود لیکن چون تا رسیدن خان مذکور بجبهت
 نظم مهمات آنصوبه حاکمی ضرور بود مقرر گردید که خان عالم تا
 آمدن لشکر خان بحکومت و ضبط آنجا قیام نماید و بعد از رسیدن
 او بحضور بر نور آید و بعنایت خلعت نوازش یافته بدین خدمت
 مرخص شد و محمد یوسف از اولاد کرام عزیز مصر کرامت و عزیزی
 شاه یوسف کردیزی که مرقد شریف آنجناب در بلده طایفه ملتان
 است بعطای خلعت و ماده فیل سرمایه اعتبار اندوخت .

بودند با او صلح گشتند و هنگام رخصت آن نوین اهلای آنجا
 بطای خنجر خاصه با علقه مروارید و انعام یک لک روپیه و دلیز
 خان بمرحمت یک زن جبر نیل و جمدهر میثاکر و شرزه خان بمعنیت
 خلعت و نیل و دیگران هر یک در خور حال بمرحمتی مفتخر
 و مهمانی شدند و روز دیگر شهنشاه یزدان پرست حق آگاه بقصد
 زیارت بوضه فیض آئین جناب قدوة الاولیاء الواصلین عارف صمدانی
 قطب ربانی شیخ بهاء الدین ملتانی قدس الله سره العزیز بشهر
 کرامت بهر ملتان شرف قدوم بخشیده فیض اندوز مزار پرکت نظام
 آن مقرب درگاه احدیت گردیدند و اعتماد همت و استغاضه انوار
 توجه از باطن پرفروش آن نقاره کبریا عارفین فرموده شیخ
 بهاءالدین صاحب سجاده آن پیشوای اولیاء عظام و خدمه مجاوران
 آن مقام قدسی احترام را از فیض انعام عام بهره بر ساختند و در رفتن
 و آمدن از روضانی دست جود و عطا خلقی انبوه را نقد آرد
 بدامن امید انتاد و دو روز دیگر قرین نصرت و ظفر انجا بسر بوده
 نقاط اندوز دولت و کمرانی بودند و درین ایام شاه نواز خان که
 بنابر بعضی مصالح ملکی چنانچه در محل خویش گذارش یافته
 تا این هنگام در قلعه برهانپور محبوس بود مورد انظار فضل و کرم
 گفته عاطفت شهنشاهانه او را از قید تقصیر و حجاب تشویر برآورد

---

(۲) ایک هزار روپیه بشیخ بهاء الدین صاحب سجاده که از
 لوال کرام آن پیشوای اولیاء عظام است و یک هزار روپیه بخدمه
 و مجاوران آن مقام قدسی احترام انعام نمودند

تعیین یافتن شیخ میر با فوجی تازه از عساکر کردون شکوه بتعاقب دارابی شکوه ادبار پژوه

اگرچه صف شکنخان بموجب یرلیع گیتی مطامع با فوجی از جنود قاهره چنانچه سبق ذکر یافت چهارم محرم از ملتان بتعاقب او برآمده از روی کار طلبی برجناح سرعت و استعجال در پی آن خسران مآل شنافته بود لیکن چون با خان مذکور لشکر و سامانی در خور اینکار نبود و هنوز دارابی شکوه لشکری آراسته با خزانه وافر و توپخانه بسیار داشت حزم و احتیاط ههنشاهانه اقتضای آن نمود که عهده نوئیان صائب تدبیر شیخ میر که سرداری با سکینه و قار و نقد شجاعت و بمالشش بر محک امتحان کامل عیار بود با فوجی دیگر از عساکر نصرت شعار بتعاقب آن ره نورد وادی فرار و مرحله پیمای بادیۀ ادبار تعیین یابد تا هیچ جا مجال اقامت و درنگ نیانفته خیال فاسدی بخاطر راه ندهد و اگر بالفرض جای ثبات قدم ورزیده بجنگ و مدافعه برگردد جنود اقبال از عهده نبرد و پیکار آن برگشته روزگار برآمده کفایت آنهم توانند نمود بنابراین آن زبده ندویان هشتم شهر مذکور مرخص شد که برجناح تعجیل بصف شکنخان و لشکر پیش ملحق گشته باتفاق یکدیگر کمر همت به تقدیم این خدمت بندند و دلیرخان بادلیرورن مست پسران بهادر خان روهیله و قباد خان و شرزه خان و پهلخان و مانسنگه بندیل و مید منصور و مذکلی خان و جمعی دیگر از مردان کار و مبارزان شهامت شعار که مجموع نه هزار حوار

سوار بمنصب در هزار و پانصدی دو هزار و پانصد سوار از جمله
 پانصد سوار دو اسبه و سه اسبه نوازش نمود هفتم محرم گذار آب
 راوی که سه گروهی ملتان است از فیض نزول شهنشاه عالم گیر
 میمنت پذیر گشت و خلیل الله خان و بهادر خان و دلیر خان
 و طاهر خان و خان عالم و رایسنکه ولد راو امر منگه و یکه تاز خان و
 گنجعلی خان و چلهیت بنده و سائر بندهائی که بتعاقب دارایی شکوه
 پیش آمده بموجب حکم والا در ملتان توقف نموده بودند احرار
 دولت آستان بوس نمونده و از نوکران عمده ازاوی شکوه سید عزتخان
 که برهبری سعادت در ملتان از همراهی او تخلف ورزیده بود و شیخ
 موسی کیدانی که از قبل او بحکومت بلده ملتان قیام داشت و سید
 سمعود پاره که او نیز بیادری بخت درین هنگام از راجدا شده بود
 باسلام مدد سلطنت سر بلندی یافتند و سید عزتخان بعلانی
 خلعت و منصب سه هزاری پانصد سوار و سید مسعود بعنایت خلعت
 و منصب هزار و پانصدی دو صد سوار مشمول مرحمت گشت و فیض الله
 خان از تغیر رواجه عبید الله قزلول بیگی شده بعنایت خلعت
 تمام مباحات بر امر اعلی و نوازش خان بغوجلداری سرکار ملتان
 و حرمت عصار آن نوازش یافت و از اصل و اضافت منگلی خان
 بمنصب هزاری ششصد سوار و بادل بختیار بمنصب هزاروی صد
 سوار و محمد علی ولد تقرب خان بمنصب هزاروی صد و پنجاه سوار
 مباحی گشتند *

واجب الاذعان که در باب تعاقب داریابی شکوه صادر شده بود بصف
شکفتان رسانید و اراستثال مثال همایون را کمر همت بر میان جان
بسته از روی کار طلبی همانروز کوچ کرده بتعاقب شتافت و تکه
این احوال بعد ازین در محل خود گزارش خواهد یافت •

اکنون بر مر تحریر وقائع حضور پر نور رفته سر رشته سخن

از جای که گذشته بود بدست کلک جادو فن میدهد

چون خبر فرار دارا بی شکوه از ملتان سامعه انروز اولیای
دولت گشته معرفت میر و ایلغار موقوف شد ریاست ظفر اعتصام
در کنگر رهاست و آرام طی مراحل نموده تا ظاهر بلده ملتان
هیچ جا اقامت نگزید دران اوقات میر باقر که میر سامان ایام
خلافت انجام شاهی بود بغوجداری و نظم مهمات سرکار بهکر
سر بلند شده بمعطای خلعت و اسب و خطاب باقر خانی و از اصل
و اضافه بمنصب هزاری هزار سوار نوازش یافت و مالیانه میرزا
تقدیر صفوی که مبلغ سی هزار روپیه بود باضافه ده هزار روپیه
انزایش پذیرفت و آقا یوسف بخدست داروغی فیل خانه از تغییر
ملکفت خان خلعت سرفرازی پوشید و از اصل و اضافه چنروچی
دکنی بمنصب هزاری هزار موار و غیرت بیگ و ابو مسلم و محمد
صادق هر یک بمنصب هزاری سه صد سوار و جمعی از نوکران دارا
بی شکوه که بدالت بخت سعادت اندوز تقبیل عتبه خلافت گشته
بودند بمعنایت خلعت مباحی گردیدند و چون از عرضداشت خان
دوران حقیقت حسن خدمت و کار طلبی راجه دیبی سنگه بندیله
بعرض اشرف رسید عاطفت خسرانده او را باضافه پانصدی پانصد

بزرگ انداخته فیروز میواتی و بسنت نامی خواجه مرا با جوتی از پیاه بر سر کشتیها گذاشت که آنها را محافظت نموده به بهکر رسانند و خود از راه خشکی بطرف ارچه روانه شد و از آب بپا و ستنج که باشاره او بر هر دو جسر بسته شده بود عبور نموده راه بهکر پیش گرفت بقصد آنکه از انجا رخت ادبار بحدود قندهار کشد و چون یکروز بعد آمدن او از ملتان این خبر در نواحی تلینه؟ بخایل الله خان و بهادر خان و مائر سردازان جنود اقبال که بتعاقب آن خمران مآل می شتافتند رسیده بر جناح استعجال روان گشته سوم محرم بملتان رسیدند و قراولان پیاه ظفر اثر که پیشتر بجهت تحقیق خبر رفته بودند چون تا آنوقت هنوز مشخص نبود که او عزم اجمیر دارد یا اراده بهکر بلکه رفتنش بطرف اجمیر اقرب مینمود راه اجمیر سرکرده بطرف دیباپور شتافته بودند و اثری از نیافته و حال آنکه آن سر گشته دشت ادبار برای لکھو کھاره بهزیمت بهکر مرحله پیمای وادی فرار گشته بود و ظاهر شد که حاجی خان بلوچ که از زمینداران عمده ملتان است از روس دولتخواهی و خدمت گزاری با جمعی بر سر کشتیهای خزانه و احوال او که فیروز و بسنت میبردند رفته میخواست که سد راه شود و آنها را بر گرداند چون توپخانه و مپاهی همراه داشتند بمذایع پیش آمدند و نیمابین جنگی رو داد و چندی از طرفین کشته شدند آخر الامر از عهده ممانعت بر نیامده آنها را راه دادند و چهارم محرم الله یار خان با خزانه بملتان رسیده یرلیغ

اودیبهان و اتهور هر یک با قوم و قبیله خود و جوتی از مبارزان توپخانه و جمعی دیگر از منصبداران که قریب شش هزار سوار بودند با خان مذکور معین گشتند و یرلیغ گیتی مطاع مشتمل بر تفویض این خدمت با خلعت خاص و شمشیر و یک زنجیر فیل برای او و بیست هزار اشرفی بجهت تنخواه مواجب سپاه مصحوب الله یار خان ارسال یافته حکم شد که بسرعت خود را بملتان رساند و عساکر گومکی را سزادای نهوده مجال درنگ و امهال ندهد و فرمانی دیگر بخلیل الله خان صادر گردید که گروهی با صف شکنخان معین گشته اند همراه او روانه ساخته خود با بقیه جنود فیروزیه تا رسیدن مرکب جلال در ملتان توقف نماید *

مجمعی از حال دارا بی شکوه بعد فرار از لاهور آنکه

بسبب تاخیر و کوتاهی که از عساکر منصور در تعاقب او واقع شد فرصت یافته بمرحله پیمائی و ره سپاری روزی چند از وسطه هلاک و گریختاری برآمد و هفدهم دی حجه بملتان رسیده نزول ادبار گزید و چون از سطوت مرکب جهانکشا مغلوب خوف و رعت گشته پای همتش را نیروی استقامت نموده بود بعد از هشت روز اقامت دگر باره بعزم فرار رخت فاکمی بسته بیست و پنجم ماه مذکور از انجا رو بوالدی ادبار قها و چنانچه عادت او بود که بهرجا میرسید دست تصرف و تغلب باموال و خزائن بادشاهی دراز می نمود بیست و دولک روپیه که در خزانه آن صوبه فراهم آمده بود متصرف شده آنرا با اکثر خزانه و توپخانه و احوال و اثقالی که همراه داشت و از لاهور بکشتی آورده بود بر همان نهج برکشتیهایی

مؤمن پور از پرتو درود اشرف پر نور شد .

نعین یافتن صف شکنخان بتعاقب دارا بی شکوه از ملتان و ترک ایلغار موکب گیهان منان

چون بمسامع جلال رسید که آن خسران مآل دو ملتان ثبات
قدم نهرونده باستماع خبر توجه رابند اقبال در کمال سراسیمگی
و ثقت حال بسمت بهکر ره نمود وادی فرار شد و پھیاری از
سرداران و نوکرانش که تا ملتان با او همراهی کرده بودند از آنجا راه
مفارقت پیمودند و روز بروز سلک جمیعت سپاهش بیشتر از پیشتر
از هم گسیخته اسباب پریشانی و ادبارش تزايد می یافت و جز اینکه
بزمخت بسیار و پایمردی فرار از سطوت و صولت جنود فیروزی
معار خود را بملجای و مقری رساند کرم دیگر نمیتواند ساخت جرم
رای عالم آزادی گیتی خدیو کشور کشا برین قرار یافت که ترک
ایلغار نموده عنان سرعت و استعجال باز کشند و بمیر منزل حکم شد
که من بعد منازل نزدیک قرار داده مسافت بعید نه پیمایند و امر
اعلی بنفاد پیوست که صف شکنخان میرانش از ملتان بتعاقب
آن بد عاقبت شتافته او را از ممالک محروسه بادشاهی رهگرای
وادی آوارگی سازد و نوجی از دلبران کار طلب رزم جوو بهادران
جلالت کیش شهادت خو مثل محمد بیگ و یار گز بیگ و شهسوار
بیگ و گدا بیگ باز مرده از اوزبکان و زاهد بیگ ترکمان و امام قلی
و نوری بیگ آفر باطایفه آفران و پرداخان و جمال خان بلخا پوری
و سید نصیر الدین مکنی و عنایه میانه و سید منور خان باوه و

قطب الدین خان خورشیدی که در ظاهر منصبه قصور واقع است از
 فیض نزول اشرف رونق فردوس و قصور یانت و روز دیگر نیز نه
 گروه طی شده نزدیکه موضع مسجد پور مخیم جیش مملور گردیده
 و درین منزل راجه جیسنگه که بموجب حکم معالی در لهور توقف
 نموده بود شرف اندوز دولت ملازمت اکسیر خاصیت گشت و رندوله
 خان بجای خلعیت و اسپ مبلهی شده بدکن مریض گردید
 و چون بعضی همایون رسید که اراد نشان مویه دار اوده و دیست
 حیات مستعار بمقتضای اجل موصود سپرده اسپ عاقلت بان شاهانه
 شوکت در خان برادر زاده را بر عطا خلعیت از لباس کمربت برآورد
 و بهادر چند و راجه کمانون و من و هاتلی خلف راجه راجه راجه که
 بنیابت پدر خویش بحراست قلعه که مرد پیام داشت جماییت ارسال
 خلعیت تمامت مباحات افراختند و بیعت و هفتیم هفت گروه طی
 شده موضع شیر گره از غرنزول شهنشاه شیر دل رینت یانت و راجه
 جیسنگه که از دیر باز بوطن خویش ترفته تعب یحائهای پی نوی
 گشیده بود رغصت وطن یافته بمرحمت خلعیت خاصه مور نوازش
 گشت و روز دیگر موکب گردون شکوه هفت گروه طی نموده منزل
 آزادی اتیال گردید و ندائی خان که بموجب فرمان همایون از لشکر
 خلیل الله خان رسیده بود بموکب معالی پیوسته اعرار معاد
 ملازمت نمود و بغوجداری اوده و گور کپور و عمایت خلعیت و ماده
 نعل و بافانگ هزار و پانصد سوار بمنصب چهار هزار و چهار هزار
 سوار نوازش یافته مرخص گردید و رگهاتان سگه راتهور بمرحمت
 اسپ مبلهی گشت بیعت و نهم یازده گروه طی گشته نواشی موضع

پذیرش شاه عالمگیر که مرات صورت دوران دیشی و پیش بینی و دستور
 العمل صلاح دانی و مصلحت گزینی است پرتو این عزیمت تافت
 که خود بنفس نفیس باز بد سپاه ظفر پناه ایلغار نموده تعاقب آن
 بد عاقبت نمایند و او را هیچ جامه جال ثبات و درنگ و فرصت خیال
 جدال و جنگ نداده ساحت ملك و دولت بباد دامن همت از غبار
 وجود فساد آموذش پیرایند تا خاطر ملکوت ناظر بالکلیه از مهم او
 جمیعت پذیرفته بزودی عذر معاودت بصوب دارالخلافه شاهجهان
 آباد معطوف گردد و بفراغ بال توجه والا بنظم و پرداخت امور سلطنت
 که انواع فتور و اختلال بارکن و قواعد آن راه یافته بود مصروف شود
 بفابریں درین منزل قوه الظهر عظمت و جلال نصرت الصدر ابهت
 و اقبال بادشاهزاده خجسته شیم محمد اعظم را بازواید لشکر اردویی
 بزرگ و کارخانجات بدار السلطنة لغور رخصت نمودند که تا
 معاودت موکب ظفر پیکر ازین مهم نصرت اثر آنجا بسربرند
 دولتخانه مختصری با کارخانجات ضروری همراه گرفته با خلاصه
 عساکر گردون مآثر عزیمت ایلغار مصمم فرمودند و هنگام رخصت
 بادشاهزاده والا نژاد را بمرحمت ذیل خاصه مزین بساز نقره و جل
 زربفت و در اسب با ساز طلا مشمول نوازش ساختند و محمد امین
 خان میر بخشی و اعتقاد خان و رای رایان متصدی امور دیوانی
 را بعطای خلعت نواخته در خدمت آن گوهر محیط جاد و حشمت
 رخصت کردند و بجمعی دیگر نیز از مردم همراه ایشان خلعت
 مرحمت شد و بدست و پنجم ماه مذکور موکب جهانگشا از هدایت
 پور بصمت سنگره و قصور متوجه گشته نه کروه جریبی طی نمود و باغ

و اضافه بمنصب هزار و پانصدی هزار سوار نوازش یافت و میر
مهدی یزدی بدیوانی سرکار پادشاهزاده کمر بختیار و الا قدر سعادت
توأم محمد اعظم سر بلند گشته بعطای خلعت مباحی گردید و
محمد حسین سلدوز از نوکران دارا بی شکوه دولت اندرز ملازمت
اشرف شده خلعت سرانرازی پوشید بدست و چهارم نواحی قصبه
هیدت پور مهبط انوار نزول گشت •

توجه الیه ظفر طراز بر سبیل ابلاغ بنعاقب دارا بی شکوه ادبار شعار

چون از عرایض خلیل الله خان و دیگر دولتمندان که بتکاملی او
مأمور شده بودند بوضوح پیوست که آن باطل پزوه با خزانه و توپخانه
و سامان شایسته و لشکر آراسته که قریب چهارده هزار سوار بود از لاهور برآمد
و مکلون ضمیر فساد تاثیرش ایدست که هر جا قایم داند با جنود
ظفر پیرا صف آرا گردد و احتمال آن میرفت که در ملتان ثبات
قدم ورزیده عنان عزیمت از وادی فرار بسوی مدافعه و پیکار بر
تابد و ازین جهت که با عساکر منصوره سردار توره که مردم ازو حساب
برگیرند و در برابر آن نا خلف دودمان مملکت و سروری شان
و اعتبار سرداری و سر لشکری داشته باشد نبود و از راه حزم و
اجتناب مظنه آن می شد که اگر جنگی روی دهد و نبردی اتفاق
افتد خدا نخواسته چشم زخمی بجنود اقبال رسد که تدارک آن
مشکل باشد و از مرداران عساکر نصرت نشان نیز بملاحظه اینمعنی
مباحثه و کوتاهی در تعاقب او واقع شده بود لاجرم بر ضمیر الهام

و خوشاب بود و بعد از آمدن دارا بی شکوه بظاهر چنانچه مذکور شد بنابر قلت سرمایه دانش و تدبیر صلاح کار خویش از نساد باز ندانسته بار ملحق شده بود و در بلوخت که آن رسیده بخت ادبار نصیب از دهشت قرب وصول موکب نصرت زیب رهگرای والی قرار می شد بخلط کردار خود متغیر گشته از جدائی گزیده بود بشغافت مهربان پیشگاه اقبال سعادت اندوز تقبیل عتبه جلال گشته بعفو جرائم تقصیر کمیاب مراحم شهنشاه جرم بخش عذر پذیر گردید و بمرحمت خلعت نوازش یافته به تنبیه و تادیب مفسدان دامن کوه کانگه معین شد بیست و دوم گذار دریاى بیاه محط مرادق حشمت و جاه گردید و روز دیگر خدیو جهان بکشتی از آب مذکور عبور نموده آنطرف دریا منزل فرمودند و اردو و لشکر بجزر که بموجب حکم جهانمطاع بسته شده بود گذشتند و درین ایام یک زنجیر نعل خاصه برهشاندند برج اختر عظمت تا بلند گوهر درج ابهت بادشاهزاده ارجمند محمد اعظم عطا شد و سین صلابتخان بصوبه دارى برابر از تغییر حسام الدین خان تعین یافته بختاب اختصاص بخانی و عنایت خلعت و اسب سرمایه افتخار اندوخت و نوعداری سرکار بیجا کده بحسام الدین خان مقوض شد و راجه و لبروپ بمرحمت جمده و اسب مبالغی گشته به تهاه دارى موقع چاندی که مرشد ولایت سری نگر است تعین یافته که بضبط و بعد و بسط بیرون آن کوهستان قیام نموده سد راه برآمدن سلطان بی شکوه و مانع رفتن مردم نزد آن خندان پژوهه باشد و مانسنگه گویاری جبین سائی متبیه مهر ایا گشته بعنایت خلعت و از اصل

همایون گشت و راجه راجه‌روپ که بوسیله اظهار ندامت بر تقصیرات و التماس شفاعت راجه جیسکنه و خلیل‌الله خان و دیگر مصلحتی بارگاه خلافت مرحام شهنشاهانه رقم عفو بر جریده جرائم او کشیده بود از وطن رحیده فاصیه خجالت و الفعال بر زمین عجز و ابتغال مود و بمرحمت خلعت فاخر و از اصل و اضافه بمنصب سه هزار و پانصدی سه هزار و پانصد سوار مباحی شد و سید ملا پنجاب باره لڑ مصلحتی دارا بی شکوه که بیادری بخت و رهبری دولت از همراهی سلیمان بی شکوه تخلف ورزیده روی مبودیت بدرگاه آسمانجه آورده بود جبه های عتبه اقبال گشته ظلمت بزدای چهره طالع گردید و بعلی خلعت فاخره و جمدهر مینا کور و بمنصب سه هزار و پانصدی دو هزار و پانصد سوار مطرح انوار مکرمت و تفضل شد و از اصل و اضافه رکناته راتهور بمنصب هزار و پانصدی پانصد سوار و خواجه عبیدالله بمنصب هزار و پانصدی چهارصد سوار مشمول مرحمت گشتند و راکه پندت گپ اندر هریک باعام یک هزار روپیعه مورد عنایت گردید هر دهم سه کوره از تصبیه راهون گذشته نزول اجلال شد و درین روز جمعی کثیر از نوکران دارا بی شکوه که برهنمونی دولت از جدا شده بندگی آستان خلافت وجهه همت ساخته بودند باحراز معادیت ملازمت قدسی برکت مرصیقه مباحات اندوخته در ملک بندگی درگاه خلعت پناه انتظام یافتند و بمعنایت خلعتها و مناصب شایسته کسبید گردیدند بیهت و یکم نزدیک تصبیه سلطانپور غیض الدوز نزول موبت اقبال شد و خنجر خان که در زمان اعلی حضرت فوجدار بهر

خدمتگزار آستان سلطنت انعام شد سیرت هم ندانمخار از میان
 در آب رسیده ذمه مالی آستان خلعت گردید و درین هنگام
 همباز خلعت بفرجنداری چکله دیباپیر از تغییر راجه تودرمل معین
 گشته باضافه پانصد موار بمنصب هزار و پانصدی هزار و پانصد
 موار مباحی شد و منصب ابو البقاء از کومکیان صوبه احمد آباد
 باضافه پانصدی هزار و پانصدی هزار موار مقرر گردید بازندهم
 ندانمخار بمنابت خلعت و فیل معمول عاطفت گشته مرخص
 شد که بغلیل الله خان پیوسته در تعاقب دارایی شکوه ضمیمه جنود
 اقبال باشد و تلیج خان بفوجنداری ^(۵) بهره و خوشاب از تغییر خنجرخان
 معین شده بعطای خلعت و فیل مقرر گردید و منصب صف
 شکنخان باضافه هزار و پانصد موار سه هزار و پانصد موار
 مقرر شد و مید منور ولد مید خان جہان داره بخطاب خانی
 نامور شده باضافه پانصدی صد موار بمنصب هزار و پانصدی
 شصت موار مباحی گردید و امان الله بحراحت قلعه دار السلطنت
 لاهور و عنایت خلعت و اسب و از اصل و اضافت بمنصب هزار و
 صد موار سر بلندی یانته مرخص گشت شانزدهم موکب ظفر
 طراز ازان روی آب منلیج باهنراز آمده نواحی موضع ماچواره
 مضرب خیام نصرت اعتصام گردید و از وقایع صوبه گجرات به عرض
 اشرف رسید که مجاهد جالوری از کومکیان آنجا و دیعت حیات
 مستعار سپرد و روز دیگر نواحی قصبه راون فیض اندروز نزول

بمعنایت اسمپ و علیقلیخان بمرحمت خلعت و اسمپ مرفراز شده
 بشکر خلیل الله خان مرخص گشتند و اللهیار خان میرتوزک
 باضافه پانصدی بمنصب هزار و پانصدی سه صد موار و محمد
 سلیم بخشی موبه کشمیر از اصل و اضافه بمنصب هزار و چهار صد
 موار مورد انظار مرحمت گردیدند و مازنگدهر زمیندار جمون از
 کومکیان لشکر خلیل الله خان بموجب التماس خان مذکور بتفویض
 فوجداری دامن کوه جمون مر بلند شده بمعنایت علم رایت مباحات
 افرارخت و اخلاص خان بمرحمت اسمپ موانراز گردید و همچنین برخی
 دیگر از عمدتهای اطراف و امرای موبجات باضافه مناصب و دیگر
 عنایات مر بلند گردیدند و وزیر خان موبه دار خاندیس باضافه
 هزار و هزار موار بمنصب پنجهزاری سه هزار موار و صف شنگنخان
 باضافه هزار و پانصد موار بمنصب سه هزار و پانصد
 سوار تارک افتخار افرارختند و اعتماد خان بصوبه داری کشمیر جنت
 نظیر از تغیر لشکر خان معین گشته بمعنایت خلعت و اضافه
 منصب نوازش یافت و عبد الله بیگ ولد علیمردانخان بمناسبت
 خطاب جد بخطاب گنجعلی خانی و سید منور ولد مید خانجهان
 بارهه بخطاب خانی و محمد یوسف که سابق مخاطب بشمشیرخان
 شده بود بخطاب نصیر خانی و یادگار مسعود که قبل ازین بمناسبت
 خطاب جد خورش باحمد بیگ خان مخاطب گشته بود بخطاب
 مسعود خانی نامور گشتند و بسیاری از ملتزمان رکاب دولت
 و مبارزان جنود نصرت باضافه مناصب و دیگر عطایا و مواهب
 مورد انظار ماطفت گشتند و پانزده هزار رزیه پهنی از

اصل و اضافه پنج‌هزاری پنج‌هزار سوار سه هزار و پانصد سوار و سوار
 سه امپه باشد و عمده فدریان شیخ میر بعلای جمدهرمینا کر با عمده
 سوارید و احد خان بخشی دوم بعنایت نقاره و کنور رام سنگه
 بمرحمت دهکده کی مرصع و میفخان بعلای علم و مخلص خان
 از اصل و اضافه بمنصب دو هزار پانصد سوار تارک افتخار
 قراخند و از عظمای امرای کومکبان صوبه کابل مغولخان باضافه
 پانصدی بمنصب سه هزار و پانصدی سه هزار سوار و سعادتمندان
 باضافه پانصدی بمنصب سه هزار و پانصدی سه هزار سوار و
 شمشیر خان حاکم غزنین باضافه پانصدی بمنصب سه هزار
 دو هزار و پانصد سوار و مبارز خان باضافه پانصد سوار بمنصب
 دو هزار و پانصد سوار و رعایتخان بخشی احدیان صوبه
 مذکور باضافه پانصدی بمنصب هزار و پانصدی پانصد سوار و
 اسحاق بیگ بخشی منصبداران آن صوبه باضافه پانصدی
 بمنصب هزار و پانصدی. پانصد سوار و میر یعقوب دیوان آنجا
 از اصل و اضافه بمنصب هزار و پانصد سوار و سوار و مجموع بعنایت
 ارسال خلعت سرمایه مباحات اندوختند و لشکر خان صوبه داور
 کهمیر بمرحمت ارسال خلعت باضافه پانصدی پانصد سوار
 بمنصب سه هزار و پانصد سوار بحر بلندی یافته مامور
 شد که بحضور پرنور آید و سعید خان یقوجداري بهخیر و نوشهره
 معین شده بعلای خلعت و اسب نوازش یافت و قباچ خان

حراست حصار شهر دولت آباد بار متعلق بود بتفویض محارست
 حصن رفیع بنیاد آن خطه فیض پیرا از تغییر اعتبار خان خوانده سرا
 و از اصل و اضافه بمنصب هزار و پانصدی پانصد سوار و بیست و یک
 که سابق قلعه دار کلیان بود از تغییر عاقلخان بحراست حصار
 آن شهر کرامت بهر و خطاب قلعه دار خانی و از اصل و اضافه
 بمنصب دو هزار و چهار صد سوار سرفرازی اندوختند و هم ماه مذکور
 که عید فرخنده اضحی مسرت پیرای دله گودیک دران روی آب
 منلیج که زینت پذیر موکب جلال بود پیشکاران پیشگاه سلطنت و
 اقبال بموجب حکم لازم الاستفال بساط جشن و انبساط گسترده تبه
 بارگاه حشمت و جاه بارچ مهر و ماه بر افراختند و بزنی دلکها و
 مجلسی طرب پیرا مرتب ساختند شهنشاه مهر افروز چرخ اورنگ
 چون آفتاب که بر سرور شهر فیروزه رنگ جای گیره بر تخت
 بلند پایه فلک پیروزه جلوس سعادت فرموده انجمن آرای نشاط و
 کمرانی گشتند و در همان منزلگاه دولت دورگست نماز عید گذارده
 ادای مراسم قربانی نمودند و درین روز میمنت افروز جمعی کثیر
 از فیض مزاحم خدیو دوست پرور دشمن سوز کامیاب و بهره اندوخت
 گردیدند از آن جمله رانرا جنگ باضافه هزار و سوار دو اسبه
 و سه اسبه بمنصب شش هزار و شش هزار سوار یک هزار سوار
 دو اسبه و سه اسبه مطمح انظار عاطفت گشت و محالی که در غرور
 دام جمع آن بود بر میل انعام باو مرحمت شد و مهانخان سوده پیر
 کابل بعنایت ارمال خلعت خاص و غیل باصافه فیل نوازش یافته
 هزار سوار از تابینان او دو اسبه و سه اسبه قرار یافت که منصبش از

هشتمند سوار و غیرت بیگ از اصل و افاضه بمنصب هزاری دومند
 سوار منگلی خان و میر ابراهیم میر توزک هر یک بمعایت اسپ
 و روپ سنگه راتهور بمرحمت خلعت مباهی گردیدند و یادگار
 که قبل ازین بخطاب احمد بیگ خانی نامور شده بود بخطاب
 مسعود خانی سعادت اندوز گشت و منصب اعتبار خان خواجه مرا
 حارس قلعه ارک دولت اباد از اصل و افاضه هزاری دومند سوار
 مقرر گردید و اعتقاد خان از مستقر الخلافه اکبر آباد رسیده جبین
 اخلاص و اعتقاد زمین عبودیت خود و بعرض اشرف رسید که راجه
 انورده^(۴) ولد راجه بیتلدااس کورکه بهمراهی سلیمان بی شکوه در جنگ
 تشجاع زخمهای کاری برداشته بود و در بنارس بجهت معالجه
 خود توقف نموده درین اوقات که فی الجمله خفتی در آزارش
 حاصل شده بود عازم احتیلام سده والا گشته بمنهرا رسیده است حکم
 جهان مطاع از پیشگاه عاطفت صادر شد که باکبر آباد معاودت
 نموده تابرگشتن رایات جلال از یورش پنجاب در خدمت بادشاهزاده
 عالیقدر والا تبار محمد سلطان باعد و خوشحال بیگ کاشغری که
 اختیار گوشه نشینی کرده بود بسالیانه پنجهزار روپیه و عطای دهی
 چند در وجه مدد معاش از محال پنجاب کمیاپ شد و چون مید
 مظفر ولد سید خان جهان باره چنانچه در محل خود مرقوم گردیده
 بخطاب بهجاعتخانی نامور شده بود شجاعتخان معروف بشاد خان
 حارس قلعه کابل بخطاب مغولخانی ممتاز گشت و عاقلخان که

آسمانجاء گشته بود یرلیغ لازم الانقیاد صادر شد که به اله آباد آمده در ملک کومکیان خاندوران باشد و ازینجهت که خطاب اخلاصخانی باحمد خوبشگی مرحمت شده بود و شیخ فرید بخطاب احتشام خانی عز امتیاز اندوخت پنجم ذیحجه که باقتضای رای عالم آرا عزیمت عبور از آب ستلج پیش نهاد همت جهانکشا گشته بود شهنشاه فیروزی شعار بکشتی از آب مذکور گذشتند و چون سفائی که فراهم آمده بود صلاحیت بستی جسر نداشت حکم فرمودند که آنها را بر لشکر ظفر اثر قسمت نمایند تا بکشتی بگذرند و از آنجا که عبور موکب نصرت آیات بنا بر قلت کشتی و عدم پایاب جز در عرض چند روز میسر نبود مقرو شد که نا گذشتن مجموع اردو و لشکر خدیو مالک رقاب در انطرف آب بدولت اقامت فرمایند چنانچه مدت یازده روز آنروی آب از فزول اشرف فیض اندرز بود و درین ایام میرزا سلطان صفوی از کومکیان صوبه دکن بجاگیر داری برگشته دهامونی و بمرحمت برگشته جورا گده بر سبیل انعام کامیاب مواهب شهنشاهانه گردید و اعتقاد خان از مستقر الخلافه اکبر آباد رسیده جبین اخلاص و اعتقاد بر زمین عبودیت سود و از اصل و اضافه بهکونت سنگه هاده بمنصب دو هزار و پانصدی هشتصد سوار و شیر منگه ولد رام سنگه راتهور که چنانچه گذارش یانت پدرش در جنگ دارا بی شکوه از دم تیغ مجاهدان جلود اقبال شریعت هلاک چشیده بود بمنصب هزارى هزار سوار مورد نوازش شدند و سورجمل ولد راجه سیو رام کور که او نیز پدرش دران معرکه و غا عرضة فنا گشته بود باضافه هفتصدی هفتصد سوار بمنصب هزارى

بنام رخشنده اختر برج دولت تابنده گوهر درج سعادت بادشاهزاده
 والا تبار فرخنده شیم محمد معظم مادر شد که خان مذکور را از
 قلعه ارک برآورده در حصار میمذت قرین باین در منزلی لایق
 جای دهند که تا انقضای ایام برشکال مخلی بالطبع آنجا بسر
 برد و پنجاه هزار روپیه از خزانه عامه آنصوبه برصیل انعام بدهند
 و هرگاه فرمان طلب مادر شود آن والا تبار گرامی نسب او را روانه
 جناب خلافت سازند و بعد از وصول این مشهور کرامت پرتو نوید
 این مراحم جلیله و مکارم منیله بآن خان بلند مکان رسانیده پیش
 خود طلبند و دوامپ با ساز طلا و یک پالکی داده او را بمنزل
 رخصت کنند و باعتبار خان خواجه مراکه حارس ارک قلعه مذکور
 بود یرلیغ جهان پیرا عز نفاذ یافت که سرانجام ضروریات و تهیه
 لوازم سفرو دیگر مهماتش بعهده سعی و اهتمام خود دانسته در
 احترام و نگو داشت او دتیقه فرو گذاشت نه نماید و بوزیر خان صوبه دار
 خاندیس فرمان شد که تمامی اموال و امتعه خان مذکور از نقد
 و جواهر و مرصع آلات و دیگر اشیا که بسرکار والا ضبط شده در بلد
 برهانپور موجود بود بتصرف گماشتهای او سپرده وقتی که
 بموجب طلب از دولت آباد روانه حضور پرنور شود و به برهانپور
 رمد پنجاه هزار روپیه دیگر از سرکار خاصه شریفه باو دهد و فرمان
 مرحمت عنوان مشتمل بر مرده این الطاف سینه و اعطاف بهیه با
 خلعت خاص و جمدهر خاصه گرانها بجهت او ارسال یافتم و چون
 شلیخ فرید مخاطب باخلاصخان صوبه دار پتله بعد از وقوع مقدماتی
 که در مستقر الخلافه اکبر آباد روی داد از پتله برآمده روانه درگاه

هید مصنور باره هریک بعنایت اسپ و سوبه کرن بندیده بمرحمت
 فیل مباهی گردیدند و راجه تودرمل خلعت یانته بخدمات
 خود مرخص شد و چون حقیقت جدا شدن راجه راجروپ
 از دارا بی شکوه و ندامت او بر وقوع تقصیر و اراده آمدنش
 باستیلام سده سپهر نظیر بعرض اشرف رسید عاطفت بادشاهانه او را
 بعنایت ارسال خلعت نواخته حکم جهان مطاع از پیشگاه فضل
 و اطمینان صادر شد که بمنصب سابق که سه هزاری سه هزار سوار
 بود سرانراز باشد و بزودی خود را به دولت ملازمت رساند و از وقائع
 دارالملک کابل معروض بارگاه خلافت گردید که داور ولد بهادر
 خان رویله از کومکین آن صوبه بساط حیات در نوردید و چون
 زبده امرای عظام معظم خان که از بندهای شایسته و مزوار احسان
 بود و منشأ خدمات بزرگ و مصدر کارهای متبرک میتوانست
 گشت بنابر بعضی مصالح و تدابیر ملکی که ناگزیر نهاده
 سلطنت و جهانبانی است تا اینوقت در حصن سپهر بنیاد دولت
 آباد محبوس بود چنانچه کلک حقایق نگار قبل ازین ایمانی بان
 نموده درین ایام فیروزی انجام که اموردین و دولت و مهام ملک
 و ملت بر وفق خواهش اولیای سلطنت انتساق و انتظام یانته
 مصلحتی در محبوس داشتن خان مذکور نمانده بود شهنشاه عاطفت
 پرور مهربان که قدر دان جوهر پاکیزه گوهران و قیمت منجی گوهر
 صاحب جوهرانند پرتو تغد و بنده پروری بحال آن قدوة خوانین
 انگنده بانواع عنایت و اقسام مکرمت و افضال در مقام تلافی و
 تدارک وقوع آن عذاب مصلحت آمیز شدند و یرلیغ گیتی مطاع

جدا شده اراده بندگی درگاه آسمان جاه داشتند نزد او آمدند و آن
نویسن عقیدت آئین آن گروه را بنویسد و مکارم و مکارم شهنشاهانه
دلدهی و استمالت نموده و مناصب مناسب درخور حال و
شایستگی هر یک تجویز کرده به پیشگاه خلافت فرستاد و روز دیگر
از آنجا کوچ نموده روانه مقصد گردید •

اکنون کلک حقائق رقم بتحریر سوانح حضور لامع
النور پرداخته چندین صفحه پیرا میگردان که
شهنشاه ظفرلوا بعد از وصول بکنار دریای ستیج بجهت فراهم آمدن
کشتیها و تدبیر عبور موکب منصور از آب و تحقیق سرانجام حال
دارا بی شکوه بدست مدت هشت روز با بخت فیروز و طالع دشمن
سوز بساط اقامت گسترده چهره افروز دولت و کامرانی بودند و درین
ایام مهاراجه جسونت سنگه را بدار الخلافة شاهجهان آباد رخصت
فرمودند که تا انجام این مهم نصرت فرجام و معارفت موکب
فیروزی اعلام در آنجا باشد و هنگام رخصت او را بعنایت خلعت
خاص و جمدهر مرصع با علاقه مروراید و انعام محالی که یک کرور
دام جمع آن بود نوازش نمودند و همیشه داس راتهور بمرحمت
اسپ مباهی شده بهمراهی او معین گشت و نوازش خان باضافه
پانصدی بمنصب سه هزاری هزار سوار نوازش یافته در ملک کومکیان
موبه مالوه منتظم شد و عبد الله بیگ ولد علیمردان خان از
کومکیان لشکر خلیل الله خان بخطاب گنجعلی خان بلند نامی
یافت و کیسری سنگه واد راوگرن بهورتیه بمرحمت شمشیر با ساز
میناکر و تنبور خان بانعام پنج هزار روپیه و جانباز خان خویسکی و

مصکوک که مجموع زیاده از يك كرور روپيه بود بانفائس امتعه و اجناس كار خانجات بادشاهی که همراه توانست گرفت و اكثر توپها و سائر ادوات توپخانه برداشته بیشتر احمال را در کشتیها انداخت و برخی دیگر برداراب بار کرده بعزم رفتن قندهار روانه ملتان گردید و در همان روز که از شهر برآمد مهربی شکوه که بموجب طلب او از گوبندوال برجناح سرعت و استعجال برگشته بود بار پیوسته رفیق طریق خذلان و نکال شد و یک روز در موضع آنچهرة که نخستین منزل راه ملتان است مقام کرده رهگرایی وادی آراگي گردید و دژ خان نیز با لشکری که در عقب مانده بود باو پیوست و اگرچه برخی از نوکران در لاهور ازو مفارقت جسته بدلت سعادت روی لیا از ارادت بعتبة والی مملکت آوردند لیکن چون خزانه بسیار همراه داشت و زرهاى وافر بمردم میداد قریب چهارده هزار سوار باو همراهی کردند مجمل چون یرلیغ معلی صادر شده بود که خلیل الله خان با بهادر خان و دلیر خان و صف شکنخان و طاهر خان و سائر عساکر نصرت نهان که با او بودند در دار السلطنة لاهور توقف نکرده تعاقب دارا بی شکوه نمایند و اودا هیدج جا مجال درنگ نداده ساحت مملکت از خار وجود فساد آمودش به پیرایند خان مذکور چون بظاهر دار السلطنة رسید داخل شهر نشده یازدهم ذیحجه کوچ کرده به آنچهرة نزول نمود و یکرور آنجا بجهت نظم و نسق امور دار السلطنت و سرانجام بعض مهم مقام کرد و خواجه صادق بخشي دارا بی شکوه و سائر مردمی که برهنمائی بخت بیدار ازان مرحله پیمای وادی سرگشتگی و ادبار

مران و سرداران جنود قاهره صلاح در کوچ دیده مجموع آن عساکر
 فیروزی متأثر به هئیات اجتماعی و توژک و شایستگی تمام کوچ
 کردند و به پنج منزل که هر روز مسافت بعید می پیمودند ششم ماه
 مذکور نیم گروهی دریای بیاه مضرب خیم جنود ظفر پناه گردید
 و درین روز راجه راجروپ از وطن رسیده براجہ جیمنگه ملاقات کرد
 و همراه راجه آمده بخلیل الله خان برخورد و هر دو را شفیع عفو
 جرائم و حمیلہ صفح مآثم خویش در خدمت خدیو خطابخش و عذر
 نبوش ساخته اظهار ندامت و تمہید معذرت نمود و در همین روز
 صف شکنخان با توپخانه رسیده ضمیمہ جیش نصرت و فیروزی
 گردید و روز دیگر انواع بحر امواج بجہر از آب بیاه عبور کرده
 دہم ماه مذکور ظاہر دار السلطنت لہور مضرب خیم عساکر منصور
 گردید و متصدیان دار السلطنت آمده بخلیل الله خان ملاقی شدند
 و تقریر نمودند کہ دارا بی شکوہ بعد از استماع خبر توجہ رایات
 عالیات باین صوب از روی تجلہ داعیہ نبرد و پیکار اظهار می نمود و
 مہربی شکوہ را چنانچہ گذارش یافت باین عزیمت بگو بندوال
 فرستادہ بود و ارادہ داشت کہ خود نیز متعاقب بعزم جنگ بر آید
 آخر نہیب ہیبت اقبال این برگزیدہ ذو الجلال کہ دست قضا
 خلعت ظفر و استیلا بر قامت دولتش درختہ و بمقتضای متابعت
 نبوی چراغ نصرتش از مشکوٰۃ نصرت با رعب افروختہ تزلزل در
 بقای ثبات و انتقال آن فتنہ اندیش بد کمال انگذہ رای و ارادہ
 خویش تغیر داد و عزیمت فرار مصمم نمودہ رو بوادی ادبار نہاد
 و جمیع خزائن و ذخائر لہور از اشرفی و رویہ و طلا و نقرہ غیر

فرستاده بود بتعجیل تمام برگردانیده بدست و نهم ذی قعدة از لاهور رخت ادبار بسته بجانب ملتان روان شد و داؤد خان را با برخی از سپاه خویش مقرر نمود که چند روزی در کنار آب توقف گزیده کشتیها را سوخته و غرق کرده بعد از قرب وصول جلوس مسعود برخاسته متعاقب باو پیوندند بندهای عقیدت کیش اخلاص پرور باجماع این مرده مسرت اثر مبتهج و مسرور گشته حقیقت این مقدمه را که از شگرف کارهای قدرت ایزدی و نیرنگی های اقبال این دست پرور تائیدات سرمدی بود معروف بارگاه جلال داشتند و جمعی را بر حبیل تعجیل بگویندوال فرستادند که تا رسیدن جیوش نصرت مآب کشتیهای که در اطراف و نواحی و مواضع بالا آب از تضییع و اتلاف اعدای سالم مانده باشد بدالت زمینداران آن مرز و بوم جمع نمایند و آنچه مخالفان در آب غرق کرده باشند بسعی و تفحص بر آورده در بستان جسرحد و اهتمام تام بظهور رسانند و باقتضای رای مصلحت بین مقرر نمودند که طاهر خان بانوری بیگ و امام قلی آغرو شهسوار بیگ و زمره آغران برسم منقلا پیشتر روانه شده بر جناح تعجیل خود را بلاهور رسانند و هرچه از اشیا و اموال دارا بی شکوه و تبعه و نوکرانش عقب مانده باشد مانع شده نگذارند که باو رسد و نیز تا وصول موکب منصور بدار السلطنة لاهور که خالی از وجود حاکم و امیری بود از بلد مذکور خبردار بوده کوتوال و حارسان تعیین نماید طاهر خان با همراهان بر جناح استعجال روان گشته ششم ذی الحجه بدار السلطنة لاهور رسید و بضبط و خبرداری شهر پرداخت القصة دوم ماه مذکور

در موضع ^(۱) بلاچور از اعمال برگشته راهون منزل گزیدند و چون التماس کومک از پیشگاه خلافت کرده بودند هم بانتظار وصول مدد و هم بجهت تحقیق حال اعمادی دو روز آنجا اقامت گزیدند و بیست و پنجم کوچ کرده در موضع نوشهره نزول نمودند و بنابر رعایت مراسم حرم و احتیاط که از لوازم میامعگری و سرداریست مورچالها بجهت کشیک لشکر بر دور معسکر تقسیم نموده بلوازم خبرداری قیام درزیدند و چون منزل پیش نشیب و فراز بسیار و آب کندهای دشوار گذار داشت که عبور لشکر منصور از آن بآسانی میسر نبود جمعی از بیلداران پیشتر فرستادند که راه را هموار سازند ازین جهت روز دیگر مقام کرده بیست و هفتم که راه ساخته شده بود جنود ظفر بهره از نوشهره کوچ نموده در موضع گده سارنگ نزول کردند و تا رسیدن کومک از عقب آنجا قرار اقامت داده بیست و نهم راجه جیسنکه و دلیر خان که از پیشگاه خلافت بامداد و مظاهرت عساکر منصور معین شده بودند دران مقام بآن جیش فیروزی اعلام ملحق شدند و بعد از وصول آنها نیز دو روز دیگر لشکر ظفر اثر بجهت تحقیق و امتکشاف حال جنود مخالف اقامت گزیدند و از تقریر منتهیان فرخنده پی چنین سامعه افروز دولتخواهان گردید که دارابی شکوه رسیده بخت که از سطوت عساکر گردون متأثر دل باخته بود پای ثبات و قرارش لغزش پذیرفته داعیه نبرد و پیکار بعزم فرار مبدل ساخت و سپهر بی شکوه را که بقصد مدافعه و قتال بگذار آب بیا

نموده از تشویر تقصیر بر آوردند و چون از عرضه داشت خلیل الله خان چلین بوضوح پیوسته بود که افواج فنیم عاقبت و خیم دران روی آب بیا که بقصد مدافعه و پیکار با جنود فیروزی آثار فراهم آمده اند و داود خان با دیگر سرداران دارابی شکوه از لاهور آمده بان حرب ادبار پیوسته و سپهر بی شکوه هم با لشکری دیگر و توپخانه تازه بایشان ملحق شده و دارابی شکوه خود نیز عزم بر آمدن از لاهور کرده عنقریب بآنها خواهد پیوست بنابراین شهشاه دور بین دانش آئین راجه جیستگه و دلیر خان را با جوقی دیگر از دلبران و ابطال بکومک آن فوج نصرت مآل تعیین نموده رخصت فرمودند و روز دیگر که موکب ظفر اعتصام در رور مقام داشت صف شکنخان میر آتش را نیز با توپخانه دشمن سوز رخصت نموده ضمیمه آنجیش نصرت ساختند و بمقتضای حزم و احتیاط بادشاهانه یر لیغ گیتی مطاع به خلیل الله خان و بهادر خان صادر شده که تا رسیدن این جنود ظفر رور هرگاه باشند توقف گزیده بعد از وصول ایشان که عدت و عدت عساکر فیروزی نشان افزایش پذیرد بشوکت و قدرت تمام متوجه دفع و استیصال اعدای بد فرجام گردند •

اکنون بحکم اقتضای مقام محمّلی از موانج لشکر خلیل الله خان و بهادر خان مرقوم کلک حقایق نگار گشته دران ضمن کیفیت مآل کار دارا بی شکوه و نیرنگی اقبال بیروال گیتی خدیو موید حق پژوه بتحریر می پیوند و آن دو خان اخلاص کیش بعد عبور از دریای ستلج و گذرانیدن تمام افواج قاهره از آب بیست و دوم ذیقعد ازان روی دریا کوچ کرده

همنامی از اندازه طاقت او افزون است لشکرها را از آن روی آب
 باین طرف طلبیده حقیقت حال بدارا بی شکوه نوشت بنابرین
 آن تمام اندیش باطل پرتوه پهری شکوه پسر خورد را با اکثر لشکر
 و توپخانه که با او بود متعاقب دادند همان بگذر گویندوال فرستاد کم
 بآن جنود ادبار ملحق گردد و بروفق اقتضای مصلحت خواه درون
 طرف آب و خواه در آن طرف با عساکر جاه و جلال صف آرا گشته
 بمداغه و قتال پردازد و همه این احوال عنقریب گزارش خواهد
 یافت بالجملة بیست و پنجم ذی قعدة ماهیچہ رایت جهانکشا
 ظل ورود بکنار آب متلج انگنده گذر روهر از فیض نزول شهنشاه
 عالم گیر عرافت پذیر شد و مهاراجه جسونت منگه که بعد از راتعه
 آجین بجوردهپور وطن خویش رفته بود از آن ذلت و تقصیر در
 حجاب انفعال و تشویر بود و پس از وقوع مولای اکبر اباد و پیرایش
 گلزار سلطنت از خار عناد دارا بی شکوه خصوصیت نهاد بالتماس
 عمدها و نوئینان بارگاه مپهر بنیاد مثل راجه جیسنکه که با او سمیت
 قرابت داشت خدیو خطا بخش جرم پوش رقم عفو و صفح بود
 صفح زلات و مآثم او کشیده از تقصیراتش در گذشته بودند او بعد از
 شنیدن این مژده جان نزا عازم تقبیل حد و والا گردیده بود و درین
 منزل خجسته بدولت آستانپوس فائز شده از مرعجز و بندگی و
 ندامت و سرانگندگی جبین خجست بر زمین عبودیت مود و ملتصد
 اشرفی و دو هزار روپیه بر سبیل نذر گذرانید خاقان مررت کیش
 تفضل شعار او را بمرحمت خلعت خاص و یک زنجیر نایل مزین بجل
 زر بفت و ساز نقره با ماده نیل و غمشیر مرصع گرانها نوازش

آن بد مال نمی آید و عنقریب رهگرایی وادی فرار خواهد شد و او
 با قبیلۀ اش در عرصۀ قهر و عتاب خدیو مالک رقاب گشته موطن و
 مال و ناموسش بباد فنا خواهد رفت پیهانه اینکه بوطن رفته
 سرانجام سپاه و لشکر - و استمالق قلوب زمینداران آن بوم و بر نماید
 رخصت گرفته جدا شد و بنابر مصلحت پسر و دیکل خود را در
 لاهور پیغمبر او گذاشت و بعد از چند روز پسر نیز بنابر مواظمت
 که با پدر داشت نیم شبی از لاهور برآمده راه مفارقت پیمود و
 چون خلیل الله خان و بهادر خان با جنود قاهره چنانچه گذارش
 یافت برهنموننی الطاف الهی و مددکاری اقبال بیژوال حضرت
 شهنشاهی بصولت و آسانی از آب ستلج عبور نمودند و ارا بیشکوه
 بعد از استماع این خبر بمریداران و اعیان لشکر خود که از گذر تلون
 و دیگر گذرها برخاسته بودند نوشت که در سلطانپور توقف نمایند
 و داود خان را که چندی قبل ازین چنانچه مذکور شد از گذر تلون
 نیز خویش طلبیده بود با جوقی دیگر از لاهور بنظر آب بیا فرستاده
 مقرر نمود که پس از رسیدن آنجا اگر مصلحت در گذشتن از آب
 و محاربه باجنود ظفر مآب داند از آب بگذرد و با لشکر آن طرف
 یکجا شده بمحاربه و مدافعه قیام نماید والا درین روی آب توقف
 نموده آن لشکرها را فیزباین طرف طلبند و حتی المقدور در ضبط
 و استحکام این روی آب کوشیده مستعد جدال و قتال باعد و او را
 از حقیقت حال آگهی بخشد چون داود خان بر جناح سرعت و
 استعجال بگذر گویند وال رحیده که اینبغی بر کیفیت و کمیت
 جنود مسعود اطلاع یافت و دانست که مقابله و مقاتله با عساکر

ملک و مال و حشمت و اقبال بباد فنا و زوال داد همچنان که
در محل خویش رقم زده کلک موانع نگار خواهد گردید •

و از غرایب امور و طرفگیهای احوال آن بی بهره جوهر دانش و شعور آنکه

اگرچه بظاهر در سر انجام اسباب جنگ و منیز و سامان مقدمات
نبرد و پیکار میکوشید لیکن از آنجا که صدمه صولت جیوش قاهره
در دل دهشت زده او کار کرده باطنش مغلوب سلطان رعب و
هراس گشته بود و محاربه و مقابله محاکر همایون از حوصله طاقت
خویش افزون میدید مرکوز خاطرش داعیه فرار و رفتن بجانب
ملتان و قندهار بود و تهیه اسباب این عزیمت نیز از کشتی و بار
بردار و غیره آن مینمود و بنزدیکان و محرمان خویش میگفت که
مرا تاب رزم و پیکار با خدیو نصرت شعار نیست و مرد نبرد آن
شهموار عرصه اقبال نیستم اگر دیگری با من طرف مبارزت و رزم
آزمائی می بود بر حرب و قتال دل نهاده صف ارا می گشتم چون
اکثر مردم این معنی را تفرس نموده دریافته اند که آن بلجوه باطل
جرات و دل درباخته عزم ثبات و قرار ندارد و هرگاه مواکب جاه و
جلال رایست توجه باستیصالش افرازد بی اقدام بر حرب و کارزار
قدم بوادبی فرار خواهد گذاشت پیوند امید از بر گرفته آهنگ
جدائی کردند چنانچه راجه راجروپ که بخیالت فاسد و اندیشههای
واهی رفانت و همراهی گزیده بود بعد از اجتماع خبر توجه رایات
عالیات به پنجاب چون دریانت که بوی ثبات و استقلال از اوضاع

باین برگزیده بارگاه الهی می نوشت و بغیر جمعی که هنگام رفتن
 بـلاهور چنانچه گزارش یافت با دژ خان در کنار آب ستلج گذاشته
 بود بعد از وصول بلاهور چهار پنج هزار سوار دیگر با توپ و بان بمبار
 و مائراسباب توپخانه بکنار آن آب فرستاده بودند که گذر تلون را
 چنانچه باید استحکام دهند و بعد از استماع خبر توجه رایات خورشید
 تاب بصوب پنجاب بنـازگی جمعی دیگر را نیز با سید عزت خان
 و مصاحب بیگ و دیگر نوکران خود بسمت گذر روهر فرستاده
 جا بجا در کنار آن آب لشکرها تعیین کرده بود از مبداء ایام خذلان
 و ادبار که از مستقر الخلافه اکبرآباد رهگرایی و ادبی فرار شد با ناشجاع
 که شکست خورده جیش عناد و دل آزرده کین و انساد او بود هنوز
 خبر اختلال حال خود نکرده بحکم ضرورت و مصلحت در مصالحه
 زده و حرف دوستی والتیام درمیان آورده مکاتیب تزویر املوب
 مبـنی بر کیفیت حالت و مشعر باظهار مواخات و موالات نوشته بود
 و او را ترغیب حرکت از بنگاله و تکلیف لشکر کشی و حبه آرائی
 با این زیب اورنگ کشور کشائی نموده مقرر ساخته بود که چون
 خود در پنجاب تهیه اسباب فتنه کرده بشورش و فساد پردازد او نیز
 از بنگاله لوای عزیمت به اله آباد افرازد و مراتب عهود و موافیق
 موکد بایمان درمیان آورده که بعد از حصول مرام بر فرض محال و
 تصور خام ملک و مال با او بمساوات قسمت نماید چنانچه انسون
 کید و فریب آن فتنه اندیش بد سـکال دران خسـران مآل اثر کرده
 از زیاده سرمی و برگذشته اختری پا از حد خویش پیش نهاد و
 سزای آن کردار نگوئیده و حرکت فاهنجار در کنار روزگار خود دیده

نیز جمعی از کوتاه بینی و طمع خام با استمالت و انعام فریفته شده
 بار گرویدند از آن جمله راجه زاجروپ زمیندار کوهستان جمون بود
 که قبل از صف آرائی عساکر اقبال بآن خصوصیت سگال در وقتی
 که بجهت تهیه جیش فتنه و فساد بتحریک آن سفاهت پرور فرمان
 اعلی حضرت بطلب جمیع امرا و سران لشکر از نزدیک و دور صادر
 شده بود او را نیز بمستقر الخلافه طلب داشته بودند و او بموجب
 آن طلب از وطن متوجه جناب خلافت گردیده بچنگ نرسید و در
 مابین مرهند و دهلی بدو برخورد و بملاطفت و ملامت بیش
 از پیش آن باطل اندیش مد راهش شده بامیدهای خام و
 طمعهای فائز و وفات او گردیده بآهور برگشت و دیگر خنجر خان
 فوجدار بهره و خوشاب که بعد از رسیدن آن خسران مآب بد پنجاب فریفته
 انصون استمالت او شد و سود خود را از زبان ندانسته بمقتضای سفاهت
 و نادانی بار پیوخت القصة در لاهور بواسطه وفور خزانه و زر و سامان
 جمعیت لشکر روز بروز مواد شوکت و اقتدار دارا بی شکوه می افزود
 و این هوس دور از کار در دیگ پندار بخته بود که اگر یک چند از
 نهیب ورود عساکر بهرام صولات مهلت یابد ارتکاب جلوس بر سریر
 که شایستگی آن از عطا خانه تقدیر باو نداده بودند نموده اسم
 سلطنت بر خویش بلند و در خلال این احوال همواره در اغوای و
 اضلال عمدها و نوئینان بارگاه جلال کوشیده چنانچه عادت او بود
 خفیه استمالت نامهای غوایت آمیز فتنه انگیز بهریک میفرستاد
 و همچنین بامرای موجبات و راجپوتانی که در اوطان خویش
 بودند خطوط شورش افزا مشتمل بر تحریک مرکشی و مخالفت

لاهور در باغ فیض بخشی نزل ایدار نمود و چهاردهم ماه
 مذکور داخل شهر شده در منزل خود فرود آمد هفدهم از آنجا
 بقلعہ نقل کرده در عمارات بادشاهی بساط اقامت گسترد
 و هنگام فرار از مستقر الخلافه اکبر آباد بسید غیرت خان که از
 قبل او بحکومت آنصوبه قیام داشت نوشته بود که بسرانجام لشکر
 و لوازم توپخانه چندانکه تواند بکوشد و خود نیز باطراف و اکناف
 و حدود و نواحی آنصوبه و سیم لشکر خیز استمالت نامهای ملاطفت
 امیز مبنی بر وعده رعایت و احسان فرستاده سپاه آن مرزبوم را از
 هر قوم و قبیلہ ترغیب نوکری خود کرده بود و برای زمینداران و
 نوچداران و کومکیان پنجاب و سلتان و بهکرناتپه که مجموع باقطاع
 او متعلق بود و همچنین لشکرهای سمت پشاور و کابل که
 مهابتخان بایالت و امارت آن قیام داشت خلعتها فرستاده مردم
 را از نزدیک و دور بجانب خود دعوت نموده بود بعد از داخل
 شدن لاهور چون خزانه عظمی از اموال سرکار خاصه شریفه بادشاهی
 باتور خانه و توپخانه و دیگر کارخانجات آتجا بود دمت اسراف
 و تبذیر گشوده ابواب داد و دهش بر روی همگنان مفتوح داشت
 و بجمع سپاه و لشکر و اصلاح حال البتر خویش پرداخته همت بر تهیه
 اسباب تدارک و انتقام گماشت و چون پیدریغ زرهایی وافر و منصب
 های عمده و امپ و صلاح و خلعت بسیار بمردم میداد و بی ملاحظه
 لیاقت و شایستگی نوکران را بخطابیهای نامناسب بدنام میکرد
 و واقع طلبیان هنگامه جو از همه سو و باز کرده در عرض اندک
 فرمتی قریب بیست هزار سوار فراهم آمدند و از بلدهای بادشاهی

و مید شجاعتخان تهاذه دار هر درار و غضنفر خان فوجدار میان دراب که آنها نیز بقصد گرفتن سر راه او از آب گنگ گذشته بودند متعاقب قاسم خان رسیده در پی او شتافتند چون آن بیدولت تیره اختر خبر تعاقب افواج قاهره شنید خائف و هراسان شده در کمال وحشت و اضطراب از جای که بود قصد فرار نمود و درین روز مجموع مردمی که تا اینجا همراهی کرده بودند چون حال او باین اختلال و نکالش بدین منوال دیدند از صواب اندیشی ترک رفاقت نموده راه مفارقت پیمودند و آن وحشی دشت حرمان و ناکسی زوجه و چندی از پردگیان و پاره از جواهر و مرمع آلات و اشرافی که دران همراهی می کرده بودند توانست گرفت برداشته با محمد شاه کوکه خود و هفده سوار دیگر رهگرایی دادی آوارگی گردید و بدالت چندی از مردم زمیندار که بجهت رهبری همراه او بودند راه متعارف را گذاشته از بیراه متوجه سری نگر شد و بعد از چند روز بپای کوه سری نگر رسیده زمیندار ضلالت پزوه او را ببالای کوه برد و در ولایت خود جای داد و مرانجام حالش در محل خود گزارش خواهد یافت *

چون مجملی از احوال آن برگشته روزگار و شمه
از مرگدشت آن سرگشته دشت ادبار مرقوم خامه
وفای نگار گشت اکنون کلک بدایع ارقام بذکر
مجملی از حال دارا بی شکوه نکوهیده فرجام
بعد از وصول او به پنجاب تمهید کلام مینماید
آن رسیده بخت تیره ایام دوازدهم شوال بظاهر دار السلطنة

آمده بود برگشت و چون به ندینه رسید مردمش که بجهت صلاح کار خود این توطئه کرده جدا شدن را انتظار وقت و فرصت می کشیدند از عاقبت پهنی و عافیت گزینی شروع در جدائی کرده هر کسی بطرفی رفت تا آنکه اکثر متفرق و پریشان شده بیش از هفصد سوار با او نماند و آنها نیز در فکر جدا شدن بودند چون آن سرگشته تبه نکال حال برین ملوال دید و دانست که بخت و روزگار از برگشته وسعت و اقبال از کارش رخ تافته و با آن جمع قلیل به اله آباد که وجهه قصد او بودند می تواند رسید و آنها را نیز در رفاقت این عزیمت تا همه جا همراه نمی دید بتازگی مورد یاس و ناکامی و مغلوب رعب و مراسیمگی گشت و از بر آمدن کوهستان پشیمان شده دگر باره عزم رفتن مری نگر کرد بنابراین صواب دید صباح آن که کوچ نموده متوجه سمت کوه شد از مردم باقی مانده نیز اکثر مفارقت گزیده موای امد کاشی و تاج نیازی و بهادر لوحانی و سید احمد بوادر سید قاسم باره و محمد شاه کوکله او و معدودی که همگی قریب دویصد سوار بودند از مردمش با او همراهی نکردند و برخی از کارخانجاه و فغان و دیابش نیز ماند و آنروز هفت کوه طی کرده نزول ادبار نمود و قاسم خان که مراد آباد به تیدول او مقرر شده در آن تازگی بانجا رفته بود و بعد از بر آمدن آن بطلان پزوه از میان کوه با چپاه خود بقصد گرفتن مراده او متوجه ندینه گردیده چون خبر فرار آن سر گشته دشت ادبار دوم بار بجانب مری نگر شنید لیلزار کرده نیم شبی که روزش او بجانب کوه فرار نموده بود به ندینه رسید و آنجا توقف و درنگ نکرده بدعاقب آن بد عاقبت روانه پیش گردید

دارا بی شکوه و مردم آن جاهل باطل پرهیز که از بهبود حال و حسن
 مآلش نومید نگشته خیریت خود در اختیار مفارقت و ترک رفاهت
 او میدیدند و اراده جدا شدن داشتند و درین کوهستان بسبب وجود
 زمیندار آنجا و مردمش که راهها و درها در دست آنها بود این
 اراده از قوه بفعل نمی توانستند آورد با یکدیگر متفق و همدستان
 شده چنین مصلحت دیدند که او را از عزیمت سری نگر باز داشته
 بطائف حیل و حسن تدبیر ازان دیوالخ کفر و شعب ضلال برارند
 تا در زمین و مبع هندوستان بی مانعی و مزاحمی راه جدائی توانند
 پیوست لهذا عمدها و سرداران اتفاق کرده خاطر نشان او نمودند که
 رفتن بصری نگر بعنوفی که مرزبان آن بوم و بر میگردد خلاف
 آئین حزم و احتیاط است و صلاح امر درین که چون عساکر بادشاهی
 بسبب برخاستن ما از کنار گنگ و آمدن باین صوب از آب عبور
 نکرده ازان طرف دریا برخاستند و بالفعل کسی سد راه ندست
 ازینجا بهمان ره که آمده ایم برگشته بسمت اله اباد مراجعت کنم
 و بجهت مزید ترغیب و تحریک خطی از جانب سید قائم قلعه
 دار اله آباد ساخته بار نمودند مضمونش آنکه شجاع با لاکری عظیم
 از بنگاه مذوجه اینصوب شده عذریب میرمد بهتر این است که
 شما هم برگشته به اله آباد آئید و باهم اتفاق نموده آنچه صلاح حال
 و مرکز خاطر باشد بفعل آورید بذابراین مقدمات دور از کار آن
 برگشته روزگار فسخ عزیمت سری نگر و جزم اراده معارفت بصوب
 اله آباد نموده زمیندار آن کوهستان را عذر خواست و برخی از
 جواهر و مرصع آلات با یک زنجیر فیل باو داده ازینجا براهی که

کوچ کرده به کانه تال که هر حد ولایت سری نگر و پنج کروهی آن سمت رفته منزل گزید مردم زمیندار مذکور که بعد از رحیدن بهوانیداس آنها را فرستاده بود آنجا رسیده بار برخوردارند و آن دهگرای وادی حیرت و سرگشتگی را رهنمون طریق آوارگی شده بکوهستان در آوردند و چون بیچاره منزل سری نگر رسید مرزبان آنجا خود آمده بار ملاقی شد و گفت ولایت من جای مختصری است و گنجایش لشکری که با شما است نداره و معینا راه عبور اسب و فیل و دیگر دواب نیست اگر میل بودن اینجا دارید میانه را رخصت کرده با اهل و عیال و معدودی از نوکران سری نگر آئید و درین وقت باقی بیگ مخاطب به بهادر خان چون بعد از برآمدن از اله آباد بیمار شده کوفت مهلکی داشت و یک چشمش نیز بسبب عارضه از کار رفته فی الحقیقه داخل اموات بود از رخصت گرفته جدا شد و چون از میان کوهستان برآمد جان بقایض ارواح سپرد و از کارهای ناصوابی که از سلیمان بی شکوه واقع شد این بود که کردی پرگنه ندینه را که سیدی مظلوم بیگناه با قید و زنجیر همراه بود چنانچه سبق ذکر یافت دستخوش انواع ظلم و تعدی و مورد هتک عرض و ناموس گشته بود درین کوهستان باغواهی بعض مردم غرض پیشه و فتوای خرد ناقص اندیشه بیجا و ناحق بقتل رسانید و از و بال آن ضمیمه خزی و نکال خون گردانید القصه بعد از هفت و هشت روز اقامت دران پیغوله خمول و ادبار که کنگاش و مشورت در چاره کار مینمود و در ارتکاب عزیمت سرینگر بعنوانی که مرزبان آنجا میگفت متفکر و متردد بود چون نوکران

و معاونت مرزبان سری نگر - شاید از گنگ عبور نماید و از برابر مراد آباد گذشته بمرزمین چاندی که محاذی هر دوار و متصل بمرعد و لایت سری نگر است رسیده در صدد گذشتن از آب خود و بهوانیداس دیوان بیوتات خود را که قبل ازین از جانب دارا بی شکوه پیش زمیندار سرینگر رفته محرک سلسله ارتباط نیمابین شده بود و بر حقیقت طرق و مسالک کوهستان آن مرزمین اطلاع داشت با بعض رعایت اشیا نزد مرزبان مذکور فرستاده از و استعانت و اعتماد در هر انجام کشتی و گذشتن از آب نمود و چند روزی آنجا رحل اقامت افکنده انتظار و صول خبر و جواب میبید درین اثنا عمدة السلطنة امیر الامرا فدائی خان و سایر عمار گردون متأثر که از دار الخلافت شاهجهان آباد بجهت مدراء او نمبن یافته بودند بآن روی آب رسیده در برابر چاندی که محل اقامت او بود نزول نمودند و حیام و اعلام مواکب ظفر فرجام و آثار و علامات جنود نصرت اعتصام ازان طرف دریا نمودار شده آن رسیده بخت تیره ایام از مشاهده سیاهی لشکر نیروزی اثر روز سیاه و حال تباہ خود معاینه کرد و چون دانست که تاب ثبات و مقاومت از حوصله طاقت او انزوی و طریق وصول به مطلوب از طریق عقل و رای بیرون است و اگر بعد ازین توقف گیرند و چندی دیگر در چاندی بنشینند عنقریب افواج نصرت مآب از آب گذشته خاک ابدار بر فرق روزگارش خواهند ریخت لجرم مغلوب جنود یاس و ناکمی گشته دل بر فرار نهاد رکوة سری نگر را مامن و مقر خویش اندیشیده قرار توکل و التجا بمرزبان آن سرزمین داد و از چاندی

تقدمی احتیاج بیدگم صاحب تعلق داشت رسید و چون شنید که مبلغی از سرکار ایشان که از هرگنه مذکور بتحصيل رسیده بود آنجا موجود است کسان فرستاد که تجسس و تحقیق کرده آنرا از کروری آنجا بوصول رسانند کروری از یلمعنی خبریافته در خانه خود متحصن شد و با اتباع و همراهان خویش مہیای مدافعت و ممانعت گشت آن ناقص خرد مفاہت پرور بعد از اطلاع بر ابا و امتناع او از دادن زر لشکریانرا فرمود که سوار شده خانه او را قبل کردند و یورش نموده بر سراہل و عیالش ریختند و او را با پسرش دستگیر و متعلقانش را امیر ساختند و دست تمدی و تطاول بمال و ناموس او و دیگر مکنه و مردم آن هرگنه دراز کرده بامر و نہب پرداختند و باین عنوان زیاده بر مبلغ دو لک روپیہ از مال سرکار نواب علیہ و غیر آن بدست آورد و کروری مذکور را مقید ساخته بکسان خود سپرد و در خلال این اوقات سید ملابتخان بارہ کہ در سلاک همراهان او بود چون از نامیہ حال آن صورت معنی بطاق رقم بیدولتی و خذلان خوانندہ دریانت کہ بوی خیر از اوضاعش نمی آید بصواب دید رای صائب از جدا شدہ طریق مفارقت گزید و از سعادت منہی و نیک مرانجامی احرام طوف کعبہ اقبال بسته عازم درگاہ خلعت پناہ گردید مجملہ آنجاہل بشیخ حاصل تار رسیدن بہ ندینہ چون در ہر رہگذری کہ قصد گذشتن از دریای گنگہ میکرد قول از وصول او بدان گذر گشتیہا را ازین روی آب بآن طرف میبردند و هیچ جا مجال عبور نمی یانت از ندینہ عازم پیش شد بقصد اینکه در برابر ہر نوار باعانت زمینداران آن ہوم و بر-

دید کسی میخواست و هر طایفه از همراهانش مصلحتی می
اندیشیدند و هر فرقه تدبیری می نمودند رای جمعی این بود که
در اله آباد رحل اقامت افکند و آنحدود را با پتنه در تحت ضبط
آورده امباب خود سری و فتنه پزیری سرانجام کند و برخی صلاح
درین میدیدند که به پتنه رفته طرح صلح و الفت باشجاع اندازد
و باتفاق و اعتضاد او هنگامه شورش و فساد گرم سازد و جمعی
از حادثات باره که عمدهای دارا بی شکوه و متوطن میان دوآب
بودند میگفتند که باید که بسمت چاند پور و ندینه (؟) رفته در آن
حدود از آب گذشت و در نواحی بوریه و مهارنپور از آب جون عبور
کرده متوجه پنجاب گشت و بعد از گفت و گو و کنکاش بسیار و
اختلاف آرای و انکار سلیمان بی شکوه این رای را پسندیده
بدان عزیمت زوائد اموال و کلر خانات و برخی از پردگیان خویش
در قلعه اله آباد که از حصون حصینه و قلاع حصینه این مملکت
گیهان فسحت است گذاشته سید قاسم باره را که یکی از نوکران
عمده دارا بی شکوه بود و قبل ازین نیز از قبل او بحکومت آنصوبه
قیام داشت بحفظ و حراست قلعه مذکور گماشته از گنگ عبور نمود
و از انطرف آب مرامیمه و از طی مراحل ادبار نموده گامی بنامی
میزد و نمی دانست که بکجا منتهی خواهد شد و در هر منزل
جمعی از نوکران او و پدرش جدا شده میرفتند و روز بروز ملک
شوکت و جمیعتش از هم می پاشید و مواد تفرقه و پریشانی
تزیاد می یافت تا آنکه از لکنو گذشته به پرگنه ندینه که باقطاع
پرده آرای هودج عزت صدر نشین مشکوی الهیت ملکه تفرقه نقاب

مقدمات علقانه خان مذکور را ازین اراده فاسد که جز خانه خرابی او و تبذیر اشیاء حاصلی نداشت باز آورد و در عزیمت آمدن به تعبئه اقبال که منتجع صلاح حال و سرمایه حصول آمال او بود باخود متفق و همدانسان ساخت و صباح آن که سلیمان بی شکوه بغایر قرار داد روز پیش ازان منزل کوچ کرده عزم مراجعت به اله اباد نمود دلیر خان تمهید معذرت نموده با راجه جیسنگه در همان منزل ماند و همچنین جمیع بندهای بادشاهی ترک همراهی گزیده کوچ نکردند و جمعی کثیر از نوکران جدید او و پدرش که هنگام رفتن به پتفه در اثنای آن مهم نوکر شده بودند و اوطان آنها دران سمت بود باستماع این خبر متفرق گشتند سلیمان بی شکوه بعد از وقوع اینحال خوارست که با جمعی که همراه او مانده بودند به سمت دهلی متوجه شده بهر نوع که باشد خود را به پدر رساند باقی بیگ مخاطب به بهادر خان که از نوکران عمده دارا بی شکوه بود و او را اتالیق آن بیدولت برگشته اختر و صاحب اختیار لشکر ساخته بنای تدبیر آن مهم بررایی و رویت او گذاشته بود تجویز این اراده نکرده عنان عزیمتش بصوب معاودت اله اباد تافت ناچار آن سر گشته تیه ادبار با باقی بیگ مذکور و سید صلابتخان بارهه که او نیز از عمدها و پروردهای دارا بی شکوه بود و قریب شش هزار سوار از مردم خود و نوکران پدر به اله اباد رفته مدت هفت روز انجا قریب حیرت و دهشت و سرگشتگی اقامت داشت و هر روز با جمعی مصلحت و کنکاش کرده از سراسیمگی و وحشت زدگی هر دم نقش تدبیر بر لوح خاطر می نگاشت و هر نفس بغای عزیمت بر مواب

همراه به توقف و احوال بصوب دهلی شتافته خود را به پدر زمانی و اگر اختیار این نتوانی صواب آنکه باله آباد مراجعت نموده تا مآل حال بفرت معلوم شود آنجا بصر بری و چندانکه سلیمان بی شکوه او را تکلیف رنقت نمود از آنجا که عقل مصلحت بین و خرد صواب گزین داشت باساح آن بباهل یلحاصل مرشته صلاح اندیشی از کف نداده راضی بهمراهی او نگشت و از فهمیدگی و نیک سرانجامی جواب صریح داد که همراه نمی آیم و بدرگاه خلانت پناه میروم و بمنزل خود آمده دیگر پیش او نرفت و آن حیران ورطه مرگشتگی روز دوم ورود الیخبر از کمال حیرت زدگی مقام کرد که باز با مردم کنگاش نموده کار خود را چاره درست اندیشد و درین روز دلیر خان را طلبیده بعد از ملائمت بسیار با او در صلاح کار مشورت کرد دلیر خان این رای نمود که به اله آباد مراجعت نماید و از آب گنگ عبور نموده بشاهجهانپور که آباد کرده بهادر خان و وطن افغان است برود و آنجا لشکر و سپاه از اقوام افغان و غیر آن فراهم آورده آنچه صلاح وقت و مقتضای حال باشد بعمل آورد و مرافقت و موافقت خود باو مشروط به قبول این تدبیر ساخته گفت که اگر بصواب دیدم عمل کلی رنقت و همراهی میکنم سلیمان بی شکوه قبول این کنگاش نموده بلخبرین مصلحت مست بنیاد قرار داد که روز دیگر کوچ کرده باتفاق دلیر خان بصمت اله آباد رود راجه جیمهنگه چون برین معنی آگهی یافت و دانست که دلیر خان از خامی و بی تجربگی سود خود را از زبان نشانخته نرد تدبیر غلط باخته است بمقتضای دوستی و مروتی که با او داشت بابلاغ نصائح دوستانه و تذکیر

پادشاهی از پتله بتعجیل می آمد یازدهم ماه مبارک رمضان که هفتم
 آن مجاریه عساکر گردون مآثر با دارا بی شکوه روی داده بود سه
 منزل از آله آباد گذشته در نواحی موضع گره خبر انهزام پدر
 نفقه گر خویش شنید و نخست فرمان حضرت اعلی و پس
 ازان نوشتند دارا بی شکوه که مشعر بحقیقت وقوع صف آرائی و قتال
 و کیفیت نصرت و غیر روزی جنود اقبال بود بار رعیده بر صورت
 حال آگهی یافت و این خبر رعب اثر دران لشکر شائع شده
 سنگ تفرقه در جمیعتش انداخت حضرت اعلی چون تا آن وقت
 هنوز مصالح کار دولت و مصلحت امر خلافت راه نبرده متوجه
 اصلاح حال و خامت حال دارا بی شکوه بودند و باغواوی آن نفقه
 پژوه عمل میفرمودند بموجب خواهش و التماس او باین باطل
 البجوه نوشته بودند که با نوکران پدر و لشکر ابقر خود عازم دهلی
 شده خود را باد رساند و از مرداران و عساکر بادشاهی هرکه خواهد
 بار وفات نماید و دارا بی شکوه نیز بهمین مضمون رقیقه بار نوشته
 بود استمالتنامها بامرا و اعیان لشکر بادشاهی مبنی بر تکلیف
 و وفات و همراهی او فرستاده بود آن ناقابل دولت و اقبال بعد
 از اطلاع برین حال مراسیم و مضطرب شد و عذر ثبات و استقلال
 از کف همت فرو رفته در چاره کار و تدبیر امر خویش متعجّر
 گردید و همان روز راجه جیسنگه را طلبیده با او ننگش کرد راجه
 بمقتضای [الْمُسْتَشَارُ مُوْتَمِنٌ] گفت که صلاح درین است که با پناه

طرف یافت و فرمان عاطفت عنوان با خلعت فاخره و نایل به عادت
 نایل برای رانا سرحد و حاجی بقا ملازم شجاع که آن یی بهر
 جوهر اقبال او را از بنگاله با نامه مهی بر مراسم تهنیت و فتوحات
 و معمر باظهار مراتب خلعت و مواجات بجانب والا فرستاده بود
 جبهه سالی سده معلی گشته بطابت خلعت و امپ و علم
 و نقاره و اضافت منصب مشیر نوازش گردیده و فضلفرخان
 بغرضداری میلان در آب از تاثیر ندادگیخان معین گشته بمطالع علم
 و خلعت و امپ و اضافت منصب سروراز شد بیست و یکم ماه
 مذکور شیخ میر و دلیرخان و صف شکفخان با حائر همراهان که
 بعد از آواره شدن سلیمان یی شکوه بکوهستان سری نگر از کنار آب
 چون برخاسته بودند بموکب ظفر اثر پیوسته شرف احتیاط عتبه
 خلعت دریافتند ویرلیخ جهان مطاع بنفاد پیوست که عند الماطة
 امیرالامرا از کنار آب گنگ برخاسته بمستقر الخانة اکبر آباد شتاب
 و تا معاودت موکب جاه و جلال ازین مساق نصرت مال در خدمت
 یادشاهزاده عالیقدر نزع خصال محمد سلطان بنظم مهمات آن مرکز
 حشمت و جهانبانی قیام نمایند و ندائی خان و حائر امرا و لشکری
 که باز معین بود بموکب ظفر قرین پیوند و چون سرور شرف
 در طی این فخرست جریده مفاتخر و معالی باینجا رسیده مذکور شد
 از حال سلیمان یی شکوه بعد از هزیمت یافتن پسر نگهیده سیر
 تا دو آمدن او بکوهستان سری نگر ناگزیر ضبط و تابع می نمایند و
 کلک حقایق نگار چنین پرده از جمال بیان میکشاید که آن جاهل
 ادبار فرجام که راجه جیمنگ و دلیرخان و دیگر سرداران و امرای

پای همت. مست گشته نیروی قرار و استقامت نماند و از گذر
 مذکور بر خاسته روانه سلطانپور شدند و همچنین مردم دیگر که جابجا
 در گذرها بودند بآنها ملحق گشتند و مجموع در سلطانپور فراهم آمده
 حقیقت حال بدوا بی شکوه نوشتند و خلیل الله خان که بعد از
 بهادر خان از پوشگاه خلافت روانه شده بود شب هفدهم ذیقعده
 یکپای شب گذشته نزدیک برای رای رایان که در منزل بالای
 میرند امت خبر گذشتن بهادر خان از دریا شنیده بجمرد اجتماع
 این مردم بجهت افزا ازان منزل کوچ نموده ایلغار کرده روز دیگر
 برده رسید و باتفاق هم لشکرها را بهمان چند منزل کشتی از آب
 گذرانیدند و متممات این احوال و لواحق این حوائج فیروزی مآل
 بمقریب است گذارش خواهد یافت و هم درین اوقات نصرت
 بهادر بیرون اشرف رسید که ملیمان بی شکوه که در این طرف آب
 گنگ برادر هر دو از نزول ادبار نموده در صدد تدبیر عبور از آب
 مذکور بود چون از وصول عساکر ظفر مآب بکنار آب راه مفرصه
 دید و تاب مقاومت جلود قاهره از انداز طاق و توانائی خویش
 افزون یافت ناچار متوسل زمیندار سری نگر شده بکوهستان ولایت
 از راه آمد و بهزاران خسرا و ناکامی و نکبت و بد سرانجامی دران
 شعب کفر و ضل و پنبوله ابد و نکال که نمونه است از درکات
 جگر مفر گزید چنانچه تفصیل مرقوم کلک حقایق نگار خواهد شد
 و درین ایام اوسه برادر راناراج سنکه که بهمرای پسرش برای
 ادای مراسم تهلیت آمده بود بمطای خلعت و جمده مرصع
 بهلقه میراورد و اسب باژین و ساز طلا مباحی گشته رخصت آن

آباد آورده بودند و از صفائی که بسمی و تفحص بندهائی
 درگاه و رهنمونی زمینداران آن نواحی بدست آمده بود بیست
 و پنج منزل کشتی آماده ساخته در کمین انتظار نصرت بود
 تا آنکه به نیروی توفیق و یاری همت شب شانزدهم ذی قعدة
 عزیمت عبور مصمم نموده برسیدن خلیل الله خان و لشکری که
 با او بود مقید نگشت و اعتماد بر عین غایت مهین کارماز
 و تکیه بر امداد اقبال نصرت طراز عهدشاه دشمن گداز کرده
 قریب هشتصد کس از همراهان خود که هر یک نهنگ دریای
 نصرت و ظفر بود بران کشتیا نهاده یکپاس از شب مذکور
 مانده بآن طرف آب روان نمود آن شهامت مدشان دریا دل زورق
 همت در بحر توکل انگذده آنوقت شب بی توقف و درنگ بعزم
 جنگ از آب گذشتند و از کشتیا فرود آمده و ترپخانه که همراه
 داشتند پیش رو کرده بطرف مخالفان که از پنبه غفلت و بیخبری
 مصداق کریمه [خَتَمَ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِهِمْ وَ عَلَى أَسْمَائِهِمْ وَ أُولَئِكَ
 هُمُ الْغَافِلُونَ] بودند روان گشتند و بسطوت و صولت بحر زغار که
 هنگام مد آب خود را بر ساحل زند بران مدبران غافل حمله آوردند
 آن گروه باطل پروزه ازین تیزدستی اقبال که فوق تصور و خیال
 آنها بود مورد رعب و خوف گشته تاب ثبات نیلوردند و عیان
 استقلال از کف گسسته رهگرای وادی قرار گردیدند و مجاهدان
 کارطلب پیکار جو کلمیاب نصرت و قرین آبرو دران روی آب مورچان
 بسته بجای مخدولان نشستند و چون گریختگان بتلون رسیده
 بمقهوران آنجا پیوستند آنها را نیز با اجتماع این خبر رعب اثر

بکنار آب سنج بسیاری از بندهای عقبه خلافت که در جهن
جلوس مبارک بسبب فائق وقت و قلت فرصت بر تولطف و
انضال گیتی خدیو دریا نوال بساحت احوال آنها نمانده بود
کامیاب مراحم شهنشاهانه گردیدند و بعد از طی سه مرحله از کرفال
عرضداشت بهادر خان مشتمل بر سزده عبور موکب منصور از آب
سنج که باین زودی و سهولت فوق تصور همگان و دور از خیال
ظاهر بنیان بود - رحیده بشارت نصرت و فیروزی اولیای مملکت
بیزوال رسانیده و نیزنگ سازی اقبال این دست پرورد لطف
ذوالجلال بتازگی حیرت بخش عالمیان گردید مجملی از کیفیت
این فتح آسمانی آنکه خاندن کور که قبل از خلیل الله خان از پیشگاه
خلافت بتعاقب دارا بی شکوه مرخص شده بود چون شنید که آن
فتنه پزوه داود خان را که در گذر تلون بود اهدام و استحکام آنروی
آب و سرداری و کارفرمائی جنود آن خسران مآب باو تعلق
داشت بنابر بعضی مطالب بلاهور طلبیده است از روی مصلحت
بینی و کار طلبی عزیمت نمود که درین وقت خود را بکنار آب
رسانیده فرصت کار از دست نگذارد و بهر نوع که باشد گذشتن از
دریا همت گمارد و چون جمیعت مخالفان بیشتر در گذر تلون بود
عبور عساکر گردون مآثر دران موقع متعذر می نمود بدالت
زمینداران و مشورت رای صائب بر جناح تعجیل بگزر و هر که
بر دست راحت تلون بصمت بالای آبست شتافته در صدد گذشتن
از دریا شد و از کشتیهایی همراه که بموجب فرمان همایون
متصدیان نواره سرانجام داده بر عرابها از دار الخلافه شاهجهان

بمنزلگاه حرم و جاه نبله کار و آهوی پدیدار شکار میفرمودند
 و درین ایام سیلخان میرحسین احسب و از اصل و اضافه بمنصب
 هزاره هزاره هفتصد سوار و مهیج داس را نهور باضافه پانصدی
 صد سوار بمنصب هزار و پانصدی شصت سوار از اصل و اضافه و
 عهد الحمید بلجاپوری بمنصب هزاره هزار سوار و حسن بیگ از
 کرکیان دکن بمنصب هزاره هزاره هفتصد سوار و سیف بلجاپوری
 بمنصب هزاره هزاره شصت سوار و میر ابراهیم میرموزک بمنصب
 هزاره چهار صد سوار و قباد بیگ بمنصب هزاره دویست سوار
 سر بلند گردیدند و میر محمد مراد بحراحت قلعه چاندور و خطاب
 محمد محمد خانی و عنایت خلعت و احسب و ذوالفقار خان میرحسین
 شمشیر با جاز میثا کار نوازش یافتند و چندی بدیده بعنایت نبل
 و هر بهتراج بهاتی بمطای خلعت مباحی گشته بفوج خلیل الله خان
 مرخص شدند و میر مهدی یزدی که میر سامان مراد بخش بود
 بمنصب هزاره دویست سوار سرفراز شده در سلک بندهای درگاه آسمان
 جاه انتظام یافت و چون راه راحت از کرنال گذشته بسبب کثرت آب
 و نور گل ولای قابل عبور موکب جهان پیمان نبود رای عالم ارای گیتی
 خدیو کشور کشائی بران قرار گرفت که بعصمت یمین شاهراه که گل و لاله
 آتش کمتر نشان میدادند میل کرده از آن راه به پرگنه روهر که بر کنار آب
 مستلج است توجه نمایند و در آن موضع تدبیر عبور آبه مذکور فرمایند
 بقابرین پانزدهم که از نواحی کرنال کوچ شد موکب اقبال بسبب
 قصه اندری منحرف شده کوچ بر کوچ متوجه روهر گردید و در
 عرض این ایام فرخنده انجام تا حین وصول موکب نصیرت اعلام

منتظم گشته بود و مأمورین آن مرکز خلافت و جهانبانی
 بعطای خلعت نوازش یافته به شهر مرخص شدند و روز دیگر موکب
 ظفر اثر کوچ کرده سه کرده طی نموده درین روز عمدة السلطنة
 جعفر خان که موکب داری مالوه باو مرخص گشته بود یکهزار سوار
 از تپاناش دواسه و سه اسبه مقرر شد که منصبش از اصل و اضافت
 شش هزار سوار از آنجمله چهار هزار سوار دو اسبه و سه
 اسبه باشد و بعنایت خلعت خاص و فیل باعداد فیل و جمه هر
 صرغ و شمشیر خامه و دو سر اسب از آنجمله یکی بازمین و سائر طلا
 مشمول مراسم شهنشاهانه گردیده بآنصوب رخصت یافت و نامدار
 خان مهین خلف او بعنایت خلعت و اسب و نقاره و محمدکنکار
 برادر خردش بمرحمت خلعت مباحی گشته با پدر مرخص شدند
 و نوازش خان بغوجنداری مرکز ملند و حراست حصار آن نوازش
 یافت و ابرج خان و رحتم برادر او در ملک کومکیان موکب مالوه
 منسلک گردیدند و محمد بدیع ولد خسرو بن نذ محمد خان که
 بنابر بعضی اسباب و دواعی از منصب معزول شده بود بعطای
 خلعت و مالیانه سی هزار روبه کاسباب عنایت و رعایت گشته
 بدار الخلافت مرخص شد که اینجا بوده بدعاگوئی دولت قاهره قیام نماید
 و موکب گردون مآثر به شش کوچ متواتر چهاردهم ظان اقبال
 بر نواحی قصه کونال انگند و خدیو جهان همه جا شکار کنند و
 میدانگان راه نصرت و ظفر می پیوندند و هر روز تا رسیدن

ظهور انوار فیض آسمانی و محل و رود انظار رحمت ربانی امت
 فرازنده لوائی کشور سقانی پای عزیمت در رکاب دولت گذاشته
 از باغ اعزا باد نهضت فرمودند و نواحی سرای نریله مضرب خیام
 اقبال گشت درین منزل میادین خان که نظم مهمات دار الخلافه
 بدستور سابق بار تفویض یافته بود بعدایت خلعت و احپ و
 هاشمند خان که دران هنگام گوشه نشین بود بمرحمت خلعت
 و انعام بیست هزار رزمیه و جادو نرایی که ضمیمه کومکیان دار
 الخلافه گشته بود بمعنایت خلعت و باضافه پانصد سوار بمنصب
 چهار هزار ی در هزار و پانصد سوار و خواجه عبد الوهاب ده پیدی
 و محمد صالح کرمانی دیوان بدوتات آمرکز خلعت و جهان بانی
 و روح البله دیوان آتجا و لطف الله ولد سعد الله خان مرحوم بعطاء
 خلعت نوازش یافته بشهر مرخص شدند و مید فیروز رستمخانی
 از نوکران دارابیشکوه بمعنایت خلعت و منصب هزار و بانصدی
 بنام سوار چهره افتخار برانروخت و میر ابو الحسن ملازم ناشجاع
 که قبل ازین در دربار جهان مدار بشل و کاست او قیام داشت درین
 ایام برهیزی طالع اختیار بندگی آستان سلطنت سرمایه سعادت
 یافته بود بمرحمت خلعت و احپ و منصب هزار ی در صد
 سوار بر بلند شد و هزار خان و پیر دلخان هر ایک بانعام پنج هزار
 رزمیه و دکنفاته سنگه را تهور بانعام سه هزار رزمیه کامیاب عنایت
 شهباشعانه گردیدند و سید انوار از اصل و اضافه بمنصب هزار ی
 مقصد سوار مباحی گشته بوضع داری سرکار خیر آباد خلعت سرفرازی
 پوشید و فضل الله خان مهدین خان مذکور که در سلک کومکیان پدر

و ازین طرف این جیش نصرت پیرا بدنع و امتیصال او پردازند
 بنابراین شیخ میر را با دلیر خان و صف شکفخان و برخی از اهل
 توپ خانه و دیگر مبارزان نصرت نشان مثل زندوله خان و میر صالح
 داماد شاه نواز خان و دلیر ولد بهادر خان روهیله چهارم ذی قعدة
 بجهت کفایت این مهم تعیین فرمودند و از کومکین این عسکر
 منصور زندوله خان بمرحمت فیل و جمعی بعطای خلعت و چندی
 بعیایت اسب نوازش یافتند •

نهضت موکب ظفر آیات بجانب پنجاب بقصد

پیراستن آن ناحیت از خار وجود دارایشکوه بدمآب

چون خاطر جهان پیرا از نظم و پرداخت بعض امور سلطنت
 و تعیین عساکر نصرت اثر به کفایت مهم سلیمان بی شکوه فراغت
 پذیرفت و از رنگ فرمان روائی از جلوس همایون زیب و فریافته
 جهان انصره و عالم برهم خورده رونق و انتظام از سر گرفت
 عزیمت توجه پنجاب که بنابراین دارا بی شکوه مرکز خاطر تدسی
 متأثر شده بود و تاخیر دران منافی قانون تدبیری مینمود پیش نهاد
 همت بادشاهانه گشته دیگر باره نسیم ظفر شمیم نهضت و اهتزاز
 بر هر چه آیات نصرت طراز وزید و موکب جهان نورد هنوز گرد
 مفر و غبار تعب نیفشانده بعزم یحیای جنبش گزید • نظم •
 نمود زین لشکر کشان تر هنوز • عرق فاک اسپان لغر هنوز
 نیا موده از بار جبه تنی • نرسه هم از رنج ره توسنی
 و هفتم ذی قعدة مطابق هفتم امرداد قریب بصلح که وقت

سلطنت باضانه مذاصب و دیگر عطایا و مواهب که گذارش تفصیل
آن موجب تطویل است مطمح انتظار عاطفت گردیدند و قریب
به یک روپیه از خزانه احسان و مکرمت خسروانه بپندسی از امرا
و برخی دیگر از بندها انعام شد و انعام به هزار روپیه باریاب نغمه
و سرود عنایت گردید و دوم روز این جشن دل افروز حکم معلی
بمنصوبان و عمله پیشخانه صادر شد که مرادق اقبال بجانب پنجاب
بیرون زنند و تا ششم ماه مذکور حضرت شاهنشاهی قرین بخدمت
ارجمند در مرا. بستان فردوس مانند اعزباد که بوقوع این عطیه
عظمی و شرافت این لطیفه کبری هرگل زمیانش صد ناز بر سپهر
برین داشت بحر برده سریر آرای دولت و کامرانی و زینت افزای
لورنگ جهان بانی بودند *

تعیین فوجی تازه از عساکر نصرت پزوه

بجهت سد راه سلیمان بی شکوه

اگرچه عمده السلطنة امیر الامرا با امواج نصرت پیرا چنانچه
گذارش یانمت معین شده بود که بهر درار رفته نگذارد که آن بیبهرا
جوهر معادت از آب گنگ عبور نماید لیکن از آنجا که آئین دوربینی
و هنر اندیشی است رای عالم آرای حضرت شاهنشاهی چنان
اقتضا فرمود که فوجی دیگر نیز از جلوه ظفر پناه بجهت سد راه او
رخصت فرمایند که درین روی آب جون بوده اگر آن آزاره دشت
ادبار بالغرض از جای محال عبور از آب گنگ یابد در گذشتن
آب جون سد راه پیش شوند و از آن جانب امیر الامرا با آن لشکرها

ریاض عفت و ابهت و مائثر پردگیان مر اذق عظمت از دولت آگاه
 عازم صده مپهر بنیاد گردند همراه بوده لوازم خدمت بتقدیم رساند
 و مالوجی بمعطای خلعت و اسب با زین و ساز طلا مباهی شده
 بغوج امیر الامرا که بر مر راه سلیمان بی شکوة تعیین یافته بود
 مرخص گشت و سید میر برادر شیخ میر بعنایت خلعت و اسب
 و خطاب امیر خانی مورد التفات گشته بقلمه داری دار الخلافه
 معین شد و محمد بدیع بن خسرو بن نذر محمد خان که بنابر
 بعضی اسباب و دوا می از منصب معزول شده بود بعنایت خلعت و
 حالیه می هزار روپیه مورد عنایت و رعایت گردید چون بعرض
 اشرف رسید بود که ابراهیم خان داعیه گوشه نشینی دارد بسالیانه
 شصت هزار روپیه کامیاب شد و احمد بیگ خان که در زمان اعلی
 حضرت از منصب معزول گشته بود بمنصب دوهزار و پانصدی دو هزار
 سوار مرفراز شده بغوجداری سرکر بهرایج که قبل ازین بمعتقد خان
 متعلق بود تعیین یافت و میر سلطان حسین ولد اسالتخان مرحوم
 بخطاب انتخارخانی و میر ابراهیم حسون برادرش بخطاب ملتفتخانی
 و میر محمد مراد بخطاب مید محمد خانی و میر فضل الله ولد
 حیدات خان بخطاب فضل الله خانی و ابو الفتح منشی بخطاب
 قالمخانی و انعام چهار هزار روپیه چهره امتیاز افروختند و مانسنگه
 ولد راجه روپ سنگه راتپور که پدرش چنانچه گذارش یافته در جنگ
 دارا بی شکوة مصدر جهالت و جسارت گشته متهورانه نقد جان
 در باخته بود بمنصب هزار و پانصدی هفتصد سوار مشمول فضل
 و کرم شد و بمیلاری از عمد های بارگاه خلعت و بند های عتبه

حاز طلا و از اصل و اضافته بمنصب والی پنج هزارى پنجهزار سوار
 دو اسبه و سه اسبه مشمول الطاف شاهنشاهانه گردید و راجه جهمنگه
 بعطای خلعت خاص و جمدهر مرصع و دو اسپ یکی با زین
 و ساز طلا و عمده السلطنته جعفر خان بمنایت خلعت خاصه و
 باضافه هزارى هزار سوار بمنصب شهزاري شهزاد سوار دو اسبه
 و سه اسبه و دلیر خان بمنایت خلعت و فیل با ملاده فیل و
 ذو الفقار خان و اسلامخان که در معتقر الخانۀ اکبر آباد بودند هر يك
 باضافه هزارى هزار سوار بمنصب پنجهزارى سه هزار سوار و کنور
 رام سنگه باضافه هزار سوار بمنصب چهار هزارى چهار هزار سوار
 و میدادخان باضافه پانصدی پانصد سوار بمنصب سه هزار و
 پانصدی دو هزار و پانصد سوار و نامدار خان باضافه پانصدی
 پانصد سوار بمنصب سه هزارى دو هزار سوار و محمد امین خان
 منیر بخشی بمرحمت يك زنچیر فیل و مرتضی خان بعطای شمشیر
 و جمدهر مینا کار و اسپ با ساز طلا و راجه رای هنگه سیمسودیه
 بمرحمت خلعت و جمدهر مرصع با علاقه مروراید و اسد خان بخشی
 دوم بمنایت يك زنچیر فیل و هوشدار خان بمنایت نقاره و اسپ
 با ساز طلا و صف شکنخان بمرحمت فیل و اسپ با ساز طلا و بر بلند
 گردیدند و امالتخان بمنایف خلعت و يك زنچیر فیل و انعام
 بیست هزار روپیه و باضافه پانصد سوار بمنصب چهار هزارى دو
 هزار و پانصد سوار مورد نوازش گشته رخصت دکن یافت که
 در خدمت بادشاهزاده ارجمند والا گوهر محمد اکبر بوده هنگامی
 که به موجب یرلیغ معلی آن نو باوۀ گلستان سلطنت با ثمرات

لقب اشرف بعمل نیاروده موقوف داشتند و امرای نامدار و نویندگان
 عالیمقدار نیز چون وقت را آن وسعت نبود که پیشکشهای لایق نمایان
 که این بزم فرخنده و جلوس خجسته را شایان باشد تهیه و سرانجام
 توانند نمود بمقتضای وقت هریک نذری در خور حال گذارانیده
 سامان پیشکش بهنگام فرصت که خاطر از مهم اعمادی پرداخته آید
 و گلشن ملک و دولت از خار عناد اهل نخل به پیراید قرار دادند
 و شهنشاه ابرکف دریا نوال دست مکرمات از آستین انضال بر
 آورده هریک از بادشاهزادهای والا قدر عالی نژاد و ملازمان عتبه
 مهیور بنیاد را در خور منزلت و مرتبت کامیاب موهبتی و مشمول
 مرحمتی ساختند از انجمله رخشنده اختر برج سلطنت فروزنده گوهر
 درج خلعت بادشاه زاده والا قدر خجسته شیم محمد معظم را که
 در دکن بودند بمرحمت خلعت خاص و یک زنجیر فیل با مانده
 فیل و ده مر اسب از طویل خاصه نواختند و غره جبین دولت و
 اقبال طراز آستین ابهت و جلال بادشاه زاده ارجمند سعادت توکم
 محمد اعظم را که تا این هنگام منصب نیافته بودند بمنصب ده
 هزاره چهار هزار سوار و عنایت علم و نقاره و تومان طوغ و آفتاب
 کیر و ده مدهکی الماس گران بها و برخی جواهر گران بها و ده مر اسب
 از طویل خاصه پایه قدر انراختند و خلعت خاص و ده مر اسب
 برای مهین شعبه دوحه حشمت و نامداری گزین باوه نخل ابهت
 و کامکاری بادشاه زاده والا نژاد محمد سلطان را که در مستقر الخلافه
 اکبر آباد بودند فرستادند و زبده فدویان شیخ میر بمرحمت خلعت
 خاص و یک زنجیر فیل و ده مر اسب از انجمله یکی با زمین و

مصططت بآی ملهم گشته بر صفاتی نهاد اشارت غیبی و حقایق
 شناسی رموز آسمانی که بدوایع نکات و اصرار زبانی رمز و ایمان تو افکند
 نه امید معترور نیست که ظهور این لطیفه بشارت بخش که بتلقین
 ملهم غیب رخ نموده اشارت است بلکه این پیشوای سلاطین اولی
 الامر و مقتدای خوتین قوی القدر برگزیده و پندیده خلق
 الهی و بکمال حقیقت و حقایق مصنف خلقت ربیع معکون
 است و خلیق را پس از اطاعت الهی و متابعت حضرت
 ختمی پناهی اطاعت او امر و قبول نواهی او فرض عین و متعین
 سعادت داری است و میرجعفر خرامانی که در فن تاریخ گوئی
 سرآمد اهل زمان و از ثنا خوانان این دولت دیر پای است (شهنشاه
 فلک اورنگ) تاریخ وقوع این عطیه شگرف یافته و دیگر از نکته
 منجان انجمن معنی •

• ع •

مزار او سریر پادشاهی

گفته امید که تا چتر زر نگر - پیر برین بر فراز اورنگ زمین سایه
 گسترد مهر عالم کبر را تاچ فیروزی و انصر جهان افروزی بر مر
 است سریر جهانبانی و دیهیم گیتی متانی را از وجود این پادشاه
 حق آگاه دین پرور عدل گستر زیب و فرو بخت بلند و اقبال عدو
 بندش در تحسیر جهان هم طالع خورشید انور باد باجمله از انجا که
 لوازم و مقدمات این جشن ارجمند و جلوس سعادت پیونده را
 خدیو اورنگ اقبال بحکم اقتضای حال چنانچه گزارش یافت قرار
 داده اکثر مراتب و مراسم که لازم سریر آرائی است بجلوس ثانی
 حواله نموده بودند درین جلوس میمنت قرین خطبه و سکه و تعین

امرای رفیع القدر نامدار و نویینان اخلاص منش عقیدت شعار
به تسلیحات تهنیت تارک آزای معادت گشته در خوررتبه و منزلت
دران خجسته محفل دولت بر اطراف سریر گردون مصیر گیتی
نخدیو عالم گیر صف کشیدند و اورنگ والا پایه آسمان مایه از فر
جلوس فرمانروائی ایام مانند فلک بگام خرد دیدند طبق طبق
رُز و سیم مانند اوراق شکوفه که نسیم در صحن چمن بر تاج هفت
ترکی گل افشاند بر تارک و دیهیم آن زیننده سلطنت هفت اقلیم
افشاند و دامن دامن چون جواهر شب انروز انجم و اختر که گردون
نثار بدر منیر کند بر فرق خرقدان سای خدایگان مهر سر بر ریخته
آمد و از خلعتخانه جود و انصال بادشاهی جامهای رنگارنگ و
خلعتهای گوناگون گرورها، گره مردم را زینت قامت افتخار گشت
و خازن مکرمت و احسان مایه الهی دست بخشش گشوده دامن
آرزوی کامجویان را مالا مال نقد مراد کرد • نظم •
دران محفل از بذل شاهنشهی • دل و دیده پرگشت و سخن تهی
شد از بخشش شاه والا کهر • جگر گوشه یسر وکل در بدر
و خلعت دران بزم گردون احساس • چو خورشید شد خلق زرین لباس
فصحای بلاغت شعار و سخن منجان نکته گزار تواریخ بدیعه برای
این جلوس اقبال پیرا یافته اند از انجمله کریمه [أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا
الرَّسُولَ وَ أُولَى الْأَمْرِ مِنْكُمْ] احست که کمال ندرت و غرابت دارد
و مهد عبد الرشید تقوی که در ملک دهگوبان این دولت ابد

مطابق یازدهم اسرداد در عمارات دایمیر باغ فیض بنیاد
اعزایک • • ع •

که همجو روضه جنت مدام خرم باد

بفرمان واجب اذعان پیشکاران پیشگاه سلطنت و خلافت بصاط
انبساط گسترده جشنی والا و مجلسی دلکشا ترتیب دادند و ابواب
عیش و سرور و طرب و سرور بر روی عالمیان کشادند • • نظم •
چو خلد برین بزمی آراستند • برقص آسمانها زجا خاستند
در عیش جاوید کردند باز • برامشگری زهره برداشت ساز
چو گل عالمی را ز عیش و طرب • فراهم نمی آمد از خنده لب
جهان مجلس آرائی از سرگرفت • زمین را نگیں وار در زرگرفت
و بعد از انقضای پانزده گهری و بیست و دو پل از روز مذکور که
موافق شش ساعت و نه دقیقه و ده ثانیه نجومی باشد شهنشاه
کامبخش کامگار با بخت بیدار و دل هوشیار قرین فرایزدی و تائید
الهی بر تخت سلطنت و شهنشاهی و سریر فرماندهی و گیتی
پناهی جلوس اجمال نموده پایه انزای اورنگ و سرفرازی بخش
دبیم گردیدند • • نظم •

بر آمد بر اورنگ شاهنشهی • شرف دادش از فرطان الهی
شهنشاه شد زینت انزای تخت • و طن کرد اقبال درپای تخت
چو از پای او تخت انس و گرفت • باناک خود را برا بر گرفت
مدای نقاره شادیانه و نوای کوس طرب بنوازش گوش ساکنان سپهر
از چپ و راست بر خاست و آهنگ زمزمه تحیت و گل بانگ
ترانه دعا از حضار ان بهشتی انجمن هزاران منت بر اجابت نهاد

بوارق این محامد و لواحق این محاسن از ناصیه حال فرخنده مآل
 آن طرازند؛ سریر حشمت و جلال می تافت و از مبداء جهان
 انروزی و ابتدای عالم آرائی فروغ اورنگ نشینی و لمعه فرمان
 روانی از جبین افوار آگین آن زبند؛ سلطنت هفت کشور جلو
 ظهور داشت سواد خوانان صحائف پیش بینی را پیوسته از مشاهده
 انوار فرد کمالش ظاهر و هویدا بود که عنقریب بنائید ایزدی
 همای سلطنت در سایه چتر گردون هایش بال اقبال خواهد کشود
 و شهباز طالع کشور کشایش بصید طائر ملک پرواز خواهد نمود لجرم
 کارکنان آسمانی باقتضای حکمت ربانی پیوسته ابواب حصول آمال
 و آمانی بر روی دولت آن حضرت می گشودند و مرانجام اسباب
 حشمت و کمرانی و تمهید موجبات خلافت و جهان بانی می نمودند
 همواره بخت هوا خواه بود و تخت چشم بر راه روزگار دید؛ امید
 بر شاه راه از من و ادوار کشاده انتظار ورود این ساعت مسعود می برد
 و چرخ پیر طفلش در ترصد وصول این عید دل انروز روز می
 شمرد تا آنکه درین هنگام که انواع خلل و فتور بارکان و قواعد ملک
 راه یافته بود و رونق و نظام از کار دین و ملت بکلی رخ تافت سرکشان
 واقعه طلب از نزدیک و دور رایت نخوت و غرور می انراختند و
 مفسدان فتنه جو از هر گوشه و کنار طبل فساد و عناد می نواختند
 بمیامن اقبال بیروزال و برکات عنایات قادر فوالجبال خورشید عالم
 آرای سلطنتش از مطلع سعادت و فیروزی پرتو جهان انروزی جلو
 گر آمد و آرزوی دیرینه روزگار برآمده زمان انتظارش بسر آمد و
 روز مبارک جمعه غره ذی قعدة سال هزار و شصت و هشت هجری

مظلومان و غور رسمی مستمندان نماید و بحسن دانش و بینش خریدار مطاع هنر و قدردان جوهر خردمندان باشد هم کشور صورت بمیامین فیض و جودش معمور شود و هم دارالملک معنی از وجود معبودش رونق پذیرد و بتعظیم او امر الهی لوای عزت و عظمت بر اترازد و اجتناب از مناهی و ملامتی شعار و دثار خویش سازد بجواهر مغاخر و آلی معالی شاهد ملک و ملت بیاراید و ذکر محاسن و مکارمش بر بلاد پای السنه و اقواء بصیط جهان پیماید بلطائف اکرام و رضائف احسان دلهای آزادگان در قید کمند محبت خویش آورد و بشرائف عاطفت و جلال عطا وارحتگان را بسته زنجیر والای خود سازد •

• نظم •

جهاندار باید که کار جهان • کند راست بر داب کار آگاهان
 بخلق خدا مهربانی کند • بدین گله حق شبانی کند
 برحم آتش جور تسکین دهد • ز ظالم ستاند بمسکین دهد
 بدارد بتدبیر ناموس ملک • کند پیک اندیشه جاموس ملک
 شاهد صدق این بیان صورت احوال میمنت طراز گیتی خدیو
 عالمگیر امت که چون از روز نخست کلک تقدیر نسخه این صفات
 حمیده و فخرمت این خصال پسندیده در دفتر خلقت بنام نامی
 آن حضرت نوشته و دست قضا طینت میمنت آئینش باین اخلاق
 کلمه و ملکات فاضله سرشته بود چنانچه از آغاز طلوع صبح ولادت از
 مشرق سعادت بموجب مضمون این خجسته مقال که • نظم •
 بشهزادگی شاه صاحب فرست • که در غنچگی گل تمام انصرفت
 بزرگان بزرگ اند ز آغاز کار • ز خاور دمد مهر کامل عیار

اعتدال انحراف یابد بمقتضای کمال مصلحت بینی و انت
شامله بتجدید نظام کارخانه ایجاد تعلق گیرد و خواهد که کهن بنای
عالم تکوین از نورونق و زیلت پذیرد انصر خلافت و فرماندهی
بر مر بختیاری گذارد و زمام اختیار جهان بکف اقتدار جهانداری
مپارد که ملک و ملت در سایه حراستش از آفت خلل و نقصان
ایمن و سپاه و رعیت در پناه سیاستش از آسیب ظلم و طغیان
مطمئن باشند عرصه شش جهت از نور معدلتش مانند خلوت
فانوس از پرتو شمع شب افروز روشن شود و صاحت هفت اقلیم
از پرتو مکرمتش چون مشرق خورشید بفرغ آفتاب جهانتاب منور
گردد سر از خط شرع بر ندارد تا طغرای سعادت جاوید بنام
نامی خویش رقم نماید و گردن از حکم یزدان نه پیچد تا گردن
مرکشان بکمند فرمانش در آید در لباس بادشاهی حق بندگی
و شرط پرستندگی معبود حقیقی بجا آرد و درزی سلطنت و فرمان
روائی همت بر فرمان برداری خالق بشیون گمارد قدم بر هریر
دولت بآن نیت گذارد که احکام دین را بر کرسی نهاند و خلافت
سلطنت و کمکاری بقصد آن پوشد که برهنگان وادی احتیاج را
تشریف عطا و احسان پوشاند بحکمت عملی قهر و میامت را
بلطف و نوازش آمیزش دهد و بسعادت ازلی کسوت خلافت و
سروری بطراز شریعت پروری آرایش نماید کشایش کار فرو بسته
بقنح کشوری احباب کند و مید قلب دلخسته را بتسخیر اقلیمی
برابر شامد تدبیرش را خاصیت حکم تقدیر باشد وصیت سخایش
چون جوهر شمشیرش عالمگیر بمیامن عدل و انصاف داد دهی

و سید فیروز خان بارهه بعنایت اسپ و محمد طالب ولد امیرالامرا
 بخطاب عقیدت خالی و مرحمت اسپ و بزرگ امید برادر خورد
 او و سید علی اکبر بارهه و کشن سنگه و سید لطف علی و جمعی
 دیگر از بندهای شہامت پرور و مبارزان جنود فتح و ظفر
 بآن زبده امرای عظام معین گشته هر یک در خور حال مشمول
 عنایت بادشاه دریا نوال شدند و سید شجاعت خان به تہانہ داری
 ہر دوار تعین یافت بالجملہ شہنشاہ جہان تا رسیدن ماعت جلوس
 مبارک در باغ خلد آئین اعزاز باد بتنظیم امور خلانت و جہانکشاہی
 و تمہید مقدمات جفن سرور آرائی و سرانجام احباب بورش پنجاب
 و تہیز و تعین جیوش نصرت مآب بدفع و امتیصال اعدای
 خبران مآب پرداختہ قرین دولت اقامت داشتند و ہر روز بانواع
 اصطناع و احسان و اقسام اکرام و انضال ہرتوانوارش بحال بندہای
 عقیدتمند و فدویان ارادت سگال انگذہ ہمت بلند نہمت بر
 کلم بخشی خلایق میگماشتند و درین ایام ایرج خان کہ از نظم
 مہام سرکار لکھنؤ معزول شدہ بود از انجا رسیدہ بتقبیل عتبہ خلانت
 چہرہ امروز طالع گردید •

زینت یافتن تخت شہنشاہی و اورنگ گیتی

پناہی بہ جلوس مسعود طرازندہ افسر و

برازندہ سرور شہنشاہ جہان دار عالمگیر

چو حکمت کلمہ حضرت آنریدگار و دانای نہان و آشکار

بہر مدتی کہ حال روزگار باختلال گراید و مزاج زمانہ از منہج

باماز طلّو فیل و قباد خان بعنایت خلعت و اسپ و عبد الله خان
 سرائی برحمت خلعت و فیل و انعام هفت هزار روپیه و یک تازخان
 بعنایت خلعت و فیل و سید منصور خان باره بعنایت خلعت
 و عبد الله بیگ و علیمردان خان بمرحمت نقاره و اسپ و سید مغور
 باره و اودیهان را تهور هر یک بعنایت اسپ و شهباز خان
 افغان و آتش قلماق و گروه دیگر از ملازمان رکاب دولت و مجازان
 بهرام صولت با خان مذکور معین گشته بمراحم و مکارم خسروانه
 مفخر و مباهی شدند و چون بعرض اشرف رسید که سلیمان بی شکوه
 باجمعی از نوکران خود پدرش که همراه او مانده بودند از آن روی آب
 گذر عیان ارباب بسوی هردوار تانته بقصد اینکه در آن حدود به
 معاونت زمینداران آن مرزوبوم از آب گذشته اگر تواند از راه بوریه
 و مهارنپور خود را بحدود پنجاب رساند و بدارا بی شکوه ملحق
 شده ضمیمه جیش فتنه و علاوه ماده فساد او گردد خدیو دور بین
 دانش آئین را دفع و استیصال آن شعبه دوحه خصومت و غلام
 که باعث قطع پروبال و موجب ضعف حال پدر فتنه گردید سگالش
 بود در کیش مصلحت بینی و صواب اندیشی لازم و متکتم نموده
 عمده امرای رفیع مقدار امیر الامرا را با فوجی از عساکر نصرت
 شعار بسمت هردوار تعیین فرمودند که سد راهش شده بکفایت
 مهم او پردازد و آن نوئین بلند مکان را هنگام رخصت بعطای
 خلعت خاص و شمشیر و فیل با ماده فیل و دو اسپ با ماز طلّو
 نواختند و فدائی خان بمرحمت اسپ و نقاره و سوهی خان
 بمرحمت خلعت و اسپ و فیل و شمشیر و انعام پانزده هزار روپیه

گشته جمالحان پسر خان مذکور بنیابت پدر بنقدیم آن خدمت مامور
و بمصلوب هزاری چهار صد موار مر بلندی یانت نوزدهم خدیو
گیتی حنان قرین دولت و بختیاری از باغ سندر باری کوچ
فرموده مرا بعنان نیض بنیاد اعز آباد را از فرنزول مسعود طراوت و
شادابی افزودند •

فرستادن خلیل الله خان با جنود قاهره برسم
منقلا بکنار آب ستلیج و تعین امیر الامرا با جنود
ظفر بیدر اسمت هر دو را بجهت صدراعظم سلیمان بی شکوه

درین ایام فرخنده انجام رای گیتی آرای حضرت شهنشاهی
چنین اقتضا نمود که فوجی از جنود اقبال بهر کردگی عمدة السلطنة
خلیل الله خان بلشکری که پادشاهی بهادر خان بتعاقب دارا
بی شکوه معین گشته بود ملحق سازند تا هر دو لشکر یکجا جمع
شده بکنار آب ستلیج رسند و آنجا رحل اقامت انگذند تا وصول
موکب منصور بتدبیر عبور از آب مذکور پردازند و تفحص و تحقیق
گذرها نموده سوانح احوال آنصوب معروض بارگاه اجلال سازند بنابراین
بیست و چهارم ماه مسطور آن نوین اخلاص آئین را بمطای
خلعت خاص و فیل و شمشیر نواخته رخصت فرمودند و میرخان
خلف او بمرحمت خلعت و اسب و علم باضافه هزاری هفصد
سوار بمنصب سه هزار و پانصد سوار و روح الله پسر
دیگرش بمرحمت خلعت و اسب نوازش یافته با پدر مرخص
گشتند و طاهرخان و رایسنگه زاتهور هر یک بعنایت خلعت و اسب

پذیرد بفراف بال و جمیعت خاطر تمهید مراسم جشن و سرور و سرانجام لوازم عیش و سرور چنانچه شایسته جلالت قدر و شان این دولت جهان مدار و سزاوار شوکت و عظمت ملاطین گردون اقتدار باشد نموده در خجسته ساعتی دیگر اورنگ سلطنت و مریر خلافت بجلوس اشرف والا پایه گردانند و خطبه و سکه را بنام نامی خویش پایت معادت و هرایه میمنت بخشد بنا برین مقدمات پرتو ورود بساحت دار الخلافه نیفکنده داخل شهر نگشتند و شانزدهم موکب ظفر طراز از خضر آباد باهنراز آمده باغ سندرباری که بمسافت یکروزه از دار الخلافه بسمت دار السلطنت لهور واقع است از فرنزول اشرف نصارت و خرمی پذیرفته دو روز دیگر آنمکان فیض نشان بیدمن اقامت شهنشاه عالم گیر میمنت پذیر بود درین ایام عاطفت بادشاهانه راجه جیستکه را بانعام محالی که یکرور دام جمع آن بود رتبه امتیاز بخشید و محمد امین خان بمرحمت نقاره و علم رایت مباحات انراشت و هیادتخان که بنظم مهمات دار الخلافه و حرامت قلعه مبارکه قیام داشت ادراک ملازمت اکسیر خاصیت نموده بعنایت خلعت تشریف افتخار پوشید و فدائیکان مهین برادر بهادر خان که فوجدار میان دو آب بود تقبیل سده سپهر تمثال نموده بعطای خلعت و امپ و نقاره و علم مشمول نوازش شد و باضانه دو هزار و پانصدی هزار سوار بمنصب چهار هزار و دو هزار و پانصد سوار والا رتبهگی یافت و قطب الدین خویشکی بفواجداري سرکار سورتبه معین گشته بعنایت خلعت و امپ و نقاره و علم مشمول نوازش شد و فوجداری سرکار لکنو از تغیر ایرج خان بدایر خان مقفوف

آمال آن حضرت است رفیق طریق نصرت و اقبال مآخته عزیمت
 پنجاب مصمم فرمودند و چون فرخنده ساعت میمنت قربانی که
 اختر شامان والا نظر و دقیقه ملجان امرار آسمانی برای جلوس
 معبود بر سریر کمرانی و اورنگ گیتی ستانی برگزیده باختیار
 آن رقم معادت بر صفایح تقویم انجم و افلاک کشیده بودند روز
 مبارک جمعه غره ذی قعدة موافق یازدهم امر داد بود و وقت
 و فرصت آن وصعت نداشت که داخل دارالخلافه شاهجهان آباد
 و قلعه مبارکه فیض بنیاد گشته بسر انجام لوازم و اسباب و تمهید
 قواعد و آداب این امر جلیل القدر بنوعی که معمول این دولت
 روز افزون و مطابق توره و آئین این سلطنت همایون است بپردازند
 بر پیشگاه خاطر قدسی متأثر بر تو انگند که این مهم لازم الانصرام
 و عزیمت نصرت انجام را که عین صلاح دین و دولت و مرامی
 نظام ملک و ملت بود بدین سبب در عقد تأخیر و تعویق نینداخته
 لجهت ادراک این ساعت میمنت قرین در باغ فیض بنیاد اعز باد
 که نسخه از فردوس برین و مشتمل بر منازل عالی دل نشین است
 چند روزی اقامت نموده در ساعت مذکور بر تخت سلطنت و اقبال
 جلوس اجلال فرمایند و از مراتب جشن و نشاط و لوازم این محفل
 انبساط بآنچه در وصعت وقت و فرصت گنجد اکتفا نموده بزودی
 متوجه مقصد گردند پس از تمشیت این مهم والا و حصول دیگر
 مقاصد علیا که خاطر ملکوت ناظر از معظّمات مراتب ملک پیرائی
 و جلائل مهمات کشور کثائی هندوستان بپردازد و گلشن حشمت
 و ابهت از رخس و خار وجود مفسدان دعویگر بالکلیه پیرایش

عناد بود در لاهور فرصت ثبات و درنگ و مجال سامان اسباب
 فتنه و جنگ نداده ساخت پنجاب را از خار وجود فتنه آمودش
 بهردازند و این مهم ظفر فرجام را بعهده امرای عظام که در عقب
 آن بد عاقبت تیره سر انجام معین شده بودند گذاشته خود بنقص
 اقدس هم دران زودی همت خسرانده بدفع او گمارند و اگرچه موسم
 برشکال بود و از کثرت آب و زور گل وای عبور عساکر جهان پدما
 براه پنجاب متعسر بل متعذر می نمود و بر تقدیر طی مسالک و قطع
 مراحل گذشتن از آب متلیج و بیداء بافقدان کشتی و عدم پایاب و
 باوجود صانعت و ممانعت غنیم خسران مآب در تصور و خیال
 همگنان نمی گنجید و قطع نظر ازین مراتب بر موکب جهان نوره
 که درین حال همایون فال تعب و محنت بکمال کشیده معافتهای
 یعمیده پهموده بود و مکرر اقدام بر حرب و جدال و تحشم صف آرای
 و قتال نموده عزیمت این یورش ظفر اثر بی آنکه روزی چند
 تمکن و اقامت واقع شود و چپاه منصور از رنج مغرور محنت شاق
 بر آساید بغایت صعوبت داشت و اکثر عمده ها و ارکان دولت نیز
 درین موسم تجویز این نهضت همایون نمیکردند لیکن از آنجا که
 پیوسته مقاصد و مرادات این برگزیده ذوالجلال ساخته و پر داخته
 کارکنان آسمانی و عزایم و ارادات این دست پرور اقبال بتلقین الهام
 و پانصت در پلهاب رای ظاهر بینان و کنکاش عافیت گزینان را
 مبطور نداشته بتعلیم سرورش بخت و صواب دید همت والا عمل نمودند
 و برونق مضمون [فَإِذَا عَزَمْتَ فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ] شیمه تنسیقه
 توکل را که پیوسته نقد وقت و حال و سرمایه حصول امانی و

از مال او که در بعضی مواضع مدفون بود و مردم نشان دادند بر آورده متصرف گشت و از آنجا بعزم دارا لسلطنت لاهور که باقطاع او تعلق داشت روانه شد و چون بکنار آب ستلج رسید کشتیها از جمیع گذرها فراهم آورده بعضی را شکست و پارۀ را غرق نمود و دژ خانرا که از سرداران عمده او بود با برخی از لشکر در گذر تلون که گذر متعارف و مقرر آن آب است گذاشت باین اندیشه نامد که چون موسم برشکال است و راهها از کثرت گل و لای قابل عبور موکب منصور نیست و از طغیان آب دریای ستلج پایاب ندارد و کشتی مفقود است یکچند از صدمۀ عساکر جهانکشا ایمن خواهد بود و تا موسم بارش سپری نشود و دریاها پایاب و راهها قابل عبور جنود ظفر مآب نگردند توجه ریات خورشید تاب بصوب پنجاب صورت نخواهد بست و او در عرض این مدت در بلدۀ لاهور که از خزائن بادشاهی و اموال خودش یک کرور روپیۀ باتور خانه و توپ خانه و دیگر کارخانجات و امباب تجمل و ادرات نبرد و پیکار در آنجا بود بفراف بال باصلاح حال خود پرداخته لشکر و مپاه جمع خواهد ساخت و دیگر باره لوای محاربه و جدال خواهد انراخت غافل ازین معنی که نهال دولتی که اراده ازلی بپرکندن ریشه آن تعلق یابد به آییناری سعی و تدبیر برگ بقا نگیرد و کلخ حشمتی که حکمت ایزدی انهدام اماسش خواسته باشد بمعماري جهد و کوشش مرمت نپذیرد مجمله بعد از ظهور این احوال رای عالم آرای خدیو کشور اقبال چنین اقتضا نمود که آن تباه اندیش کینه خورا که قدرعاقبت و ملامت ندانسته هنوز مهبای نساد و آمادۀ

ساخت و بعنایت خلعت و احپ و فیل و جمدهر مرصع تازک
 عزت بر افراخت چهاردهم خضرآباد مرکز دائره اقبال گشته
 عمارات دلپذیرش از نزول اشرف بیت الشرف دولت شد درین
 روز دانشمند خان که در ایام بیماری اعلیٰ حضرت گوشه نشین
 شده بود در دارالخلافه شاهجهان آباد بسر می برد فیض اندوز
 ملازمت همایون گشته بعطای خلعت خاص اختصاص یافت و روز
 دیگر که آنجا مقام بود شیخ میر و دلیر خان که چنانچه گذارش
 یافت برسانیدن مراد بخش بقلعه شاهجهان آباد معین شده بودند
 شرف بساط بوس دریافتند درین اوقات خجسته آثار بوماطت
 منہیان درست گفتار بمصامع جاء و جلال رسید که دارابی بکوه
 باطل پزوه خسران مآل باوجود آن همه خذلان و نکال که نتیجه مرده
 افعال او بود هنوز متنبه نشده راه بصلاح حال نبرده است و ترک
 فتنه اندیشی و نصاد انگیزی نجسته عنایت را مغنم نهمرده و
 از محال طلبی و باطل پرستی بهمان خیال خام و اندیشه نا تمام
 در صدد تدارک و تلافی امت و روز بروز از مردم واقعه طلب فتنه
 جو جمعیتش می افزاید و بهیچ وجه ترک خود رائی و شورش
 افزائی نمی نماید چنانچه در اثنای فرار چلد روزی که در سهرند
 اقامت داشت باموال راجه تودرمل که نظم و پرداخت مهمات
 آنچکله باو متعلق بود و بعد از استماع خبر قرب وصول آن رانده کشور
 اقبال و قبول بسهرند از دور اندیشی و پیش بینی از هر راه کفاره
 گزیده به لکهی جنگل رفته بود دست تعدی دراز نموده کسان
 به تفحص و تجسس ذخائرش گماشت و قریب بیست لک روپیه

سرفرازی یافتند و حسنعلی ولد اله وردیخان که هنگامی که
 شجاع از حلیمان بی شکوه و راجه جیمنگه عزیمت یافته به بنگاله
 شتافت از پدر خویش که رفاقت شجاع گزیده جدا شده بلاشکر
 پادشاهی ملحق گردیده بود و درینوقت بواسطت راجه جی منگه
 دولت زمین بوس دریافتند بخطاب خانی و منصب هزار و پانصدی
 هزار سوار مورد مرحمت شد و نصرت الله ولد سعید خان بهادر
 مرحوم بخطاب نصرت خانی و کامگار ولد کامیاب بخطاب خانی و
 شیخ عبد العزیز بخطاب عبد العزیز خانی و الله یار بیگ میرتوزک
 بخطاب الله یار خانی سرمایه مباحات و کمرانی اندوختند و رام
 منگه ولد رتن راتهور که در موطن خویش بود و پدرش چنانچه
 گذارش پذیرفته در جنگ اوجین به آب تیغ مجاهدان جنود اقبال
 شربت هلاک چشید عاطفت خسروانه از روی ذره پروری و خانه راه
 نوازی که شیمه کریمه این گوهر انور سررازیمت بمنصب هزاروی
 هشت صد سوار و عطای جاگیر در وطن بدستوری که رتن داشت
 نوازش نمود و فرمان شد که به پیشگاه حضور آمد و از خزانه انعام
 پادشاهانه شصت هزار روپیه^(۲) بچندی از ملازمان رکاب دولت و
 مبارزان بهرام صولت عطا شد و درین ایام راجه رای منگه میسودیه
 که در جنگ اوجین چنانچه مابق ذکر یافت در ملک رفاقت راجه
 جسونت منگه انتظام داشت و پس از انهزام بوطن شتافته بود
 دولت ملازمت یافته غبار آستان سلطنت را مندل ناصیه اعتبار

ملار عد که بخشیان عظام جوق جوق از نظر انور بگذرانند و بمناسب
و مواجب مناسب مقرر از ماخته ضمیمه مواکب انجم شمار گردانند
و از زمره که مذکور شدند قطب الدین بمنصب سه هزار و سه سوار
و یک منصور باره بمنصب سه هزار و سوار و پانصد سوار و
یک حسن بختاب خانی و منصب دو هزار و دو سوار و دو هزار سوار
و مجاهد بمنصب دو هزار و دو سوار و دلوست بختاب
سردار خانی بمنصب دو هزار و سوار و علیقلی بیگ بختاب
علی قلی خانی و منصب دو هزار و سوار و رحمت خان
بمنصب دو هزار و شصت سوار و دلدار بیگ بختاب دلدار خانی
و منصب هزار و پانصدی هزار سوار و میر فتاح بختاب فتاح خانی
و منصب هزار و پانصدی هزار سوار و محمد عابد بمنصب هزار و
شصت سوار و منوهر داس بمنصب هزار و چهار صد سوار و میر
مهدی بمنصب هزار و دو صد سوار تارک امتیاز انراختند ششم ماه
مذکور مواکب نصرت طراز ازان فرخنده منزل باهتزاز آهسته پنج
کوچ متواتر نمود و یازدهم مقام کرده دیگر تا خضر اباد جلی
اقامت نکردند و در عرض این چند روز خجسته جمعی کثیر
از بندهای عتبه سلطنت مطرح انوار مکرمت گشته بمواهب
ارجمند مباهلی گردیدند از انجمله پرموی دکنی باضافه هزار
سوار بمنصب سه هزار و سه سوار سوار ناصیه افتخار فروخت
و ابو طالب ولد امیر الامرا بمنصب سه هزار و هشت صد سوار
و ابو الفتح پسر دیگرش بمنصب هزار و پانصدی هفتصد سوار
و بزرگ امید پسر سیومی بمنصب هزار و سه صد سوار و رتبه

بی شکوه بوطن رفته بود و را یسنکه^(۵) برادر زاده راجه جسونت سنگه و سید فیروز خان بارهه و جمعی دیگر از بندهای عتبه خلافت که همراه راجه جی سنگه آمده بودند و ابراهیم خان خلف علیمردان خان که بعد از شکست دارایی شکوه بمقتضای خامی جوانی مود خود از زبان نشناخته همراهی مراد بخش اختیار کرده بود معادت آستان بوس درگاه والا یافته بمرحمت خلعت مر بلبند شدند و کنور لعل سنگه بمرحمت سر پیچ و طره مرصع تارک مباحات امر اخست واری برادر را نا که همراه پسر او بدرگاه جهانپناه آمده بود بعنایت دهکده کی مرصع مباحی گردید و قطب الدین خان خویشگی و راجه دیپی سنگه بندیده و سید حسن ولد سید دلیر خان و سید منصور بارهه و رحمتخان و دلدوست ولد سرنراز خان قدیم و دلداز بیگ برادرش و مجاهد بیجا پوری و محمد عابد^(۶) نیلا وری و منوهر داس پسر غریب داس میسودیه و چندی دیگر از بندهای آستان خلافت که در سلک همراهان مراد بخش انتظام داشتند و علیقلی بیگ و میر فتح از مرداران او و میر مهدی میر سامان و مائر نوکران عمده و متصدیانش برهبری بخت بیدار احرار دولت ملازمت اکبر خاصیت نموده خلعت نوازش پوشیدند و همگی در خور حالت و شایستگی از میامن فضل و احسان گیتی خدیو مالک رقاب کامیاب گردیدند و همچنین مجموع میاه و لشکریانش را که از مابق و لحق زیاده تر بر بیست هزار حوار بود حکم معلی

به پیرایند و بذابترین عزم مصلحت احاس چهارم ماه مبارک شوال که موکب جهان پیرا دران روی قصبه منتهرا اقامت داشت چون مقرر شده بود که آن بیخرد نفاق پژوه که بعد از جنگ دارا بی شکوه تا این هنگام بعز بساط بوس نرמידه بود بملازمت اقدس رسد رای عالم آرای خدیو عدو بند کشور کشای برین قرار گرفت که در همین روز فیروز این اراده والا از قوه بفعل آورده فرصت کز از دست نگذارند و اورا مجال غدر مگالی و فساد اندیشی ندهند

• بیت •

بود روشن بردانش پرستان • که باشد دست پیش دستان
 زبان دهر را به زمین مژل نیست • که گوید دست پیشین را بدل نیست
 لهذا در آواژ این روز که آن بی بهره جوهر دانش بکورش آمده
 اورا بحسن تدبیر دستگیر نموده خلیق را از شر شورش و انصافش
 رها نیندند و چون بودن او همراه موکب ظفر پناه بمقتضای مصلحت
 نبود بصواب دید رای صائب بعد از دوپاس شب آن تیره روز فتنه
 اندوز را بعمد ندویان دولت خواه شیخ میر پورده و دلبر خان را
 با جمعی همراه کرده بقلعه سپهر بنیاد شاهجهان آباد فرستادند
 که آنجا پای بند زندان مکانات باشد بالجمله روز دوم وقوع این
 قضیه که دران منزل فیروزی اثر مقام بود راجه جیسلکه که برهبری
 بخت بیدار از همراهی سلیمان بی شکوه تخلف ورزیده متوجه
 سد اقبال گشته بود دولت اندوز تسلیم آستان جاه و جلال گشته
 بعنایت خلعت خاص و شمشیر مرصع و نیل با ماده نیل شرف
 اختصاص یافت و کیر تنگه پسر راجه مذکور که بعد از جنگ دارا

بنابراین هوایی سلطنت در هرش افتاد و از بی دولتی بلاد نفاق و مخالفت در دل پخته مرهمصری خریدن آغاز نهاد و بعزم فتنه و فساد و قصد سرکشی و استبداد باوجود فقدان خزانه و وجه تنخواه مواجب سپاه در صدد توفیر لشکر شده امرا و بندهای بادشاهی را بانواع اذیمالت و اقسام ملائمت بجانب خود دعوت مینمود چنانچه جمعی از کوتاه اندیشان ناعاقبت بین که خود خویش را از زیان نمیدانستند به تحریک بی سعادت بی باور گردیدند و مناصب نامناسب و زواری بی موجب و خطاب های بیجا بمردم بی سرو پا داده امابه شورش و سرکشی سرانجام میکرد و دست باسراف و تبذیر کهنه روز بروز بی اعتدالی را از حد میبرد و خیالهای خام و هوس های فاسد نا تمام در سر داشت و بنابراین اندیشه های محال هنگام نهضت ریات اقبال از مستقر الخلاء اکبر اباد نخست در رفاتت مرکب جاء و جلال تعلل و اسهال و رزیده بهانه ها آغاز کرد و آخر که قرار بهمراهی داد چند روز بعد از جنود مسعود ازان مرکز دولت کوچ کرده همان جا عقب لشکر ظفر اثر آمد و بقاصله چند کروه دور از اردوی همایون نزول گزیده در کمین انتظار فرصت کین بود لجرم در دفع ماده شورش انگیزی و مخالفت او که مودی بفساد حال بلاد و عباد میشد و ازان فتور عظیم در امن و آرامش جهانیان راه مییافت بر پیشگاه ضمیر منیر شهنشاہ عالم گیر این رای دلپذیر جلوه نمود که آن بی ادب محال طلب را بلطائف دانش و تدبیر دستگیر نموده بعنوانی که مستلزم فتنه و آشوبی نباشد قنیه و لادبب نمایند و گلشن ملک و دولت از خار انسادش

و او آخر حال که فی الجمله از مستی غرور و نادانی بهوش آمده
 بحکم ضرورت دست استشفاع و استمداد بدامن عاطفت و ذیل
 اشتقاق خدیو عطونت پرور قدسی اخلاق زده بود و در پناه حمایت
 شاهنشاهانه در آمده چاره کار در مطابعت و همراهی آن برگزیده
 الهی اندیشیده میخواست که بوسیله شفاعت آن حضرت
 شاهنشاهی در خدمت حضرت اعلیٰ بعد از اداهای خارج و حرکات
 نا هنجار خویش پردازد و ناهموریهای خود را هموار سازد و از
 نادانی و بی خردی ترک اوضاع سابق و اطوار نگوید؛ نالایق
 فکرده تخت و چتر و مائر لوازم سلطنت همچنان با خود داشت
 و شهنشاه دانش پرور کامل خرد این صفاتها را بر جاهلی و خورد
 مالی محمول داشته از کمال بزرگی و دانائی این مراتب را ازو
 در میگذرانیدند و بمقتضای عطفوت و اشفاق و نهایت بردباری
 و حسن اخلاق بر ترقی و مدارا با او سلوک میفرمودند که شاید
 رفته رفته بقیع آن اطوار ناسزاوار متفطن گشته ترک زیاده
 هریها نماید لیکن از آنجا که پرده نخوت و غرور حجاب چهره دانش
 و شعورش گشته بود اصلا او را تنبیه حاصل نشد و از مستی شراب
 غفلت و نادانی بخود نیامد تا آنکه بعد از جنگ دارا بنی شکوه
 و وقوع سوانحی که در مستقر خلافت اکبر اباد روی داد چون
 دید که امر سلطنت و فرمانروائی باین زیبنده اورنگ جهان کشائی
 قرار گرفته زمام حل و عقد امور خلافت بکف اقتدار خدیو روزگار
 در آمد عرق حسدش حرکت نموده و اغوای خوشامد گویان و تحریک
 فتنه جویان فسیمة سودای غرور و ماله خولیای پندار او گشته

صاحب تعلق داشت فرستاده قلعه آن را بقهر و استیلا با اموال
 و اشیای که از خالصه شریفه سرکار بادشاهی و نواب علیه در آن جا
 متصرف گشت و دست تعدی و تعرض باموال و امتعه مردم
 دراز نموده کارهای نا شایسته پیش گرفت چنانچه محمد شریف
 پسر اسلام خان مرحوم را که از خانه زادان شایسته درگاه خلایق پناه
 و منصوبی مهمات بلد مذکور بود با دیگر متصدیان آنجا محبوس
 ساخت و انواع اهانت و آزار رسانید و علی نقی دیوان خود را
 که از بندهای روحانی بارگاه خلافت بود و بموجب امر اشرف
 اعلی پشغل دیوانی و کفالت مهمات سرکار اوقیام داشت بی مدبر
 جرمی و وقوع زلتی بتوهم نفاق و مظنه عدم یکجبهتی بدست خویش
 بقتل رسانیده بانواع خود سری و شورش افزائی پرداخت و علانیه
 بلبل سرکشی و خود رانی نواخت و با وجود قرب جوار باین برگزیده
 لطف پروردگار که جلالت و فرمانروائی خلعتی بود بر قامت
 استعدادش زیبا و خلعت و جهان پیرائی کسوتی بر پیکر اقبالش
 زبیده و رسا و از نوظ ادب پروری و سعادت منشی اصله تغیر وضع
 نکرده اختیار جلوس بر اورنگ فرماندهی نفرموده بودند برین
 جرأت و خیرگی اقدام نمود و بعد ازان که کذب آن اخبار موافقه
 ظاهر شد و بتحقیق پیوست که حضرت اعلی را اگرچه بیماری
 طاری گشته وضعف و تنور عظیم در قوی رفته اما هنوز شمع حیات
 با برکت آن حضرت در انجمن همتی فروزان است از آنجا که
 هوای خود سری در سرش جا گرفته مدعوش لذت سلطنت
 عاریتی شده بود تغییر اوضاع ناپسند نداد و طرفه تر آنکه در

میخواهد و پیوسته دعوی کیشان فتنه جو و شرکت اندیشان محال
 طلب را حرمان نصیب مطلب ساخته چمن دولت و ریاض
 شوکتش را از فخل بی ثمر وجود این گزره باطل پژوه پیرایش
 میدهد تا نهال جاه و استقلالش در کنار جویبار کمال قد کشیده
 جهانیان در سایه حمایتش مرفع نشینند و از شاخسار مکرمتش
 میوه عدل و انصاف چینند چنانچه پرتو ظهور این معنی از فتنه
 جوئی و تبه رائی مراد بخش نادان و دستگیر شدن او بصر پنجه
 تفتیر و اقبال والی خدیو جهان بر صاحت ضمیر آگاه دلق روشن
 و تابانست تفصیل این اجمال آنکه چون آن تهی دست نقد شعور
 را بمقتضای خاصی و نادانی و غرور دولت و جوانی دماغ هوش
 از خودای تمنای سلطنت و جهان بانی آشفته بود و از خام طمع
 همواره این پندار محال در سر داشت که بعد از حضرت اعلی
 دعوی وراثت ملک و سلطنت از پیش خواهد برد و فرمان رائی
 و سربر آرائی هندوستان بار خواهد رسید و جرم در مبادی منوج
 عارضه آن حضرت که بشامت تبه رائیهای دارا بی شکوه خبرهای
 موحش کشور آشوب در اطراف و اکناف مملکت شیوع یافته بود
 در گجرات بمجرد استماع این خبر شورش اثر بی تحقیق حال
 و اندیشه مآل از بیحوصلگی و تنگ ظرنی رایت استقلال و استبداد
 انراخته بر تخت نشست و خود را بمرج الدین ملقب ساخته
 اسم سلطنت بر خویش بست و خطبه و مکه بنام خود کرد و فوجی
 به بلدر صورت که در آن وقت باقطاع پرده آرای هودج عزت نور
 افزای شبستان ابهت ملکه قدسی نقاب حور هید احتجاب بیگم

مقصودان دعوی کز پیرایش پذیرد مدعیان باطل گرایش را فلک
پیوسته زهر هرمان مدعا جشانده و همچشان باد پیمایش را گردون
مدام غبار ناکمی در چشم امید افشانده بلخرد نذنه پروری که از
سلسله انقیادش برآمده راه خود مری پیماید سلسله تنبیه
روزگارش پای فرماید و کونه اندیش مبکسری که سر از ربقه
اطاعتش کشیده آهنگ بالا دوی نماید پپای خود گرفتار بند
تقدیر آید بدصمتان انجمن غرور را حاقی اقبالش هم در اول بزم
از پا در اندازد و بی ادبان بماط نخوت را نامح تدبیرش پند از
حبس و بند مازد متانت قوت رایش خام طمعان دعوی پیشه را
به بختگی برزمین ایدار زند و درست نقشی بخت و الایش کج
باز ان لفاق اندیشه را در ششدر مکنات انگند * نظم *

چو بخشد حق یکی را سربلندی * دهد ز اوصاف خویش بهره مندی
ز لطف خود توانائیش بخشد * بملک و جاه یکنائیش بخشد
بلی آنکس که ظل ذوالجلال است * شریکش چون شریک محال است
شهنشه فرد می باید در اقلیم * در یکتا بود در خورد دیهیم
شاهد صدق این تقریر صورت حال خجسته مال گیتی خدیو عالمگیر
است که چون انریدگار جهان بمقتضای حکمت بالغه منشور
ربامت کبری و خلافت عظمی را بنام نامی او رقم سعادت کشیده
و ذات قدسی خصالش را در صفات جمال و جلال بذات بیهمال
خویش تشبیه بکمال بخشیده لاجرم آن یگانه دودمان اقبال را که
مظهر اتم ظل الهی و مصداق اکمل شاهنشاهی است بصفت تفرد
و یکنائی در خلافت و فرمان روائی از نقص مشارکت اغیار مبرا

موار بمنصب سه هزارى در هزار و پانصد موار و خواصخان باضافه
پانصدى پانصد موار بمنصب سه هزارى دو هزار موار مباحى
گردیدند و مید شیرخان بلوچ بقوچدارى سرکار ترهت منصوب
گشته باضافه پانصدى سه صد سوار بمنصب سه هزارى هزار و
پانصد موار سرنراى اندوخت و بعنايت علم لوى امتياز برانراخت
و عبد الله بيگ ولد علمبردانخان مغفور و اعتماد خان که در سلک
همراهان سليمان پى شکوه بودند عزيمت بوس دريافته مشمول
مراحم خسروانه گشتند •

ذکر مراتب زياده مری و محال جوئی

مراد بخش جاهل نادان و دستگیر شدن او

به يمن تدبير و اقبال والای خدیو جهان

از آنجا که اسر جلیل سلطنت و شهنشاهی و شغل نبیل خلافت
و کیني پناهی که ظل خورشید عظمت و جلال الهی است مانند
شان الوهیت و مرتبه ربوبیت مستدعی عدم سهم و انهاز است
و صدق کریمه [لَوْ كَانَ فِيهِمَا آلِهَةٌ] بمشرب و افغان اسرار نظام کل
شامل نشأتین حقیقت و مجاز حکمت و مصلحت پیرای ایزد
جهان آرا در نظم سلطه وجود و کارخانه تکوین چنین تقاضا نمود
که والا قدر سعادت مندی که بغرور این رتبه بلند و منزلت آسمان
پیوند مستعد گشته از پیشگاه کبریا قامت سعادت به تشریف این
موهبت علیا بیاراید ماحمت حریم دولتش از غبار معاصمت و
مشارکت اغیار سترده آید و گلشن جاه و حشمتش از خار نزاع

و جمدهر مرمع و باضافه هزارى هزار سوار به منصب پنج هزارى پنجهزار سوار مطرح انظار مكرمت شد و عبد الله خان ولد سعيدخان بهادر مرحوم كه او نيز از سليمان بى ملكو جدا شده بود احرار سعادت ملازمت اشرف نموده بعنايت خلعت و خطاب سعيد خانى و ديگر عنايات خسروانى مباحى گرديد و سيد عبد النبي ولد خاندوران بهادر مرحوم خلعت يافته به اله آباد مرخص شد كه در ملك كوميان مهين برادر خود باشد و صف شكن خان بمرحمت اسپ و انعام بيست هزار روپيه سرفرازي يافت و بيست هزار روپيه بچندى ديگر از ملازمان ركب دولت انعام شد درم ماه فرخنده نال شوال آن روى قصبه متبرا از سايه سنجق جهانكشا فروغ آگين شد و چون اين روز عشرت افروز موانق ميزدهم تير بود كه روز عيد كلانى است در مغزل مذكور دگر باره جشن طرب و نشاط ترتيب يافته آئين كامرانى و كام بخشى تازه شد و چنانچه درين دولت ابد طراز معهود است امراى نامدار و عمدهاى آمتان بهر مدار صراحيهاى مرمع و ميلاكار پراز گلاب و عرق فتنه و بهار گذرانيدند و از زبان حال باهنگ اين دعا ترانه مرا گشتند *

فرخنده بود چو عيد هر روز و شب * بى نيل امل مباد دست طلوت تا هر عرق فتنه بود شيه چرخ * هر باد صراحي ز گلاب طربت و درين روز خجسته بيماري از بندهاى آستان جلال ملتزمان ركب اقبال باضافه منصب و ديگر عطايا و مواهب فيض اندوز عاطفت بادشاهانه گرديدند از آن جمله سعيد خان باضافه پانصدى پانصد

و روز عید که از منزل حلیم پور کوچ میدهد نوئیقان نامدار و امرای
 عالی مقدار و سائر بندگان اخلص منش عقیدت شعار بجناب
 والای سلطنت و سده آسمان سالی خلافت حاضر گشته بم تسلیمات
 تهنیت تارک آرای سعادت گردیدند و بتقدیم آداب مبارکباد
 این روز سعید که مقدمه هزار عید امید بود رسم بندگی بجا آوردند
 و آن روز سه کروه طی گشته نزول اجلال شد و دران فرخنده روز
 جهان افروز عاطفت بادشاهانه عمده السلطنة القاهرة خان جهان
 را که حضرت اعلیٰ بعد از هزیمت یافتن دارا بی شکوه چنانچه
 گذارش یانت باغواوی و افساد آن نژده پزوه مورد بی عنایتی ساخته
 از منصب و جاگیر عزل فرموده بودند منصب جلیل هفت هزار
 هفت هزار سوار دو اسپه و سه امچه و عطای خلعت خاص و چمدن
 مرصع و شمشیر خاصه نوازش نموده بخطاب والای امیرالامرائی
 بلند نامی بخشیدند و محالی که دو کرور دام جمع آن بوده
 برهم انعام مکرمت فرمودند و خانخانان بهادر پده مالک بعلای
 خلعت خاص و انعام دولک روپده و محالی که دو کرور دام جمع
 آن بود کامیاب مواهب بادشاهانه گردید و خلیل الله خان بمرحمت
 خلعت و اسپ با هزار طلا و اعتقاد خان بمعنایت اسپ و فیل
 مرفرازی اندوختند و دلیر خان که بیادری بخت از تبعیت
 و همراهی سلیمان بی شکوه تخلف ورزیده بود شرف اندوز تقبیل
 سده اقبال گشته بعلای خلعت فاخره و اسپ باساز طلا و شمشیر

هزاری پانصد هزار چهار هزاری دو هزار سوار معزز نموده هنگام
 رخصت او را بعنایت خلعت و اسب و انعام سی هزار روپیه
 فواخنده و درین هنگام تابنده گهر درج دولت درخشنده اختر
 برج سلطنت بادشاه زاده والا گهر محمد معظم را که در دکن بودند
 بارسال خلعت خاص هرف اختصاص بخشیدند و مهابت خان
 صوبه دار کابل وزیر خان صوبه دار خاندیس و سیدات خان ناظم
 امور دار الخلافت شاه جهان آباد و سعادت خان قلعه دار کابل
 را بعنایت ارسال خلعت مرفراز گردانیدند و کنورال سنگه
 پسر را فاج سنگه که از وطن رسیده باستلام سده سنیله ناصیه
 امروز طالع گردید و بمرحمت خلعت فاخره و یک عقد مروارید
 و سرپیچ و طره مرصع کام یاب عزت شد و عاطفت بادشاهانه
 از هر نوازش رانا را بارسال سرپیچ مرصع گران بها سرفراز ساخت
 و فیض الله خان از تغیر نوازش خان تور بیگنی شده مطرح انوار
 التفات گردید و سید مظفر بارة ولد شجاعخان مرحوم بخطاب
 پدر خویش بلند نامی یافت و خواجه نور که از بندهای درگاه
 آسمان جاء بود بخدمت گذاری اعلیٰ حضرت تعیین یافته مخاطب
 به معتمد خان گشت و خلعت و اسب و نیل بار عطا شد و چون
 ماه مبارک رمضان بهزاران فرخندگی و فیروزی منقضی گشت
 شب چهارشنبه یازدهم تیر هلال خجسته فال عید الفطر از انق
 سعادت طلوع نموده عرصه جهان را بانوار بهجت و شادمانی و لوامع
 عشرت و کامرانی چون مشرق خورشید نورانی ساخت کوس طرب
 و عالیانه نشاط بنوازش درآمد و رسم عیش و آئین طرب تازه گردید

یادشاهانه مراد بخش راه به بخشش دو صد و سی و سه مراسم نواخت
و بفتح جنگ خان و کار طلب خان و رشید خان هر کدام بیست
هزار روپیه و مید مظفر خان پانزده هزار روپیه و برنادر خان و دتازجی
هر کدام ده هزار روپیه و باخلاص خان و مقیم خان و سید نصیرالدین خان
دکنی و زبردست خان و اسماعیل خان نیاززی و مکندر و وهیل و ترمکچی
و ناناچی بهونسله و رستم راو و اود احترام هر کدام پنجهزار روپیه و علی
هذا القیاس به بسیار بندها عطا شد بیست و هفتم موکب جهان نوره
از گهاٹ سامی باحتراز آمده نواحی جلال آباد مضرب مرادقات جلال
گهت و روز دیگر دران سرممنزل همایون اتفاق اقامت افتاده فردای
آن نزدیک باغ سلیم پور منزل گاه دولت شد و سلیم ماه مبارک که
موکب ظفر اعتصام در آن فرخنده منزل مقام داشت رای عالم
آرای شهنشاه عدو بند کشور کشا چنان اقتضای نمود که فوجی از
عساکر اقبال به تعاقب دارا بی شکوه خسران مآل که هنوز هوای
فصاد اندیشی و کینه جوئی در سر داشت و بقصد سرانجام احباب
تدارک متوجه پنجاب گشته بود تعیین فرموده آن تیره بخت تباه
روزگار را در هیچ جا فرصت ثبات و قرار و مجال اعداد مواد فتنه
و پیکار ندهند بنابراین بهادر خان را با گروهی از مبارزان جنود
نصرت به تعاقب آن بدعاقبت معین ساختند و منصبش را باضافه

(۵ ن) و چندین از امرای عتبه سلطنت و بندهای محتسبن

خدمت بانعام دولک روپیه کم یاب ساخت •

(۶ ن) تربنکچی و با یاجی بهونسله و رستم راو و ادرابیرام الخ •

مقدم خیزامت و قبل ازین باقطاع رستم خان تعلق داشت بجایگزین
 قاسم خان مطا فرمودند و اررا بعنایت خلعت و اسب و فیل امتیاز
 بخشیده رخصت آن صوب نمودند و ذوالفقادر خان که بحراست قلعه
 مصقر الخلافت تعیین یافته بود بعطای خلعت و امپ و فیل و
 نقاره و انعام شصت هزار روپیه و اسلام خان که بخدمت بادشاهزاده
 محمد سلطان مقرر شده بود بمرحمت خلعت و انعام سی هزار
 روپیه و هریک باضافه منصب مورد انتظار عاطفت گردیده مرخص
 شدند و ارادت خان بصوبه داری اوده معین گشته باضافه هزار و
 پانصدی هزار و پانصد سوار بمنصب سه هزار و سی هزار سوار
 از آنجمله هزار سوار دو اسبه و سه اسبه والا رتبه گردید و بمرحمت
 نقاره نوازش یافت و مختار خان بفوجداری سرکر ناندیر تعیین
 یافته باضافه پانصدی بانصد سوار بمنصب سه هزار و سی هزار
 پانصد سوار تارک افتخار برانراخت و عبد النبی خان بفوجداری
 اقاوه تعیین یافته مشمول مراحم خمرروانه گردید و هوشدار خان
 بخدمت داروغگی غسل خانه از تغییر خانه زاد خان خلعت
 سرفرازی پوشید و قلندر بیگ بقلعه داری کلیان منصوب گشته
 بخطاب قلندر خانی و داراب برادر مختار خان از کومکیان دکن
 بخطاب خانی و میر بها دردل برادر دیگرش بخطاب جان میار
 خانی نامور شدند و شفقت الله ولد سزوار خان مشهیدی که پدرش
 چندینی قبل ازین در صوبه بهار و دیعت حیات مستعار سپرده بود
 بخطاب پدر خویش مخاطب و از اصل و اضافه بمنصب هزار و
 دو صد و پنجاه سوار کامیاب نوازش گردید و هم درین اوقات عاطفت

آب چون برای بوریه و مهارن پرور برجناح تعجیل خود را در مهند یا
 قهوز باو برسانند و سرانجام احوالش بعد ازین گذارش خواهد یافت *
 از سوانح این ایام تعیین یافتن خاندورانست با برخی از عساکر
 گیهان متان به تسخیر قلعهٔ اله آباد - چون بمسامع علیه رسید
 که سید قاسم باره که از جانب دارا بی شکوه بحکومت آن صوبه قیام
 داشت باوجود اطلاع بر کیفیت حال آن خسران مآل و حقیقت
 اقتدار و استقلال این برگزیده ذوالجلال توفیق ملوک طریق عبودیت
 و دولخواهی نیافته سر بر خط انقیاد نمی گذارد و بومومعه خیالات
 فامد و اندیشه‌های خام قلعهٔ اله آباد را که در مخالفت و حصانت
 شهره ایام است استحکام تام بخشیده بامنتظار رصانت و محکمی
 آن حصار استوار راه کجروی و خلاف می سپارد لجرم عنم تسخیر
 آن پیش نهاد خاطر انور گیتی خدیو ممالک ستان گشته درین
 هنگام خان مذکور را بانوجی از جنود منصور بدانصوب معین
 فرمودند که اگر سید قاسم از خواب غفلت بیدار شده بصلاح کار و
 حسن مآل راه برد و بی تعلل و درنگ و ارتکاب جدال و جنگ قلعه
 را تسلیم کند آن را بتصرف در آورده سید قاسم را بجناب والی
 خلافت فرمند و خود بحکومت و نظم مهام آن صوبه قیام نماید و
 اگر از کوتاه بینی و محال اندیشی در مقام هرکشی و نگاهداشت
 قلعه باشد بمحاصره آن پرداخته بقهر و امتیلا مفتوح سازد و خان
 مذکور را هنگام رخصت بعنایت خلعت خاص و امپ و فیل نواختند
 و از منصبش که پنج هزاری پنجهزار حوار بود دو هزار سوار دواپه
 و سه اسبه مقرر ساختند و هم درین ایام مراد آباد را که از محال

و چهارم عمارات دولت خانه گهاٹ عامی از فرقدوم اقدس گرامی
گشت و موکب مسعود در آن فرخنده منزل نیز دو روز اقامت
نمود درین خجسته هنگام از تقریر منہیان فرخنده پی خبر نزار
دارا بی شکوہ از دہلی معروض حجاب بارگاہ خلانت شد چون
توقف او در آنجا چنانچہ گزارش یافت بامید رسیدن سلیمان
بی شکوہ و مہارہ همراه او بود و آنہادران نزدیکی نر میدہند و بہ یقین
میدانست کہ خدیو دور بین دانش آئین از استماع خبر توقف
و نندہ مگالی او در دہلی بقصد دفع آن خمیر مایہ فساد رایت
عزیمت بصوب دارالخلانت شاہ جهان آباد خواہند افراشت اورا
در آنجا مطلق العنان و خلیع العذار نخواہند گذاشت و اگر
بیش ازین اقامت و درنگ گزیند شاید پسر او باو ملحق نشود
و جنود اقبال متوجہ استیصال او گردد و از آنجا کہ موسم ہر شگل
در رسیدہ بود این اندیشہ ہم داشت کہ مبادا از کثرت بارش و وفور
گل و لای راہ مفر مسدود گشتہ رسیدن بلاہور کہ آنرا گوشہ عانیت
و محل امینست خویش می اندیشید صورت نہ بندد و مقارن اینحال
آواز توجہ رایات جاہ و جلال از مسقر اورنگ سلطنت بصوب دار
الخلانت شنید لہذا دگر بارہ مغلوب رعب و ہراس گشتہ دل از
پہن دہلی برگرفت و بیست و یکم ماہ رمضان از آنجا رخت
الدبار بر بستمہ روانہ لاہور شد و کیفیت حال کثیر الاختلال خود
بسلیمان بی شکوہ و باقی بیگ مخاطب بہ بہادر خان نوکر خود
کہ اورا اتالیق آن باطل بیجوہر و صاحب اختیار لشکر ساختہ
ہمراہش کردہ بود اعلام نمودہ بآنها نوشت کہ اگر توانید از انروی

فیل و دو اسب عربی و شصت اسب ترکی و انعام دولک روپیہ
 نواختند و اسلام خانرا بخدمت اتالیقی آن نہال گلشن دولت
 و فاضلخان را بجهت خدمت اعلیٰ حضرت و پرداخت مهمات
 بیوتات و رتق و فتق امور کارخانجات سرکار خاصہ شریفہ کہ اکثر
 در آن مرکز حشمت بود و ذو الفقار خان را بحراست قلعہ مبارک
 مقرر نمودند و تقریخان را کہ در معالجہ حضرت اعلیٰ معہای
 جمیلہ و تدابیر لایقہ بظہور رسانیدہ بمزاج اشرف اعلا شدہ بود حکم
 فرمودند کہ در خدمت آن حضرت بودہ بعلاج بقیہ کونت و تدبیر
 محکم مزاج مقدس قیام نماید و اورا بعنایت خلعت خاص و
 جمدھر مرصع باعلاقہ مروارید و انعام سہ ہزار اشرفی کامیاب مراحم
 بادشاہہ گردانیدند و بیست و دوم ماہ مبارک رمضان فتح و ظفر
 ہمرکاب و نصرت و اقبال ہم عنان بعزم دار الخلافۃ شاہ جهان آباد
 از محبقر مربر سلطنت ابدی بنیاد نہضت نمودہ موضع بہادر پور
 را از انوار فیض نزول فروغ میمنت بخشیدند و درین روز نوگل
 حدیقہ سلطنت تازہ نہال گلشن عظمت بادشاہ زادہ ارجمند عالی
 تبار ستودہ شیم محمد اعظم بر موجب فرمان خدیو جهان بخدمت
 جد امجد والا مکان شتافتہ باحراز شرف ملازمت آن حضرت سرمایہ
 دولت و معادت بر گرفتند و پانصد مہر و چہار ہزار روپیہ بطریق
 نذر گذرانیدند حضرت اعلیٰ بدیدار قرۃ بامرۃ دولت و کامرانی مسرت
 و شادمانی اندوختہ آن ثمرۃ الغواد سلطنت و جہانبانی را در آغوش
 عاطفت و مہربانی کشیدند و بالوایات و مراحم نوازش نمودہ
 رخصت معاودت بخشیدند و ہر روز دیگر آنجا مقام شدہ بیست

ویداد خلاف مرغوب و منافی مطلوب آن حضرت بود و مع هذا از آن جانب امری که محرک و ملهمه جذبان ملاقات باشد بظهور نپیوست لا جرم خدیو دقایق شغاف دانش آئین باوجود این مراتب و مقدمات بادی ملازمت شدن را بی لطف دانسته بحکم تقاضای حال ترک آن عزیمت که قبل ازین مرکوز خاطر قدسی شیم بود نمودند و چون در خلال این احوال خبر توقف دارا بی شکوه در دهلی و مراتب فتنه مگالی ار چنانچه سمت گذارش بابت بمصامع جاه و جلال رسید و دفع ماده شورش و فساد و قطع ریشه خصومت و عنادش بر ذمه همت علیا لازم بود و تهران و تاخیر در آن خلاف آئین رای و تدبیر مینمود کفایت شر آن بد اندیش وجه عزیمت جهان کشا ساختند *

نهضت موکب مسعود از مستقر سلطنت خدا داد
 بصوب دار الخلافه شاه جهان آباد و شرح سوانح دیگر
 چون رای عالم آرای و همت مملکت پیرای حضرت
 شاهنشاهی بانتضای مصلحت دولت و اقبال عازم این نهضت
 همایون فال گشت بر خاطر ملکوت ناظر چنین پرتوانگند که مهین
 شعبه دیوچه جاه و جلال گزین باوه نهال حشمت و کمال بادشاهزاده
 عالیقدر محمد سلطان را با جمعی از جنود قاهره در مستقر
 الخلافه اکبر آباد گذاشته خود با بقیه مواکب گردون شکوه متوجه
 مقصد کردند لجرم آن و الا نژاد را بنظم امور آن مقرر و رنگ خلافت
 معین ساخته بمرحمت خنجر مرصع با علاقه مروارید و دوزنجیر

مجبور و مغفورست تعویل و اغوای او را فی الجمله تأثیری از بعض اطوار آن حضرت نیز مستنبط میگشت مجمل بعد از دفع فتنه آن باطل ستیز شورش انگیز که ساحت سرایستاق سلطنت و اقبال از خار وجود شرآمودش پیرایش یافت و حریم کعبه جاه و جلال از پرتو ماهیچه رایت منصور نروغ معادت پذیرفت خدیو بیدار بخت معادت نصیب را از کمال خلوص نیت و صفای طوبیت مکنون خاطر فیض پیرا و پیش نهاد اراده والا این بود که در ساعتی مسعود احرار از ملازمت حضرت اعلی نمایند و بتقدیم مراسم اخلاص و عقیدت در اعتراضی خاطر اشرف کوشیده اگر بمقتضای بشریت از رهگذر وقوع حوادث و وقایعی که بحکم ضرورت رویداد غبار بر آئینه ضمیر مهرانور باشد آگرا مشافهه بی توسط اغیار بسر آستین اعتذار بزدایند تا بالکلیه غایله حجاب مرتفع شده مصانات تام حاصل آید لیکن چون آن حضرت را کمال توجه و التفات بحال خسران مآل دارا بی شکوه بود و بتسویلات و تزویراتش فریفته شده سر رشته صواب اندیشی از کف گذاشته بودند و بجهت رعایت جانب او چشم از صلاح دولت و اقبال پوشیده همگی در اصلاح حال آن فساد اندیش فتنه گر و تربیت آن نهال بی بر و نخل بی ثمر میکوشیدند چنانچه باوجود ظهور آثار بیجوهری ازان ناخلف دردمان سلطنت و سروری که صورت بیدولتی و حقیقت بیحاصلی او مشهور عالمیان گردید هنوز آن حضرت را اثر توجه باطن نسبت بآن ظاهر البطلان معلوم می شد و سنوح اموری که بانضای تقدیر ربانی و مشیت یزدانی

و نفوذ و اجناس و امتعه و ذخائر امرا دراز نموده در هر جا هر چه
 میبایست تصرف مینمود و چون بسلیمان بی شکوه پسر بزرگ خود
 که بموجب ظلم او با لشکرها از پتنه می آمد و با امرای عتبه
 خلافت که همراه او بودند نوشته بود که ازان طرف آب چون رو
 بسمت دهلی آورده بر جناح سرعت و استعجال باو ملحق شوند
 انتظار میدن پسر با آن لشکر میکشید و این هوس فاسد نا تمام در
 دیگ سودای خام می پخت که بعد از رسیدن آن گروه که هر دو
 لشکر یکجا بود و مواد شوکت و قدرتش تزیید پذیرد دیگر باره لوای
 نساد افراشته صف آرای کین و عناد گردد و اگر چه میل خاطر
 امرای خیر اندیش دولتخواه و انجذاب قلوب کافی لشکر و سپاه
 باین پایه افزای اورنگ عظمت و جاه از دیرگاه میدانست لیکن
 از روی مکیدت و شرانگیزی که پیومته بنای معامله او بران
 بود خفیه بخطوط و استمالت نامهای فریب آمیز عمدها و ارکان
 دولت حضور و امرای صوبه جات و حکام ولایات را از نزدیک و
 دور به نافرمانی و مخالفت و عدم انقیاد و اطاعت خدیو جهان
 اغوا نموده بجانب خود دعوت مینمود چنانچه آثار شرارت و انصاف
 او از اوضاع گروهی که نقد عبودیت شان ناقص عیار اخلاص بود و
 بر کسوت عقیدت طراز خلوص و یکرنگی نداشتند لایع می شد
 و همچنین بنوشتهای نساد افگیز پنهانی در وسوسه و اغرای اهل
 حضرت میکوشید و از آنجا که نهاد آدمی بر پذیرفتن نقوش
 و سوس و قبول آثار تخیلات خاصه آنچه در لباس نیک خواهی و
 خیر اندیشی جلو غلط نما کرده خرد آشوب و دانش فریب گردد

مرحمت گردید بپست و یکم که همان منزل دل نشین از فر نزول
برازنده اورنگ دولت و دین فیض آگین بود تجدید مراسم کام
بخشی و عطا گستری نموده بسیاری از بندهای عتبه خلافت را
بمراحم خسروانه نواختند از انجمله طاهر خان باضافه هزارى دو هزار
و پانصد سوار بمنصب چهار هزارى دو هزارى و پانصد سوار
و قباد خان باضافه هزارى پانصد سوار بمنصب دو هزارى دو
هزار و پانصد سوار مر بلند گردیدند *

اکنون کلک حقایق ارقام بذکر شمه از حال دارا

بى شکوه نگویده فرجام تمهید کلام نموده بنگارش

مآثر اقبال دشمن مال خدیو جهان مى پردازد

آن رانده کشور دولت و عافیت بعد فرار معتقر خلافت اکبر آباد
با قریب پنجهزار سوار چهار دهم ماه رمضان خود را بدلهای رسانیده
در قلعه بابر شهر کهنه که بمناسبت خرابی و بی رونقی شایان نزول
لو بود مانند چند بویرانه فرود آمد و چون شهنشاہ توفیق سپاه بعد
از وقوع فتح و فیروزی از کمال مروت ذاتی و نقوت جبلی که شیمه
قدسیه آن حضرت است تعاقب آن بد عاقبت روا نداشته انواع نصرت
قرین بتکامشی او تعیین نفرمودند و یکچند رایات ظفر پیوند در مستقر
خلافت توقف نمود آن کوتاه اندیش باطل پژوه را بتازگی وسوسه
دیو پندار و همنمون وادی ادبار گشته خیال محال تدارک و اندیشه
خام انتظام در سر افتاد و بقصد سامان نفع و جنگ در دهلی
بساط توقف و درنگ گسترده بسر انجام سپاه و لشکر پرداخت و
دست تعرض باشیا و اموال و اسبان و انیال سرکار خامه بادشاهی

جهان سر بر سر در پناه تو باد * مرد دشمنان خاک راه تو باد
 و منزل دارا بی شکوه که باشاره والا پیشکاران پیشگاه سلطنت آنرا
 از گود بیرون رفته به بسط بساط دولت و معادت آرامته بودند
 نبض اندوز نزول همایون گردید و درین روز عالم امروز آفتاب
 مرحمت سایه نور الجلال از اوچ مکرمت و افضال پرتو تربیت و توجه
 بر احوال امرا و بندهای آستان خلافت افکنده جمعی کثیر بمواهب
 عالیه و مراتب ارجمند کامیاب و سر بلند گشتند از آنجمله عمده الملک
 خلیل الله خان که سابق پنج هزاری پنج هزار سوار از آنجمله دو
 هزار سوار دو امپه و سه امپه منصب داشت بمنصب والی شش
 هزار شش هزار سوار دو امپه و سه امپه بلند رتبه گردید و
 محمد امین خان بخدومت جلیل القدر میر بخش یگري والا پایگی
 اندر خسته بمرحمت خلعت خاص اختصاص یافت و تربیت خان
 باضافه هزار و پانصدی دو هزار سوار بمنصب چهار هزاری چهار
 هزار سوار سر فرار گشته بنظم مهام بلند طیبه اجمیر معین شد و
 خان زمان باضافه دو هزاری بمنصب چهار هزاری دو هزار سوار
 و عطای نقاره مورد نوازش شده بقلعه داری ظفر آباد سر بلند
 گشت و احمد خان بخش دوم باضافه پانصدی بمنصب سه هزاری
 هزار و پانصد سوار و فیض الله خان باضافه هزاری بمنصب سه
 هزار و پانصد سوار و پانصد سوار پایه عزت برانراخت و اراد تخان ولد
 اعظم خان گلن که چندی پیش ازین در زمان اعلیٰ حضرت از
 منصب معزول شده بود درین هنگام عنایت بادشاهانه شامل
 حالش گشته بمنصب دو هزار و پانصدی هزار و پانصد سوار مورد

و امپران و نقود و غیرها مورد نوازش گشتند بیستم که عزم دخول بمستقرارزنگ حشمت پیش نهاد خاطر ملکوت ناظر گشته بود
 ریات نصرت طراز از باغ نور منزل باهتر از آمده مراد بخش را چون
 هنوز اثری از زخم و آزارش باقی بود حکم شد که در همانجا که بود
 اقامت داشته باشد و خدیو جهان دار جهان متان قرین تائید ربانی
 و فرآسمانی از آن بستان مرای دولت و کام رانی که مدت نه روز
 از فیض نزول اشرف کامیاب حضرت و نصارت بود با بخت بلند
 و اقبال آسمان پیوند بر نیلی ابر خرام میهر مانند سوار گشته لوای
 توجه بشهر انراختند *
 * نظم *

ظفر از یمین نصرتش از یسار * فلک یاور و اختر و بخت یار
 زمینی تابع و آسمان پیروش * نشان جم و شان کیخسروش
 خلیق را از مشاهده خورشید جمال عالم آرای شهنشاه جهان و
 بادشاه نوجوان دید؛ امید تازگی و روشنائی پذیرفت و جمیعت
 و آمودگی که بیگانه و حشت سرای دلها شده بود دگر باره با خواطر
 پریشان طرح الفت و آشنائی افکند ساکنان مستقر الخلافت چون
 از میامن الطاف بیکران و مآثر عدل و رانت بی اندازه خدیو
 زمان جان نوحیات تازه یافته بودند و از خورد و بزرگ بشکر آن
 نعمت منرک از هر گوشه زبان بدعا و ثنا کشودند و بلسان حال
 مضمون این مقال ادا نمودند *
 * نظم *

خدا یاورا مملکت پرور * سکندر سریرا جهان داور
 ز آدم بمیراث عالم ترامت * جهان بادشاهی مسلم تراست
 مهین گوهر سلک آدم نوئی * بهین میوه باغ عالم توئی

ز سر اهل قلم و ارباب محاسبات جبهه سالی متبذیه علیه گشت و
 برخی از مراتب ملک و مال که درین مدت انواع فقور و اختلال
 بقواعد آن راه یافته بود بعرض اشرف این واقع رسوم ملطفت و
 فرمان روائی و دانای اسرار خلافت و جهان پیرائی رسانیده دران
 ابواب باحکام کرامت نظام که امور دین و دولت و مهام ملک و
 ملت را سرمایه رونق و انتظام بود مامور و مسترشد گردید و از
 غرق این ماه مبارک اثر که در معنی غرق شهر نصرت و ظفر بود
 تا این تاریخ میمنت گستری جمعی کثیر بمراحم و عنایات شهنشاه
 عدو سوز دوست پرور کامیاب و بهره‌ور شدند از انجمله تابنده گوهر
 محیط حکمت گرامی ثمر فہال خلافت بادشاه زاده والا قدر محمد
 سلطان بمرحمت جیفه و خلیج مرمع با علاقه سروارید و دو زنجیر
 نیل فوازع یافتند و از خزانه مکرمت و احسان شهنشاهانه بیست
 و شش لک روپیه بمراد بخش عطا شد و خانخانان بهادر مہد عالم
 که بمنصب هفت هزار و هفت هزار سوار سرفراز بود مجموع
 تابندگان او دو اسب و سه اسب مقرر گشت و زبد نوئیغان درست
 اخلاص شیخ میر بمعنایت خلعت خاص اختصاص یافت و شجاعت
 خان خلف خانخانان که منصب سه هزار و دو هزار سوار مریندی
 داغت بمنصب پنج هزار و پنج هزار سوار کامیاب عنایت و رعایت
 بادشاهانه گشته مخاطب بخان عالم گردید و تنج جنگخان باضافه
 پانصدی پانصد سوار به منصب سه هزار و دو هزار و یک
 تاز خان باضافه پانصدی پانصد سوار بمنصب سه هزار و دو هزار
 سوار مہاهی گشتند و علی هذا القیاس جمیع بندها بمعنایت خلعت

کامیاب ملازمت جد امجد والا جناب گردیدند و درین تاریخ شریف
 میرک و جمعی دیگر از بندهای سده خلافت شرف زمین بوس
 بارگاه جلال یافته بغایت خلعت سرفراز شدند و نوزدهم پرده آرای
 هودج عزت زینت انزای مشکوی ابهت ملکه خورشید احتجاب
 تقدس نقاب بیگم صاحب بموجب امر اعلیٰ حضرت پناح نور منزل
 آمده ادراک ملاقات همایون نمودند و زیدۀ امرای منیع الشان
 جعفرخان که منصب جلیل القدر وزارت کل باو مفروض بود و
 تقریخان که در پیشگاه سلطنت نهایت قرب و منزلت داشت
 سعادت اندرز ملازمت اشرف گشته بعطای خلعت خاص اختصاص
 یافتند و همچنین دیگر امرای عالیمقدار و ارکان دولت هایدار و
 سایر ملازمان عقبه خلافت بجناب والا و آستان معلی شتافته فوج
 فوج روی امید بدرگاه عالم پناه آوردند و در گریاس گردون اساس
 جهانی از اصناف خلق و عالمی از فرق فاس فراهم آمد و گیتی
 بخدیونك سریر عالمگیر بر مسند عظمت و اقبال جلوس اجال
 فرمودند خلیق را که امیدوار دولت ملازمت فایز الانوار بودند بارعام
 دادند و طوایف انام بومیلۀ بخشیدار عظام و ایستادگان بساط فلك
 احترام آداب ملازمت و قواعد تهذیب بجا آورده باشاره والا میر
 توزکان مرتبه دان و یساروان پایه شناس بروفق درجات و مراتب
 و بر حسب تفاوت مناصب هر کدام را درجا و مقام مناصب
 باز داشتند و همگی در خور رتبه و حالت خوبش مورد الطاف گشته
 رایت عزت بارچ کامرانی انراشتند و رای رایان که بحسن کفایت
 و کردانی سر دفتر اهل دیوان بود با جمیع متصدیان دیوانی و

نشان شد و خدیو زمان جواب مطلب بوماطت فاضلخان بخدمت
 اعلیٰ حضرت پیغام نموده خلیل الله خان را بنابر بعض مقتضیات
 مصالح ملطنت و جهان بانی در ملازمت اشرف نگاهداشتند و
 میرمیران خلف خان مذکور و مالوجی دکنی و جمعی دیگر از
 ملازمان مدد خلافت دولت ملازمت یافته خلعت سرفرازی پوشیدند
 پانزدهم قاسم خان و احمد خان بخشی دوم و نامدار خان و ظفر خان
 و حمید شیر خان باره و حسین بیگخان و عبد الفی خان و جمعی
 دیگر از بندهای آمدان خلعت به تقبیل عتبه اقبال سر بلند گشته
 بمرحمت خلعت تشریف امتیاز پوشیدند و چون مهمات چکله
 متبره که قبل ازین باقطاع دارا بی شکوه تعلق داشت درین وقت
 از تفرق سپاه و مردم او که بنظم و نسق آن قیام مینمودند مختل
 و نامنتظم شده بود و مفسدان واقعه طلب آنجا سر بفساد بر داشته
 طریق بغی و عصیان پیموده بودند رای ملک آرای خدیو جهان
 پرتو التفات به پرداخت آن انگنده جعفر ولد اله وردی خان را
 بفوجداری و نظم مهمات آن چکله و تادیب مفسدان آن مرزمین
 تعیین فرمودند و بعنایت خلعت و فیل باماده غیل و از اصل و
 اضافه بمنصب سه هزاری سه هزار سوار ازان جمله هزار سوار دو
 امده و سه امده نواخته از پیشگاه ملطنت رخصت نمودند هفدهم
 بادشاهزاده عالیقدر والا تبار محمد سلطان را فرمان شد که بشرف
 ملازمت اکسیر خاصیت جد بزرگوار استعداد یابند بادشاهزاده والا
 نزار بموجب حکم لازم الانقیاد داخل قلعه مبارک شده از روی توره
 و آداب چنانچه از شهنشا فلک قدر مالک رقاب مسترشد گشته بودند

مرکز خلافت کما اینبفی قیام نموده نوید جمیعت و امنیت بکافه پیاه
 و رعیت رسانند و مردم را از بیم تعرض و تعدی مطمئن خاطر
 گردانند بنابراین بادشاه زاده و الا تبار و خانخانان بهادر سپه سالار
 دوازدهم ماه مذکور بفرمان همایون با فوجی از جنود قاهره داخل
 شهر گشتند و مزنده امن و امان و نوید لطف و احسان شهنشاه زمین
 و زمان باهل مستقر الخلاء رسانیده در صدد بند و بست شهر و ضبط
 و نسق احوال مردم شدند خلائق را از انتشار صیت معدلت و
 افضال خدیو جهان نوید بهجت و خوشدلی بگوش جان رسید و
 خاطر پریشان اهل شهر از دست انداز لشکر تفرقه و تشویش بر
 آموذ و درین تاریخ خسرو و بهرام پسران نذر محمد خان و محمد
 بدیع پسر خسرو بن نذر محمد خان و تربیت خان و خواجه
 عبد الوهاب ده بیدی و جمعی دیگر از بندگان های عتبه خلافت
 باسلام سده سپهر رتبه مر بلند گشته بعنایت خلع ناخرا قامت
 مباحات انراختند چهاردهم عمده امرای بلند مکان خانجهان مهین
 خلف یمین الدوله آصفخان مغفور که حضرت اعلی بعد از اجتماع
 خبر هزیمت یافتن دارا بی شکوه باغواي آن فتنه پژوه و انحاد
 جمعی از ارباب غرض اورا دستگیر کرده مقید ساخته بودند و پس
 از دو روز که صورت بیگناهی آن خان والا مکان بر خاطر انور پرتو
 انگن گشته بود اورا از قید رهانیده بتلذیم عتبه جلال ظلمت زدای
 اختر بخت گشته مشمول عواطف بیکران شهنشاه جهان گردید و
 عمده الملک خلیل الله خان که حضرت اعلی اورا با فاضلخان برای
 مطلبی و گزارش پیامی فرستاده بودند ناصیه های آستان سپهر

و جهان پیرای این جوهر تیغ جهان کشائی بچشم فطانت و بصیرت دیدند و اولیای دولت و هوا خواهان سلطنت از ظهور این لطیفه بهارت انزایبید نتیج های تازه و نصرت های بی اندازه بگوش فرامست و هوشمندی شنیدند و بالجمله درین تاریخ طاهر خان و قباد خان و فیض الله خان و مر بلند خان و نوازش خان و جمعی دیگر از بلدهای بارگاه خلانت برهنمونی طالع احراز دولت آستان بوس نموده بعنایت خلعت مباهی گردیدند و چون درین وقت که مهاجر گردون مآثر در ظاهر شهر نزول اجلال فرموده بودند اهل مستقر الخلانت را فی الجمله تذبذب بی باحوال راه پانته جمیعت خاطر و اطمینان قلب حاصل نبود و نیز بمصامع اشرف رسید که نوکران مراد بخش که از عدم ضبط و نسق و کمال بی پروائی او خود سر بودند و هر جا میر میبندند دست تعدی و تطاول بعرض و ناموس مردم دراز مینمودند از جسارت پیشگی بعضی طریق خلاف حکم پیموده بشهر در آمدند و شیوه عنف و ستم و مردم آزادی آغاز نهاده شورش افزایی میکنند و ممکن بود که از بی اعتمادی آن گروه که اکثر ادبایش و ازال بودند آشوبی در شهر بهم رسد و هنگامه فساد گرم شده در آسایش و آرامش خلائق فتوری روی نماید رای عالم آزادی خدیو ظلم گاه عدل پیرا بحکم کمال نصفت و رعیت پروری و وفور رافت و معدلت گستر پی چنان اقتضا نمود که رخشنده اختر برج سلطنت گرامی گوهر درج خلانت پادشاه زاده والا قدر محمد سلطان را بابکی از عمدهای بارگاه دولت و جمعی از مواکب بهرام صولت بشهر فرستند تا بضبط و ربط آن

انروختند و بعنایت خلعت رتبه امتیاز اندوختند و دهم ماه مبارک
 موکب ظفر اثر در ظل رایث خدیو موید مظفر از سموکر باهتزاز آمده
 صاحب باغ دلکشای نور منزل که در ظاهر مستقر الخلافت واقع
 است از نزول همایون فیض اندوز گشت و حضرت اعلی بعد از وقوف
 این احوال بر کفایت بطلان و بلیغ اصلی و حقیقت بیدولتی و ناقبلی
 دارا بیشکوه نا خلف ادبار پزوه که بی بهره جوهر عقل و دانش و نخل
 بی ثمر گلشن آفرینش بود فی الجمله اگهی یافته مجدداً بنیروی
 بازوی بخت و اقبال این دست پرور تائید ایند بیهمال تیقن
 و وثوق حاصل نمودند و قدسی صحیفه در جواب معذرتنامه خدیو
 جهان مرقوم کدک گوهر افشان ساخته مصحوب ناضلخان میرسامان
 فرستادند و سید هدایت الله صدر را نیز برفاتت خان مذکور
 دستوری دادند و بر موجب حکم اعلی آنها بباغ نور منزل آمده
 دولت اندوز ملازمت اشرف گشتند و بعد از گذرانیدن آن صحیفه
 شرافت پیرا و گذارش مقدماتی که بابلاغ آن مامور بودند بعنایت
 خلعت کسوت مباحات پوشیده رخصت معارفت بخدمت اعلی
 حضرت یافتند و فردای این فرخنده روز دگر باره ناضلخان و سید
 هدایت الله بامر حضرت اعلی بعتبه والا رمیده پیام عاطفت
 رسانیدند و یکهقبضه شمشیر موسوم بعالمگیر که آنحضرت مصحوب
 آنها ارمال داشته بودند بخدمت همایون گذرانیدند همانا اینمعنی
 درینوقت بالهام ملهم غیبی از آنحضرت بوقوع آمد و بهروزی و
 خجسته نالی را آئینی تازه چهره ظهور بر انروخت آگاه دلان دیده و در
 و دوربینان دانش پرور از بارقه آن پلارک اقبال فروع عالمگیری

بر پیشگاه ضمیر حق احساس جلوه ظهور نموده بود بشرائف عواطف
و جلال الطاف بادشاهانه نواختند و هر کس را در خور رتبه و قدر و موافق
پایه و حالت کامیاب مواهب و مکارم ساختند و زخمیان عساکر گردون
ماتر را مرحمت خسروانه مرهم گستر آمد و شهدا و کشتگانرا نوازش
بادشاهانه از خاک بر گرفت و روز دیگر با فریزدانی و تائید آسمانی
ازان سر منزل نصرت و کاهنرانی که بر اعداء دولت ابد مقرون بد
شگون و بر اعباء سلطنت روز افزون فرخنده و همایون بود رایت
ظفر پیکر بشکارگاه مموکر ارتفاع یافته عمارات فیض ائین آن سرزمین
دلنشین که بر کنار آب جون واقع است بپیم قدم نصرت پیرا رونق
و صفا پذیرفت و درین روز خجسته معجزتنامه مشتمل بر صورت
حال و اعتذار وقوع صف ازائی و قتال که باعث و بادی آن دارا بیشکوه
بیخورد مغرور بود و جنود منصور بحکم شرع و فتوای عقل در اقدام
بران مغرور نگاشته کلک ادب دانی و طرز شناسی ساخته بخدشاه
حضرت اعلیٰ فرستادند و درین تاریخ محمد امین خان خلف
معظمخان که بقدم عبودیت و اخلاص بر سائر بندهای عتبه خلافت
مبقت بسته بموکب جاه و جلال شتافته بود کامیاب دولت
آستانبوس گشته مورد انظار عنایت گردید و بمرحمت خلعت خاص
و باضائه هزاره سوار بمنصب چهار هزاره سه هزار مولا
سر بلندی یافت و روزه دیگر که دران منزل فیض پیرا مقام بود اعتقاد
خان ولد پیمین الدوله آصفخان مغرور و جعفر ولد اله وردیخان و غضنفر
خان برادر او و فاخرخان نجم ثانی و جمعی دیگر از بندهای
جناب خلافت از شهر رسیده باستلام سده سنیه ناصیه معادت بر

این دولت ابد قرین بود سپاس الطاف و مواهب و هاب حقیقی
 بجای آورده جبین عبودیت و نیازمندی را از مجود درگاه کبریا
 پیرایه سعادت و مرلندی بخشیدند و با انواع ظفر اعتصام
 بآرامیدگی و توزک تمام در عقب مخالفان برگشته بخت تیره
 مرانجام روان شدند و بمنزلگاه اعدای که اگرچه بجاروب غارت و تاراج
 حادثه رفت و روب یافته بود اما هنوز خیمه دارا بیدشکوه بر پای
 بود شرف نزول ارزانی داشته تا رسیدن اردی معلی و دولتخانه والا
 در خیمه او بسر بردند و امرای رفیع القدر اخلاص شعار و نوئیان
 سعادت منشی ارادت دثار و سائر عمد ها و ارکان دولت پایدار
 تسلیم مبارکباد نموده آداب تهنیت این ختم خداداد بققدیم
 رسانیدند و مورد انظار تحسین و آمرین شهنشاه زمان و زمین گشته
 زبان عبودیت بدعا و ثنا کشودند و مراحم بادشانه پرتو تفقد بحال
 مراد بخش که زخمی چند برداشته بود گسترده بچرب نرمی مرهم
 لطف و نوازش تدارک جراحتهای او فرمودند و جراحان مهارت
 پیشه و اطباء صائب تجربه و حدس بمعالجه و مداوا گماشتند و بعد از
 رسیدن اردوی نصرت قرین که برق لمعان قبه بارگاه اقبال بعینه خیمه
 افلاک رسید و سراق عظمیت و جلال و سایبان حمایت بر پیشگاه
 ایوان کیوان کشید دولتخانه همایون را بفر نزول اشرف مهبط انوار
 عز و شرف هاخته بمراسم کامبخشی و عطا گستری پرداختند و نظر
 توجه و مرحمت باحوال امرا و بندها انگنده جمعی را که درین مرد
 آزمای نبرد خسروی و فیروزی مصاب سلطانی مصدر کوشش و
 جانفشانی گشته جوهر مردی و شجاعت و گوهر اخلاص و ارادت شلی

خزانه و جواهر و مرصع آلات و کارخانجات و نیلان و اسپان و مائر
اسباب حشمت و تجملش در اکبر اباد مانده باو نرسید * بیت *

زرو سیم و مالش بناچار ماند * چمن بی خس و گنج بی مار ماند
ازو دولت عاریت تافت رو * فلک داده خویش بگرفت ازو

و پاره دیگر در جنگ گاه و برخی در شهر بتاراج حادثه رفت و بشامت
نفاق و عناد و اصرار در خصوصت و انساد و نشنیدن نصایح هوش
افزا و مواعظ سعادت پیرای والد ماجد قدسی نژاد دولت و شوکت
چندین ساله بباد فنا داد و بدست کردار نگوهیده برق انروز خرمن
بخت و اقبال گشته رو بواهی آوارگی و ادبار نهاد و آنچه از شرانگیزی
و بدخواهی برای این برگزیده الهی اندیشیده بود برفوق مضمون
کریمه [وَلَا يَحْقِيقُ الْمَكْرَ السَّيِّئُ إِلَّا بِأِهْلِهِ] خود مورد آن گردیده هم درین
مکاتخانه اعمال بدسگالی و تبه اندیشی خویش را کيفرو پاداش
بحزا دید و مزرع کردار و کشته نیت پیش از موسم جزاء اخرت
در همین نشاء صورت درود چنانچه سرانجام حال آن بد فرجام
بقفصیل رقمزده کلک حقایق ارقام خواهد گردید * بیت *

ز اندیشه خام آن کج نهاد * سر و انسر و جاه برباد داد
تهی بود مغزش ازان چون سبو * بدست خود انشرد خود را گلو
شرارت بود چون شرر خانه سوز * شود تیره دل عاقبت تیره روز
چکار آید از دست بدکیش را * بجز آنکه آتش زند خویش را

القصة شهنشاه نصرت نصیب فیروزی لوا بعد از هزیمت یافتن
لحداد و حصول این فتح مسرت پیرا که از مهین بخششهای ایزد
جهان آفرین و بهین مطایاء دادار تغفل آکین بر هوا خواهان

سطوت عظمت و جلالت این خدیو شیر صولت رستم صلابت بمرتبه
 رعب برو مسئولی گشته بود که از سایه خود میرمید و از درو دیوار
 وحشت داشت دل بیقرارش بیش ازین دران سر منزل ادبار قرار
 نگرفته و آخر شب مذکور عزم فرار نمود و زوجه و مبینه و بعضی
 دیگر از پردگیان را رفیق طریق آوارگی ساخته و برخی از جواهر
 و مرمع آلات و پارچه اشرفی و طلا که دران اضطراب و مراسیمگی
 دست قدرتش بآن رسید همراه برداشته با سپهر بیشکوه و معدودی
 از نوکران که همگی درازده سوار بودند در حجاب ظلمت لیل از
 مستقر الخلافت اکبرآباد به سمت دهلی رهگرای وادی ناکسمی
 گردید و چون لشکر شکسته و سپاه از هم گسسته اش که پیایمردی
 فرار از شکار شاهین اجل جسته بودند بعضی زخمی و برخی از
 آسیب شدت گرما خسته بودند و اکثر مراکب و دواب و خیمه و
 پرتال شان عرضه تلف گشته بود آنشب بغیر آنمعدود دیگر کسی
 با او رفاقت نکرد و صباح آن پارچه مردم با بعضی ما محتاج باو
 رسیدند و تا دو سه روز دیگر جمعی از سپاه و لشکریانش متعاقب
 رفته باو می پیوستند تا آنکه قریب پنجهزار سوار باو ملحق شد
 و بعضی کار خانجانش نیز رسید لیکن پیشتر نوکرانش جدائی
 گزیدند و بدالالت بخت و رهبری سعادت روی ارادت بعثت اقبال
 آورده اختیار بندگی درگاه آسمان جاه سرمایه شرف و مباهات
 ساختند و شهنشاه فتوت کیش مروت پرور همه را در مهاده امن و آمان
 و ظلال لطف و احسان جای داده هر یک را بمنصبی شایسته تر
 و مواجبی افزون تر از آنچه پیش او داشت نواختند و همچنین اکثر

خاک هلاک افتاده راه عدم پیمودند و اینهمه مرداران و سپه سالاران که نظیر شان بر روزگاران بهم نتواند رهید بقدر رفتند و از رؤس عساکر نصرت قرین غیر اعظمخان که بعد از فتح از غلبه حدت هوا و شدت گرما جان بجان آنرین سپرد و عیسی بیگ مخاطب بمزاور خان و هالیداد خان و مید دلور خان دیگر کسی عرضه تلف نهد و آسیب زخم جز بهادر خان و ذوالفقار خان و مرتضی خان و دیندار خان و غیرت بیگ و محمد صادق و میرز مهمنند بدیگری از عمد های فرمید و از فوج مراد بخش غریب داس میسودیه عم رانا راجسنگه و سلطان یار پسر همت خان قدیم و مید شیخن بارهه و چندی دیگر نقد جان در باختند بالجمله دارا بیشکوه رمیده بخت تیره ایام پس از انهزام از غایت رعب و هراس و نهایت دهشت و اضطراب چون حیماب هیچ جا قرار نگرفته با مپهر بیشکوه پسر خور و چندی از نوکران مرا سیمه و هراسان بجانب اکبر اباد شتافت و بضد تگ و تاز قرین بخت نا کام و طالع نا ساز نزدیک بوقت غام که روز دولت و حشمتش بانجام رمیده بود با دلی شکست خورده جنود یاس و حرمان و خاطری غارت زده لشکر خون و پریشانی خود را بمستقر الخلافه رسانیده بمنزل خویش که معادت و اقبال از ماحات آن رخت کشیده بود و عناکب نکبت و خذلان بروز ایابی آن تنیده در آمد و از فرط خجلت و شرمماری در آن غمخانه بروی آشنا و بیگانه فراز کرده رو بکسی نذمود و از کمال افعال و تشویر ملاحظه تو بینج و تعییر بخدست حضرت اعلی نیز نرفته تا سه پاس شب در نهایت ترس و بیم انجا بسر برد و چون از نهیب

دهم و قیاس زبان بتعداد آحاد آن نتواند گشاد و با آنکه شهنشاه جهان
 از کمال فتوت منشی لشکر گریخته را حکم تکامشی نفرمودند ازان
 معرکه اقبال تامهتقر الخلفهت اکبر اباد که ده کرده مسافت بود از
 گریختگان و بقیه السیف عساکر بهرام انتقام در هر چند گام تنی چند
 از زخمهای منکر و غلبه حرارت هوا جان بجان آفرین سپرده برخاک
 ادبار و خاککاری افتاده بودند و جمعی دیگر بهر رمیده از
 شهر بند حیات راه عدم پیمودند و از بندهای روشناس بادشاهی
 بنیر از فریقی که نام برده شد گروهی دیگر علف تیغ مجاهدان
 موکب فیروزی نشان گشتند از انجمه اسماعیل بیگ و اسحاق
 بیگ پسران امیر الامرا علیمردانخان و شیخ معظم فتحپوری و
 خواجه خان و حاجی بیگ و اسفندیار بیگ و عاشق بیگ گرزبردان
 و سید با یزید و گمان سنگه هاده بودند و از مردم عمده دارا بیشکوه
 موای آنچه مذکور گردید شیخ خان محمد برادر داؤد خان و کیسری
 سنگه راتهور و مهدی بیگ ترکمان و سید اسمعیل بارهه و سید
 کمال الدین بخاری و ابراهیم بیگ نجم ثانی و سبحان سنگه راتهور
 و سید فاضل بارهه بودند و از سرداران و نوکران قاسمی او که درین
 جنگ از آسیب ناوک اجل جان برده بودند کم کسی بود که
 زخمی بر نداشته باشد تا بتأیید آنها و سایر الناس چه رسد و از
 بدایع آیات پیدات اقبال این مورد الطاف ذو الجلال آنکه درین
 قسم جنگی که اینقدر اسرای ذی شوکت و راجهای والا رتبت که
 هر یک صاحب طبل و علم و مالک خیل و حشم بودند و در صوبه
 ولایتی ازین مملکت سپهر فسحت ریاست و حکومت می نمودند بر

قدم بهره نداشت و نقد حیات مستعار را با وجود این ننگ و عار
 مغنم می پنداشت بیش ازین تاب مقاومت نیاورده بکام ناکمی
 راه اِدبار پیش گرفت و سپهر بيشکوه نیز در افغای گریز باو پیوسته
 رنبق طریق نکبت و خذلان گردید و نساتم نصر و تایید از مهب
 عنایت و اعزاز ایزد کامبخش کارساز بر شقۀ رایت ظفر طراز وزیده
 اعلام شوکت معاندان شقاوت شعار بر خاک ادبار نگونسار شد و
 منهی بخت و سرورش توفیق پیام بهروزی و مژده فیروزی بگوش
 هوش اولیای دولت رسانیده صدای کوس فتح و شادیانۀ نصرت
 بارج اقبال رسید و بعد از آن چنان فتح نمایانی که هوا خواهان این
 سلطنت خدا داد را بتازگی در اجن^(۲) روی داده هنوز تیغ بهادران
 فیروزی لوا از خون فاسد اعدا رنگ داشت و جراحت زخمیان عرصه
 وغا از بخیه و مرهم بالتیام نگرائیده بود مجدداً از فیض بهار فضل
 ربانی اینقسم گلی فتحي در سرابستان حشمت و کمرانی شگفت
 و نسیم لطف و مرحمت سبحانی دگر باره گرد ملال از ساحت
 خاطر اخلاص کیشان خیر اندیش رفت * * بیت *

قرین شد بهم این دو فتح قریب * چو نصر من الله فتح قریب
 و درین نبرد خسروی و مصاف سلطانی چندان خرمن عمر اعدای
 بدسکال بباد فنا رفت و از هر صلف و گروه آن قدر خلق ازان جیش
 بیشکوه بر خاک هلاک افتاد که صف آرایان معارک وغا و کار آزمایان
 موافق اینجا مثل آن کم نشان توانند داد و خامۀ لشکر نویس

استظهارش بانها بود و با اعتماد شهامت و پایداری آن جلالت کیشان
جهالت منش طریق نساد و راه عناد می پیمود دمی چند ایستاده
بقدر کوششی نمود و در یلوت محمد صالح دیوانش که او را خطاب
وزیر خانی داده بود و جمعی دیگر از مردم عمده نامی آن فتنه
جو مثل سید ناهر خان باره که از مرداران خوب او بود و یوسف
خان برادر دلیر خان که افغانان او را از یکه جوانان دلاور و در مراتب
مپاهیکری ثانی ائدین مهین برادرش میشمردند از آب تیغ
مجاهدان شهامت پرور شربت هلاک چشیدند و مقارن این حال
چند بان متواتر از توپخانه که در رگب همایون بود بغوغ قول و
اطراف فیل مواری او رسیده بود رجیم چهل و غرور که در نهاد پرشر
و غور آن بلخرد مغرور تمکن داشت از بیم آمیب آن سهام آتشین
که مصداق کرمه [وَ جَعَلْنَاهَا رَجُومًا لِلشَّيَاطِينِ] و هربک شهابی
نقاب در قتل و رجم مخالفان شیطننت آئین بود راه فرار پیمود
و با آنکه هنوز جمعی با او بودند و کار نبرد و پیکار با آخر نرسیده بود
تزلزل در بناء صبر و سکونش انداده از غایت هراس و بیدلی از
فیل فرود آمد و بی سلاح و یراق با پای برهنه بر اسب سوار شد
ازین حرکت و اضطراب بی هنگام لشکر نکبت اثرش که از صدمه
انتقام بهادران فیروز منه بگام انهزام ایستاده بودند پراگند و پیرشان
شده راه فرار پیمودند و در اثنای ایلمحالت یکی از خدمتگاران
نزدیک او که ترکش بر میانش می بست هدف تیر قضا گشته از
پا در افتاد و از وقوع این حال یکباره مورد رعب و خوف گردیده چون
از جوهر شجاعت و مردانگی و پیرایه شهامت نفس و ثبات

چون بهادران ارادت نشانرا ازان جسارت و سوادب عرق حمیت
و غضب بحرکت آمده بود ضبط خود نتوانستند نمود و عنان تمالك
و تماسک از دست داده اورا از پای درآوردند سبحانه الله نهایت مرتبه
تقدس ذات و الا نهاد و رحم و مروت خدا داد اینخدیو کشور باطن
و ظاهر و فرمان روای اقلیم مروت و معنی را بیدار دلان هوشمند
از اینجا قیاس توانند کرد که آن قسم بد اندیش تیره اختری که
بجرم جسارتش قتل عام کشوری و بآتش شرارتش موختن لشکری
گنجایش داشت و باز تکلب این جرأت و شقاوت آسمان و زمین از
وجودش دلتنگ و خاک تیره را از خون او ننگ بود بمقتضای
کرم ذاتی و تفضل جبلی اعدام و اهلکش روا نمی داشتند و همگی
همت قدسی سمات بر حفظ بنیان حیاتش می گماشتند زهی
شهنشاه مروت کیش رحم گستر و خدیو فتوت آئین عفو پرور که
قهرش با مهر انباز و غضبش را لطف دمهزامت مخالفان کینه
خورا همه وقت از حسن نکوئی و لطف خوش خویش امباب رجوع
آماده امت و دشمنان پر خاشجورا در عین جنگ از میامین بخشایش
و رافتش در صلح بر رخ کشاده ایزد بیهمال این شایسته بخت و سزاوار
اقبال را که ذات قدسی نژادش مطلع انوار جلال و جمال و طینت
روحانی نهاده مظهر آثار فضل و کمال امت پیوسته بنیروی
توفیق بر اعدای دین و دولت مظفر و میامن لطف و قهرش را
رونق انزای و پیرایه بخش هفت کشور دارد بالجمله دارا بی شکوه
بعد از مشاهده اینحال و اطلاع برگشته شدن رستمخان و راورستمال
و دیگر عمدهای راجپوتان که در ارتکاب این فتنه و پیکار اعتصاب و

و کارنامه مبارزت و رزم آزمائی برطاق بلند مردی و مردانگی
 نهاندند لیکن از راجپوتان ضلالت شعار جهالت منشاء نیز تهرهای
 عظیم و جلالت‌های غریب بوقوع پیوست چنانچه راه مترواح هاده
 و رامسنگه راتهور و بهیم پتر راجه بیتلهلداس کور و راجه میورام
 برادر زاده راجه مذکور و جمعی دیگر از دلیران و نام‌آوران آن گروه خدایان
 پرتوه از تیره بختی و بدرکی راه خیرگی پیموده بپایمردی جرأت
 و دلیری بقول همایون بسیار نزدیک رسیدند و بر وفق مضمون *

• بیت •

چو پروانه خود را زنده بر چراغ • نمیرد چراغ لو بمیرد بداغ
 موی آسمان هر که افداخت سنگ • شکست سرش رخ بخون کرد رنگ
 چو خواهی که گیری نیستان ز شیر • برو بیشتر ماتم خود بگیر
 خیال محال آن فرقه ضلال صورت نبسته و نقش کج اندیشی آن
 بدکیشان در محنت نه نشسته بدالالت تیغ بهادران نصرت شیم ره نورد
 وادی عدم و شعله افروز نار جهنم گردیدند و راجه روپ سنگه راتهور
 از کمال جهل و محال طلبی بر همه آن گمراهان بکام تهور و غرور
 پیشی گرفته بغیل فلک شکوه سواری اشرف که بسان کوه از گران
 قدوی و بار قرار و نبات شهشاه دنیا و دین لنگر متانت بر زمین
 انداخته بود رسانید و پیاده شده در پای نیل مبارک آثار جلالت
 و بی باکی بظهور آورد و خورشید سپهر خلافت از او چ رفعت و اقبال
 تماشای جرأت و تهور آن جاهل بدسنگال میفرمودند و از کمال مروت
 منهی و تقوت پروری و مشاهده جوهر دلیری و دلوری او ملازمان
 و کاتب دولت را از قصد هلاک آن بی باک منع مینمودند لیکن

هر لحظه چمن چمن گل زخم بر جگر اعدا میشکفت و بر ضرب دست مبارزان هر لحظه قضا صد انریں میکفت تیر مغفر شکاف دلبران خصم افکن از چار آینه و جوشن چون خطوط شعاع بصر از عینک روشن میگذاشت و انصون حیل و تدبیر دشمنان گزند میه مار صفتان را مانع نمیکشت •
• نظم •

زبیداد تیغ جدائی فکن • سر از تن جدا ماند و تن از کفن
در شمشیر هرجا که میشد علم • چو مقرض میدوخت تیرش بهم
جدا با زره دستها مو بگو • چودامی که یک ماهی افتد درو
شد از تیغ بیداد در یک نفس • پر از مرغ اراج این نه قفس
حاصل که مبارزان فیروزی اعلام را با معاندان تیره سر انجام جنگی
در پیروخت و فبردی روی داد که چرخ بیداد گراز نلکه مازیهایی
خود اندیشیده از صدمه انتقام بهادران خون آشام چون بید برخویشتن
لرزید و شهسوار فلک تاز خورشید که در انوقت بسمت الراس جنود
اقبال رسیده بود از بیم آشوب آن عرصه هولناک در هبوط از اوچ
اتلاک تعلل و تامل می ورزید درین نبرد مرد آزما مرتضی خان
بجوهر شهامت و دلوری مصدر ترددات مردانه گردیده بزخم شمشیر
پیکر شجاعت را زینت بخشید و ذوالفقار خان نیز در مراتب گیسو
دار با مخالفان تیره روزگار داد سعی و کوشش داده بغاز زخم و خسار
مردی بر انروخت و دیندار خان جوهر جلالت و کار طلبی نموده
زخمی برداشت و غیرتخان و الله یار بیگ میر توژک تلاشهای
سپاهیان و چیقلشهای بهادرانه بظهور رسانیدند و اگرچه بهادران
فیروز مند و ملازمان رکب نصرت پیوند داد مریدی و دلوری دادند

که بودند مراد بخش قدم ثبات افشوده بمدافعه و کلزار در آمد و
 بعد از کوشش بسیار و آرزوش بی شمار که چند زخم تیر برداشته بود
 پای قرار و مردیش لغزش پذیرفته بمقرب رفت و مقارن اینحال
 حضرت شهنشاهی روی نایل ظفر پیکر آسمان تمثال که سپهر
 خورشید دولت و اقبال بود بسمت دلزایی شکوه باطل پژوه گردانیده
 عساکر منصور و قول همایون نیز بجانب او میل نمودند و درین اثنا
 راجپوتان جهالت کیش که مراد بخش را هزیمت داده از رزم او
 وا پرداخته بودند رخس تهور و جلالت برانگیخته و رشته پیوند تعلق
 از گوهر جان گسیخته بر قلب موکب ظفر لوا تاختند دلاوران نصرت
 نشان و بهادران فدوی جانفشان که جانبازی در راه خدیو حقیقی
 و خداوند مجازی پیرایه مباهات و سرافرازی میدانستند و میدان
 رزم در خدمت ولی نعمت صورت و معنی محفل بزم میشناختند
 چون بفر جلالت نشان و حسن ثبات قدم و استقلال شهنشاه جهان
 پشت همت قوی دیدند دمت جلالت از آمتین معی و کوشش
 بر آورده بصدقه تیرو تغنگ و بان و ضرب تیغ و طعن حنان بدفع
 مخالفان پرداختند و دمبدم از نشاء باد دلدهی و دلداري
 خدیو کوه وقار در مراتب جانسپاری و گیرودار سرگومتر شده
 بتلاشهای مردانه و حملهای متواتر رستمانه جوهر شجاعت و بعالت
 خویش اشکار می ساختند بباد حمله مجاهدان سرهای دشمنان
 از نهال قامت شان چون برگ رزان از باد خزان میریخت و بزور
 بازوی اقبال خسرو مالک رقاب تار و بود حیات خصم بد مآب
 مانند رشته بی تاب از هم می گسیخت از آب تیغ بهادران

رستمخان هدف تیر قضا گشته گریبان بجنگ اجل داد و سپهر
 بی شکوه با بقیة السیف روی بفرار نهاد • • نظم •
 گریزان شدند آن گروه دایم • چونخچیر و آهوز غرنده شیر
 یکی جبهه انگند تا جان برد • کلاه آن دگر تا سر آسان برد

و از دلوران نوح برنغار نصرت آتار سید حسن بخش از روی اخلاص
 و سعادت مندی مصدر ترددات نمایان شد و حیفخان تلاحهای
 میاهیانة نمود و غیرت بیگ و محمد صادق و میرز مهمند کوششهای
 پهلندیده بظهور رسانیده نقد شجاعت و مردی بسکه زخم کامل عیار
 ساختند و دارایی شکوه فتنه پزوه که از رموز قواعد پیکار و رزم آزمائی
 و رسوم و قوانین مردار و سپه آرائی بهره نداشت از کمال خامی
 و بی تجربگی بعد از تیز جلوی رستمخان و سپهری شکوه خود
 نیز متعاقب آنها با نوح قول و التمش بصرعت تمام روی بروی
 توپخانه و هراول لشکر منصور روان شد و هراول خویش را زیر کرده
 از توپخانه خود در گذشت و چون به توپخانه همایون نزدیک شد
 از بیم آسیب آن دریای آتش زورق طاقتش در گرداب اضطراب افتاد
 و دیده جنگ ندیده اش از صدمه توپ و تفنگ و بان ترمیده تاب
 ثبات نیارود و ازان صحت منحرف شده بجانب دست راست خود
 میل نمود ازینجهت هراول آن خیل ادبار را در ابتدای کار و اول
 جنگ و پیکار با هراول لشکر ظفر پیرا که در عقب توپخانه صف
 آرا بود اتفاق آویزش نیفتاده با نوح همراه بخش که جرنغار موکب
 نصرت شعار بود رو برو شد و خلیل الله خان نیز با سپاه برنغار
 حمله آورد و جنود اوزبکیه که با او بودند دست جرات بجنگ تیز

پیکار و گرمی کارزار کیفیت کرد نار در عین مطمح خاک بآن باد
 پیمایان بی باک نمودند درین اثنا یکی از نیلان سر و فوج رستمخان
 بضرب بادلیج از پای در آمد و مدمات جانگزی توپ و تفنگ و بان
 رخنه در بنای ثبات و زلزله در اساس حیات آن باطل ستیزان افکند
 و چون دیدند که این طرف از کمال استحکام توپخانه خلل پذیر
 نیست ترک کوشش نموده ناکم عمان ادبار بسمت برنغار موکب
 ظفر شعار تافتند و بفوج بهادر خان که طرح دست راست بود و از
 غایت کار طلبی بسیار پیش رفته بجنب هراول لشکر منصور
 پیوسته بود برزده بجنگ و پیکار پرداختند خان مذکور بمداغ
 آنها در آمده انچه نهایت مرتبه تلاش و مپاهیکری بود بتقدیم
 رسانید و زخمی برداشت و سید دلور خان و هادیداد خان از
 همراهان او قدم جرأت و جلالت انشوده بدلیبری و دلوری چهره
 سعادت بگلگرفته شهادت پذیرا شدند و بعد از زد و خورد بسیار و کشتن
 و کوشش بیشمار چون فوج غنیم عظیم بود دفع آنها بسعی این
 گروه صورت نه بست و نزدیک بود که پای ثبات و قرار مجاهدان
 فیروز مند لغزش پذیرد درین اثنا اسلامخان با بهادران فوج برنغار
 از جانب یمین در آمده با مخالفان ادبار قرین مردانه وار بجنگ
 و پیکار در آویخت و همدی نوئینان اخلاص کیش سعادت منش شیخ
 میر نیز بانوج التمش خود را رسانیده بزور بازوی شهامت و
 پردلی و بنیروی اقبال این مورد تلاییدات ازلی سلک جمیعت اعدا
 از هم گمبخت و خاک معرکه بخون بسیاری ازان جسارت کیشان
 بی باک بر آویخت و درین آویزش مردانه و دار و گیر رسمانه

لزم استعمال صادر شد که از توپخانه همایون نیز بهادران جنگجو و دلوران عمله خوا آتش افروز رزم و پیکار کردند بمجرد صدور اشارت نیروی بشارت توپ اندازان و باندلوران چالاک برق سرعت و تفنگچیان خصم افکن رعد مطوت دمت بامتعمال آلات توپخانه کشوده در دم روی هوا از ابر دود تیره شد و نهنگ خون آشام تفنگ بآهنگ جان دشمنان بی بنیاده خروشدن کرد و محیط آشوب و بلا از موج خون اعدا بجوشیدن آمد و نهیب صدای ماعقه توپ و آمد و شد تیر شهاب بل زلزله در زمین و زمان انگند و گولۀ بندوق جان شکار مانند زاله در فصل بهار بر فرق مخالفان تیره روزگار باریدن گرفت و از طرفی جنگ توپ و تفنگ گرم شده و فتنه آتش حرب و قتال افروخته تر و خرمن عمر اعدای از آسیب برق اجل موخته تر میگشت تا آنکه امواج فتنه نزدیک رسیده از هر دو طرف تیغ تیز و شمشیر خون ریز بقصد پیکار علم گردید و کار سنیز از قاصت فتنه انگیزسان بالا گرفت و زره چشمک زن نازک بلا و سر کوشی کمان با حادثه بر ملا شد پیغام اجل از زبان تیغ بتصریح انجامید و راز سر بسته مرگ از تقریر سفیر تیر با آتش پیوست • • نظم •

بلا باز هنگامه آرای شد • دگر میل خون دشت پیمای شد
 حیا از دو مو تیغ درهم نهاد • زره دیده از بیم برهم نهاد
 و جرنفار لشکر مخالف که سرداران مپهری شکوه و رستمخان بودند
 شوقی و خبرگی نموده نخست روبروی توپخانه همایون بقدم
 جرات حمله آوردند تفنگچیان برق صولت و شعله خویان جلود
 دولت پای همت امتوار داشته دمت بهدائمه کشودند و با آتش

بی شکوه پسر خرد خود را بار ستخان که بخطاب بهادری و فیروز جنگی
نامور و در سلک اعظم امراء معتبر و سپاهی معلم مقرر بود در
جرنغار باز داشته تا ستخان و سربلند خان و سید شیر خان باره
و مالوجی و پرموجی دکنی و سید بهادر بهکری و مها سنگه
بهدوریه و عبد النبی خان و سید نجابت و سید منور باره و سید
نور العیان و سید مقبول عالم را با جمیع سادات و اهل جلو و گرز
برادران از بندهای بادشاهی دران فوج معین ساخت و خود با
سه هزار سوار از عمدها و خاصان و مخلصان و مقربان خویش و جمعی
از مردم بادشاهی مثل فیض الله خان و خوشحال بیگ کاشغری در قول
قرار گرفته کفور رام سنگه مهین خلف راجه جی سنگه را با کیرت
سنگه برادرش و شیخ معظم فتحپوری و جمعی از راجپوتان و سید
باهر خان نوکر خود با ده هزار سوار التمش کرد و دو فوج دیگر
بریمین و یسار قول قرار داده ظفر خان و فیروز میواتی نوکر خویش
را با سرداری فوج میمنه گماشت و نگاهداشت میسره بعده ناخر
خان نجم ثانی که بتقرب و مصاحبت او اختصاص داشت گذاشت
القصد بعد از گذشتن یکپاس روز از کوه اندیشی و بلخردی عزیمت
حرب و قتال مصمم کرده بقصد کینه توزی و فتنه اندوزی استقبال
موکب جلال نمود و در منتصف نهار که آفتاب دولت این فرازنده
لوی اقبال در اوج کمال و نیر شوکت آن بد اختر تیره روز مشرف
بر زوال بود چون کوکبه موکب ظفر طراز و ماهچه رایت نصرت
اهتزاز از دور نمایان شد نخست بانداختن بان و توپ و تفنگ نیران
جنگ افروخته هنگامه نبرد گرم ساخت بعد از وقوع این حال یرلیغ

توبخانه خود را سرداری برق انداز خان میرآتش خویش از دامت
 راست و توبخانه پادشاهی را که سردار آن حسین بیگ خان بود از
 طرف چپ در پیش صف لشکر جای داده از امرای عتبه خلافت
 را و ستر حال هاده را که از راجپوتان عمده هندوستان بمزید شجاعت
 و دلیری و فنون سرداری و سپاهگیری امتیاز داشت و ثبات قدم
 و استقلالش در معارک رزم و قتال نزد مسلمان و راجپوت مسلم
 القوت بود با سایر عمدها و رؤساء راجپوتیه مثل راجه روپ سنگه
 راتهور عم زاده راجه جسونت سنگه که با او هر همصری میخارید و او را
 بنظر هم چشمی میدید و بیرم دیو میسودیه و گردهر برادر راجه
 بینهلداش کور و بهیم پسر راجه مذکور و راجه شیروام کور و دیگر
 راجپوتان نامی جلالت نهان هراول ساخت و از مردم خود داوود
 خان قریشی را با زیاده از چهار هزار حوار برگزیده و عسکر خان میر
 بخشی خویش با سه هزار کس از نوکران عمده و مردم چیده ضمیمه
 آن فوج گردانید و سرداری برنغار بخلیل الله خان که از عمدهای
 بارگاه خلافت و میر بخشی لشکر پادشاهی بود مفوض داشته ابراهیم
 خان خلف علی مردان خان را با دو برادر دیگرش اسمعیل بیگ
 و اسحاق بیگ و طاهر خان و قباد خان و سایر تورانیان و رام سنگه
 راتهور و غضنفر خان و سلطان حسین ولد اصالخان مرحوم و میر
 خان ولد خلیل الله خان و راجه کشن^(۱) سنگه توفور و پریتمهراج^(۲) تھانی
 و دیگر امرا و منصبداران پادشاهی آن در فوج تعیین نموده و مهتر

بیدی و میر ابراهیم توربینگی و آلہ یار بیگ میر توزک و خانه زاد
خان و شیخ عبد القوی و جمعی دیگر از بلدهای خاص درست
الخاص بملازمت رکاب نیروزی مآب اختصاص یافتند و از آنجا که
یارها در معارک و غا و مهالک هیچجا که آنحضرت با خصوم و اعدا
صف آرا گشتند بتجربه معلوم خاطر جهان پیرا شده که فتح و ظفر
بکثرت سپاه و افزونی لشکر نیست بلکه منوط است بعون نصر و تائید
آمریدگار و ثبات قدم و احتیاط سردار لا جرم از کثرت افواج غنیم
و افزونی جنود مخالف نیندیشیده دست توکل و توسل بمضمون
وَمَنْ يَتَّوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ احتوار داشتند و بتوزک و آئینی
که دیده پیر جنگ دیده زمانه و چشم کهنه سوار روزگار در هیچ
معرکه بکارزار سپهداران و فوج آرایان فامدار ندیده و سپه سالار
خیل انجم و صف آرای معارک این سبز طارم مواکب کواکب را
هرگز بآن ترتیب و آراستگی بمیدان سپهر نکشیده بود لوی عزیمت
بنسبت مستقر الخانات که بی شکوه با عساکر ادبار سد راه بود
پیرانراشتند *
* نظم *

بجنبید آن کوه آهن ز جای * جهان پر شد از ناله کرنلی
به تندی روان شد سپاه گران * که میگفت دریا نگرند روان
بیشکوه فتنه پژوده صبح همین روز که هفتم ماه مبارک رمضان
موافق بیستم خرداد بود چون طنطنه اهتزاز مواکب اقبال شنید بالشکر
آرامند خویش بدستور روز پیش سوار شده بعزم مقابله عساکر
منصور در مرز مینیکه روز گذشته ایستاده بود صف کشیده ایستاد
و ترتیب افواج آن سر خیل جیش عناد و فساد بدین فهم بود که

و رندوله خان و فتح جنگخان و جانباز خان خویشگی و مید منصور
 خان و رگناخته سنگه راتهور و کیسری سنگه بهورتیه و منکلیخان و عنایت
 بیجاپوری و بازید غرزی افغان و گروهی دیگر از مردان مرد و نهنگان
 عرصه نبرد با او معین گشتند و بهادر خان با جوتی از بهادران ندوی
 جانفشان مثل مید دلورخان و هزیرخان و هادیداد خان و سوبهکرن
 بندبیل و کالی افغان و هزار و پانصد سوار از بندهای منصبدار طرح
 دست راست قرار یافت و خان دوران با فوجی از دلیران رزم جو در
 دست چپ طرح شد و خواجه عبید الله قرازل بیگی با عبد الله
 خان مرای و دولت بیگ برادرش و بهرام ولد قزلباش خان و
 گروهی دیگر از بندهای کار طلب اخلاص شعار و جمعی از قراولان
 و عمده شکار بموجب فرمان به قراولی کمر همت بر میان پردلی
 بستند و خدیو جهان ستان با فریادون و حشمت جمشید بر مقال
 رخشنده اختر و تابنده خورشید بر صیهر جلالت و فلک رفعت
 یعنی تخت نیل کوه پیکر آسمان منظر جامی گرفته فروغ بخش
 مرصع کارزار گردیدند و بادشاهزاده نیک اختر خجسته شیم محمد
 اعظم را دران اوج برتری و اعتلا در خدمت والا جای داده قول
 همایون را بفر وجود اشرف زینت بخشیدند و مرتضی خان و
 امالتخان و دیندار خان و مخلص خان و قلیچ خان و ذوالفقارخان
 و حاداتخان و سزاوار خان و غیرتخان و منعم خان و یکه تاز خان و
 اورنگخان و مقیم خان و دولتمند خان دکنی و خواجه حسن ده

امباب مطوت و صلابت موکب گردون حشمت گردید و مهین شعبه
 درخته سلطنت گرامی ثمر نهال خلافت بادشاهزاده عالی نژاد
 محمد سلطان را با خانخانان بهادر سپه حاکم هراول جفود نصرت
 شعار نموده جمعی از بندهای ثابت قدم جان بهار مثل سید مظفر
 خان باره و شیخاعتخان ولد خانخانان بهادر و لودیخان و پردلخان
 و اخلاصخان و تهور خان و رشید خان و خواصخان و زبردستخان و
 احمد بیگ خان و معمور خان و سید نصیر الدین دکنی و جمال
 بیجا پوری و قادر داد خان و عبد البازی انصاری و عنایت افغان
 با ایشان معین شدند و ذو الفقار خان و صف شکنخان را فرمان
 شد که هر کدام با توپخانه که باهتمام او بود در پیش صف هراول
 قرار گرفته آماده خصم انگنی و دشمن شکنی گردد و سرداری برنغار
 نامزد گرامی گوهر محیط ابهت و نامداری تابان اختر مظهر عظمت
 و کامکاری بادشاهزاده ارجمند سعادت توام محمد اعظم نموده سپاه
 و حشم ایشانرا با املاک خان و اعظم خان و خانزمان و مختار خان و کار
 طلبخان و سیفخان و هوشدار خان و همت خان و راجه اندرسن
 دهنندیره و راجه مارنگدهر و چنپوت بندبیل و بهگونت سنگه هاده و
 سید حسن و اسمعیل خان نیازی و میرت بیگ و محمد مادیق و
 نعمت الله و ابوحسام الدین خان و ابو مسلم و کرن کچی و ممریز
 مهمند و جمعی دیگر از مردان کار و دلیران عرصه کارزار دران طرف
 تعیین فرمودند و مراد بخش را با نوج و سپاه او در جرنغار موکب
 نصرت آثار حکم صف آرائی شد و سرداری التمش بعده نوئیان
 اخلاص منش شیخ میر مفوض گشت مید میر برادرش و شرزه خان

صلاحت دیدند و نا عیب انتظار حرکت غنیم کشیدند و چون اثر جنبشی ازان جیش فتنه ظاهر نهد و آن روز جنگ بنصوبی افتاد حکم جهان مطاع بنفان پیوست که جنود تاهره همانجا منزل نموده خیمها برپا کنند و مورچالها بجهت خبر داری و کھک لشکر بر نور معصک تقسیم نموده شرایط محافظت بجای آورند و آن شب بفرمان معلى مران و سپهسالار لشکر منصور بلوازم احتیاط و بیداری و مراسم تیقظ و هوشیاری قیام ورزیده و دیدۀ بخت و دولت بخواب غفلت نچسبده تا صبحگاه از مشاهده کورنر سپاه انجم و تماشای توژک و آرامنگی جلوه کواکب تمهید فوج آرائی و معرکه پیرائی مینمودند و منتظر طلوع صبح نصرت و اقبال از مطلع عون عنایت نور الجلال بودند و صبحگاه که موبک عالم امروز اوزنگ نشین خطۀ روز با بخت نیروز و طالع ظلمت روز بتوژک و آرامنگی لایق از منزلگاه مشرق برآمده سمند عزیمت بمیدان آسمان تاخت و با لشکر عالمگیر نور و ضیا که بتازگی از پیکار هندوی شب تیره لوا پرداخته بود رأیت ارتفاع بصرب دار الخلفت گردون بر افرات شهنشاه مدو بند دشمن گداز باهتزاز عساکر ظفر طراز فرمان داده بتقریب و تسویه افواج بحر امواج پرداختند و حکم قهرمان جلال صادر شد که توپخانه همایون را پیش برده مهیای عذر روزی و آتش امروز دارند و با اشاره والا نیلان منست جنگی کوه توان بانواع کجیم و جوشن و برگستوان اراسته گشته اقسام اسلحه و ادوات حرب بر خرطوم پیگر خصم افکن شان تعبیه شد و آن مریده جوانان صف شکن که هریک نمودار کوه آهن بود جا بجا در صفوف اقبال از

چنبل مرتحل شده مع کوچ متواتر فرموده ششم ماه مبارک نزدیک
 بلشکر آن فتنه پزوه رسیدند و بغامله یک و نیم کروه از محل اقامت
 او توقف ورزیدند تا کیفیت حال جنود مخالف و حقیقت عزیمت
 آن فساد کیشان معلوم رای جهان آرای گردد بی شکوه در همین
 روز بعد از اطلاع بر قرب وصول موکب نصرت لوا ترتیب انواچ و
 تسویه صفوف نموده با عساکر ادبار بعزم جنگ و پیکر سوار شد و
 از اردو و بنگاه خویش قدیمی راه پیش آمده یصال بسته ایستاد لیکن
 از هیبت جلالت فروشان و نهیب دورباش شکوه خدیو جهان از آنجا
 قدم جرأت پیش گذاشته تمام روز از کمال اندیشه و بیم با انواچ
 خود که همه مسلح شده بودند دران هوای موزان و میدان شعله خیز
 بسر برده لشکریان را تعذیبی عظیم کرد چنانچه جمعی کثیر از غلبه
 گرما و فرط تشنگی و قلت آب بحراب عدم رسیدند و پیمانۀ هلاک
 در کشیدند و هنگام غروب آفتاب که غام ادبارش نزدیک رسیده بوجه
 رخ از عرصه مقابلۀ تافته بمنزلگاه خویش معارفت نمود روشن ضمیران
 بیدار دل اینمعنی را نشان برگشتگی بخت و حشمتش دانستند
 و شگون فرار و ادبار آن رمیده اختر تیره روزگار گرفته فال نصرت و
 فیروزی این فرازنده لواء دولت و بهروزی زدند و چون آن روز
 موکب ظفر مآب در عین شدت گرما و سوزش آفتاب با وجود قلت آب
 پنج کوه طی مسافت نموده بود و صفوف مخالف از جای خود
 حرکت نکرده قدم جرأت پیش گذاشت و جرم شهشاه دانش
 آکین باقتضای رای دور بین و موابدید دولخواهان اخلاص گزین
 حرکت لشکر فیروزی اثر پیشتر مناسب ندانسته همانجا توقفه

همت قدرت بیچون باشد به تمامی ایام و تدریج شهر و احوال
 ممت ظهور یافته تکمیل صفات جلال و جمال مستعد عروج بر
 معارج عظمت و امتدلال گردد مصداق مقدمه اولی صورت و خامت
 حال بی شکوه خسران مآل است و نظیر تقریر اخیر کیفیت
 بهروزی طالع این خدیو جهانستان عالمگیر که کمال حکمت ایزدی
 بجهت تمهید و توطئه دولت ابدی و تکمیل اسباب سعادت
 سرمدی او روزی چند آن نا قابل دولت و مزاراد ابدار را بگرد آمدن
 مواد غرور و پندار امتحان نموده حقیقت نا قابلی و ببحاصلش
 برخلق و جهان آشکار ساخت و چون هنگام آن رسید که خورشید جهان
 افروز سلطنت این مهر سپهر حشمت و جلال از اوج کمال تیغ کشیده
 بارقه نور ظهورش عالمگیر شود اسباب نکال و استیصال آن تیره بخت
 برگشته اقبال را هم از افعال و اعمال نگوهید؛ او سامان نموده نخل
 دولت و نهال شوکتش که جز فساد ملک و سلطنت ثمری نداشت
 از بیخ و بن بر انداخت چنانچه مراتب تبه کارهای او که موجب
 زوال و ادبارش بود بتفصیل از مقدمات گذشته بر ساحت ظهور پرتو
 امکن گشته و بتجدید از ارتکاب متیز و پیکار با این دست پرورد لطف
 آمریدگار حقیقت فساد رای و سوء کردارش روشن و مبرهن میگرد
 تبیین این مقال آنکه بعد از عبور موکب نصرت نشان در غره ماه
 مبارک رمضان از آب چنبل شهباشه مالک رقاب دو روز درین روی
 آب بجهت ترفیه سیاه و لشکریان که مسافتی بعید پیموده بودند
 مقام نمودند و چون خبر پیش آمدن بی شکوه از دهولپور بعزم
 مقابله عساکر منصور بمسامع همایون رسید چهارم رمضان از ساحل

و نیک اختری بی بهره آورده. شایستگی رتبه حشمت و برتری در ندیده باشد بر وفق تقدیر مصلحت پیرای او روزگار از بازیچه کاری چند روزی بطریق عاریت بلباس ابهت و کساری آراسته در نظر کوته نظران انجمن صورت و مجاز که از غلط اندازی و لعبت بازی دهر نیرنگ ساز غافل اند بعنوان دولت و بختیاری جلوه دهد و تومن ایام از راه فریب گامی چند بر وفق خواهش و کلم او گردیده نعل و ازگون زند تاکیدیت داده جاه و دولت که محک آزمایش جوهر نظرت است سبب ظهور بی مایگی استعداد و فروپایگی قابلیتش گشته آثار بیدولتی و دواعی ادبار که بمقتضای مرشت و مضمون سرنوشت او باشد بمنصه بروز و شهود آیند و بر اهل روزگار که ظاهر بینان کار خانه حکمت آوریدگار اند جوهر بجزوهری او جلوه ظهور نماید و برخلاف این نعمت منتهی الهی برین رفته که سعادت مند نیک اختری را که در ازل آزال رقم سعادت و قبول بر پیشانی بخت و ناصیه اقبال او کهنه امتداد رتبه والی سلطنت و جهانبانی و استحقاق مرتبه عظمی خلعت و کهور مدانی بخشیده باشد بمقتضای حکمت کلمه مدتی نقاب تعویق و تاخیر بر جمال دولت عالمگیرش فرو رفته آن دست پرورد تایید خویش را از روی تربیت خاص روزی چند میر مدارج اطوار کمال و تماشای غرایب امرار کارخانه کبریا و جلال فرماید و پست و بلند روزگار و نشیب و فراز صورت و معنی پدای تجربه و دانش او پیموده دل هوشمند و فطرت ارجمندش را شناسای بدایع صنایع و مراتب آفرینش نماید تا جلال هم و فضایل شیم که در ذات همایونش ردیعت نهاده

و نساب در عین صورت گرما و شدت حرارت هوا خواهند که تجشم
 حرکت نموده از راه دریا شرف قدوم بآن لشکرگاه ارزانی دارند و
 بمیامن تدبیر و لطایف دانش مدد باب جدال و قتال نموده
 بملاصحت و مصالحت دفع آن منازعت نمایند و باین عزم صواب
 پیشخانه بیرون فرستاده حکم فرمودند که در میان هردو لشکر
 مرادقات جلال باوج رفعت برافرازند و خود نیز متعاقب اراده
 هواری داشتند بی شکوه خذلان پژوه چون بنهضت معهود آنحضرت
 که باعث فتح باب مصالحت میدادند راضی نبود و طبع نصاب
 اندیش او از تبه رائی و فتنه گرائی تجویز صلیح نمی نمود به فزون
 حیل و افسوس در تأخیر و تعویق عریضت همایون کوشیده در ارتکاب
 جنگ و پیکار تعجیل نمود و از باطل ستیزی و بلخریدی ایواب نکال
 ابدی و ادبار سرمدی بروی روزگار خود کفود چنانچه بتفصیل
 مرقوم خامه حقایق نگار میگردد •

ذکر محاربه عساکر منصور نزدیک بمستقر الخلافت

اکبر آباد با بی شکوه بی خرد مغرور و هزیمت

یگتن او از جنود اقبال و گریختن بجانب

دهلی و از انجا به لاهور و وقوع مقدمات دیگر

سمیعان الله یکی از بوالعجبهای قدرت جهان آفرین و شگرت
 کرمیهای مشیت قادر حکمت آئین در سلسله آفرینش و کارخانه ایجاد
 و تکوین اینست که از دودمان مملکت و مروری ناخلف بی جوهری
 را که در بدو نظرت از پیرایه دولت و بختمندی و سرمایه معاد

آن آب پرداخت و هر جا مظنه امکان عبور پدایاب بود جمعی به بند و بست و محاصرت آن معین ساخت و چون انتظار رسیدن ملیمان شکوه مهین نا خلف خود و لشکرهاى که همراهش بودند و در یقوت بموجب طلب او از آنجا برگشته به تعجیل می آمدند داشت بصواب دید رای ناقص همت بر آن گماشت که بکچند باین عنوان مد راه موکب ظفر پناه گشته در صف آرائی و کلزار دنع الوقت نماید تا آن لشکرها نیز بار پیوند و ازینمعنی غافل بود که موکب صولت و جیش نصرتی که قهرمان تایید آنرا مالار و جنود مسعود توفیق رفیق و مددگار باشد کوه و دریا مد راهش نشود و هیچ چاره و تدبیر عایق صولت و استیلاى آن نگردد القصه بعد از اجتماع خبر عبور موکب منصور بآن چستی و چالاکى از آب مذکور که فوق تصور او بود ازان رهنمائی بخت و تیز دهنی اقبال مورد رعب و هراس و دست خوش اندیشه و رمواس گشته و لشکرها را یکجا فراهم آورده با دلی خایف و خاطری اندیشناک ناچار از دهلیپور متوجه مقابله عساکر گردون مآثر گردید و در موضع راجپوره که ده گروهی اکبر آباد مت نزدیک بکنار آب چون زمینى برای جنگ خوش کرده مخیم نزول ساخت و بتوزک لشکر و ترتیب انواع پرداخت و درین اوقات نیز هر چند اعلی حضرت از راه ترحم بحال آن بی دولت بد مال مذاشیر نصایح آمیز مبنی بر تاکید مراتب صلح و سازگاری و مشعر باجتناب از جنگ و ستیز کاری باو میفرمادند بلیچوجه از اراده ناصواب خویش باز نمی آمد تا آنکه آن حضرت با وجود کمال ضعف و بقیه کفایت بقصد اطلاق نابره فتنه

اصلا راضی نبودند و نمیخواستند که بدست معی خوش اسباب خندان و ادبار آماده کرده تیشه بر پای بخت و دولت خود زند از بیجهت پیوسته در خلال این اوقات بمقتضای صلاح اندیشی و خیرسگالی بنصایح هدایت پیرا آن جاهل خمران مآب را رهنمون طریق عاقبت و صواب بودند هر چند انسون موعظت و پند برو دمیده آن لجاجت کیش را بصلیح و صلاح که سرمایه نجات و فلاح او بود ترغیب مینمودند درو تاثیر نمیکرد و از آنجا که روز اقبالش بشام ادبار رسیده اراده ازلی به بر کردن ریشه حشمت آن نهال بی ثمر گلشن وجود تعلق گرفته بود بهیچوجه از اراده لشکر گشی و مپه آرائی باز نمی آمد و چون حضرت اعلی را درین ایام سر رشته اختیار و اقتدار از کف رفته بر منع و زجرش قادر نبودند ناچار تن باراده او درداده راه مدارا پیمودند و آن نفقه گرای تبه رای عزیمت ناصواب خود مصمم نموده شانزدهم شعبان موافق صیم اردی بهشت خلیل الله خان را با قباد خان و رام سنگه راتهور و امام قلی و نوری بیگ آغمر و سایر آغمران و جمعی دیگر از بندهای بادشاهی و داؤد خان و عسکری خان سرداران خود را با جوقی از سپاه خویش برسم منفلی بیشتر رخصت نمود که رفته در دهولپور تا رسیدن او اقامت نمایند و گذرهای آب چنبل را بقید ضبط آورده محافظت کنند و خود نیز با چهار شکوه پسر کهنر خویش و سایر انواع و عساکر و توخانه و سامان و انربیمت و بلجم ماه مذکور مطابق هشتم خرداد از اکبر آباد برآمده به پنج منزل بدهلپور رسید و چند روز آنجا اقامت گزیده بدالت زمینداران آن مرز د بوم بتحقیق و غبط گذرهای

با بقیه لشکرها ازان حدود برخاسته بارزنگ آباد فیض بنیاد آمده
 که ازانجا با عساکر منصور روانه دربار جهانمدار گردید چون این معنی
 دران هنگام مذاق مصلحت دولت قاهره و باعث خبرگی دکنیان
 فتنه جو بود خدیو زمان آنخان بلند مکل را که از عزمیت رفتن
 به پیچوجه تقاعد نمی نمود بنابر مصالح ملکی و مقتضیات جهان
 داری بالضروره دستگیر کرده در دکن نگه داشتند بی شکوه بعد از
 اطلاع بر این معنی از بد اندیشی و بدگمانی اینمقدمه را بر سازش
 و اتفاق معظم خان با خاقان جهان و تمهید و توطئه آن عمده نوئینان
 محمول داشته مقدمات وحشت انگیز خاطر نشان حضرت اعلی
 نمود و محمد امین خان خلف او را که درانوقت خدمت مبر
 بخشیکری بارگاه خلافت باو مفروض بود متهم بامور غیر واقع ساخته
 اذن گرفتندش گرفت و او را بخانه خود طلبیده دستگیر کرد بعد از
 سه چهار روز که در قید بود حقیقت حال و صورت بیگناهی خان
 مذکور بر خاطر ملکوت ناظر اعلی حضرت لایح و ظاهر شده او را از
 قید بی شکوه رها نیدند بالجمله حضرت اعلی را چون زور بازوی
 اقبال بلند و نیروی همت ارجمند حضرت شاهنشاهی کماهی بر
 خاطر روشن پرتوانگن بود و به یقین میدانستند که آن بلجوه
 ناقص خرد را از ارتکاب ستم و آریز با آن خدیو موفق موید جز
 مآل بد و نکال ابد حاصلی نخواهد بود. لاجرم به انروختن نیران
 قتال و انراختن لوای جدال که آن تبه کار فساد اندیش پیش
 گرفته بود و ازان کینه جوئی و فتنه گزینی در مرآت پیش بینی آن
 حضرت چهره سود هاتنت و وخامت خاتمت او جلوه ظهور می نمود

کشد و مجموع توپخانه و فیلان جنگی کوه پیکر را ضمیمهٔ سامان
نبرد و علاوهٔ شوکت لشکر ساخته کله گوشهٔ نخوت و غرور بر فرق پندار
کج گذاشت و دامن فتنه بر میان زده همت بر استیصال خود
گماشت . نظم .

زبیدانهی در دماغش فداک • هوایی که دلاک آخرش مریدان
مرش را چو مودای انس گرفت • در گنج بشکاف و لشکر گرفت
بجمع همه زر پریشان نمود • پریشانی خویش سامان نمود
و از جمله کارهای ناصوابی که دران ایام ازان بیخرد بد فرجام بظهور
پیوست دستگیر ساختن محمد امین خان خلف الصندق زبدهٔ امرای
عظام معظم خان بود بی صدر جرم و تقصیری •

ذکر مجملی از منشای این قضیه آنکه خدیو جهانستان پس
از تسخیر ظفر آباد و کلیان و مراجعت از مهم بیجا پور که بمعاندت
و بد اندیشی بی شکوه خاطر خواه صورت نه دست عمدهٔ السلطنة
القاهرة معظم خان را با بعضی از اتواج بادشاهی برای تحصیل مبلغ
صد لک روپیه پیشکش عادلخان که بشکرانهٔ مراجعت موکب اقبال
بقبول آن منعت پذیر شده بود در حدود بیجاپور گذاشته بودند و بعد
از آنکه هم بافساد آن فتنه پژوه که در خلل و شکست اینکار سعی
بود و خطوط مبنی براغوا و اضلال بعدلخان و اوکان دولت بیجاپور می
نوشت این مطلب نیز صورت دلخواه نیانته در عقدۀ تعویق افتاد
و حضرت اعلی که دران ایام چندان اختیاری در امور دولت و
جهانبانی نداشتند بمبالغۀ التماس آن ناقص خرد خان مذکور را
بمحضر طلبیدند آن عمدهٔ السلطنت بذابر فرمان همایون آن حضرت

سلطنت نزد راجه جسونت سنگه رفته بودند معاودت نموده خبر
 انہزام آن ضلالت شعار و توجہ خدیو کمگار بعزم ملازمت حضرت اعلیٰ
 رسانیدند بی شکوہ از استماع این خبر مغلوب سلطان رعب و هراس
 گشته و سررختہ رای و تدبیر از کف فرورشته عزیمت رجعت
 قہقری بستمقر الخلافت اکبر آباد نمود و حضرت اعلیٰ را کہ اصلاً
 راضی باین معنی نبودند و کمال استکشاف از برگشتن اظهار
 میفرمودند بمبالغہ و الحاح تمام و تمہید مقدمات غرض آمیز
 فساد انجام بارتکاب معاودت مضطر ساخته عنان ارادہ آنحضرت از
 رفتن شاهجهان آباد بصوب مقصد خود ثالث و موکب مسعود
 بادشاهی از بلوچ پور رایت مراجعت بجانب اکبر آباد انراخته
 نہم ملا مذکور پرتو وصول بآن مرکز خلافت انگند و بی شکوہ بجمیع
 مہار و لشکر و مرانجام اسباب نہرہ و پیکار پرداختہ جمیع امراء و
 منصبداران بادشاهی را کہ طلبیدن آنها از صوابجات و محال فوجداری
 و جاگیر ممکن بود بسدہ سلطنت طلبید و در تہلیف خواطر و تسخیر
 قلوب آنها کوشیدہ ہمہ را با خود متفق و ہمدستان ساخت و امراء
 و عمدہای حضور و سایر ملازمان پایہ سریر خلافت را بہ چرب و نرمی
 و ملایمت و نوید احسان و رعایت مستمال گردانیدہ رایت استبداد
 بقصد نڈہ و فساد برافراخت و در الدک فرصتی از بندہای
 عتبہ سلطنت و مہار قدیم و جدید خود حشری انہوہ و لشکری
 بیشمار کہ قریب شصت ہزار سوار بود فراہم آوردہ از اسلحہ و ادوات
 قور خانہ بادشاهی چندانکہ خواصت بر لشکریان قسمت نمود و سر
 بخود رانی و شورش افزائی بر آوردہ دست بانواع امراء و تدبیر

و فصل تابستان نزدیک رمیده و اطباء از خوف عود مرض گذرانیدند
 موسم گرما را دران مقرر دولت که هوايش بمراتب گرمتر از هوای
 دارالخلافه شاهجهان آباد و منازل و عمارت دولتیخانه اش از حیثیت
 وسعت و فضا و نزهت و صفا درون مرتبه عمارات آن خطه فیض
 بنیاد است تجویز نمی نمودند لهذا آنحضرت را عزم معاودت بحوی
 دارالخلافه که بمزیت روح هوا در تابستان و نور طراوت و نصارت
 باغ و بهتان و تسهل نهر کوثر مثال و ترویج هبوب شمال و وسعت
 مسکن دلپذیر و نزهت اماکن فردوس نظیر از اکثر بلاد و امصار
 امتیاز دارد از خاطر مقدس سربرزده و این اراده مصمم گشته و
 بی شکوه اگرچه ایلمعنی را منافی مطالب دور از کار و ضد خیال
 و پندار خود میدانست و راضی بنهضت الیه مسمود از آن مستقر
 دولت نبود اما چون طبع مبارک حضرت اعلی را بعزیمت این
 حرکت بصیار مایل دید و نیز از کمال صفاهت بلوشهای لاف آمیز
 راجه جصونت سنگه که بدعوبهای بلند و تعهدات ناپسند غرور انزای
 او بود خاطر جمع نبوده چنان می پنداشت که او با لشکری که همراه
 دارد مد راه موکب ظفر پناه می تواند شد لجرم بنهضت رایات جلال
 ازان مرکز سلطنت تن در داد و حضرت اعلی هر دهم رجب که بیست
 و دوم آن محاربه عساکر نصرت پیرا با راجه جصونت سنگه ضلالت
 گرا در ادجین روی داد ازان خطه دولت بنیاد متوجه دار الخلافه
 شاهجهان آباد گشتند و دوم شعبان که رایات عالیات آنحضرت
 بمعتقر خلانت نزدیک رسیده موضع بلوچ پور مخیم نزول اردوی
 همایون بود رستم بیگ گرز بردار و ساتی بیگ یساول که از پیشگاه

وصف شکنجان را با مبارزان توپخانه و جمعی دیگر از بندهای
جانسپار تعیین فرمودند که برجناح استعجال روان گشته بآن گذر
از آب بگذرند و تا وصول رایت اقبال آنرا از تصرف مخالفان
بد سگال میانست نمایند بموجب فرمان واجب الاذعان بندهای
اخلاص نشان توسن همت بسان برق آتش عمان کرده صباح آن که
ملخ شعبان بود بکنار چنبل رسیدند و بی توقف و درنگ چون
باد از آب گذشته آنطرف منزل گزیدند و در همین روز گیتی خدیو
فیروز مند از گوالیار نهضت نمودند پدایمردی همت بلند و عزیمت
آسمان پیوند بدو منزل طی آن مسافت بعید کرده روز دیگر که غره
ماه مبارک رمضان بود قرین تایید آسمانی از آب مذکور عبور
فرمودند و عساکر نصرت اثر و نهنگان دریای فتح و ظفر فوج فوج
مانند موج بهسولت از آب گذشته آنروی آب چنبل از فیض نزول
اشرف مہبط انوار عز و شرف کردند چون سر رشته کلام در نگارش
مآثر اقبال شهنشاه خورشید قدر گردان احتشام باینجا رسید
بحسب اقتضای مقام ذکر شمه از احوال حضرت اعلی و مراتب
کوته اندیشی و ننگه پژوهی بی شکوه بعد از اجتماع خبر انہزام راجہ
جسونت ملکہ از اولیای دولت در نواحی اوجین کہ مقدمہ شکست
کلر آن بی بہرہ سعادت دارین بود ضرور مینماید و کلک حقایق
نگار بطریق اجمال چلین پرده از جمال شاهد مقال میکشاید کہ -
حضرت اعلی را اگرچہ در معتقر الخانات اکبر آباد فی الجملہ صحتی
و یقینی در کونست بہم رسید لیکن چون ہنوز بکلیہ آن عارضہ مندرج
نگشتہ بقبہ آن آزار بحال و ضعف و فتور قوی در مرتبہ کمال بود

بجائی دگر چون گزشتی قرار • که تخت شہی میکشد انتظار
و درین ایام نصرتخان وک خاندوران بہادر مرحوم کہ بحراست قلعت
واسین قیام داشت و یرلیغ جہان مطاع بطلب او صادر شدہ بود
جہہ سالی عتبہ عبودیت گشتہ بعنایت خلعت خاص و اسب
و فیل و خطاب والی خاندورانی مشمول عواطف خصلورانی گردید
و بعد از وصول رایت ظفر نگار بگوالدار چون بی شکوہ فتنہ پڑوہ
یا لہوری انبوہ چنانچہ رقمزدہ کلک بیان خواہد شد بدہوا پور آمدہ
بنواع تدبیرات و لطایف حیل در منع عبور موکب جلال لڑ آب
چغبل میکوشید و اکثر گذرہای مشہور و مقرر را ضبط کردہ بہ بستن
مورچال و نصب ابواب توپخانہ استحکام تام دادہ بود لا جرم رای
عالم آرای حضرت شاہنشاهی بعد از اطلاع بر اینمعنی پرتو اہتمام
و توجہ بر تحقیق گذر و تدبیر عبور از دریای مزبور انگند و از آنجا کہ
کن خاتان موید دین پرور را ہموارہ خضر توفیق در ہر طریق راہبر
است بعد از استکشاف و تفحص از زمینداران آن بوم و بر بظہور
پیوست کہ گذر بہدور بہ کہ از سمت گوالیار بر دست راست دہولپور
بمسافت بیست کرورہ واقعست بدایاب قابل عبور موکب ظفر ایاب
است و چون عساکر مفسور ہنوز از گذار آب درر و گذر مذکور غیر
مشہور است بی شکوہ بلخرد مغرور از کوتاہ بینی تا حال بضبط
و محافظت آن نپرداختہ بنابراین روز دیگر کہ جنود ظفر اعلام آنجا
مقام داشت خدیو جہان خانخانان بہادر مدہ سالار و ذو الفقار خان

زمینداران و نرور بمکرمات خلعت و اسب و شمشیر و چینه‌ت بندیده
 بمطای اسب و خلعت مهابی گشته و دولت افغان بمنصب هزاری
 و پانصد سوار سراز دولت بندگی گردید و همچنین دیگر زمینداران
 مالوه مورد عنایات و مطرح التفات بادشاهانه شدند و بسیاری از
 بندهای آستان سلطنت و ملتزمان ركب دولت باضانه منصب
 و عطایای هنیه از اسب و فیل و شمشیر و سپر و نقاره و علم مطرح
 انظار فضل و کرم گردیدند و از گروهی که برهنه‌نوی بخت و
 دلالت توفیق از خیل مخالف جدا شده باستقامت عتبه جلال کامیاب
 گشته بودند مخلصان خلف منصور حاجی ب خطاب بکه تازخانی
 و منصب سه هزار و پانصد سوار و عطای خلعت و اسب
 و انعام بیست هزار روپیه و سیف الدین محمود معروف بفقیر الله
 ولد تربیت خان مرحوم بمدرت خلعت و خطاب میف خانی و
 منصب هزار و پانصدی هفصد سوار و مسعود یادگار نبیره احمد بیگخان
 مغفور بمکرمات خلعت و اسب و خطاب جد خورش احد بیگ
 خانی و منصب هزار و پانصدی شش صد سوار و محمد مقیم ولد شاه
 بیگخان بعنایت خلعت و خطاب مقیم خانی و منصب هزار و پانصد
 سوار نوازش یافتند بالجمله گیتی خدیو مرید منصور پیش از سه مقام
 در ظاهر بلده اوجین بیست و هفتم رجب قرین دولت دارین از آنجا
 نهضت نموده به بیست و هشت کوچ و سه مقام بیست و هشتم
 شعبان حدود گوالیار را از نورمول همایون زینت پذیر ساخته
 و در جنب بلده مذکور خیام نزول برافراختند • • نظم •
 چو جنب شهنشاهیش میکشید • نیلومت خالی اقامت گزید

هزار خانى و اضافت پانصد دو صد سوار بمنصب دو هزارى پانصد
 سوار و محمد بيگ خوبشكى بـخطاب دیندار خانى و اضافت پانصدى
 دو صد سوار بمنصب دو هزارى پانصد سوار و مرتضى خان بمرحمت
 فيل و اسب و اژدها و اضافت بمنصب دو هزارى پانصد سوار
 و احمد خوبشكى بـخطاب اخلاصخاني و اضافت پانصدى صد سوار
 بمنصب دو هزارى پانصد سوار و حميد كاكـر بـخطاب كاكـرخانى
 و معهود منگلى بـخطاب منگلى خانى و احمد بيگ ميرتوزك
 بـخطاب ذو القدر خانى و اسماعيل نيازى بـعطای علم و خطاب
 خانى و مير ابو الفضل معمورى بـخطاب معمور خانى و اضافت
 پانصدى صد سوار بمنصب هزار و پانصدى پانصد سوار و حميد
 الدين بـخطاب خانه زاد خانى و مير عيسى ولد اسلام خان بـخطاب
 همت خانى و عطای خلعت و اسب و منصب دو هزارى دو صد
 سوار و شيخ عبد العزيز بعنايت خلعت و اسب و خطاب خانى
 سر بلند گشته و خواجه گلان بخدمت ديوانى صوبت مالوه معين
 گشته بـخطاب كفايت خانى و مرحمت خلعت و اسب و باضافت
 سيصدى و صد و پنجاه سوار بمنصب هزارى دو صد سوار سرافراز
 شده و عالم منگه زميندار گذر كه درينوقت دولت زمين بوس
 دريافته بود بـخطاب راجكى و عطای خلعت فاخره و اسب و فيل
 با سازنقره و شمشير و كمر خنجر و جيفه مرصع و گوشواره مراريد مشمول
 مزاحم گوناگون گشته و رخصت وطن يافت كه همراه كفايت خان
 بمرام خدمت دولت خواهى قيام نمايد و سوبهنگه زميندار
 كلبي بهيت بعنايت خلعت و اسب و دهكدهكى مرصع و اسر منگه

عنایت طوغ و نقاره و یک زنجیر فیل و میر ضیاء الدین حسین که
 سابق بخطاب همت خانی نامور شده بود بخطاب اعلام خانی و
 مرحمت امپ و انعام چهار هزار روپیه باضافه پانصدی پانصد
 سوار بمنصب سه هزاری و پانصدی هزار و پانصد سوار و بهادر خان
 بعنایت امپ و علم و ذوالفقار خان بعطاء خلعت و اسب مرانراز
 خان بمرحمت امپ و فیل و غازی بیجا پوری بخطاب زندوله خانی
 و باضافه هزار سوار بمنصب چهار هزار و پانصد سوار و کار طلبخان
 باضافه هزار و پانصد سوار بمنصب چهار هزار و پانصد سوار
 از انجمله هزار سوار دو اسبه و سه اسبه و عابد خان باضافه هزار و پانصد
 سوار بمنصب چهار هزار و پانصد سوار و شجاعخان ولد خانخانان
 بهادر سپه سالار بعنایت خلعت و اسب و باضافه هزار و پانصد
 سوار بمنصب سه هزار و پانصد سوار و عبد الرحمن بیجا پوری بخطاب
 شرزه خانی و باضافه پانصدی پانصد سوار بمنصب سه هزار و
 هزار و پانصد سوار و الهام الله ولد رشید خان انصاری بخطاب پدر
 خویش و مرحمت خلعت و علم و باضافه هزار و پانصد سوار
 بمنصب سه هزار و پانصد سوار از انجمله پانصد سوار دو اسبه
 و سه اسبه و راجه اندرمن دهن دیرا بعطای نقاره و علم و دبی سنگه
 بندیده بمرحمت خلعت و اسب و لود بخان بعنایت امپ و نقاره
 و علم و فتح رو هیله بخطاب فتح جنگ خانی و مکرمت نقاره و
 علم و باضافه پانصدی پانصد سوار و پانصد سوار و اسمعیل
 خویشگی بخطاب جانباز خانی و عطای علم و باضافه پانصدی
 سوار بمنصب دو هزار و پانصد سوار و کمال لودی بخطاب

حازمت اکسیر خاصیت فایز گردانید و حضرت شاهنشاهی تمام روز آنجا بسر برده بعد از نماز مغرب که خبر رسیدن اردوی معلی و انراخته شدن دولخانه والا بعرض اشرف رسید قرین محالیت با عاگیر ظفر مآثر حواری شده بمعسکر گردون شکوه که بمسافت یک کروزه در همان بولهی واقع شده بود شرف نزول ارزانی فرمودند و مراد بخش را بجنگد رچی یکدلی و موافقت با اولیای دولت درین نتم آسمانی مورد انظار عاطفت و مهربانی فرموده بانعلم پانزده هزار اشرفی و مرحمت چهار زنجیر فیل کوه پیکر و دیگر عطایا و مواهب عز اختصاص بخشیدند و نهال گلشن عظمت و مرتبتند کوهر محیط محالیت و ارجمانی بادشاهزاده عالیقدر محمد سلطانرا باضافه پنج هزاری پنج هزار سوار بمنصب پانزده هزاری ده هزار سوار مشمول انظار مرحمت فرمودند و بیست و سیوم میاه مذکور ظاهر بلد لوجین از پرتو نزول همایون مطلع انوار فیروزی شد و گروهی از بندهای عقیدت سگال که درین نبرد اقبال مصدر گوشش و جانفشانی گشته بودند مورد جلال الطاف و اعطاف شده کمیداب نوازش بادشاه گردیدند از آنجمله انجالبخان بمرحمت خلعت خاصه و دو زنجیر فیل و انعام یک لک روپیه مطرح انوار عنایت گفته بخانخان بهادر سپه سالار والا خطاب شد و ملتفتخان بخطاب اعظم خانن و خدمت جلیل القدر دیوانی و مرحمت خلعت خاص و امپ با ساز طلا و طوغ و نقاره و از اصل و اضافه بمنصب چهار هزار و پانصد سوار بایه اعتبار بر انراخت و مفتخر خلی برادرش که میر بخشی موکب اقبال بود بخطاب خانزمانی و

فیروزی مآل مورد فنا و زوال گشتند از سردران لشکر مصلح و نام
آوران جنود مسعود موای مرشد قلینخان چنانچه سبق ذکر یامست
دیگر کسی عرصه تلف نشد و غیر ذلک الفقار خان و سکندر روهیله
و شیخ عبد العزیز و رکنتمه منگه راتهور دیگری از عمدها را
آسیب زخم نرسید ازین فواریان نصرت مند شیخ عبد العزیز بکثرت
تردد و جانفشانی و حسن شجاعت و کار طلبی بیست و یک زخم
برداشتنه بود لیکن ببرکت اخلاص دوست و نیکو عقیدتی از مضرت
جانی و خطر هلاک ایمن مانده بمرهم گستری الطاف و عنایات خدیو
دشمن گداز دوست نواز آن زخمها بالتیام گرانید نیش بنوش
جراحات بر راحت مبدل گردید القصه بعد از وقوع فتح و ظفر
شهنشاه موبد دین پرور دست نیاز بدرگاه ایزد نصرت بخش کار ساز
برآورده سجدات شکر آلهی و سپاس الطاف نامتناهی بتقدیم رسانیدند
و لوای غلبه و فیروزی باوج حشمت و بهروزی انراخته و لوای
کوس فتح و گورگه شادیانه مانند صیت اقبال و طنطنه جلال
خویش بلندی گرا ساخته قرین بخت فیروز و طالع دشمن سوز
بدو اتخانه مختصری که در جنگ همراه بود و باشاره وال در موضع
لشکرگاه غنیم برپا کرده بودند نزول اجلال نمودند و آنجا با ملازمان
و کلب نصرت و مجاهدان جنود هومات نماز ظهر بجماعت گزارده بعد
از ادای فرض و سنت شکرانه این موهبت کبری را از روی نیاز
دوگانه ادا کردند و مراد بخش اینجا بعر بساط نبوس رسیده تسلیم
مبارکباد فتح نمود و دیبى سنگه بندیده را که با خود بسده سنیه آورده
بود از میامن مرحام پادشاهانه التماس عفو تقصیرش کرده بدولت

دار و ادوات رزم و پیکار همراه داشتند بنیروی زبردستی و خصم انگنی طالع والای خدیو زمان این چنین شکست فاحشی خورده سزای جصارت و بی ادبی و پاداش جهالت و محال طلبی خویش یافتند چنانچه بغیر از زخمیانی که بیای مردی فرار نیمجانی از عرصه کارزار بدر بردند و جمعی از آنها نیز در بوادی خذلان و خواری از آمیب زخمهای کاری جان بجان آفرین سپردند قریب شش هزار کس از مقتولان آن مخذولان و کشتگان آن بخت برگشتگان باشاره والا بشمار و تعداد در آمده • • نظم •

بگیتی ست تارسم فتح و شکست • چنین فتح کس را نداد ست دست نه چشم زره این چنین فتح دید • نه گوش سپرد در مضانی شنید و از آنجا که خلقت قدسی مرشت این برگزیده الهی منبع گوهر مروت و معدن جوهر فتوتست تعاقب لشکر گریخته که آب روی مردی بر خاک بی ناموسی ریخته بودند تجویز فکرة بهادران نصرت لوا را که از رم تگامشی که شیوه عاجز کشی ست منع فرمودند و نیز بمقتضای کمال دین پروری و مسلمانی که سر رشته جبلت همایون ست حکم عالم مطاع بنفاد پیوست که دران معرکه و غا هرکرا مسلمان یابند بجان امان داده دست از خون او بدارند و از اردو و بنگاه غنیم متعرض عرض و ناموس مسلمین نگردند و بیمن اقبال ستمدی و مدد حفظ و حمایت ایزدی که در جمیع معارک و میداین شامل حال هوا خواهان دولت ابد قرین است درین آویزش و کارزار که نظیر کارنامه رستم و اسفندیار بود چندین امراء نامی از راجپوتان و مسلمان بتیغ قهر و انتقام مجاهدان

خود کشیده با معدودی از راجپوتان زخمی نیم کشته که بقیه
 السیف عساکر نصرت بودند راه وطن پیش گرفت • بیت •
 چنان بیمناک و هراسان گریخت • که زنار را از گرانی کسبخت
 و قاسمخان و سایر لشکر بادشاهی که دران رستخیز به هدف ناوک
 قضا نگشته بودند بکام ناکسی راه فرار سپردند و بر آوردن نقد حیات
 ازان مهله غنیمت شمردند و همای همایون فال فتح و ظفر از لوح
 لطف و عنایت آلهی بر پرچم رایت منصور سایه گستر شده شاهد
 نصرت و فیروزی در آئینه تیغ مجاهدان موکب جلال جمال نمود
 و گلهای خرمی و شادمانی در سرا بستان آمال و آمانی هوا خواهان
 شکفتن آغاز کرد و مجموع توپخانه و خزانه و فیضان غنیمت بقید ضبط
 و تصرف اولیاء دولت فیروزی لوا درآمده همه اموال و سامان و اردو
 و بنگاه مخالفان تاراج لشکر ظفر اثر شد • • نظم •
 دلبران چو فارغ ز هیجا شدند • بناراج بنگاه اعدا شدند
 ز دشمن کسی بخت اگر یار داشت • همین سر بدر برد و هامان گذاشت
 بدست اندر آمد بسی باد پا • ز خون جمله دست و پا در حفا
 به بند آمد از هر طرف فیل مست • چرمستی که افتد عسس را بدست
 بالجمعه بنیم اشاره آبروی شمشیر و یک حمله اقبال عالمگیر شه نشاء
 جهان این قسم فتح نمایانی که طراز فتوحات آسمانی و عنوان
 نامهای پاحتانی تواند بود نصیب احباء این سلطنت جاویدانی
 گردید و ازینگونه لشکری گران و جیهی پیکران که اعظم راجهای
 هندوستان و مرداران عمده جلالت نشان دران فراهم آمده بودند و توپخانه
 عظیم با ساز و سامان و فیضان فلك شكوه کوه توان و سایر اسباب گیر و

و امر منگه چندراوت از هراول غنیم لئیم با خیل و حشم و طبل و علم در اثناء نبرد و پیکار از معرکه کارزار رو تافتند و بیای مردی فرار رخت هستی از آنعرصه فتنه بار بدر برده بجانب اوطان خود شتافتند و مراد بخش که در برانغار موکب ظفر پیرا صف آرا بود از جانب یمن بر بنگاه اعدا که در عقب آن جیش هزیمت گرا بود ریخته بغارت و تاراج پرداخت و باین حرکت بی موع آن گروه منهور جاهل را لختی مضطرب و متزلزل ساخت و از جوتی که هراست اردوی غنیم بآنها متعلق بود مالوجی و پرسوجی^(۲) تاب مقاومت نیاره رخ از جنگ وستیز و رو از شم شیر نیز بر تافته آهنگ گریز کردند و دیبی منگه که عقل درمت و تدبیر دور اندیش داشت از راه انقیاد در آمده پیش مراد بخش رفت وادرا شفیع عفو جرایم و وسیله صفع مائیم خویش ساخته با او همراه شد و چون عبور لشکر مراد بخش درین حرکت از سمت چپ راجه جسونت منگه بود و از نزدیک قول آن مرخیل فتنه گذشت سپاه او را فی الجمله آویزیشی با اعداء جمارت میفش روی داد افتخار خان و چندی دیگر که در سمت یسار آن حرب ادبار بودند بمقابله و مدافعه پرداختند و بترکتاز جرأت هیجا دو اسبه بجانب عدم تاختند و راجه جسونت منگه از ملاحظه اینحال و مشاهده نیروی اقبال بی زوال بر خلاف داب راجهای بزرگ تدار و راجدوتان تهور کیش نهایت آثار ننگ فرار بر خود پسندیده و نیل عار پر چهره روزگار

فتاد آنقدر کشته در کارزار • که شد بسته راه گریز. موار
 ز تیغ جهاد آتشی بر فروخت • کزان هندوی جنگجوزنده موخت
 دران میدان کین چندان خون کفاری دین ریخته شد که تا ابد
 سبزه از خاک آن زمین لاله گون روید و آنقدر پشته از کشته آماده
 گشت که زاغ و زغن آن وادی تا قیامت طعمه نجوید از بس مخالفان
 تیره سر انجام را سر از تن جدا کرد دم تیغ انتقام کنده آغاز نهاد
 و بس که پیغام فنا بگوش جان اعدا رسانید زبان تیز خنجر از
 کرافتاد •
 • نظم •

دران کینه خواهی ز بس طمن و ضرب • ز کار خود افتاد آلات حرب
 چوتیر شکسته کمان شد ز دست • زره پاره شد چون گریبان مست
 حاصل که بهادران فیروزمند با آن گروه شقاوت پیوند چنان گیروداری
 بردند و کارزاری نمودند که ترک خون آشام بهرام را از نظاره آن
 قهر و مولت تیغ مطوت در نیام خجلت ماند و هندوی تند خوی
 زحل را از مشاهده آن دلیری و کندآوری دود حیرت بسر برآمد
 و درین رختخیز به و ستیز مرد آزما مکند سنگه هاده و سجانسنگه
 میسودیه در تن سنگه راتهور و ارجن گور و دیال داس جهال و موهن سنگه
 هاده که از سرداران معتبر و عمدها و اعیان آن لشکر بودند بتیغ
 آبدار آتش بار مجاهدان ظفر شعار مردانه دار مر در جیب عدم
 کشیدند و جمعی کثیر و فرقه انبوه از نام آوران آن گروه باطل پژوه
 همراهی آن سالکان مسالک فنا گزیدند و از غلبه شکوه و صلابت
 موکب گیتی کشا و مشاهده آن فر عظمت و جلال شهنشاه ظفر لوا
 راجه رایسنگه میسودیه از قول مخالف و راجه سجان سنگه بندیده

رسانید و در همین اثنا شهنشاه عالمگیر ظفر لوا که سوار فیل کوه
شکوه بودند و مشاهده سعی و جلالت و نظاره تلاش و کوشش هر دو
گروه میفرمودند چون دیدند که اعداء جهالت کیش رایت جرأت
داستیا افراشته و ضدمع تیغ قهر و ناوک بلا بجان برداشته خیره روشی
و چیره دستی میکنند عرق شجاعت خسروی حرکت نموده و جوهر
بعالت ذاتی را کفر نموده با ملازمان ركب نصرت قرین بکومک
مبارزان جهاد آئین متوجه گردیدند و بهادران جانشینار و دلیران
عمره کلزار را که با دشمنان نابکار گرم گیر و دار بودند بپمن اعانت
و امداد و نیروی اقبال خدا داد قوت بخشیده چنان نزدیک رسیدند
که قول همایون بهراول پیوست • بیت •

بجائی که او رخس کین رانده بود • تهور چو گرد از قفا مانده بود
از آثار شوکت و شکوه بادشاهی که پرتو انوار عظمت و جلال
آلهی ست اعداء بد عاقبت را پشت همت شکسته بازوی جرأت
بستنی گرائید و جنود مسعود را این حمله رستما • و حرکت بهادرانه
ازان جوهر تیغ عالمگیری مایه دلوری و دلیری گردید غازیان لشکر
منصور مانند خیل نور که با سپاه ظلمت متیزد و بمان شعله برق
که در سیاهی آویزد با گروه مخالف و فرقه ضال بکوشش و قتال
در آویخته بضرب شمشیر و طعن سنان آن جهالت کیشان را مانند
بنات النعش متفرق و پیریشان ساختند و خورشید سان بدیع عدو
موز بسیاری از هندوان بد اختر تیره روز را چون سایه بر خاک
هلاک انداختند •

زبس راجپوتان به پیکار و جنگ • گذشتند از جان بناموس و ننگ

نجا بخان و حایر بهادران هراول موکب گردون شکوه مانند کوه
 بمیلاب حمله آن گروه از جانفروان پهلوی قرار در میدان مبارزت استوار
 ساختند و بنیروی بازوی همت و شهامت بمدانعه و مقابله آن
 متهوران ضلالت آئین پرداختند اگرچه جنود غنیم خمران مآب
 در کثرت و انبوهی یاد از تراکم انواع محاب میداد لیکن تیغ آتش بار
 مجاهدان ظفر شمار کار برق خاطف مینمود و هر چند نخل ثبات
 و نهال استقلال اعداء در زمین کین ریشه محکم داشت اما باد
 حمله مبارزان فیروزی اعلام قایم مقام ریلح عاصف بود ناک جان
 ستان دلیران عرصه هلیجا چون تیر قضا بلیخط از شمت می جست
 و گرز گران سبکستان میدان وفا از خود کامه بر سر اعدا می شکست
 از بس عقاب تیز پر تیر از خانه کمان در پرواز بود شیر نلک روی هوا
 نیستان می پنداشت و بسکه زمین از خون معاندین رنگین
 مینمود و هم غلط بین از روی اشتباه عرصه رزمگاه را صاحت لاله
 ستان می انگاشت •

• نظم •
 شعی تیر چون سومی هندو روان • همه مندل جبهه کردی نشان
 ز بس بهر دین تیغ در کار بود • زهی بر همان جاکه زنا بود
 و چون غنیم لثیم بهجوم تمام و جلالت عظیم با جنود اقبال در آویخته
 گرم ستیز و خونریز بود شیخ میر با سایر دلاوران طرح دمت راحت
 بوقت حمله آور گشته خود را بر کمرگاه آن خیل ادبار زد و مرتضی
 خان نیز با دلیران التمش در رسیده مصدر ترددات نمایان گشت
 و همچنین صف شکفان با بهادران طرح دست چپ رخس
 شجاعت انگیزه بر مخالفان حمله کرد و کوششهای مردانه به تقدیم

نوجی در خور کثرت و هجوم مخالفان نداشتند دست اعتصام بحبل المتین اقبال بدوزال خدیو جهان زده و پای ثبات و قرار در عرصه کارزار استوار داشته از جا نرفتند و بعد از گیسو دار بسیار و معی و تلاش بی شمار که منتهای مرتبه پداهیکری و جانفشانی بود مرشد قلیخان مردانه وار نقد جان نثار نموده بگلگونه شهادت چهره معادت بر انروخت و باحراز نیک نامی جاوید سرمایه حیات ابدی اندرخت و ذو الفقار خان بآئین داوران ناموس جوی هندوستان که چون کار جنگ تنگ شود از اسبان پیاده شده دل بر هلاک می نهند و اکثر اوقات بحسن ثبات قدم و رموخ عزیمت غنیم را هزیمت میدهند از اسب فرود آمده با معدومی پای همت و جلالت بقصد نیل سرخروئی و شهادت در میدان و غا افشرد و داد شجاعت و دلیری داده دران آزمونگاه جوهر مردانگی گوی ثبات و احتفال از اقوان و امثال برد اگرچه گل زخمی از شاخصار مردی چبد لیکن ببرکت توجهات والی حضرت شاهنشاهی و میامن حسن اعتقاد و نیکو خواهی از آمیب هلاک ایمن ماند راجپوتان بد گهر جهالت پرور از وقوع این حال خیره تر شده و از توپخانه همایون گذشته بهمان هیئت اجتماعی بر هراول موکب منصور تاخذند و جمعی دیگر از هراول آنخیل ضلالت منفس و جوتی از لشکر قول و التمش نیز بکومک و امداد آن تیره بختان بد نهاد حمله آورده جنگی عظیم در پیوست بادشاهزاده والا تبار و

از منصبداران را در میسر جای داد و مالوجی و پرموجی و راجه
 دیبسی سنگه بندیده را بمحافظت اردو که نزدیک بجنگ گاه بود گذاشت
 و بعد از تسویه صفوف بعزم رزم آهنگ جنگ از معسکر خود
 موار شده با آن لشکر گران و سپاه بی شمار متوجه عرصه متیز و پیکار
 گردید القصة پنج شش گهزی از روز گذشته تلاقی فئدین اتفاق افتاد
 نخست از طرفین بانداختن بان و توپ و تغذگ که آتش افروز
 رزم و مقدمه جنگ امت هنگامه حرب و جدال تیز شده رفته رفته
 نیران قتال اشتعال یافت و کار کشش و کوشش بالا گرفت. • نظم •
 بلا آتش. فتنه را کرد تیز • توگفتی پدیدار شد رستخیز
 چنان تیغ کین را شد آتش بلند • که جستمی ز جا جوهرش چون میند
 عساکر اقبال بنوزک تمام و ترتیب شایسته صف بسته و بحال
 آرامند چنانچه قانون رزم آزمائی و آئین سپه آزمائی مت آهسته آهسته
 پیش می آمدند و بضرب تیر و بندوق و بان رخنه در بناده مر
 مخالفان می افکندند درین اثنا از هراول آن موکب ادمبار جمعی
 کثیر از راجپوتان متهور جلادت خو • • نظم •

همه سرکش و جاهل و جنگ جو • چو شمشیر آهن دل و سخت رو
 بمحروغا جملگی هم قدم • همه بسته چون موج دامان بهم
 مثل میکند سنگه هاده و رتن راتهور و دیال داس جهالا و ارجن گور
 و دیگر عمد ها و رؤسای آن قوم بی باک ضلالت کیش با تمام اتباع
 و سپاه خویش رایت چهل و تهور افراشته و دست تعلق از جان
 برداشته بیکبارگی جلو انداختند و نخست بتوبخانه همایون رسیده
 بجنگ و ستیز پرداختند مرشد قلیخان و ذوالفقار خان با آنکه

لوا بملازمت اشرف آوردند و استعفاء جرایمش نمایند چو التماس آن
کم اندیش تیره رای ناشی از مکر و تزویر و مجنی بر دفع الوقت
و تاخیر بود و پرتو صدف و فروغ راستی نداشت اثری از آن ظاهر نشده
جوابی نفرستاد و آماده جنگ و نضاد و مهیای نبرد گشته بدشت کفر
و ضلالت لوابی جرأت و جهالت بر افراخت و بترتیب لشکر و صف
آرائی انواع نوبت اثر خویش پرداخته قاسمخان را سردار هراول
ساخت و جمعی از راجپوتان عمده نامی جلالت شعار مقل میکند
سنگه هاده و راجه حیان سنگه بندیل و امر سنگه چندراوت و رتن
راتهور و ارجن کور و دیال داس جهالا و موهن سنگه هاده و دیگر اء اعظم
راجپوتان و خوشحال بیگ کاغغری و سلطان حسین ولد اصالخان مرحوم
و دیگر بندگان معتبر بادشاهی و مردم کر طلب سپاهی در آن نو چ تعیین
کرد و بهادر بیگ بخشی آن لشکر را که داروغه توپخانه هم بود با تمام
توپخانه بادشاهی و جانی بیگ خویش قاسمخان و جمعی دیگر
در پیش صف لشکر باز داشت و مخلص خان و محمد بیگ و
یادگار بیگ را که از سپاهیان نامی توران بودند بقراولی گماشت
و مهیم داس کور و گوردهن راتهور را با فوجی از مردم کر دیده و
راجپوتان جلالت منش در التمش مقرر نمود و خود با راجپوتان
نهر کیش خویش که از دو هزار حواری بیش بودند و بعضی دیگر از راجپوتان
عمده بادشاهی مثل بهیم ولد راجه بیتهل داس کور و امثال آن در قول
قرار گرفته راجه رایسنگه میسودیه را با جمیع راجپوتان قوم او
در میمنه قول و افتخار خان را با سید شیرخان باره و مید سالار و
یادگار محمود و محمد مقیم ولد شاه بیگ خان و گروهی دیگر

بالجمله چون راجه جسونت سنگه خبر اهتزاز موکب جلال بعزم
محماره و قتال شنید مدمه سطوت و صلابت و نهیب قهر و مهابت
شهنشاه توفیق سپاه تزلزل در بناء صبر و ثباتش انگنده دل ضلالت
منزلش از تاثیر جلالت شان و صولت اقبال خدايگان جهان مغلوب
لشکر رعب و هراس و دستخوش جنود خوف و اضطراب شده
خواهست که دفع الوقتی کند و آن روز بدستیاری ربو و رنگ باعث
تعویق جنگ گشته کار خود را چاره درست اندیهد و نقض حيله
و تزویری بر آب زند غافل ازین معنی که • بیت •

چو آهنک صیدی کند شاهباز • نکردد پدم لایه صعوه باز
و باین خیال خام و اندیشه نا تمام وکیل خود را بخدومت همایون
فرستاده اظهار عجز و بندگی و ندامت و هرانگدگی کرد و بزبان
ممکنات و انکسار پیغام نمود که مرا داعیه رزم و پیکار
نیست و یارای جرأت و جصارت با موکب نصرت شعار نه بلکه
اراده ملازمت دارم و جز بندگی و اخلاص طریقی نمی سپارم
اگر خدیو جهان بمقتضای فضل و کرم برین بنده بخشوده نسخ
عزیمت نهد نمایند آمده تقبیل بساط عبودیت را سرمایه دولتی
میشمارم از آنجا که ضمیر منیر شهنشاه عالمگیر پیوسته از صور الهام
نقش پذیر است بمکنون خاطر او متغطفن گشته جواب فرمودند
که چون بفرخی و فیروز مندی سوار شده ایم توقف و درنگ معنی
ندارد اگر گفتار او بصدق و راستی مقرون و خالی از شایبه حيله
و افسوس نیست از لشکر جدا شده تنها پیش نجاتبخان بیاید که خان
مذکور او را بخدومت بادشاه زاده عالی تبار محمد سلطان برد و ایشان

خویشگی و کیسری سنگه بهورتیه و رگه‌ناته سگه راته‌ور و مسعود
منگلی و مید منصور و بادل بختیار و سیف بیجاپوری و گروهی
دیگر از دلداران جلالت آئین در جانب یمین موکب نصرت قرین
طرح نمودند و صف شکنخان را باجمعی از اهل ترپخانه و خواصخان
و مکندر ووهیل و برخی از امراء دکنی مثل جادو رای و رستم راو
و دولت‌مند خان و داماجی و باباجی و بیتوجی و یسونب راو طرح
دست چپ فرمودند و قراولی جنود ظفر پناه بمعد تردد و کار
طلبی خواجه عبید الله و قزلباشخان و عبد الله خان مرای و دروست
بیگ برادر او و محمد شریف تولکچی و رعند انداز بیگ و جمعی
دیگر از مردان کار و زمره قراولان و عمل شکار مقرر گشت و ماهیچه
زایت نصرت نشان خورشید شان از اوج قول طلوع نموده گیتی خدیو
عالمگیر با فر آسمانی و تایید ازلی مانند جوهر شجاعت و پردلی در
قلب لشکر جای گرفتند و جمعی از بندهای خاص و دلداران ثابت
قدم در سمت اخلاص مثل امالتخان و مخلص خان و تهورخان و قلیچ خان و
جوهر خان و هنربر خان و ذوالقدر خان و بیگ محمد خویشگی و
غیرتخان و هزاردار خان و میر ابراهیم قوریبگی و بهکونت سنگه ولد
راوستر سال هاده و سو بکرن بندیل و آله یار بیگ میر توزک
در رکاب نصرت مآب کامیاب سعادت گشتند • • • نظم •

بیاراحت شاه توکل شعار • مپاه ظفر را یمین و یسار
مپاهی ثبات و تحمل همه • همه تن دل و دل توکل همه

و الهام الله و عبد الباری انصاری و میر ابو الفضل معموری و قادر داد انصاری و جمعی دیگر از مبارزان و ابطال و دلیران عرصه قتال با ایشان معین ساختند و ذوالفقار خان که از قدیمی بندهای جانسپار بود با برخی از اهل توپخانه و بهادر خان با ها دیداد خان و سید دلور خان و زبردستخان و ساداتخان و حمید کاکر و دیگر مجاهدان شهامت پرور بهر اولی بادشاهزاده و آلاتبار لواء مبارزت باورج دلوری برانراختند و اهتمام توپخانه بعهده شجاعت و کاردانی و کوشش و جانفشانی مرشد قلیخان که از بندهای راسخ العقیده فدوی بود مقرر گردید و مراد بخش را با سپاه و حشم او در برانغار موکب نصرت شعار بازداشتند و سرداری جرانغار فیروزی آثار نامزد قره باصره دولت غره ناصیه حشمت بادشاهزاده و الا گهر معادت توام محمد اعظم نموده ملتفت خان و همت خان و کار طلبخان و سپه دار خان و راجه اندر من دهندیره و هوشدار خان و مختار خان و میر بهادر دل برادر خان مذکور و مددخان و شیخ عبد العزیز و سید یوسف و اسمعیل نیازی و یعقوب ردلور و اوزبکخان و نعمت الله ولد حسام الدین خان و سید حسن و کرن کجی و راجه سارنگدهر و غیرت بیگ و ممریز مهمند و جمعی دیگر از جنود قاهره در انطرف بمبارزت و کند اوری گماشتند و سرداری التمش بشهامت و صرامت پناه مرتضی خان تغویض یافته سید بهار و حمید الدین ولد ابوسعید نبیره اعتماد الدوله و ملازمان چوکی خاص با او معین شدند و زبده فدویان اخلاص منش شیخ میرزا که جرهر شمشیرش بگوهر تدبیر آراستگی داشت باسید میر برادر او و عبد الرحمن و غازی بیجاپوری و فتح خان و هیله و اسمعیل

آمده و آتش قهر خهروانه زبانه زده تنبیه و گوشمال آن باطل مگال
در کیش مردمی و حمیت و آئینی فرمان ردائی و سلطنت واجب
دانمندان و روز مبارک جمعه بیست و دوم رجب سنه هزار و شصت
و هشت هجری مطابق هفتم اردی بهشت هنگام مبع که شاه چرخ
ارنگ عالمگیر مهر در عرصه چارم سپهر تیغ ظلمت سوز بقصد انتقام
هندوی تیره روز شب از نیام کین کشیده لشکر کثر کیش ظلام را
انزام داد و اعلام حیه نام جنود لیل از پرتو ماهچه رایت انوار
ملطان فہار رو بحجاب تواری نهاد خدیو موفق و منصور پاک
اعتقاد بقصد مدافعت آن جیش کفر و عناد کہ فی الحقیقت غزو
جہاد بود بتسویف صفوف جدال و آرایش افواج اقبال و آرامتن
نبیل کوه پیکر خصم انگن و پیش بردن توخانہ دشمن سوز صف
شکن فرمان داده و دل بر عون عنایت ایزد نصرت بخش نہادہ حکم
نواختن کوس جنگ و انراختن لواہی رزم کہ زہرہ گداز بیدان عرصہ
نبرد و غیرت افزای مردان مرد است فرمودند و مانند مهر تابان کہ
بز بلند آسمان براید سوار فیلی کوه پیکر فلک توان شدہ بتوزکی
شایسته و آئینی خجسته با جہاد نصرت و تائید آہی و مطوت و
ملابت شہنشاہی متوجہ دنع و استیصال آن فرقہ ضلال و مستحقان
عذاب و نکال گشنہ رخ بعرصہ کارزار آوردند و ہراول نصرت اثر را کہ
مقدمۃ الجیش فتح و ظفر بود برایت اقتدار بادشاہزادہ والا نزاہ
عالی تبار محمد سلطان و فجاہتخان امتوار کردہ شجاعت خان
خلف خان مذکور رسید مظفر خان بارہہ و احمد خویسکی و لودبخان
و پردلخان و کمال لودی و مید نصیر الدین دکنی و جمال بجاہوری

لطیف سر پنجه قهر و مطونش رنگ جرأت از رخسار همت در بازو
 آری فوج ظلمت تیره روز با همه سیاهی لشکر در راه موکب
 عالمگیر مهر انور سفید نتواند شه و سپاه نکبت شعار غبار با آن
 ازدهام و کثرت حشر در رهگذر باد صرصر جز پریشانی طرفی
 نتواند بست چائی که شهباز همت بلند قصد پرواز کند اگر زاغ
 مستمند هوای دعوی پرواز نماید بی شک شکار شاهین قضاست
 و گاهی که شیر دلیر بقصد نخچیر پر خیزد اگر رود راه حقیر با او
 متمیزد و محاله خونش هبا برگزیده آگهی را از کج اندیشی و
 بدخواهی مهتبی نفاق منش خلاف آئین چه زیان و دست پرورد
 لطف نامتناهی را از شر انگیزی و کینه توزی جمعی محال طلب
 کوتاه بین کدام نقصان • • نظم •

کسی را که اقبال رهبر بود • اگر مدد رهش سکندر بود
 بغیر روز مندی کهاید رهش • شود عرصه بخت جوانگش
 چو تایید حق یاور کس بود • بداندیش او کمتر از خص بود
 هر آنرا که اقبال خصم افکن است • چه باک ارجهانش همه دشمن است
 موبد صدق این معنی کیفیت حال شهنشاه موبد پاک دین است
 در محاربه راجه جهنمت منکه ضلالت آئین و صورت جسامت و بی
 ادبی آن نابکار بی دین و هزیمت یانتن از جنود نصرت قرین
 تبیین این مقال آنکه چون آن جاهل بدکیش بنصایح ارجمند
 بادشاهی که کذب پیش طاق دانش و آگاهی بود منته نشد و از
 تبه رائی و کوتاه اندیشی بصلاح کار پی نبرده با جنود ابدار قدم
 جرأت از حد خویش پیش گذاشت عرق غیرت شهنشاهانه بحرکت

کلیش حمیت بادشاهانه فرض و ضرور بود بترتیب لوازم رزم و پیکار
و تمهید مقدمات نبرد و کارزار پرداخته تقسیم افواج نصرت مآل
و تعیین مغوف حرب و قتال نمودند و آن روز و آن شب رعایت مراتب
هزم و احتیاط که مناط مبارزت و سپاهگری و اساس مرداری
و سرری است بجای آورده تدبیر جنگ و توزک مهیا فرمودند •

ذکر محاربه عساکر جلال با راجه جسونت سنگه بدسکال و ظفر یاقنن بر جنود کفر و ضلال بعون عنایت داور بیهمال

چون سابقه عنایت ایزدی بدرقه موکب دولت بخت بلندی
گشته لوای توجه والا و رایت عزیمت کشور کشایش بصبو عالی
مقصودی برافرازد و جیوش توفیق و جنود اقبال رفیق طریق امانی
و آمال سعادت مندی مازد که در سلوک مساک حشمت و
کمکاری هرکجا خاری بر سر راه دولتش آید دست حمایت بخت
کار ساز راه اورا ازان پردازد و در طی مراحل سعادت و بختیاری
هر تیره روزگاری که سد راه عزیمتش گردد زور بازوی طالع دشمن
کداز زودش از پا در اندازد و از غبار نسادی که باد نخوت اعداء
بد نهاد انگیزد گرد فتوری بدامن دولتش نشیند و از مصرع
منادی که از هوای پندار مخالفان شقاوت بنیاد خیزد نهال جاة
و حشمتش گزند نبیند و هر خیل ضالی که بآهنگ خلافتش رایت
جسارت در میدان کین برافرازد خذلان و نگل دو امپه بامتقبالش
تازد و هر حزب ادبباری که چهره دلیری به پیکارش برافروزد بیک

علیا آن بود که گرد پیکار انگيخته نگردد و خون مسلمانان درمیانه ریخته نشود پنج شش روز قبل از وصول بدهرمات پور کب رای را که از برهمنان فهمیده بود نزد آن جهالت کیش فرستاده اورا بنصایح ارجمند صلاح انگیز منع ارتکاب جسارت و ستیز نموده بودند و پیغام فرموده که چون مارا اراده جنگ نیست و عزم ملازمت حضرت اعلیٰ پیش نهاد خاطر والا ست اگر اورا بخت و دولت رهبری نماید بعد ملازمت همایون مستسعد گشته تقبیل رکاب اقبال را مایه افتخار و شرف روزگار خود مازد یا از سر راه موکب ظفر پناه بر خاسته بجوده پور که وطن اوست برود والا پایمال جنود دشمن مال گشته جز خسران و نکال حاصلی نخواهد داشت از آنرو که آنجاهل مغرور را کاخ دماغ ظلمت اندود دود غفلت و غرور و پیشگاه ضمیر خالی از پرتو دانش و شعور بود بروفق مضمون ابی و استنکبر وَ کَانَ مِنَ الْکَافِرِیْنَ از قبول این پیام صلاح آئین و کلام هدایت قرین شیطان صفت سر باز زد و بکثرت اعوان و انصار و جمعیت راجپوتان منتهور جلالت آزار که دران حزب ضلالت و خیل ادبار فراهم آمده بودند باد نخوت در سر انگنده آماده جنگ و پیکار شد و کب رای را باز فرستاده اظهار مخالفت و عصیان نمود و چون درینوقت نزدیک رسیده چنانچه گزارش یافت در برابر دهرمات پور که مضرب خیام فیروزی بود نزول نموده بود خدیو موید منصور در منزل مذکور که جهالت و جسارت آن تبه رای مغرور بیقین پیوست و موکب ظفر اثر بروفق فحشاء و قد اعذر من انذر در صف آرائی و نبرد آزمای با آن جیش خذلان معذور و تنبیه و تادیب آن خیل عدوان در

خدیدو جهان که بوساطت مراسلات یاد فرموده بودند در هژده گروهی
 کلچروده از محلی که می آمد عنان بر تافت و از بالای کلچروده
 گذشته در نواحی دیبالور چنانچه گزارش یافت بموکب اقبال
 پیوست و در ظلال حمایت و عاطفت این مایه ذوالجلال در آمد
 القصه راجه جسونت سنگه بعد از سه چهار مقام در نواحی کلچروده
 که انتظار خبر مراد بخش می بود شنید که او از راهی که می
 آمد بسمت دیگر گشت و در صدد تفتیش سبب آن حرکت بود و
 هنوز از عبور موکب منصور از نریده خبر نداشت درین اثنا نوشته
 راجه شیرام گور که در مالمند و بود مشتمل بر حقیقت گذشتن جنود
 مسعود از نریده بار رسید و جمعی از نوکران بی شکوه که در قلعه
 دعار بودند و بعد از قرب وصول عساکر فیروزی متأثر بنواحی قلعه
 مذکور از بیم سطوت انواج قاهره قلعه را خالی کرده برآمده بودند
 نیز باو ملحق شده اظهار این معنی نمودند راجه را از شنیدن اینخبر
 رعب اثر دود حیرت بسر بر آمد و از نشاء باد غفلت و بیخبری
 هشیار گشته از کلچروده برای که آمده بود بی نیل مقصود باز
 گشت و از آنجا بعزم جنگ و آویزش گام جرات و قدم جسارت از
 حد خویش نراتر نهاده یکمزل بسمت جنود اقبال پیش آمد و در
 برابر دهر مات پور بغلامه یک گروه معسکر ادبار گزید که سد راه
 موکب نصرت پناه شود بالجمله این مظهر فضل و رحمت آلهی و مورد
 تائیدات نامتناهی از آنجا که همواره همت قدسی شکوه مصروف
 صلاح حال عباد و نهمت خیر پزوه مقصور برسد ابواب فتنه و فساد
 است و بمقتضای شمول رافت و عموم شفقت پیش نهاد نیت

ایزدی بموضع دهرمات پور که در هفت کروهی اوجین واقع است و راجه جسونت ملکه با قاسمخان و تمام لشکریهای بادشاهی بعزم مقابله موکب منصور بفاصله یک کوه در برابر آن نزول نموده بود شرف قدوم بخشیدند و برکنار ناله چور نراینه قبه بارگاه حشمت و جاه باوج نصرت و فیروزی افراشته شد - اکنون کلک حقایق ارقام بحکم اقتضاء مقام بگذارش مجملی از حال راجه جسونت ملکه گرانیده جبین صفحه پیرا میگردد که راجه مذکور بعد از آمدن بمالوه و اقامت در اوجین چون از پیشگاه خلافت به تنبیه و نادیب مراد بخش مامور گشته بود وقتی که خبربر آمدن او از گجرات بصوب مالوه شنید با قاسمخان و سایر جنود بادشاهی از اوجین بقصد محاربه و قتال براه بانس برله روانه گشته بسر راه او رفت و بصد کروهی کچروده که از انجا میان او و مراد بخش هژده کروه فاصله بود رسیده توقف گزید و جاسوسان فرستاد که بر کیفیت حال مراد بخش و حقیقت عزیمتش آگاهی یافته خبر محقق بار رسانند از انجا که شهنشاه عالمگیر از کمال دانائی و تدبیر بنوعی ضبط گذرهای آب نبرده و حفظ طرق و شوارع فرموده بودند که اخبار صوبه دکن و خاندیس بار نمیرمید خبر نهضت رایت فتح آیت از بلده مبارکه برهانپور بصوب مالوه نداشت و بجمعیت خاطر کمر بکفایت مهم مراد بخش بسته همت بر حرب و بیگارش میکماشت و چون مراد بخش از آمدن او بالشکریهای بادشاهی که تاب مقاومت آن نه در خور طاقت و توان و اندازد مکنت و اعتماد خود نه میدید آگاه شد بموجب هدایت و ارشاد

بمنصب دو هزارى چهار صد حواری و حمین بیگ بمنصب هزارى
 چهار صد حواری مشمول مرحمت گردیدند و مید عبد الرحمن
 بخطاب دادر خانى نامور شد و فتح خان و منعم خان و تهور
 خان و وزیر خان و محمد مللق و غیرت بیگ و کیمرى سنگه
 ولد راو کرن بهورتیه و حمید الدین ولد ابو سعید نیره اعتماد الدوله
 و چندى دیگر بمرحمت اسپ عنان توحن دولت گرفتند و جمعى
 بعباء خلعت قامت امتیاز انراختند و درجن مال زمیندار
 چیت پور بانعام چهار هزار روپیة محمد قلی چیلہ بمرحمت جیفه
 مرصع نوازش یافتند بیستم ظاهر دیبالپور مرکز رایات منصور
 گردید درین منزل سید حسن نوجدار بکلانہ کہ بموجب حکم والا
 ازانجا بموکب ظفر لوا رسیده بود شرف استلام مدد سنیہ دریانته
 تعریف عنایت پوشید و درین ایام کار طلبخان بعباء خلعت و
 عابد خان و عبد الله خان مرای و تهور خان و جادونرای و جسونده
 راو و رستم راو هریک بمرحمت اسپ و مونسنگه برادر هما مقله
 زمیندار کالی بهیت بمنصب هزارى پانصد حواری و گروهى دیگر
 از نو سرانرازان دولات بغدادى بمناصب شایسته کامروای عواطف
 بلاشاهانه گردیدند بدمت و یکم از دیبالپور کوچ شد و در اثناء راه
 مراد بخش که از گجرات بموجب حکم لازم الامتثال احرام کعبه
 جلال بسته بود رمیده بلاراک دولات ملازمت اکسیر خاصیت چهره
 مراد برانروخت و مراسم کورنش و تعلیم بجای آورده سرمایة
 معادست دارین انروخت خدیو عطفوت پرور مهربان اورا بجاایل
 عواطف و جزایل مکارم نواخته ازانجا بهمعنایى عون عنایت

رتبه امتیاز یافتند و جمعی از بندها بمرحمت اسپ مباحی گشتند و شیخ عبد القوی باضافه ششصدی پنجاه سوار بمنصب هزار پانصدی صد سوار سر بلند گردید و دوازدهم بالای کتل ماند و از فر نزول والا سرباوج سپهر رسانید و روز دیگر آنجا مقام عد درین منزل بهادر خان که فرمان همایون بنابر مطلبی عقب مانده بود با منقام عقبه اقبال چهره سعادت بر انروخت و باباجی بهونمله بمنصب دو هزار پانصدی هزار و پانصد سوار محمد شریف پولچی بمنصب هزار و پانصدی هزار سوار و هریک بعهاء خلعت سرافراز شده کامیاب دولت بندگی گشتند و مید شیر زمان باره بخطاب مظفر خانی و حیات افغان بخطاب زبرد متخانی و از اصل واضانه بمنصب هزاری هشتصد سوار مفتخر و مباحی گردیدند و درجن سال زمیندار چیت پور جبهه ساسی مدد منیده گشته بعنایت خلعت واسپ و اوریمی مرصع سر بلندی یافت و پس از طی دو مرحله دیگر باره موکب فیروزی اعتصام یکروز مقام نمود و بسیاری از سعادت پذیران خدمت و شرف اندوزان رکاب دولت مورد انظار مرام بادشاهانه گردیدند و از انجمله نجابخان باضافه هزاری دو هزار سوار بمنصب والی هفت هزاری هفت هزار سوار و شجاعت خان پسر خان مذکور بعنایت اسپ و باضافه پانصدی سه صد سوار بمنصب ده هزاری هزار سوار و بهادر خان باضافه هزاری پانصد سوار بمنصب سه هزاری هزار و پانصد سوار و مرشد قلیخان از اصل و اضافه بمنصب سه هزار و هزار و پانصد سوار و میر مراد مازندرانی بخطاب غیرتخانی و باضافه پانصدی صد سوار

نصب و شیخ میر بشهر معارفت نمودند و او را از خانه خودش حوار کرده بقلعه رسانیدند و در حصار ارک آن حصن قوی اماں محبوس ساختند و روز دیگر مراجعت نموده بموکب نصرت قرین پیوستند بالجمله عبا کر ظفر مآثر از مانده بهفت کوچ متواتر بکنار آب نریده رسید و درین ایام عیسی بیگ بخدمت بخشیکری درم و عنایت خلعت و خطاب مزوار خانی و بختیار خان بخطاب خواص خانی و خوشحال بیگ قاقشال بخطاب قلیچ خانی و محمد یوسف بخطاب شمیر خانی و محمد طاهر داروغه توپخانه دکن بخطاب صف شکن خانی مرمایه مباحات اندر خند و عبد الرحیم ولد هادید ادغان و میر احمد ولد ساداتخان و تاتار بیگ ولد اوزبک خان هریک بخطاب پدر خویش ناصر شد و مصریخان افغان بمرحمت خلعت و از اصل و اضافه بمنصب هزار و پانصدی پانصد سرار سرانراز گشته در ملکت کومکیان برهانپور انتظام یافت و میر ابو الفضل معموری کامگار و غلام محمد افغان هریک از اصل و اضافه بمنصب هزار و چهار صد حوار کامیاب گردید دهم ماه مذکور رایات منصور در گذر اکبر پور از آب نریده بپایاب عبور نموده آنروی آب فیض یاب نزول موکب ظفر مآب گشت و اصلخان و ممریز مهمند هریک بمرحمت اسپ مورد عاطفت شد یازدهم جهانگیر پور مرکز دایره اقبال گردید درین روز محمد عاقل برلاس بخطاب تهور خانی و از اصل و اضافه بمنصب دو هزار و چهار صد حوار و قاضی نظامی کردزی^(۲) بخطاب مخلص خانی

و بهیل افغان بخطاب پردلخانی مرافرازی یافت و تاتار بیگ ولد
 اوزبکخان بخطاب پدرش نامور گشت و درین ایام بختیار خان باضافه
 پانصدی پانصد سوار بمنصب دو هزاری هزار و پانصد سوار و کرن
 کچمی از زمینداران مالوه بمنصب هزار و پانصدی پانصد سوار
 ونعمت الله ولد حسام الدین خان از اصل و اضافه بمنصب هزاری
 دو صد سوار سر بلندی یافتند و غره رجب موضع مانده مضرب خیم
 نصرت گشته روز دیگر آنجا مقام شد - از سوانج این هنگام آنکه چون
 شاهنواز خان صفوی بوموسه خیالات باطل و اندیشای لاطایل از
 تونیق انقیاد و موافقت و معادلت اتفاق و متابعت خدیو جهان
 محروم گشته باقتضای فساد رای و سوء تدبیر از همراهی مرکب
 عالمگیر تعلق و امهال میوزید و در بلد برهانپور مانده بلطایف
 الحیل در برآمدن دفع الوقت می نمود و تخلف او از رفاقت عساکر
 جلال درین عزیمت فیروزی مآل منافی صلاح دولت و اقبال بود
 لجرم شهنشاه دوربین دانش آئین که رای رزینش دقیقه یاب
 امور دولت و دین است نظر بر صلاح کار و مصلحت وقت نموده
 در منزل مذکور مهین گوهر خلانت تابان اختر برج سلطنت
 بادشاه زاده عالی تبار والا نژاد محمد سلطان را با عمد
 فدویان صایب تدبیر شیخ میر مقرر فرمودند که به برهانپور
 رفته آن خان خلاف اندیش را که بایستی در راه متابعت و رضا
 جوئی از همه بندهای عقیدت کیش در پیش می بود دستگیر
 نموده در قلعه بلد مذکور مقید دارند تا دیگر خلاف منشان را
 سرمایه عبرت و هدایت گردد بفرمان همایون بادشاهزاده گرامی

مطرز امت و قبل ازین مدتها بخدمت جلیل القدر وزارت قیام نموده
 بخطاب وزیر خانی و مرحمت خلعت و نایل کامیاب عاطفت
 عد و مید شاه محمد بخطاب مرتضی خانی و نتیج روئیده بخطاب
 خانی و میر شمس الدین ولد مختار خان مرحوم بخطاب پدر
 خوبش و هریک بمرحمت علم و میرزا محمد مشهدی بخطاب
 مصالحنانی و عطاء طوغ و نقاره و ملتفت خان ولد اعظمخان مرحوم
 بعنایت نقاره و میر ملک حسین بخطاب بهادر خانی و میر ضیاء الدین
 حسین بخطاب همت خانی و مفتخر خان ولد اعظمخان بخطاب
 مهیدار خانی و محمد ابراهیم ولد نجابتخان بخطاب شجاعت خانی
 و عبد الله بیگ مرای بخطاب عبد الله خانی و محمد بیگ میر
 آتش بخطاب ذوالفقار خانی و میر هوشدار ولد ملتفت خان
 بخطاب هوشدار خانی و محمد منعم ولد میرزا خان بخطاب منعم
 خانی و خواجه عابد بخطاب عابد خانی و میر معصوم ولد شاهنواز
 خان بخطاب معصومخانی و عطاء علم و مظفر لودی بخطاب لودی
 خانی مرانراز گشته رایت امتیاز باوچ بلند نامی انراختند بالجمله
 شهنشاه دین پناه دو روز قرین دولت و کامکاری در باغ فرمانداری
 مقام کرده طراوت بخش گلشن حشمت و بخدیاری بودند
 و بیست و هشتم در کوره کوچ فرموده نواحی مرای بنوله از نزول
 همایون پرتو سعادت گرفت و دو روز آنجا مقام شد دران منزل
 وزیر خان را که صوبه داری خاندیمر بدستور سابق بار مفوض گشته
 بود بعنایت خلعت و امپ و نایل نواخته مرخص ساختند و احمد
 بیگ داماد خان مذکور بفوجداری نواحی بلده برهاتپور معین شد

مآثر بود بتازگی تصمیم یافته این نهضت نیروزی اثر را در کیش
حمیت مملکت و فرمانروائی لازم و متحکم دانستند و روز مبارک
شنبه بیست و پنجم جمادی الآخره موافق دوم فروردین که طنطنه
اهتزاز موکب ربیع صیت خرمی و شادمانی در اطراف و اکناف
جهان انداخت و شاه سبز اورنگ عالمگیر بهار با انواع ریاحین
و عساکر ازهار رایت نهضت بجانب گلزار انراخت تا تختگاه چمر
و دار الملک گلشن از شر عناد خار بد نهاد که باعث نصاب باغ
و بستان و ناخلف دودمان گلستان بود پیردازد و لشکر کافر کیش
دی را که بگام جرأت در راه موکب پر تجمل گل ایستاده خیرگی
مینمود علف تیغ انتقام غازیان مپاه نامیده سازد لواء توجه جهان
کشا از بلده مبارکه برهانپور بصوب مستقر الخلافه بر انراختند
و برناتج جیوش غیبی و جنود آسمانی کوچ فرموده سمند همت
بلند و یکران عزیمت آسمان پیوند بسوی مقصود سبک عذاب
ماختند •

• نظم •
برای صواب و بعزم در صحت • بآهنگ نهضت میان بست چست
چو پا در رکاب سعادت نهاد • بر و خواند نه آسمان ان یکاد
و باغ فرمانبازی که بپیرن شهر بمسانت نیم کروه واقع شده فیض اندوز
نزول اقبال گردید و درین ایام بسیاری از بندهای اخلاص کیش
عقیدت شعار مورد انظار تربیت و مرحمت شهنشاه روزگار گشته
بخطابهایی مناسب و انزایش مناصب و عطاء نقاره و علم والا یکی
پانند از انجمله محمد طاهر خراسانی صوبه دار خاندیس که کسوت
اخلاص و ارادتش بطراز قدم عبودیت و منزلت قرب و محرمیت

فرمان روائی و کشور متانی نهایت خلل پذیرفته بود بنفیس نفیس متوجه گردیده کار دولت و سلطنت را از نو نظام و سرانجام بخشند و دعت تصرف و استقلال بیشکوه خسران مآل از مراتب ملک و مال کوتاه سازند و درین مدت که انتظار ورود خبر مسرت اثری از دربار جهانمدار مشعر به زده حصول صحت و عافیت والد مپهر مقدار و تمکن آن حضرت بر رساده اقتدار داشتند اخباری که اشعار بضد اینمعهنی مینمود متواتر میرمید و آثار آن که فساد مملکت و اختلال دولت بود یوما نیدوما بظهور می پیومست و در خلال آن ایام همچنانکه مذکور شد عیسی بیگ از مستقر الخلافه اکبر آباد رسیده حقایق و اخبار در بار و مراتب تبه رائی و فتنه اندیشی بیشکوه و بی اختیار می حضرت اعلی را در امور حکمرانی و جهانداری بنوعی که مشاهده کرده بود معروض داشت و نیز راجه جصونت منگه بدکیش باطل اندیش که چنانچه سبق ذکر یافته با لشکری گران و میاهی انبوه باغوا و افساد بیشکوه ناقص خرد ادبار پزوه بارجین که حاکم نشین مالوه و قریب الجوار صوبه خاندیس است آمده بود چون طبع کچ گرای آن بی بهره جوهر دولت بدین و آئین هفود و احیاء مراسم کفر و جحود مایل میدید و ازین جهت میل عظیم بسلطنت او داشت بنابر خوش آمد و رعایت جانب او مصدر اداهای بی ادبانه و حرکت ناهموار گشته بخيال محال و پندار دور از کار خود را سد راه موکب جاه و جلال میشمرد و از مطوت و صولت - پاه بهرام انتقام نیندیشده از بدرگی و فرومایه گوهری خیرگی و زیاده سری از حد میبرد لاجرم عزیمتی که پیش نهاد خاطر قدسی

سوار و تیرنگی بهومله باضافه پانصدی دو صد سوار بمنصب هزار
پانصدی هزار سوار و قلمه دار خان باضافه پانصدی بمنصب
هزار و پانصدی هزار سوار و قاضی نظامی کرسرودی باضافه
پانصدی بمنصب هزار و پانصدی دو صد سوار و از اصل و اضافه
سید عبد الرحمن بمنصب هزاری هزار سوار و محمد اسمعیل
ولد نجاتخان بمنصب هزاری پانصد سوار مشمول عاطفت گردیدند
و از گروهی که بیاری بخت و رهبری دولت تازه سواران بندگانگی
درگاه خلیف بنهاده بودند بیلس راو بمنصب دو هزار و
دو صد سوار و داداجی بمنصب دوهزار و سوار و داداجی
بمنصب هزار و پانصدی هزار سوار و هر کدام بمنصب خلعت
مباهی گفتند .

نهضت موکب منصور قرین دولت و فیروزی از بلده

مبارکه برهانپور بصوب مستقر الخلافة اکبر آباد

چون خدیو کشور اقبال بجهت استکشاف حال عرضداشتی برسم
پرهش کونست و اعتدال بخدمت حضرت اعلی ارمال داشته بودند
صحت یگانه چنانچه گذارش یانت در بلده مبارکه برهانپور
بانتظار جواب توقف فرموده همواره ترصد داشتند که شاید عارضه
آن حضرت بالکلیه زایل شده صحت کامل حاصل آید تا بنظم و نسق
مهمات خلافت و جهانپائی که بمبب ضعف و آزار آن دستور العمل

بانعام هزار روپيه مورد نوازش بادشاهانه گشت و مقتدر خان ولد اعظم خان
 مرحوم بخدمة مير بخشگيري و مرحمت خلعت خاص و باضافه
 هزارى هزار موار بمنصب سه هزارى دو هزار موار مرسند شد و
 مير ابو الحسن حاجب بيجاپور بعنايت خلعت و ماده نيل و انعام
 ده هزار روپيه مبايعي گشته رخصت انصراپ يانت و بحيارى از
 امراء منصبداران بر حسب تفاوت مراتب باضافه مناصب و
 اعزاز عطايا و مواهب كسياب گشتند و جمعي كثير بمنصبهاى
 شايسته سرافرازي يافتند از انجمله سرافراز خان باضافه هزارى هزار
 موار بمنصب پنج هزارى چهار هزار موار و جلد و راو باضافه
 هزارى پانصد سوار بمنصب چهار هزارى دو هزار و پانصد سوار
 و داماجي باضافه هزارى سيصد سوار بمنصب چهار هزارى هزار
 و سيصد سوار و رستم راو باضافه پانصدى دو صد سوار بمنصب
 دو هزار و پانصدى هزار دو صد سوار و فتح روهله باضافه پانصدى
 پانصد سوار بمنصب دو هزارى دو هزار سوار عيد الله بيگ
 سراى باضافه پانصدى پانصد سوار بمنصب دو هزارى هزار سوار
 و بيتوجى باضافه پانصدى بمنصب دو هزارى هزار سوار و مير
 شمس الدين ولد مختار خان باضافه پانصدى دو صد موار بمنصب
 دو هزارى هزار سوار و سيد شير زمان باره باضافه پانصدى دو صد
 سوار بمنصب دو هزارى ششصد سوار و ميرزا هوشدار ولد ملتفت
 خان باضافه پانصدى صد سوار بمنصب هزار و پانصدى هفتصد

معادلت باهتر از آمد و بعد از طی دو مرحله میرزا سلطان صفوی
 بعهاء خلعت خاصه و امپ باماز طه و باضافه هزارى پانصد سوار
 بمنصب چهار هزارى دو هزار سوار نوازش یافته باورنگ آباد
 مرخص گردید که در خدمت بادشاهزاده عالیقدر والا نژاد باشد
 و موکب جاه و جلال کوچ بر کوچ طی مراحل نموده بیست و پنجم
 ماه مذکور موافق دهم اسفندار رایت منصور ظل درود به سلطت
 بلده برهانپور انگند و عمارات دولت بنیان قلعه مبارکه آن از
 فرنزول اقبال پایه رفعت بآسمان رسانید و بادشاهزاده عالیقدر
 والا تبار محمد سلطان که چنانچه مذکور شد پیشتر آمده بودند
 بادرک ملازمت قدسی انوارچهره بخت و دولت نورانی ساختند
 و نجابتخان و میر ضیاء الدین حسین و دیگر بندهائی که در
 رکاب بادشاهزاده ارجمند معین بودند و محمد طاهر صوبه دار
 خاندیس با جمعیکه در برها پور بودند احراز معادلت زمین بوس
 نمودند و مدت یکماه موکب ظفر پناه آن بلده فیض اساس را
 از یمین اقامت مهبط انوار شرف و کرامت ساخته رونق افزای
 عرصه خاندیس بود و در خلال آن فرخنده اوقات عیسی بیگ وکیل
 دربار که چنانچه سابقا رتبه کلك حقایق نگار شده حضرت
 اعلمی اورا باغواء بیشکوه یک چند محبوس ساخته بودند و آخر از قید
 رهانیده بملازمت والا رخصت نموده دولت زمین بوس دریافت
 و بعنایت خلعت و امپ و منصب هزار و پانصدی در صد سوار
 بلند پایه گردید و چون امتعه و اموالش در دربار جهانمدار
 بسزکار بادشاهی ضبط شده خسارتهای مالی باورمیده بود

عابد بمطای. خلعت و اسب و خنجر مرصع باعلاقه سروارید و غازی
 بجایبوری بهرحمت خلعت و نعل مفتخر و مباحی شدند و شمس
 الدین خویشکی باضافه هزار و پانصدی پانصد سوار بمنصب
 سه هزار و دو هزار سوار و حسن خان دکنی باضافه پانصد سوار
 بمنصب سه هزار و دو هزار و پانصد سوار و ولی محمد باضافه
 پانصدی دو صد سوار بمنصب دو هزار و پانصد سوار و میر احمد
 ولد ساداتخان باضافه پانصدی دو صد سوار بمنصب هزار و پانصدی
 هشتصد سوار و محمد ابراهیم پسر نجاتخان باضافه هفتصدی سه صد
 سوار بمنصب هزار و پانصدی هشتصد سوار و محمد منعم ولد میرزاخان
 باضافه پانصدی دو صد سوار بمنصب هزار و پانصدی ششصد سوار
 و میر صالح داماد شاهنواز خان باضافه پانصدی دو صد سوار
 بمنصب هزار و پانصدی پانصد سوار و از اصل و اضافت سید نصیرالدین
 دکنی و سیف الله عرب هر کدام بمنصب هزار و هشتصد سوار و
 و خداوند حبشی بمنصب هزار و چهار صد سوار و آرتبه گردیدند
 و این گروه و بسیاری از بندگان دیگر خلعت نوازش پوشیدند و
 به برخی شمشیر و جمدهر و سپر عطا شد و از جمعی که تازه بدولت
 پیوندگی سرازیر شده بودند اسمعیل افغان بمنصب هزار و پانصدی
 سه صد سوار و سید زین العابدین بخاری بمنصب هزار و سه صد
 سوار و حکیم محمد امین شیرازی و میر محمد مهدی اردستانی
 که هر دو بصفت حدائق و بهارت در فن طب موموند هر یک
 بمنصب هزار و مجموع بعنايت خلعت سر بلند گشتند و در
 هر صلی پیکر و مقام شده سیزدهم صوبه ظفر طراز ازان جرم منزل

بلافاصله جنود آسمانی و قایید عوی عنایت ربانی از ملامت خطه خیمه
 بهباد اورنگ آباد بصوب برهانیپور نهضت نمودند • • نظم •
 رضائی که با فرخی یار بود • نظرها بطالع مزادار بود
 گران شد پایش مروج رکاب • برآمد بهرج بلند آفتاب
 و در موقع هر مزل کم مضرب خیام جاء و جلال و اولین منزل گنجینه
 دولت و اقبال بود بفرخندگی و فیروززی نزل سعادت گزیده در
 حسین روز محمود بادشاهزاده کامکار بخت بهدار محمد معظم را بمطای
 خلعت خاص و طوغ و نقاره و دو اسپ از طوبیله خامه با مازلا و
 یک زنجیر نیل با ماده نیل نواخته رخصت معاودت باورنگ آباد
 فرمودند و خواجه منظور را که مورد انظار اعتماد بود بقعه دهری
 دولت آباد معین ساخته خلعت و اسپ و نیل مرحمت نمودند و
 میر عمیری که ثانی الحال بخطاب مافغانی نامور شد و در آن وقت
 بخدمت بخشیدگری دوم قیام داشت بحراست حصار شهر و شاه
 بیگخان از قومکینان دکن بقوعداری بیرون اورنگ آباد مقرر گشته
 هر یک بمطای خلعت و نیل نوازش یافت و درینوقت جمعی کثیر
 از ملازمان عقبه سلطان فیض الدوز نوال و مرحمت گشته نسل
 مراتب و مناصب بمیاری از فیض محاب تربیت بادشاهانه نهر
 و نما پذیرنت از انجمله مرشد قلیخان که جوهر رشد و کردانی و آثار
 ارادت و جانفشانی از سیماء احوالش ظاهر بود بتقویض خدمت
 جلیل القدر دیوالتی از تغیر میر ضیاء الدین حسین و عطاء خلعت
 خاص و اضافه منصب و دیگر مواهب ضررانه سرمایه اقتضار
 اندوخت و میر ملک حسین بعنایت خلعت خاص و اسپ خواجه

واسپ با ساز طلا و یک زنجیر نیل و میر ضیاء الدین حسین را که
 تا آن وقت بخدمت دیوانی سرکار والا قیام داهت بمنابت خلعت
 واسپ و نیل و راجه اندر من دهنده را بمرحمت خلعت و قیل و
 باضافه پانصدی پانصد سوار بمنصب سه هزارای دوهزار سوار کامیاب
 عوطف شهنشاهانه ساخته سایر کومکین آن فوج نصرت طراز را در
 خیر رتبه و حال بمراهم والا عز امتیاز بخشیدند و پنجم ماه مذکور
 مطابق بیستم بهمن که ساعتی بسعادت مقرون بود حکم بر آوردن
 ایشانخانه همایون بصوب خاندیس نمودند و یکنه گوهر محیط سلطنت
 گرامی ثمر نهال خلعت بادشاهزاده بلند مقدار فرخنده شیم محمد
 معظم را بصوبه داری دکن معین فرمودند و نو باو گلستان سعادت
 تازه نهال ریاض ابهت پادشاهزاده والا گهر محمد اکبر را که نور میداد
 عالم قدس بودند با اکثر پرورگیان سراق دولت در قلعه مهر بنیاد
 دولت آباد گذاشتند و منشور عاطفت پیرا بنام مراد بخش صادر شد
 که از گجرات متوجه مالوه گردد و بعد از عبور موکب ظفر لوا از آب
 نبرده بمساکر جهانکشا ملحق گشته بادراک ملازمت اکسیر خامیت
 چهره مراد بر امروز و رخشنده اختر برج عظمت تابنده گوهر درج
 حشمت بادشاهزاده والا قدر سعادت توام محمد اعظم را اقبال آما
 ملازم رکاب نصرت پیرا ساخته کامیاب سعادت همراهی نمودند و
 روز مبارک جمعه دوازدهم شهر مذکور مطابق بیست و هفتم بهمن
 در ساعتی کرامت طراز میمنت اثر که مختار اهل دانش و بینش
 و زیب جدول تقویم آفرینش بود با جهانی فرو عظمت و شوکت و شان
 • نصرت قرین طالع و اقبال همعنان •

که در توفیر لشکر و سامان توپخانه و سایر اسباب فوج آرائی و لوازم
نبرد آزمائشی کوشیده همایون مرکبی در خور این عزیمت والا
و نهضت جهان پیدا ملازم رکاب نصرت مآب سازند بفاصلین پرتو
اهتمام و توجه بصوب این مطلب انگنده در عرض اندک فرصتی
لشکری نمایان و توپخانه شایان ترتیب نمودند و سران نهاد ظفر
شعار و سرداران جنود انجم شمار را بمناصب عالیّه و خطابهایی شایسته
مرافراز و نامور ساخته بانواع مکرمت و عنایت و اقسام مرحمت
و رعایت نوازش فرمودند و نظر التفات بپرداخت حال لشکریان انداخته
بقدر تفاوت درجات و مراتب همه را کامیاب مراحم و مواهب نمودند
و علوفه و مواجب افزودند و از بندهای بادشاهی که در آنصوبه بودند
هر کرا توفیق و سعادت مساعدت نمود و تخم اخلاص و دولتخواهی در
زمین عبودیت کاشت و مرادات بر خط بندگی و همراهی گذاشت
ببین عواطف و مکارم خسروانه گوی بخت و دولت از همکنان بوده
لوائی مرلندی و کمرانی برافراشت و بقصد امضاء این عزم فرخنده
خال و اجراء این اراده خمسته مآل مبدین شعبه در حقه جاد و جلال نوروزان
بختر سپهر سعادت و کمال بادشاهزاده محمد سلطان را بانجابت خان
و فوجی از عساکر اقبال مقدمه جنود فتح و ظفر و پیدروانواج نصرت
اثر ساخته در شبه غره جمادی الاولی سنه هزار و شصت و هشت
هجری مطابق شانزدهم بهمن برسم منفیای پیشتر روانه برهانپور
نمودند و هنگام رخصت بادشاهزاده والا نژاد را بمرحمت خلعت خاصه
و طوغ و نقاره و دو اسب با زین و ساز طلا و دو زنجیر نایل نوازش
فرمودند و از عدههای آن جیش مسعود نجابتخان را بعنایت خلعت

آن جاهل بضرر نفرمایند و شورش ملک و دولت را زیاده ازین تحمل نکرده بعزم ملازمت حضرت اعلیٰ از خطه دلگهای اورنگ آباد که مرکز ریایات حشمت و اقبال و آراسگاه موکب جاد و جلال بود به موجب محقر خلانت نهضت نمایند و در بار عالم مدار را بفر وجود نافع انوار زیب و آرامنگی بخشیده یکچند در ملازمت آنحضرت بنظم و نسق امور ملک آنواع فتور بارکان و قواعد آن راه یافته بود بهره ازند و دست استیلاء بیدشکوه که مصدر این همه فتنه و فساد گشته در عرصه خالی گوی سلطنت و حکم روائی میبایخت و طبل خود کمری و خود وائی مینواخت از امور دولت کوتاه ساخته حضرت اعلیٰ را از قید تسلط او بر آورند و مقرر فرمودند که مراد بخش را که از خامی و بیخوصلگی مصدر ادبهای جاهلانه گشته در بیوقت دست استعفاف و استمداد بدامن عاطفت و لیل عنایت خمر روانه رده بود با خود بملازمت آنحضرت آورده استعفا می جویم او نمایند و بعد از تصمیم این عزیمت خیر انجام چون عبور موکب فیروزیه اقتضای از راه ملو می شد و راجه جمونت ملکه و قاسم خان چنانچه مذکور شد با لشکریهای عظیم در اوجین بودند و احتمال این بود که از بی معادتی و ادبار باشاره بیدشکوه که راضی بتوجه همایی بدربار نبود مد راه موکب ظفر شعار شوند و بگام محاربه و بیگر پیش آیند و نیز در پایه سریر خلانت آن فتنه پزوه با لشکری نهوه و دلی از رشک شکوه اقبال این حضرت لهریز قصه و اندوه برکین کینه جوئی بود و با میاه مختصر عزم این نهضت خیر اتم خلاف قانون احتیاط مینمود لهذا حزم پادشاهانه مقتضی آن شد

خبرت بخشی که به نیروی بخت بلند و رسوخ عزیمت آسمان پیوندش
 از ابتداء نهضت رایات ظفر طراز از خطه دلکهای اورنگ آباد تا
 جلوس عالم آرائی بر سریر خلافت اید بنیاد صورت وقوع یافته پرتو
 ظهور اینمعنی بر ساحت ضمیر آگاه دلن می تابد تفصیل این
 اجمال و تبیین این شگرف دامتان اقبال آنکه چون خدیو جهان حال
 کونست و بیماری و کیفیت بی اختیاری حضرت اعلی و نصاب و
 اختلال ملک و فتنه انگیزی و تبه رانی بی شکوه برین منوال یافتند
 که نگارش پذیرفتا و دقیق دانستند که آنحضرت را از احتیاء ضعف
 و فتور قوی سر و برگ پرداخت منکلت نمانده است و بنابر رعایت
 مراتب حزم و احتیاط ارشاء عنان پیشکوه کرده با او مواضات و مصاحبات
 مینمایند و بیم آنست که اگر چندی دیگر برین نهج بگذرد در ارکان
 سلطنت و اساس خلافت خللهای عظیم بهمرسد که تدارک آن
 هیچچیز صورت پذیر نباشد و حفظ ناموس دین و دولت و جبر
 اختلال امور ملک و ملت در کیش غیرت و حمیت پادشاهانه
 واجب مینمود و نیز اینمعنی متحقق بود که اگر بی شکوه فرصت
 دفع و استیصال مراد بخش یافته خاطر از مهم او بپردازد و پسر
 کلان و لشکری دیگر بار پیوندد هر آئینه قوت و شوکت عظیم یافته
 بتدبیر مهم دکن خواهد پرداخت و چون طینت فتنه مرشت او
 بر کینه جوئی و نصاب انگیزی مجبوسست ملوک طریق حلم و
 مدارا با مودی ندارد و جرم رای جهان آرای که جلوه گاه شواهد
 رموز آسمانی و مطلع انوار الهام ربانیت چنان اقتضا نمود که
 پیش ازین صبر بر اوضاع و اطوار نگوهدید و اعمال و انعال ناپسندید

ز قدر او کند دعوی برتری • نماند کسی را هر ضروری
 نظیر این تحریر و مصداق این تقریر صورت حال فرخنده مآل
 گیتی خدیو عالمگیر است که چون خامه تقدیر باقضاء کمال
 حکمت منهور مملکت و خلافت عالم را بنام نامی آنحضرت و تم
 معلات کشیده بود و مصلحت سنج قضا صلاح کار دین و دولت و
 مصلحت امور ملک و ملت بجلوه بخت فیروز و اقبال جهان
 افروزش اندیشیده لجرم پیوسته ذات بیهمالش در مدارج استکمال
 این مفخر و معالی پیاپی همت عالی عروج مینمود و یوما فیومه
 سرزفت و جلالش از ترقی بپرخ برین مبعود همواره سابقه عنایت
 ازلی او را در حل وقایع و مشکلات بلطائف تایید نصرت میداد و
 بارقه لطف لم یزلی در تیره شب حادثات از فروغ الهام چراغ
 هدایت در راه تدبیرش می نهاد عنان عزیمت کشورگشا بهر
 جانب که می تافت نصرت و ظفر دوا سپه باستقبالش می شدافت
 و یکران همت والا بسمت هر مقصد که می تاخت کار ساز
 حقیقی آنرا باهم و وجهی می ساخت هر آتش کیدی که
 حماد دولتش می افروختند بآن خرمن بخت و اقبال خود
 می سوختند و هر غبار کینی که اعداء سلطنتش می انگیزتند ازان
 گرد ناگهی و ادبار بر فرق روزگار خود می پیختند چنانچه شاهد
 صدق اینمقال از تتبع مآثر احوال میمنت پیرا و استماع بدایع
 وقایع دولت انرا که آنحضرت را در ایام فرخنده فرجام بادشاه
 زادگی بیمن جوهر همت و علو فطرت روی نموده بر پدشگاه خاطر
 همگان جلوه گرمست و مجددا از ملاحظه غرایب حوادث و فتوحات

و اوهم زیرکانه هشیار از قبیل ممتنعات شمارد از دست عزیمت
 کشورکشایش بآسانی براید نهال دولت اعدایش مانند چنار آتش
 از خود برآرد و نخل همت دشمنانش از برگ و شاخ تیشه و لره
 از برای خود سازد هرکج اندیشی که با او کمان عناد کشد روزگارش
 هدف ناوک بلا گرداند و هر باطل پژوهی که بر شمع دولتش دم
 مردی وزانده آن چراغ بخت خود فرو نشاند عقدهای مشکل بیک
 حرکت سرانگشت تدبیرش کشاید و کارهای خطیر به نیم اشاره
 نیروی شمشیرش ساخته آید در کشایش صواب امور جز بهیچ
 ستوده توکل توسل نجوید و هنگام شداید حروب و فتن غیر از طریق
 ثبات قدم نپوید از فرط شهامت و وقار در مواقع هیچا مانند کوه
 بحیلاب لشکر انبوه از جا نرود و از کمال استقلال و قرار در آزمونگاه
 جوهر شمشیر سررشته رای و تدبیر از کف نهد در جمیع معارک
 و میادین آن معادتمند دلها و دین را جنود نصرت و تائید آسمانی
 قرین و همراه باشد و در همه شاداید و مهالک سالار عون و عنایت
 زبانی پیدهر و سپاه ظفر پناه •

• نظم •
 چو ایند یکی را ز الطاف خاص • بفرمان روائی دهد اختصاص
 به نیروی طالع توانا بود • بتلقین الهام دانا بود
 بتدبیر کشور کشائی کند • باقبال معجز نمائی کند
 فرازد لوا چون بدعوی ملک • سپارد باو ملک دارایی ملک
 شود اختر دولتش چرن عیار • عدوی بد اختر فتن در زبان
 بهر کار مشکل که رای آورد • بآسانی آنرا بجای آورد
 چو خورشید بختش نماید جمال • رسد اختر دشمنان را زوال

و فرمان رزائی که ظل مرتبه ربوبیت و خدائیت بر ماحت دولت
و نضای معادات صاحب اقبالی انگنده او را مظهر صفات جلال و جمال
و دلیل بر قدرت کمال خویش سازد و خواهد که بحکم سابقه لطف
یکی از نامداران گروه عباد که گل سرسبد گلشن ایجاد باشد
بجهت منصب ریاست عامه که نظیر مرتبه قدرت تامه اوست
برگزیده لوای والای حشمت و رایت منصور دولتش باوچ کمال و
ذره سپهر استقلال بر افرازد تابه پرتو نیر معدلت و داد پرستی نور
افزای انجمن هستی گشته از فروغ هدایت و توفیق چراغ احسان
دمشعله ایمان در بزمگاه گیتی بر افروزد و رونق کارگاه ملک و دولت
از رواج کارخانه دین و ملت جسته بشعله تیغ کفر سوز و لمعه شمشیر
عالم افروزخس و خاشاک شرک و بدعت بسوزد هر آئینه ذات قدسی
سمتش بجاییل فضایل و شرایف مناقبی که طراز کسوت سلطنت
و جهانداری و عذوان صحیفه ایست و نامداریست از علو نفس و
سوخ عزم و وفور شجاعت و کمال دین داری و اضاءت رای و اصابت
تدبیر و بخت و اقبال بلند و همت آسمان پیوند آراسته همواره او را
مطمئن انظار لطف بی غایت و مطرح انوار فضل بی نهایت خویش
دارد و کلید فتح ابواب مرادات و سر رشته نظم ابواب معادات بدست
اقبالش می‌آرد چنانکه نقش هر مدعا که بکاک اندیشه بر لوح
ضمیر کشد مطابق رقم تقدیر باشد و صورت هر مطلب که بر خاطر
ارجملندش جلوه نماید حصول آن بی تشویش توقف و تاخیر
صورت بندد عظیم امور که عقول و انهام اهل روزگار آنرا محال
انکار در نظر همت والایش سهل نماید و کارهای دشوار که انکار

و خیم العاقبت عرق حمیت دین و مسلمانی بحرکت می آمد و این معنی بر همکنان روشن بود که اگر کار او با استقلال تمام گراید و در فرمان فرمائی و حکم روائی مطلق العنان گردد هر آئینه ارکان شریعت غرا از هرخلل و صیت اسلام و ایمان بطنطنه کفر و جحود مبدل خواهد گشت تا آنکه درین ایام که این مراتب را از حد برده ذمایم اخلاق و انعالش بمرتبه کمال رسیده بود غیرت آلهی بر وفق مودایی کریمه **أَنَّ اللَّهَ لَا يَغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ حَتَّىٰ يَغَيِّرُوا مَا بِأَنفُسِهِمْ** مکانات آن عقاید و اعمال را بنکال و استیصال او تعلق گرفت چنانچه سرانجام حالش عنقریب عبرت افزای دیده وران در برین خواهد گردید چون برخی از سوانح و وقایعی که مقدمه ظهور نور خلافت و عالم آرائی این خورشید اوج سلطنت و فرمان روائیست مرقوم خامه صفحه پیرا گشت اکنون وقت آنست که کلك حقایق نگار بنگارش مآثر اقبال و گزارش میامن احوال سعادت منوال این برگزیده ذوالجلال که مقصود از تمهید این مقال است گرائیده آغاز سخن نماید *

نهضت رایات نصرت آیات از خطه فیض بنیاد

اورنگ آباد و وقوع فتوحات گوناگون دران یورش

ظفر اثر بیمن عنایت ایزدی و نیروی اقبال خداداد

یگانه ایزد مفضل متعال و داور قیوم بیهمال که نخل پیروی حدایق امکان و نقش طراز کرگاه کون و مکانست چون آفتاب عالمتاب عنایتش از اوج اقتضای حکمت و مشیت پرتو تفویض رتبه خلافت

پنداشت و کتاب آنها را که به بید موسوم است کتاب آسمانی و خطاب
 ربانی میدانست و مصحف قدیم و کتاب کریم میخواند و از کمال
 اعتقاد باطلی که به بید بیاصل داشت برهمنان و سنیا سیان از
 اطراف و اکناف بصعیهایی بلیغ و رعایتهای عظیم جمع آورده در
 مدد ترجمه آن شد و همواره اوقاتش مصروف این شغل نا صواب
 و تفکر و تدبیر در مضامین اضالالت قرین آن کتاب می شد و بجای
 اسماء حسناى آلهی اممی هندوی که هندو آنها پر بهو می نامند
 و اسم اعظم میدانند بخط هندوی برنگینهایی الماس و یاقوت
 و زمرد و غیر آن از جواهری که می پوشید نقش کرده بآن تبرک
 میبجست و چون معتقدش آن بود که تکلیف عبادات ناقصان راست
 و عارف کامل را عبادت درکار نیست و کریمه و اَقْبَدَ رَبِّکَ حَتَّى
 یَاتِیَکَ الْیَقِیْنُ را بمشرب ملاحه فرا گرفته دلیل این معنی می
 خاغت بنابرین عقیده فاسده نماز و روزه و سایر تکالیف شرعیه را
 خیر باد گفته بود و این خدیو دین پرور پاک اعتقاد را که همیشه
 حمایت دین مبین و رعایت شرع حضرت مید المرسلین صلواة الله
 و سلمه علیه و علی آله و اصحابه الطیبین نصب العین ضمیر منیر
 است و مقصود از سلطنت و دولت ترویج شرع و ملت و غرض
 از شاهی و مروری اعلاء اعلام دین پروری میدانند و همواره از
 مغنوان صبی و شباب بمقتضای معادت منشی و نیک مرانجامی
 غلامه اوقات گرمی باداء فرایض و سدن و نوانل مصروف داشته
 حتی المقدور در اقامت مراسم امر معروف و نهی منکر کوشش
 مینمایند از اجتماع این عقاید ردیه و اطوار باطله ازان بی معادت

والا نهاد آنحضرت است اصلا رقطعا بوقوع اینم مراتب و منوح این
 قضایا از جا در نیامده مصدر امری که مشعر بر کشی و نافرمانی
 باشد نگشته بودند و بمقتضای معادت نظری و رعایت ادب مرموی
 از طریق متابعت و رضا جوئی والد سلیمان حشمت عدول نمینمودند
 بی شکوه فتنه پیروزه همواره از کمال عداوت و نفاق اندیشی در انحراف
 طبع مبارک آنحضرت ازین بهره مند سعادت ازلی میکوشید
 و مقدمات نا ملایم غرض آمیز و امور غیر واقع وحشت انگیز خاطر
 نشان کرده گرد کدورت و غبار کلفت در میانه می انگیخت تا آنکه
 رفته رفته بشامت فتنه حازمی و افساد او تغیر گونه بمزاج همایون
 راه یانمت و باغواء او عیسی بیگ ملازم سرکار والا را که در دربار
 جهانمدار بخدمت و کالت قیام داشت سی صدر جرمی محبوس
 ساخته بضبط اموال و امتعه او فرمان دادند و بعد از یکچند که در
 بند بود بقبیح آن ادا متفطن گشته او را از قید رهانیدند و خلعت
 داده بخدمت خدیو جهان رخصت نمودند و از شنایع اطوار آن برگشته
 روزگار که عنقریب بوبال آن گرفتار آید و باعث التهاب نوایر قهر و انتقام
 این خدیو اعلام و مقتفی آثار حضرت خیر الانام علیه و علی
 آله و اصحابه کرایم الصلوة و السلام پیشتر همان شد این بود که در
 اواخر حال از برگشته بختی و بی سعادت باظهار مراتب اباحت
 و الحاد که در طبع او مرکوز بود و آنرا تصوف نام می نهاد اکتفا
 نه نموده بدین هندوان و کیش و آئین آن بد کیشان مائل شده بود
 و همواره با برهمنان و جوگیان و سننیا میان صحبت میداشت و آن
 گروه ضال مضل باطل را مرشدان کامل و عارفان بحق و اصل می

گراید طبع مبارک حضرت اعلی را از رد کیبانیده مایل با منیصالش .
 ساخته بود آن حضرت قاسمخان را با لشکری جداگانه بکفایت مهم
 اوتعمین کرده مقرر فرمودند که همراه راجه جسونت سنگه باوجین
 رود و بعد از رسیدن آنجا اگر مصلحت اقتضا کند قاسمخان متوجه
 دنع مراد بخش و اخراج او از گجرات گردد و الا کومکی راجه
 جسونت سنگه و ضمیمه لشکر او بوده بتفاه یكدیگر مهمی که
 روده بآن قیام نمایند و عساکر مذکوره بیست و دوم ربیع الاول این
 سال از پیشگاه خلافت بدانصوب رخصت یافت و بی شکوه باین اکتفا
 نکرده صوبه وسیع مالوه را نیز از حضرت اعلی التماس نموده باقطاع
 خود گرفت و خواجه محمد صادق بخشی دوم خوبش را با نوجوی
 شایسته بآنجا فرستاد که در بندوبست ولایت مذکوره و استمالت
 قلوب زمینداران آن مرز و بوم کوشیده هنگام کار و وقت پیکار کومکی راجه
 جسونت سنگه باشد بالجمله راجه مزبور و قاسمخان باوجین رسیده
 آنجا رحل اقامت انداختند و بضبط صوبه مالوه و حفظ قلاع و ثغور آن
 پرداختند و بی شکوه مترصد رسیدن پسر بزرگ و لشکری که با او
 بهم ناشجاع رفته بودند می بود که آنها را نیز بهمان هیئت
 مجموعی باوجین فرستد تا هر دو لشکر یکجا جمع آمده مرکوز
 ضمیر فساد اندیش او بفعل آورند و درینمدت برهم خوردگی و آشوب
 ناشجاع و مراد بخش از تذک ظرفی و بیحوصلگی لوای سرکشی بر
 انراشته اکثر مردم اطراف نیز بموانعت ایشان تغیر سلوک پیش گرفته
 قدم در راه نافرمانی گذاشته بودند با آنکه خدیو قدسی نژاد از انجا که
 حلم و وقار و وسعت خوصله خداداد و کمال متانت و دانائی در ذات

اهانت و تشهیر بحکم بیمروتی و تصاوت قلب بقطع ید عقوبت نمود و از انها تنی چند بدان گزند نقد روان از کف داده دستخوش فنا گردیدند و آن بدکیش بلخرد بارتکاب این نگوئیده کردار که اکبر کبایر و آقام و هرمایه مخط و غضب حضرت قهار شدید الانتقام است گرانبار و زر و وبال گشته خزئی و نکال صوری و معنوی اندوخت و در همان ایام که سلیمان بی شکوه را بمقابله و مدافعه ناشجاع تعیین نمود چون از مطوت اقبال دشمن مال خدیو روزگار بنایت خایف و هایب بود در تدبیر کاران برگزیده آفریدگار چنان اندیشید که لشکری عظیم بصوب مالوه که سر راه دکن است بفرستد تا در اجین که حاکم نشین آن ولایتست تمکن گزیده بحفظ قلاع و حدود آنجا پردازند و کنار آب نریده و گذرهای آن بقید ضبط در آورده مد راه دکن باغند و بنابراین اندیشه فامد بسخنان غرض آلود مصلحت نما و مقدمات غوایت آمیز فساد انرا حضرت اعلی را برین آورد که چشم از رعایت صلاح دولت و اقبال و ملاحظه حسن عاقبت و مال پوهیده و از منهج مستقیم عقل و رای عدول ورزیده تجویز این معنی نمودند و راجه جسونت سنگه راتهور را که زبده راجهای هندوستان و بمزید شوکت و کثرت لشکر پیشوای امراء عالی مکان بود و آنحضرت اورا مهاراجه خطاب داده رکن رکن دولت و ستون تویم سلطنت میدانستند با چندی از امراء ذی شوکت و عدهای دولت و لشکری گران و فوجی بیکران و خزانه وافر و توبخانه فروان بصوب مالوه تعیین فرمودند و چون دفع مراد بخش نیز مکنون خاطر آن ننگه پزیره بود و میخواست که کار او هم بکیفیت حال ناشجاع

ناخلف خویش بر سر ناشجاع تعیین نمود و لشکریهای مذکور چهارم ربیع الاول این سال از معتقر الخلافه بدان مهم روانه شدند و بعد از طی منازل از بنارس گذشته در موضع بهادر پور که بمحاصرت دو نیم کوه از بلده مذکوره بر کنار آب گنگ واقع است و ناشجاع آنجا رحل اقامت انداخته نواره بنگاله را که عبارت از کشتیهایی آن ولایست نزدیک خود داشت بفاصله یک و نیم کوه برابر لشکر او نزل نمودند و در کمین فرصت و دستبرد می بودند تا آنکه بیعت و یکم جمادی الاولی ببهانه تبدیل منزل و تغییر مکان آوازه کوچ در انداخته سحرگاه یاراده جنگ و پیکار سوار شدند و هنگام صبح که شجاع مغرور بی پروا خواب آلود غفلت و بیخبری بود و تسویه مغرور رزم و جدال و تمهید مقدمات حرب و قتال ننموده ناگهان از سرخده و غدر بر لشکر او ریختند و بیاد حمله آتش کارزار بر انگیزند و آن بیحزم ناتجربه کار بعد از اندک اویزشی چون کار از دست و دست از کار رفته بود خود را بنواره رسانیده پدای مردی سرعت سیر کشتی رهبرای فرار گردید و همگی اردو و خزانه و توپخانه و دواب و کارخانجاتش عرصه نهب و غارت شد و بکام و ناکامی از پهنه گذشته بمونگیر رسید و در صدد محافظت آن در آمده روزی چند آنجا ثبات و توقف روزید و چون لشکریهای که بتعاقبش رفته بودند بمنحیر مونگیر و بر آردن او ازان حدود نیز مامور شدند در آنجا هم مجال درنگ نیافته روانه بنگاله گشت و مونگیر تا پهنه ضمیمه اقطاع بی شکوه شد و جمعی از نوکران و مردم او را که در معرکه دار و گیر بحسب تقدیر دستگیر شده بودند بی شکوه باکبر اباد طلبیده بعد از

اندیشیده بود و صلاح کار خویش درین دیده که مقدمهٔ مرگهی
 ناشجاع و مراد بخش را بهانهٔ فرستادن عساکر بادشاهی بدفع
 و استیصال ایشان ساخته هم در حین حیات میمنت آثار حضرت اعلی
 به نیروی استظهار آنحضرت کار آن هردو بسازد و پس ازان بجمعیت
 خاطر و فراغ بال با تمام لشکرهای خویش و عساکر پادشاهی بهم
 دکن و تدبیر کار این برگزیدهٔ آکهی پردازد و بودن خود و اقامت
 ریایات عالیات در مستقر الخلافه اکبر اباد که ومط این مملکت
 مظهر بسطت و پای تخت این سلطنت ابد مدتست در حصول
 این مدعا اوفق و ادخل میدانست و نیز میخواست که خزاین
 و ذخائر انجاد در دست او باشد لهذا باین اندیشه‌های ناصواب حضرت
 اعلی را بانواع ترغیبات در عین اشتداد مرض که هنگام سکون و
 آرامش بود نه وقت نهضت و جنبش و جز خواص و نزدیکان
 آن حضرت را نمیدیدند و عامهٔ خلائق هنوز جزم بحیات فائض الانوار
 نداشتند تکلیف عزیمت بجانب مستقر الخلافه اکبر اباد نمود
 بنابراین ریایات جاه و جلال بیستم محرم سنه هزار و شصت و هشت
 هجری مطابق سنه سی و یک جلوس همایون از مرکز خلافت
 انتهای نموده نوزدهم صفر سایهٔ وصول بمستقر الخلافه انداخت
 و در اینجا چون خواست که مکنون خاطر فساد اندیش خویش بفعل
 آورد بانغواهی حضرت اعلی کوشیده راجه جیسنگه کچواکه را که عمدهٔ
 راجهای عظام و رکن رکین این سلطنت ابدی دوام بود با چندی
 از امراء نامدار و عساکر بیشمار بادشاهی و سپاهی فرادان از خود
 باتو بخانه و سایر اسباب محاربه بهررداری ملیمان بی شکوه مهین

مراد بخش در گجرات رایت خودمیری انراخته بر تخت نشست و خطبه و مکه بنام خود کرده امم سلطنت بر خویش بست و ناشجاع در بنگاله همین مملکت پیش گرفته بر سر پنده لشکر کشید و از آنجا پیشتر آمده به بفارس رسید و از کارهای ناصوابی که دران ایام از بی شکوه برگشته بخت تیره سرانجام بظهور رسید آن بود که چون مواد شوکت و استقلالش بهایه کمال رسیده و کثرت امباب جاه و مملکت سر مایه پندار او گردیده با سپاه موفور در پیشگاه حضور بود و حضرت اعلی در ایام این کوفت ملاحظه عظیم ازو داشتند و بنابر رعایت مراتب حزم و احتیاط در اکثر امور ملوک طریق مدهانه و ممانعه با او مینمودند و بمقتضای ضعف و هن توان جسمانی که باعث فتور در مشاعر نفسانیت چشم از صلاح دولت خویش پوشیده ارخاء عنان آن خود سر نموده بودند و در استرضاء خاطر و انجاء مطالب و ملتحماتش میکوشیدند درینوقت از غایت رعب و هراسی که همیشه ازین خدیو فیروز مند رستم نهیب در دل آن ناقابل بی نصیب جا کرده بود آن حضرت را بانواع تخیلات و تعویلات برین آورد که اکثر عساکری را که بجهت تسخیر ولایت لیجاپور کومکی مرکب نصرت مآب و ملازم رکاب ظفر انتساب شهنشاه مالک رقاب بودند در عین آن یورش فیروزی اثر که فتح لیجاپور نزدیک شده بود به پیشگاه حضور طلبیدند و انصرام آگهی باین موجب در عقد تعویق و تاخیر افتاده از عظماء امراء کومکی غیر از معظمخان و شاهنواز خان و نجابتخان کسی در دکن نماند و چون از تبه رائی و نامعایت اندیشی بتدبیر ناقص خود چنین

باین آرزوی خام و هوس ناتمام از پایه سربر خلافت مصیر جدائی نمی گزید درینوقت که حضرت اعلی را شغل طبیعت بدنفع آن عارضه جسمانی و استغراق نفس در تدبیر کشور بدن مانع اشتغال بتدبیر امور جهانبنایی و قیام بمصالح فرمان دهی و حکمرانی شده بود و از کمال ضعف و آزار چنانچه باید بمهمات ملک و دولت نمی توانستند پرداخت انتهاز فرصت نموده از بیخردی و زیاده سری زمام اختیار سلطنت که نه درخور فطرت و اندازة استیصال او بوده بقبضه اقتدار خود آورد و دست استقلال آن حضرت از مراتب ملک و مال و نظم امور دولت و اقبال کوتاه ساخته باتقضاء رای سست بنیاد بروفق خواهش و متمنای خود در جمیع کارها عمل مینمود و چون خرد راهلما نداشت از تبه رانی راه و مول خبرها باکثاف و حدود مسدود ساخته خطوط و نوشتنهای مردم را میگرفت و وکلاء دربار جهان مدار را منع نوشتن حقایق و اخبار باطراف و اقطار نموده بمحض تهمت و مظنه محبوس و مقید میساخت چنانچه جمیع شاهزادهای عالیمقدار و امراء نامدار و سایر مردمی که در بلاد و صوبهای این مملکت وسیع بودند بلکه اکثر بار یافتگان سده خلافت و ملازمان عتبه سلطنت و سایر اهل دارالخلافة که حیات با برکات آن حضرت باور نمی نمودند تا آنکه باین سبب خلل عظیم باحوال ملک راه یافته سرکشان هر گوشه و کنار و متمردان هر صوبه و سرکار سر بقتنه و فساد برداشتند و رعایاء واقعه طلب در هر جاکه بودند ترک مال گذاری نموده تخم بغی و عصیان در زمین تهرود کاشتند و رفته رفته کار بجائی رسید که

لیل و نهار برای طلوع اختر بخت و اقبالش حیر و دور میکرد و
 شطرنجی روزگار درگسترده بساط حوادث منصوبه دولت و کمالش
 میدید چنانچه حدوث وقایع و احوالی که از موجبات سطوح نیر
 خلافت و جهان بانی آن فرازند؛ لواء گیتی ستانیدست و خامه
 حقایق نگار درین دفاتر نصرت مآثر بذکر مجملی ازان پرده از
 جمال شاهده مقال میکشاید و تصدیق اینمعنی مینماید شرح شمه
 ازین موانع بدیعه آنکه هفتم ذی حجه سال هزار و شصت و هفت
 هجری اطلی حضرت صاحب قران ثانی را در دار الخلافه شاهجهان
 آباد بحسب تقدیر آسمانی عارضه جسمانی برپیکر مقدس و عنصر
 همایون طاری شده مزاج اشرف از منهج صحت و قانون اعتدال که مناط
 ملامت احوال و استقامت افعال امت منحرف گشت و چون ایام
 کونف امتداد یافته ضعف قوی روز بروز صحت تضاعف و اشتداد
 می پذیرفت و ازان جهت بنظم و نسق امور مملکت نمی پرداختند
 و سایه توجه ببارگاه مهبر نشان خاص و عام و محفل خلد آئین
 عملخانه نمی انداختند و خلایق که هر روز بمشاهده جمال مبارک
 آن حضرت معتاد بودند مدتی میدید از فیض طلوع آن نیر اوچ
 عظمت و جلال محروم گشتند و انواع اختلال باحوال ملک و دولت
 راه یافته فساد عظیم در مملکت فلک فسحت هندوستان بهمرسید
 و دارا شکوه نا خلف باطل پژوه که خود را ولی عهد میدانست و
 باوجود عدم قابلیت رتبه والی سلطنت و سروری همیشه خلعت
 استحقاق این امر جلیل القدر بمقراض طمع بر قامت نارامی
 استعداد خود می برید و پیوسته سواد این تمنای بیجا در سرداغته

کار ایجاد و اختراع آورد تا اهل دانش و بینش که نظارکیان منظر
 شهود و تماشاگران عرصه آفرینش اند محو تماشای آثار قدرت و
 مست نظاره آیات صنع او گشته دید و بصیرت و اعتبار برکشایند
 و از پرد و نقش و نگار حوادث امکانی مطالعه عجایب حکم پنهانی
 و مشاهده غرایب مصالح آسمانی نمایند هرینه بروفق مود آ
 صدق انتماء اذا اراد الله شیئا هیئ اسبابه نخست پیشکاران پیشگاه
 قدرتش امباب و مقدمات وقوع آن امرشکوف باحسن وجهی
 سامان و سرانجام کنند و کارگذاران نهانخانه حکمتش شرایط
 و معدّات ظهور آن سربدیع از پرد و خفا بمنصه شهود جلوه دهند از
 نظایر صدق این مدعا صورت حال خجسته مال شهنشا گردون سریر
 عالم گیر است که چون حکمت کمله ایزدی تقاضا آن نموده بود
 که درین عهد شرافت قرین و زمان میمنت آئین خورشید گیتی
 آزایی دولتش از مشرق سعادت و فیروزی جلوه جهان افروزی
 نماید و بهار عالم پیرای سلطنتش بغیض معدلت و انضال کلبن
 دین و کلشن ملک را به پیراید عالم پیراز نیر دولت جوانش نشاط
 جوانی از سرگیرد و جهان کهن بمعماري آثار عدل و احسانش از
 نورونق پذیرد و جرم کارکنان آسمانی بروفق تقدیرازی و حکمت
 ربانی همواره در پیشگاه ظهور اعداد مواد سلطنت و جهالبانی
 آنحضرت می نمودند و پیوسته در عالم امباب انتظام بخش
 مقدمات خلافت و کشور ستانی او بودند زمانه هر سانحه که می
 انگیخت توطیه ظهور نور عالم آزایی او بود مظهر هر نیرنگی که
 مینمود مقدمه وصول نوبت کشور کشائی او چرخ دوار در اطوار

بر آیندگان شاهراه هستی که توفیق اقتداء و تاشی باین خصال
قدسی یا بند حقّی ثابت نماید و چون زبان خامه را یا رای آن
نیست که درین صحیفه معالی تصریح باسم مقدس معلی نماید
در هر جا از این بلفظی شریف و عبارتی بدیع که مناسبت مقام و
مایه موق کلام باشد تعبیر مینماید و حضرت صاحب قران ثانی را
بر حسب اشاره والا باعلی حضرت و حضرت اعلی نام برده از دارا
شکوه و شجاع و سلیمان بی شکوه و و نا شجاع سخن میسراید •
کمال است بطریق اختصار و اجمال •

ذکر بدایع وقایع و احوالی که اسباب و
مقدمات طلوع نیر سلطنت و سطوع تباشیر
صبح اقبال این برگزیده ذوالجلال از مشرق
سعادت کمال است بطریق اختصار و اجمال

ابتدای سواری ابوالمظفر محی الدین محمد اورنگ
زیب بهادر عالم گیر بادشاه غازی از دکن بسمت هند
حکمت طراز کارخانه امکان که وقوع حوادث عالم کون بتوسط
اسباب و وسایل موری ربط داده و بناء حدوث سوانح نشاء صورت
بر احوال وجود و وسایط و علل ظاهری نهاده چون خواهد که از نگار
خانه تقدیر بملک بدائع نگار ارادت نقش لطیفه مصلحت آمیز
بر لوح وجود و کارگاه ابداع کشد و صورت قضیه خبرت بخش عبرت
انگیز از جلال قدرت و تدایق حکمتی پی منتها خویش بر روی

فرمودند که چون احوال فرخنده فرجام ایام بادشاهزادگی از ولادت با سعادت تا هنگام عالم آرائی اقبال و جلوس بر اورنگ عظمت و استقلال در کتاب مستطاب بادشاهنامه که مشتمل است بر سوانح عهد سلطنت و فرمان روائی مظهر تائیدات ربانی مورد توفیقات سبحانی اعلیٰ حضرت صاحب قران ثانی مفصل مذکور و مسطور است عنان کمیت آسمان خرام خامه از تکابوی آن دادی مطوف داشته بگزارش وقایع ایام سلطنت و سریر آرائی پردازد و از هنگام نهضت موکب معلی از دکن بمستقر اورنگ خلافت که در جمادی الاولیٰ سنه هزار و شصت و هفت هجری روی داده و آغاز جهان اندروزی و عالم آرائی و مبدأ انکشاف صبح سعادت و جهان کشائی است داستان طراز گشته هژده ساله احوال را یک مجلد سازد لیکن وجه نیت و پیشنهاد همت آنست که اگر بخت یاری و روزگار مددکاری کند پس از پیرایش این گلشن جاوید بهار اقبال و نگارش معظمت احوال فرخنده فال بجهت شادابی گذار بیان مجملی از سوانح دولت افزای عهد بادشاهزادگی که منضم بدایع وقایع و فتوحات مترگ است مرقوم کنگ نکرده منج حقایق نگار ساخته مقدمه این فهرست دولت سازد امید که بمعاضدت همت و مساعدت سعادت توفیق اتمام این نسخه میمنت طراز که فهرست ابواب شوکت و بختیاری و دستور العمل آداب خمرویی و جهانداربست یافته شطری از شرائف مناقب و مفاخر این خدیو کشور باطن و ظاهر بخامه صدق نگاشته شود تا هم اندکی از حقوق نعمت و مکرمت شهنشاهی که نمونه ایست از جلال نعماء الهی از ذمه عبودیت ادا سازد و هم

خدمت بلند رتبت قامت امتیاز انراخته حکم معلى بطفرای نفاذ
 پیوست که وقایع نگاران پیشگاه حضور و مررشته داران سوانح اقبال
 نسخه واقعات گرامی و فهرست واردات احوال ماسی ماه بهماه
 و سال بسال با وقایع صوبجات و حقائق ولایات که از اطراف و
 اکناف ممالک به پیشگاه خلانت می آید بر اقم این دفاتر سعادت
 میارند و جزئیات احوالی که خود آفرا معاینه نکرده باشد مثل
 تفصیل حقایق بعضی جنود ظفر اعلام که بیورشهای نصرت انجام
 معین بوده اند و کیفیات مراتب محارباتی که اولیاء دولت را
 باعداء سلطنت واقع شده از تقریر معتمدان کار آگاه درست گفتار
 که دران عساکر نصرت و معارک نیروزی شرف حضور دریافته
 اند اجتماع نموده درین دفاتر اقبال ثبت نماید و مقدماتی که
 تفتیش آن محتاج بعرض اشرف باشد از زبان کهر بیان خلیفه
 زمان که لسان صدق عبارت از انصت نیوشیده بارشاد آن رموزمان
 احرار ملک و ملت بنای کلام دران بر اساس تحقیق نهد و مقرر شد
 که هرچه ازین سوانح دولت پیرا نگارش یابد بعد از ترتیب درمست
 و تهذیب شایسته داستان داستان ازان لایحه ظفر نامهای پلستان
 در خلوات قدس و اوقات منامب بعرض اشرف شهشاه دقیقه
 رس نکنه دان رمد تا هم آن سوانح سعادت طراز همت تصحیح
 و تنقیح یابد و هم شاهد لفظ و معنی بیمی اصلاح و ارشاد آن شهشاه
 بینهور دانش نهاد زیب و زینت پذیرد و این کتاب میمنت عنوان
 را که ماند صیت دولت و طنطنه صولت آن حضرت عالم گیر باد
 بمنامبت لقب اشرف اقدس بعالم گیر نامه موسوم ساخته حکم

آورده بی شائبه بیش و کم بقلم صدق رقم در قید تحریر کشد و آن
 جواهر اقبال را که هریک آویزه پدشطاق عز و جلال تواند بود بسلامت
 بیان و جزالت کلام در ملک تالیف و ترتیب انتظام بخشد تا این
 نسخه نامی و مصیغه گرامی بر صفحه روزگار بیدار مانده پس ماندگان
 قافله هستی را که از گران خوابی نشاء عدم شرف ادراک این زمان
 مسعود در نیانته عین هرمان این سعادت عظمی داوند سرمایه
 اطلاع بر شرایف سوانح این عهد سعادت فرجام که ایام دولت روزگار
 و روزگار دولت ایام است تواند شد تا باری اگر بچشم عیان و مدرک
 بصر مشاهده مآثر حشمت و جلال این خدیو کامل الذات قدسی
 میر نکرده باشند از راه علم و خبر و وساطت اوراق و دفتر بر حقایق
 احوال فرخنده فال و جزئیات وقایع عهد اقبالش آگهی یافته اندکی
 از بسیاری بمدارج کمالات نامتناهی این برگزیده الهی پی برند و
 اگرچه اقدام برین امر جلیل و اتمام این شغل نبیل از اندازه توانایی
 و اعتماد خود فراتر میدید اما چون میامن توجه و التفات
 شهنشاهی که انصراف بخش هرکار و عقد کشای هر دشوار است
 دل را نیروی جرات داد و همت را بلند پایگی بخشید *

• نظم •

من هم کمر قبول فرمان • بستم بمیان خدمت از جان
 بنشستم و خامه برگرفتم • این بار گران بسر گرفتم
 تا سر کنم این شگرفنامه • باریک شدم چوموی خامه
 لطف از شعور حسن خدمت از من • فرست ز مپهر همت از من
 و این ناچیز ذره را از خلعتخانه مکرمت بتشریف هراترازی این

بص که خاموش نشستم سخن از یادم رفت

طرز سخن طرازی و شیوه شیوا زبانی از یاد رفته لیکن چون مر
خوشی ذوق دولت آستانبوس درگاه معلی و نشاء کامیابی این
سعادت والا طبع انسرده را بگلگونه نشاط چهره برافروخت و غنچه
دل پرموده را بتنازی شگفتگی آموخت زبانا شوق سخن و خاطر را
خارخار معنی تازه گشت و بکاک استعجال صفحه چند باناشی
مدایح و محامد این ذات اقدس نگاشته تحفه انجمن اقبال و هدیه
بارگاه عز و جلال که معدن گوهر دانش و امتداد و موطن منتخبان
تلموز ایجاد است گردانید از آنجا که دران محفل عزت انصاف و
تقدانی را پایه بلند و از محاسن عادات ارجمند این خد بوخرد هرور
هنر دهند است که از ارباب معنی گلی بگلشنی میگیرند و گوهری
بمعنی می پذیرند آن خرف ریزهای ساحل خیال که جز عرق
نوشیر و انفعال آبی نداشت بانوار نظر قبول و تحسین شهنشاه
جوهر منج دانش آئین آب و تاب در خوشاب یافته پسند خاطر
دقیقه یاب افتاد و روش انشا و املوب کلام این بی سرانجام ملایم
طبع اقدس آمده اشاره معنی صادر شد که بدایع وقایع این دولت
کرامت آئین و سلطنت سعادت قرن را که زیب نسخه مفاخر
فرمان زوایان پاهتالی و عنوان دیباچه خلافت و کشور ستانیدست و کم
کسی از سلاطین جهاندار و خواتین سپهر اقتدار را مثل آن احوال
بدیع و مناقب شگرف از شکوه همت و رسوم عزیمت و اصابت
رای و منانت تدبیر و جلایل فتوحات و عظیم محاربات و مساعی
مشکوره و کوششهای موفوره روی داده بنیروی تگابوی سعی فراهم

خاطر اگر چند درو رنج برد • لیک ازو مایه مد گنج برد
 بخت که میکرد رم از نام من • گشت بانمون سخن رام من
 خضر قلم از ظلمات دولت • ریخت بکام دلم آب حیات
 داد فلک از پس ناکسیم • دولت جاوید نکو نامیم
 کیفیت احراز این موهبت علیا آنکه در آغاز نخستین مال
 جلوس همایون شهنشاه مهر افروز سپهر سریر که کوکب بخت جهان
 کشا و نیر دولت عالمگیرش از اوج سروری و اقبال پرتو سعادت
 بر جهان گسترده و خورشید عالم آزایی جاه و جلالتش از مشرق شرف
 و کمال و مطلع نصرت و فیروزی جلوه جهان افروزی آغاز کرد این
 غبار کوئی حقارت و ذره منشی محمد کلظم بن محمد امین منشی
 که عطری از اوقات بمقتضای تقدیر گوهر پی بهای حیات را دست
 فرموده بیحاصلی حاخنه روزگار به بطالت می سپرد و بحکم ضرورت
 بیکچند در بند ناسعادتی ایام چون مرغ زبرک در دام بهر می برد
 بیادری دولت و رهبری توفیق شرف احتلام این سده فلک احترام
 یافته ظلمت زدای اختر طالع گردید و ناصیه سعادت بنقش
 ارادت آراسته در ملک بندگی و خدمتگذاری انتظام گزید و اگرچه
 از نقص هم پیشگی تنک مایکان سخن و فرو پایکان این فن که
 همواره چهره قدر سرمایه داران معنی بناخن عیب همکاری آن گروه
 خراشیده امت مدتی بود که طبع غیرت منش هوای سودای سخن
 سرائی از سر نهاده بار ناموس انشا از دوش خاطر برگرفته بود و
 دل نکته منج معنی گزین را از تمادی ترک ممارست این صنعت
 بدیع آئین بمضمون اینمقال که • ع •

را که از نقدان مشتری و کساد بازاری درگرو عقدہ طالع مانده بود
 آب و تاب اعتبار داده بنظر قبول شهنشاه جوهر شناس رماند
 بدستباری طبع سخن مرا از حفضیض مذلت و خمول برآمده بر بهاط
 عزت و قبول نشستم و بسحر طرازی خامه نکته پیرا طلسم گنج
 معنی کشوده کار نامه هنر بر پیدشطاق شهرت بستم بخت خفته سر
 از کنارم برگرفت دولت بیدارم در برآمد آسمان قدر گوهرم شناخت
 زمانه گوهر قدرم آشکارا ماحضت کلمیاب معادت جاوید گشتم زله
 بندخوان امید گردیم دولتم بمبارکباد آمده مرزده حصول مقصود داد
 یوسف گم گشته بختم بوی پیراهن بچشم روشنی دل فرستاد ایام
 که همواره تلخ کام ناکامیم داشت از نئی خامه چاشنی فیشکرم چشانید
 و دوران که پیوسته پایۀ قدرم می نهفت دستم گرفته بر بالای دست
 عطارد نهانید طوطی خوشنوا ی کلکم بشیرین زبان ی فناخوان بزم
 اقبال گشته شکر چش نوال لطف و انضال مایۀ ذوالجلال گردیده
 و عندلیب نوامنج طبعم در آب و هواء بهارستان جود و احسان
 خلیفۀ جهان گل گل شگفته بآهنگ شکر سرائی صغیر صریر بر کشید
 آثار قلم بطفیل فشر مناقب این برگزیده الهی چون بوی گل از
 نیض همراهی صبا بهر مو انتشار یافت و ملک سخنم بمیامن ثناء
 شهنشاهی مانند رشته به تبعیت گوهر سمت قبول پذیرفت •

• نظم •

طبعم از اقبال ثنا گمتری • یافت در اقلیم سخن ضروری
 نطق من اعجاز معیجا نمود • خامه بدستم ید ببضا نمود
 گرچه بسی بعبده بهشتانم • کام خود آخر ز سخن یافتم

زمان مسعود و اورنگ آرای این عهد سعادت احساس یعنی خدیو
 هوشمند نکته رس فطرت بلند دقیقه شناس که به یمن احسان و
 تحسینش مستعدان هنرور به بخت والی هنرمی نازند و از خاک
 آستان فیض مکانش نکته سنجان بالغ نظر بعمل کیماء سخن اکسیر
 سعادت جاوید میسازند آن شهنشاه قدردان دانش پسند که از پرتو
 قریبتش کوکب تیر و ارباب معانی نور بخش مهیل یمانی و
 بغرور عاطفتش پیشانی طالع اهل هنر چون جبین خورشید
 نور انیست بطنطنه کوس اقبالش بخت غنوده ارباب استعداد از
 خواب گران ناکمی جهته و در مصر مکرمت و انضالش یوسف
 سخن بصد عزیزی بر کرسی قبول نشسته جوری که تا اکنون از
 زمانه بر خردمندان میرزت لطفش بصد گونه دلجوئی بتلانی
 آن پرداخته و عیبی که همیشه مایه داران دانش از بخت زیان کار
 داشتند حسن انصافش رفع آنرا از متممات دادرسی شناخته
 اگر درینمعنی سخنی باشد قیاس صدق آن از حال من نا توان
 توان گرفت که پس از عمری که چون حرف وفا از خاطر روزگار
 فراموش و در زاویه گمنامی با شاهد ناکمی دست در آغوش بودم
 بآبروی سخن درین زمان دانش طراز روشناس محفل عزت
 و امتیاز گشته غبار بیرونقی از چهره طالع زدودم و به یمن مدیح سگالی
 این اورنگ نشین کشور مفاخر و معالی کامبخش کام و زبان گردیده
 گوی دولت از همکنان ربودم مشاطه دهر بنات افکارم را که از بخت
 بستگی در نهانده ضمیر پرده نشین بودند بزیور ثناء خدیو زمان
 آراسته در بزم اشتها جلوه داد و صیرفی روزگار جواهر معانی شاهوارم

فلک بادش بزیر پایۀ تخت • و زر مرسبز بادا گلشن بخت
بعدلش هفت کشور باشد آباد • ز حق توفیق عالم گیریش باد

نیرنگ سازی کلک بدایع نگار جادوفن در مسبب

انشاء این کتاب و تمهید کلام بنعریف سخن

سبحان الله گوهر شبچراغ سخن طرفه فروزنده جوهر یست که
نیره روزان زاویه گمنامی را در شبهای تاریک ناگهانی چرخ امید ازو
برافروزد و ستاره سوختگان سپهر مراد را کوکب طالع از لوازم آن
فروغ سعادت اندرزد نی نی درخشنده اختریست از آسمان قدس
که تاریک نشینان انجم خمول بمشعل پرتو هدایتش راه بحریم
بارگاه قبول توانند برد و واپس ماندهگان قوافل اقبال در شبگیر همت
از بارقه دلالتش مراحل کعبه آمال توانند سپرد گرانمایه گوهر یست
از معدن دل که چون عروس طبع ازان پیرایه گیرد رخ بزبور مکرمت
و احسان پیراید و شگرف متاعیست از کشور آکمی که هر کس
بساط مودای آن چینه کامیاب سود مقصود آید نخلیست که
نخستین میوه اش ثمره دولت و شاد کامیست و نهالیدست که
اولین شکوفه اش گل شهرت و نیکنامی چهره نما مرآتیدست که
جمال شاهد مطلوب درو نمایش گیرد و عقده کشا مفتاحیدست
که طلسم گنج سعادت بآن کشایش پذیرد • • نظم •
آرایش ملک هفت کشور مخنصت • اکسیر سعادت مخنور سخنست
نتوان بزبان وصف سخن کرد بیان • کز هر چه سخن گفتد برتر سخنست
خاصه در روزگار هنر پروری و هنرمند نوازی زینت بخش این

• محاب از یک گوهر •
 • نظم •
 بر جودش حساب بحروکن پاک • ازو در بیم بخشش نقد افلاک
 کند هر در چو دست جود پرور • تو گوئی بحر کف آرد به بر سر
 چراغ بزم گردون اختر او • فروغ هفت دریا گوهر او
 بود جوهر بتیغش گاه خون ریز • بسان موج دریا شورش انگیز
 گذارد بر مخالفش سر دم کین • سرافرازی دشمن نیست جز این
 جهان از فتنه در عهدش امان یافت • ز تیغ جان ستانش ملک جان یافت
 چنان زو امن و آسایش فزوده • که چشم فتنه هم خوابش ربوده
 وجودش مایه تخمیر عدلست • بدورش ظلم در زنجیر عدلست
 سپهر و انجم و مهر و مه او • قدیمی خادمان درگاه او
 نه تنها دولت دینیش دادند • که ملک صورت و معنیش دادند
 بود روشن چو خورشید از جبینش • مسخر کردن روی زمینش
 بدولت چون لوائی دین برافراخت • بنصرت رایش را حق علم ماخت
 بگردین بود در حشمت و بخت • نگنده همتش سجاده بر تخت
 تقدس خانه زاد طینت او • توکل پیشکار دولت او
 نه پیچد سر ز فرمان آلهی • ازان حکمش رود بر ماه و ماهی
 چنان کزد دولت او دین قوی شد • همش دین کام بخش از خسروی شد
 نشانده حق ازان بر تخت شاهی • که بر کرسی نشیند دین پناهی
 بدورانیش که نامی از ستم نیست • خرابی جز در اقلیم عدم نیست
 بناء معدلت چون در جهان کرد • جهان را عدل او دار امان کرد
 همین يك ظلم اکنون در جهانست • که نام عدل بر نو شیر و افست
 آلهی آسمان را تا مدار است • چمن را سبزی از خرم بهار است

در خطبه گاه و غاه تا از گوهر پی بهای مردی کلین نه بخشیده
 در بر نکشیده - و شاهد سلطنت را در انجمن دعوی سروری تا از
 آئینه تیغ جهان کشا رو نما نداده بند نقاب نکشاده - لطفش
 را در پرورش دوستان خاصیت باد بهاری - قهرش را در خانه خرابی
 دشمنان تأثیر میل کوهماری - گاه نوازش همه شتاب هنگام سیاست
 همه تاخیر - وقت تدبیر گوهر عقل دم هیجا جوهر شمشیر - گلشن
 بخت هر مجز کرده طالع ارجمندش - نهال فتح دست نشان اقبال
 بلندش - طینت پاکش خمیر مایه معادت و توفیق - جوهر
 ادراکش پیرایه دانش و تحقیق - لطفش تریاق سموم حوادث
 روزگار - قهرش زهر قاتل دشمن نابکار - پایه اورنگ قدرش بر سر انسر
 خورشید - گوهر پایه بختش دره التاج جمشید - میه دروان از برق
 مناش در خطر - شرر طینتان از آب تیغش پر حذر - گوهر شب
 چراغ عقل نگین خاتم حلیماتیش - جام جهان نغای ضمیر ساغر
 بزم جمشیدیش - قهرش با لطف انباز - غضبش را عفو دمساز -
 کف همتش در دربار - تارک عزتش گوهر نثار - جبین عبودیتش
 برخاک - پای همتش بر افلاک - با عهد واسخس کوه در پایداری
 صفت - حدس صایبش را عقد اخوت با کرامات درمت - در
 برابر فروغ رایش روی آئینه میکند چون پشت آئینه بی نور -
 با وصعت دستگاهش ماحمت حشمت سلیمان تلگ قر از دیده
 مرز - نخل آمال دشمنانش در بی برک و باری همطالع چوب دار -
 گلشن امید معاندانش را زخم جگر حسد پرور گل همیشه بهار -
 تیغ عالمگیرش با تیغ آفتاب از یکجوهر - کف گهر ریزش با دست

والای دولتش امتداد زمان را بجای یک رشته در سوزن کشیده - و معمار قدر هنگام بنای قصر رفیع حشمتش کونبای نظر نصای عرصه امکان و پهنای ساخت مکان را اندازد طرح یک ایوان دیده - از بس خرابه ها بعماری لطیفش سمت عمارت یافته - و جبال و بوابی از فیض آبادی گرمش آبادی پذیرفته - در ایام خیر انجامش جز چند بی خامانی - و بغیر از چرخ و شاهین بی آشیانی - نشان نتوان داد - از آنجا که در معارک هیجا بجوش توکل و سپر تسلیم از صدمه تیغ و سنان بی هراس و بیم است تصرف جود همتش التزام - پیرا در بزم قرار داده تا ارباب خواهش و تمنا از حازن مکرمنش زربه - پیر برند - و چون از غایت تقدس ذات و حسن توفیق لب به عرب رهیق نمی آید اجتهاد قهر و سطوتش شیشه و جام مخصوص رزم ساخته تا غازیان خون آشام هنگام انتقام بآن خون دشمن خورند - هر کشانی که به نخوت کلاه جباری از سرگردون می ربودند سر انقیاد بر آستان عبودیتش نهاده اند - و جبارانیکه بباوری تطاول پنجه از خورشید میبردند دست بیعت بقبضه تیغش داده - هر که سر بر خط فرمانش نگذاشت سر بر سر سنانش گذاشت - و هر که تخم عدالتش در دل کاشت جز خسران حاصلی برنداشت - در ایام عدالت فرجامش اگر ظلمی رفته برگزشتگان و پیشینیانست - و در زمان نصفت عنوانش اگر ممتی مانده بر محرومان این آستان اقبال آشیان - دشمنان را پی زحمت جنگ و پیکار از پا در انداختن تصرف اقبال بلند اوست - و دوستان را بی توسط خواهش و اظهار کام دل روا ساختن اختراع همت ارجمند او - عروس ملک را

و گویند در مسلخ عدالت سر بریده - در پرسش گاه معدلتش ظالم
 پیشگان جور پرور را هول روز جزا واضطراب باز پرس محشر - و در بارگاه
 نصفتش چرخ فتنه گردنشاگش باز خواست شور و شر - کج تلاشانی
 که پا از اندازه گلیم خود بیرون می کشیدند چون نقش قالین بر بساط
 انصافش لکد کوب سیاست را آماده اند - و خود ناشناسانی که قدم
 از حد خویش فراتر می نهادند بتوزک نگاه تهدیدش همه در پایه
 خود ایستاده - پالهنک غضبش برگردن سرکشان و جباران چون طوق
 نمری با گردن همراه - و گسیختن زنجیر قهرش از پای خود سران و
 کجرفزاران از سوهان اجل میانجی خواه - از بیم تاکید شکنه عقابش
 در پرده داری ناموس شمع را از چاک پرده فاتوس پیه تن در
 کداختن - و بسطوت قهرمان صلاحش در نهی می پرمستان لاله در بزمکاه
 گلستان بانداز ساغر از کف انداختن - اگر در چمن از تابش
 حرارت خورشید رنگ گلی شکسته چهره غضبش بتقصیر هوا
 داری سحاب چون عارض آفتاب گرم برانروختن است - و اگر
 در گلستان از کشاکش تعدی باد قبای اطلس گل و پیراهن
 حریر لاله چاک خورده بکوتاهی رفوکاری آن خیاط نامیده را از شعله
 عتابش بیم سوختن - بحماییت محتونی عدالتش گل حساب خرد
 خود از نسیم میتواند گرفت - و به پشت گرمی محاسب انصافش
 ابر شمار در خویش از دریا می توفد جست - اگر نه جرم کجروی
 آسمان بودی - فکر فلک پیمایش بناخن تدبیر عقد ذنب کشودی -
 و اگر روی آفتاب در میان ندیدی - فروغ اختر رایش از هر ذره
 خورشیدی نمودی - خیاط قضا در دوختن خلعت بقا بر قامت

گسیختن امت و برهم زدن بتخانه نشین از صندل جبین سر گرم
 زنک بنای مسجد ریختن - بتوفیق اعلاء معال دین نبوی کرمی قصر
 رفعتش عرش اشتباه - و ببرکت صیانت مآثر شرع مصطفوی دمت
 زلزله حوادث از دامن کاخ دولتش کوتاه - در محکمه قاضیان قضا قدرتش
 بتنفیذ احکام شریعت غرا گدا با جمشید و ذره با خورشید دوش
 بدوش - و بمتابعت محتسبان قدر صولتش در منع آثار بدع و اهو
 آسمان از کهکشان ذره بر دوش - بمیامن سعی و اجتهادش کار دین
 و ملت با برگ و ساز - و از زبان تیغ جهادش زبان اسلام بر کفر
 دراز - از هیبت ترکناز قهر دشمن گدازش هندوی سرکشی که در
 هند مانده زلف بدان است - و کانر طرازی که ترک بیداد نکرده
 دل بیرحم خوبان - روزی که رفتش لوای معدلت در جهان افراخته -
 نخست رفع کین سپهر و جور انجم از فلک زدگان نموده - و دمی که
 همتش بکشایش کار عالم پرداخته اول گره از پیشانی بخت فرو
 بسته بی طالعان کشوده - بمیامن عدل و دادش همه چیز براحتی
 گرائیده مگر میزان که دمبدم از سنجیدن بار عطایش خم میشود -
 و به برکت صدق و سدادش هر مایه انزایش پذیرفته الا حاصل
 بحر و کان که هر نفس از باد دستی سخایش کم میشود - هر رشته
 زنجیر عدلش در دست مظلومان جور دیده از سلسله زلف معشوق
 در دست عاشق ستم کشیده خوشتر - و نوای کوس انصافش در گوش
 داد خواهان بیتاب از نغمه طنبور و رباب در مسامع مستان خراب
 دلکشتر - شحنه قهرش موفی روشن کج رفتار را بسان مار پوست از تن
 درست کشیده - و جلا غصبش کهنه گرگان مردم آزار را بسان بزه

جان و جان جهان - فروغ گوهر خرد - جدا کنند؛ نیک از بد -
 پیر رضای حق مفید امر قادر مطلق - نیاز اندرز بارگاه الوهیت -
 نامیده امروز سجود عبودیت - شریعت مطیع سلاطین مطاع - نقش
 بدیع خامه ابداع - مظهر الطاف سبحانی - آیه رحمت رحمانی -
 رونق انزای هنگامه بزم و رزم - پیدشوی سلاطین والا عزم - نظر کرده
 معادت ازلی - دست پرورده لطف لم یزلی - صورت عظمت
 و جلال - معنی دولت و اقبال - آسمان شوکت و شان - محیط
 بر و احسان - مسند آزادی اورنگ خلافت - مربع نشین چار بالش
 ملطنت - برگزیده لطف و عنایت آله - شمع این شش انجم
 و ستون این فیه بارگاه - خورشید عالم آزادی اوج سروری و سرانزاری -
 ابوالمظفر محی الدین محمد اورنگ زیب بهادر عالمگیر بادشاه
 غازی - لازال موفقا باحیاء دین الله و سنة رسوله الحجازی - و موبدا
 لعلاء کلمة الله و احراز المفاخر و المغازی * نظم *

شهنشاهی که اقبالش بتایید * مسخر کرد عالم را چو خورشید
 هم از آغاز بختش بود ظاهر * که عالمگیر خواهد گشت آخر
 چو سرزد هر او روشن روان را * بود روشن که میگیرد جهان را
 زهی خدیو موبد اقبال مند - و شهنشاه حق پرتو سعادت پیوند - که
 به نیروی بازوی توفیق ازلی و قوت سر پنجه تایید آسمانی لوی دین
 و رایت دولت بیکدمت همت برانراخته و بتقویت شرع شریف
 و اجرای اوامر الهی شهنشاهی را با خلافت پناهی انباز ساخته -
 تا تیغ سعی و جهادش در محو رسوم کفر و ضلال جوهر نما گشته
 از خوف اشتباه هر زناز رگ بر تن کھیشان نابکار در کشاکش

گیتی خدیو عالمگیر جهان ستان شهنشاہ خدا آگاہ زمان مامحت
 که از فیض ظهور عهد همایون فالش دین و دولت در پایت رفعت
 و سرافرازی و به نیروی بال اقبالش همای شوکت و حشمت در
 اوچ شرف و بلند پرواز است یعنی شهنشاہ ظفر جنود تائید میاہ -
 فروغ کوکب حشمت و جاہ - اختر سپهر بلند اخترى - سرور اقلیم
 سروری - لویا دل ابر دست - حق جوی یزدان پرمت - فیروز بخت
 جوان دولت - والاہمت قوی صولت - خورشیدہ رای جمشید نظیر -
 صبح میمای مشرق ضمیر - آینه روی دانش و ہنر - حرز بازوی
 نصرت و ظفر - افتخار انسر و تخت - سزاوار دولت و بخت -
 نور اندیش پیش بین - حق منش حقیقت آئین - کامیاب
 فضیلت جود و تفضل - بہرہ مند نشاء وثوق و توکل - صورت شرع
 و معنی عقل - پیکر انصاف و جان عدل - نخل پیرای ریاض
 سعادت مرمدی - گلچین حدیقہ خلق محمدی لنگر حقیقتہ حلم
 و وقار - قطب فلک ثبات و قرار - ماہیچہ رایت نصرت و نیروزی -
 شمسہ ایوان دولت و بہروزی - اسلام پرور کفر موز - سرزدای
 خیر اندوز - زناں گسل بست شکن - حق درست باطل دشمن -
 میزان استقامت اخلاق و احوال - معیار امتحان ہنر و کمال - شاہد
 اعدل معنی عادلیت - مصداق اکمل نشاء قابلیت - ہیکدمت
 انجمن جود و کرم - گران رگب مضمار ثبات قدم - سانمر شکن
 بد مستان - پنچہ تاب دراز دستان - کامل نصاب جوہر دانش
 و بینش - مالک رقاب کشور آمرینش - طرز آموز رموز کشور طرازی -
 قانون پیرای طور مسکین نوازی - قرار زمین و مدار زمان - جهان

خانواده دولت و مروری بلند اختری را بانصر سعادت و برتری
 برافراخته بادی و بانی آن دولت آسمانی و مبدع و مخترع
 قوانین حشمت و جهانبانی ساخت و ازان سلسله ارجمند قوی
 طالع بخت بلندی را مربی آن دولت جهانکها و مکمل آن سلطنت
 عالم پیرا گردانیده او را بجاییل توفیقات خاص و مزید کرامت
 اختصاص از سایر اقربان سعادت قرین و نام آوران آن طبقه جلالت
 آئین نواخت تا پایه جاه و جلال بمیامن بخت و اقبالش بذروه
 ترقی و کمال رسیده محمد اطوار خجسته آثار و مکارم خصال
 قدسی مثالش در مراتب دولت و جهانبانی و مراسم سلطنت و
 گیتی ستانی دستور معامله دانان این رتبه عالی و دیباچه نسخه
 مفخر و معالی باشد چنانچه آثار صدق اینمعنی از تباشیر صبح
 خلافت طبقه زریعه کورگانی و سلسله علیه صاحبقرانی بر ساحت
 شهود و منصب بروز چون لمعه مهر منیر عالم افروز است چه همچنان
 که بادی آن دولت ابدی ظهور و بانی آن سلطنت ازلی اساس
 دست پرورد توفیقات آسمانی - مورد تاییدات ربانی - مصدر آثار
 عظمت و جلال - مطلع انوار ایهت و اقبال - فرازنده لوائی جهان
 کشائی - طرازنده سریر فرمانروائی - مطاع خواقین گیتی و خدایگان
 سلاطین عالم - امیر کبیر و خافان اکرم - حضرت امیر تیمور صاحبقران
 اعظم - است انار الله پرهانه که فتوحات شکر و مسامی جمیله
 آن حضرت در مدت بی و شش ساله سلطنت و کشور ستانی زیب
 عنوان ظفر نامه‌های پاستانینست مظهر تکمیل قواعد این خلافت
 ابدی و محیی آثار و رسوم این دولت سرمدی ذات قدسی سمات

نדיابت فتح بلاد و امصار و قتل و قمع کفار نجار بهمولت و آسانی
 میسر گشت و پایه قدر و منزلت دین مبین بیمن مساعی جمیله
 آن رهنمایان حق آئین و مقتدایان طریق یقین در اندک فرصتی
 از اوج سپهر برین در گذشت رضي الله عنهم بحسن الخلفه و الامامه
 و رضوا عنه بغزو القرب و الکرامه و چون طراوت چمن شریعت و نصارت
 گلشن ملت بی آبیاری تیغ معدلت و سیاست و استحکام اساس
 دین و استقرار قواعد شرع متین بی دقتیاری امر سروری و ریاست
 صورت نگیرد و نسخ آثار بدع و مناهی و ترویج سنن نبوی و اجرای
 اوامر الهی و تنظیم امور مصالح و مهام رعیت و حفظ قانون عدالت
 و سوبت بی وجود قهرمانی داد گستر و فرمان روائی عدل پرور
 امکان نپذیرد لا جرم بمقتضای حکمت بالغه ایزدی پس از انقضای
 عهد سعادت مهد خلافت و انقراض زمان هدایت عنوان امامت
 مذکور ریاست کهنه برایا که ظل مرتبه خلافت علیاست بنام نامی
 فرمان رویان معدلت پیرای آرایش بخشیده زمام مهام خلاق و
 عباد و سر رشته بست و کشاد کار خانه تکوین و ایجاد بکف عدل و
 داد سلاطین دین پرور و الا نژاد که اساطین بارگاه وجود و بزرگزیدگان
 کلرگاه هست و بود اند سپرده آمده و ملک و ملت و دین و دولت را
 از میامین آثار لطف و قهر و فروغ انوار رافت و نصفت آن سالکان
 مصالک سلطنت و ناهجان مفاهیم خلافت رونق و ضیا افزود و هر چند
 که جورشید لطف و عنایت ربانی از اوج اقتضای حکمت و مشیت
 بر ساخت احوال طایفه از گروه والا شکوه نوع انسانی تافته این امر
 جلیل القدر و خطب عظیم الشان در ایضار و دیعت گذاشت ازان

جزآن شب که بر قرص معیانت دست • زخوان فلک نیم نانی شکست
 بعد از اكمال دين و اتمام نعمت معرفت و یقین بوجود نور آگین
 حضرت خاتم المرسلین که کار ملت و ایمان بشایه قلمی رونق و سامان
 یافته سرآت اعتقاد و آئینه استعداد این امت فرخنده بخت سعادت
 نژاد بمصقل هدایت و توحید از زنگار ظلمت شرک جلی منجلی
 گردید و دوره نبوت بانجام و گنجینه وحی بمهر اختتام رسید باقتضای
 کمال رحمت و رانت نامتناهی نیر خلافت و امامت از مشرق
 متابعت و کرامت دمانید و جهانیانرا از بیم تیره روزی رهانید
 چنانچه ماحضت کعبه ایمان و وادی قدس اسلام از پرتو انوار سعی
 خلفای راشدین و ائمه دین که چراغ امروز مشکوة نبوت اند روشنی
 و ضیا پذیرفت و کارخانه سنت نبوی و دستکاه ملت مصطفوی را
 بصیرکاری متابعت و اهتمام حقانیت آن برگزیدگان تقدس آئین
 و پیشوایان هدایت گزین که پایه قدر و جلال و اندازة فضل و کمال
 شان از اندیشه وهم و خیال افزونست و کلام اعجاز پیرای آلهی و
 حدیث وحی طراز حضرت رحالت پناهی بجاییل نعمت و مناقب شان
 مشحون رونق و انتظام افزود و قواعد خدا شناسی و رسوم حق پیاسی
 والا پایگی و بلند اساسی یافت و گلشن دین و اعتقاد از غص و
 خاشاک شرک و ارتداد پیرایش گرفت و بتقدیم فرض غزا و جهاد
 آئین دین پروری و کفر سوزی تازه شد و ملت احمق را متأثر
 شوکت و اعتلا و مدارج نصرت و استیلا در اطراف و اکناف جهان
 بلند آوازه گردید عهاکر نصرت شعار اسلام را بحسن تجهیز دلپذیر
 و برکت اجابت تدبیر آن نرازندگان پایه خلافت و هزارندگان خلعت

نقاه جواهر نفوس انسانی - صیقلی نقود خزاین امکنی - اولین رقم
 خامه بلچون - سرسخن انشاء کن فیکون - مبدین اضرار میدا و معاد -
 معین مراتب حق و رشاد - گل مرسبز گلشن لیالی و ایام - متاع
 روی دست چاروسوی عناصر و اجرام - واسطه انجالی عیوب - وسیله
 انجای قنوب - خلف الصدق هونمان غیب و شهادت - ابو الابد
 تدایع خیر و سعادت - قهرمان کشور باطن و ظاهر - آنریده اول و
 برگزیده آخر - هدایت کیش شفاعت گستر - عصمت پیرای اعجاز
 پرور - فروغ گوهر ارواح - مصباح زجاجه اشباح - نور مقدس و عقل مجرّه -
 روح منزّه و نفس موبد - نیاز عوارف معارف ربّانی - قسام وظایف
 کمالات انسانی - قایده قوانین وجود - هادی مراحل شهود - جلا بخش
 مرآت استعدادات - آئینه دار جمال سعادات - سبل زدای دیدگاه دانش
 و بیفتش - ظلم کشای گنج آنرینش - دانای اصرار سواد و بیاض -
 مهین خلیفه مبدأ نیاز - پیشوای دنیا و عقبی - رهنمای صورت
 و معنی - دیبلجه آرای نسخه جلالت و مروزی - خاتمه پیرای وصال
 وصال و پیغمبری - رهبر وادی فوز و نجات - دار عرصه مکشور و
 عرصات - کرسی نشین عرش و نعمت و اعتلا - صدر گزین مسند عزت
 و اصطفای حضرت محمد مصطفی - علیه وآله و اصحابه من الصلوات
 و التحیات ما کان اتم و اوفی •

محمد شهنشاه ایوان قرب • بهار دل افروز بستن قرب
 بحق لایق مسند کبریا • ولی فخرش از فقر و از یوریا
 ز درویشیش بسکه سرمایہ بود • زناداری فقر بی مایه بود
 شب و روز بر صفر روزگار • بدی از نعیم جهان روز و داور

زمانی بر طبق اقتضای آن یکی ازین گروه والا شکوه را خلعت
معجز طراز رسالت پوشانید و بر سریر عصمت مصیر نبوت
نشانید تا بدست یاری معیار دعوت و هدایت عیار گیر جواهر نفوس
سعدا و اشقیا بوده بدواعی امر و زواجر نهی انتظام بخش سلسله
وجود و رونق انزای کارگاه ایجاد باشند و کام جان قابلیت و
امتداد ممکنات را که تشنه لبان شربت فیض و گرسنه چشمان
طعمه افضل اند سیراب زلال معرفت و کامیاب نوال آگاهی
سازند و همواره نور جهان امروز نبوت و رسالت را که فروغ آسمانی
و لطیفه ربانیت در مجالی افراد بشری و مظاهر اشخاص
صوری ترقی و استکمال نوری میر فرموده در یکی از کمال افراد
بشر بمرتبه کمال منظر رسانید و ذات قدسی او را متمم آن نور
هدایت پرتو گردانید چنانچه مظهر اتم آن نور اعظم و حامل اکمل
آن مرآه‌ای ذات مقدس حضرت ختمی پناهی است یعنی
اشرف مظاهر وجود - حامل کارگاه هست و بود - محرم سرابده قدس
احدیت - همدم محفل انس صمدیت - واسطه نظام سلسله هستی -
رابطه انتظام مرحله حق پرستی - عنوان فصول کائنات - فهرست
ابواب مکونات - لوح محفوظ اسرار حقایق غیبی - بیت معمور انوار
معارف لاریبی - ازلی نور - ابدی ظهور - سلطان سریر قرب حضور -
سفیر کشور لا هوت - دبیر دفتر ناسوت - فروغ تابش صبح غیب - شمع
شب امروز ظلمت ریب - صورت نامه رحمت الهی - رحمت عامه
عوالم ناهتمناهی - نخستین پرتو آفتاب صبح ازل - پیشین ثمر نهال صنع
قدیم لم یزل - خازن کنوز وحی و کتاب - کاشف رموز ثواب و عقاب -

ظلمت پیرای زایده استعداد ممکنات از روشنی رشک خلوت
 فانوس • • نظم •

چنان لطف خاصیش با هرتن امت • که هر بنده گوید خدای من است
 چنان کار هریک جدا ساخته • که گوئی به غیری نه پرداخته
 بی نیازی که نقش پردازی کلک لطایف نگار مشیتش از پرده کارگاه
 حب ذات نقش بدیع خلقت انسان که طلسم کشای گنج پنهانست
 بر روی کار ابداع آورده زینت پیش طاق آفرینش و عنوان لوحه دانش
 و بینش ساخت و مستعد نوازی که مابقه عنایتش بجوهر شناسی
 علم ازل جواهر زوهر نفوس قدسیه انبیا و رسل را که گوهرهای شب
 چراغ انجمن قدس اند در مکامن معادن نظرت و استعداد بتابش
 انوار خورشید صفوت و رشاد پرورش داده از وجود مسعود شان
 دامن هستی را گوهر آگین کرد و آن قدسی منشان کرامت آگین را
 سرمایه شناخت جمال حقیقت و بضاعت دریانت امرار کارخانه
 وجود ارزانی داشته بادراک جلال دلائل ذات و صفات کرامت
 امتیاز بخشید و چون بصر بصیرت و دیده بینش کونه نظران عرصه
 آفرینش از مطالعه انوار قدس الوهیت مسحوب و دمت استعداد
 محبوسان سلحله امکان کوتاه از دامن کبریایی وجوب امت برای
 تاریک نشینان محفل کون در تیره شب ضلالت ذاتی و ظلمت
 فطری از فرط عنایت چراغ هدایت از مشکوه نبوت برانروخت و
 پیوسته از فروغ دلالت زمره انبیا و مرسلین که صدر آرایان بارگاه
 تقدس و پرده گزینان جلاباب بشریت اند پیشگاه وجود و ساحت
 هستی بلوامع انوار معرفت و خدا پرستی روشن داشته در هر

نقص و آفتش در عرصهٔ هل من مزید قدس و کمال بی‌مانگی و
 شاید بفش کوتاه بین را درین مشهد حیرت اعتراف بقصور عین
 نوراندیشی و پیش بینی است و عقل ضعیف عجز آئین و برین درگاه
 مزه اظهار مسکنست و ناتوانی محض صلاح دانی و مصلحت گزینی.

مخن را چنه باشی محمل آرای

بدست آویز عجز اینجا بده پای

مبهمان الله در جناب تعدیت و کبریائی که گوهر کمالات عقلی
 مانده نقایص فروغ شایستگی ندارد و زخاوت خیالات باطل تهیدستان
 را اینجا چه مایه قبول و روانی و در باو عزت و جلالتی که نقد
 گنجینه دانش و آگاهی بچیزی برنگیرند و به پشتیبانی نپذیرند فاسد
 ناس مقالات بیبوده حرف پرستان را کدام رتبه پذیرائی • نظم •
 دل ز کجا وین پروبال از کجا • من که و تعظیم جلال از کجا
 و هم مکی پای بسی ره نوشت • هم ز دوش دست تهی باز نگشت
 پرورش آموختگان ازل • مشکل اینحرف نکردند حل
 فرازش علم چه در یاست این • تا ابدش ملک چه صحرایست این
 تعالی شانه این چه رتبه علو شان الوهیت و یکتائی است که از مرط
 مایه ظهور و پیدائی کور دین ظلمت کدۀ اسکان را در مشاهده اتوار
 هستی خویش جای چشم پوشی و نابینائی نگذاشته و با اینهمه جهان
 پیدائی و نمود وجود و خود نمائی از کمال احتجاب کدۀ ذات پرده
 انجمال عالم آرای حقیقت خود بر نداشته زهی داده او منع پندار
 و قادر حکمت طراز که از نیرنگ سازی خاصه در نقش صفحات حال
 کاینات برنگینی نسخهٔ بال طاووس است و بجهان افروزی پرتو حکمتش

گرانداخته در برانراخته * بنوعی که باید چنان ساخته
فرمان روانی که نامۀ شهنشاهیست از نقص خاتمۀ تناهی عزت
و جلالت پاکست و درجست و جوی سر منزل عرفانش اعتراف
بعجز و نقصان غایت تگهویی عقل دراک که العجز عن درک
الادراک ادراک آری ممکن ناتوان که جز نقص فطری سرمایۀ ندارد
اندازۀ کمالات ذاتی بر نداشته چون راه ثنای ایند بیچون پوید و انسان
حیران که نقش برون پرده این بارگاه است از راز درون پرده آگاه
نگشته چسان حمد آفریدگار درون و بیرون گوید حاش لله دمت
مپاس فرومایگان نشیب حدوث بمدد کرسی اندیشه و حواس
بطلق بلند ایوان کبریایی قدم نرسد و غبار ادراک خاک نشینان
کوی عنایر بجنبش نسیم فکر و دانش بدامن هوای اوج لا مکان
نه نشیند هرگاه عقل کل و نور اول که مهبط انوار فیض ابد دازل
است با وجود کمال تنزه و قدسی نژادی و نهایت ربط و قرب بحضرت
مبدأ المبادی در بیدای ناپیدا گذار شناخت کنه آفریدگار راه عجز
و انکسار پوید و لا اُحصی و ما عرفناک گوید عقل محجوب ما
محبومان کلبۀ حدوث و امکان که بلوجود جزئیت و نقصان پیوسته
پایمال کشاکش وهم و خیالست بدست آویز کدام نسبت و آشنائی
کامیاب معرفت و شناسایی جناب کبریا تواند گشت و ماصصوران
چار دیوار طبایع را که بیگانه وادی قدس تجردیم بسرمایۀ چه دریافت
و دانش حرف نیایش آلهی بر زبان اندیشه تواند گذشت هیاهت
هیاهت کلامی دست بالای ثنای خالق بیچون پسند و چون هوس چرب
زبانان تهی کیسه راست نیاید و نقد ستایشش معاملان چار هوی

بسم الله الرحمن الرحيم

ای داده بعقل پرتو آگاهی • شاهان ز تو کلمیاب شاهنشاهی
آن را که زکاینات برتر خواهی • بر سر نهیش انسر ظل الهی
اورنگ نشینان کشور بیان را تیغ زبان باقبال ثنای بی همتائی
عالمگیر است که برانراختن لوای دولت سلاطین دین پرور
شریعت آئین باوج نصرت و فیروزی از آیات جهان افروزی قدرت
اوست و برانداختن اساس شوکت معاندین تیره اختر ابدار قرین
از ماحت اقبال و بهروزی بمقتضای صلاح اندوژی حکمت او
و نکته گزینان انجمن معانی را تحفه سخن به برکت حمد جهان
پیرائی دلپذیر است که آرایش شاهد ملک و عروس ملت بگوهر
تدبیر و جوهر شمشیر سلاطین جوان دولت خرد پیر باز بهتة تقدیر
ارومت و پیرایش گلبدن همت و گلشن سلطنت از شاخ و برگ
زاید و خص و خار مفسد آثار چمن پیرای لطف مصلحت
تأثیر او • بیت •

معجم	مطر	غلط	معجم
۸۳۱	۱۸	سوار	سوار
۸۳۳	۱۹	مناکار	مناکار
۹۰۱	۱۵	نبردی	نبردی
۹۲۰	۱۰	ثبت	ثبت
۹۲۶	۱۸	لا	را
۹۲۸	۱۹	دروش	دوش
۹۳۷	۱۴	خد	خلد
۹۵۲	۱۲	قامت	اقامت
۹۸۸	۱۳	ای	پای
۹۹۴	۱۵	ظفر سپاه	مپاه ظفر
۹۹۷	۳	سری	سوی
۱۰۲۲	۷	ارجمند شد	ارجمندش
۱۰۵۱ و ۱۰۵۶	•	نردر	نرور
۱۰۷۳	۱۲	الخافه	الخلافه
۱۰۸۴	۱۹	به مرحله	هر مرحله
۱۰۹۵	۱۴	یشکن	پیشگان

صفحه	مطر	غلط	مصحح
۷۳۳	۵	بردرات	بردرات
۷۳۶	۱۸	موانع	موانع
۷۳۹	۲	ماهات	مباهات
ایضا	۸	جشی	جشن
۷۴۱	۷	میداران	میداران
۷۵۱	۱۹	نغن	نشینی
۷۵۳	۷	ر	را
۷۵۹	۱۶	طمع	طبع
۷۶۱	۱۰	عیان	اعیان
۷۶۶	۵	نواهی	نواهی
ایضا	۱۰	مبع	مبع
۷۷۷	۶	تقاتر	تقاطر
۷۸۵	۳	درد	دد
۷۸۹	۱۴	خسالت	خصال است
۷۹۰	۱۲	خبر	جز
۷۹۲	۱۹	زرم	زرم
۸۱۸	۱۱	شده	مد
۸۲۵	۱۵	نواسج	نواسج
۸۲۶	۲۲	مفینه	مفینه
۸۲۹	۲۲	مهمی	فهمی
۸۳۰	۱۱	اقتیاد	اقتیاد

مفحه	مطر	غلط	صحیح
۹۵۹	۱۸	جمع	جمعی
۹۶۲	۲۰	مدوا	مداورا
۹۶۴	۱۸	عائنه	علائنه
ایضا	۲۲	بمراهانش	بهنراهانش
۹۷۵	۱۹	حیاط	حیات
۹۷۹	۲۱	اوقات	اوقات
۹۸۷	۱۹	یشمه	شیمه
۹۹۳	۲	عمالی	عمانی
ایضا	۵	بہادر	بہار
۹۹۷	۱۸	قطع	قطعی
۹۹۹ و دیگر جاها		نونین	نوئین
۷۰۳	۲۰	را	راہ
۷۰۴	۶	پشترنشان میدارند	پیشترنشان میدادند
ایضا	۱۷	صدمہ	صدمہ
۷۰۹	۱۴	هائل	حائل
۷۱۰	۶	المکر السیء	المکر السیء
ایضا	۱۷	ودادند	و دار دادند
۷۲۲	۱	فاتر	دفاتر
۷۲۹	۲۰	توانائی	توانائی
ایضا	۲۱	خلقشان	خلق شان
۷۲۸	۱۸	الروی	الاروی
۷۳۲ و ۹۶۸	۰	دو	دو

صفحه	مطر	غلط	صحیح
ایضا	۹	انگریزی	انگریزی
ایضا	۱۵	گرویدند	گرویدن
۵۱۵	۳	جانگیرنگر	جهانگیرنگر
۵۳۱	۷	رکا	کرا
۵۶۷	۱۶	مہاسنکر	مہاسنگہ
۵۷۳	۱۷	حصینہ	حصینہ
۶۱۴	۱۹	موسم	موسوم
۶۱۵	۲۱	مقری	مقرری
۶۱۷	۱۸	مکارک	مبارک
۶۲۱	۹	الامثال	الامثال
۶۲۳ و ۷۶۷	۵	درانخان	دارانخان
۶۳۰	۲۲	ذلات	زلات
۶۳۱	۶	السلطنة	السلطنة
ایضا	۹	گزیر	گریز
۶۳۷ و دیگر جاها	۰	میفخان	سیفخان
۶۴۳	۱۲	انعطاس سوران	انعکاس سورآن
۶۵۰	۲۱	ندارد	نداد
۶۵۵	۳	بکار	نابکار
ایضا	۱۵	انزاع	انتزاع
ایضا	۲۰	امتنا	امتناع
۶۵۸	۱۵	فوج	موج

دکناتپه	دکناتپه	۱۹	۱۶۱
تایانش	تایانش	۵	۱۶۲
نذر محمد	نذر محمد	۱۴	۱۶۲
غلط	صحبې	۵۰	صفحہ
مرشته	مرشته	۰	۱۶۹ و دیگر جاها
طوف	طواف	۱۷	۱۷۲
بر گذشته	بر گذشته	۲۱	۱۸۵
محازی	محاذی	۰	۲۳۳ و دیگر جاها
مبحان سنگه	مبحان سنگه	۰	۲۴۶ و دیگر جاها
فرجام	فرجام	۳	۳۰۹
کسید	مید	۱۰	۳۴۹
ساختگ	ماخته	۴	۳۶۶
قله	قلعه	۰	۴۳۳ و دیگر جاها
سنگه	سکنه	۰	۴۳۷ و ۷۳۵
راجررپ	راجررپ	۹	۴۴۱
مارر الزهر	مارر الزهر	۰	۴۶۱ و دیگر جاها
متہراز	متہرا	۱۶	۴۶۳
نا	ثنا	۲۰	۴۸۲
بشاهزاده	بشاهزادہ	۱۹	۴۹۴
آمان نیست	آمانی است	۲۲	ایضا
نصرت	بانصرت	۱۲	۵۰۱
تصویات	تصویلات	۲	۵۱۱

تصحیح غلطیهای کتاب عالمگیرنامه

مصحح	غلط	مطر	مفح
لاأحصى	لاأحصى	۱۵	۲
مهر او	هر او	۱۶	۱۱
گونبای	کونبای	۲	۱۴
تأسی	تاشی	۱	۲۵
کیبانیده	دکیبانیده	۱	۳۳
رستمانه	رسمانه	۲۲	۹۸
جمعیت	جمعیت	۹۸ و دیگر جاها	
المشیاطین	للشیاطین	۱۲	۱۰۴
بتابیان	بتابیان	۱۸	۱۰۶
الشیء	الشیء	۱۱	۱۰۹
ناقابلی	ناقابلی	۵	۱۱۲
جبهه	جبهه	۱۱۷ و دیگر جاها	
مستقر	مسقر	۱۲۵ و ۱۲۷	۱۲
باهتزاز	باهتزاز	۱۲۸ و دیگر جاها	
استلام	استیلام	۱۲۹ و دیگر جاها	
مرغه	مرزع	۵	۱۳۴
آغراباد	اعزآباد	۱۴۵ و دیگر جاها	
برخامت	برخارست	۲۱	۱۵۳

- ۹۸۹ .. .. . جشن وزن مبارک شمسی
- شرح تاخت ولایت بیجاپور و محارباتی که عساکر جهانکشا
 ۹۸۸ .. . را با دکنیان شقاوت گرا روی نمود
- تعیین یافتن دلیرخان با انواع قاهره به تنبیه زمیندار چانده
 و تحصیل پیشکش نمایان ۱۰۲۲
- آغاز سال دهم والای دولت عالمگیری مطابق سنه هزار
 و هفتاد و هفت هجری ۱۰۳۰
- تولد نوگل حدیقه دولت پادشاهزاده محمد کام بخش .. ۱۰۳۱
- شورش انگیزی افغانان یوسف زئی در محو احل دریای نیلاب
 و تنبیه و تادیب آن طائفه باغیه به نیروی اقبال دشمن
 مال شاهنشاه مالک رقاب ۱۰۳۹
- تعیین یافتن محمد امین خان با انواع قاهره و تنبیه
 افغانان یوسف زئی ۱۰۴۵
- جشن وزن فرخنده قمری ۱۰۴۶
- جشن وزن فرخنده شمسی ۱۰۴۷
- خاتمه ۱۰۴۹
- گذاوش برخی از کرائم عادات و شرائف صفات این خدیو
 کامل الذات ۱۰۷۰
- ذکر کرائم اشغال شاهنشاه حق پزوه خیر اندوز در اوقات
 شبانروزی ۱۰۹۶

- ۸۷۷ .. .. . هفتاد و پنج هجری .. .. . سنه هزار و هفتاد و پنج هجری
- ۸۸۴ .. .. . جشن وزن فرخنده قمری .. .. . جشن وزن فرخنده قمری
- ۸۸۷ .. .. . قنده گرا بحسن کوشش و تدبیر راجه جیسنکه .. .. . فتح اکثری از قلاع ولایت میوا و ایل شدن آن جهالت کیش
- ۹۰۹ .. .. . فراغ از مهم میوا بتخریب ولایت بیجاپور و تنبیه عادل خان .. .. . تعیین یافتن عمده راجها راجه جیسنکه با عساکر منصوره بعد
- ۹۱۶ .. .. . جشن وزن مبارک شمسی .. .. . نور آگین شدن تبس بزرگ بغرغ آثار اسلام و در آمدن زمیندار
- ۹۲۰ .. .. . ضلالت فرجام آتجا بشاهراه اطاعت و بندگی درگاه ملک احترام .. .. . رحلت مغفرت آیت مورد تاییدات ربانی مشمول توفیقات
- ۹۲۸ .. .. . قدس و نرحمت جاریدانی .. .. . آسمانی اطمینان حضرت صاحب قران ثانی بوسعت آباد جهان
- ۹۴۰ .. .. . گفتار در فتح چانگام از متعلقات ولایت رخنگ .. .. . قدس و نرحمت جاریدانی
- ۹۵۷ .. .. . هزار و هفتاد و شش هجری .. .. . گفتار در فتح چانگام از متعلقات ولایت رخنگ
- ۹۶۲ .. .. . جشن وزن فرخنده قمری .. .. . آغاز حال نهم از سنین دولت والی عالمگیری مطابق سنه
- ۹۶۷ .. .. . فرار نمون هیدوای ضلالت شعار از درگاه سپهر مدار .. .. . هزار و هفتاد و شش هجری
- ۹۷۳ .. .. . محمدمعظم بانواج نصرت طرلز بتدار الملک گابل .. .. . جشن وزن فرخنده قمری
- ۹۷۷ .. .. . الخلافة شاه جهان آباد .. .. . فرار نمون هیدوای ضلالت شعار از درگاه سپهر مدار
- تعیین مهین شعبه دوحه سلطنت و فرمان روائی گزین باره
- نهال خلافت و کشور کشائی پادشاهزاده کامگار بخت بیدار
- فہضت الویہ مہر پدراہ از مستقر الخلافۃ اکبر آباد بدار
- الخلافة شاه جهان آباد

- زمیندار آنجا بحسن صرامت و شہامت قطب الدین خان
 ۷۶۸ خویشگی فرجدار چونانکہ .. .. .
 معاودت خان خانان مہدار بنگالہ از جنگ بعد مصالحہ
 ۷۷۶ و تحصیل پیشکش و پدروہ کردن جهان فانی .. ..
 آغاز سال ششم از سنین خلافت والی عالم گیری مطابق
 سنہ ہزار و ہفتاد و سہ ہجری و توجہ بجانب کشمیر جنت
 ۸۱۳ نظیر .. .. .
 جشن وزن مبارک قمری سال چہل و ہفتم .. ..
 ۸۳۱ فہستہ رابت جاہ و جلال از نذرہت آباد کشمیر بجانب
 ویرناگ و از آنجا بصوب دارالسلطنۃ لاہور .. ..
 ۸۳۵ جشن وزن مبارک شمسی و آغاز مال چہل و ششم .. ..
 ۸۴۱ فرستادن صحیفہ قدسی در جواب شاہ عباسی والی ایران
 ۸۴۶ باسوغاتی قیمت ہفت لک روپیہ مصحوب تربیت خان
 معاودت شہنشاہ سلیمان سریر از پنجاب بدار الخلافۃ
 ۸۴۵ شاہ جهان آباد .. .. .
 آغاز سال ہفتم از سنین والی عالم گیری مطابق سنہ ہزار
 و ہفتاد و چہار ہجری .. .. .
 ۸۵۳ جشن وزن خجستہ قمری .. .. .
 ۸۵۹ فرستادن مصطفی خان بسفارت توران .. ..
 ۸۶۳ تعیین راجہ جیفسکہ یا افواج منصور جہت دفع میوای مقہور
 ۸۶۶ جشن وزن مبارک شمسی .. .. .
 ۸۶۸ آغاز مال ہشتم از سنین دولت والی عالم گیری مطابق

- ۶۳۳ .. .. جشن وزن شمسی و آغاز سال چهل و چهارم
ادراک سعادت ملازمت خواجه احمد فقیر عبد العزیز خان
- ۶۳۷ والی بخارا و گذرانیدن نامه در ایام این جشن طرب پیرا
جشن کدخدائی بادشاه زاده عالی تبار بخت بیدار
خجسته شیم محمد معظم با دختر عفت سیر راجه روپسنگه
- ۶۳۹ .. .. راتهور بر طبق سنت منیه میمنت امروز
- ۶۴۸ .. .. تسخیر ولایت پلارون از متعلقات صوبه بهار
باقبال جهان کھا ظفر پیرا رفتن معظم خان خانخانان سپه
سالار به بنگاله با عساکر نصرت پیرا فتح لوا در پی ناشجاع
بد فرجام با آهنگ تسخیر ملک آشام و کشایش آن ناحیات
بمیان سعی و جهاد اربابای دولت فیروزی اعتصام پس
از کشایش کوچ بهار .. ..
- ۶۷۶ جشن جلوس جهان امروز و آغاز سال پنجم از سنین دولت
فیروز والای عالم گیری مطابق سنه هزار و هفتاد و دو هجری
گفتار در انکراف مزاج مقدس پایه انزای اورنگ خلافت
- ۷۴۴ روزی چند از منہج صحت و استقامت .. ..
اعتدال مزاج خدیو هفت کشور و شہنشاہ بحر و بر خایفہ
- ۷۵۰ دین پرور .. ..
- ۷۵۴ جشن روز فرخنده قمری سال چهل و ششم .. ..
- ۷۶۰ جشن وزن فرخنده شمسی سال چهل و پنجم .. ..
- ۷۶۳ توجه رابات عالیات بصوب پنجاب .. ..
فتح ولایت جام و کشته شدن رایسنگه تیرہ سرانجام

- برگشتن بادشاه زاده محمد سلطان بدلالات اقبال بی زوال
 ۵۴۲ .. .. . خدیو جهان
 ۵۶۲ .. .. . جشن وزن فرخنده قمری آغاز سال چهارم
 تعیین امیر خان با فوجی از جنود قاهره بتادیب راجه
 ۵۷۰ .. .. . گرن بهورمه
 کشایش قلعه چاکله که از قلاع حصینه ولایت کوکن است
 ۵۷۴ .. .. . بعی امیرالامرا رد داده
 ۵۹۰ .. .. . جشن وزن مبارک شمسی آغاز سال چهل و سوم
 ۵۹۶ .. .. . کشایش قلعه پرینده باقبال بیروزال
 رسیدن امیر خان با افواج نصرت قرین و آوردن راو کرون را
 ۵۹۹ .. .. . با درپسر بحضور ظفرپیکر
 رسیدن کنور رام هنگه از سرری نگر و آوردن سلیمان
 ۶۰۰ .. .. . بیشکوه را بحضور پر نور
 فرستادن بادشاه زاده محمد سلطان را از سلیم گده بقلعه
 ۶۰۲ .. .. . گوالیار با سلیمان بیشکوه آهوی دشت ابدار
 رسیدن ابراهیم بیگ سفیر مبحثان قلی خان والی توران
 ۶۰۶ .. .. . بآستان فیض مکن
 رؤیت هلال مبارک رمضان و آغاز سال چهارم از جلوس
 ۶۱۲ .. .. . فرخنده و ترتیب جشن عید و جلوس
 ملازمت بوداق بیگ ایلچی و رحانیدن نامه و گذرانیدن
 ۶۲۱ .. .. . سوغات والی ایران
 ۶۲۳ .. .. . جشن وزن مبارک قمری سال چهل و پنجم

- درستگیر شدن بی شکوه ادبار پژوهش بسمعی کارکنان قضا و قدر
 ۴۰۸ .. .. . در دست جیون زمیندار .. .. .
- بنای حصار دولت آثار شیر حاجی بر دور قلعه سعادت
 ۴۲۳ .. .. . بنیاد معتبر الخلفه اکبر آباد .. .. .
- جشن وزن قمری حال چهل و دوم .. .. .
 بموجب یرلیغ معلی دارا بی شکوه و مظهر بیدشکوه را که بهادر
 ۴۳۰ خان آورده در حوضه سرکشاده از میان شهر بخضر آباد بردند
- برآوردن دارا بی شکوه از قید هستی .. .. .
 ۴۳۲ ذکر اکرام عام حضرت شاهنشاهی و بخشیدن باج غله
- و دیگر اجناس و حاصل راه داری کل مملکت محرومه .. .. .
 ۴۳۵ توجه ریاست جهان کشا بصوب ساحل رود گنگ بشکار جهت
- تقویت عساکر بنگاله .. .. .
 ۴۴۴ جشن وزن خجسته شمسی مال چهل و دوم .. .. .
- بنای مسجد فیض اساس مختصر نزدیک بآرام گاه خاص .. .. .
 ۴۴۷ رحیدن بادشاه زاده محمد سلطان بجناب خلافت و ممنوع
- شدن از سعادت ملازمت و به سلیم گده نگهداشتن .. .. .
 ۴۷۸ آغاز مال میوم از سنین دولت داری عالم گیری مطابق
- سنه هزار و هفتاد هجری .. .. .
 ۴۸۰ ذکر جشن همایون و دیگر هوانی دولت روز افزون .. .. .
- و گردان شدن شاهزاده عالی تبار محمد سلطان و رفتن
 به پیش ناشجاع فتنه شعار و شرح وقائعی که بعساکر ظفر
 ۴۸۱ پناه رو داده .. .. .
- ۵۰۹ .. .. .

- بر آمدن او باجمیر ۱۱۰
- ذکر محاربه شیران بیشه هیجا و نهنگان بحروغا و فتح و ۰
- فیروزی اولیای دولت و فرار دارابی شکوه بد عاقبت از اجمیر ۳۱۸
- معاودت رایات ظفر پیرا بدار الخلافه شاهجهان آباد .. ۳۳۵
- گفتار در تمهید جلوس ثانی ۳۴۹
- جلوس میمنت عنوان پایه افزای هفت اورنگ اشکان گیهان
- خدو فیروز مند جهان ستان دوم باره بر سریر سلطنت
- جهان شوکت و تعین خطبه و سکه گرامی و نام زد القاب
- سامی این برگزیده الطاف ذوالجلال الهی ۳۵۴
- ذکر زایچه طالع سعادت مطالع جلوس میمنت مانوس بطور
- اختر شناسان فرس ۳۷۲
- ذکر وضع تاریخ مجدد از مبدای ایام عالم آرائی این زیب
- اورنگ کشور کشائی ۳۸۵
- رفع بدعت نوروز و تبدیل آن به جشن نشاط افروز جلوس مبارک ۳۸۹
- تعین محتسب و منع منهیات و مسکرات ۳۹۱
- شرح بعضی از عنایات و مراحم شهنشاهی که از جلوس
- میمنت علوان عید قربان که منتهای ایام جشن بود
- نسبت باصرای نامدار و اعیان دولت پایدار سمت ظهور
- یافته. و گذارش بعضی از سوانح حضور جمع النور در عرض
- مدت جشن و مرور ۳۹۳
- وصول خبر مخالفت بادشاهزاده والا تبار محمد سلطان
- در بنگاله ۴۰۶

- و از غرائب امور و طریقیهای احوال آن بی بهره جوهر
 دانش و شعور آنکه ۱۸۱
- توجه الویة ظفر طراز بر سبیل ایلغار بتعاقب دارا بی شکوه
 ادبار شعار ۲۰۰
- تعیین یافتن صف شکنخان بتعاقب دارا بی شکوه از ملتان
 و ترک ایلغار موکب گیهان ستان ۲۰۳
- تعیین یافتن شیخ میر با فوجی تازه از عساکر گردون شکوه
 بتعاقب دارا بی شکوه ادبار پژوه ۲۰۸
- معاودت موکب منصور از دار الامان ملتان بدار السلطنة
 لاهور و نهضت نمودن از انجا بدار الخلفه شاهجهان آباد قرین
 فتح و فیروزی بظاہر فتنه انگیزی ناشجاع - و شرح موانعی
 که بعد از ان روی نمود ۲۱۱
- جغن وزن فرخنده شمعی سال چهل و دوم ۲۲۷
- توجه الویة ظفر پیرا بشکار گاه موردن جهت اطفاء نائرة
 فتنه فاشجاع ۲۳۵
- ذکر محاربه شیران بیشه هلیجا و بهادران رزم پیرا و فتح و فیروزی
 عساکر ظفر لوا و فرار ناشجاع ادبار افزا از معركة مرد آزما
 ذکر توجه الویة ظفر طراز بعد از شش روز و هزیمت ناشجاع
 از موضع کچوه بمستقر الخلفه اکبر آباد جهت تدبیر امتیصال
 دارا بیشکوه ادبار قرین و تنبیه راجه جسونت منگه خسران
 مآل و مرده تهنیت قلعه اله آباد ۲۸۴
- ذکر رسیدن دارا بی شکوه بد مآل بکجرات و کیفیت

- ظفر یافتن بر جنود کفر و ضلال بعون غذایت داور بیهمال ۵۹
 ذکر محاربه عساکر منصور نزدیک بمستقر الخلافة اکبر آباد .
 بایی شکوه بی خرد مغرور و هزیمت یافتن او از جنود اقبال
 و گریختن بجانب دهلی و از اینجا بلاهور و وقوع مقدمات دیگر ۸۷
 نهضت مرکب مسعود از مستقر سلطنت خدا داد بصوب
 دارالخلافة شاه جهان آباد - و شرح سوانح دیگر .. ۱۲۳
 ذکر مراتب زیاده مرئی و محال جوئی مراد بخش جاهل
 نادان و دستگیر شدن او به یمن تدبیر و اقبال والی خدیو جهان
 فرماندان خلیل الله خان با جنود قاهره برسم منقلا بکنار آب
 ستلج و تعیین امیر الامرا با جنود ظفر پیرا بسمت هرندوار
 بجهت سد راه سلیمان بی شکوه ۱۴۷
 زینت یافتن تخت شهنشاهی و ارننگ گیتی پناهی
 به جلوس مسعود طرازندگ افسر و بر ارندگ سریر شهنشاه
 جهان دار عالمگیر ۱۴۹
 تعیین فوجی تازه از عساکر نصرت پزوه بجهت سد راه
 سلیمان بی شکوه ۱۵۹
 نهضت مرکب ظفر آیات بجانب پنجاب بقصد پیراستن آن
 ناحیت از خار وجود دارا بی شکوه بد مآب .. ۱۶۰
 چون مجملی از احوال آن برگشته روزگار و شمه از سرگذشت
 آن سرگشته دشت ادبار مرقوم خامه و قانع نگار گشت اکنون
 کلک بدائع ارقام بذکر مجملی از حال دارا بی شکوه نکوهدیده
 فرجام بعد از وصول او به پنجاب تمهید کلام می نماید .. ۱۷۷

فهرست عالمگیر نامه

- نیرنگ مازنی کلک بدائع نگار جادوفن در سبب انشاء
 این کتاب و تمهید کلام بتعریف سخن ۱۷
 ذکر بدائع وقائع و احوالی که اسباب و مقدمات طلوع نیر
 سلطنت و مطوع تباشیر صبح اقبال این بر گزیده ذوالجلال
 از مشرق معاد کمال امت بطریق اختصار و اجمال .. ۲۵
 ابتدای سوارچی ابوالمظفر محی الدین محمد اورنگ
 زیب بهادر عالمگیر بادشاه غازی از دکن بعسمت هند .. ایضا
 نهضت رایات نصرت آیات از خطه فیض بنیاد اورنگ آباد
 و وقوع فتوحات گوناگون دران یورش ظفر اثر بیمن
 عنایت ایرذی و نیرزی اقبال خدا داد ۳۶
 نهضت موکب منصور ترین دولت و فیروزی ازبلده مبارکه
 برهانپور بصوب مستقر الخلافة اکبر آباد ۴۸
 فکر محاربه عساکر جلال با راجه جسونت سنگه بد سگال و

عالمگیر نامہ

تصنیف

منشی محمد کاظم بن محمد امین

در

احوال نخستین دہ سال سلطنت اورنگ زیب عالمگیر بادشاہ

باہتمام

اشیاک سومبٹنی بنگالہ

بتصحیح

مولوی خادم حسین و مولوی عبد الحی مدرمیں مدرمہ کلکتہ

در

کالج پریس چاپ شد

کلکتہ سنہ ۱۸۶۸ء

BIBLIOTHECA INDICA

▲

COLLECTION OF ORIENTAL WORKS

PUBLISHED BY

THE

ASIATIC SOCIETY OF BENGAL.

THE

ÁLAMGÍR NÁMAH

BY

MUHAMMAD KAZIM IBN-I MUHAMMAD
AMIN MUNSHI

EDITED BY

Mawlawis Khadim Husain and Abd al-Hai.

UNDER THE SUPERINTENDENCE OF
MAJOR W. N. LEES LL. D.

PRINTED AT THE COLLEGE PRESS

CALCUTTA

1868.